Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Incipit scriptū sup Primo sentēciarū editum a fratre Joanne duns ordinis fratrum minorū doctore subtilissimo ⁊ oium theologorū principe.

Ꝓpiētes

aliquid de penuria ⁊c. Circa prologū huius pmi libri sententiarū querūt quinq;. Primū de necessitate huius doctrine ⁊ spectat ad genus cause efficiētis. Et est questio vtrū necessariū sit hōi ꝑ statu isto aliquā doctrinā spēialem supnāliter inspirari. Secundū spectat ad genus cause formalis Et est questio. vtrum cognitio supnālis necessaria viatori tradita sit sufficienter in sacra scriptura. Tertium spectat ad genus cause mālis. Et est questio. vtrū theologia sit de deo tanq̄ de sbo primo Quartū ⁊ Quintū pertinent ad genus cause finalis. Et est quarta questio. vtrū theologia sit practica. Quinta vo q̄stio vtrū ex ordine ad praxim ut ad finē dicat per se scientia practica.

Primo q̄ritur.

vtrū hōi ꝑ statu isto sit necessariū aliquā doctrinā spēialem supnaturaliter inspirari ad quā viz nō possit attingere lumine nāli intellectus. Et vr q̄ non sic. Omnis pō habens aliqō cōe ꝑ pmo obiecto nāli pōt in qōlibet ꝓtentū sb̄ illo sicut in ꝑ se obiectū nāle. Hoc pz ꝑ exemplū de pmo obiecto visus ⁊ alīs ꝓtentis sub illo. Et ita inductiue in alīs obiectis pmis ⁊ potentīs. Patet etiā ꝑ rōnem qz primū obiectū dr qō est adeq̄tū potentie. sed si in aliquo esset rō eius circa quod non posset pō hre actū nāliē nō esset potētie adequatū sed excederet pōm. pz g̃ maior. Sed pmū obiectū itellectus nostri nāle est ens inq̄tū ens. g̃ intellectus noster pōt naturaliē hre actum circa quodcūq; ens ⁊ sic circa quodcūq; intelligibile etiā circa non ens qz negatō cognoscit ꝑ affirmatōnem. g̃ ⁊c. pbatio minoris. Auic. pmo metha. c. 5. Ens et res pma impressiōe imprimunt in aiam nec possunt manifestari ex alīs. Si aūt esset aliq̄d aliud ab istis pmū obiectum ista possent manifestari ꝑ rōnem illius sed hoc est impossibile. g̃. Preterea sensus non indiget aliq̄ cognitōe supnāli ꝑ isto statu. g̃ nec intellectus. aīs pz. pba° ꝑne. Nā nō deficit in necēsīs. 3. de aia. ⁊ si i ipsectis nō deficit multomagis nec i pfectis. g̃ si nō deficit in potētīs inferiorib° q̄tuz ad necessaria eis ꝓpter actus suos habendos ⁊ finē earū ꝓsequendū. multo magis nō deficit in necessarīs potentie superiori ad actū suū ⁊ finem ꝓsēdū. g̃ ⁊c. Preterea si aliqua talis doctrina sit necessaria hoc est qz potentia in puris nālibus est ꝓportionata obiecto ut sic cognoscibili. g̃ oz q̄ ꝑ aliq̄d aliud a se fiat ei ꝓportionata. illud aliud aut est nāle: au° supernaturale. si est naturale g̃ totū est ꝓportionatū obiecto pmo. si supnaturale. g̃ potētia est ꝓportionata illi. ⁊ ita sequit q̄ per aliud oportet ei proportionari ⁊ sic in infinitū. cū g̃ nō sit ꝑcedere in infinitū 2° metha. oportet stare in pmo dicendo q̄ potentia intellectiua sit ex se ꝓportionata omni cognoscibili ⁊ scōm omnem modum cognoscibilis. quare ⁊c.

Ad Oppositum

2ª Thimo. 3°. Omnis scriptura diuinitus inspirata vtilis est ad docēdū: ad arguenduz ⁊c. Preterea Baruch. 3°. de sapientia dicitur. Non est qui possit scire vias eius. sed qui scit vniuersa nouit eam. ergo nullus alius potest habere eā nisi a sciente vniuersa hoc q̄tum ad necessitatem. de facto subdit. Tradidit eā Jacob puero suo ⁊ isrl̄ dilecto suo. hoc quantū ad veterū testamentū. ⁊ sequitur

Cad. Vbi fr. Bartholomei de Villa X de cōcordia

Universidad de Deusto Biblioteca

Post hoc in terris vixit et ꝛ cū hominibus conuersat' ē. s. quādo tradidit eam quo ad nouū testamentū.

In ista questione.

videt esse controuersia inter phos ꝛ theologos. tenēt. n. phi pfectiōem nature et negāt pfectionē supnaturalē. Thologi vero cognoscūt defectū nature ꝛ necessitatē grē ꝛ pfectionē supnaturaliū. Diceret g̃ phus q̃ nulla est cognitio supnaturalis homini necessaria p̃ isto statu. sed q̃ omnē noticiā sibi necessariā posset acquirere ex actōe causaꝝ naturaliū. Ad hoc adducit siml' auctoritas ꝛ ratō phi ex diuersis locis. ꝓmo per illud. 3. d̄ aia vbi dicit q̃ intellectus agens est quo est omnia facere ꝛ intellectus possibilis est quo est omnia fieri. Ex hoc arguit sic. actiuo naturali ꝛ passiuo debite approximatis ꝛ nō impeditis necessario sequitur actio qꝛ non dependet eēntialiter nisi ab eis tanq̃ a causis ꝓximis. Actiuū aūt respectu oīm intelligibiliū est intellectus agens ꝛ passiuū est intellectus possibilis ꝛ hec sunt naturaliter in aia. nec sunt impedita patet g̃ virtute nāli istoꝝ pōt sequi actus intelligēdi respectu cuiūcūq̃ intelligibilis. Cōfirmat rō. omni potētie passiue nāli correspondet aliq̃ actiuū naturale alioq̃n videret potētia passiua esse frustra i natura si per nihil in nā posset reduci ad actū. sed intellect' possibilis est potentia passiua ꝛ nālis respectu quorūcūq̃ intelligibiliū g̃ corrspōdet sibi aliqua potentia actiua naturalis sequit g̃ ꝓpositū. minor patet. qꝛ intellectus possibilis naturaliꝛ appetit cognitōes cuiuscūq̃ cognoscibilis. nāliter etiā pficit p quācūq̃ cognitōem g̃ est naturaliꝛ receptiuus cuiuscūq̃ intellectōis. Preterea. 6° metha. diuidit scia speculatiua in methaphysicā ꝛ phyſicā siue nālē ꝛ mathematicā. Et ex ꝓbatōe huius ibidē nō videt possibile plures habitus esse speculatiuos qꝛ in istis ꝓsiderat de toto ente ꝛ i se ꝛ quo ad omnes ꝓtes et' sicut aūt non posset esse aliqua alia scia speculatiua ab istis. sic nec practica aliq̃ alia a practicis acquisitis actiuis ꝛ factiuis. g̃ scie practice acquisite sufficiūt ad pficiendū intellectū practicū ꝛ speculatiue acquisite sufficiūt ad pficiendū intellectū speculatiuū. Preterea potens nāli intelligere p̃ncipiū pōt nāliter cognoscē ꝛ intelligere cōclōes inclusas in p̃ncipio Hanc ꝓbo. qꝛ scia ꝓclusionū nō dependet nisi ex intellectu p̃ncipij ꝛ ex deductione ꝓclusionū ex p̃ncipio. sicut pz ex diffinitōe scire ꝓmo posteriorꝝ. sed deduct' est ex se manifesta sicut pz ex diffinitōne sylogismi pfecti ꝓmo ꝓorꝝ qꝛ nullius est indigens ut appareat euidēt necessar' g̃ si p̃ncipia intelligunt ꝛ deductio mānifesta est ex se habent oīa que sūt necessaria ad sciam ꝓclusionis. pz g̃ maior. Sz nāliter intelligim' p̃ncipia p̃ma in q̃bus v̄tualiter includunt omnes ꝓclōes scibiles. g̃ nāliter possumus scire omnes conclones istas scibiles. ꝓbatō p̃me ptis minoris. qꝛ termini p̃moꝝ p̃ncipioꝝ sunt cōissimi. g̃ istos possum' nāliter intelligē qꝛ ex p̃mo phyſi. cōissima a nobis p̃mo intelligunt. p̃ncipia aūt cognoscim' inq̃tū termios cognoscim' p̃mo posterioꝝ g̃ p̃ncipia p̃ma possumus nāliter cognoscere. ꝓbatio 2' ptis minoris. qꝛ termini p̃moꝝ p̃ncipioꝝ sunt cōissimi. g̃ qñ distribuunt distribuūt p omnib' cōceptibus inferioribus. accipiunt aūt tales termini vniuersaliter in p̃mis p̃ncipijs. et ita extendūt se ad omnes ꝓceptus ꝓticulares. ꝛ p ꝓns ad extrema oiuz ꝓclusionū. quare ꝛc.

Cōtra istam positionez pōt argui triplr.

Primo sic. omni agenti p cognitōem necessaria est distincta cognitio sui finis. hanc ꝓbo. qꝛ omne agens ꝓpter finē agit ex appetitu finis ꝛ omne p se agens agit ꝓpter finē. g̃ omne p se agens suo mō appetit finez. g̃ sicut agenti naturali est necessari' appetitus finis ꝓpter quē debet agere. ita agenti p cognitōem qd̄ etiā est per se agens ex 2°. phy. necessarius est appetitus sui finis ꝓpter quē debet agere qui sequit cognitionē. patet g̃ maior. Sed hō nō potest scire ex naturalibus finē suū distincte. g̃ necessaria est sibi de hoc tradi aliqua cognitio supnaturalis. minor pz. ꝓmo quia phus sequēs nālem rōem aut ponit felicitatē esse pfectā in cognitōne sb̄aꝝ separataꝝ acquisita. sicut vt dicere p° ethi. ꝛ. x. aut si non determiate asserit istā esse suprēmā nobis possibilē. alia tñ rōne nāli nō concludit ita q̃ soli rōni nāli innitendo vel errabit circa finē in ꝓticulari vel dubius remanebit. vñ p̃mo ethi. c°. i4. dubitando ait. Siquidē igt ꝛ aliud aliquod deoꝝ est donū hoibus :rōabile et felicitatez dei datū esse ꝛ maxime hūanoꝝ q̃tū optimū. 2°. ꝓbat eadē minor p rōem: qꝛ nullius sb̄e finis ꝓpriūs cognoscit a nobis nisi ex actibus et' nobis manifestis ex quibus oñdit q̃ talis finis sit cōueniens tali nāe. nullos aūt actus experimur nec cognoscimus inesse nāe nostre in statu isto ex quibus cognoscam' visionē sb̄aꝝ separataꝝ esse conuenientē nobis. g̃ non possumus nāliter cognoscē distincte q̃ tale finis nō sit cōueniēs nāe nostre. Hoc saltē certū est q̃ quedā ꝓditōes finis ꝓpter quas est appetibilior et feruentius inquirendus nō possunt determinate cōcludi rōne nāli. Etsi. n. daret q̃ ratio nālis sufficeret ad ꝓbandū q̃ visio nuda ꝛ fruitio dei est finis hois. tamē nō ꝓcluderet q̃ illa ꝓpetuo cōuenit hōi pfecto in corpe ꝛ aia. sicut dicet in. 4. di. 43. Et tñ ꝓpetuitas hui' boni est cōditō reddens finē appetibiliorē q̃ si cēt trālitoriū. Consequi etiā hec bonū in nā pfecta appetibilius est q̃ in aia separata. sicut patet per Aug̃l. i2°. sup Genesim. Istas g̃ ꝛ similes cōditiōes finis necessariū est noscere ad efficaciter inq̃rendū finē ꝛ tñ ad eas nō sufficit rō naturalis. g̃ requiritur doctrina supnaturaliter tradita. 2° sic. omni cognoscēti agenti ꝓpter finē necessaria est triplex cognitio. ꝓmo quo ꝛ qualiter finis acq̃rat. 2° cognitio oiuz que sunt necessaria ad finē. 3° est necessariū cognoscere q̃ oia ista sufficiāt ad tale finē. Primū patet qꝛ si nesciat quo finis acquirat nesciet qualiter ad cōsecutionē illius se disponat. 2m ꝓbat qꝛ si nesciat omnia necessaria ad ipsuz finē ꝓpē ignorantiā alicui' necessarij poterit a fine deficere. Et etiā q̃tuz ad 3m si nesciat ista necessaria sufficē dubitādo se ignorare aliq̃ necessariū nō efficaciter ꝓsequet illō qd̄ est necessariū. Sed hec tria nō pōt viatoꝝ rōne nāli cognoscere. ꝓbatio p̃mi. qꝛ beatitudo confert tāq̃ premiū p meritis eius quez deus acceptat tanq̃ dignū tali premio. Et p ꝓns nulla nāli necessitate sequit ad act' nostros q̃ lesciūq̃. sed contingent datur a deo act' aliquos in ordine ad ipsaz tanq̃ merito rios acceptāte. hoc autē non est nāli sciibile ut videtur qꝛ in hoc errabāt phi ponētes oia que sunt a deo imediate eē ab eo necessario saltē alia duo mēbra sunt ꝛmanifesta. Nō. n. pōt sciri nāliter acceptatio volūtatis diuine utpute tanq̃ ꝓtigēter acceptātis talia vel talia digna vita eterna. Et q̃ etiā illa sufficiāt depēdet mere ex volūtate diuina circa ea ad que ꝓtingēter se habet. g̃ ꝛc.

Contra istas duas

rōnes instat. ꝛ primo contra primā sic. Omnis nā creata essentialiter depēdet a qualibz p se causa. Et ꝓpter talē depēdētiā ex cāto cognito pōt demōstratiōe qꝛ quelibet eius p se cā cognosci. g̃ cum nā hois sit homini nāliter cognoscibilis qꝛ nō est potētie cognitiue ipse portōalis sequit q̃ ex ista nā cognita posit nāliter cognosci finis illius nature. Cōfirmat ratō q̃a si ex natura inferiori cognita cognoscitur eius finis nō minus h° est possibile i ꝓpositio: qꝛ nec minor depēdentia

Universidad de Deusto Biblioteca

est finiti in ꝓposito ad suũ finẽ q̃ i alijs
Ex hac etiã rõne videt q̃ falsa sit ista ꝓ
positio. finis substãtie nõ cognoscit nisi
ex actibus ei⁹ q̃ assumebat in ꝓbatione
minoris. quia ex cognitõe nature in se
potest finis eius cognosci demonstratõe
quia. Si autẽ dicat q̃ ratõ ꝓcludit ho
minẽ naturaliter posse cognoscere suuz
finẽ naturalẽ non aũt supnaturalem.
Contra. Aug. ꝓmo. de ꝓdestinatõe sanc
torꝫ ca°. 4°. ꝓinde inquit posse habere
fidẽ: sicut posse habere charitatẽ nãe est
hoiuz habere aũt fidem quẽadmodum
habere charitatẽ gratie est fidelium. Si
igit natura homis est nãliter cognoscibi
lis hõi naturali etiaz erit cognoscibilis
ista potentia ut est talis nature ⁊ p ꝓns
ordinabilitas talis nature ad finem ad
quẽ fides ⁊ charitas disponit. Jtez hõ
naturaliter apperit finẽ istũ quẽ dicis su
pnaturalẽ. igit ad istũ nãliter ordinatur
g̃ ex tali ordine põt concludi iste finis ex
cognitõe nature ordinate ad ipsuz. Jtẽ
nãliter cognoscibile est primũ obiectuz
intellectus esse ens fm Auicẽ. Et nãliter
est cognoscibile in deo pfectissime salua
ri rõnem entis. finis autẽ cuiuscũq̃ po
tentie est optimũ eorꝫ que continent sb
eius obiecto ꝑmo: qz in illo solo est pfcã
quietatio ⁊ delectatõ ex. io. ethi. igr nãli
ter cognoscibile est hoiem ordinari fm
intellectũ ad deũ tanq̃ ad finẽ. Confir
mat ratio qz cui nãliter est cognoscibilis
potẽtia aliqua sibi nãliter est cognoscibi
le quid sit eius obiectũ primũ. Et vlteri
us põt cognoscere in quo saluat rõ isti⁹
ꝑmi obiecti. ⁊ in quo pfectissime. tale aũt
est finis potentie: mens aũt nota est sibi
fm Aug. i4. de trini. ca°. 4°. vel. i5°. igr
notũ est sibi quid sit eius ꝑmũ obiectũ.
Et nouit deũ non excedere rõnem illius
ꝑmi obiecti qz tunc nullo mõ esset ab ip
sa mente intelligibilis. g̃ nouit deuz esse
optimũ in quo saluat ratõ sui primi ob
iecti. Et ita nouit ipsum esse finẽ potẽtie

Contra 2ᵃᵐ rõnem arguit sic. Si ꝓ ꝑnũ
extremũ cognoscit aliud. g̃ ⁊ mediũ. sed
necessaria ad ꝓsequendũ finẽ sũt media
inter naturã ⁊ finez suũ ꝓsequendũ. igit
cũ ex cognitõe nature possit cognosci fi
nis nature fm prius ꝓbata. videt q̃ sil⁹
possint cognosci media necessaria ad fi
nem. Confirmat ratio. ita. n. in ꝓposi
to entiũ ad finẽ videt esse necessaria cõ
nexio ad ipsum finẽ sicut in alijs. sed ꝓ
pter talẽ ꝓnexionẽ in alijs ex fine cogno
scunt illa que sunt ad finẽ necessaria. sic
per rationem sanitatis concludit talia ⁊
talia requiri ad sanitatem. g̃ ⁊c.

Ad primũ licz pro

cedat de fine qui est cã finalis. non de fi
ne attingendo per operatõnẽ quoꝫ fini
um distinctio dicet infra. Potest tamen
ad istud ⁊ ad sequẽs de Aug. Et ad ter
tiũ de potentia ⁊ ꝑmo obiecto dici vni
ca responsione. q̃ oia recipiunt nostraz
naturã vel potẽtiã intellectiuã esse a no
bis cognoscibilẽ naturaliter. quod falsũ
est sub illa ratõne propria ⁊ speciali sub
qua ad talẽ finem ordinat. ⁊ sub qua ca
pax est gratie cõsumate ⁊ sub qua habz
deũ pro perfectissimo obiecto. Non. n.
cognoscit anima a nobis nec natura no
stra pro statu isto nisi sub ratõne aliqua
generali abstrahibili a sensibilibus. sicut
patebit infra. di. 3. Et scõm talem rõem
generalẽ non cõuenit sibi ordinari ad ta
lem finem: nec posse capere gratiaz: nec
habere sic deuz pro obiecto. Tunc ad
formã cum dicit q̃ ex ente ad finem po
test cognosci finis demonstratiõe quia.
dicendum q̃ non est veruz nisi cognito
illo ente ad finem sub illa propria ratõe
sub qua habet finem istum. Et tunc mi
nor est falsa. Et cũ probatur per propor
tionalitatem. dico q̃ licet mens sit eadẽ
sibi non tamen pro statu isto est propor
tionalis sibi tanq̃ obiectuz nisi scõm ra
tiones generales que possunt abstrahi

ab imaginabilibus. Ad confirmatõ
nem dico. q̃ nec aliaruz substantiarum
fines proprij cognoscuntur qui sz sunt
earum fm ratõnes proprias nisi aliqui
sint actus manifesti ex quibus cõcludat
ordo earum ad talem finem. Et ex hoc
patet ad illud quod adducitur cõtra ꝓ
bationem minoris q̃ ista propositio nõ
est falsa. Non cognoscitur a nobis finis
proprius substantie nisi per actus ei⁹ no
bis manifestos. Non enim accipit ꝓpo
sitio illa q̃ non possit aliter cognosci fi
nis. bene. n. est veruz q̃ si substantia sub
propria ratione cognosceretur ex natu
ra sic cognita posset eius causa per se co
gnosci demonstratione quia. sed non sic
cognoscitur a nobis aliqua substantia
nunc ideo nullum finem possumus nũc
concludere propriuz substantie nisi per
actum euidentẽ de illa substantia ut nõ.
in vniuersali ⁊ confuse. In proposito au
tem deficit vtraq̃z via. Sed probatõ mi
noris tetigit vnam viam de ignorantia
actus supponendo aliam de ignorantia
nature in se. Ad 2ᵐ de Augustino di
co q̃ illa potentia habendi charitatem
ut ipsa est dispositio respectu dei in se sb
propria ratione amandi conuenit natu
re hominis scõm rationez specialem nõ
cõmunez sibi ⁊ sensibilibus. ⁊ ideo non
est illa potentialitas naturaliter cogno
scibilis de homine. sicut nec homo cog
noscitur sub illa ratione sub qua est eius
hec potentia. Et ita respondeo ad illõ
inq̃tum potest adduci ad conclusionem
principalem scilicet oppositam minori
prime ratõnis. Sed inq̃tum adducitur
contra illam responsionem de potentia
naturali ⁊ supernaturali. concedo deuz
esse finem naturalem hominis licet non
naturaliter adipiscendum. sed superna
turaliter. ⁊ hoc probat ratio sequens de
desiderio naturali quam concedo. Ad
aliud negãduz est illud quod assumitur
scilicet q̃ naturaliter cognoscimus ens

esse primũ obiectum intellectus nostri.
⁊ hoc scõm totam indifferentiam entis
ad sensibilia ⁊ insensibilia. Et hoc quod
dicit Auicẽ. non concludit q̃ sit natura
liter notuz. Miscuit enim sectam suam
que fuit secta machometi phicis. Et que
dam dixit ut phica ⁊ ratione probata.
alia ut consona sue secte. Unde ipse ex
presse põit. 9°. methaphysice sue animã
separatam cognoscere substantiam im
materialem in se. Et ideo sub obiecto
primo intellectus habet ponere substan
tiam immaterialem contineri. Non sic
Aristo. sed scõm ipsum videtur esse pri
mũ obiectum intellectus nostri quiddi
tas rei sensibilis. ⁊ hoc vel in se sensibilis
vel in suo inferiori h° est quidditas ab
strahibilis a sensibilibus. Q̃ autez ad
ditur de Augustino in confirmatõne il
lius rationis. Respondeo ⁊ dico q̃ dic
tum Augustini debet intelligi de actu
primo sufficienter ex se ad actum suum
secundũ. sed tamen nunc impeditur pro
pter quod impedimentum actus secun
dus non elicitur a primo. de hoc autem
amplius dicetur infra. Si vero obiicia
tur contra ista. homo in statu nature in
stitute potuit cognoscere naturaz suam
igitur finem nature ex deductiõe prime
ratõnis. igitur ista cognitio nõ est super
naturalis. Jtez contra responsionem
ad vltimam ratõnem si ideo non cogno
scitur quid sit obiectum primũ intellec
tus quia non cognoscitur intellectus sb
ratione propria sub qua respicit tale ob
iectuz. ergo non potest cognosci de quo
cunq̃z q̃ ipsum sit intelligibile. quia nõ
cognoscitur potẽtia sub illa ratione sub
qua respicit quodcunq̃z ut obiectum in
telligibile. Respondeo ad primũ requi
reretur dici qualis fuerit cognitio homi
nis instituti quod vsqz alias differatur
saltez respectu viatoris pro statu isto est
dicta cognitio supnatural qz facultatez
eius nãlem excedens. nãlem dico scõm

Universidad de Deusto Biblioteca

statum nature elapse. Ad secundū concedo q̃ nō habet mō cognitio de aia vel de aliqua eius potētia ita distincta q̃ ex ipsa possit cognosci q̃ aliqō obm̄ tale sibi correspondeat sed ex ipso actu quē experimur cōcludimus potentiā ⁊ naturā cuius iste actus est illud respicere ꝓ obiecto qō percipimus attingi p actuz ita q̃ obiectū potentie nō cōcludit ex cognitōne potētie sed ex cognitōne actus quē experimur. Sed de obiecto supernaturali neutrā cognitōem possumus habere iō ibi deficit vtraq̃ via cognoscēdi finez ꝓ priū illius nature.

Ad Argumentum

contra secundā rōem patet. qz supponit quoddā iam negatū. Ad ꝓfirmatōem illius rōis dico q̃ quādo finis sequitur naturaliter ea que sunt ad finē ⁊ nāliter ꝑexigit illa: tunc ex fine possunt cōcludi ea que sunt ad finē. hic aūt non est consecutio naturalis. sed trm̄ acceptatio diuine voluntatis compensantis ista merita tanq̃ digna tali fine.

Tertio arguitur

principaliter ꝓtra opi. phoz. 6. metha. cognitio sb̄az separaz est nobilissima. qz est circa nobilissimū genus. q̃ cognitō eoz que sunt ꝓpria eis est maxime nobilis ⁊ necessaria. nā illa ꝓpria eis sunt nobilioza ⁊ pfectioza cognoscibilia q̃ illa in quibus ꝓueniūt cū sensibilibus. Sed illa ꝓpria nō possum̄ cognoscē ex purl naturalibus ꝓbo. qz si in aliqua scia naturaliter possibili traderent̄ h̄ ꝓpria. h̄ esset in methaphysica. sed ipa nō est impossibile naturaliter a nobis haberi de ꝓpriis passionibus istaz sb̄az separaz ut pater duplr: ⁊ ꝑmo sic: qz illa non includuntur virtualiter in ꝑmo subiecto methaphysice. s. in ente. Hoc etiā est qō dicit phus ꝑmo metha. q̃ oportet sapiētem oīa cognoscere aliqualiter. s. in vniuersali ⁊ nō in ꝑticulari. Et sb̄dit. Qui enim nouit vniuersalia nouit aliqualiē omnia subiecta. sapientē autē vocat metha physicū sicut methaphysicā probat ibi esse sapientiā. 2° ꝓbo ratōe: qz non cognoscunt talia cognitōne ꝓpter quid nisi cognoscant ꝓpria subiecta que subiecta includūt talia ꝓpter quid. Sed ꝓpria subiecta eoz non sūt a nobis naturaliter ꝓgnoscibilia. q̃ ⁊c. Nec cognoscūtur illa ꝓpria eoz demōstratōe qz videlicet ex effectibus qō probat. nam effect̄ vel relinquūt intellectuz dubiū quo ad ista vel adducūt in errorē quod apparet ex ꝓprietatibus ꝑme substātie imaterialis in se. ꝓprietas. n. nature eius est q̃ sit cōicabilis tribus. sed effectus non ostendunt istā ꝓprietatē qz non sunt ab ipso inq̃tum trinus. Et si ab effectibus arguatur ad causam magis ducunt in oppositum ⁊ in errorem quia in nullo effectu inuēitur vna natura nisi in vno supposito. ꝓprietas etiam istius nature ad extra est causare ꝓtingenter ⁊ ad oppositū huius magis deducūt effectus in errorē sicut patet per opiniones phoz ponentiū primū necessario causare. De ꝓprietatibus etiā aliaz substantiaz patet h̄ idem quia effectus magis ducūt in sempiternitatē ⁊ eternitatem ⁊ necessitatem eaz q̃ incōtingentiam ⁊ nouitatem. Similiter videntur phi ex motibus cōcludere q̃ numerus istaz substantiaz separaz sit fm̄ numez motuū celestiū. Similiter q̃ ille substantie sunt naturaliter beate ⁊ impeccabiles sicut phylosophi posuerūt que omnia absurdissima sūt.

Cōtra istā rationez

arguo ⁊ probo q̃ quecūq̃ necessaria de substantijs separatis cognoscuntur a nobis nunc per fidem siue per cōem reuelationem possunt cognosci cognitōne naturali. Et hoc sic. Quozūcunq̃ necessarioz reuelatozuz terminos naturaliter cognoscimus ⁊ illa possumus naturaliter comprehendere. sed omniū necessariorum reuelatoz terminos naturaliter cognoscimus. ergo ⁊c. Probatō maioris. Illa necessaria aut sunt mediata aut immediata. Si immediata: ergo cognoscuntur cognitis terminis. primo posteriozz. Si mediata. ergo cum possumus cognoscere extrema possum̄ concipere mediū inter ea ⁊ tunc cōiungendo illud mediū cum vtroq̃ extremo aut habentur premisse mediate aut imediate. Si immediate idem quod prius. Si mediate procedemus concipiendo mediuz inter extrema ⁊ coniūgendo cuz extremis quousq̃ veniamus ad immediata. igit tandez veniemus ad necessaria immediata que intelligemus ex terminis ex quibus sequuntur omnia necessaria mediata. ergo ista mediata per immediata scire poterimus naturaliē. Probatio minoris principalis. quia habens fidem et non habens fidem cōtradicentes sibi inuicem non cōtendūt de nominibus tantuz sed de conceptibus. sicut cum philosophus ⁊ theologus cōtradicunt de ista deus est trinus. vbi non tantū idem nomen sed eundem cōceptum vnus negat ⁊ alius affirmat. ergo omnē conceptum simplicem quem iste habet ⁊ ille habet

Ad illud respondeo de substātijs separatis sunt alique veritates immediate accipio tunc aliquā veritatem talez primā ⁊ immediatam ⁊ sit. a. in ista includunt multe veritates mediate puta omnes q̃ particulariter enunciāt cōmunia ad predicatū de cōibus ad subiectum dicantur b. c. ista vera mediata non habent eminentiam nisi ex illa immediata. ergo nō sunt nata sciri nisi ex ista immediato intellecta. Si igit aliquis itellectus possit intelligere terminos. b. c. ⁊ cōponere eos ad inuicem non autez posset intelligere terminos. a. nec per consequens ipsum a. b. erit intellectui suo ꝓpositio neutra Ita est de nobis quia cōceptus quosdaz cōmunes habemus de substantijs imaterialibus ⁊ materialib̄: ⁊ istos possum̄ ad inuicez cōponere. Sed iste complexiones non habent euidentiam nisi ex veris immediatis que sunt de illis quidditatibus sub ratōne ꝓpria ⁊ speciali sb̄ qua ratōne non concipimus istas quiditates ⁊ ideo nec scimus illas veritates generales de conceptibus generalibus. Exemplum. si impossibile est alicui concipere triangulū sub ꝓpria specie. pōt tamen abstrahere rationē figure a quadrangulo ⁊ eam concipere impossibile est etiā sibi concipere primitatem ut est ꝓpria passio trianguli quia sic non cōcipitur nisi ut abstrahitur a triangulo tamen potest primitatez abstrahere ab alijs primitatibus puta in numeris. iste intellectus licet posset formare hanc cōplexionem aliqua figura est prima quia terminos eius potest apprehēdere tam̄ illa compositio formata erit sibi neutra quia ista est mediata inclusa in ista imediata triangulus est sic primus ⁊ hanc immediatā non potest intelligere quia nec terminos eius ideo mediatam non potest scir̄ que ex hac immediata tantū habet euidentiā. Per hoc ad argumētū. nego maiorē. ad probationē dico q̃ illa necessaria sunt mediata. Et cum dicis igitur cū possumus cognoscere extrema possumus concipere mediū inter extrema. nego ꝓnam. quia medium inter extrema quandoq̃ est essentialiter ordinatum puta qō quidez alterius extremi vel passio prior respectu posteriozis passionis. ⁊ tale est mediū ad cōcludenduz vniuersaliter extremū de extremo. Concedo igitur q̃ quicunq̃ potest intelligēr extrema potest intelligere tale mediū inter talia extrema quia intellectus eius includitur i altero extremo si est passio vel est idē alteri si est quod quid est alterius extremi. Si autē medium sit particulare contentum sub altero extremo ⁊ non essētialiter ordinatū inter extrema tunc non opz q̃ potens cōcipe extrema

Universidad de Deusto Biblioteca

generalia possit concipere mediuz pticu
lare ad illa extrema generalia ita est hic
nam ista quidditas sub ratione ppria ⁊
pticulari habens passionē aliquā sibi i'
mediate inherentē est mediū inferi' ad
cōceptū sibi cōem de quo dr̄ illa passio
in cōi accepta. ⁊ ideo non est mediū vni
uersaliter inferens passionē de cōi. sz tñ
particulariter. hoc patz in exemplo illo
quia nō oportet q̄ potens ꝓcipere figurā
in cōi possit concipere triangulū in par'
ticulari: quia triangulus est mediū con'
tentū sub figura. mediū inquā ad cōclu
dendū primitatē pticulariter de figura.
Hec ratio 3ª potissime concludit de pri'
ma substātia imateriali quia eius tanq̄
obiecti beatifici potissimū est cognitio
necessaria. Et tunc responsio ista ad ob
ectiōez contra ipsam. Supponit q̄ nūc
naturaliter nō cōcipimus deū nisi in cō
ceptu generali cōi sibi ⁊ sensibilibus qd
inferius di. 3ª. q. i. exponet. si etiā neget il
lud supposituz adhuc oportet dicere cō
ceptū qui potest fieri de deo virtute cre'
ature esse impfectū: qui aūt fieret vtute
ipsius essentie esse perfectū. sicut ergo di
ctū est de cōceptu generali ⁊ speciali ita
dicat fm aliā viam de impfecto ⁊ pfec'
to conceptu.

Quarto principali

ter arguit sic. Ordinatū ad aliquē finez
ad quē est ex se indispositū: necesse ē pau
latim ꝓmoueri ad dispōem respectu illi
us finis. sed homo ordinat ad finē super
naturalē ad quē ex se est indispositus. g̃
indiget paulatim disponi ad habenduz
illū finē. hoc aūt fit per cognitōem aliq̄
supnaturalē. g̃ ⁊c. Si instet q̄ agens p
fectū potest statim remouere impfectio
nē ⁊ statim agere. Rndet q̄ si possz de
potentia absoluta. tñ pfectius est cōicar
homini aliquā actiuitatē respectu sue p
fectōis ꝓsequendē q̄ non coicare. potest
autem homo habere actiuitatē aliq̄ re
spectu sue perfectōis finalis. g̃ perfectiuz
est q̄ hoc sibi cōicetur quod non potest
fieri sine aliqua cognitiōe impfecta p̄ce'
dente istam perfectam ad quaz ordinat
finaliter.

Quinto arguitur

sic. Omne agens vtens instrumento in
agēdo non potest per illud instrumētū
in aliquā actōnem que excedit naturaz
illius instrumenti. lumē autē intellectus
agentis est instrm quo aia nunc vtitur
in intelligendo naturali. g̃ ñ potest per
illud lumen in aliquā actōem que exce'
dat illud lumen. sed illud de se est limi'
tatū ad cognitōez habitā per viā sensuū
g̃ anima non potest in aliquā actōem q̄
non potest haberi per viā sensus. sed mi'
toz alioz cognitio est necessaria ꝓ sta'
tu isto. igr̄ ⁊c. Hec ratio vr concludere
contra eū qui fecit eam. fm. n. deductio
nē istā lux increata nō poterit vti intelle
ctu agente ut instrnmēto ad cognitiōem
alicuius sincere veritatis: qz talis fm eū
non potest haberi via sensuū sine spēali
illustratione. Et ita sequit q̄ in cognitio
ne veritatis sincere lumē intellectus agē
tis nullo mō habeat aliquā actōem qd
videt incōueniens qz ista actio pfectior
est omni intellectōne: ⁊ per ꝓns illud qd
perfectius est in aia ingtum intellectiua
oportet cōcurrere aliquo modo ad istā
actōem. Iste due rōes non videnť plu'
rimū efficaces. ꝓma. n. esset efficax si eēt
ꝓbatū q̄ homo ordinat finaliter ad co
gnitōem supnaturalem cuius ꝓbatio p
tinet ad questiones de beatitudine. Et si
cū hoc ostenderet cognitōem naturalez
non sufficiēter disponere ꝓ statu isto ad
cognitiōem supnaturalem consequēdaz
2ª ratio petit duo. s. aliquoz cognitōez
esse necessariā que nō possunt cognosci
per viam sensuū. Et q̄ lumen intellectus
agentis est ad talia cognoscibilia limita

tum. Tres ergo prime rōnes ꝓbabilio
res apparent.

Ad questionem

igr̄ re spon'
deo distinguendo primo qualiter aliqd
dicitur supernaturale. potentia. n. recep
tiua cōparatur ad actū quez recipit. vel
ad agens a quo recipit. Primo modo
ipsa est potentia naturalis vel violenta
vel neutra. naturalis si naturaliter incli
net. violenta si sit contra inclinatōnem
naturalē. neutra si neqz inclinat ad istaz
formā neqz ad oppositam. In hac autez
cōparatione nulla est supernaturalitas.
Sed cōparando receptiuū ad agens a q̄
recipit formam est naturalitas quando
receptiuuz cōparat ad tale agens quod
natum est naturaliter impримere talem
formā in tali passo. Supernaturalitas
autez quando cōparat ad tale agens qd
non est naturaliter impressiuū illius for
me in illud passum. Ad propositum
dico q̄ cōparando intellectū possibilez
ad noticia actualē in se. nulla est sibi co'
gnitio supernālis: quia intellectus possi
bilis quacunqz cognitōne nāliter pficit
⁊ ad quācunqz naturaliter inclinat. sed
2° modo loquēdo sic est supernālis que
generat ab aliquo agente quod nō ē na'
tū mouere intellectū possibilē ad talem
cognitōnem naturaliter. pro statu autē
isto fm phm intellectus possibilis nat'
est moueri ad cognitōem ab intellectu a
gente ⁊ fantasmate. igr̄ sola illa natura
lis est que ab istis agentibus potest imp
mi. virtute autē istoz potest haberi oīs
cognitio incōplexa que fm legem cōem
habetur a viatore. sicut patet in instan'
tia contra tertiā ratōem principalem ⁊
ideo licet deus possit per reuelatōem spe
cialē cognitionē alicuius incōplexi cau
sare sicut in raptu. nō tamē talis cogni'
supernālis est necessaria de cōi lege. De
complexis autē veritatibus secus est. qz
sicut ostensuz est per tres rōnes primas
contra primā opinionē adductas posita
tota actione intellectus agentis ⁊ fantas
matū multe complexiones remanebūt
ignote ⁊ nobis neutre. quoz cognitō est
nobis necessaria. istoz igit notitiā est ne
cesse nobis supernaturaliter tradi. quia
nullus eaz notitiā potuit naturaliter in
uenire ⁊ eam alijs docendo tradere. qa
sicut vni ita cuilibet ex naturalib' erūt
neutre. Utz autē post primā traditi
onē doctrine ō talibus possit aliquis as
sentire naturaliter doctrie tradite. de hᵒ
in 3° libro. di. 23. hec autem prima tradi
tio talis doctrine dicitur reuelatio que
ideo est supnaturalis quia est ab agente
quod non est naturaliter motiuū intelle
ctus nostri pro statu isto. Aliter etiā
posset dici supernaturalis quia est ab a'
gente supplente vicez obiecti supernatu
ralis. Nam obiectuz natum causare no
titiam huius deus est trinus ⁊ vnus vel
similiuz est essentia sub propria ratione
cognita. ipsa enim sub tali ratione cog'
noscibilis est obiectum nobis superna
turale. Quodcunqz igitur agens cau
sat notitiam aliquarum veritatum que
per tale obiectuz sic cognitum nate sunt
esse euidentes illud agēs in hoc supplet
vicem illius obiecti q̄ si ipsuz agens cau
saret noticiam perfectam istarum veri
tatum qualem ipsum obiectum in se co
gnitum causaret tunc perfecte suppleret
vicem obiecti. sed si agens non ita perfe
ctam notitiam causat sicut obiectum in
se causaret tunc imperfecte supplet vicez
obiecti pro quanto scilicet imperfecta
noticia quam facit virtualiter contine'
tur in illa perfecta cuius obiectum in se
cognitum esset causa. Ita in propo sito.
nam reuelans hanc deus est trinus cau'
sat in mente aliqualem noticiam huius
veritatis: licet obscuraz quia causat de
obiecto non sub propria ratione cogni'
to quod obiectum si cognitū esset natū
esset causare noticiam pfectam ⁊ claraz

Universidad de Deusto Biblioteca

veritatis illius. pro q̃to igr̃ hec noticia obscura in illa clara includit eminẽter sicut iperfectũ in pfecto pro tãto reuelans hanc obscurã ⁊ causans supplet vicẽ obiecti illius clare noticie causatiui pcipue cum nõ possit noticiã alicuius veritatis causare nisi ut supplẽs vicem alicuⁿ obiecti nec veritatũ talium de illo obiecto noticiã causare posset ut supplẽs vicem obiecti alicuius iferioris nãliter motiui intellectus nostri. qz nullũ tale virtualiter includit aliquã noticiã istarꝝ veritatum etiã nec obscuram. igit oportet q̃ in causando etiaz istam obscuram aliqualiter suppleat vicẽ obiecti supernaturalis.

Differẽtia istorꝝ duorꝝ modorꝝ ponendi supnaturaliter noticie reuelate patet seperãdo vnũ ab alia puta si agẽs supernaturale causaret noticiã obiecti natalis ut si infunderet geometriã alicui illa eẽt supnaturalis primo modo ⁊ nõ secũdo modo. si autẽ infũderet noticiam huius deus est trinus vel similiũ hec supnaturalis esset vtroq̃z modo quia scõus ifert primũ licet nõ ecõuerso. vbi autẽ est primus tantũ ibi nõ est necesse q̃ sit sic supnaturalis dn naturaliter possit haberi. vbi vero est secundus modus est necessitas ut supernaturaliter habeat qz nãlit haberi nõ potest.

Tres rationes prime quibus initiur ista solutio pfirmantur per auctes.

primo per auctoritatem Aug. ò ciui. dei. li. 18. c. 41. Philosophi inquit nescientes ad quẽ finem referẽda ista essẽt inter falsa que locuti sunt verꝝ videre potuerũt. 2ª ratio cõfirmat per Aug. 2° de ciui. c. 2°. Quid prodest nosse quo cundũ sit. si ignorat vía qua eũdu sit. in hoc. n. errabant phi qz ⁊ si aliqua de virtutibus vera tradiderũt. tamẽ falsa miscuerũt fm auctoritatẽ pcedentem Aug. ⁊ patet ex corꝝ libris. Improbatur eni Arl. pollitias dispositas a multi alij 2° politicorꝝ. sed nec illa Arl. est inrepreheensibilis. 7° polliti. vbi docet deos esse honorãdos. Decet inquit cultũ exhibẽ dijs. Et ibidẽ. Lex nullus orbatũ tradit nutriri. Et in eodẽ li. ca°. 8. dicit q̃ oprꝝ fieri aborsum in casu. 3ª ratio pfirmat per Aug. ii. de ciui. c°. 2°. Que remota sũt a sensibus nostris qm̃ testimonio nostro scire nõ possumus: de his alios testes requirimus. Et hoc pfirmat totam solutionem pncipalem. quia. n. pplexiones ille de quibus argutũ est nobis ex se sũt neutre nullus potest suo testimonio credere de ipsis. sed oportet testimoniuz supnaturale requirere alicuius supioris tota spẽ humana. Qualiter aũt pma reuelatio siue traditio talis doctrine fieri potuerit ⁊ facta sit. est dubiũ an. s. locutõe interiore: an exteriore: an cũ aliqbus signis adhibitis sufficiẽtibus ad causandũ assensũ. ad pppositũ sufficit q̃ vtroq̃z modo potuit supnaturaliter reuelari tal doctrina sed neutro modo potuit ab homie sine errore pmo tradi.

Contra istas tres

rões instat simul q̃ seipsas destruant qz quod ostendit esse necessariũ cognoscendũ hoc ostendit esse verꝝ quia nihil scit nisi verꝝ. g̃ quicq̃d iste rõnes ostendunt esse necessariũ cognosci. puta q̃ fruitio dei in se est finis homis quo ad primã rõnem. Qz via deueniẽdi ad ipsam est p merita que deus acceptat ut digna tali premio quo ad secundam. Qz deus est trinus ⁊ contingenter causans ⁊ huiusmodi quo ad tertiã. totũ illud ostendit esse verum. vel ergo ille rõnes non sunt nisi ex fide vel ex ipsis cõcluditur oppositum eius quod probant. Rño naturali ratiõe ostendit necessariuz esse scire alteram partem determinate hui cõtradictõnis fruitio est finis. fruitio non est finis. hoc est q̃ intellectus non fit mere dubius vel neuter i hoc problemate an fruitio sit finis quia talis dubitatio vel ignorantia impediret inquisitionẽ finis

non autẽ ostendit ratõne naturali q̃ hec pars sit necessario pgnoscẽda ⁊ hoc mõ ratones predicte ut sunt naturales concludunt de altera parte contradictõnis hac vel illa non determinate de hac nisi ex creditis tantum.

Ad Argumenta pro opi.

Arl. Ad primũ dico q̃ cognitio dependet ab anima cognoscente ⁊ obiecto cognito. quia fm Aug. 9. de tri. c. vltimo a cognoscente ⁊ cognito paritur noticia licet ergo anima habeat sufficiens actũ ⁊ passiuũ intra se pro quãto actio respectu cognitõis conuenit anime nõ tamẽ habet intra se sufficiens actiuũ p quãto actõ cõuenit obiecto quia sic est ut tabula nuda ut dicit 3° de aia. est igit intellectⁿ agens quo est omnia facere verꝝ est inq̃tũ actio cõpetit anime respectu cognitõnis ⁊ non inq̃tum obiectũ est actiuũ.

Ad confirmatõem rõnis dico ad maiorẽ q̃ natura qñq̃z accipit p principio intrinseco motus vel quietis put describit. 2°. phy. qñq̃z p principio actiuo naturaliter put natura distinguit cõtra artẽ siue ppositũ ppter oppositũ moduz principiãdi. pmo modo nõ est vera maior quia non correspõdet omni passiuo naturaliter principiũ actiuũ q̃ sic sit natura quia multa sunt naturaliter receptiua alicuius perfectõis cuius nõ habẽt principiũ intrinsecũ actiuũ. 2° modo etiã ppositio maior est falsa in quibusdam quãdo. s. natura ppter sui excellentiaz ordinatur naturaliter ad recipiendum perfectõnem ita eminentẽ q̃ non possit subesse causalitati agentis naturalis 2° modo dicti ⁊ ita est in ppposito cũ probatur maior: dico q̃ potẽtia passiua nõ est frustra quia licet per agens naturale non possit principaliter reduci ad actuz tamen potest per tale agẽs dispositõ ad ipm induci ⁊ potest per aliquod agẽs in natura. i. in tota coordinatõne entiũ puta per agens supernaturale cõplete reduci ad actũ. Si autẽ obijciat q̃ illud vilificat naturam q̃ ipa non possit cõsequi perfectõem suam ex naturalibus cũ natura minus deficiat in nobilioribus ex 2° celi ⁊ mũdi. Rño si felicitas nostra cõsisteret in speculatiõe illa suprema ad qualem possumus nũc naturaliter attigere nõ diceret phus naturã deficere in necessarijs. nunc aũt cõcedo illam posse naturaliter haberi ⁊ vltra hoc dico aliã eminentiorẽ posse naturaliter recipi. g̃ in hoc magis dignificatur natura q̃ si suprema sibi possibilis poneretur soluz esse ita naturalis. Nec mirum q̃ ad maiorem perfectionẽ sit capacitas passiua in aliqua natura q̃ eiⁿ causalitas actiua se extendat. Illud autẽ quod addit de 2° celi ⁊ mũdi non est ad propositũ quia phus loquitur ibidem de organis correspondentibus potentie motiue si ineslet stellis q̃ natura dedisset eis organa. ⁊ cõcedo vniuersaliter q̃ cui datur potentia que nata est esse organica ei datur a natura organũ in non orbatis dico: sed in ppposito dico q̃ data est potẽtia sed nõ organica nõ tamẽ sunt naturaliter data omnia alia preter potentiam concurrentia ad actũ. a pho igit ibi haberi potest q̃ naturaliter ordinabile ad aliquẽ actũ vel obiectũ naturaliter habet potentiaz ad illud ⁊ organũ si potentia est organica sed non sic est de posterioribus requisitis ad actũ. Aliter tamẽ possz dici ad maiorẽ q̃ ipsa est vera loquẽdo de potẽtia passiua naturali ut passiua cõparat ad actiuã nõ autẽ ut passiua cõparatur ad actũ receptũ differẽtia membrorꝝ patet in principio solutõis questionis. minor vero est vera 2° modo non primo. Posset aũt 3° modo facilius dici ad minorẽ. negando q̃ licet absolute intellectⁿ possibilis sit naturaliter receptiuus talis intellectionis non tamen pro statu isto. causa cuius dicetur inferius distinctõne tertia.

Universidad de Deusto Biblioteca

Ad secūdū dicitur.

q̃ diuersa ratio scibilis diuersitatē scientiarū inducit. candē. n. cōclusionē demōstrat astrologus ⁊ naturalis. puta q̃ terra est rotūda. sed astrologus per mediū mathematicū. i. a materia abstractum. naturalis autē per mediū circa materiā ꝓsideratū. vnde nihil prohibet de eisdē rebus de quibus phyce sciēcie tractant ꝓ q̃ sunt cognoscibilia lumīe naturalis rationis etiā aliā scientiam tractare ꝓm q̃ cognoscunt lumine diuine reuelatōis

Contra hoc. si de cognoscibilib' in theologia est possibilis tradi cognitō i alīs sciētijs licet in alio lumine. ergo non est de eis necessaria cognitio theologica. cōsequētia patet in exemplo eius: quia per mediū physicū cognoscens terrā esse rotundā nō indiget cognitiōe eius per mediū mathematicū tanq̃ simpliciter necessariū. Dicta aūt responsio ad 2ᵐ exponit sic. habitus ⁊ est habitus ⁊ ē forma. inq̃tum est habitus habet distinctionē ab obiecto. inq̃tuz est forma potest distinguī a principio actiuo. respectu autē habitus scientifici principia sunt cāe effectiue. licet igit̄ vbi est idē scibile puta q̃ terra rotūda nō sit distinctō per obiecta. tamē est ibi distinctio per ꝑncipia q̃bus mathematicus ⁊ physicus hoc ostēdunt: ⁊ ita est distinctio habituū inq̃tū sunt forme. Cōtra istud. forma est cōis ad habitū quia oīs habitus est forma ⁊ nō ecōuerso. impossibile est autē aliqua esse distincta in rōe supiorīs: ⁊ nō esse distincta in rōne inferiorīs. g̃ impossibile est aliqua esse distincta in ratōne forme ⁊ tamē esse indistincta in rōne habituū hoc. n. esset ac si aliqua essent distincta in rōne animalis ⁊ indistincta in rōne hominis. Preterea supponit q̃ principia sunt distinctiua habitus conclusiōis in alio genere cē q̃ ut ꝑncipia effectiua qd̄ falsū est. quia si aliquā rōem cause distictiue habēt ad habitus istos non habēt nisi rōne cause effectiue. Preterea semper stat ratio q̃ q̃tūcunq̃ possent poni habitus cognoscitiui distincti. nō tamē saluat̄ necessitas vnius habitus q̃si aliaꝝ cognitō sit impossibilis ponēdo possibilitatē alterius habitus vndecūq̃ distincti

Ideo ad argumentū respondeo q̃ in illis sciētijs speculatiuis ⁊ si tractet̄ de oibus speculabilibus nō tamē q̃tum ad omnia cognoscibilia de eis quia nō q̃tū ad ꝓpria eorum cognoscibilia sicut patuit prius in tertia ratione ꝑncipali contra opinionē phorum.

Ad tertium respondet̄ sic. q̃ prima ꝑncipia nō possunt applicari ad conclones aliquas nisi sensibiles. tum quia termini eoꝝ sunt abstracti a sensibilibus ⁊ ita sapiūt nām cozuz. tum quia intellectus agens p quē debet fieri applicatio limitat̄ ad sensibilia.

Contra. certū est intellectui q̃ illa principia prima sunt vera non tm̄ in sensibilibus sed in insensibilibus. non. n. magis dubitat̄ q̃ ꝑdictoria nō sunt simul vera de eodem ꝛmaterīali q̃ materiali quare respōsio nulla. Et quod dr̄ q̃ termin' primi principij est ens quod diuidit in decem genera ⁊ illud non extendit se ad obiectū theologicum. Hoc nihil valet quia nō magis dubitamus q̃ ꝓtradictoria nō sunt simul vera de deo q̃ de altero ut q̃ deus est beatus ⁊ non beatus.

Alia datur responsio q̃ ex maiorib' solū nō sequūtur ꝓclusiones sed cū minoribus adiunctis. nūc autē minores non sunt naturaliter mātfeste que debēt illis adiungi. Contra. minores sumēde sb̄ primis principijs predicant de sumptis sub terminos sbiectus primoꝝ ꝑncipiorū. sed notū est terminos ꝑmoꝝ principioꝝ dici de quolibet q̃ sūt cōissimi. g̃.

Ideo respondeo q̃ secunda pars mioris est falsa. hec. s. q̃ in ꝑmis principijs ꝛclūdunt virtualiter omes ꝓclusiōes scibiles

Ad ꝓbatōem dico q̃ sic termi sbiecti

sunt cōes ita ⁊ termini predicati. quādo igit̄ termini subiecti sic distributi accipiunt pro omnib' non accipiunt nisi respectu terminoꝝ predicatoꝝ qui sunt cōissimi: ⁊ per ꝓns virtute taliū principioꝝ non sciuntur de inferioribus nisi predicata cōissima. Hoc patet rōne quia mediū non potest esse ꝓpter quid respectu passionis nisi que includit virtualiter i rōne illius medij. in rōe aūt sbiecti ꝑnci pij cōissimi non includit ꝓpter quid ali qua passio ꝑticularis sed tm̄ cōissima. g̃ illud subiectū nō potest esse ratio cognoscēdi aliquas passiones nisi cōissimas. Sed preter passiones cōissimas sunt mlte alie passiones scibiles ad quas nō possunt passiones primoꝝ principioꝝ esse media quia non includunt illas. g̃ sunt multe veritates scibiles que nō includūtur in ꝑmis principijs. Hoc patet ex h' exēplo. q̃ istud ome totū est maius sua parte ⁊ si includat istā: quaternarius est maior binario. ⁊ alias siles de codē ꝑdicato non tm̄ includit istas. s. quaternari' est duplus ad binariū ⁊ trinarius se hz in ꝓportione sexquialtera ad dualitatē nam ad ista predicta opz habere media spēalia ꝓcludentia ipa. 2ᵃ ꝓbatio logica est q̃ lz ꝓtingat descēder̄ sub subiecto vniuersalis affirmatiue. non tm̄ sub ꝑdicato. multa aūt ꝑdicata ꝓtenta sub ꝑdicatis ꝑmoꝝ ꝑncipioꝝ sunt scibilia de inferioribus ad subiecta illoꝝ igr̄ illa ꝑdicata p prima ꝑncipia non sciunt de illis subiectis. Contra illud obīcit. de quolibet affirmatio vel negatio est de necessitate vera. sequit g̃ de necessitate hoc eē albū vel nō albū ita q̃ licet ibi descēder̄ sub predicato ⁊ sub subiecto. Rn°. illō principiū de quolibet affirmatio vel negatio ⁊c. valet istā de quolibet cuiuslibz ꝑdictōis altera ꝑs est vera: altera falsa. vbi duplex est distributō ex pte subiecti s. de quolibet ⁊ cuiuslibet. ⁊ sub vtroq̃z distributo licet descēdere. igr̄ de hoc h' ꝑdictōnis altera ꝑs est vera altera falsa. Sed sub ꝑdicato stāte ꝓfuse tm̄ non licz descēdere. q̃ nō sequit̄ de quolibet cuilibet altera ꝑs. ⁊c. g̃ hec ꝑs. ⁊ ita in alijs ꝑncipijs semp ꝑdicatū vlis affirmatiue stat ꝓfuse tm̄ siue sint ibi due distributōnes in subiecto siue vna. ⁊ in ꝓposito exemplo adhuc patet ꝓpositū. q̃ de hoie verꝝ est q̃ sit risibilis. nunq̃ tm̄ p hoc ꝑncipiū de quolibet ⁊c. potest plus inferri nisi ergo de hoie risibile vel nō risibile altera igr̄ ꝑs ꝑdicati disiūcti nūq̃ scietō subiecto p hoc ꝑncipiū. sed requirit̄ aliqd̄ ꝑincipiū spēale.

Ad Argumenta principalia.

Ad primū distinguo de obiecto naturali. qd̄ pōt accipi vel pro eo ad qd̄ naturalīt siue ex actōne cāꝝ naturaliter actiuaꝝ potest potētia attingere. vel ꝑ illo ad qd̄ potentia nāliter inclinat̄. siue possit illud naturaliter attingēr̄ siue nō posset ergo maior negari intelligēdo naturale ꝑmo modo. q̃ obiectū primū est adequatū potentie ⁊ iō abstractū ab oibus illis circa que potest potētia operari. non autem oportet si intellectus possit naturaliter intelligere tale cōe q̃ possit intelligere quodcunq̃z contentuz sub illo. quia intellectio alicuius cōtenti mlto excellentior est intellectiōe confusa talis cōmunis. Et sic concessa minore in vtroq̃z sensu cōclusio intenta non habetur. s. de naturaliter attīgibili q̃ sic maior fuit falsa. Contra hanc responsionē arguo. quia destruit seipsam. primuz eni obiectū est adequatū potentie. hoc est q̃ nihil respicit potentia pro obiecto nisi in quo est ratō illius primi ⁊ in quocunq̃z est ratio illius primi illud respicit potentia pro obiecto. ergo impossibile est aliquid esse obiectum primū naturaliter quin quodlibet cōtentū sub illo sit per se obiectū naturaliter. da eniz obiectum. ⁊ tunc non est adequatum naturaliter sed excedens ⁊ aliquid eo inferius est adequatum. ⁊ ita primum.

Universidad de Deusto Biblioteca

Ratio autē que adducit pro respōsione fallit fm fallaciā figure dictiōis. licet. n. ens ut est quoddā intelligibile vno actu sicut homo intelligibilis vna intellectōe sit naturaliter attingibile. illa. n. vnica intellectio entis ut vniuo obiecti est naturalis non tamē ens ut primū obiectū. i. adequatū potest poni naturaliter attingibile nisi quodlibet sub eo contentum sit naturaliter attigibile. quia est primū obiectū ut includit in oibus p se obiectis Cōmutatur igit hoc aliquid i quale qd cuz arguit ens est naturaliter attingibile ergo ens ut primū obiectum hoc est adequatū est naturaliter attingibile qz antecedens est verū ut ens est vnū intelligibile singulare sicut albū. sed consequēs cōcludit de ente ut includit in omni intelligibili. non ut seorsuz ab illis intellectuz. Ad argumentū igitur est alia respōsio realis q minor est falsa de obiecto naturali. i. naturaliter attingibili. vera alio° de obiecto ad quod naturaliter inclinat z potētia z ita debet intelligi auctoritas Aluid. Quid aūt sit ponendū obiectu primū naturaliter attingibile de hoc. j. di. 3°. Confirmat responsio per Ansel. de li. arbi. c. 2°. Nullā inquit utputo habemus potestatem que sola sufficiat ad actum. potestatē autez vocat quod nos cōiter dicimus potentiā sicut patet per exemplū eius de sensu visus. Nō est igit incōueniens potentiā esse naturaliē ordinatā ad obiectū ad quod non potest naturaliter attingere sicut queliber ex se sola ordinat ad actū z tamē non potest ex se sola attingere. Ad 2m argumentū ne go pntiā. ad pbatōem patet ex dictis ad 2m argum in responsione pro opi. phi q supioza ordinantur ad pfectōem maiorē passiue recipiendā q ipsa possint actiue producere. z per pns istoz perfectio non potest produci nisi ab aliquo agenti supnāli non sic est de pfectione inferiorum quoz perfectio vltima potest sub esse actioni agentiū inferiorum. Ad tertiū dico q veritati cōplexe alicui firmiter tenende intellectus possibilis est impropoztionatus. hoc est non est propoztioneliter mobile respectu taliū agentiū que ex fantasmatibus z ex lumine naturali intellectus agentis non possūt cognosci. Cum autē arguis igit fit propoztionatus per aliquid aliud concedo z per aliud in ratione mouentis quia per mouens supernaturale reuelans assentit illi veritati z per aliud in ratione forme qz per istū assensū factū in ipso qui est quasi quedā inclinatio in intellectu ad illud obiectū propoztionās illud isti cū vltro de illo alio queris an sit naturale vel supernaturale. dico q supnaturale siue intelligas de agēte siue de forma. cū infers ergo intellectus est impropoztiōatus ad illud z per aliud propoztōnatur. dico q ex se est in potentia obedientiali ad agēs z ita sufficienter propoztionat illi ad h° ut ab ipso moueatur. Similiter ex se est capax illius assensus causati a tali agēte etiam naturaliter capax non oportet q ipsum per aliud ppoztionari illi assensui in recipiēdo. Statur igitur in secundo non in primo. quia veritas ista reuelata non est sufficienter inclinatiua intellectus ad assentiēdū sibi z ita est impropoztōnale agens z passū sibi impropoztōnale. Sed agent supernaturale est sufficienter inclinatiuū intellectus ad istaz veritatez causando in ipso assensū quo ppoztionat huic veritati. ita q nō oportet intellectū per aliud ppoztionari tali agenti nec forme ab ipso impresse sicut oportet ipsum propoztionari tali obiecto per aliud duplici modo predicto.

Trū cognitio

supernaturalis necessaria viatori sit sufficiēter tradita in sacra scriptura. Qz non. quia cognitio necessaria nunq defuit generi humano sed sacra scriptura non erat in lege nature quia

Moyses primo scripsit penthateucum nec tota erat in lege mosayca sz tm vet testamentū. q z. Item quicūq auctoz sciaz humanaz quāto acutioz intellectu tanto plus vitat supfluitatē in tradēdo sed in sacra scriptura videnē cōtineri superflua vt cerimonie z historie multe quaz cognitio videt necessaria ad salutē. q z. Itē multa sunt de quibus non cognoscit certitudinaliter ex sacra scriptura vtz sint peccata mortalia vel non quoz tamē cognitio est necessaria ad salutem quia nesciens illud esse peccatum mortale non sufficienter vitabit illud. ergo z.

Cōtra Augustinus

2° de ciuitate. ca°. 2°. loquens de scriptura canonica ait. Cui fidē habem° de his rebus quas ignorare nō expedit nec per nosipsos nosse idonei sum°. In ista questione sunt hereses innumere dānantes sacrā scripturā vel partē eius sicut patet in libris Damasceni z Aug. de heresib° Quidā vero heretici nihil de scriptura recipiunt. Quidā non vetus testamētū ut manichei. sicut in libro Aug. de vtilitate credendi patet dicētes vetus testamentū esse a malo pncipio. Quidā vo tm testamentū vetus accipiūt ut iudei. quidā aūt aliquid vtriusq ut sarraceni quibus machometus imundus alias ī mūditias inumeras imiscuit. Quidā aliquid dictū in nouo testamento puta heretici diuersi qui diuersas sententias scripturaz male itellectas habētes pro fundamento alias neglexerunt. vbi gra ad Ro. 13. Qui ifirmus est olera mādūcet. Item Jacobi. 5°. Confitemini alter utrū peccata vestra. Ex hoc errarūt circa sacrm penitentie quidaz dicēdo illud posse dispensari a quocūq non sacerdote vel alīs huiusmodi auctibus inniten do male intellectis.

Contra omnes

istos i cōmūi octo sunt vie eos rationabiliter cōuicendi que sunt pnuntiatio pphetica: scripturaz concordia: auctas scribentiū: diligentia recipientiū: rōnabilitas ptentoz irratōnabilitas singuloz erroz: ecclesie stabilitas: miraculoz claritas.

De primo patet

quia solus deus pōt nāliter non ab alio futura cōtingētia certitudinaliter puidē q solus ille vel ab illo instruct° potest ea certitudinaliter pdicere. talia aūt multa prenūciata in scriptura impleta sunt vt patet cōsideratī libros pphetales ex quibus nō est dubiū dn sequātur pauca q restāt fm Greg^m in omelia de aduentu. Istā viā tangit Aug. i2. de ciui. c. 10. vbi ait vera se narrasse pterita ex his que futura pnunciauit cum tanta veritate impleuntur ostendit.

De secundo scilz

scripturaz cōcordia sic. In nō euidentibus ex termis nec ex pncipijs euidentiā habētibus nō cōsonant firmiter z infallibiliter multi diuersimode dispositi nisi a causa supioze ipsoz intellectus inclinent ad assensuz. sed scriptozes sacri cānonis varie dispositi z diuersis tpibus existētes in talibus nō euidētibus oio cōsonabant. Hanc viā ptractat Aug. i8. de ciui. c. 41. Auctozes nostri sane pauci eē debuerūt ne multitudine vilesceret quod religione eaz esse oporteret nec tam ita pauci ut eoz non miranda sit cōsensio. Neqz. n. in multitudine phoz qui labore etiā litterario monumenta suoz dogmatū reliquerūt facile quis inuenerit q inter cuncta que sentire pueniant. z hoc Aug. pbat in exēplis ibi. maioz etiā assūpta nō tm pbatur p exemplū de pophetis ut videt pbare Aug. sed etiā per rōem qz cū intellectus q tū ad assensum sit natus moueri ab obiecto euidēte i se vel in alio nihil aliud ab obiecto videt talē assensuz posse causare nisi virtualiē

includat euidentiã obiecti. nam si nihil tale moueat intellectum remanebit sibi theologia neutra nihil aũt est tale de nõ euidẽtibus ex terminis nisi intellect' superior nostro. nihil aũt intelligẽs supius hoie potest hoiem effectiue docere nisi deus. Si aũt dicat hic q̃ posteriores licz aliter dispositi q̃ p̃ores ⁊ alijs tpibus ex istẽtes tñ habuerũt doctrinas p̃cedentiũ in scripturis ⁊ acq̃euerũt credẽdo sicut discipuli doctrine magistroꝝ ⁊ ita nihil scripserũt dissonũ a prioribus licet deus nõ doceret hos ⁊ illos. Contra hoc vr̃ Augu. obijcere vbi p̃us. dicens de phis qui labore litterario monumẽta suorũ dogmatũ reliquerũt ⁊c. que discipuli legentes licet in aliquibus essent assentientes p̃oribus ut discipuli. aliq̃ tñ improbauerũt ut pater ibidẽ de aristippo ⁊ antistone qui ambo socratici tñ i quibusdaz sibi ꝗdixerũt. Et qñq̃ discipli mgr̃o ut Ar̃. Platoni quõ igr̃ nõ ꝗdixissent posteriores nostri p̃oribus in aliq̃bus si nõ habuissent doctorẽ cõem eoꝝ intellect' inclinantẽ ad eadẽ nõ euidẽtia. Rñdo qz nõ euidẽtia tradiderũt p̃ores ideo posteriores non potuerũt eos p rõnes improbare ⁊ noluerũt eis discredẽr nisi posset rõem cogentẽ ,p se hr̃e reuertẽtes eos ut magistros veraces. sed phi discipuli per rõem potuerũt mgr̃os improbare qz mã circa quã altercabant potuit hr̃e rõnes sũptas ex terminis. exemplũ. Nõ ita ꝗ dicit discipulus historiographus mgr̃o historiographo sicut phs phs pbo qz historie de p̃terito nõ possunt esse euidẽtes ut auertãt discipulũ a mgr̃o sicut possunt esse ,pphice rõnes. Contra illud. saltez Ezechiel ,pphetans in Babylone eo tpe quo Hieremias in iudea ,pphauit cũ ñ solũ illa dicerẽt que a Moyse quasi cõi eoꝝ mgr̃o habuerũt sed ⁊ alia multa in illis potuissent discordare aut dissentire cum nõ essent euidẽtia ex terminis nisi habuissent aliquẽ cõez doctorẽ supra intellectũ humanum.

De tertio .s. auctõ

ritate scribẽtium sic patet. Aut libri scripture sunt istoꝝ auctoꝝ quoꝝ eẽ dicũt aut non. si sic. cũ dãnent mendaciũ p̃cise in fide ⁊ moribus quõ est verisile eos fuisse mentitos. dicẽdo hec dicit dñs si dñs nõ fuisset locutus. Aut si dicas eos fuisse deceptos nõ mentitos vel ,ppter lucꝝ mentiri voluisse. Primũ improbat ex dcõ Pauli. 2ª. cor. 12. Scio hoiez in xp̃o ⁊c. ⁊ sbdit ibi verba archana audisse que ñ licet hõi loqui. que assertões nõ videnẽ fuisse sine mẽdatõ si asserẽs non fuit certus: qz asserere dubiũ vel est mendatiuz vel nõ longe est a mendatio. Ex ista reuelatõe Pauli ⁊ multis alijs reuelatõnibus factis diuersis sanctis ꝗcludit q̃ itellectus eoꝝ nõ potuerũt induci ad assentienduz ita firmiter illis quoꝝ notitiã ñ potuerũt habere ex naturalibus sicut asseserũt nisi ab agẽte supnãli. 2ᵐ improbat. s. q̃ nõ fuerũt ,ppter lucrũ mentiti. quia ,p illis ad que voluerũt hoies iducere ad credendũ tribulatiões maximas sustinuerũt. Si aũt libri nõ sunt illoꝝ sed alioꝝ hoc vr̃ incõueniẽs dicere quia ita negabit quicũq̃ liber esse illi' auctoris cuius dicit esse quare. n. soli isti falso ascripti sunt auctoribus quoꝝ nõ erant Preterea aut illi qui ascripserũt libros istos eis fuerũt xp̃iani: aut non. Si nõ: non videt q̃ voluerũt tales libros cõscribẽr ⁊ alijs ascribere ⁊ ex hoc magnificare sectã cuius ꝗtrariũ tenuerũt. Si fuerũt xp̃iani quõ illi xp̃iani mẽdaciter tales eis ascripserũt cũ lex eoꝝ dãnet mendatiũ sicut p̃us. ⁊ ,ppter idẽ quo mõ asserẽt deũ locutũ esse multa que ibi narrant: ⁊ hoc p̃sonis quibus libri intitulãtur si talia nõ acciderũt illis p̃sonis quõ etiã libri isti fuissent ita autẽtici ⁊ diuulgati esse taliũ auctoꝝ nisi fuissent ⁊ ipsi auctores eoꝝ autentici fuissent. de quo Ricar. p̃mo. ꝺ trini. c. 2. Certe a summe sanctitatis viris sunt nobis tradita. de

hoc etiã Aug̃. ii. de ciui. dei. c. 8. loquẽs de xp̃o. dicit sic. Hic inquit p̃us per prophetas deinde q̃ seip̃m postea per aplos quantũ satis esse iudicauit locutus scripturã ꝗdidit que canonica nomiat eminẽtissime auctoritatis ⁊c. Et Aug̃. i epistola ad Hieronymũ. Et habet de cõse. Si ad sacras scripturas admissa fuerint vel officiosa mendacia quid in eis remanebit auctoritatis. ⁊ idem ad eundem in eadem epistola solis eis scripturarum libris. ⁊c.

Quartum. s. recipi/

entiũ diligentia sic patet. Aut nulli credis de ꝓtingẽti quod nõ vidisti. ⁊ ita nõ credes mũduz fuisse ante te. nec locuz eẽ in mũdo vbi nõ fueris. nec istuz esse patrẽ tuũ ⁊ illã esse matrẽ tuã ⁊ talis incredulitas destrueret omnẽ vitã pollitica. Si igr̃ vis alicui credere de ꝓtingẽte q̃ tibi nõ est nec fuit euidens maxime credẽdũ est cõitati siue illis que tota cõitas approbat ⁊ maxime que cõitas famosa ⁊ honesta cum maxima diligẽtia approbata recepit talis est canon diuine scripture tãta. n. apud iudeos sollicitudo fuit de libris habendis in canone ⁊ tanta apud christiãos de libris recipiẽdis tãq̃ antenticis q̃ de nulla alia scriptura habẽda pro autentica tãta sollicitudo fuit inuẽta precipue cũ tam solẽnes cõitates de scripturis istis curauerũt tanq̃ de cõtinẽtibus necessaria ad salutem. de hoc Aug̃. de ciui. dei. 18. ca°. 38. Scriptura Enoch de qua Judas in epistola sua facit mentionem nõ recipitur in canone ⁊ multe alie scripture de quibus fit mẽtio in libro Reguz. vbi innuit q̃ sola illa recepta sunt in canone que auctores nõ sicut homines sed sicut ,ppheta diuina inspiratõe scripserũt. Et ibidẽ. ca°. 41. Jlli israhelite quibus tradita sunt eloquia dei nullo modo pseudo prophetas cum veris prophetis parilitate licẽtie confuderunt. sed cõcordes inter se atq̃ in nullo dissentientes sacrarum litterarum veraces ab eis agnoscebantur ⁊ tenebãtur auctores.

De quinto scilicet

rationabilitate ꝓtentoꝝ sic. quid rationabilius q̃ deũ tanq̃ finem vltimũ sup omnia diligi ⁊ proximũ sicut seipsum. idest ad idem ad quod se fm Gregoᵐ. in quibus duobus p̃ceptis vniuersa lex pẽdet ⁊ prophete. Math. 22. Item Math. 7. Omnia ergo quecunq̃ vultis vt faciant vobis homines ⁊ vos facite illis. ex istis quasi ex principijs practicis alia practica ꝗsequũtur in scriptura tradita honesta ⁊ ratõni consona sicut de eoꝝ rationabilitate patere potest singillatim cuilibet pertractãti de preceptis consilijs et sacramẽtis quia in omnibus videtur eẽ quasi quedam explicatio legis nature q̃ fm aplm ad Ro. 2. scripta est in cordib' nostris. hoc de moribus. de hoc Aug̃. de ciuitate dei. li. 2. 28. c. Nihil turpe ac flagitiosuz spectandũ imitãdũq̃ proponitur vbi veri dei aut precepta insinuantur aut miracula narrãtur aut dona laudantur aut beneficia postulantur.

De credibilibus patet quia nihil credimus de deo quod aliquam imperfectionem importet. immo si quod credimus verum esse magis attestatur perfectioni diuine q̃ eius oppositum. patet de trinitate personarum ⁊ incarnatione verbi ⁊ huiusmodi. nihil enim credimus incredibile quia tunc incredibile esset mundum ea credere sicut deducit Aug̃. de ciuitate dei. 22°. ca°. 5°. mũdum tamẽ ea credere nõ est incredibile quia hoc videmus. de hac autem lege ⁊ honestate christianorum patet per Augustinum de vtilitate credendi. vulgus mariuz et feminarum ⁊c.

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto Biblioteca

De sexto .ſ. de irrõabilitate ſingulorũ errorũ pz ſic. Quid pagani pro idolatria ſua adducẽt colẽtes opera manuũ ſuarũ in quibus nihil eſt numinis ſicut ſatis oſtẽdũt phi. Quid ſarraceni viliſſimi porci machometi diſcipuli ꝓ ſuis ſcripturis allegabũt expectantes ꝓ beatitudine qõ porcis cõuenit. ſ. gulã ⁊ coytũ quã ꝓmiſſionẽ deſpiciens phs qui fuit q̃ſi illius ſecte Auic. 9. metha. c. 7. aliũ finẽ quaſi pfectiorẽ ⁊ hõi magis congruentẽ aſſerit dicens. Lex noſtra quaz dedit machomet oñdit diſpõnem felicitatis ⁊ miſerie que ſunt ſm corpus ⁊ eſt alia promiſſio que apprehendit intellectu ⁊ ſequit ibi. Sapientibus magis cupiditas fuit ad ꝓñdũ hãc felicitatẽ q̃ corporũ que q̃uis dareſ eis non tñ attendũt nec appreciati ſunt eã ꝓpatione felicitatis que eſt cõiunctio ꝑme veritati. Quid iudei qui nouũ teſtamentũ dãnant qõ in ſuo veteri ꝓmittit. ut oſtendit aplus ad Hebre. etiã q̃ inſipide ſunt eorũ cerimonie ſine xpo xpz etiã aduẽiſſe ⁊ ita nouũ teſtm̃ ab eo ꝑnꝯcipaliter ꝓmulgatũ ſicut autenticũ fore recipiendũ ꝓpḣe eorũ oñdunt. Nõ auferet ait Jacob. 49° ſceptruz de iuda. nec dux de femore eius ⁊c. ⁊ ſilr illud Daniel. Cũ venerit ſanctus ſcõrũ. Quid aſini manichei fabulant primũ malũ cuz ipſi ⁊ ſi non primi tñ valde mali eſſent nõne vident omne ens inq̃tum ens bonũ eſſe nõne etiã in nouo teſtõ potuerũt videre eſſe vetus autẽticũ ⁊ approbatũ. Quid ſinguli alij heretici qui vnũ verbũ ſcripture male intellexerũt ꝓz Aug̃. in li. 83. qõnũ. q. 69. Non põt inquit error oriri palliatus noie xpiano niſi de ſcripturis non intellectis. ⁊ hoc ſõ qꝛ ꝓcedẽtia ⁊ ſequẽtia nõ ꝓtulerũt. vnde ibidẽ. j. Solet circũſtantia ſcripturarũ illumiare ſniaz nec etiã alia loca ſcripturarũ ꝓtulerunt. vñ hereſes orte ſunt ꝓ ſe legendo q̃ cõferendo repulſe ſunt qꝛ cõferẽtes diuerſas ſnias adduxerũt que ex ſe inuicẽ mutuo videri poterant qũo ⁊ qualiter eſſent intelligende. Contra iſtos eſt illud verbũ Aug̃. cõtra epiſtolã fundamẽti. Nõ credere inquit euãgelio niſi qꝛ eccleſie catholice credo igit irrõabile eſt aliquid canonis recipe ⁊ aliq̃d non. cũ eccleſia catholica cui credẽdo canonẽ recipio recipiat totũ equaliter. Jtez doctrine phorũ aliquid ꝓtinent irrõale ꝓut de pollitis diuerſis ordinatis a diuerſis phis probat Arl. 2° pollit. ſed ⁊ ſua in quibuſdã eſt irrõnabilis. ſicut patuit ex ſolutõe q̃ſtionis precedentis.

De ſeptimo .ſ. de eccleſie ſtabilitate ꝓz quo ad caput per illud Aug̃. de vtilitate credendi quaſi in fine. dubitam̃ nos eius eccleſie credere gremio que vſq̃z ad ꝓſumatõez generis hũani ab apoſtolica ſede ꝓ ſucceſſiones eporũ fruſtra heretici circũlatrantibus culmẽ auctoritatis obtinuit. ⁊ parũ poſt. quid eſt aliud qõ taz ingratũ poteſt eſſe opi atq̃z auxilio diuino q̃ tanto laboꝛ ꝑdicte auctoritati velle reſiſtere. vnde Gamaliel actuũ. 5°. Si eſt ex hoibus ꝓſiliũ hoc aut opus diſſoluet. Si vero ex deo eſt non poteritis diſſoluere ne forte ⁊ deo videamini repugnare. Et luce. 22° ait dñs Petro. Ego rogaui ꝓ te Petre ut nõ deficiat fides tua. ⁊ tu aliq̃n cõuerſus ꝓfirma fratres tuos Firmitas. n. eccleſie in mẽbris patet per illud Aug̃. de vtilitate credẽdi. 8. vulg̃ mariũ ⁊ feminarũ ⁊c. Similẽ ſniam diẽ ꝗ epiam fundamẽti. Quis. n. tãtaz multitudinẽ ad peccata ꝓnã ad legẽ ꝓtriam carni ⁊ ſanguini ſeruandã induceret niſi deus. Et cõfirmat. qꝛ ſecta iudeorũ non manet in vigore ſic ꝗ eos obijcit Aug̃. in ꝑmo ſermone de aduentu. Vos inq̃ cõuenio o iudei. Si obijcit ò ꝑmanẽtia ſecte machometi. Rñdo. illa incepit plus q̃ ſexcentũ anniſ poſt legẽ xpi. ⁊ in breui deo cooperante finiet que multũ debilitata eſt anno xpi m°. ccc. ⁊ eius cultores multi mortui ⁊ plurimi ſunt fugati et

prophecia dicitur eſſe apud eos q̃ cito finienda eſt ſecta illa.

De octauo ſcilicet de miraculorũ claritate ſic patet. Non poteſt eſſe teſtis falſus deus. ſed deus inuocatus a predicãte ſcripturã ut oſtẽderet doctrinã eius eſſe verã fecit aliquod opus ſibi ꝓpriũ utpote miracula ac per hoc teſtificatus eſt illud eſſe verũ qõ iſte predicauit. Confirmat hoc ꝓ Ricar. ꝑ° de trin. c. 2°. vbi ſupra. Domine ſi eſt error a te decepti ſum̃ nã tantis ſignis cõfirmata ſunt que nõ niſi ꝓ te fieri poſſet Qꝛ ſi dicat miracula nõ fuiſſe facta aut etiã q̃ ipſa nõ teſtant veritatẽ quia anti chriſtus faciet miracula. Cõtra primũ dici põt illa ſentẽtia Aug̃. de ciui. li. 22° ca. 5°. Si iſta miracula facta eſſe nõ credunt hoc nobis vnũ grande miraculuz ſufficit q̃ iam terrarũ orbis ſine vllis miraculis credidit nota valde illud caplm qꝛ ſi q̃cquid quod credimus dicat incredibile eſſe non minus eſt incredibile homines inquit ignobiles infimos: paucioſ: imperitos: rem tam incredibilez tam efficaciter mũdo ⁊ in illo etiã docti ꝓſuadere potuiſſe ut mundus illud credat ſicut iam credidiſſe videt niſi per illos aliqua miracula fierent per que mũdus ad credendũ induceret. vnde ſ̃dit Qui ꝓpterea exiguo nũero ignobiliuz infimorũ imperitorũ hominũ credidit. quia in tam ꝓtemptibilibus teſtibus mlto mirabilius diuinitas ſeipſa ꝓſuaſit. Quid. n. incredibiliuz q̃ ut ad legẽ ꝓtriã carni ⁊ ſanguini doctores pauci ⁊ rudes ⁊ pauperes poſſent plũmos potẽtes ac ſapiẽtes cõuertere quod ſpẽaliter ꝓz de multis ſapiẽtibus ꝑmo fidei rebellib̃ poſtea cõuerſis ut de Paulo prius ꝑſecutore poſtea gentiũ doctore. ⁊ de Augſtino prius per mãicheos ſeducto poſtea doctore catholico. De dionilio ꝑus pho poſtea Pauli diſcipulo. Et de cipriano pus mago poſtea xpianiſſimo epo ⁊ de inumeris alijs cõuerſis. Cõtra idẽ 2° dici põt illud Aug̃. de ciui. dei. li°. io. c. 18. an dicet aliquis iſta falſa eſſe miracula nec fuiſſe facta ſed mendaciter ſcripta. quiſq̃s hoc dicit ſi de his rebus negat oio vllis lris eſſe credendũ. poteſt et dicere nec deos vllos curare mortalia ⁊c ⁊ ibidẽ de codez. Si libris magicis ſiue quod honeſtius putãt theoricis credũt quid cauſe eſt cur illis lris nolunt credere iſta facta eſſe. Contra idẽ 3° qꝛ q̃dam facta nõ niſi a nimis ꝓteriẽtibus negari poſſunt ut ſunt miracula facta a Silueſtro corã Conſtãtino tã in curatiõe lepre eius q̃ in diſputatõne eius ꝗ iudeos que facta tanq̃ celeberrima mundũ nõ latuerũt. Contra 2m̃ dici poteſt q̃ ſi q̃s inuocatus in teſtẽ ſignũ ꝓſuerũ teſtificatõis ꝓmittat adduci ⁊ preſens nõ ꝗdicat talis taciturnitas nõ ſtat cũ veritate perfecta. miraculũ aũt eſt tale ſignuz dei ut teſtis. igit ſi ꝓmittat miracula fieri a demonibus non ꝓtradicens annũciãs. ſ. illa non eſſe teſtimonia ſua non videt eſſe perfecte veraꝛ qõ eſt impoſſibile ⁊ ꝑ hõ dicit ad illud ò antichriſto q̃ ꝑdixit illa miracula facienda nõ eſſe teſtimonia veritatis ſicut ꝓz Math. 24. ⁊ ad theſſal. 2°. Jtem contra idem eſt differentia miraculorũ que fiunt a deo ⁊ que fiũt a diabolo: de qua differẽtia tractat Aug̃. de vtilitate credendi prope finez. Miraculũ inquit voco quicquid arduũ aut inſolitũ ſupra ſpem vel facultatem mirãtis apparet quedam ſolum faciunt admirationem: quedam magnam gratiã benevolendamq̃z conciliant qualia fuerunt chriſti miracla ut pertractat ibi diffuſe

Jtẽ contra vtrũq̃ poteſt dici q̃ ſunt aliqua miracula facta in lege chriſtiana in quibus non poteſt eſſe deceptio quin ſint facta nec quin ſint teſtimonia veritatis quia a deo facta. ſ. raptus Pauli ⁊ reuelatio contingentiũ futurorũ. Primũ patet quia impoſſibile eſt aliquẽ decipi circa ſe videre eſſentiã dei. q̃ impoſſibile

Universidad de Deusto Biblioteca

fuit Paulū se credere illā videre nisi eā videret sed hoc asserit de se ad Cor. 2ª c. 12. fm expositiōem sanctorꝫ. illud igit fuit vere factū ⁊ non tm apparenter. p̄ batio p̄mi añtis. qz nullus potest decipi circa aliqd principiū primū credendo se intelligēr illud cū non intelligat tale p̄n cipiū qz tunc nō cōstaret ex terminis ap prehensis qd esset principiū ⁊ qd non. g̃ multo magis nō potest decipi circa deū visuz. 2ña ista patet qz plus distat visio dei ab intellectione cuiuslibet obiecti ēs q̃tum ad pceptionē intellectus iudicātis q̃ distet intellectio p̄ncipij cōplexi ab in tellectōe cuiuscūqz nō principij. Itē qua liter intellectus crederet se quietari si nō quietaret: nōne poterit cognoscere incli natōem suam ad verꝫ qd non videt. Si crederet se videre deū crederet se quieta ri in deo. si non videt non quietat. Stul tius ait Aug. nihil dici potest q̃ q̃ falsa op. aia sit beata. 2° de ciui. c. 4. 2ᵐ. s. q̃ a solo deo fieri potuit est manifestū. q̃a nulla creatura potest aiaz beatificar nec simplr nec ad tempus. 2ᵐ patet ex mul tis pphetis in vtroqz testamēto. vnō cō tra falsa miracula antichristi posset sibi obūci saltē de istis duobus hoc mō. Si tu es deus fac me videre essentiā diuinā nude ⁊ post visionē memoriā certā hē visionis ⁊ certitudinē q̃ illa fuit visio es sentie diuine ⁊ tunc credā tibi. Item si tu es deus dic mihi quid faciā vel quid cogitabo vel appetā pro tali hora. ⁊ hi vie efficaciā ex miraculis inuit saluator Io. 6. opera que ego facio ipsa testimo nium perhibent de me. si mihi nō vult credere opibus saltē credite.

Nono quoqz loco

potest adduci testimoniū eorꝫ qui foris sunt. Joseph. in li. 18. antiquitatū pulch errimū testimoniū ponit de xpo vbi in ter alia de Jesu ait. xpus hic erat. vbi et veram doctrinā ⁊ resurrectōem ex mor tuis confitet. Itez de pphetia Sybil le nota illud de ciui. 18. c. 23. Jesus xpus dei filius saluator. Item contra eplam fundamēti nota quomō singuli heretici de catholicis inquisiti non ad suos mit tunt sed ad veros catholicos quasi etiā illi soli ab omnibus etiā hereticis catho lici nominentur.

Decimo et ultimo

potest adduci q̃ deus non deest querēti bus toto corde salutē. multi aūt diligen tissime inquirētes salutē ad hanc sectaz peruersi sunt. ⁊ q̃to feruētiores facti sunt in inquirendo tanto in hac secta ampli confirmati subitoqz in ea penitentes de malitia ad bonā vitā mutati sūt tormē ta quoqz p ea plures in magna exultati one spūs perpessi sunt. que non videtur probabilia nisi deus hanc sectā sacre scri prure innitentem irrefragabiliter appro baret ⁊ ordinaret ad salutem.

Habito igitur con

tra hereticos q̃ doctrina canonis est va videndum est 2° an sit necessaria ⁊ suffi ciens viatori ad psequendū finē suum. Dico igit q̃ ista tradit quid sit finis ho minis in particulari quia visio ⁊ fruitō dei ⁊ hoc q̃tuz ad circūstantias eius ap petibiles puta q̃ ipsa habet post resurre ctōnē ab homie imortali ⁊ in corpore ⁊ in anima simul sine fine. Ipsa etiā deter minat que sunt necessaria ad finē ⁊ q̃ il la sufficiāt quia decē mandata Math. 19. Si vis ad vitā ingredi serua manda ta. de quibus habet in Exod. Hoꝫ etiaz explicatio ⁊ q̃tum ad credenda ⁊ q̃tuz ad speranda ⁊ q̃tum ad operāda expli catur ex diuersis locis scripture. Prope tates quoqz substantiarꝫ imaterialiū in ea tradunt q̃tum possibile est ⁊ vtile vi atori nosse. Ista g̃ pferendo ad tres ratō nes quibus innitit solutio. q. precedētis patet q̃ sacra scriptura sufficienter con tinet doctrinam necessariam viatori.

Ad primum argū/

mentū principale ad minorē respondeo q̃ lex nature pauciorib̄us fuit contēta q̃ memoraliter ad filios p patres deuene rūt illi etiā hoies magis erāt prediti i nā libus ⁊ ideo modica doctrina inspirata potuit eis sufficere. vel aliter ad illud ⁊ ad aliud de lege Moysi pōt dici q̃ ordi natus pcessus scriptare oñdit eius doc torē fm Aug. 83. qōnū. q. 52. Ad 2ᵐ dico q̃ dulcius capit qd latet sb aliqua snia lrali q̃ si esset expresse dictū. ⁊ iō ad deuotionē pfert illa que expressa sunt i nouo testamēto sub figura velata fuisse in veteri. hec quo ad cerimonias sed q° ad historias in quibus exempla sunt legi declaratiua. silr ex toto pcessu scripturē patet ordinata dei gubernatio respectu homis ⁊ totius creature. Ad 3ᵐ ori genes in omel. de archa Noe dicit nulla scia omnia sciēda explicauit. sed illa ex quibus possunt alia sufficienē elici vnde multe veritates necessarie nō exprimūt in scriptura ⁊ si ibi virtualiter cōtineāt sicut conclones in p̄ncipijs circa quarū inuestigationē vtilis fuit labor exposito rū ⁊ doctorꝫ. Et si obūcias multa in ac tibus humanis sunt dubia vtꝫ sint pec cata mortalia etiā suppositis oibus doc trinis doctorꝫ ⁊ expositorꝫ. Rño. non est dubia via salutis simplr qz a talibus tanq̃ a periculos debet hō sibi cauere et custodire se ne hō duz se exponit picu lo incidat in peccatū. q̃ si noluerit que rere salutē sed nō curando exponat se p iculo vbi forte de genere actus non ē pec catū mortale tñ peccabit mortalii se tali piculo exponendo.

Trum theo

logia sit de deo tanq̃ de sb iecto primo. Q. non arguit duabus vīs. Prima est ostendere istam negatiuā in se que pbat p̄mo per auctez Boetij p̄mo de tri. Forma incꝫt simplex subiectū esse non potest. Itē 2° materia non coincidit cū alīs causis neqz idē nu mero neqz specie ex 2° phisycorꝫ. deus ātē est finis huius scie ⁊ efficiens. non igitur materia. Item 3° ex p̄mo posteriorꝫ sb iectū scie habet ptes p̄ncipia ⁊ passiones deus aūt non habet ptes integrales cuz sit simplex. neqz partes subiectiuas cum sit singulare ex se. neqz habet p̄ncipia cū sit primū principiū. neqz passiones quia passio inest subiecto ita q̃ est extra eius essentiā: nihil aūt sic inest deo. 2ª via est ostendere q̃ aliud est hic subiectū nō g̃ istud. añs pbatur multiplr. p̄mo per Aug. de doctrina xpiana p̄mo li. c. p°. Omnis doctrina vel rerꝫ est vel signorꝫ igit res vel signa sunt subiectū. Item 2° scriptura habet quatuor sensus. s. ana goricū: tropologicū: allegoricū: ⁊ lrālē. sed cuilibet sensui correspondet aliquod sbiectū primū sicut alij scie habenti vnū sensū correspondet subiectū fm illū sen suz. igr hic sunt quatuor subiecta. Itē 3°. q̃ homo sit subiectū probat auctori tate cōmentatoris p̄mo ethicorꝫ in pro logo quia scōm eum scientia moralis ē de homie quo ad animaz. medicinalis est de homine quo ad corpus. ex hoc er go accipitur ista propositio q̃ omnis sci entia practica habet pro subiecto p̄mo illud cui acquiritur finis practice ⁊ nō ipsum finem. finis autem istius scientie acquiritur homini ⁊ non deo. ergo ⁊c. Item aliter ⁊ quasi in idem redit. fi nis scientie est per actum suum attingēr obiectum primuz inducendo in ipsum formam principaliter intentam a scien tia. puta in speclatiua inducere in illud esse cognitum quia cognitio ibi intendi tur ⁊ in practica inducere formā ad quā ordinatur eius praxis. finis autem hic intentus est bonitas moralis que non intenditur induci in deo sed in homine igitur homo est obiectum primū eius.

Universidad de Deusto Biblioteca

Contra Aug. de ciui. dei. 8. c. pmo theologia est sermo vel ratio de deo.

Trum theologia sit de deo sub aliqua ratone speciali.

q sic arguit Hugo de sacramētis in pncipio vult q opera restauratōis sint hic subiectū. g si deus est hic subiectū hoc erit sub spēali rōne. s. ingtum restauratoz. Itē Lasiodorus super psalmistā. vult q xps caput cū membris est hic subiectū. igit specialiter ut incarnatus 7 caput ecclie erit hic subiectū. Item deus absolute ē subiectū methaphysice. igit si hic est subiectū hoc erit sub aliqua rōne speciali. pña pbatur quia non sub eadē ratōne oino hic 7 ibi est subiectū. añs probat p phm 6. metha. Honorabilissima sciaz oportz esse circa nobilissimū genus. illa fm ipz est huiusmōi hoc etiā cōfirmat quia ibi vocat methaphysicā theologiā. Item pmentator pmo physicoz cōmento penultimo dicit q Auic. multū peccauit ponēdo methaphysicā probare primaz causam esse cum genus substātiaz separataz sit ibi subiectū. 7 nulla sciētia probat suū subiectū esse. ratio aūt nō valet nisi intelligeret q ipsa esset ibi primū subiectū. g 7c. Item ista sciētia est honorabilissima g est de honorabilissimo subiecto sub ratione honorabilissima. huiusmōi aūt ratio est ratio finis 7 boni. de fine autē probat per Auic. 6. metha. dicentē: si scia esset de omnib' causis illa q̄ esset de fine esset nobilissima. Ex hoc cōcludit de bono. quia fm phm. 2° meth. qui ponit infinitatē in finibus destruit nām boni quia destruit naturā finis. ex hoc g accipit q ratio boni est ratio finis. Contra. cognitō contracta presupponit cognitionē absolutam 7 absoluta est certioz ex pmo metha. si ergo ista est ō deo sub aliqua ratione speciali alia est prior 7 certior de deo absolute talis non ponitur ergo 7c.

Trūm ista scientia sit de omnibus ex attributione ipoz ad primū eius subiectū.

Q sic. 4° metha. Eadē est scientia de aliquo 7 de attributis ad ipz 7 exēplificat ibi de sano. sed oia alia attribuūtur essentialiter ad subiectuz primū huius. g 7c. Contra Aug. 14°. de trini. ca° pmo. neqz huic scientie tribuendum est. 7c.

Circa solutionem

istaruz questionū sic procedo. primo distinguo de theologia in se 7 ō theologia in nobis. 2° assignabo ratōez primi sūiecti. 3° distinguam de theologia q̄tuz ad partes eius.

De primo dico q

cognitio quelibet est in se illa que nata ē haberi de obiecto eius fm q natum est manifestare se intellectui ppoztionato. Cognitio aūt eadē in nobis est illa que nata est haberi ī intellectu nostro de obiecto illo intellecto. Theologia ergo i se talis est cognitio qualē natū est facer obiectū theologicū in intellectu sibi ppoztionato. Theologia vero in nobis talis est cognitio qualē intellectus noster natus est habere de illo obiecto. exempluz si aliquis intellectus nō possit intelligēr geometricalia posset autē alicui credere de geometricalibus geometria esset sibi fides non scia: esset tamen in se scientia. quia obiectum geometrie natum est facere de se scientiam in intellectu propoztionato.

De secundo dicō

q ratio primi subiecti est continere in se pmo virtualiter omnes veritates illius habitus cuius est. Quod pbo pmo sic quia obiectū primū cōtinet ppones immediatas quia subiectū istaz cōtinet pdicatū 7 ita euidentiā totius ppōnis. p

pōnes autē immediate cōtinent pclones g subiectū ppositionū imediataz ptinet omnes veritates illius habitus. Probo idem 2°. quia primitas hic accipit ex primo posterioz ex diffinitōne vniuersalis fm q dicit adequationē. obiectū autē se habet ad habitū sicut causa ad effectuz nō est enim causa adequata nisi pticeat pmo virtualiter totū effectū. g 7c. Expono quod dixi primo virtualiter quia illud primū est qd nō dependet ab alio sz alia ab illo. ita ergo p° pticere est ab aliis nō dependere in cōtinēdo sed alia ab ipso h° est q per impossibile circūscripto omni alio manēte intellectu eius adhuc cōtineret 7 nihil aliud cōtinet nisi p rationē eius. Contra istud arguit duplicit primo sic. Sicut se habz obiectū primū potentie ad potentiam ita obiectū pmū habitus se habz ad habitū. sed obiectū primū potentie est aliqd cōe ad oia per se obiecta illius potentie. g primū obiectuz habitus est aliquid cōe ad omnia p se obiecta eius 7 nō aliquid virtualiter cōtinēs alia. Item 2° quia in sciētiis assignat cōiter pro subiecto primo aliqd quod est cōe ad omnia illa que cōsiderātur in illa scientia. sicut in geometria linea: in arismetrica numerus. in methaphysica ens. Ad primū respōdeo q proportio obiecti ad potētiam est ppoztio motiui ad mobile vel actiui ad passiuū. proportō obiecti ad habitū est sicut proportio cause ad effectū. Quādocūqz autē aliquod agens agit in aliqd passū potest quodlibet agens eiusdē rōnis in quodlibet passum eiusdē rōnis agere. g prima extrema pportiōis actiui ad passiuū sunt cōia ad omnia p se extrema illius ppoztiōis. nam inter illa cōissima ē adequatō quia in quocūqz est ratio vnius illud respicit quodlibet in quo est rō alterius. sed prima extrema ppoztōnis cause ad effectū nō sunt cōissima qz inter illa non est adequatio. non enīz sequit si cōmune potest causare habitū q specia le possit 7 ecōuerso. nō. n. quodlibet cōtentū sub illo cōmuni respicit habitum illū ut effectū eius sz tantū aliqd primū contentiuū quod virtualiter continet oia ad que habitus se extēdit. Ad 2m dico q multoz habituū specie differentium potest esse aliquod obiectū cōe sicut ab obiectis eoz potest abstrahi obiectum cōmune. 7 hoc mō in scientiis assignat obiectuz commune a quo non est habitus vnus scōm speciem sed tantuz scōm genus.

De tertio dico q

theologia essentialiter non tantū continet necessaria sed etiam contingētia. qd patet qz omnes veritates de deo siue ut trino siue de aliqua psona diuina ut cōparat ad intra sunt necessarie. illa vero in quibus cōparat ad extra sunt contingētes ut q deus creat 7 q filius est incarnatus 7 huiusmōi. omīs aūt veritates ō deo ut trinus siue de psona determinata sunt theologice. Similiter veritates cōtingētes quia ad nullam cognitōem nālem spectāt ita q prime partes integrales theologie sunt due. s. vitates necessarie 7 veritates ptingentes.

Ex dictis patet re

sponsio ad primā questionē. Et primo loquēdo de theologia in se q̄tuz ad veritates necessarias ipius. Dico q primū subiectū theologie in se nō potest esse nisi deus quod pbo per tres rōnes. Prima accipit ex rōe primi obiecti. 7 arguo sic. Primū obiectū continet virtualiter omnes veritates illius habitus cuius est primū obiectū sed nihil cōtinet vtualiē omnes veritates theologicas nisi deus. g 7c. pbatio mioris. nihil aliud cōtinet eas ut causa siue ut illud ad quod habeant attributōem nisi deus qz deus nulli attribuit nec aliquid pticet eas ut effcūs demonstratōne quia. nā nullus effectus demōstrat deū trinū que est potissima

Universidad de Deusto Biblioteca

vitas theologica ⁊ similia. 2° sic. Theologia est de his que sunt soli intellectui diuino nāliter cognita. g̃ est ō aliquo soli deo naturaliter noto. sed solus deus ē sibi naturaliter notus: g̃ ⁊c. pbatio ꝑmi ſ. añtis. si ista scia est de aliquib' alicui alū intellectui nāliter notis. g̃ preter ista aliqua alia sunt cognoscibilia nāliter soli intellectui diuino q̃ infinitus est. ⁊ iō plurimū cognoscitiu' q̃ intellectus finitus. igit adhuc alia scia est, supior q̃ ista que erit de naturali notis intellectui in creato. probatio minoris. q̃ oīs essentia creata alicui intellectui creato potest eē nāliter nota. 3° sic. In nulla scia tradit ita distincta cognitio de aliquo alio q̃ō nō est subiectū eius primū sicut tradit i illa que esset de illo ut de subiecto eius primo: quia in nulla scia tradit ita distincta cognitio de nō p se subiecto sicut de p se eius subiecto. tunc. n. nō esset ratio quare illud subiectū essz magis subiectū eius q̃ aliud. igit si deus nō sit hic subiectū tunc nō tradit ita distincta cognitio ō deo sicut traderet de eo in aliqua alia in qua posset esse subiectū sed pōt eē sb̄iectū in alia scia. igr̄ illa potest esse prior ista. Preter autē istas tres rōnes sunt aliqe psuasiones. Prima talis est. theologia fm Aug. i3. de trini. c. i9. pro aliq̃ parte sui est sapia pro aliqua parte sui ē scia. si aūt essz trm̄ de aliquo non eterno formaliter de illo esset formaliter scia et nō sapia aliquo mō quia nec ex primo subiecto nec ex attributiōe q̃ eterna nō attribuūtur tēporalibus. 2ª psuasio q̃ supior portio rōnis habet aliquā perfectionē proprīa sibi correspondentez. ista aūt si est de subiecto nō eterno ut de primo subiecto cū eternū non attribuat ad nō eternū sequit q̃ nullo mō est de eternis ⁊ ita nullo modo pficit portionē supiores rōnis ⁊ ita esset aliquis habitus intellectus oino nobilior isto pficiēs istā portionē q̃ō est incōuenīs. 3ª psuasio est q̃ fm beatū Aug. i4. de trini. c. i. vel 4°. ista scia est de illis q̃bus fides gignit defendit ⁊ roborat. g̃ est de illo eodē subiecto q̃ō est primū subiectuz fidei sed fides est de veritate prima g̃. 4ª psuasio ē quia nobilissima scia est circa nobilissimū genus. ex. 6. metha. ⁊ ꝑmo de aia. hec āt ꝓcedit nobilissima. g̃ oportz q̃ sit de deo ut de subiecto.

Ex his dictis respō

deo ad secundā. q. ad intellectū cui' pono exemplū. Homo intelligit ut aial rōnale: ut sba: ut mansuetū nā: ut nobilissimū aialiū in ꝑmo intellectu intelligit fm rōem q̃dditatiuā ꝓpriā in 2° in cōi. in 3°. p accns. i. in ꝓpria passione. in 4°. in respectu ad aliō. Sed pfectissima notitia de hoie nō potest esse i respectu ad aliud q̃ ista ꝑsupponit notitiā absoluti nec de hoie sub rōne passionis q̃ passio ꝑsupponit notitiā subiecti nec ō homie in vniuersali q̃ illa est ꝓfusa. g̃ nobilissima cognitio de hoie est fm rōez q̃dditatiuā. Ita etiā posset poni aliqua scia de deo sub rōne respectus ad extra ut aliq̃ ponūt sub ratōne reparatoris vel gubernatoris vel capitis ecclesie vel possit poni de deo sub aliqua rōne attributali q̃ est quasi passio sicut aliq̃ ponūt de deo hanc sciam esse sub rōne boni. vel possz poni de deo sub rōe cōi ⁊ vniuersali ut entis vel entis infiniti vel necesse esse vl̄ alicuius talis. Contra istas omnes positiones arguit. ⁊ ꝑmo arguit cōtra istā de rōne cōi. nullus cōceptus de deo continet virtualiter omnes veritates ꝓprie theologicas ptinētes ad pluralitatē personarz. nam si sic cū illi conceptus cōces nāliter cōcipiant a nobis. g̃ ꝓpositōnes immediate de illis conceptibus possent a nobis nāliter cōcipi vel intelligi. Et p illas ꝓpōnes immediatas possemus scire conclōnes ⁊ ita totā theologiaz naturaliter acquirere. 2° quia exquo cōceptus cōes nō sunt soli deo naturaliter noti. g̃ nec veritates incluse in illis cōibus

conceptibus de quibus est theologia. g̃ si esset de deo sub rōne tali cōi non esset soli deo naturaliter nota. cui' oppositū ostensum est in prima questione. Cō tra aliā positionē de rōe attributali posset argui per easdem rationes. Sed ad huc arguo per alias spēales quia cognitio eius q̃ō quid est est pfectissima ut dicit phus. 7°. metha. g̃ cognitō illius eēntie est pfectior cognitio q̃ cognitō ꝓprietatis attributali q̃ se habet quasi passio huius nature fm Damas. li. ꝑmo. c. 5°. 2° quia si ille ꝓprietates realiter different ab eēntia: essentia esset realiter cā ipsarz. g̃ sicut differūt rōne ita essentia ō sua ratōe habet rationē incausati. ille āt lz p idēritatē cum essentia sint incausate non tamē fm suā rōem formalē primo includūt incausatōnem sui. 3° q̃ illud fm suā proprīa rōem videt esse actuali' in se cui magis repugnat cōicabilitas ad plura ad extra sed essentie repugnat cōicabilitas ad plura ad extra ⁊ nulli ꝓprietati attributali nisi quatenus est illius essentie vel idē illi essentie inq̃tum infinite. Si vero dicat q̃ quelibet ꝓprietas est infinita ⁊ iō incoicabilis ꝓpter infinitatē. Contra. infinitas ista est i eis ꝓpter idēptitatē earz cū essentia sicut ex radice ⁊ fundamēto omnis perfectōnis intrinsice. Contra viā etiā de respectib' ad extra potest argui sicut contra alias duas vias. Sed facio ratōnes speciales. primo quia respectus ad extra est respectus rōnis. sed scientia non considerans subiectū suū sub ratōne reali nō est realis. sicut nec logica est realis licet cōsideret de rebus ut eis attribuūtur intentiones secunde. g̃ theologia non esset realis. 2° quia absolutū ⁊ respectiuū non faciunt aliqē vnū conceptum per se. ergo conceptus aggregās illa duo in se est cōceptus vnus per accidens. nulla autem scientia prima est de conceptu vno per accidens quia talis presupponit scientiā de vtraqz parte. ⁊ ideo si scientia subalē nata sit de aliquo vno per accidens presupponit duas tractantes de partibus illius totius sepatim. Si igitur theologia esset de tali vno per accidens posset esse alia prior ea que esset de conceptu vno per se. 3° nullus respectus ad extra videtur deo necessario conuenire. g̃ nihil theologicuz necessario conueniret deo ut est subiectū theologie. ꝓbatio cōsequētie. quod cōuenit alicui sub ratiōe non sibi necessario inherentis non conuenit illi necessario. sed respectus ad extra est huiusmodi. g̃ ⁊c. ⁊ ita nulla veritas theologica necessaria esset. Et hec conclusio ꝓbatur per primā ⁊ secundaz rationes positas ad primaz questionem scilicet de ratione primi obiecti ⁊ de notis soli deo naturaliter. Concedo igitur 4ᵐ membruz. s. q̃ theologia est de deo sub ratiōe qua est hec essentia sicut perfectissima scientia esset de homine si eēt secūdū q̃ homo non autem sub aliqua ratione vniuersali vel accidentali.

Ad primaz questio

nem de theologia nostra dico q̃ quando habitus est in aliquo intellectu habens euidentiam ex obiecto: primum obiectum illius habitus ut est illius nō tantum continet virtualiter illum habitum sed ut notum illi intellectui continet ipsum habitum ita q̃ notitia obiecti in illo intellectu continet euidentiam habitus ut in illo intellectu quia intellectus cognoscens tale obiectum potest elicere omnem conclusionem huius habitus. In habitu vero non habētē euidentiam ex obiecto sed causatam aliunde q̃ ab obiecto noto. non oportet dare primum obiectum eius habens duas dictas cōditiones immo neutram oportet dare q̃ pinde est habitui ut i hoc ac si esset de ꝓtingētibus q̃ neutro mō hīs

obiectū primū. tali ergo habitui nō cui denti ex obiecto dat subiectū primū de quo pmo noto. i. pfectissimo pmo. i. im mediate insunt pme veritates habit' illi us. theologia aūt nostra est habitus nō habens euidentiaz ex obiecto etiā illa q̄ est in nobis de theologicis necessarijs ñ magis ut in nobis habet euidentiam ex obiecto cognito q̄ illa que est de ꝓtingē tibus g̃ theologie nostre ut nostra est nō oportet dari obiectū primū nisi primuz notū de quo noto immediate cognoscā tur prime veritates. illud primū notum est ens infinitū qz iste est conceptus pfec tissimus quez possumus habere de illo qd̄ est in se primū ſbiectū qd̄ tñ neutrā predictaz cognitionū habet qz non ꝓti net habitū nostrū vtualiter in se nec ml to magis ut nobis notū ꝓtinet ipsuz ha bituz. tñ qz theologia nostra de necessa rijs est de eisdez de quibus est theologia in se ideo sibi assignat subiectū primū q̄ ad hoc q̄ est veritates ꝓtinere in se ⁊ hꝰ idē qd̄ est primū subiectū thologie in se sed qz illud nō est nobis euidēs iō nō cō tinet istas ut nobis notū imo non est no bis notū. Si arguis g̃ nō est primū ob iectū nostri habitus. Rñ° vez est non est primū subiectū dans euidentiā ſz ſb iectū primū ꝓtinēs oīs veritates natū dare euidentiā si ipsuz cognosceret ⁊ hec dicta sunt ad duas questiones de theo logia necessariozz.

Nunc autez uiden

dum est de veritatibus ꝓtingentib' the ologicis quid sit primū subiectū theolo gie. Et quo ad istas dico q̄ nullū subiec tū vtualiter ꝓtinet veritates nisi necessa rias de ipso qz ad ꝓtingētes de ipso equa liē se habet ex se ⁊ ad oppositas. Tñ cō tingentiū est ordo qz aliqua est pma va contingēs ⁊ ita subiectū primū multaz veritatū contingentiū pōt poni illud ō quo pmo. i. imediate dr̄ pdicatū prime cōtingētis que est quasi primū pncipiū in ordine cōtingentiū vel predicata plu riū primazz ꝓtingentiū si plures sunt p me. Dicit autez primū subiectū prime veritatis contingētis qd̄ visuz ut tale na tū est pmo videri cōiungi cū predicato illo qz primū notū in ꝓtingētibus non ē nisi p intuitiōem extremozz. g̃ primū in tuibile cui insit primū predicatū prime veritatis ꝓtingētis est primū subiectum oīuz veritatū ꝓtingentiū ordinatazz.

Ex his ad ppositū dico q̄ essentia diuia est primū subiectū theologie ꝓtingētis: ⁊ hoc mō sumpta quo pdictū est ipsam esse subiectū primū theologie necessarie ⁊ hoc tam huius theologie ꝓtingētis in se q̄ ut est in intellectu diuino ⁊ beatozz Totꝰ igr̄ theologie in se ⁊ dei ⁊ beatozz primū subiectū est eēntia diuina ut hec cui' visio a beatis est sicut in methaphy sica cognitio entis. ⁊ iō beata visio non est theologia sed est quasi pfecta incom plexa apprehēsio subiecti pcedēs nāliter sciaz theologie. subiectū vero theologie nostre ꝓtingētis videt idē subiectū pmū qd̄ ⁊ necessarie ⁊ hꝰ mō supra exposito qz nō ut ꝓtinēs vtualiē in se habitū etiaz si intuitiue videret sed ut cognoscibile a nobis ,primū illi cui intuitiue noto na tū esset predicatū pme ꝓtingētis euidēt inesse. Cōtra videt q̄ verbū sit subiec tū adequatū theologie ꝓtingētiū tā illꝰ ꝓtingētis in se q̄ ut est i intellectu diuio qz est primū subiectū oīuz articlozz re paratōis nostre. Rño. aliqd̄ ꝓtingens pōt primo dici de verbo ⁊ aliqd̄ de spū sancto ⁊ aliquod de deo trino ut creare erūt igit̄ pſone quasi ptes subiecti. sicut etiā aliqua necessaria sunt pmo vera de diuersis ,personis.

Ex predictis appa

ret improbatio illius opinionis que po nit xp̄m esse primū subiectū qz tūc veri tates necessarie de pfe ⁊ spū sancto non essent theologice. puta pr̄ generat: spūs sctūs ,pcedit. nec vitates ꝓtingētes de eis

puta pater creat p filiū. spūs sanctus tē paliter missus est visibiliter ⁊ inuisibiliē nec veritates necessarie de deo trino ut q̄ est oipotens imensus. nec cōtingentes q̄ est oipotens imensus. gubernat mūduz. remittit ut deus creat. punit. pmiat. ⁊ hi'. ꝓñe oīs ,p bant qz ad nullā sciam p se pertinet aliq̄ veritas nisi sit de ſbiecto pmo vel de ei' parte subiectiua vel integrali vel eēntia li. vel de aliquo essentialiter ad subiectū attributo ſz patet q̄ pater vel spūs sctūs vel trinitas nō est xp̄s nec ps aliq̄ aliqz dictozz modozz nec attributū ad xp̄z es sentialiē. tū qz xp̄us cū dicat duas nās ⁊ hoc inq̄tū est subiectū fm ponētes illud sequit q̄ ut habēs naturā creatā erit eēn tialiē pōz patre vl spū sancto vel trinita te qz essentialis attributio nō est nisi ad essentialiter prius. tum qz xp̄us fm diui nitatē etiā nō habet aliquā talē prioritā tem fm quā posset pater vel trinitas ad xp̄m attribui. Contra istā etiā opi. sūt due rōnes vltime posite. ē. in solutōe 2ᵉ q. cōtra opi. de respectu ad extra. Con tra idem est pma rō posita ad solutiōez pme. q. qz veritates necessarie de patre ⁊ de spū sancto ⁊ de trinitate impossibi le est ꝓtineri vtualiter pmo in xpo qz si verbū incarnatū nō fuisset ille veritates necessarie nihil minus fuissent. 3ª ēt ibi' dē videz ad hoc qz nō esset tradēda hic aliqua noticia de deo nisi ut includit in xpo hoc est ut de vbo tm̄ ⁊ ita non esset distinctissima noticia de deo qua tradi posset. igr̄ eēt alia poz redrenda. Ad hꝰ etiā faciunt alique psuasiones ibi posite qz ista vnitas que est xp̄i ut ē suppositū vnū in duab' naturis nō est vnitas eter na. istā aūt oz ponere formalē vnitatē p mi subiecti. g̃ primū subiectū vt primuz nō est aliquid eternū. Illa etiā psuasio de fide videt ꝓcludere. nō. n. est credituz vel vez theologicū hūc hoiem esse cru cifixū nō implicādo verbū in subiecto. qz hunc hoiem in cruce potuerūt iudei videre. Sz creditū est ⁊ vez theologicū verbū esse hoiez de virgine natū: verbū esse hoiem crucifixū: verbū ē hoiem re surgentē: ⁊ sic de alijs articulis ꝓtinētib' ad hūanitatē. ꝓtinētes aūt ad diuinitatē pz q̄ non ꝓueniūt pmo xpo ut xp̄us est sed aliqui alijs pſonis: aliqui trinitati. g̃ obiectū adequatū theologie nō est xp̄us sed aliquid quasi cōe vbo de quo primo tradunt articuli ꝓtinētes ad repatōnem ⁊ patri ⁊ spūi sancto. ſ. de quib' sunt ali que theologice veritates. Videt igr̄ di cendū q̄ sicut si in medicina corpus hu manū sit primū subiectū de quo cōside rat ibi ut passio sanitas ⁊ infirmitas si spēs corporis humani essent corpus sic mixtū ⁊ sic puta corpus sanguineū ⁊ cor pus fleumaticū ⁊c. hoc totū corpus san guineū sanū nō essz pmū subiectū. tū qz nimis ꝓticulare. tū qz includit passionē ꝓsiderandā de subiecto que non pōt esse ratio subiecti: qz subiectū ut subiectuz ē pus natura passione ⁊ ita passio eēt poz seipsa. ⁊ breuiter q̄cquid diceret de aliq̄ medicina tradita. ſ. q̄ esset de tali ꝓticu lari ⁊ de ente p accēs saltē impossibile es set primā sciaz de corpe hois esse de cor pore hois sanguineo sano imo siqua eēt de ipso alia posset esse prior. ſ. de corpe hois in cōi qz ipz in cōi hz aliq̄ passiōes cognoscibiles de ipso p rōem cōem ut ē prior inferioribus siue de corpe sangui neo cui' rō est nāliter poz corpe sangui neo sano: ⁊ ista ratō prior ꝓtinet vtualiē aliquas passiones ō corpe hois sano qz ⁊ eius ratio p̄cedit corpus sanguineū sa nū. Ita in ,ppolito xp̄us dicit verbū ho minē fm Damas. li. 3°. ca°. Ante igit̄ no ticiā que esset ō xpo ut de pmo subiecto nata esset alia esse poz de vbo siqua sibi insit p rōem qua verbū ⁊ ante istā alia de deo q̄tū ad illa que insūt p rōem dei ut est cōis tribus pſonis. Si igit̄ theolo giā tenem' fm se ē pma noticiā ipa nō erit pmo de xpo ⁊ si eque est de veritati bus cōibus ⁊ ppijs tribus pſonis ipa ñ erit de aliqua pſona ut de subiecto ade

quato sed de deo ut est cõis tribus psõis Et tunc saluabit q ois veritas theologica vel est de pmo subiecto puta que in est deo per rationẽ dei vel quasi de pte subiectiua pmi subiecti puta que est pro pria alicui psone aut de aliquo quod attribuit ad subiectũ primũ vel quasi ptẽ sbiecti utputa de creatura q̃tũ ad respectũ quẽ habet ad deũ ut deus ⁊ de nata assumpta q̃tũ ad respectũ quẽ habz ad verbũ substãtificans.

Aliter tamẽ põitur

xpm esse subiectũ primuz fm Linco. in exameron. ⁊ hoc ut xpus est vnũ triplici vnitate. quaꝫ pma est ad patrẽ ⁊ ad spz sanctũ. 2ª verbi ad nãm assũptã. 3ª xpi capitis ad mẽbra. Et p ista opi. de xpo vr esse prima rõ posita ad primã. q. Et penultima qz septẽ articulos fidei ptinẽtes ad hũanitatẽ non ꝓtinet deus ut sbiectũ qz per nãm diuinitatis nõ ꝓueniũt deo. illud aũt subiectũ primũ ꝓtinet passionẽ p cuꝰ formã passio sibi inest. xps aũt ⁊ istos cõtinet qz fm hũanitatẽ sibi insunt. ⁊ preter hoc xpus ꝓtinet realiter alios ptinẽtes ad deitatẽ qz fm diuinitatẽ illa dicunt inesse sibi. Itẽ sbiecta ptiũ doctrine debẽt ꝓtineri sub subiecto totꝰ vel ut ptes subiectiue vel ut quasi ptes integrales nõ aũt ꝓtinent sub deo sic subiẽcta partiũ sacre scripture. Qõ probat p glosas multas in principijs libꝛoꝝ assignãtes cãs mãles aliquas q̃ nõ sũt aliqd dei. vnõ sup Osee dicit glosa q materia libri Osee est decẽ tribus. Preterea in aliquo libro scripte nihil ꝓpriũ de deo narrat. qz nullũ factũ ibi narrat vbi req̃rat ex pte dei aliquid nisi ifluẽtia tm̃ generalis. g̃ talis liber nõ est de deo. Ad primũ dico q veritates enũciate ꝓtingẽter de xpo in nullo subiecto ꝓtinent vtu aliter sicut subiectũ dr ꝓtinere passionẽ qz tunc inessent necessario. tm̃ habent aliqõ subiectũ de quo imediate enũciãtur ⁊ pmo illud est verbũ nã veritates theologice de incarnatõe passione natiuitate ⁊c. sunt iste verbũ est factũ homo: verbũ est hõ natus: verbũ est hõ passus ⁊c Cũ dicis passio inheret fm nãm humanitatis. Rñ° humanitas nõ est rõ pmi subiecti ad qõ stet resolutõ sed est quasi passio ꝑ medians inter primũ subiectũ istaꝫ veritatũ qõ est verbuz. ⁊ alias posteriores passiones ut natus ⁊c. patet eni q humanitas non põt esse rõ sbiecti respectu passionis pme que est eẽ incarnatũ qz illud dr de verbo nõ preintellecta humanitate in ipso ut in subiecto.

Ad 2ᵐ dico q sufficeret scie subiectoꝝ partialiũ attributõ ad primũ subiectuz qualis attributio ad deũ põt saluari cuiuscũq̃z mãe assignate p glosas adductas Aliter tm̃ põt dici q mã cuiuslibet libri est deus de quo ibi narrat qũo genꝰ humanũ gubernauerit sed genꝰ ut persona gubernata est mã remota ⁊ ita intelligẽ de sunt glose tales. Per hoc patet ad 3ᵐ qz licet esset aliqs liber nullũ dei miraculũ ꝓtinens tm̃ quilibet ꝓtinz puidẽtiã ⁊ gubernatiõem dei circa hominẽ in cõi vel determinatã gentẽ vel psonã in tantũ q si eandẽ historiã de Pharaone scribat Moyses in Exo. ⁊ aliqs egyptꝰ in cronicis egyptioꝝ subiectuz historie Moysi est deus de quo tradit ibi gubernatio hoim misericordii liberãdo iudeos oppressos iuste punẽdo egyptios oppressores sapiẽter ordinãdo formã liberãdi ꝓgruam ad hoc ut populus liberatus legẽ gratanter acciperet potẽtis tot sibi propria signa faciẽdo. subiectũ vero hystorie historiographi esset regnũ vel rex uel populus egypciacus cuꝰ actiões ⁊ casus circa ipsos ꝓtingẽtes ipse intendit scribere ita q incidens est sibi qd dẽ fecerat sed principale quid gens sua fecerit vel passa sit. principale aũt est Moysi quid deus egerit vel pmiserit sed q̃si incidẽs est sibi circa quã mãz hoc ꝓtigerit Et dato q alicubi nullũ miraculũ enarret: tm̃ quid deus pmiserit assistẽdo fm

cõez influentiã ⁊ nõ impediẽdo hoc pncipaliter intendit in li° illo ingꝝtũ est ps scripture ⁊ qualiter illud ꝓueniẽter ordinatũ sit ad bonũ aliozꝫ si fuit ordinabile vel iuste punitũ si fuit malũ. hoc frequenter addit in li° eodẽ vel alio. aut si pmissuz fuit nec hic punitũ nõ tacet scriptura alibi õ illo in generali quod alibi punictur.

Ad primum argumentũ

prime questiõis ad Boetiũ dico q loquit ibi de subiecto accñtis ⁊ nõ de subiecto ꝓsideratõnis. Ad aliud de 2° phy. dico q intelligit de mã ex qua non in qua vel circa quã. Uel melius q sb̃iectũ scie fm veritatẽ nõ pertinet ad genus cause mãlis sed ad genus cause efficiẽtis. dr tm̃ subiectũ scie mã per quãdaz silitudinẽ ad factõnẽ vbi simul ꝓcurrũt rõ obiecti circa qõ. ⁊ rõ materie susceptiue qz factio est actus trãsiens extra nõ sic est de actu ꝓprio scie tm̃ intelligit trasire qz nõ terminat in se sed ad aliud ẽca qõ est licet non recipiat in illo circa qõ est sed manet in sciẽte. Et ꝓpter hanc ꝓprietatẽ mãe. s. esse circa qõ subiectũ dr mã respectu scie ⁊ actus eius ¶ Ad illõ de pmo posterioꝝ dico q sbiectũ cuiuslibet scie nãliter inuẽte est aliqõ vniuersale iõ subiectũ talis scie oz q habeat ptes subiectiuas. istius aũt scie subiectũ ẽ essentia hec ut singularis qz impfectõis est in natura creata vli q in mlris singularibus diuidat. ista igit impfectõe ablata remanet q ista scia est scibilis sine diuisibilitate eius in ptes subiectiuas. Tm̃ posset dici q persone diuine sunt quasi ptes subiectiue ipsius eẽntie diuine sz essentia in eis nõ numerat. Qz aũt addit de passionibus dicũt aliqui q attributa sunt quasi passiones huius essentie. Sz hoc non valet qz ꝓsideratio attributoꝝ nãliter a nobis intelligibiliũ est ꝓsideratio methaphysica nisi sint aliqua attributa p se nm̃ ꝓuenientia huic essentie ut hec ⁊ nõ ut a nobis nũc nãliter intelligit cõfuse. Qz aũt accipit q passio est extra essentiã subiecti hec est vera vbi passio est realiter causata a sbo. sed in dininis illud quod habet rationẽ passionis non est causatũ qz per idẽtitatẽ transit in eẽtiã. tm̃ q̃tum ad scibilitatẽ scit per eẽntie rõnem ac si esset realiter distincta ab essentia. Qz 3° dr de pncipio subiecti. dico q non opz pncipia scibilis esse pncipia i se ipsius subiecti qz entis inq̃tuz ens qõ ponit subiectũ methaphysice nulla sũt pncipia qz tunc essent cuiuslibet entis. sz oportet cuiuslibet subiecti esse pncipia p que demõstrent eius passiones de eo ex quibꝰ pncipijs tanq̃ ex medijs demõstratõnis formant pncipia ꝓplexa sicut ꝓpõnes p se note. hoc modo cuiuslibet subiecti possunt esse principia q̃tũcũq̃z in pncipianti respectu suaꝫ passionum ¶ Ad alia 2ᵃ vie ad primuz dico q illa auctas expzimit mãm huius scie in cõi non subiectũ primũ formale ¶ Ad aliõ dico q quicũq̃z sensus in vna pte scripte non est lrãlis in alia pte est lrãlis ⁊ iõ lz aliqua ps scripture habeat diuersos sensus tm̃ tota scriptura habet oẽs sensus istos pro sensu lrali ¶ Ad 3ᵐ dico q argumentũ est ad oppositũ duplicit. pmo quia homo ponitur subiectum moralis scientie vel medicine pro eo quod continet virtualiter oẽs veritates illius scientie. nam corpus humanũ continet virtualiter ratõnem sanitatis. ideo eniz sanitas hominis est talis quia corpus humanũ est sic ꝓplexionatũ. Silr aia hois ꝓtinet virtualiter rationẽ felicitatis naturalis sicut patet ex primo ethi. vbi ex ratõne anime concludit ratio felicitatis naturalis hominis non sic homo continet rationẽ finis huꝰ scientie quia finis supernaturalis vel obiectuz eius non includitur in ratõne hominis: ⁊ ideo non potest esse subiectum huius scientie primuz ¶ 2° sic. homo est finis vltimus istarum scientiarũ ad quem tam sanitas q̃

felicitas naturalis ordinatur probatio. Qa omnis amor concupiscentie presupponit amorem amicitie. sanitas autem vel felcitas amat amore concupiscētie ideo illō qō amatur amore amicitie est vlterior finis q̄ aliqō illorz. sed istud ē corp' ex vna pte ⁊ aia ex alia. igit si hō fm corpus vel aiam ē sbm huius sciētie sequtur q̄ finis ē sbm huius scie. Ad 4.m dico q̄ prima ꝓpositio ē falsa. qa nihil aliud est finis scie q̄ attingere per actū ꝓprium obiectum illius scientie. ñ q̄ inducat aliquam formam per actuz suum in obiectum. quia scia non ē aliqua qualitas factiua.

Ad primum argumentū

scōe qōnis qñ arguitur p Hugonem ⁊ Lassiodorum ōr q̄ loquūtur h̄ non de formali subiecto sed de materia ꝓprima de qua diffusi' tractatur in scriptura ꝓpter ordinē immediatiorē quē hz ad finē. Ad fm dico q̄ metha. ñ est de deo tanq̄ de primo subiecto qō ꝓbatur. quia preter scientias spāles oz esse aliquam communem in qua ꝓbētur in cōi oia que sunt coia illis speciali bus. igitur preter scientias speciales oz ē aliā cōem de ente in qua tradat ꝓgnitio passionū de ente q̄ supponitur ī alis sciētiis spālibus. si igit aliqua ē nāliter de deo prei istā ē alia ōiente natura liter scita inquantum ens. Cū vero ꝓbat q̄ est scia de deo p phm. 6. metha. dico q̄ ratō eius sic concludit. nobilissima scia ē circa nobilissimū gen' l' vt p mū obiectū. ul' vt consideratū in illa scietia pfectissimo modo q̄ pōt considerari in aliqua scia nāliter acqsita: deus vō ⁊ si nō ē sbm primum in metha. est tñ ꝓsideratū ī illa scia nobilissimo mō q̄ pōit in aliqua scia ꝓsiderari nāliter acqsita. Ad ꝓmētatorem ꝓmo phy. dico q̄ Auicen. cui ꝑdixit bñ dixit ⁊ ꝓmētator male. qō ꝓbat ꝓmo qz si aliquas sbstātias separatas esse cēt subiectū in sciētia methaphysice ⁊ ꝓclusū in nāli scia. q̄ scientia nālis esset simplr ꝑor tota methaphysica qz phia nālis ostēderet de subiecto methaphysice si est qō supponit toti cognitōni scie methaphysice. Q 2° qz per omnē ꝓditionē effectus pōt demōstrari de cā quia est quā impossibile est ineē effectui nisi causa sit. sed multe passiones ꝓsiderant in methaphysica quas impossibile est inesse nisi ab aliqua cā ꝓma taliū entiū. q̄ ex illis passionib' methephysicis pōt demōstrari aliquā primā cām istorz entiū esse. minor ꝓbat. qz multitudo entiū depēdentia ⁊ ꝓpositio ⁊ hi'. q̄ sunt passiones methaphysice oñdūt aliquod esse actu simplex independēs ⁊ necesse ē. multo etiā pfectius oñdit primā cām esse ex passionibus causatorz considerātis in methaphysica q̄ ex passiōib' nālibus vbi ostendit primū mouēs esse pfectior. n. cognitio ⁊ imediatior est de ꝓmo ente cognoscē ipsum ut primū ens uel ut necesse ē q̄ cognoscere ipm ut primū mouens. Ad aliud dico q̄ respect' finis nō est ratio nobilissima cognitiōis sed illud quod est finis sicut ratio fundamētalis illius respectus: deitas aūt ē rō fundamētalis respectu finis ut finis ad creaturas. igr deus est primū obiectum quod cōcedo ⁊ ita argumentū est in oppositū. Cū autē oñdit de bonitate ex 2° metha. dico q̄ si p aliquā appropatōem bonitas sit fundamētū finis tñ diuinitas est radicale ⁊ primū fundamentū ipius bene aūt sequit si nō est finis vltimus q̄ nō tst bonū qz ⁊ si nullū est pfectū bonū nullū est bonū nullū aūt bonū est pfectū qō ordinat ad aliud qz qō est tale habet bonitatē diminutā. Si q̄ gōlibet ordiatur ad aliud nihil est bonū nō opz autē bonitatē ē propriā ratōem finis sed cētia magis erit propria ⁊ fundamentalis ratio. ⁊ per hec patet ad dictum Auic. 6. methaphy. q̄ non debet intelligi de fine sed de ratione fundamentali ipsius finis.

Ad tertiam questō

nē vt phabilit posse dici q̄ theologia ñ est de oib' scibilib': qz qdditates distincte ab cētia diuia: ut ē hec cētia singnlaris prinēt ꝓmo multas vitates ō se qō ꝓbat: qz p impossibile circūscripto omni alio: si ille qdditates cēnt increate ad huc prinerēt tales vitates: sicut patz de linea ⁊ de numero quātū ad ꝓpōnes immediatas de eis. ⁊ fm h̄ posset poni q̄ ī intellectu diuio cēnt hitus distincti sciales fm rōem: utpote theologia cēt quaz cāret cētia diuia ut hec in intellectu et' geometria aūt in intellcū eius cēt q̄ vtute linee cēt in intellcū et'. ⁊ sic de arisme trica vtute nūeri. ⁊ sic de alīs. Contra illud arguit triplr. ꝓmo quia vilesceret intellectus diuin': ꝑ eo q̄ pateret ab alio quo alio ab cētia sua. nā in isto instāti nāe in q̄ intelligit lineā adhuc cēt q̄si in pō ad vitates cognoscētes exñtes ī linea ⁊ vtute illius qdditatis cogscit. q̄ linea q̄ si effectiue impmeret cognitōem istaruz vitatū in intellectu diuino. ⁊ ita linea ē motiua intellcūs diuini. 2° sic: oīs potentie actuabilis a diuersis obiectis p se vtute ꝓpria corp' ꝑm obm ē aliqō cōe eis. sz si linea vtute sue causet vitatē in intellectu diuio. pari rōne ⁊ alie res cābunt vitatē ī intellcū eius. ⁊ ita ꝓmū obm intellcūs diui est cōe eis: ⁊ nō cētia diuia singularis. nec obstat q̄ obiecta alia attbuunt ad essētiā suā. ita. n. alia entia attbuunt ad sbam: ⁊ tñ obm intellcūs nri est ens. 3° qz si cētia sua est ꝓmū obiectū pz q̄ nō cōitate ꝑdicatōis. q̄ est ꝑm fm vtutē nō aūt cēt ꝓmū obiectū vtualit si qōlz aliud vtute ꝓpria imutaret intellcm eius. Jō dico alit q̄ diuia theologia est de oibus cogscibilib': qz obm ꝑm theologie sue facit oia alia actu cognita in intellectu suo. ita q̄ in ꝓmo sig̃ natur est cētia sua ꝓmo cognita ī intellcū suo ⁊ in 2° sig̃ nature qdditates vtualit cōtinētes vitates ꝓpias. in 3° aūt sig̃ sūt iste vitates vtualiter ꝓtente in illis qdditatibus sibi note. ⁊ nō est ordo scōi ad ītiuz fm cālitatē q̄si ille qdditates causent alia qd in intellectu eius. sz est tñ ordo effectuū cēntialit ordinatorz respectu eiusdē cāe: puta q̄ cētia sua q̄i ꝑus nā cāt illas qdditates sibi notas q̄ vitates de eis fiant note. Exm si sol illuminaret aliquaz ptem ꝓpinquā sibi. ⁊ alia ꝑs remotior nō esset illuminabilis nisi a sole ꝓpter eius opacitatez. sol illuminaret partem aliā remotā. nō aūt ꝑs illuminata ꝓmo esset cā illuminatōis secunde. esset tñ ordo inter ptem ꝓpinquā ⁊ remotā sicut ordo effectuū eiusdē cāe ⁊ tñ nō est ordo cause ad effectū: quia pars illumiata nihil agit in partē opacā remotam. Jtē in ꝓposito hec cētia dei in intellcū suo facit alias qdditates actu notas. ⁊ quasi posterius nāliter facit vitates illas ī istis cōtentas notas intellectui illi. tñ ille qdditates finite nullā vtutē hñt respectu intellectus diuini imutādi. quia intellcūs diuinus nō est natus pfici ab illis quidditatibus: quia ille est infinitus ⁊ ille qdditates finite. ⁊ infinitum a finito nllo mō pficit. ita q̄ si in tertio instanti nature diuina natura nō moueret ad vlteriorem noticiā vitatū nunq̄ intellectus intelligeret eas: quia a nullo alio motiuo illam noticiā posset habere. Sic ergo de eis de omnibus cogscibilibus solū habz cognitōem theologicā: qz tm vtute ꝓmi obiecti theologici actuantis intellectuz eius. ita q̄ theologia dei nō est tñ ō oibus: sz est etiā oīs cognitō possibilis hñi a deo de eis. ⁊ absolute ipsa est de quocunqz oīs cognitio nō includēs aliquaz imperfectōem ex se: qz ipsa sola de qcunqz cognoscibili nō includit limitatiōem q̄lz aūt alia qz est a cā limitata includit nēcio limitatōem. Sed de intellectib' creatis beatorz alii est: qz intellect' corū nati sunt imutari a quidditatibus creatis ad cognitōem veritatum inclusaruz ī eis: ⁊ ideo prei istā veritatē theologicā

Universidad de Deusto Biblioteca

quā hñt de illis q̃ddítatibus ut oñsis in eēntia dei pñt hīe nālem cognitiōem de eis ex ꝓpria motōe eorꝫ. theologia igit̃ beatorꝫ de q̃busdā creatis nō est oīs cognitio possibilis de ipsis tali intellectui Sed dubiū est an sit de oīb̄ ꝛ aliq̃ alia sit de q̃busdā cogſcibilibus. Hic distinguendum est de theologia in se ꝛ ut est hitus pficiēs intellcm̄ creatū btm̄. ꝑmo mō est de oīb̄ scibilib̄: qꝛ oīa alia nata sunt sciri vtute ꝑmi obiecti thologici: 2° mō dico q̃ possibile ē eā esse de q̃cunq̃ ĩmo ꝛ de oībus scibilibus: qꝛ scibilia ñ sunt infinita. De facto aūt nō hꝫ limita tōem nisi ex volūtate dei ostendētis aliquid in eēntia sua: ꝛ iō actualiꝫ theolo° eorꝫ est de tot q̃t volūtarie deus oñdit eis in eēn° sua. De theo° āt nr̄a dico: q̃ ipsa nō est actualr oīum scibiliū pro statu isto: qꝛ sicut theo° beatorꝫ hꝫ ĩmi nū ita ꝛ nr̄a ex uoluntate dei reuelanū ĩminus aūt pfixus a volūtate diuia q̃ntū ad reuelatōem generalē ē eorꝫ q̃ si in sacra scriptura: qꝛ sicut hꝫ in Apoc. vltimo. Qui apposuerit ad hec apponet ei deus plagas q̃ apponunt in li. isto. igitur theolo° nr̄a de facto nō est nisi ō hiſ que ꝓtinentur in scriptura. ꝛ de hiſ que pñt elici ex ipsis. De possibilitate theo° nr̄e dico q̃ nō pōt esse de omnib̄ ꝛtum ꝓpter defectū intellectus nr̄i nō potētis in spāli ꝓcipe multas q̃ddítates. reuela° aūt fm cōem legē nō est nisi de his q̃rū termini nālr pñt ꝓcipi a nobis: tū ꝓpter defectū theo° nr̄e: qꝛ nō pōt esse cum cognitōe euidēti de eisdē cognoscibilibus fm aliq̃s. ꝛ p ꝓñs de nālit nobis cognit̃ nō pōt stare theo° nr̄a reuelata. Tum oīs theologia siue nr̄a siue beatorꝫ siue dei est de oībus entib̄ q̃ntū ad aliqua ō eis cognoscibilia. ſ. q̃ntuꝫ ad respect̄ q̃s hñt ad eēntiā diuinam ut est hec eēntia qꝛ respectus nō pōt cognosci sine cognitōe amborꝫ extremorꝫ. ꝛ ita respectus q̃ est ad hanc eēntiā ut h̄ nō pōt cognosci sine cognitōe h̄ essentie ut h̄. Sic g̃ ut uere dicat theo° est de oībus ꝛ est omis cognitio nō includēs impfectōem: iō in intellectu dei qui nō pōt hīe aliquaꝫ cognitōem impfectā ē oīs cognitio. nō tñ ē oīs cognitio simplr: qꝛ ꝑter eā pōt hīi alia cognitō de alia q̃ddítate spāli mouēte intellcm̄ creatū. Ipa etiā sola ē cognitio de oīb̄ q̃ntū ad aliqua cognoscibilia ſ. quantū ad respectuꝫ eorꝫ ad hanc eēntiā ut hec: si tñ hec eēntia ut hec ĩminet respectū creature ꝛ nō sub rōe alicu° attributi nāliter a nobis intelligibilis. Et est forte rō vna quare nō possum̄ scire de intellectu creato q̃ ordinat̃ ad hunc finē ut hūc: qꝛ nō possum̄ cogſcē respectū fundat̃ in nā intellectuali ad ista essentiā tanq̃ ad finē. ꝓpriū: qꝛ nec extrem̄ ad qō est respect̄: iō nec rōem imaginis respectu illius nāe in se sicut sci loquunt de imagine. Ad ꝑmū argumentum dico q̃ concludit de theo° non in se sed ꝓut tradit̃ in sacra scriptura. ꝛ de hac loquit̃ Aug°.

Arta hoc que

ro vtrū theolo° sit scia in se. Et vtrū ad aliquā sciam hēat hitudinē aliquā subalnātis uel subalnate. Ad ꝑmū dico q̃ q̃ttuor includit scia stricte sūpta. ſ. q̃ sit cognitio certa hoc ē absq̃ deceptōe ꝛ dubitatōe de cognito nēcio cāta a cā euidēte itellectui. applicata ad cognitū p discursū syllogisticū. Hec apparēt ex diffinitōe scire ꝑmo posteriorꝫ vltimū. ſ. cātō scie p discursū a cā ad sciū includit impfectōnem ex pte scie. ſ. q̃ sit effect̃ eq̃uocus: ꝛ etiā potētialitatem ex pte intellcūs recipiētis. g̃ theo° in se ñ est scia q̃ntū ad vltimā ꝓditōem scie: sꝫ q̃ntū ad alias tres ꝓditōes est scia in se ꝛ in intellectu diuio Utrū aūt scia sit q̃ntū ad q̃rtā ꝓditiōem in intellcū btorꝫ dubiū est. ꝛ vi q̃ nō p aug°. xv. de tri. c. xvi. uel. xli. Fortasse inquit non erūt ibi volubiles nr̄e cognitōes ab alīs in alia euntes atq̃ redeuntes. sꝫ sciam nr̄aꝫ vniuersalem intuitu videbimus. g̃ intellectus beatorꝫ nō discurret. ꝛ ita nō hñt sciam q̃ntum ad istam quartā ꝓditōem. Sed oppositū vi: quia quidditas subiecti in quocunq̃ lumine vi ꝓtinet virtualiꝫ veritates quas pōt facere notas intellectui passiuo a tali obiecto. Si igit̃ q̃ddítas li nec visa in lumine nāli pōt notas facere veritates in se inclusas itellectui nr̄o pari rōne ꝛ ut visa in eēntia oīna. sed omnis vitas cāta in intellectu nr̄o p aliq̃d ꝑus nāliter notum causat̃ per discursuꝫ quia discursus non requirit successionē tpis nec ordinē ipsius sed ordinem naturē. ſ. q̃ ꝑncipiū discursus sit naturaliter ꝑus notum. ꝛ ut sic sit causatiuū alterī extremi discursus. Hoc potest concedi videlicet q̃ beatus vere potest habē sciētiam theologicā quantū ad omnes ꝓditōes scie. quiſ oēs ꝓditōes scie vere ꝓcurrunt in cognitōe beatorꝫ. Auctas aug°. nō cogit: qꝛ loquit̃ dubitatie. ꝛ cuꝫ forte nec illud intendit assercre. sed q̃ uerbuꝫ nostrū nō sit eq̃le vbo dei quātūcūq̃ vbū nostrū sit pfectū. Silr pōt expōi auctoritas aug̃. de visione btā que respicit tñ eēntialia in deo. Sed aliud dubium est in ista q̃one: quia sicut ad theologiā ꝓtinet necessaria. sic ꝛ ꝓtingentia q̃ō patet de theologia nostra: qꝛ oēs articuli de incarnatōe sūt de ꝓtingentib̄. In theolo° beatorꝫ pꝫ qꝛ oīa cogſcibilia de deo in respectu ad creaturas extra sunt de ꝓtingentib̄. de ꝓtingentib̄ nō videt posse esse scia ex diffinitōe scie. g̃ non vi q̃ theo° ut extendit se ad oīa ista ꝓtēta posset hīe rōem scie siue cū discursu siue nō. Hic dico q̃ in scientia pfectionis est q̃ sit euidens ꝛ certa. q̃ aūt sit de necessario obiecto hec est ꝓditio obiecti nō cognitōis: quia quātūcunq̃ scientia sit de necessario ipsa in se potest esse cōtingens ꝛ per obliuionē deleri. Si igit̃ aliqua alia cognitio est certa ꝛ euidens. ꝛ quantū est de se ꝑpetua: ipsa videt̃ in se formalr pfectior q̃ scia q̃ reqrit necēitatē obiecti. Sꝫ ꝓtingentia ut ꝓtinēt ad theologiā nata sūt habere cognitiōeꝫ certā ꝛ euidentē ꝛ quantū est ex pte sui euidētiaꝫ perpetuā. hoc pꝫ qꝛ oīa ꝓtingentia theologica sunt nata videri in ꝑmo obiecto theologico. ꝛ in eodem nata est videri ꝓiunctio istarū veritatū ꝓtingentium. visio aūt extremorꝫ veritatis cōtingentis ꝛ vnionis eorum necessario causat euidentē certitudinē de tali veritate euidente. quantū est etiaꝫ ex pte obiecti thelogici ostendētis talia uera nata sūt videri in tali obiecto ꝑpetuo quantum ex se est igī ꝓtinētia ut ꝓtinēt ad theologiam nata sī habere pfectioꝫē cognitionē q̃ scia de necessarijs acq̃sita. Sꝫ nū quid eorꝫ cognitio est scia. dico q̃ fm illā rōem scie positā in ꝑmo posteri. que requirit necessitatē obiecti nō pōt de eis esse scia: qꝛ cogſcere ꝓtingens vt necessarium nō est cogſcere contingens: tamen fm q̃ accipit phus scientiā. vi. ethic. ut diuiditur contra opinionem ꝛ suspitionēꝫ bene potest esse scientia: quia est habitus quo determinate veruꝫ dicimus.

Magis tamen ꝓprie potest dici q̃ theologia secundū se est sapientia: quia de necessarijs contentis in ea ipsa habꝫ euidentiam ꝛ necessitatēꝫ ꝛ certitudinē et obiectum altissimuꝫ ꝛ perfectissimū.

Quantum autem ad contingentia haber euidentiam manifestam de cōtingentibus in obiecto theologico ut in se visis. ꝛ non euidentiam mendicataꝫ ab alijs ꝓnciꝫbus. vnde noticia contingentium ut habetur in ea magis assimulatur intellectui principiorū q̃ scientie cōclusionum.

Ad secundam que

stionem dico: q̃ hec scientia nulli subalternatur: quia licet subiectum eius possit aliquo modo contineri sub subiecto metaphysice. nulla tamen principia accipit a metaphysico: quia nulla passio theologica demōstralis est in ea per

principia entis uel p rōem sumptā ex rōe entis. Nec ipsa aliā sibi sbalternat: quia nulla alia scia accipit principia ab ipa nā ql3 alia in genē cognitōis nālis hz rsolo nē suā vltimo ad aliq principia imediata nāliter nota. Cōtra. resolo nō stat in cogscibilib' nisi ad pfectissimū cogscibile. nec de eodē nisi ad seipm ut pfectissime cognitū. linea pfectius cognoscit in verbo q̄ p motiōem sui ipsius. g resolo pclonū de linea nō stat ad qdditatem linee. uel ad pnci^a de ipsa nisi ut videnē i vbo. illa aūt hī p verbū visū. g resolutō vltima q̄rūcunq pclonū ⁊ pncipiorum stat ad visionē vbi. igī ista subalnat' als noticias qb' oīb' dat euidentiā. Ad hoc rndeo q etsi metaphysic' cogscens distincte qdditatē linee uel totius pfectius cogsceret aliqd pn^m imediatū ō linea uel de toto q̄ geomet' tn pfuse cogscens lineā uel totū. tn geometro est illa ppō imediata p se nota. nec pbat p istaz metaphysici: sz ex pceptu pfuso i minor fit pplexio euidenē va. sz tn metaphysicus eandē p se notā pfect' cogscit. ⁊ hoc magis esset euidēs. si tn p diuersa motiua: uel media cognosceret linea a diuersis: ⁊ eque distincte ex pte obiecti: lz non eq̄ clare. Ita in pposito pncipiū imediatū de linea pōt cē euidēs intellectui moto a vbo ad noticiā linee: sicut linea clarius vī. tn pncipiū vno mō cognitum nō demōstrat se alio^o notū. sz vtroq modo ē per se notū lz clar' sic uel sic. subalna^o aūt req̄rit q noticia pncipiorum scie superiōris sit cā noticie pncipiorum inferiōris scientie. hoc de theologia in se. Sz qd de theologia nra eēt ne subalna si talis noti^a oaret alicui l si ē data. Ad h dicūt qdā q ē subalna. subalnat. n. scie dei ⁊ beatorum. Cōtra h arguit sic. isti alibi ponūt q scia nō pōt stare cū fide. sed ut dicunt q est subalna stat cū fide. g stat fm eos ⁊ nō stat. igī ꝯdicūt sibi. Pre^a scia dei nō pōt cē nisi vna. igī nulla ē sbalnata. Pre^a scia fm rōem cāe non dependet nisi ab obiecto uel sbo uel lūine. sed respectu intellect' viatoris visio beatorum nullā habet ratōem cāe. g ⁊c.

Pre^a scia subalnās ⁊ subalnata ñ sūt pmo de eisdē vitatib' uel p̄dicat. scitis. h^o pz quia vbi subalnata incipit ibi subalnās desinit. sz hoc pōt esse de eisd de quibus est scia beatorum. g ⁊c. Pre^a habens sciam subalternatā pōt hīe sciētiam subalnantē ⁊ ecōuerso. sz in ppo sito ē impossibile vtrūq. g ⁊c. maiō patet q ad vtrūq. pmo qz hns pn^a de conclone pōt scire pclocm. Silr pz scōm: qa pn^a subalnantis sunt vlioza. ⁊ sic ordie cognitōnis intellectual pus nota: qz ibi fm q h' nō pcedit a magis notis sz assēsu. minor ēt pz q ad vtrūq mēbrū: qz sicut viator nō pōt clare vidē sic btūs nō pōt hīe fidem.

Trum theologia sit practica. q nō arguitur

Io. 20. Hec aūt scripta sūt ut credatis: sz credē est speculatīm: qz ei succedit visio. g ⁊c. Pre^a. practica pōit eē circa pringēs. iij. de aia. ⁊. i. ethi. sz obiectū h' scie nō est pringens sz necessariū g ⁊c. Itē Boet' de tri. assignat tres partes speculatiue q̄z vna est theo^a fm euz ⁊ q loq̄t de ista vī qz sbdit ibi de sbo illius q sbm ei' est p^a sba de q dicit q sba dei mā caret. Itē oī practica aliq speculatiua est nobilior. nulla aūt ē nobilior ista. g ⁊c. pbō pme: tū qz spetulatiua est sui grā practica vo grā vsus: tū qz speculatiua est certior. i. metaph. Itē hec inuēta est oīb' necūs exñtib' ppter fugam igrātie qō appet: qz sollicitudo circa necessaria impedit ab indsitōe h' doctrine g ipsa est speculatiua. sic. n. arguit phus pmo metaphy. q metaphysica ē speculatiua. Cōtra ad ro. xiij. Finis leg' est dilectio. Itē Math. xxij. in his duob' p ceptis tota lex pendet ⁊ pphe. Itē aug. de laude charitatis. Ille tenet quic qd latet ⁊ qequid patet in diuis fmoib' qui charitatē seruat i moriib'. He āt auctoritates pbant q ista scia nō est pcise ppter speculari. speculatiua autē ultra speculari nihil requirit fm Auicē. pmo metaphysice.

Secundo quero

vtrū ex ordine ad praxim ut ad finē dicat p se scia practica. arguit q sic 3° de aia dicit phs: intellectus extensiōe fit practicus ⁊ differt a speculatiuo fine Itē pmo metaph. practica est minus nobilis q speculatiua qz est grā vsus. hoc arg^m nō teneret nisi vsus eēt p se finis illius hītus. Itē. 2. meta. finis speculatie veritas. practice āt opus. Cōtra. 6. metaph. distinguit phs practicus a speculatiuis penes obiecta ⁊ nō penes fines: sicē patet ibi. distinguit. n. sciam tā actiuam q factiuā a speculatiua penes obiectuz Itē. 6. ethi. distinguit rōcinatiuū a scientifico penes obiectū necessariū ⁊ pringens. Et. iij. de aia assignat obiectū practice bonū nō qōcunq sed agibile ⁊ cōtingens. g scientia est practica p se ex obiecto. nō igī ex praxi ut a fine.

Ad istas questiōes

soluēdas accipio vnū generale qō ab oībus pcedit q hitus practicus aliq mō extendit ad praxim. In spāli igit primo videnō est quid sit praxis: ad quā dicit cognitio practica extēdi. 2° qualit cognitio practica extendat ad ipsam praxim. tertio a quo cognitio habet talez cognitionem.

Dico igitur primo

q praxis ad quā cognitio practica extēditur est actus alterius potentie q̄ intellectus: nāliter posterior intellectōe: nat' elici pformit rōi recte ad hoc ut sit act' rectus. Prima pditio apparet: qz stādo pase in actibus intellectus nulla est praxis: quia nulla est extensio intellect': qa nō extra se tēdit nisi ut actus eius respicit actū alterius potētie. Et si dicas vnū actū intellect' extēdi ad aliū directuz p illū. nō ppter h scōs est praxis ut mō loq̄mur. nec pm' est cognitio practica: qa tūc logica esset practica: qz dirigit i actū bus discurrēdi. 2ª pditio pz nō habētes ordinē ad inte^m cuiusmōi sit act' uegetatiui: aut act' nālr pcedētes intellectū onē ut act' sensitiui ñ dicunt praxes nec dī ad eos extēdi non^a practica ut sūt potēs intellectōe. Silr act' appetit' potentie sensitiue q̄ pcedūt actū intellcūs non sī praxes. h. n. mō cōis est nobis ⁊ brutis nec respcū istorum actuū est cognitio practica nisi ut aliq mō ē moderatia istorū actuū. ⁊ isti act' sequunt intellectōez moderatiuā ut si p ipsā moderati. Ex his duabus pditōib' sequit cor^m q praxis ad quā extēdit hitus practic' nō est nisi act' volūtatis elicit' uel impat'. Qd pz. naz nullus alius act' ab actu uolūtatis elicito uel impato ē cēntialr posterior intellectōe: qz qcunq alius det aliqs eiusdez rōis cū illo posset eē por sic pz discurrēdo p oēs act' aliarū potētiarū. h^o pz 2° sic: qz praxis ē act' q ē in ptāte cogscētis: qd pbat ex. vi. ethic. qz artifex eget vtute. i. arte ad recte agēdū. nō aūt indēget vtute respcū illius: qd nō est in ptāte sua. g artifex in ptāte sua hz factōem. et multo magis prudens hz in ptāte sua actōem q̄ est formalr vtuosus. Ex hoc ultra: si oīs praxis ē in ptāte cogscētis ⁊ nihil est in ptāte eius nisi act' uolūtatis elicit' uel impat'. sequit ppo^m ut pus. Contra istā pclonē vī seq q tunc aliq intellectio erit praxis: qz aliq intellectio pōt cē act' impat' uolūtatis sic act' alteri' po^t i pat ab ipsa. Et tūc ultra. g p^a pditio est falsa. s. q praxis ē opa^o alteri' potētie ab intellcū. Rn^o lz speclatio sit qdā opatio: ⁊ ita praxis sic extēdēdo nomē. tamē ut praxis dī sola opatio ad quā intellcs pt extēdi nulla intellectio ē praxis. ⁊ h^o mō accipit qn ad praxiz cogni^o practica dī extēdi. Luz igī intellectio ē impata a

Universidad de Deusto Biblioteca

voluntate g̃ est praxis. nõ sequit: ſz seqt̃ g̃ est praxis uel practica. ipsa. n. nata est denoiari q̃ſi accitalr a praxi ad quã extensibil' est. nõ aũt est imin' talis extẽsio nis. tñ ecõuersio bñ ꝓcedit q ois praxis est act' elicit' volũtatis uel ipat'. vnõ ex ista 2ª ꝓditõe inferre oppo'm̃ pme ẽ facer' fallam ꝓñtis ponẽdo ꝓns. 3ª ꝓditio p bat ex dicto phi. 6. ethi. q electio recta nẽcio reqrit rõem rectã qõ nõ tñ verũ est de electõe stricte sũpta: ſz pari rõe de q̃lz volitõe recta: qz ipsa reqrit rõem rectã cui ꝓformiter eliciat. Ois aũt praxis uel est volitio uel sequens volitiõem ex correlario p̃cedẽte. g̃ ois praxis ad h° ut sit recta nata est ꝓformiter elici rõi recte. Itẽ ex dicto aug. i5. de tri. c. vij. Intellect' intelligit sibi ⁊ alijs. g̃ ſic põt iudicare de actu suo: ita põt iudicare de actib' aliarũ põtum. g̃ de actu nãliter posteriore actu suo pot iudicare ꝑ nãlit' ante q actus ille eliciat. ⁊ p ꝓns si recte iudicet oz illũ actũ ꝓformit' elici si debeat eẽ rectus. Ex duab' ꝓditõib' vltimis praxis sequit q act' impat' a volũtate nõ ẽ ꝑmo praxis ſz q̃ſi p accñs: qz nec ꝑmo ẽ posterior intellectõe. nec ꝑ° nat' elici conformit' rõi recte. oz igĩ aliquẽ aliũ actuz eẽ ꝑmo praxim. iste nõ est nisi volitõ: qz p istã hz actus impat' dictas ꝓditões. g̃ ꝑma rõ praxis saluat in actu elicito volũtatis. Tũc vltra: q̃ncunq aliq̃d est ꝑ° tale ꝓiunctũ cũ alio posterior si põt separi ab illo adhuc eẽt tale. si igĩ act' uolũtatis põt separi ab actu alteri' potẽtie separ' ab illo posteriori ille est praxis. separ' aũt circa q̃dcunq obiectũ circa qõ põt eẽ act' volũtatis circa qõ nõ põt esse actus inferioris potentie: cuiusmodi sũt oia imãlia. g̃ circa oẽ tale est act' voluntatis. ⁊ iste solus est praxis. 2° h idẽ probat ex intentõe phi. iij. de aia. ubi inquirens ꝑm' motiuũ postq̃ ꝓclusit duo eẽ motiua videlicet appetitũ ⁊ rõnẽ. sbdit Intellect' nõ mouet sine appetitu. volũtas aũt appetit' est. Et ꝓnter oñdit q appetitus duo q̃ñq̃ sunt sibi ꝓtrarij: ideo est ponẽ q̃ſi vnũ mouẽs spẽ: qz duobus appetitib' cõis est rõ spẽi inimedie videlicz rõ appetit'. vult g̃ exp̃sse q ſic appetit' sensitiu' hz rõem ꝑncipij motiui cuz sensu ⁊ fantasia. ita volũtas hz rõez ꝑncipij motiui cũ intellectu ⁊ rõe. igĩ sicut actus appetit' sensitiui sine q̃cunq trãsitu ad extra est va praxis q̃ sequit actuz intellectus. ita ⁊ act' volũtatis q̃ ponit eã ꝑm' motiuũ ẽ ve praxis: qz sp sequit actũ inte'. Et h etiã si sit solus sine actu impato. imo cũ actu i appetitu sensitio opposito illi quez iparet: qz ipsa ut hñs appe'm sensitiũ q̃ñq̃ ꝓriũ est ꝑm' motiũ ⁊ operatiuum cuius operatio sit praxis

Ex hoc articulo patet scõs.

nã illa extẽsio ꝓsistit in duplici relõne aptitudinali. ſ. ꝓformitatis ⁊ ꝑoritatl nãlis. De ꝑoritate pz p illud qõ iã adductũ est in ꝑmo articulo de. 6. ethi. De ꝓformitate aũt hz ibidẽ vbi dicit: q vitas ꝓsideratõis practice ẽ ꝓfesse se hñs appetitui recto. Dixi aptitudinali: quia neutra relatio reqrit actualiſ. Q ãt praxis actualit' sequat ꝓsideratiõem que cõformis sit ipsi ꝓsideratõi. hoc oio ẽ accidẽtale ipsi ꝓsideratõi ⁊ ꝓtingẽs. si igĩ ab actuali extẽsiõe diceret practica nulla esset necessario practica. ſz eadẽ q̃ñq̃ practica ⁊ q̃ñq̃ speculatiua qõ nihil est. ergo sufficit duplex aptitudinal' extẽsio siue aptitudo ad extensiõez. Hoc declaratur quia cõiter ꝓcedit cognitõem practicã extendi ad praxim ut directiuã ad directũ siue ut regulatiuã ad regulatum. Cognitõem aũt eẽ ꝑorẽ nãlit' praxi ⁊ cõformẽ nõ est eẽ ꝓformatã praxi q̃ſi ꝑori ſz eẽ ꝓformatñ praxis q̃ſi posterioris siue eẽ cui praxis ꝓformãda quod ẽ cognitõem dirigere ⁊ regulare in praxis. virũ aũt sit dirigere uel ꝓformare sibi praxis sit aliqua efficientia in cognitiõe respectũ praxis. de hoc. xxv. dis. scõi libri. Ex isto scõo pz q practicũ ⁊ speculatiuũ nõ

sunt diuerse essentiales scie uel noticie i cõi que est quoddã absolutuz: quia practicũ dicit duplicẽ respectũ noticie aptitudinalem ad praxim ut ad terminum. Speculatiuũ autẽ ꝑuat illum respectuz duplicẽ. nec respectus nec ꝑuatio eius ẽ ò ẽntia absoluti. sed ẽ quasi diuisio generis p ꝓprias passiones specierũ: sicut si diuidatur numerus per par ⁊ impar uel linea p rectum ⁊ curuum alicui autem noticie ꝓuenit practicũ p se 2° ex cã intrinseca practici in subiecto alicui speculatiuum.

Ira tertiuz

articulum sunt opi. Una ẽ talis q ab alio oz intellect' practicus. ⁊ ab alia hitus uel act'. h ostẽditur qz verũ operabile ⁊ nõ operabile sunt obiecta spãlia formalr diuersa: iõ p se distinguũt illa que p se respiciunt ip sa puta hitus ⁊ actus: qui dicunt practici: quia circa operabiles. sed intellectus nõ oz practicus nisi sit operatiu'. q̃ãliſ nõ est nisi illud quod apprehẽdit ordiet ad opus quod nõ fit nisi motuſ ex appetitu finis. Ita q practicus intellcũs includit in suo actu nõ formalit' ut aliquid ò ẽntia actus: ſz ꝓnotãdo ordinẽ necessa' ad desideriũ finis explicite ⁊ coz q̃ sũt ad finẽ implicite. Quaꝓpter cũ speculabile ordinari ad opus accidat speculabili: ſz nõ accidat ei ordinabile esse differẽtia int' intellcñ speculatiñ ⁊ practicuz idẽ ꝓueniẽs erit accitalis. ⁊ p respectuz ad aliq̃d extra intellcñ: licet dẽia hituũ ⁊ actuũ sit formal' fm diam formalem obiecti opabilis ⁊ nõ opabiliſ. vñ in tertio de aia oz q intellect' speculatiuus ⁊ practic' differũt fine. ⁊ ex. vi. ethi. Bo'm intellectus practici est verũ ꝓfesse se hñs appetitui recto. Ex'm intellect' speculatiuus ap̃hendit sanitatẽ ut bonũ ꝓueniens. appetitus vo appetit illã: ⁊ sequitur aliq̃ mõ ꝓsiliũ intellect' practici q sanitas est acq̃ren' stãte itaq̃ desiderio finiſ intellcũs practicus ex h ꝑncipio illud p qõ melu' põt acq̃ri ẽ ꝓcuranduz: ꝑcedit discurrẽdo. ⁊ iminat discursuſ i ultima ꝓclõe ꝓsilij. Et tot' ille discursus sic sũit ꝑm' ex ap̃hẽsiõe finis desiderati q ẽ ꝑmũ obm̃ inte' practici ita ẽ ut ista iuẽta ad finẽ opet: ⁊ iõ volũtatẽ finis ꝑsupponit ⁊ ad electõem sequentẽ ꝓsiliũ ordinatur. Cõtra hãc opi. q ut breuit dicã in h ꝓsistit q distinctõem inte' practici ⁊ speculatiui ponit penes finẽ q̃ accidit obõ. Sed hitus speclatiui ⁊ practici dñt penes obiectoꝝ spãliũ dzam formalez arguit. Quia ò hitib' oz. 2. meta. finis speculatiue est vitas. practice aũt op'. Si milit' tũc hit' practic' erit in intellcũ speculatio. nec inte' illo hitu dicet practic' qõ vi incõueniẽs: qz oi habitu denoiat hñs fm nãm habit'. Rñt ad ꝑmũ q scientie practice finis ẽ opus in põ ⁊ aptitudine inquantũ eius obiectum est operabile p se. sed subiectũ operabile ꝓsideratur fm illum habitũ in vli que consideratõ non sufficit ad hoc q subijciat operatõi in actu ⁊ in particulari. ⁊ quia actus est melior potentia in bonis iõ reqritur talis consideratio particularis ⁊ i actu. ista aũt est per aliũ habitũ a scientia practica. ⁊ iste habitus alius solũ est in intellectu practico. Ad secundũ oz q denoiatiue põt dici practicus nõ simpliciter sed fm quid. ſ. intelligendo ònominatõem fieri ab habitu. Contra igit̃ habitus ⁊ actus practicus possunt eẽ in intellectu speculatiuo quia habit' uel actus ex nã sua practic' põt eẽ in intellcũ sine tali relõne ad actũ uoluntat̃ q̃lẽ ponit. ꝑñs ꝓcedẽt si aliũ hitũ ponẽt posse hẽi in itellcũ practico ex actib' ñ tñ practicis ſz ex actib' inte' practici gnãtũ. Cõtra hit' practic' gnãt' ex actib' practicis sufficẽt ad ea ad q̃ ille hitus gnãt' ex actibus inte' practici qz volũtas imperans ꝓsideratõi ꝓpter talẽ finẽ nõ dat aliam rõnẽ ꝓsideratõi in dirigendo. nec p ꝑñs hitui generato ex consideratõnibus.

Universidad de Deusto Biblioteca

Item tūc multa accntia eiusdem spēi
essent in eodem. nō enim ꝓpter ordinē
voluntatis ⁊ nō ordinem pōt poni di-
stinctio specifica actꝰ huiꝰ ⁊ illiꝰ: siliter
nec habitus. Itez ītio ꝗ opi. in se: sbm
magis denominat a ꝓ se cōditiōe sui ac
cidentis ⁊ eēntiali q̄ a conditōne eiusdē
accidentali. g̃ si intellectus pōt dici pra
cticus ex conditōe accidentali sui habi
tus: puta ex ordine volūtatis ordinan-
tis actū eius ad aliud: multo magis pōt
dici practicus ex ordine essentiali actus
quo actus dī esse essentialiē practicus.
iō ab eodem vī intellectus dici practicꝰ
a quo habitꝰ ⁊ actus: lz nō ita accidēta
liter dicat illud de habitu ⁊ actu sic de
intellectu respectu cuius ē accidens per
accidens.

Aliter dicitur q̄ il

lud a quo habitꝰ ⁊ actus dicunt practi
ci est finis ⁊ extensio cognitōis practice
ad praxim q̄ est extensio ad finem. Pro
hac opi. sunt auctes posite ꝑus. Argui
tur etiā ꝑ ratōes sic ꝑ°: qz aut habitꝰ dī
practicꝰ ab obiecto aut a fine. q̄ nō ab
obiecto ꝓbo: qz intellectꝰ extensione fit
practicus: qō nō est verū: nisi de eodez
intellectu ꝑus speculatiuo ⁊ postea pra
ctico extēso ad opus. igit circa idem ob
iectū pōt esse cōsideratio practica ⁊ spe
culatiua. 2° sic. qz medicina diuiditur
in speculatiuā ⁊ practicā: ⁊ tm̄ ipa est de
aliquo eodē sbo. vt de sanitate ⁊ de cor
pore sanabili. Itē actus dī practicꝰ: qz
bonꝰ vel malus moraliē. bonitas ⁊ ma
licia moris cōpetunt actui ex circūstan
tijs. inter circūstantias aūt ꝑma ⁊ preci
pua est circūstantia finis.

Cōtra istā positio

nem quero an habitꝰ ⁊ actꝰ dicant pra
ctici ꝓpter extensionē actualem ad opꝰ
vel ꝓpter tm̄ extensionē aptitudinalez:
nō ꝓpter actualē: vt hī in. 2. arti. ⁊ ipsi
ꝓcedunt: quia tūc faber nō actu opans
nō hīet cognitōem practicā. g̃ ꝓpter ex
tensionem aptitudinalē. sed aptitudo ñ
ꝓuenit vni nāe q̄ repugnat alteri nisi ꝓ
pter aliqō absolutū in tali nā. qz. n. hec
nā est talis: iō sibi ꝓuenit tali) aptitudo
igit presupponit in ista ꝓsideratione ali
quam ꝓditionem intrinsecaz ꝓ quā sibi
ꝓueniat aptitudo talis. ista ꝓditio cōsi
derationis in se est ab aliqua cā eiꝰ prio
re. cause aūt eius ꝑores sunt intellectus
⁊ obm̄. g̃ sibi ꝓuenit ab aliquo obiecto
vel intellectu. nō ab intellectu: qz tunc
omnis ꝓsideratio esset practica cū omnes
sint in intellectu ⁊ omniū sit vnus intel
lectus. Si dicat q̄ etiā finis ē cā prior
immo ꝑma inter omnes fm Aluic. vj. me
taph. ⁊ ita ab ipo pōt esse ꝓditio tal' na
ture vt ei ꝓueniat talis aptitudo. Con
tra: finis nō est cā nisi inquantuz amatꝰ
⁊ desideratus mouet efficiēs ad efficien
dum. sed aptitudo dicta cōuenit cōside
rationi siue sit finis amatus siue nō. po
test. n. in intellectu esse talis cognitio q̄li
tercunq̄ volūtas se habeat: immo etiā
si volūtas nō esset ꝓiuncta intellectui. ⁊
ita a fine tanq̄ a finali cā nō ꝓuenit ap
titudo ista cognitōi. nihil. n. inest ab a-
liqua cā qō inest illa cā nō causante.
Si dicas finis aptꝰ natus est amari an
teq̄ aptitudo ista insit cognitōi. Con
tra: hoc nō saluat ꝓpositū: qz effectꝰ ni
hil habz ab aliq̄ causante: qz illud natū
eēt causare nisi actu causet. g̃ cognitio ñ
hz aptitudinē siue nām istā quā ꝓsequi
tur talis) aptitudo a fine aptitudinaliter
causante nisi actu causet. nō aūt causat
actu vt cā finalis nisi vt actu amatus ⁊
desideratus moueat efficiēs ad agendū
Ꝑ: aut finis vt elicitus ⁊ habitꝰ extra
facit habitū esse practicū: aut fini) ꝓside
ratus: aut intētus: nō vt elicitus ⁊ habi
tus extra: qz sic ē posteriō habitu ⁊ effe
ctus aliq̄ mō. effectus aūt nō distinguit
cām. Si vt cognitꝰ: sic hz rōem obiecti.
g̃ obm̄ distinguit. si aūt intētus: hoc iaz
est improbatū: qz nāliter anteq̄ intēda

tur ē cognitio talis. Ꝑ: si sciam eē pra
ticam ⁊ ordinari ad praxim vt ad finē
ꝓuertant. g̃ moralis scia nō est practica
ꝓñs est ꝗ phm. j. ethi. ⁊. x. ꝓñtia arguit:
qz finis eius ē felicitas que fm ipm. x.
ethi. ꝓsistit in speculatōe nō in praxi.
Si dicat q̄ felicitas ē finis remotꝰ. sed
finis ꝓpinquus est praxis. s. dirigere in
actū virtutis ꝓpī felicitatē. Cōtra: ad
dirigere nō ordinat necārio nisi aptitu
dinalii. necio aūt est practica. g̃ hoc erit
fm dictā rñsionem: qz aptitudinaliē or
dinat ad dirigere: hoc est idē qō directi
uum eē. igit est practica qz directiua. lz
esse directiuā ⁊ esse practicā idē sunt ex
2° arti. ex dicta igit rñsione sequit q̄ ipa
est practica: qz ē practica. hoc nihil est.
Itē dirigere ē actꝰ intellectꝰ: qz eius ē ha
bitus. s. prudētia a quo ē iste actꝰ elicitꝰ
nullus aūt intellectꝰ est praxis ex ꝑ° arti
culo: iō dī aliī q̄ finis scie moralis sic ⁊
prudētie ē actus virtutis moralis ad quē
ordinat: ⁊ ille actus ē praxis. Contra:
nō omnis cognitiōis practice finis ē pra
xis. aliq̄. n. est intellectio practica respe
ctu praxis poꝰ inferiozis: puta appetitꝰ
sensitiui vel motiue poꝰ. nullus) aūt actꝰ
potētie inferiozis ē finis actus intellectꝰ
qz nihil ignobilꝰ est ꝓ se finis nobilio-
ris actꝰ intelligendi ē nobilioz ⁊ pfectiō
quocūq̄ actu cuiuscūq̄ poꝰ inferiozis
sensitiue. Dī q̄ lz intellectio sit nobili-
oz in esse nāe q̄ opatio poꝰ inferiozis: ñ
tm̄ in genere moris: qz melius moraliē ē
fortiē agere q̄ cogitar fortiē agere. Cō
tra hoc duplr: ꝑmo qz falsum suppo ni
tur. nā actus poꝰ inferiozis nō est bonꝰ
moraliē nisi qz ꝓformat rōni recte vt re
gule sue. g̃ rectitudo rōis est cā bonitat)
talis in actu isto ⁊ nō ecōuerso. sed actū
rōnis esse sic regulā est ipm esse bonuz
moraliē: sicut intellectio pōt esse bona
moraliē. Cōfirmat: qz prudētia est sim
plicior nobilioz virute morali vt est in ap
petitu sensitiuo. igit ⁊ actꝰ eius ut eiꝰ est
melioz actu illiꝰ vt illius. igit iste vt pra
ticus sicut pōt intellectio eē practica ⁊
melior illo vt practico siue bono moza
liter. Ex hoc patet q̄ ꝓbō de cogitare
fortiē agere nō valet. qñ. n. queriē excel-
lentia vniꝰ ad alterū: nō dz cōpari opti
mum ad infimū: lz optimū ad optimū
vel simplex ad simplr. sicut g̃ est accipe
optimū ibi puta fortiē agere: ita est acci
pere in intellectu dictare fm prudentiā
fortiē agere. hoc 2m̄ est meliꝰ etiā moza
liter: qz ut regula hz bonitatē mozalem
q̄ est rectitudo ꝓpria: aliud ē tm̄ bonū
māliter: qz ex se nō est bonū moraliē cir
cumscribendo ordinē ad regulā istaz et
ad volūtatem impantem. 2° rñdeo nō
vī ad ꝓpositu. queriē. n. vñ intellectio
sit practica nō iam supponendo eā esse
practicā: potissime cū nec supponat de
ipa ꝑma circūstantia que ē finis sed in
quiratur. igit cū queriē de intellectione
practica ⁊ ꝑ° circūstantia a q̄ fozet pra
ctica: ipa tm̄ accipiē vt ē illud qō est in
eē nāe. igit sic distinguere de ipa fm bo
nitatem moris ⁊ nāe nihil aliud est q̄ ꝑ
supponere quod queriē ⁊ distinguē ali
quid ꝓut ꝓsideratur precise sub altero
mēbro distinctiōis. Ideo corrigit ista
opinio ab alijs: ⁊ dī q̄ habitus dī pra
ticus a fine qui ē ꝓsideratio practica.
ꝓpriꝰ. n. finis cuiuscūq̄ habitus ē actꝰ
eius. Sed ꝗ illud: si ꝓsideratio illa q̄ ē
finis habitus est practica. g̃ ipa hz cām
ex qua dicat practica. aut g̃ finem illius
ꝓsiderationis: ⁊ hoc iā improbatū est:
aut obm̄: ⁊ tunc sequit q̄ ipm obm̄ est
ꝑor causa a qua tā habitus dī practicꝰ
q̄ ꝓsideratio ipa. ⁊ tunc hī ꝓpositu q̄
ab obiecto tā habitꝰ lz mediate q̄ actus
dī practicus.

Cōcedo ergo q̄ ha

bitus nō dī primo practicꝰ ab actu pro
prio: qz ille ē practicꝰ a cā prior: nec co
gnitio aliqua habitualis vel actualis ē
per se practica qz ordinat ad praxim ut
ad finem. pōt tm̄ qñq̄ hīe ꝑmā extensio

Universidad de Deusto Biblioteca

nem. ſ. conformitatē ad praxim a fine ipſius praxis: nō tm̄ inquantū eſt finis: ſed inq̃tum eſt p̄m obm̄. Primū pz. qñq̃ enim p̄a pnā practica ſumunt a fine praxis: ⁊ ita ille finis ut cauſa p̄a in gnē iſto includit virtualiter totā noticiā: ⁊ ita ipſa noticia hz quidditatē ſuā ⁊ aptitudinē ab illo fine. 2m pz. ideo. n. finis praxis dat talē aptitudinē ſiue nām hñtem talem aptitudinē: qz vt obm̄ p̄m includit pnciā: ⁊ mediatibus illis conclones: ⁊ ita totā noticiā practicā. nō aūt inq̃tum finis: tum qz a fine vt finis ē nulla nā vl aptitudo nālis hz nisi vt amato ⁊ deſiderato ⁊ ſic mouēte efficiens. pus autē nā q̃ amet includit talia pnciā ⁊ conclusiones. ſ. vitas. n. pncipij practici neceſſarij nō dependet a volūtate magis q̃ ſpeculatiui: nec conclones necario illate ex tali pncipio. tum qz quodcūq̃ aliud includeret virtualiter talem noticiā eodez mō daret noticie conformitatē talem: puta ſi ipa praxis includeret p̄a in gnē iſto talē noticiā: vel illud circa qd̄ eſt tal opatio ſicut qñq̃ contingit: ſicut fuit tactū in rñſione ad tertiuz arm̄ in qōne illa de ſbo theologie. hō. n. forte eſt ſbm tā moralē ſcie q̃ medicine. nō aūt felicitas vel ſanitas: qz vtriuſq̃ finis rō includit in ratione illi circa qd̄ eſt praxis. Si dicatur q̃ pnciā p̄a practica ſemp ſumunt a fine. q̃ ſemp finis p̄a includit virtualiter noticiā eoz. Si concederet cōñs tm̄ ſtaret q̃ nō inquātū finis ſed inq̃tum ē obm̄. Et tūc poſſet dici q̃ hō eſt finis tā ſanitatis q̃ felicitatis nālis: vt tangit in rñſione p̄dicta: ſed ſaltē nō eſt finis proximus praxis. q̃ ſi negaret cōñs negandū eſſet añs vlr ſumptū: qd̄ particularit ē verū: vbi. ſ. rō finis nō concludit ex aliq̃ p̄tinente ad cognitionem practicā. Vel aliter poſſet exponi añs ſic: pma pnciā ⁊ ē verū eſt intr illa que ſumunt ex circūſtātiis moralibus preſuppoſito actu bono ſm genus: qz ſic obm̄ nō eſt circūſtātia. alio mō accipiendo actū vñ etiaz obm̄ eſt circūſtantia. Et ex iſto vr añs improbatum. a quo. n. ſumit prima circūſtantia act̄ nude conſiderati: vr eſſe pus quocunq̃ alio: ⁊ ita obm̄ a q̃ ſpecificat primo act̄ vt dicat bonus ex genere circūſtantionalis vlterius alijs circūſtantijs vt ſit plene moralis. videt omino pmū in cognitōe practica. de hoc nō oportet modo p̄ſequi an concludat vel nō: qz in tertio libro hēt locū. Breuiter q̃ ad hūc articulū dico q̃ ſcientia practica nō hz pmo extēſionem ſibi competentē a fine inquantū finis ꝓpter rōnes p̄a adductas.

Ex hoc patet ſolutio ſcōe qōnis ꝓpoſite cuius teneo partem negatiuā: ſed primā relatōem. ſ. cōformitatē habet p ſe ab obiecto qd̄ vel eſt rectitudo praxis vel aliquid virtualiter includens ipam rectitudinē: ⁊ iō cognitioni illi praxis ē cōformabilis vt ſit recta: qz cognitio eſt taliſ cogniti. Sz de alia relatiōe. ſ. de p̄ozitate eſt dubiū vñ conueniat cognitiōi. dico q̃ praxim necario naturali p̄cedit aliqua cognitio ſicut patet ex pmo articulo: ⁊ ſm hoc praxi conuenit poſteriozitas ⁊ cognitiōi priozitas ex rōne potentiarū ordinatarū nāliter in agendo. ſ. intellectus ⁊ volūtatis ſed nō ſemp iſta intellectio p̄oz ē practica: ſed tm̄ qñ eſt determinatiua rectitudinis reſpēu ipius praxis: ⁊ hoc vel formaliter vel virtualiter. qñ in apprehēſione puia nulla eſt determinatio formalis vel virtualis de rectitudine praxis hz ibi ſit p̄ozitas deficit conformitas: qz ipſa nō eſt cui debeat praxis conformari vt ſit recta: quia nihil determinatū oſtendit de rectitudine praxis. Qñ etiam in apprehenſione puia eſt determinatio de rectitudine praxis: ſed potētia cuius eſt praxis nō eſt aliquo mō determinabilis aliunde: tūc illa cognitō hz determinatiua nō eſt cōformatiua praxis: ⁊ ideo nō habet cōformitatem priozē in ratiōe regule dirigentis: nec ſic eſt plene practica.

Poteſt igit dici q̃ hz abſolute ex natura intellect̄ ⁊ volūtatis ſit cognitio priozz: tamē q̃ cognitio cōformis ſit priozz hoc ē ſimul ex obiecto ⁊ ordine potētiarum ⁊ ratōe potētie ſic practicantis. ſ. voluntatis que ſit aliquo mō regulabilis aliunde. nam ſi obiectuz determinat intellectū ad cognitōem rectitudiniſ prius naturaliter q̃ voluntaſ velit: ⁊ volūtas ſit aliquo mō regulabilis aliūde: nō tm̄ apprehenſio p̄cedit praxim ſed apprehenſio cōformis. hoc aūt accidit quandocunq̃ determinata rectitudo praxis eſt cognoſcibile neceſſariū: ſiue vt principium p intellectū: ſiue vt cōcluſio per ſcientiaz. Qñ aūt rectitudo determinata cōtingenter cōuenit praxi: tūc nō eſt obiectū aliquod determinās intellectū ad cognitiōem rectitudinis determinate anteq̃ voluntas velit: et hoc loquendo de intellectu et volūtate ⁊ cōmuni. nam illud cōtingens nō determinat ad alterā partem ante oēm actum volūtatis: compando tamē in ſpeciali ad intellectum hūc ⁊ voluntatez hanc: iſtā praxim poteſt p̄cedere cognitio conformis quaz p̄cedit cognitio determinatiua rectitudinis: ⁊ quando nō: nō poteſt autē p̄cedere in omi intelligēte: ſed in illo ſolo cuius voluntas nō eſt pmo determinans rectitudinē illi praxi. Exemplum predictozū: rectitudo hui praxis amare deuz recta ē ⁊ neceſſaria ⁊ includitur virtualiter in ratōe dei hanc praxim in quocūq̃ nō tm̄ nata eſt p̄cedere ſimpliciter apprehenſio: ſed etiam cōformiſ apprehenſio cui. ſ. praxis eſt cōformanda vt ſit recta. Ex obiecto igit quod eſt pmo ex ſe determinatiuū intellect̄ ad noticiam rectitudinis determinate ipſius praxis: ⁊ ex ordine intellectus ⁊ voluntatis in opando. habet hec noticia p̄oz praxi ⁊ cōformis: ⁊ ita in qualibet alia cui cōuenit neceſſario rectitudo determinata. ſed rectitudo huius praxis. ſ. colere deū in ſacrificio altaris: eſt cōtingēs. qñq̃ enim eſt act̄ rectus vt modo: qñq̃ nō: vt in veteri teſtam̄to: ideo nō eſt aliquod obiectū determinatiuū intellect̄ noticiā huius rectitudinis ante omnez actū volūtatis: ⁊ ideo nec iſta p̄cedit vt conformis omnē actum voluntatiſ: aliquis tm̄ p̄cedit puta illi ſoli que nō pmo determinat rectitudinē huic praxi: qualis eſt volūtas humana. hec enim rectitudo determinat a volūtate diuina accepta nūc talem cultum ⁊ alis non.

Hec aūt que iam dicta ſunt de hoc vī delicet vñ duplex relatio. ſ. cōformitatis ⁊ p̄ozitatis cōueniat noticie practice intelligant generaliter nisi oporteat p intellectu diuino aliquid addere: videlicz q̃ potētia practicans cui praxi noticia cōformis eſt prior ſit aliquo mō determinabilis aliunde ſiue alij tanq̃ regule cōformabil in agendo: qd̄ an requiraf ad talem noticiā vel nō: tangetur in rñſione ad quartā obiectionem que fit ꝓtra ſolutionē queſtionis pncipalis.

Ad uiſis reſpōdendū eſt ad primā queſtionem vbi ſunt quinq̃ vie tenentes ptez negatiuam qōnis. Una dicit ſic declarādo: duplex ē actus volūtatis. vnus pficiēs voluntatē: alius qui pficitur a volūtate. pmus actus eſt reſpectu finiſ: ⁊ ē operatio pfecta quam intra ſe volūtas elicit ⁊ fini vltimo ſe vnit. Secūduſ act̄ eſt reſpectu eoz que ſunt ad finē. vnde eſt actio bona qua volūtas extra ſe in aliud tendit: ſicut ē quelibet actio directiua in finē. In primo actu nō indiget volūtas directiuo: ſed ſola obiecti oſtēſio ſufficit. in ipo enim eſt ſpeculatio ſolummodo vt volūtati obiectū ſue operationis perfecte oſtendat vt in ipm ſtatim perfecta operatiōe tendat. talis autem actus ad ſcientiam ſimpliciter ſpeculatiuam pertinet. In alio autez actu voluntas indiget directiuo: et hic ad ſcientiam practicam pertinet: quia in

Universidad de Deusto Biblioteca

ipso est speculatō ut actōem dirigat qō est ppriū practice. actus aūt q̄ pficitur a voluntate nō est finis h' scie nisi finis sb̄ fine. sed alius q̄ pficit voluntatez. Et ex hoc hz ista scia pfectissime sit speculatia q: actus p̄ncipalit intent' in ista scia ē actus voluntatis circa finē in q̄ nō idiget directiuo: sz tm̄ oñsione obiecti. ḡ nō est practica sz speculatia cū in actu suo p̄ncipali nō indigeat directōe. ¶ Pro hac via est auctas Aug'. in sermone de Ja. z esau. Oia inq̄t opera nr̄a sūt ut mundet oculus quo videat deus. Itez pōt argui sic. nō req̄rit directiuū vbi nō pōt cē error. scia practica est directiua. igit scie tia beatorz nō est practica: q: beati errare nō pñt. ḡ nec nr̄a est practica q: est eadem cū illa beatorz. Itē pōt argui sic fm intellcm̄ istius alibi quia deus ñ hēt sciam practicā: sed maxime autē habet istā uel solus. ḡ z̄c. ¶ Contra hoc sic arguit. p̄mo rōem positōis eorum duco ad oppositū q̄drupl'r. p̄mo sic. Et si voluntas nō pōt errare circa finē in vniuersali ostensū. pōt tamē fm eos errare circa finē in particulari ostensum. ergo ad h' ut recte agat circa finem particulariter ostensuz requirit directiua ostensio. ostē sio autem finis in theologia est finis nō in vniuersali sz in pticulari: quia ad metaphysicū ptinet illa ostensio in vniuersali. sed beati errare nō possunt circa obiectum theologicū in aliquo actu absolute tm̄ possunt. ergo habent cognitiōez directiuū respectu alicuius actus circa obiectū theologicuz. Preterea. habitus directiuus non ponitur ppter sb̄stā tiam actus: sed ppter circūstantiam sic temperantia nō ponitur ppter substantiam actus comedendi uel alterius hu' modi: sed ppter circūstantias. ergo licz voluntas esset determinata ad substantiam actus tendentis in finē in particlari. requireret tm̄ directio quantuz ad circūstantiā illius actus ad quā non extenditur directio que est circa substantiam actus. Ex istis duabus rōnibus arguit: q: vbicunq̄ p̄tingit in praxi errare z recte agere ibi est noticia practica necaria ad dirigendū in ista aūt praxi que est dilectio finis ut ptinet ad theologiaz p̄tingit errare dupl'r ut ostendūt rōes iste: tū rōne obiecti ostensi in pticulari: tum rōne circūstantiarz act'. ḡ z̄c. P. 3° sic: cuius dilectō p̄ncipal'r intendit extra gen' cognitōis ei' cognitio p̄ncipal'r intēdit i tra gen' cognitōis. dilectō vo finis p eos p̄ncipal'r intendit extra gen' cognitōis. ḡ cognitio finis p̄ncipal'r intendit in genē cognitōis: sz in qualz scia intēdit cognitio sui obiecti p̄mi. ḡ finis ē p̄ncipale sb̄iectū istius scie. a fine autē sumunt p̄n' practica. p̄ncipia practica p̄cludūt p̄clones practicas. igz ista scia q̄ p̄mo intēdit dilectōem finis extra gen' cognitōis est practica. P. ad idem gen' fm praxim uel speculatōem ptinent p̄ncipia z p̄clones. p̄clones. n. practice resoluunt in p̄n' practica nō speculatiua. ḡ cū cognitio finis sit directiua in actib' circa ea q̄ sunt ad finē. z cognitio eorz ad finē sit quasi inclusa in cognitōne finis quasi p̄ncipū si cognitio eorz que sunt ad finem sit cognitio cōclusionū practicarum. ergo cognitio finis erit cognitō practica: quia ō principio practico. ¶ Sic patet responsio ad ratōnem eius p̄mam: quia faliuz accipit quasi voluntas esset determinata ex se. quod ꝓbant due rōnes prime. Similiter si uoluntas essz determinata ad huc tm̄ cognitio esset practica sicut ꝓbāt vltime due ratōnes. Ad auctoritatē eorum dico: q̄ videtur concludere q̄ visio dei est finis huius scientie: quod ipsi non concedunt. Respondeo igitur q̄ auctoritas loquitur de illis operationibus exteriorib̄us que sunt iciunia. vigilie: et oratōnes: quia actus quicunq̄ exterior natus est confirmari alicui actui interiori a quo habet suam bonitatem z etiam ad aliquam interiorem ordinari z finalr ad velle. Ad tertiuz rñdeo

q̄ sicut agens p se intendit inducere forma nec intendit remotionē p̄trariū nisi per accñs: ita habitus p se dirigit: per accñs aūt excludit errorē. z si habit' est pfectus nō cōpatit secū errorem: imo si p̄patitur ē impfectus. beati igitur lz nō possint errare: nō sequit q̄ nō habeant habitū etiā directiuuz: q: eo p impossibile circūscripto errare possent. sed eo posito ppter pfectōem eius excluditur oñis error. Ad 4^m dicet infra post solutionē huius qōnis p̄me soluēdo q̄rtā obiectiōem cōtra eam.

Secunda uia pōit

q̄ lz dilectio finis recte possit elici z nō recte: negat tm̄ dilectōez finis eē praxim q: nō est circa obm̄ p̄tingens. Dicit aūt p̄menta. j. ethi. q̄ praxis est opatio fm electiōem: electio aūt est tm̄ circa cōtingens ex. iij. ethi. quia est appetitus p̄siliatiuus. cōsilium vo nō est nisi de cōtingente. Ex hoc etiā improbat descriptio praxis posita in p° arti. qōnis eē insufficiens: q: omittit obm̄ p̄cisum. p̄ñter dicit hec via nullā noticiā esse practicam q̄ extendit ad volitionē vltimi finis tm̄ q: nō est verū p̄tingens. Cōtra istā viam est q̄rta rō posita ō p̄cedentez. Itē vere praxis ē illa opatio ad quam inclinat vtus appetitiua: q: quelibet tal' virtus ē habit' electiuus ex. ij. ethi. electio aūt est praxis vt oñdetur ō tertiā viam statim. sed ad dilectōem finis inclinat ñ tm̄ charitas sed amor acquisit' habitu alis qui ē virtus appetitiua: q: habitus appetitiuus p̄sonus rōi recte. Motiuū vo huius vie soluet in solutiōe 2^e rōnis p̄ncipalis ad primā questionem.

Tertia uia pōit q̄

vel volitio non est ppriē praxis sed tm̄ actus ea posterior: vel si ipsa est praxis hoc nō est nisi in ordine ad actū aliquē impatum po' inferioris: puta appetit' sensitiui vel potētie motiue vl hmōi.

Pro hac via ītia arguit: q: oñis praxis sequit electōem: quod ꝓbat p pbm vj. ethicorz. actus p̄ncipiū est electō: nō cuius gra sed vñ motus. i. nō finale sed effectiuū. p̄ncim aūt effectiuū naturaliter p̄cedit effectū. ergo z̄c. ¶ Preterea: habitus practic' generat ex praxibus. sed habitus practicus generat ex actibus sequentibus electōem. igit illi sūt praxes. Item p̄mentator sup p̄mo ethic. Praxis est opatio fm electiōem. ḡ praxis sequitur electōem. ¶ Cōtra istud. s. q̄ non tm̄ actus sequens electōem sit praxis p batur: q: vj. ethicorz dicit pbs q̄ nō est electio recta sine ratōne recta z habitu virtutis. ḡ virtus p se requirit ad electionem rectaz. nō requireret aūt si eēt habitus generatus ex actib' posteriorib̄us electiōe: quia tūc nō inclinaret per se nisi ad actus istos posteriorez electione. Preterea sub alia forma arguit idez: q: habitus ex eisdē actibus generat ad q̄s inclinat ex. ij. ethicorz. sed vtus moralis p se inclinat ad electiōem rectam: quia vt apparet p diffinitōem eius 2° ethico. virtus ē habitus electiuus z̄c. igit ex electionibus p se generat virtus moralis: z per p̄ñs nō tm̄ actus electōem sequentes sunt praxes. Preterea: nō solū falsum ē negare electiōem esse praxim q̄ arguitur ratōe iam facta. sed sicut ꝓbatum fuit in p̄mo articulo: actus voluntatis elicitus est p̄mo praxis z impatus nō nisi ppter ipm. ergo si electō sit sola sine ordine ad actūm impatum: puta ppter defectū materie act' exterioris: ipa sola vē erit praxis. hoc declarat sic: non hēns pecunias cui tm̄ in fantasmate p̄ñtant pecunie anteq̄ alicui' actus electio sit principū effectiuū vel ordinetur ad aliq̄d imperandū si eligat illas liberaliter distribuere si haberet q̄tuz ad actū z habituz virtutis nō requirit vlterior p̄secutio: quia obiecto p̄sentato in fantasmate circa q̄ pōt esse actus liberalitatis cōplete habet electio ex q̄ generat

Universidad de Deusto Biblioteca

liberalitas vel que elicit ex liberalitate ⁊ nõ requirit vlterior pſecutio exterius nec ordo ad exterius ſi mã actus exteri oris deficiat. Preterea ordo iſte electi onis ad actũ impatum nõ põt eſſe niſi vt cauſe ad cauſandũ effectũ. ſed q̃ cau ſa nõ ſit in ſe talis ex ſe vt por ē effectu: ſed tm̃ quia actualiter ordinat ad effici endum videt incõueniens cuz nihil ha beat cã ab effectu nec ex ordine ad ipm.

Tũc ad auctoritatẽ. vj. ethicorꝫ dico q̃ ibidem phs ſtatim ſubdit: Electõis aũt appetitus ⁊ rõ que gratia alicuius .i. practica ſunt ſupple principiũ. ad hᵒ enim vt electio ſit recta requirit virtuſ in appetitu. vñ ſequitur: Neq̃ ſine ha bitu mozali eſt electio. ſ. recta. igit virt' habet actum elicitũ immediatiorẽ ſibi q̃ ſit ille cui' electio eſt principiũ vt im perans. pus enim actus volũtatis elici tus qui ē electio eſt actio bona q̃ actus exterior impatus ab electione bona ſit bonus. quod pbatur p phm. ibi enim ſtatim poſt illud Neq̃ ſine habitu ē ele ctio ſbdit. bona actio. n. ſine amore nõ eſt. ſed ſi iſta ſit maior ad pbanduz qõ pdixit de electõe: ſumet iſta minor ſub. bona electio ē bona actio. Cõcedo igit auctem affirmatiuã q̃ electio eſt pnciᵐ actus vñ motus: qr actus ab ipa impa tus eſt actus mozalis. ſed ex hoc nõ ſequ tur q̃ ſolus iſte ſit actus ſiue praxis: im mo ē electio por praxis ppter quã etiã iſta eſt bona praxis. Ad 2ᵐ ſi maior ē vera dico q̃ habitᵘ practicus gnãtur ex electionibus ſicut pdictũ eſt de eligente frequenẽ liberalitẽ dare: etiã ſine actu im perato ſi facultaſ nõ adſit poſſet in ipo generari liberalitas. qr tm̃ qũ illi actᵘ im perati ſũt impoſſibiles volũtas nõ cõi ter eligit frequẽter recte circa mãm iſto rum actuũ: qr qõ nõ credit alicui poſſi bile: aut ipm nõ vult: aut tenuiter vult ſm Aug. iõ cõiter nõ generat habitus practicus qui ē virtus ſine praxibus im peratis ſequentib' electõem: nõ tm̃ gene ratur ex illis ſequentib': ſed ex electioni bus in quib' eſt formalit bõitas moza lis in praxibus impatis ē tm̃ mãliter.

Ad tertiũ ad cõmentatorẽ oportet q̃ li ſm nõ ſit ibi nota cãe efficientis ſi de ſcriptio or eſſe puertibilis cũ deſcripto vt pbatum eſt p Aris. vj. ethi. ſed debz intelligi li ſm effectiue vel formalit. vel electio accipit ibi p libertate ſiue ptãte dñatiua. vel accipit electio p elitione a ctus volendi qui nõ eſt electio vel voli tio aliqua: ſed actio de genẽ actõis. ſm iſtã elitionem q̃ſi ſm pncipiũ actiuũ eſt oñis praxis ſiue ſit electio ſiue ſequens electiõem: qr actio de genẽ actiõis redu citur ad pnciptũ effectiuũ.

Iſte tres uie ponũt

theologiã eſſe pure ſpeculatiuã: nõ ob ſtante q̃ extendat ad dilectõem finis: ſi ue ad illam q̃ſi voluntas nãliter deimi netur pcedente oñſione: ſiue libere ⁊ cõ tingenter ad illã ſe habeat: non tm̃ circa obm̃ cõtingens ⁊ agibile: ſiue ẽtio circa quodcũq̃ obm̃ quõcũq̃ ſe habeat: nõ tm̃ opando ſiue in ordine ad actũ impe ratum ſed ſiſtẽdo in ppzio actu elicito. Qr aũt talis extenſio nõ pcludat practi cum pluadetur: qr tũc quelibet noticia eſſet practica: qr quãlibet ſequit aliqua dilectio vel delectatio. Siliter. x. ethic. Felix ē dei amãtiſſimᵘ. ⁊ in iſtã felicita tem põit phs ſpeculatiuã nõ practicã.

Cõtra hãc cõcluſi

onem cõem iſtis tribus vijs inſtat. vt ſe qui q̃ aliqua opatio eſt in ptãte homis ita q̃ vere ſit actus humanᵘ: ⁊ tm̃ nec ſit ppzie ſpeculatio nec praxis: puta amor finis. pñs vt incõueniens. Preterea q̃ cognitio directiua in volitiõe quacũq̃ nõ ſit practica cum ſit veritas cõfeſſe ſe habens appetitui recto videt incõueni ens: qr talis vitas eſt propziũ opus mẽ tis practice ex. vj. ethico. Qõ addit de delectatione nihil eſt ad ppositũ: qr de

lectatio eſt paſſio pſequens nãliter opa tionem pfectam. ⁊ ſiue ſit delectatio de ſpeculatõe ſiue de ſpeculato ppter extẽ ſionem ad illã nulla ex iſto ponit cogni tio practica: qr nec iſta eſt praxis ppzie loquendo. hoc tangetur dist. xv. tertũ li bri. amare aũt vel deſiderare obiectum cognitũ ⁊ hᵒ ſic vl' ſic circũſtantionale ē vere praxis. nec naturalit pſequens ap prehenſionẽ: ſed libere recte vl' nõ recte elicibilis. Quod aũt addit de felicita te q̃ ſit ſpeculatiua qr felix ē dei aman tiſſimus. dico q̃ auctoritas nõ cogit: qr loquit paſſiue quaſi maxime amat' a deo: nõ actiue ſicut patet ibi. ſubdit. n. Siquidẽ cura humanorꝫ a dijs ſit rati onabile ⁊ gaudẽ ipos ſupple deos opti mo ⁊ cognatiſſimo. hoc aũt ē intellect' ⁊c. diligentes igit hoc. i. intellectiuũ ra tionabile erit deos rebeneficiat vt ami cos ⁊c. Sed ptermiſſa auctõitate illa nunquid felix ſpeculatiuus ſm Ariſto. amat finẽ vt amare diſtinguit ptra de lectari ſiue do obiecto ſpeculatiuo ſiue de ſpeculatiõe. Rñdeo. xij. meta. vult phs q̃ pmũ mouens mouet vt amatũ. igit intelligentia inferior amat primũ: ⁊ tm̃ ipius felicitatez poneret in ſpecula tione: ſicut patet in. x. ethicorꝫ. igit ipſe ſub ſpeculatõe pprehendit non tm̃ dele ctationem ſed amare. igit nec ppter ex tenſionem ad illud erit noticia practica ſm ipm ſed ſpeculatiua. Sed q̃re non tenet in hoc cuz rõ ſcie practice ⁊ ſpecu latiue accipiatur ab ipo: ⁊ ita due pme vie iſtaz ponẽtes theologiã eſſe ſpecula tiuam bñ ponũt ⁊ ſm phm. Rñdeo: illud amare qõ poneret in intelligentia poneret in neceſſitate nãli voluntati in eſſe: ita q̃ nõ pingeret ibi eã errare, ⁊ re cte agere: ita q̃ reſpectu illius notiᵃ eẽt tm̃modo oñſiua nõ directiua: nec q̃tũ ad obm̃ in pticulari nec q̃tũ ad aliquã eius pditionẽ vel aliquã circũſtantiam actus volendi. hoc mõ nõ dicerẽt theo logi de amare creaturaꝫ intellectualiũ reſpectu dei in pticulari ⁊ q̃tum ad cir cumſtantias actus: ſicut argutũ eſt con tra pmã viã in pmis duabus rõnibus. Si igit pueniſſet nobiſcũ ponẽdo ama re reſpectu finis libere recte ⁊ non recte poſſe elici: nec recte elici niſi eliciat con formiter rõni recte: nõ tm̃ oñdenti obie ctum: ſed etiã dictanti ſic eſſe eliciendũ. forte poſuiſſet reſpectu taliſ noticiã pra cticam: qr pfeſſe ſe habentem appetitui recto. igit melius ē theologo qui hz ab eo diſcordare in minori: pñter diſcõda re in pcluſione q̃ pueniret cum eo in cõ cluſione quã ipe nõ poneret ſi minorẽ cũ theologo teneret. Cũ igit dicis q̃ ab ipo accipimus rõem ſpeculatiui ⁊ pra cticí: verũ eſt. ⁊ in maiori pueniimus q̃ illa ē ſpeculatiua: que licz ad dilectõem extenderet vt oñdens obm̃ ſi nullo mõ eẽt directiua in actu vt circũſtantionalᵗ ⁊ vt hᵒ obiecti in pticulari. ſed minorẽ quam ipe aſſumeret ſub. habemᵗ nega re in ppoſito. Sz dato q̃ talis neceſſi tas ponat in intelligentia ex natura vo luntatis amandi deũ: nũquid ita pone ret in volũtate hominis ſapiẽtis quem ipe nõ ponit nãliter felicez. ſi nõ: igitur iſte põt dirigi in tali actu. Rñdeo: pra cticam a tali nõ negaret niſi qr felicita tem eius dixit eſſe ſpeculatiuã.

Quarta uia dicit theologiam eſſe affectiuã

: qõ bñ intelligi põt: ſi affectiua ponat eſſe quedaz practica. ſi aũt affectiua ponat tertiũ membruz diſtinctũ ptra practicum ⁊ ſpeculatiuũ ſic eſt ꝯ dicta in pmo arti. vbi oñſum ē dilectõem eſſe verã praxim ⁊ etiã ptra auctes multas que ſentiũt pciſe ſciẽtias diſtingui in ſpeculatiuã ⁊ practicam: ⁊ nullũ eſſe tertiũ membr.

Quinta uia dicit theologiam eſſe ptemplatiuam

: p qua via ad ducit Aug. xiij. de trini. c. xiiij. vbi vult q̃ ſapiẽtia eſt reſpectu cõtemplationis:

Universidad de Deusto Biblioteca

sciētia vo respectu actiōis. cū igitur theologia sit ppie sapiētia et nō scia: ipsa nō erit practica sed ptemplatiua. Rn° Aug. xij. de trini. c. xiiij. dicit q̄ iste due portiones anime supior ⁊ inferior non distinguunt nisi penes officia: ⁊ i vtraq̄ tam in supiori q̄ in inferiori ē trinitas. in superiori aūt imago trinitatis increate: ⁊ tñ tota supior portio est cōtemplatiua: qr respicit eterna. igitur ista ptemplatio de qua loquit nō determinatur ad speculatōem intra genus sciētie. continet. n. illud contemplatiuū memoriā intelligentiā ⁊ volūtatem: ⁊ ita in contemplatiuo illo pōt esse extēsio extra genus scientie sicut pōt esse in actiuo: hoc est in portiōe inferiori respiciēte tpalia que etiā hz trinitatez. Si igit ista est cōtemplatiua vt loquit ibi Aug°. nō ꝓhibetur ppter hoc esse practica si extendi tur ad praxim in portione supiori.

Alia est opinio dis

cordans a pcedentibus. in pclusione dicit q̄ ista sciētia est speculatiua ⁊ practica. quod ꝓbatur duplicit. Uno mō sic: sicut doctrina illa in qua scriberent aliqua de iur: aliqua de phia esset speculatiua ⁊ practica siue scriberent in distinctis libris siue caplis siue intersecalit et cōmixtim: ita in ista doctrina simul speculatiua ⁊ practica tractantur nō in diuersis libris ⁊ caplis: sed intersecaliter ⁊ pmixtim. ḡ ipa est speculatiua ⁊ practica. 2° sic ꝓbatur: nulla speculatiua cognitio distinctius tractat de opabilibus q̄ eorz cognitio sit necaria ad speculationem: nec practica distinctiū tractat de speculabilibus q̄ eorz requirat cognitō ppter praxim ad quā extendit. ista aūt tractat de opabilibus distinctius q̄ cognitio eorz requirat ad speculatōem: et distinctius de speculabilib° q̄ cognitio eorz requirat ad cognitōem practicam igit ipa ē speculatiua ⁊ practica. maior probat: qr speculabilia nō pslderant in sciētia practica nisi ppter pslderatōem practicā: nec opabilia in speculatiuā nisi ppter pslderatōem speculatiuam. minor ptz: qr hic tractatur de opabilibus ita distincte ac si esset de eis pcise: ⁊ etiā de speculabilibus ac si esset de eis pcise

Cōtra istā opinionem arguit sic: habitus nō hēns euidentiā ex obiecto nō distinguit fm distinctōem obiectorz. tunc enim opōteret ponē duas fides infusas iste aūt habitus nō habet euidentiaz ex obiecto. igit nō distinguit fm distinctōnem obiectorz. igit nō est 2° habit° ppt distinctōem opabilium ⁊ speculabiliū.

Ꝑ: illa opinio de duob° habitib° q̄uis possit ꝓbabilitatem aliquā hze de theologia vt tradita ē in scriptura: tñ de theologia in se cuius subiectū primū ē cētia diuina vt hec essentia: sicut dictū est de subiecto theologie: nō vt ꝓbabilis. nā de isto subiecto cū sit verissime vnū cognoscibile nata est hzi pmo aliq̄ noticia ve vna. si vo detur aliqua que nō sit de ipa essentia sed de aliquo alio pmo: ista alia nō erit theologia in se. ē igitur vnus habitus simplicit licz forte cū ipa possit in scriptura esse aliqua alia noticia que sit de alio subiecto. Jdē patet: qr ordo sciarum fm eminentiaz stat ad aliquod vnū tñ: qr nō pñt due eē scientie simplicit pme istā vnam eminētissimam ⁊ solā dico esse theologiā que sola est pmo de pmo sbo theologie. Ꝑ: deduco rōem eius ad oppositū: illa cognitio ē practica in qua nō determinat de speculabilib° magis q̄ cognitio eorz ptineat ad praxim vel ad cognitōez practicā. sed cognitio ista nō tractat de speculabilibus distinctius q̄ cognitio eorū requirat ad cognitōem practicā vel praxim dirigendā. ḡ ⁊c. ꝓbō minoris: quelibet cognitio de condittonib° appetibilitatis finis ⁊ de ꝓditionibus eorū que sunt ad finem q̄tenus sunt ad finē: ⁊ tertio de ꝓditōibus quibuscūqz hui° vel illorum circa q̄s ꝓtingit potentiā opatiuā

errare nisi dirigat est necessaria ad practicā cognitōem. nulla aūt est cognitō h̄ tradita de fine nec de his que sūt ad finē q̄n sit talis. ḡ ⁊c. uel saltē circa ista cōtingit uoluntatē ignorantē errare. sic dicet in solone tertie obiectiōis ꝓtra solonem q. pncipalis. hz. n. trinitas psonarū non ostendat finē appetibiliorē q̄ si eēt non trinus: qr est finis inquātū vnus de° nō inquantū trinus. tñ voluntatē ignorantē trinitatē ꝓtingit errare in amando vl desiderādo finē: desiderando frui vna psona sola. Silr ignorātē deū fecisse mūdum ꝓtingit errare nō rependēdo amorem qualē gratitudo reqreret ppter tā tam cōicatōem bonitatis sue ad vtilita tē nostram factā ita ignorādo articlos ptinētes ad nostrā reparatōem cōtingit ignorantē errare etiam nō rependēdo amorē debitū p tanto beneficio. ⁊ ita de alijs theologicis. assumptū pz: quia que cunqz ꝓditōes tradunt de fine magna te sunt ostendere appetibilitatez finis et ꝓditōes eorum que sunt ad finē magna te sunt ondere ea que sūt ordinata ad finem. Ad ar° eorum patet q̄ minor est falsa. ad ꝓbatōem dico q̄ nō pōt ita distincte tractari ō fine cognito: ⁊ ō his que sunt ad finē q̄n tota illa cognitio esset practica intellectui creato: qr tota illa cognitio nata est ostendere finem sub ratōne appetibilis. ⁊ ea que sunt ad finē sub rōe ordinis eorū ad finem. uel circa quecunqz posset voluntas non directa errare.

Alia opinio tenet

eandē pclonem. Sed ponit cū hoc theologiā esse simplr vnum habitū.

Ad questionem igi

tur respondeo q̄ cū actus volūtatis elicitus sit verissime praxis etiā si nō cōcomitur aliquis actus imperatus: ut patz ex pmo articulo. Et extēsio cognitōnis practice cōsistat in ꝓformitate ad praxiz ⁊ pozitate aptitudinali. hoc hz ex 2° articulo. sequit q̄ illa est cognitio practica q̄ est aptitudinaliter ꝓformis uolitōi recte: ⁊ nāliter prior ipsa. sed tota theologia necessaria in intellectu creato est sic conformis actui uolūtatis create ⁊ por ea. ḡ ⁊c. ꝓbatio minoris: quia pmuz subiectū theologie est virtualr conforme uolitōi recte: qr a rōne eius sumunt pncipia pma restitudinis in uolitōe. ipm etiam determinat intellcm creatū ad noticiaz rectitudinis determinate ipsius praxis quo ad omnia theologicalia necessaria pus nāliter q̄ aliqua uolūtas creata uelit. alias nō esset necia. ḡ ex pmo sbiecto sequit tam ꝓformitas q̄ pozitas theologie ad volitōem. ⁊ ita extensio ad praxi a qua extēsiōe ipsa cognitio vicenda sit practica. Confirmat ratō ista: qr cuz pmū obiectum theologie sit vltimus finis ⁊ pncipia in intellectu creato sūpta a fine vltimo sint pncipia practica. igit pncipia theologie sūt practica. ḡ ⁊ pclones sunt practice. Sed obiicit: quia ex questiōe pcedēte deus non est h̄ pmū subiectū inquantū finis. sed ut hec eēnt pncipia aūt sumpta a fine ut finis ē sūt practica. Itē cognitio finis vltimi nō est immediate conformis. nec nata est esse ꝓformis immediate praxi eliciende. ḡ nō est ppinqua practica. Item pmū obiectū includit vtualiter ꝓformitatem ad praxim rectā non tū solam cognitōnē sic ꝓformē. alioquin nō possit de ipo esse cognitio speculatiua: qō vt incōueiens. Qualiter. n. est ista veritas practica deus est trinus. uel pater generat filium ḡ pmum obiectū includit aliquā noticiam speculatiuā. igī ex conformitate illa virtuali pmi obiecti ad praxiz nō sequit theologiam esse practicam cū multe veritates que sunt maxime theologice inquantū theologia distinguit a metaphysica sint speculatiue. Itē tunc scia dei esset practica que est de eodem subiecto pmo. ⁊ etiam videtur q̄ ratio solutionis

Universidad de Deusto Biblioteca

questiōis possit applicari ad intellectuz diuinū sicut ad creatū. ¶ Ad pmuz dico q respectus finis nō est illud a q̄ pnᵃ sumunt in aliq̄ scia. sed illud absolutuz in q̄ fundatur respectᵗ. ⁊ illud est eēntia hec. Ad 2ᵐ dico: q virtualr ꝓtinens cognitōem ꝓformē est vtualit cōformē. ⁊ ita cognitio eius est practica: qz ꝓcloes practice hnt pncipia practica. prima āt cognitio illi que est de fine est cognᵗᵒ fruitōis finis. ⁊ ista nata est esse ꝓformis fōmalr praxi fruitōis. Ad tertiū dico: q pmū obiectuz solūmodo includit noticiam ꝓformē uolitōi recte: quia virtute eius nihil de ipso cognoscit qō nō sit uel rectitudo volitōis alicuius uel vtualiter includēs noticiā talis rectitudinis. Et cōcedo q infertur in ꝓnte q de ipso nulla pōt esse scia speculatiua. nēcio. n. noticia eius ⁊ cuiuscūqz intrinseci p ipsū cogniti ꝓformis est praxi aptitudinalr ⁊ poz si cognitū est necessariū. ¶ Cū instatur de illis veritatib' q̄ vident maxime theologice ⁊ nō metaphysice. ut deus ē trinus. ⁊ pater generat filiuz. dico q iste sūt practice. pma. n. includit vtualit noticiam rectitudinis dilectōis tendētis in tres psonas. ita q si actᵗ eliceretur circa vnā solā excludendo alias: sicut infidel eliceret esset actus nō rectus. 2ᵒ includit noticiā rectitudinis fm q actus ē circa duas psonas quazz vna est sic ab alia.

¶ Si obijciat contra ħ sic: qz nihil nisi essentiale est rō terminādi actū illius dilectōis. theologia aūt est magis ꝓprie ō psonalibus q̄ de eēntialib': qz eēntialia plurima pnt a nobis in metaphysica cognosci. igitur theologia ut distinguitur a metaphysica quātum ad ꝓprijssima sibi nō est practica. prima ꝓpositio ꝓbatur: quia alias esset aliq̄ ratō diligibilitatis in vna persona que nō esset in alia: quod falsū est quia tunc nulla beatifica ret in se ipsa. ¶ Rndeo eēntiale est ratio absolute iminādi actū amādi: ut ꝓpter quā. sed persone terminant ut que amātur. nō aūt sufficit ad rectitudinē actus q habeat rōnem formalem conuenientem in obiecto. sed etiā reqrit q habeat obiectū ꝓueniens in quo sit talis rō formalis. ꝓter igitur istam noticiaz rectitudinis quā includit eēntiale in actu amādi deū. psonalia includūt ꝓpriā noticiā vlteriorē rectitudinis reqsite. ¶ Ad q̄rtū posset concedi q theologia dei de necessariūs sit practica: qz in intellectu suo natū est pmū obiectū theologicū quasi gignē noticiam ꝓformē volitioni recte pozem nāliter ipsa volitione. q conformē pz: q pozem ꝓbat: quia pmus nālit intellectus intelligit obiectuz pmum q̄ volūtas velit illud. igitur pus naturaliter volitōe potest habere omnē noticiā sufficienter vtualiter inclusā in intellectione pmi obiecti. talis est quecūqz notiᵃ necessaria de pmo obiecto. consequenᵃ supposita patet: tuz qz p impossibile exclusa omni uolitōne posset intellectᵗ habere omnē noticiam sufficienter vtualit inclusam in intellectōe pmi obiecti. cuz illa intellectio pcedat omnē volitōnem tum quia intellectus diuinus nō discurrit. igitur nō pus naturalit intelligit pᵐ obiectū q̄ aliq̄d virtualiter in illo inclusum quo ad noticiam. q̄ si pus intelligit pmum obiectū q̄ voluntas velit aliq̄d pus intelligit q̄dlibz inclusū quo ad noticiam in pmo obiecto q̄ voluntas velit. hec scōa ꝓbatio ꝓsequentie minᵗ valet. ¶ Si obijciat: quia tunc voluntas diuina nō erit pma regula sui in actib' suis si eius actum pcedat noticia cui in agendo debet conformari ad hoc ut recte agat. ꝓsequens aūt videt inconuenienes: qz tollit sūmā libertatē voluntatis diuine si ab alio terminet: ⁊ nō ex se primo quo ad pmū actū suum si aūt pcedit omnē actū suū cognitio practica ab intellectu determinabitur ad primum actū: quia non potest ei dissentire. tunc enim posset peccare. Item supra dictū est pbm bene dicere consequenter si

intelligentia naturaliter amat deum vi sum. ergo noticia ostendēs deū non est practica. fiat aūt similis cōsequentia de deo naturaliter amante se. ¶ Item diri gēs aliqua causa est respectu directi. igit est distinctio realis inter ipsa. nō est aūt talis distinctio intellectōis dei ad uelle. ¶ Et confirmatur: quia intelligēdo iā velle esse elicitum intellectus nō dirigit tm̄ enim dirigit circa actū eliciendum q̄i poz ipso. sed in deo uelle suū nō sequit voluntatem. igitur nunquā est ibi quasi eliciendum. sed semper quasi eliciuz. q̄ ⁊c. ¶ Hic vī consequenī dictis dicendū q accipiendo regulā p rectificante i praxi pma regula est finis vltimus: qui virtualiter includit pmo noticiā omnis recitudinis necessarie cuiuscunqz praxis sicut pmū subiectum scientie speclatiue pmo vtualiter includit noticiā omnium veritatū speculabiliū. hec autem pma regula que est finis ordinate rectificat intellectuz ⁊ voluntatē sicut ipse potentie nate sunt agere ordinate ita q prius quasi gignit noticiā conformez recte praxi q̄ rectificet praxim. ⁊ ita potentia practicate alia erit potentia poz ⁊ prius recta: ita q pmū ꝓsequēs illatum in prima rōne videt ꝓcedendū. Cū uero ím probatur. posset dici q sicut vniuersalr libertas stat cum apphensione puia ita sūma libertas stat cum summa apphensione preuia. apprehensio autem praxis perfectissima includit noticiā conformitatis quādo ipsa necessario conuēit praxi. Cum ulterius additur q determinata fit aliunde. hoc negandū est loquēdo de determinatōne que fit per agens sufficiens. lz. n. nō possit dissentire a notiᵃ rectificatiua praxis ⁊ poz praxi. hoc tm̄ nō est quasi intellectus p noticiā sit causa sufficienter actiue determinatōis determinās ipsam ad actum. sed ex perfectione uoluntatis est q ipa tm̄ nata est conformiter agere potētie poz in agēdo q̄ndo illa poz pus pfecte agit circa obiectū hoc est tm̄ nouit prius quantum posset nosse: quod dico p ptingētibus quozū intellectus diuinus nō habet omnē noticiā sibi ꝓpossibilē ante oēm actū volūtatis: ideo circa illa nō oportet q cōformiter agat potentie poz: qz ipsa nō priᵒ ꝓformiter nouit tale obiectū lz sp aliter accidit circa cognoscibilia necessaria ex se: qz ista pfectissimaz sui noticiā habēt absq̄z actu volūtatis. Licet hec rnsio videatur euadere argumentū. ⁊ p eam etiā sequētia argumenta possent euadi. tamen aliter posset dici q theologia necessaria in intellectu diuino non est practica: quia non est pozitas naturalis intellectōis ad uolitōem quasi conformatiui ad ipsum ꝓfirmandū siue directiui ad dirigendū aliq̄d. quia posita noticia quacunqz rectitudinis ipsius praxis q̄nuis ista ex se possit ꝓformare potentiam ꝓformabilē seu rectificabilē aliūde non tamē uolūtatem diuinam respectu sui pmi obiecti que ex se sola rectificatur respectu istius obiecti: ita q uel talis naturaliter tendit in illud. uel si libere nullo modo est de se quasi indifferens ad rectitudinem ⁊ quasi aliunde aliquo modo habens eam. ita q noticia determinatiua rectitudinis nō est necessaria poz uolitōne quasi volitio illam requirat ut recte eliciatur. sed tm̄ preexigit ostensionē obiecti. ⁊ istam noticiam ex se directiuā nō preexigit ut directiuā: sed tm̄ ut ostēsiuam. ita q si posset precedere volitionem sola ostensio obiecti: ⁊ sequi notiᵃ rectitudinis necessarie ipsius praxis: sic dicetur de praxi circa cōtingentia eque recte eliceret volitio tūc sicut nūc. nullo ergo modo intellectio est priō ut conformatiua seu regulatiua volitōis. Ad argumᵐ igit ꝓbans pozitatem rectitudis ad praxim rectam. responderi potest q lz sit aliqua pozitas intellectōis ad volitōem. nō tm̄ est sic poz ut requirat rōem rectaz esse pozē praxi: quia talis pozitas est regule ad regulatū: qualis eē nō pōt

Universidad de Deusto Biblioteca

quãdo voluntas est omnimoda regula sui in agendo. Huius cõtrouersie de scientia respectu sui an sit practica summa in hoc ꝓsistit. si noticia que de se eẽt directiua in praxi dato q̃ põ practicã) i sciente non essz dirigibilis in agendo sit practica ex hoc solo q̃ esset sic ex se directiua uel nõ practica ex hoc q̃ potentia practicãs in sciente nõ est dirigibilis qui alteram partẽ tenet dicat ꝓsequenter.

Secũdus articulus

q. est de theologia ꝓtingentiũ an sit practica. dico q̃ tñmodo in illo intellectu theologia ꝓtingentiũ practica potest eẽ qui habere potest determinatiuã noticiam rectitudinis ipsius praxis ante ipsam praxim elicitam: quia solummodo ibi theologia ꝓtingentiũ potest esse conformis praxi ⁊ prior ea. talis est tñ intellectus creat' quia nullius intelligentis creati volũtas ꝑmo determinat rectitudinẽ ꝓtingentẽ ꝓuenientẽ praxi. ¶ Jn itellectu igĩ diuino nõ põt esse theolo^a contingentiũ practica tenẽdo ista duo. ꝑmũ q̃ cognitio practica ⁊ praxis ad quã extendit debẽt esse necessario respectu eiꝯdem suppositi. 2^m q̃ dei ut operãtis nulla sit praxis nisi volitio. nõ ponẽdo i ipso potentiã tertiã aliam ab intellectu et volũtate. nã nulla cognitio ꝓformis uolitõi ꝓtingenti recte ꝑcedit ipsam uolitionẽ dei: quia ꝑmo uolitõe determiatur praxi illi talis rectitudo. ¶ Jllud ꝑmuz est dubiũ. ꝓbat tñ duplr. nã si cognitio quecunq̃z de praxi alterius est practica. g̃ cognitio mea de hoc qõ est deũ creare mundũ. uel de hoc qõ est intelligentiaz mouere celũ erit practica: qõ vi falsum saltẽ hoc vi ꝓcludere q̃ cognitio practica nõ ꝑt eẽ itelligent' inferiozis operãte supioze fm illã praxim si nihil fm illa inferius operat. pari rõne nec supiozis ul' equalis si nihil facit ad praxim operantis. si aũt aliquid facit iam supioz habz praxim ꝓpriã respectu cuius sua cognitio sit practica. Jtem si cognitio practica habet aliquã causalitatez respectu praxis ad quã extendit ⁊ nõ est nata habere talẽ causalitatẽ ꝑmo nisi respcũ praxis q̃ sit in intelligente vi sed ꝓpositum

Cõtra. igit de eodẽ vnus intellect' haberet noticiã practicã alius speculatiuã si praxis eẽt possibilis vni intelligenti ⁊ nõ alij. Ad hoc põt dici q̃ pfecta rectitudo praxis includit circũstantiã operantis sicut ⁊ alias circũstantias. ita q̃ sine ista nõ est rectitudo. Si. n. accipiat deus est amandus nisi addat a q̃ puta a volũtate nõ est vere practica ꝓplete: da deus a bruto nõ est amãdus. itaq̃z h^oue rũ pfectum deus est amãdus a uolũtate etiã in q̃cunq̃z intellectu est practicũ: ita ⁊ istud hõi q̃ q̃z est ieiunandũ nõ ẽ tñ practicũ hõi cognoscẽti: sed etiã angelo ⁊ deo: ⁊ etiã hõi ⁊ deo est hoc practicuz ab angelo celũ est mouendũ. ⁊ cõcedo ſ lud q̃ ꝑma ꝓbatio infert tanq̃ inconueniẽs. Et si obũciat q̃ non salnat ꝑositas practice cognitõis ad praxim. ꝑus. n. dilectio dei respectu sui est recta q̃ hõ uel angelus possit intelligere q̃ deus ẽ amãdus a volũtate. Rñ^o ista ꝑositas dz eẽ ex obiecto ⁊ intellectu hoc est q̃ obiectũ natũ sit deiminare intellcñ ad noticiaz deiminate rectitudinis praxis quantuz est ex se ante praxim istã. ita obiectuz h^o natũ est quẽcunq̃z intellcñ determinare ad noticiam istã. deus est amãdus a uolũtate quantũ est ex se añ praxim. lz aliquis intellectus ex ímpfectõe sui nõ ꝑus determinet q̃ potẽtia operans ex pfectõne sui operet. Ad aliã obiectiõem dico q̃ sicut volũtas põt esse cã supioz respectu praxis potentie motiue. nec q̃cunq̃z h̃ respectu cuiuscũq̃z: puta nõ mea respectu potẽtie motiui angeli: sed qñ sit in eodẽ. Jta si cognitõ practica sit causa respectu praxis: hoc est in eodẽ intelligẽte ⁊ operãte. nec oz q̃ in alio sit non practica nisi accipiẽdo stricte practicũ ꝑ immediate applicabili ad opus quantũ est

ex identitate suppositi cogſcentis ⁊ operantis. qualẽ denominatõnem denotat infinitiuus significãs praxiz ꝓstruct' cuz scire. sic eni concedit q̃ solus deus scit se infinite diligere. lz angelus sciat ipm infinite a se diligendũ. Qui sic respondit a ꝑncipio habet ꝓcedere oẽs veritates de praxibus agẽtiũ causatoꝝ cogſci a quocũq̃z intellectu practice: qz oẽs iste siue ab obiecto ut necẽie. siue aliunde ut ꝓtingentes nate sunt ꝑus esse cõformes praxib' siue ꝑus determinare rectitudinẽ praxibus q̃ ipse praxes eliceant. Oẽs aũt veritates de volitõe diuina necẽie sit practice ꝓtingẽtes aũt nõ: qz ante istam praxim elicitã ad quã extendunt nõ habẽt ꝓformitatẽ: qz nullã determiatõem rectitudinis. vbi gr̃a: deus practice cogſcit hõi eẽ penitendũ ⁊ angelo eẽ mouẽdã celũ. sz nõ q̃ est deo uolẽdũ hominẽ sañ penitere: uel angelũ celũ mouere.

Si queris qual' est theologia ꝓtingẽtiũ in se nõ ꝓpata huic ul' illi intellectui Dici põt q̃ ipsa talis est in se qual' est ex obiecto. nõ est aũt ex obiecto cõformis praxi ante oẽm praxim: quia ex obiecto nulla nata est hõi noticia determiate rectitudinis ꝓtingentis. ideo ex obiecto ñ est practica. igĩ speculatiua si sufficiẽter diuidũt noticiã. Huic ꝓgruit q̃ in intellectu diuino negat esse practica. talis autem vi res esse in se qualis est in pfcõ genere illo. nõ in impfecto. Si obũciat q̃ tũc cognitõ in se speculatiua est alicui practica puta intellectui creato. g̃ practicũ nõ repugnat speculatiuo: Rñ^o. q̃ sicut esse ex obiecto speculatñ est per se speculatñ. ita eẽ practicũ ex obiecto sufficienẽ deiminate intellcñ ad noticiam rectitudinis. ⁊ si sufficienẽ. g̃ ante omnẽ volitõem est eẽ p se practicũ. ⁊ sic opponunt ista duo practicuz ⁊ speculatñ ut ista nõ extensibilis ad praxim ⁊ extensibilis ad praxim. Sed esse practicũ aliũde q̃ ex subiecto: puta a cã extrinseca ut a uolũtate determiñate intellcñ ad noticiã praxis est esse accñtal' practicuz. et ita ꝓcedo theologiã ꝓtingentiũ esse practicã nobis: lz in se sit speculatiua Cõtra hoc cui conuenit vnum oppositoꝝ p se ei aliud oppositũ nec p se nec per accidẽs ꝓuenit. igĩ noticia p se speculatiua nec p se nec p accñs est practica' Rñ^o lz añs posset exponi de p se ꝑmo mõ ul' scõo modo. nõ aũt tertio mõ ꝓut dicit idẽ qõ solitarie. Tañ ꝓcedo q̃ nllo mõ inherendi inheret oppositũ ꝑdicati huius quod est p se speculatñ. qz theolo^a ꝓtingens p se scõo mõ est p se speculatiua. ita q̃ inherẽtia sit p se ⁊ ꝑdicatũ determinet p se. Sed p accñs esse practicum p accñs nõ opponit illi. sicut eẽ nigrum simplr: ⁊ esse albũ fm q̃d nõ opponunt fm quid. n. ⁊ simplr determinat ꝑdicata ut denominãtia. Si arguit p se ẽ speculatiua p se. g̃ p se est speculatiua. cõcedit nec huic ꝑdicato repugnat hoc ꝑdicatũ p accñs practica. Si vo alteꝝ istoꝝ duoꝝ que tenet ista rñsio nõ teneatur. tũc põt ꝓcedi q̃ theologia ꝓtingẽs lz nõ in se quia nõ ex obiecto. tñ in oi intellectu creato ⁊ increato essz practica p accñs: qz ut ipsa est in intellectu diuino põt esse ꝓformis praxi ꝑus q̃ praxis illa eliciat a uoluntate creata. ꝑus. n. intellectus dei nouit peccatorẽ adultũ in noua lege debere ꝓteri q̃ peccatoz ꝓteriat. ⁊ sic nõ tenẽdo ꝑmũ istoꝝ cognitõ dei õ praxi alterius opantis est practica. nõ tenẽdo etiã scõm puta ponẽdo agere dei ad extra esse praxim eius aliã a volitõe fõmaliter. lz intellectus dei nõ ꝑus nouit. a. esse creandũ q̃ volũtas sua uelit. tañ ꝑus nouit q̃ creet. ⁊ ita praxim ad extra ꝓcedit noticia ꝓformis: lz nõ ex obiecto sed aliunde ꝓformis. Hoc saltẽ teneo q̃ theologia ꝓtingentiũ non est p se practica siue ex obiecto. põt tñ itellectui creato eẽ practica p accñs. ⁊ h̃ in illo intellectu cuius est opari fm praxim cui determinat rectitudo a volũtate diuia. An vo intellectui diuio sit practica pz tenen

Universidad de Deusto Biblioteca

do illa duo uel opposita quid dicenduz est pñter. Probabilia tñ videnť hec tria. pmo q̃ practica ē rectificatiua i pxi cognoscētis. 2° q̃ est rectificatiua potē tie practicātis aliūde q̃ a se rectificabilis. Et tertio q̃ in deo nō est potētia practicās alia nisi uolūtas. Ex pmo ⁊ tertō sequit q̃ si diuina noticia esset practica ipsa esset rectificatiua in uolitōe diuina. Hāūt falsū est ex. 2°. isto ꝛ: qz volūtas diuina ex se pmo recte elicit velle respectu pmi obiecti. respectu aūt illo ꝛ quo ꝛ est ꝓtigeni ex se sola deiminat nō p aliquā noticiā deiminatam rectitudinis precedentem.

Ad argumenta

pncipalia pme. q. Ad pmū rñdeo q̃ fides nō est habitus speculatiuus. nec credē est actꝰ speculatiuꝰ. nec visio sequēs credere est visio speculatiua. sed practica. nata est eni ista uisio cōformis esse fruitōi. ⁊ pus nālr hii i intellcū creato ut fruitio recta illi ꝓformiť elicetur. Ad 2ᵐ dico q̃ ꝓtingēs circa qd ē scia practica est finis uel ens ad finez. in agibilib' aūt actio est finis vltimus fm phm. 6. ethi. g̃ ꝓtingētia actiōis sufficit ad sciam practicā ul' obiectū scie practice. Cōtra hoc arguit pmo: qz scia est necessariozꝰ. g̃ circa ꝓtingentia nō ē scia añs pz ex diffinitōe scire. i. posteri. Silr 6. ethi. scientificū distinguit a rōcinatiuo penes necessariū ⁊ ꝓtingēs. g̃ oēs habitꝰ ptis sciētifice sunt circa necessariuz scia aūt est hitꝰ istius ptis. g̃. P. si theologia est circa ꝓtingēs agibile. g̃ ē hitꝰ actiuus cū rōne va. hec diffinitio est prudētie ut dr. 6. ethi. g̃ theologia ē prudēª ⁊ nō scia. Ad pmū rñdeo de ꝓtingētib' sūt multe vitates necēie: qz actꝰ q̃ cōtingenter elicit ꝓcludit necio deberē ē talis ad hoc ut sit rectꝰ. de ipso g̃ ē scia q̃ntū ad ꝓclonē demōstratā necio: ⁊ i se sit ꝓtingens inquātū elicit a pō ꝓpria. tūc pz ad auctem. i. posteri. scia est necij dici de ꝓtingēte. ⁊ ita vitates necessarie ꝓcludunt in vitate ꝓtingētis. uel ꝓcludunt ò aliquo qd est ꝓtingēs p rōem alicuꝰ pdoris necessarij. Per idē ad auctem. 6. ethi. qz hitus ptis rōcinatiue est circa actū inquantū ꝓtingenť elicit. ⁊ hitus scientificus uel scia est circa idē inquātū ò eo aliquid necio ꝓcludit. Si obꝑcit q̃ ñ est idē obiectū habitꝰ scientifici ⁊ rōcinatiui. de hoc dicet inferius quō idē obm̄ pōt ē pluriū hitū: ⁊ nō idē hitus pluriū obiectoꝰ. Ad 2ᵐ dico q̃ eodē mō ꝓcluderet sciam mozalē esse prudētiam nā scia mozalis ē hitus actiuꝰ cū va rōe Jō dico q̃ diffinitio prudētie dr intelligt de hitu actiuo ꝓximo q̃lis est hitus ac q̃sitꝰ ex actibus. vñ sic circa scibilia ars se hz ad hitū expti. ita circa agibilia se hz scia mozalis ad hitum prudētie: qz habitus artis ⁊ scie mozalis quasi sūt rōti ad dirigendū qz vlēs. ⁊ hitus prudentie ⁊ expti qz generati sūt ex actibꝰ: sunt priculares ⁊ ꝓpinqui ad dirigendum. Jsta expō est necia aliodn nulla eēt scia practica: qz q̃cunqz est hitus actiuꝰ ul' factiuꝰ cū rōne va. ꝓclo aūt est incōuenies ⁊ ꝓtra phm. 6. meta. ⁊ ꝓtra Auic. i. meta. ⁊ ꝓtra auctes alias. Ad tertiā rōnē dico q̃ Boecius intelligit p theologia z metephysicā. ⁊ qd dicit de sba dei dico q̃ deus ꝓsiderat in illa scia quantuz possibile est ipm ꝓsiderari in scientiis ac q̃sitis. Ad aliud dico q̃ nobilitat' est in inferiori attingere suū supius ⁊ phz 7. pollit. vnde sensitiua hōis est nobilior: qz ordinat ad intellectiuā q̃ sensitiua bruti. Nobilitatis igit est in scia ordinari ad actū nobiliozis potētie. ⁊ phs non ponit aliquā sciam ē ꝓformē praxi uoluntatis circa finē: qz nō ponit uolūtatē circa finē hīc praxim sed quandā motōnē simplicē nālē: iō nullā posuit posse esse nobiliozē p ꝓformitatē ad finē. Si tñ posuisset aliquā praxim circa finem nō negasset ut vi sciam practicā respcū istꝰ praxis ē nobiliozē speculatiua scia circa idē: puta si aliqua esset speculatiua circa illa circa que est scia mozalis nō diceret istā speculatiuā esse nobiliozem mozali scia. Nos autem ponimꝰ esse verā praxi circa finē cui nata est ē cognitio ꝓpōmis ⁊ iō ponimus cognitōem practicā circa finē nobiliozē esse oi speculatiua. igit pª ppō rōnis que vi posse sumi ex. i. meta phy. q̃uis cā exp̄sse nō dicit phs negandā est. Ad pmā ꝓbōnem eius dico: q̃ scia illa est nobilior que ē sui gra q̃ q̃ est gra alicuius actus inferiozis. quelibz aūt scia quā ipse posuit practicā ē gra alicuꝰ inferiozis q̃ sit ꝓsideratio speculatiua: quia saltem circa obm̄ aliquod inferius q̃ qd ponit esse obiectū speculatiue. ⁊ iō qualz practica quā ipe ponit est nobilior aliqua speculatiua. que aūt est gra alterius actꝰ nobiliozis suo ꝓprio actu nō est ignobilior ꝓpter talē ordinez tunc enim sensitiua nra esset ignobilior sensitiua bruti. Cum de certitudine dico q̃ quelz cognitio scientifica respcū sui obiecti est eque certa fm ꝓportiōem qz vtraque resoluit in sua pnª immediata. sed nō eque certa fm quantitatē: qa hec sūt cognoscibilia certiora illis sicut obiecta de quibus ponit phs scias practicas sunt minus pfecte cognoscibilia i se q̃ de quibus ponit aliquā speculatiaz iō aliqua speculatiua fm phm ponitur certior oi practica ⁊ quantitatē. nos āt ponimus cognoscibile opabile hoc ē attingibile p opatōem que est vē praxis i se esse maxime cognoscibile: ⁊ iō pōimꝰ sciam de ipso. nec fm q̃ntitatē cercitudinis sic nec fm ꝓportiōem ab aliq̃ aª excedi. Ad alia rōem de necijs exñtibꝰ dico q̃ hec nō est inuēta ꝓpter necia extrinseca sed ꝓpter necia intrinseca. s. ordinē passionū ⁊ opationū. sicut mozalis scia si eēt inuēta oibus necijs extrinsedbitis nō minus eēt practica. nō est autē hec inuēta ad fugā ignorātie: quia multa plura scibilia possent poni uel tradi in tanta quantitate q̃ hic tradite sint. Sed ħ eadē replicant frequenē ut efficacius inducat auditoz ad opatōem eorū que ibi psuadent.

Ad argumenta se

cunde. q. Ad auctem. iij. de aia dico q̃ loquit de fine ut cognitio. nam intellectus ꝓpter aliquid rōcinans rōcinat ꝓpter finē cognitū ⁊ ut est pnᵐ demōstratōis. Ad 2ᵐ de pᵒ metha. dico q̃ practica nō est gratia vsus ut per se finis. tamē aliquē habitudinē habet ad vsum: sic q̃ vsus est p se obm̄ eius uel aliquid virtualiter includens vsum: quale phs non posuit esse aliquod ens nisi ens ad finem. Et omne tale obm̄ ē ignobilꝰ obiecto speculabili. Et ideo talis ordo ad praxim ꝓcludit ignobilitatē practice respectu speculatie. Ad 3ᵐ de. 2. meta. dicitur q̃ speculatiua ⁊ practica habēt diuersos fines loquendo de p se finibus infra genus cognitōnis. sed illi fines nō distinguunt pmo. sed poz est distinctio ex obiectis sicut dcm̄ est.

Ad ratiōes pro opi

nione opposita. Cum arguitur contra distinctionem per obiecta. Ad pmaz dico q̃ non potest esse circa idem obiectum habitus speculatiuus ⁊ practicus Cum ꝓbatur: quia intellectus extensione fit practicus. dico q̃ Aristo. nunqm dixit q̃ intellectus speculatiuus extensione quacunqz fit practicus. Sed Arist. ponens tres gradus intellectus quorum pmus est considerare speculabilia tātū. Secundus ꝓsiderare agibilia nō dicrando ꝓsequi uel fugere. Tertius ut dicit quando amplius extendendo se iubz ꝓsequi uel fugere. ita q̃ illa extensio est intellectus imperfecte practici ad consideratōnem perfecte practicaz: puta ab apprehensione terribilium ad dictamen completum de eis precipiendo fugam: uel prosecutionem. Concesso tamen q̃ intellectus speculatiuꝰ extensiōe fiat

Universidad de Deusto Biblioteca

practicus nō est ad ꝓpositū: q̃ specula
tiuum ⁊ practicū sunt dīe accītales in,
tellectus lz sint essentiales habituū ⁊ a
ctuum: ⁊ iō act⁹ ⁊ habit⁹ nō extendunt.
Ad illud de medicina dico q̃ habitus
vlis est speculatiuus. sed qñ ex ea acqui
ritur habitus ꝑticularis tūc fit practic⁹
Cōtra: tūc ex ꝓncipijs speculatiuis se
quer̃et ꝓclusio practica: iō alit dicendū
ē q̃ qñ sunt aliqua duo extrema oppo
sita quāto aliq̃d recedit ab vno opposi
to tāto accedit ad aliud. mō actua
lissimā rōnem practici hēt ꝓsideratio q̃
nata est immediate esse ꝓformis forma
liter praxi eliciende. ⁊ quāto aliq̃d ma
gis recedit ab isto tāto magꝭ accedit ad
speculatiuū. igit habitus vlis qui nō est
immediate nat⁹ esse ꝓformis praxi elici
ende pōt dici speculatiuus respectu ali
cuius habit⁹ qui immediate nat⁹ est esse
ꝓformis praxi eliciēde. Ita pōt dici ars
speculatiua respectu habit⁹ experti: q̃a
ars tanq̃ vlior habitus nō est ita imme
diate directiua: sicut apparet. j. metaph̄
artifex frequenī errabit: expertus autez
nō ita errabit. Ita pōt distingui medici
na ī speculatiuā que. ſ. est de vliorib⁹
causis ⁊ curis q̃ cognitio est remotior a
praxi elicienda. ⁊ in practicaz que est de
ꝑticularibus ⁊ ꝓpinquiorib⁹ praxi ⁊
immediatius cōformib⁹ praxi: tū fm
veritatē illa vlior que in ꝓparatione dī
speculatiua est simplicit practica: q̃ vir
tualiter includit illā ꝑticularem forma
liter ꝓformem praxi. Ad aliud de bo
nitate ⁊ malicia dico q̃ nō omis actus
bonus est ꝑmo bon⁹ a circūstantia finis
vt finis: immo ē aliq̃s bon⁹ a circūstan
tia obiecti puta vbi finis est obm̄: ⁊ ibi
circūstantia finis vt obiecti ꝑmo tribu
it rectitudinē actui. ille. n. actus ex obie
cto solo ē simplr bonus: ut amare deū
sine alijs circūstantijs est simplr bonū.
falsum est igit q̃ a fine vt finis ē ꝓut. ſ.
distinguit ꝓtra obm̄ accipiat ꝑmo boni
tas actus moralis. immo 2° illud ē flm:
q̃ actus circa ens ad finē lz habeat pro
p⁹ circūstantia finem: tm̄ ab obiecto est
aliqua bonitas ꝑor a q̃ actus dī bonus
ex genere. Tertia rnsio ē directe ad ꝓ
positū: q̃ etsi circūstantia formalit circ
umstet praxim vt sit bona: non tm̄ fo
maliter circūstat intellectōem practicā.
nō. n. itellect⁹ moderate siue medio mō
dictat actū: ita q̃ dictare circumstantio
netur hac circūstantia mediocriter. sed
intellect⁹ dictat fm vltimū sue potētie.
est aūt illud dictare rectū a principio: ⁊
ꝑnci^m sumit a p⁹ obiecto. Cōtra istud
arguit q̃ nō sit distinctio ꝑ obiecta: q̃a
omē formalit tale est tale ꝑ aliquid sibi
intrinsecū. g̃ si habitus ē formaliter pra
cticus hoc est ꝑ aliq̃d sibi intrinsecū: et
hoc nō erit obm̄. g̃ ⁊c. exemplū sol nō ē
formalit calidus lz sit virtualit calidus.
D: obm̄ nō est distinctiuū habitus ni
si ut cā efficiēs. cause aūt efficiētes nō di
stinguūt effect⁹ specie: q̃ a causis diuer
sis specie pōt eē idez effectus specie. sicut
calidū idez specie generat vniuoce ⁊ eq̃
uoce ab igne ⁊ a sole. Ad p^m dico q̃ eē
practicū dicit aliq̃d intrinsecū noticie si
cut respect⁹ aptitudinalis ē intrinsecus
fundamēto. ⁊ q̃ noticia aliq̃ sic sit apta
nata referri hoc ē per naturā intrinsecā
noticie quā naturā habz ab obiecto ut
a cā extrinseca. dico g̃ q̃ habitus ē pra
cticus ꝑ intrinsecū ut ꝑ causaz formalē
⁊ per obm̄ ut ꝑ causam efficientē. Ad
2^m dico q̃ lz a causis cēntialiter ordina
tis quarū vna ē vniuoca altera eq̃uoca
posset eē effectus vnius ratōis: sicut exē
plificatur de calore: tm̄ qñ cause efficien
tes ꝓrime eiusdē ordinis ad effectū cau
sant aliqua inquantū ipe cause sunt di
stincte maxime si vtraq̃z fit vniuoca ef
fectui siue vniuocatōe ꝓpleta siue dimi
nuta nō pōt a causis talib⁹ distinctis eē
effectus vnius rōis. vniuocationē ꝓple
tam dico qñ est similitudo in for^a ⁊ in mō
essendi forme. diminutā qñ est similitudo
in forma lz habeat aliū modū essendi.

quō dom⁹ extra ē a domo in mente. vñ
⁊ gnationem istā vocat aliquomō phs
vniuocā. 7. metaph̄. Quia igit obm̄ est
cā ꝓrima respectu noticie ⁊ vniuoca lz
diminute: sequit q̃ distinctio formalis
obiecto ꝛ cū causent noticias inquātuz
ipa sunt distincta necessario ꝓcludat di
stinctionem formalem noticiarū.

Circa distin

ctionem ꝑmā in q̃ mgr̃
tractat ō frui ⁊ vti. que
ro ꝑmo de obiecto ipsi
us frui. ⁊ ꝑ⁹ vtrū per se
obm̄ fruitionis sit finis vltim⁹. Et argu
itur q̃ nō. q̃ Aug. 83. qōnuz. q. 30. Fru
endum ē bonis inuisibilib⁹. sed plura si
bona inuisibilia. g̃ nō est fruendū tm̄ ul
timo fine. Itē capacitas fruentis ē fini
ta: q̃ nā subiecti ē finita. g̃ capacitas il
la pōt satiari aliquo obiecto finito. Sz
fruendū est quocūq̃z satiāte capacitatē
fruentis. g̃ ⁊c. Itē aliquid ē mai⁹ capa
citate aie: ut deus q̃ sufficit sibiipi. ⁊ ali
quid ē minus capacitate eius: ut corp⁹.
g̃ aliquid est mediū. ſ. equale capacitati
eius. illud erit min⁹ deo. g̃ ⁊c. Itē que
cunq̃z forma nālis satiat capacitatē ma
terie. igit quodcūq̃z obm̄ satiat capaci
tatem po^e. ꝓntia probat: q̃ po^a per for
mam in ipa receptā respicit obm̄. ⁊ ita
si forma vna recepta satiat appetitū in
trinsece: sequit q̃ obm̄ q̃ respicit a po^a
per istā formā etiā satiat appetitū extrn
sece seu iminatiue. añs arguit: q̃ si aliq̃
forma nō satiaret. g̃ stāte ista forma ma
teria inclinaret ad aliaz nāliter: ⁊ ꝑ ꝓñs
sub ista quiesceret violent. nā q̃dcunq̃z
ꝓhibens aliquid ab illo ad q̃ō est incli
natio nālis ipius est violentū sibi: sicut
apparet de quiete grauis extra locū su
um. Itē firmius assentit intellect⁹ alij
vero q̃ ꝑmo vero. g̃ a silī intensius pōt
volūtas assentire alij bono q̃ ꝑ⁹ bono.
Ad oppo^m est aug. ꝑmo de doc. xp̃iana
ca. j. Res quib⁹ fruendū est sunt pī fi
lius ⁊ spūsc̃us. ⁊ hi tres si vna res. g̃ ⁊c

Ad istam qōnem

ꝑmo distinguā de fruitione ordinata ⁊
in cōi sumpta. 2° dicā de obiecto fruitio
nis ordinate. 3° de obiecto fruitionis in
cōi. 4° quō sit intelligendū fruitionē eē
circa finē: siue ve vltimū ut in 2° articu
lo: siue nō ve vltimū. ut in 3° articulo.

De primo dico q̃

fruitio ī cōi excedit fruitionē ordinatā:
q̃ qñcunq̃z po^a nō determinat ad actū
ordinatū ex se: act⁹ eius in cōi vlior est
actu ei⁹ ordinato. volūtas aūt nō deter
minat ex se ad fruitionē ordinatam. q̃ō
pz: q̃ summa puersitas ē in fruēdo vtē
dis: fm aug⁹. 83. qōnum. q. 30. g̃ ⁊c. Est
aūt fruitio ordinata qualis nata ē eē re
cta: qñ. ſ. ordinat fm circūstantias debi
tas. fruitio aūt in cōi ē siue habeat illas
circūstantias siue nō.

Quātum ad scdm

videt eē opinio Auic. q̃ ordinata frui
tio pōt eē circa aliud a fine vltimo. q̃ō
probat ex dictis ei⁹. 9. metaph̄. c. 4. vbi
vult q̃ intelligentia supior ꝑ actū suuz
intelligendi ꝓducit inferiorē. tūc aūt vi
detur ꝓductū esse perfectuz qñ attingit
suū principiū ꝓductiuū fm illā ꝓpositi
onem. 35. pauli: q̃ vnūquodq̃z natuz
est ꝓuerti ad illud a quo ꝓcedit. In tali
aūt reditu vī esse circulus ꝓpletus: ⁊ ita
pfectio. g̃ intelligentia ꝓducta pfecte de
tatur in intelligētia ꝓducente. Cōtra
istud: po^a nō quietat nisi vbi ē obm̄ su
um pfectissime ⁊ in summo. obm̄ potē
tie fruentis ē ens in cōi fm Auic. j. me
taph̄. c. j. g̃ nō quietat potē^a fruens nisi
vbi est pfectissimū ens: hoc est summū
tm̄. Itē po^a que inclinat ad multa ob
iecta ꝑ se nō quietat in aliquo vno pfec
te nisi illud includat oia per se obiecta
q̃tum pñt includi in aliquo vno. sz po
tentia fruens inclinat ad omē ens sicut

Universidad de Deusto Biblioteca

ad p se obiecta. g nõ quietat in aliquo
vno ente nisi illud includat omnia entia
q̃tum pñt includi in aliq̃ vno. pñt aũt
tm̃ includi in vno ente infinito. g potẽ
põt tm̃ quietari ibi in summo. Itẽ intel
ligentia inferior videns superiorez aut vi
det eã esse finitã: aut credit eã esse infini
tam: aut nec videt eius finitatez nec infi
nitatem. Si credit eã esse infinitã. g nõ
beatificat in ea: qz stultius nihil põt di
ci q̃ q falsa op. aia sit beata fm aug. 2.
de ciui. dei. c. 4. Si ãt nec videt eã finí
tatem nec infinitatẽ: nõ videt eã pfecte:
nec sic ẽ beata. Si aũt videt eã cẽ finitã
igitur põt intelligere aliq̃d posse eã exce
dere. ita. n. expimur i nobis q̃ possum⁹
apphendere vltra quodcũq̃ bonũ ali
ud qõ oñditur maius bonũ: ⁊ per ꝓñs
põt appetere vel amare illud maius bo
num: ⁊ ita ñ quietat in illa intelligẽtia.
Item duco rõnem ei⁹ ad oppo⁹: qz 2ª
intelligẽtia si ꝓcedat sibi q causat ẽtiã:
nõ causat eã in vtute ꝓpria sed virtute
ꝓme. g non finit eã virtute ꝓpria sed in
vtute aliena. qõ aũt finit aliquid in vtu
te alterius ut vltim⁹ finis nõ quietat il
lud. g ⁊c. Aliq̃ arguũt ꝓra istã opinio
nem qz aia imago dei est. g est capax ei⁹
fm aug. xiiij. de trini. c. viij. vel. xv. Eo
inq̃t imago eius ẽ q̃ eius capax ẽ eiusq̃
ꝓticeps esse põt. Ex hoc sic: quicq̃d ẽ ca
pax dei p nihil minus deo satiat. g ⁊c.
Sed ista rõ nõ ꝓcedit ꝗ phos: qz pre
missa assumpta de imagine ẽ tm̃ credi
ta nõ nãli rõne cognita. rõ. n. imaginis
quã nos cõcipimus fundat in aia in re
spectu ad deũ vt ẽ trin⁹. ⁊ iõ nõ cogno
scitur nãliter: qz nec extremuz ad qõ est
cognoscit a nobis naturaliẽ. Aliq̃ argu
unt ꝗ rõnem eius: qz aia immediate cre
atur a deo. igit in deo immediate quie
tatur. sed huius rõnis añs est tm̃ credi
tum ⁊ negaret ab eis: qz ipse ponit eam
imediate creari ab vltima intelligentia
⁊ infima. Silr ꝓñtia hec nõ valet: sic
nec etiã silis ꝓñtia facta ꝓ opi. Auicen
ne. accidit. n. q̃ ꝗiungant in eodẽ rõ pri
mi effectiui ⁊ rõ finis: nec quietat inq̃n
tum ꝓncipium effectiuũ sed inquantũ
obiectũ perfectissimũ: alioquin anima
sensitiua nr̃a que creatur a dõ fm vnã
opinionem nõ posset pfecte quietari nĩ
si in deo. In ꝓposito igit idem est effici
ens ⁊ finis: quia in efficiẽte ẽ plenitudo
pfectionis obiecti. nõ aũt in rõne effici
entis vnde efficiẽs ẽ ineluditur rõ finis
vel quietatiui. Teneo igitur q̃tum ad
hunc articulũ hanc ꝓclusionem q frui
tio ordinata habet tm̃ vltimũ finẽ pro
obiecto: quia sicut tantũ assentiendu ẽ
per intellectũ primo vo ꝓpter se ita tm̃
assentiendũ est ꝑmo bono p voluntatẽ
propter se.

De tertio articulo

Dico q obiectũ fruitionis in cõmuni ẽ
finis vltimus vel verus finis qui. s. est fi
nis vltimus ex natura rei vel apparẽs
qui. s. oñditur a rõne errãte tanq̃ finis
vltimus: vel finis prestitutus quem. s.
volũtas ex libertate sua vult tanq̃ finẽ
vltimũ. duo ꝑma membra satis patẽt.
Tertiũ probo: qz sicut in potestate vo
luntatis ẽ velle ⁊ nõ velle: ita in potesta
te eius est modus volẽdi. s. referre ⁊ nõ
referre: quia in potestate cuiuscũq̃ agẽ
tis est agere ⁊ modus agendi. g in pote
state sua est aliquod bonũ velle ꝓpter se:
non referendo ad aliud bonũ: ⁊ ita sibi
pstituendo finem.

De quarto articu

lo dico q rõ finis nõ est ꝓpria ratio ob
iecti fruibilis nec in fruitione ordinata
neq̃ in fruitione cõmuniter sumpta. q
nõ in ordinata patet: tuz quia tũc respe
ctus includeret in obiecto beatifico in
quantũ beatificũ: tum qz iste respect⁹ est
ens rõnis tm̃: tum qz si per impossibile
esset aliud obñ summũ bonum ad qõ
nõ ordinaret ista volũtas sicut ad finẽ:
adhuc illud obñ q̃etaret in quo tm̃ nõ

esset rõ finis. respectu g fruitõis ordina
te rõ finis fm vitatem cõcomitat obñ
fruibile: vl forte in apphensione pcedit
fruitionẽ. in fruitõe inordinata finis ap
parentis. rõ finis ꝓcomitat apparenter
obñ fruibile. sed in fruitõe finis pfixi
rõ finis sequit actũ: qz vel dicit moduz
actus vel modũ obiecti vt talis finis p
fixus actu terminat ipm actũ: qz volũ
tas appetendo illud ꝓpter se tribuit sibi
rõnem finis.

Ad primuz princi

pale arm⁹ dico q frui accipit extensiue, p
amore honesti distincto ꝗ amore vtilis
⁊ delectabilis. vel bona honesta dicunt
ibi pluralit nõ propter pluritatẽ cẽntiarũ
sed ꝓpter pluritatem pfectionũ in deo
fruibiliũ. Ad 2m dico q relatio aliq̃ fi
nita necessario est ad terminũ vel obñ
infinitũ: qz qõ est ad finem inq̃tuz tale
est finitũ etiã acceptũ ut ẽ oino ꝓximũ
fini cũ omibus. s. que sufficiũt ad imme
diate atringendũ finẽ vltimũ: ⁊ tm̃ rel'o
finis ad quẽ est illud immediate nõ fun
datur nisi in infinito: ⁊ hoc frequenter ac
cidit in relonibus ꝓportionaliũ ⁊ nõ si
militũ: qz ibi ꝑ⁹ extrema sunt maxime
dissimilia. ita dico in ꝓposito q inter po
tentiã ⁊ obñ nõ est rel'o silitudinis sed
ꝓportionis. ⁊ iõ bñ põt capacitas i na
tura cẽ finita sicut ⁊ nã est finita: ⁊ tm̃ cẽ
ad obñ infinitũ sicut ad suũ correlatm̃
Per idẽ ad aliud dico q nihil ẽ mai⁹
in rõe obiecti obiecto ꝓportionato aie
aliquid tm̃ est maius: hoc ẽ maiori mõ
atringibile q̃ posset ab ania attingi. sed
ista maioritas nõ est in obõ sed in actu
qõ declaro i exemplo: si ponat aliqõ al
bum visibile fm decẽ gradus: ponat ui
sus capiẽs istã albedinẽ vel illud albuz
fm vnũ graduz: ⁊ ali⁹ visus ponat pfec
tior isto fm decẽ gradus. iste visus pfe
cte capiet istud albuz q̃tum ad oẽs gra
dus visibilitatis ei⁹: ita q videbit ipsuz
q̃tum ẽ visibile ex pte obiecti: ⁊ tm̃ si fu
erit ꝑtius visus acutior isto secundo pfe
ctius videbit idem albũ. vñ nõ erit tbi
excessus ex parte graduũ obiecti sed tm̃
ex pte actus videndi. Ad tertiũ dico
q intellectus assentit vnicuiq̃ vero fm
euidentiã ipsius veri quã natũ est de se
facer in intellectu: ⁊ iõ nõ est in potesta
te intellectus firmius vel min⁹ firmiter
assentire vo: sed tm̃ fm ꝓportionẽ ipsi⁹
veri mouẽtis intellectũ. in ptãte aũt vo
luntatis ẽ intẽsius assentire bono vl nõ
assentire lz impfect⁹ viso. iõ ꝓñtia non
valet. Ad vltimũ dico q nõ quecũq̃
for⁹ faciat appetitũ mãe totaliẽ extensi
ue. tot. n. sunt appetit⁹ mãe ad formas:
q̃t sunt forme receptibiles in mã. nulla
igit vna for⁹ põt p se satiare oẽs appeti
tus mãe ad formas: sed vna satiat pfec
tissime. s. forma pfectissima. illa tm̃ nõ
satiat oñs appetit⁹ mãe nisi in illa vna
forma oẽs forme includerent. Ad pro
positũ dico q vnũ obñ põt includere
oia obiecta aliq̃ mõ: ⁊ iõ illud solũ ob
iectũ pfecte quietat potentiã quantum
põt quietare: sicut fuit argutũ in 2° arti
culo ꝗ Auic. nõ tm̃ est oino silẽ de quie
te intus ⁊ extra: qz quodcũq̃ receptiuũ
quietat intra aliq̃ finito recepto. sed ex
tra siue terminatiue nõ oportz q finito
quietaret: qz ad pfect⁹ extra pt ordina
ri q̃ possit in se recipe formalit: qz fini
tum nõ recipit formã nisi finitaz: tm̃ bñ
hz obñ infinitũ. Luz probat: qz q̃libet
forma quietat mãm suã: qz alit sb qua
cunq̃ quiesceret violent. dico q quies
violẽta nunq̃ est nisi quiescẽs determina
te inclinet ad oppo⁹: sicut exẽplificatur
de graui respectu deorsum vel descẽsus
⁊ quiete ei⁹ sup trabẽ. mã aũt ꝑ⁹ ad null
lam formaz determinate inclinat: ⁊ iõ sb
quacũq̃ quiescit nõ violent sed nãliter
quiescit ꝓpter indeterminatã inclinatiõem
ad quancũq̃.

Edo q̃ro vtruz vltimus
finis ha beat tm̃ vnã
rationem fruibilitatis an in ipo sit alt

Universidad de Deusto Biblioteca

qua distinctio fm quam uolũtas possit eo frui fm vnã rõem ⁊ nõ fm aliã. Et q̃ sit in eo talis distinctio. ꝓbo: qz ꝑmo ethi. c. 7. amplius aũt qz bonũ equalitẽ dẽ enti ⁊c. dicit phs et cõmentator q̃ sicẽ ens ⁊ vnũ sũt in omni genere ita ⁊ bo^{m} ⁊ spãlr ibi loq̃t de relõe. g̃ relo hz ꝓpriã bõitatẽ. igĩ ⁊ ꝓpriã fruibilitatẽ. ⁊ p ꝓns cũ sit ipa in deo a^{a} ⁊ alia: erit i deo alia ⁊ alia rõ fruibilitat. Ꝑ. sic v^{m} ꝓuertit cũ ente ita ⁊ bonũ. g̃ cuz transferant ad diuina equalitẽ trãsferent. g̃ sicut vnum est ibi essentiale ⁊ psonale ita bonum et bonitas. sicut igĩ in deo sunt tres vnitates sic ⁊ tres bonitates. ⁊ p ꝓns hĩ ꝓpositũ. Ꝑ. actus nõ terminat ad obm̃ i quãtũ numerat nisi obiectũ ut ẽ forma le obiectũ nũeret. sz act^{s} fruendi terminatur ad tres psonas inquãtũ tres. g̃ obm̃ fruitõis inquantũ obiectũ formale nũerat. ꝓbatio minoris: credim^{s} in deuz in quantũ trin^{s}. igĩ videbim^{s} deũ inquantũ trinus: qz visio succedit fidei fm totã eius pfectõem. g̃ fruemur deo inquãtuz trinus. Ad oppo^{m} in oi ordine eẽntiali est tm̃ vnũ ꝑmũ. igĩ in ordine eẽntialiũ finiũ est tm̃ vnus finis. fruitio aũt ẽ respectu finis. g̃ ⁊c. Itẽ ꝑmo efficiẽti cõ respõdet vltimus finis: sed ẽ tm̃ vnũ efficiẽs ꝑmũ ⁊ sub vna rõe. igĩ tm̃ vnus finis. Itẽ ꝓfirmat rõ: qz tãta ẽ vnitas efficientis q̃ nõ põt efficẽ vna psona non efficiẽte alia. igĩ slr tãta erit vnitas finis q̃ nõ poterit vna psona finire alia nõ finiẽte. ⁊ sic sequit ꝓpo^{m}. Ista etiã secũda rõ ꝓfirmat p aug. 5. de tri. c. 14. uel. 34. Fatendũ inq̃t est patrem ⁊ filiũ vnuz eẽ ꝑn^{m} spũs. s. ad creaturã vo pẽ ⁊ filius et spũs. s. v^{m} ꝑn^{m} sicut vnus creator ⁊ vn^{s} dõs. Item sicut in deo est vna maiestas ita est vna bonitas. sed ꝓpter vnaz eius maiestatem debet ei tm̃ vna adoratio fm Damas. li. i. c. 9. ita q̃ non conuenit adorare vnam personam nõ adorãdo alias. ergo etiam non contingit frui vna persona non fruendo alia uel aliis

Ista questio posset

habere quadruplicem difficultatẽ fm q̃druplicẽ distinctionẽ in diuinis. prima ẽ distinctio essentie a psonis. 2ª distinctio psone a psona. 3ª essentie ab attributis 4ª eẽntia ab ideis. de 3^{a} ⁊ 4^{a} mõ nõ dicam: quia non est ostensũ qualis sit ista distinctio. nec vtrũ ista distincta pti̇nent ad fruitõem. tm̃ igitur de duab^{s} distinctõnibus ꝑmis nunc dicendũ est. Et quantũ ad istas distinctões videndũ est primo de fruitõne viatoris quantuz ad possibilitatem eius. secundo de fruitione comꝑhensoris. ⁊ hoc loqnẽdo de potentia dei absoluta. 3° de fruitõne comꝑhensoris loquendo de potẽtia creatũ quarto de fruitõe comꝑhensoris ⁊ viatoris loquẽdo de facto.

De primo dico q̃

possibile ẽ viatorẽ frui eẽntia nõ fruẽdo psona. ⁊ hoc fruitõe ordinata: qd̃ ꝓbat qz fm aug. 7. de tri. c. i. uel. 5. si essentia relatiue dẽ nõ est essẽtia: qz omis essentia que relatiue dẽ est aliq̃d excepto relatio ex quo ꝓcludit 3°. c. q̃ ꝓpter si pater ñ sit aliquid ad se nõ erit aliquid qd̃ ad alterũ dicat. est igĩ essẽtia aliquod obiectũ conceptibile in cuius conceptu nõ includitur relatio. ergo sic põt concipi a viatore. Sed essẽtia sic ꝓcepta habet rõem sũmi boni. igĩ ⁊ pfectã rõnem fruibilis. igĩ ꝓtingit ea frui etiaz ordinate. Et cõfirmat rõ qz possibile est ꝓcludi ex puls nãlibus esse vnum sũmũ bonum. ⁊ tam̃ ex illis nãlibus nõ cognoscet homo deũ ut trin^{s} est. ergo circa summũ bonuz sic cognitũ põt hẽ aliquẽ actum voluntatis: ⁊ nõ necessario inordinatuz. igĩ habebit actũ fruitõis ordinatum circa eẽntiam ⁊ nõ circa psonas ut nos concipimus psonas. ecõuerso aũt nõ ẽ possibile q̃ fruat ordinate psona nõ fruẽdo eẽn^{a} qz psona in rõne sui includit eẽntiã. 2° etiam dico q̃ viator potest frui ordinate

vna psona nõ fruendo alia. qd̃ ꝓbo: qz respectu triũ personarũ sunt articuli distinctu fidei. põt ergo cõcipi vna psona cui cõrñdet vnus articulus nõ ꝓcipiendo aliã personã cui cõrñdet alius articulus: ⁊ tũc in ista persona ꝓcipitur rõ summi boni. possibile est g̃ frui ista persona sic ꝓcepta nõ fruendo alia. Si dicas q̃ psona est correlatiua. igĩt si ꝓcipitur ⁊ suũ correlatiuũ concipit. Rn° q̃ etsi cognitio relatiui requirat cognitõez correlatiui: nõ tm̃ oportet cognoscentez ⁊ fruentẽ vno relatiuo cognoscẽ ⁊ frui suo cõrelatiuo: qz possibile est frui deo inquantũ creator: nõ fruendo creatura que iminat illã relatõez. Silr lz dicat pater relatiue ad filiũ: ⁊ iõ nõ posset intelligi inquantũ pĩ sine filio: nõ tm̃ dicit relatiue ad spm̃. s. inquantũ pĩ. g̃ possibile erit ꝓcipere pĩem vt pĩem ⁊ frui eo nõ ꝓcipiendo ⁊ fruendo spũsancto.

De scdo articulo

dĩ q̃ nõ est possibile de po^{a} dei absoluta q̃ aliquis cõprehensor fruat essentia nõ fruendo psona. Et hoc ꝓbatur ꝑmo de visione q̃. s. nõ sit possibile absolute aliquem intellectũ videre essentiã nõ videndo psonã. ꝓbatur ꝑmo sic: cognitio pfusa est impfecta. visio aũt illius essentie nõ põt esse cognitio impfecta. igitur nõ põt esse cognitio pfusa. sed si eẽt tm̃ visio essentie ⁊ nõ persone eẽt visio ꝓfusa: qz eẽt visio alicuius cõis ad psonas: ⁊ nõ illarũ personarũ: qd̃ vĩ inconueniens. 2° sic: visio est exñtis vt exñs est ⁊ vt pns est videnti fm exñtiam suã: ⁊ in hoc distinguit visio ab intellectione abstractiua: qz põt esse nõ exñtis vel existẽtis: nõ inquantũ in se pns: ⁊ ẽ intellectu ista distinctio inter intellectõem intuitiuam ⁊ abstractiuã sicut in pte sensitiua est distinctio inter actũ visus ⁊ actũ fantasie. illa ãt cognitio essentie diuine erit intuitiua. g̃ erit exñtis vt p se exñtis est ⁊ in exñtia pñtis vtuti cognoscenti. non existit aũt essentia nisi in psonis. g̃ non põt esse visio eius nisi in psona. Item nõ põt aliquid cognosci cognitõe intuitiua in q̃ sunt aliqua plura distincta ex natura rei nisi etiã illa distincte videantur. Ex^{m}: albedo nõ vĩ distincte nisi videantur oẽs partes eius que sunt in basi piramidis que partes distinguunt ex nã rei. igitur nõ distincte vĩ essentia nisi etiam videant persone. Ex his arguit ad propositũ q̃tum ad scdam distinctionem. s. personarũ inter se: qz si nõ põt videri essentia nisi in psona: ⁊ nõ magis videt in vna persona q̃ in alia: qz eque immediate videt se hẽ ad quãlibet psonam. g̃ nõ potest videri nisi videat in q̃libet persona: ⁊ ita nõ videt in vna psona nisi videat in alia. Ulterius etiã arguitur ad ꝓpositũ q̃tum ad frui: qz voluntas nõ põt magis abstrahere obm̃ suum q̃ intellectus ostẽdere. igĩt si intellectus nõ põt distincte oñdere essentiã sine persona vel vnã personã sine alia. g̃ nec volũtas potẽit distincte frui. Hoc etiã confirmat sic: qz volũtas nõ potest habere actũ distinctũ circa obm̃ ex parte obiecti: nisi ponat distinctio in obiecto vel re vel rõe. sed si intellectus apprehẽdit indistincte essentiã ⁊ personã: non erit distinctio ex pte obiecti nec rei nec rõnis. g̃ volũtas nõ põt habere ibi actum distinctũ ex pte distinctiõis i obiecto ꝑmo. q̃ nõ rei patet. q̃ nec etiã rationis ꝓbo: qz intellect^{s} nõ distincte apprehendit h° vel illud. igĩ nec distinguit h° ⁊ illud. Ex pte fruitionis arguit sic fruitio quietat fruentez. sed vna psona nõ pfecte quietat sine alia nec essentia sine psona: qz tũc essentia quietata in illa nõ posset vlterius in aliquo alio quietari: qz vltimate quietatũ nõ est vlterius quietabile: ⁊ per ꝓns ista po^{a} nõ posset vlterius quietari i alia psona nec frui ea: qd̃ falsum est. Itez si quietaret in vna psona sola. ⁊ patz q̃ põt frui alia. vl igĩtur fruitio istius psone potest esse cum

Universidad de Deusto Biblioteca

fruitione alterius: vel erũt incõpossibl lia ita q̃ vna nõ erit cũ alia. Si p° mõ: g̃ duo actus eiusdẽ speciei erũt in eadẽ potẽtia simul quoꝝ vterq̃ equat capacitati illius potẽtie qd̃ est impossibile. Si 2° mõ: igit neuter actus est fruitio q̃ neuter actus poterit eẽ eternus. Item mens ẽ imago trinitatis. g̃ nõ põt quietari nisi i trinitate. g̃ nec frui aliquo ordinate nisi deo trino. Quãtuꝫ ad istũ articulu de po° absoluta dei nõ video ꝓdictionem quin possibile sit ex pte intellectus ⁊ volũtatis q̃ vtriusq̃ actum terminet essentia ⁊ nõ persona: vl̃ vna psona ⁊ nõ alia: puta q̃ intellect° videat essentiã nõ personã: vel vnã personã ⁊ nõ aliã. ⁊ q̃ volũtas fruat essentia nõ psona: vel vna psona ⁊ nõ alia. Hoc p suadetur sic: pi prius origine q̃ generat filiũ est pfecte brũs: q̃ nullã pfectiõem sibi intrinseca hꝫ a persona ꝓducta. beatitudo est pfectio intrinseca psone beate. sed si in illo ꝑoꝛi est pi pfecte beatus. igit in illo ꝑoꝛi habet obm̃ pfecte beatificans. nõ videt aũt in illo ꝑoꝛi habere essentiã cõicatam tribus vt obm̃: sꝫ vt essentiã absolute vl̃ essentiã vt ẽ in vna psona ꝑcise. g̃ nõ est de ratõe essentie vt ẽ obm̃ beatificũ q̃ beatificet inquãtuꝫ ẽ cõicata tribus: ⁊ ita nõ videt ꝓtradictõ siue q̃tum ad fruitionem siue q̃tuꝫ ad visionẽ. Rñdetur q̃ pi habet essentiã vt in tribus psonis ꝑ obiecto: ⁊ tñ ꝑmo fm originem: q̃ ex se habꝫ illã essentiã obiectã sibi: ⁊ hoc ẽ esse ꝑus origine. nõ est. n. ibi ꝑoꝛitas aliqua fm quã obijcia tur sibi eẽntia vt est in vna persona nõ vt in alia: sicut nec ipa in aliquo prioꝛi nãe obijcit vni psone ⁊ nõ alij: sed tãtũ vni obijcit ex se: alij nõ ex se. Cõtra: q̃ libet psona intelligit formalit intellectu vt est ipa nõ vt est in alia nec vt ẽ in tribus: vt patet ex. xv. de tri. c. vij. vel. ix. quelibet psona intelligit sibiipi. igit ita videt q̃ quelibet intelligit pfecte ꝑ se intelligendo essentiã vt est in se formalit. igit pfecta intellectio que ẽ beatifica nõ necessario ex se requirit essentiã vt i tribus. ꝓbõ p° ꝓñtie. nõ minus ad intellectionem requirit intelligibile q̃ intellectus. igit in pfecto intelligente ex se non minus requirit q̃ habeat in se obiectuꝫ vt formalit intelligibile q̃ q̃ habeat intellectũ ex se vt quo intelligat. Confirmatur rõ: q̃ si pi intelligat beatifica visione essentiã vt in filio. igit aliquid q̃si reciperet a filio vel ab aliquo vt i filio. ꝓñtia ꝓbatur ꝑ argumentũ phi. i2. metaph. quo probat deũ nõ intelligere aliquid aliud a se: q̃ tũc vilesceret et intellectus: q̃ pfectiõem recipet ab intelligibili. igit ita h: immo qd̃ est maius incõueniens pfectionem simplicit puta visionem beatificã quasi recipet pi a tribus personis vt obiectis vel ab aliquo ut in tribus. ⁊ tũc vident sequi duo absurda ꝑmo q̃ nõ omnẽ pfectiõem hꝫ pi a se: ⁊ sic nõ eẽt ꝑus origine. aliud q̃ nõ oñis pfectio simplicit ⁊ essentialis sit aliquo mõ prioꝛ ꝓpꝛietatibus: sed aliqua quasi posterioꝛ ipis psonis: puta ista que ẽ ab obiecto vt in tribus ⁊c. Modꝰ ponendi est iste: actꝰ oñis hñs primũ obiectum a quo essentialit dependet ⁊ obm̃ 2ᵐ a quo essentialit nõ dependet sed rẽdit in illud virtute ꝑmi obiecti: licet nõ possit manere idẽ actus nisi habeat habitudinem ad primũ obiectũ: põt tamẽ manere idẽ sine habitudine ad 2ᵐ obm̃ q̃ ab eo nõ dependet. Exᵐ: idẽ est actus uisionis essentie diuine ⁊ aliarũ rerum in eẽntia. sed eẽntia in se est primũ obm̃ res vise secundariũ obm̃. nõ posset aũt manere eadẽ visio nisi esset eiusdẽ essentie. posset aũt manere absq̃ hoc q̃ ẽnt res vise in ea. sicut igit deus absq̃ ꝓtradictione põt coopari ad actũ illuꝫ inqn tum tendit in primuꝫ obm̃ nõ cooperãdo in ipm inquantũ tendit in 2ᵐ: ⁊ tam̃ est actus idem: ita sine ꝓtradictione põt coopari ad visionẽ eẽntie vel fruitionẽ q̃ eẽntia habet q̃i rõem ꝑmi obiecti nõ

cooꝑando eidem actui visionis vl̃ frui tionis inquantũ tendit in psonaꝫ: ⁊ ita nõ in vnã q̃ nõ in aliam: q̃ psone hẽnt rõnem obiecti q̃si secundariũ. Per h° ad argumẽta. cũ primo dr̃ de visione cõsusa: dico q̃ vle in creaturis diuidit in suis singularib°. hoc aũt qd̃ est diuidi imperfectionis ẽ: ſd̃ nõ ꝓpetit ei qd̃ est cõe in deo: immo eẽntia diuina que de se ẽ cõis psonis est de se hec. ideo igit est cognitio alicuꝰ vlis abstracta a singularibus ꝓfusa ⁊ impfecta: quia obm̃ est ꝓfusum diuisum in illis que in ipo confuse ꝓcipiunt. hec aũt cognitio essentie diuine distincta est: q̃ est obiecti qd̃ est de se hoc: ⁊ tñ nõ oportet in illo distincte cõcepto personã distincte concipi: q̃ illud nõ est ꝑmus terminus visionis vel fruitionis vt dictuꝫ est. Ad 2ᵐ cum dr̃ de essentia exñte ⁊c. dico q̃ necessariuꝫ est terminũ visionis esse exñs inquantũ existens: nõ tñ oportet q̃ subsistentia. i. incõicabilis exñtia sit de rõne termini visionis. eẽntia aũt diuina est de se hec et actu exñs: ſꝫ nõ includat de sua rõne incõicabilem subsistentiam: ⁊ ideo ipa vt hec põt terminare visionẽ absq̃ hoc q̃ videant persone. Exemplũ: albũ videt intuitiue inquãtũ exñs ⁊ pñs visus fm exñtiam suam. nõ oportet tñ album videri tanq̃ subsistẽs vel inquantũ habet rõnem suppositi: q̃ nõ habet rõem suppositi nec suppositũ in quo est videt.

Ad formã argumẽti patet q̃ ſꝫ non sit visio nisi exñtis inquantũ exñs ⁊ nõ est exñs nisi in psona. nõ sequit igit est exñtis inquantũ in psona ẽ sed tñ debet inferri q̃ est subsistentis vel exñtis in subsistente. Ad tertiũ dico q̃ ꝑma ꝓpositio est falsa nisi qñ in illis ex natura rei distinctis ipm primũ visum distinguit sicut patet in exẽplo tuo de basi piramidis. nã albedo ⁊ albũ visum distinguũtur in ptes in quibus videt. ⁊ ideo non distincte videret albũ nisi ille ptes i quibus distinguit albũ visum distincte videretur. In ꝓposito aũt etsi persone ex natura rei distinguant: tñ essentia visa nõ distinguit in eis: q̃ est de se hec. ideo põt distincte videri sine illis visis q̃ subsistunt in ea. Ad aliã deductiõem vltriorem de volũtate etsi nõ oporteat rñdere q̃ añcedens est falsum ⁊ iã negatũ tam̃ quia ꝓñtia nõ videt necessaria põt rñderi. cum dicitur q̃ volũtas nõ plus abstrahit q̃ intellectus oñdit. dico q̃ intellectus põt ostẽdere aliquod obiectuꝫ primũ volũtati: ⁊ in isto ꝑmo obiecto ostendere põt aliquod ꝑ se obiectuꝫ sed nõ primũ. ⁊ vocat hic obiectum primũ totũ illud ad quod terminat actꝰ: ⁊ obiectuꝫ ꝑ se quod includit per se vnitiue in obiecto terminante ꝑmo. vtraq̃ aũt ratio ibi ostensa sufficit ad hoc q̃ volũtas habeat actum suũ circa illud. nõ enim oportet q̃ volũtas vl̃ totum ꝑmũ ostensum: sed põt velle illud quod ostẽditur in illo ostenso ⁊ etiã nõ velle. Exemplum ponit tale: in episcopatu oñdit sacerdotiũ. talis ostensio sufficit ad hoc q̃ volũtas habeat velle vl̃ nolle circa sacerdotium: ita q̃ ex tali ostensione possit habere velle circa ep̃atum ⁊ non circa sacerdotiũ: tñ nõ est nisi vna ostẽsio: ⁊ ostensio vniꝰ obiecti ꝑmi in quo tñ includit aliquid vt per se obiectũ. dico tunc q̃ voluntas non abstrahit vniuersale a ꝑticulari vel singulari: sed voluntati ostendunt plura obiecta ꝑ intellectum qui est aliquoꝝ pluriuꝫ inclusorum in ꝑmo obiecto quoꝝ vtrunq̃ vt sic oñsum põt voluntas velle. Ad cõfirmationem cum dicit: obiectum aut differt re aut ratiõe: dico q̃ differt ratione. Et cum ꝓbatur q̃ nõ: quia intellectus non distincte concipit hoc ab isto. dico q̃ nõ oportet ad distinctionem rationis q̃ intellectus hẽat illa sicut obiecta distincta. sed sufficit q̃ in ꝑmo obiecto cõcipiat aliquid. Ad illud de quietatione dico q̃ pater eternus quietat in essentia sua vt est in se: non ergo sequit

Universidad de Deusto Biblioteca

ergo nō pōt quietari in essentia vt est in filio vel spūsancto imo quietat in essentia sua vt cōicata est eis: ⁊ hoc eadē quietatione qua quietat in essentia vt est in se. qd. n. quietat primo in aliq obiecto: quietat in illo in quocūq est fm illum modū. ita hic si beatus pus fruat essentia postea psona nō quietatur vlteriori quietatione q̄ priuſ quietabat: sed eadē quietatione inquantū obm quietās terminat vt in aliquo ⁊ prius nō terminabat vt in illo. Per hoc ad vltimū arm dico q nō erūt ibi duo act: qz quicūq act est ibi fruitionis vel visionis est obiecti pmi sub vna ratōe formali. sed iste actus vnus pōt esse obiecti p se virtute pmi obiecti vl pōt esse tm ipius obiecti pmi. nec g erūt duo actus eiusdē speciei simul nec successiue. Ad illud de imagine rnsionem quere.

Quantum ad tertium articulū de pa creature dico q intellectus nō pōt de potēcia sua naturali videre essentiaz nō videndo psonas: qz cum intellect de se sit pa naturalis et nō libera: agente obiecto intellect agit q̄tum pōt. g si obiectū ex parte sui agit manifestādo tres psonas intellectui: nō est in potestate intellectus vt videat aliquid oñsum ⁊ aliquid nō videat. Similiter nō est in ptāte volūtatis ordinate fruī sic nō fruendo sic: qz sicut nō est in ptāte volūtatis ordinate manētis vt nō fruat. si. n. nō frueretur nō impedita in hoc peccaret ⁊ meret nō frui. ita nō ē in ptāte volūtatis vt ordinate fruat aliquo ⁊ nō fruatur quocunq pōt frui. ⁊ iō nō est i ptāte volūtatis ordinate manentis sub aliqua rōne nō frui sub qua pōt frui. Sed de ptāte absoluta volūtatis est magis dubium. tm ibi pōt dici q nō est in ptāte voluntatis frui sic ⁊ non frui sic: qz licz in potestate volūtatis sit aliquis act vt ponat in esse vl nō ponatur: tm nō est in ptāte eius vt act positus in esse habeat illā ꝓditionem vel nō habeat que naturaliter cōpetit actui ex rōne obiecti. Exemplū: lz in potestate voluntatis sit elicere actū peccati vel nō elicere: tm si actus posit in esse habeat deordinationem ex natura sui: nō est in potēte volūtatis vt act sic positus inesse sit vel nō sit deordinatus. actus aūt fruitionis q̄tum est ex nā sui pmi obiecti natus est vt sit triū personarū in essentia: quia nō ponendo aliquod miraculum ex pte obiecti erit de se triū. g nō vt esse in potestate volūtatis vt actus positus in esse sit essentie vt in trib vel nō vt in trib. Si dicas q ista rō ꝓcludit q nō est in ptāte dei vt actus sit cēntie ⁊ non triū personarū: dico q nō sequit. nam actus alicuius elicit est in potestate dei q̄tum ad aliquā ꝓditionez que naturaliter sibi ꝓpeteret ex obiecto: ⁊ tm non ē in ptāte creature q̄tuz ad illā ꝓditionē Exemplū: in ptāte dei est vt act elicit a volūtate peccante referat ad deum: qa deus refert illū actū ad se: nō tm est i potestate volūtatis qm positus ē in esse vt illo vtat ad deum: qz illo actu fruit creatura. nō pōt aūt simul eodē actu vti ad deum ⁊ frui alio a deo. Exemplū istud nō videt bonū: qz actus iste peccātis refertur ab vna pa nō ab alia. Dimittat exemplū illud ⁊ teneat rō: qz accñs necessario pñs actū posituz pōt nō inesse manēte actu: ⁊ hoc subest voluntati diuine non aūt voluntati create eliciēti actū. Ita dicat de ꝓditione quā act natus est habere respectu obiecti secundarū necessario q̄tum est ex se nō tm cēntialiter: iō subest voluntati diuine vt illa ꝓditio nō insit.

Quantuz ad 4m articm de facto: dico q de facto erit vna fruitio ⁊ vna visio cēntie i trib psonis. h dicit aug. de tri. in. c. 8. vel. 23. in fine: qz neuter sine altero esse di pōt: ⁊ loquit de pie ⁊ filio: qd intelligendū ē de pa ordinata de q̄ locut est philippus volēs patrē sibi ostēdi quasi potuisset ō facto vidisse filū sine patre ⁊ aug. tractat ibi de verbis Philippi ⁊ responsiōe xpi. hoc ēt vult august. 15. de tri. c. 16. vel. 41. Oēz inquit sciam nraz vno simul cōspectu forte videbimus. ⁊ qd dicit forte no refert ad obm beatificū sed ad alia vidēda in eo. Similiter dico de viatore q de facto fruitio habitu alis ordinata necessario simul est trium personarū. licet aliquādo nō actualis. nullus eni viator nec cōprehensor ordinate potest frui vna persona nō fruendo alia. hoc est nisi habitualiter fruat alia. hoc est q sit in proxima dispositione fruendi alia. si distincte illa cōcipiat ab illo. ⁊ ideo nō stat fruitio vnius persone cū odio alterius persone. quia sic dicit saluator in Jo. c. 15. Qui me odit ⁊ patrem meum odit.

Ad argumenta pri cipalia. Ad primū de primo ethicorū dico q bonū vno modo cōuertitur cū ente. ⁊ isto modo bonū potest poni i quolibet genere. sed bonū vt sic nō habz rationē obiecti fruibilis. ⁊ ideo nō oportz q in quocūq sit bonū hoc modo sumptū q sit ibi proprie ratio obiecti fruibilis. ratio eni boni fruibilis nō est rō boni in cōmuni sed boni perfecti. qd ē bonum nō habens defectum. vel saltē fm apparentiā est tale. vel fm prefixionem voluntatis qualis nō est relatio. Ad 2m dicitur q illa que vniformiter respiciunt essentiā ⁊ personā tātum sunt essentialia. sed que tātuz cōueniunt persone sunt precise personalia. que autē sb a ratione respiciunt essentiā ⁊ sub alia ratione personā sunt ⁊ essentialia ⁊ personalia. primo modo se habet bonū. secdo modo se habet paternitas. 3° modo se habet vnum. qz in diuino sub vna ratione pertinet ad essentiā. ⁊ sub alia propria ratiōe pertinet ad personas. Sed contra istius causaz querit argumentū, Arguit eni cū hec 2° videantur esse eque cōuertibilia cū ente. ⁊ ad diuina transferri q equaliter vtrunq erit cēntiale tātum vel vtrūq essētiale ⁊ personale. Ideo est alia rōsio q obiectū fruitionis oportet q sit aliqua bonitas quidditatiua ⁊ nō perfectio suppositi. qz perfectio suppositi vt distinguitur cōtra perfectionē quidditiuā. nec est formalis rō agēdi. nec est formalis ratio termini alicuius actionis. perfectio autē quidditatiua nō est nisi perfectio abstracta a supposito que de se respicit omne suppm indifferenter. ⁊ ideo bonitas vt termiat actū fruendi oportet q sit tātum perfectio quidditatiua. vnitas autē potest ēe ⁊ perfectio quidditatiua ⁊ ratio suppositi. qz nō dicit rationē de se principij actus nec ratione formalē termini alicuī actus. est igitur bonū nō quomodocūq sumptū sed bonū quidditatiue sumptuz terminus fruitionis. qz est perfec quidditatiua que. s. est ratio essentialis ⁊ nō ratō suppositi. sed vnitas vno modo est ratio cēntialis alio modo rō suppositi. 2° modo nō est ratio formalis nec terminus formalis actus fruitionis.

Ad 3m dico q li inquātum potest solūmodo denotare illud qd sequitur accipi fm suā rationē formalez. vel vltra hoc etiā denotare potest illō ēē formalē rationē inherentie predicati ad subiectū. 2° modo sumitur reduplicatio pro prijssime. qz reduplicatū siue sumatur pro toto seipso primo. siue pro aliquo q includitur in intellectu eius accipiendo reduplicationē formaliter. semper illud pro quo accipitur notatur esse formalis ratio inherentie predicati ad sbiectum. Ad propositū ergo dico q si reduplicatio illa quārum ad vtrūq istorū accipiatur in maiori ipsa est vera ⁊ minor falsa. Si vero pro primo tantuz ⁊ non pro 2° minor est vera ⁊ maior falsa. Cū probatur minor fm primū modū accipiendi eā. dico q videbim tres

Universidad de Deusto Biblioteca

inquantū tres hoc est ratō formalis trinitatis videbitur. Sed ipsa trinitas nō erit ratio formalis videndi vel causa inherentie predicati ad subiectū. s. fruitionis vel visionis. sed vnitas ēntie. Cum probatur vlteriūs per credere deū trinū inquantū trinus. dico q̄ nō est simile. qz ēntia diuina nō caulat in nobis imediate actū credēdi sicut causabit imediate actū videndi. ⁊ hoc est propter imperfectionē intellectionis nostre, p statu isto. qz intelligimus personas distinctas ex creaturis ⁊ distinctis actibus. ⁊ ita q̄tū ad cognitionē nr̄am p̄t mō trinitas esse ratio formalis cognoscendi. tunc autez erit precise cognita ⁊ nō rō formalis cognoscēdi. qz tunc videbitur per rōem essentie i se vt per rationē obiecti.

Ad rationes in oppositū.

Ad primā dico q̄ est tantū vn' vltimus finis in se. tamē illud habz in se distinctas rōes aliquas que nō sunt formaliter rōes vltimi finis. ⁊ ita possibile est frui eo sub ratiōe vltimi finis formaliter nō fruēdo illo sub illis ratōnibus.

Ad 2m dico sicut dictū est in precedēti questione q̄ per accidens est q̄ in codez cōcurrant ratio efficientis ⁊ ratio finis. tamē de facto vna est ratio formal' ipsi' finis sicut vna est ratio formalis ipsius efficientis. sed in illa vna ratione potest potētia quietari licet nō quietetur i rationibus personalibus que sunt in illo fine. Ad cōfirmationē cū dicitur non potest vna persona creare nisi alia creet dico q̄ nō sequitur. ḡ vna nō potest finire actū fruitionis nisi alia finiat. bn̄ eni sequitur q̄ vna persona ex natura rei ñ est finis nisi alia persona sit finis. sed ñ sequitur de fine actus vt ē elicitus a potentia. qz finis actus vt eliciti ē ad quez potētia eliciens ordinat actū. ⁊ propter quē elicit tp̄m. sed finis ex natura rei ē bonū ad qō actus ex natura sui natus ē ordinari nō quidē in rōe obiecti qō attigitur per actū. sed sicut oēs nature create in suo gradu ad finē vltimū ordinantur. Ad auctoritatē. 5. de trini. patz q̄ loquitur de facto ⁊ formali ratiōe eius Ad vltimū de adoratione dico q̄ vna est adoratio habitualis triū personarū qz quicūqz adorat vnā habitualiter se subijcit toti trinitati. sed nō oportet q̄ actualiter cogitet de alia persona quando adorat vnā personaz. sicut patet de orante vnā personā oratione que nō dirigitur actualiter ad aliā. sicut pz ō illo hymno. Ueni creator spiritus ⁊c. ⁊ de multis oratiōibus in ecclesia institutis vnde orationes ecclesie frequēter dirigūtur patri ⁊ in fine inducitur filius sicut mediator. ergo dū aliquis refert actualiter intētiōem suā ad orādum patrem nō oportet q̄ actualiter tūc cogitet de filio vel de spiritu scō nisi habitualiter q̄ usqz p̄mo inducat filiū in cogitatōe suatanq̄. s. mediatorē. Et sicut est eadē ad ratio habitualis. nō tamē actualis. ita est eadē fruitio habitualis licet nō necessario eadem actualis

Consequenter

quero de frui in se. ⁊ primo supposito q̄ sit aliquid volūtatis precise. Quero an sit aliquis act' elicit' a volūtate vel passio recepta i voluntate. puta aliqua delectatio. Q: sit ō lectatio probo. qz fructus est vlt'm qō expectatur de arbore. ergo similr in spiritualibus fructus est vltimuz qō expectatur de obiecto. sed tale est delectatio qz delectatio sequitur actū. io. ethi. ḡ nē Itē ad gall'. 5. Fruct' spūs est charitas gaudiū pax ⁊c. q̄ numerant ibi videtur passiōes vt pz de gaudio aut saltē non sunt actus sed p̄ntes actū. fructu āt fruimur per se. ḡ frui ē aliquid per se p̄ns actū vt vī. Cōtra voluntas actu elicito amat deū. aut igit pp aliud: ⁊ tunc vtit ⁊ ita est peruersa. aut pp se: ⁊ tunc fruit ex diffinitione de frui. ⁊ sic frui ē actus.

In ista. q. primo videndū est de ipsis cōceptibus. 2° de significato nominis.

Quantū ad primū

dico q̄ sicut in intellectu sunt duo act' assentiendi alicui vero cōplexo. Unus quo assentitur alicui vero cōplexo pp se sicut p̄ncipio. alius vero quo assentit alicui vero nō propter se. sz propter aliud verū sicut cōclusioni propter principiū. ita in voluntate sūt duo actus assentiendi bono vnus quo assentitur alicui bono propter se. alius quo assentitur bono propter aliud bonū ad qō illud bonū refertur sicut cōclusioni assētitur pp principiū. cōclusio eni veritatē suaz hz a prin°. Ista similitudo accipi potest a pho. 6. ethi. vbi dicitur qō in mēte ē affirmatio ⁊ negatio. hoc in appetitu est prosecutō ⁊ fuga. ⁊ ita vltra sicut in mente est duplex affirma° pp se ⁊ pp aliud. ita in appetitu est duplex prosecutio vl' adhesio propter se ⁊ propter aliud. Est tamē hic duplex differentia. prima q̄a illi duo assensus itellectus distinguūtur ex nā obiectorz. sunt eni alteri pp euidētiā alterā huius vel illius veri. ⁊ iō hnt distincta obiecta sibi corrñdentia ⁊ ipsos causantia. h āt hmōi assēsus nō sunt distincti ex distinctione obiectorz. sz ex distincto actu potētie libere sic vel sic accipiantis obm̄ eius. qz sicut dictū est pr' in potestate eius est sic vel sic agere referendo vel nō referēdo. ⁊ iō nō corrñdēt istis actibus pp̄a obiecta distincta. sed qōcūqz bonū volibile p̄ōt voluntas habere obm̄ fm hunc actum vel fm illū. 2° dīa est: qz illi duo assensus intellect' sufficienter diuidūt assensum intellect' in cōi. nec inter ipsos est aliqō medium qz nulla est euidētia media ex parte obi a qua possit accipi aliq̄ alia veritas q̄ veritas principij vel cōclonis. Preter āt istos duos assensus voluntatis est aliqs alius assensus medius. qz volūtati p̄ōt ondi aliqō obm̄ bonū absolute appbē sum nō sb' rōe pp se boni. nec pp aliud bonū. volūtas āt circa tale sic oñsuz p̄t hīe aliquē actū ⁊ nō necio inordinatuz ḡ p̄ōt hīe aliquē actū volēdi illud absolute absqz rl'one ad aliud. aut absqz fruitione pp se. ⁊ vlteri' p̄ōt impare intellectui vt inquirat quale illud bonū sit ⁊ qualiter volendū. ⁊ tunc illi potest assētire sic vel sic. Et tota ratio differentie hinc ⁊ inde est libertas voluntatis ⁊ necessitas nālis ex parte intellectus. Ex his vltra actus assensus bono pp se est actus perfectus. actū āt perfectū cōsequē delectatio ex. io. ethi. ḡ actuz volēdi bonū pp se cōsequit aliqua delectatio. Habem' igitur ad ppositū quatuor distincta actū imperfectū volendi bonū ppē aliud qui vocatur vsus. ⁊ actum perfectuz volendi bonū propter se qui vocat' fruitio. ⁊ actū neutrum. ⁊ delectationē sequentem actum.

De secūdo principali

cui. s. istorz conueniat istud nomen frui. sicut potest colligi ex auctoritatib' loquētiuz de isto vocabulo frui. planū ē q̄ fruitio nō est actus neuter nec actus vsus sed tm̄ est altercatio de actu perfecto ⁊ de delectatiōe p̄ñte actū perfectuz. Rn° aliq̄ auctoritates vidēt dicē q̄ frui est act' perfect' tm̄. alique q̄ delecta° tm̄ aliq̄ q̄ includit vtrūqz. ⁊ tunc nō significat aliqō ens per se vnū. sed vnuz aggregatū ex duobus entibus vt ens per accidens. nec hoc est incōueniēs q̄ vnū nomē significet multa. qz ylion sz phz. 7. meta. p̄t significare totū bellū troianuz Q: tm̄ sit act' vī i° auctoritas aug. dicē 83. qōnuz. q. 30. Ois itaqz hūana puersio est qō ēt vitiū vocat fruēdis vti velle atqz vtēdis frui. puersio vl puersitas ē formalr in actu volūtatis elicito ñ in delectatiōe. qz delecta° nō est praua nisi quia actus est prauus. nec delecta° est in ptāte delectantis nisi qz actus est in potestate agentis ptm̄ āt inquātū ptm̄ est

formaliter in ptãte peccantis. Hoc etiã videt manifeste dicẽ augu. p° de doctrina xpiana. c. pmo. Frui est eni amore i herere alicui rei ꝓpter seipsam. Ista etiã inhesio videt esse ꝑ potentiã motiuam inherẽtis: sicut in corporibus a quibus trãslatũ est hoc nomẽ inherere: inhesio ẽ virtute inherẽtis. Siliter inhesio alicui ꝓpt se nõ videt eẽ ꝑ delectatõem: qꝛ delectatõis cã efficiẽs ⁊ nõ finalis videt esse obiectum delectabile: ⁊ ita non tendit delectans in obiectum ꝓpt se: ſz ista rõ nõ cõcludit. ꝓcedit eni ac si obm nõ possit esse efficiens ⁊ finis delectationis ⁊ solui habet a tenente in 4° delectationem eẽ de eẽntia btitudinis. Q: autem frui sit tm delectatõ videt dicere illa auctoritas aug. ꝑmo de tri. c. 8°. vel. 23°. in fine. hoc est eni plenum gaudiũ nostrũ quo amplꝰ non ẽ frui trinitate si n ꝑ retrotoꝛqueatur ista auctoritas ad cãlitatem vel ad aliũ intellectum quẽ non sonant vba gaudiũ est formaliter delectatio. Similiter ⁊ in. 30. questõne prealle gata. frui dicimur ea re de qua capimus voluptatem. si sit locutio per idemptitatem vel quasi diffinitio. tũc capere voluptatem ẽ frui essencialiter. Q: autem frui accipiat ꝑ vtroq; ꝑ actu. s. ⁊ delectatione simul. ꝓbatur ex diffinitõe illa de frui. x. de trini. c. x. vl. 23°. Fruimur eni cognitis in q̃bus volũtas ipsis ꝓpter se ipsa delectata ꝓquiescit. ad actum. n. ptinet cũ dicit fruimur cognitis. quia actu volũtatis ꝑsupponit actus intellectus in obiectum ꝓgnitũ. sed post sbdit. In q̃b° volũtas ⁊c̃. q̃ si delectatio acciderit frutioui nõ deberet poni in eius diffinitõe. Similiter si ponat ad beatitudinem ptinere essentialiter actus ⁊ delectatio. tũc oẽs auctoritates qui dicũt frui esse sũmũ ꝑmũ vel beatitudinẽ nr̃am: dicunt eam includere vtrũq; ⁊ actũ ⁊ delectationẽ. illam minoꝛẽ dicit illa auctoritas ꝑmo de doctrina xpiana q̃si in fine. Hec sũma merces est vt ipa ꝓfruamur. Q: aũt sit magis ꝓpriũ significatũ vocabuli difficile est ꝓbare tm aliq̃ mõ pot ꝓici ex vsu vocabuli. Istud eniꝛ vocabulum frui ꝓstruit cũ ablatiuo significante obiectũ ex vi trãsitõis. q̃lis ꝓstructio approbatur verbis significantib° actũ. nõ aũt ꝓstruit cũ obiecto in ablatiuo ex vi cause. qualis ꝓstructio debet passionibus significatis per verba ꝑ° passiua. nõ. n. ita dicit fruor deo sic dicitur delector deo. vel deus delectat me. sed dico ꝛ frui deo transitiue sicut dico ꝛ amare deũ. ⁊ istõ videt esse magis ꝓpriũ significatũ vocabuli. Sed de vocabuli significato nõ est ꝓtendendum. qꝛ fm Augu. 5°. de tri. c°. 7°. vel. i 7°. Cum res ꝓstat nõ est vis facienda in nomibus. res aũt cõstat q̃ volũtas habet triplicẽ actũ. ⁊ 4ᵐ puta passionẽ ꝓsequentem. ⁊ pꝛ q̃ duobus actib° nullo mõ ꝓuenit hoc nomẽ frui. Sed ꝑ altero alioꝛ duoꝛ ⁊ ꝑ ambobus simꝰ videntur aliqui vti isto vocabulo. ⁊ tũc erit nomẽ equiuocum. vl si est vniuocũ oportet auctoritates quasdam exponere q̃ loquuntur causaliter vel ꝓcomitanꝰ.

Ad primũ argumentum.

dico q̃ fructus est vltimum quod expectatur de arboꝛe nõ vt possidendũ coꝛpaliter sed vt habendum ꝑ actuꝫ potentie attingẽtis illud vt obiectũ. pomũ eni nõ est fructus ingꝰtũ expectat vt possidendũ. sed ingꝰtũ expectat vt gustãdũ. ⁊ actu gustus attingendum quã gustationem sequit delectatio. Si igitur fructꝰ dicat quo fruendum est: delectatio non ẽ fructus sed illud vltimũ expectandum sed nec delectatio esset fruised ꝑmum q̃ attigo expectatum vt expectatũ est frui quod videt ꝓbabile. cum fructus sit expectatũ sub illa ratõe sub qua expectat. vt a potentia attingendũ. Ad scõm: dico q̃ auctoritas est in oppositũ. cum n. dicat auctoritas nõ actus esse fructus sed potius passiones. sequit q̃ frui non est delectari. quia fructus est obiectum

fruitõis. passio aũt nõ ita eẽ ꝑt ꝑᵐ obm̃ sui sic ꝑt eẽ ꝑᵐ obm̃ actus. ideo frui si ẽ passionis vt obiecti vt sonat auctoritas: non erit passio ſz est actꝰ aliq̃s potẽs hẽ istas passiones ꝑ obiecti quasi ꝓprimis suo p° obõ. Et cũ dicit q̃ per se fructu fruimur ñ est hoc intelligendũ in rõe formalis ꝓpij actiui. sicut ignis calore calet. sed i rõe obiecti. sicut si diceretur q̃ amabile amam°. sed in rõe cause formalis fruitione fruimur. auctoritas aũt nõ dicit aliquid ꝓsequẽs actum esse fruitionem. ſz fructum. i. fruitionis obiectum.

Queritur adhuc circa frui de modo eliciendi actum illum vtruꝫ. s. fine apprehenso per itellectũ nẽcio sit volũtatẽ frui eo. Q: sic Aug. 8. meta“ delecta° est perceptõ cõueniẽtis cũ cõueniẽti. finis nẽcio cõuenit volũtati. g̃ ex cõiunctione eius cũ volũtate sequit delecta°: g̃ fruitio. Item finis mouet meta“ sicut efficiens mouet ꝓpe sed efficiẽs approximatũ passo nõ ipedit tũ de nẽcitate mouet ꝓpe. g̃ finis approximatus hoc est presens voluntati non impeditus nẽcio mouet meta“. Itez oẽ mobile presupponit aliquid ĩmobile. g̃ actus voluntatis varij ⁊ mobiles ꝑsupponũt aliquẽ actũ ĩmobilẽ. sed talis nõ est nisi circa finẽ. g̃ ille est nẽcio ĩmobilis.

Ad oppositũ necessitas nãlis non stat cũ libertate. q̃ ꝓbo q̃ natura ⁊ volũtas sunt principia actiua hñtia oppoᵐ modũ principiandi g̃ cũ modo principiandi voluntatis nõ stat modus principiandi nature. sed volũtas libere vult finẽ. g̃ nõ pot necessitate nãli velle finẽ. nec per ꝓns aliquo mõ nẽcio. Assũptũ. s. q̃ voluntas libere velit finẽ ꝓbat. qꝛ eadẽ est potẽtia que vult finẽ ⁊ illud q̃ est ad finẽ. g̃ hꝫ eundẽ modũ agẽdi. qꝛ diuersi modi operãdi arguunt diuersas potẽtas. libere aũt operat circa ea q̃ sunt ad finẽ. g̃ ⁊ circa finẽ. Q: aũt sit eadẽ potẽtia amboꝛ pꝛ. qꝛ alias nulla eẽt potẽtia entis ad finẽ volens illud ꝓp finem. n. illã eẽ vnã hñtẽ actum circa vtrũq; extremũ. qꝛ actus vtẽdi est perᶜ vnus g̃ per se vnius potẽtie respicientis per se vtrũq; extremũ: sicut phs arguit de cognitione sensus cõis in 2° de anima.

Ista questio potest intelligi vel de fine obscure apprehenso in vniuersali. sicut cõcipimus beatitudinẽ in cõi vel de fine obscure apprehenso in particulari. sicut cõcipimꝰ beatitudinẽ in deo trino. vel de fine clare viso vt in hñte volũtatẽ supernãliter eleuatã. vt in hñte volũtatẽ perfectã per habitũ supernãlẽ i voluntate. vel 4° de fine clare viso in non hñte hitum supernãlem in voluntate. ⁊ hoc posito q̃ deus de poᵃ absoᵃ ostenderet se intellectui non dando habituꝫ aliquem supernãlem voluntati.

Quantum ad istos quatuoꝛ articulos dicit p° quãtum ad ꝑᵐ q̃ volũtas de necessitate fruitur vltimo fine sic apprehenso obscure i vli q̃ triꝑliciter probatur. p° per illud scõi phi. Sicut se hꝫ principiũ in speculabilibus sic finis in operabilibus. sed intellectus de necessitate assentit principijs primis speculabilibus. g̃ volũtas de necessitate assentit vltimo fini in operabilib̃. 2° hꝰ idẽ probat. qꝛ volũtas nẽcio vult illud cuius participatione vult quicquid vlt sed participatione vltimi finis vult q̃cquid vult. g̃ ⁊c̃. probatio minoꝛis. qꝛ nihil aliud vult nisi inquantũ est quoddã bonũ. oẽ aũt aliud bonũ videt eẽ quedã participatio vltimi finis q̃ est summũ bonũ. vt videt probari per aug. 8. d̃ trini. c. 3. vel. 8. Tolle hoc ⁊ illud ⁊c̃. ⁊ vide ipsum bonũ si potes itaq; deũ videbis non alio bono bonũ sed bonũ oĩs boni. 3° probatur idẽ sic. volũtas non potest non velle aliquid nisi in quo est aliquis defectus boni vel aliqua rõ mali. in vltio fine in vli apprehenso nõ est

aliquis defecꝰ boni nec aliq̃ rō mali. igit
cē. Itē aug. i3. de tri. c. 3. dicit q̃ quidā
minus dixit se scire de multis ex̃tibus
in theatro quodā quid oēs vellent. hoc
volens intelligere de beatitudie. sed nō
oēs illi vellēt beatitudinē si ꝓtingēter eā
vellēt. g̃ nēcio eā voluerūt. Quātū ad
2m articulū dī q̃ fine sic obscure appre-
henso in particulari pōt volūtas ñ frui
hoc pōt ꝓbari. q2 pōt frui aliq̃ qō est
incōpossibile tali fini. sicut p3 de peccan
te mortaliter. Quātum ad 3m articulū
dī q̃ nēcio fruit fine sic viso pp rōs terti
am ad ꝑm articulū adductā. q2 nulla rō
mali inuenit in eo. nullus ēt defectus bo
ni in eo reperit. ⁊ hoc si videat istū finē
visiōe practica quicq̃d sit de visiōe spe-
culatiua. Additur ēt huic q̃ est tāta in
cōnexiōe nēcitas istoꝝ actuū intellectus
⁊ volūtatis respectu vltimi finis clare
ostensi q̃ deus de poª absoluta nō pōt
separe visionē a fruitiōe. Quātum ad
4m dī q̃ ipossibile est volūtatē charita-
te nō eleuatā frui fine ēt viso. q2 agē pre
supponit eē. g̃ agē supernāle presuppōit
eē supernāle. volūtas āt illa nō hz eē su-
pernāle. g̃ nō pōt hīe actū supernālem.

Itē tunc posset talis volūtas eē beata
sine charitate. ꝑñs flm̃. q2 tūc charitas ñ
erit nēcia ad beatitudinē volūtatis. ꝑñª
probatur. q2 frui fine ī particulari viso
videtur esse beatitudo vel includere for
maliter beatitudinem.

Contra primuz articu
luz arguo ꝓio sic. Aug. pº retractationū. c. 9.
⁊. 22. dicit q̃ nihil est tā in potestate vo
luntatis q̃ ipsa volūtas. qō nō intelligit
nisi quātum ad actū elicitū. si igit actus
volūtatis circa finē est in potestate volū
tatis mediante actu alicuius alteriꝰ poꝰ
multo fortius est in potestate volūtatis
ĩmediate. sed in potestate volūtatis est
velle vel nō velle finē mediante actu in
tellectus. ergo hoc est in potestate eius
ĩmediate. mior p3. q2 in potestate volū-
tatis est auertē intellectū a cōsideratiōe
finis quo facto volūtas nō volet finem
q2 nō potest habē actū circa ignotum.
Cōfirmatur ista rō ⁊ pōt eē 2ª rō. quia
qōcūq̃ agens nō ipeditum qō necessita
tur ad agēdum de necessitate remouet
oē ꝓhibens actiōz si potest. g̃ si volūtas
nō ipedita necessitet ex nā sua ad volen
dum vltimū finē necessario remouet oē
ꝓhibēs illā volitionē si pōt remouē ꝓ
hibēs āt hanc volitiouē est nō cōsideraª
finis. ⁊ hanc pōt volūtas remouē facie
do intellectū stare in cōsideratiōe finis
g̃ volēdo finē nēcio faciat intellectuz sta
re in cōsideratiōe finis: maior p3. q2 qō
ex se necessitatū est ad agēdum nunq̃ ꝓ
hibet nisi per aliquid repugnās vinces
virtutē eius actuā: sicut p3 de graui. ꝓ-
hibetur enim a descēsu propter aliquid
repugnās vincens eius inclinationē. ⁊
pari necessitate remouet impedimētuz
ꝓhibēs si potest quo amoto nō impe
ditū descēdit. q2 ita necessario remouet
repugnās effectui. sicut ponit effectū cui
illud repugnat. Itē oē necessario agens
de necessitate agit fz vltimū potētie sue
q2 sicut nō est in potestate eius actio ita
nec intēsio eius. g̃ voluntas de necessita
te volet finē intēsissime. cuius oppositū
experimur. Itē poª libera per participa
tionē nō magis tendit in obiectū perfe-
ctū q̃ in aliud obm̃. g̃ nec poª libera ꝓ
essētiā. nō autē est differētia inter finem
volitum ⁊ alia volita nisi ex parte per-
fectionis obiecti. aliꝰ p3. quia visus qui
est poª libera per participationē quate-
nus actus eius subest imperio volunta
tis nō nēcio magis videt pulcherrimū
q̃ minus pulchꝝ. iō ab vtroq̃ equali
auertitur ⁊ vtrūq̃ eque cōtingenter vi-
det. Cōtra 2m articulū videt q̃ rōes ꝑmi
articuli destruant 2m articulū. nā iª rō ō
fine q̃ in fine vltimo nō est defectus ali-
quis boni nec aliqua malitia videt eq̃
efficaciter cōcludere de fine in particula
ri apprehenso sicut de fine in vniuersali

apprehēso vel efficacius. q2 in fine vltio
in particulari apprehendit tota rō finis
in vli ⁊ ita nullus defectus boni: nulla
ēt malitia. Silr illa rō 2ª ꝑ pri mēbro
de participatione plus cōcludit de fine
in particulari apprehenso. nā bona cre-
ata ⁊ si sint bona per participationē ve
rius sunt bona per participationē vltī-
mi finis in particulari q̃ per participa-
tionē eius in vli. nō. n. participant illuz
in vli nisi q2 participant ipz in particu
lari cū participans hēat participatū ꝑ
cā vel mēsura a qua dependet eēntialr.
⁊ dependentia entitatis realis nō est nisi
ad ens reale ⁊ ita ad aliqō singlare. Cō
tra 3m articulū qñ ꝑncipiū elicitū non
nēcio elicit hñs principiū illud nō neces
sario agit sed pricipiū elicitiuū codēmº
se habens qō prius eliciebat cōtingēter
actuz modo nō elicit nēcio. g̃ nec agens
habēs illud pricipium nēcio aget. volū-
tas āt habēs candē charitatē quā mo-
do habz prius cōtingēter eliciebat illuz
actū fruēdi. modo ergo nō nēcio elicit
actū illū cū nulla sit facta mutaº ex par
te eius. hoc p3 in raptu pauli si prī ha-
buit candē vel equalē charitatē cum ea
quā habuit in raptu illo. nulla eēt mu-
tatio ex parte volūtatis nec principij eli
citiui. nulla ergo necessitas eliciēdi tunc
magis q̃ nūc. nec per ꝑñs necessitas agē
di cū saltē potuerit esse equalis charitas
ante raptū ⁊ in raptu. Itē aut finis mo
uet ad actū istū. aut potētia mouet si fi
nis p3 q̃ nō est necessitas. q2 ille finis ad
nullū actū creatū nēcio mouet. Si vo
luntas ⁊ illa ñ habz dīaz ex parte obie
cti nisi approximationē maiorez vel mi
norē tunc arguo sic. diuersa approxiaª
passi ad agens nō causat necessitatē sed
intēsiorē actionē sicut p3 ō calido respe
cu calefactibiliuz plus ⁊ minus appro-
ximatoꝝ diuersa autē pñtia obiecti co
gniti puta visi ⁊ visi nō videtur esse
nisi quedam approximatio diuersa eiª
circa qō debet esse actus voluntatis ad
volūtatem. g̃ istud nō diuersificat neces
sitatē ⁊ nō necessitatē. sed tm̃ facit intēsi
orē ⁊ minꝰ intēsuz actū. Itē qō dicit in
isto articulo q̃ impossibile est oio actū
visionis esse sine fruitiōe in tali agente
hoc nō videt verū. q2 quecunq̃ nature
distincte absolute sic se habēt q̃ prior es
sent/aliter nō dependet a posteriori tale
potest esse sine posteriori absq̃ cōtradi-
ctione. actus autē isti. s. visio ⁊ fruitio st
due nature absolute. ergo sine cōtradi-
ctione visio q2 est prior naturali pōt eē
sine fruitiōe que est posterior. Ñdetur
q̃ maior est vera de illis absolutis q̃rū
neutr̃ dependet ab altero. nec ambo a 3º
in proposito autē ambo dependent a 3º
vt ab obiecto causante. Contra si nō
dependent a 3º necessario causante ambo
nec etiaz necessario causante vtrūq̃. licz
causet alterum. adhuc maior erit vera.
q2 sine cōtradictione poterit esse prior
sine posteriore. ista autē nō dependent a
3º necessario simpliciter causāte ambo
patet. nec necessario causante posterius
si causet prius. q2 quicquid absolutum
potest non necessario causare imediate
pōt nō nēcio causare per cām mediam
ēt causatā q2 iª cā media cāta nō necessi
tat ipsam ad causandum effectuz illius
cause medie absolutū. vt p3 de sole. igit
si nō causat imediate necessario absolu
tū posterius nō causat nēcio illud posi-
ta cā prior si qua sit cā. Contra 4m ar
ticulū qui dicit q̃ voluntas nō eleuata
per habitū supernaturalē ñ potest frui
fine vltimo clare viso. arguo sic. illud q̃
aliquid potest simpliciter agē illud est
potētia. g̃ si volūtas circa finē visū nul-
lū pōt habē actuz ex naturalibus suis.
hñs aūt charitatē pōt. charitas vel erit
simpliciter potētia volitiua circa obie
ctuz illud vel pars potētie volitiue q̃rū
vtrūq̃ est falsum Itē si obiectū voli
bile mīꝰ sufficienter approximatuz vo
luntati sufficienter pōt terminare actuz
volūtat. multo magis si illō ē sufficiēt

Universidad de Deusto Biblioteca

approximatū siue pfectius pnatuz voluntari: g̃ si aliquod bonum sb̃ ratione obscura apphensū pōt esse volitū a voluntate nō eleuata per habitū supnālem multo magis idem obm̃ clarius vsum pōt esse aliquo mō actu volitum a tali volūtate. concedo igit pclusiones istaz rationum.

Quātuz ad primuz

articulū dico q̃ voluntas sicut non necessario fruit his q̃ sūt ad finem sic nec fine obscure apphensio ⁊ in vli. quātū ad 2m articulū concordo cum pma opi. q̃ nō nccia fruit fine apprehenso i particulari ⁊ obscure. nec quantū ad cōclusionem argui ptra illā: sz qz ratōes posite in p° articulo concludūt ꝗ 2m si valēt q̃s tm̃ non reputo valere nec simpliciter pcludere sz innitens eis in pmo articulo nō video quō soluet ealdē i 2° articulo. Quātū ad 3m artim de fine clare viso dico q̃ volūtas eleuata nō necessario fruit quātū est ex pte sua. Quātuz ad 4m dico q̃ voluntas nō eleuata supnāliter pōt frui illo fine.

Ad argumēta pro

opi. dico ad primū q̃ illud simile cōcluderet multa falsa: qz cōcludēt q̃ sicut assentimus necessario pclōni ppē principia: sic necessario assentirem' illis q̃ sūt ad finē ppter finē qō est falsum. ideo dico q̃ simile est quo ad duo. s. quo ad ordinem istorum ⁊ illoz inter se: ⁊ etiam q̃ ad ordinē illoz cōparādo potētias ordinate tendentes in illa: ⁊ intelligo sic: q̃ sicut est ordo inter ista vera: sic ⁊ inter illa bona ⁊ sic illa vā sūt sic ordinate cognita ita ⁊ illa bona sunt sic ordiate volita: sed non est simile quātum ad ordinem necessitatis in vno ⁊ in alio comparando ad potentias absolute. nō enī oportet q̃ voluntas seruet illū ordinez in actibus suis qualem nata sunt volibilia habere ex natura sua: nec est assensus similis hinc inde: quia necessitas est in intellectu ex euidentia obiecti necessario causante istum assensum in intellectu. nō aūt bonitas aliqua obiecti causat necessario assēsū volūtat: sz voluntas libere assentit cuilibet bono: ⁊ ita libere assentit maiori bono sic minori.

Ad 2m cum dicit de participatōne dico q̃ maior est falsa: quia nihil voluntas nccio vult: ⁊ iō non oportet q̃ necessario velit illud rōne cuius omnia alia vult si quid esset tale. minor etiā est falsa. q̃. s. vtute ⁊ participatōe vltimi finis vult quicqd vult: quia vtute ⁊ participatōe alicui' volūtatem velle aliq̃ pōt intelligi dupliciter: vel vtutis et' vt efficiētis siue continētis vtualiter vel vtute eius vt pmi obiecti ppter quod volitū vult alia. si pmo mō intelligat nō ē ad ppositum minor assūpta cū maiori: qz illud cui' vtute vt efficiētis ē aliqd volitum nō oportet esse volitū: sic illud qō est efficiens alicuius visi non oportet eē visum. non enī oportet q̃ pmo videam deū oculo corporali si videā colorē q̃ ē quedam participatio dei vt cāe efficientis. Si intelligat 2° modo de participatione vt pmi obiecti voliti tunc minor ē falsa. nō enī virtute dei voliti volo qō cunqz volitū: quia tūc oīs actus voluntatis esset actualis vsus referēdo illō ad pmum obiectum volitū. Ad 3m dicit vno modo q̃ licet non sit ibi aliqui defectus alicuius boni vel aliq̃ malicia: ⁊ ideo nō posset forte volūtas nolle illud quia obiectū act' nolēdi est malū vel defectiuū. pōt tamē illud bonū pfectū nō velle qz in potestate volūtatis est nō tm̃ sic vel sic velle sed velle vel non velle qz libertas eius est ad agendum vel non agendum. si enī potest alias potentias iperando mouē ad agendum non tm̃ sic ⁊ sic sed ad determinate agendum vel non agendum: non videt q̃ minor sit libertas sui respectu sui quantū ad act' determinatōnem: ⁊ h° posset oīndi p illud

august. pmo retractatōnū vbi supra cōtra pmū articulum. Aliter dicitur q̃ non est probatū qui volūtas possit bonū nolle in q̃ nulla iuenitur rō mali vel defectus boni: sicut non est pbatū quin possit velle illud in q̃ nō inuenit aliq̃ rō boni: ⁊ hoc vel prius i re vel in apphēsione q̃ illud terminet actum volendi: de h° forte alias erit sermo. Ad auctoritatē august. dico q̃ nō intelligit de volitione actuali. vult enim q̃ min' ille de quo loqtur ibi verz dixisset qd oēs concurrētes voluē si dixisset omibus: beati omnes vultis esse. nō oēs aūt cōcurrentes ad illud spectaculū habuerūt tūc actualit velle btitudinis: qz non actualē cognitōem de hoc. loqtur g̃ de volitōe habituali ⁊ aptitudinali q̃ videlicet ipa volūtas pna ē vt statim inclinetur ad actū volendi beatitudinem si actualiter offeratur sibi ab intellectu. Similiter auctoritas nō est ad propositū: qz si certū est oēs velle btitudinē h° nō est actu amicicie volēdo. s. bono btifico illud. s. btificari siue btm̃ esse: sed actu concupiscētie volendo illud bonū sibi vt sufficiens sibi bonuz: quia non est certum volūtates inordinatas habere dilectionez ordinatam pmi obiecti in se: sz oēs volūtates siue ordinate siue inordinate habent volūtatez concupiscētie volēdo sibi bonū. actus aūt pcupiscētie non pōt eē actus fruitōis: qz omnis cōcupiscens pcupiscit alū quem amat amore amicicie: ⁊ ita actus pcupiscētie non est actus fruitōis sed solus actus amicicie. Si g̃ loquatur aug' de actu volēdi btitudinē non tm̃ de actu amicicie sed concupiscētie: ⁊ ita nō de fruitione: ⁊ ita non ē ad ppositum. Ad argumentum pro 4°. articulo corz cum dī de agere ⁊ de eē dico q̃ ille actus non eēt supernatural: sz naturalis: qz actum aliquē pōt volūtas elicere nāliter circa obiectū qualitercūqz ab intellectu ostensuz: ⁊ quia ille act' non excedit facultatem potentie: iō nec obiectum vt terminat actum illius potentie. Cum dicitur 2° q̃ voluntas eēt btā sine charitate. dico q̃ non sequtur qz fm august. de tri. li. 13°. ca°. 5°. vel. 15°. beatus igitur non est nisi qui ⁊ habet omnia que vult ⁊ nihil male vult: ita intelligenda est hec diffinitio q̃ beatus ē q̃ habet quicquid ordinate potest velle nō tm̃ q̃cquid nūc actu vult. tūc enī aliquis viator posset eē beatus ꝑ tunc qm̃ de vno tm̃ ordine habito cogitat. potest autem voluntas ordinate velle habere charitatem: qz pōt velle non tm̃ habere sbstantiā actus fruendi: sed potest velle habere fruitōem deo acceptā: g̃ si nō hz illud nō hz q̃cqd ordinate potest velle.

Qualiter etiā charitas req̃ratur ñ tm̃ ppē gratificatōem actus sed ppē aliquē gradū pfectōis intrinsecū actui: de hoc inferi' di. 17.

Ad pricipalia argumenta rndetur.

Ad pmū dico q̃ aliqd est pueniēs alicui aptitudinaliter vel actualiter. pueniens aptitudinalit est qō pueniit alicui ex se ⁊ quātū ē ex nā rei ⁊ tale pueniit actualiter oi ei in cuius potestate non est q̃ ei aliquid actualit pueniat vel oiscōueniat. ⁊ iō q̃cqd cōuenit aptitudinaliter appetitui nāli vel appetitui sensitiuo. pueniit etiam ei actualit si non sit defectus ex pte alteri' extra: sz in ptāte volūtatis ē vt aliqd ei actualit pueniat vel nō pueniat. nihil enī actualiter pueniit sibi nisi quod actu placet ꝑ pter hoc nego minorē cum dī: finis necessario pueniit voluntati: hoc nō est verum de pueniēntia actuali sz aptitudinali. Aliter dico ⁊ si aptitudinalis sola sufficiat ad delectatōem: nō tm̃ ad fruitionē: imo i fruitōe oz q̃ sit pueniēs actualit siue aptitudinalit pueniat siue non Si pmū suppositū i hac rnsione ē verū negada ē pntia delectatio: g̃ fruitō. Ad 2m dico q̃ ali' mod' agendi i agē ppie ⁊ metaphy. destruit similitudinē quātuz

Universidad de Deusto Biblioteca

ad necessitatem. Uel aliter: sicut aliqō agens ppe necessario mouet aliqō ptin genē: sic aliquod agens metaphysice necessario aliquod ptigenē. ille enī finis q̄ mouet necēio efficiēs puta agēs nāle mouet necessario metaphysice: quia necēio amat vel appetit nāliē: q̄ aūt mouet efficiēs ptingēter: mouet ptigeni metaphysice. h aūt efficiēs ptingeni efficit ⁊ finis ptigeni metaphysice mouet. Ad 3m oi co q̄ illud imobile nō oz eē aliquē actū elicitum. non enim plures calefactōnes varie ⁊ mobiles presupponunt aliquaz vnā calefactionem imobilē: sz psupponunt actū primum puta caliditatez q̄ sit principiū eliciēdi oēs istos actūs varios ita h volitōnes nō psupponūt aliquā volitōez vnā imobilē: qz tūc volūtas volēs aliq̄d ad finē eēt sp duob' actib' aut saltē sb vno actu referēte hoc ad illud sed psupponūt actū primū puta volūtatez q̄ est principiū sufficiēs vel rō eliciēdi oēs illas varias volitōes.

Ultimo circa

distictōez istā pmā q̄ritur ō fruitōe cui. s. vt sbo queiat fruitio. Et p° vtr deo queiat frui: vī q̄ nō: qz fruitio ē respectu finis: sed deus nō hz finē: g nō petit sibi frui. Cōtra deus amat se ⁊ nō amat e ppi aliud qz tunc vteret se: g frui se: pñ plana qz si amat se aut vtēdo aut fruēdo.

Ulterio secūdo

vtr viator fruat: q̄ nō vī q̄a viator tm̄ habet actum desiderij respectu boni absentis: sed actus desiderij nō est actus fruitionis: cuius pbatio ē: q̄a desiderium est actus concupiscētie. fruitio autem est actus amicicie: ergo ⁊c.

Contra. augustinus ⁊ habetur in littera: frui est amore inherere alicui rei propter se: sed sic viator inheret deo ergo ⁊c.

Ulteritur tertō

vtr peccator fruat: ⁊ vī q̄ nō qz nō innititur alicui bono immobili: sz mobili: g nō quiescit ⁊ p pñs nō fruit añs ostenditur: quia innititur creature que est mobilis quia oīs creatura varietati subiecta est. Item q̄ vult alium vti actu suo nō fruitur eo: sed peccator vult deum vti actu suo: ergo non fruitur eo. maior ostenditur: quia qui vult alium vti actu suo: iam non appreciat illum vt summum bonum: ergo non fruitur illo. minor ostenditur: quia peccator vult esse actum suum: igitur vult ipsum esse a deo cum nihil posset esse nisi a deo: ⁊ si hoc igitur vult deum vti illo: quia deus vtitur omni eo quod ē ab eo. Contra. augustinus. 83. questionum. q. 30. omnis itaq̄z humana peruersio est quod vicium vocatur fruendis vti velle atq̄z vtendis frui. ergo possibile est peccatorem frui vtendis.

Ulteritur quarto

vtr bruta fruantur. Et vī q̄ sic p aug. vbi pus. 83. questionuz. q. 30. frui q̄libet corporali voluptate non absurde estimant ⁊ bestie. Cōtra: frui ē alicui rei amore inhēre ppi se sz bruta nō habēt amorē qz nō voluntatem nec inherēt alicui rei ppter se sed ppi bonū corum: g ⁊c.

Ulinto q̄ritur

vtrum oia fruantur. Et sic qz omnia bona appetūt amore nāli: primo ethicorum: ⁊ aliqō bonū nō ppter aliud. Cōtra fruūtur cognitis: sed non omnia cognoscūt g.

Ad solutionem istarū questionū

pmitto q̄dā exēplū quō videlicet corpa diuersimode quietant: vltim' termin' quietis grauiū corporū est centr. huic aūt centro tanq̄ termino vltimo adhēt aliquod corp' graue p se ⁊ primo pura terra: q̄ nō p nām alterius corporis adhēt a q̄ pticipet grauitatē ⁊ ista adhesionē. Aliqō aūt corp' adhēt cētro p se sz nō p° qz adhēt p grauitatē ⁊ adhesionē pticipatā a ira. p se tamen adhēt qz p forma intrinsecam: ⁊ firmiē adhēt qz p forma intrinsecū ire q̄ p° desciscit: vt pote lapides ⁊ metalla i viscerib' terre: ⁊ talia licz nō p° tm̄ pfecte descunt: qz perfecte piūcta sūt cētro mediāte primo descente cui sūt pfecte piūcta. Aliqō corp' 3° mō adheret cētro mediāte terra cui vniē sz mobiliter ⁊ nō firmiē: vt graue aliqō exūs in supficie terre: ⁊ tale licet q̄ escat ad aliqō tempus nō tm̄ ita deimitur ad q̄tē sicut corpus descēs 2° mō. 4° mō pōt aliqō corpus adherere vni formiter corpi primo ⁊ respectu illius quiescē: ⁊ tamen nō quiescere respectu vniuersi si illud cui primo adhēt non vniformiē adheret cētro: verbi gra de hoie iacēte in naui: ⁊ si in ptāte corporis eēt per seipsum quietare illud corp' graue qō seipm finaliē q̄taret in aliq̄ tali mobili. nō aūt in cētro nec mediate nec immediate: iordinate se q̄taret: quia ⁊ si quātū ē ex se q̄taret se, ppi suā firmā adhesionē tali corpori mobili: tm̄ nō adhēt illi cui fm naturā suam adherē deberet vt q̄taret. Ad ppositū applicādo corpis ponderi correspondet voluntas in spūalibus: quia sicut corpus pondere sic anim' ⁊ voluntas amore ferī q̄ cunq̄z ferī: vt ait aug. xi°. de ci. dei. c. 28 Cētr qō ex natura sui ē vltimate q̄tatiuum ē finis vltim' fm vīratē huic centro volūtas diuia p° ⁊ p se: qz nō pticipatōne alicui' alī' a se imobiliē ⁊ necēio adhēt: qz ipa volūtas ñ p habitū nec p actū ordinē a se nec i vtute alic' cāe superioris pfectissime amat illud sūmū bonuz ⁊ necēio. In 2° gradu ē volūtas creata bta q̄ nō p° sz pticipādo a deo p se tm̄ qz p forma sua intrinseca adhēt firmiē huic bono: ⁊ h° qz facta ē q̄si intrinseca volūtati p° desciscēti qz in ei' bnplacito sp manēs.

In 3° gradu ē volūtas iusti viatoris q̄ sz imitat diuine volūtati ⁊ mediāte illa sūmo bono i q̄ desciscit ipa volūtas tm̄ nō firmiē adhēt illi bono vl' bnplacito istius volūtatis: vñ nūc adhēt illi nūc auertit ab illo. sz h est q̄dā dissile i corpib' tertij mēbri qz ibi manēte sōr q̄ cōp' desciscit pt ipm nō desciscē h oz forma q̄ desciscit destrui sil' cū auersione volūtatis a centro suo. In 4° gradu ē peccās mōliē q̄ sz quātū ē ex pte act' volūtatis se q̄tātis vehemēter ihereat alicui alij a deo ita q̄ nec mediāte illo nec imediate ihereat deo tm̄ ex pte obiecti non pōt simplr q̄tari: imo sic descēs respectu nauis ⁊ nō respectu cētri nō desciscit simplr qz nō desciscit respectu vltimi q̄tātis i vniuerso: ita volūtas q̄tās se quātuz pt i aliq̄ obō alio a deo nō simplr quietat: qz nō respectu hui' qō vltimate ⁊ pfectissime ē in vniuerso q̄tatiuū volūtatis. Qō etiā patz qz ibi volūtas nunq̄ satiatur quātumcunq̄z firmiter se immergat in illud ppter se amādo illud.

Ex his ad propositas

q̄estiones dico q̄ frui nihil diē nisi actū inherēdi obiecto propter se quem pcomitat delectatōis q̄tatio: siue q̄ est ipa q̄tatio: h° ē act' vltiate iminās potētiā inquātū pō seipa imiat actu suo: ita q̄ de rōe fruitōis ñ vī eē q̄ ipa q̄tet potētiā quātū ē ex pte obi sz quātū ē ex pte potētie obiecto ppi se inherētis. dico g q̄ volūtas diuia fruit simplr ⁊ necēio ⁊ p se ⁊ p° ⁊ volūtas creata brā fruit simplicit ⁊ ppetuo ⁊ p se sz nō primo. volūtas viatoris iusti fruit simplr ⁊ p se sz ñ imobiliē: neq̄z primo volūtas peccātis mōliter fruit simplr quātū ē ex pte volūtatis q̄tātis seipaz: qm̄ q̄tat i obō q̄ ppi se amat sz nō simplr q̄tat quantū ē ex pte obiecti: nec frui illud req̄rit: q̄a obiectū nō ē de se q̄tatiuū sic potētia actu suo se q̄tat i ipo iō ē fruitō iordinata

Universidad de Deusto Biblioteca

Sed tunc est dubitatio quo obō peccans mortaliter fruit: an. s. actu suo an obiecto sui actus. Rñ. q̄ cōiter fruit se ipso. q2 obm actus sui amat amore cōcupie. ⁊ per ꝓns aliq̄d aliud amat amore amicitie. q2 oēm amorē cōcupie ꝓcedit amor amicitie. illud autem aliud est ipsemet cui vt amato amore amicitie appetit illō obm. vñ nō fruitur obiecto sui actus nec per ꝓns ipso actu sup quē nō ors p reflecti. hec est snia aug. de ciui. dei li. 14. c. 28. ⁊ super geñ. li. 2. ⁊. c. 8. q̄ duas ciuitates fecerunt duo amores. ciuitatē diaboli amor sui vsq̄ ad contēptum dei. ciuitatem dei amor dei vsq̄ ad contēptum sui. ergo prima radix ibi est q̄ peccans fruitur se.

Ad qōem penultimam dici potest q̄ appetitus sensitiuus licet aliqualiter alicui inhereat pp se. i. nō pp alterū negatiue. q2 ñ est eius referre ad aliud. nō tamē ordinate. q2 nō appreciat obm vt nō referibile ad aliud. iō abusiue dr frui pp nō relationē nō tñ ꝓpe. q2 nō irreferibiliter inheret. Similiter nec amore inheret. q2 eius ꝓpe nō est amare. Similiter nec ꝓpe inheret q2 nō se applicat obiecto sed quasi infigitur vi obiecti. q2 nō ducit se. sed ducit fm damas. li. 2. c. 24. Et in sequēdo parabolā de quietatiōe corporis posset dici q̄ appetitus sensitiuus similatur ferro quasi adamanti infixo vi adamātis attracto. ⁊ sic nec in cētro mediate nec immediate quietatur nec in aliquo alio vi illa que esset quietatiua in cētro vel intrinseca quietatiua quasi in cētro. sz tñ quasi vi extrinseci quietātis. ita hic vis obiecti quietat. nō āt i. intrinseca q̄tatiua in cētro vel q̄si in cētro q̄ est sola libertas. q̄ appetitui sensitiuo nō cōuenit

Ex his patet ad vltimā questionē. q2 si ab appetitu sensitiuo neget frui ꝓpe qui tamē magis cōuenit cū voluntate cuius ꝓpe est frui q̄ appetitus nālis q2 actus appetit' sensitiui sequitur actū cognoscēdi sicut act' voluntatis. nō sicut autē actus appetit' nālis si quis sit actus eius. sequit q̄ habēti solū appetitū nālē nō cōuenit frui proprie. imo nec sic abusiue sicut cōpetit appetitui sensitiuo.

Ad argumenta ad illō primē q. dico sicut dictū est qōne prima h' distinctiōis articulo. 4. Q: rō finis nō est ꝓpe rō fruibilis sed rō illius boni absoluti cui cōuenit rō finis sz igitur deus ñ sit finis sui tamē respectu volūtatis sue est illud obm cui nata est ꝓpete rō finis q2 est sūmū bonū. nō tñ pōt sibi cōpete rō finis respectu sui sic nec respectu sui est finis sed respectu oiuz fruibiliū q̄lia sunt bona ordiabilia ad aliud. Si obijciatur quō ḡ deus dr agē pp finē. ⁊ etiā q̄ superioris agētis est superior finis.

Rñdeo respectu nullius est cā finalis aliqua nisi respectu c' est cā efficiens. q2 cālitas cause finalis est mouē efficiē ad agendū. dei igit ineffectibilis nihil est cā finalis. sed illud p^m dictū vulgatū dr intelligi q̄ agit pp finē effect' nō pp finem sui. q2 nō est agēs sui. Similr 2^m dm dr intelligi de fine effectus. q2 agēs superior ordinat nō se sed effectū ad finē vlioreē vel superiorē. ⁊ ita ille finis superior est agentis nō vt finis eius. sed ad quē ordinat illud quod agit.

Ad argumētum 2^e. q. dico q̄ ꝓpr actū desiderij qui est respectu non biti q̄ viator iust' appetit deū actu cōcupiscētie hz iust' aliū actū amicitie volēdo deo in se bñ eē. ⁊ hic act' amicitie est fruitio nō āt ille q̄ ē desiderij. ⁊ iste 2° p prie est charitatis nō āt primus qui est desiderandi sicut dicetur libro tertio.

Ad primum ar^m 3^e q̄ si ꝓt expoi maior q2 inherēs mobili nō quiescit simplr sz q̄^m ē ex parte sui sic quietet se in i. ⁊ ita procedēda est hec p° q̄ peccans mortaliter non simpliciter quietatur. sz quātū ē ex pte ipi' sic actu suo se q̄tare volētis vltimate se q̄tet imobili. Si addat q̄ nihil fruitur nisi simpliciter q̄tet. negādū est: sed oportet addē nisi simplr q̄tetur quātū ē ex pte ipi' act' q̄. s. ibēt obō: ⁊ ēt quantum est ex pte obiecti i fruitōne ordinata. Nec h dēt intelligi q̄tatio summa: q2 oēm q̄tatōez vie sequtur maior patrie: sz ꝓpter actū irreferibilē ita acceptātē obiectū. Ad 2^m pōt maior negari: q2 licet amore ordiato nulli' fruatur aliq̄ nisi q̄ non vult aliquē vti sz frui: tñ amore inordinato bñ pōt q̄s frui q̄ nō vult aliū frui: sz tñ vti: vel illud nullo modo amare sicut patet de zelotipia inordinata. Ad ꝓbatōnem maioris ꝓt dici q̄ licet fruēs appciet fruibile tanq̄ sūmū bonū: nō tñ vult illud ab oibus sic appciari qñ inordinate sic fruit: non igit sequtur vult illud eē sūmū bonū vl' amat illud q̄si sūmū bonū: ḡ vult alios sic amare illud. Aliter pōt responderi negando minorē: ad ꝓbatōem non sequtur vult fruibile eē: ḡ vult illud eē a deo Nec sequtur etiam: vult illud esse a deo. ḡ vult deū vti illo: ⁊ cā defect' vtriusq̄ ꝓnitie ē q2 nō oportet volentē añs velle ꝓns qñ ꝓns nō includit p se in añte sed tñ sequitur p locū extrinsecū: ita est in proposito.

Ad auctoritatez august. ad quartā questionē pz q2 exponēda ē auctoritas ei' de fruitōe abusiua sive extēdendo fruitōem: q2 appetitus sensitiuus nō refert intelligendo negatiue nō ꝓtrarie: q2 nō inhēt obō tanq̄ irreferibili: quia licet irreferibili a se hoc est in potentia naturali in ipso: non rōne bonitatis obiecti vere vel in acceptatione potentie. de differentia istorum non referri negatiue ꝓtrarie ⁊ ꝓuatiue dicet 2°. libro di. 40.

Ad argumētū questionis vltime pz q̄ licet appetitus naturalis alicui inhereat ꝓpter se negatiue nō tñ cōtrarie vt in plurib': ⁊ si qñq̄z cōtrarie ñ tñ amore inhēt: sz nec etiā ꝓpe inheret sz ab ipso dāte nām q̄si infigit illi obiecto. non q̄dem p actū elicitū aliū a nā sicut ē in appetitu etiā sensitiuo: sed per inclinatōem habitualē nē. Unde sicut p̄dictū est min' ꝓuenit sibi frui q̄ appetitui sensitiuo qui per actum elicitū q̄si obō iam cognito inheret licet nō libere appetitus aūt nālis sine omni cognitōe ꝓpetuo iclinat. Ex dcis de frui: ⁊ spālit i questōe. 3^a. hui' distinctōis patē pōt de vti q̄ est act' q̄dā volūtatis iperfectior ad frui sicut ad actuz pfectiorē eiusdem potentie ordinatus.

Jrca secundam distinctōnem q̄ro primo de his q̄ ptinēt ad vnitatē dei: ⁊ p° vtz in entib' sit aliq̄d actu existens infinitū. q̄ non sic arguit: si vnum ꝓrīū eēt i nā actu infinitū nihil sibi contrariū eēt in nā: ḡ si aliq̄ bonū sit actu infinitū nihil mali eēt in vniuerso. Rñdetur q̄ maior est vera de cōtrarijs formaliter. nullum malū ꝓrīatur deo formaliter Cōtra: siue formaliter siue virtualiter ꝓrietur si est infinitum nihil patitur contrariū sui effectus: q2 ꝓpter infinitam virtutem destruet oē incōpossibile suo effectu: ḡ maior est ita vera de ꝓtrario virtualiter sicut formaliter: ⁊ est exēpluz si sol esset infinite calidus virtualiter nihil relinqueret frigidum in vniuerso: sicut nec si esset infinite calidus formaliter. Jtem corpus infinitum nullum aliud corpus secum cōpatitur ergo nec ens infinitum aliud ens cum eo. probatio consequentie: tum quia sicut repugnat dimensio dimensioni: ita videt actualitas actualitati repugnare: tū q2 sic si eēt aliud corp' ab ifinito facēt cū illo aliq̄d mar' ifinito: ita si eēt ens aliud ab

Universidad de Deusto Biblioteca

infinito facēt aliquid maius infinito.

Preterea qd ita ē h q nō alibi est finitū respectu vbi: ⁊ qd ita ē nūc q ñ alias est finitū respectu qñ. ⁊ ita de alijs: ⁊ qd ita agit h° qd nō aliud ē finitū fm actō nem: g qd est h° aliqd q nō aliud ē finitū fm entitatē. de' ē sūme h°: qz ex se est qdā singularitas: g nō est infinit'. Item 8°. physi. virtus infinita si eēt mouēt in nō tpe: nulla vtus pōt mouē i nō tpe: g nē. Contra ibidem phs. 8°. phycoz. p bat pmū mouens eē potētie infinite: qz mouet motu infinito: sz hec pclo nō pt intelligi tm de infinitate durationis: qz ppī infinitatē potentie pbat q nō possit esse i magnitudine. nō repugnat aūt magnitudini fm eum q in ea sit potentia ifinita fm duratōez sic ponit i celo.

Ecundo quero

an aliqd infinitū siue an deū esse sit per se notum. q sic probo. damas. li. pmo. c. pmo. et' qd ē deū eē cognitio oibus ē nālit inserta: sz illud ē p se notum cui' noticia oib' inserta ē: sicut pz ex. 2°. metaphy. q pma principia que sūt qsi ianua sūt p se nota g nē. Preterea illd q nihil mai' cogitari pōt eē est p se notū. de' aūt ē hmōi fm ansel. p sol. 2°. illud aūt nō ē aliqd finitū g ifinitū. pma, pbatur: qz oppositū predicati repugnat sbiecto. si eni non ē nō est quo mai' cogitari nō pt: qz si eēt in re mai' eēt q' si non eēt i re sed tm in itellectu. Itē veritatē eē est p se notū: de' aūt ē vitas: g deuz eē est p se notū. pbatio maioris: qz sequit ex suo opposito. si eni nulla vitas ē g verū est nullā vitatē eē: g veritas ē. Item ppōnes hntes necessitatē fm qd ex terminis hntibus entitatez fm qd sūt p se note: sic pma principia q sūt p se nō ex terminis habētib' eē in itellectu: g multo magis erit illa p se nota q hz necitatē ex termis simplr necēs qlis ē ista de' ē. Assūptū pz: qz necessitas primorum pncipiorz ⁊ noscibilitas eorz nō est ppī existētiā terminorz i re: sz tm ppī ordinē extremorz vt sūt i intellectu pcipiēte. Cōtra: p se notū nō pt ab aliq negari. sz dixit ilipiēs i corde suo nō ē de'.

Quoniaz secunduz

phm. 2°. metaphy. absurdū est sil' qrere sciaz ⁊ modū sciēdi: ió p° rñdeo ad tertiam qstionē q erit de mō cognoscēdi ista deus est: ⁊ quātū ad istā p° assigno rōez ppositōis p se note: ⁊ dico cū dī p se nō li p se nō excludit qālibet cām: qz non excludit ēminos ppositōis. nulla eni p positio p se nota ē exclusa a noticia ēminorz: qz pn° p° cognoscim' inquātū terminos cognoscim': sz excludit qcūq cā ⁊ rō q ē extra p se pceptū ēminorz ppositōis p se note. Dicit igit ppō p se nō q ex ēminis, ppis q sūt aliqd ei' vt sūt ei' hz vitatē euidentem ⁊ nō p aliqd aliud qd sit extra termios, ppos hz euidentiā sed ex se tm vt oē totū est mai' sua pte. Ulteri' qui sūt illi termini ppriī ex qb' debet esse euidēs: dico q quo ad h° ali' termin' ē diffinitio ali' diffinitū: ⁊ h° sl ue accipiātur termini ppois p vocib' significātib' siue p pceptibus significatis qd pbo ex p° posterior: qz qd ē qd alteri' extremi est mediū i demōstratōe: g altera pmissarz nō differt a pclone nisi sicut diffinitū a diffinitōne: ⁊ tm pmissa ē pncipiū p se notū: pclo aūt nō est p se nota sed demōstrata: g quātū ad rōem ppōnis p se note ali' ēmin' ē diffinitio a diffinito: qz si eēt idem pcept' diffinitionis ⁊ diffiniti i demonstratione potissima esset petitio pncipij: itē tūc eēt ibi duo ēmini tm qd est fallū. Hoc pbat 2° sic p arist. pmo physi. q noia sustinēt ad diffinitōez hoc qd totū ad partes. i. q nomē est pus notū diffinitōne. nomē aūt confuse importat qd diffinito diffinite: quia diffinitio diuidit in singularia g conceptus qdditatis, put iportat pr nomen pfuse ē pus not' nālit q' pceptus ei' vt importatur distincte p diffinitōem ⁊ ita ali' pcept' ⁊ aliud extremū. Ex ou ob' declaratis ifero, ppositū sic: cū ppō sit p se nō q ex ppis ēminis hz euidētez veritatē ⁊ alij ēmini sūt pcept' qdditatis distincte vt iportat p diffinitōez ⁊ pcept' qdditatis pfuse vt iportat p nomē, sedt q ppō nō est p se nō qdditate pfuse accepta q nō ē nō nisi eadē distincte pcipiat p diffinitōez. Hec etiā eadē pclo pbat qa als qlibet ppositō q est vera p° vt hō ē aial ⁊ cor: p° vsqz ad sbaz eēt p se nō qd tm nō est verū. nā si rō vtriusqz extremi assignat ex rōib' extremorz distincte concepti apparet mālfestū q vnū extremū includit aliud. Sllr alias qlibz ppō eēt p se nota i scientijs specialib' quā meta physic' possz hīe p se notā ex diffinitionib' extremorz qd nō ē verz: qz geometri nō vtit aliqb' pncipijs tāq p se notis nisi q hnt euidētē vitatē ex ēminis cōfuse cognitis: puta pcipiēdo lineā pfuse euidēs ē q linea ē lōgitudo sine latitudine ñ pcipiēdo adhuc distincte ad qd gen' pti neat linea sic pslderat metaphysic'. als aūt ppositōes qs metaphysic' possz cognoscē puta q linea ē spēs quātitatis cōtinue distincta ꝗ supficiē ⁊ cor: p° ⁊ hmōi tales, ppōes nō hz geometri, p p se notis.

Patet h° 3° qz bn stat demōstratio ali cui' pdicati de diffinito cū h° q illud pdicatū sit p se notū de diffinitōe: sic hīe tres ē demōstrabile ō triāgulo cū tm notū sit p se de ei' diffinitōne. q ois figura plana nē. est igit ois ⁊ sola illa, ppō p se nō q ex terminis sic pceptis vt sūt ei' termini nata ē hīe euidētē vitatē pplexiōis.

Ex hoc pz q nō est distinguere inter ppō nē eē p se notā ⁊ p se noscibilē qz idē sīnā, ppō nō dī p se nō qz ab aliq intellectu cognoscat p se. tūc ei si null' itellect' actu cognoscēt nulla ppō eēt p se nō: sz dī p se nota qz quātū ē de nā ēmiorz nata ē hīe euidētē vitatē pētā in terminis etiā in qcūq itellectu pcipiēte termios si tm aliqs itellect' nō pcipiat ēminos ⁊ ista nō pcipiat ppōem nō min' ē p se nō quātū ē de se: ⁊ sic loqmur de ppōe p se nota. Ex his pz q nulla ē distictō de p se nō in se ⁊ i nobis qz qcūq ē in se ⁊ p se nō cuicūq intellectui ē p se nō lz non actu cognita: tm quātū ē ex ēmis ē euidēter nō si ēmini pcipiātur sic pz de sylogismo pfecto q nulli' idiget vt appeat necē'. Itē ppī idē nō valet illa distictō q aliqd ē p se notū sapiētib' vel insipiētib': qz h° totū ptinet ad pceptōem ēminorz q plupponit ad itellectū, ppōnis p se note. Nec illa distictio valet q aliq sūt p se note pmi ordinis aliq scdi: qz q cūq p se note, ppōnes pceptis ēminis p prijs sic sūt termini ei' hnt euidētē veritatē in ordine suo.

Ex his ad questio

nē dico q ppō illa ē p se nota q ꝗungit ista extrema eē ⁊ ēntiā diuinā vt ē hec qz illa ex ēminis suis hz euidētē vitatez i tātū q illa, ppō nō ē p se 2°° qsi pdicatū sit extra rōem sbi sz p se pmo mō ⁊ i mediata ⁊ ex ēminis euidēs qz ē imediatissima ad quā resoluūtur oēs ppositiones enūciantes aliqd de deo qlitcūqz pcepto. ē igit ista de' ē: vel h° ēntia ē p se nō: qz ista extrema nata sūt facē euidētia de ista pplexione cuilibet appēhēdentī pfecte e xtrēa isti' pplexionis: qa eē nulli pfecti' puēit q' huic ēn': sic g itelligēdo p nom dei aliqd qd nos nō pfecte cognoscim' nec cōcipim' vt hāc ēntiaz diuinā: sic hec ē p se nō: de' ē. Sz si q'rit an eē insit alicui pceptui quē nos pcipim' ita q sit ppō p se nō i q enūciat eē de tali pceptu: puta i tali, ppōne cui' extrema pnt a nobis pcipi. pōt enim i intellectu nostro eē aliquis pcept' de deo dictus non cōis sibi ⁊ creature. puta necessario ens vl' ens infinitū vl' sūmū bonū: ⁊ de tali pceptu possumus predicare eē eo modo quo a nobis concipit. dico q nulla talis ē p se nō, ppter tria: pmo qz qlibet talis ē conclusio demōstrabilē etiā propī quid. pbatio. quicquid pmo

Universidad de Deusto Biblioteca

⁊ ĩmediate cõuenit alicui de quolibꝫ qd̃ est in eo siue sibi superiori siue inferiori vel de passione potest demonstrari propter quid per illud cui p° conuenit tãq̃ per mediũ. Exemplũ si triangulus prĩ° habet tres angulos equales duobus rectis de quolibet contẽto in triãgulo potest demonstrari q̃ habeat tres anglos demonstratione propter quid per medium qd̃ est triangulus. puta q̃ aliqua figura habet tres ⁊c. de qualibet etiam specie trianguli q̃ habeat tres licet non primo. esse autẽ primo conuenit huic essentie vt hoc ergo. de quolibet qd̃ est in hac eẽntia qd̃ pot a nobis cõcipi siue sit quasi superi° siue quasi passio pt demõstrari eẽ per hanc eẽntiã sicut per medium demõstratione pp quid. sicut p hãc triangulus hꝫ tres demõstrat q̃ aliqua figura hꝫ tres. ⁊ per ꝑñs nõ est per se nota ex terminis. qz tũc nõ demõstraret. propter quid. 2° sic: ꝓpositio per se nota cuilꝫ intellectui ex terminis cognitis est euidẽs. sed hec propositio ens infinitũ ẽ nõ est nota siue euidens nro intellectui ex termis. ꝓba°. tales. n. terminos prius cõcipim° q̃ eã credam° vel per demõstrationẽ sciam° ⁊ i isto priori non est nobis euidens. nõ eni certitudinalr eã tenem° ex terminis nisi per fidẽ vel demõstrationẽ. 3° qz nihil est per se notũ de cõceptu nõ simpliciter simplici nisi sit per se notũ partes illius cõceptus vniri. null° autẽ cõceptus quẽ hẽmus de deo. ꝑpus sibi ⁊ nõ cõueniens creature est simplr simplex. vel saltẽ nullus quẽ nos distincte percipiamus eẽ. ꝑpuꝫ deo est simplr simplex. g̃ nihil est per se notũ de tali cõceptu nisi per notũ sit partes illius cõceptus vniri. sed hoc nõ est per se notũ qz vnio illarꝫ ptium demõstrat per duas rões. maior manifesta est per phꝫ. 5. meta. c. de falso. qz rõ in se falsa est de omni falsa. g̃ nulla rõ est de aliquo vera: nisi sit in se vera. g̃ ad hoc q̃ cognoscat aliquid eẽ verũ de aliqua rõe vel ipsam eẽ verã de aliquo oꝫ cognoscere ipsam eẽ verã in se nõ est autẽ rõ in se vera nisi partes illius rõis sint vnite. ⁊ sicut oꝫ scire quãtum ad ꝑdicationes quidditatiuas q̃ partes illius rõis possint vniri quidditatiue puta q̃ altera cõtineat alteraꝫ formaliter. ita quãtum ad veritatẽ propositionis enũciantis eẽ opꝫ cognoscere partes rõis subiecti vel predicati vniri actualiter. Exemplũ quẽadmodꝫ ista hõ irratiõalis est aial. nõ est per se nota loquẽdo de predicatiõe quidditatiua. qz sb̃m in se includit falsum. qz ꝓpositionẽ includentem in se ꝗdictoria. ita ista hõ albus est nõ est per se nota nisi per se notũ sit hoiem ⁊ albũ actu cõiungi. qz si nõ cõiunguntur actu hec est vera. nihil est homo albus. ⁊ per ꝑñs sua ꝓuersa est vera. nullus homo albus est aliqd̃ g̃ sua ꝗdictoria falsa. homo albus ẽ aliquid. ꝓba° minoris. quẽcũq̃ cõceptum cõcipimus siue boni siue veri si nõ ꝗbũ per aliquid vt nõ sit cõceptus simplici simplex: vt dicẽdo sũmũ bonũ vel infinitũ bonũ vel increatum vel imensum ⁊ sic de alijs nullus talis est. pp° deo. voco autẽ cõceptũ simpliciter simplicẽ qui nõ est resolubilis in aliquos cõcept° simplices quoꝫ quilibꝫ possit actu simplici distincte cognosci. Ex ista rõe vltima pꝫ ad quasdã instantias cum arguitur hec est per se nota necesse eẽ est. proba° qz oppositũ ꝑdicati repugnat subiecto si eni nõ est nõ est necesse esse. hec etiam est per se nota deus est. qz fm cõem ꝓpositionẽ quã ponit Damas. li. p°. c. ix. deus dicitur ab operatõne actuali fouere vel ardere vel cõsiderare. ergo secũdm cõem acceptionẽ idez est deus est. sicut operans actu est. que videtur per se nota. qz vt prius oppositũ predicati repugnat sbiecto. s. q̃ sit actu operans ⁊ q̃ ñ sit. Dicitur q̃ hec propositio operans actu est potest predicare esse 3ᵐ adiacẽs vel 2ᵐ. ⁊ ita predicari esse vt nũc vel et habituale. ꝑmomodo non est p se nota

2ᵒᵐ est per se nota. Sed hoc nõ est logice dcũ. qz fꝫ phm 2° pyer. eẽ ñ predicat 3ᵐ nisi qñ 3ᵐ adiacet sibi tanq̃ predicatum qñ ãt nullũ adiacet sibi tertiuꝫ predicat eẽ ꝑpum qd̃ est predicari 2ᵐ adiacẽs. hic nihil adiacet sibi. igĩ predicat precise qd̃ in se est. ⁊ ita predicat eẽ 2ᵐ. Jõ aliter rñdeo ad instãtias q̃ nulla istarꝫ propositionũ est per se nota. necesse eẽ est. vel operans actu est. qz nõ est per se notum partes que sẽ in subiecto vniri actualiter cũ dicit oppos^m predicati repugnat sb̃o dico q̃ nõ sequitur ex hoc. ꝑponeꝫ eẽ p^e notã nisi illa repugnãtia sit euidẽs. ⁊ ẽt cũ hoc sit euidens vtrũq̃ extremũ hãc cõceptũ simplr simplicẽ vel cõcept° partium vniri si nõ sit cõceptus simpliciter simpler. Contra istud si oppo^m predicati repugnat sb̃o vt si ñ aial repugnat homini. sequitur q̃ si homo est: aial est ergo ꝑñtia est bona ponẽdo sb̃m in aliquo añte ⁊ predicatũ in aliquo ꝓñte inferẽdo ꝑñs ex tali añte puta. a. ẽ neẽe eẽ g̃. a. est qz oppo^m ꝑñtis repugnat añti. sꝫ omis ꝑñ° necessaria tenet virtute alicuius cathe^ce necessarie illa cathegorica est q̃ vnit extrema rõe quoꝫ tenet ꝑña. ergo talis propositio est necessaria. puta illa necesse eẽ est: vel operans actu est. Rñ° qñ in añte includunt duo opposita ⁊ infert ꝑñs nõ infert ratione alicuius toti° extremi. qz totũ extremũ nullũ vnũ cõceptũ facit. sed tm̃ rõne alterius partis extremi. puta sequitur homo irratiõal est. g̃ aial est. rõ ꝑne nõ est homo irrationalis qz nullũ v^m cõceptũ facit. sed hõ in añte ⁊ aial in ꝑñte. ⁊ iõ cathegorica p se vera debet formari ex illis extremis que erit ista homo est aial. Jta in ꝓposito si propositio habeat extremũ nõ simpliciter simpler cuius partes nõ sunt p^e note vniri ⁊ aliquid infertur rõne talis extremi nõ simplr simplicis infertur ratione alterius partis que includit illud qd̃ infertur in ꝑñte. ⁊ iõ tenet in virtute cathe^ce cõiungentis illa duo. alteram. s. partẽ añtis ⁊ alterã partẽ ꝑñtis. ista h: est. eẽ est. nõ autẽ necesse eẽ est. Per idẽ ad aliud si nõ est actu nõ est operans. g̃ per oppositũ. si est operans est ens actu Rñdeo in sb̃o includũtur plura quoꝫ alterũ est precise rõ ꝓsequẽtie nõ autem totum. ⁊ ideo nõ est propositio necessaria vniendo totum extremũ antecedẽtũ cum extremo ꝓsequẽtis.

Ad argumenta principalia.

Ad prĩ^m. s. ad Damas. potest exponi de po° cognitiua nãliter nobis data p quã statim ex creaturis possumus cognoscẽ deum eẽ saltẽ in rationibus generalib°. ⁊ ibi subdit qualiter cognoscitur ex creaturis. vel de cognitione dei sub rõibus cõibus cõuenientibus sibi ⁊ creaturis q̃ cognita perfectius ⁊ eminẽtius sẽ in ꝏ q̃ in alijs. q̃ ãt nõ loquatur de cognitõe actuali ⁊ distincta dei. pꝫ per hoc qd̃ dicit ibi. nemo mouit euꝫ nisi q̃tum ipse reuelauit. Ad 2ᵐ dico q̃ Ansel. ñ dicit illam propositionẽ eẽ per se notã. qd̃ apparet qz nõ pot inferri ex deductõe eiꝰ q̃ ista propositio sit vera nisi ad minus per duos syllogismos. quorũ alter iste ẽ oĩ nõ enti ens est maius. sũmo nihil est maius. g̃ summũ nõ est nõ ens. ex obliquis in 2° 2^e. Alius syllogism° est iste qd̃ nõ est nõ ens est ens. summũ nõ est non ens. g̃ est ens. quõ autẽ rõ eius valeat dicẽt in sequẽti questõe articulo. 6. qd̃ fiet ad ifinitatẽ probãdam. Ad probatõꝫ maiorꝫ dico q̃ maior ñ est per se nota. cum probatur qz oppositũ predicati repugnat subiecto. dico q̃ nõ est per se euidens oppositũ predicati repugnare sb̃o nec per se euidẽs est subiectũ habere cõceptũ simplr simplicẽ vel q̃ partes illĩ° vniãtur in effectu. ⁊ ambo ista requirũtur ad hoc q̃ propositio ista eẽt per^e nota. Ad 3ᵐ dico q̃ veritatẽ eẽ est per^e notũ. g̃ deũ eẽ. nõ sequit. sed est fallacia cõsequẽtis. Aliter pot negari maior. cuꝫ probat: si nulla verita) est g̃ nullã vitatẽ

Universidad de Deusto Biblioteca

cē est verū. ꝓñ ā nō valet q̃ veritas aut accipit pro fundamēto veritatis in re. aut pro veritate in actu intellectus ꝓponēte aut diuidēte. si āt nulla veritas est nec verū est aliq̃ veritatē cē q̃ nec veritatē rei: q̃ nulla res est. nec veritatē itellectus cōponētis ⁊ diuidētis. q̃ nullus est. bene tñ sequit si nulle veritas est ḡ ñ est verū aliq̃ veritatē cē: q̃ nulla est. sed nō sequitur vltra: ḡ verū est aliq̃ veritatē nō cē. est n. fallacia ꝓñtis a negatiua hñte duas causas vitatis ad affirmatiuā q̃ est vna illaꝝ. Ad vltimū dico q̃ ꝓpositiones nō dicūt per se note: q̃ extrema hnt maiorē necessitatē in se: vel maiorē in re extra intellectū. q̃ extrema vt sunt extrema talis ꝓpositionis ondūt euidentē cōplexionē cē ꝓformē rōnib' terminoꝝ ⁊ beatitudini eoꝝ ⁊ hoc quale cūq̃ cē termini hēant siue in re siue in intellectu. euidētia. n. h' cōformitatis ē euidētia vitatis in propōe q̃ est ꝓpōnem cē per se notā. nunc āt ista oē totū ē maius sua parte. vel aliq̃ consilis in q̃cūq̃ intellectu cōcipiēte termios nata est hīe talē euidentiā ex terminis. q̃ ex termis est euidens q̃ ista ꝓplexio est cōformis hitudini ⁊ rōib' iminoꝝ q̃lecūq̃ cē imini hēant. ⁊ iō ly mior sit necitas imioꝝ nō sequit q̃ sit mior euidētia ꝓpositionuꝝ

Ad primaꝝ qōnem

sic procedit. q̃ de ente infinito non pōt demōstrari cē pp quid q̃m ad nos. ly ex nā terminoꝝ ꝓpositio cēt demōstrabil' pp quid. sed q̃m ad nos propositio est ō monstrabilis demōstratione q̃ ex creaturis. ꝓpetates āt infiniti entis relatiue ad creaturas imediat' se hnt ad 1ā q̃ sī media in demōstratiōe q̃. q̃ ꝓpetates absolute. ita q̃ de illis ꝓpetatib' relatiuis imediatius pōt cōcludi cē p 1ā q̃ sūt media in tali demōstratione q̃ de ꝓpetatib' absoluris. nā imediate ex cē vniuſ relatiui sequit cē sui correlatiui. iō p° declarabo cē de ꝓpetatib' relatiuis entis infiniti. Et 2° de his declarabo cē de ente infinito. q̃ iste proprietates relatiue soli ēt infinito cōueniunt. ⁊ ita erūt duo articuli principales.

Quātuꝝ ad primū

articulū dico q̃ ꝓpetates relatiue infiniti entis ad creaturas aut sunt ꝓpetates cālitatis: aut eminētie. Cālitatis ouplicl aut efficient' aut finis: qō addit de causa exēplari nō est aliud gen' cause ab efficiente. q̃ tunc eēnt. 5. gnā cārum. vñ cā exēplaris est qōdam efficiens. q̃ agens per intellēm distinctū ō agens per nām de quo alias. In p° ḡ articulo principali tria principaliter ondam p° videlꝝ q̃ aliquid est in effectu inter entia qō est simpliciter p̄m fꝝ efficientiā. ⁊ aliquid ē simpliciter p̄m fm rōꝝ finis. ⁊ aliquid est simpliciter p̄m fm eminētiam. 2° principalr ondam q̃ illud qō est p̄m fm vnā rōem primitatis idē est p̄m fm alias p̄mitates. 3° ondam q̃ ista triplex primitas vni soli nature cōuenit: ita q̃ nō pluribus naturis differentibus spē vel quiddītate. ⁊ ita in pri° articulo erunt tres articuli min' principales. Primus articulus istoꝝ includit tres cōclusiones principales fm triplicē primitatē. quelꝝ āt istaꝝ triū cōclusionuꝝ hꝝ tres ex quib' dependet. p̄ā est qō est aliqō primū sic. 1° q̃ illud est incausabile. 3ā q̃ illud actu existit in entibus. Itaq̃ in p° articulo si nouē cōclusiones. sed tres principales. Prima 2° istarū est ista. q̃ aliqō effectiuum sit p̄m simplr. ita. s. q̃ nō sit effectibile nec effectiuū virtute alteri' a se: qō ꝓbo sic. aliqō ens est effectibile aut igit a se aut a nullo. aut ab aliquo alio. nō a nullo. q̃ nullius est cā illud qō nihil est. nec a se. q̃ nulla res est que seipsā faciat vel. q̃ gnat: aug. p° de tri. c. p°. ḡ ab a° effectiuum. illud aliud sit a. si. a. est p̄m b° exposito: habeo ꝓpo m si nō est primū. ḡ est posterius effectiuū q̃ effectibile ab a° vel virtute alteri' effectiuū. si. n. neget negatio

ponit affirma°. de illud alteꝝ ⁊ sit. b. ō quo arguit sicut de. a. argutuꝝ est. ⁊ ita aut procederet in infinitū. quoꝝ qōlibꝝ respectu prioris erit 2m aut stabit in aliq̃ nō hñte prius. infinitas āt est ipossibil' nō in ascendendo. ḡ primitas nēcia. q̃ non hñs prius nullo prior se est posterius. nā circulū in causis eē ē incōueniēs. Cōtra ista rōꝝ instatur ouplr. p° q̃ fm philosophātes infinitas est possibilis i ascēdendo sicut ponūt ex m de generationib' infinitis vbi nullū est p̄mū sed qōlꝝ 2m ⁊ tñ hoc ab eis sine circulo ponit. 2° videt q̃ procedat ex cōtingentib' ⁊ ita ñ sit demonstra°. aīs ꝓbatur. q̃ premisse assumunt eē de aliq̃ causato. oē aūt tale cōtingens est. Ad primā instantiā excludendā dico q̃ phi nō posuerunt infinitatē possibilē in causis eēntialiū ordinatis. sed ñ in accītaliter ordinatis. sicꝝ per Auic. 6. meta. c. 5. vbi loquit de infinitate indiuiduoꝝ in spē. Et ad propositū melius ondendum est sciendū q̃ si cause essentialiter ordinate ⁊ que accidentalr ordinate. vbi notandū q̃ aliō est loqui de causis per se ⁊ per accīs. ⁊ aliud est loqui de causis eēntialiter siue accītaliter ordinatis. nā in p° trīi est cōpatio vnius ad vnū cause videlꝝ ad causatū. ⁊ est cā per se que fm nāꝝ ꝓpam ⁊ nō fm aliquid sibi accīs causat. ⁊ cā p accīs ecōuerso. In 2° est ꝓpatio duarum causarū inter se inquantū ab eis est aliquid cātum. Et differunt cause per se siue eēntialiter ordinate. a. per accīs siue accītaliter ordinatis in tribus. Primā dīa est q̃ i causis per se ordinatis cā 2ā inquantū causat depēdet a p̄ā. in per accidēs nō. ly in eē vel in aliquo alio depēdet. 2ā est q̃ in per se ordinatis est cālitas alterius rōis ⁊ alterius ordinis. q̃ superior est perfectior. in accītaliter ordinatis nō. hec sequit ex p̄ā. nā nulla cā a cā eiusdē rōis dependet eēntialr i causando. q̃ in cātione alicui' sufficit vnuꝝ vni rōis. 3ā est q̃ oēs cause per se ⁊ essēti aliter ordinate fil' nēcio requirūtur ad causandū alioqui aliq̃ per se cālitas deesset effectui. in accītaliter āt ordinatis nō sic est q̃ nō requirit simultas eaꝝ in cāndo. Ex his ondītur ꝓpositū sic. infinitas eēntialr ordinatoꝝ est ipossibil'. silr 2ā infinitas accītaliter ordinatoruꝝ est ipossibilis nisi ponat stat' in eēntialr ordinatis. ḡ oi mō est ipossibilis infinitas in eēntialiū ordinatis. 3° si ēt negetur ordo eēntialis adhuc infinitas est ipossibilis. ḡ oi mō est aliqō simplr primū effectiuū. Istaꝝ triū propositionū assumptarū pp breuitatē primā dicatur. a. 2ā b. 3ā. c. Probatio istarū p°. a. s. q̃ infinitas eēntialiter ordinatoꝝ est ipossibil'. probatio tum q̃ vniuersitas cātorum eēntialiter ordinatoruꝝ est causata. ḡ ab aliqua cā que nō est aliquid illius vniuersitatis. q̃ tunc eēt cā sui. tota. n. vniuersitas dependentiū dependet ⁊ a nullo illius vniuersitatis. tū 2° q̃ cause infinite essent simul in actu ex 3ā differētia sed ꝓsequēs nullus phs ponit. Tum 3° q̃ prius ē qō est primo propinquius ex 5. meta. ergo vbi nullum primū nihil essentialiter prius. Tum. 4° q̃ superior causa est perfectior in causando ex scōa differentia. ergo in infinitū superior est in infinitū perfectior. ⁊ ita infinite perfecte in causando. ⁊ per ꝓsequens nō cāns in vtute alterius. q̃ quelꝝ talis in vtute alteri' causans est iperfecte causans. q̃ē dependens ab aā in causando. Tū. 5. q̃ effectiuū nullā iperfectionē ponit necessario. ḡ pōt cē in aliquo sine iperfectiōe. sed si in nullo est sine dependētia ad aliquid prius in nullo est sine iperfectione ergo effectiuitas independens potest in esse alicui nature ⁊ illa est simpliciter p̄ma. ergo effectiuitas simpliciter prima est possibilis. ⁊ hoc sufficit q̃ inferius ex hoc cōcludetur q̃ tale efficiens pri m si est possibile est in re. ⁊ sic patet. a. quib' rōnibus. B. probatur sic. s. q̃ ifinitas in accidētaliter ordinatis sit impossibil'

Universidad de Deusto Biblioteca

nisi ponat status ēntialiū ordinatorum
quia infinitas accidentalis si ponit hō nō
est simul pz sz successiue tm̄ vt alterum
post alterz: ita q̄ si 2m̄ fluat aliquo mō
a pōre non tamen dependet ab ipso in
causando. pt eni causare ipm nō exn̄te
sicut filius gnāt patre mortuo sicut ipo
viuo: talis infinitas successionis est ipos
sibilis nisi cōtinuet vel ppetuetur ab ali
qua natura infinite durante a qua to
ta successio ⁊ quodlibet eius dependeat. nulla enim difformitas ppetuat nisi
i virtute alicuī pmanētis quod nihil ē
illius successionis quia omia successiua
sunt eiusdē rationis: sed est aliquid pus
essentialiter: quia quodlibet successiois
dependet ab ipso ⁊ hō in alio ordine q̄ a
causa ꝓprima que est aliqd illius succes
sionis. pz g̃ b. Probatur etiam c q.s. si
negetur ordo essentialis adhuc infinitas
est impossibilis. probatio. quia cum ex
pma rōne hic adducta. s. q̄ a nihilo nō
pōt esse aliqd sequit q̄ aliqua nā sit effe
ctiua. si negetur ordo essentialis actiuorum
igitur illa i nullius alterius virtute cau
sat: ⁊ licet ipsa in aliquo singulari pona
tur: causata tm̄ i aliq̄ erit non causata:
quod est ꝓpositū de natura. si eni i q̄lib
bet ponat causata statim implicat ꝓtra
dictio negādo ordinem ēntialem: quia
nulla nā pōt poni in q̄libet causata ita
q̄ sit ordo accidētalis sb ipsa sine ordie
essentiali ad aliam naturam sicut pz ex
b. Ad scōam instātiam. supra q̄ dic q̄
rō pcedit ex ꝓtigentib̄: ⁊ ita non est de
mōstratio. Ꝓ q̄ posset sic argui. aliq̄
nā est effecta qz aliquod sbm ē mutatum
⁊ ita ēmin̄ mutatōnis icipit ē i sbo: et
ita ille termin̄ vel ꝓpositū ꝓducitur si
ue efficit: g̃ aliqō est efficiēs p nām corre
latiuorum: ⁊ tunc pmissa eēt fm veritatē
ꝓtingens: tm̄ nō sic arguit ꝓbādo pmam
ꝓclocem: sz hō mō aliq̄ nā est effectibilis:
g̃ aliq̄ ē effectiua. añs ꝓbat: qz aliqō sbz
ē mutabile ⁊ aliqō entium ē possibile ac
cipiēdo possibile vt diuidit ꝑ necessari
um ⁊ sic ꝓcedēdo ē ex nēcēs: ⁊ tūc ꝓba
tio pme ꝓclusionis ꝓcedit vl ꝓcludit de
ē q̄dditatiuo siue de ē possibili. nō aūt
de exn̄tia actuali: sed de q̄ nunc ostēdit
possibilitas vltra in 3ª ꝓclone actualis
exn̄tia ostenditur. 2ª ꝓclo de primo ef
fectiuo est ista q̄ simplicit pmum effecti
uum est incausabile: hō ꝓbat: qz ē ineffe
ctibile ⁊ indepēdens effectiuū: ⁊ hec pz
prius: qz si sit vtute alterius causatiuum
vel ab alio effectibile: ergo vel procede
tur i infinitum vel erit circulus vel sta
tus in aliquo ineffectibili ⁊ indepēdēte
effectiuo illud dico pmū: ⁊ aliud patet
quod nō ē primū ex datis tuis. Et vlte
rius cōcludit si illud pmū est ineffectibi
le g̃ erit incausabile: qz non finibile: nec
māle nec formale: probatur pma ꝓnia
videlicet q̄ si est ineffectibile g̃ nō est fini
bile: quia causa final non causat nisi qz
metaphysice mouet ipsū efficiēs ad effi
ciendum nam non alio modo dependet
ab ipso essentialiter entitas finiti vt a p
ore: nihil autem est causa p se nisi vt ab
ipso tanq̄ a priore essentialiter depēdet
causatum. due aūt alie ꝓnie videlicet q̄
si ē ineffectibile g̃ imāle ⁊ non formale
probantur simul: quia cuius non est cā
extrinseca eius non est causa intrinseca
quia causalitas cause extrinsece dicit pfe
ctōem sine ipfectōe. causalitas aūt cāe
trinsece nēcio requrit ipfectōem annexam
qz cā intrinseca ē ps cāti: g̃ rō cause extri
sece est nāliter por rōne cause intrisece:
negato ergo priore negatur posterius.

Aliter ꝓbant eedem ꝓnie: qz cause in
trisece sūt causate ab extrinseca vel fm ē
earum vel inquantū causant ꝓpositum
vel vtroq̄ modo: qz cause intrisece non
seipsis sine agente causant ꝓpositū vl cō
stituūt. ex dictis aūt 2ª conclusio ꝓposi
ta satis pz. 3ª conclusio de pmo effecti
uo ē ista. pmū effectiū est in actu exn̄s ⁊
aliq̄ nā exn̄s actu sicut ē effectiua. ꝓba
tio. cuī rōni repugnat simplr ē ab alio
illō si pt ē pt ē a se: sz rōni pme efficiui

repugnat ē ab aliō. sicut pz ex 2ª ꝓclone.
⁊ ipz pōt ē sicut pz ex 5ª rōe posita ad
ā. q vl min̄ cōcludē. tm̄ hoc ꝓcludit. alie
āt ꝓbationes ipsī a pnt tractari de exn̄a
quā ponit hec 3ª ꝓ. ⁊ sē iste ꝓbationes ex
cōtingētib̄ tm̄ manifestis. vel si accipiāt
de nā ⁊ q̄dditate ⁊ possibilitate sunt ex
necessarijs. g̃ effectiuū simplr pm̄ pōt esse
a se. g̃ est a se. qz qō nō est a se nō pōt ē
a se. qz tūc nō ens ꝓducēt aliquid ad ē
qō est ipossibile. ⁊ adhuc idē cāret se. ⁊
ita nō erit incausabile oio. Istud vltm̄
.s. de essē primi effectiui alr declaratur
qz incōueniēs est vniuerso de ē supmū
gradū possibile in essēdo. Itē iuxta illō
nota qōdā corre qō q̄si cōtinet tres cō
clusiōes ꝓbatas qō est istud s. q̄ primus
effectiuū sit nō cātum qō est prius alijs
sed aliquid ē prius eo icludit ꝑdictionē
sic inquātum primū existit. ꝓbat vt pē
cedēs. nā in rōe illī maxime includit in
cābile vt ꝓbatur ex 2ª. g̃ si pōt qz nō cō
tradicit entitati vt ꝓbat ex prima. sequ
tur q̄ potest esse a se ⁊ ita est a se.

Iuxta tres ꝓclusiōes pmas de cā effectiua

ꝓpono tres siles cōclusiōes de cā finali.
Prima ꝓ. est. aliqō finitū est simplicit
pmū. hoc est nō est ad aliud ordinabile
nec in vtute alterī natū finire alia. ⁊ ꝓ
bat quiq̄ rōibus silib̄ illis q̄ ponebant
ad primā cōclusiōz de primo effectiuo.
2ª ꝓ. est hec primū finī est incābile. ꝓ
bat. qz est infinibile alias nō eēt primū.
⁊ vltra. g̃ ineffectibile. hec ꝓnā ꝓbat. qa
oē per se agēs agit pp finē ex 2ª phi. vbi
ēt vult hoc phs de nā de qua mius vf
q̄ de agēte a ꝓposito. sed cā nō est aliqō
per se efficiēs illud nō est effectibile. qz i
nullo gnē pōt per accidēs ē primus. sic
pz in ꝓposito spālit de causis agētib̄ p
accīs que si casus ⁊ fortuna que fz intē
tionē phi 2ª phi. reducūtur ad cās nēcio
per se agētes vt priores. s. ad nām ⁊ intē
tionē vel ꝓpositū. cā g̃ nullum est per se
agēs eius nullū erit agēs. sed cuius nō ē
finis ē nō est aliqō per se agens. g̃ ipsum
est ineffectibile. ⁊ tūc vltra vt supra ostē
sum est de cā pa effectiua. 3ª ꝓ. est q̄ pm̄
fim̄ est actu exn̄s ⁊ alicui nature nēcio ac
tu exn̄ti cōuenit ista pmitas. ꝓbat sicut
3ª ꝓ. de pa effectiuo in pa via. Correlari
um sequit q̄ primū est ita primū q̄ ipos
sibile est aliqd ē eo pus. ⁊ ꝓbat vt corre
lariū in via priore de efficiente.

Cōclusionibus tri

bus de vtroq̄ ordine cālitatis extrinse
ce iā positis ꝓpono tres siles de ordine
eminētie. Prima ꝓ. est ista. aliqua nā
eminēs est simplr pa fz perfectionē hoc
pz in ordine ēntiali. qz fz arist. forme se
hnt sicut numeri. 8. meta. in hoc ordie
stat. qō ꝓbat illis quiq̄ rōnib̄ q̄ de sta
tu in effectiuis si superī adducte. 2ª ꝓ.
est ista suprema nā est incābilis. ꝓbat
qz est infinibilis. nā finibile excellitur a
fine in bonitate ⁊ per ꝓnīs in perfectiōe.
⁊ vltra igz est ineffectibilis. ⁊ vltra g̃ in
causabilis. ꝓnīie vltime ꝓbate sunt i 2ª
cōclusiōe de pa effectiuo. Itē q̄ suprema
nā sit ineffectibilis ꝓbatur. nā oē effecti
bile hz aliq̄ cām ēntialiter ordinatam
sicut pz ex probatiōe ipsius. b. in cōclu
sione pa de pa effectio. cā āt ēntialiī ordi
nata excellit effectū. igz si eēt effectibilis
nō eēt suprema. 3ª ꝓ. suprema nā est
aliquid actu exn̄s. probatur ex precedē
tib̄ vt 3ª de effectiuo. Corm̄ aliquam eē
nām eminētiorē vel superiorē ipsa pria
includit contradictionem. quod proba
tur vt corm̄ de efficiente ⁊ fine.

Quantum ad 2m̄ articu

lū dico q̄ ista triplex primitas que est sparsim pro
bata de ista quidditate cōpetit eidē q̄d
ditati. qō ostenditur duabus cōclusiōi
bus ostēsis. Prima est ista q̄ primū ef
ficiens est vltimus finis. 2ª est q̄ primus
efficiens est primū eminentia. ita q̄ iste
articulus habet duas cōclusiones. pria
probatur sic. quia oē per se efficiēs agit

Universidad de Deusto Biblioteca

propter finē ⁊ prius efficiens agit propī finē prior.ē.g primū efficiens agit propī vltimū finē. sed propter nihil aliud a se principaliter ⁊ vltimate agit. q̄ nil aliō a se pōt eē finis eius. ergo agit propter se sicut propter vltimū finē. ergo primū efficiens est vltimus finis. 2ª cōclusio hᵒ articuli probatur sic: primū efficiēs nō est vniuocū respectu illaꝝ nārum effectaꝝ sed equiuocū ergo eminētiusʼ ⁊ nobilius eis. g̃ pᵐ efficiens est eminētissimᵐ.

Quātum ad tertiuz

articulū dico q̄ nō tātum ista triplex p̄mitas sic inest eidē nature q̄ cui vna iest insunt alie. sed ēt est ibi talis idēptitas: q̄ primū efficiens est tm̄ vnū fm̄ quiddītatē ⁊ nām. ad qō oñendū oñdo p̄mo quādam cōclusionē preambulā. 2ª principale. Preambula est q̄ efficiens qō ē primū triplici p̄mitate oñsa est ex se necesse esse. probatio q̄ est penitus in causabile. nā cōtradictionē includit aliq̄d esse prius eo in genere cause efficiētis vel finis. ⁊ per ꝯns in genere cuiuscūq̄ cause. ergo est oio incausabile. Ex hoc arguo sic. nihil potest nō esse nisi cui aliquid incōpossibile positiue vel priuatiue potest inesse. sed ei qō est a se ⁊ penitᵒ incābile nō pōt aliquid inesse qō sit ei icōpossibile positiue vel priuatiue. g̃ ⁊c. maior pz. q̄ nullū ens pōt destrui nisi per incōpossibile sibi positiue vel priuatiue. minor probatur. q̄ illud incōpossibile aut potest eē a se aut ab alio. si a se. g̃ est a se. ergo duo incōpossibilia sunt simul. vel neutrū erit q̄ vtrūq̄ destruit eē alterius: si ab alio. ꝯ. nulla cā potest destruere aliqō ens pp repugnātiaz sui effectus ad illud nisi suo effectui det perfectius ⁊ intēsiᵒ eē q̄ sit esse alterius destructibilis. nullius aūt entis ab alio est nobilius eē a sua cā q̄ sit esse entis a se. q̄ oē cātum habz esse dependēs. sed qō est ex se habz esse indepēdens. Ex hoc vltra ad propositū probatur vnitas nature prime qō est principale intētum in isto 3ᵒ articulo. ⁊ ad hoc adduco tres rationes. Prima est talis. q̄ si due nature sint necesse eē aliquibus ratiōibus proprijs realibᵒ distinguūtur ⁊ dicātur a ⁊ b. iste rōes aut sunt rōes formalēr nēcio eēndi aut ñ. ⁊ sic ⁊si prei hec illa duo p illud in quo cōueniunt sunt formaliter nēcia. g̃ vtrūq̄ duabus rōibus formalibus erit nēce esse qō est impossibile. dā cū neutra illaꝝ rōnū per se includat aliam vtraq̄ illarū circūscripta eēt nēce esse per alterā. ⁊ ita eēt aliquid necesse eē per illud quo circūscripto nō minᵒ esset necesse eē. si vero per illas rōes quibᵒ formaliter distinguūtur neutrū formalēr sit necesse eē. g̃ ille rōes nō sunt formaliter rōes nēcio eēndi. ⁊ ita sequit q̄ neutruz includit in necesse eē. q̄ necesse eē nihil includit qō nō sit necesse eē vel rō nēcio essendi. q̄ quecūq̄ entitas que nō est ò se necesse eē est possibilis. sed nihil possibile includitur in necesse eē. ergo ⁊c. 2ª probatur idē. q̄ due nature eminētissime nō possunt eē in vniuerso. ergo nec duo prima effectiua. probatio añcedēt. q̄ species se habēt sicut numeri ex 8. meta. ⁊ per ꝯsequēs si due nō possunt eē in eodē ordine multo magis nec due pōt eē prime vel due eminētissime. Hoc patet tertio per rōem de ratiōe finis. dā duo fines vltimi si essēt haberent duas coordinationes entium ad se ita q̄ ista entia ad illa nullū ordinē haberent. q̄ nec ad finem illorum. nā que ordinarentur ad vnū finē vltimuz nō possunt ordinari ad aliā. quia eiusdē causati duaꝝ eē causas tōles vel pfectas in eodē ordine est impossibile: tunc enim eēt aliquid in aliquo ordine per se causa quo ñ posito nihil minus eēt id perfecte causatuz. ordinata ergo ad vnum finem nullo modo ordinantur ad aliuz nec per ꝯsequēs ad illa que ordinātur ad aliuz. ⁊ ita ex his ⁊ illis nō fieret vnū vniuersum

Hoc etiam cōfirmatur in cōmuni q̄

nulla duo possunt esse terminātia tota liter dependentiā alicuius eiusdem. dā tunc illud terminaret dependētiaz quo subtracto nō minus terminaretur illa dependentia. ⁊ ita non esset dependētia ad illud. sed ad efficiens ⁊ eminens ⁊ ad finē dependent alia essētialiter. ergo nulle due nature possunt eē p̄mo terminātia alia entia scōz istam triplicem dependentiam. precise est ergo aliqua vna natura terminans entia scōm istam triplicem dependētiam. ⁊ ita habens istaz triplicē primitatem. ergo ⁊c.

Stenso eē de

proprietatibus relatiui p̄mi entis. vlterius adᵒ ostendēduz infinitatē illius primi. ac per cōsequēs eē de ente infinito. procedo sic. primoᵒ ostendo q̄ primū efficiens est intelligēs ⁊ volens ita q̄ sua intellectio est infinitozuz distincte. ⁊ q̄ sua eēntia est repzesentatia infinitorum distincte. ⁊ ex hoc scōo cōcluditur sua infinitas. Q̄ autē sit intelligens ⁊ volens. arguo sic. primuz agens est per se agens q̄ omni causa per accidens prior est aliqua causa per se 2ᵒ phisicoꝝ. sed omne agens per se agit propī finem ex 2ᵒ phi. vbi hoc phus vult ò natura de qua minus videtur. ergo pmuz agens agit propter finē. Et ex hᵒ arguit dupliciter. primo sic. omne agens naturale precise cōsideratum ex necessitate ⁊ eque ageret si ad nullum finem ageret: si eēt independenter agens. si ergo ñ agit nisi propter finem. hoc est quia dependet ab agente amante finem. tale aūt a quo dependet tota natura in agēdo nō videtur esse nisi primuz efficiens. ergo ⁊c. 2ª principaliter arguitur sic. si primum agens agit propter finem aut ergo finis sic mouet primū efficiens vt amatus ac tu voluntatis aut vt tātum naturaliter amatus. si amatus actu voluntatis habetur propositum. si tātum amatus naturaliter hoc est falsum. quia nō amat naturaliter alium finē a se vt graue centrum ⁊ materia formaz. tunc enim essz aliquo modo ad finē. quia inclinatᵒ ad illum. si autē tantum amat naturaliter finē qui est ipse. hoc nihil est nisi ipsum eē ipsum. hoc enim nō videtur saluare ratiōem cause in ipso. Item arguit quasi cōfirmādo ratiōem iam factam. pmū efficiens dirigit effectum suum ad finez ergo vel naturaliter dirigit vel cognoscendo ⁊ amando illum finē. nō naturaliter. quia non cognoscens nihil dirigit nisi in virtute cognoscentis. sapiētis enī est prima ordinatio primo metaphysi. sed primū efficiens in nullius virtute dirigit. sicut nec causat. nunc enim nō essz primuz. ergo ⁊c. Itē tertio arguitur sic. aliquid causatur cōtingenter ergo p̄ma causa cōtingenter causat. ergo volēs causat. probatō prime cōsequētie quelibet causa scōa causat inquantuz mouetur a prima. ergo si p̄ma necessario mouet quelibet alia necessario mouetur ⁊ quelibet necessario causat. ergo si aliq̄ secūda causa cōtingenter mouetᵒ ⁊ priᵒ cōtingenter mouebit. quia nō causat secūda causa nisi in virtute prime cause inquātum mouetur ab ipsa. probatio secunde cōsequentie nullum est principiuz operando cōtingenter nisi volunta vel aliquid cōcomitans voluntatē. q̄ qōlibet aliud agit ex necessitate nature ⁊ ita nō cōtingenter. ergo. Contra istam ratiōem instatur. ⁊ primo cōtra primā cōsequentiā arguitur sic. quia nostrū velle posset adhuc aliquid cōtingenter causare. ⁊ ita nō requiritur q̄ prima causa illud cōtingenter causat. Itē phs añcedens cōcessit. s. q̄ aliquid cōtingenter causatur ⁊ negauit consequens intelligēdo de velle dei scilicet q̄ prima causa contingenter causet. possint enim nō propter contingenter deū velle contingentiā in inferiorib̄us. sz ex motu qui necessario causatur inquātum vniformis. sz deformitas sequit in partib̄ eius ⁊ ita pringenᵒ

Universidad de Deusto Biblioteca

Contra ſcbam conſequentiam ſi cauſat contingēter. ergo volens. iſta conſequentia non videtur tenere: quia aliq̄ naturaliter mota poſſunt ipediri: ⁊ ita oppoſitum cōtingenī ⁊ violenter poteſt euenire. Ad p̄mū concedendū q̄ ſi de' eſt p̄mū mouēs vel efficiēs reſpectu volūtatis nr̄e idem ſequtur de ipſa quod de alīs: q̄ ſiue imediate neceſſario mouēat eā ſiue aliud imediate ⁊ illud neceſſario motum neceſſario mouet volūtatē q̄ mouet ex hoc q̄ mouet ſequit tandē q̄ proximū voluntati neceſſario mouēat volūtatē: etiā ſi illud p̄ximū ſit ipſa met volūtas: ⁊ erit volēs neceſſario: ⁊ ita neceſſario volet: ⁊ ſequtur vlteriʒ ipoſſibile q̄ neceſſario cauſat quodlibet cātum: ⁊ nō eſt aliquid ꝓtingens. Ad 2m̄ dico q̄ nō voco hic cōtingenī cauſatuʒ quodcūq̄ʒ non neceſſarium vel nō ſēpiternum: ſ̄z cui' oppoſitū poſſet fieri q̄n illō fit: ſ̄ō dixi aliquid ꝓtingenī cauſat: ⁊ nō dixi aliquid eſt contingēs. Nūc dico q̄ phus nō poteſt negare cōſequēs ſaluando añcedens p motum: q̄ ſi iſte tot' motus neceſſario ē a cauſa ſua q̄libet pars ei' neceſſario cauſat q̄n cauſat ⁊ ineuitabiliter: ita q̄ oppoſitū nō poſſet tūc nec aliter cauſari: ⁊ vlterius q̄ cauſat per quācunq̄ʒ partem motus neceſſario cātur ⁊ ineuitabiliter: vel igit nihil fit cōtingenter. i. euitabilit cauſat vel p̄mum ſic cauſat imediate q̄ poſſet etiā nō cauſare. Ad tertiū dico q̄ ſi aliq̄ cauſa p̄t impedire iſtaʒ hoc nō pōt niſi in v̄tute ſuperioris cauſe: ⁊ iſta ſupior in v̄tute ſupioris: ⁊ ſic vſq̄ʒ ad p̄mam cauſam q̄ ſi imediatā cauſam ſibi neceſſario mouet vſq̄ʒ ad iſtam erit neceſſitas: ḡ neceſſario impediet ⁊ per ꝓñs non pōt alia cauſa nunc cauſare. Sic ḡ videtur triplici via oſtenſum q̄ p̄mum agēs eſt intelligens ⁊ volens quarum prima eſt q̄ natura agit propter finē ⁊ non niſi q̄ dependens ⁊ directa a cognoſcēte finē 2° eſt q̄ ipſum p̄mum agens agit ꝓpter finem. 3ª q̄ aliquis effectus contingenī fit q̄n cauſatur. Nūc vlterius quo ad cōcluſiones preambulas ad infinitatē p̄bo 1° q̄ eius intellectus ⁊ volitio non ē aliud ab eſſentia eius: ⁊ p̄mo de volitione ſuiipſi' vt obiecti ſic: cauſalitas ⁊ cauſatio cauſe finalis eſt ſimplr̄ prima ſm̄ auic. 6. metaphy. dicentem q̄ de q̄libet cauſa eēt ſcientia illa q̄ eſſet de cauſa finali eſſet nobiliſſima. ipa enim quantū ad cauſalitatem p̄cedit cauſam efficientem: q̄ mouet eam ad agendum: ⁊ ideo cauſalitas p̄mi finis ⁊ eius cauſatio eſt penitus incauſabilis ſm̄ quālibet cauſatōem in quolibet genere cauſe. cauſalitas autē p̄mi finis eſt mouere efficiēs p̄mum ſicut amatum ab ipſo q̄ eſt idē q̄ primū efficiens amare primū finem: quia nihil aliud eſt obiectū amari a volūtate q̄ volūtatem amare obiectum: ḡ p̄mum efficiēs amare p̄mum finem eſt penitus incauſabile. ⁊ ita ex ſe neceſſe eē ⁊ ita eſſ̄ idem nature p̄me: ⁊ quaſi cōuertitur rō ex opposito cōcluſionis: da ſi p̄muʒ amare eſt aliud a natura p̄ma ḡ eſt cauſabile: ⁊ per cōſequens effectibile ḡ ab aliquo per ſe efficiente amante finem: ḡ p̄mum amatum a ſe eſſet cauſatum ab aliquo amore finis p̄ore iſto cāto quod eſt impoſſibile. Hoc oſtendit ariſtoteles. 12°. metaphyſice. de intelligē p̄mi: p̄mo quia aliter p̄mū non erit optima ſb̄ſtantia: quia per intelligere ē honorabile. 2° q̄ alias eēt laboriosa eius continuatio: quia ſi nō eſt idem illi erit in potentia contradictionis ad illud. ad illam autē potentiaʒ ſequitur labor ſm̄ ipſum. Iſte ratōnes philoſophi poſſūt declarari: prima ſic: cum omnis entia i actu primo perfectio vltima ſit in actu 2°: quo coniungitur optimo maxime ſi ſit actiuuʒ ⁊ non tm̄ factiuuʒ. omne autem intellectuale eſt actiuum: ⁊ p̄ma natura eſt intellectualis ex premiſſa. ſequitur q̄ vltima eius perfectō ſit in actu ſecundo: ergo ſi ille actus non ſit eius ſb̄ſtantia: ſb̄ſtantia eius non erit optima quia aliud eſt ſuum optimum. Secū da ratō poteſt declarari ſic. potentia ſolummodo receptiua eſt potentia cōtradictionis: cum ergo hec non ſit hmōi ḡ ⁊c: ſed ſm̄ ariſtotelem nec iſta eſt ratio demonſtratiua ſed tm̄ probabilis. Alī ter oſtenditur propositum ex idēptitate potentie ⁊ obiecti in ſe ſic. potentia ⁊ obiectum ſunt idem: ergo actus eſt eius idem: ſed cōſequentia nō valet. iſtātia. angelus intelligit ſe ⁊ amat ſe ⁊ tamen actus angeli amandi intelligēdi nō ſūt idem ſb̄ſtantie eius. Hec concluſio ſecunda videlicet q̄ eſſentia dei eadeʒ ſit q̄ volitio ſuiipſius ſecūda ē correlarūs nam ſequitur primo q̄ voluntas ē idem p̄me nature: quia velle non eſt niſi voluntaris: ḡ illa volūtas cuius eſt velle i' cauſabile: ē incauſabilis ḡ ⁊c. ſimiliter vel le intelligit quaſi poſterius voluntate. ſi igitur velle ē idem illi nature multo magis volūtas. 2° ſequitur q̄ intelligere ſe eſt idem illi nature: quia nihil amat niſi cognitum: ḡ ſi amare ſe eſt ex ſe neceſſe eē ſequtur q̄ intelligere ſe eſt ex ſe neceſſe eſſe: ⁊ ſilr intellectio eſt q̄ſi ꝓpiquior illi nature q̄ velle. 3° ſequitur q̄ intellectus ē idem illi nature ſicut pr̄° de volūtate ⁊ velle argutum eſt. 4° ſequitur q̄ ipſa ratio intelligendi ſe ſit idem ſibi quia neceſſe eſt rationem intelligendi eſſe ex ſe neceſſe eſſe. ſi intelligere ſit neceſſe eſſe. ratio enim intelligendi ſe quaſi preintelligitur ipſi intelligere. Oſtenſo de intelligere ſe ⁊ velle ſe q̄ ſint idem eſſentie primi oſtendo propositū generalius. ſ. de omni itelligere ⁊ velle reſpectu aliorum q̄ ſint eēntie p̄mi idē: ⁊ ſit concluſio iſta tertia ad infinitatem preambula. Nullū intelligere poteſt eē agibilis p̄me nature. probatio. quia de iſta natura p̄mo oſtenſum eſt q̄ ipſa eſt primum effectiuum: ḡ ex ſe habet vñ poſſit quodcunq̄ʒ cauſabile cauſare circūſcripto quocunq̄ʒ alio ſaltē vt p̄ma cāſ̄ illius cauſabilis: ſed circūſcripta cognitione illi' nō habet vnde poſſit illud cābile cauſare: ergo cognitio cuiuſcūq̄ʒ alterius non eſt aliud a natura ſua. probatio vltimi aſſūpti: quia nihil poteſt cāre niſi ex amore vltimi finis velit illud quia non poteſt aliter eſſe per ſe agens: quia nec ageret propter finem. ipſi autem velle alicuius propter finem preintelligitur intelligē illud: ḡ añ p̄mū ſignū in quo intelligit cauſans ſiue volens a neceſſario preintelligit intelligēſ a: ⁊ ita ſine h° nō p̄t per ſe efficere: ⁊ ita de alīſ

2° probatur idem: quia omnes intellectōes eiuſdem intellectus habent ſimilē habitudinem ad intellectum ſm̄ idēptitatem eſſentialem vel accidentalem: ſic patet de omni intellectu cauſato ⁊ eius intellectionibus quia videntur perfectiones eiuſdem generis: ideo ſi alique habent receptiuum ⁊ omnes: ⁊ ſi aliqua ē accidens ⁊ quelibet: ſed aliqua non poteſt eſſe accidens in primo ex precedente concluſione: quia non intellectio ſui' ipſius: ergo nulla eſt ſibi accidens. 3° ſic: intelligere ſi poteſt eſſe accidens recipereturin intellectu vt in ſb̄iecto: ergo ⁊ in illo intelligere quod eſt idem intellectui: ⁊ ita pfectius intelligere erit i potentia receptiua reſpectu imperfectioris quod eſt abſurdum. 4° ſic: idem intelligere poteſt eſſe plurium obiectorū ordinatorum: ḡ quanto perfectius tanto plurium: ḡ perfectiſſimum quo impoſſibile eſt perfectius intelligi erit idē omnium intelligibilium. intelligere p̄mi ſic eſt perfectiſſimum: ergo idē eſt omniuʒ intelligibilium: ⁊ illud quod eſt ſui eſt idem ſibi ex propositōne p̄cedente: ḡ ⁊ i telligere omnium eſt idem ſibi. 5° poſſet ſic argui. iſte intellectus non eſt niſi quoddam intelligere: ſed iſte intellect' eſt idem omnium: ita q̄ non poteſt eſſe alius alicuius alterius obiecti: ergo nec intelligere aliud: ḡ idem eſt intelligē omnium. Sophiſma eſt accidentis ex idē

Universidad de Deusto Biblioteca

ptícate aliquoꝝ int̃ se absolute cõcludẽ idẽptitatẽ respectu tertij respectu cuius extraneant. vt ptz a simili intelligẽ ẽ idẽ qõ velle. si ḡ intelligẽ ipsum ẽ alicui⁹: ḡ ipsũ velle erit eiusdem: nõ sequtur sz tm̃ mõ sequit q̃ velle ẽ aliq̃d qõ ẽ eiusdem qz intelligẽ est aliq̃d eiusdẽ: ita q̃ diuisiz inferri põt nõ ꝑiũcti propt̃ accñs. Itẽ intellect⁹ ꝑmi habet vnũ actũ adeq̃tuz sibi ⁊ coeternum: qz intelligẽ se q̃ act⁹ ẽ idem sibi igit nõ põt hãe aliũ: sed ꝓñtia non valet. Exẽpluz de btõ qui simul videt deum ⁊ alia. etiã si videat deuz fm vltimũ capacitatis sue sicut de aia xpi ponitur: adhuc põt videẽ aliud. Itez arguitur. intellectus iste habz i se p idẽptitatem pfectõez maximã intelligẽdi: ḡ ⁊ oẽm aliã. Ꝓndetur. non sequtur qz aliaque minoz ẽ ꝑma põt eẽ causabil. maxima aũt non potest. 4ª ꝓclusio ꝓncipalis preambula de intellectu ⁊ volũtate dei ad infinitatẽ ꝓbandam sit ista. intellectus ꝑmi itelligit sp ⁊ oistincto actu ⁊ necessario q̃cũq̃ iteligibile ꝑus nãlit q̃ illud sit in se. ꝑma pars ꝓbatur. s. q̃ possit intelligẽ quodcunq̃ intelligibile sic. hº eni est perfectõis in intellectu pos se distincte ⁊ actu cognoscẽ quodcũq̃ intelligibile imo hoc posse ẽ necessarium ad intellectus rõnem: quia omnis intellectus est totius entis ꝓmũtissime sũpti vt declarabit in distinctõne tertia. nullã aũt intellectionẽ põt habẽ intellectus ꝑmi non eandẽ sibi ex ꝓxima ꝓclone: ḡ cuiuslibet itelligibilis hz intelligẽ actuale ⁊ distinctũ ⁊ hoc idẽ sibi: ⁊ ita sp ⁊ necessario. 2ª ps videlicet de ꝓpositate ꝓbatur sic. quia quicquid est idez primo est ncẽe eẽ sicut patuit ꝑus: sed esse aliorũ a se intelligibiliũ non est necesse esse ncẽe aũt esse ex se est prius natura omni non ncẽio. Aliter probatur: quia esse cuiuslibet alterius a se dependet ab ipso sicut a causa ⁊ vt causa est alicui⁹ causabilis necessario includit cognitio ei⁹ ex parte cause: ḡ illa cognitio illius prius ẽ nãliter ipso esse cogniti. Utraq̃z etiaz pars conclusionis ꝓbatur alii quia arti fex pfectus distincte cognoscit oia agenda anteq̃ fiant. alii non pfecte operaret quia cognitio ẽ mensura iuxta quã operatur: ḡ deus oim ꝓductibiliũ a se hẽt noticiã distictam actualẽ vel saltẽ habitualem ꝓpozem eis. Cõtra istam instat de arte quia ars vniuersalis sufficit ad vniuersalia vel singularia producenda. ḡ ꝛc.

Ostẽsis igitur his

preambulis arguo infinitatẽ q̃tuoꝝ vij. Primo p viã efficientie: vbi ꝓbat ꝓpositum q̃druplicii: ꝓmo qz ipm est ꝑmuz efficiẽs oim. 2º quia est sic efficiẽs: puta distincte cognoscens omnia factibilia. 3º oñditur infinitas per viam finis. 4º per viam eminẽtie. Primã viam ex parte efficiẽtis tangit phs. 8º. physicoꝝ ⁊ iiº. metaphysice: ⁊ arguit sic. ꝑmuz mouet motu ifinito: ḡ habet potentiã infinitã hec ratio colozat quãtum ad añs sic: ⁊ eque concludit ꝓpositum si possit mouere p infinitũ sicut si moueretur per ifinitũ quia eque oportet ipm eẽ in actu: sz illud posse patet de ꝑmo quãtũ est ex se. licet ḡ ꝑmum non moueat motu ifinito sicut aristoteles probat. tm̃ si accipiatur añtedẽs illud q̃ quantum est ex parte sua ꝑt sic mouere habet añcedẽs vez ⁊ eque sufficiẽs ad inferenduz ꝓpositũ consequentia ꝓbatur sic: quia si ex se ⁊ nõ vtute alterius mouet motu infinito ḡ non ab alio accipit sic mouere sz i virtute sua actiua habet totum effectũ suũ simul: quia independenter: sed quod illi habet in virtute infinitum effectum est infinitum: ḡ. Aliter probatur prima consequẽtia sic. primum mouẽs simul habet in virtute sua omnes effect⁹ possibiles produci per motum: sed illi sunt infiniti si potest motus esse infinitus: ḡ si mouet in infinitum est infinitum.

Contra istas declaratõnes rationis arisio. instatur quicquid sit de antecedẽte consequentia ꝑma non videt bene ꝓbari: non primo modo qz duratio maioz nihil perfectõnis addit. nam albedo que vno anno manet nõ est pfectioz q̃ si m̃ vno die maneret: ergo mot⁹ quantecunq̃z duratõnis non ẽ pfectioz q̃ motus vnius diei: igitur ex hoc q̃ agẽs hẽt in virtute sua actiua simul mouere motu infinito non concluditur maioz perfectio hic q̃ ibi nisi q̃ agens diutius mouet ⁊ ex se: ⁊ ita esset ostendendũ q̃ eternitas agentis concluderet eius infinitatem: alias ex infinitate motus non posset concludi eius infinitas. Tunc ad foz mam illius argumenti propositio illi⁹ colozatõis negatur nisi de infinitate durationis. Secunda declaratio consequentie etiam improbat: quia non maioz perfectio intensiua concluditur ex hoc q̃ agens eiusdem speciei quodcunq̃z plura potest producere successiue q̃ diu manet q̃ si tm̃ vnũ vel duo producẽt qz qõ potest in tempoze vno in vnũ tale potest eadem virtute in mille talia si in mille temporibus maneat. non est autem possibilis apud philosophos infinitas nisi numeralis effectuum producibilium per motum scilicet generabilium ⁊ corruptibilium: quia in speciebus finitatem ponebant: ergo non magis sequitur infinitas intensiua in agente ex hoc q̃ potest in infinita numero successiue q̃ ex hoc q̃ in duo tm̃ posset

Si quis autem aliquis probet infinitatem specierum possibilem probando aliquos motus celestes esse incommensurabiles: ⁊ ita nunq̃ posse redire ad vniformitatem etiam si per infinitũ durarent: ⁊ q̃ infinite cõiunctiones specie causarent infinita generabilia specie de hoc q̃cquid sit in se: nihil tamen ad intentõnem philosophi qui infinitatez specierum negaret. Ultima probabilitas que occurrit pro consequẽtia arist. declaranda est ista. quicquid potest in aliqua multa simul ita pfecte sicut i qõlibet eoꝝ seorsum quorum quodlibet in causa requirit aliquam pfectionem sibi propriam. illud concluditur esse pfectius ex pluralitate talium ex hoc q̃ potest in plura: ⁊ per consequens infinitum si simul potest in infinita: ⁊ vlterius si natura effectus non permittat simultatem eorum: tamen quantum est ex se posset simul in infinita adhuc sequtur q̃ sit infinita ex pluralitate talium: ⁊ ita videtur de primo agente esse concedendum q̃ si posset causari infinita simul q̃ esset virt⁹ eius infinita ⁊ per cõsequens si simul haberet virtutem causandi infinita: ita q̃ quantũ est ex se posset simul producere licet natura effect⁹ non permittat adhuc sequitur infinitas virtutis eiusdem. hec consequentia vltima probatur: quia potens causare simul album ⁊ nigrum non est minus perfectum si non potest ea simul causare: q̃a ista nõ sunt simul causabilia: quia hec non simultas est ex repugnantia eorum ⁊ non ex defectu agentis: quia agens simul habet virtutem respectu amborũ si illa ex se essent cõpossibilia. Sit igit ista maioz: quodcunq̃z agens habz virtutem que quantum est de se posset in infinita simul licet incompossibilitas effectuum impediat ista simul poni tale agens est infinite virtutis: primum est huiusmodi: ergo maioz est declarata iam: quia plura ita concludit maiorem perfectionem in causa que quantum ẽ ex se potest simul in illa: ergo infinitas illoꝝm in que potest quantum est ex se simul concludit infinitam eius virtutem. Ex istis potest propositum sic ostendi. si primum haberet omnez causalitatem omnis cause possibilis formaliter et simul: licet non possent causabilia simul poni in esse esset infinitũ: quia simul quantum est ex se posset in finita producere: et posse simul plura

Universidad de Deusto Biblioteca

ꝛcludit maiorẽ pōz itẽsiue. g si hz perfectꝰ q̃ si hẽt oẽm cãlitatẽ formalr magꝰ sequit ifinitas intẽsiua. sed hz oẽz cãlitatẽ cuiuscũq; rei fz totũ qd ē in ipsa. ⁊ hꝰ eminẽtꝰ q̃ si eẽt in ipso formalr. g ē ifinite potẽtie intẽsiue. lz g oipotẽtiã, pp̃e dictã fz intẽtiõz theologoꝝ tm̃ꝰ creditam eẽ ⁊ nõ nãli rõne creditã posse, pbari sic dicet di. 42. , pbat tm̃ infinita poꝰque sil q̃ mꝰ est ex se hz eminẽter oẽz cãlitatẽ q̃ sil posset in infinita si sil eẽnt factibiꝰ. Si objicit pm̃ nõ posse ex se sil in ifinita qz lz hz eminẽtꝰ oẽz cãlitatẽ cause q̃ sit i cã 2ª. tm̃ nõ pt ex se in effectꝰ oiuz cãꝝ fazꝝ qz nõ est, pbatũ q̃ sic totalis cã ifinitoꝝ. Hoc nihil obstat qz si cã pꝰ hẽt sil vm̃ esset totalis cã nihil pfectꝰ eẽt q̃ nunc sit qm̃ hz vm̃ sit pª cã tm̃. tũ ẽt qz ille 2ª cãe ñ requiruntꝰ pp perfectiõz addẽdã in causãdo. qz tũc remotꝰ a pª cã eẽt pfectꝰ. qz pfectiozẽ reqreret cãz. sed si reqrunt cãe 2ª cũ pª fz phos hꝰ est pp iperfectiõz effectus. vt pª cũ aª cã iperfecta possit causare iperfectũ qd fz ipsos nõ pt imediate cãre. tũ ẽt qz tote ꝛfectiões cãꝝ scdaruz eminẽtꝰ si in pꝰ q̃ si ipse formalr sibi inẽnt si posset inesse: qd, pbat. qz cã 2ª, prima pme totã pfectiõz cãtiuã hz a sola pª. g totã pfectionẽ illã eminẽtꝰ hz pª cã q̃ cã 2ª hñs formalr ipsaz, pñª pz. qz pzª respectu illꝰ cause 2ª est totalr causa ⁊ equoca. silr arguit de 3ª cã respcũ 2ª vl respcũ pme. si respectu pme hz, ppoꝰ si respcũ 2ª seqt scdaz eminẽter ꝛtinẽ totalẽ pfectiõz q̃ ē formalr in 3ª. sed 2ª hz a pª q̃ sic ꝛtinet pfectiõz 3ª ex postẽsis. g pª eminẽtꝰ hz cõtinẽ eminẽter pfectõz 3ª q̃ 2ª hẽat. ⁊ sic de oib̄ causis vsq; ad vltimã cõcludit primã hẽe eminẽter totalẽ pfectiõz cãtiuã oium ⁊ pfectiuz q̃ si hẽt cãlitatẽ oiuz formalr si eẽt possibile. ⁊ sic vi dicto mõ posse ꝛcludẽ rõ ari. de poª infinita q̃ fuit. ē. in pn̄ hꝰ vie posita que accipit ex 8. phi. ⁊. 12. metaꝰ.

Juxta istã viã efficiẽtie arguit q̃ primũ hẽat põz infinitã qz creatiuã. nã iter creatiõis extrema infinita est distãª. sed hꝰ añs ponit tm̃ creditũ vt nõ eẽ q̃si duratiõe pcedit eẽ. vt tm̃ qi nã fz viã auic. nõ eẽ pcedit eẽ. añs oñdit qz saltẽ pzª nã pꝰ deũ est ab ipso. ⁊ nõ a se. nec accipit eẽ aliq̃ presupposito. g illud creat. sed sic accipiẽdo pꝰ nã tã nõ eẽ q̃ eẽ nõ sũt ibi extrema mutatiõis q̃ causet iª vrus nec illud effici reqrit mutari. Sed qcqd sit de añte ꝛñª nõ, pbat. qz qñ inter extrẽa nª est distãª meª sed ipsa dicũtur precise distare rõe extremoꝝ inꝰ se tãta ē distãª q̃ mꝰ est maꝰ extremũ. exꝰ deus distat in infinitũ a creatura ẽt suprema possibili si qua daret nõ pp aliq̃ distãtiam mediã inꝰ extrema sed pp ifinitatẽ vnꝰ extrẽ. ita ꝑdictoria nõ distãt p aliq̃ meª. qz ꝑdictoria sꝰ imediata. ita q̃ q̃tũcũq; parũ recedit aliqd ab vno extrẽo stati est sub alio. sed distãt pp ipsa extrema inꝰ se. tãta est igꝰ ista distãª q̃ mꝰ est illud extremũ qd est pfectꝰ illud ē fiꝰ. g. Cõfirmat qz posse totalr sup terꝰ positũ hꝰ distãª est posse supra distãtiã siue sup trãsitus ab vno extrẽo i aliud extremũ. g ex pose super istũ trãsitũ nõ sequit ifinitas nisi sequat ex posse totalr super 3ª eꝰ positũ. talis ꝛminꝰ est finitꝰ. g. Qõ aũt oi cõiter ꝑdictoria distare in infiꝰ. põt sic i telligi. i. indeꝰminate. qz sic nª est ita pua distãª q̃ nõ sufficiat ad ꝑdictoria, ita nª est ita magna etiã si eẽt maior maxima possibili qui ad illa cõtradictoria se extẽdant. est igit eoꝝ distãtia ifinita. i. indeꝰminata ad q̃cũq; magnã vel paruaz. ex tali enim infinitate distantie nõ seqt ꝛsequens de infinita potẽtia intẽsiua. si cui nec sequitur ad minimã distãtiam i qua saluatur sic infinita distãtia. quod enim nõ sequitur ad antecedẽs nõ sequitur ad consequens.

Ostenso propositio per viam prime efficientie per ratiõem phi. quia illa prima efficientia infert infinitatẽ. Sequitur 2ª via ex hꝰ q̃ est itelligẽs distincte oia factibilia vel

itelligibilia: vbi arguo sic: itelligibilia sꝰ ifinita ⁊ hꝰ actu i itellectu oia itelligẽte g ifinita ⁊ hꝰ actu i itellectu oia itelligẽs ē ifinitꝰ. talis est iteꝰ illa sil actu itelligẽs ē ifinitꝰ. talis est iteꝰ oiꝰ vt. ē. , pbatũ ē i ꝛclonibꝰ de itelligẽ pmi huiꝰ enthymematis. , pbo añs ⁊ 2ns. añs sic: q̃cũq; sꝰ ifinita i põ ita q̃ accipiẽdo alteꝝ pꝰ alteꝝ nullũ pñt hẽe finẽ. iª oia si sil actu sꝰ ifinita actu. itelligibilia sꝰ ifinita in poª respcũ itellectꝰ creatu (satis) pz. ⁊ in itellectu icreato sꝰ sil oia itellecta actu q̃ a creato sꝰ successiue itelligibilia. g si ibi actu ifinita itellecta. hꝰ sylli maiorẽ sic, pbo. lz satis euidẽs vide at. qz oia talia acceptibiª qñ sꝰ sil exñtia aut sꝰ actu finita aut sꝰ actu ifiniª. si actu finita. g accipiẽdo alteꝝ pꝰ alteꝝ tãõ pñt oia esse accepta actu. g si nõ pñt oia actu eẽ accepta si actu sil sꝰ actu infinita 2ñtia pmi enthymematis sic probo: qz vbicũq; plalitas reqrit vel ꝛcludit maiorẽ pfectionẽ q̃ paucitas ibi ifinitas numeral ꝛcludit ifinitã pfectiõz. exꝰ posse ferre. io. maiorẽ pfectiõz rqrit vtut motiue q̃ posse ferre. 5. iõ posse ferre ifiniª ꝛcludit ifinitã vtute motiuã: g in , pposito cũ itelligẽ. a. sit aliq̃ pfecꝰ ⁊ itelligẽ. b. sit aª pfecꝰ nũq̃ idẽ itelligẽ erit ipsiꝰ. a. ⁊ b. eq̃ distincte vt duo itelligẽ essẽt nisi pfectiões duoꝝ itelligẽ in 1ª vno eminẽter i cludãt. ⁊ sic de trib̄ꝰ. ⁊ sic vltra de ifinitꝰ. Cõsilr ẽt de ipsa rõe itelligẽdi arguet sic de itellectu ⁊ actu argutũ ē. qz maior pfecꝰ ꝛcludit in rõe itelligẽdi ex plalitate illoꝝ q̃ꝝ ē rõ itelligẽdi distincte. qz o3 q̃ ꝛcludat emineni pfectiões oium, pparũ rõum itelligẽdi q̃ꝝ q̃lz fz, ppaz rõz aliq̃ pfectiõz ponit. g ifinitatẽ ꝛcludũt ifiniª 2ª iuxta istã viã de itelligẽ pmi, ppoꝰ sic oñdo. cã pª cui fz vltimũ sue cãlitatꝰ cã 2ª aliqd pfectiõis addit i cãndo ñ vi sola posse sine 2ª ita pfcñ effcñ cãre sicut ipsa cũ 2ª qz cãlitas sola pª cause diminuta ē respcũ cãlitatis ãbaꝝ. g si illud qõ natũ ē eẽ a cã 2ª ⁊ pª silꝰ sit multo pfectꝰ a sola pª: cã 2ª nihil pfectõis addit pª. fz eẽ fiꝰ oi finito additũ addit aliq̃ pfectionẽ. g talis pª cã ē ifiª. Ad ppoꝰ noª cũ iuscũq; obi nata ē gigni ab ipo sic a cã , pria. ⁊ maxie iª q̃ ē visio siue itellecꝰ ituitiua. g si iª alicui itellectui iest sine actõe q̃cũq; talis obi. fz tm̃ꝰ ex vtute alicꝰ obi pozis qõ natũ ē eẽ cã supior respcũ talis cognitioõis seqt q̃ illud obm̃ suprꝰ ē ifiꝰ i cogscẽte. qz iferꝰ nihil sibi addit i cogscibilitate. tale obm̃ suprꝰ ē nã pª. qz ex sola pñª eiꝰ apud itellcm pmi nª aª obõ ꝛcausãte ē noª cuiuscũq; obi i itellcũ eꝰ sic, pbat. ē. i ꝛclonibꝰ de itelligẽ pmi. igit nꝰ aliud itelligibile aliqd sibi addit i cognoscibilitate. g ē ifiꝰ sic. g ⁊ i entitate. qz vnũqõq; sicut ad eẽ se hz sic ad cognoscibilitatem ex 2ª metaphysice.

Tertia uia ex pte finis arguit sic: voluntas nra oi finito aliqd maꝰ põt appetẽ ⁊ amare sic iteꝰ itelligẽ: ⁊ qõ plꝰ ē vi inclinatõ nãlis ad sũme amãdũ boꝰ ifinitũ nã ide arguit inclina nãl ad aliqd i volũtate: qz ex se sine hitu, pmpte ⁊ delectabilit vult illõ volũtas libera ita vi q̃ ex primur de actu amãdi boꝰ ifiniꝰ: imo ñ vi volũtas i aª pfecte qetari: ⁊ quõ illõ nõ nãlit odiret si eẽt oppoꝰ sui obi: sic nãlit odit nõ eẽ fm aug. de libe. arbi. c. 2ª. vi si ifinitũ repugnarz bono q̃ nullo mõ volũtas qetaret i bono sb rõe ifiniti nec i illõ facilit tẽdẽt: sic nec i repugnãs suo obiecto. Cõfirmat ista rõ i sequẽti via p simile de intellectu.

Quarta uia ex pte eminẽtie arguo sic eminẽtissimo icõpossibile ē aliqd eẽ pfectꝰ sic pus patuit. finito aũt nõ ē incõpossibile aliqõ eẽ pfectꝰ q̃re ꝛc. ma. , pbat. qz ifinitũ nõ repugnat enti. oi finito maꝰ ē ifinitũ q̃re ꝛc. Alit arguit ⁊ ē idẽ: cui nõ repugnat ifinitũ itẽsiue illõ ñ ē sũme pfectũ nisi sit ifinitũ: qz si ē finitũ pt excedi vel excelli. si ifinitũ sibi ñ repugnat. enti ãt nõ repugnat ifinitas: g pfectꝰ ē ifinitũ. mi. hꝰ ꝛñe q̃ ẽt i pcedẽti argoª accipit nõ vi a pozi posse, pbari vl oñdit:

Universidad de Deusto Biblioteca

qz sic ꝑdictoria ex rōnibus ꝓpis ꝑdicūt nec ꝑt p aliqd māifestū h° ꝓbari: ita nō repugnātia ex rōib° ꝓpis ñ repugnant: nec vī posse oñdi nisi explicādo rōes ip sōrz. ens āt p nib' nor° explicat. ifinitū itelligim° p finitū: ⁊ h° vulgariē sic expo no: ifinitū ē qd aliqd finitū oatū ꝓz nul lā hitudinē finitā ꝓcise excedit sz vltra oēz hitudinē assignabilē excedit adhuc sic tñ ꝓpo^m suadet sic qlz ponēdū ē pos sibile c° ñ appet ꝓ possibilitas: ita ⁊ ꝓpos sibile c° ñ appet icōpossibilitas: h nulla appet icōpossibilitas qz de rōe entis ñ ē finitas nec appet ex rōe ent qd sit pa° cō uertibil' cū ente. alterz ei istorz requirit ad repugnātiā ꝑdictā. passiōes vo ꝓme en tis ⁊ ꝓuertibiles satis videt sibi note in esse. Jtē sic suadet: ifinitū suo° nō repu gnat quātitati. i. i accipie° ptē post ptē: g nec ifinitū suo° repugnat entitati. i. i pse ctōe sil' eēndo. Jtē si quātitas vrtutis ē simplr pfectior q quātitas moli: qre erit possibilis ifinitas i mole ⁊ ñ i vrtute: sed si ē possibil' ē ⁊ actu sic ptz ex 3ª ꝓclone vbi. s. de ꝓmitate effectui. Jtē qre ite° c° obm ē ens nullā inuenit repugnātiā i telligēdo aliqd ifinitū: imo vī pfecti^m i telligibile. mirz ē āt si nulli itellectui tal' ꝑdictō patēs fiat circa ei° p^m ob^m cū oīs corālia i sono: ita facilit offēdat auditū. si ei oiscōueniēs stati pcipit ⁊ offēdit: cur null° ite° ab itelligibili ifinito nālit refu git sic a nō ꝓueniēte: imo suū o^m p^m de struēte. Per illud ꝑt colorari 1ª rō An sel. ō sūmo cogitabili p sol: ⁊ itelligēda ē ei° descptō sic: de° ē q cogitato sine ꝑdi ctōe mai° cogitari ñ ꝑt sine ꝑdictōe ⁊ q addēdū sit sine ꝑdictōe pz. nā i ei° cogita tōe icludit ꝑdictō illud dī nō cogitabile qz tūc sē 2° cogitabi^a oppo^a nullo° facien do vnū cogitabile: qz neutrz dīmiat alte rū sūmū cogitabile ꝑdictū sine ꝑdictōe eē i re. ꝓbat p° de eē qdditariuo qz i tali cogitabili sūmo sūme descit ite°: g i ipo sūmo ē rō ꝓmi obi ite°. s. entis ⁊ h° i sū mo: ⁊ arguit vltra q illō sit loquēdo de eē ēntie: qz sūme cogitabile ñ ē tm i itel lectu cogitāte: qz tūc posset eē: qz ē cogi tabile possibile: ⁊ non posset eē qz repu gnat rōi ei° eē ab a^a cā sic patuit p° i 1ª ꝓclone de p° effectio. mai° igit cogitabi le ē qd ē in re q q ē tm i itellectu. nō est āt h° sic itelligēdū q idē sic cogitet p h° sit mai° cogitabile si existat: sz oī qd ē i itellectu tm. mai° āt aliqd cogitabile qd ē i re vl qd existit. Ul' alit colorat sic ma ius cogitabile ē qd existit. i. pfectū cogno scibile qz visibile siue itelligibile itellecti one ituitiua. qd āt ñ existit nec i se nec i nobiliori cui nihil addit nō ē itellcualit visibile. visibile āt ē pfectū cognoscibile nō visibili sz tm itelligibili abstractie: g pfecti^m cogsci^e existit. de dīa itellectōis i tuitiue ⁊ abstractiue ⁊ quō ituitiua ē p fectior tāget oī. 3. ⁊ als qn locū hēbit.

Vltimo ostēditur

ꝓpo^m ō negatōe cāe itrisece: qz fōr finit p mārz: g q nō ē nata eē i mā est infinita hec rō nihil valet: qz fm ipos angel' ē i mālis: g in nā erit ifinit°: nec ptt dicē q eē angeli finiret ei° ēntiā: qz fm eos eē ē accnis ēntie ⁊ posteri° nālit ⁊ sic i p° si gno nē ēn^a fm se vr por vī eē intēsiue ifinita ⁊ p ꝓns i 2° signo nē ñ erit finibil p eē. Breuit rndeo ad ar^m nā qlz entitas hz itrisecū sibi gradū sue pfectōis in q ē fi^m si ē fi^m: vl' ifi^m si ē ifi^m. si g sit fi^m ñ p aliud ens finitat. Et cū arguit si fōr finit ad mārz g si ñ ē ad illā nō finit. falla° est ꝓntis. corp° finit ad corp°: g si ñ ē ad cor pus ē ifi^m vltī^m celū: g erit ifi^m. sophisma ē itrū phycorz: qz sic p° corp° i se finit q finiat p aliud corp° ita fōr finita i se p° si nit: qz ē tal' nā i entib° q finit q finiat p mārz. nā 2ª finitas ꝓsuppōit ꝓmā ⁊ ñ est eā: g in ꝓmo signo nē est ēntia angeli si nita: g nō finibil' p eē: g in 2° signo nō fi nit p eē. Breuit d° vnā ꝓpōem q qcū qz ēntia absolute finita i se est finita vt preintelligitur oī compatōni sui ad ali am essentiam.

Ex predictis patet

solo. q. nā ex p° arti° hī q aliqd ens est simplr p^m triplici ꝓmitate. s. effi^e finis ⁊ eminentie: ⁊ ita simpliciter q ē impossi bile aliqd esse pt: ⁊ in h° ꝓbatū ē eē de oco quātū ad ꝓpetates respectiuas dei ac creaturā vl' inquātū determinat respe ctus ⁊ dependētias creaturarz ad ipsum

Ex 2° arti°. hī qdruplici via q illud p mū ē infi^m p° vz qz p^m efficiēs. 2° qz p^m cognoscēs oia cognoscibilia. ⁊ ꝓpt 2^am via ꝓmittebant ꝓclones: qtuor de itelli gere ꝓmi. 3° qz finis vltim°. 4° qz emi nētissimū. Juxta ꝓmā viā exclusa ē qdā via iutil' ō ere atōe. iuxta 2^am tangit alia via de pfectōe ꝓmi obi in itelligēte. iux ta tertia exponit rō ansel. psologion ō q magis cogitari nō ꝑt. Ultio excludit via iutil' ex imālitate iserēs ifinitatē. ita qz iuge ꝓclocs duorz articulorz ꝓncipa liū tic aliqd ens triplr. p^m i entib° existit in actu istud triplr p^m i entib° ē ifi^m: g a liqd infi^m ens actu existit: ⁊ i hoc ꝓbatū est eē de oco quātū ad illud absolutum qd est ꝓmū pfectōe oīm a nobis ꝓcepti biliū de deo. sic dicet 3ª oī. ⁊ p ꝓns ꝓba tū est eē deū quātū ad ꝓceptū pfecti^m cō ceptibilē vl' possibilē a nobis hīi de deo

Ad primū argumē

tū bur°. q. ꝓncipale dico q cā infinita a ctua ex necessitate nē nō ꝓpatit sibi ali qd ꝓtrariū siue sit ei ꝑriū fōrlit siue fm aliqd qd ꝓuenit sibi ēntialiter siue vtu alit siue fm rōem effece° sui quē vtualit induit. vtrozq enī mō impedierit qd lī bet icōpossibile suo effectui sicut argu tū est ꝓus. de° aūt ē libere ⁊ volūtarie a gens respectu oīm q sunt extra ipm ⁊ nō ꝓpatit malū. Cōtra. nūquid ꝓbi ponē tes deū agē ex necitate nē nō ponebant eē aliqd malū in vniuerso. Rño sic pa tuit ꝓbādo deū eē agēs p cognitōez nō potuerūt saluare aliqd malū posse fie ri ꝓtigeni in vniuerso sz tantum q vn' ordo cāz ꝓducēt aliquod qd esset recep tiuum alicuius perfectōis. alius autez ordo de necessitate ꝓduceret oppositū illius perfectōis ita q illa perfectio nō posset tunc induci concurrētibus omni bus causis: licet absolute ꝓductuz ab aliquibus consideratum fm rōnem sue speciei esset receptiuum illius pfectōis cui° oppositum necessario euenit. quid aūt ꝓbi possunt dicē de libero arbitrio nostro ⁊ malicia moris dicendum ē ali as. Ad 2^m dico q cōsequentia nō valet ad ꝓbatōem ꝓntie dico q nō est similis incōpossibilitas dimēsionum i replēdo locū ⁊ ēntiarz insil' eēndo. non eni vna entitas sic ꝓplet totā nām entitatis qui cum ista alia entitas possit stare. h° aūt nō debet intelligi de repletōe locali sz q si ꝓmēsuratōe ēntiali: sz vna dimensio replet eūdem locum fm vltimū capaci tatis sue: ⁊ iō aliud nō pōt eē cum eo re plēs locū: sz bn possz eē cū eo aliō corp° ñ replēs locū: ita q vna entitas sil' ꝑt eē cū alia sic possz ꝓspectu loci cū corpe re plēte locū aliud corp° eē nō replēs locū Silr alia ꝓna nō vz: qz corp° infinitū si eēt cum alio fieret totuz maius vtroqz rōe dimēsionū: qz dimēsiōes alit° corpo ris eēnt alie a dimēsiōib° corpis ifiniti: ⁊ ciusdē rōis cū eis: ⁊ iō totū mai° eēt ꝓpt diuersitatē dimensionum: ⁊ totum nō maius quia dimensio infinita non po test excedi. hec autē tota quātitas infi nite pfectōis nullam recipit additōem i ratōne talis quantitatis ex coexistentia alicuius finiti fm talem quantitatē. Ad tertiū argumentū dico q consequentia non valet nisi illud quod demōstratur in antecedente a q alia separant sit finitum. exēplū. si essz aliquod vbi infinitū p impossibile ⁊ corpus infinitū replerz illud vbi non sequeretur hoc corpus ē hic ita q non alibi: ergo est finitum fm vbi: qz li hic non demonstrat nisi infini tum: ita fm phm si motus esset infinit° ⁊ temp° infinitū nō sequt iste mot° ē i h°

Universidad de Deusto Biblioteca

tpe ⁊ nō in a°. g̃ est finit° fz tp̃us. Jta ad ppo^m^ oz. pbare illud qd demōstrat p h° eē fi^m^. qd si assumat petit. 2° in p̃missa

Ad vltimū dico q̃ pbs infert moueri in nō tēpore ex hoc añte q̃ po^a^ infinita est in magnitudie ⁊ irelligit i 2ñte mouerī. pḡe vt distiguit 2 mutationē. ⁊ h°° cō sequēs includit 2dictionē ⁊ ēt añs fz eū. Qualr ār teneat hec 2ñ^a^ sic declaro. si ē ifinita po^a^ ⁊ agit ex necitate nāe g̃ agit i nō tpe. qz si agat in tpe sit illud tp̃s. a. ⁊ accipiat alia vtus finita q̃ agat in tpe finito. ⁊ sit illud tp̃s. b. augmētet ār vtus finita fz p portionē illā q̃ est. b. ad. a. puta si. a. est cētuplū vel millecuplū ad. b. accipiat vtus q̃ sit cētupla vl millecupla ad illā vtutē finitā datā. igr i^a^ vt° sic augmētata mouebit in. a. tpe. ⁊ ita i^a^ ⁊ infinita mouebūt in eq̃li tpe qd est ipossibile si vt° ifinita mouet fz vltu^m^ po'sue ⁊ necio. Ex h° igr q̃ vtus i^a^ est ifinita seqũt q̃ si agat ex necitate nature agit i ñ tpe. ex h° ār qd ponit in añte q̃ est in magnitudie seqũt q̃ si agat circa corp° q̃ pp̃ie moueat illō corp° qz vtutē in magnitudine vocat pbs vtutē extēsā p accns. tal ār si agēt circa corp° hz ptes illi° corpis diuersimode distātes respcu eius. puta vnā ptē corpis ppiquiorē ⁊ aliā remotiorē. hz ēt resistētiā aliq̃ i corpe circa qd agit. q̃ due cāe. s. resistē° ⁊ diuersa approximatio ptiū mobil ad ipm mouēs faciunt successionē eē in motu ⁊ corp° pp̃e moueri. g̃ ex h° q̃ in añte i° ponit vtus in magnitudie seqũt q̃ pp̃e mouebit. ⁊ ita iungēdo ista duo sil q̃ est ifinitū ⁊ i magnitudie. seqũt q̃ pp̃e mouebit ⁊ in ñ tpe qd est 2dic°. sed istud nō seqũt de vtute ifinita q̃ nō est in magnitudie. ipsa. n. lz i nō tpe agat si necio agat qz h° seqũt ad infinitatē. tm nō pp̃e mouebit. qz nō hēbit in passo illas duas rōes successiōis. non igr vult pbs q̃ ifinita po^a^ pp̃e moueat i nō tpe. sic arg^m^ prēdit. fz q̃ infinita po^a^ i magnitudie pp̃e moueat ⁊ i nō tpe q̃ sic 2dictoria. ⁊ ex h° seqũt q̃ añs icludit 2dictoria. s. q̃ vt° ifini^a^ sit i magnitudie. Sed tūc est dubita° cū pōz motiuā ponat infinitā ⁊ nālit agentē vl seqũ q̃ necio agere in ñ tpe. lz nō moueat in nō tpe. imo ē nihil mouebit. pp̃e loquēdo. ⁊ q̃ h° loq̃t pz. qz istud p̃us pbatū fuit per rōs po' finite necio agētis. Rndet 2mē. iz. mta. q̃ prei p^m^ mouēs qd est infinite po° requirit mouēs cōiūctū po° finite. ita q̃ ex p mouēte sit infinitas mot°. ⁊ ex 2° sit successio q̃si alr nō posset esse successio nisi 2currēt illud mouēs finitū. qz si solū infinitū agēt: agēt in nō tpe. Istud ipo babit di. 8^a^. q. vlti. vbi i h° arguetur 2 phos q̃ ponūt p^m^ agē ex necitate qdlibet qd imediate agit. sz xpianis nō est arg^m^ difficile. qz dicunt deū cōtingenter agere. ipsi. n. pñt faciliter rnderi. qz si virt° infinita necio agens agat fm vltimū sui. ⁊ ita nō in tpe quicquid imediate agit. ñ tm virt° infinita cōtingēter ⁊ libere agit sicut. n. in ptāte eius est agē ⁊ nō agē. ita in ptāte eius est agē in tpe ⁊ agere in nō tpe. ⁊ ita facile est saluare primū motū corpus in tpe lz sit infinite potētie. qz nō necio agit fm vltimū potētie sue q̃tum. s. posset agere. nec in taz breui tpe in q̃ breui posset agere.

Queritur tertio

an sit tm vn° de°. Et q̃ nō arguit 2^a^ ad Lot. Siquidē si dñi multi ⁊ dij multi. Itē sic de° ē. g̃ dij si. pbat 2ñ^a^ qz singulare ⁊ pl'ale idē significāt lz differāt in mō significādi. g̃ includūt idē p dicatū. p portionalr acceptū. g̃ sic singulare includit singulare: ita pl'ale includit pl'ale. Preterea 2° qz sic de° est q̃ mal° cogitari nō pōt ita dij si quib° maiora excogitari nō pñt. i^a^ ār quib° maiora cogitari nō pñt: si in effectu. qz vl q̃ si non eēnt in effectu maiora pñt eis cogitari.

Preterea oē ens p participatiōz reducit ad ens tale p eētiā. sz idiuidua i q̃cūq̃ spē creata sū entia p pticipatiōz alioqui ñ eēnt multa. g̃ reducūt ad aliq̃d tale q̃

essentiam. ergo est aliquis homo per essentiam ⁊ aliquis bos per essentiaz. sed quicquid est per essentiam non p participationem est deus ergo 2ē. Preterea. plura bona sūt meliora pauciorib bonis: sed quecunqz meliora sunt ponēdo in vniuerso. g̃ ⁊ē. Cōtra. Deuteronomū. Audi isr'hel dñs de° tuus vn° est. Et Ysaie 3°. Extra me nō est deus.

In ista questione

conclusio ē certa. sed dicūt aliqui q̃ hec conclusio non est demonstrabilis sed tātum accept' per fidem. ⁊ ad hoc habet auctoritas rabi Moysi libro 3°. c. 6°. q̃ vnitas dei accepta est a lege Hoc etiā arguitur per rationē. quia si per ratōez naturalem posset cognosci deum eē vnicum. ergo posset naturalit cognosci deū ex se esse singularem. ergo posset cognosci naturaliter singularitas dei ⁊ essētia dei vt singularis. quod falsum est ⁊ contra predicta in questione de sbiecto theologie. Uidetur tamē q̃ ista veritas possit ratione naturali ostendi ⁊ hoc sumendo viam p̃mo ex infinito intellectu. 2° ex infinita voluntate 3° ex infinita bonitate. 4° ex ratōne infinite potētie. 5° ex ratōne infinite absolute. 6° ex ratione necesse esse 7° ex ratōne omnipotentie. Prima via ex pte intellectus i finiti arguitur p̃mo sic. Intellectus infinitus cognoscit quodcunqz intelligibile perfectissime quantum est intelligibile i se. ergo si sint duo dij sint. a. ⁊. b. a. ergo cognoscet. b. perfectissime quantū. s. b. ē cognoscibile. sed hoc est impossibile. probatio. quia aut cognoscit. b. per essentiā b. aut non. si non. ⁊. b. est cognoscibile p essentiam. ergo. a. non cognoscit. b. perfectissime quātum sz. b. est cognoscible nihil enim cognoscibile per essentiam p fectissime cognoscitur nisi cognoscatur per essentiam suam vel per aliquid pfectius includens essentiam suam q̃ ipa sit in se. essentia autem. b. in nullo perfectū includitur q̃ in. b. quia tunc. b. nō esset deus. si autem cognosceret. b. per essentiam ipsius. b. ergo actus ipsius. a. ē posterior naturaliter essentia ipius. b. ⁊ ita a. non est deus. Q̃ autem actus ipsius a. sit posterior ipso. b. pbo. quia omnis actus cognoscendi qui nō est idem obiecto est posterior obiecto. neqz. n. por neqz simul natuā est actus cū obiecto alio ab actu. quia tūc actus posset intelligi sine obiecto sicut econuerso. Si dicas q̃. a. intelligit. b. per essentiam ipsius. a. que similima est ipsi. b. aut q̃. a. intelligit. b. in ratōne speciei cōmunis ipsi. a. ⁊ ipi. b. Contra. Neutra responsio saluat q̃. a. intelligat. b. perfectissime. ⁊ per 2sequēs nō est deus. quia cognitio alic° in simili tm siue in vniuersali nō est cognitio perfectissima ⁊ intuitiua ipsius rei in se. ⁊ ita non cognoscit. b. intuitiue ⁊ p fectissime quod est. p positum. Scdo ex parte intellectus arguitur sic. act° aliquis nō potest habere simul duo obiecta adequata. a. est obiectuz adequatum sue intellectioni. ⁊. b. esset adequatuz eidem si posset intelligere simul perfecte. a. ⁊. b. ergo impossibile ē q̃. a. intelligat vnica intellectione simul perfecte. a. ⁊. b Si. a. habet intellectiones realiter distictas ergo non est deus. Maior patz. qz alioquin actus adequaretur alicui obiecto quo subtracto non minus quietaretur potentia ⁊ adequaretur. ⁊ ita frustra esset tale obiectum. Quantum ad secundam viam arguitur sic. volūtas infinita est recta. ergo diligit quodlibet diligibile quātum est diligibile. si igitur. b. est alius deus est diligibilis in infinitum cum sit bonū infinitum ⁊ infinite a volūtate potēte sic diligere. ergo voluntas a. diligit. b. infinite. sed hoc est impossibile. quia. a. naturaliter plus diligit se q̃ b. probatio. quodlibet enim naturaliter plus diligit esse suum q̃ esse alterius cuius nihil est vt pars vel effectus. a. autez nihil est ipsi°. b. nec vt pars nec vt effect°

Universidad de Deusto
Biblioteca

ergo plus diligit a. se naturaliter q̃ ipm
b. sed volũtas libera quãdo ẽ recta con
formatur volũtati naturali alioqui vo
luntas naturalis nõ esset semper recta.
ergo. a. si habet voluntatem liberã rectã
actu elicito plus diligit se q̃: b. ergo non
b. infinite. 2° sic: de voluntate. aut. a.
fruitur. b. aut vtitur. si vtitur eo. ergo. a
habet voluntatem inordinatam. si fruit
b. ⁊ fruit. a. ergo. a. est beatus i duobis
obiectis quorꝫ neutrꝫ dependet ab alio:
quia sicut. a. est beatus in se sic ⁊ in. b. sz
consequens est impossibile. qr nihil põt
esse beatũ actu in duobus obiectis beati
ficantibus totalibus. ꝓbatio. qr vtrocꝫ
eorꝫ destructo nihilominus eẽt beatus
ergo in neutro est beatus. videt etiaz ra
tionabile q̃ quietatũ in vno obiecto ad
equato nõ possit in obiecto alio quieta
ri. De tertia via. s. de ratione infiniti
boni arguo sic. volũtas ordinata potest
appetere mal' bonũ ⁊ magis amare ma
ius bonũ. sed plura bona infinita si sint
possibilia plus bonitatis includũt q̃ vnũ
infinitum. ergo volũtas ordinate posset
plus amare plura bona infinita q̃ vnũ.
⁊ per ꝯsequẽs in nullo vno bono infini
to quietaret. sed hoc est cõtra rationem
boni q̃ sit infinitũ ⁊ nõ quietatm̃ cuius
libet volũtatis. Quantũ ad quartã
viam. s. de infinita potentia arguo sic.
nõ possũt esse due cause totales eiusdem
effectus in eodem ordine cause. sed infi
nita potẽtia est causa totalis respectu cu
iuslibet effectus in ratõne ꝑme cause. er
go nulla alia potẽtia potest esse causa in
ratione cause ꝑme respectu alicui effect'
⁊ ita nulla alia est causa ifinita in poten
tia ꝑmam ꝓpositionem probo. qr tunc
aliquid esset causa alicuius a quo illud
nõ dependeret. ꝓbatio. a nullo aliq̃d de
pendet essentialiter quo nõ existente ni
hilominus esset: sed si. c. habet duas cau
sas totales. a. ⁊. b. ⁊ i eodem ordine cãe.
vtrolibet eorum nõ existente nihilomi
nus esset ipsum. c. ab altero eorum. quia
nõ existente. a. nihilominus erit. c. ab ip
so. b. ⁊ nõ exãte. b. nihilominus erit ipz
c. quia ab ipso. a. Juxta idem arguit
de vnitate cuiuscũqꝫ ꝑmi in quarunqꝫ
ꝑmitate ꝓdicta. nihil. n. excessum exceda
tur a duobus ꝑmo ipsũ excedentibus. ⁊
nihil finitum essentialiter ordinatur ad
duos ꝑmos fines. esset. n. aliq̃d ad finez
quo nõ existente nihilominus esset fini
tum. vt ꝑus arguturz est. ⁊ esset aliq̃d ex
cessum essentialiter ab aliquo q̃ non exi
stente nihilominus haberz essentiale ex
cedens quo mensuraret essentialiter ⁊ a
quo acciperet suam perfectionem esson
tialiter. quod est impossibile. ergo ipossi
bile est a licuius finiti duos fines ꝑmos
esse vel alicuius excessi duo ꝑma emine
tia esse. De q̃nta via dico: q̃ infinitus
absolute non potest excedi ⁊ arguo sic.
Quecunqꝫ pfectio põt numerari in ce
uersis plus pfectionis habet in pluribus
q̃ in vno. sicut dicit 8°. de tri. ca°. ꝑmo.
ergo infinitũ in pluribus omino nume
rari nõ potest. De sexta via: ꝑmo ar
guo sic. Species plurificabilis in indiui
duis nõ determinat ex se ad certum nu
merum indiuiduorꝫ. sed quantum ẽ ex
se compatitur infinitatem indiuiduorũ
sicut patet in speciebus omibus corrup
tibilibus. ergo si ratio necesse eẽ sit plu
ricabilis in indiuiduis nõ determinat se
ad certum numerum. sed compatitur in
finitatem q̃tum ex se est. sed si possent es
se ifinita necesse eẽ sũt infinita necesse eẽ
consequẽs est falsum q̃ antecedẽs ex quo
sequitur. Scõo arguo sic iuxta istaz
viam. si sũt plura necesse esse aliquibus
pfectionibus realibus distinguunt: sint
perfectiones iste. a. ⁊. b. tunc sic. aut ista
duo distincta per. a. ⁊. b. sũt formaliter
necesse esse per. a. ⁊. b. aut non. si non. ar
go. a. nõ est formalis ratio necessario es
sendi. nec. b. ergo per ꝯsequens nec inclu
dens. a. est necessario primo. quia includ
dit aliquam entitatem que non est neces
sitas formaliter essendi nec necessaria q̃

se. Si autem illa formaliter necesse esse.
p'a. ⁊. b. ⁊ preter hoc vtrũqꝫ est necesse p
illud in quo conuenit vnum cum alio.
ergo vtrunqꝫ habet in se duas rationes
quaruz vtraqꝫ formaliter est necesse. sed
hoc est impossibile: quia neutra illaruz
includit alteram. vtralibet igit illarꝫ cir
cunscripta esset tale necesse eẽ p reliquaz
⁊ ita esset aliquid formaliter necesse esse
per rationẽ aliquam qua circumscripta
nihilominus esset necesse esse quod est i
possibile. De septima via. s. de omni
potentia videt q̃ illa non sit p rationez
naturalem demonstrabilis. quia omni
potentia vt alias patebit non potest cõ
cludi ratõe naturali vt catholici credũt
omnipotentiam. nec concludit ex ratõe
infinite potentie. tamẽ ex omnipotentia
credita arguitur sic ꝓpositum: si. a. ẽ oi
potens ergo potest facere circa quodcũz
aliud ipm esse vel nõ esse. ⁊ ita posset ꝏ
struere. b. ⁊ ita fieret. b. nullipotens q̃. b.
nõ est deus. Ista ratio nõ valet. quia
b. non est obiectũ omnipotentie ipius. a
quia omnipotentia pro obiecto respicit
possibile. b. aũt ponebat necessarium si
cut. a. Ideo ex omnipotentia arguit
aliter sic declarando rationem. Ric. 2. ꝏ
tri. c. vlti. omnipotẽs sicut suo velle põt
ꝑducere omne possibile. ita suo nolle po
test impedire vel destruere omne possi
si iam habet esse. a. ergo omnia possibi
lia potest suo velle in esse producere. nõ
autem est necesse q̃. b. velit omnia illa es
se. sed potest nolle illa eẽ que. a. vult: qr
volũtas. b. se habet ꝓtingenter ad illa q̃
vult. a. sicut voluntas. a. ad illa que. b.
vult si est deus. si autem. b. nolit illa esse
ergo nullum eorꝫ est. igit si sint duo om
nipotentes vtrocꝫ illorum facere et alterꝫ
nullipotentem. non destruendo illuz sed
faciendo vel ꝓhibendo per suum nolle
esse volitorꝫ ab alio. Q: si dicas som
niando q̃ concordant in voluntate sua
quamuis de hoc nulla sit necessitas sed
quasi fecerunt pacta. Adhuc probo.
q̃ neuter eorum erit omnipotẽs. nam si
a. est omnipotens potest producere suo
velle quodcunqꝫ aliud possibile volituz
a se. ex hoc sequitur q̃. b. nullum eorum
potest ꝑducere suo velle. ⁊ ita nõ ẽ om
nipotens. Q: hoc sequat patet ex q̃rta
via. quia impossibile est duas causas
esse totales vnius effect'. quia ex quo cã
tus est ab vna ipossibile est q̃ sit ab alia

Argumenta quedam aliorum ad cõ
clusionem predictaz nolo hic adducere
quibus non oportet initi. quia sũt solu
bilia. ⁊ eque forsan concludentia vnum
esse angelũ i vna specie si angelus est sim
plex in essentia sua. aut si concludũt nõ
tamẽ ex naturali ii nobis notis. nec opor
tet illa adducere vt soluenda. quia non
sũt ꝯclusionem quã teneo.

Ad illa que sunt

pro alia opinione respondeo ad auctori
tatem Rabi Moysi: dico q̃ populus iu
daycus fuit rudis ⁊ pronus ad idolatri
am. ideo indiguit instrui per leges ꝏ vni
tate dei. licet per rationem naturalẽ po
terat demonstrari. ita etiam acceptum
est a lege q̃ deus sit. Exodi tertio. Ego
sum qui sum. Et apostolus ad Hebreos
dicit. q̃ oportet accedentem ad deum
credere quia est. ⁊ tamen non negat deũ
esse demonstrabile. ergo pari ratione ne
gandum non est posse demonstrari deũ
esse vnum. licet acceptum sit a lege. Illa
etiam que possunt demonstrari vtile ẽ
comunitati tradi p viam auctoritatis.
⁊ propter negligentiam communitatis
in inquirendo veritatem. ⁊ propter im
potentiam intellectus. ⁊ propter errores
inquirentium per demonstrationem.
quia veritatibus suis multa falsa permi
scent. vt dicit Augustinus decimooctau
o de ciuitate dei. ⁊ ideo quia simplices
sequentes tales demonstrationes bene
possent dubitare cui esset assistendum.

Universidad de Deusto Biblioteca

ideo tuta est via ⁊ facilis ⁊ cōmunis. auctoritas certa que nō ꝑt fallere nec falli

Ad 2ᵃᵐ rōnem de singulari dico. q̃ aliud est singularitatē eē conceptā ut obiectum vel ut ꝓtem obiecti. aliud est singularitatē esse precise modū concipiēdi sine sub quo concipit obiectū. Exᵐ cuz dico plurale. obiectū conceptū est pluralitas. sed modus concipiendi. i. modus sub quo concipitur est singularitas. ita in intentionibus logicis. cuz dico singulare: quod concipit est singularitas, sed modus coucipiendi sub quo concipitur est vniuersalitas. quia quod concipitur ut concipitur habz indifferentiā ad plura. Ita dico in proposito q̃ essentia diuina potest ꝓcipi ut singularis ita q̃ singularitas sit concepta: vel vt obiectū vl ut parz obiecti. nec tamē sequitur q̃ eēntia possit cognosci vt singlaris ita q̃ singularitas sit modus concepti. cognoscē eni sic aliquid ut singulare est cognoscē illud vt hoc. sicut album videtur ut hᵒ ⁊ hoc modo ut predictum est nō cognoscitur essentia diuina sub ratione singularis. ⁊ ideo in argumento est fallacia figure dictionis commutādo rem in modum.

Ad rationes principales.

ad ꝑmam dico q̃ aplus loquitur de ydolis. ⁊ ideo de dijs nuncupatiue. ⁊ subdit ibi. Nobis autem vnꝰ est deus quia omnes dij gentiū demonia. Ad 2ᵃᵐ dico. q̃ consequentia nō valet. quia numerus nō est talis modus significandi grāmaticaliter quales alij modi grāmaticales qui precise dicunt modū concipiendi rem absque aliquo reali correspondenti tali modo concipiendi. sz numerus vere includit rem substratā. vnō sequitur homines currunt. g̃ plures homines currunt. sed nō est sic de alijs consignificatis nominis vel verbi. quia nō sequitur. deus est generis masculini. ergo deus est masculus. quia ad masculiniratem sufficit aliquid in re a quo iste modus concipiendi possit accipi. pura actiuitas. dico igit q̃ illud subiectū dij conceptū sub modo plurali includit cōtradictionē. quia modus cōcipiendi repugnat ei quod concipit sub modo. cuz igitur probatur consequentia. quia idē includit singulare ⁊ plurale. dico q̃ singulare includit illud sub modo concipiendi conuenienti ipsi concepto. sed plurale includit illud sub modo incompossibili illi cōcepto. ⁊ ideo illud singulare includit rationem quasi in se veram q̃ ut includit conceptū ⁊ modum concipiendi. plurale autem ꝓut includit illa includit rōnem quasi in se falsam. ⁊ ideo non sequitur q̃ plurale sit veruz de plurali: sicut singulare de singulari. quia ꝯ eo cuius ratio est in se falsa nihil est verum. Per idem patet ad aliam ꝓbationem quo maius cogitari non potest quia non sunt dij cogitabiles sine cōtradictione. quia modus repugnat rei concepte. ⁊ ideo maior est glosanda sicꝯ in questione ꝑcedenti. Ad veritatē autem ꝓpositionis requirit q̃ rō subiecti non includit contradictionē si ut dicū est in questione 2ᵃ huius distinctionis.

Ad 3ᵐ dico q̃ maior ꝓpositio nō est ꝑma sed reducit ad istā. omne imperfectū reducit ad pfectū. ⁊ quia omne ens per participationē est impfectū ⁊ tamē illō ens est pfectū qō est ens per essentiā. ideo sequit ꝓpositio illa maior de participatione. hec autem maior de impfecto sic habet intelligi. aliquid est impfectū fm imperfectionē simplr. que non necessario habet imperfectionē concomitantē quia nō includit in se limitationē ut bᵒ bonū. hoc verū. hoc ens. ⁊ hᵒ imperfectum reducitur ad perfectū eiusdem rōnis. s. bonū. ens. verum. que important perfectōnes simplr. aliquid autē est impfectum fm perfectionē non simplr sed fm perfectionē que de rōne sui includit limitationē. ⁊ iō necio hz imperfectionē

anteram. vt b homo ⁊ b asinus. quod igitur imperfectū est ꝑmo modo reducitur ad perfectū simplr fm perfectionem illius rationis quia aliq̃d fm illam rōez pōt esse simpliciter perfectū. Quod aūt est imperfectum 2° modo nō reducit ad aliquid perfectū fm perfectionē eiusdez ratōis. q. n. ista impfectionem includit ideo fm illam non pōt esse aliq̃d perfectū simpliciter pp limitationē. sed reducitur ad aliq̃d perfectum simpliciter eq̃ uocum eminenter includens illam perfectionem. ⁊ ideo bonum impfectū reducitur ad perfectum bonū. sed lapis q̃ est impfectus non reducit ad lapidem pfectum simpliciter sed ad summū ens ⁊ ad summū bonū que includūt virtualiter illam perfectionem. Ad vltimum dr. q̃ plura bona finita sunt melioza pauci oribus bonis finitis. nō aūt plura bona infinita. Sed hoc nō videt respōdere ad argumentū. quia quecunq̃ si essent: essent melioza videntur ponēda in entibus esse. ⁊ maxime in ente supremo qō est necesse esse. quia ibi quicq̃d posset eē bonum est: ⁊ necesse est ibi esse. sed pluā bona infinita si essent essent melioza. videtur igitur q̃ plura bona infinita sunt ponēda in natura summi boni. Ad illud respondeo. q̃ cum dicit in maiori illa que si essent essent melioza sunt ponenda ibi: dico q̃ aut per ly si implicat positio possibilium. aut positio incompossibiliū. si ꝑmo modo: dico q̃ maior est vera ⁊ minor falsa. qz implicatio illa in minori nō est possibiliū sed incōpossibiliū. si aūt ly si implicet positionem incōpossibiliū. minor ē vera ⁊ maior falsa. q̃. n. nō essent melioza nisi ex positōe incōpossibiliū nō eēnt melioza. nec etiā sūt bona sicꝯ illud qō nō est nisi ex positione incōpossibiliū oino nō ē. sicꝯ nec illō est a quo illud depēder.

Arca secdam

partem huius di. queritur ꝑmo. vtrz possibile sit cū vnitate eēntie diuine stare pluralitatem personarum.

Q. nō. quia quecunq̃ vni ⁊ eidē simpliciter sūt simpliciter eadem inter se sūt eadem simpliciter. ⁊ additur simpliciter ad excludendū idemptitatem fm quid. quia si sunt eadem eidem nō simpliciter sed fm quid. vel si eidem simpliciter sūt eadem solum fm quid. nō oportet illa eē simpliciter eadem sed psone diuine sunt simpliciter ⁊ oino idem eēntie diuine. q̃ in se ⁊ omnino est simpliciter eadem. ergo 2ē. maior pz. tum quia per eam tenet omis forma sylogismi perfecti. que forma de se est euidens. quia in ꝑmissis no tantur extrema in medio ꝯiūgi. ⁊ ex hᵒ solum ꝯcluditur idēptitas extremorum inter se in conclusione. tū quia oppositū ꝑdicati destruit subiectum. quia si non sūt eadem oino inter se nō sunt simpliciter eadem alicui eidem simpliciter. mior ꝓbatur. quia essentia diuina ꝓpter sūmum simplicitatem est quicq̃d habz fz magrm. di. 8ᵃ. ⁊ fm Augum. x. de ciui. caᵒ. xiᵒ. Similiter alia ps minoris patet quia ipa est in se oino simplex ⁊ indiuisibilis. ergo 7ē. 2° sic. essentiale ⁊ accidentale diuidunt totū ens. quicquid ergo est in aliquo aut est idem sibi eēntialiter aut accidentaliter. sed quod distiguit personas nō est accidētale essentie. quia nihil sibi accidit. ergo est sibi idem eēntialiter. sed quod essentialiter est idē essentie multiplicato illo multiplicatur eēntia. ergo si sunt plures persone sūt plures essentie. 3° sic. nihil est ponendum in entibus ⁊ maxime in sūmo bono quo nō posito nihil pfectionis deficit in vniuerso. sed aliq̃ psona diuina nō existēte ī diuina eēntia nihil perfectōis deesset in vniuerso. g̃ pluralitas taliū nō est ponēda in deo. ꝓbatio minoris. si 2ª psona nō eēt quicq̃d pfectōis eēt in ea eēt in psona alia. ⁊ ita nihil pfectōnis deesset in vniuerso si ipa nō eēt. quia q̃cq̃d pfectionis simplicit ē in vna ē in alia. g̃ sbtracta

Universidad de Deusto Biblioteca

vna ⁊ manente alia nihil pfectionis tollitur ab vniuerso. Dices q̃ nõ sub oi modo ḋcq̃d perfectionis ẽ in vna est in alia. Cõtra iste modus habẽdi vl' essendi aut est pfectio aut non. si sic erit i deo. ⁊ p ꝓsequẽs pſona ꝑma nõ erit simpliciter pfecta que nõ habebit illũ modũ si nõ ḡ stat argumentũ: q̃ nõ manẽte 2ª pſona manet tota eius pfectio in pſona ꝑma. ḡ nihil pfectionis deperdit ab vniuerso ammota persona 2ª. Itẽ 4°. si sũt plura necesse esse q̃ro ḋb' formaliẽ distinguunt sũt. a. ⁊ b. sed q̃ plura sint necẽ esse includit ꝗdictionẽ. quia aut ille ratões ḋbus distinguunt sũt necesse esse ⁊ necitates eẽndi ⁊ tũc erunt duo necesse eẽ que etiã ꝓueniũt in necesse eẽ. ⁊ per ꝓsequens p necesse eẽ non distinguũtur. si autẽ ille rationes sũt possibiles: ḡ illa que istis distinguunt nõ sũt necesse esse.

Ad oppositum. illud est possibile q̃ nõ includit ꝗdictionem. sed nõ includit ꝗdictionem q̃ sit vna eẽntia in tribus pſonis. quia ꝗdictio est fm idem. hic aũt non est ꝓtradictio fm idem. quia hic est vnitas essentie ⁊ trinitatis personarum relatiuaꝝ ergo ⁊c.

Xxta hoc

quero vtꝝ sint tantuꝫ tres pſone in eẽntia diuina. Et arguo q̃ nõ Primo sic. Relatões oppositе sũt equalis dignitatis. ergo si relatio ꝑmi ꝓducentis tm̃ ꝓstituit vnam pſonam correspõdebit sibi alia relatio tãtum ꝓstituens pſonam vnã ꝓductam ⁊ ita tantum erit vna pſona ꝓducta. Preterea duabus relationibus ꝓductorum correspondent due ꝓducentiũ. ⁊ eque distinguunt ista extrema inter se sicẽ illa inter se. ergo si iste due relationes cõstituũt duas personas. ⁊ alie due ꝓstituent alias duas. ⁊ ita erũt quatuor pſõe diuine. Preterea. potentia finita durans in infinitũ posset habere effectus i finitos. sicut pꝫ de sole fm viam phi. 2°. de generatione. ergo potẽtia infinita potest habere infinita ꝓducta simul. ꝓna ꝓbatur. quia q̃ potentia finita simul non potest in tot in quot successiue h° est ꝓp finitatem ꝓpter quã ꝓnũc adequat sibi iste effectus. ergo potentia infinita in q̃ potest successiue in tot potest simul.

Oppositum videt Math. vlt. In noie patris ⁊ filij ⁊ spũssãcti. ⁊ Joh. 5°. Tres sũt qui testimonium ⁊c. Augustinus de fide ad Petꝝ. ca. 2°. ⁊ ponit in lra.

T quia plu

ralitas diuinarum pſonaꝝ declarat ex ꝓductõe. idcoquero de ꝓductõe in nã diuina. ꝑmo in cõi vtꝝ essentia diuina possit stare in aliquo ⁊ ipsum eẽ ꝓductum. arguo q̃ nõ. ꝑmo sic nullũ ꝓductũ est ex se necessarium. sed quicq̃d subsistit in eẽntia diuina est ex se necẽarium ergo ⁊c. ꝓbatio maiꝯis per quicꝫ vias. Prima q̃ nihil simul est ex se uecessarium ⁊ ab alio sed quod est ꝓductũ si est necessarium ẽ necessariũ ab alio ergo nõ a se. maiꝯ hui' sylogismi ꝓbo. quia si ẽ necessariũ ex se. ergo est necẽarium circũscripto omi alio. si aũt est necessariũ ab alio non est necẽariũ illo circumscripto. 2°. ꝓbatur maiꝯ. quia omne ꝓductũ possibile fuit ꝓduci alioquin possibile ꝓduci esset ꝓductum. ḡ omne ꝓductum aliquam possibilitatem includit. ⁊ omis possibilitas repugnat necessario ex se ḡ ⁊c. 3°. sic. terminus ꝓductus est aliquo mõ posterioꝯ ꝓducente. quia nõ potest intelligi ꝓductio sine aliquo ordine prioꝯ ⁊ posterioꝯ. in illo ꝑoꝯ in quo ꝓducens intelligitur nõ intelligitur ꝓductum. quia tũc nõ esset ꝑius. ergo intelligitur in illo prioꝯ ꝓductum non esse. ⁊ in signo posterioꝯ intelligitur esse. ergo mutatio.

4°. ꝓbatur. quia essentia diuia circũscripta ꝓductione nõ habet illud ꝓductum. habet. n. illud ꝓductum per ꝓductionẽ ergo per illam fit eẽntia diuia ⁊c nõ ba-

bente illud habens. ⁊ ita mutatio. 5° quia generatio videtur esse essentialiter mutatio sicut species essentialiter includit genus. ꝓductio aũt adesse per modũ nature est generatio. igitur illa non põt intelligi sine mutatione. 2°. ad ꝑncipale sic. si est ꝓductum ergo dependet. ꝓñs est falsum ergo antecedẽs. ꝓbatio ꝓñtie quia si nullo mõ dependet ꝓductum a ꝓducente. ergo vterq̃ ex equo haberꝫ naturam. ⁊ ex hoc vltra nõ magis ꝑexigeret ꝓductum ad sui ꝓductionem ⁊ esse q̃ ꝓducens prehaberet suaꝫ naturã q̃ ecõuerso. quod est contra naturam ꝓductionis. 3° ꝑncipaliter sic. quia alie mutationes que non ponunt de ratõne sui tantam imperfectionem quantã ponit generatio non possũt esse in diuinis ergo nec generatio. ꝓsequentia patet. qꝫ remouet a deo quicq̃d est perfectionis. ꝓbatio antecedentis. quia latio ⁊ alteratio fm Arist. 8°. phicoꝝ. non ponũt tãtam imperfectionem quantam ponit generatio. quia multa entia perfecta possũt alterari vel localiter fieri que nõ possũt generari. sed nõ ꝓceditur in deo loci mutatio vel alteratio. ergo nec generatio.

Ad oppositum est Augustinus. 4°. ꝺ trini. ca°. 20. vel. 54°. pater est principiũ totius diuinitatis. non nisi per ꝓductionem. ergo ⁊c.

Xxta hoc

quero in speciali. Utrum sint ibi tantũ due ꝓductiones intrinsece. Q̃ no ⁊ arguo sic. quia vnius nature videt esse vnus modus cõmunicandi. fm Aueroyn. 8°. phycoꝝ. cõmento. 46°. quod ꝓbatur p ratões suas ibidem. Prima. quia. s. alterius materie est altera forma. alioquin non esset forma ꝓpria huius materie. ⁊ tũc quodlibet generaret ex quolibet. ⁊ tunc vltra materie essent ociose. sed materie correspõdentes diuersis agentibus ⁊ ꝓducentibus sũt alterius ⁊ alterius rõnis quod patet in generatõe per ꝓpagatõem ⁊ putrefactionem. quia ꝓpagatum gnãtur ex semine. aliud non. sed ex alio corpore putrefacto. Secundo arguit ex opposito inferendo. q̃ eadem spẽs tunc essꝫ a natura ⁊ a casu. exquo infert q̃ hõ posset generari a semine asini ⁊ ex infinitis materiis. probat autem primum cõsequens esse incõneniens. quia quod fit a casu est oppositum ei quod fit a natura. ⁊ preterea 2°. nulla species est a casu. quia eueniũt a casu sũt monstruosa. h° totum est manifestum per se. sꝫ si natuã haberet diuersos modus cõicandi tunc fm vnũ modũ cõicandi posset aliq̃ species esse a natura ⁊ fm aliũ modũ cõicãdi posset eẽ a casu. Preterea arguit sic. ex ꝑmẽto illo. generabile h° generat equiuoce non ex semine. aut ḡ de necessitate. aut vt in pluribus eq̃uoce de putrefactione. generatur ergo naturaliter. quia quecunq̃ vt in pluribus accidunt naturaliter accidunt. ergo naturaliẽ generatur equiuoce. ⁊ vlterius sequitur q̃ vt raro ꝓpagentur ex semine quod falsum est. si autem vt raro generatur eq̃uoce. sed que raro eueniunt casu eueniunt ⁊ casualiter. ⁊ quia casualia sũt mõstruosa sunt. ⁊ que sunt huiusmodi nõ sunt eiusdem speciei ⁊ hoc ⁊ illud. ḡ natura non est cõicabilis nisi vno modo.

Item arguitur ꝑ conclusione ꝓmentatoꝯis. qꝫ diuersoꝝ motuũ spẽ sũt diuersi termini spẽ. 5°. phycoꝝ. ḡ si cõicationes vel ꝓductiones sunt alterius rationis. ḡ ⁊ termini. Q̃ non tantũ sint due ꝓbo. quia pbs. 2°. phycoꝝ. distinguit naturã ⁊ intellectum tanq̃ diuersa ꝑncipia actiua. vtriusq̃ autem ratio vere inuenitur in deo. quia neutrum includit perfectionem. ⁊ ad intra. quia neutrum est ꝓductiuum ad extra. ergo ꝑter ꝓductionem voluntatis erũt due alie ꝓductiones ad intra. Hoc etiã confirmatur per philosophum. 9°. methaphisice. ca°. tertio. vbi videtur exp̃sse

dicere q̃ potentia rationalis valz ad opposita. quia scientia est oppositorũ. sed intellectus ex natura sui est indeterminatus ad opposita: ⁊ natura est determinata ad vnum. g̃ intellectus habebit aliaz rõnem principij q̃ natura. Preterea potentia voluntatis est libera. g̃ ⁊ pductio eius est libera. g̃ non determinat ad vnum. sed ex libertate sua potest esse ad opposita. sed tantum creatura est possibilis esse ⁊ non esse non autem persona diuina. g̃ voluntas est tm̃ p̃ncipium pducendi creaturam non personam diuinam. Ad oppositum. si non sunt tm̃ due persone producte. g̃ erunt plures psone q̃ tres vel pauciores q̃ tres qd̃ est falsum. g̃ ille auctoritates que ostendũt tantũ tres esse personas in diuinis ostẽdunt q̃ sunt tantum due persone producte.

Quia sicut dixi plũ

ralitas declaratur ex productione ideo primo respondeo ad questionem de pductione que est tertia in ordine. ⁊ dico q̃ in diuinis est ⁊ potest esse productio. quod probo sic. quicquid de ratõne sua formali est p̃ncipium pductiuum illud in quocunq̃ est a se in eo est principiuz productiuũ. istud totum. s. intellect' habens obiectum intelligibile sibi presens ex rõne sua formali est p̃ncipiũ pductiuum noticie generate. g̃ in quocunq̃ est istud. s. intellectus habens obiectũ actu intelligibile sibi presens ibi erit p̃ncipiuz pductiuũ noticie generate. ⁊ hoc fm pportionem sue perfectionis. sed in deo ẽ illud fm veram rõnem sui. g̃ vere est ibi productio noticie generate. Idem p̃t argui de voluntate. quia voluntas habẽs obiectum actu cognitum sibi presentatum ex rõne sua est productiua amoris producti. Contra istam rationẽ insto vt declaretur. ⁊ maiorem quidem ratõnis concedo. sed ad minorem diceretur q̃ illud totum non est ex se principium productiuum. sed tantum quando intellectus potest habere ex se noticiam productam. hoc autem est quando potest habere noticiam aliam a se qua perficiatur. intellectus autem diuinus nõ pot̃ habere noticiam distinctam a se qua p̃ficiatur. ⁊ ideo non videtur q̃ ibi debeat poni p̃ncipium productiuum. Et confirmatur ista ratio p̃mo. quia noticia genita frustra ponitur. 2°. quia impossibile est eam poni. primum probat. in nobis est necessaria noticia genita. qz per eaz intellectus perficitur qui sine ea esset imperfectus. intellectus autem infinitus licet habeat obiectum sibi psens tamen non formaliter perficitur per noticiam genitam. sed per noticiam ingenitam eandem sibi realr qua etiam formaliter intelligit. secundũ. s. impossibilitatem probo dupliciter. primo. qz pductiuum vel producens habẽs productũ adequatum non potest aliud producẽ. g̃ cum totum illud intellect' habens obiectum actualiter sibi presens habeat in intellectu paterno noticiam ingenitaz sibi adequatam quasi productam ex se. quia aliquo modo fm rationem intelligendi posterior est tali presentia obiecti videtur q̃ nullam virtutem vlteriorem habeat ad producendam noticiã distinctam aliaz ab ista. 2° probatur. quia intellectus est potentia actiua non factiua. vt dicitur. 9°. metha^c. igitur si potest producere productum potest producere in se illud ⁊ non extra se. alioquin non haberet rationẽ actiui vt distinguit̃ contra rationem factiui. iste igitur intellectus qui non potest producere noticiam in se non potest producere aliquam noticiam vt videtur. Istas rõnes excludendo confirmo ratõnem. ⁊ ad excludẽdum responsionẽ ad minorez in se. dico q̃ intellect' nr̃ respectu genite noticie habet potentiam receptiuam. ⁊ ista potentialitas est imperfectõnis. quia est potentialitas passiua. nihil autem facit b' ad

rationẽ p̃ncipij productiui. quia nulla imperfectio formaliter est de ratõne p̃ncipij productiui. ⁊ maxime quando p̃ncipium productiuum potest in se eẽ perfectum. habet etiaz intellectus noster rationem p̃ncipij productiui respectu noticie genite. ⁊ hoc est ex perfectione eius quatenus actus primus virtualiter continet illam actum secundum. primum istorum. s. recipere intellectionem patet. quia conuenit intellectui possibili. de 2° non est ita certum an conueniat passibili vel agẽti. de hoc alias inquiretur. nũc autem hoc indistincte acceptuz de intellectu q̃ est principium productiuuz noticie genite satis puto verum. ⁊ declaratur di. 3^a. q. 2^a. ⁊ intellect' sic est in deo quia habet intellectum fm omnem rõnem intellectus que non ponit imperfectionem. tunc arguo sic. quandocũqz in aliquo concurrunt duo per accidens. s. ratio agendi ⁊ patiendi vbi illud quod est ratio agendi est per se si separetur ratione patiẽdi ⁊ ponatur per se nihil minus est ratio agendi. quod pz ex 2° phy. de medico sanante se. si separetur medicina ab infirmitate nihil minus erit rõ sanandi. igitur si separenẽ predicta duo in intellectu ab inuicẽ remanente eo qd̃ erat p se ratio p̃ncipij productiui adhuc erit ratio producendi quantũcunq̃z nõ sit ibi potentialitas passiua receptiua. Exemplum huius patet. quia si in intellectu nostro esset cõcreata vel consubstãtialis noticia sui fm q̃ quidã intelligũt Augustinũ de noticia cõdita. 14: de trinitate licet intellectus non possit habere noticiam genitam qua cognoscat se formaliter. tamen si potest habẽ aliqd̃ obiectum actu intelligibile sibi psens pot̃ aliquam noticiam gignere in passo approximato si quod tale sit. aut per se stãtem si haberet virtutez gignendi aliqd per se stans. g̃ ab intellectu diuino circũscripta ratione receptiui noticie si remaneat ratio productiui noticie ⁊ hoc per se stantis poterit talis noticia gigni licet non recipiatur in intellectu qui est principium gignendi. ex hoc patet q̃ glosa illius minoris nulla est. Ad confirmationem illius glose per frustra dico q̃ in omni ordine agentium precipue vbi p̃ncipiuz actiuum de se non est imperfectũ est status ad aliquod p̃ncipium actiuuz simpliciter perfectum. quod. s. agẽs agit ex plenitudine perfectionis. ⁊ dicit agẽs ex liberalita. fm Auic. 6°. metha^c. c. vltimo. Nullum autem agens agit liberaliter propter hoc q̃ ex actione sua expectat perfici. sicut enim in actibus humanis liberalis est ille qui agit nõ expectaz redditionẽ. ita simpliciter agens dicitur liberale eo q̃ nullo modo perficitur a pductione vel producto. Ex hoc arguit̃ sic. in omni genere principij productiui non includentis imperfectionez possibilem est stare ad aliquod p̃mum simpliciter perfectum. sed itellectus est tale p̃ncipium ⁊ volũtas similiter. ergo in isto genere potest stari ad aliquod simplicit̃ perfectum. sed nihil est simpliciter perfectũ agens quod non agit liberaliter fm predictum modum. ergo hoc est aliqd̃ agens liberaliter modo predicto. igitur in genẽ principij productiui est aliquod principium tale quod nullo modo perficitur per suam productionem. talis ẽ intellectus habens obiectum sic sibi presens. ⁊ nullus alius est nisi ille qui nõ recipit nec perficitur per intellectionẽ quã gignit siue que in virtute eius gignitur. ergo non oportet intellectũ omnẽ pducere noticiaz vt ea perficiatur. sed oportet esse aliquem priorem producentem non perfectibilem per productuz. Et cũ dicitur tunc erit frustra nõ sequitur. nã erit summũ bonũ. sed non est productũ a producente ut producens per ipm perficiatur. sed ex plenitudine perfectõnis producẽtis. Cum autem arguitur post de impossibilitate duco ad oppositum quia ⁊ si aliquod obiectum presens me

Universidad de Deusto Biblioteca

mozie patris habeat ibi aliquaz noticiã actualem patris quasi productam non tamen habet noticiam adequatã in patre productã. nulli autem principio productiuo ex se tollitur producere ut est i aliquo nisi intelligatur illud ꝓncipium ꝓducere vel produxisse aliqua productione adequata virtuti talis principij ꝓductiui. ⁊ ideo quantũcunqz memoria ut in patre habeat quasi productuz adhuc potest producere productum. ſz verum est ꝙ cum habuerit productũ adequatum non poterit aliud producere.

Cum arguitur vlterius de actiuo et factiuo. dico ꝙ iste differentie sunt accidentales potẽtie productiue. ſ. actiua vl factiua. vniuersaliter enĩ omis potentia ex se productiua alicuius receptibilis in aliquo in quolibet receptiuo proportionato ⁊ approximato producit vl potest ꝓducere illud ꝓducibile. ꝙ si ꝓducibile non sit natum in aliquo recip: potentia productiua ꝓducit illud ⁊ nõ in aliquo: sed per se subsistens. si tamẽ sit potentia ꝓductiua sufficiẽs ad ꝓducẽduz nullo alio presupposito. ita est in ꝓposito ꝙ pater habet noticiam genitaz nõ agendo id est non producendo aliq̃d in se. nec faciendo id est ꝓducendo aliquid distinctum essentialiter extra se. ſz quia productũ in nullo natum est recipi ⁊ intellectus est principium productiuũ sufficiens quia infinitum: ideo ꝓducit noticiam genitam in se subsistentem que ẽ persona. Et ita responsiones ad instantias sunt declarationes prime rõnis. et per consequens etiam propositi principalis. 2° principaliter ad conclusionẽ principalem arguo sic. Obiectum ut est in memoria ꝓducit seip̃m ut est in intelligentia: vel est ratio producendi seip̃m vt est in intelligentia. ꝙ autem obiectuz habeat esse vtrobiqz fm quid vel ab eis differens hoc est imperfectõnis. quia si memoria esset perfecta ⁊ intelligẽtia pfecta obiectũ esset simplr vtrobiqz idem vtriqz. ꝗ ablata omni pfectione reseruãdo illud quod est perfectõnis simplr obiectum idem simplr memozie gignet aliquid in intelligentia cui est simplr idem quod est ꝓpositum. Preterea. 3°. sic. in qualibet conditõne entis que non est ex ratione sua impfecta necẽtas ẽ simplr perfectionis. igit in ꝓductiuo. quia illõ nõ dicit ex se impfectionẽ. probatõ antecedentis. quia sicut necessariũ est conditio perfectõis in ente in quantũ ens. ita etiã est pfectõnis in quolibet diuidente ens qõ nõ est ex se necessario impfectuz siue limitatũ. sicut enĩ quando ens diuiditur per opposita alterũ diuidentium est pfectõis in ente alterũ ipfectõis. ita in quolibet qõ est impfectõis cuiuslibet distinctõis illud mẽbꝛ est possibile. qõ est pfectõnis est necessariũ. ꝓducens aũt inquantũ tale nõ includit impfectionez ꝗ nõ est ꝓducens perfectũ in rõne ꝓducẽtis nisi sit necessario ꝓducens. ꝓducens autẽ primũ nõ potest esse necessario ꝓducens aliud a se ⁊ ad extra. sicut dicet distinctione. 8ª. ergo ad intra. Silr arguitur de ꝓductõne naturali. qꝛ productio nãlis est ꝑma ꝓductio. ꝗ cõperit ꝑ ꝓducẽti. ñ aũt ꝓpetit ꝑ ꝓducenti ad extra. ut patebit alias. ꝗ ad itra. P. rationes opposite de 2°° relatiuoꝝ pñt ꝓpetẽ eidem nature limitate. sicut eidem voluntati competit rõ motiui ⁊ mobilis quãdo volũtas mouet se. sed relationes producentis ⁊ ꝓducti licet magis repugnẽt ꝙ relatões mouẽtis ⁊ moti tamẽ sũt relationes eiusdẽ modi. fm phm. 5. mẽ. ca°. de ad aliquid. ibi enĩ pro exẽplo ponit calefactiuũ ⁊ calefactibile. patrẽ et filium siue genitũ ⁊ cum qui genuit. ergo relatõnes ꝓducentis ⁊ ꝓducti sũt cõpossibiles in eadẽ natura. Confirmat rõ quia sicut volũtas ẽ quodammõ illimitata quatenus fũdat relones opposita ex hoc ꝙ virtualiter continet illõ ad qõ formalr habendũ est in potẽtia. ita multo magis essentia simpliciter illimitata

potest simpliciter fundare relatõnes oppositas magis repugnãtes. quales sunt relationes producentis ⁊ producti. plus eni excedit infinitas diuie essentie illimiteni excedit infinitas diuie essentie illimitationẽ qualẽcunqz cuiuscunqz creati ꝙ repugnantia quarũcũqz relationũ scõi modi excedat repugnantiã quarũcunqz aliarũ eiusmodi. Confirmat etiã rõ. qꝛ omia relatiue opposita equalr includunt contradictionẽ. sed aliq̃ scõi modi nõ includunt cõtradictionẽ igit nec alia

Arguit aliter q̃dam doctoꝛ sic. ꝑma ꝓsona constituit ꝑ relationẽ ad secundã ⁊ nõ nisi ꝑ relationẽ oziginis. ꝗ oportet ponere in diuinis diuersa supposita q̃ꝛ vnũ sit ab alio. ꝑma ꝓpositio ꝓbatur. qꝛ ꝑma ꝓsona est relatiua ad 2ᵃᵐ. ⁊ si ñ constitueret ꝑ illã relationẽ. ꝗ accideret sibi relatio illa qꝛ adueniret illi persone ꝓstitute qõ est incõueniens. 2° arguit sic. virtus sũme actiua sũme se diffũdit sed nõ diffunderet se sũme nisi ꝓducerz aliq̃ summũ. ꝗ ⁊c. Arguũt alij ꝑ rationẽ boni. quia bonũ est de se cõmunicatiuũ. ꝗ sũme bonũ sũme cõmunicatiuum. nõ nisi ad intra. quia nihil aliud potest esse summũ bonũ. silr arguitur õ rõne pfecti. qꝛ pfectũ est qõ ꝑt producẽ sibi simile. ex. 9°. metha°. ⁊. 4°. methau. ꝗ primũ agens qõ est perfectissimũ põt ꝓducere sibi simile. ſz pfectius est qõ potest ꝓducere sibi simile vniuoce ꝙ equiuoce. quia ꝓductio equiuoca est impfecta. ergo ⁊c. Iste rõnes nõ declarant ꝓpositu per manifestius neqz fideli neqz infideli. ꝑma qñ accipit ꝙ ꝑma persona constituit per relationẽ si vult ꝓsuadere infideli accipit minus notũ ꝑncipali ꝓposito. minus enĩ notũ esset tali. ſ. infideli per se subsistens constitui ꝑ relationẽ ꝙ ꝓductionẽ in diuinis esse. si etiã vult ꝓsuadere fideli adhuc ꝓcedit ex minus noto. qꝛ ꝙ ꝓductio sit in diuinis est euidens ꝙ sit articulus fidei. nõ autẽ est ita euidens hoc esse articulũ fidei ꝙ prima ꝓsona constituat per relationez. Et cum probat: quia aliter illa relatio adueniret persone constitute. ⁊ ita illa relatio esset accidens. probatõ non videtur valere. quia simili modo posset argui õ spiratione actiua de qua omnes tenent ꝙ non constituit personam. nec tamen est accidens. quia perfecte est eadem fundamento quod est essentia in persona. Et cum arguitur vltra ꝙ distinctõ non est ibi nisi per relatiões oziginis. hec nõ est ita manifesta sicut conclusio quam intendit ostendere. nec etiam est necessaria ad propositum in communi. quia ⁊ si aliter esset ibi distinctio posset tamen saluari oziqo. Et cum secundo arguitur ꝙ summe actiuum est summe diffusiuũ sui. Responsio. ꝙ veruz est quãtum possibile est aliquid diffundi. Sed oporteret probare ꝙ possibile esset aliq̃id diffundi siue communicari in vnitate nature. Per idem ad tertium de ratione boni. quia oporteret probare ꝙ communicatio eiusdem rei vel nature esset possibilis. quia ad impossibile includens contradictionem non est potentia nec communicatio bonitatis. Simiiliter ad quartum. perfectum est natũ producere summum sibi simile. verum est ita summuz sibi simile sicut potest ꝓduci. oportet igitur probare ꝙ summe sile vniuoce id est in vnitate nature esset producibile.

Tenẽdo igitur quatuoꝛ rõnes primas ⁊ precipue duas primas pro conclusione affirmatiua. q. respondeo ad argumenta in oppositum.

Ad primum negando maiozem. cuz probatur primo per necessarium ex se: ⁊ ex alio. dico ꝙ si idem genus cause importetur per hec duo ex se ⁊ ex alio: verum est ꝙ nihil sic est necessarium ex se ⁊ ex alio. si autem aliud genus cause importetur puta per illud ex se causa formalis. ⁊ per illud ab alio causa effectiua vel productiua non est inconueniẽs idẽ

Universidad de Deusto Biblioteca

esse necessarium ex se vno modo. ⁊ ab alio modo .cum probatur maior pro syllogismi: dico q̃ necessarium ex se formaliter non potest non esse circũscripto quocunq̃ alio cuius circũscriptio non includit compossibilitatẽ ponendo illõ esse. sed ex se necessariũ formaliter sequitur posse nõ esse circunscripto quocũq̃ alio per impossibile. sicut ex vnoincompossibili posito sequit aliud incompossibile ita de filio. hoc declarat p exẽplũ. philosophi ponentes creaturas necessario ꝓduci habent dicere q̃ ipe haberent entitatem qua formaliter essent necessarie licet in illa entitate dependerent a cã necessario ꝓducente. filius autẽ habz entitatem formaliter necessariam ⁊ eandẽ cum ꝓducente. creatura igit si esset ex se necessaria non posset nõ esse circũscẽpto omni alio cuius circũscriptio nõ implicat contradictionẽ. tamẽ circumscripta causa alia a se per incompossibile possz non esse. filius autem non posset nõ esse circũscripto quocunq̃ alio fm entitatẽ a ꝓducto. quia non potest non esse nisi circumscẽpta ꝑsona ꝓducente ⁊ ꝓducẽs non est aliud fm entitatem a producto. vnde si pater creaturam naturaliter ꝓduceret ⁊ necessario: ꝓduceret eã formaliter necessariam. tamen nõ esset tũc necessaria tanta necessitate quanta est nũc filius necessarius. stat ergo de filio q̃ sit a se formalit necessarius ⁊ tamẽ ab alio procedente cum quo habet eandem entitatem necessariam. Ad secundam. probationem maioris dico: q̃ possibile logicum differt a possibili reali. sicut patet per philosophum. 5°. metaphisice. c. de potentia. possibile logicum est modus compositionis formate ab intellectu illius quod cuius termini non includunt contradictionem. ⁊ ita hoc modo possibilis est hec ꝓpositio deum posse ꝓduci. ⁊ deum esse deum. sed possibile reale est quod accipitur ab aliqua potenᵃ in re sicut a potentia inherente alicui. vl terminata ad illud sicut ad terminum. filius autem nõ est possibilis possibilitate reali nec possibilitate inherente; nec terminata ad ipsum. quia possibilitas si ue actiua siue passiua est ad aliud in natura sicut patet per diffinitionem potẽtie actiue ⁊ passiue. 5° ⁊ 9°. metaphisice. q̃ est principium transmutandi aliõ vel ab alio inquantũ aliud. tamen filius est terminus potentie ꝓductiue que abstrahit a ratione potentie effectiue. ⁊ si illa potentia dicatur simpliciter potentia terminus illius potentie potest dici simpliciter possibile. sed possibilitas illa nõ repugnat formaliter necessario. licz possibilitas de qua philosophi loquuntur ꝺ potentia actiua ⁊ passiua ꝓprie repugnat necessitati ex se. Ad tertiam probationem cũ dicitur ibi est ordo. ergo ꝓtelligitur ꝑma persona non intellecta secunda. Respondeo: q̃ non necessario prima intellectione intelligitur secunda persona cum prima persona si illa ꝑma persona est absoluta. sed non sequit: q̃ cum ꝑma persona intelligitur esse secunda persona intelligatur non esse. sic non sequitur illud animal quod est in homine intelligitur non intellecto rationali. igitur intelligitur non esse rationale.

Cum autem infers mutationem ex terminis oppositis. accipis acsi intelligerẽ ꝓductum non esse quando producens est. abstractionem igitur sine mendacio que est non ꝓsiderando illud a quo fit abstractio commutas in abstractionem mendacez que est considerando illõ nõ esse a quo fit abstractio. Ad quartaz probationem dico: q̃ illa persona non esset in essentia sine productione. habet enim illam per productionem. non sedtur ergo essentia de se non habet ꝑsonã ergo essentia de nõ habente fit habens. sed sequit g̃ essentia de rõe sua nõ hz illã vl ñ icludit illã ꝑsonã. q̃ pz si ꝑsona est.

relatiua probatio. quia tunc est aliquid excepto relatiuo. fm Augᵐ. 7. de trini. c. i. vel. 6. quia relatio nõ est de ratõe absoluti. ipa inquantũ eẽntia habet illã ꝓductionẽ: siue per ꝓductionẽ habet personã in qua subsistit. que tamẽ persona vel ꝓductio nõ est de rõne essentie. non autẽ sequit mutatio ex hoc q̃ aliqd in est alicui quod nõ est de ratõne eius. sed mutatio requirit q̃ aliquid insit alicui cui ꝑius insuit oppositũ qõ nõ habet in ꝓposito. Ad quintã ꝓbationẽ dico q̃ in generatõne in creaturis cõcurrunt due rõnes. s. q̃ ipa ẽ mutatõ ⁊ est producto. vt est mutatio ẽ forma subiecti mutati. vt est productio est termini ꝓducti vt via. Iste rõnes nõ includũt se essentialiter etiã in creaturis. diuersa eni respiciunt ꝑmo. g̃ sine cõtradictõne potest intelligi rõ ꝓductõnis sine rõne mutatõis ⁊ ita generatio transfert ad diuina sub rõne ꝓductõnis licet nõ sub rõne mutationis. Ad 2ᵐ ꝑncipale dico. q̃ nõ sequitur est ab alio. g̃ dependens. cũ ꝓbatur. ꝓcedo q̃ cõ independẽter est nã i ꝓducẽte ⁊ ꝓducto. cũ arguit ex independentia q̃ nõ est ꝑexigentia nego ꝑñam. qz dependẽtia sequit entitatẽ formalem dependent a ab illo a quo dependet. qñ igit habet eandẽ entitatẽ nõ est ibi depẽdentia. põt tñ ibi esse ꝑexigentia si vnũ suppositũ habeat illud ab altero. Ad vltimũ dico q̃ mutatõnes alie a generatione ex rõne sua formali sunt impfecti ores generatõne. quia ex rõne terminorum inductoꝝ impfectoꝝ habẽt maiores impfectõnes q̃ termi generatõis. tñ alie mutatõnes quantũ ad illud qõ presupponũt nõ requirũt tantã impfectionẽ in subiecto quantã requirit generatõ ⁊ hoc vt est mutatio. quia generatio requirit in subiecto entitatẽ in potentia. ⁊ hoc ad esse simplr. alie mutatõnes non

Ad ꝓpositũ applicando dico q̃ generatio nõ transfert ad diuina fm illõ qõ ꝑsupponit generatio puta subiectũ mutabile quod est imperfectõnis. quia vt ẽ mutatio nõ est in diuinis. sed transfert ad diuina inquantũ generatio est ꝓductio sub ratione qua est ꝓductio termi quia terminus eius est pfectior termin aliarũ mutationũ. ⁊ sic bene potest ꝑ generationez accipi essentia tanq̃ termin pfectissimus in diuinis. licet nõ possit ꝑ aliquã aliã mutationẽ accipi aliqs alt terminus aliaꝝ mutationũ. qz hoc concluderet compositionẽ ⁊ impfectionem qz terminus cuiuslibet alteri mutatõis eẽt accñs cõponibile cum subiecto.

Ad questionẽ quaz

tam de numero productionũ patet veritas. qz sunt trñ due ꝓductõnes. hᵒ declaratur ab aliquibus sic. actus notõnales fundant sup actus essentiales. sz tantum sũt duo actus essentiales manẽtes intra qui sunt intelligere ⁊ velle. g̃ tantũ sũt duo actus notõnales qui sũt productiui intra. Confirmat ratio. qz actᵒ notionales fundati sup actus essẽtiales equant eis. ⁊ ideo nõ possunt plurificari actus notionales fundati sup eundez essentialẽ. Et modus ponit iste ⁊ colligitur ex multis dictis sparsim i pluribus locis q̃ tã intellectus q̃ voluntas i quocunq̃ habent esse ꝓpter separationem illius a mã postq̃ habuerit esse in actu suo ꝑmo simplicis intelligentie aut volitionis sũt supra se cõuersiue ⁊ sup actᵒ eoꝝ simplices ⁊ super obiecta eoꝝ ꝑ actus cõuersiuos intelligẽdi ⁊ volendi. Intellectus eni nõ solũ intelligit verũ simplici intelligentia sed etiã intelligẽtia cõuersiua intelligendo se intelligere ⁊ conuertendo se sup obiectũ intellectũ ⁊ sup actũ simplicẽ intelligendi ⁊ super se itelligentẽ per actũ suũ ꝓuersiuũ. qz notitia secunda que est in verbo non solũ scit ⁊ intelligit rem. sed sic scit ⁊ intelligit eam vt sciat se scire ⁊ intelligere eã. silr voluntas nõ solum vult bonũ simplici volitione. sz etiã volitõe cõuersiua volendo se

Universidad de Deusto Biblioteca

velle conuertendo se super obiectuz volitum ⁊ super actum volendi simplicez ⁊ super se volentē per actū suū conuersiuum. sed ista cōuersio partim vno et eodem modo cōuenit intellectui ⁊ volūtati ⁊ partim alio ⁊ alio mō. q̄ eni ambe se cōuertunt: ut sūt nude pure ⁊ sole potentie. hoc vno ⁊ eodē modo ꝓuenit eis quantū est ex pte ipaꝝ se cōuertentiuz. ambe eni se solas cōuertunt sua vi actiua que equalr eis ꝓuenit. sed alio ⁊ alio mō quantū ē ex parte obiectoꝝ ad que se ꝓuertūt. intellectus eni postq̄ est conuersus ad illa ad que cōuersus est se habet vt potentiale quoddam ⁊ puruz potentiale. ⁊ hoc quia intellectus nudus ⁊ purus natus est recipere ab illis sicut ꝑ̄ primum passiuū a suo ꝑ̄ prio actiuo naturali q̄ō est idē intellectus informatus noticia simplici informationē noticie genite. Voluntas aūt postq̄ est conuersa ad illa ad que cōuersa est se habz vt actiuū quoddā. ⁊ hoc vt volūtas nuda ⁊ pura nata exp̄mere ō illis. sicut ꝑ̄ primū actiuū de ꝑ̄ prio passiuo cuiusmodi est eadem volūtas iformata amore simplici amorem quendā incentiuū qui est spūs scūs in diuinis qui habet esse a ꝑducentibus ip̄m nō per informationē eius de quo ē quasi subiectiue nec per aliā imp̄ssionez factā eidē fm modū quo verbū siue filius ꝑcedit a patre per quandā quasi informationē siue impressionē factā intellectui paterno conuerso vt sit sicut noticia declaratiua de noticia simplici. sed quandā quasi excussionē vl' expulsionē aut ꝑgressum: aut magis ꝑ̄ prie loquendo per quandā expressionē ꝑducti ō eodē de quo subiectiue ꝑducitur. Ex parte q̄ intellectus causat actus dicendi a noticia simplici in intellectu nudo conuerso supra se ⁊ supra noticiā suā simplicem: ita q̄ intellectus informatus noticia simplici est principiū actiuū ⁊ elicitiuū act' notionalis intellectus. ipe aūt nudus intellectus cōuersus nō est nisi q̄si p̄ncipiū passiuū de quo quasi de materiali producit verbū quasi per imp̄ssionē. Ex parte aūt volūtatis causat actus notionalis ab ipa volūtate nuda conuersa supra se ⁊ sup amorē suū simplicē ⁊ super ipam volūtatē informatā amore simplici. ita q̄ volūtas nuda cōuersa est principium actiuū ⁊ elicitiuū act' notionalis voluntatis. ipa vero volūtas informata amore simplici est p̄ncipiū quasi passiuū. de quo quasi de mali producit spūs sanct' fm quandā expressionē. Et hinc apparet differentia intellectus vt intellectus. ⁊ intellectus vt natura. quia intellectus vt in patre existens in actu intelligendi suā essentiā quē actu ipa eēntia operat in ipso intellectu suo vt est quasi in potentia ad noticiā essentialē fm rōnez intelligendi fecundus est fecunditate naturali ad ꝑducēdū de seipso sibi simile ad quod est quasi in potentia per hoc q̄ō ē actu sub illa noticia essentia. intellectus eni ut est quedā noticia essētialis fm actum est natura ⁊ principiū actiuū quo pater de eodē intellectu vt est intellect' purus ⁊ tm̄ intellectus vt de puro passiuo format noticiā que est verbuz. q̄ fm rem est eadē noticia cum illa de qua formatur differens solū ab ea inquantum ꝑcedit ab ea vt manifestatiua ⁊ declaratiua ipius. Et per omnē eundē modum debem' intelligere verbum formari in nobis. cognitū eni p̄mo sui simplicē noticiā imp̄mit intellectui nostro repre'ntādo se illi vt pure passiuo: ⁊ sub illa ratione qua est intellectus. Intellectus autem sic pfectus simplici noticia per obiectum cognitū q̄ō in se cōtinet expressiue factus est fecundus ⁊ principiū actiuum vt natura in scip̄m vt intellect' tm̄ et p̄ncipium passiuū ad formandū in se noticiā declaratiuā ō noticia simplici. ⁊ fm hoc qn̄ dicit verbum formari per intellectum. ⁊ q̄ intellectus sit in formatōne eius actiuus hoc intelligit de intellectu actu iformato simplici noticia. per hāc

enim vt per rationem formalem agendi intellectus est principium actiuū. ⁊ necessario prior est ratio eius vt intellectus ē passiuus respectu noticie simplicis quā recipit ab obiecto q̄ ratio eius fm quā est natura ⁊ actiu' per noticiā simplicez iherentē. ⁊ ideo ordine rōnis p̄us habz esse vt est itellectus q̄ vt est natura ⁊ fūdatur actus notionalis quez agit ut natura super actuz essentialē quē patitur vt intellectus. s. super noticiā simplicem obiecti quam recipit vt est nudus.

Ista opinio ponit

tres articulos quos nō credo esse veros

Prim' est q̄ intellectus ut nudus cōuersus supra intellectū formatū noticia simplici formatur ab eo noticia genita.

Hoc ip̄robo sic. intellectus nō ꝓuertitur nisi vt est in aliquo supposito. quia cōuersio ponit actio. ⁊ actōnes sunt sup positoꝝ. Tūc quero cuius suppositi vl' cuius p̄sone est vt ꝓuertit sup intellectū formatū. q: si vt cōuertit est p̄sona filij. ⁊ p̄cedit ista cōuersio generationē verbi q̄ ante generationē verbi sūt due p̄sone. q̄ō est hereticū. Si aūt ut ꝓuertit sup intellectū formatū est ipius patris. tūc arguo sic. cuius est vt conuertit eius est vt noticia genita format. ut ꝑbabo. igitur intellectus vt est patris format noticia genita. q̄ noticia genita ē ipius p̄sone patris. q: cuius p̄sone est intellectus vt formatus eiusdē est noticia qua formatur. Assumptū ꝑbandū ꝑbo sic. cuius ē vt cōuertitur sup intellectū formatū ꝑ obiecto actu p̄sente. q̄ eius est vt ab illo obiecto format. ꝑbatio huius ꝓsequentie. passiuū proportionatū dispositu ⁊ approximatum actiuo sufficienti ꝑportionato natum est immediate perfici ab illo actiuo. p phm. 9. metha'. c. 6. Quoniam autem possibile nē. Tunc eniz est aliquid in potentia prorima quādo nihil oportet addi subtrahi vel minui ꝑ̄ ad hoc q̄ actus insit. Intellectus autem nudus vt conuersus ⁊ habens intellectum formatum vt obiectum presens est passiuum dispositum proportionatum et approximatum intellectui formato vt obiecto sufficienter actiuo. ergo intellectus nudus vt conuersus nulla facta variatione circa ipsum esse subsistentie vel cuiuscunqz entitatis vt sic formatur noticia genita. ⁊ sic probatur prima consequentia. Hic posset poni vna respōsio q̄ intellectus nudus per hoc q̄ de seipso actualiter formatur illa noticia siue ex hoc q̄ est quasi materia informata noticia genita habet esse in p̄sona genita. Sed contra istam responsionē sunt duo argumenta prima que ponentur distinctione. 5ª. questiōe vltima cōtra opi. de quasi materia. que ibi specialiter improbabitur. Secundus articulus est q̄ intellectus informatus noticia actuali essētiali est principiū actiuuz ⁊ elicitiuū noticie genite. Hoc improbo sic. verbum non gignitur ab intelligētia sed a memoria. fm Augm. 15°. de trini. ca°. 7°. vel. 15. ergo licet in patre concurrant memoria intelligentia ⁊ voluntas pater non gignet verbum formaliter intelligentia vt quo. sed memoria. vt autē habet noticiam actualem quasi elicitaz ⁊ vt actum primum est in actu intelligētie. cuius est omne intelligere actuale. ergo vt sic non gignet verbum: sed vt est in actu memorie id est vt habet obiectū intelligibile presens intellectui suo. in hō enim intelligitur actus primus quasi p̄cedens actum secundum qui est actu intelligere. Secundo sic. productō magis cōuenit actui primo vt principio ꝑductiuo q̄ actui secundo. quia operatōnes pfecte de ratione sui sūt fines ⁊ non sunt gra alioꝝ finiū. q̄ intellectio vt est operatio patris nō est ratio formalis ꝑductiua alicuius termini. sed tm̄ actus p̄mus cuius virtute elicit illa opatio crit

principiū ꝓductiuū. 3° sic. si intellectio patris actualis ē ratio formalis producendi verbū: adhuc obiectū vt presēs intellectui pris vt habenti rationem memorie erit pncipiū prius productiuū noticie genitequia in nobis apparet q̃ illo est natū immediatius gignere q̃ actus i telligendi. ergo aliquod verbū ꝑus erit genitū a patre vt a memoria q̃ vt ab ipsa intelligentia noscente. Preterea. verbum est illius imediatius verbū a quo immediatius exprimit. g̃ si rō elicitiua verbi sit actualis noticia vt in intellectu patris formato. sequit q̃ verbū sit imediatius verbū intellectionis patris q̃ essentie patris. quod videt inconueniens: quia tūc esset aliud ꝑus verbū quod eēt declaratiuū essentie patris immediate.

Preterea si actualis intellectio patris esset genita vel ꝓducta produceret vtute essentie non vt iam cognita sed vt prior omi cognitōne. hoc patet tū fm veritatem: quia alias esset ꝓcessus in infinitum actus intellectus ante actū intelligēdi. tum fm istum qui supra dixit q̃ i patre actum intelligendi essentiam opatur ipa essentia in intellectu ipsius. Ex hoc arguo sic. actualis noticia essentie non pōt esse formaliter alterius rationis per hoc q̃ est ab alio cōmunicata. ⁊ non ab alio sic cōmunicata. quia tūc deitas eēt formaliter alterius ratōnis in personis quia illam vna habet a se ⁊ non alia. ergo ⁊ actualis noticia essentie est eiusdem ratōnis in pre ⁊ filio. quod igit natum ē esse pncipium quo respectu vnius si eēt pncipiabile idem erit pncipium respectu alterius si principiatur. Tertius articulus est. q̃ ꝓuersio intellectus nudi sup se formatum est necessaria ad hoc vt intellectus nndus formet ab intellectu formato Hoc nō video. quia intellectus patris habēs obiectum sibi pnēs est naturale pncipium nō solū operatiuū respectu intellectionis patris. sed etiā ꝓductiuū respectu noticie genite. adhuc ergo circūscripta illa reflexione esset pncipiū ꝓductiuum. Secundus etiā articulus est falsus in nobis. tum quia noticia cōfusa non pōt esse pncipium elicitiuū noticie distincte sicut nec imperfectū potest esse pncipiū elicitiuum ꝓductionis alicuius perfecti. tuz quia illa noticia actualis cōfusa esset simul cū noticia actuali distincta. ⁊ ita duo actus eliciti simul vl actus cōfusus quādo non eēt generaret actuz distinctū. tum quia omis actus intelligēdi scēs est genitus a memoria vt memoria ē in actu pmo propoztōnalis sibi. puta pfectus a perfecto impfectus ab impfecto. sicut distinctione 3ª patebit.

Tertius articulus etiā est falsus i nobis quia verbū perfectissimū erit in pria fr Aug. i 15°. de tri. ⁊ tamē nō erit illud verbum genitum p actū reflexū siue cōuersiuum super actū pmum vt p illud sciat quis se scire vel intelligere. quia verbum pfectissimuz creatū nō habet ꝓ obiecto suo pmo aliq̃ō creatū sed increatū.

Dico tunc ad questionem

q̃ tm̄ sunt ibi due ꝓductiones distincte fm ratōnes formales ꝓductionum. ⁊ hoc quia sūt tantū duo pncipia ꝓductiua habentia formales ratōnes ꝓducendi distinctas. Quod ꝓbo sic. omis pluralitas reducit ad vnitatez vl ad paucitatem tantā ad quantā reduci potest. ergo pluralitas pncipiorz actiuorum vl ꝓductiuorum reducetur ad vnitatez vl ad tantam paucitatem ad quantam potest reduci. sed nō potest reduci ad aliq̃ō pncipium vnum productiuuz. ꝓbatio: quia pncipia ꝓductiua que sunt natura ⁊ voluntas habēt oppositos modos pncipiandi. quia alterz inclinatur ex se ad agendum naturaliter. alterz libere ⁊ ipo restate sua habet ꝓducere. ita q̃ ad hoc ex se naturaliter nō inclinatur. si autem reduceret ad aliquod vnū pncipiū ꝓductiuū. illud haberet determiate alterum modū pncipiandi: vel. n. esset ꝓductiū ex se determinato ꝑ modum nature vel non ex se determinate sed libere. ⁊ ita ꝑ modum volūtatis. ergo nō possūt reduci ad paucitatē minorē q̃ ad dualitatez pncipū. s. ꝓductiui ꝑ modum nature ⁊ ꝓductiui per modū voluntatis hec aūt duo pncipia fm ratōes suas pncipiādi debēt poni in pmo. qz in ipo est omis rō pncipū quod nō reducit ad aliud pncipium prius. igit sūt tm̄ duo pncipia ꝓductiua alterius rōis in pmo ꝓductio hec aūt sunt ꝓductiua ad intra. ꝓbō. intellectus pfectus sicut inquātū est potentia opatiua natus est intelligere obiectū quantū est ipm noscibile. ita inquantuz est potentia ꝓductiua noticie genite natus est esse pncipiū tante noticie q̃ta potest esse obiecti. Intellectus autez i pmo etiam vt est pncipiū ꝓductiuū est simpliciter perfectus. q̃ patet qz non reducit ad aliud pncipium ꝑus ⁊ oē impfectuz reducitur ad perfectū ꝑus se. hoc etiam obiectū pmum intellectus est infinitum intelligibile. ergo intellectus vt ē pncipium ꝓductm̄ nat° est esse pncipiū ꝓducēdi noticiam infinitā. silr arguit de volūtate respectu amoris obiecti infiniti. nihil aūt infinitum est formaliter nisi deus. q. illa vtrū deus sit. g̃ ista pncipia sūt ꝓductiua aliquorz in natura diuina.

Ulterius sequit si nō sūt ibi nisi duo pncipia ꝓductiua alterius rōis. ergo tantū sūt due ꝓductōes nūero. ꝓbō. qz vtrū qz pncipiū ꝓductm̄ habet ꝓductionez sibi adequatā ⁊ coeternam. ergo stante illa nō potest habere aliam.

Obiicitur contra

istam deductionem sic. nā ex se est pncipiū determinatū ad agendū. in diuinis aūt intellect°. vnde intellectus nō tm̄ vt esse pncipiū determinatū ad agendū sed etiā nā vt ē quodāmō prior intellectu q̃ radix ⁊ fundamentū sic essentia q̃libet vt esse fundamentū potentie. g̃ non tm̄ intellectus sed etiā ipa essentia debet poni habere rationē pncipij illius qd ē natuā vt distinguitur ꝗ volūtatē. 2°. dubiū est de istis actibus productiuis quō sint istorz pncipiorz ꝓductiuorz quorz sūt actus essentiales. cuz. n. actus distinguant potentias. 2° de aia. videt q̃ istis potentijs ꝗbus ꝓueniūt actus essentiales non competant actus notionales siue ꝓductiui. 3° probo. illa non videt valere q̃ adducitur ad ostendendum dualitatez in pncipijs ꝓductiuis non posse reduci ad vnitatem. nam pncipiare necessario ⁊ pncipiare ꝓtingenter sūt oppositi modi pncipiandi ⁊ diuersi. ⁊ tamē hec dualitas reducit ad vnitatem ⁊ ꝓcedo q̃ illud vnū habet determinate alterz istorz duorz modorz. illū. s. qui est perfectior ⁊ prior ita diceret in ꝓposito q̃ ad principiū qd est nā. quia illud ē ꝑus in ratōne pncipiandi reducit volūtas licet habeat oppositū modū pncipiandi. 4° vnd ꝓbatur illa ꝓpositio que dic: q̃ stante vno actu adequato potentie ipa nō potest simul habere alium si intelligat adequatū fm extensionem petit principiuz si fm intentionem videt falsū nā licz visio verbi adequet potentie intellectie aie xpi tamē pōt noscere etiā actu elicito aliud intelligibile a se. patz etiā q̃ deus nouit se noticia adequata itellectui suo fm intentionem. ⁊ tm̄ nouit alia se. si igitur ita est de actu adequato potentie opatie q̃ compatit alium. multomagis videt d̄ potentia ꝓductiua. qz eius ꝓductū vel ꝓductio nō est in potentia ꝓductiua sic opatio est in potentia operatiua. 5°. sic. pncipiū non est pncipium inquantū pncipiatum iam intelligit positū inesse sed inquantū ē ꝑus pncipiato. vt autez est prius pncipiato non aliter se habet ꝑ hoc q̃ pncipiatū ponit in esse. g̃ si isto nō posito posset esse pricipiū alterius pari rōne videt: q̃ isto posito simul pōt esse pncipiū alterius. qz isto posito pncipiū inquantū pncipiū hoc est inquantū ꝑus pncipiato nullo modo aliter se habet.

Universidad de Deusto Biblioteca

Solutio istarꝝ duarꝝ rationū vltiarꝝ ⁊ declaratio ratōis illius ꝓtra quē fiūt. ⁊ ꝓbatio ꝓclonis ad quam illa ratō ad ducitur videlꝫ q̃ sūt tantum due ꝓducti ones dimittant vsq̃ ad dist. 7. q. illa. an possent eē plures filij in diuiuis. Ad primū respondeo q̃ hoc totū intellect⁹ habens obiectum actu intelligibile sibi pñs habet rationem memorie pfecte in actu p̄mo que. s. est immediatū p̄ncipiū actus scōi ⁊ noticie genite. In hoc autē principio quod est memoria concurrūt duo que constituūt vnum principiū totale. vꝫ essentia in rōe obiecti. ⁊ intellect⁹ vt potentia quoꝝ vtrunq̃ per se est q̃si ptiale respectu ꝓductionis adequate huic totali principio. Cū igit arguitur: q̃ rationē non tm̄ competit intellectui sed essentie. R⁹. q̃ totale p̄ncipiū includēs naturam vt obiectū ⁊ intellectū vt potentiam habentem obiectū sibi prefēs ē p̄ncipiū ꝓductiuum quod est natura ⁊ principiū completum. ꝓducendi p modum nature. Si. n. essentia vt obiectum non haberet rationē p̄ncipij in productione verbi quare magis diceret verbuꝫ essentie q̃ lapidis si ex sola infinitate intellectus vt p̄ncipij productiui posset ꝓduci verbū infinitum quocūq̃ alio obiecto pñte. Ad scōm dubium dico q̃ memoria in patre est p̄ncipiū operatm̄ patris quo. s. vt actu p̄mo pater formaliter intelligit vt in actu 2°. est etiam eadē memoria patri principiū ꝓductiuū quo pater existens in actu p̄mo ꝓducit vt in actu 2° noticiam genitam. ⁊ actus p̄mus prior est prioritate originis actu 2°. non fūdatur igitur actus productiuus super actū essentialem qui consistit in actu 2°. valꝫ quia est opatio quasi super rationē formalem eliciendi illum actum scōm. sed quoddammodo exigit illū actum quia actus p̄mus qui est opatiuus ⁊ ꝓductiuus est ratio pficiendi suppositum in actu 2°. qui est operatio in quo ē quodam ordine p̄us anteq̃ intelligat ꝓducit illud quod producitur. operans. n. ꝓducens per idem principium prⁿ est operans q̃ ꝓducens. Exemplū si lucē poneretur aliqua operatio in luminoso ⁊ illuminare poneretur ꝓductio luminis a luminoso. lux in luminoso esset p̄ncipiū quo ⁊ respectu operationis que est lucere ⁊ respectu productionis que est illūiare. nec tamen lucere quod est operatio esset ratio formalis illuminatōis que est productio. sed esset ibi ordo quasi effectuum ordinatoꝝ ad eandem causam cōmunem amboꝝ a qua immediatius ꝓcedit vnus effectus q̃ alius. Ita in ꝓposito ad eundem actum p̄mum qui ē memoria patris ordinē quendam intelligūtur habere intelligere quod est operatio patris ⁊ dicere quod est producere pris. respectu noticie genite. non talem tamē ordinem q̃ intelligere patris sit causa vl p̄ncipium elicitiuum dicere verbi. sed q̃ immediatius intelligere sit quasi productum a memoria patris q̃ dicere vel q̃ verbum sit productum ab eodem. non igitur est ibi talis ordo qualē ponit opinionem. prior in ratione obiecti presupposiri vel ratione p̄ncipij formalis agendi. sed tantum ordo prior quasi producti ad productum respectu eiusdem p̄ncipij communis ad quasi productum ⁊ vere ꝓductum. Et tūc ad illud secundi de anima de distinctōne potentiarꝫ per actus pōt dici q̃ quasi producere ⁊ ꝓducere sunt actus eiusdem ratōnis. si enim illud quod non producitur sed q̃ producitur esset realiter distinctum a ꝓducente esset vere productū. igit q̃ modo sine ꝓductōne insit tamē virtute p̄ncipij quod esset productiuum eius si posset distingui ⁊ pro tanto dicatur quasi productum nō variat formaliter actuꝫ ab illo quo ꝓducerctur si esset producibile. Alia responsio esset ō intellectu agente ⁊ possibili. sed modo transeo. q̃ non diri adhuc cui intellectui conuenit ꝓducere noticiam vt p̄ncipio partiali.

hoc dicetur infra. sed nunc de intellectu indistincte locutus sum. Ad tertium dico: q̃ quando duo p̄ncipia habēt modos oppositos p̄ncipiandi quorum neuter importat aliquam imperfectionem. neuter reducitur ad alterum vt ad ꝑus natura. licet posset ibi esse aliqua prioritas quasi originis. nunc autem neutruꝫ istorum principioꝝ includit aliquam imperfectionem non magis inquantū productiuum q̃ inq̃tum operatiuum. nec ergo vnum ad alteꝝ reducetur vt ad ꝑus natura. nec ambo ad tertium ꝓpter idem. quia neutrum est imperfectum. ⁊ etiam quia illud tertium esset p̄ncipiuꝫ fm rationem alterius istorum. quia inter ista non est medium in principiādo. ⁊ ita si ambo reducerentur ad tertium: vnum reduceretur ad aliud: ⁊ idem ad seipsum. Contra ista instatur. ⁊ primo sic intelligentia est in patre sub propria ratōne intelligentie. ⁊ propria perfectio intelligentie: vt intelligentia ē verbum. ergo verbum est intelligentia patris vt patris est quod est negatum.

Preterea. Augustinus. 15°. de trini. ca°. 13. vel. 37. verbum est visio de visione. ergo actualis noticia est ratio gignendi verbum. Preterea non videtur differentia inter memoriam ⁊ intelligentiā in patre. ergo non videtur aliud esse improbare patrem vt intelligentiam esse principium verbi. ⁊ patrem vt memoriam. idem igitur approbas ⁊ improbas.

Quarta instātia est quare pater isto actu producit noticiam genitam: ⁊ non illo non videtur ratio. cum vterq̃ sit actus secundus. ⁊ principietur virtute eiusdem actus primi Ad primum dico q̃ pater formaliter est memoria intelligentia ⁊ voluntas. Augustinus. 12. de trini. ca°. 7°. siue. 15°. de paruis. in illa trinitate quis audeat dicere patrem nec seipsum nec filium: nec spiritum sāctum intelligere nisi per filium vel diligere nisi per spiritum sanctum. per se autē meminisse tantūmō vl filij vl. s. s. sedet de ꝑs in illa trinitate vl opiari vl affirmare p̄sumat. si n. solus ibi filⁿ intelligat vt intelligentia sit ⁊ sibi ⁊ patri ⁊ spiritussancti. ad illam absurditatem reditur q̃ pr̄ nō sit sapiens de se sed de filio hec ille. Intelligit igitur q̃ pater formaliter est memoria sibi intelligentia sibi ⁊ voluntas sibi. ⁊ in hoc est dissimilitudo inter personas ⁊ partes imaginis i nobis fm ipsum. cum igitur dicitur ꝓprius actus intelligentie est verbum. nego: immo ō ratione verbi est q̃ sit noticia genita cum dicis. sufficit q̃ sit noticia declaratiua. nego intelligendo per declaratiuū relationem rationis vt est intelligibilis ad intellectum. talis enim relatio est noticie ō declaratiue actualis patris: qua pater formaliter intelligit ad noticiam habitualem patris vt est memoria. ita q̃ obiectum pñs intellectui patris declaratur eē perfecte per noticiam actualem patris. sicut per noticiam actualem que est filⁿ ⁊ tamen noticia actualis patris non est verbum. quia nihil potest esse formaliter in patre nisi non genitum. Cum vero dicitur secō q̃ est noticia de noticia. R⁹. q̃ ipsemet August. exponit se. 15°. de trini. c. 2. vl. 28. simillia ē visio cogitatōnis visioni scie. ⁊ codē. c. 12. siue. 32. de puis. tūc. n. ē vbū simillimū rei note ō q̃ gignitur ⁊ imago eius qñ de visione scie visio cogitatōis exorit. iste ꝓstructōes sūt itrā sitiue. nā sic visio cogitatōis nihil aliō ē q̃ cogitatio. ita visio scientie nihil aliō ē q̃ scia. Idez est igit dicere de visione scie nasci visionē cogitatōis qō de scia nasci cogitatōez. scia aūt est forma hitualis pficiēs memoriā fm eundē. 15. de tri. c. 15 siue. 38. vbi dicē. si pōt esse in aia scia sēpitna. sempiterna nō pōt eē eiusdem scie cogitatō. illud sempitnū fm eū ptiēt ad memoriā nō sempiternū ad intelligētiā nihil igit aliud vlt dicē visionē ō visione noticiam de noticia nisi actum 2ᵐ q̃ est visio vl cogitatō in intelligētia nasci de

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto Biblioteca

actu primo qui est in memoria que ē visio habitualis vel scia fm eū. Ad 3am instantiā cū dicit de differētia memorie ⁊ intelligētie. dico q illi aduersarij non ponūt differentiā realē inter intellectuz ⁊ voluntatē prīs. ⁊ tñ habent cōcedere tantā differentiā q alterē pōt eē pnm elicitiuū alicui⁹ pductōnis cui⁹ alterē non pt esse pnm elicitiuū formale. filius enim pducit formalr p modū volūtatis. igit licet nō differant realiter memoria ⁊ intelligentia prīs. est tñ tanta differētia inter illa q alterū posset poni pnm elicitm alicui⁹ pductionis cui⁹ reliquū non ponat pnm elicitiuū formale. talis differentia patet fm Augm. i5. de tri. c. 8. ⁊ vbi pus. talis est eni q si pater eēt memoria liter noscens nō aūt intelligēs nō eēt pfectus. fm phm. i2. mec. nō obstante illa identitate memorie ad intelligentiā siue recordatōis ad intellectionē. Ad. 4am instantiā dico q h est imediata pringēs calor calefacit. ⁊ ista īmediata necia. calor est calefactiu⁹. qz inter extrema neutrius istorū inuenit aliqd medīū. ita dico q ista est per se opatio inquātū opatio est nō pductiua. qz opatōnes sunt fines ⁊ pfectōnes opantis. pductio autē ut pductio est nō est pfectio pducentis sed habētis eē pductū extra essentiā pducentis vel saltē nō includit formalr i psona pducētis. Quare igit actus 2⁹ q pater intelligit vel opatur formalr non pducit. R⁹ qz illud intelligē ex rōne sua est opari patris ⁊ nō est pducē. pductōne aūt siue dictōne pducit. sic aliqd calefactōne calefacit formalr cui⁹ nō ē alia cā poz. Q aūt dicis idē esse pnm istorum duorū actuū. nō altercādo mō de intellectu agēte ⁊ possibili pōt pcedi q ex plenitudine pfectionis pōt competē alicui q opetur ⁊ pducat aliqd aliud a se. magl tñ hoc patebit qñ dicēt q dicere non est aliquis actus intelligēdi formalr. est tñ aliquis act⁹ intellectus. nullus aūt act⁹ intelligendi formalr est pductiuus. sed aliquis alius actus formalr nāliter procedens vel subsequēs potest esse pductiu⁹ qualis est actus dicendi.

Ad primū argumē

tum pncipale dico q Auerroys in pmēto. 46°. 8°. phy. cui⁹ textus incipit. vtrū autē vnūquodqz. non loquit expsse nisi ō homie. ⁊ quo ad hoc pradicit Auic. sicut ipse dicit ibidē. imposuit aūt Auic. q posuerit q hō potuerit generari equiuoce. ⁊ tunc pclusio Auerro. vera ē. nihil enim generabile vniuoce potest generari equiuoce nisi sit ita imperfectum q cā equoca siue vniuoca sufficiat ad gnātionē eius. ⁊ ideo impfecta entia pōt generari equiuoce ⁊ vniuoce. perfecta autem non. tamē rōnes Auerro. videntur concludere nō tantū de homie sed de q cūqz specie nāliter generabilīū. ⁊ si hoc intendat pclusio eius est falsa ⁊ rationes nō concludūt. Q pclusio sua sit falsa. patet per Augm. 3. de tri. c. 7. vel. 10. ⁊ rō Aug. ibidez est. qz generatū per putrefactionē ppagat alia. ppagata aūt sunt vniuoca generatis a se. q ppagata ⁊ generata per putrefactionē sut vniuoca. quod si negat Auerro. assumptū de apibus ⁊ anialibus. nō potest negare ō plantis. quia equiuoce genite hoc est nō ex semine postea pducūt vniuoce semē ex quo generant plante alie eiusdē spēi.

Contradicit etiā ei Aug⁹. in epla ad deo grās. ⁊ Ambro. de incarnatōe verbi in fi. Sed ⁊ ipse met ꝯdicit sibiipi in alijs locis de hac pclusione. naz de generatione accidentiū equiuoca patet p ipsum ō ce. ⁊ mun. pmēto. 42. vbi pcedit q in accidētibus nō semp est generatio ab vniuoco. ⁊ ponit exemplū de calore. patet eni q calor generatur equiuoce ex motu ⁊ concursu radiorū. ⁊ etiā a calore vniuoce. In substantijs etiā patet. qz ignis generat equiuoce ⁊ vniuoce. q ex uoce patet. 3⁹. ō ce. ⁊ mun. ⁊ Auerro. cōmento. 56. exitus ignis a lapide non est

de ca°. translationis sed de ca° alterationis. hoc est nō generat per lationem sed per alterationē. generatur etiaz p motū localem. ex. i2°. metha. pmento. i8. ⁊ p° metheauroz de generatione impssionū ignitarum. Item patet de aialibus q multa generātur equiuoce. i2°. metha°. pmento. i8. vespe videntur fieri de corpibus equorū mortuorum ⁊ apes de corpoibus vaccarum. Q aūt omia pdicta generata equiuoce sint eiusdez speciei cum generatis vniuoce. pbatur. qz habent opationes easdem ⁊ circa eadez obiecta. ⁊ ab eisdem pseruantur ⁊ ab eisdem corrumpuntur. eosdem habēt motus siue quantū ad sursum siue quantū ad deorsum siue quantū ad motum pgressiuum. ⁊ eadem organa motus pgressiui. ex vnitate autē motus concludit Aristo. pmo ō celo ⁊ mundo vnitatem nature. ⁊ pmētator ibidem pmento. 8°. motus vnus nō pueniit nisi ex vnitate nature. habēt etiam hec ⁊ illa membra eiusdem speciei. ⁊ mēbra leonis nō differunt a mēbris ceruī nisi quia anima ab aia. phmo de anima. ⁊ generaliter quecūqz media possunt concludere vnitatem specificam siue sumptam ex actibus siue sumptā ex operibus pcludit ppositum de vniuocatōne generatorum sic ⁊ sic.

Contradicit etiam sibi magr suus. 7°. metha°. vbi vult: q sicut aliqua eadem fiūt ab arte ⁊ a casu quando pncipium est simile in materia illi quod esset pncipium motus factōnis si idēm fieret ab arte. ita vult q quedam naturalia fiunt a natura ⁊ a casu ⁊ quedam non. ⁊ ibiō Auerro. ⁊ incipit tex. ergo sicut dictum est. vult ibi. q illa postūt generari sine semine equiuoce in quorū materia potest induci virtute celesti aliqua virtus silis virtuti seminis in ppagatis. patz igitur multipliciter oppositū pclusionis Auerro. si generalit ⁊ vniuersaliter intelligatur. Rationes etiam sue nō concludūt.

Ad primum Rndeo. q materia fm phm pmo phy. ⁊. 5°. metha°. est ex qua fit res cum insit. additur cuz insit ad differentiam oppositi ex quo transmutato ⁊ corrupto fit res non autē inest rei facte. si ergo accipit q forma eiusdem rationis est materie eiusdem rationis, ppie loquendo de materia que est par) rei inexistens. pcedo. sed si accipiat materiam p opposito ex quo corrupto generatur oppositum. nego. ignis. n. eiusdem spēi generatur siue ex terra corrupta siue ex aere corrupto. in ppagatis autem ⁊ putrefactis est materia eiusdem rationis pmo modo sed non scōo modo. Ad 2m dico: q non dicitur aliquid fieri raro vel vt in pluribus quia ipsum in se contingat frequenter vel raro. frequentius enim lapis cadēs frangit caput q luna eclipsetur. sed ista differentia debet intelligi per compationem alicuius ad suam causam. ⁊ dicitur ille effectus eueniens in maiore parte que habet causam determinatam ad suum euētū que vt i pluribus pducit effectum. Raro dicitur euenire quando non habet certam causam determinatam ad suum euentum sz tantum pueniit ex aliqua causa ordinata ad alium effectum. impedita tamen ab illo effectu ad quem ordinatur. ⁊ tamen ex tali impeditione pueniit istud raro accipitur etiam raro vel vt in pluribus, put disiungit inter opposita contradictorie. non put inter disperata disiūgit. Cum igitur arguitur generabile hoc si generatur equiuoce vel non ex semine aut igit ex necessitate aut vt in pluribus vl raro ex necessitate. concedo q nō. aut in maiori parte vel raro. pcedo q in maiori parte compando ad causam determinatam ⁊ etiam vt est disiunctio inter pradictoria compando scz effectum equiuocum ad causam equiuocam sb disiunctōe ad contradictoria. licet rarius eueniat h q generet non ex semine q q generet ex semine vt vz compantur inuicem duo disperata. Q autez pmo modo eueniat

q sit disiunctio inter gradi toria ut plus q tingit scl q generare minus ex tali materia quā nō generare sint disparata plus q tingit semper generari ex semine quā ex putrefactione

Universidad de Deusto Biblioteca

vt in pluribus ꝓbatur. ita enim per se ē
sol causa ordinata ad generandum non
ex semine sicut ꝓpagans est causa ordi-
nata ad generandum illud ex semine.
Si instatur hic q̃ si 2° modo raro eucit
ergo a casu non sequitur. ⁊ tamen ita ar
guit vlterius de casualitate ꝓut casualia
illa que eueniunt tm̃ ex causa alterius ef
fectus impedita. ⁊ ideo vt dicit casualia
sūt monstruosa ⁊ nō perfecta in aliqua
specie. quia ꝓprie loquendo casualia nō
eueniunt ab aliqua causa ordinata. sed
causa ordinata ad productionē alterius
impedita producit casuale. Cum ar-
guitur 3° de motu ⁊ termino. Rndeo.
q̃ ista ꝓpositio motuum differentium
specie sūt termini specie differentes non
est imediate sed dependet ex alijs duab'
p̃ma est motuū differentium specie sunt
fluxus differentes specie vel forme fz q̃s
sūt fluxus differūt specie. scōa est forma
fluens vel forma fm quā est fuxus est ei-
dem ratōnis cum forma terminātē. vbi
autem altera istaꝝ duarum est falsa: po
positio assumpta est falsa. ita est in ꝓpo
sito q̃ forma inducta p productionem
cuiusmodi est essentia nō est eiusdem ra
tionis cū forma que est fluens vel fm q̃
est fluxus cuiusmodi est productio. Q̃
autem sit falsa quando alterꝝ illorum ē
falsum. patet. quia idem vbi potest acq̃
ri per motū circularem ⁊ rectū qui etiaz
motus sūt alterius speciei ⁊ incompara
biles fm phm 7°. phycoꝝ. hoc autem
est. quia forma que est terminus fluxus
nō habet distinctinoē pecificam sic illa
forma que est fluens vel fm quā est flux
us. Qualitercunqꝫ sit de exemplo forma
oportet ibi exponere phum ⁊ tenere: q̃
vbi fluens fm circulum ⁊ lineam rectaz
sint eiusdem rationis inquantū vbi flu-
ens. licet rectum ⁊ circulare que accidūt
linee seu magnitudini super quam mo-
uentur non sint eiusdem ratōnis. ⁊ iōo
quo ad illa sit incompabilitas. non aūt
quo ad vbi ⁊ vbi fluens p se. ⁊ ideo nec
quo ad motus per se saltem illud ad q̃d
hoc exemplum adducitur: verum est q̃
forma fluente existente alterius ratōnis
a forma terminante non oportet ex di-
stinctione motuum distinctionem ꝓclu-
dere terminorum. in ꝓposito ꝓductio ē
alterius ratōnis ab essentia terminante
vt a termino formali accepto per eam.
quia ꝓductio est relatio essentia autem
ad se. ⁊ ideo pluralitas ꝓductionū non
concludit distinctionem formalez termi
ipsarum. Sed adhuc videtur rema-
nere difficultas istorum argumentorꝫ. i
Auer. licet enim cadez natura possit cō
municare vniuoce ⁊ equiuoce nō tamē
ab aliquo eiusdem speciei: sed ab indiui
duo vnius speciei tantum vniuoce com
municatur. equiuoce autē a causa supio
re. natura aūt diuina non cōmunicatur
ab aliqua causa superiore. sed tantū ab
aliquo in eadem natura ergo videtur q̃
natura illa non habeat cōmunicationē
nisi vnius rationis. R°. natura crea
ta nō potest se cōmunicare nisi comma
nicatōne vnius rationis a supposito il-
lius nature. ⁊ ratio est: quia effectus nō
excedit causam. effectus aūt communi-
catus tali supposito ē natura ergo opor
tet q̃ principiū ꝓmunicandi sit natura.
quia nihil perfectius ipsa natura est in
tali supposito ꝓmunicante: nec aliquid
eque perfectum nature. natura autem ē
p̃ncipiū communicatiuū vnius ratōnis
ergo supposito agenti virtute nature cō
petit cōmunicatio tm̃ vnius rationis.
Oppositum est in ꝓposito. quia suppo
situm istius nature potest habere princi
pia alterius rationis in ꝓducendo quo
rum vtrunqꝫ sit eque perfectum cū na
tura. ⁊ ideo vtrunqꝫ potest esse p̃ncipiū
cōmunicandi naturam. ⁊ ita hic potest
esse duplex cōmunicatio ab illis suppo
sitis que sunt huius nature Ulterior
ratio eius quod supponitur hic de du-
plici p̃ncipio cōmunicandi naturam in
diuinis. non autem in creatur' potest ci

talis. licet in nobis sit duplex p̃ncipium
operatiū voluntas ⁊ intellectus ⁊ ambo
sint perfecta ⁊ possint habē pfectas opa
tiones sibi adequatas in ratōne operatō
nis. non tamē habent opationes adeq̃-
tas sibi inesse. hoc est licet per intellectū
nostrum possumus habere intellectōnē
ita perfectam sicut aliqua potest nature
nostre competere. non tamen intellectō
ista erit perfectum ens vt natura. quia i
tellectio adequata intellectui vt potētie
vel obiecto in ratione opationis non est
adequata intellectui vl' obiecto inesse.
Intellectus igitur ⁊ volūtas in creatura
⁊ si sint p̃ncipia ꝓducendi opationes ad
equatas sibi in ratione opationis nō ta
men inesse. ⁊ per ꝯsequens multo magis
nec realiter adequatas nature cuius sūt
intellectus ⁊ volūtas. ita potest argui ō
quibuscūqꝫ principijs ꝓductiuis in crea
turis quoꝫ distinctio stat in eodem sup
posito alicuius nature. in diuinis autez
quia p̃ncipium operatm̃ nō tantū equa
tur nature in ratione p̃ncipij operatiui:
sed etiam in essendo. operatio etiā equa
tur p̃ncipio operatiuo ⁊ hoc in essendo.
⁊ p ꝯsequēs equat nature. similiter p̃n'
productiuū equatur nature in essendo.
⁊ iō p ipsū pōt cōicari termi' formalis ꝓ
ductōis adeq̃t' sibi ⁊ nāe in eēndo.

Ad argumenta

q̃ ꝓbāt
q̃ ñ sūt
tm̃ i deo duo p̃n' ꝓductia. Cū p° arguit
de nā ⁊ itellectu q̃ sūt duo p̃n' ꝓductia
distincta p phz 2°. phy. R°. q̃ phs paꝝ lo
cut' ē de volūtate vt distiguit ō itellēm
fz cōiter i rōe p̃ncipij acti ꝯiūxit itellēm.
ad voluntatē. ⁊ ideo in 2° phycoꝝ. vbi
distinguit ista p̃ncipia actiua in naturā
⁊ intellectum nō debet intelligi vt intel-
lectus distinguitur cōtra volūtatem vt
patebit statim. sic enim cōcurrit cū volū
tate ꝯstituēdo idem p̃ncipiū respectu ar
tificialiū. hoc patebit respondendo ad i
stantiam phi de. 9°. metha'. ad quā di-
co q̃ intellectus comparatur ad suam na-
turam ⁊ ad suam ꝓpriam operatōnem
cuius est p̃ncipium elicitiuum ⁊ produ-
ctiuum aliquo modo. ⁊ comparatur ad
opationes aliarum potentiaꝝ respectu
quaꝝ est potentia directiua vl' regulati-
ua. si p̃mo modo accipiatur dico: q̃ est
mere natura ⁊ in eliciendo ⁊ in ꝓducen
do. quecunqꝫ. n. actum intelligendi pro-
ducit cum obiecto presente: ⁊ memoria
mere naturaliter producit. ⁊ quamcūqꝫ
opationem operatur mere naturali op
atur. volūtas autem respectu operatōis
ꝓprie vt productiua habet oppositum
modū ꝓducendi. ⁊ hoc satis apparet p
phm. 9°. metha'. c. 4°. vbi tractat quo-
modo potētia ratōnalis ⁊ irratōnalis re
ducuntur ad actum. ⁊ arguit q̃ potētia
ratōnalis que ex se est ad opposita: non
potest ex se exire in actum. tūc. n. simul
exiret in opposita. quia simul est oppo-
sitorum. ⁊ ex hoc cōcludit q̃ preter illaz
potentiam rationalem: oportet ponere
aliam potentiam ratōnalem determina
tiuā per quā determinet ⁊ illa determinata
pōt exire in actū. ⁊ ex h° sequit q̃ inte' si
ē oppositoꝝ sic ē oppositoꝝ p modō nāe
q̃ q̃tū est ō se necario ē oppositoꝝ: nec
pōt se determinare ad alterꝝ illoꝝ. fz requrit al-
terꝝ determinās qō libē pōt exire i alterꝝ op
positoꝝ. h° ē appetit' fz eundē vl' p here
sis. Ex' sol hz vtutē ꝓducēdi opposita
s. liq̃factionē ⁊ coagulatōez. vñ si essent
duo passa approxiata q̃ꝫ alterꝝ eēt liq-
factibile ⁊ alterꝝ coagulabile sol ō necita
te nāe hēret elicē illos duos act' in ill'. ⁊ si
idē eēt approxiatū qō sil' natū eēt recipe
opposita ista. sol ō necitate sil' ꝓduceret
opposita vl' neu'. ē q̃ pō solis mere nālis
lz oppositoꝝ qz ē illoꝝ mere ex se ita q̃ ñ
pōt determiare se ad alterꝝ tm̃. tlis potē' ē
inte' vt inte' ē pcise respcū oppositoꝝ in-
tellēoꝝ. ⁊ ñ ē ibi aliq̃ determiātō ad alterꝝ
tm̃ illoꝝ nō ad reliquū nisi quaten' vo-
lūtas concurrit. phs aūt cōit loquit de i
tellēu fz q̃ cū volūtate ꝯstituit vnū p̃n'
respectu artificialiū. ⁊ non vt est nāliter

elicitiu' sue operationis. ⁊ ideo est q̃ ali quando contra naturam distinguit intellectum: aliquando artem: aliquando ꝓpositum idem intelligens per omnia.

Cum vltimo dicitur de volũtate. q̃ est principium respectu creaturarum dico q̃ per prius naturaliter volũtas dei est principium productiuũ alicuius producti sibi adequati q̃ sit ꝓductiuus nõ adequati. adequatum infito est infinitũ ⁊ ita creatura est secundarium volitum ⁊ productum a voluntate dei.

Ad secundã questionem

: cum queritur de trinitate personarum in diuinis. Rñ. q̃ sunt tantũ tres ꝑsone in essentia diuina. Qõ probatur sic. sunt tantũ due ꝓducte. ⁊ tantus vna imꝓducta. ꝗ tantũ tres sũt ꝑsone. Circa ꝑmã ꝓbo ꝑmo q̃ sint due ꝓducte. 2° q̃ non plures. Ad ꝓbandum q̃ sunt due ꝑsone ꝓducte. ꝑmo probo q̃ est aliqua ꝑsona ꝓducta actu intellectus. ⁊ hoc sic. intellectus vt est perfecta memoria. i. habens obiectum actu intelligibile sibi ꝑsens per aliquẽ actũ sui ẽ productiuus termini adequati. s. infiniti ex ꝑcedenti questione. nihil autem se ipsum ꝓducit ꝑmo de tri. ꝗ q̃ ꝓducitur actu intellectus aliquo modo distinguitur a ꝓducente. essentialiter non distinguitur. quia essentia diuina ⁊ quecunq̃ essentialis perfectio intrinseca sibi est indistinguibilis. ex. q. de vnitate dei. igit distinguit ꝑsonaliter ꝓductum a ꝓducente. ergo est aliqua ꝑsona ꝓducta actu intellectus. Consimili arguit ō ꝓducto actu voluntatis. Qz aũt ꝑsona producta actu isto ⁊ illo sit alia ⁊ alia. ꝓbo. quia non potest eadẽ ꝑsona ꝓduci duabus productõnibus totalib' sufficientibus. hec autẽ productio alia ẽ ab illa. ex qõne ꝑcedenti. ꝗ hac ⁊ illa nõ producitur eadẽ ꝑsona sed due. ꝓbõ maiozis. si idẽ produceret duab' productionibus totalibus: vtraq̃ accipet esse sufficienter. sed si sufficienter accipet esse a producẽte hac productõne. habet suũ esse perfecte nulla alia productione posita. igitur non potest accipere esse p aliã ꝓductionẽ. quia tunc nõ esset sine illa.

Ulterius q̃ nõ possunt esse plures ꝑsone ꝓducte q̃ iste due. ꝓbo sic. nõ ꝑnt esse plures productões intra quod aliqualiter suadebatur in qõne precedenti sed differatur vsq̃ ad distinctõnes. ⁊ finaliter declarandũ. hoc igitur sit certũ nunc q̃ tantũ sunt due ꝓductõnes intra nulla autem istarũ potest terminari nisi ad vnam ꝑsonã. quia ꝑsona producta est terminus adequatus illi ꝓductioni. ꝗ ⁊c. Nunc restat probare q̃ vna tantũ sit nõ ꝓducta. vbi dicit vnus doctor q̃ illud ostenditur sicut ostenditur vnitas dei. hoc etiã ꝓbat per Hylla^m. c. de synodo. vbi vult q̃ qui dicit duos innascibiles confitetur duos deos. Ꝑ arguit sic. plura supposita absoluta nõ possunt esse in hac natura. quia natura non est in pluribus suppositis absolute sine diuisione nature. erunt igit ꝑla supposita relatiua. aut igitur relatione mutua inter se. aut ad alia. sed si plura eẽt supposita nõ producta nõ distinguerentur relatiue ad alia supposita. quia non relatione ad alia supposita ꝓducentia. quia nulla sunt ex hypothesi. nec ad ꝓducta. quia ad illa haberent relationem eandẽ. sicut modo pater ⁊ filius habet eandem relationem spiratõis active ad spiritum sanctum. ergo relatione inter se distinguerentur. ⁊ hoc relatiõe originis quod est propositum. Contra. iste ꝓbationes nõ videntur sufficientes. ꝑma non. quia vnitas dei probatur ex hoc q̃ diuina infinitas nõ diuiditur in plures essentias. non autem ita manifestum est q̃ ratio ingeniti vel innascibilis non sit in ꝑlibus suppositis. tũ qz rõ inascibilis nõ dicit aliq̃ perfectionẽ simplr ex qua perfectione simpliciter possit ꝓcludi vnitas innascibilis. sicut ex perfectione infi-

nita concluditur vnitas diuine essentie. Similiter auctoritas Hyllarij quaz adducit dicit q̃ ita est. non tamen probat esse ita. ⁊ cũ accipit in ratione sua q̃ plures ꝑsone absolute non possunt eẽ in eadem natura. qualiter est hoc notũ cõclusione. qui enim poneret plures ꝑsonas ingenitas non diceret eas formaliter constitui aliquibus relationibus. ꝗ accipere cõtra eum q̃ non possunt esse plures ꝑsone absolute videtur non accipere manifestius conclusione. Luz vltra dicitur q̃ non distinguuntur relationibus inter se. quia hoc non esset nisi p relationes originis. hanc consequentiam oportet probare. concesso enim illo q̃ ñ sit distinctio nisi per relationes originis cito haberetur propositum. Aliter p suadeo conclusionem intentam sic. quid potest esse in pluribus suppositis ⁊ ñ determinat ad certũ nũerũ suppositoꝝ p aliud a se q̃tũ est de se ꝑt eẽ in infinitis. et si est necẽ esse est in infinitis. qz quicquid potest ibi esse est. sed ingenitũ si potest esse in pluribus suppositis non determinatur ab aliquo in quot suppositis sit. quia determinari ab alio ad eẽ in supposito vel in suppositis est contra rationem ingeniti. igitur de ratione sua potest esse in infinitis. ⁊ si potest esse est. quia esse ingenitum est ex se necesse esse consequens est impossibile. ergo illõ ex quo sequitur. 2° sic. nunquã pluralitas ponẽda est sine necessitate. nulla autem necessitas nec ad se nec ad extra cogit plures esse innascibiles. ergo est tantum vnus. 3° quia essentia vna actu existens nõ videtur ex se immediate habere plures modos essendi. oppositum sequitur si plura essent supposita ingenita. non autem sequitur modo. qz eẽntia diuina non habet plures modos essendi immediate sine productione. sed tantum vnum modum essendi sine productione. ⁊ alios duos mediantibus ꝓductionibus.

Ad argumenta principalia

. Ad primuz cum arguitur eque nobiles sunt. ergo tot. fallacia est figure dictionis commutando quale in quot. Et ratio defectus consequentie est ista. non enim est propter nobilitatem vel ig nobilitatem relationis vel rationis ꝑncipij vel principiari q̃ multiplicetur vel non multiplicetur. sed de ratione principij est vnitas licet in principiatis possit esse pluralitas. quia semper est reductio pluralitatis ad vnitatem. ⁊ ideo stante equali nobilitate potest esse multiplicatio vel distinctio in relationibus productorum licet non in relationibus productentium a se. Alia est responsio quia licet ibi quelibet relatio vnius rationis sit de se. hec tamen a pluribus relatõnibus productiui põt forsan abstrahi vnũ commune puta productiuũ. ⁊ ita a pluribus relationibus producti potest abstrahi vnum commune. puta productũ ⁊ si igitur est vna relatio in communi si est cõmune abstrahibile que dicit in cõmuni relatio ꝑsone producentis. sunt tamen due relationes producentis sic et sic. sicut due correspondentes eis producti sic ⁊ sic. Ad 2^am rationem cõcedo q̃ relationibus ex parte producentium vel productiui correspondẽt relationes ex parte productorum ⁊ tot. sed non sequit si relationes producti distinguunt ergo ⁊ relationes producentis. cuius ratio assignatur. quia relatõnes producti possunt distingui propter distinctas rationes producendi que sunt in producẽte. licet sit idem suppositum ꝓducens. sicut productio artificialis ⁊ naturalis distinguũtur per principia productiua p artem ⁊ naturam. licet ista concurrant in eodem supposito. relationes autẽz ꝓducti non possunt ita concurrere in eodem supposito ⁊ vna ꝑsona. sed sunt distincte ꝑsonaliter. quia ꝓductum est per se subsistẽs ⁊ suppositũ. Alia

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto Biblioteca

ratio patet ex superiori questione. quia non potest idem produci duabus ꝓductionibus totalibus. licet idem possit ꝓducere duabus relationibus totalibus. et ideo relationes producti non pluriſicantur in eodem licet rationes producẽtis possint plurificari. Ad 3m potentia finita non potest habere simul duos terminos adequatos in produci. Iz possit habere vnum in ꝓduci. ⁊ alium in producto esse. potentia autem infinita habet terminum suum intra se semper in produci. ⁊ iste est adequatus. ⁊ iõ nõ potest habere plures terminos.

Ad primã questionem dico q̃ simul stant vnitas essentie: ⁊ pluralitas personarum. quod apparz ex solutõne questionis precedẽtis. quia simul est ibi pluralitas cum ista vnitate

Ad hoc autem aliqualr declarãduz notandũ est. q̃ sicut repugnantia repugnant ex suis ꝓpriis rõnibus: ita nõ repugnantia siue compossibilitas est ex ꝓpriis rationibus compossibiliũ. Ad videndũ aũt istam compossibilitatẽ videda est rõ extremoꝝ. s. nature ⁊ suppositi vbi notandũ q̃ natura non se habet ad suppositũ sicut vniuersale ad singulare quia in accidẽtibus inuenit singularitas sine ratione suppositi. in sba etiam nra nã athoma assũpta ẽ a vbo fm Damã. nõ tamẽ suppositũ nostre nature. neqꝫ se habet nã ad suppositũ sic quo ad qõ nam cuiusqz quo corrõdet ꝓpriũ quod vel quis. ⁊ ita sic nã est q̃ ita hz ꝓpriũ qõ vel q̃s. qõ nõ ꝗhit ad suppositũ. ⁊ sicut suppositũ est qõ vel q̃s ita habz suũ quo ꝓpriũ q̃ subsistit. ⁊ tamẽ suppositũ cõcomitanter de necessitate est singulare. ⁊ etiã nõ põt esse quo respectu alterius. quia est subsistens nõ potẽs eẽ actꝰ alicuius subsistẽtis. ꝗsistit ergo ratõ suppositi in duplici incõicabilitate. vbi sciẽdum q̃ cõmunicabile dicit aliq̃d vl per idemptitatẽ ita q̃ illõ cui cõmunicat sit ipm. vel per informationẽ ita q̃ illõ cui cõmunicat sit ipo nõ ipm. ꝑmo mõ vle cõmunicat singulari. ⁊ 2°. forma nature. natura igit quecũq̃ ⁊ q̃tum est ex se ⁊ de ratõne nature est cõicabilis vtroqz mõ. vz pluribus suppositis quoꝝ quodlibet sit ipm ⁊ etiaz vt quo tanq̃ forma qua singulare vl suppositũ sit ens q̃dditatiue vel habent naturã. Suppositum autẽ est incõmunicabile duplici incommunicabilitate sibi opposita. Et hiꝰ declarat ꝓpositũ. et ꝑmo sic. nã quecunqz est cõmunicabilis pluribus vel p idẽtitatem. igit natura diuina est cõicabilis hoc etiã patet ex questione ꝓposita. nõ est autem diuisibilis ex qõne de vnitate dei. igitur cõicabilis sine diuisione. hoc etiam arguit sic. natura diuina ⁊ q̃cq̃d inest nature vt natura est est pfectio simpliciter. omnis pfectõ simplr est cõicabilis pluribus. q̃ ⁊c. minorẽ ꝓbo. pfectio simplr est que melius est ipm esse q̃ nõ ipm. Anſ. mono. c. 15. quod sic intelligitur. q̃ perfectio simplr est melius q̃cunqz sibi incõpossibili in quolibet supposito absolute cõsiderato. hoc est nõ determinando in qua nã sit illud subsistens. Sed si nã diuina determiaret se ad subsistẽtiã incõmunicabilẽ ipa in nullo eẽt melior quocunqz sibi incõpossibili nisi in illa subsistentia ad quam se determiaret. quia cuilibet alij subsistentie esset incõpossibilis. igit nõ esset pfectio simplr

Hoc etiam arguit ex parte rõnis suppositi. qz eni suppositũ de rõne sui est incõmunicabile simplr. ⁊ ideo rõ suppositi nõ est perfectõ simplr modo predicto non oportet illam rõnem includere q̃m libet ratõnẽ entis per idemptitatẽ: ⁊ ita potest stare alia ratio distincta suppositi. Si autẽ possunt stare due ratõnes distincte suppositi. igitur ⁊ duo suppositi distincta. etiam sine diuisione nature. q̃ ⁊c. Hoc quarto declarat ex infinitate que est conditio nature. ⁊ hoc fit. forma que est aliquo modo illimitata in p

ficiẽdo materiã sine sui distinctõne ⁊ extensiõe qualicũq̃ põt pficẽ plures ptes materie. exemplũ ania intellectiua q̃ nõ est limitata ad perficiendũ hanc partez corporis organici sine sui diuisione ⁊ extensione qualicũq̃ vel per se vel p accĩs põt pficere aliã partem corpis organici ista eni ꝓprietas vz q̃ forma nõ distinguatur. ⁊ tamẽ pficiat plures ptes corpis vel materie nõ cõpetit anie rõne impfectõnis. qz ipa ponitur forma pfectissima inter omẽs formas nãles. omẽs aũt alie impfectiores carẽt isto gradu in pficiendo. omẽ eni limitant ad pficiendũ nec pficiũt plures ptes mãe sine extensione p accĩs. ex hꝰ arguo sic. si talis vnitas sit cũ plalitate ⁊ nõ ex impfectõe illiꝰ qõ ẽ vnũ. igit subtracto omi eo qõ est impfectiõis ex vtraq̃ pte põt stare pfecta vnitas cũ pluralitate. sed q̃ aia pficiat mãz hoc est impfectõnis in ea. q̃ etiã illa plã pfecta sint ptes eiusdẽ totius hoc etiã est impfectõis. Si igit tollat ab ania hoc qõ est pficere materiã. ⁊ a pluribus illis distinctis hoc qõ est esse ptes vniꝰ totiꝰ. remanebit forma hñs pfectã vnitatem. sed nõ informãs mãz sed dans totale eẽ ⁊ hoc pluribus distinctis q̃ nõ erũt ptes vnius totius sed erũt p se subsistentes. ⁊ tũc erit vna nã dãs totale esse pluribus suppositis distinctis. q̃ eẽntia diuina que est penitꝰ illimitata a qua aufert q̃cq̃d ẽ impfectionis potest dare totale esse pluribus suppositis distinctis.

Sed hic restat ulterior difficultas. non eni videt intelligibile q̃ eẽntia nõ plurificet ⁊ supposita sint plura: nisi aliqua distinctio ponat inter rõnem eẽntie ⁊ rõnez suppositi. ⁊ iõ ad saluandũ istã compossibilitatẽ ꝓdictaz oportet videre de illa distinctõne. Et dico sine assertõe ⁊ ꝓiudicio snie melioris q̃ rõ q̃ formalr suppositũ ẽ incõmunicabile. ⁊ rõ eẽntie vt essentia. hñt aliq̃ distinctionẽ ꝑcedentẽ oẽz actũ intellectꝰ

creati ⁊ increati. Et probo sic. ꝑmuz suppositũ hz realiẽ entitatẽ cõicabilem. aliocõ nõ posset eã cõmunicare. hz etiã realiter entitatẽ incõicabilẽ. aliocõ non eẽt positiue ⁊ in entitate reali suppositũ Et intelligo sic realiter q̃ nullo mõ p actũ intellectus ꝗsiderãtis. imo q̃ talis entitas eẽt ibi si nullus intellectus ꝗsideraret. ⁊ sic esse ibi si nullꝰ intellectꝰ ꝗsideraret dico eẽ ante oẽm actũ intellectꝰ. ñ est aũt aliqua entitas añ oẽm actũ itellectꝰ. ita q̃ nõ p actũ intellectꝰ cõicabilis. ⁊ aliq̃ entitas sic de se incõicabilis ita q̃ sibi ꝗdicat cõicari nisi añ actũ itellectꝰ hoc ẽ q̃ nõ ꝑcise p itelligẽ sit aliq̃ distinctõ inter hãc entitatẽ ⁊ illã. q̃ ⁊c. Si dicas q̃ añ omnẽ actũ itellectꝰ ꝑtis nõ est aliqua distinctio. sed est entitas oio vniꝰ ⁊ eiusdẽ rõnis. Contra. igit entitatẽ istã vnius ratõis totã cõicat pater. ⁊ ita nullã entitatem positiuã in se hz pater quã non cõmunicat filio. ergo cõmunicat ei paternitatẽ sicut essentiã. 2° arguit sic. distinctio vna in intellectu est penes diuersuz modũ concipiendi idem obiectum formale. ⁊ hoc siue concipiendo grãmatice vt hõ ⁊ hois: siue logice vt hõ ⁊ humanitas. Alia maior distinctio ẽ in itellectu concipiendo duobus actibus duo obiecta formalia. ⁊ hoc siue illis corrõdeant diuerse res vt intelligẽdo hominẽ ⁊ asinum ⁊ siue sit vna res extra vt intelligẽdo colorẽ ⁊ disgregationẽ. Ex hꝰ arguo sic. pater intelligens se in illo primo sigꝫ originis aut intelligit eẽntiam ⁊ a. ꝓprietatez vt diuersa obiecta formalia aut ꝑcise vt idem obiectũ sub alio ⁊ alio mõ cõcipiendi. 2° non. qz tũc nõ eẽt maior differentia inter deũ ⁊ relationẽ q̃ cõcipiendo deũ ⁊ deitatẽ. ⁊ ita non concipẽt a. ꝓprietatẽ magis incõmunicabilem q̃ deitatẽ incõmunicabilẽ. nam homo nõ est incõicabilis si hũanitas est cõicabilis nec econuerso. ita in proposito similiter tunc nõ magis esset intellectus patris in essentia diuina beatus q̃ in .a. que dicit

Universidad de Deusto Biblioteca

ꝓprietas patris. nec magis in.a.q̃ in ꝓ
prietate filij. ⁊ ita in duobus obiectis vt
in proprietatibus patris ⁊ filij ꝑmo esset
beatus. Et si detur ꝑmus modus q̃ pa
nus intellectus habeat essentiam ⁊.a.tã
quã duo obiecta formalia tunc arguo
sic. intellectus ille nihil intelligit nisi in
tuitiue. quia vt patebit di.3ª.q.3ª.omis
intellectio abstractiua ⁊ non intuitiua ẽ
aliquo modo imperfecta. cognitio autẽ
intuitiua est obiecti vt obiectum est pñs
in existentia actuali ⁊ hoc in se vel in
alio eminenter ꝓtinente totam entitatẽ
ipius. ergo que cognoscunt intuitiue vt
obiecta formalia distincta: vel vnum
eminenter ꝓtinetur in alio vel vtrunq;
fm ꝓpriam existentiam terminat actu
vt est eius. nihil aũt intrinsecũ persone
diuine ꝓprie continetur in aliquo eminẽ
ter. quia tũc esset ens per participatõnẽ
illius continentis. igitur quecunq; intri
seca sunt diuersa obiecta formalia intui
bilia fm ꝓpriam exñtiam actualem ter
minant intuitõnem vt obiecta. ⁊ ita ha
bent aliquã distinctionem ante actum i
telligendi. Si dicas q̃ eẽntia de se fa
cit vnum ꝓceptum de intellectu patris:
sed circa illam potest intellectus patern⁹
facere diuersas rationes ⁊ precise 2° mõ
distinguunt essentia ⁊.a. in intellectu pa
terno ⁊ non ꝑmo modo. Contra. q̃c
quid intellectus causat sine actõne obie
cti circa obiectum precise hoc est virtu
te ꝓpria intellectus ⁊ hoc loquendo de
obiecto vt habet esse cognitum in intel
lectu precise ⁊ de intellectu vt ꝓsiderans
est. illud est precise relatio ratõnis: nunc
autem illa ratio quã facit essentia de se.
patet q̃ est absoluta aliter nõ beatificarẽ
intellecrum patris. ergo ꝑter istam ratõ
nem absolutam nulla est alia in re ante
actum intellectus. alias haberetur ꝓpo
situm. nulla etiam est alia per te in intel
lectu patris nisi per actum intellectus ne
gociantis ⁊ non per impressionem factã
ab obiecto. quia non imprimit ꝑ te nisi
vnum conceptum. ergo quelibet rõ alia
a ratõne absolute essentie erit precise re
latio ratõnis. ergo ꝓprietas patris que
est incõmunicabilis erit relatio ratõnis:
quod est inconueniens. 2° oportet vi
dere qualis sit ista differentia que ponit
ꝑcedere omnem actum intellectus. Di
co q̃ tam in rebus q̃ in intellectu diffe
rentia maior manifesta est. ⁊ ex illa fre
quenter ꝓcluditur differentia minor q̃ ẽ
imanifesta. sicut ex differentia creatura
rum ꝓcluditnr differentia ydearum in i
tellectu diuino sicut patet ꝑ Aug. 83. q.
stionum. q. 46. in re autem manifesta ẽ
distinctio rerum. ⁊ hoc duplex. suppoſi
torum. ſ. ⁊ naturarum. in intellectu ma
nifesta est differentia duplex modorum
scz concipiendi ⁊ obiectorũ formalium.
Ex his concluditur differentia hic in
tenta que est manifesta. quia minima in
suo ordine. i. inter omnes que ꝑcedũt in
tellectionem: ꝓcluditur aũt ex differtia
reali sic. distinctio diuinorũ suppositorũ
est realis. cum igitur nõ possit idem eo
dem formaliter conuenire realiter ⁊ dif
ferre realiter concluditur aliqua differẽ
tia essentie in qua supposita conueniũt
ab illis rationibus quibus supposita di
stinguũtur. Similiter ex differentia ob
iectorum formalium quorum neutrum
continetur in aliquo eminenter. ⁊ hoc i
intellectu intuitiue considerante conclu
ditur aliqua differentia ante actum in
tellectus eorum que cognoscuntur intu
itiue. Sed nunquid hec distinctio di
cetur realis. Rndeo non est ꝓprie real
actualis intelligendo sicut cõmuniter di
cit real' actual' illa q̃ est dñia rei ⁊ i actu
qz i vna psõa nõ ẽ aliq̃ dñia rei pp sim
plicitatẽ dinã. ⁊ sic nõ ẽ real' actual' ita ñ
est real' potẽtial'. qz nl est ibi i põ qõ nõ ẽ
i actu. põt aũt vocari dñia rois sic dicit
doctor q̃dã nõ q̃ rõ accipiat ꝑ dñia for
mata ab itellectu. sz vt rõ accipit ꝑ q̃dã
tate rei fz q̃ q̃ddãs ẽ obñ inte⁹ vl alio
mõ põt vocari dñia virtualis. quia illõ

quod habet talem distinctionem in se ñ
habet rem ⁊ rem. sed est vna res habẽs
virtualiter siue eminenter quasi duas re
alitates. quia vtriqz realitati vt est in il
la re competit illud proprium quod in
est tali realitati ac si ipsa esset res distin
cta. ita enim hec realitas distinguit et il
la non distinguit: sicut si ista eẽt vna res
⁊ illa alia. Uel vt proprijssime dicat
sicut possumus inuenire multos grad⁹
in vnitate. in primo minima vnitas est
vnitas aggregatõnis. in 2° gradu est vni
tas ordinis que aliquid addit supra vni
tatem aggregationis. in 3° est vnitas per
accidens. vbi vltra ordinez est informa
tio licet accidentalis vnius ab altero eo
rum que sunt sic vnum. in 4° est vnitas
per se compositi ex principijs essentiali
bus per se actu ⁊ per se potentia. in 5° est
vnitas simplicitatis: que est vere idemp
titas. quicquid enim est ibi est realiter
idem cuilibet ⁊ non tantum est vnum il
li vnitate vnionis. sicut in alijs modis.
ita adhuc vltra omnes est idẽptitas for
malis. voco autez idemptitatem forma
lem vbi illud quod dicitur sic idez inclu
dit illud cui sic est idem in rõne sua for
mali. ⁊ per consequens per se ꝑmo mõ.
in proposito autem essentia non inclu
dit in ratione sua formali proprietatem
suppositi nec ecõuerso. ⁊ ideo potest cõ
cedi q̃ ante omnem actum intellectus ẽ
realitas eẽntie que est communicabilis.
⁊ realitas suppositi qua suppositum est
incommunicabile. ⁊ ante actum intelle
ctus hec realitas formaliter non est illa
vel non est eadem formaliter illi. sicut ꝑ
tus expositum est quid est formaliter eẽ
idem. nunq̃ igitur debz concedi aliqua
distinctio. sed melius est vti ista negatia
hoc non est formaliter idem. q̃ hoc ẽ sic
⁊ sic distinctum. Sed nonne sequitur.
a. ⁊ b. non sunt idem formaliter. q̃ sunt
formaliter distincta. R° q̃ non opor
ter sequi. quia formalitas in antecedẽte
negatur. ⁊ in consequente affirmatur.

Breuiter igitur dico omittendo illa
verba de distinctõe rationis ⁊ de distin
ctione virtuali nõ quia sunt male dicta.
sed quia non oportet eis vti. dico q̃ in
essentia diuina ante actum intellectus ẽ
entitas a. ⁊ ẽ entitas b. ⁊ hec formalr nõ
est illa. ita q̃ intellectus paternus consi
derans a. ⁊ considerans b. habet ex na
tura rei. vnde ista compositio sit vera.
a. non est formaliter b. non autem ꝑcise
ex aliquo actu intellectus circa a. et b.
Ista differentia manifestatur per ex
empla. ꝑmo si ponatur albedo spẽs sim
plex non habens in se duas naturas. est
tamen in albedine aliquid realiter. vnõ
habet ratõnem colozis ⁊ aliquid vñ ha
bet rationem differentie. ⁊ hec realitas
formaliter non est illa realitas. nec econ
uerso formaliter. ĩmo vna est extra rea
litatem alterius formaliter loquendo si
cut si essent due res licet modo per idẽp
titatem iste due realitates sint vna res.
hoc exemplum licet aliqualiter sit simi
le ad propositum quantum ad hoc. ſ. q̃
idemptitas realis nõ necessario conclu
dit idemptitatem formalem cuiuslibet
quod est in subiecto eodem ad quodli
bet quod est in ipso. non tamen est om
nino simile. quia aliqua compositio est
in albedine licet non rei ⁊ rei. tamẽ talis
qualis non conceditur in deo propter ñ
idemptitatem formalem. vbi autem nõ
idemptitas formalis aliquorũ in eodẽ
requirat aliquam compositionẽ ⁊ potẽ
tialitatem ⁊ vbi non. dicetur di. 8ª. q. ō
attributis. ⁊ in questione illa. an de⁹ sit
in genere. Posset etiam poni exem⁹
plum de toto quantitatiuo subtrahen
do illa que sunt imperfectõnis ⁊ ponen
do illa q̃ sunt perfectõnis. sed in plurib⁹
esset dissimile q̃ simile. ideo omittatur.
Ista autem distinctio siue nõ forma
lis idẽptitas que ꝓbata est ꝑ ꝑ duas
vel tres rõnes põt etiã ꝓbari ꝑ duas vl
tres auctes Aug. 7°. ō tri. c. i. vel. 6. ois
essẽtia q̃ relatiue dicit est aliq̃d excepto

Universidad de Deusto Biblioteca

relatiuo. ⁊ c. 3. si pater nõ est aliquid ad ad se nõ est oino q̃ relatiue dicat ad aliquid. Est igit eẽntia in re ad se ⁊ non ad aliq̃d. ⁊ in re pr̃ inquantũ pr̃ relatiue dicitur. nõ est aũt formal'. eadẽ entitas ad se ⁊ nõ ad se. igit ⁊c. Itẽ in eodẽ. c. 5. vel. 12. nõ eo verbũ q̃ sapia. qz verbũ nõ ad se dicit sed tm̃ relatiue ad cũ cui' verbum dicit. sicut filius ad pr̃em. sapia vero eo q̃ eẽntia. Intelligit ꝗ Aug. q̃ sicut pr̃ nõ eo q̃ est pr̃ est sapia ⁊ eẽntia. ita nõ eodẽ ẽ pr̃ ⁊ deus. Et ex hoc ꝯcludit. ca°. 14. de minoribus quapropter nõ. qz pr̃ nõ est filius. ⁊ filius nõ est pr̃ aut ille ingenitus. ille aũt genitus ió ñ est vna eẽntia. qz his noibus relatia eoꝝ oñdunt. vterq̃ aũt simul vna sapia ⁊ vna essentia. est igit fm ipm talis nõ idemptitas relonis ad absolutũ in diuinis q̃ si vnũ erit quo respectu alicui'. alteꝝ nõ erit q̃ respectu eiusdẽ. esse aũt quo cõuenit alicui fm eius rõnem formalẽ. ꝗ vnũ eorũ nõ est de rõne formali alterius: ſz extra eam. ⁊ per ꝯns nõ est idem formal'r alteri. qz sic supra exposita est rõ eius qõ est nõ eẽ formal'r idẽ. ⁊ tm̃ ex hoc nõ sequtur simpl'r diuersitas vel nõ idemptitas realis essentie ⁊ relonis. nõ enim illud q̃ pr̃ est pr̃ est. aliud ab essentia sed idem fm Aug. 2. li. de ci. dei. c. 10. ideo simplex dr̃ deus qm̃ qõ habet hoc est. excepto q̃ relatiue quecũq̃ psona ad alterã dr̃ nec ẽ ipa. sicut pr̃ hz filiũ ⁊ nõ est filius. ſz q̃cquid hz pater in se ad quod p cõsequẽs nõ dicit relatiue illud est ipe vera idemptitate licet non formali.

Ad primum argu.

principale dico q̃ maior sic est intelligẽda quecũq̃ aliqua idẽptitate sũt eadẽ alicui illa tali idemptitate iter se sic sũt eadẽ. qz nõ potest cõcludi aliqua idemptitas extremoꝝ inter se nisi fm illã idẽptitatẽ sunt eadẽ medio ⁊ mediũ in se sic sit idem. ⁊ per hãc ꝓpositionẽ sic intellectã tenet oĩs forma syllogistica. omissa eni altera cõditione vel vnitatis medij in se vel extremoꝝ ad mediũ nõ est syllogismus sed palogismus acẽntis. cũ accipit in minori q̃ quicq̃d est in eẽntia diuina est idẽ illi eẽntie. nõ est vera intelligendo de idemptitate formali. ⁊ ió non põt ꝯcludi formalis idẽptitas extremorũ inter se. q̃diu aũt stat formalis distinctio relationũ suppositi stat formal' distinctõ suppositoꝝ. Et si dicas q̃ saltem ex idẽptitate reali eoꝝ ad essentiaz concludã idemptitatẽ realẽ eoꝝ inter se dico q̃ eẽntia nõ habz idemptitatẽ talẽ vnicã. ſ. subsistentie ,put psone vel personalia vt extrema vniunt in eẽntia. et ió nõ pt ꝯcludi idemptitas subsistentia vel subsistentie per rõnem idemptitatis eorum in eẽntia vt in medio. Per hoc patet ad talia sophismata. hic deus est pater. filius est hic de°. ꝗ filius est pr̃. qõ ꝯfirmat. qz medio exñte hoc aliq̃d nõ est extrema cõiungi. R° q̃ sic in creaturis cõe se habet vt quale quid. singulare vt hoc aliq̃d. ita hic. eẽntia cõis personis habet rõnem qualis quid. ⁊ persona hz rõnem huius alicuius. medium ꝗ hoc est quale quid ⁊ nõ hoc aliq̃d. ꝯdat aũt idemptitas extremoꝝ in ꝯclone ac si mediũ fuisset hoc aliquid. Sil'r ibi videt esse fallacia accidentis ⁊ ñtis. qz li deus accipit in p̃missis pro alio ⁊ alio supposito. ⁊ sil'r fallacia est figure dictionis cõmutando quale quid in hoc aliquid. Qz st arguas. deitas est pater filius est deitas. ꝗ ⁊c. R° licet deitas ñ supponat p alio supposito in maiori ⁊ in minori. tm̃ est ibi fallacia figure dictõis cũ mutando quale quid in hoc aliquid. nihil autẽ aliud est sic cõmutare q̃ ex vi dilatõnis interp̃tari illud habẽ rõnez huius alicuius q̃ habet rõnem qual cui' ita sic inferẽs suppositũ de supposito interpretat mediũ cõe eẽ idem fm rõnem existentie vel subsistentie. quod falsũ est

Qz si saltez arguas extrema realiter idem inter se. qz etiã in medio sũt idem

concedo q̃ potest inferri idẽptitas essentialis nõ formalis vel suppositiua. et ió nõ debet inferri q̃ filius est pr̃. qz ibi denotatur ex vi illatõnis ⁊ sermonis idẽptitas formalis. vl' hypostatica. sed sic dz inferri filius est idem cũ eo quod est pr̃. vel filius est id q̃ ó est pater. Qz si adhuc confirmet illa maior argumẽti pncipalis per hoc q̃ negare eam videt destruere pmũ pncipium. ponendo. ſ. affirmationẽ ⁊ negationẽ esse veras de eodẽ

R°. de aliquo habẽte verã idemptitatẽ sed nõ tantũ vnicã realitatẽ formalem necesse est idem rõne vni realitatis vere pdicari formaliter de illa ⁊ de alia realitate formali formal'r nõ pdicari: sicut albedo rõne alicuius realitatis quã habet in se cõuenit cũ nigredine. ⁊ ratõe alterius nõ real'r cõuenit sed differt. nec affirmatio ⁊ negatio de eodẽ rõne eiusdem realitatis formal'r dicunt. Ita ꝗ pr̃ rõne eẽntie est idem q̃dditatiue filio. et rõne ,ppietatis nõ est idem formal'r nec hypostatice filio. nec dicunt affirmatio ⁊ negatio de eodẽ respectu eiusdẽ. Si cõtra hoc arguas. q̃ affirmatio differt ab affirmatõne cui' vni negatio dicit ó alia vel stat cum alia. qz neutrũ ẽ veruz de affirmatõne cõtradicẽte illi negatõi. ꝗ si deitas stat cũ nõ paternitate pura in alia psona. ſ. filij. ipa deitas differt a paternitate que nunq̃ stat in eodẽ cum nõ paternitate. R°. maior posset cõcedi de nõ idemptitate formali vel de ñ adequata. qz vnũ illorũ nõ determinat ad alterũ exquo stat cum eius opposito. vl' sub alijs verbis de nõ idemptitate ꝯcretibili ⁊ precisa. sed si maior accipiat distinctionẽ realem simpl'r negandа est. sicut patet in albedine accipiendo ,ppriaz realitatem vnde sumit genus illi ex se ñ repugnat differẽtia opposita. ſ. nigredinis. tamẽ realitati vnde sumit differẽtia specifica albedinis differẽtia nigredinis repugnat. ⁊ ista respõsio debet intelligi q̃tum ad 2am ꝯtem maioris que dicit q̃ altera affirmatio stat cũ negatõne. sed ꝑma pars maioris que accipit negationẽ de affirmatõne dici posset illa maior cõcedi quo ad illã ꝯtez. si intelligat dici necessario ⁊ vniuersaliter ⁊ per rõnem ,ppriam hui' de quo dicit. ⁊ hoc qñ ꝯtradictio illa de qua est fmo est realis siue rei ad non rem. nõ aũt rõnis ad non rationem. nam tũc nõ sequitur nisi distinctio rationis affirmatõnis ab affirmatione. Applicando primaz partem maioris vt vera est ad propositũ: sequitur q̃ filius realiter distinguitur a patre. non autem fm q̃ de° vel deitas. quia de deo non dicitur non pater necessario ⁊ vniuersaliter. nec per rõnem subiecti. lz fm aliquos dicat particularit rõne suppositi illius subiecti. Qz si arguas illud q̃ pater distinguit a filio sit a a. inquantũ a. aut est idem essentie aut aliud. si aliud hoc est incõueniens. si inquantum a. est idem. igit inquantũ distinguit est idem. ⁊ per ꝯns eẽntia distinguit. R° ⁊ dico q̃ nec verũ est a. inquantũ a. est idẽ eẽntie. nec a. inquantũ a. est aliud ab eẽntia ⁊ hoc intelligendo illud quod sequit reduplicationẽ inquantũ accipi fm rõem suam formalẽ. ⁊ cũ hoc etiã esse rõnem formalẽ inherentie pdicati. sic distinxi supius in talibus sermonibus in questione de vnitate obiecti fruibilis. hoc etiã patz in exemplo. homo eni ⁊ nõ homo sunt opposita ĩmediata. ⁊ tamẽ formaliter de aliquo cum reduplicatõne neutrũ dicit. sicut albũ nec inq̃tum album est homo nec inquantũ albũ est nõ hõ.

Et si dicas. idez ⁊ aliud circa ens sũt immediate opposita. dico q̃ non sequit sunt immediate opposita. q̃ alterum pdicatur de quolibet cum inquantũ. ita q̃ rõ subiecti sit formalis rõ inherentie alterius ptis ꝯtradictõnis. sed sufficit q̃ alterũ contradictoriorum vere insit cuilibet subiecto licet ñ per se rõne subiecti Si aũt accipiat li inquantuz primo mõ vt tm̃ notet a. accipi fm suam ratõnem

Universidad de Deusto Biblioteca

formalem. dico q̃. a. quocũq̃ modo acceptum formaliter est idem ẽntie: licet non sit formaliter idem essentie. sed tũc non sequitur. a. formaliter est idem essẽtie. a. formaliter distinguit. ergo essentia distinguit. sed est fallacia figure dictõis. commutando hoc aliquid in quale q̃d.

Si adhuc instes. quia. a. inquantum a. est ens vel res. quero que res vl̃ quod ens. si essentia habetur propositum. si res ⁊ non essentia ergo alia res. Respondeo. concedo q̃ est ens ⁊ res. ⁊ hoc vtroq̃ modo accipiendo inquantum. quia si aliquod predicatũ per se primo modo inest alicui: inerit sibi eodem modo per se siue illud subiectum sit res distincta a quocunq̃ quod est extra ratõnem eius siue contineatur per idemptitatem in aliquo quod est extra ratõnem eius. continentia enim talis nõ tollit rationem formalem: nec ea que insunt p̃mo modo per se. Sed cum queris quod ens. dico q̃ ens quod est. a. sicut si substantia est per se ens. si queras quod ens descendendo sb̃ ente est per se sb̃stãtia non aliud. Ultra. si queras est ne per se essentia. dictum est q̃ nõ. Si infers ergo est alia res fallacia est p̃ñtis. nõ est per se hec res. ⁊ est per se res. ergo est alia res. quia in antecedẽte negatur per se idemptitas in p̃ñte idemptitatis simpliciter sumpta ⁊ ita destruit antecedẽs. Si obj̃citur est per se res ⁊ nõ per se essentia. ergo per se alia res. ⁊ vltra g̃ alia res. pbat̃ p̃ma p̃sequẽtia. nam circa ens idem ⁊ aliud sũt immediate opposita. g̃ si est per se res est per se res eadem essentie. ⁊ ita per se essentia. vel per se alia res Scõa p̃sequẽtia probat̃. quia per se non est determinatio distrahens. Preterea pbatur prima p̃sequẽtia ⁊ est ad p̃ncipale. si enim est per se res: aut p se res que est essentia. aut per se res que non ẽ essentia. si est per se res que est essentia g̃ est per se essentia. si est per se res que nõ est essentia. ergo est per se res alia ab eẽtia. Preterea tertio. essentia est per se res ⁊ proprietas est per se res. ⁊ nõ sunt per se eadem res. ergo sunt per se due res ⁊ ita vtrunq̃ est per se res alia ab altera

Ad primum. licet posset p̃clusio p̃mi argumenti distingui q̃ ibi esset alicuius p seitatis vel perseitas alietatis. ⁊ p̃mo modo negaretur ly per se per negationem inclusam in alietate. 2° modo affirmaret. quia precederet vim negatõis. ⁊ per cõsequens p̃mo modo p̃clusio p̃me p̃ñtis p̃cederet. sed tunc scõa consequẽtia peccaret fm p̃sequẽs a destructione antecedentis. 2° modo p̃ma p̃sequẽtia peccaret fm p̃sequẽs. Tamẽ quia non videtur bene logice dictum q̃ negatio si qua includatur in alietate posset aliquid attingere preter terminum respectus ⁊ formam in qua vel fm quã notatur esse alietas. nec videtur bene logice dictum q̃ ly per se quod dicit modum inherentie ⁊ p̃sequẽs determinat compositionem posse negari per negationem aliquam in p̃dicato. Ideo potest dici aliter q̃ in cõsequente p̃me p̃sequentie tantum potest haberi de vi sermonis vnus sensus. scz q̃ hoc predicatum esse rem aliam ab essentia per se insit proprietati. ⁊ iste sens̃ est falsus. quia sic bene sequitur falsum illud quod infertur in 2ª p̃sequẽtia. ideo simpliciter nego p̃mam p̃sequentiã cuius due ppositiones in antecedente sint ve. ⁊ p̃sequẽs falsum. Ad pbationem p̃sequentie dico. q̃ idem ⁊ aliud non sũt immediate circa quodcunq̃ predicatum vt per se dictum de subiecto. immo nec contradictoria sic sunt immediata. nec enim homo per se est albus nec per se ẽ non albus. tamen inter contradictoria absolute sumpta vel absolute dicta ꝯ g̃ cunq̃ non est medium. ita si proprietas est res eadem vel alia. verum est quia eadem. sed tunc non valet consequentia: quod sit per se eadem vel alia.

Ad 2ᵐ añs potest distingui fm p̃positionem ⁊ diuisionẽ. ⁊ in sensu p̃positionis neutram danda est. sicut. n. non est danda q̃ sit per se essentia vel per se non essentia. ita nec alteruz membrũ illius disiũctiue cum accipit in sensu cõpositionis. nec ex hoc negant ambo cõtradictoria. qz si accipias de incõplexis habetur q̃ neutrũ illorum dicit per se de subiecto hoc p̃cedo. Si vis hic contradictoria complexa dico q̃ erunt ista aut ppietas ẽ per se res que ẽ essentia. aut non est per se res que est essentia et ꝗ negatiua est vera. sed nõ infert. ergo ẽ per se res que nõ est essentia: sicut nõ sequitur homo nõ est per se albus. igitur per se est nõ albus. In sensu diuisionis danda est affirmatiua pars disiunctiue .i. ppietas est per se res que ẽ essentia sed non sequitur vltra: ergo est per se essentia. quia ex identitate reali infertur idẽtitas formalis. nam añs in sensu diuisionis tãtum notat idẽtitatem reslez per li per se. Aliter potest distingui añs predictum vt per implicatõem illã que est per se intelligatur inherẽtia formalis vel nõ idẽtica. primo modo neutra pars est danda. quia neutruz oppositorum per se inest illi rei que per se dicit de ppietate. 2° est danda pars affirmatiua: sed nõ sequitur vlterius ppositum ppter põnem p̃ñtis. Hec 2ª distinctio nõ habetur ex vi sermonis. quia illa compositio implicata non determinatur per aliquid quod notat eã dicere formalem iherentiam sz tñ idẽticaz Prima distinctio habetur ex vi sermonis. ⁊ lz ly que est. non notet i sensu cõpõnis formalẽ inherentiam. tñ ex vnitate extremi vbi est quasi specificatiua ⁊ determinatiua cõstructio hẽt essentiam denotari per se inesse subiecto. Ad 3ᵐ pz. Ad 2ᵐ principale dico q̃ aciẽtale aut accipitur p extraneo aut accipitur p eo quod quasi p̃sicit aliquid acciẽtaliter quod preexistit i se perfectum. si 2° dico q̃ nõ omne ens omni enti i quo ẽ ẽ essentiale vel accidẽtale. est enizz mediũz iter essentiale ⁊ accidẽtale. vt cõtrahẽs sicut differẽtia cõtrahit genus que nec est eẽntiale nec accidẽtale accipiendo hoc modo. ⁊ sic in diuinis nihil est acciẽtale. sed preter eẽntiam est aliquid nõ essentiale. Si autez accipitur acciẽtale p̃mo modo quicq̃d nõ est de rõne eius formali: sed extraneum licet nõ ppie sic dicat̃ acciẽtale sic differentia esset acciẽtalis respectu generis ⁊ hoc modo accipit phs acciẽtale p extraneo in fallacia acciẽtis. sic põt dici acciẽtale alicui quicquid est ei extraneũ vt illud compat̃ ad aliquod 3ᵐ. ⁊ isto° nõ est incõueniens distinctiua p̃sonarz accidere essentie. quia sunt extra rõem eius. Ad 3ᵐ dico q̃ si in maiori per illud si. intelligatur p̃ditio possibilis maior est vera ⁊ minor falsa. nulla. n. positione possibili posita potest deesse scõa p̃sona in diuinis q̃n summum ⁊ sũma perfectio deesset si ipa deesset. Et si probes q̃ si illa deesset sũma perfectio esset i patre. dico q̃ si illa deesset summa perfectio deesset. ⁊ si illa deesset ⁊ pater nõ non deesset summa perfectio adesset. ⁊ ita ipam deesse includit cõtradictõem Si aũt in maiori p li si ponatur positõ icompossibilis. dico q̃ maior ẽ falsa. illud. n. ponendum est in summo bono quod nõ potest poni nõ esse sine põne i compossibilis. Ad vltimũ dico q̃ illa ratõ de ncẽe esse debz sic itelligi quicquid est per se ncẽe esse hz ex se eẽ acerualissimum: ita q̃ per nihil qualecũq̃ aliud a se expectat aliquam actualitatem eẽndi. ⁊ ideo ex se est indiuisibile. quia si posset diuidi tunc ab illis per que diuideretur expectaret aliquam actualitatem essendi quam haberet in illis diuisis. ⁊ oporteret illa distinguentia necesse eẽ q̃ eẽnt formalr ncẽitates eẽndi. qz eẽnt vltime actualitates ⁊ ncẽitates i illis diuersis ncẽe eẽ. sine quibus illa nõ

Universidad de Deusto Biblioteca

hiet actualissimam entitatem. qz diuisibile ñ hz actualissimã ẽtitatẽ siue exñtiã actualissimã añq̃ itelligat in aliqb' illoꝝ in q̃ diuidit. Et p hoc tenz i° rõ supius posita in qõne de vnitate dei ex rõe necẽ eẽ q̃ tacta fuit qõne p° h° 2° di. q̃ necẽ eẽ ñ diuidit in pla. qz. a. ⁊. b. si ñ eẽnt formalit necitates eẽndi añq̃ itelligẽt i aliq̃ illoꝝ i qb' necẽ eẽ didr cũ sint vltie actualitates siñ qb' i° actualitas cõis ñ eẽt i° actualitas cõis ñ eẽt necẽ eẽ. qz requrẽt aliq̃ mõ aliqd aliõ a se p qõ eẽt. Sz h° nõ ꝓcludit de diuers psonis i ea dẽ entitate necia. nam illa entitas ex se necẽ ñ expectat aliquã actualitatẽ ab ip sis distinguẽtibus psonas. qz nõ diuidi tur per illa distinguentia psonas ⁊ ita distinguẽtia psonas. nõ si q̃si vltie actualitates qbus talia ẽtia existũt. Cũ g̃ arguit. a. ⁊. b. intelligendo h p ipa duas p p̃etates psonales aut si formalit necitates eẽndi aut nõ. ꝓcedi p̃t q̃ ñ sit formalit necitates eẽndi. nec sequit igit sũt possibiles. quia per dẽptitatẽ sũt illa vna necitas eẽndi. sz si. a. ⁊. b. eẽnt i diuersis oportet dicere q̃. a. ⁊. b. eẽnt formaliter necitates vl entitates possibiles. qz non possent eẽ eedẽ alicui entitati ex se necie. illa. n. ẽtitas cõmunis cui eẽnt eedẽ esset quasi potẽtial' ad existẽdũ vt p̃ intrelligit añ illã rõez ꝗhẽtẽ vl diuidẽtẽ Cõtra h° ipsi. a. inq̃tũ. a. aut repugnat posse deficẽ aut ñ. si sic. a. g̃ iq̃m. a. ẽ necium. ⁊ ita cui inest formalit ẽ ei rõ necio eẽndi. si nõ igitur p nihil aliõ põt ipi. a p̃cise inq̃tũ. a. repugnar. igit p nihil tollit dn ipsi. a precise inq̃tũ. a. sit cõpossibile deficere. g̃ sp pr. cise sumptũ ẽ possibile deficer. g̃ repugãt necio ex se quei

solutõez ad hãc obiectõez.

Irca tertiam

di. q̃ro. p° de cogscibilitate dei Et q̃ro pri°. Utr de' sit nãlr cogsci bil' ab intellectu viatoris. Arguo q̃ non. phs 3° de aia. Fantasmata se hnt ad intellectum sicut sensibilia ad sensũ igitur intellectus nihil intelligit nisi ẽ fantasma potest p sensus apprehendẽ deus aũt non habet fantasma. g̃ ⁊c.

Item 2° metha. sicut se habet oculus noctue ad lucem solis. sic intellectus noster ad ea q̃ sunt manifestissima nãe sz ibi ẽ ipossibilitas. g̃ ⁊ hic. Itẽ primo phy sicoꝝ. infinitum iq̃tum ifinitum est ignotum. ⁊ 2° metha. ifinita non contingit cognoscere. g̃ nec ifinitum. qz cadez videtur esse ꝓportio intellectus ad infinituz ⁊ ad infinita. quia equalis excessus vel nõ minor. qz vtrobiq̃ est infinitas. Item greg'. super Ezechiaz. Quãtũcunq̃ mens nr̃a in contemplatione dei pfecerit non ad illud q̃ ipse ẽ: sed ad illud q̃ sub ipo est attingit Cõtra .6. meta. methaphisica ẽ theologia de deo. g̃ ⁊c. silr i actu et'. s. i ꝓsideratõe actuali sbaꝝ separatũ ponit felicitatẽ

humanã. io. ethycorum.

Ad hoc q̃ro

vtr de' sit p̃m' ꝓgnitũ a nobis nãlit p statu isto. Et arguit q̃ sic vm q̃dq̃z sic se hz ad cẽ sic ad ꝓgitõez. 2° metha. sz de' ẽ p̃m ens. g̃ p̃m ꝓgnitũ. Itẽ nihil pfecte ꝓgscit nisi deo pfecte ꝓgnito. g̃ nihil simplr ꝓgscit nisi eo simplr cognito. ꝓña apparet. qz in his q̃ sit p se sic maxim ad maxim sic simplr ad simplicit ⁊ ex°. ex 2° topi. Itẽ pfectissim act po° ẽ circa obiectũ simplr p̃mũ. pfectissim ãt act° ẽ circa deũ. io. ety. g̃ de' ẽ simplr p̃m obm ꝓgscibile. Cõtra ois nr̃a ꝓgnitio ẽ a sensu p° meta. ⁊ 2° poste. i fi. g̃ de' qui est a sensibus remotissimus. nõ est p̃mo cognitus ab intellectu nrõ.

In p° qõne ñ ẽ distiguẽdũ q̃ deus possit ꝓgsci negatie ñ affirmat. qz negatio ñ ꝓgscit nisi p affirmatõez 2° pyer. in fine ⁊ 4. metha. pz ẽt q̃ nllas negatões ꝓgscim° ꝑ deo nisi p affirmatões p q̃ remouem° ꝛcõpossibi° aliq̃ ab ill affirmatõ b°: sic ñ remouem° ꝓpõez: nisi qz attribuim° simplicitatẽ l' aliqd aliõ negatõnes ẽt tm ñ sũme amam. Sil ẽt aut

nega° ꝓcipi p̃ci°. aut' dẽa ꝑ aliq̃. si p̃cise ꝓcipit nega° vt ñ lapis h eq̃ ꝓuenit nihi° si cut ꝑo qz pura nega° dr de ente ⁊ ñ ente igit in hoc non intelligit deus magis q̃ nihil vel chymera. Si intelligit non lapis de aliquo tunc quero ille concept' substractus ꝑ q̃ itelligit ista negatio esse va. aut ẽ ꝓcept affirmatiuus aut negatiuus Si est affirmatiuus habet ꝓpositũ. Si negatiuus q̃ro ut pri°. aut negatio ꝓcipit p̃cise aut dicta de aliq̃. Si p̃° mõ hoc eque conuenit nihilo sic deo. Si ut dicta de aliquo tunc sicut prius. Et q̃tũcũq̃z ꝓcederet i negatõib' ul nõ itelligeret de' magis q̃ nihil. ul stabit in aliq̃ ꝓceptu affirmatiuo q̃ ẽ p̃m. Nec ẽ distiguẽdũ ꝑ ꝓgnitõe si ẽ ⁊ qz ẽ. qz in p posito q̃ro ꝓceptũ simplicẽ ꝑ q̃ ꝓgnoscat eẽ p actũ itellect ꝓponẽt ⁊ diuidẽt nũq̃ n. cognosco ꝑ aliq̃ si ẽ nisi habeaz aliquẽ ꝓceptũ illi° extremi ꝑ q̃ ꝓgnosco eẽ ⁊ de i° q̃rit h. Nec opz distiguẽ ꝑ si ẽ ut ẽ qõ ꝑ vitare ꝓpõis l. ut ẽ qõ ꝑ eẽ dei qz si põt eẽ qõ ꝑ vitare ꝓpositõis i qua esse tanq̃ predicatum querit ꝑ subiecto ad concipiendũ veritatem illi° questionis oportet preconcipere terminos illi° questionis. ⁊ de conceptu simplici illius subiecti si est possibilis naturaliter nũc est questio. Nec valet distinguere de cõceptu naturali ⁊ supernaturali. quia q̃ritur de naturali. Nec valet distinguer de naturali loquendo de natura absolute vel de natura p statu isto. quia q̃ritur precise ꝑ cognitiõe p statu isto. Nec vz distiguẽ ꝑ ꝓgnitõe dei i creata l' i se qz si cognitio hẽatur p creaturã ita q̃ cognitio discursiua incipiat a creatura. quero in quo termino sistitur ista ꝓgnitio. Si in deo in se habeo ꝓpositz quia illum conceptum dei in se quero Si non sistitur in deo in se sed in creatura: tunc idem erit terminus ⁊ prim discursus. ⁊ ita nulla noticia habetur de deo. Est igi mẽs q̃nis ista. Utrũ aliquẽ ꝓceptũ simplicẽ possit itellẽus viator nãlit hẽe in q̃ ꝓceptu simplici concipiatur deus. Ad hoc dicit quidaz doctor sic. q̃ loquendo de cognitione alicuius distingui potest ex parte obiecti per se uel per accidens. In particulari vel in vniuersali realiter per accidens non cognoscitur. quia quicq̃d de ipo ꝓgnoscitur est ipse deus. tñ cognoscendo aliquid attributum eius cognoscimus quasi p accñs q̃d est. vnde de attributi dicit Dama. li°. p°. c. 5°. q̃ non nãm dicunt dei. sed que circa naturaz. In uli: puta in generali attributo cognoscitur non quidem in vli fm predicationem q̃ dicat de ipso in quo nlli ẽ vle. quia q̃dditas illa ẽ de se singularis. Sed in vli q̃ sibi ãnologce cõe ẽ ⁊ creature. tñ quasi vnum a nobis concipit ꝓpter p ximitatẽ conceptuũ lz sint diuersi conceptus. In particulari non cognoscitur ex creaturis. quia creatura est peregria similitudo eius quia tantum ei conformis est q̃ ad aliqua attributa q̃ ñ sunt illa natura in particulari. igitur cum nihil ducat in cognitionẽ alterius nisi sb rõe silis. sequitur q̃ deus nõ cognoscit in particulari ex creatur. Itẽ i vniuersali triplicit ꝓgnoscit. generalissime. generali° generaliter. Generalissime habet tres gradus. cognoscendo. n. q̃dcũq̃z ens ut hoc ens est. indistinctissime concipitur deus quia concipit ens quasi pars ꝓceptus. ⁊ est primus gradus. Amato hoc ⁊ concipiendo ens est secũdus gradus Iam. n. ens ut cõceptum nõ vt pars cõceptus concipit cõe anologuz deo ⁊ creature. Q̃ꝑ si distinguat conceptus entis qui deo conuenit. pura concipiẽdo ens indeterminatum negatiue. i. non determinabile a conceptu entis qui conuenit creature anologce q̃ꝑ est ens indeterminatuz p̃uatiue. iam est 3° gradus. p̃mo mõ idẽmiatũ abstrahit ut forma ab oi mã ut i se sbsistẽs ⁊ ipticipabil. 2°° indẽmiatuz est v le abstractũ a pticular. b° quod est actu participatum in illis.

generalissimus
generalis
generalis

Post istos tres grad' ꝓcipiēdi gnālissi' ꝓcipit de' gnālius. ꝓcipiēdo qōcūq; attributū nō simplr sic pr': sz cū pēminētia sūma. Gnālit aūt ꝓcipit. ꝓcipiendo qōcūq; attributū eē idē suo pmo attributo. s. et' eē pp simplicitatē. nec p spēz ꝓpriā cogscit. qz nihil ē eo simplic': sz admodū estiatie. sic. n. estiatia i brut sb itētoib' sēsat sbfodiēdo cogscit itētōes ñ sēsatas vt nocui ⁊ pfui. sic ite' sb spē create q̄ ñ repñtat nisi creaturaz: ex suo acumie sbfodit ad cogscēdū ea q̄ si ⁊ oi cūt de deo p spēz aliena ex creaturis. ⁊ hoc oib' tribus modis pdictis.

Quo ad secundaz

qōez. fz istā opi. distiguēdū ē de mōꝑcipiēdi nālit ⁊ rōalr p°° de' ē p^m obm̄ intelligibile a nobis ex creatur'. qz nāl cognitio ꝓcedit ab idēmiato ad deēmiatuz. Indeēmiatū negatie ē magi idēinatū q̄ priuatie. ideterminatuz ḡ ꝓcēcipit illi. ⁊ illud indeterminatum priuatiue fm ꝓgnitionem nostram preconcipitur de terminato. qz ens ⁊ res pma inpressiōe imprimuntur in anima nostra fz Aui cen. i. metha. c. 5. ḡ indeterminatuz negatie omnino primum est obiectū nro intellectui. Rōnaliter aūt est de' posterius creatura obiectum cognitum secundum tres gradus. p° generalissime. deinde generaliu'. ⁊ ultimo generaliter qz primo concipitur hoc bonum. deinde bonū vle abstractum 2° abstractōe. puta qō est indeterminatum priuatiue deinde bonum prima abstractione abstractum qō. s. est indeterminatum negatiue. qz via ratōcinatiue deductionis prius oportet cognoscere illud a quo fit abstractio quā abstractuz. Exponitur primum membrum. s. naturaliter quō est sic cognitum primo. qz deus vt ē sic primum cognituz non distinguitur ab alijs propter simplicitatem. Et quia ñ est primū cognituz nisi tm̄ quo ad duos primos modos gradus generalissie concipiendi. quoꝝ neuter pertingit ad aliq̄ rōem determinantē illud attributum deo. qualiter autem posset esse p^m lectū ꝓgscētē exēplificat sic oculi' p° vi ipsa propter subtilitatem. sicut discernit de colore per lucem.

Respondeo aliter

ad primam qōnem. Et in quibusdam contradicam positioni predicte. rōnes n. mee positōnis ostendūt oppositum illius positionis. Dico primo q̄ nō tm̄ hri pōt ꝓceptus nāliter in quo quasi p accns cōcipitur deus. puta in aliq̄ attributo. sed etiam aliquis conceptus in quo p se ⁊ q̄dditatiue cōcipiatur de' ꝓbo. qz concipiendo sapientem cōcipitur ꝓpri tas fm eū. vel quasi ꝓprietas in actu 2° perficiens naturā. ḡ intelligendo sapientem oportet preintelligere aliquid quasi subiectum cui intelligo illo quasi proprietatem inesse. ⁊ ita anteceptus omnium passionū vl quasi passionum oz inquirere conceptuz aliquē quidditatm̄ cui intelligatur ista attribui. ⁊ ille conceptus alius erit q̄dditatiuus de deo. quia in nullo alio pōt esse status. 2° dico q̄ non tm̄ in cōceptu anologo conceptui creature concipitur deus. qui. s. sit omnino alius ab illo. q̄ de creatura oz. sed in conceptu aliquo vniuoco sibi ⁊ creature. Et ne fiat cōtentio de nomine vniuocationis cōceptum vniuocū dico. q̄ ita est vn' q̄ eius vnitas sufficit ad contradicōnem affirmando ⁊ negando ipsum de eodē Sufficit etiam ꝑ medio sylogistico vt extrema vnita in medio sic vno. sin̄ fallatia equiuocationis cōcludātur inesse vnū. Et vniuocationem sic intellectuz ꝓbo tripliciter. Primo sic omnis intellectus certus de vno conceptu ⁊ dubius de diuersis hz cōceptum de quo est certus alium a cōceptibus de quibus ē dubius includit pdicatū. sz intellectus viatoris. pōt eē cert' de aliquo q̄ sit ens dubitando de ente finito vel infinito. creato vel increato. ḡ cōceptus ētis de aliquo est alius a conceptu isto vel illo ⁊ ita neuter ex se. sed in vtroq; illoꝝ includitur. ergo vniuocus. probatio maioris. quia nullus idem conceptus est certus ⁊ dubius. igitur vel alius. quod est ꝓpositum: vel nullus. ⁊ tunc ñ erit certitudo de aliquo conceptu. ꝓbo minorem. quilibet pbus fuit certus illud qō posuit eē primū prin^m esse ens puta vnus de igne alius de aqua. certus erat q̄ erat ens. non autem fuit certus q̄ esset ens creatum vel increatum. primuz vel non primum. Non. n. erat certus q̄ erat ens primum: quia tunc fuisset certus de falso. ⁊ falsum non est scibile. Nec q̄ erat ens non primum. quia tūc non posuisset oppositnm. Confirmat etiam ratio. nam aliquis videns pbos discordare pōt eē cert' de quocūq; eoꝝ qō q̄libet posuit pmū prin^m eē ens. ⁊ tm̄ pp ꝓprietatē opinionū eoꝝ potuerit sil' dubitare: vtꝝ sit hoc ens l' illō. ⁊ tali dubitāti si fieret demōstratio ꝓcludēs vel destruēs aliquē ꝓceptū iferiorē. puta q̄ ignis nō erat ens p^m sz aliq̄ō ens posterius pmo ente. ñ destrueret ille cōcept' prim' sibi cert' quē hābit de ente: sz saluaret in illo conceptu pticulari ꝓbato de igne. Et per hoc ꝓbatur illa ꝓpositio sumpta in vltia ꝓna rōis q̄ fuit q̄ ille cōcept' cert' qui ē ex se neut dubioꝝ i vtroq; illoꝝ saluat. Qō si nō cures de aucte ista accepta ex diuersitate opinionū phylosophātiū. sz dicas q̄ q̄libet hz duos cōcept' i itellcū suo ꝓpin q̄s d pp ꝓpinqtatez anologie videt esse vn' cōcept'. Cōtra. hoc videt cē. qz ex ista cuasiōe videtur destructa oīs uia p bādi vnitatē alic' cōcept' vniuocā. Si. n. dicis hoiem hic vnū cōceptū ad sozē ⁊ plato. negabit ⁊ dicet q̄ sit duo. sz videtur vn' pp magnā similitudinē. 2° principalr arguo sic. Null' cōcept' real' cāt i intellcū viatoris nālit nisi ab his q̄ sūt naturalit motiua inte' nostri: sed illa sit fantasma vel obm̄ relucēs in fantasmate ⁊ intellect' agēs. ḡ null' concept' simplex fit mō naturalit in intellcū nostro nisi q̄ pōt fieri vtute istoꝝ. sz cōceptus qui non eēt vniuoc' alicui obiecto reluceti in fantasmate sz oio alius ⁊ prioz ad quē iste hēret anologiā: nō posset fieri vtute itellect' agenti ⁊ fantasmatis: ut ꝓbabo: ḡ tal' concept' alius anologus q̄ ponit naturalit in itellcū viatoris nūq̄ erit. ⁊ ita nō poterit nālit haberi aliqs ꝓcept' de deo. qō est falsuz. ꝓbatio assumpti. obm̄ quodcūq; siue relucēt in fātasmate siue in spē intelligibili cū itellectu agēte vl' possibili cooperāte fz vltimuz sue virtutī facit i intellectu sic efficm̄ sibi adeq̄tum ꝓceptū suū ꝓpriū ⁊ ꝓceptum oiuz eēntialit l' virtualr inclusoꝝ in eo. sz ille alius cōceptus q̄ pōitur anologus nō ē essentialr l' virtualr iclusus in isto nec ē iste. ḡ iste non fiet ab aliq̄ tali mouete. Et ꝓfirmat rō. qz ꝑter ꝓceptū suū ꝓpriū adeq̄tū ⁊ incluſuz in ipso altero pdcōꝝ duoꝝ modoꝝ nihil pōt cogsci ex isto obiecto nisi p discursū: sz discursus ꝑsupponit cognitiōez istu' simplicis ad qō discurrit. Formet ḡ rō sic vz. Nullū obm̄ fac ꝓceptū simplicē ⁊ ꝓpriū sui in aliq̄ intellcū ⁊ ꝓceptū simplicē ⁊ propriū alteri' obiecti: nisi ꝓtineat illō aliō obm̄ essentialit l' virtualr. obm̄ aūt creatū nō ꝓtinet increatū essentialr l' virtualr ḡ ⁊ē. 2ª ꝑs minoris. s. q̄ obm̄ creatū nō ꝓtineat virtualr increatū: ⁊ hoc sb ea rōne sub q̄ sibi attribuit vt posteri' eēntialr attribuit priori eēntialr. ꝓbat. qz ē ꝑ rōem posterioris essentialr includē virtualit suū prius. ⁊ ēt pz q̄ nō continet essentialit increatū fm aliquid oio sibi ꝓprium ⁊ nō cōe. ḡ nō facit cōceptum simplicem ⁊ ꝓpium enti increato. 3° sic. Ois indsitio metaphy. de deo ꝓcedit sic. s. cōsiderādo formalē rōem alic'

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

ꝛ auferendo ab illa rõe formali imper-
fectõem quã habet in creaturis: ꝛ refer
uando illam rõem formalem ꝛ attribu
endo sibi oio summam pfectõem ꝛ sic
attribuendo illud deo. Exemplũ de for
mali rõne sapie vel intellectus vl' volũ-
tatis ꝓsideratur ꝑmo in se ꝛ fm se. ꝛ ex
hoc q̃ rõ istorum nõ includit formalit
impfectõem aliquam nec limitatiõem
remoueãtur ab ipa impfectiões que cõ
comitãtur eam in creaturis ꝛ reseruata
eadẽ rõne sapie ꝛ voluntatis attribuã-
tur ista deo perfectissime. q̃ ois inquisi
tio de deo supponit intellectuꝫ habere
cõceptuꝫ eundem vniuocũ quẽ accipit
ex creaturis. Qõ si dicas nõ. sed alia
est formalis rõ eorum q̃ cõueniunt deo
Ex hoc sequtur incõueniẽs. s. q̃ ex nulla
rõe ꝓpria eorꝫ ꝓut sunt in creaturis po
test cõcludi aliquid de deo. qꝛ oio alia
ꝛ alia rõ est istorum ꝛ illorꝫ. imo nõ ma
gis ꝓcluderet q̃ deus ẽ sapiens formalr
ex rõne sapie quam apprehendimus) ex
creaturis q̃ q̃ deus ẽ formalr lapis. po
test. n. concept' aliquis alius a conceptu
lapidis creati formari ad quẽ conceptũ
lapidis vt ẽ ydea in deo hꝫ lapis iste at
tributionẽ. ꝛ ita formalit dicetur deus
ẽ lapis fm istũ ꝓceptum anologicũ: sic
sapiẽs fm illuꝫ cõceptum anologicuꝫ.
Qualis aũt sit vniuocatio entis ꝛ ad q̃
ta ꝛ ad que dicet magis inferius in qõe
de primo obiecto intellectus. 3° dico
q̃ nõ cognoscitur deus nãlit a viatore
in particulari ꝛ ꝓprie. hoc est sb ratiõe
huius essentie vt h' ꝛ in se. sed ratio illa
posita ad hoc in precedẽti opinione nõ
concludit. Luꝫ. n. arguitur q̃ nõ cogno
scitur aliquid nisi per sile. aut intelligit
de similitudine vniuocationis aut imi-
tationis. Si ꝑmo modo igitur nihil co
gnoscit de deo. qꝛ fm opinionẽ illam i
nullo habet deus silitudinem vniuoca
tionis cũ creatura per quam deberet a
nobis cognosci. Si 2°° etiam creature
non tm̃ imitant illam essentiã sb ratõe
gnãlis attributi. sꝫ etiã hanc essentiam:
vt est hec essentia siue vt nuda ꝛ vt in se
est existens. ergo scõm eum ꝓpter tali
similitudinem posset creatura esse prin
cipium cognoscẽdi essentiam diuinaꝫ i
se ꝛ in pticulari. Est igitur alia rõ h'
conclusionis q̃ deus vt hec essentia in
non cognoscitur nãliter a nobis. quia
sub rõne talis cognoscibilis est obm vo
lũtarium ꝛ non nãle nisi respectu sui in
tellectus tm̃. ꝛ ideo a nullo itellectu cre
ato potest sub ratõne huius essentie vt
hec nãliter cognosci. nec aliq̃ ẽntia nã-
liter cognoscibilis a nobis oñdit suffici
enter hanc essentiam vt hec. nec per sil
tudinem vniuocationis nec imitatiõis
Uniuocatio. n. non est nisi in gnãlibus
rõnibus. imitato etiaꝫ deficit. qꝛ impfe
cta est. qꝛ creature imperfecte eum imi-
tatur. Utꝫ aũt sit alia ratio h' impos-
sibilitatis. s. ꝓpter rõem primi obiecti
vt alij ponunt illud esse quidditatẽ rei
mãlis. de hoc in. q. de primo obõ inte'

4° dico q̃ ad multos cõceptus pro
prios de deo postumus ꝓuenire qui nõ
ꝓueniunt creaturis cuiusmõi sũt ꝓcep-
tus oium perfectionũ simplr in summo.
ꝛ perfectissimus cõceptus in q̃ quasi in
q̃dam descripti one perfectissime cogita
mus deum ẽ ꝓcipiendo oẽs pfectiones
simplr ꝛ in summo. tm̃ ꝓceptus perfectior
ꝛ simplicior nobis possibilis est concep
tus entis simplr infiniti. Iste. n. est sim
plicior q̃ ꝓcept' entis boni vl' entis veri
vel aliquorꝫ illorum. qꝛ infinitum nõ est
quasi attributũ vel passio entis siue ea'
de quo dr: sꝫ dicit modũ intrinsecũ ill'
entitatis: ita q̃ cum dico ens infinitum
non habeo ꝓceptum quasi per acciõ et
subiecto ꝛ passione sed conceptum p se
subiecti in certo gradu perfectionis. s. i
finitatis: sicut albedo intensa: non dic
ꝓceptum per acciõs sicut albedo visibil
imo intensio dicit gradum intrinsecuꝫ
albedinis in se. ꝛ ita patet simplicitas
huius ꝓceptus. s. ens infinitum. Pa'

sectio autem istius conceptus multipli
citer ꝓbatur. tum quia iste conceptus
inter omnes a nobis ꝓceptibiles virtua
liter plura includit. sicut. n. ens includit
virtualiter bonu: ꝛ verum in se. ita ens
infinitum includit verũ infinituꝫ ꝛ oẽꝫ
perfectionem simplicit sub ratõe infini
ti. tum quia demonstratione quia vltí-
mo concluditur esse de ente infinito vl'
esse infinituꝫ de aliquo ente sicut appa-
ret ex questiõe prima 2' distin. illa autẽ
sunt perfectiora que vltimo cognoscun
tur demonstratione: quia ex creaturis
quia ꝓpter eorum remotionem a crea
turis difficilimum est ea ex creaturis co
gnoscere. Si autꝫ dicis de summo bo
no vel de summo ente q̃ illud dicit mo
dum intrinsecuꝫ entis ꝛ includit virtua
liter aliquos ꝓceptus. Rñdeo q̃ si sum
muꝫ intelligatur comparatiue sic dicit
respectum ad extra. sed infinitum dicit
ꝓceptum ad se. si autem intelligatur ab
solute summuꝫ hoc est q̃ ex natura rei
non possit excedi perfectio illa expressi
us concipitur in rõne infiniti entis. nõ
enim summum bonuꝫ indicat i se vtꝫ
sit finitum vel infinitum. Ex hoc appa
ret ꝓbatio illius quod dicitur in p
cedenti opi. q̃ perfectissimum qõ possu
mus cognoscere de deo est cognoscere
attributa reducendo illa in esse diuinũ
ꝓpter simplicitatem diuinam. cognitõ
enim eẽ diuini sub rõne infiniti est per-
fectior cognitione eius sub rõne simpli
citatis. quia simplicitas cõicatur crea-
turis. infinitas autem non fm modum
quo cõuenit deo. 5° dico q̃ ista que
cognoscuntur de deo cognoscũtur per
species creaturaruꝫ. quia siue vniuersa-
lius ꝛ minus vniuersale cognoscantur
per eandem spẽm minus vniuersalis si
ue vtrunq̃ habeat spẽm intelligibilem
sibi ꝓpriam saltem illud quod potest i
primere vel causare spẽm vnius vniuer
salis in intellectu potest etiam causare
spẽm cuiuscũq̃ vniuersaliorꝫ. ꝛ ita cre
are que imprimunt ꝓprias species in i
tellectu possunt etiam imprimere speci
es transcendentiuꝫ que cõiter conueni-
unt eis ꝛ deo. Et tunc intellectus pro
pria virtute potest vti multis speciebus
simul ad concipiendum illa simul quo
rum sunt iste species. puta specie boni:
specie summi: specie actus ad concipien
dum summum bonum ꝛ actualissimũ
quod apparet sic per locum a minori.
imaginatiua enim potest vti speciebus
diuersorum sensibilium ad imaginan-
dum compositu ex illis diuersis. sicut
apparet imaginando montem aureuꝫ.

Ex hoc apparet improbatio illius
quod dicitur in precedenti opinione. ō
illa suffossione quia suffodiendo nunq̃
illud quod non subest suffossioni inue
nitur per suffossionem. non autem sub
est conceptui creature aliquis concept'
vel species repꝛesentans aliquid ꝓpriũ
deo quod sit omnino alterius ratõnis
ab eo quod conuenit creature vt ꝓba-
tum est per scõam rõnem in scõo arti°
ergo per suffossionem nullus talis ꝓce-
ptus inuenitur. Et quod adducitur sile
de extimatiua. dico q̃ videtur adduci
falsum ad confirmatõnem alterius fal
si. qꝛ si maneat ouis ide ꝓpria natura ꝛ
in eodem affectu nãli ad agnum muta
retur tm̃ ouis vt esset similis lupo p mi
raculum in omnibus accñtibus sensibi
libus. puta colore. figura. sono. motu.
ꝛ hi'. agnus fugeret ouem sic mutatam
sic fugeret lupum. ꝛ tm̃ in oue sic muta
ta non esset intentio nociui. sed ꝓficui
ꝛ cõuenientis. ꝛ ita extimatiua agni nõ
suffoderet ad inueniendũ intentionem
conuenientis sub speciebus sensibilib'.
sed precise ita moueretur fm appetitũ
sensitm̃: sicut accñtia sẽsibilia moueret.
Si dicas q̃ intentio ibi cõuenient' non
mltiplicat se. quia nõ sunt talia accñtia
ꝓuenientia tali intentõi. ꝛ intentio con
ueniẽtis nõ multiplicat sine accñtibus
sibi ꝓuenientibus. Hoc nihil est quia si

Universidad de Deusto Biblioteca

agnus ꝗ fugeret ꝓpter ꝓceptõnẽ nociui ꝓceptũ ab extrinsiua ⁊ illa non multiplicat cũ accñtib⁹ istis sensibilibus. qz ñ est cũ eis intentio stante isto casu. g̃ aut ꝗ est suffocatio agni ad intentionẽ nociui q̃ nulla est. aut si ꝗ nõ fugeret p̃ suffossionem. ergo nec alius.

Ad argumenta principalia illius questionis. Ad ꝑmum dico q̃ illa cõparatio phi debet intelligi q̃tum ad ꝑmã motionẽ intellect⁹ ab obiecto. ibi n. fantasmata cum intellectu agẽte hñt vicem ꝑmi obiecti mouẽtis. sz nõ oz itelligi q̃tũ ad oẽm actũ sequẽtem motõez ꝑmã. pot. n. itellect⁹ abstrahere obiectũ inclusum in aliq̃ ꝑmo mouente ⁊ considerar illud abstractũ nõ ꝓsiderãdo illõ a quo abstrahit. ⁊ considerando illud sic abstractũ cõsiderat cõe sentibili ⁊ insensibili. ⁊ in illo ꝓsiderat insensibile in vli sicut ⁊ sensibile. Et potest ꝓsiderare istud abstractũ ⁊ aliud abstractũ cum quo fit ꝓpriũ alteri. s. in sensibili. sz sensus non ẽ abstractiu⁹. ⁊ iõ in oi actu tã p⁹ q̃ 2⁹ requirit aliqd obiectũ ꝑmum mouẽs. quõ nõ se hz fantasma ad intellectũ. Ad 2ᵐ dico q̃ cõmentator expoit illõ sile phi ꝺ difficili ⁊ ñ ꝺ ipossibili. ⁊ rõ sua est qz tũc nã fecisset ociose illas sbas abstractas itelligibiles ⁊ nõ possibiles itelligi ab aliq̃ itellectu. Sed ista rõ et nõ vz. tũ qz nõ ẽ finis illarum sbaꝝ iq̃tũ intelligibiles sĩ ut intelligãt ab itellectu nr̃o. ⁊ iõ si ꝗ⁹ ñ pueniret eis nõ ꝓpt ꝗ⁹ cẽnt frustra itelligibiles. tum qz nõ sequt nõ sũt itelligibiles ab itellectu nr̃o. g̃ a nllo pñt. n. itelligi a seipis. ⁊ iõ ẽ fallacia ꝓñtis. Uñ sz mltiplicit posset exponi auctas phi. dico tñ q̃ ocul⁹ noctue nõ hz ꝓgnitõez nisi intuitiuaz ⁊ nãlem. ⁊ q̃tũ ad istas duas ꝓditiones pot expoi auctas phi ꝺ ipossibili. qz sic ipossi ẽ illi oculo ituitiue ꝓsiderar obiectũ illud. sic itellectui nr̃o ẽ ipossibile nãlit ⁊ ituitiue cognoscere deum. Ad 3ᵐ dico q̃ infinitũ potẽtiale ẽ ignotũ. quia vnũquodq̃ ẽ ꝓgnoscibile iq̃tũ ẽ i actu. nõ tñ ita ẽ ignotũ q̃ repũgnat sibi intelligi ab intellectu infinito. sed nõ pot infinitũ cognosci ab aliq̃ itellectu cognoscente ipsum secũdũ modum sue infinitatis. Modus. n. sue infinitatis est accipiendo alteꝝ post alteꝝ. ⁊ itellectus q̃ cognosceret ꝗ modo alterũ post alterũ cognosceret semper aliqd finitum ⁊ nũq̃ infinitum. intellectus tamen infinit⁹ potest cognoscere totũ illd siml nõ partem post partem. Et cum arguitur de 2⁹ metha. ꝺ infinitis ⁊ infinita. Dico q̃ non est simile. quia cognitio obiectorum infinitorum numeraliter concluderet infinitatẽ potentie cognoscentis. sicut patuit in. q. prima 2ᵉ dis. ar. 2⁹. ad infinitatem videlicet. quia ibi pluralitas ex parte obiecti concludit maioritatem virtutis in intellectu. sed intellectio alicui⁹ infinite intensiue nõ concludit infinitatem actus. quia non oportet actum habere talem modum qualem habet obiectu⁹. qz act⁹ sub rõne finiti potest esse ad obiectũ sb rõe ifiniti nisi cẽt act⁹ ꝓhẽsiu⁹. ⁊ ꝓcedẽdo q̃ talẽ actũ circa obiectũ ifinitũ ñ habem⁹ nec ẽ possibile Ad Greg. dico q̃ nõ oz itelligi q̃ cõtemplatio sistat sb deo i aliq̃ creatura. qz hẽt frui utẽdis. qd̃ cẽt sũma puersio fm Aug. 83. q. q. 30. sz ꝓcept⁹ illi⁹ cẽntie sb rõe ent. ẽ ipfectior ꝓceptu illi⁹ met cẽtie ut ꝗ cẽntia ẽ. ⁊ qz ipfectior ẽ iõ ẽ ilerior i intelligibilitate. ꝓtẽplatio aũt ꝺ lege cõi stat i tali ꝓceptu cõi. ⁊ iõ stat i aliq̃ ꝓceptu q̃ ẽ mior⁹ itelligibilitatis q̃ de⁹ in se ut ꝗ cẽntia. ⁊ iõ oz intelligi ad aliqd sb rõe intelligibilis. cui⁹ intelligibilitas ẽ inferior intelligibilitate oi in se ut hec essentia singularis.

Ad argumenta pro ꝑma opinione cũ arguit. q̃ de⁹ ñ pot intelligi i aliq̃ ꝓceptu vli cõi vniuoco sibi ⁊ creaturis. qz ẽ singularitas q̃dã. Rñdo ꝓma

ñ vz. Sortes. n. inq̃tũ sot. est singularis. ⁊ tamen a sorte plura pñt abstrahi ꝑdicata. ⁊ ideo singularitas alicuius ñ impedit q̃n ab eo qd̃ singulate est posit abstrahi aliquis cõceptus cõis. ⁊ sz q̃quid est ibi in re sit singulare ex se in existendo ita q̃ nihil contrahat aliud ibi ad singularitatem. tñ illud idẽ pot concipi vt hoc in re. vl̃ quodãmodo i distincte ⁊ ita vt singulare l̃ ut cõe. Qd̃ dicit de cognitõe per accñs nõ oz ꝓpondere qz quasi p accñs ꝓgnoscit in attributo sz nõ pcise sic. sicut. ē. ꝑbatum ẽ.

D secundã qõnem dico q̃ triplex est ordo intelligibiliũ in ꝓposito. vn⁹ est ordo originis vel fm gnationem. alius est ordo pfectõis. tertiu⁹ est ordo adequatõis vel causalitatis preci se. De duabus primis ꝑmittãtibus hẽt 9⁹ metha. c. 10. que sunt prioza secundõ generationem sunt posteriora fm substantiam. De tertio autem primitate hẽt ꝑmo posterioꝝ in diffinitõe vniuersalis. quia primo dicit ibi precisionem ⁊ adequationem.

Loquendo igitur de primo ordine. s. originis. videnõ est ꝑ⁹ de ꝓgnitõe actuali. 2⁹ de ꝓgnitõe habituali. 3⁹ de virtuali. Quãtũ ad ꝑmuz premitto duo. quoꝝ primũ est q̃ alius est concept⁹ simplr simplex. ⁊ alius est conceptus simplex q̃ nõ ẽ simpliciter simplex. Conceptum simplicit simplicẽ voco q̃ non est resolubilis in plures conceptus. vt conceptus entis vl̃ vltime dzie. Conceptus simplex sz nõ tñ simplr simplex ẽ. quicũq̃ pot concipi ab intellectu actu simplicis intelligẽtie sz possit resolui in plures conceptus secũdum cõceptibiles. sicut est cõcept⁹ diffiniti vel spẽi. 2⁹ premitto q̃ aliud ẽ cõfuse intelligere ⁊ aliud ꝓfusũ intelligere Confusum. n. idem est qd̃ indistinctuz. ⁊ sicut est duplex indistinguibilitas ad ꝓpositum. s. totius cẽntial in ꝑtes esse tiales ⁊ totius vniuersalis in partes sb stantiales. ita est duplex distictõ duplicis totius predicti ad suas partes. Confusum igit intelligitur q̃n intelligit aliquid indistinctum altero predictorum modoꝝ. Sz confuse dicitur aliqd concipi q̃n concipitur sicut exprimitur p nomen distincte vero quãdo concipit sicut exprimitur per diffinitionẽ. Dis preintellectis ꝑmo pono ordinem originis in cognitione eorũ actuali que concipiũtur confuse. ⁊ q̃ ad hoc dico q̃ primum actualiter cognitũ ꝓfuse est ipẽs specialissima cuius singulare efficatius ⁊ fortius ꝑmo mouet sensuz siue sit audibile siue visibile siue tangibile. quod cunq̃ ei indiuiduũ fortius mouet sensum eius spẽs primo cognita ẽ cognitione confusa. ⁊ hoc supposito q̃ singulare non possit sub ꝓpria ratione itelligi de q̃ als. Loquor. n. modo de illis q̃ certũ est posse intelligi ꝗ cõem opinionem. ⁊ pbo ꝓclusione ꝓpositam sic. Cã nãl agit ad effectũ suũ ꝗ vltiᵐ po⁹ sue quãdo non ẽ impedita. igitur ad effectũ pfectissimũ quẽ ꝑ⁹ pt ꝓducẽ p⁹ agit omnia aũt concurrentia ad istũ actũ ꝑᵐ intellectus sũt cãe mere nãles. qz precedũt oẽm actũ volũtatis ⁊ non sũt ipedite. vt pz q̃ primo ꝓducunt pfectissimum conceptum in quẽ possunt. ille aũt non est nisi concept⁹ ipẽi specialissime. Si. n. aliquis alius esset puta ꝓceptus alicuius communioris ille eẽt pfectissimus in quẽ ista possent. ⁊ cuz ꝓceptus illi⁹ ꝓmunioris sit ipfectior ꝓceptu speciei specialissime sicꝑ ꝗ ẽ ipfectior toto sequeret q̃ illa ñ possent i ꝓceptũ illius ꝑpẽi. ⁊ ita nũq̃ cãrent conceptũ illũ. 2⁹ sic. qz ꝗ aut. i. metha. c. 3⁹ ime thaphysica. est vltia in ordine doctrine. g̃ principia oim aliaꝝ sciarũ pñt cõcipi ⁊ imini illarũ ãte principia metha physice. sz hoc non esset si oporteret p⁹ ꝓcipi actualiter conceptus coiores

Universidad de Deusto Biblioteca

q̃ ꝛcept' spēz spālissimaz. tūc.n. oportet ens ⁊ hi'.p° ꝛcipi. ⁊ ita magl secḡ metaphysicā cē p̄mā i ordine doctrie g̃ ⁊c. 3°. qz si oporteret p̄cōcipere cōcept' vliores ante conceptū talis spēi tē suppositō cāu de singulari mouēte sensum ⁊ intellectū exñte soluto oporteret poneř magnū tp̄s anteq̃ cōciperet spēs illi' singularis p° sensati. qz pri' oportēt itelligeř oia p dicata cōia dicta in q̄d ō illa spē fm ordinē. Ex hoc apparet cā q̃re intellect' itelligit pri' vnū itelligibile q̃ aliud lz spēs plurū sint ibi p̄ñtes hoc.n.nō est a voluntate. cum tūc non habeat itellect' actū intelligēdi. sz hui' cā est. qz singulare vni' forti' mouet q̃ singulare alterius. h dictū est ō ꝛgnitōe cōfusa. 2° dico ō cognitione actuali distincte conceptoz. ⁊ dico q̃ est ex°. qz p̄mū sic cōceptū est ꝛmunissimū. ⁊ q̃ si ꝓpinquioza sibi sūt p̄oza. ⁊ q̃ sūt remotioza posterioza sūt. Hoc sic ꝓbo. qz ex 2° premisso nihil concipit distincte nisi qñ concipiunt oia q̃ includunt in rōne oni eēntiali. ens icludit q̄ddditatie i oib' cōceptibus q̄ddditatiuis inferiozibus. g̃ nullus concept' inferior distincte cōcipit nisi concepto ente. ens aūt non pōt concipi nisi distincte. qz hz cōceptū simplicii simplicē. g̃ pōt ꝛcipi destincte sine alīs ⁊ alī non sine eo distincte ꝛcepto. g̃ ens est p̄mus conceptus distincte ꝛcep tibilis. ex hoc sequit q̃ ea que sunt sibi ꝓ pinquioza sunt prioza. qz ꝛgnoscere distincte habet p diffinitionē q̃ inquirit p viam diuisionis incipiendo ab ente vsq̃ ad conceptū diffinitiuū in diuisione aūt pri' occurrūt cōcept' cōmuniores deinde genera ⁊ differentie in q̄bus concipit distincte conceptus cōmunior

2° pbo idem. qz methaphysica fm Auic'. ubi pri' est prima fm ordinē scendi distincte. qz ipsa habet certificare principia aliaz sciaz. ergo ei' cognoscibilia sī p° distincte ꝛgnoscibilia. nec i h ꝛdicit sibi Auic'. q̄ ponit eā i ordie doctrine vlti'm ⁊ p̄mā in sciendo distincte. quia sicut patuit ex questione illa ō ꝓ positione p se nota. principia aliaz sciaz sunt p se nota ex conceptu confuso terminozuz. sed ex methaphysica scita postea est possibilitas inquirendi quidditatem terminozum distincte. ⁊ hoc modo termini scientiaz specialiū non concipiunt nec principia earum intelligunt ante methaphysicā. sic.n. multa p̄ñt patere methaphysico geometre que non erant nota p̄ius geometre ex conceptu confuso. Exemplum geometer in quātum geometer non utitur ꝓ principīs per se notis nisi illis que statim sunt euidentia ex confuso cōceptu terminozum. qualis occurrit primo ex sensibilibus. puta linea ē longitudo ⁊c. non curans ad quod genus p̄tinet linea. puta utrum sit substantia uel q̃ titas. sed modo cognita geometria ⁊ alīs scientīs specialibus sequit meth. ō ꝛceptib' cōmunibus ex quibus pōt fieri reditio per viam diuisionis ad inquirendum quidditates terminozum in scientīs specialibus. ⁊ tunc ex illis quidditatibus sic cognotis distinctius cognoscuntur principia specialium scientiarum q̃ p̄ius cognoscebātur. Cognoscuntur etiam multa principia que non erant p̄ius nota ex terminis confuse cognitis. ⁊ hoc modo patet quō methaphysica est prima ⁊ quō non p°.

Sz ꝓpando totū ordinē ꝓfuse ꝓcipiendi ad totū ordinē distincte ꝓcipiēdi q̄s pōz ē. Dico q̃ tot' ordo ꝓfuse ꝓcipiēdi prior ē. ⁊ iō primū i i° ordie ē simplicī ī pri'm. ⁊ h° ꝓbat ex auc̄te p̄dicta Auic' de ordie metha' ad aliaſ scias spēales.

Contra istud obiicit

p° phy. di q̃ ꝓfusa. i. magl vlia sūt pri' no. nobis. qō ꝓbat. qz pueri. p° appellāt oēs homiēs p̄es. ⁊ feias mīēs. p° ea discernūt vnūqōq. g̃. pri' ꝓgnoscūt patrē sī rōe ꝓ oīs q̃ sī rōe hui' hoīs. Dot actualiť ꝓcipi cōcept' pōzes siue cōiozes h° ꝓbat Auic. de eo qō videt a ī motis. qz pri' cognoscit aliq̄o sub rōe corpis q̃ aialis. ⁊ p̄ius sī ratōe animalis q̃ hominis ⁊ p̄ius hois q̃ huius hominis. Hoc etiam videtur. qz in arguēdo via cōpositiua ē ante resolutiuā. g̃ ita ē in intelligibilibus simplicibus. Ad primū dico q̃ sicut est duplr confusuz. s. totum vle ⁊ totum eēntiale. ita vtrū qz in suo ordine est primum. sed simpliciter primum est, illud qō est primū in ordine ꝓfuse cognoscēdi. qz ꝓcessus nālis ab imperfecto ad perfectum est p medium. Confuse aūt cognoscere est q̃ mediū inter ignorare ⁊ distincte cognoscere. ⁊ iō cōfuse cognoscer est ante qō cūq̃ distincte itelligere. Et quod dicit ō puero cōcedo q̃ spēs p̄intelligitur ante singulare. qz dixi qō spēs est primuz intelligibile. sed rō non concludit ō genere ⁊ specie. p̄ius.n. nāliter actualiter concipitur albedo q̃ color in ordie cognitionis confuse. quia color sub rōe coloris non cognoscitur nisi sub maiori abstractione q̃ sit abstractō albedinis ab hac albedine ⁊ illa. abstractō autez maior est difficilior. quia ē a minus similibus. Ad auic. dico q̃ qñ obm̄ nō est debite approximatū non mouz ad cognoscendū se sub pfectissima rōe sed sub altaiimperfecta. ⁊ tunc intellectus sequēs sensum talis obi oz q̃ sit tal' obi vlis cuius sensus erat sī rōe singularis: sed qñ obm̄ est in debita ꝓportōne vt possit mouere sensuz sub rōe sua ꝓpria ⁊ perfecta tunc intellect' sequēs sensum talem hz notitiā tal' nature p̄ius sub rōne specifica cōfuse q̃ sub ratōne generis cōfuse. Ad 3'm dico q̃ vtrobiq̃ pceditur ab includēte ad inclusū. ita in simplicibus sicut in complexis. sz in simplicibus includens est inferius in cōplexis vō ē p̄in'm respectu cōclusiōis

Quantuz ad noticiam bitualē siue vtualē: primo exponō

qō intelligo per ī minos. Habitualē noticiam voco qñ obiectum sic est p̄ñs intellectui in ratōe intelligibilis actu. vt intellectus statim possit hīe actū elicituz circa illud obiectum. Voco virtualem qñ aliquid intelligitur in aliquo vt ꝓ intellecti primi. nō aūt vt primū intellectū siue ut totali ī minās intellectōnē sicut cū intelligitur hō intelligitur aīal in homine vt ꝓ intellecti nō vt intellectum primū. siue totale ī minās intellectōez. hoc satis ꝓprie vocat itellectū vtualiter. quia ē satis ꝓprimū itellecto in actu. nō.n. possz eē actualius intellectū nisi eēt ꝓpria intellectōe intellectuz q̃ eēt ipsius primi vt termini totalis.

Quātū ad istā notitiā bitualē l' vtualem dico q̃ cōiora sūt pri' nota via originis vl generationis qō ꝓbatur. qz sicut diuerse forme pficientes idē pfectibile ordine quodā nate sūt mediatius. ⁊ imediatius informare illud vl pficeř ita si eadē forma contineat in se vtualiter pfectiōz illaz formaz ordinatarū q̃ consili ordine natuř pficiet illud perfectibile. sicut si forma corpor ⁊ substātie ⁊c. eēnt alie forme ⁊ p pri' informaret forma substātie ⁊ deinde forma corpis ⁊c. ita si vna forma includat vtualiť oēs illas ipa q̃ p̄ius pficiet māz sī ratione substātie q̃ sī ratione corpis ⁊ sp in i° via gnātionis ipfecti' erit p̄ius qz ꝓceditur a po' ad actū. g̃ sicut conceptus plures coiores ⁊ min' ꝓmunes bituales l' vtuales nati sī pficere intellectū via gnātionis vel originis ita q̃ ipsectior sp pri'. ita si vn' concept' vtualiť icludat oēs istos p' pficiet sub rōe cōcept' prior ⁊ vliorī q̃ sub rōe cōcept' pticular. h° de ordine origis siue gnātōis.

Nunc de ordine

perfectionis distinguo q̃ perfectius a nobis p̄t itelligi duplr aut simplr aut ꝓportionē. Exē'm visio adle ō sole est simpliciter perfectior respectu solis q̃ visio nostra videlicet respectu candele

Universidad de Deusto Biblioteca

⁊ tñ visio nostra perfectior est ꝓportionaliter. hoc est. plus hz ipa de rõne visionis fm ꝓportõez ad visibilitatẽ candele q̃ visio aquile hẽat de ratione visionis respectu visibilitatis solis. Ista distinctio habetur a pho. xj. de aialibus vbi vult q̃ lz de ĩmalibus habeam' minimaz cognitionẽ. quod est intelligẽdũ ꝓportionaliter. tamen illa est desiderabilior cognitione magna que potest haberi de materialibus. que est magna in comparatiõe ad illa cognoscibilia. Loquendo ergo de ordine pfectionis simplicit dico q̃ perfectissimũ cognoscibile a nobis etiam naturalr est deus. vnõ in hoc etiam ponit phs felicitatẽ naturalem. io. Eth. ⁊ post ipm spẽs spãlissi' perfectior in vniuerso. ⁊ deinde spẽs p̃rima illi. ⁊ sic vsq̃z ad vltimaz spẽm. ⁊ post oẽs spẽs spãlissimas genus primũ abstrahibile a spẽ pfectissima. ⁊ sic sem p resoluẽdo. ⁊ ratio oium istorum ẽ qz attingere actualius obm̃ est intellectio pfectior simplr: qz hz equalem pfectionem ex parte intellectus cũ quacunq̃z alia intellectione vel non minorez. ⁊ hz pfectionez multo maiorẽ ex pte obiecti que duo. s. pfectio potentie ⁊ pfectõ obiecti sẽ cã pfectissime cognitõis siue intellectionis. Si loquamur de noticia pfectiore fz ꝓportionẽ ad cognoscibile. dico q̃ perfectiora sensibilia ⁊ sensus efficaciꝰ mouentia sunt pfectius cognoscibilia fm ꝓportionẽ. qz intellectus noster plus attingit ad illa fm gradus cognoscibilitatis eorz. ⁊ que sũt remotiora ab illis sunt minus cognoscibilia fz ꝓportionem sue cognoscibilitatis ō tertia primitate. s. adequationis dicetur i sequenti. q.

Ad argumẽta huius q̃stionis.

Ad primum dico q̃ ꝓsequentia nõ valet. s. est primum ens. ergo est primũ cognitum a nobis licet sequatur igitur ẽ primum cognoscibile quantum est de se. ⁊ ita debet itelligi veritas. de qua loquitur philosophus 2° metha. sicut res se habent ad entitatem ita ad veritatez ꝑ euidentia rei in se. siue ꝑ intelligibilitate rei ex parte sui. non oportet autem q̃ res sicut se habet ad entitatem sic se habeat ad cognosci nisi itelligat cognosci ab illo intellectui qui respicit intelligibilia omnia fm gradum ꝓprium cognoscibilitatis eorz. qualis non est noster intellectus. sed maxime cognoscit sensibilia. Ad 2^m dico q̃ ꝓña non valz. nisi in causis precisis quod pz in exemplo si eclipsis est cognoscibilis ex duplici cã per duas potentias. s. per sensuz ⁊ intellectum habentem demonstrationẽ nũ q̃ cognoscitur pfectissime nisi cognito principio demonstrationis pfectissime non tñ sequitur. g̃ nunq̃ cognoscitur nisi cognito pricipio demonstratõis. hz enim aliam causam qua cognosci potest quia ista non est precisa causa. tamen p alia non potest ita perfecte cognosci sicut per istam. quia ista causa. s. demonstratio qua potest cognosci ab intellectu est perfectior causa cognitionis sue q̃ alia qua potest cognosci per sensum ita est in ꝓposito quelibet creatura preter causam cognitionis sue que est cõtia diuina habet aliam causam illi' cognitionis scilicz essentiam ꝓpriam que nata est gignere noticiam sui. nunquaz tamen per motionem suaz ita perfecte cognoscitur res sicut per essentiaz diuinam. non igitur sequitur ab effectu ad causam arguendo. si perfectissime perfectissime. ergo si simpliciter simplicit quia illõ quod perfectissime sumptum potest esse causa precisa perfectissime in genere sumptum siue simpliciter non est causa precisa effectus in genere.

Ad 3^m dico q̃ maior est vera loquãdo de primitate perfectionis: sed non de primitate adequationis. Exemplum. nunquam est visio circa aliquid sub ratione coloris precise: ita

q̃ nõ sub rõe hui' ul' illi' coloris puta albi ul' nigri nisi illõ videat a remotis ul ipfecte. visio aũt alicui' sub rõe coloris pcise nõ ẽ pfectissima sz ipfectissima pfectissima igit opatio potẽtie est circa pmũ obiectũ et'. uez ẽ ñ pmũ adeq̃tõe. sz p^m pfco' q̃ vz ẽ pfectissi^m ꝓtẽtoꝝ. sb p' obiecto adequato. ⁊ ideo dicit phs. io. ethic. q̃ delectatio pfectissima ẽ in opatõe circa optimũ oim eorz q̃ sẽ sb potẽtia. h' ẽ circa optimũ ꝓtẽtũ sb obiecto adequato illi' potẽtie. pbat igit ista rõ q̃ de' ẽ pmũ ꝓgnitũ h' ẽ pfectissimum qõ ꝓcedo sz ñ pmũ adeq̃tũ ō q̃ i se. q.

Quod autez dicit

ista op. recitata ⁊ h' q̃tũ ad 2^am. q. de i deĩmiato negatiue ⁊ puatie. si itelligat ō pmitate originis ꝑdiri i pmo mẽbro 2° q̃onis. ⁊ cũ arguit q̃ ideĩmiatũ negatiue ẽ magis ideĩmiatũ q̃ ideĩmiatũ puatiue. nego ō ideĩmiatõe ad ꝓpositũ loquẽdo. qualis. s. ẽ i pmo itellecto qz i deĩmiatũ negatiue ẽ singulare ⁊ tale ñ ẽ magis ideĩmiatũ q̃ ideĩmiatũ puatie Indeterminatio aũt negatiua. s. repugnãtia ad determiari ⁊ si sit aliq̃ mõ maior q̃ ideĩmiatio puatia nõ tñ tale ideĩmiatũ pt' occurrit itellectui. qz tale nõ est ꝓfusum obiectũ sz distinctũ ꝓgnoscibile sicut pt' dictũ ẽ. Qõ arguit etiã in 2° mẽbro q̃ noticia rõnali de' sit ultimũ ꝓgnitũ. qz pt' ꝓgnoscit illõ a q̃ fit abstractõ q̃ abstractũ. hoc nõ ẽ ueꝝ nisi ponẽdo abstractionẽ quẽdã discursũ a notiori ad aliud ita q̃ illud a quo fit abstractõ ẽ prio ꝓgnitũ ⁊ aliud ꝓgnitũ per ipsum. ⁊ si ita intelligat abstractionem talis cognitio per abstractionem nõ est prima cognitio abstracti si. n. ita cognoscatur deus per creaturam oportet aliquem conceptum prehabere de deo ad quẽ discurritur. quia discursus presupponit aliquem conceptum ō termino ad quẽ est. I igitur ꝓpositioquaz accipit est falsa. uel si sit uera concludit deum esse prius cognitum antequam cognoscatur rationbiliter. qõ forte concederetur. Quod etiam addit q̃ deus ut est primum cognitum a nobis naturaliter non distinguitur ab alijs quia non concipitur in aliquo in quo distinguatur a creatura. In hoc videtur contradicere sibi ipsi. predixit. n. q̃ est primum cognitum ab intellectu naturaliter ut est indeterminatuz negatiue. ⁊ dicit q̃ in hoc conceptu distinguitur a creatura quia iste non conuenit creature.

Iuxta illud

quod tactum est in tertio articulo secũde questionis de obiecto adequato intellectus ⁊ precipio queritur. utrum deus sit obiectũ naturale primum hoc est adequatum respectu intellectus viatoris. Arguitur q̃ sic. quia ex precedenti questione deus est primum hoc est perfectissimũ inter omia cognoscibilia. primum aũt in quocũq̃z genere est causa essendi alijs in illo genere ex secundo metha. sicut pmum calidum est causa caloris in omnibus alijs. ergo deus est causa cognoscendi omnium aliorum. igitur est p^m obiectum intellectus. scõo sic. Unũquodq̃z sicut se habet ad esse se habet ad cognitionez sed nihil est ens per participationem nisi ab ente imparticipato. igitur nõ cognoscitur nisi prius cognito ente imparticipato. Hoc cõfirmatur per August. 8. de trini. c. 3°. de magnis. ul'. 8. ō paruis. Non dicerem' aliquid esse melius alio cum vere iudicamus nisi esset impressa nobis noticia boni. Videtur autem ibidem loqui de bono indeterminato negatiue. de quo in eodem. c. dicit. vide ipsum bonum si potes ⁊ deum utiq̃z videbis. quod nõ videtur verum nisi de bono indeterminato negatiue. quod scilz non est determinabile. quale est primum bonum. Contra. primum obiectum primitate

adequationis recipit predicationē oiuz
ptentoz sub eo. deus aūt nō. ergo ꝛc.

In ista questione

est vna opi. que dicit q̃ primū obiectū
intellect' nr̃i est quidditas rei mālis. rō
ponitur ad hoc. quia potentia ppozto
natur obiecto triplex autem ē potentia
cognitiua. Quedā oio separata a ma-
teria ꝛ in essendo ꝛ in operādo vt itelle
ctus separatus. Alia cōiuncta mā-
ꝛ in essendo ꝛ in operando vt potentia
organica q̃ perficit mām ꝛ non operat
nisi mediante organo a quo in opando
nō separat sicut nec in essendo. Alia est
cōiuncta mā in essendo sed nō vtit or-
gano nāli in operando vt inte' nr̃. Istis
corrñdent obiecta pportionata. nā po-
tentie oio separate vt pme corrñdere debz
q̃dditas oio separata a mā. scē singla
re oino māle. 3' ergo corrñdet q̃dditas
rei mālis que ꝛ si sit in mā tñ cognosci
tur nō vt in mā singulari. Contra.
istud nō pōt substineri a theolo. qz ite'
exñs eadē potentia cognoscet q̃dditatē
sbe imālis. sic pz fm fidē de aia beata.
potētia aūt manens eadez nō pōt habē
actū circa aliquid qō nō ptinet sb suo
prio obiecto. Qō si dicas eleuabī p
lumen glorie ad hoc q̃ cognoscat illas
sbas imāles. Contra. obiectū primū
habitus cōtinetur sb prio obiecto potē
tie vel saltē non excidit: qz si habit' res
picit aliqō obm̃ quod nō cōtinet sb pri
mo obiecto potentie sz excedit tunc ille
habit' nō esset habit' illius potētie sed
faceret cā non esse illam potentiā sz ali
am. Confirmat rō. qz cum potentia
in pmo signo nāe in q̃ est potentia hēat
tale obiectum primum. per nihil poste-
rius natura p̄supponens rōnez potētie
potest fieri aliud primum obiectum ei'
ois autem habitus naturaliter p̄suppo
nit potentiam. Si dicas q̃ hec eriaz
opi. poneret a pbo. pura si poneret q̃ i
tellectus noster ppter sui infinitatem
inter intellectus ꝛ ppter ꝛiunctionem
eius cum virtute fantastica in suppos-
to cognoscente hz ordinē imediatū ad
fantasiam sicut fantasia habet ordinē
imediatū ad sensum cōem. ꝛ iō sic fan-
tastica non mouet ab aliquo nisi qō est
obm̃ sensus cōis: lz alio mō idem obm̃
cognoscat: ita diceret q̃ inte' noster nō
tm̃ ppter statum aliquem sed ex nā po-
tentie nō posset aliquid intelligere nisi
abstrahibile a fantasmate. Contra b'
arguitur triplr. prio sic. qz desiderium
nāle est in intellectu cognoscēte effectū
ad cognoscendū cām. ꝛ in cognoscente
cām in vli est desideriuz nāle ad cogno-
scendū illam in pticulari ꝛ distincte de-
sideriū aūt nāle non est ad ipossibile et
nā desiderantis. qz tunc esset frustra. q̃
non est ipossibile itellectui ex pte intelle-
ctus cognoscē sbam imālem in pticula-
ri: ex quo cognoscit māle qō est effectus
eius. ꝛ ita primū obm̃ intellect' non ex-
cludit illō imateriale. 2' si. Nulla po-
tētia pōt cognoscere obm̃ aliquod sub
rōe coiozi q̃ sit rō sui primi obiecti. qō
pz. primo p rōem. qz tunc illa rō primi
obiecti non esset adequata. Etiā pz per
exemplū. Visus non cognoscit aliqd sb
rōe coiozi q̃ sit rō colozis vel lucis. nec
imaginatio aliquid sb rōe coiozi q̃ sit
rō imagiabilis. quod ē primū obiectū
sz inte' cognoscit aliqd sub rōe coiozi q̃
sit rō entis mālis. qz cognoscit aliqd sb
rōe entis in cōi. aliocqn metaphysica nō
la essz scia intellectui nr̃o. Preterea
3' ꝛ redit in idē q̃si cum 2'. Quicqd per
se cognoscit a potentia cognitiua vel i
ei' obm̃ primū. vel ptinet sub illo obi-
ens aūt vt est cōius sensibili per se itelli
gitur ab intellectu nr̃o. als metaphysi-
ca non esset magis scia trāscēdēs q̃ phy
sica. q̃ nō pōt aliquid esse primum obiec
tum intellectu' nostri qō sit pticularis
ente. quia tunc ens in se nullo modo
itelligeret a nobis. videtur igitur q̃ fal-
sum supponitur in dicta op. de obiecto

primo. ꝛ hoc loquendo de potentia ex
natura potentie. Ex hoc apparet q̃
si per viam istius opi. soluatur prima
questio dicendo q̃ quidditas sensibilis
est primum obiectuz intellectus: ꝛ ideo
nō intelligetur deus vel ens imateriale
solutio innititur falso fundamento.

Cōgruētia etiam

illa que adducit p illa opi. nulla ē. Po
tentia. n. ꝛ obm̃ nō oz assilari in mō es-
sendi. se habēt. n. vt motiuū ꝛ mobile.
ꝛ ita se habēt vt dissilia. qz vt act' ꝛ po
tētia. sūt tm̃ pportionata. qz ista ppor-
tio requirit dissimilitudinem pportiona-
toz. sicut cōiter dicit in oi pportione.
sic pz de mā ꝛ form'. pte ꝛ toto. cā ꝛ cāto
ꝛ ceteris pportionalib'. igitur ex modo
essendi talis potentie non pōt concludi
similis modus essendi in obiecto.

Contra hoc obiicitur. qz licz agens sa
ctiuū possit esse dissile obiecto quod ē
sbi passuz. tm̃ operans in cognitiua ope
ratiōe oportet assilari obiecto. circa qō
operatur quod non est passum: sed ma
gis agens ꝛ assilans. omnes. n. antiqui
concordant in hoc q̃ cognitio fit per as
silationem. nec Arist. in hoc cis ptradi
xit. igitur h requiritur: non tātū ppor
tio sed similitudo. Rñdeo. aliud est lo
qui de modo essendi ipius potentie in
se. ꝛ aliud est loqui de ipsa inquātum ē
sub actu. 2' vel dispositione prima ad
actum scōm que sit aliud a natura po-
tentie. Nunc autem q̃ potentia cogno-
scens assilatur cognito vez ē per actū
suum cognoscendi qui est quedaz obie
cti similitudo vel per spēm disponentem
de proximo ad cognoscendum. sed ex
hoc cōcludere ipm intellectum in se ha
bere naturaliter modum essendi simi-
lem modo essendi obiecto vel econuer
so est facere fallaciam accidentis ꝛ figu
re dictionis sicut non sequitur. es assi-
milatur Cesari. quia per figuram indu
ctam. igit es in se habz similem; moduz
essendi modo essendi cesaris. vel magis
ad propositum. oculus videns per spe
ciem obiecti assimilatur obiecto. ergo
visus habet similem modum essendi
obiecti. ꝛ ita vlterius sicut quedam vi-
sibilia habent materiam que est causa
corruptionis ꝛ cōtradictionis. vt mix-
ta. quedā carent tali materia vt corpa
ce lestia. ita erit quidam visus in mate-
ria tali. quidam sine materia tali. vl' qō
dam organum tale ꝛ quoddam tale. vl'
adhuc magis ad propositum. ydea in
mēte diuina que est similitudo obiecti
est imaterialis. igitur ꝛ lapis cuius est
ydea est immaterialis. igitur ppter illā
congruentiam non videtur congruum
artare intellectum ex natura potentie
ad obiectum sensibile vt non excedat
sensum nisi tantum in modo cogno-
scendi.

Alia est opinio

q̃ pōit deū ē
primum obiectum itellectus cuius rōes
fundamētales sūt ille que adducte sūt
ad primaz ptem qōnis arguēdo ad pri
cipale. ꝛ ppter easdez ponit deū esse p̄
mum obm̃ volūtatis. qz habet rōnem
volendi oia alia. sicut adduxit aūctem
Aug. 8. de tri. c. 6. de magnis. vel. 17. ō
puis. cur ergo aliū diligimus ꝛc. ꝛ seq̃
tur nisi formam: vbi videmus q̃d sit iu
stus anim' diligeremus nullo' eum dili
geremus quem ex ista diligimus.

Contra istam opi. arguitur sic. Pri
mū obiectum nāle alicui' potentie hēt
nālem ordinem ad illam potentiā. de'
nō hz nālem ordinem ad itellectū nr̃m
sb rōne motiui nisi forte sub rōne alic'
gnālis attributi. sic ponit illa opi. q̃ nō
est obm̃ primū nisi sb rōne illius attri
buti. vel scōm illā opi. quā prius tenui
q̃ deus intelligit sub rōne entis nō ha-
bebit nālem ordinē nisi sub tali concep
tu vniuersali. sed particulare qō non i
telligit nisi in aliquo cōi non est primū
obm̃ intellectus sz magis illud cōe. q̃ ꝛc

Universidad de Deusto Biblioteca

Preterea. certum est q̃ deus nõ hz
p̃mitatem adequatõis ꝓpter eõitatem
ita q̃ dicatur de omni obiecto per se i-
telligibile a nobis. g̃ si aliquam habz p̃
mitatem adequatõis hoc erit ꝓpter ṽ
tualitatem. qz. ſ. virtualiter cõtinet oia
in se p se intelligibilia. ſz ꝓpter hoc nõ
erit obm̃ primum adequatuz intellcui
nostro. qz alia entia mouent itellectum
nostruz ꝓpria uirtute: ita q̃ eẽntia diui
na nõ mouet intellectuz nr̃m. primo ad
se ⁊ ad oia alia cognoscibilia cognoscẽ
da. sicut aũt p̃dictum ẽ in qõne de sb̃o
theologie cẽntia diuina: iõ est primum
obiectum itellectus diuini. qz ipa sola
mouet intellectum diuinum ⁊ ad cog̃
scendum se ⁊ omnia alia cognoscibilia
ab ipso itellectu. Per easdem rõnes ꝓ
batur q̃ non potest poni p̃mũ obiectũ
intellectus nostri substãtia in cõi ꝓpter
attributiõem oium accẽtium ad sb̃am
qz accẽtia habẽt ꝓpriam ṽtutem moti
uã intellectus. g̃ sb̃a non mouet ad se ⁊
ad oia alia cognoscibilia.

Ad questõnem igi

tur. R̃° q̃ nullum potest poni primum
obm̃ itellectus nr̃i nãle ꝓpter adequati
onem talẽ virtualez ꝓpter rõem tactã
cõtra primitatem obi virtualiter in deo vl
in sb̃a. vel igitur nullum ponetur p̃mũ
obm̃ vel oz ponere primũ adequatũ ꝓ
pter cõitatem in ipo: q̃ si ens ponatur
eduocuz creato ⁊ increato sb̃e ⁊ accẽti
cũ oia ista sint p se itelligibilia a nobis
nulluz videtur posse poni primũ obm̃
intellectus nr̃i nec ꝓpter virtutez nec ꝓ
pter cõitatem. ſz ponendo illam põnez
quam posui in p̃ma qõne hui° dist. de
vniuocatõne entis potest aliquo modo
saluari aliquod eẽ primũ obm̃ itellect°
nostri. ad quod itelligendum primo de
claro qualis sit vniuocatio entis: ⁊ ad
que ẽ. ⁊ 2° ex hoc ad ꝓpositum. Quã
tum ad primum dico q̃ ens nõ est vni
uocum dictũ in q̃d de omnibus per se
itelligibilibus. qz nõ est de differẽtijs vl
timis nec ꝓprijs passiõibus entis. pr̃
vz de differẽtijs vltimis dupliciter ꝓbo
p̃mo sic. Si dzie includant ens vniuoce
dictum de eis ⁊ nõ sunt oio idem. ergo
sũt diuersa aliquid idem entia. talia sũt
ꝓprie dzia ex. 5°. ⁊. 10. metha. g̃ dzie ille
vltime ꝓprie erũt differẽtes. g̃ alijs dif
ferẽtijs different. q̃ si ille alie includant
ens quidditatiue arguitur de eis sic de
priozibus: ⁊ ita erit ꝓcessus in infinitũ
i differẽtijs vel stabit ad aliquas oino
nõ includentes ens q̃dditatiue: quod ẽ
ꝓpositum. 2° sic. sicut ens compoſi
tum in re componit ex actu ⁊ potentia
in re. ita ꝓceptus compositus per se vni°
componitur ex ꝓceptu potẽtiali ⁊ actu
ali siue ex cõceptu determinabili ⁊ det̃
minãte. sicut igitur resolutio entiuz cõ
positozuz stat ṽ timo ad simplr simpli
cia. ſ. ad actum vltimum ⁊ potẽtiaz vl
timam que sũt p̃mo diuersa. ita q̃ nihil
vnius includit aliquid alterius aliocum
hoc non eẽt primo actus nec illud prio
esset potentia. quod. n. includit aliquid
potẽtiale tali nõ primo est actus. ita oi
i cõceptibus oẽm cõceptum nõ simpli
ter simplicem. ⁊ tñ per se vnum resolui
in cõceptum determinabilẽ ⁊ determi
nãtem: ita q̃ ista resolutio stet ad cõcep
tus simplices simplices. ſ. ad conceptum
determinabilẽ tm̃. ita q̃ nihil determi
nans includat. ⁊ ad cõceptuz determina
tem tm̃. qui. ſ. nõ includit aliquem con
ceptũ determinabilẽ. ille cõceptus tãũ
determinabil' est concept° entis ⁊ dzmi
nãs tm̃ est ꝓcept° vltie dzie. g̃ istu erũt ꝓ
diuersi: ita q̃ vnum nihil includit alter°
2m̃. ſ. ꝓpositum de passiombus entis
ꝓbo duplr. primo sic. passio p se z° pa
dicat de sb̃o. p̃mo posteriozz. g̃ sb̃m po
nitur in diffinitione passiõis: sicut ad
ditum. ex eodem prio ⁊ ex 7° metha°.
ens igitur in ratione sue passionis ca
dit vt additum. habet. n. passiones ꝓ
prias. vt pz per phm 4° metha. c. 3. vbi

vult q̃ sicut linea inq̃tũm linea habz ꝓ
prias passiones ⁊ numerus inquãtum
numerus ita sunt alique passiones enti
inq̃tum ens. ſz si ens cadit in rõne eazz
vt additum. g̃ non est p se p̃mo mõ in
rõne quidditatiua eazz. Hoc ẽt confir
mat per phm p̃mo poste. c. de statu p̃n
cipiozz: vbi vult q̃ p̃dicationes p se nõ
conuertunt: ita q̃ si predicatũ dicatur de
subõ per se nõ econuerso dicet subm̃ ò
p̃dicato per se sed per accẽs. g̃ si ista ẽ
p se: ens est vnum. hoc vnũ est ens ñ
est p se prio°: ſz quasi per accẽs: sic ista
ꝓpositio est per accẽs risible est hõ.
2° sic. ens sufficienẽ diuiditur tanq̃ in
illa que includunt q̃dditatiue ipm̃ i ens
increati ⁊ in. 10. ge. ⁊ in ptes essentiales
10. genezz. saltem nõ videt hic plura di
uidentia q̃dditatiue q̃cquid sit de istis
igitur si vnum ⁊ vezz includant quiddi
tatiue ens continebit sub aliquo istozũ
sed nõ est aliquid. 10. genezz. patz. nec ex
se est ens increatum. qz cõuenit entibus
creatis. igitur esset spẽs in aliquo genẽ
vel principium essentiale alicui° generis
sed hoc est falsum. qz oiõ ps eẽntialis i
quocunq̃z genere ⁊ oiõ spẽs cuiuscũq̃z
generis includit limitatõem. ⁊ ita q̃cun
q̃z transcendens esset de se finitum. ⁊ p
ñs repugnaret enti infinito nec posset
dici de ipso formalr. quod ẽ falsum. qz
oia transcendẽtia dicunt perfectões sim
pliciter ⁊ conueniunt deo in sũmo.
3° argui põt ⁊ in hoc etiã cõfirmat
p̃ma rõ ad ꝓclusionem istam. qz si vnũ
includit ens q̃dditatiue nõ includit p̃ci
se ens. qz illud tũc esset passio suiip̃ius.
g̃ includit ens ⁊ aliud. sit illud. a. aut igi
tur illud. a. includit ens aut non. si sic
vnũ bis includeret ens. ⁊ esset ꝓcessus i
infinitũ vel vbicũq̃z stabit illud vltimũ
quod ẽ de rõe vni° ⁊ nõ includit ens vo
cet. a. vnum rõne entis inclusi nõ ẽ pas
sio. ⁊ per ñs illud aliud iclusum q̃ ẽ
. a. est primo passio. ⁊ est tale q̃ non in
cludit ens q̃dditatiue. ⁊ ita quicq̃d est
prio passio entis ex hoc nõ includit ens
quidditatiue.

Quantum ad secun

dum articulũ principalẽ dico q̃ ex istis
quatuor rõnib' sequit cum nihil possit
eẽ cõius ente ⁊ ens non possit esse ꝓmu
ne vniuocum dictũ in quid de oibus ꝓ
se itelligibilib'. qz nõ de differentijs vl
timis nec de passionib' suis sequit q̃ ni
hil ẽ primum obm̃ inte° nostri. ꝓpr cõi
tatem in q̃d ipsius ad omne p se intelli
gibile. ⁊ tñ hoc nõ obstante dico q̃ ens
est primũ obm̃ inte° nostri. qz in ipo cõ
currit duplex p̃mitas. ſ. cõitatis ⁊ ṽtua
litatis. Nã omne per se intelligibile aut i
cludit essentialr rõem entis vel cõtinet
ṽtualiter vel essentialiẽ in icludente eẽn
tialr rõem entis. Oia. n. genera ⁊ spẽs ⁊
idiuidua ⁊ oẽs ptes essentiales genezz. ⁊
ens increatum icludit ens q̃dditatiue.
oẽs differentie vltime includunt in aliq̃
bus istozum essentialr vel q̃dditatiue.
oẽs passiones entis includunt in ente ⁊
in suis inferiozibus ṽtualiẽ. igit illa qui
bus ens nõ est vniuocũ in q̃d includũ
tur in illis quibus ens ẽ sic vniuocũ et
ita pz q̃ ens habet p̃mitatem cõitat' ad
p̃ma intelligibilia hoc est ad conceptus
q̃dditatiuos genezz spẽrum idiuiduozz
⁊ ptium essentialiuz oium istozz ⁊ entiz
increati. ⁊ hz primitatem ṽtualitatis ad
intelligibilia iclusa in p̃mis itelligibili
bus. hoc est ad cõceptus q̃litatiuos dif
ferentiazz vltimazz ⁊ passionũ ꝓpriazz
Qõ aũt suppolui cõitatem entis in
quid ad oẽs ꝓceptus quidditatiuos p̃
dictos. hoc ꝓbatur de omnib' illis dua
bus rõnibus positis in prima. q. huius
di. ad ꝓbandũ cõitatẽ entis ad ens cre
atũ ⁊ ens increatũ qõ ut pateat ptnc
to eas aliqualiẽ. Prima sic de quocũq̃z
n. p̃oictozũ ꝓceptuũ q̃dditatiuozũ con
tigit intellectũ certũ eẽ ipm̃ eẽ ens du
bitãdo de differẽtijs cõtrahentib' ens
ad talẽ conceptum vtrũ sit tale ens vl

non. ⁊ ita ꝓceptus entis vt cõuenit illi
ꝓceptui ẽ alᵗ ab illᵗ ꝓceptibᵗ iferiozibus
de quibus intellectus est dubius. ⁊ iclu
sus in vtroq; iferiozi ꝓceptu. nam dzie
ille cõtrahentes ꝑsupponunt eundẽ cõ
ceptũ entis cõem quem cõtrahunt.

2ᵃᵐ rationez pertracto sic. sicẽ est argu
tum q̃ deue nõ est a nobis cognoscibilᵗ
nãliter nisi ens sit vniuocũ creato ⁊ in
creato ita põt argui de sba ⁊ accñte. cũ
.n. sba nõ imutet imediate itellectuz no
strum ad aliquã intellectõem sui ſz tm̃
accñs sensibile: sequit q̃ nullũ ꝓceptum
q̃dditatiuũ hẽ poterimus de ea nisi sit
aliquis talis q̃ possit abstrahi a cõcep
tu accñtis. sed nullus talᵗ quidditatiuus
abstrahibilᵗ est a cõceptu accñtis nisi cõ
ceptus entis. g̃ ⁊ c̃. Hoc autẽ qõ suppoſi
tum ẽ in rõne ista de sba q̃ non imutat
itellectum nostrũ imediate ad actũ cir
ca se. ꝓbat sic. qz quicq̃d pñtia sua imu
tat intellectum: abntia illius põt nãliᵗ
cognosci ab itellectu qñ non imutat. sicẽ
apparet 2° de aia. q̃ visus est tenebre p
ceptiuᵗ. qñ. s. lux nõ ẽ pñs. ⁊ iõ tẽ visus
non imutat. igitur si intellectᵗ nãliter i
mutat a sba imediate ad actum circa
ipam sequeret q̃ qñ sba non esset pñs
possz nãliter cognosci nõ esse pñs. ⁊ ita
nãliter possz cognosci i hostia altarᵗ cõ
secrata nõ esse sbam panis: quod ẽ ma
nifeste falsuz. nullus igit cõceptus quid
ditatiuus habet nãliter de sba imedia
te causatᵗ a sba. sed tm̃ causatᵗ vl abstra
ctus ꝑmo ab accñte. ⁊ illud non est nisi
ꝓceptus entis. Per idẽ cõcludit etiã ꝓ
posituz de ꝓtibus essentialibᵗ ipius sz e
si. n. mã nõ imutat itellectũ ad actuz cir
ca ipam. nec forma sbalis. quero q̃s cõ
ceptus simplex i itellectu habet de mã
vel forma. si dicas q̃ aliquis cõceptus
relatiuᵗ puta pnis vel cõceptu ꝓ accñs
puta alicuiᵗ ꝓprietatis mãe vel forme.
quero q̃s est ꝓceptus q̃dditatiuᵗ cui iste
p accñs vel relatiuᵗ attribuit. ⁊ si nullus
q̃dditatiuᵗ habet nihil erit cui attribue
tur iste cõceptus ꝑ accñs. nullus aũt q̃d
ditatiuᵗ põt haberi nisi impſſus vl ab
stractus ab illo qõ mouet itellectuz pu
ta ab accñte ⁊ ille erit cõceptus entis. ⁊
ita nihil cognosceret de ꝓtibus essentia
libus sbe nisi ens sit cõe vniuocuz eis ⁊
accñtibus. Iste rationes nõ ꝓcludunt
vniuocationẽ entis in q̃d ad dzias vlᵗ
mas ⁊ passiões. de ꝑma ostendit: qz licz
intellectᵗ sit certus de aliq̃ tali q̃ sit ens
dubitando vtz sit hoc vel illud. tm̃ nõ
est certus q̃ sit ens q̃dditatiue: sed q̃ sit ꝑ
dicatione ꝑ accñs. Uel alᵗ ⁊ mclui. q̃
libet talis conceptus est simpliciter. ⁊
ideo non põt fm aliq̃d concipi ⁊ ſz ali
quid ignozari. sicẽ pz ꝑ ꝑbm. 9°. metha.
in fi. de conceptibᵗ simplᵗ simplicibᵗ. q̃
nõ ẽ circa eos deceptio sicẽ ẽ circa quidd
tatẽ cõplexozum. qõ non ẽ intelligendũ
q̃ si intellectus simplex formalᵗ decipi
tur circa itellectiõem quidditatis: qz in i
tellectione simplici nõ est vez vel falsũ
ſz circa q̃dditatẽ cõpositam põt itellectᵗ
simplex vtualiter decipi. si. n. ista nõ est
in se falsa tunc includeret vtualᵗ ꝓpoſi
tõez falsaz. qõ aũt est simplicis simplex
nõ includit vtualiter nec formalᵗ ꝓpo
sitõez falsam. ⁊ iõ circa ipam non ẽ de
ceptio. Uel. n. totaliter attingit vel nõ
attingit: ⁊ tunc totalᵗ ignozat. de nullo
igit simplᵗ simplici conceptu põt esse
certitudo fm aliquid eius. ⁊ dubitatio
fm aliud: per hoc ẽt pz ad scdam rõem
supra poitã: qz tale simplᵗ simplex igno
tum est oio nisi fm se totũ concipitur

3° etiã mõ potest rñderi ad ꝑmã ra
tionez q̃ ille cõceptus de quo est certitu
do est alius ab illis de quibᵗ est dubᵗ et
si ille conceptᵗ certus saluat in altero il
lozꝫ dubiozꝫ vere est vniuocus vt eum
alterutro illozum concipitur. sed nõ oz
q̃ insit vtriq; illozum in quid. sed l sic
vel est vniuocus eis vt determinabilia
ad determinantes vel vt denoiabilia ad
denominantes. vñ breuiter ens est vni
uocum omnibus. sed conceptibus non

simplᵗ simplicibus est vniuocum in q̃d
dictum de eis: sed simplᵗ simplicibus ẽ
vniuocuᵗ vt determinabilis vl vt deno
minabilis non autem vt dictum est de
eis in quid: qz hoc includit ꝓtradictio
nem. Ex his apparet quõ in ente cõ
currat duplex primitas. s. primitas cõi
tatis in quid ad oẽs conceptus non sim
pliciter simplices. ⁊ primitas virtualita
tis in se vel in suis inferiozibus ad oẽs
ꝓceptus in se simpliciter simplices. ⁊ q̃
ista duplex primitas concurrens suffici
at ad hoc q̃ ipsum sit primũ obiectum
intellectus licz neutram habeat precise
ad oia per se intelligibilia hoc declaro
per exemplum. quia si visus esset per se
cognoscitiuus omnis colozis ⁊ omniz
passionum ⁊ differentiarum colozis in
cõi ⁊ omnium sperum ⁊ indiuiduozuz
⁊ tamen color non includeretur quid
ditatiue in differentiis ⁊ passionibus co
lozis adhuc visus haberet idez obiectũ
primum qõ modo habet. qz discurren
do per omnia nihil aliud esset sibi ade
quatum. igitur tunc non icluderetur ꝑ
mum obiectuz in omnibus per se obie
ctis quidditatiue: sed quodlibet p se ob
iectum vel includeret ipm essentialᵗ vl
includeret in aliquo essentialᵗ vel vtua
liter includente ipm. ⁊ ita in ipo ꝓcur
ret duplex primitas. s. cõitatis ex parte
sui. ⁊ primitas vtutis in se vel in suis in
ferioribus. ⁊ ista duplex primitas suf
ficiet.

Contra istã uniuo

cationem entis arguitur multipliciter.
Primo ꝑ ꝑbm 3° metha. quia fm ipm
ibi ens non est genus. quia tunc ſz ipm
ibidem differentia non esset ꝑ se ens. si
aũt esset cõe dictũ in quid de pluribus
specie differentibus videretur esse genᵗ

Idem etiam in 4° metha. in principio
vbi vult q̃ ens dicitur de entibus sicut
sanum de sanis. ⁊ q̃ methaphysica est
vna scientia: non quia omnia illa de q̃
bus methaphy. est dicant scõm vnum:
sed ad vnum. s. non vniuoce sz anologi
ce. ergo subiectuz metha. non est vniuo
cum sed anologum. Idem 7° metha
phy. dicit q̃ accñtia non sunt entia nisi
quia entis sicut logici dicunt non ens ẽ
non ens: ⁊ non scibile esse scibile. ⁊ sicut
vas dicitur salubre. in omnibus istis ex
emplis non est vniuocatio eius quod
dicitur de pluribus. Item Porphy.
siquis oia entia vocet equiuoce i quid
nuncupabit. Itez primo phycozuz.
principium est ꝯ Permenidẽ ⁊ Melis
sum q̃ ens multiplᵗ dicit. ⁊ arguit q̃ si
oia sint vnum ens. g̃ omia sunt vel hoc
vnum ens vel illud quod non sequeret
si ens esset vniuocum. sicut non sequit
omnis homo est vnus homo. ergo ille
vnus homo vel ille vnus homo. Itez
per rationem si ens esset vniuocum ad
io. genera. ergo descenderet in ista per
aliquas differentias. sint igitur due ta
les differentie. a. ⁊. b. aut igitur iste in
cludunt ens quidditatiue ⁊ tunc in con
ceptu cuiusliber generis generalissimi i
cluditur nugatio. aut ista non sunt en
tia. ⁊ tunc non ens erit de conceqtu en
tis. Ad primum argumentum tertij
methaphy. quãuis non oportet dicere
q̃ argumenta illa concludãt: quia phi
losophus intendit ibi arguere ad oppo
sitas partes questionum quas disputat
sicut ipemet premittit in ꝓhemio. duo
autem opposita non possunt concludi
nisi alterum argumentum sit sophisti
cum. vnde Cõmentatoz eius dicit in ꝑ
mo argumento ad primam qõnem ibi
disputatam esse fallaciam cõsequentis
si ꝓtraria pertinent ad eandem sciam.
ergo non ꝓtraria non pertinent ad ean
dem sciam. q̃uis etiam istud argumen
tum spãliter non oportet tenere q̃ con
cludat. infert. n. ibidem quare si vnum
ẽ genᵗ aut ens nulla differẽtia neq; vnũ
neq; ens erit. Quero aut intendit infer
re q̃ non ꝑ se ꝑmo mõ erit dzia ens vel

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto Biblioteca

vnū. ⁊ sic conclusio non est incōueniēs de uno aut intendit inferre negatiuam absolute. ⁊ tūc nō valet ꝓna. Non.n. si rōnale est dēia respectu aialis seqūt q̄ rōnale nō est aial ſz q̄ nō est p se p̄° aial. Tñ tenendo q̄ argumentū valeat concludit oppositū magis q̄ ꝓpositū. Remouet.n. ab ente rōnez generis nō ꝓpt̄ equiuocationē imo si esset equiuocum ad. io. gēa esset io. gēa. quia idem conceptus quocunq̄z noīe significet habet eandē rōnē generis. ſz remouet rōez generis ab ente ꝓpter nimiam cōitatem q̄z videlz p̄dicat per se p̄mo mō ō dēia aliqua ⁊ p hoc possit cōcludi q̄ ens nō sit genus. Ad videndū aūt quō h° sit verū cū tñ predictū sit q̄ ens nō p̄dicat p se p̄mo mō de differentijs vltimis distinguo de differentijs. q̄ aliqua potest sumi a pte essentiali ultima que est res ⁊ nā alia ab illo a quo sumit cōceptus generi. sicut si ponat forma ꝓ pluralitas ⁊ genus dicat sumi a pte essentiali p̄ꝓ ⁊ dēia specifica a forma ultima. tūc sic ens dicit in quid de illa parte essentiali a qua sumit dēia tali specifica. ita dicit in quid de tali dēia in abstracto. ita q̄ sicut hoc ē in quid aia intellectiua ē ens accipiēdo eundē conceptū entis ſz quē dī de hoīe uel de albedine. ita hoc est i quid rōnalitas ē ens si rōnalitas sit tal' differentia. sed nulla talis dēia ē ultima q̄z in tali continent plures realitates ali quo mō distincte tali distinctōe uel nō idēptitate qualem dixi in. q. p° 2ª dis. esse inter essentiaz ⁊ ꝓprietate psonalē uel maiori. sic als explanabit. ⁊ tūc tal' natura p̄ōt concipi fm aliquid hoc est fm aliquam realitatē ⁊ pfectionē ⁊ fm aliquā ignorari. ⁊ ideo talis nature cōceptus non ē simplicit simplex. sed ultima realitas seu pfectio realitatis natur̄ a qua sumit vltima dēia ē oino simpliciter simplex. ista realitas non includit ens quidditatiue sed habet conceptuz simplicit simplicē. vnde si talis realitas sit a. hoc nō ē in quid. a. est ens. sed ē q̄st per accñs. ⁊ hoc siue. a. dicat illam realitatē seu dēiam in abstracto sūptā a tali realitate. Dixi igit̄ prius q̄ nulla dēia simpliciter ultima includit ens quidditatiue. quia est simpliciter simplex. sed aliqua dēia sumpta a parte essentiali q̄ pars est vna in re alia a natura a qua sumit genus. illa dēia non est simplicit simplex ⁊ includit ens in quid. ⁊ ex hoc q̄ talis differentia est ens in quid sequitur q̄ ens non est genus ꝓpter nimiam cōmunitatē entis. Nullum.n genus dicitur de aliqua differentia inferiori in quid nec de illa que sumit a forma nec de illa que sumitur ab vltima realitate forme. sicut patebit dis. 8 q̄ semp illud a q̄ sumit ꝓcept° generi ſz se est pōle ad illā realitatē a qua sumit ꝓcept° dicit siue ad illā formā si dēia sumat a forma

Et si arguas contra istud q̄ si rōnale includit ens quidditatie ⁊ q̄libz dēia ꝓsilis q̄. s. sumit a pte cēntiali nō ab vltima realitate eius ḡ addendo talē differētiaz generi erit nugatio eo q̄ ens bis dicet. Dico q̄ qñ duo iferiora ad 3ᵐ sic se habent q̄ vnum denomiat alterū illud cōe pticularitēr denominat scilicet sine nugatiōe. sicut albedo que ē inferior ad ens denominat aial qō ē inferius etiā ad ens sine nugatione ⁊ ideo sicut ē denominatiua ista aial est albū ita ens qō est superius ad album p̄ōt denominari aial siue ens particulariter sūptuz pro aiali. puta si illō ens denomiatiuū esset entale hec esset vera. aliquod ens est entale. sicut.n. ibi concedo denominationē accidentalem sine nugatōe nec tamen idem oino denominat se ipsum eodem mō conceptum. ita hoc. aial rōnale est sine nugatione. nam in aiali includitur ens quidditatiue ⁊ in rōnali ō nominatiui. ⁊ sicut rationalitas est ens quidditatiue ita rōnale denominatur ab ente. igit̄ hec esset nugatio aial rōnalitas. non autē hec aial rōnale. sicut esset

hec aial albedo. nō aūt est nūgatio hec aial album. Ad aliud qō dicit ō 4° metha. dico q̄ phus. io. metha. cōcedit ordinē essentialem inter spēs eiusdē generis. q̄z ibi vult q̄ in quolz genere est vnū p̄mū qō est mensura aliorū. mensurata āt hāt ēcentialē ordinē ad mēsurā. ⁊ tū nō obstante attributione qlibz cōcederet vnū cē cōceptū generis. als genus nō predicaret in qd de plibus differentibus spē. s. in. genus nō haberet cōceptū aliū a ꝓceptibus spēz nullus cōceptus diceret de plibus in qd sed tñ qlibz de seipso. ⁊ tūc nihil p̄dicaret ut genus de spē. sed ut idē ō codē. Cōsiliter phs dicit in 7°. phycorū q̄ in genere latent equiuocationes ꝓpter quas nō p̄ōt fieri cōparatio fm genus. Non.n. est equiuocatio q̄tum ad logicū qui ponit diuersos conceptus. sed q̄tū ad realem phz est equiuocatio: quia non est ibi vnitas nature. ita igitur omnes auctates que sunt in metha. ⁊ phi° que essent de hac materia possent exponi ꝓpter diuersitatem realem illorū in quibus est attributio cum qua tamen stat vnitas conceptus abstrahibilis ab eis. sicut patuit in exemplo. concedo tunc q̄ totum illō qō accidens est attributionem essentialem habet ad substantiam. ⁊ tamen ab hoc ⁊ ab illo potest conceptus vnus ꝓmunis abstrahi. Ad illa que dicunt de 7°. metha. dico q̄ littera vltimi paragraphi de illa materia soluit omnes auctates phi p̄habitas que incipit Palaz aūt illud nē. ibi.n. dicit phs q̄ p̄mo ⁊ simpliciter diffinitio ⁊ qō quid erat esse substantiarum est. ⁊ non solum sed aliorum simpliciter est. non tamē p̄mo ⁊ pbatur hoc ibi. quia ratio significās idem nomi est diffinitio si illud cuius ē ratio est per se vnum. vnum vō dicitur sicut ⁊ ens. ⁊ intellige per se ens. ens aūt hoc quidem hoc aliquid aliud q̄titatē aliud qualitatem significat. qō verum est de ente per se. quia ens per se in 5° li° diuisit in. io. genera. igit̄ qō liber illorū est vnuz per se. ⁊ ita rō istorum est diffinitio. ⁊ hoc cōcludit ibi. quapter erit hominis albi ratio ⁊ diffinitio. alio vō modo albi ⁊ substantie. quia substātie per se ⁊ primo. albi simpliciter ⁊ per se sed non primo. albi hominis fm quid ⁊ per accidēs. vnō ⁊ i illo capto tractat principaliter de tali ēte p accidēs cuius modi est homo albus q̄ eius non sit diffinitio. Ens igitur vel quid vel diffinitionem habere quodcūq̄z istorū simpliciter dicitur sicut de substantia de accidēte. sed non eque primo. ⁊ non obstante ordine potest bene esse vniuocatio.

Ad Porphyrium ipse allegat Arist̄. dicendo equiuoce inquit. s. Arist̄. de q̄ ibi loquit. non inuenitur autem ubi h° dixerit in logica. in methaphysica autē dicit hoc sicut iam allegatuz est ⁊ expositum. si quis autem vellet pertractare auctoritatem Porphyrij quō ratio ex auctoritate Arī. valet ad propositum suum posset exponi sed nullo imorari

Ad illud qō arguitur ō primo phy. dico q̄ ad op. illā Permenidis ⁊ Mellissi destruendaz principium est accipere q̄ ens dicitur multipliciter. non equiuoce. sed multipliciter hoc est de multis ad inquirendum de quo illorum intelligant. sicut si diceretur omnia esse vnū animal contra eos esset distinguere animal ⁊ querere de quo aiali intelligunt aut omnia esse vnū hominem. aut vnū equum. Cum dicitur q̄ argumētuz phi nō vz ō eos si ens ēt vniuocū. Rūdeo q̄ ꝓna ista descendēdo sub p̄dicato stāte ꝓfuse tñ ñ tz formaliter sed est falla° figure dictiōis. ⁊ falla° ꝓñtis. tñ si ipsi itellexerūt sic phs iponit eis q̄ oia sūt vnū ñ loquēdo ō vno ꝓfuse. sed ō aliq̄ vno deimiato. bñ seqūt ad añs sic itellectum q̄ oia sūt hoc vnū vel illud vnū.

Is uisis ō en

tē restat vlterior dubi° Utrū

Universidad de Deusto Biblioteca

posset poni aliqd aliud trãscendens pri
mũ obiectuz intellectus nr̃i qõ videtur
habere equalẽ cõitatẽ cũ ẽte. ⁊ videt qõ
sic ⁊ hoc q̃ vez sit obiectũ adequatuz
⁊ primũ intellect' nostri hic ⁊ non ens.
qõ triplicit' ꝓbat. Primo sic. distincte
potẽtie hñt distincta obiecta formalia.
ex 2° de aia. sz intellect' ⁊ volũtas sunt
distincte potẽtie. g̃ hñt distincta obiecta
formalia. qõ nõ videt posse substinerĩ si
ens ponat p'm obm̃ itellect'. sz si vez po
nat bñ pñt assignari distincta obiecta
formalia. 2° sic. ens ẽ cõe de se ad sensibi
le ⁊ intelligibile. obiectũ aũt ꝓpriũ ali
cui' potentie est obiectũ ei' sb̃ aliq̃ ꝓpa
rõe. g̃ ad hoc q̃ ens sit ꝓpriũ obiectum
intellectus oportet q̃ deimiet ⁊ contra
hat ad ens intelligibili per aliqd qõ ex
cludat ens sensibile. sz tale ꝓtrahẽs vide
tur eẽ vez qõ dicit ō se rõem manifesta
tim uel intelligibil. Itẽ 3° sic. obiectũ ñ
est ꝓpriũ alicui' potẽtie nisi fm qõ ñ ẽ p
priũ motiuũ illi' potẽtie nõ mouet aũt
aliqd potẽtiã nisi fm q̃ hz aliq̃ habitu
dinẽ ad eã. ens aũt fm q̃ absolutũ ⁊ nõ
hñs aliquẽ hitudinẽ ad intellectũ ñ ẽ p
mũ ⁊ imediatũ obiectũ illud aut fm
ens formalit' hz hitudinẽ ad intellectuz
est ueritas. qz fm Anſ. de ueritate. ve
ritas est rectitudo sola mẽte peceptibilis.

Sed contra istam

ꝓclusionẽ de veritate arguo sic. Primũ
obiectũ hoc est adequatũ l' adequat' fz
cõitatẽ ul' fm vtutẽ ul' fm istam duplí
cẽ p'mitatẽ ꝓcurrẽtẽ. vez ãt nullo isto
modo adequat' itellectui. ens aũt ade
quat ut patuit. g̃ nẽ. ꝓbatio prime ptis
minoris. vez nõ dr̃ in qd de oibus per
se intelligibilib' qz ñ dr̃ in qd de ente nec
de aliq̃ per se iferiori ad ens. 2ª pars mi
noris ꝓbat cũ 3ª. qz iferiora ad vez lz
includant ipsum ẽntialit' ñ tñ includũt
oia alia itelligibilia vtualit' l' ẽntialit' qz
hoc vez qõ est in lapide nõ includit ẽn
tialit' ul' vtualit' lapidẽ. sed ecõuerso ens
qõ est i lapiõ includit veritatez. ⁊ ita de
quibuscũq; alis entibus ⁊ eorum veri
tatibus. Itẽ verum est passio entis ⁊ e'
libet inferioris ad ens. ergo intelligẽdo
ens ⁊ quodcũq; inferius ad ens precise
sub ratione veri non intelligitur nisi p
accidens ⁊ non fm raticnẽ quidditati
uã sed cognitio cuiuscũq; secũdũ ratio
nem quidditatiuã est prima ⁊ pfectior
cognitio de eo ex septimo metha. c. i. g̃
nulla cognitio de aliq̃ ꝓcise sub ratione
veri est prima cognitio obiecti. ⁊ ita nec
veritas est prima ratio precise cognoscẽ
di obiectum. Confirmatur ratio ex
secundo priorum cum scientia mulc ut
mula stat ignorantia cuius mulc ut h. si
cut ergo cõpando obiectum ad habitũ
inferius extraneatur a suo superiori de
quo superiori est primo ille habitus ita
multo magis extraneabitur subiectum
sue passioni cõparando siue ad habitũ
siue ad potentiam. Item obiectum ha
bitus naturaliter non precedit obiectũ
potentie. sed primum obiectum metha
physice que est habitus intellectus est
ens quod est prius naturaliter vero. ⁊
ñ vez qõ ẽ passio ẽt ẽ sbl'm meth. g̃. nẽ

Ad rationes in op

positum respondeo ducendo illas ad
oppositum primam sic. quia sicut volũ
tas non habere actum circa ignotum
ita nõ põt habere actum circa obiectũ
sub ratione formali. aliqua obiecti que
ratio est penitus ignota g̃ oĩs rõ fm q̃
aliqd obiciť volũtati ẽ ꝓgnoscibilis ab
intellectu. ⁊ ita nõ põt esse prima ratio
obiecti intellectus illa que distinguitur
cõtra rationẽ volibilis. si q̃ sit talis. Itẽ
intellectus ponit dĩtam inter bonuz ⁊
vez ⁊ etiã ꝓuenientiã. g̃. nẽ. Hoc etiam
ꝓbat qz de q̃buscũq; passiõib' ent ha
bet eq̃ distincta notiã ita ō bono sb̃ rõe
boni sic ō vo sb̃ rõe vi. qz fz Aluid. ō.
metp. c. ult. si aliq̃ scia cẽt de oib' causis
ª eẽt nobilissia q̃ eẽt ō cã finali cui' rõ

fm multos est bonitas. ñ g̃ oia obũjciũt
itellectui sb̃ rõe veri. Ad illõ qõ accipit
in argumẽto ō distictõe obõr. Rñ°. q̃
potentie disperate tripliciter se habent
ad inicem aut sunt omnino disperate
vel subordinate. ⁊ tunc vel in eodez ge
nere sicut cognitiua supior vel inferior
vl' in alio genere potentiarum sicut ꝓg
nitiua ad iuã appetitiuã. ꝓmo mõ po
tẽtie disperate habẽt oĩno obiecta disp
ata. qz nulla eaz ex quo sunt disperate
est per se operatiua circa obiectum cir
ca qõ alia. tales sunt sensus exteriores
inter se. vt visus auditus ⁊c. 2° modo
potentie disperate habent obiecta pri
ma subordinata ita quod sicut potẽtia
superior potest hr̃e per se actũ circa qõ
cunq; circa qõ põt potẽtia inferior. ita
obiectum p'mũ potẽtie supioris ꝓtinet
sub se primũ obiectum potentie inferi
oris alioquin non cẽt illud obiectũ ade
quatũ potentie superiori. vnde primũ
obiectum visus fm suam cõitatem cõ
tinetur. ut inferius sub primo obiecto
sensus cõis. 3° mõ potentie sic se habẽt
q̃ si appetitiua adequaretur ꝓgnitiue i
operãdo circa quecunq; obiecta idez es
set obiectum primum vtriusq; ⁊ sub ea
dem ratione formali ex pte obiecti. si
autem appetitiua habeat actum circa
aliqua cognoscibilia. ⁊ circa aliqua nõ
tũc obiectũ appetitiue erit inferius ad
obiectum cognitiue. Ad ꝓpositum
intellectus ⁊ volũtas cadũt sub 3° mem
bro ⁊ si volũtas ponat habere actũ cir
ca omne intelligibile ponet idẽ eẽ obm̃
tã volũtas q̃ itellect' ⁊ sb̃ rõe eadẽ fo
mali si non: sed volũtas tñ hẽat actuz
circa intelligibilia que enim sunt finis
vel entis ad finẽ ⁊ non circa mere specu
labilia tã ponet obiectum volũtat' ali
quo mõ priculare respectu obiecti intel
lectus. sz semper stabit q̃ ens ẽ obiectũ
intellectus. Secũdã rationẽ etiã ducõ
ad oppositũ. qz obiectũ ꝓportionatuz.
potẽtie supiorẽ cõe ad obiectũ ꝓporti
onatũ potẽtie inferiori ex p̃dicta distic
tione. ⁊ ita ens secũdũ q̃ abstrahens a
sensibili ⁊ insensibili ẽ vere ꝓpriũ obiec
tũ intellectus. qz itellẽtus tãq̃ potẽtia su
pior põt habere actũ tã circa sensibile
q̃ circa insensibile. vnde ista abstractio
q̃ videt eẽ nõ appropriatio est sufficien
ter appropriatõ respectu potẽtie supio
ris. Per hoc rñdo ad rõnẽ q̃ cõitas en
tis ad sensibile ⁊ insensibile est rõ appro
pandi ipsum potẽtie opatiue circa vez
qz obiectum per se. Tertiã deduco ad
oppositum. qz rationẽ obiecti dico esse
illam formam secũdũ quã obiectũ est
motiuũ potẽtie sicut rõ actiui vl' agẽdi
dr̃ eẽ illa forma fm quã agẽs agit. talis
autem rõ obiecti nõ põt esse respectus
ad potẽtiã. ⁊ isto modo loquitur phus
2° de anima vbi assignãs p'mum obiec
tum visus dicit q̃ illud cuius est visus
vt obiecti est visibile nõ p se primo mõ
sed 2° mõ. ita q̃ ip'm ponit in rõne visi
bilis si aũt formalis rõ obiecti potẽtie
eẽt respectus ad talem potentiã tũc ob
iectũ p'mũ visus eẽt visibile p se p° mõ
qz tũc ip'a visibilitas eẽt rõ formalis ob
iect̃: ⁊ tũc facile eẽt assignare p'ma obã
qz obiectũ p'mũ cuiuscũq; potẽtie esset
correlatiuũ ad talẽ potẽtiã. puta visus
visibile. audit' audibile. quõ phs ñ assi
gnauit p'ma obiecta potẽtiarz. lz sic̃ ali
qua absoluta. puta visus colorẽ. audi
t' sonũ ⁊c. vñ si vez dicat formalẽ re
spectũ obiecti ad intellectuz de q̃ als se
qt̃ oppositũ ꝓpositi. ex h°. n. sequtur qõ
rõ illa nõ sit rõ formal' obi sz aliq̃ alia
ab ea. pz igit̃ ex dictis q̃ nihil põt poni
ita ꝓuenirẽt p'mũ obiectũ itellect' sic̃ ens
neq; aliqd vtuale p'mũ neq; aliqõ aliõ
trãscẽdẽs. qz ō q̃lib̃z alio trãscendẽte, p
bat̃ p eaõ me' p q̃ ꝓbatum est de vero

Sed restat unum

dubium si ens fz rõez suã ꝓpissima sit p'm ob
iectũ itellẽs q̃re ñ pt qõcũq; prẽtũ sub
ẽte nãlẽ mouẽ itellẽm sic̃ fuit argutũ i

Universidad de Deusto Biblioteca

pma ratione ad pmam.q.in plogo. ⁊ tunc videt q deus naliter posset cognosci a nobis ⁊ substatie oes immales. qd negatum ē. imo negatuz est de omnib' substatijs ⁊ de omnibus sbaruz partib' essentialibus. qz dictum est q non cōcipiunt in aliquo ꝓceptu quidditatio nisi in conceptu entis. Rndeo. obiectuz primum potentie assignatur illud qd adequat potentie in ratione potentie. n autē qd adequatur potentie vt in aliquo statu. quēadmodum primū obiectuz visus non ponitur illud quod adequatur visui existenti in medio illuminato lumine candele precise. sed qd natum est adequari visui ex se q̄tum ē ex nā sui. nunc autem vt pbatum est priuſ contra primaz opinio. ad.q. de primo obiecto intellectus hoc est adequato q̄ ponit quidditatez rei mālis esse primū obm nihil potest adequari intellectui nostro ex natura potentie in ratione p̄mi obiecti nisi cōissimum: tamen p statu isto ei adequatur in ratione motiui quidditas rei sensibilis. ⁊ ideo p statu isto non naturalr intelliget alia q̄ non continentur sub illo primo motiuo.

Si queritur que est ratio istius status. Rndeo stat' non videt esse nisi stabilis permanentia legibus sapientie firmata stabilitum est aut illis legibus sapientie q intellectus noster non intelligat p statu isto nisi illa quorum spēs relucent in fantasmate. ⁊ hoc siue ꝓpter penam originalis peccati. siue ꝓpter naturalem ꝓcordiam potentiaꝝ aīe ī operando fm q videmus q potentia superior operatur circa idem circa qd inferior si utraqz habeat operationē perfectam. ⁊ de facto ita est in nobis q quod cunqz vle intelligimus eius singulare actu fantasiamur. ista tamē concordia que est de facto p statu isto nō est ex natura nostri intellectus vnde intellectus est nec etiam vnde in corpore est. tē enī in corpore glorioso necessario haberet

sillem ꝓcordiam. quod falsuz est. vñ cunqz igitur sit iste status siue ex mera voluntate dei siue ex mera iusticia. quā cām Augu. innuit. ix°. de tri. c. vlti. que causa inquit cur ipam lucem acie fixa videre non possis. nisi vtiqz infirmitas ⁊ quis eam tibi fecit nisi vtiqz iniqtas siue inquā hec sit tota causa iuū aliqua alia saltem non est primum obiectum intellectus. vnde potentia est quidditas rei mālis. sed est aliquid ꝓmune ad oia intelligibilia. lz primum obiectum adequatum sibi in mouendo p statu isto sit quidditas rei sensibilis. Et si dicas dato q ens cōe sit ei obiectum adequatum p statu isto. non tm moueret sbe separate p statu illo. nisi in maiori lumine q̄ sit lumen nāle intellectus agentis. Ista rō nulla videt. tum qz sita le lumen requiritur non est rō ex parte intellect' nostri. vnde talis potentia q̄re modo non possit habere tale lumen. ē enī de se receptiu' talis luminis aliodn manens idem nunq̄ posset illud idem recipere. tum quia qn aliqua duo agentia ꝓcurrunt ad aliquem effectum q̄to vnum illoꝝ plus potest supplere vicz alterius tanto minoz perfectio requiritur in alio qñqz aut nulla. si illud supplet totam vicem eius. lz ad imutatez inte' possibilis ꝓcurrit obiectum ⁊ lux q̄ quāto obm est perfectius ⁊ magis potest supplere vicz luminis tanto suffficit minus lumen. saltez non requiritur maius. sed pmuz intelligibile est maxime lux. q̄ maxime potest supplere vicz luminis obiecti intelligibilis. q̄ q̄tum est ex parte illa si ꝓtineatur sb primo obō adequato intellectui nostro p statu isto non ē defect' ex parte luminis quin possit mouere intellectū nostū.

Ad argumenta principalia

istius questionis dico ad primuz q nō semp pfectissimum est cā respectu imperfectorum ꝓparando iperfecta ad quod

cunqz z^m. sicut perfectum album non ē cā visibilitatis oibus visibilibus. aut si ē cā non tamen precisa ⁊ adequata. ⁊ si maxime motiuū non tn precisuz ⁊ adequatum. primum aut obm intellectus de quo loquimur in ista. q. debet esse p mum ⁊ adequatum potentie. Ad secundā rōnem dico q si recte arguit dz inferri q' nullum ens pticipatum pōt cognosci nisi sit ens ab ente impticipato. ⁊ non debet inferri q non potest cognosci nisi per rōnem entis impticipati cogniti. tunc. n. sunt quatuor termini. qz ponitur in cōclusione esse cognitum per ens impticipatum qui termin' nō fuit in ꝓpositione scōa. ⁊ rō realis ist' defectus assignati in forma dicta ē pri' in respōdendo ad primum argumētū scōe. q. but' dicit qz ⁊ si cognoscibilitas se quat ꝓportionalr entitatem. non tamē ita est de cognosci nisi cōparando ad illum intellectum q̄ cognoscit quodlibz fm gradum sue cognoscibilitatis. ita dicit co b q si entitas participata concludat ō necessitate cognoscibilitatē participatam ⁊ ita participatum habeat cognoscibilitatē per cognoscible impartcipatum. non tamē habet cognosci per cognoscibile impticiparum vt cognitum sed vt cām dantem sibi esse. ⁊ h tactuz est in argumento quodam de frui. q. 4. pme dicit. Ad illud 8. de tri. dico q loquitur ibi ō noticia boni in cōi. que nāliter ipressa est. hoc est de facili impmit ī intellectu a singularib'. qz in quolibz intentiones vles facilius occurrunt primo. hoc pbo p ipm qui eodem li°. c. 4. de magnis. vel 18. de puis dic. habem' .n. regulari' infixā humane nature noticiam fm quam statim quicquid tale aspicimus hoiem esse cognoscimus vel bois formam. ⁊ sicut fm istam noticiā hominis quam dicit infixam nobis regulariter hoc est facilr a sensibilibus abstractum iudicamus de quocunqz vtꝝ sit homo vel non. ita etiam per idē possemus iudicare eminentiam in humanitate si illa esset in occurrentib' sicut iudicamus de occurrentibus hoc eē melius alio. qd apparet de noticia impressa albedinis per quā non tm iudicam' occurrens esse album: sed hoc esse albius altero. ita dico hic q illud bonuz de q̄ loquitur. c. 3. cui' noticia impressa ē nāliter intellectui est bonuz in cōi. ⁊ per illud iudicamus de occurrentibus hoc illo esse melius. Et q loquatur de bono indeterminato pnatiue ⁊ nō de bono ideterminato negatiue. in quo bono indeterminato ꝛtelligitur deus. videtur p hoc q ibi enumerad multis particularibus bonis dicit. bonum hoc. bonum illud. tolle hoc ⁊ tolle illud. ⁊ vide ipuz bonum si potes. hoc ē tolle illa ꝓtrahē tia rōnem boni ad creaturas. ⁊ vide rationē boni in cōi. ⁊ in hoc videbis deū sicut ī ꝓceptu cōi in quo potest naturaliter a nobis videri ⁊ in pticulari nō vt hec ēntia. Consilr intelligendum ē illud quod premittit. c. 2. vel. 3. vbi dicit deus est veritas noli querere quid ē veritas statiz obijciunt se fantasmata. h° intelligo sic. qñ ꝓceptus vlis abstrahit a singulari q̄to est vlioz tanto difficilius potest intellect' diu sistere in tali cōceptu. qz vt predictum est qñcūqz intelligimus vle fantasiamur eius singulare ⁊ illud vle diutius ⁊ facilius possumus intelligere. quod est sillius singulari relucenti in fantasmate. ⁊ qz vlissima sūt remotioza ab ipo singulari. ideo difficilius est stare in conceptu illoꝝ vlissimoꝝ. Concipiendo q̄ deuz in ꝓceptu vlissimo noli querere qd. hoc ē. noli descendere in aliquem cōceptum pticulare in quo ille vlioz saluatur. qui particularioz ꝓpinquioz est fantasmati. descendendo. n. ad talem qui magis relucet in fantasmate occurrenti stati amittitur illa serenitas veritatis. vel sinceritas veritatis in qua intelligebatur de'. quia statim intelligitur verita) ꝓtracta

que non cõuenit deo cui cõueniebat ve
ritas in cõi ꝓcepta nõ ꝓtracta. Per idẽ
ẽt dico ad illud.8.de tri.c.3.de bono ⁊
voluntate pudeat cum alia non amenẽ
nisi quia bona sunt eis inherendo non
amare bonum ipsum vnde bona sunt.
vnde rõ bene ꝓbat q̃ ipm summũ bo-
num magis est amandus q̃ bona ꝓtici
pata. non tamẽ ꝓbat q̃ sit ꝑmum ama
tum ꝑmitate adequatõis. quia ⁊ si ip̃z
sit rõ bonitatis in alijs. ⁊ iõ ratio ama-
bilitatis eorꝝ non tamen ipsum vt ama
tum est rõ aliorum amatorꝝ. potest eiz
aliquid aliud amari non ipso amato si
cut in fruendo vtendis pz ⁊ vtendo fru
endis. Et ista intentio Augu. colligitur
ex.c.6.vel.16.vbi tractans de dilectiõe
alicui⁹ qui creditur esse iustus si post in
ueniat non esse iustus. stariz inq̃t amor
ille quo in eum ferebar offensus ⁊ qua
si repercussus atq̃z ab indigno homine
ablatus in ea forma ꝑmanet ex qua eũ
talem credens amaueram. hoc est. si di
lexi iusticiam ⁊ ipsm quia credidi i ipso
esse iusticiam si inueniam eum iniustuz
restitit voluntas ab eo. sed adhuc stat di
lectio ipsius iusticie vt obiecti. Istud in
telligendum nõ est de iusticia aliqua ꝑ
ticulari sed de cõi rõe iusticie que amat
ꝓpter se ⁊ quodcũq̃z in quo est ista pro
pter illam. Ita etiam pz expositio illius
auctis.8.c.6.vel.27 cur ergo alium di
ligimus ⁊c. In illa auctẽ forma vbi vi-
debimus quid sit iustus anim⁹ debet in
telligi iusticia ipsa in cõi. sicut forma ho
minis in cõi est illa vbi siue ꝑ quã vide
mus quid requirit ad esse hois vel ad
esse hoiem. ⁊ ꝓpter quã formam iudi-
camus illud quod occurrit esse vel non
esse hoiem fm ipsm in eodẽ.c.4.vel.18
nisi g̃ hanc formam iusticie in cõi dili-
geremus non diligerem⁹ illum quẽ cre
dimus esse iustum quẽ ex ista forma di
ligimus. sicut si non diligas formaz ho
minis in cõi nunq̃ occurrẽs ꝓpter for
mam hominis dilectam diliges. Est igi
tur hec iusticia indeterminata priuatie
fm quã de mente iusta iudicamus ⁊ ꝑ
pter quam dilectam diligimus mentes
quã credimus iustam esse. ⁊ dum nõ su
mus iusti minus diligimus iusticiam i
cõi q̃ oportz. qz diligimus q̃dam volũ-
one siue ꝓplacentia simplici que nõ suf
ficit ad esse iustuz sz oportet eã diligere
volitõue ⁊ amore efficaci qua vz volũ
eam eligit in se eam obseruans tanq̃ vi
te sue regulam.

Ultimo quan

tum ad mãm istam de cog-
scibilitate. quero vtr aliq̃
veritas certa ⁊ sincera possit nãliter co-
gnosci ab intellectu viatoris absq̃ lum
increate spãli illustratõe. Et arguo q̃ ñ
Aug.9.d̃ tri.c.6.⁊.15.sz inuenimur indi
inuiolabilem veritatem ex qua pertiẽ
q̃tum possumus diffiniamus non qua
lis sit vnuscuiusq̃ mens hois: sed qua
lis esse sempiternis rõibus debeat ⁊ ibi
dem.c.6.vel.16.alijs oio regulis supra
mẽtem nostram incõmutabilr maneri
tibus vel approbare apud nosmetipos
vel improbare ꝓuincimur cum aliquid
recte approbam⁹ vel iprobamus. ⁊ ibi
dẽ.c.6.artẽq̃z ineffabilr pulchram tali
um figurarꝝ super aciem mẽtis simpli
ci intelligẽtia capientes. ⁊ ibidem.c.7°.
vel.18. in illa igitur eterna veritate q̃ ꝑ
tpalia fcã sunt oia formam fm quã fa
mus ⁊c. aspicimus atq̃ inde ꝓcipiam
rerꝝ ueracẽ noticiaz tanq̃ verbum apd
nos habem⁹. Item li.12.c.2.vel.3.sz ab
limioris rõis est iudicare de istis corpo
ralib⁹ fm rationes icorporales ⁊ sempi
ternas. Itẽ eodem li.c.14.vel.32. nõ sa
tẽ rerum sensibilium. in locis positarũ
sine spacijs localibus manent itelligibi
les incorpales q̃z rõnes ⁊c. Et q̃ intelli
gar ibi de rõnibus eternis vere in deo ⁊
in ꝑmis principijs videt per hoc q̃ ibi
dẽ dixit q̃ paucorꝝ ẽ ad illas peruenire

si autez intelligeret de primis principijs
non est paucorum ad illa peruenire sed
multorum: quia omnibus sunt nota.
Itez li°.14.c.15.vel.34. loquens de iiu
sto quo recte multa laudat ⁊ vitupat i
moribus hominum ait quibus ea tan-
dem regulis iudicant ⁊c. ⁊ in fine sbdit
vbi g̃ scripte sunt nisi in libro illo lucis
illius que veritas dicitur. liber ille lucl
est intellectus diuinus. igitur vult q̃ in
illa luce iniustus videat que sunt iuste
agenda. Et q̃ per aliquid impressuz ab
illa videtur. quia ibidem dicit. vñ oio
ler iusta describitur ⁊ in cor hominis q̃
operatur iusticiam non migrando sed
tanq̃ imprimendo transfertur. sic ima-
go ex ãnulo in ceram transit ⁊ anulum
non relinquit. igitur in illa luce videm⁹
a qua imprimitur in cor hominis iusti
cia. illa autem est lux increata. Item
in⁹ confessionum si ambo videmus ve-
rum nec tu in me nec ego in te sz ambo
in ea que supra mentez est incõmutabi-
li veritate. multe autem alie sunt aucto
ritates Augu. in multis locis ad ꝓban
dum hanc ꝓclusionem. In oppositũ
ad Roma.1. Inuisibilia dei a creatura
mundi per ea que facta sunt intellecta
conspiciuntur. sed iste rationes sunt in-
uisibilia dei. ergo cognoscunt ex creatu
ris g̃ ante visionez istarum habet certa
cognitio creaturarꝝ.

In ista questione

est opi. vna talis. q̃ inter intentiones ge
nerales ẽ per se ordo naturalis. de dua
bus que sunt ad ꝓpositum loquamur. s.
de intentione entis ⁊ veri. intentio ꝑma
est entis. quod ꝓbatur per illud de cãis
ꝓpositione 4ª. ꝑma rerum creaturarꝝ
est esse ⁊ in comento prime propositio-
nis. esse est vehementioris adherentie.
Etiam probatur ratione: quia entitas
est absoluta. veritas dicit respectuz ad
exemplar. ex hoc sequitur q̃ ens possit
cognosci sub ratione entitatis licet non
sub ratione veritatis. Hec etiam con
clusio probatur ex parte intellectus. qz
ens potest concipi simplici intelligentia
⁊ tunc concipitur illud quod verum ẽ:
sed ratio veritatis non concipitur nisi i
telligentia componente vel diuidente.
Compositionem autem ⁊ diuisionem
precedit simplx intelligentia. Si igitur
in questione proposita queratur de no
ticia entis siue eius quod est verꝝ. dicit
q̃ intellectus ex puris naturalibus põt
sic cognoscere verum. quod ꝓbatur. qz
inconueniens est naturam esse expertez
ꝓprie operationis scõm Damas. ⁊ hoc
magis est inconueniens in natura per-
fectiori ⁊ superiori secundum philoso-
phum in 2° de ce. ⁊ mun. de stellis. quia
magnum inconueniens esset stellas ha
bere virtutem progressiuam ⁊ non ha
bere instrumenta naturalia ad progre
diendum. igitur cum propria operatio
intellectus sit intellígere verum videtur
inconueniens q̃ natura non concessit i
tellectui illa que sufficiunt ad hãc ope
rationez. Sed si loquamur de cogni
tione veritatis: respondetur q̃ sicut est
duplex exemplar creatum ⁊ increatum
secundum Platonem in thimeo. exem
plar creatum est species vniuersalis cau
sata a re. Exemplar increatum est ydea
in mente diuina. ita est duplex confor
mitas ad exemplar ⁊ duplex veritas.
vna est conformitas ad exemplar crea
tum. ⁊ isto modo posuit Aristo. verita
tes rerum cognosci per conformitatem
earum ad speciem intelligibilem. ⁊ ita
videtur Augu. ponere 9°. de trini. c. 6°
vel. 16°. vbi vult q̃ rerum noticiam spe
cialem ⁊ generalem ex sensibilibus col
lectam habemus secundum quam de
quocunq̃z occurrente veritatem iudica
mus q̃ ipsum sit tale vel tale. Sed q̃
per tale exemplar acquisituz in nobis
hẽat oio certa ⁊ ifallibil noticia vitatis
ō re. hoc dī esse oio ipossibile. ⁊ ꝓbatur

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto Biblioteca

triplici ratione fm illos. prima ratō sumitur ex parte rei de qua exemplar est extractum. 2ª ex parte subiecti in quo est. tertia ex parte exemplaris in se.

Prima ratio est talis. obiectum illō a quo abstrahitur exemplar est mutabile. ergo non potest esse causa alicuius i mutabilis sed certa notitia alicuius veritatis de aliquo habetur de eo sub rōne immutabilis. ergo non habetur p tale exemplar. Hec dicitur ratio eē augusti. 83. q. q. 9. vbi vult q̄ a sensibilib' non est expectanda sincera veritas. qz sensibilia sine intermissione mutantur secunda ratio talis ē. anima de se ē mutabilis ⁊ passiua erroris. ergo per nihl' mutabilius ea potest rectificari ne errz sed tale exemplar in ea est mutabilius q̄ sit ipsa anima. ergo illud exemplar non perfecte regulat animam ne erret. Hec dicitur esse ratio August. de vera religione lex omnium artificum ⁊c. 3ª ratio. noticiam veritatis certam ⁊ ifallibilem nullus habet nisi habeat vnde possit discerni verū a verisili. qz si non potest discernere verum a falso vl' verisimili potest dubitare se falli. Sed per exemplar predictum creatum non potest discernere verum a verisimili. ergo ⁊c. probatio minoris. talis species pōt representare se tanquam se. vel aliomō se tanquam obiectum sicut est in somnis si repræsentat se tanq̄ obiectum falsitas est. si se tanquam se veritas est igitur per talem speciem non habetur sufficiens distinctiuum qñ repñtat se vt se ⁊ qñ se vt obiectum. ⁊ ira nec sufficiēs distinctiuum veri a falso. Ex istis concluditur q̄ certam scientiam ⁊ ifallibilem veritatem si coniugat hominē cognoscere hoc non contingit ei aspiciendo ad exemplar a re per sensum acceptum quantuncūq̄ sit depuratū ⁊ vniuersale factum. sed requiritur q̄ aspiciat ad exemplar increatum. Et tūc modus ponitur iste deus non vt cognitū habet rationem exemplaris ad q̄ aspiciendo sincera veritas est. est. n. ꝓgnitum in generali attributo. sed est ratio cognoscendi ut nudum exemplar ⁊ ꝓpria ratio essentie create. qualiter autem possit eē ratio cognoscendi ⁊ nō cognitum ponitur exemplum. quia sic radius solis deriuatur qñq̄ obliquato aspectu a suo fonte quandoq̄ directo. ⁊ eius q̄ videtur in radio primo mō diriuato. licet sol sit ratio videndi non tamen vt in se est visus. eius autem q̄ videtur secūdo modo in radio sol est. ita ratio cognoscendi q̄ etiam est cognitus. Ita igitur lux increata angelicum intellectuz quasi directo aspectu illustrat ⁊ tunc vt visa est ratio videndi alia in ipsa intellectum autem nostrum p ista vie quasi obliquato aspēu illustrat. ideo est intellectui nostro ratio videndi ⁊ non visa. Ponitur autem quadrz triplicem rationem respectu act' videndi. lucis acuentis ⁊ specie immutātis. ⁊ caracteris siue exemplaris. ꝓfigurātis. ⁊ ex hoc concluditur vltimo q̄ requiritur specialis influentia. qz sicut illa essentia non videtur a nobis naturaliter in se ita etiam vt illa essentia ē exemplar respectu alicuius creature non videtur naturaliter fm August. de videndo deum in ciuis. n. potestate est videri si vult videtur. si non vult non videtur. Ultimo additur q̄ perfecta notitia veritatis est qñ due species exemplares concurrunt in mente vna inherens. s. causata. alia elapsa. s. nō causata i mente lucendo. de istis autem duabus speciebus rei ꝓfecta vna ratōne ad intelligendū rem cuius est: mens cōcipit vbum dū rē c' est mens ꝓcipit vbū pfēc vitatis

Contra istam op.

ostendo primo q̄ iste rationes non sūt rōnes fundamentales alicuius op. vere nec fz intētionē Aug. sed p op. achademicoꝝ. 2° oñdo quō illa op. achademicoꝝ q̄ videt ꝓcludi p istas rōes falsa sit.

3° Rñdeo ad illas rationes quatenus minus concludunt. 4to arguo contra conclusionem istius opinionis. 5°. soluo questionem. 6°. ostendo q̄ modo iste rationes quatenus sunt Augustini concludūt illaz intentionē Augusti. non autem illam ad quam hic inducuntur.

Primo iste ratōes

videntur concludere impossibilitatem certe cognitionis naturalis. quia si obiectum continue mutatur nō potest haberi aliqua certitudo de ipa sub ratōe immutabilis immo nec in quocunq̄ lumine posset certitudo haberi. qz certitudo non est quādo obm̄ aliomodo cognoscitur q̄ se habet. ḡ non est certitudo cognoscendo mutabile vt immutabile. pz etiam q' añs huius rōis. s. q̄ sensibilia continue mutantur falsum ē Dec. n. est opinio que imponitur Heraclito. 4. metha. Similiter si propī mutabilitatem exemplaris qd̄ est in aima nostra non posset eē certitudo cum d̄c quod ponatur in anima subiectiue sit mutabile etiam ipse actus intelligendi. erit mutabilis. ⁊ ita sequitur q̄ p nihil in anima rectificatur anima ne erret se queretur etiam q̄ ipse actus intelligendi cum sit mutabilior ipsa anima in q̄ est nunq̄ erit verus nec veritatem continebit. quod est falsum. Similiter secundum op. istam species causata inherens concurrit cum specie illa illabēte. sed quādo aliquid concurrit quod repugnat certitudini. non potest certitudo haberi. sicut. n. ex altero de nēcio ⁊ altera de contingenti non sequitur ꝓclusio nisi de contingenti. ita ex certo ⁊ incerto concurrentibus ad aliquaz ꝓgnitōnem non sequitur conclusio certa. Idē etiam pz de tertia rōe quia si spēs illa abstracta a re concurrat ad oēz ꝓgnitionem ⁊ non potest iudicare quādo ē repñtat se tanq̄ se ⁊ qñ se tanquam obm̄ ḡ q̄tuncūq̄ aliō ꝓcurrat ñ pt hīi certitudo per quā ōcernat verū a verisili. Iste igitur rōnes videntur cōcludere omnem incertitudinem ⁊ ita op. alchademicorum. Quod autem ista conclusio non sit fm mentem Aug. pbo. 2. soloquiorꝝ spectamina disciplinarꝝ q̄sq̄ verissima eē nulla dubitatōe concedit. ⁊ Boetius. de ebdomadibus Cōis animi conceptio est quam quisq̄ pbat auditam. ⁊ phs. 2. metha. Pria pncipia sunt omnib nota sicut ianua in domo. quia ianua neminem latet. lz interiora domus lateant. Ex his trib' auctoritatibus arguitur sic. Qd̄ cōuenit omnibus alicuius speciei sequit naturam specificam. igitur cū quisq̄ hēat certitudinē infallibilem de principijs p mis. ⁊ ulterius cuilibet est naturaliter euidens forma syllogismi perfecti. sic pz ex diffinitione syllogismi pfecti p' p prioꝝ. scientia autem conclussionis nō dependet nisi ex euidentia pncipiorum ⁊ ex euidentia syllogistice illationis. igitur cuilibet naturaliter scita potest esse quecunq̄ ꝓclusio demonstrabilis ex p̄missis per se notis. 2° apparet q̄ august. etiam concedit certitudinem eorꝝ que cognoscuntur per experientiam sē suum. vnde dicit. 15. de tri. c. 12. vel. 32. absit a nobis vt ea que didicimus p sē sus corpis vera esse dubitemus per eos q̄ppe didicimus celū terram ⁊ ea que i eis nota sunt nobis quātum ille q̄ nos ⁊ ipa condidit innotescere nobis voluit. si igitur non dubitamus d̄ veritate eorꝝ ⁊ non fallimur ut patet. ergo certi sumus de cognitū p viam sensus. nā certitudo habetur quādo excluditur dubitatio ⁊ deceptio. 3° etiam patz q̄ Augusti. concedit ibidem certitudinez de actibus nostris. 15. lib. c. eodem. vel 31. siue dormiat siue vigilet viuit. quia etiam dormire ⁊ in somnis videē viuēs est. Qz si dicas viuere non eē actum secundum sed primum. sequitur ibidē

Universidad de Deusto
Biblioteca

si aliquis dicat scio me viuere falli nõ
pot. etiã quocienscũq; reflectẽdo supra
pmũ scitũ. ⁊ ibi cẽ. si quispiaz dicat vo
lo eẽ beatus. quomõ nõ ipudent rndeẽ
forte falleris. ⁊ si dicat scio me hoc vel
le ⁊ hoc me scire scio. iam his duobus
⁊ 3ᵐ pot addere. q̃ hec duo sciat. ⁊ 4ᵐ
q̃ hec duo se scire sciat. ⁊ similiẽ in infi
nitũ numerũ pergere. Et ibidẽ. si q̃spiã
dicat errare nolo. nõne siue erret siue ñ
erret cum errare nolle verum erit. Et
alia inquit requirunt que cõtra acha
demicos valent qui nihil sciri ab hoie
posse contendunt. Et sequit ibidem. si
inde libri tres nostri pmo nostre cõuer
sionis tempore scripti. quos qui poterit
⁊ uoluerit legere lectosq; intellexerit ni
hil eum perfecto que ab eis contra per
ceptionem veritatis argumenta multa
intenta sũt permouebunt. Itẽ i4°.
c.38°. illa que sciuntur ut nũq; excideẽ
possunt ⁊ ad naturam ipsius anime
ptinent cuiusmodi est illud quod nos
viuere scimus. Et sic patet pri
mum.

Quãtum ad secun

dum articulun ut in nullis cognoscibi
libus locum habeat error achademico
rum videndum est qualiter de tribus
cognoscibilibus predictis s. de principijs
per se notis. ⁊ de conclusionibus. 2°
de cognitis per experientiam. tertio de
actibus nostris possit naturaliter habe
ri certitudo infallibilis. Quantum
ad certitudinem de principijs dico sic.
q̃ termini principiorum per se notorũ
talem habent idẽptitatem ut alter eui
denter necessario alterum includat. ⁊
ideo intellectus ponẽs illos terminos
ex quo apprehendit eos habet apud se
necessariam causam cõformitatis illius
actus ad ipsos terminos quorum est p
positio. ⁊ etiam causam euidentez illi⁹
conformitatis. igitur non potest esse in
intellectu apprehensio terminorum ⁊
compositio eorum quin stet conformi
tas illius compositionis ad terminos.
sicut non potest stare albedo ⁊ albedo
quin stet similitudo. hec autem confor
mitas cõpositionis ad terminos est ve
ritas compositioni. ergo non potest
stare compositio talium terminorum
quin sit vera. ⁊ ita non potest stare per
ceptio illius cõpositionis ⁊ perceptio
terminorum quin stet perceptio confor
mitatis cõpositionis ad terminos ⁊ ita
perceptio veritatis. quia prima percep
tio euidenter includunt perceptionem illi⁹
veritatis. Confirmatur ratio ista p
simile p phm quarto metha. ubi vult
q̃ oppositum primi principij. s. hoc im
possibile est idem esse ⁊ non esse: non
potest venire in intellectu alicuius. quia
tunc essent opiniones contrarie simul
in mente. quod vtiq; verum est de opi
nionibus contrarijs. i. repugnantibus
formaliter. quia opinans esse de aliquo
⁊ opinio opinans non esset de eodem
sunt formaliter repugnantes. ita argu
am in proposito repugnantiam aliquã
intellectionem in mente licet non for
malem. si. n. stat in intellectu notitia to
tius ⁊ partis ⁊ cõpositio eorum cum
ista includant sicut causa necessaria cõ
formitatem cõpositionis ad terminos
si stat in intellectu hec opi. q̃ ista cõpo
sitio sit falsa stabunt noticie repugnan
tes non formaliter. sed noticia vna sta
bit cum alia ⁊ tamen vna erit causa ne
cessarie opposite noticie ad illam. qd̃ e
impossibile. sicut. n. impossibile est al
bum ⁊ nigrum stare simul. quia sunt
contraria formaliter. ita impossibile e
simul stare album ⁊ illud qd̃ est per se
causa nigredinis ita necessaria q̃ non
potest esse sine ea absq; contradictione
Habita euidentia uel certitudine d̃
principijs primis. patet quõ habeatur d̃

conclusionibus illatis ex eis propter
euidentiam forme syllogismi perfecti
cum certitudo cõclusionis tantummõ
dependeat ex certitudine principiorum
⁊ ex euidentia illationis. Sed nũqd
in ista noticia principiorũ ⁊ conclusio
nũ nõ errabit intellectus si sensus deci
piatur omnes circa terminos. Respon
deo q̃ ꝯtum ad istam noticiam intelle
ctus non habet sensus. p cã sed tm̃ pro
occasione. quia intellectus non pot hre
noticiam simpliciũ nisi acceptam a sẽ
sibus illa tm̃ accepta pot simpl cia vtu
te sua componere. ⁊ si ex ratõne taliuz
simpliciũ fit complexio euidenter va. i
tellectus vtute propria ⁊ ĩminoꝝ assen
tit illi complexioni nõ virtute sensus
a quo accipit ĩminos exterius. exẽpluz
si ratio totius ⁊ ratio maioritatis acci
piantur a sensu ⁊ intellectus cõponit is
tam. Omne totum est maius sua par
te. intellectus virtute sui ⁊ istorum ter
minorum assentiet indubitanter isti
complexioni ⁊ non tantum. quia vi
dit ĩminos piunctos in re sicut assentit
illi. Sortes ẽ albus q: vidit ĩminos in
re vniri. imo dico q̃ si oẽs sẽsus cẽnt fal
si a quibus accipiuũt tales ĩmini. vl q̃
plus ẽ ad decepcionem aliqui sensus es
sent falsi ⁊ aliq̃ sensus veri. intellectus
circa talia pncipia nõ deciperet. q: sem
p hret apud se terminos qui eẽnt cã ve
ritatis. vt pote. si alicui ceco nato cẽnt i
psse miraculose in somnis spẽs albedis
⁊ nigredis ⁊ iª ꝛmanerẽt p̃ i vigiª itelle
ctꝰ abstrahẽs ab eis cõponẽt istã. albũ
ñ ẽ nigꝝ ⁊ circa istã nõ deciptet intellec
tus. Iz ĩmini accipiãt a sensu errãte. q:
rõ formal ĩminoꝝ ad quã deuentũ est
est necessaria causa veritatis huius ne
gatiue.

De secundis cog

noscibilibus. scilicet de cognitis per ex
perientiam. dico quod licet expientia
non habeatur de omnibus singulari
bus. sed de pluribus nec quod semper
sed q̃ pluries. tamen expertus infallibi
liter nouit q̃ ista est ⁊ semper ⁊ in õni
bus ⁊ hoc p istã ppõnẽ quiescentem in
anima quicquid euenit vt in pluribus
ab aliqua causa non libera est effectus
naturalis illius cause que propositio
nota est intellectui licet accepisset ĩmi
nos eꝰ a sensu errãte: q: cã nõ libera ñ
potest producere vt in pluribus effectũ
ad cuius oppositum ordinatur. vel ad
quẽ ex forma sua ñ ordinatur. sed cau
sa casualis ordinatur ad producenduz
oppositum effectus casualis vl non ad
istum producendum. ergo nihil est cau
sa casualis respectu effectus frequẽter
produci ab eo. ⁊ ita si non est libera est
naturalis. q̃ autem iste effectus euenit
a tali causa producente vt in pluribus
hoc acceptum est per experientiam. q:
inueniendo nunc talem naturam cum
tali accidente nunc cum tali inuentum
est q̃ quantũcunq; esset diuersitas acci
dentium talium semper istam materiã
sequebatur talis effectus g̃ non per ali
quod accidens. per accidens illius na
ture. sed per naturam ipsam in se conse
quitur talis effectus. Sed vlterius
notandum quod quandoq; accipitur
experientia de conclusione. puta q̃ lu
na frequenter eclyplatur ⁊ tunc suppo
sita conclusione q̃ ita est inquiritur cã
talis conclusionis per viam diuisionis
⁊ quandoq; deuenitur ex conclusione
experta ad principia nota ex terminis
⁊ tunc ex tali principio noto ex termi
nis potest conclusio prius tantum per
experientiam nota certius cognosci.
primo genere cognitionis. quia vt de
ducta ex principio per se noto. sicut
illud est per se notum quod opacum
interpositum inter luminosum videlicet
⁊ etiam inter pspicuum impedit lu-

minis multiplicationez ad tale perspi
cuum. ⁊ si inuentum fuerit p diuisiõez
q̃ terra est tale corpus interpositus inť
solẽ ⁊ lunam scietur certissime demon
stratõe ꝓpter quid ⁊ non tm̃ per expe
rientiã sicut sciebat illa ꝓclusio añ intẽ
tionẽ principij. Quãqz aũt est experiẽ
tia de principio ita q̃ nõ ꝓtingit ampli
us p viam diuisionis vlterius inuenire
principiũ notum ex termis. sed stat in
aliquo vero vt in pluribus cui' extrẽa
experimentatũ est frequenter vniri. pu
ta q̃ herba talis spẽi est calida: nec inue
niť aliquod medũ aliud ꝑius per qõ
demonstreť passio ō subiecto ꝓpter q̃d
sed statur in isto sicut in primo noto ꝓ
pter experientiã. tunc licz incertitudo ⁊
fallibilitas remouean̄t per illã ꝓpõnẽ
effect' vt in plibus alicui' cause non libẽ
est nãlis effectus eius. tm̃ iste est vltimus
gradus cognitionis scientifice. ⁊ forte ibi
nõ habetur ncẽia cognitio actual' vnio
nis extremozũ sed aptitudinalis. si eni
passio est res alia absoluta a sbo. possz
sine ꝓtradictione separi a subiecto. ⁊ ex
pertus non haberet cognitionem. quia
ita est: sed quia aptum natum est ita eẽ.

De tertiis cogno

scibilibus. s. de actibus nostris. Dico q̃
est certitudo de multis eorum sicut de
primis ⁊ per se notis. vt patet 4° meta.
vbi dicit phs de rõnibus dicentiuz oia
apparentia esse vera. q̃ iste rationes q̃'
runt vtrum nunc dormiamus an vigi
lemus. possunt autem idem omnes du
bitationes tales omnium. n. rõnem bi
dignificant esse. ⁊ subdit rationem que
runt quorum non est ratõ. demonstra
tionis enim principij non est demõstra
tio. igitur per ipsum ibidez nos vigila
re est per se notum sicut principium de
monstrationis. Nec obstat q̃ est ꝓtin
gens. quia sicut dictum fuit als ordo ẽ
in contingentibus. q̃ aliqua est prima
⁊ imediata. alioquin vel esset ꝓcessus
in infinitum in contingẽtibus. vel ali'
quod ꝓtingens sequeretur ex causa ne'
cessaria. quorum vtrũqz est impossibi
le. Et sicut certitudo de vigilare: sic
de per se noto ita etiam de multis alijs
actibus qui sunt in potestate nostra. vt
de me intelligere. de me audire. ⁊ sic de
alijs qui sunt actus perfecti. licet. n. nõ
sit certitudo q̃ videam album extra po
situm. vel in tali subiecto vel in tali di
stantia: quia potest fiẽri illusio in medio
vel in organo. ⁊ multis alijs vijs. tamẽ
certitudo est q̃ video etiã si illusio fiat
in organo que illusio in organo maxime
illusio videtur esse. puta qñ actus fit in
organo ipso non ab obiecto presente q̃
lis natus est fieri ab obiecto presente. ⁊
ita potentia haberet actum suum poſ
ta tali illusione vel passione. ⁊ vere est
illud ibi quod visio dicitur siũ sit actus
siue passio siue vtrunqz. Si autem illu
sio fieret non in organo ꝓprio sed i ali
quo primo quod videtur organum si
cut si non fieret illusio in concursu ne
uorum sed in ipso oculo fieret impos
sio speciei qualis nata est fieri ab obie
cto. adhuc visus videret. quia talis spe
cies vel quod natum est videri in ea vi
deretur. quia haberet sufficientem di
stantiam respectu organi visus: quod
est in concursum istorum neruorum.
sicut patet per Augusti. ii. de trini. q̃ ne
liquie visorum remanentes in oculis
oculis claussis videntur. ⁊ per philo
sophum de sensu ⁊ sensato q̃ ignis qui
generatur ex eleuatione oculi violento
⁊ multiplicatur vsqz ad palpebras clau
sam videtur. iste sunt vere visiones sed
non perfectissime. quia hec sunt suffi
entes distantie ispẽz ad organum prin
cipale visus. Sed quomodo habe
tur certitudo eorum que subiunguntur
bus sensus. puta q̃ aliquod extra al
album vel calidum quale appa-

Rideo. aut circa tale cognitũ opposita
apparent diuersis sensibus aut non. sed
omnes sensus cognoscẽtes illud habent
idẽ iudiciũ de eo. Si secũdo mõ tũc cer
titudo habet de veritate talis cogniti p
sensus. ⁊ p illã ꝓpositionẽ ꝑcedentẽ qõ
cuenit ut in plurib' ab aliquo est effect'
nãlis eius si non sit causa libera. q̃ cũ ab
isto presente cuenit ut in pluribus talis
imutatio sensus sequit q̃ imutatio uel
species genita sit effectus nãlis talis cãe.
⁊ ita tale extra erit albũ uel caliduz. uel
tale quale natũ est repsentari p speciem
genitã ab ipso ut in pluribus. Si aũt di
uerti sensus habent diuersa iudicia ō ali
quo viso extra. puta visus dicit baculũ
esse fractũ cuius pars est in aqua ⁊ pars
in aere ⁊ tactus pōt experiri contrariuz
visus etiã semp dicit solẽ esse quantitatis
minoris q̃ est. ⁊ omne visuz a remotis eẽ
minus q̃ sit. in talibus est certitudo q̃d
verũ sit ⁊ quis sensus erret p ꝓpositoz
descentẽ in aia certiorẽ omi iudicio sen
sus ⁊ p actus pluriũ sensuũ cõcurrẽtes.
ita q̃ semp aliqua ꝓpositõ rectificat in
tellectũ de actibus sensus q̃d sit verus ⁊
q̃s fallat. in qua ꝓpositõe intellectus nõ
depẽdet a sensu sicut a cã sed sicut ab oc
casione. Exemplũ intellectus habz hãc
ꝓpositionẽ quiescentẽ nullũ duriuſ frã
gitur ad actũ alicui' mollis sibi cedenti
hoc est ita p se nota ex terminis q̃ etiã si
essent accepti a sensibus errantib' nõ ꝑt
intellectus dubitare ō illa ꝓpositõe imo
oppositz includit ꝓdictionẽ. sed q̃ ba
cul' sit durior aqua ⁊ q̃ aqua sibi cedit
hoc dicit utercz sensus tã visus q̃ tactus
sequit igit q̃ baculus nõ est fractus sicut
sensus visus iudicat ipsũ fractũ. ⁊ ita q̃d
sensus errat ⁊ q̃s nõ circa fracturã bacu
li intellectus iudicat p certius omi actu
sensus. Similiť ex alia parte q̃ quantũ
applicatũ quãto oio est equale sibi. hoc
est notũ intellectui quantũcũqz notitia
terminozũ accipiat a sensu errãte. sed q̃
idẽ quantũ possit applicari viso propin
quo ⁊ remoto hoc dicit tam visus q̃ tac
tus. q̃ quantũ visum siue ꝓpe siue a re'
motis est equale. igit visus dicens ḣ esse
minus errat. Hec ꝓclusio cõcludit ex ꝑ
cipijs p se notis ⁊ ex actibus duozũ sen
suuz cognoscentiũ ut in plurib' ita esse.
⁊ ita ubicunqz ratio iudicat sensum er
rare hoc facit nõ per aliquã notitiã pre
cise acquisitam a sensibus ut a causa sed
per aliquã notitiaz occasionatã a sensu
in qua non fallit etiam si omnes sensus
fallant. ⁊ per aliquã aliaz notitiã acqui'
sitam a sensu uel a sensibus ut in pluri'
bus que sciunt esse vera p ꝓpositionem
sepe allegatã. s. q̃ cuenit in pluribus ⁊c.

Quãtuz ad tertiuz

articulum ex istis respondenduz est ad
illas tres rationes. Ad primã. ad illõ
de mutatione obiecti antecedens est fal
sum. nec est op. Aug. sed Heracliti ⁊ di
scipuli sui. Trachili qui nolebant loqui
sed mouere digitum. ut dicit. 4. metha.
Et etiam ꝓsequẽtia nõ valet. dato q̃ an
tecedens eẽt verũ. quia adhuc fm Ari'
sto. possit haberi certa cognitio de ḣ q̃
omnia cõtinue mouent. Nõ sequit etiã
si obiectum est mutabile. q̃ qõ gignit ab
eo non est repsentatiuũ alicuius sb̃ rõ
ne imutabilis. quia mutabilitas in obie
cto nõ est ratio gignendi. sed natura ipsi
us obiecti qõ est mutabile. genitũ igitur
ab ipso repsentat naturã per se. igitur si
natura vnde natura habeat aliquã im
mutabilẽ habitudinẽ ad aliud illud ali
ud p suũ exemplar ⁊ illa natura per suũ
exemplar repsentant ut imutabiliter
vnita. ⁊ ita per duo exemplaria genita
a duobus mutabilibus nõ inquantum
mutabilia sed inquantũ nature pōt ha
beri notitia imutabilis vnionis eorum.
Patet etiã q̃ p repsentatiuũ in se mu
tabile pōt repsentari aliquid sub ratõ
ne imutabilis. quia essentia dei sub ratõ
ne imutabilis repsentat intellectui per
aliquid omnino mutabile. siue illud sit

species siue actus. Hoc patet per simile. quia finitū potest repræsentare aliqd sub ratione infiniti. Ad secundā dico q̃ in anima pōt intelligi duplex mutabilitas. vna ab affirmatione in negationē ⁊ ecōuerso. puta ab ignorantia ad sciaz vel a nō intellectōe ad intellectionē. alia quasi a cōtrario in cōtrarium. puta a rectitudine ad deceptionē ⁊ ecōuerso. aia aūt quo ad quecūqz obiecta est mutabilis prima mutabilitate. ⁊ p nihil forma liter in ea existēs tollit ab ea talis mutabilitas. sed nō est mutabilis secūda mutabilitate. nisi circa illa cōplexa que nō habēt euidentiā ex terminis. Circa illa vero que sunt ex terminis euidentia mutari nō pōt secūda mutabilitate. qz ipsi termini apprehēsi sunt causa necessaria cōformitatis cōpositionis ad ipos terminos. igit si aia est mutabilis a rectitudine i errorē absolute nō sequit q̃ p nihil aliud a se pōt rectificari. quia saltē rectificari pōt circa illa obiecta circa que nō pōt intellectus errare apprehēsis terminis

Ad tertiā si aliquā apparentiā haberet magis cōcluderet cōtra op. illā q̃ negat speciē intelligibilē. quia illa species q̃ pōt repræsentare se tanq̃ obiectū in somnis est fantasma non spēs intelligibilis. igit si intellectus solo fantasmate utat p qd obiectū est sibi præsens ⁊ nō alia sp intelligibili nō videt q̃ p aliqd in q̃ obiectum sibi relucet posset discernere verū a verisimili. sed ponēdo spēm intelligibilē in intellectu non ualet ratio. quia intellectus nō pōt uti illa ut per se obiecto. quia nō cōtingit uti illa in dormiendo. Si obijcias q̃ fantasma pōt repræsentare se uel obiectū. igit intellectus p̃pter illum errorē virtutis fantastice pōt errare. uel saltem ligari ne possit operari ut patet in somnis ⁊ freneticis. Pōt dici q̃ si liget qñ est talis error in virtute fantastica non tamē errat intellectus. qz tunc nō habz aliquē actū. Sed quomō sciet intellectus uel erit intellectus certus quādo nō errat virtus fantastica. quaz tamē nō errare requirit ad hoc ut intellectus non erret. Rndeo. ista veritas quiescit in intellectu q̃ potētia nō errat circa obiectū ꝓportionatū nisi indisposita sit. ⁊ notū est intellectui virtutē fantasticam nō esse indispositā in vigilia tali indispositione que facit fantasma repræsentare se tanq̃ obiectū. quia per se notum est intellectui q̃ intelligens vigilat. ⁊ ita q̃ virtus fantastica nō est ligata in vigilia sicut in somnijs. Sed adhuc instatur contra istā certitudinē dictam de actibus hoc modo videt mihi q̃ videā uel audiā. ubi tamē nō video uel audio ergo de hoc non est certitudo. Rndeo q̃ aliud est cōtra negantē aliquā propositionem ostēdere eā esse verā. Aliud est alicui admittenti eam ostendere quō sit vera. Exemplū. 4. metaphi. vbi contra negātes primū principiū nō inducit phs illud incōueniens q̃ opiniones contrarie simul essent in anima. hoc ipsi concederēt sicut p̃missam. sed inducit eis alia incōuenientia manifesta eis. licet nō i se. sed recipientibus primū principiū ostendit quō sit notū primū principiū. qz ita q̃ oppositū eius nō possit euenire in mente. qd probat. quia tunc possent op. contrarie simul inesse. talis cōclusio est magis ibi incōueniens q̃ ypothesis. ita hic cōtendis mecū nullā ꝓpositionez esse p se notā nolo disputare tecū. Constat enim q̃ tu es proteruus. quia nō es persuasus sicut patet in actib̄ tuis quomō obiecit phs. 4°. metaphi. somniās eni de aliq̃ quasi de primo obtinēdo. ⁊ postea vigilans nō prosequit illō sicut prosequeret si ita esset proximus vigilando ad illud consequendū. si aūt admittas aliquā propositionē esse per se notā oportet q̃ possit cognosci. ⁊ circa qcunqz pōt potētia indisposita errare. sicut patet in somnijs. igit ad hoc q̃ aliqua cognoscātur esse p se nota oportet q̃ possit cognosci quādo potētia est disposita ⁊ quādo nō ⁊ per ꝓsequens potest haberi notitia de actibus nris q̃ potētia est ita disposita q̃ illa sunt per se nota que apparēt sibi p se nota. Dico tūc ad forma illius cauillationis q̃ sicut apparet somnianti se videre ita posset sibi apparere oppositū vnius ꝓncipij p se noti speculabilis. ⁊ tū nō sequit quin illud ꝓncipiū sit p se notum. ita nō sequit quin illud sit p se notum audienti q̃ audiat. qz circa utrūqz pōt potētia indisposita errare. nō autē potētia disposita. ⁊ quādo sit disposita ⁊ qñ nō. hoc est p se notū. alꝯ nō posset cognosci aliquā aliā esse p se notā. quia non posset cognosci que esset p se nota. verum illa cui intellectus sic dispositus vel sic assentiret.

Circa quartum

articulū contra cōclusionē op. arguo sic. Quero q̃d intelligit per veritatē certā ⁊ sinceraz. aut veritatē infallibilē absqz. s. dubitatione ⁊ deceptione ⁊ est pbatū prius ⁊ declaratū in. 2°. ⁊. 3°. articul. q̃ illa pōt haberi ex puris nālibus. aut intelligit de veritate que ē passio entis. ⁊ tūc cū ens possit nāliter cognosci. g̃ ⁊ verū cum sit passio eius. ⁊ si verū. g̃ ⁊ veritas per abstractionē. qz quecūqz forma pt intelligi ut in subiecto pōt etiā intelligi ut in abstracto in se ⁊ in abstracto a subiecto. Aut 3°. intelligit p veritatē cōformitatē ad exemplar. ⁊ si ad creatū pz ꝓpositū. si aūt ad exēplar increatū ꝓformitas ad illud nō pt intelligi nisi illo exēplari cognito quia relatio nō est cognoscibilis nisi cognito extremo. g̃ falsū est qd ponit i op. s. exēplar eternū esse rōnem cognoscēdi nō cognitū. Preterea secūdo sic. Intellectus simplex qd intelligit cōfuse pt cognoscere diffinitiue inquirēdo diffinitionem illius cogniti p viā diuisionis. hec cognitio diffinitiua videt pfectissima pertinens ad intellectuz simplicē ex tali cognitione pfectissima terminorū pōt itellectus pfectissime cognoscere ꝓncipium ⁊ ex ꝓncipio cōclusionē. ⁊ in hoc cōpleri videt notitia intellectualis. ita q̃ non videt cognitio veritatis necessaria hri ultra veritates p̃dictas. Itē. 3°. aut lux eterna causat aliquid prius nāliter actu aut nō. si sic. aut g̃ in obiecto aut in intellectu. nō in obiecto. qz obm̄ inquantum hz esse i intellectu nō hz esse reale sed intentionale. igit nō est capax alicuius accidentis realis. Si in intellectu. igit lux increata nō imutat ad cognoscendū sinceram veritatē nisi mediāte affectu suo. ⁊ ita eque pfecte videt op. cōis ponere notitiā in lumine increato sicut ista op. qz ponit eā videri in intellectu agēte qui est effectus lucis increate ⁊ pfectior q̃ esset illud lumē accidētale causatū. Si autez nihil causat ante actū. aut ergo sola lux causat actū aut lux cū intellectu ⁊ obiecto. si sola lux. g̃ intellectus agens nullā habet opationē in cognitione sincere veritatis. qd videt incōueniens. quia ista operatio est nobilissima intellectus nri. g̃ intellectus agēs qui est nobilissimus in anima cōcurret aliquo mō ad istā actionē. similiter etiā fm phm. 3°. de aia. intellectus agēs cozñdet in rōne actui possibilis in rōne passiui. g̃ qcd recipit possibilis ad illud aliquo mō se habet actiue intellectus agens. Hoc etiā incōueniens qd illatū est cōcludit ex op. predicta per aliā viam. qz fm sic opinantē agēs utēs instro nō pōt hre actionez excedentē actionem instrumēti. igit cū virtus intellectus agentis non possit in cognitionez sincere veritatis lux eterna utens intellectu agente nō poterit in cognitionē uel in actionē istius cognitionis sincere veritatis. ita q̃ intellectus agēs habeat ibi rōnem instrumēti. Si dicas q̃ lux increata cum intellectu ⁊ obiecto causet istam veritatem sinceraz hec est cōis op. q̃ ponit lucem eternā sicut causam remotā. causare omnē certā cognitionē uel veritatem. uel igit erit ista op. incōueniēs. ul non discordat a cōi op.

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto Biblioteca

Ad quēstionē igr dico q̃ ppter verba Aug. oportet ꝓcedere q̃ veritates infallibiles vident in regulis eternis. ubi p̃mo nota q̃ pōt ly in accipi obiectiue. ⁊ hoc quadrupliciter. uel sicut in obiecto proximo. uel sicut in cōtinente obiectuz proximū. uel sicut in eo virtute cui' obiectū proximū mouet. uel sicut in obiecto remoto. Ad intellectū primi dico q̃ omia intelligibilia actu intellectus diuini habent esse intelligibile. ⁊ in eis oēs veritates de se relucent. ita q̃ intellectus intelligens ea ⁊ virtute eorū intelligens necessarias veritates de eis videt in eis sicut in obiectis istas veritates necessarias. illa aūt inquantū sunt obiecta secūdaria intellectus diuini sunt veritates. quia ꝓformes suo exemplari intellectui .s. diuino. ⁊ sunt lux quia manifestatiue ⁊ sunt ĩmutabiles ibi ⁊ necessarie. sz eterne sunt fm quid. quia eternitas est cōditio existentis. ⁊ f'la nō habēt existentiaz nisi fm quid. sic ergo primo possum' dici videre in luce eterna hoc est ĩ obiecto secundario intellectus diuini q̃ō est veritas uel lux eterna modo exposito. secūdus modus patet similiter. quia intellectus diuinus cōtinet istas veritates quasi liber. sicut dicit illa auctoritas Augu. de tri. i4. c. i5. uel. 34°. q̃ iste regule scripte sunt in libro lucis eterne. i. in intellectu diuino inquantū continet veritates istas. ⁊ licet ille liber nō videat. videnē tamē ille q̃ditates uel veritates q̃ sunt scripte in illo libro. ⁊ eatenus posset dici intellectus noster videre veritates ĩ luce eterna. hoc est in illo libro sicut in ꝓtinēte obiectū. ⁊ hoc fm secundū modū. vl' etiā in illis veritatibus que sūt lux eterna fm quid sicut in obiectis videmus. ⁊ hoc fm primū modū. ⁊ alter istorū modorū videt esse de intellectu Aug. i2°. de tri. c. i4°. q̃ ratio quadrati corporis manet incorruptibilis ⁊ ĩmutabilis ⁊c. nō aūt manet talis nisi ut est obiectū secundariū intellectus diuini. Cōtra tñ primū modū est dubiū. si enim nō videmus istas veritates ut in intellectu diuino. q̃ non videmus intellectū diuinū quō dicemur videre in luce increata ex hoc q̃ videmus in tali luce eterna fm quid. q̃ habet esse in luce increata sicut in intellectu cognoscēte. Huic rñdet tertiū modū q̃ illa ut sunt obiectū secundariū intellectus diuini nō habēt esse nisi fm quid. operatio aūt vere realis nō cōpetit precise alicui enti s cōm quid virtute sui. sed si aliquo mō cōpetit sibi. ꝗ oportet esse virtute alicuius cui cōpetit esse simpliciter. igit istis obiectis secūdariis nō cōpetit mouere intellectū precise nisi in virtute esse intellectus diuini q̃ō est ei simpliciter. ⁊ p q̃ō ista habēt esse fm q̃d. sic igit in luce eterna fm quid sicut i obiecto primo videmus. sed in luce increata videmus fm tertiū modū. sicut .s. in causa proxima cuius virtute obiectum proprius mouet. Iuxta hoc etiā posset dici q̃ quantū ad tertiū moduz videmus in luce eterna sicut in causa prima obiecti in se. nā intellectus diuinus pducit ista actu suo iesse itelligibili. ⁊ actu suo dat huic obiecto esse tale ⁊ illi tale. ⁊ p cōsequens dat eis talē rationē obiecti p quā rōnez p̃mo mouēt intellectū ad cognitionē talē certā. Et q̃ ppie posset dici intellectū nostrū videre in luce eterna quia lux est causa obiecti apparet per similē. quia ppie dicimur intelligere in lumine intellectus agentis. cū tamē illū lumē nō sit nisi causa actiua. .s. uel faciēs obiectū in actu uel virtute cuius obiectuz mouet uel utrūq̃. ista igit duplex causalitas intellectus diuini qui est vera lux increata. videlicet q̃ pducit obiecta secundaria inesse intelligibili. ⁊ q̃ est illis virtute cuius obiecta secūdaria etiam producta mouēt actualiter intellectu. pōt quasi integrare vnū tertiū membrū de causa propter quā dicamur videre in luce eterna. Et si obiciat ꝓ

istos duos modos integrātes tertiū mēbrum de cā. quia tunc magis videt q̃ videmus videre in deo volēte uel in deo ut volūtas est q̃ in deo ut lux est. qz voluntas diuina est principiū imediatum cuiuslibet actus ad extra. Rndeo intellectus diuinus inquantū aliq̃ mō prior est actu volūtatis diuine pducit ista obiecta inesse itelligibili. ⁊ ita respectu istorum videt esse cā mere nālis. qz de' non est causa libera respectu alicuius nisi q̃ p̃supponit aliq̃ se aliq̃ mō volentez scōm actū volūtatis ⁊ sicut intellectus ut prior actu volūtatis pducit obiecta in esse intelligibili. ita ut prior causa videt coopari illis intelligibilibus ad eorū affectū nālem ut .s. apprehensa ⁊ cōposita causent apprehēsionis cōformitatē ad se. videt igit q̃ cōtradictionē includat aliquē intellectū talē cōpositionē formare ⁊ compositionē non esse cōformē terminis. Iz possibile sit illos terminos nō cōcipere. quia licet deus voluntarie coagat ad ꝗ q̃ intellectus terminos cōponat uel nō. tamē cum cōposuerit ut illa compositio sit cōformis terminis hoc videt necessario sequi rōnem terminorū quā habēt ex intellectu dei causante illos termios in esse intelligibili. Et ex isto apparet qualiter non est necessaria specialis illustratio ad videndū in regulis eternis. qz Aug. non ponit in eis videri nisi vera q̃ sunt necessaria ex vi terminorū. ⁊ in talibus ē maxima necessitas tā cause remote q̃ prime respectu effectus. puta tam intellectus diuini ad obiecta mouentia q̃ illorū obiectorū ad veritatē cōplexionis de eis. ⁊ licet etiā nō sit tanta necessitas ad pceptionē illius veritatis q̃ oppositum includat cōtradictionē. tamē necessitas est ex parte cause prime coassistēte sibi causa remota. quia termini apprehensi ⁊ cōpositi nati sunt nāliter causare euidentiā conformitatis cōpositōis ad terminos. ⁊ si ponat q̃ deus coagat terminis ad istū effectū influentia generali. non tamē necessitate naturali. sed siue sit influentia generalis siue q̃ plus est necitas nālis influendi terminis ad hūc effectum. patet q̃ nō requirit illustratio specialis. Assumptū de intentōne Aug. patz per ipm. 4°. de tri. c. 35°. vbi loquit de phis infidelibus nōnulli eorū potuerunt aciem mentis ultra omnē creaturā transmittere ⁊ lucē incōmutabilis veritatis quantulacūq̃z ex parte attingēr q̃ xpianos multos ex fide interim soli viuentes nōdū potuisse deridēt. igit vult q̃ xpiani credita nō vident in regul' eternis. sz phi videt in illis nēcia multa. idē 9°. de tri. 6°. c. uel. i5°. nō qual' sit vniuscuiusq̃z hominis mēs ⁊c. quasi dicat cōtingentia nō videnē ibi sed necessaria. ⁊ in codē. 4°. li°. c. i6°. uel. 36°. arguit ꝓtra istos phos. nunquid quia verissime disputant ⁊ documētis certissimis persuadent eternis rōnibus omia tēporalia sieri. propterea potuerūt in ipsis rōnibus pspicere uel ex ipsis colligere quot sunt aīalium gnia. que semina singulorz in exordijs ⁊c. nōne ista omia nō per illā incōmutabilē sapientiā sed p locorū ac tēporū historiā quesierūt ⁊ ab aliis experta atq̃z cōscripta crediderūt. g̃ intelligit q̃ p regulas eternas nō cognoscunt illa cōtingentia que tm̃ per sensus cognoscūtur uel per historias credunt. ⁊ tamē specialis illustratio magis requirit in credēdis cōtingentibus q̃ in cognitis necessarijs. imo ibi maxime remouet illustratō specialis ⁊ sufficit sola generalis. Cōtra quid igit dicit Aug. i2°. de tri. c. i4°. uel 32°. q̃ paucorz est puenire mentis acie ad rōnes intelligibiles. ⁊. 83. q. q. 46. nō nisi pure anime ad illas ptingūt. R°. ista puritas non debet intelligi a vitijs. quia. i4°. de trini. c. i5°. uel. 34°. vult q̃ iniustus videt in regulis eternis quid in his sentiendū sit. ⁊. 4°. li°. c. p̃allegato. vult q̃ phi viderunt veritatē in regulis eternis sine fide. ⁊ questione eadem vult q̃ nullus potest esse sapiēs sine cognitōe

Universidad de Deusto Biblioteca

ydearum. eo mō quo Platonem forsan cōcederet esse sapientē. Sed ista puritas debet intelligi eleuando intellectū ad cōsiderandū veritatē ue relucent in se non tm̄ ut relucēt in fantasmate. vbi cōsiderandū q̄ res sensibilis extra causat fantasma cōfusum. ⁊ vnū p accn̄s in virtute fantastica representās. s. rem fm̄ quātitatem figurā colorē ⁊ alia accn̄tia sensibilia. ⁊ sicut fantasma representat tm̄ cōfuse ⁊ p accn̄s. ita multi percipiūt tm̄ ens per accidens. veritates aūt pure precise sunt tales ex ꝓpria rōne terminorū inquantū illi termini abstrahunt ab oibus per acidēs cōiunctis cū eis. Nō enī hec ꝓpositio. Omē totuz est maius sua parte. ꝑmo vera est: ut totū est in lapide uel ligno. sed ut totū abstrahit ab omnibus quibus cōiungit per accn̄s. ⁊ ideo intellectus qui nunq̄ intelligit totalitatem nisi in cōceptu p accidēs. puta in totalitate lapidis uel ligni nunq̄ intelligit sincerā veritatē huiꝰ principij. quia nū q̄ intelligit precisam rōnem termini per quā est veritas. paucoruz igit est pertingere ad rationes eternas. quia paucoꝝ est habere intellectiones per se. ⁊ multorum est habere cōceptus tales per accidens. sed isti nō dicunt distingui ab alijs p specialē illustrationē sed p melioza nālia. quia habēt intellectū magis abstrahentē ⁊ pspicaciorē uel propter maiorē inquisitionē p quā eque ingeniosus peruenit ad cognoscenduz illas q̄dditates quas alius nō inquirēs nō cognouit. Et isto mō intelligit illud Aug. de videnti in monte ⁊ videnti inferius aerez nebulosum ⁊ superius aerē sincerū. 9. de tri. c°. 6°. uel. 46°. qui enī tm̄ intelligit semper cōceptus per accn̄s ipse est quasi in valle positus circūdatus aere nebuloso. sed qui separat quidditates intelligēdo ꝑcise eas conceptu p se que tm̄ relucent i fantasmate cū multis alijs accn̄tibꝰ adiunctis ipse hz fantasma inferius. s. aerē nebulosū. ⁊ ipse est in monte inquantuz cognoscit illā veritatē ⁊ videt verum sua pza. ut istā veritatē supiorē in virtute intellectus increati que est lux eterna. Et isto ultimo mō pōt cōcedi q̄ cognoscātur veritates sincere in luce eterna sicut in obiecto remoto cognito. qz lux increata est primū ꝓncipiū entiū speculabiliū. ⁊ ultimus finis rerū practicarū. ⁊ ideo ab ipsa sumunt ꝓncipia tā speculabilia q̄ practica. ⁊ ideo cognitio omniū tam speculabiliū q̄ practicabiliuz p ꝓncipia sūpta a luce eterna ut cognita ē pfectior ⁊ purior cognitōe sūpta p principia i genere. ꝓprio sicut dictū est i qōne de theologie sb̄o. ⁊ est eminētior alia quacunq̄. Et hoc mō cognitio omniū pertinet ad theologū. Cognoscere. n. triangulū hēre tres ut est quedā participatio ꝑa ⁊ hēre talē ordinē in vniuerso q̄ quasi exp̄mit pfectionē dei. hoc est nobiliori modo cognoscere triangulū hēre tres q̄ p rōnem trianguli. ⁊ ita cognoscere q̄ tēpate videndum sit ꝓpter btitudinē ultimā cōsequendā q̄ est attingendo dei ēntiaz in se est pfectius cognoscere istud cognoscibile practicū q̄ p principiū aliq̄ō in gēre moris. puta p hoc q̄ honeste viuenduz sit. ⁊ isto mō loquit Augu. de luce increata ut cognita. i5°. de tri. ca°. 27°. uel. 8°. vbi seipsum alloquens: ait. Nēpe ergo multa vā vidisti eaq̄z discreuisti ab illa luce qua tibi lucente vidisti. attolle oculos ad ipsam lucem ⁊ eos in eam figx̄i potes. Sic enim videbis quid distet natiuitas verbi dei a processione doni dei ⁊ paulo post. Hec ⁊ alia similiter certa oculis tuis interioribus lux ista mōstrauit. que igit est causa cur acie fixa ipsam videre nō possis. nisi utiq̄ ifirmitas tē.

Ex dictis patet ad omnes auctoritates Augustini. in oppositum ⁊ scōm aliquem dictorū modorū videndi exponi possunt auctoritates Augu. que occurrunt de ista materia.

De sexto articulo

videndum est quōmō ille tres rationes facte pro prima op. aliquid veri concludunt inquantuz accipiunt ab Augu. licet nō cōcludant illā conclusionē falsaz ad quā inducunt. Ubi sciendum est q̄ a sensibilibus sicut a causa p se ⁊ principali nō est expectanda sincera veritas quia noritia sensus est vere aliquid per accidens. ut dictū fuit. licet actus sensuum aliqui sint certi ⁊ veri. sed virtute intellectus agentis qui est participatio luceris increate illustrantis sup fantasmata cognoscit quidditas rei. ⁊ ex hoc habet sinceritas vera. ⁊ per hoc soluit primuz argumentū Henrici. ⁊ scōm intentionē Augusti. non plus concludit. Ad secundam rationē Henrici dico q̄ anima mutabilis est ab vno actu desperato ad alium scōm diuersitatē obiectorū ⁊ suā illimitationez ⁊ imaterialitatē. quia est respectu cuiuslibet entis fin alij ab actu in non actum. quia non semper est in actu. sed respectu primoruz principiorum quorū veritas nota est ex terminis ⁊ cōclusionum euidenter deductarū ex terminis non est mutabilis a contrario in contrarium. a vero in falsum. Regule enim in lumine intellectus agentis intellectum rectificant ⁊ ipsa species intelligibilis terminorū. licet in essendo sit mutabilis. in representando tamē in lumie intellectus agentis imutabiliter representat. ⁊ per duas species intelligibiles cognoscuntur termini ꝑmi principij. ⁊ ita illa vnio est vera ⁊ certa euidenter.

Ad tertiū dicenduz q̄ concludit contra eum. quia non ponit nisi speciē intelligibilem uel fantasma. nō autē cōcludit de specie intelligibili representāte quidditatem. Dicendū autē q̄ si potentie sensitiue nō sunt impedite species sensibilis veraciter rep̄sentant rem. sed in somno potentie sensuū exteriorū sunt ligate ideo virtus imaginatiua cōseruans species sensibiles scōm diuersitatem fluxus humorū capitis apprehendit eas tanq̄ res quarū sunt similitudines. quia vim rerum habent scōm philosophū de motibus animalium. non plus concludit tertia ratio.

E uestigio

Quero vtruz in omni creatura sit vestigiū trinitatis.

Qō non. quia per vestigiū potest inuestigari naturaliē illud cuius est vestigium. ergo per creaturaz posset naturaliter inuestigari trinitas. qō est falsum. quia hoc excedit naturalē rationem. Item si in natura intellectuali est imago trinitatis. igitur non vestigiū cōsequētia patet. quia ista habēt oppositas ⁊ distinctas rationes rep̄sentandi. igitur nō cōueniunt eidem. Item natura intellectualis. quia nobilior est. habet aliam rationē representandi q̄ alie nature inferiores. ut rationē imaginis. sed citra naturā intellectualē sunt nature multe habētes ordinem in perfectione. sicut sunt animata supra inanimata. ⁊ mixta supra simplicia. ergo i eis erit alia ratio representandi. ita q̄ ratio vestigij nō erit cōmunis omnibus. Contra. 6°. de trini. ca°. ultimo. uel. 28°. oportet igitur ut ⁊ creatorez per ea que facta sunt intellecta cōspicientes intelligamus trinitatē: cuius in creatura quō dignuz est apparet vestigium.

In ista questione

tria sunt videnda. primo quia fm̄ ꝑm omēs transferētes fm̄ aliquā similitudinem transferūt. Uidenduz primo est de ratione vestigij in corporalibus vnde translatū est nomē eius ad propositum Secūdo videndū est que sit rō vestigij fm̄ quā transfert ad propositū. ⁊ i quo cōsistat. ⁊ respectu cuius in deo sit ratio vestigij in creatura. Tertio videndū ē in quibus fundat respectus vestigij siue creature ad deū siue econuerso cuius dicitur vestigium.

Universidad de Deusto Biblioteca

Quantum ad primum dicit q̃ vestigiũ est impressio derelicta ex transitu alicuius super vacuũ uel plenum ipm imperfecte repzesentãs ⁊ ideo imperfecte. quia vestigium repzesentat aliquid cõfuse ⁊ sub ratione speciei imago perfecte. quia sub ratione indiuidui. sicut p vestigiuz distinguit equus a boue ⁊ cognoscit q̃ transiẽs est equus non bos. non autẽ distinguit hic equus ab illo. sed imago distinguit sub ratiõe indiuidui. quia imago iouis non repzesentat cesarem. Quantũ ad secundũ articulũ dicit q̃ creatura habet ad deuz triplicẽ relationẽ sicut ad triplicẽ causã. ⁊ hoc scõm tres modos relatiuozuz q̃s ponit philosophus. 5°. metaphi. Quãtum ad primũ modũ refertur ad deum relatione fundata super vnũ. s. relatõne similitudinis. ⁊ hoc inquantũ creatura est exemplata. ⁊ refert ad deum inquantum est causa exemplaris. Quantum ad secundũ modũ. s. potẽtie refert creatura ad deũ ut productũ ad producentẽ Quantũ ad tertiũ modũ. s. modũ mẽsure refert ad deũ ut ozdinata ad ipsum sicut ad causã finalẽ. Isti igit tres respectus integrant rationẽ vestigij quia vnus non sufficit sine alijs. ut colligitur ab Aug. 83. q. q. 74. ō duob' ouis ⁊c. habetur hic. igitur in quo cõsistit ratio vestigij in creatura. Sed respectu cuius est ex parte dei. Rñdeo respectu appropriatozũ tribus personis diuinis. nam creatura per primũ respectũ. s. similitudinis repzesentat artẽ exemplantez que appropriat filio. per secunduz repsentat potentiam producentis que appropriat patri. per tertiũ repzesentat bonitatem sinienti⁊ que appropriat spiritui sancto.

Contra illud q̃ dicit in primo mẽbro. si tantũ esset vnũ animal. ita q̃ nõ esset aliud possibile in vniuerso adhuc eius vestigium non esset eius imago. qz adhuc non esset eius vestigium similitudo totius sed partis. imago autez est totius similitudo. ⁊ tamẽ tũc non repzesentaret ipm cõfuse. i. scõm aliquã rationem cõmunem sibi ⁊ alijs.

Quantum ad hoc igit dico q̃ vestigiũ est similitudo illius partis animalis a qua imprimit in aliquid sibi cedens. sed similitudo expressa partis nõ est similitudo totius. qz neqz scõm rationẽ totius in se nec etiam quatum imediate cognoscit sed arguitiue tm̃. ex hoc q̃ cognoscit illud repzesentum esse aliq̃d illius. ⁊ ideo si illud suppositũ sit falsũ. puta q̃ illud imprimens est separatũ a toto. ut si pes amputatus a corpore imprimeret vestigiuz errare quis circa totuz cuius nata est esse talis pars impressiua vestigij. patet etiã q̃ si totum corpus esset ita impressũ pulueri sicut modo pes est impressus illa impsio derelicta vere esset imago ⁊ similitudo totius sicut modo vestigiũ est similitudo partis. Hoc etiã ad propositũ applicando non videt q̃ prima differentia posita inter vestigiũ ⁊ imaginẽ sit vera quia nulla creatura repzesentat deũ nisi scõm cõceptus cõmunes ⁊ nõ fin conceptus speciales. s. spẽi specialissime. g̃ non est differentia creature ad creaturã in repsentando deũ in ratione cõmuni ⁊ nõ cõmuni. Qõ etiã dicit in secũdo mẽbro q̃ vestigiũ cõsistit in illis tribus relationibus nõ videt verũ. quia licet rõ vestigij dicat respectũ quẽadmodũ similitudo. realiter tamẽ nõ est respectus tm̃ sicut nõ dicit similitudo esse in respectu precise. sed in aliquo absoluto in quo fũdetur relatio similitudinis. ita videt etiam ratio vestigij non esse in respectu pcise. sed in aliquo in quo fundat ille respectus. ⁊ hoc probat sic. quia vestigiũ est similitudo vestigiati. ex quo cognito cognoscit illud. ergo vestigiũ potest precognosci naturaliter illi cui' est vestigiũ sed relatio non pōt pcognosci termino

naturaliter. Item q̃ dicit q̃ illi tres respectus pertinent ad illos tres modos relatiuozũ. hoc videt falsum. quia phs 5°. metaphi. ponens differentiã duozuz modozũ. ad tertiũ vult q̃ in duob' primis modis sit mutua relatio. in tertio autẽ non. sed tantũ vnũ dicit ad aliud. quia aliquid est eius. omnis aũt relatio creature ad deum est non mutua. sed tãtum dicit deus ad creaturã. quia creatura ad ipsum. ergo omnis respectus creature ad deum est scõm tertiuz modum.

Quod aũt adducit de primo modo de similitudine non valet. quia illa similitudo que est exemplati ad exẽplar nõ est de primo modo. quia nõ est similitudo vniuocationis sed imitationis. imo pertinet ad tertiũ modũ sicut manifeste patz per phm qui in tertio modo ponit relationẽ scientie ad scibile. ⁊ vniuersali ter mensurati ad mensurã. Exemplar autẽ habet rationẽ mẽsure respectu mẽsurati uel exemplati. g̃ ⁊c.

Quantum ergo ad secundũ articulũ cõcedo q̃ omnis respectus creature ad deũ pertinet ad illum tertiũ moduz relatiuozũ nec in solis respectibus consistit vestigiũ sed in aliquibus absolutis. ⁊ forte in aliquo respectu sicut in tertia sui parte. scõm q̃ assignat Augu. partem vestigij. 6°. de trini. ca°. 9°. ad. 18°. vbi dicit de creaturis. Hec igit omnia que arte diuina facta sunt ⁊ vnitatem quandã in se ostendunt ⁊ speciem ⁊ ozdinẽ. vnitas autẽ est perfectio absoluta sicut patet per exempla sua ibi vnũ aliquid est sicut natura corpozis ⁊c: species etiam seu forma absolutũ aliq̃d est sicut patet per exempla sua ibidem. sicut sunt qualitates corpozũ ⁊ doctrina animarũ. Ozdo autẽ aliquẽ respectũ dicit sed non ad finẽ ultimũ sed ad operationem. vnde dicit aliquem ozdinem tenet sicut sunt pondera ⁊ collationes corpozũ ⁊ amores aut delectatõnes animarum. quare ⁊c. Hec tria sic sumpta repzesentant sub ratione similitudinis tria correspondentia eis in deo. quia vnitas respicit summã vnitatẽ primi pncipij a quo est ozigo. ⁊ quo ad hoc ait. In illa trinitate summa ozigo est rerum omniũ. Species in creatura repzesentat summã pulchritudinem in deo. vnde ⁊ subdit. ⁊ sũma pulchritudo. Ozdo siue operatio in creatura repzesentat operationem perfectissimaz in deo. ⁊ quo ad hoc subdit. ⁊ btissima delectatio. Possunt ⁊ alia multa in creaturis assignari que velut similia repzesentant in diuinis aliqua appropriata personis. puta vnũ verum bonũ. Unũ in creatura repzesentat vnitatẽ appropriatã patri. Verum veritatem appropriatã filio. Bonũ bonitatem appropriatã spiritui sancto. Et iste omnes pfectiones substantie sunt absolute ⁊ repzesentant absolutas dei pfectiones psonis appropriatas. Aliter multipliciter assignat vestigiũ siue i illis que per rationẽ similitudinis repzesentant aliqua appropriata psonis siue per rationẽ pportionalitatis. Dico aũt proportionaliter repsentare quando ratio illius repzesentantis nõ est formaliter in deo sed aliquid pportionale illi rationi sicut de illa assignatione. Modus: Species ⁊ Ozdo: cum qua videt esse eadem illa assignatio. Sapiẽtie. ij°. In numero pondere ⁊ mensura. Modus accipit pro limitatione ⁊ pro eodẽ accipit mensura in illa assignatione. Sapiẽtie. ij°. Pondus autez accipit ibi pro ozdine. ⁊ numerus pro specie. Numerus siue species ⁊ pondus siue ozdo exponãtur sicut in prima assignatione. Sed mensura q̃ est idem q̃ modus nõ repzesentat aliq̃d sub ratione similitudinis. sed sub ratione proportionabilitatis. quia limitatio pducti repzesentat potentiã illimitataz producẽtis. ⁊ sic patet quibus in creatura consistit vestigiũ ⁊ respectu quorum in diuinis. quia respectu appropriatozz

Universidad de Deusto Biblioteca

personis diuinis. Sed quomõ accipitur ratio vestigij in diuinis cũ sit similitudo partis cũ in diuinis non sit pars.

Respondeo ut trinitas est quasi qõdam totum numerale saltem in conceptu intellectus nostri. psona est ibi quasi pars huius totius. ita etiam appropatum persone inquantum appropriatuz est ibi quasi pars eiusdem. quia accipit pro illo cui appropriatur. nec tantũ hoc sed etiam appropriabile. licet non acceptum ut appropriatũ adhuc est ibi quasi pars eiusdem. quia eius ratio ut est: ⁊ ut concipitur complete saluatur in vna persona. ⁊ per cõsequens ratio eius nõ ponit trinitatẽ: sed ponit cõcomitanter vnitatez alicuius persone in qua sit. licz igitur creatura cõmuniter non repzesentet nec personaz ut persona que est in intellectu nostro quasi pars trinitatis. nec appropriatuz ut appropriatũ. Nõ enim sic cognoscitur appropriatũ nisi cognoscatur illud cui appropriat. repzesentat tamẽ appropriabile in quo saluat quasi ratio partis modo predicto respectu trinitatis.

Quantum ad tertium articulum

dicitur scõm Boetium de ebdomadibus. q̃ diuersum est esse. ⁊ id quod est. quia illud quo aliquid est dicitur ratitudo eius. Quo autẽ ipsuz est quod est. uel aliquid. dicitur aliquitas eius. Hoc intellecto dicitur q̃ respectus vestigialis in creatura non fundatur in ratitudine rei. sed in aliquitate tantum. ⁊ est formaliter ratitudo eius.

Modus ponitur iste scõm Auicen. quinto metaphi. Humanitas est tantũ humanitas. ergo ratio humanitatis nõ est res rata. ergo oportet q̃ aliquo alio extra rationem formalez humanitatis sit ens ratum. Arguitur etiaz q̃ illud quo formaliter est ratitudo eius sit respectus vestigialis. ⁊ hoc primo sic.

Quicquid includitur in per se intellectu alicuius inquantũ tale. est illud quo ipsum formaliter est tale. sed respectus vestigialis includitur in ratione cuiuslibet entis rati. ergo ⁊ cetera. probatio minoris. quia quoddã ens est. qõ est ipsum esse. sicut deus. quoddam quod non est ipsum esse. sed cui cõtingit esse. sicut omne aliud extra a deo. quod non est de se esse. sed tantũ est ens cui contingit esse. ex hoc arguitur sic. Quodcũq̃ ens qõ non est de se esse sed tantũ cui contingit esse non est ens ratum nisi participãdo ipsum esse uel inquantũ participat ipsum esse. sed omne aliud a deo est cui contingit esse ⁊ non est ipsum esse. ergo nõ est ratum nisi inquantum participat esse. ergo illa participatione formali est ratum. Secũdo sic. nihil aliud a deo potest perfecte cognosci sine cognitõe omnium causarũ intrinsecarũ ⁊ extrinsecarum p̃mo phisicozũ. Tunc vnũquodq̃ sed si essentia alicuius talis esset absoluta ⁊ nõ includeret essentialiter respectuz ad causam extrinsecam posset perfecte cognosci sine cognitione cause extrinsece. ergo oportet q̃ includat talem respectum. Adducit ad hoc Augustinus. 8°. de trini. ca°. 3°. uel. 8°. Uidebis bonum omnis boni ⁊c. Item Boetius de ebdomadibus. Si paulisper per intellectum ãmoueas ipsum primuz bonum. tunc licet sint bona nõ tamẽ in eo q̃ sunt erũt bona. ergo aufertur ratio boni ab eis ablato per intellectum primo bono. ⁊ p cõsequens bonitas formaliter in eis dicit respectum. quia participationi summi boni. Si arguit contra istam opinionem per Auerr'. ij°. metaphi. q̃ relatio habz debilissimum esse. ergo nõ est nec potest esse formaliter ratitudo entis formaliter rati. Dicit q̃ duplex est relatio. quedam accidentalis. ⁊ quedam substantialis. ⁊ accipit ista distinctio relationis a Simplicio super predicamẽta vbi vult q̃ aliqua in. non cõstituũt predicamẽta sicut alia. pro eo q̃ aliqui respectus sunt

essentiales siue substantiales aliqui nõ. Dicunt igit q̃ dictum cõmentatozis verum est de relatione accidẽtali nõ de substantiali. Si autẽ obijcit q̃ omnis relatio presupponit fundamentũ inesse ratio. igitur non est ipa ratitudo fundamẽti. Dicitur q̃ verũ est de relatione adueniente fundamento. non autẽ de constituente fundamentum. ⁊ huiusmodi est ista ⁊c.

Cõtra ista ut intelligantur

verba illa distinguo tria scõm opinionẽ illius doctozis in cuius dictis videtur fundari ista op. Quia fm ipsũ res dicit vno modo a reor reris qõ est opinari. ⁊ sic est cõmunis scõm ipsum figmentis ⁊ nõ figmẽtis. Secundo mõdo res dicit a ratitudine. loco istozũ verborum accipio verba planioza. pro re dicta a reor reris accipio realitatez opinabilem que cõmunis est scõm ipsũ figmẽto. ⁊ non figmento. pro re autem dicta a ratitudine accipio scõm intentionem suam realitatẽ quidditatiuã. quia ponit rem quidditatiuã esse ratam per hoc q̃ est exemplata qõ non conuenit figmentis. vltra ista non restat nisi realitas existentie actualis. Habemus ergo tria per ordinem. realitatẽ opinabilez. quidditatiuam ⁊ existẽtie. Quero tunc quid intelligit per aliquitatem. Si realitatez opinabilem cum illa sit cõmunis alicui ⁊ nihilo. illa de se nihil est. igitur si ratitudo fundet in aliquitate sic sũpta sicut quidditas uel essentia in supposito fundatur in nihilo. ⁊ qõ fundat in nihilo. nihil est. quia quod nihil est ad se nihil est ad aliud. 7°. de trini. ca°. 3°. ergo ratitudo nihil est. igitur tota res composita ex ratitudine ⁊ aliquitate erunt duo nihila. Si aliquitas dicat realitas quidditatiua. Quero quid intelligit per ratitudinem aut realitatem quidditatiuã. aut realitatem existentie. Si quidditatiuam. igitur dicere ratitudinem fundari in aliquitate est dicere realitatez quidditatiuam fundari in realitate quidditatiua. quod nihil est. Si realitatem existentie. Contra. igitur illi realitati existentie p̃supponitur ratitudo. quia res scõm istam opinionem habet vere esse ratum ante esse existentie. ⁊ ita non potest p̃ima ratitudo eius esse existentie.

Si dicas q̃ aliquitas que est realitas opinabilis est quid cõmune alicui ⁊ nihilo. Sed alia est aliquitas que est propria figmentis. ⁊ alia que est propria rei possibili esse. que non competit figmentis. ex qua componitur res habens aliquitatem ⁊ ex ipso esse sicut ex ratitudine sua. Contra. hoc est dicere q̃ duplex est aliquitas. alia alicuius ⁊ nihili. alia alicuius tantũ. sicut si diceretur duplex est albedo. alia albi ⁊ nigri. ⁊ alia albi tantũ. Et preterea de illa aliquitate propria entitati possibili quero. aut illa est respectus tantũ ⁊ fundatur in aliquitate cõmuni. quia illa sola precedit eam. ⁊ tunc fundabitur in nihilo. ut dictum est. ⁊ tunc erit nihil aut illa aliquitas propria est absolutum ⁊ per eam distinguitur res habens eam a figmentis per te. igitur ista est prima ratitudo rei ⁊ absoluta. ⁊ ita respectus non erit prima ratitudo rei. Preterea secũdo sic. Humanitas aut habet de se conceptuz cui non repugnat aliquid subesse in effectu aut cui repugnat de se aliquid subesse in effectu. aut cui de se aliquid subest in effectu. non tertio modo scõm omnem opinionem. quia hoc est propriuz soli deo. Si detur q̃ de se repugnet sibi aliquid subesse illi conceptui. igitur per illum respectum aduenientem non potest ei competẽ q̃ aliquid possit sibi subesse. quia qõ repugnat alicui ex parte sui nõ potest ei non repugnare stante natura eius. ⁊ ita non fit sibi non repugnans per aliquẽ respectuz aduenientẽ. ergo cõceptus humanitatis est talis cui

Universidad de Deusto Biblioteca

de se non repugnat aliqd subesse in effectu. sed talis conceptus entis rati scom op. istius magistri. quia coceptui figmenti repugnat aliquid subesse in effectu.

Preterea phs. 4°. metaphi. ex opinioe dicentiu omia apparetia esse vera, ifert istud impossibile q oia erunt ad aliqd. qd no intelligit tm denominatiue. quia sic omnia esse ad aliquid verū est. saltez omnia alia a deo. ergo intendit inferre pro maximo incouenienti omia esse een tialit ad aliquid. hec autē op. ponit oia esse essentialiter ad aliquid. g hec coclusio omnia esse ad aliqd apud plm e magis incouenienś q ista omnia apparentia sunt vera. Respondet. philosoph' dicit q omia erūt ad aliquid scilicet ad opinionē ⁊ sensum. Contra. in argumento ducēte ad impossibile. conclusio debet eque uel magis esse impossibilis q premissa. ista conclusio illata quaten' sic illata non differt a premissa que ponit omnia esse vera propter apparentiā eorum sensui uel opinioni nisi in hoc q infert omnia esse ad aliqd. ergo si in aliquo habet maiorē impossibilitatē q p̄missa est illa impossibilitas omnia sunt ad aliqd simpliciter. Quarto sic. humanitas inquantū humanitas aut habet tantū quid nominis. aut habz quid rei qd repugnat figmentis. si primo mo igit de humanitate inquantū humanitas non plus est scientia q de chimera. ⁊ per ꝯsequēs methaphysica que est de quidditatibus no magis est scientia q si esset de figmentis no intelligibilibus. p̄ter cōtradictionē inclusaz in eis. Si vero humanitas inquātū humanitas habet quid rei qd repugnat figmētis. ergo humanitas vnde humanitas ē quid ratum. Respondet q humanitas vnde humanitas habet aliquā diffinitionē. sed illa non indicat ens ratum. quia figmēta possunt habere genus ⁊ differentias. ⁊ ita diffinitionē. sed ad habendū rationem completā entis rati. oportet addere respectum ad ens imparticipatū. Istud non respondet ad argumentū quin metaphysica nulla sit scientia. Similiter qd dicit de figmētis: q figmenta habent genus ⁊ differentiā. falsum est. quia omne tale habet rationem in se falsam ⁊ includentē contradictionē. quia vna pars repugnat alteri. sed tales partes nunq̄ sunt genus ⁊ differētia. quia differentia est per se determinatiua generis. ⁊ p con sequens non repugnat ei.

Secundo contra

opinionem arguit ex dictis eius. primo sic. Quodlibz ens est formaliter actiū sua ratitudine. quod probat. quia ratitudine est formaliter in actu. Sed nihil scom ipsum est formaliter actiū relatione. quia relatio non est principiū agendi. ergo ratitudo no est relatio. Iti fm ipsum nulla cratura inquantū rata differt spē ab illo esse qd est deus. sed ipsum esse qd est deus scom omnē opinionem est absolutū. quomo igit illud qd est formaliter relatio non differt specie ab eo. quod est absolutū. Item scom ipsum ens rationis participat ens ratum. non tamē formaliter est res rata. ergo participatio talis non est formaliter ipsa ratitudo. quare ⁊c.

Quantum ad istuz

articuluz dico q nullus respectus est ratitudo siue quo aliquid est firmum ens vel verum ens uel certū ens in quacūq entitate. quia omnis respectus aliquid habet in quo fundat quod scom se non est ad aliud. ⁊ in illo priori in quo ē est essentialiter ens ad se si non est essentialiter ens certum aut ens firmum no erit capax alicuius respectus per quem fiat ens ratum. quia ens non ratum si fiat ratū aut fiet ratū ex se. qd includ ꝯdictionē. qz quicqd est ex se aliqle est necessarie. aut ab aliquo causante fiet ratum.

⁊ si hoc prius nāliter absolutū aliquod pōt terminare illā causationez q̄ respectus. quia formalis ro cuiuslibet termini pmi p̄ducti no ē necessario respect'.

Ad rationes pro

op. opposita quantū ad istū tertiū articulum. Ad illud Auic. de humanitate dico q per hoc q dicit q equitas ē tm equitas. ly tm no excludit illa que sunt de per se rōne equitatis. cuiusmodi ē entitas rata. sed excludit illa que sunt p se passiones entis. vt vnuz actus ⁊c. sicut patet ibi per lām suā. Ad 2m tam maior est falsa q̄ minor. maior. quia al' in est per se hominī ⁊ essentialit inquantū homo. no tm animalitas est qua forma liter homo est ho. Si addat in maiori quicquid p se includit in intellectu alitatione. cuius tanq̄ ultimū in eo: vera est. ⁊ sic minor est falsa. cū probat per alium p syllogismum. creatura est cui conuenit esse ⁊c. dico q maior illius prosyllogismi falsa est si per ly inquantū intelligat reduplicari aliqd per se primo mo. vel si accipiat in maiore participando gerū diuū ⁊ prout exponit p quia si p ly qz intelligat causalitas ptinens ad primū modū per se. maior est falsa eodē mo. quia per se primo mo pticipatio ipa no est quo ens est formaliter ratū. si aut intelligat per ly inquantū causalitas pertinens ad secundū modū per se. qualis est in subiecto respectu ppie passionis sic cōcedo q tale ens inquantū tale ens puta lapis inquantū lapis participat eē no tamē est proprie vera ecōuersio. s. q inquantū participat est ens. Exempluz. hec falsa ppie loquēdo homo inquantum risibilis est homo. etiā intelligendo per se secūdo mo. ⁊ multo magis per se primo mo. tm hec est vera homo inquātum ho est risibilis secūdo mo. sic in p̄posito. ista no est cōcedenda: lapis iquātum participat esse est ens sumēdo iquātum ut. ō. dcm est 2°. tm pōt cōcedi aliq mo illa p̄ma. q lapis inquantū lapis p̄ticipat ipm esse ita q lapis positus in entitate rata de necessitate ⁊ p se 2°° habet respectū participatōis sine qua ipm esse includit ꝯdictionē. sicut subiectū eē sine ppria passione uel fundamentuz neciuz relationis esse sine relatione posito imino illius relationis. Tūc intelligo sic. q in primo instanti nature est ens q ē ipm esse. s. deus. in 2°. lapis est ens ratū absolutū qd nec intelligit tūc ut participans necnō participās. in 3° est ipsa participatio ⁊ respectus quidā ꝯns ad ipm lapiō

Ad argumentū ō p̄mo phicoꝝ de causis dico q aliud est relationē esse priorez cognitōe causati cogniti p cām. ⁊ aliud ipsam includi in cognitōne causati. licet enim prius lapis habeat respectū ad deum q̄ lapis cognoscat. ⁊ ideo no cognoscit perfecte nisi cognito deo. tm lapis cognoscit no cognito respectu ad deū. ⁊ ex hoc sequit q ille respectus no est de eēntia lapidis. quia nihil pfecte cognoscit. nisi cognito eo qd ē de eēntia sua. Ad Aug. dico ⁊ pcedo q qdcunq aliud bonum est per participationē bonuz. sz no vult auctas q participatio sit de eēntia illius boni. Ad Boetiū dicendū est q auctas ꝯcludit oppositū. quia ibi ponit subtractionē p̄mi boni per intellectum. ⁊ hoc posito loquēdo de creaturis. dicit q loquēdo de esse earū licet sint ⁊ bona sint. no tm inquantū sūt bona sūt. sic igr ipse subtrahens fm intellectū p̄mū bonū loquit de creaturis fm esse creaturarum. sed si esse creaturarū esset respectus ad sūmū bonū no solū esset cōtradictio subtrahere prīmū bonū ⁊ loqui de esse creaturarū sed etiā non esset intelligibile. quia no est intelligibile ponere respectum subtrahendo terminū respectus. igit intelligit q esse creaturarū sit absolutum. sed bonitas apud eū dicit quendam fluxū a primo bono. ⁊ veruz est q iste terminus fluxus dicit respectū. ⁊ ido no pōt cōpetere rei absolute. si ergo res

Universidad de Deusto Biblioteca

fm esse suũ non essent a ꝑmo bono: nõ essent bone inquantũ sunt. quia inquãtum sunt nõ fluerẽt a primo bono. eẽnt tamẽ bone per accidens si fm esse aliud fluerent a ꝑmo bono. sicut lapis si non esset fm se a voluntate primi boni. sed tm̃ fm duriciẽ inquantũ durus esset bonus. quia a volũtate primi boni esset in quantũ durus. licet non inquantũ lapis uel inquantũ ens. patet igit q̃ accipit bonum pro respectu fluxus a primo bono ⁊ hoc etiã mõ bonitas in alijs entibus a deo nõ est nisi quia sũt a volũtate primi boni. sed ista nõ est ꝓfectio absoluta ⁊ intrinseca creature. ⁊ ideo bonitas fm aliam rõnem absolutã nõ dicit respectũ ad creatorẽ. licet bonitas ut accipit ibi dicat.

Ad primum argumentũ principale dico q̃ per vestigiũ distincte inuestigat illud cuius est imago .s. pars totius. sed totũ nõ inuestigatur nisi indistincte. sicut totũ cognoscit ex parte. ita in proposito p creaturã inuestigatur appropriatũ. nõ tm̃ inquantũ appropriatũ sed ipm q̃ est appropriabile cuicunq̃ persone. sed nõ ꝓpria ꝓsonarũ. ⁊ ideo trinitas cuius conceptus est in intellectu quasi totalis inuestigat quasi p similitudinẽ partis. Ad secundũ dico q̃ quelibet essentia creata inquantũ talis essentia creata est fm determiatũ exemplar. ⁊ ideo quelibet repꝛesentat deũ sb̃ ratione vestigij. natura aũt intellectual inquantũ habz in se essentiã vnã ⁊ opationes multas inter quas est ordo orĝinis repꝛsentat trinitatẽ rõne omniũ istorum ꝓcurrentiũ in tali natura. ita q̃ natura intellectualis nõ eodẽ est vestigiuz ⁊ imago. sicut patebit magis in qõne de imagine. Ad ultimũ dico q̃ non est in essentijs creaturarũ ꝓpter ordinẽ ipaꝝ alia ratio repñtandi q̃ ratio vestigij. sed quia in aliqua nã cõcurrũt multa repꝛesentãtia vnitatẽ ⁊ trinitatẽ. ideo illa nã talis habet rõnem imaginis sicut nã intellectualis. talis aũt cõcursus nõ est in aliqua natura inferiori nã intellectuali. ⁊ ideo omnes nature alie inferiores habent ꝑcise rationẽ vestigij ⁊c.

Circa tertiam partẽ distinctionis. s. ō imagine. Quero primo de memoria. vtruz in parte intellectiua ꝓprie sumpta sit memoria ꝓprie. i. habens speciem intelligibilẽ priorẽ nãliter actu intelligendi. Et videt q̃ nõ. quia oĩs spẽs impꝛessa ab obiecto repꝛsentat illud sb̃ illa rõne qua imprimit ab eo. ⁊ si imprimit ab alio adhuc repꝛsentat sub eadẽ rõne sub qua repꝛsentaret si imꝑmeret ab obiecto. alioq̃n nõ esset vera species eius. sed spẽs q̃ñ imprimit ab obiecto imprimitur ab eo ut singulare est. quia actio est singularis. g̃ species impꝛessa a quocunq̃z nõ pot repꝛsentare vle. sed tm̃ vle repñtat intellectui. g̃ nulla spẽs impꝛssa repñtat intelligibile sub rõne intelligibilis uel vlis. secũdo sic. pñtia obiecti ẽ cã pñtie speciei ⁊ nõ ecõtra. nõ enim quia spẽs est in oculo. ideo obiectũ est pꝛsens. sed ecõuerso. g̃ ꝑma repꝛsentatio obiecti nõ est p spẽm g̃ supflue ponit spẽ ꝓpter pñtiam obiecti. tertio sic. quelibet spẽs si esset in intellectu eẽt forma nãliter agens ad intellectionẽ. sed multe possunt esse in intellectu simul si vna ponit. g̃ omnes ille naturaliter agerẽt ad intellectiones sibi cozrespondẽtes. g̃ simul eẽnt plures intellectiones in intellectu cozrespondẽtes illis plurib̃ specieb̃. si enim aliqua illarũ ageret nãliter. ⁊ tm̃ nõ esset intellectio fm eã sequeret q̃ nunq̃ possit esse intellectio fm eã. quia causa nãliter agens quãdo agit: agit fm ultimũ potẽtie suĩ. sed si tũc nõ potest habere effectũ nunq̃ habebit. pluralitas aũt ista spẽrum q̃ sequit ex ypothesi improbat per illã ratõnem Algazel. 4. metaphi. q: sicut vnuz

corpus non pot simul figurari diuersis figuris. ita non videt idẽ intellectus posse figurari simul diuersis obiectis. q̃ tm̃ sequeret ponendo simul plures spẽs intelligibiles. quarto sic. quia tunc videt sequt q̃ intellectus nõ patiet ab intelligibili inquantũ intelligibile. sed tm̃ paciet passione reali recipiẽdo quandã formã que erit sicut ꝓfectio eius realis. recipit enim speciez illã ut subiectũ recipit accidens reale. ⁊ ita non patit intellectus inquantũ intellectus ab intelligibili iquãtum intelligibile. ⁊ ex hoc sequit q̃ intelligere nõ erit motus rei ad animã. imo omnis intellectio erit actio eius absoluta sicut forma stans nõ habens aliquez terminũ extra. Ad oppositũ sic. Intellectus quãdoq̃s est in potẽtia ꝓpinqua ⁊ accidẽtali ad intelligendũ qui pꝛ̃ fuit in potẽtia essenti ali ⁊ remota. istud aũt nõ est i intellectu nisi p aliquã mutationem nõ obiecti. pꝛ. quia in obiecto tm̃ ẽ relatio rõnis. g̃ ipsius intellectus. igitur ista mutatio que fit ad talẽ potentiã ꝓpinquã videt esse ad aliquaz formã per quã obiectũ intelligibile est pñs intellectui. que forma erit prior nãliter actu intelligendi. quia prior est natura potẽtia ꝓpinqua qua quis est potẽs intelligere q̃ sit actus intelligendi. illa autez forma p quã obiectum est sic pꝛesens vocatur ergo in intellectu est ponere speciem intelligibilem.

In ista quẽstione negat omis species intelligibilis ꝑcedẽs naturalit actũ intelligẽdi ꝓpter ratiões positas ad ꝑmã partẽ qõnis. Modus aũt ponendi est iste. habita impꝛessione speciei sensibilis in organuz sensus. ⁊ toto illo ꝓcessu usq̃z ad virtutẽ fantasticã intellectus agens abstrahit ab ipso obiecto in fantasmate ⁊ imutat intellectum possibilẽ ad simplicẽ appꝛhensionẽ cẽntic. ita tm̃ q̃ intellectus possibilis nullaz speciẽ impꝛessam recipit a fantasmate. nec est obiectũ pñs intellectui: nisi quia prius in imaginatione. ⁊ hoc pꝛobat ex ista deductione. sensus eni recipit spẽm aliam ab actu. uel quia organuz est eiusdem rationis cũ medio. uel quia species illa recepta est dispositio propinqua ad actum sentiendi recipiendũ. neutrũ istorum cõcurrit in intellectu. est enim intellectus virtus nõ organica. ⁊ de se sũme disposita ad actũ intelligẽdi. igit intellectus nullaz speciẽ recipit priozem actu.

Hec dicit esse intentio Aristo. 3°. de anima. vbi cõmendat antiquos dicẽtes animã esse locum specierũ non totã sed intellectiuã. hec aũt distinctio Aristote. non videt esse bona intelligẽdo q̃ alie pꝛtes nõ habent species. sunt enim species in parte sensitiua. sed q: alie partes non habẽt species ut loca. sed ut subiecta habent accidentia. intellectus aũt habz eas ut locus. quia ut formã expꝛessam non impꝛessã. Dic etiã accipit qõ dicit. 3°. de anima. q̃ speculamur qõ quid est in fantasmatib̃. ⁊ q̃ fantasmata se hñt ad intellectũ sicut sensibilia ad sensuz. ⁊ q̃ nihil intelligimus sine fantasmate. ⁊ plura similia dicit. Ex his cõcludit q̃ nullam ponit spẽm intelligibilẽ. quia si ipa poneret intellectus nõ speculaꝛet qõ q̃d est in fantasmatibus sed in spẽ intelligibili. similiter nõ oporteret intellectũ cõuerti ad fantasmata sed sufficeret spẽs intelligibilis in qua haberet obiectũ pꝛsens ad qõ conuerteretur. Si arguit cõtra hoc. quia per philosophũ ibidem q̃ necesse est q̃ aut res sint in anima aut species earum: ⁊ res non sunt. ergo species.

Dicit q̃ ex parte intellectus est species impꝛessa que est habitus uel actus. uel species expꝛessa que est species in fantasmate uel quidditas. que quidditas relucens in fantasmate est species respectu singularis. Non enim hic lapis est in anima. sed quidditas que est species respectu huius lapidis.

Universidad de Deusto Biblioteca

Hec etiam ponit intentio Aristo. qui vult q̃ verbũ gignit non ex specie sed ex habitu. dicit enim. 15. de trini. c. 10. uel. 24. q̃ ex ipsa scientia quã memoria tenem' nascit verbum. ⁊ ex eodẽ. ij°. uel. 28°. gignit verbũ de scientia que manet in aio

Idem ponit doctor quidã negãdo speciem intelligibilẽ. ⁊ pracitat illã rationẽ de organo que tacta est in positione ista

Ponit etiã aliã rationẽ talẽ. quia quecunq; potẽtia est in potẽtia p̃mo ordinata ad aliquẽ actũ primo pficit fm talem actum ab agente ꝓportionato pñte. sed potẽtia apprehẽsiua est potẽtia p̃mo ordinata ad hunc actũ. ſ. apprehẽsionem. ⁊ ab agẽte ꝓportionato p̃mo potẽtia pficitur fm actũ istũ qui est apprehẽdere.

Contra istã opinionem

arguo sic. siue intelligat singulare siue nõ: nõ est cura ad ꝓpositũ. certũ est enim q̃ vle pot ab intellectu intelligi. ⁊ magis ponit a phis q̃ intellectus est potentia distincta a potentia sensitiua ꝓpter intellectionẽ vlis ⁊ ꝓpter cõpositionẽ ⁊ diuisionẽ ⁊ ꝓpter syllogisationẽ q̃ propter cognitionẽ singularis si posset intelligere singulare. Ex hoc igit manifesto q̃ intellectus pot intelligere vle accipio hanc ꝓpositionẽ. Intellectus pot habere obiectũ actu vle pfecte sibi pñs in rõne obiecti prius nãliter q̃ actu intelligat. ex hoc sequit ꝓpositus q̃ in illo priori habet obiectũ sibi pñs in specie intelligibili. ⁊ ita hz speciẽ intelligibilẽ priorẽ actu Añs assumptũ videt satis manifestum quia obiectũ in ratione obiecti est prius nãliter actu. igit vlitas que est ꝓpria cõditio obiecti inquantũ obiectũ precedit actũ intelligendi. ⁊ sb illa ratione oportet obiectũ esse p̃sens. quia p̃sentia obiecti pcedit nãliter actum intelligendi.

Consequẽtiã probo. p̃mo ex parte vlitatis obiecti. secũdo ex parte pñtie. ex parte vlitatis obi arguo sic vlis. quare due p̃me sumunt ex parte fantasmatis representantis. ⁊ due ex parte intellectus agentis. ⁊ due ex parte cõiorzis ⁊ minus cõiunctis

Primo arguo sic. species ex hoc q̃ talis species hz talẽ rõnem repꝛesentãdi. ⁊ hoc respectu obiecti sub tali rõne repꝛesentabilis. ⁊ eadẽ species manẽs non hz duas rõnes repꝛesentatiuas. nec ẽ repꝛectu duarũ rõnuz repꝛesentabiliũ. sed repꝛesentare obiectũ sub ratõne vlis ⁊ singularis requirit duplicem rõnem repꝛesentatiuã ⁊ est respectu duplicis rõnis repꝛesentabilis formalis. igit idem manẽs idem nõ repꝛesentat sic ⁊ sic. ⁊ fantasma qd̃ de se repꝛesentat obiectũ sub ratione singularis nõ pot ipsum repꝛesentare sb ratione vlis. Rndet q̃ species eadẽ sub alio ⁊ alio lumine repꝛesentat obiectũ sub alia ⁊ alia rõne. sicut nocte lucentia in lumine diei repꝛesentant se sub ratione coloratorũ. in lumine aũt noctis sb ratione lucentiũ. sic in proposito per lumen intellectus ⁊ fantasie eadẽ spꝛes pot repꝛesentare opposita in obiecto. Contra repꝛesentatiuũ prius naturali est aliquid in se q̃ in tali lumine uel tali repꝛesentet. quia enim est talis species. ideo congruit sibi lumen in quo repꝛesentet vnũ ⁊ nõ aliud. alioquin posset poni q̃ eadẽ species repꝛesentaret colorẽ ⁊ sonũ. quia species illa ut in aere tremulo repꝛesentaret sonũ ut in aere illuminato repꝛesentaret colorẽ. ⁊ ita nõ posset ostendi aliqꝛ distinctio repꝛesentatiuoꝛ. in illo igitur priori oportet intelligere vnitatẽ speciei in se quã cõsequit vnitas repꝛesentationis ⁊ obiecti repꝛesentabilis per ipsam in quantũ per ipsam repꝛesentat. ⁊ ita aliqd̃ qd̃ est idẽ in isto priori nõ pot habere diuersam rõnem repꝛesentandi nec pot repꝛesentare idem sub alia ⁊ alia ratione repꝛesentabilis. Nec exemplum aliqꝛ ad propositũ. imo est ad oppositũ. quia due qualitates sunt in tali corpore ut lux ⁊ color quarũ altera multiplicatur se in lumine maiori pꝛesente alia in minori quando nihil aliud efficacius mouet

in luce maiori sed efficius mouẽs tm̃ pcipitur. ⁊ minus efficaciter mouẽs nõ pcipit sicut stelle de die multiplicãt radios suos sed non vident. quia aliud luminosius efficacius mouet visum. vel si vna est qualitas sensibilis in tali corpore ipsa virtualiter cõtinet 2° repꝛesentatiua. color enim quodãmõ cõtinet lucẽ cum sit lux in corpore terminato. ⁊ ideo in alio ⁊ alio lumine causat diuersa repꝛesentatiua. aliud. ſ. in maiore ⁊ aliud in minore ⁊ ita semp stat q̃ nõ sit idẽ repꝛesentatiuum obiecti sub diuersa rõne repꝛesentabilis quantũcũq; aliud lumẽ ⁊ aliud cõcurrat. Si rndeat q̃ idẽ scõm eandem qualitatẽ pot esse simile diuersis. sic vnũ albũ scõm eandẽ albedinẽ est simile diuersis albis. hoc nihil est ad ꝓpositũ. quia in relationib° ordinis eẽntialis non pot esse alia ⁊ alia dependẽtia in aliquo ad duo in eodẽ ordine. vtputa eiusdẽ mẽsurari ad duas mẽsuras i eodẽ ordine nec eiusdẽ pticipantis ad duo pticipata. nec eiusdem effectus ad duas causas totales in eodẽ ordine. sicut probatũ est in questione de vnitate dei. ⁊ in ista relatione vbi non est tantũmõ similitudo sed imitatio ⁊ exẽplatio passiua impossibile est idẽ absolutũ referri ad diuersa. ⁊ ita nõ pot esse eadem species in rõne repꝛesentatiui diuersorũ sub ratione diuersorum.

Secũdo ad istud primũ mẽbrũ arguo sic. quia repꝛesentatiuũ scõm totã virtutẽ suã repꝛesentans obiectũ aliqd̃ sub vna rõne nõ potest simul repꝛesentare idẽ uel aliud sub alia ratione obiecti. sed fantasma in eodẽ instanti in quo intelligit vniuersale scõm totã virtutẽ suaz repꝛesentat obiectũ ut singulare virtuti fantastice. quia tunc est actualis imaginatio illius obiecti in singulari. ⁊ ptz q̃ scõm totam virtutẽ fantasmatis. quia als virtus fantastica nõ posset habere p fantasma ita pfectũ actũ circa obiectũ sicut obiectum natũ est repꝛesentari p illud fantasma. igit tũc nõ pot repꝛesentare obiectũ sub alia ratione repꝛesentabilis. Ex alio mẽbro arguit sic. Intellectus agens est potentia mere actiua scõm phos. quia est illud quo est omnia facere. sicut possibilis est quo est omia fieri. ⁊ scõm philosophũ est sicut ars ad materiã. i. ita cõparatur ad intellectũ possibilẽ sicut ars ad materiã. omnis autẽ actio realis habet aliquẽ terminũ realẽ ⁊ vnũ. ille autẽ terminus realis nõ est in fantasmate. qz intellectus agens nihil causat in fantasmatibus. quia illud receptũ esset extensum. ⁊ ita intellectus agens nõ transferret ab ordine in ordinẽ. nec illud eẽt magis ꝓportionatum intellectui possibili q̃ fantasma. ⁊ est in intellectu possibili. qz nihil recipit in intellectu agẽte. illud aũt primũ causatũ nõ pot poni actus intelligendi. quia p̃mus terminus actionis intellectus agentis est vniuersale in actu. vniuersale aũt in actu pcedit actũ intelligendi sicut predictũ est in antecedente. quia obiectũ sub rõne obiecti pcedit actum. Et confirmat ratio. quia intellectus agentis est facere de non vniuersali vniuersale. uel de intellecto in potentia intellectũ in actu. sicut dicunt auctoritates phi ⁊ cõmentatoris. vnde cõmentator. 3°. de anima dicit. q̃ si essentie reruz essent vniuersales sicut posuit Plato nõ indigeremus scõm ipsũ intellectu agẽte. cum aũt vniuersale inquantũ vniuersale nihil sit in existentia. sed tm̃ sit in aliquo ut repꝛesentante ipsũ obiectũ sb tali rõne. Ista verba nullũ intellectum habent nisi quia intellectus agens facit aliquid repꝛesentatiuuz vniuersalis de eo q̃ fuit repꝛesentatiuũ singularis. quõcunq; illud de intelligat. materialiter uel virtualiter. hoc realiter est facere repꝛesentatiuũ sub ratione vniuersal. quia actio realis nõ termiat nisi ad repꝛesentatiuũ obiecti sub ratione vniuersalis. ergo talis actio intellectus agentis terminat ad formaz aliquã realem in existentia que formaliter repꝛesentat vniuersale inquantuz vni

uersale. quia aliter nō possit terminari actio eius ad vle sub rōne vlis. Itē 2°. fm istā viā sic. Intellectus agens in rōne actiui nō excedit possibilē in rōne passiui. g quicqd causat ab intellectu agente recipit in possibili. g primus terminus actōis intellectus agētis recipit in possibili. ⁊ ita cū prima actio intellectus agētis sit ad vle in actu. illud vle uel illud q ipsum habet esse tale recipiet in intellectu possibili. Scōm tertiā viā arguit pmo sic. Habitus minus vlis ⁊ magis vlis sunt distincti habit' ppij. alioquin metha^ca^. ut methaphysica nō esset habitus distinct' intellectus. qz esset de vlissimo obiecto ad oia alia obiecta. habitu aūt vliori cōtingit vti nō utēdo aliq alio habitu minus vli. g cōtingit habē actū circa vlius eo mō quo respicit ab habitu illo vliori nō habēdo actū circa minus vle. sed nō habet actus intelligendi circa vlius nisi ipm sub tali rōne sit p sens intellectui sub rōne pntis. sed nō habetur actus intelligēdi circa ipm in rōe psentis nisi sub rōne vlis. g vlius potest esse psens intellectui absqz pntia alicui' minus vlis sed si pcise intelligeret obm i fantasmate nunq esset vniuersale psens nisi in minus vli. quia nunq nisi in singulari fantasiabili. g est psens in specie intelligibili exnte in intellectu. Item ultimo q ad hanc viā arguo sic. vlius nūq apprehendit quantū ad suā indifferētiā totam qn apprehendit in suo inferiori. tota enī indifferētia vliōris est scōm qd spm ut conceptū est idē cuilibet inferiori. nunq aūt cōmuni' ut cōceptū tm in inferiori aliquo est idē cuilibet inferiori suo. sed pcise illi in quo pcipit. g qōcūqz vle conceptū in singulari uel cōmunius in minus cōi nō cōcipit scōm totā suaz indifferentiā. potest aūt intellectus concipere illud fm totā suā indifferentiā. g nō pcipit pcise cōmunius in minus cōi. uel vle in singulari. ⁊ ita nō pcise cōcipit vniuersale in fantasmate. fantasma enī nō est proprie nisi ipsius singularis. ⁊ inquantū est singulare spēi spālissime. ⁊ hoc si fantasma sit sibi impressū ab aliq debite ppinquato. De secūdo mēbro .s. psentia obiecti. probat illa 2 sequētia pma. pmo sic. aut intellectus pōt habē obiectū sibi psens in rōne obiecti intelligibilis absqz hoc q sit psens alicui potētie inferiori aut nō. si nō igit nō pōt hābere aliquā operationē sibi ppriam sine potentijs inferioribus. quia si nō pōt habere obiectū suū sibi psens sine eis nō pōt habere operationē sine eis. igit nec esse sine eis. scōm argumētū phi in phomio libri de anima. vnde nō cōtingeret intellectus separi a corpore sicut perpetuū a corruptibili nisi posset habere opationem ppriam nō dependentē a parte sensitiua si aūt pōt habere obiectū pñs absqz a psentia potētie inferioris. g habet p sē quētia pbat. quia agentia talis psentie obiecti. s. fantasma ⁊ intellect' agens sūt sufficienē appropinquata intellectui possibili ⁊ agunt p modū nature. ⁊ ita causant necessario in illo pntiam cuius ē receptiuus. mō obiectū nō est pñs intellectui possibili in cognitione abstractiua ante actū elicitū nisi per aliqd repntatiuū qd voco speciē. ⁊ sic habeo ppositū

Secūdo sic. alie potētie cognitiue habent obiectū presens eis nō solū pntialitate secūdaria. s. quia illa sūt pntia aliis potētijs inferioribus sed ppria pntialitate. sicut sensus cōmunis habet colorē sibi psentē nō tm inquantū est psens visui sed quia habet spēm eius pntem i organo sensus cōis. g cū hoc sit pfectionis in potētia cognitiua. s. posse habē obm sibi psens sub rōne qua est obiectū talis potētie sequit q intellectus non tm pōt habere obiectū sibi pñs. quia pñs ē virtuti fantastice. sed ppria pntialitate inquantū. s. relucet intellectui p aliqd qd est in intellectu. Itē potētia nō potest habere actū nisi circa obiectū sibi psens si nō potest habere illud pñs nisi p aliquā

aliam potentiā cui cōiunguit cōtingenter dependet in opatione sua a tali potētia sibi cōtingēter ꝓiūcta ⁊ ita est impfecta. intellectus cert ū est q nō pōt habē operationem nisi circa obiectū sibi pñs. ⁊ p te nō potest habere obiectū pñs sibi nisi in virtute fantastica. virtus aūt fantasti ca cōtingēter cōiūgit intellectui inquātū potentia est. igit intellectus in opatione sua depender ab illa potētia cui cōtingēter ꝓiungit. ⁊ ita hec positio ponit in ea impfectionē potētie cognitiue. nulla aūt imperfectio ē ponēda in aliqua natura nisi necessitas appareat in tali natura. g imperfectio talis nō est ponēda in itellectu. Si obūcias. pluralitas nō ē ponēda nisi ubi est necessitas. h aūt nō est necessitas. cū ita bene possit poni intellectum habere actū sine specie sicut cū specie. ergo nō est ponēda talis species. Respondeo. necessitas est quādo pfectio natura hoc requirit. licet aūt hoc supposito qd est homo posset habere obiectuz sibi psens in fantasmate. quia homo est tamē natura intellectualis hominis ut intellectualis est nō habet obiectū sufficiēter sibi psens si nō habet ipm nisi in presentia mendicata a virtute fantastica. h igit multū vlificat naturā intellectiuaz ut intellectiua est. qz remouet ab ea illō qd est perfectōis in potētia cognitiua. ⁊ inuenit in potētia sensitiua ut in virtute fantastica. ponit igit hec pluralitas p ter necessitatem. quia ppter perfectionem nature perfectioris saluandaz maiorem q sit nature impfectioris uel saltem equalem.

Ad questionē ergo

dico q est necesse ponere i intellectu speciem intelligibilem priorem naturaliter actu intelligēdi propter ratōnes iam positas ex parte obiecti inquantuz vniuersale. ⁊ inquantū presens intellectui. que due cōditiones vniuersalitas. s. ⁊ presentia precedūt naturaliter intellectionem

Hec etiam videt intentio Aristo. qui. 3° de anima volens q anima sit quodammō omnia quasi probando exponit se. q est per sensus sensibilia ⁊ per intellectum uel scientiam scibilia qd aliqui exponunt q nō loquit vniformiter h ⁊ ibi quia de sensu loquit quantū ad speciem impressam. de intellectu autē quantum ad habitū scientie. Sed hec expositio nō videt esse ad intētionem philosophi quia sicut antiqui posuerūt animā esse omnia realiter ut omia cognosceret. sic philosophus ponit eā ē omnia nō realiter sed per quandā similitudinē. Si aūt per sensus esset sensibilia ppter similitudines impressas ⁊ per intellectū eēt intelligibilia. aut hoc esset ppter sciētiā que est in intellectu. ⁊ ita nō esset scibilia ppter similitudinē. quia sciētia de se nō est similitudo intelligibilis circūscripta omni alia specie obiectū repsentāte. aut ppter aliqd fantasma repsentās obiectum intelligibile. ⁊ tūc non esset intellectus intelligibilia omia per speciem. sed aīma per fantasma. nihil enim esset ibi repsentans intelligibile nisi fantasma tantū scōm positionē istā. Expressius tamē est ad istud intētio Augusti. qd deduco sic. Nihil enim sufficienter natum est gignere notitiā actualē nisi ipsum habeat obiectū prius naturalit q actū presens sibi in se uel in aliquo repsentante ipm. Sed negādo speciē intelligibilē tota pars intellectiua nō habet ante actū intelligendi obiectū sibi presens in se nec in aliquo representante. g negādo speciem intelligibilē nihil in intellectiua parte erit sufficienter natū gignere actuz intelligendi. Et ita nihil in parte intellectiua erit sufficienter memoria respectu talium intellectionum uel gignitionū. qd negat Augu. 12°. de trini. c. 14°. ⁊ 17°. c. 18°. Si respondeas q memoria est in parte intellectiua propie sūpta per hoc q intellectus factus ē in actu pmo intelligendi. ⁊ sic est actiuus respectu secundi

Universidad de Deusto Biblioteca

actus intelligendi. ita q̃ habẽs notitiam
primã cõfusam actiuus est respectu noti
tie secũde distincte. Cõtra. hoc est con
tra op. istam ⁊ cõtra Augu. Cõtra opi
nionẽ. quia ponit q̃ vniuersale ut ĩ fan
tasmate est ibi quasi in memoria. ut aũt
mouens ad actũ intelligendi est ibi pñs
quasi in intelligẽtia. g̃ per istã opinionẽ
nullus actus intelligendi est memorie sz
intelligẽtie. Est etiã hoc cõtra Augu.
ut apparet de tri. Intelligẽtie tribuentes
cogitationis formationẽ. ⁊ libro .15°. c.
15°. uel. 7°. Nihil intelligimus nisi p in
telligentiam. Similiter aũt rõne. quia
actus ille q̃ memoria est in actu primo.
aut est idẽ cũ illo actu intelligẽtie. ⁊ tũc
idẽ erit ratio gignẽdi se. aut erit alius. ⁊
tunc uel erit simul cũ actu intelligentie.
⁊ tũc duo actus erũt simul aut nõ. ⁊ tũc
memoria formaliẽ gignet qñ nõ erit. est
enim memoria formaliẽ p se p illud qõ
nõ est quãdo gignit actus secũdus. Si
etiã dicas q̃ memoria est memoria p ha
bitum scientialẽ hoc nõ stat cũ op. quia
dicit q̃ habit⁹ nõ est obiectũ pñs nisi in
fantasmate. ⁊ ideo habẽtẽ habitũ opor
tet recurrere ad fantasma ad h° ut actu
intelligat. g̃ nõ est obiectũ pñs p habitũ
scientialẽ pcise sed per fantasma. qõ nõ
est in parte intellectiua. ⁊ hoc magis pa
tebit rñdendo ad auctoritates Augu.
ponentis scientiã in memoria. ⁊ nõ spe
ciem impssam in intellectu sicut arguit
ex verbis eius.

Ad primũ argumẽ

tum principale. Ju oppositũ primo ap
paret q̃ illud argumentũ nõ cogit. quia
si valeret: cõcluderet cõtra omnẽ op. q̃
nullo mõ possit intelligi vniuersale. dc
quid enim sit illud p qõ vniuersale rep
sentat similiẽ repsentabit sicut si esset im
pressuz ab obiecto. sed si impzimeret ab
obiecto impzimeret a singulari. qz actus
est singularis sic argumentũ dicit. Jdeo
rñdeo q̃ alia põt esse ratio agẽdi. ⁊ alia
ratio agentis. singularitas ẽ cõditio agẽ
tis nõ ratio agẽdi. sed ratio agẽdi ẽ ipsa
forma existẽs in singulari scõm quã sim
gulare agit. Cũ ergo accipit q̃ quecunq̃
species gignit ab aliquo repsentat ipsuz
scõm illã rõnem scõm quã gignit ab co
si intelligat de rõne gignẽtis: falsa est. si
de ratione gignẽdi cõcedi põt. ⁊ tũc non
sequit q̃ repzesentat euz sub rõne singu
laris. sed sub rõne nature. quia ratio na
ture est ratio gignẽdi. Sed ista ratio
nõ videt sufficere. quia ita videret q̃ spe
cies in sensu repsentaret vle ⁊ nõ singu
lare. quia ratio gignendi speciẽ in sensu
nõ est singularitas: sed rõ nature. Jdeo
generaliter rñdeo q̃ qñ species gignit ab
aliquo sicut a totali cã repsentat ipsum
sub illa rõne sub qua gignit. loquendo
de rõne gignẽdi. ⁊ etiã repsentat ipm cõ
comitanẽ sub rõne gignẽtis. aut saltẽ nõ
sub rõne opposita rõni gignẽtis. ⁊ ideo
species in sensu nõ repsentat obiectũ ist
ratione vlis que est cõditio opposita rõ
ni gignẽtis singularis. sed in opposito ob
iectũ nõ est causa totalis gignẽs respectu
speciei intelligibilis. quia cũ ipso agit in
tellectus agens sicut partialis cã. ⁊ ideo
genitũ ab istis duab⁹ causis põt repsen
tare obiectũ sub opposita rõne singula
ritatis que est rõ gignẽtis. Ad 2°. de p
sentia ista. dico q̃ obiectũ respectu poti
tie habet pmo psentiã realẽ. s. apposita
tionem talẽ ut possit gignere speciẽ talẽ
in intellectu. que est ratio formalis intel
lectionis. Secũdo p istã speciẽ genitam
que est imago gignẽtis est obiectũ psens
sub ratione cognoscibilis. sine repsenta
ti. prima psentia pcedit nãliter secundã.
quia pcedit naturaliẽ impssionẽ speciei
per quã est formaliter secunda psentia.
quãdo igit accipit q̃ species in intellectu
nõ est causa psentie obiecti. dico q̃ falsũ
est de psentia sub rõne cognoscibilis sal
tem ĩ cognitione abstractiua de qua mõ
loquimur. ⁊ cũ phat quia prius ẽ obiectũ
psens q̃ species ibi. hoc ẽ verũ de prima

reali qua agens est psens passo. ⁊ intelli
go sic q̃ in pmo signo nature est obm in
se uel in fantasmate pñs intellectui agẽti
in secũdo signo nature in quo illa sũt p
sentia intellectui possibili ut agẽtia pas
so gignit species in intellectu possibili. ⁊
tunc in tertio p spẽm est obiectũ pñs sb
rõne cognoscibilis. Ad tertiũ Augu.
de trini. 9°. ponit memoriã esse multoz
simul cognitozũ habitualiẽ. sicut pz ibi
de perito multarũ disciplinarũ ⁊c. ergo
oportet fm omnẽ op. ponere multa co
gnita ĩ memoria habitualiẽ. ⁊ illa ut sũt
ibi aliquo mõ causa notitie genite. fm
Aug. ⁊ nõ nisi cã nãliter quatenus pce
dunt actũ volũtatis. igit si argumentuz
valet fm omnẽ op. cõcluderet actualem
cognitionẽ simul pluriũ. Jdeo R° sic
dicũ est de pmo cognito 2ª. q. hui⁹ ter
tie dis. quia cuiuscũqz spẽi singulare fo
tius pmo mouet sensũ eius fantasma ef
ficacius impzimit ⁊ pmo mouet intelle
ctum. ⁊ q̃ ad istũ primũ actũ nõ est ĩ po
testate nra quin intelligamus fm Aug.
3°. de libero arbi. nõ est in potestate nra
quin visis tãgamur. Sed isto actu posi
to in potestate nra est cognitio actualis
cuiuslibz habitualiẽ noti. de hoc di. vi°.
dicet. Cum igit dicit aut pt mouere ista
species ad intellectionẽ aut non. dico q̃
põt. sed si alia species fortius mouet ista
impedit ne mõ moueat. potest autẽ po
sita p imperiũ volũtatis impantis mo
uere ad cognitionẽ istius ⁊ cuiuslibz al
terius obiecti habitualiẽ cogniti. Ad
Algazelem dico q̃ similitudo nihil va
let. quia h tollit illud qõ est ibi ratio im
possibilitatis. qõ phat per Aristo. ⁊ cõ
mentatorẽ. 7°. metha. vbi volunt q̃ rõ
nes oppositozũ nõ sunt opposite ĩ intel
lectu. Ad quartũ dico q̃ nõ tñ intelle
ctus patit ab obiecto reali impmente ta
lem speciẽ realẽ. sed ab illo obiecto ut in
specie intelligibili patit passione intẽtio
nali. ⁊ illa passio est receptio intellectio
nis que est ab intelligibili inquantũ in
telligibile est relucens in specie intelligibi
li. ⁊ istud pati ẽ intelligere. sicut patebit
in qõne prima. Cũ ultra deducis q̃ tũc
intellectio nõ est motus rei ad animam
nõ sequit. quia impzessio speciei est quã
dam motus rei ad animã quatenus res
habet esse in illa spẽ. intellectio etiaz se
quens speciẽ impzessaz est motus rei ad
animã quatenus p intellectionẽ obiectũ
habet esse in anima actualiẽ cognitũ qõ
prius tantũ habuit esse habitualiter co
gnitum ⁊c.

Ad rationes alteri

us opinionis. Cũ pmo arguit in prima
op. q̃ recipere speciẽ cõuenit sensui pcise
quia potẽtia organica. dico q̃ hoc ẽ fal
sum. quia illud nõ est precisa causa. sed
pcisa causa cuiuscunqz potẽtie habendi
speciẽ psentẽ repzesentantẽ obiectũ suuz
est. quia ipsa est cognitiua. ⁊ natura de
dit sibi ut possit habere obiectũ pus na
turaliter sibi psens q̃ cognoscat. Sz po
tentie organice dedit ut obiectũ sit pñs
nõ in potẽtia ipsa sed in organo. hoc est
in parte cozpozis quã pficit potentia or
ganica ⁊ illa psentia sufficit. quia totuz
ꝓpositũ ex parte cozpozis sic mixta ⁊ ex
potentia erit organũ. ⁊ huic toti sufficiẽ
ter obiectũ est psens qñ species est in illa
parte cozpozis. cũ igit intellectui nihil p
fectionis auferat inquãtũ potẽtia cogni
tiua est ex hoc q̃ nõ est organicus. imo
magis addit sibi perfectio. sequit q̃ sibi
possit esse obiectũ psens ante actũ sicut
alijs potẽtijs. sed illa potẽtia nõ erit per
aliquid impzessũ organo. quia nõ habz
organũ. ergo erit per aliquid impzessũ
illi potẽtie. tale autẽ impzessũ repsentãs
pcedens in potẽtia intellectiua actuz in
telligendi voco speciẽ intelligibilẽ. Bre
uiter igit dico q̃ sensus habet obiectũ p
sens in illa parte cozpozis que dicit orga
num illius sensus. sed intellectus tã illaz
psentiam priozẽ actu q̃ ipm actũ habz
ratione eiusdez receptiui. ⁊ ideo falsum

Universidad de Deusto Biblioteca

accipit q̃ species talis nõ est nisi precise
propter organũ. Natura eni causat tale
partẽ talis corporis sic mixtã ut sit pfe
ctibilis a tali potẽtia aie ⁊ cõgruat opa
tioni eius. quia mã est ꝓpter formã. ⁊ ñ
ecõuerso. ex 2°. phisi. ⁊ cõmentator pmo
de aia. Mẽbra leonis nõ differũt a mẽ
bris cerui nisi quia aia differt ab aia. nõ
igit forma est ꝓpter mãm. sed ecõuerso.
⁊ ideo talis pars facta est talis speciei re
ceptiua ut p talẽ sp̃em sit obm̃ ꝑsens to
ti cõposito qõ est totũ organũ. vnde pri
ma cã pñtie obiecti in spẽ nõ est talis di
spositio corporis. sed prior cã est ut po
tentia apprehẽsiua habeat obiectũ actu
cognoscibile sibi ꝑsens. uel in seipsa uel i
aliquo qõ est pars ipsius organi in tali
opatione. Ad aliud de phõ 3°. de aia
q̃ intellectus est locus spẽrũ: põt exponi
q̃ intellectus dicit locus spẽrum. qr sal
uans. sicut dicit q̃ ipsius loci est seruare
locatũ. ⁊ organa sensitiue potẽtie nõ sũt
loca. quia nõ ita saluant spẽs receptas i
eis. species quippe intelligibiles nõ vidẽ
tur deleri sicut species sensibiles. qr spẽs
sensibilis ita est in organo q̃ põt corrũ
pi p contrariũ formaliter uel p dispositio
nem in susceptiuo discõueniente tali po
tentie. sicut ptz p phm de memoria ⁊ re
miniscẽtia. Senes ⁊ iuuenes. i. pueri sũt
male reminiscitiui ꝓpter habundantiã
humoruz nimiã ⁊ etiã ꝓpter indispoſi
tionem ⁊ lesionẽ organi. isto utroq̃ mõ
nõ est spẽs intelligibilis i intellectu ut p
se deleat per aliqõ cõtrariũ ad ipam seu
p indispositionẽ receptiui. alie multe cõ
gruẽtie possent assignari circa illud vo
cabulũ locus circa qõ nõ oportz multũ
imorari. Qõ addit de phõ q̃ specula
mur qõ q̃d est in fantasmatibus ⁊c. pro
oibus talibus auctoritatib̃. dico q̃ talis
est cõnexio istarũ potentiarũ. s. fantasie
⁊ intellectus ꝑ statu isto q̃ nihil intelli
gimus in vniuersali nisi cuius singulare
fantasiamur. nec est alia cõuersio ad fan
tasmata nisi q̃ intelligẽs vniuersale ima
ginatur singulare eius. nec intellectus vl
det qõ quid est in fantasmatib̃ sicut in
rõne videndi. sed intelligẽs qõ quid est
relucens in specie intelligibili videt illõ
in suo singulari viso p virtutez fantasti
cam i fantasmate. Qõ adducit de Au
gu. q̃ nõ ponit speciẽ intelligibilẽ in me
moria sed scientiã. Rñdeo. dico q̃ vbi po
nit scientiã statim ponit aliqd qõ inclu
dit speciẽ intelligibilẽ. licet nõ vtat ista
vocabulo. quia. 15°. de trini. ca°. x°. cum
ꝑmisisset ex ipsa scientia quã memoria re
nemus gignit verbũ. subdit q̃ formata
cogitatio ab ea re quã scimus verbũ est
⁊ idẽ de trini. 15°. c. ij°. Cũ ꝑmisisset simi
lima est visio cogitatõis visioni scientie.
subdit. qñ ḡ qõ est in notitia h̃ est in ver
bo. tũc ẽst verũ verbũ. ⁊ codẽ. c 12°. uel
32°. tũc eni est verbũ similimũ rei note
de qua gignit ⁊ imago eius qñ de visiõe
scientie visio cogitatõis exorit. subdit nec
interest qñ id didicerit qui qõ scit lodẽ.
similit. ca°. 22°. uel. 65°. qñ ad memoriã
meã aciem cogitationis mee aduerto ꝛc
si in corde meo dico q̃ scio ⁊c. Ex istis
oibus apparet q̃ illud qõ Aug̃. tribuit
memorie rõne scientie ut gignẽti. exponit
se semp de obiecto ꝑsente in memoria.
nõ est autẽ obiectũ ꝑsens in memoria ut
memoria intellectiua est p scientiã ut est
habitus distinctus a spẽ. ergo oportz q̃
illã ꝑsentiaz esse intelligat p speciẽ intel
ligibilem ⁊ sub illa rõne sub qua distin
guit ab habitu scientie. ꝓprie sumpte. ⁊ h̃
mõ etiã debet accipi illud verbũ phi. 3°.
de anima. qui cũ ꝑmisisset q̃ aia est quo
dãmõ omia. subdit q̃ per sensuz est sen
sibilia ⁊ per scientiã scibilia. scientia quip
pe ibi tam apud phum q̃ apud Augu.
in locis ꝓdictis accipit pro ipsa ꝑsentia
habituali obiecti in memoria intellecti
ua que scientia habitualis est virtualiter
scientia. quia in obiecto sic ꝑsente cõcipit
virtualiter tota ꝑsentia de tali obiecto.

Hec species est illa scientia que reducit
intellectũ de potẽtia essentiali ad acidẽ

talem scõm Aristo. 8°. phisicoꝝ. ⁊ 2°. d̃
anima. Nõ aũt illa que proprie dicit sci
entia que est habilitas quedaz derelicta
ab actibus. nã ante istã ad primũ actuz
cõsiderandi requirit q̃ sit iam reductus
intellectus de potẽtia essentiali ad acci
dentalẽ. alioquin nõ oparet tũc magis
q̃ prius vnde in cognitione spẽs in qua
relucet quidditas dicit scientia nõ tm̃ vir
tualiter. quia totã cõtinet. sed formaliter
põt dici habitus cognitiuus. quia est q̃li
tas mansiua in intellectu disponẽs ipsũ
ad actũ. ⁊ ex hoc habet argumentũ pro
specie intelligibili. quia nõ videt quõ ali
qua scientia tota dici possit vna rõne pri
mi obiecti nisi quatenus illa scientia con
tinetur virtualiter in illo pmo obiecto
intelligibili. nõ eni tota illa scientia dicit
vna ab obiecto q̃tenus relucet in fantas
mate. quia illa nõ esset vnitas alicuius
habitus intellectualis sed alicuĩ imagi
nabilis. Qõ arguit post in 2°. op. q̃ po
tentia que est ad aliquẽ actum ordinata
actuat pmo p illũ actũ. Dico q̃ quelibet
potẽtia apprehẽsiua ut apprehẽsiua est.
est in potẽtia ad apphẽdere pmo pmita
te pfectõis. licet nõ pmo pmitate via ge
neratõis. ⁊ qñq̃ pmo pmitate gñatiõis
qñ. s. obiectũ in se est pñs tali potẽtie ut
actu cognoscibile ab ea. tũc eni nõ opor
tet ante actũ in potẽtia aliqd aliud fieri
in q̃ ipm̃ obm̃ sit pñs. sz p̃m qõ fit ab eo
ẽ actus. qñ aũt obiectũ nõ est natũ in se
esse presens sb̃ ratione actũ cognoscibil
a tali potẽtia. tũc quelibet potẽtia app̃
hẽsiua est in potẽtia ad apprehẽsionem
⁊ ad illud i quo cognoscibile erit ꝑsens
⁊ prius ordine originis est in potẽtia ad
habendũ istã ꝑsentiam q̃ ad habenduz
actũ. ⁊ ita est in proposito. sensibilia eni
nõ sunt nata in se esse ꝑsentia intellectui
sb̃ ratione actu intelligibiliuz. sed tm̃ in
specie intelligibili possũt sic esse ꝑsentia
⁊ hoc quantũ ad intellectionẽ abstracti
uam de qua ẽ sermo in ꝓposito. ⁊ ideo
potẽtia apprehẽsiua respectu talium est
in potẽtia ad duplicẽ actũ ⁊ ab agẽte ap
proximato prius ordine originis recipi
et priorẽ actũ q̃ posteriorẽ. nec tm̃ intelli
go ita istos actus esse ordinatos q̃ prior
sit rõ recipiẽdi respectu posterior. sicẽ. s.
supficies ẽ rõ recipiẽdi albedinẽ. tũc eni
intellectus respectu nullĩ intelligibil re
cipe posset actũ 2ᵐ q̃ est itellectio nisi p̃
hret actũ pmũ ut sp̃em eiusdẽ obi. sz in
telligo q̃ intellect̃ de se est rõ imediata
recipiẽdi utrũq̃ actũ. ipsi actus tm̃ inẽ se
sũt ordinati qñ obm̃ nõ est natũ eẽ pñs
in se. qr tũc oportz pus nãlit eẽ illũ actũ
q̃ obm̃ est pñs ut intelligibile q̃ illũ qui
elicit circa obm̃ intelligibile ut pñs. Si
instet ꝗ istã solonẽ. qr nunq̃ plalitas est
ponẽda nisi ꝓpter necessitatẽ pmo phi
sicoꝝ. h̃ aũt nõ videt necessitas. quia ob
iectũ videt sufficienẽ pñs in fantasmate.
ḡ nõ est ponẽda ista species in intellectu.

Rñdeo q̃ necessitas est semp dignifica
re naturã nobilẽ qñ nõ apparet aliquid
manifeste repugnãs. sed magna villifica
tio nãe intellectiue ut intellectiua est. vi
det eẽ q̃ nõ possit habere obm̃ suũ sibi
pñs in se absq̃ mẽdicata pñtia a poten
tijs inferiorib̃ cũ quibus cõtingent con
iungit in rõne potẽtie. ⁊ tamẽ q̃ potẽtie
alie inferiores possint habere obm̃ sibi
pñs ut in se. ⁊ si intellectus possit habe
obm̃ sibi pñs in potẽtia inferiori. nõ tm̃
sũma pñtialitate possibili ꝑcedere actũ
intelligẽdi. ⁊ sicut alijs potẽtijs cogniti
uis. ita multomagis istĩ potẽtie debz cõ
cedi obm̃ esse sũme ꝑsens quantuz põt
esse presens ante actuz cognoscendi. ⁊ h̃
nõ saluat nisi in specie intelligibili. non
etiam ponit pfectio sũma possibilis po
tentie cognitiue nisi ponat eã posse con
seruare speciẽ intelligibilẽ preter actum
⁊ ita habere obiectũ suũ pñs cõseruatũ
sine actu. quia hoc cõcedit sensitiue. ⁊ p
fectionis est in cognitiua q̃ nõ depẽdeat
ab aliquo in cognitõne sua. sed q̃ possit
habere obiectuz pñs sine depẽdentia ad
aliam potentiam.

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto Biblioteca

Ecūdo quero

ō notitia genita que sit causa gignēs uel ratio gignēdi eaz.

Et quero utrū pars intellectiua ꝓprie sumpta uel aliq̄d eius sit causa totalis gignēs notitiā actualē uel ratio gignēdi.

Et arguit q̄ nō. quia. 2°. de aia probat pbs sensum esse passiuū: nō actiuū. per hoc q̄ si esset actiuus semp ageret. sicut si cōbustibile esset cōbustiuū semp cōbureret. ita arguit in ꝓposito. si pars intellectiua esset actiua respectu intellectōis semp intelligeret. ⁊ ita sine obiecto. qd ē falsum. Secūdo sic. 3°. de aia. Intellectus possibilis est quo est omia fieri. sic intellectus agens est quo est omia facere ḡ intellectus possibilis saltē nō erit causa actiua respectu cognitōis. sicut potentia passiua nō est actiua respectu actus. Tertio sic. Actiones distinguunt penes distinctionē principiorū actiuorz. si igit intellectus qui est indistinctus sit principiū actiuū omis intellectionis: tūc omis intellectiones essent eiusdem speciei. ⁊ si omēs intellectiōes. ḡ ⁊ omēs habitus. ⁊ ita ꝓsequens oēs sciētie essent eiusdē spēi

Ad oppositū Auicē. 9°. metha. Immālitas est ratio intellectiui sicut intelligibilis. igit intellectus siue pars intellectiua ex imālitate sua se sola est actiua respectu intellectōis sicut receptiua. Itē si obiectuz uel aliq̄d eius esset ratio formalis agēdi. ḡ intellectōes obiectorz diuersorū specie essent diuerse specie. qd ē falsum. ꝓsequētia ꝓbat. quia actus differūt spē qui sunt a causis diuersis specie. falsitas ꝓsequētis ꝓbat. qz tūc de qualibet spē spālissima esset ꝓpria scia. ⁊ ita de pluribus spēbus spālissimis non posset esse vna sciētia.

In ista questione ē

vna op. que attribuit totā actuitatē respectu intellectōnis ipsi aie. Et imponit Aug̃. qui dicit. 12°, sup Gen̄. c. 28°. q̄ qz imago corporis est in spiritu qui est prestantior corpore. ideo est pstantior ima go corporis in spū q̄ ipm corpus in sua substātia. ⁊ sequit nec sane putandū est facere aliqd corpus in spū tanq̄ sps corpori faciēti materie vice subdat. omi. n. mō pstantior est res que facit illa re de qua facit. nec ullo pstantius est corpus spū. imo spūs corpore. q̄uis ḡ incipiat imago corporis eē in spū. tn̄ candē imaginē nō corpus in spū. sed spūs in seipso facit celeritate mirabili. ⁊ sequit. Cuius imago mox ut oculis visū fuerit in spū vidēti sine interpositōe format. Item 1°. de tri. ca°. 5°. uel. 15°. Aia cōuoluit ⁊ rapit imagines corporū factas in semetipsa ⁊ de semetipsa. dat eni eis formam quiddā sbe sue. seruat aūt aliq̄d q̄ libere de tali specie iudicet. hec est mens. f. rōnalis intelligētia que seruat ut iudicet nam illas aie partes que informant corporū similitudinib' etiaz cū bestiis cōcnos habere sentimus. igit ipa ania in se format imagines ipsorz cognitorū ut dicit ista auctas. ⁊ expressius pallegata.

Pro ista op. arguit p rōnes sic. effectus non excedit cām in pfectione. melius est aūt omne viuū nō viuēte fm Aug̃. de ciui. ḡ opatio vitalis nō pōt esse nisi a principio agēdi vitali uel viuo. iste opationes cognoscēdi sūt opatōes vitales. ergo sūt ab ipsa ania sicut a rōne gignēdi. 2° sic. Quāto forma est pfectior tanto est actualior. ⁊ p ꝓsequēs actiuior. quia actiuū esse cōuenit alicui inquantuz est in actu. sed aia intellectiua inter omēs formas est actualissima. ḡ maxime actiua. igit se hz in rōne actiui. ⁊ se sola seipam mouet in opatione sua. cum etiā h possint forme impfectiores. sicut pz de formis elementorū. ⁊ quorundā mixtorū.

3°. sic. pbus. 2°. phisicorz. ⁊. 6°. ethicorz ⁊. 9°. metha. distinguit inter actionez ⁊ factionē. ⁊ vult q̄ actio ꝓprie dicta manet in agēte. sicut exēplificat ibi de speculatione. intellectio igit ꝓprie est opatio

manens in agēte. manet autē in parte intellectiua. ut dicit pbus. 9°. metha. ergo erit ab ea ut ab agente. 4°. ⁊ est quasi idem. Actio ꝓprie dicta ut distinguit cōtra factionē denominat agens. intelligē aūt denominat hominē fm partē intellectiuā. ḡ est actiue a parte intellectiua. uel ab homine fm partē intellectiuam.

Cōtra istā op. q̄ nō sit intētio Aug̃. Apparet. 9°. de tri. c°. ultī°. ⁊. 30. de parus. liquido tenendū est q̄ ois res quaz cognoscimus ꝓgenerat in nobis notitiā sui. ab utroq̄ eni pariē notitia a cognoscente. f. ⁊ cognito. Idē. ḡ°. de tri. c. 2°. ul' 5°. ex visibili ⁊ vidente gignit visio. Itē 15°. de tri. c. 1°. uel. 24°. ut pdictū est formata quippe cogitatio ab ipsa re quaz scimus verbū est. ḡ intēdit attribuere aliquā cālitatem obiecto. Hoc etiā arguitur rōne sic. quia tm̄ sunt quatuor genera causarū p se. sicut apparet ex secūdo phisicorz. ⁊. 5°. metha. ḡ illis exītibus ī se pfectis ⁊ nō impeditis ⁊ sufficienē approximatis sequet effectus ex illis si sint cause nāles. uel poterit saltez esse si sint cause libere agētes. ⁊ quia forma habet esse aliquo mō p ꝓductionē. ⁊ finis sequitur ꝓductionē rei inesse. aut si pcedit h̄ est inquantū mouet efficiens ad agendō ideo qn̄ due cause pores ipa re. f. efficiēs ⁊ mā sunt in se pfecte ⁊ approximate ⁊ nō impedite sequit effectus uel saltē pōt sequi. ḡ si aia est totalis causa actiua notine genite ⁊ ipa ē mā dispōsita siue subiectuz receptiuū uel susceptiuū respectu eiusdē. ⁊ ipsa est semp actu pñs. cū sit cā naturalis: semper erit actualis itellectio in ea cuius ipsa est causa ⁊ cuius ipsa est causa de se. non enim potest poni imperfectio alicuius cause in se retenta prima ꝓpter dē. nec non approximatio. nec impeditio. quia nihil videt tunc impediēs fugere tunc ad causam sine qua nō. que requiritur ad hoc ut notitia gignat. hoc est dicere q̄ omnes per se cause nō sunt sufficientes cause. sed requiritur aliquid aliud a quo res causanda depēdet essentialiter. ergo non erunt tm̄ quatuor causē siue quatuor genera causarz sed plura uel aliquid depēdebit essentialiē ab aliq̄ qd non est causa eius. Per hoc etiaz improbant diuersi modi ponēdi tenentium istā opinionē. siue enim ponat obiectum necessariuz in ratione cause sine qua nō. uel in ratione termini. uel in ratione excitantis. si nō detur sibi aliqua per se causalitas cū ipse per se cause sint perfecte in se ⁊ approximate ⁊ omne impedimentū remotuz nullo modo salnabitur q̄ ipsuz necessario requiratur nisi ponendo quinq̄ genera causarū.

Alia est opinio que

totaliter est in alio extremo que dicit. sicut colligit ex diuersis locis sic opinātis q̄ anima intellectiua ut intellectiua est: nihil habet actiuitatis uel causalitatis respectu intellectionis. Nō enim habet talem causalitatē intellectus possibilis siue informatus specie intelligibili quā ipsi negant siue nudus. quia scōm eos nihil idem potest agere in seipsum. quod probāt. quia cum agens sit tale in actu quale passum est in potētia ut apparet tertio phisicorz. ⁊ pmo de generatione sequitur tūc q̄ idem esset in potentia ⁊ in actu. qd primo videt esse oppositum primi principij methaphisici noti p rationem actus ⁊ potentie. ⁊ tunc etiā idē esset efficiens ⁊ materia. qd videt esse cōtra philosophū. 2°. phisicorz. materia ⁊ efficiens nō coincidunt. tūc etiam idem referretur ad se relatione reali. qd videt impossibile. 5°. methaphi. propter opinionem talium relationū. tandem ad h̄ deducunt q̄ poneret quodlibet in se agere ⁊ mouere se. utpote q̄ aer ad presentiam solis illuminaret se ⁊ nō sol. ⁊ lignū ad presentiam ignis calefaceret se. ⁊ non ignis. nec esset ratio quare non esset aliquid naturaliē sic causatiuū cuiuscunq̄ noui in se. quia nō esset vnde ꝓhiberet

Universidad de Deusto
Biblioteca

quin qõlibet esset causatiuũ cuiuscũq; nouí in se. Ex istis ꝓpositionibus oí cunt ꝙ agens ⁊ patiens distincta sũt subiecto. ⁊ dicunt ꝙ quecunq; difficultates accidũt in aliqua materia nõ sunt propter eas negãda ista principia. quia tũc tollit omis inquisitio veritatis per talia principia negata. qua eni rõne negãtur in vna materia ⁊ in alia. Propter idẽ dicunt ꝙ intellectus agens nõ potest aliquid causare effectiue in intellectu possibili. quia nõ distinguit ab eo subiecto. ſz quasi formaliꝗ ipm lumine suo pfũdendo uel pficiẽdo. huiꝰ illustrationẽ facit sicut cum ꝓducit aliqõ corpus luminosum in quo sũt iste due pfectões. ſ. oya phanitas ⁊ ipsa lux. dicit ꝙ lux hoc corpus pspicuũ facit luminosũ nõ trãsmutando ipsam a potẽtia ꝑcedente actum ad talem actũ. sed totum simul factũ est scõm rõnem cause efficientis ab agente extrinseco ꝓducente corpus tale ad esse tale. sed ideo dicit lux facere illud corpus luminosum. quia est formaliter pficiens illud corpus ita est in ꝓposito. intellect agens in rõne cause efficientis nihil agit in intellectũ possibilẽ. sed qui creauit aiam ꝑ modũ cause efficiẽtis ipse in ea hanc illustrationẽ fecit istas potẽtias simul in eadẽ substãtia ꝓducẽdo. Similiter ponũt ꝙ intellectus agẽs nullã opationem habet respectu intellectõnis nisi quatenus habz actionẽ circa obiectũ intelligibile. quatenus. ſ. agit ad ꝗ ut illud habeat rõnem mouẽtis ⁊ obiecti i actu. ꝗ ad ipsam intellectionẽ ꝓpter ista duo intellectus agens nullã actionẽ imediate habebit. Quid igit causabit effectiue intellectionẽ. Rñdent ꝙ obiectũ idez fm rem efficit intellectionẽ ⁊ volitionẽ. ⁊ ꝗ inquantũ relucet in fantasmate illustrato ab intellectu agẽte nõ effectiue ſz quasi formaliter cõcurrẽte respectu intelligibilis. Qualit aũt sit possibile fantasma mouere intellectũ possibilẽ. cũ tamẽ virtus fantastica ⁊ intellectus possibilis sint in eadem substantia aie. ⁊ fantasma nõ distinguit subiecto ab intellectu possibili. Dicũt ꝙ aia potest cõsiderari dupliciter. vel scõm essentiã uel fm potentias. Primo mõ est totũ in qualibz parte corporis. nec est ꝓncipiũ alicuius opationis. Secũdo mõ aliqua potẽtia determinat aliquã partẽ corporis ut organica aliqua nõ ut intellectiua. quia ipa sb rõne talis potẽtie nõ est in ista parte corporis nec in illa. quia in nulla est. qz per se nec in toto nec in aliqua parte. sicut nec opationes que ꝑ eaz exercent. sicut ꝗ potentia que esset in alia parte corporis ꝗ fantasia posset inutari ab eo qõ est i fantasia. ita potẽtia que nõ est determinata ad partẽ in qua est fantasia. sed est extra illã. sic ꝙ nõ est ibi plus ꝗ in pede poterit immutari ab eo quod est in fantasia ita est in proposito. quia ille potẽtie nõ sunt alligate ⁊ immerse materie sicut alie. ⁊c.

Contra istam opi.

Intellectus agens scõm eam nihil causat qõ sit formaliter in fantasmate. sed solum fit remotio prohibentiũ per quãdam cõtractum spiritualez huius luciꝰ ad fantasmata. qua remotõne facta virtute intellectus agentis fit informatio intellectus possibilis. Et ex hoc sequitur ꝙ nihil quod est in intellectiua ut intellectiua comprehẽdit agentem ⁊ possibilem habebit aliquam rationem actiuiꝗ ue ut agentis siue ut rationis agendi respectu cuiuscũq; intellectionis. ⁊ ita tantum fantasma effectiue se habz ad intellectionem. vel si sit ibi efficientia aliqua per quam effectiue fiat irradiatio uel illustratio super fantasmata illa efficientia erit precise ipsius dei qui creauit talem lumen in intellectu possibili. vel ergo deus agit immediate ad intellectionẽ quãcunq; uel tantũ fantasma erit causa omnium actionum intellectiue partis tamen intellectionũ ꝙ volitionũ. Itẽ secũdo

ex ista opinione sequitur ꝙ angelus in quo non potest poni talis distinctio in subiecto nullam intellectionem posset habere nouaz quantũcunq; habeat obiecta multa presentia habitualiter. immo nullam potest habere effectiue nisi a deo. quia opposito posito intellectus mouebitur a se uel agens ⁊ patiens erũt indistincta subiecto. hoc videtur ipse cõcedere. quia ponit ꝙ angelum posse habere nouam intellectionem est mere creditum. Tertio si fantasma causat omnem intellectionem effectiue. ⁊ causa naturalis non agit nisi scõm naturã illam qua est actu. fantasma nunq; causabit aliquam intellectionez in intellectu nisi conformem fantasmati. ⁊ ita nunq; causabit compositionem falsam repugnantem rationi terminorũ quorum fantasmata sunt in virtute fantastica. aut si q̃ dãmodo potest sicut respondent ꝙ per vnum oppositum cognitũ potest suum oppositz cognosci. hoc nõ est nisi quia per vnam compositionẽ veram potest cognoscere oppositam esse falsam. Sed nunq; idem fantasma causabit aliquaz intellectionẽ falsam tanq; veraz uel econuerso. Et si dicas ꝙ fantasma false repsentat obiectũ. ideo causat intellectionẽ falsam in intellectu. sequitur ꝙ idez fantasma manẽs idem nunq; potest causare assensum oppositũ. ⁊ ita non poterit intellectus eandem complexionẽ apprehẽdere nũc ut veram: nunc ut falsam.

Item quãdo dicit ꝙ intellectio scõm philosophum est actio manens intra.

Respondent ꝙ intelligere scõm modum significãdi grãmaticalez significat actiue. ⁊ intelligi passiue. tamẽ scõm rẽ intelligere est passio. ⁊ quod intelligitur est agens. Intelligere enim nõ significat aliquid ut habet esse in subiecto in se ⁊ absolute. sed quasi tendens in alterum: ut in obiectũ siue ut in terminum. ⁊ qz actionis est procedere ab agente ⁊ tendere in passuz. ideo tales perfectiones que in re sunt passiones. hoc est manentes in eo quod denominatur ab eis per modũ actionis dicuntur esse actiones immanentes. Contra. philosophus distinguens actionem a factione. secũdo physicorum ⁊ sexto ethicorũ ⁊ 9°. metaphi. assignat diuersa principia propria actioni ⁊ factioni. quod non oporteret si intelligeret ꝙ illud qõ assignat esse actionem esset passio. quia tunc non oporteret assignare sibi principium actiuuz ꝓprium. non enim oporteret prudentiaz esse actiuam. sicut ars est habitus factiuus si actio nihil esset nisi quedam forma recepta in alio ut in eo quod dicitur agens. Item habitus non ponitur ꝑcise ad patiendu: ⁊ maxime in passiuo summe disposito ad formam. nõ enim oporteret illud facilitari ad recipiendum quod in se est summe dispositu ad recipiendum. sed intellectus est summe dispositus ad quamcũq; intellectõnẽ. quia nihil habet contrariũ. ergo non oporteret ponere aliquem habitum in intellectu si precise esset passiuus respectu intellectionis. probat prima ꝓpositio. qz habitus est quo utimur cum volumus ⁊ habitus habentem perficit ⁊ opus eꝰ bonum reddit ex secundo ethicorũ. omnia ista attribuunt aliquam actiuitatez habitui. Item quomodo intellectus discurret syllogisando uel argumentando si fantasma causat omnez intellectionem. Non enim videt intelligibile quomodo fantasmata occurrentia causant omnem discursum. Item quomodo causabuntur intentiones logice uel relationes rationis. si eniz fantasma causat omnem intellectionem quecũq; causata ab eo erit realis. quia illa dicitur esse realis intentio que causat imediate a re uel a specie repsentante rem in se. ꝗ nulla intellectio causabit intẽtiões logicas uel relationes rationis. quia intellectus nullo actu suo poterit cõferre obiectuz ad aliud: que collatio causat relationẽ

Universidad de Deusto Biblioteca

rationis vel intentōz secūdā in obiecto.

Item quomō reflectet intellectus iu pra actū suū. ⁊ hoc quō erit in potestate potētie reflectētis. si. n. fantasma causās aliquā intellectionē habet nāliter causa re reflexionē sup istā actionē pari ratio ne ⁊ reflexionē reflexionis. ⁊ sic in infini tum. ut dicit Aug. i5°. de trini. Si autē nō habet causare reflexionē sed tm̄ actū absolutū. ⁊ postea occurrat aliud fātas ma nō videt posse assignari quō posset esse aliqua reflexio sup aliquē actū. Itē quō illud nō vilificat animā q̄ omnem actionē suā naturalē que est pfectio na turalis tam pfecti entis effectiue esset fā tasmatī. nullā enim pfectionē videt pos se causare fantasma in intellectu que ex cedat nobilitatē eius. quia effectus equi uocus nō potest excedere causā equiuo cam: sed deficit. igit nihil p̄cise causatū a fantasmate sicut a tota cā actiua pōt esse pfectius fantasmate. sed impfectius eo. ⁊ ita nulla pfectō erit in homine ma ioz ipso fantasmate. quod est absurdissi mum. ⁊c.

Tertia opi. ponit

q̄ intelligibile ut simpliciter p̄sens intel lectui non p speciē intelligibilē sed p fan tasma ut illustrat ab intellectu agēte est in intellectu possibili ut in memoria. ut aūt imutat ad actū intelligendi est in eo ut in intelligētia cuius notitia terminat in ipsum obiectū. Et quātū ad ista duo intellectus est passiuus. videlicet inquā tum est memoria hns obiectū simplicit pns. ⁊ inquantū intelligētia est ab obie cto sic pnte mota ad pmū actū itelligēdi

Sed intellectus factus in actu pmo na turali acumie suo pōt suffodere ⁊ discu tere in vnoq̄z q̄d sit cōponēdo: diuidē do ⁊ ratiocinando. ⁊ sic inquirere q̄d re spectu intellectus simplicis. ⁊ ꝓpter q̄d respectu cōplexi: ut respectu ꝛclusionis scibilis. Et in isto discursu intellectus in quantū discurrit est actiu'. inquantū tm̄ cōcipit ē passiu'. Iste idē. istā positiōem de passione respectu notitie pme simpli cis ⁊ cōfuse. ⁊ actōne respectu notitie di stincte inuestigate: videt retractare ⁊ coz rigere alibi; vbi increns de pncipio acti uo actionū vitaliū. s. sensationis ⁊ intel lectionis. ponit q̄ illud pncipiū est aliq̄d in ipso aiato ⁊ nō obiectū extra. sicut ⁊ in sensu ponit q̄ spēs impssa in organo tm̄ inclinat ⁊ inclinādo excitat potentiā ⁊ quasi euocat ad priam oprationē. Ita fantasma in virtute fantastica inclinat intellectū ita q̄ intellectus inclinatus fit in vltima dispositōe ad eliciendū intelle ctionem tanq̄ suā propriā oprationem. Et pro ista opinione adducit ibi vnā rō nem pro istis actionib' quia sint vitales ⁊ nulla actio transcēdit pfectionē agētis

Et aliam de actione manēte in agē te. ⁊ iste sunt proprie actiones ⁊ denomi nant proprie ipsum agens. sicut lucens se habet ad ipsū lucens. non illuminans

Ad hoc concordat ratio Augusti. q̄ anima format in se imagines cognitās que tres rationes adducte fuerūt prima pro prima opinione.

Contra neutra ista

rum opinionū nec retractata nec retra ctans videt esse vera. Nō retractata. q̄ aut intellectus factus in actu scōm nō tiam primā confusam est actiuus vnā te sui respectu intellectionis secūdē. aut virtute illius notitie prime confuse. Si virtute sui non videt rōnabile q̄ aliqua causa possit esse actiua respectu plurium nis in aliqua specie ⁊ nullo modo possit esse causa actiua respectu impfectioris ciusdē rationis. Intellectio aūt cōfusa ⁊ distincta alibi videnī esse intellectiones eiusdem rationis. quia eiusdē obiecti videtur inconueniens q̄ intellectus de possit esse causatiuus respectu secūdē in tellectionis que est perfectior: ⁊ non re spectu prime. Si autē dicas q̄ respectu secunde est actiu' virtute actus pme

Contra. actus impfectior nō potest esse ratio formalis causādi actū pfectio rem. quia tūc nō esset vnde posset pba ri deū esse pfectissimū ens si effectus pos set excedere causā suā totalē in pfectōne cognitio aūt distincta est nobilior cogni tione cōfusa. ḡ illa cōfusa nō est formalis ratio eliciēdi uel causandi illā distinctā.

Opinio etiā retractās nō videt esse vera. quia quero q̄d intelligit p inclina tionē. aut aliqua forma que sit in intel lectu p quā inclinet: aut nihil. Si nihil nō magis inclinat nūc q̄ pus inclinaba tur. Si aliqua aut act' intelligēdi. ⁊ tūc oppositū op. corū. quia obiectuz causa bit actū. aut aliq̄d prius actu intelligēdi ut species quā ipsi negāt. Itē in causis ordinatis inferior nō inclinat superiorē. sed ecōuerso. respectu aūt intellectionis pars intellectiua est causa superior q̄ spe cies alicuius obiecti. ut patebit in sequē ti questione. ergo obiectū nō inclinat in tellectum.

Quinta opi. ponit

q̄ species obiecti in intellectu uel ipsum obiectū in se p̄sens est gignens uel est ra tio gignēdi notitiā actualē in intellectu. Et ipse intellectus trimō se habet tanq̄ materiale uel informatus illa specie uel p obiectū supplens vicē speciei. Ad hoc arguit sic. Cōmentator. 3°. de aīma cōmento 5°. Intellect' se hz ad formas vniuersales sicut materia prima ad for mas indiuiduales. Et alibi aia nostra ē infimā in genere intelligibiliū sicut ma teria in gne entiū. Et. 3°. de aia ⁊. 8°. phi sicorū. Intellectus ante habitū est in po tentia essentiali sicut materia aī formā Et. 5°. de aia. Intellectus nihil est eorum que sūt ante intelligere. Ex oibus istis cōcludit. potētia intellectus respectu in telligibilis esse pure potētialis. sed q̄d est pure potētiale nō pōt esse pncipiū acti uū alicuius actus nisi informatū aliqua forma. ⁊ tunc pncipiū formale erit for ma. Arguit ulterius q̄ ipsa forma q̄ est pncipiū agēdi sit similitudo obiecti quia sicut factio est formaliter p formā qua faciēs assimilat facto. ita actio vide tur esse formaliē p illā formā qua agens assimilatur obiecto ⁊ ita illa similitudo erit formalis ratio agēdi. Ad h° etiā adducit q̄ agens indeterminatū nō pōt in actionē determinatā ul circa obiectū determinatū nisi determinet. intellectus de se est indeterminatus ad omne intelli gibile ⁊ ad omnē intellectionē. ḡ ad h° q̄ intelligat aliq̄d requirit determiatio ali qua. illa nō est nisi per speciē intelligibi lem. igit illa species intelligibilis requirit ut pncipiū determinatiuū.

Sexta op. que redit

in idē quantū ad conclusionē hut' quin te op. est q̄ ipsa notitia actualis genita siue in sensu siue in intellectu est species. Et tunc sicut ratio formalis gignēdi spe ciem actualē que dicit notitia actualis est ratio obiecti uel spēs obiecti i memo ria. ita sequit q̄d ꝓpositū q̄ rō forma lis gignēdi notitiā actualē est ipm obie ctū uel aliqua spēs in vtute obiecti. Et hoc ita q̄ qn̄ obiectū est in se p̄sens ab eo egredit uel generat spēs que ē intelle ctio. cū aūt nō est in se pns sed per speciē in memoria tūc per illā speciē uel virtu te illius speciei gignet alia species que ē intellectio. Pro ista opinione quate nus dicit speciē intelligibilē esse notitiā actualē adducit Augu. ij°. de trini. c. 2°. uel. 4°. ubi inquit. illa tamē informatō sensus que visio dicitur a solo imprimit corpore qd̄ videt. qd̄ autē imprimit uel gignit a solo corpore est spēs. ḡ illa spēs est visio scōm Aug. Hoc idē secūdo pro bat p phm. 2°. de anima. qui vult q̄ idē sit sonatio ⁊ auditio. qz idē est act' acti ui ⁊ passiui. p phm. 3°. phico rz. sed sona tio in actu causat spēm soni i aure. ḡ illa spēs causata ē idē cū auditōe. ⁊ ita spēs sensibilis ⁊ sonatio idē.

Universidad de Deusto Biblioteca

Conclusio istarum

duarū opi. ultimarū inprobat per quedam argumēta facta cōtra opi secundā. Nā effectus equiuocus nō pōt excedere in pfectione causā equiuocā. sed deficit nēcio ab ea. Intellectio esset effectus eq̄uocus speciei intelligibilis si ab ea sola causaret. ⁊ ita simplicit esset impfectior spē intelligibili qō nō est verū. Similit habitus nō videt necessarius sicut argutum est ibi quinta rōne. Similit quō fieret discursus. quō reflexio quō causaret relatōes rōnis siue intētōes logice. Quō cōplexio falsa cui assentiret tanq̄ vere. si sola spēs intelligibilis genita a fantasmate esset rō formalis oīs intellectionis. Similit tūc spēs eēt magis potētia intellectiua q̄ intellectus. ⁊ ita ipsa separata haberet eundē actū. sicut calor separatus calefaceret. Siliter tūc intelligē nō videret ppria pfectio ipsius intellectus. qz nihil videt essentialit ordinari ad illā opationē ad cuius pncipiū se hz in potētia ꝗdictionis sicut ad accidēs p accēs. sicut calefieri nō videt ppria pfectio ligni. exq̄ lignū se habet ad calorē sicut ad accidēs p accidēs. sed ita se haberet intellectus scōm istā opi. ad speciē intelligibilē que esset pncipiū intellectionis. igitur ⁊c. Similiter tā in sensu q̄ in intellectu posito eodē representante maior attentio uel conatus facit actū perfectiorē. Idem enim habēs eandē speciēz intelligibilem uel fantasma: pfectius intelligit illud ad cuius intellectionē magis conat ⁊ minq̄ minus. Ita etiā in sensu eodē obiecto pnte ⁊ in eodē lumine ⁊ in eadē distātia pfectius videt aliq̄d p maiorē attentōez in vidēdo. Patet etiā ex h q̄ magl q̄nq̄ ledit visus ppter maiorē attētionē. imo ceteris paribus vnus oculus magis attētus posset multū offēdi in visione alicuius in qua minus alius offendit. sicut pz p experientiā. Patet etiā fm Aug. ij°. de trini. ca°. 2°. q̄ in attēto multū remanēt species post visionē: que nō remanēt in oculo nō attendenti. Sed cōtra 2.m op. arguit specialiter q̄ ipa sit falsa tam in sensu q̄ in intellectu. In sensu. quia si species ista que est visio sit eiusdē rōnis cum illa que est in medio. illa in medio erit formaliter visio. ergo mediū formaliter habens eā erit formaliter videns. Si aūt pter hanc speciē in visu que ponitur visio sit alia alterius rōnis ab ea. ⁊ alia ⁊ eiusdē rōnis cum illa que est in medio. habet propositum. s. q̄ li et illud qō est visio dicat species. tamē est aliq̄d aliud prius eo in oculo. ⁊ alterius rōnis ⁊ illud ut cōmuniter dicit est spēs. Et ita species proprie dicta differret ab actione. Si dicas q̄ spēs i medio differt a spē in oculo ppī diuersa recipientia. hoc nihil est. quia sicut albedo est eiusdē rōnis in lapide ⁊ equo. ⁊ ideo utrūq̄ est formaliter albū scōm eandem rōnem albi. ita si illa qualitas que dicit spēs sit eiusdē rōnis in oculo ⁊ in medio. si illa de se sit visio formalit. visio formalit erit i utroq̄ ⁊ in quocūq̄ est formalit visio illud formaliter est videns. Principale etiā ppositum pz. qz in oculo ceco manēte tūc sic mixto ut prius causat spēs. Similiter in oculo dormientis. als nō excitaret ab excellenti sensibili pnte. Non etiā aliter ali quis excitaret a sono excellēti nisi speciē esset in aure. tamē in istis non est visio. Ita etiā in oculo bene dispposito recipit aliqua spēs eiusdē rōnis cū illa que è in medio. ex hoc q̄ ipm organū est similis dispositōis cū medio ppter plpicuitatē vtriusq̄ ⁊ oyaphanitatē ex. 2°. de aia. ⁊ ista nō erit formaliter visio sed potēs sione. Qz etiā hoc de intellectu sit falsum. patet. cōiungendo aliqua dicta sic opinantis. posuit enim nullā esse aliam spēm ab essentia diuina in visione beata. ⁊ beatitudinē essentialiter cōsistere in sola visione. Cōiūge istud dictū q̄ visio formaliter est species. ⁊ sequit q̄ beatitudo nostra erit formaliter essentia diuina.

probatio beatitudo formaliter est visio scōm eos. visio formaliter est species fm eos species est formaliter essentia diuina. ergo essentia diuina est formaliter beatitudo nostra. Sed hec cōclusio ē inconueniens aut negent istā pmissam q̄ visio est species. aut ponāt q̄ essentia diuina habet aliā speciē a se. aut beatitudinē cōntialiter in alio q̄ in actu visionis.

Dquestionem

Respōdeo ⁊ dico q̄ intellectio actualis est aliq̄d in nobis nō perpetuū. sed habens esse post non esse. sicut experimur. Istius ergo oportz ponere aliquā causā actuā. ⁊ aliquo mō i nobis. alioquin nō esset in potestate nostra intelligere cū volumus qō est cōtra phm. 3°. de anima. Apparet etiā hic q̄ oportet cōcurrere aiam ⁊ obiectū pnsens ⁊ hoc in specie intelligibili. sicut dictum est in pcedenti qōne. quia alio mō nō est pnsens ut actu intelligibile. loquendo de sensibili obiecto ⁊ materiali. Dico ergo tunc q̄ istius intellectōnis nō est totalis cā actua obiectū nec in se nec in sua specie. sicut apparet p rōnes cōtra secundā quinā ⁊ sextā opiniones. Et etiā quia tūc nō posset saluari imago in mente ut mens ē. quia nihil ipius mētis haberet rōnē parētis. Nec tota causa intellectionis est anima intellectiua uel aliq̄d eius formaliter ppter rōnes factas cōtra primam op. Et etiā quia tūc actus nō esset similitudo obiecti. nec distingueret cēntialiter ppter distinctionē obiecti. quia essentialis distinctio nō est ab eo qō nō est causa nec esset simpliciter pfectior intellectio perfectionis intelligibilis posito equali conatu hincinde ex parte intellectus. probatio. quia posita causa totali efficacius operāte sequit perfectior actō ⁊ ita si anima esset causa totalis vbicūq̄ ipsa ex parte sui perfectius ageret ex maiori conatu pfectiorem intellectionē producret. ⁊ ita intellectio dei non esset perfectior intellectione musce. qō est cōtra phm. x°. ethicorz. ponentē felicitatē in speculatione obiecti pfectissimi. videt etiā q̄ tūc esset infinita actiuitas in intellectu inquantū est actiuus respectu oīm intellectionū. quia ad vnam intellectionem requirit aliqua pfectio in causa illius intellectionis ⁊ ad aliaz intellectionem alterius rōnis requirit tanta pfectio uel maior. ergo habēs hanc ⁊ illā est perfectius q̄ habens illam tantuz. ⁊ ita habens infinitas tales ut totalis causa est infinitū in perfectione. Similiter non videret quomō aliqua tota sciētia continet virtualiter in obiecto si sola aīa intellectiua haberet causalitatem respectu actus ⁊ habitus. Si ergo nec aīa sola nec obiectū solū sit causa totalis intellectionis actualis. ⁊ ista sola videtur requiri ad intellectionē. sequitur q̄ ista duo sunt vna causa integra respectu noticie genite. Et ista est sentētia Augus. 9°. de trini. capi°. ulti°. Sicut allegatuz fuit arguendo cōtra primā opinionem. liquido tenendū est ⁊c. Qualiter autem hoc sit distinguo de pluribus causis cōcurrentibus ad eundē effectū. Quedā enī ex equo cōcurrunt sicut aliqui duo trahentes aliqō idem corpus. Quedam vero non ex equo: sed habētes ordinem essentialē. ⁊ hoc dupliciter. uel sic q̄ superior moueat inferiorem ita q̄ inferior non agat. nisi quia mouet a superiore. ⁊ tunc inferior habet a superiore virtutem illam qua mouet. Quādoq̄z aūt superior nō mouet inferiorem: nec dat ei virtutē qua mouet. sed superior de se habet virtutem perfectiorē agendi. ⁊ inferior habet imperfectiorē virtutem agendi. nec tamē recipit virtutē istā imperfectiorem a superiori que est pfectioris virtutis. Exemplū pmi mēbri huius secūde diuisionis. de potētia motiua q̄ ē in manu ⁊ baculo ⁊ pila. Exēplū secūdi mēbri. si mr ponat virtutē actiuā habere in generatione prolis. illa ⁊ potentia

actiua patris concurrunt ut due cause partiales ordinate quidem. quia altera perfectior reliqua. nõ tamẽ impfectior recipit suã causalitatẽ a causa pfectiore. nec tota illa causalitas est eminenꝫ in cã pfectiori. sed aliquid addit causa impfectior intantũ ꝙ effectus potest esse perfectior a causa pfectiori ⁊ imperfectiori si mul: q̃ a causa sola pfectiore. Ad ꝓ positũ. obiectũ intelligibile ꝑsens in se. uel in specie intelligibili ⁊ pars intellectiua nõ ꝓcurrũt ut cause ex equo ad intellectionẽ. quia tũc alterũ haberet causalitatem talẽ impfectã ⁊ reliquũ suppleret eam. ⁊ si alterũ esset pfectũ posset habere in se vno existẽte totã causalitatem amborũ. sicut si virtus motiua vnꝰ eẽt pfecta suppleret virtutẽ alterius. ⁊ tunc species esset quasi quidã gradus intellectualitatis supplens gradũ intellectualitatis deficientẽ intellectui. ⁊ tũc si fieret pfectior intellectus fm gradũ talẽ posset sine specie ⁊ sine obiecto habere actũ intelligendi: qõ est falsũ Cõcurrũt ergo ista duo ut habẽtia ordinẽ essentialẽ nõ tamẽ ꝑmo mõ. quia nec intellectus dat obiecto uel speciei rõnem sue causalitatis. Nõ eni obiectuz natũ est in se uel in specie sui facere intellectionez per aliq̃d qõ recipit ab itellectu: sed ex natura sua nec intellectus recipit suã causalitatẽ ab obiecto uel specie obiecti. sicut ꝓbatũ ẽ cõtra quintã et sextã opinionẽ in ista q̃stione. Sũt igit cause essentialit ordinate ultimo mõ. s. ꝙ vna est simpliciter pfectior altera. ita tamẽ ꝙ utraq̃z in sua partiali causalitate ẽ pfecta nõ depẽdẽs ab alia. Si arguit cõtra istud ꝙ in causis talib' essentialit ordinat neutra est pfectio alterius. g̃ species intelligibilis nõ erit forma ipsius intellect'. Similit ad idem si sit pfectio intellectus. ⁊ totũ hoc sit ratio agẽdi. g̃ vna opatio utpote itellectio non habebit vnã formalẽ rõnem agendi. sed ab ente p accẽs. quale est hoc totũ intellectus habens speciẽ qõ est incõueniens. quia quicq̃d nõ est p se ens non per se est ratio formalis agendi.

Respondeo ad primã. accidit speciei inquantum est causa partialis respectu actus intelligẽdi cum intellectu ut cum alia causa partiali ꝙ ipsa pficiat intellectum. quia ⁊ si pficiat eũ non dat tamẽ intellectui aliquã actualitatẽ ptinentem ad causalitatẽ intellectus. Exemplum potẽtia motiua in manu põt uti cultello inquantũ acutũ est ad diuid. ndũ alia quod corpus. ista acuties si esset in manu ut in subiecto. posset man' uti ea ad eandẽ operationẽ. ⁊ tamẽ accideret manui inquantũ in ea est potẽtia motiua: ꝙ in ea acuties eẽt ⁊ ecõuerso. quia acuties nullã perfectionẽ daret manui pertinentem ad potentiã motiuaz. qõ apparet. quia eque pfecta est potẽtia motiua sine tali acutie. ⁊ ita eodẽ modo uti ea quãdo est in alio ꝓiuncto manui ut cultello sicut uteret ea si esset in manu. Ita in proposito. si species posset esse inexistens intellectui absq̃z inhẽrẽtia per modum forme. si isto mõ inexistens esset sufficienter cõiuncta intellectui. possent ite due cause partiales intellectus ⁊ species cõiuncte sibi inuicẽ in eandẽ operationez in quã modo possũt quãdo spẽs informat intellectũ. qõ etiã apparet ponẽdo aliq̃ intelligibile ꝑsens sine specie. illud enim obiectũ est causa partialis ⁊ nõ informat intellectũ qui ẽ altera causa partialis. sed iste due cause ptiales approximate absq̃z informatione alterius ab altera p solã approximationẽ debitã causant vnũ effectũ cõmunẽ. Per idẽ patz ad secunduz. quia in vnoquoq̃z ordine cause oportet ponere respectu vnꝰ effectus vnã per se causã. ⁊ vnã per se rationem causandi. ita intellectus in suo ordine causalitatis est vnus. ⁊ habet vnã formalẽ rõnem causandi. ⁊ spẽs uel obiectũ in suo ordine causandi est vna causa ⁊ habet vnam rationẽ causandi. licet non oportet talẽ causã ꝓut cõplectitur

omnes causas partiales habere vnã rationem causandi nisi vnitatez ordinis. quia si cuz vnitate ordinis ꝓcurrat vnitas p accidẽs. hoc accidit. sed vnitas ordinis est p se. Exemplũ sol in suo ordine causandi habet vnã rõnem cãdi respectu prolis. ⁊ pater in suo ordine causandi est vna cã vnius rõnis. sed cã totalis que ꝓplectit prem ⁊ solem nõ habet aliquam vnã rationẽ formalẽ causandi. sicut nõ est vna cã nisi vnitate ordinis. ⁊ si contingat causas sic ordinatas ꝑter vnitatẽ ordinis habere vnitatem per accidens inquantũ. s. vna accidit alteri. hoc nõ cõuenit eis p se inquãtum cause.

Ad argumenta opinionũ p ordinem. ꝑmo ad auctoritates Aug'. dico ꝙ imago q̃ ponit ab eo esse in spiritu oz ꝙ intelligat esse in aia vel in ali quo aie vt in subiecto. ⁊ nõ ꝑcise in corpore sic mixto. aliter nõ cõcluderet illã imaginem esse nobiliorẽ omni corpore sicut dicit ipse. iꝰ. sup Geñ. quod aũt ẽ in anima vel in aliquo aie vt in subiecto nõ est illa species que coiter dicitur speciẽ. sed illa recipit in parte organi q̃ est corpus sic mixtum. sed illud qõ recipitur in aia vl potentia aie est actus cognoscendi. g̃ per imaginez intelligit ipse talem actũ. Ista glo. arguit ex dicto eiꝰ ii. de trini. c. 2. vl. 5. vbi vult ꝙ informatio sensus que fit a solo corpe visio dicitur. illa aũt informatio est ꝓpria species que recipit in parte organi. s. in corpore sic mixto. hoc patet ex hoc qõ dicit ꝙ gignit a solo corpore qõ videtur. Sed g̃ illud quod ẽ ꝓprie imago dicit visio. ita econuerso visio põt dici imago ⁊ multo verius. qz visio fm veritatem est quedã qualitas ⁊ talis qualitas est quedã similitudo obiecti. ⁊ forte perfectior q̃ illa similitudo prior que dicit visitate species. Hoc intellecto facilit patz ad auctoritates eius. concedo. n. ꝙ istam imaginẽ que est sensatio nõ causat corpus in spiritu vt totalis cã. sed anima causat in se mira celeritate. non tm̃ vt tota cã sed ipsa ⁊ obiectũ vnde dicit ibidẽ. iꝰ. ꝙ mox vt visum fuerit ꝛc. Innuens ꝙ pntia obiecti requirit in rõne visibilis vt anima faciat in se visionem ⁊ non requirit nisi vt aliquo mõ causa partial' sicut ipsemet exp̃mit. iiꝰ. de trini. c. 2° vel. 5°. ꝙ a videte ⁊ visibili gignit visio. Ista conclusionẽ sic intellectã ꝓbat rõ sua in auctoritate ꝑallegata. qz est ꝓpositio. s. ꝙ agens est prestantius patiente nõ est imediata sed dependet ex istis tribus. s. agens est ꝑstantius effectu. ⁊ effectus agentis est actus ⁊ forma patient. ⁊ actus ẽ nobilior potentia. g̃ agens inducens huiusmodi formam est nobilius patiente. Ubi igit iste ꝓpositiones sunt vere ibi ꝓpõ Aug'. quam accipit est vera. Ista aũt ꝙ agens est prestãtius effectu nõ est vera nisi de causa totali. Potest. n. aliqua eẽ causa partialiter agens ad aliquẽ effectũ nobiliorẽ se sicut elementũ in virtute corporum celestiũ põt agere ad generationem mixti qõ est nobil' ipso elemẽto agente vt partiali cã. Per istud patet ad secundã auctem Aug'. io. ō trini. c. 5. vel. 15. Format. n. aia in se imaginez. hoc est sensationẽ. ⁊ de se. hoc est ipsa ẽ in potentia naturali ad sensationẽ ⁊ ñ in potentia neutra. sicut supficies ad albedinem est in potentia neutra ⁊ nõ naturali. ⁊ istam naturalitatẽ ostẽdit cuz dicit de se. Et loquit ibi tm̃ de sensationibus vt apparet. quia dicit ibidem ꝙ illas partes aie que corporz similitudinibus informant habemus cões cũ bestijs. hoc verum est ō illis que informãtur imaginibus. hoc est sensationibus. extendẽdo nomen imaginis ad sensatõnem. Ad rationẽ ꝑmam ꝓ illa opinione dico ꝙ ꝓcludit pro me. qz cognitio cum sit operatio vitalis nõ ẽ a nõ viuo sicut a totali causa. põt tamen nõ viuũ

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

esse causa partialis alicuius viui vel effectus vitalis. sicut sol non viuus est cā partialis cum pte ad generandū filium viuū. ⁊ multo magis in ꝓposito ē possibile. qz hic cā principalioz est viua. sicut patebit in sequenti qōne. Cum arguit p' de fozā pfecta hoc ꝛcludit q' aliquaz actiuitatē habeat respectu ꝓprie operationis. Sed qz videt ꝛcludere totalem cālitatez in ea respectu sue ꝓprie operationis. Rndeo q' ista forma expfectione sua ozdinat ad hñdū aliquā operationē circa totū ens. vt dicit. 3ª. qōne huius di. qz vero nō est simpliciter perfecta qz nō est infinita ideo non pōt in se habere totū ens. ex eius ḡ perfectione cum sua impfectione concludit q' aliquā actiuitatē habeat non tñ sufficientem. qz non posset habere totalē causalitatem cognitiōis respectu totius entis nisi haberet in se totū ens. ⁊ ideo dico q' forme impfectiozes bene pñt esse cause totales respcū suaz operationū. quia operationes eaz sunt limitate ad res respectu quaz habet totalē actiuitatem nō ꝛcludit aliquā pfectionē actiuam nisi limitatā. Sed in ista forma pfecta que ozdinat ad totū ens non pōt poni totalis cālitas respectu cognitiōis totius entis. tunc. n. poneret in ea virt' actiua illimitata. Sz tñ potest poni cālitas partialis in ea ⁊ partialis in obiecto. vt sic ipsa possit cooperari pfectiōi sue circa quodcūqz obiectū. ⁊ obiectuz etiaz quodcūqz cooperari sibi magnū obiectum ad magnā perfectionez eius ⁊ paruum ad paruā. Alia duo argumenta de actione vt distinguit cōtra factionem ⁊ q' actio denominat agēs. cōcedo. pono enim actū intelligendi vere manere in agente non tñ in supposito agente. ita q' nō transeat extra suppositum. sed nec transit extra partem intellectiuam in sensitiuaz. nec extra intellectiuam in appetitiuaz. nec extra principium eius actiuū in aliaz potentiā. sed manet in parte intellectiua que est causa partialis eius. Nō autē oportet actionem ꝓprie dictā manere in sua cā totali. sed sufficit q' mancat in sua causa partiali.

Ad argumēta pro

secūda opinione quāuis posset ibi tāgi vtrum ista cālitas que attribuit parti intellectiue ꝛueniat ꝓprie intellectui agenti vel possibili. tamē illam difficultatez dimitto vsqz als. Cum ꝓbatur q' possibilis nō potest habere illam causalitatem. quia nihil idē agit in se. Respondeo q' illa ꝓpositio non est vera nisi de aliquo agente vniuoco. nec ista ꝓbatio eius q' tunc idē esset in actu ⁊ in potentia concludit. nisi quādo agēs agit vniuoce. hoc enī inducit in passum formā eiusdem rōnis cum illa per quaz agit. Si enim aliqd sic ageret in se sequeret q' simul haberet formā eiusdē rationis ad quā mouet. ⁊ dum moueret ad illā causaret illa. igit simul haberet illam ⁊ nō haberet. saltē hoc sequit de duabus formis eiusdē speciei vl de eadē. In agentibus autē equiuoce. i. in illis agēntibus que nō agunt per formā eiusdē rationis cum illa ad quā agunt. ꝓpositio illa q' nihil mouet se nō habet necessitatē nec ꝓbatio et' q' aliquid sit in potētia ⁊ in actu respectu eiusdē aliquid cōcludit. ñ enim ibi agēs est tale formaliter in actu quale passum est formaliter in potētia. sz agens virtualiter est tale in actu qualiter formaliter est in potētia patiēs. ⁊ q' idē sit virtualiter tale in actu ⁊ formaliter tale in potētia nulla est cōtradictio. Ita glo. de agentibus vniuocis ⁊ equiuocis necessaria est. qz phs posuit motū non tñ in genere qualitatis sed quantitatis ⁊ vbi. In quantitate autē ⁊ vbi nullā est agens vniuocū. qz in genere quāntitatis ⁊ vbi nulla est forma que sit ꝓncipiū inducēdi illem formā. imo vt ꝓbatur cōcatur quicūqz motus est ad formā non

actiuā. non est ab agente vniuoco. qz ex quo forma tal' imināns nō ē actiua nulla eiusdē rōnis est ꝓncipiū agēdi. Sunt igit apud phm multi motus ab agente nō vniuoco sed equoco. ⁊ ibi agens est virtualiter tale in actu quale patiens formaliter in potētia. Si arguas ḡ in oibus posset idē esse in actu virtuali. ⁊ in potentia ad actū formalē. ⁊ sic qōlibet pōt mouere se. Rndeo q' in ista illatione est nō causa vt cā. nam ex ꝓbāli rōne actus virtualis ⁊ potētie ad actum formalē nulla est repugnantia. qz si ex ista rōne esset repugnātia tunc ⁊ in qlibet esset repugnātia. tñ in aliq cum actu virtuali cōcurrit aliqd aliud ꝓpter qd' repugnat sibi qñqz esse in potētia vl actu formali tale. Exemplū eē calidū virtualiter in actu ⁊ formaliter in potentia de se non includit cōtradictionē vel repugnantiā ⁊ ideo in nullo sbo includūt repugnantiā q' ꝓpter hoc nō possint esse simul. nec alterū esse ibi qz alterū. Tñ sol qui ē calidus virualiter nō pōt eē calidus formaliter. tñ hoc nō est ꝓpter repugnantiā istaz. ꝓbo. qz saturnus ē frigidus virtualiter ⁊ tñ non pōt esse calidus formaliter. ḡ actus virtualis nō erat i eo cā repugnātie sed aliqd aliud qd' est cōe Soli ⁊ Saturno. puta q' ista sunt corpora incorruptibilia. ⁊ caliditas est qlitas corporis corruptibilis. Sed si obijcias q' talia ꝓncipia metha^ca exquo sunt generalia nō debent negari ꝓpter aliās difficultates speciales. Rndeo q' nulla sunt ꝓncipia methaphisica que multa habēt singularia falsa. intellectio autez q' nihil est in actu virtualiter ⁊ in potentia ad actū formalē ⁊ q' ista repugnātia accipiat ex parte vel ratiōe actus ⁊ potentie nō ē ꝓncipiū methaphysicū. qz multa singularia patent sunt falsa. ex quo patz q' illud nō est ꝓncipiū methaphysicum. sed q' nihil est in actu formali ⁊ in potētia respectu eiusdē actus formalis. verum est q' sic nihil est in actu ⁊ in potentia. Et si omnino ꝓtendas q' etiam loquēdo de actu virtuali ⁊ potētia ad formalē actum sit ꝓncipiū methaphysicum. Quomodo aliq erāt ita ceci ⁊ iste solus videns vt rationē cōmuniū terminoꝝ methaphysicoꝝ non posset cōcipere ⁊ ex eis apphendere veritatez talis cōplexi quod ipse ponit ꝓncipiū methaphysicū qd' non tñ ab aliis non ponit ꝓncipiū imo in multis falsuz ⁊ nunq necessariū in ratione terminoꝝ.

Cum arguit 2° phycoꝝ de causa materiali ⁊ efficiēte q' nō coincidunt vez est de materia que est in potentia pura. sed nō d' materia fm quid qualis ē subiectum respectu accidentis. Necesse est enim aliquid idem quādoqz esse materiam ⁊ efficiēs respectu eiusdē. quod apparet. quia alias passio non predicaret per se 2° modo de subiecto. quia si pdicaretur p se 2° modo de eo est eius causa materialis sicut materia est in accidētibus. quia ponit in diffinitōne eius vt additum. si etiam est pdicatō per se. igitur ⁊ necessaria. sz qd' est sola causa materialis respectu alicuius non habet necessitatem respectu eius. ḡ oportet ꝓter causalitatē materie ponere in subiecto causalitatē efficiētie ad saluandū necessitatem. Qd' arguitur postea de relationibus realibus oppositis. Dico q' alique relationes opposite sunt incōpossibiles in eadem natura. alique in eodez supposito. alique nec i eadē natura nec in eodez supposito. vnde ex ratione relationū realiuz in cōmuni nō potest cōcludi repugnātia earum in eodē. Exēpla predictoꝝ causa ⁊ causatū in eadē natura siue supposito repugnāt. quia si non tunc idē dependeret a se. ꝓducens ⁊ ꝓductū nō repugnāt in eadē natura quia nā pōt cōmunicari sine diuisione sui qualis est nā diuina. repugnat tñ in eodem supposito. mouēs autem ⁊ motum nec i eadē natura nec i eodē supposito repugnāt. quia hic nō ponit de-

pendentia essentialis qualē ponūt relationes cause ⁊ causati. nec per idē ponit q̃ idez sit anteq̃ sit qd̄ ponere videtur ratio ꝓducti ⁊ ꝓducentis. sed tm̄ ponitur h̄ q̃ idem dependet a se quantū ad actum accidentalē. sicut motū a mouēte dependet quantū ad actū accidentalem quē recipit ab eo. In cōpossibilitatem igit̄ aliquaꝫ relationū oportet reducere ad aliquā incōpossibilitatē porem ⁊ vbi ista prior nō inuenit ibi nec illa incōpossibilitas relationū oppositarum cōcludet. Hoc etiam amplius declarat. qz sicut iste relatiōes ꝓducentis ⁊ ꝓducti que sunt repugnates in eodem supposito possunt fūdari in eadē natura illimitata sicut in essentia diuina. ita iste relationes mouentis ⁊ moti que multo minorē habent repugnantiam fundari pñt in eadē natura aliqualiter illimitata: Quicquid aūt est in potentia ad aliquē actum formalit̄. ⁊ cuz hoc habet eandē actualitatē virtualit̄ sicut cum idē mouet se est aliqualiter illimitatum. ponit. n. non tm̄ capax illius pfectionis sed vt causans eaz. ibi igitur ꝓpter illimitationez aliqualē bene cōpatiuntur se iste ralationes opposite

Ad achillē corr q̃ quodlibz moueret se. Dico q̃ sicut argutū est cōtra primā opinionez in excludendo cām sine qua non. q̃ nihil est cā totalis ⁊ pfecta ⁊ naturalis effectiua alicuius quin ipsuz approximatū totali receptiuo ⁊ nō impeditum causet illud. lignū autē semp est approximatū sibiipsi. ⁊ sufficienter ⁊ ñ potest poni aliquod ppetuum impeditum qñ ignis nō est pſens sibi. qz si ponatur hoc impediens amoueat illud ⁊ non erit impeditū. si aliud amoueat illud. ⁊ sic discurrendo per singula habebitur sibi pñs lignū ⁊ nullo modo impeditum. igit̄ si ipsuz esset causa actiua totalis respectu calozis ⁊ ipsum est etiā totalis cā receptiua. igit̄ semper esset calidum. nō aūt semper est calidū ꝗ cum nō posset poni nō cālitas totalis ꝓpter impedimentū. nec ꝓpter approximationem. nec ꝓpter receptiuū cōcludetur q̃ in ligno nō est causalitas actiua totalis qd̄ est ꝓpositum. sic igit̄ nō oia mouebūt se vt cause totales. quia nulle tales nature que nō habent semp actum sunt cause naturales totales illius act̄.

Sed dices saltē dicam lignū esse cām partialez vt pſente igne coagat ad calefactionem sui in rōne effectiui vt actiuū partialis. Nec ista cauillatio valet. qz cause due partiales non ponunt respiciuſdem effectus quādo altera pcāt habet totum effectū in virtute sua vniuoce vel equiuoce. ꝓbo. si. n. altera haberet in virtute sua totum effectuz sequit q̃ totū potest ꝓducere. igit̄ alia causa partialis nihil pōt ꝓducere. vel idē bis produceret. ignis aūt qui ex pcedēti argumento cōclusus fuit habere actiuum tem respectu calefacere in ligno habet ꝗ se virtualiter totū calorē ligni. ꝗ lignū hic nullā habet causalitatē partialem.

Ad ꝓpositū igit̄. quia aia non semp est in actu respectu cuiuscūqz intellectōnis. cuz tm̄ ipsa sit receptiua respectu cuiuscunqz intellectiōis. ⁊ ipsa sit sibiipsi approximata ⁊ nō semp impedit. pcedit̄ ipsam nō esse cām actiuā totalez sed aliqd aliud requiritur. illud aūt aliud concludit̄ esse obiectū. quia eo pſente sequit̄ effectus. eo nō pesente nō pōt haberi effectus. Cōcludit ꝗ primo causalitas aliqualis in obiecto nec totalis. qz obiectū ꝓpter sui impfectionē non pōt habere in virtute sua totaliter intellectionem ꝓpter suam pfectionē. ⁊ ideo pcedit̄ q̃ cum obiecto requirit̄ aliq̃ alia causa actiua partialis. nō aūt alia ab intellectiua. qz ipsa cōcurrente cum obiecto sequit̄ intellectio. sic ꝗ concludit hic duas esse cās partiales actiuas ⁊ i alis multis. nō quia nihil mouet se nec totaliter nec partialit̄. Istud etiam qd̄ habetur ꝓ Achille ñ videt multū efficax

argumentum. hoc. n. videt esse cautela quedā diuertendo a parte opponentis ad partē respōdentis. quia ꝓpter defectum argumēto ꝓ induūt tales formaz respondentiū vt respondētes faciāt argumenta ad ꝓbandū vnum necessariū i. q̃ lignū non calefaciat se.

Pro tertia ⁊ quarta opinione ñ sunt arguēta adducta ad que oportet rñde re. qui vult credere d̄ actu ꝑmo simpliciter. ⁊ de 2° distincte cognoscēdi. vel illud dictū 2° opi. q̃ spēs inclinat credat nō credenti tm̄ nō sit articulus fidei nisi ꝓ rōnem ostendat. Iste tm̄ due opi. s. 3ª ⁊ 4ª que vident inter se opposite concordant adinuicē ⁊ cōfirmant. ⁊ h° sic. ad agendū requirit rō formalis agēdi ⁊ rō agent. agens est suppositū. rō agēdi est forma elicitiua actionis. Jn ꝑma igit̄ actione in intellectū possibilē agens est fantasma. sed qd̄ quid ē splendēs in fantasmate est rō agendi in ipsum. ⁊ h° in quantū illud qd̄ quid est stat in lumine intellectus agentis ⁊ penetratur ab ipso lumine ⁊ ambit̄ ab ipso agente. ⁊ hac rōne agendi ꝑmū impſsuz in intellectum possibilē est incho atio hitus scientialis. que incho atio nō est spēs intelligibilis nec forma mouens ad actū intelligēdi. qz obiectū ē in se pſens quatenus relucet in fantasmate. qz fantasma pſens est intellectui qui videlicz ē in corpore. igit̄ nō requirit aliq̃ alia spēs per quaz obiectū sic sit pſens. nec aliqd aliud tenēs vicē obiecti vel repſentans ipsum cum ipsa impſsio ꝑma habeat rationē ⁊ quo ⁊ qd̄ respectu intellectiōis. quorz per ipsam est intellectus in potᵃ ꝓpinqua ⁊ accidētali ad actū intelligēdi sicut ꝗ grauitatē est corpus in potentia ad vbi. ⁊ etiaz est quo quantū ad h° q̃ manet in intellectu impedito ab actu sui intellectōne. est etiā qd̄: quia sibi primo occurrit sicut fm Auic. primū sensatum est spēs ꝗ vt obiectū terminās sed vt qd̄ quasi deducēs nō ꝗ collatōez sed ꝗ continuationē ducit in obiectuz. Sic igit̄ pcordat ꝑma opi. ⁊ 2ª quo ad h° aūt q̃ hª negat spēm ⁊ 2ª cōcedit inclinationē pcedentez actum. Quo ad hoc q̃ prima opi. ponit intellectuz esse passiuū respectu ꝑmi actus. ⁊ actiuū respectu secūdi actus. ⁊ 2ª opi. videt ponere q̃ aia seipsa eliciat actū. hoc cōcordatur sic. quia facta tali impſsione prima in intellectū possibilē ipse intellect occurrit tali passione. qz omne passuz occurrit agenti inquantū passū nititur saluare suū esse. hoc etiā vult Aug. 6. musice. vbi loquit de illis numeris occursorijs ⁊ d̄ alijs. i isto occursu intellectus imbibit illam intellectionē cōfusā ⁊ trāsmittit ad intima sua. ⁊ tunc recepit eam a se intimius q̃ possit eam recipere ab obiecto. illi etiā impſsiōi sic intimate occurrit intellectus 2°. ⁊ in illo 2° occursu imergit se illi penetrando illam. ⁊ in hoc est distincta ⁊ perfecta cognitio intellectus.

Quicqd sit de opinionibus illis quas iste medius nitit exponere arguit cōtra multa hec dicta. q̃ ꝑmo ponit. s. qd̄ quid est relucēs in fantasmate esse rōnē agendi formalē fantasmati. Cōtra quō aliquid est rō agendi alicui in quo nō est formaliter. aut si quoquo modo qd̄ quid est ponat i fantasmate cum istud sit esse eius fm quid quia fm esse repſentati ⁊ nō fm aliqd̄ esse existentie. quō ipsum qd̄ quid ē fm istud esse erit ratio formalis agendi aliquam actiōez realē. ⁊ ita cum istud fantasma per qd̄ ꝓuenit sibi istud cē nō sit principalis causa agēdi fm eos nec qd̄ quid est fm q̃ existit in eo est ꝓncipalis ratio agendi. qd̄ est cōtra eos. Preterea preter hoc quero quid est qd̄ quid ē stare in lumine intellectus agentis si nihil aliud est nisi intellectū agentem esse in aia ⁊ in fantasia eiusdez anime esse fan

tasma. ergo ppetuo qñ fantsma est in v̄
tute fantastica fit ista penetratio ⁊ am
bitio. ⁊ ita erit in frenetico ⁊ dormiẽte
qd negat ille cuius oppo. exponit. si ali
quid a iud est q̄ illa duo ē simul ⁊ sit
aliqua actio noua: octur igit ei' termi
nus nouus. nō erit in fantasmate igit
erit in intellectu possibili. g̃ qd quid est
non agit per aliquaz penetrationē que
penetratio p̄cedit actionē qd quid est.
sed tantū qd quid est cū intellectu agē
te coagit causando aliquā impssionez
nouā in intellectu possibili. h° dicē opi.
alia. Si dices alia opi. ponit spēm in
telligibilē impssam. ista nō ponit speci
em talem sed inchoationē hitus scien
tialis. Contra. ista opi. ponit istaz im
pressionem esse primū quo intellectus
est in potētia accntali cum tñ pus esset
in potētia essentiali. sed si p istā impssi
onem nō est obiectū intelligibile psens
nunc magis q̄ prius: nō magis est nūc
in potentia accidētali q̄ prius si est pnſ
aliquo mō nunc quo mō non fuit pus
presens. illud quo nunc est psens est spe
cies intelligibilis. hoc etiā magis appa
ret ex hoc qd p° ei occurrit tanq̄ osten
denti obiectū ppter naturalē eōtinua
tionem ad ipsum. hoc nō posset cē nisi
obiectū reluceret in eo ⁊ ita haberet ra
tionez speciei. Similiter hoc qd dicit
inchoationē habitus scientialis p̄cede
re actum nō est verum. quia habitus p
prie loquēdo vt phs loquit 2° ethicoꝝ.
generat ex aliquo actu elicito. ⁊ sicut vl
timus gradus habitus generat ex vlti
mo actu ita p̄mus ex primo. ita q̄ qui
cunqz gradus habitus est posterior ali
quo actu. g̃ illud qd est simplicit primū
in intellectu possibili nō est aliquid ip
sius habitus. Hoc confirmat fm opi.
illius doctoris qui exponit. quia ponit
istam inchoationē esse essentiam habi
tus totā. Qd vlterius dicit de occur
su illo. ratio occursus nō bene assignat
nec ad intentionē Aug̃. patiens enī oc
currens agenti nitit saluare se ⁊ contra
agere agenti corrūpēti se. hic istud agit
agit ad perfectiōez ⁊ salute passi. g̃ non
occurrit ei ppter illaz rōnem vt saluet
se. nec ista est intentio Aug̃. vult. n. q̄
anima occurrēs passioni facte in aere i
aure vehementius agitat illum aerem
⁊ causat magis auditione q̄ solus son'
causaret. hoc igit occurrere est ei coage
re. Et tunc Rndeo breuiter ad Aug̃.
de impssione speciei sensibilis facta i or
gano vel speciei intelligibilis facta i in
tellectu. anima p potentiā talem occur
rit. i. cuz illa specie impssa coagit ad ac
tum aliquez perfectiozem q̄ posset illa
species de se sola causare. Et cuz vlterius
additur de illo duplici occursu pmo oc
currit passioni quasi tangenti. post pas
sioni imbibite. quero qd significent ista
verba methaphorica. si significent q̄ p
secundū occursuz causat aliquid perfe
ctius q̄ per primū: ⁊ illud intimius pfi
cit. sicut dicit materia intimius pfici a
forma pfectiozi que magis actuat eam
g̃ in secūdo occursu nō transmittit pas
sio illa ad intima magis q̄ prius. sed sola
coagens illi passioni causat aliquid per
fectius qd est intimius in aia q̄ illa pas
sio prius causata.

Ad auctoritatem

phi. 3°. de aia q̄ intelligere est pati. que
adducit pro. 5°. opi. hic tñ nō determi
nando dico q̄ phs locutus ē cōmuniē
de potētijs aie inquantū sunt dbus for
maliter sumus in actu 2°. puta de sensi
inquantū est quo formaliter sentimus. o
intellectu inquantū est quo formaliter in
telligimus. formaliter aūt intelligim' in
tellectu inquantū recipit intellectionez
qz si cāret eam actue: nō tñ dicet intel
ligere intellectu inquantū causat sed in
quantū habet intellectionē vt formaz.
habere enī qualitatē est esse quale. ⁊ ita
intellectū habere intellectionē siue rec
pere qd idem est. est ipsum esse intelligi

tem. nos igit intelligimus intellectu in
quantū recipit intellectionē. ideo phs
loquens sic de intellectu necesse habuit
dicere eum esse passiuū. ⁊ q̄ intelligere
est quoddam pati. hoc est q̄ intellectio
inquantū est quoddā quo formaliter in
telligimus est forma quedā recepta i in
tellectu. nō aūt intelligimus ea inquā'
est quid causatū ab intellectu si causat
ab eo. nam si deus eam causaret ⁊ eam
in intellectu nostro impmeret nō min'
ea intelligeremus. sicut dixi de intelligē
tia actualiter. ita dico de scire habitua
liter. q̄ intellectus est quo scimus habi
tualiter inquantū recipit habitū: nō in
quantū istum cāt si illū causat. dico igit
tur q̄ oēs auctoritates que sonāt passi
bilitatē intellectus possibilis pñt expo
ni de eo inquātū cognoscim' habitua
liter vel inquantū cognoscim' actualiter
⁊ isto mō cōcedo q̄ est passiuus. ⁊ si sit
actiuus nō tñ fm istā rōnē. sed accidit
ei q̄ sit actiuus fm istā rōnē. affirmant
istē auctates de intellectu qd verū ē.
q̄ sit passiuus. nō loquentes de intelle
ctu sub ratione actiui sed asserētes ipsū
habere rationē recepriui. licz ipsum nō
dicant nō esse actiuū. locus autē ab au
ctoritate nō tenet negatiue. Et p idez
rndetur ad illud de potentia accntali ⁊
essentiali. nō. n. intellectus est in poten
tia cntali q̄ deficiat sibi aliqua rō cā
litatis quantū est ex p te sui. sed intelle
ctus est in potētia essentiali qñ alia cau
sa partialis nō est sibi psens quā opor
tet esse presentē ad hoc q̄ sequat actio.
⁊ qñ illa cā partialis est approximata:
est in potētia accidentali siue ppinqua
ad agendū. Sed illa auctas que dicit
q̄ intellect' possibilis nihil est eorz que
sunt ante intelligere requirit aliā expo
sitionem. quā in tñ ptractāt aliqui vt
dicant intellectū possibilez ē in pura
potentia in genere intelligibiliū sic ma
teriam primam in genere corporalium
que nō est intentio phi. qz potentia ad
accēs nunq̄ fundat nisi in sba in actu.
intellectio aūt siue spēs intelligibilis nō
est forma sbalis sed accidētalis. igit qd
est imediatum receptiuū illius est ali
quid in actu substātiali. aut saltē qd ē
mediate receptiuum. ⁊ tunc qd imedia
te recipit erit aliquis actus accidētalis.
sicut se habet superficies ad albedinez.
intellectus igitur possibilis fm qd est
illud in quo recipit species itelligibilis
vel intellectio vel illud fm quod speci
es recipitur in anima nō erit puruz po
tentiale. sed erit aliquid in actu primo.
licz iste respectus potētie non sit aliqd
in actu. cum enim loquor de potentia
receptiua albedinis nō loquor de potē
tia que dicit respectum ad albedinem.
ille enim respectus nō est aliquid in ac
tu. sicut nec albedo ad quam est: est ali
quid in actu. sed illud i quo est ista po
tentia ē aliquid in actu vt superficies q̄
est receptiua albedinis ita hic licz ante
intellectionē potentia ante actum que
est respectus ad intellectiōez non sit ali
quid i actu sicut nec intellectio ad quā
est. tamē illud i quo est ista potētia qd
est fundamentū istius respectus est ali
quid in actu. ⁊ illud est intellectus pos
sibilis. non est igitur apud phm intelle
ctus possibilis nihil in actu sicut isti ac
cipiunt. sed oportet exponere illam au
ctoritatem. hoc modo naturaliter intel
ligimus primo illa que pmo occurrūt
ex fantasmatibus. sicut dictū est in. q.
2ª huius dis. nihil igitur possumus po
tentia ppinqua intelligere ante intelle
ctionez alicuius imaginabilis. ideo nō
possumus intelligere intellectū ante in
telligere alterius intelligibilis. g̃ nec in
tellectus potest intelligi a nobis ante i'
telligere alterius intelligibilis ergo nō
est intelligibile ante intellectionē alicu
ius alterius. sicut primū antecedēs est
verum sic ⁊ pñs. ideo sic intelligendus
est ipsum non esse aliquid eorum que
sunt ante intelligere. s. intelligibiliū. nō

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto Biblioteca

qz antecēs intelligat nihil sit in actu. sed qz nō est aliq̄d qō possit poⁿ ppinq̄ intelligi a nobis ante intelligē alteri' ppt intellectionē nrāz nālē incipientē a fantasmatib'. Et cū post arguit de illa si militudine q̄ sit rō tam faciēdi q̄ agēdi Dico q̄ in faciēte bñ forma est rō faciēdi in qua forma faciēs assilat sibi factū sed in agēte nihil ē pductū nisi ipsa actio. actio.n. est vltimus ēt nec hz aliuz terminū. ⁊ iō non oz q̄ in agēte rō agēdi sit aliq̄d in quo assilet agens alicui alteri pducto. Sed dices saltē illa ē rō agendi in qua agēs assimilat sibi pductum.s. actionē ipsam bñ ꝓcedo q̄ spēs illa que est silitudo obiecti ⁊ p quaz intellectus assimilat cognitioni pducte ē aliqua rō agendi. sed nō totalis rō. nec etiā rō principalis. sic patebit in sequēti. q. sed quādo due cause ꝓcurrunt sufficit in ppiquiore similitudo formalis ⁊ in remotiore vtualis siue silitudo equiuoca. ⁊ ita intellectus quasi cā superior equiuoce ⁊ vtualiē assilat cognitioi vel intellectioni. spēs aūt q̄si cā ppinquior q̄si vniuoce ⁊ formaliē assilat ei. Luz arguit post ō indeēiatione intellectⁿ ad diuersos actus ⁊ obiecta. Rⁿ q̄ alia ē indeēiatio mālis ppter defectum actⁿ. alia est indeēiatio agentis ppī illimitationē vtutis actiue sic sol est indeēiatus ad multa gnāndū. pⁿ indeēiatū nō agit nisi determinet p aliquē actum. qz alis non est in actu sufficiente sed in poⁿ. 2ⁿ mō indeēiatū nulla forⁿ alia a se deēiatur. sed ex se determinat ad pducendū quēcunq̄z effectū ad quē ex se est indeterminatū ⁊ hoc pñte passo receptiuo sic sol pñte passo gnāt qōlibz gnābile ex q̄ ipsum natū est gnāri. ita in ppposito indeēiatio intellectus nō est indeēiatio potentialitat passiue in ordine cālitat. sz est indeēiatio actualitat q̄si illimitate. ⁊ ideo nō deēiat p forma que sibi sit rō deēiate agendi. sz trīmō p pñtiā obiecti circa qō deēiatū nata est esse deēiata in tellectio. Uel aliī posset dici q̄ sicut cā superior deēiat ad agendū ꝓcurrēte ali qua pticulari cā inferiori sic sol ad generandū boiem ꝓcurrēte boie agēte. ⁊ bouē ꝓcurrente boue. nō aūt p aliquaz formā in se receptā. ita intellectⁿ qui est cā supior ⁊ cā illimitata deēiat ad hoc obiectū ꝓcurrente cā pticulari deēiata puta ad agendū circa hⁿ obiectū cōcurrente hac spē. nō. n. istud deēiansꝰ determinat effectiue cām indeterminatā supior nec̄z formaliē sicut rō agendi. sed sic determinat hⁿ est vtus actiua supior indeterminata pōt indeēiatū effectū tali vtute inferiori determinata ꝓcurrēte.

Ad argumēta prīcipalia.

Ad pⁿ dico q̄ arⁿ pbi 2ⁿ de aia bene ꝓcludit q̄ sensus nō est cā total respectu sensatiōis: qō cōcedo. ⁊ ita argutum est. ē. ō primā opi. q̄ aia nō est cā totalis actiua ad intellectionē. ⁊ hⁿ cōcedo. sed nō ꝓcludit dn sit ptialis cā. sz nō sequit ex hⁿ q̄ sp sit in actu. nisi qn reliq̄ cā ptialis ꝓcurrit. Ad 2ⁿ nō tractando illā difficultatē. vtz actuitat illa cōpetat intellectui agēti vel possibili dico q̄ intellectⁿ possibil fm q̄ pbs loquitur de eo ē illud q̄ formaliē sumus intelligentes. ⁊ eo mō pcise est q̄ est oia fieri. qz vt dicebat prius sumⁿ eo formaliter intelligentes inq̄tū recipit nō inq̄tū agit sz agat. qz hⁿ accidit sibi inq̄tuz est q̄ intelligimus. Ad 3ⁿ licz pñtia nō sit necessaria. qz sol pōt esse cā multoz differentiū spē ppter distinctas vtutes in ipso que sufficiūt in rōe cāe effectiē ad distinguēdū effectⁿ. tñ ad ppositū pōt cōcedi pñtia. ꝓcludit. n. q̄ aia nō est cā totalis oiuz intellectionū. qō ꝓcessum ē

Ad primum in oppositū

ꝓcedo q̄ aia qz imālis ē: est rect ptiua cuiuslibet intellectōis. ipsa ctiā ē actiua cuiuscūq̄z intellectiōis obiecti alteri a se vt cā ptial. ⁊ actiua intellectio

nis de se vt totalis cā. qz vt cognoscens ⁊ vt cognita. fm Aug. 9. de tri. c. vlt. sz talē intellectiōez ñ hēmus p statu isto. sed ex imālitate eiⁿ nō sequit q̄ ipsa sit totalis cā cuiuscūq̄z obi alterius ab ipsa.

Ad 2ⁿ ꝓcedo ꝓclusionē q̄ cognitiōes diuersaz spēz ppe. s. vtute ipsaz hīte orīnt spē. qō pbo. qz ad indiuidua eiusdē spēi ñ requrit total cā orīsa spē. vl aliquid i totali cā alteri' indiuidui. nūc āt ad intellectōez albi ⁊ nigri nēcio requrunt aliqua orīsa spē puta albū ⁊ nigrū l aliq̄ i cludēta ipsa. q̄ ista duo magis orīnt q̄ indiuidua vniⁿ spēi. q̄ orīnt spē. Lū arguis vltra q̄ tūc oēs hitus taliū different spē. ꝓcedo de hitib' q̄ hñt vtute p ptia taliū obiectoz. Et cū dicis quō tē eēt vna scia de plib' spēbus spālissimis

Rⁿ q̄ vna spēs spāliⁿ pt includē multas alias spēs virtualiī siue passiōes earum siue p modū cāe siue p aliū ordinē cēntialē. ⁊ tūc hitⁿ ille qui ē forālii illiⁿ obiecti primi includentī alia est vtualiī alioz obiectoz. Iz nō formaliī ⁊ pⁿ. est igit ille hitⁿ vnⁿ ab vnitate pmi obi virtualiī ꝓtinentī oia que ꝓtinent in illo. ñ est āt ppus cuicūq̄z vtualiī ꝓtento in pmo obiecto. sed qui cēnt ppriī illiꝰ cēnt distincti sicut illa sunt distincta.

Vltero de cōparatione istaz duaz cāz partialium que cānt noticiā genitā.

Utz pncipalioz cā notiⁿ genite sit obm in se vl in spē pñs vel ipsa ps intellectⁿ aie. Qz obm. pbaⁿ. qz illud ē pncipalⁿ mouens qō mouet nō motū q̄ qō mouet motū sic apper in oibus cāis cēntialiī ordinatis. obm aūt mouet non motū sic hr a pbo. 3. ō aia. intellectⁿ aūt nō mouet nisi motⁿ. q̄ nē. Itē agens assilat sibi effectum q̄ⁿ pōt. q̄ illud est pncipalⁿ agēs qō magis assilat l cui magis assilat effectus. actus aūt magis assilat obiecto q̄ intellectui. q̄. Itez vnitas scie assignat penes vnitatē obiecti vtualiī ꝓtinentis eā. nō āt attribuit intellectui tal ꝓtinēⁿ vtualis respectu hitⁿ ꝓtinē aūt virtualiter ꝓuenit cāe actiue. q̄ pncipalioz cā illius hitⁿ erit obm q̄ intellectⁿ. ⁊ si cā hitus. igr ⁊ actⁿ. Ad opⁿ arguit sic. q̄to aliq̄d est actualⁿ tanto forālius ⁊ tāto actiuius. q̄ aia q̄ ē forⁿ actualioz multi aliis cāis ꝓcurrētib' erit actiuioz. ⁊ ita qñ ꝓcurrit cū eis in agēdo erit pncipalius agēs. sz i intellectiōe ꝓcurrit cū obō tanq̄ cā ptialⁿ igr i intellectōe erit cā pncipalioz q̄ obiectū. Itē enti fm q̄d nō ꝓuenit actⁿ simplr. sed qñ hz eē tale fm q̄d p aliud simplr ens tē pncipalⁿ ꝓuenit illi enti simplr si illud aliq̄ⁿ sit actm respcu eiusdez. obm āt a nobis nāli mō intellectū hz eē fm q̄d tm i intellectu nostro ppr eē simplr ipsi ptis intellectie. qz obm in ea ē sic ꝓgnitū in ꝓgnoscēte. q̄ illiⁿ actōis ad quā ista duo ꝓcurrūt ñ erit obm hñs tale eē pncipalis cā sz ps intellectⁿ ppr quā obm hz tale esse.

Respondeo

q̄ ps intellectiua hz pncipalioz ē cālitatē respcū cognitioⁿ mō nobis nālr ꝓuenientiū. pbo pⁿ. qz qñ cāz ordinataz alia est indeēiata ad mltos effectⁿ ⁊ q̄si illimitata: altera aūt q̄i fm vltiⁿ virtutī sue deēiata ad certū effectū: illa q̄ ē illimitatioz ⁊ vlioz vr esse pncipalioz ⁊ pfectioz. Exēplū de sole ⁊ de pticularib' gnāntib' intellectus aūt hz vtutē q̄i illimitatā ⁊ indeēiatā respectu oiuz intellectionū. obā aūt a nobis nālr cognita hñt vtutē deēiataz respcū deēiataz intellectionū q̄ sunt ab ipsis. ⁊ hⁿ fm vltiⁿ sue vtutī. sic qōlibet ad intellectionē sui. q̄ intellectⁿ est cā vlioz ⁊ principalioz intellectionis q̄ obm pro statu isto. 2ⁿ qz illa est pncipalioz cā q̄ agēte alia cā coagit ⁊ nō ex. intellectu aūt nro agēte ad intellectionē obm i se vel in sua spē coagit. est. n. in ptāte nostra intelligē. qz intelligimⁿ cū volumⁿ. 2ⁿ de aia. hoc aūt nō est ppr spēm pnci

Universidad de Deusto Biblioteca

paꝗter que ē forma nālis sed ꝓpr intel
lectū q̄ vti possum⁹ cū volum⁹. ꝓncipa
lem aūt actiōez intellect⁹ sed ꝗ actio spēi
que nata ē ē sp vniformis ex pte spēi.
Tñ aliqd obm̄ excedēs multū facultā
tē ptis intellectiue puta obm̄ btīficū vt
clare visū posset poni hīc totā cālitatē
respectu visionis aut ꝑncipaliorē q̄ ps
intellectiᵃ. ⁊ hᵒ ꝓpr excellentiā tal obi:
⁊ ꝓpr defectū ptis intellectiᵃ. Sz de hᵒ
in. 4ᵒ. li. De obiecti āt q̄ mō nālr cogno
scim⁹ ꝑᵒ ps solonis vr ē va. vr. n. intel
ligibiliū nālr a nobis intellectoꝝ spēs i
intellectu ē q̄si instrm ipsi⁹ intellect⁹ ñ
motuz ab intellectu vt agat q̄si. ſ. aliqd
recipiat ab itellectu. sed q̄ intellect⁹ vtir
ad suā actiōez. vtpute qn intellect⁹ agit
species illa tanq̄ min⁹ ꝓncipal agēs co
agit ad idē vt ad effectū cōem.

Ad primum argu

mētū dico q̄ duplex ē act⁹ intellect⁹ re
spēu obōꝝ q̄ nō sunt pñtia in se q̄lia si
illa q̄ mō nālr intelligim⁹. ꝑ act⁹ ē spēs
q̄ obiectum est pñs vt obm̄ actu intelli
gibile cᵗ actus ē ipsa intellectio actual ⁊
ad vtrūq̄z agit intellect⁹ nō mot⁹ ab eo
qd est cā ptialis secū ꝓcurrēs ad illā ac
tionē. Iz vnū actū intellect⁹ ꝓcedat mo
tio et ad aliū actū. ad ꝑᵐ aūt actū agit
intellect⁹ agēs cū fantasmate. ⁊ ibi intel
lectus agēs ē ꝑncipalior cā q̄ fantasma
⁊ ambo integrāt vnā totalē cām respe
ctu spēi intelligibil. ad 2ᵐ aūt actū agit
ps intellectiᵃ siue itellect⁹ agēs siue pos
sibil non curo mō ⁊ spēs intelligibil sic
due ptiales cāe. ⁊ ibi agit ps itellectiᵃ ñ
mota a spē sed ꝓius mouēs. ſ. agens vt
spēs sibi coagat. Cū igr dr obm̄ mouet
nō motū. Dico q̄ in vtraq̄z motiōe ob
iectū est mouēs 2ᵃᵐ Iz nō sit motū. i. ali
qd recipiēs in se a ꝑncipali siue ꝓri mo
uente. Cū dicis q̄ itellect⁹ nō mouet ni
si mot⁹. Dico q̄ nō mouet 2ᵃ motione
nisi mot⁹ ꝓri motiōe. Ḣ igit ē ꝓparatō
duaꝝ motionū intellect⁹. nō aūt duaꝝ
cāꝝ ꝑtialiū ꝓcurrentiū i vna motione
Si āt ꝓpares cās ptiales i vtraq̄z moti
one. dico q̄ itellect⁹ vtrobiq̄z mouet ñ
motus a cā ptiali ꝓcurrēte i eadē moti
one. Ad 2ᵐ arᵐ dico q̄ effectus forālr
magis assilat cāe ꝓxime inferiori q̄ re
mote ⁊ ꝑncipali ⁊ pfectiori. sic apparet
de filio respēu ptis ⁊ solis. vñ illud arᵐ
est ad opᵐ. qz ꝓbat q̄ actus intelligidi
sit ab obō vt a cā ꝓxima. qz magis sibi
assilat forālr ita etiā spēs itelligibil ma
gis forālr assilat fantasmati q̄ intellec
tui agenti ⁊ tñ min⁹ ꝑncipalr ē a fantas
mate q̄ ab intellectu agente. Cōtra cū
agēs intēdat assilare sibi passū. quō ꝓn
cipale agēs nō magis assilat sibi forālr.
Bᵒ. ꝑncipalr agēs cōit ē eduoū ⁊ emi
nentr hz in se pfectiōez efficūs q̄ cā vni
uoca. ⁊ ls nō magis assilat sibi forālr. qz
hᵒ eēt ipfectiōis in cā sic assilari effectui
sed assilat magis hᵒ ē dat magis formā
effectui p quā sibi assilat eduoce q̄ det
agēs ꝓticulare. ⁊ ista assilatio ē ex pfec
tione cāe. Iz nō sit magis assilatio forālr
silr cā pfectior magis assilat effectui ci
cui ē assilabilis q̄ inferior magis. n. cāt
effectū q̄lis ē cābilis ⁊ assilabil. assilabi
lis āt est effectus forālr cāe ꝓpinque iō
ipsa cā remotior magis assilat effectui
ipsū effectū cāe ꝓxie q̄ ipamet cā ꝓxi
sibi. Q. n. forālr fil⁹ ē filis pri hᵒ: magis
est a cā remota assilante filiū pri effecti
ue q̄ ab ista cā ꝓpinq̄. qz q̄ plus dat for
mā q̄ assilat plus dat effectie assilatiōez

Ad 3ᵐ dico q̄ vnitas scie assignat pe
nes obiectū. qz illud ē penes qd scie di
stinguunt nō penes intellectū. qz intelle
ctus vn⁹ est respēu oium sciaꝝ. ⁊ hᵒ di
stinguēdo scias illa ē vna q̄ ē vn⁹ sibi p
mi q̄tenus obiectū ꝓmū h: ꝓtinē scium
illā virtualit. sed hᵒ nō ē nisi vt cā ptialis
ꝑter. n. Ḣ itellect⁹ ē alia cā ptialis ꝓximū
illā. nō ē igit aliud reducē sciaz ad obie
ctum ꝓmū: q̄ i alia cā ptiali hīte i suo
genere ordinē eēntialē reducē ad ꝑᵐ ibi
simplr ⁊ ab ipso assignare vnitatē esse

tus inq̄ᵐ effect⁹ ē ab eo. Iz cū hᵒ stat q̄
malto pfect⁹ ꝓtineat in reliq̄ cā ptiali.

Ltio circa istā

ptē dis q̄ro vtꝝ in mente sit di
stincte imago trinitat. Q. nō arguo. qz
imago repñtat illud distincte cui ē ima
go. igit mēs distincte repñtat trinitatez
hᵒ est falsū. ꝓbaᵒ. Tū qz tūc nālr cogni
tione posset ꝓcludi trinitas ex mēte nā
liter nota. tū qz nulla creatura in repñ
rando excedit pfectōez sue ydee. ydea āt
mentis nō repñtat dcū inq̄tū trinus. qz
ydea ē dei inq̄tū ē cā ⁊ ē cā inq̄tū vnus
Itē nihil i mēte plus repñtat vnā pso
nā q̄ aliā pson̄ā. q̄ nec tota mens repñ
tat totā trinitatē. ꝓbaᵒ aūtis. i5. de tri.
c. 5. vl. i4. pi est memoᵃ intelligēᵃ ⁊ vo
luntas rē. q̄ pi ita forālr est intelligēᵃ ⁊
volūtas sicut memoᵃ ⁊ filius siliter. igi
tur memoᵃ nō magis distincte repñtat
ꝑem q̄ filiū. Itē 3ᵒ in trinitate due p
sone sunt ꝓducte in imagine aūt nihil
est ꝓductu vt ꝓbabo. q̄ nō est repñtati
ua ꝓductiōis. ꝓbaᵒ assū pri. in aia nō sit
originati a se inuicē. qz sunt ꝓcreati ipsi
aie. nec act⁹ secūdi sunt originati. ꝓbaᵒ
qz actiōis nō est actio nec vt sbi nec vt
termini. 5. phyſ. qz tūc esset ꝓcessus in
infinitū. istoꝝ igit actuū vt tioꝝ nō est
actio. qz sunt forālr actiōes. ꝑᵒ. sunt. n.
actus secūdi ⁊ nō ꝑmi. Iz si nō eēnt acti
ones eēnt act⁹ ꝑmi. Itē ex ipsis gnāt hi
tus. actio q̄ gnāt aliq̄ forᵃ est actio ō ge
nere actiōis. igit isti act⁹ secūdi st actio
nes de gnē actiōis. Ad opᵐ Aug. i4.
de tri. c. 8. ibi q̄renda ē imago ⁊ est inue
nienda q̄ etiā nā nra nihil hz melius.

Dic primo uiden

dum est qd sit rō imaginis in corpora
libus. vñ translatū est vocabulū ad ꝑ
positū. 2ᵒ respectu cuius i trinitate sit
imago. 3ᵒ in quo in nobis est imago.
Quantū ad ꝓmū sicut dictuz est in. q.
de vestigio. dico q̄ imago est repñtati
uum totius. ⁊ in hoc differt a vestigio
qd est repñtatiuū partis. si enī totū cor
pus esset ꝑfectuz pulueri sicut pes ē im
pressus. illud derelictū esset imago toti
us sicut istud est imago ptis ⁊ vestigiū
totius. sed ista ꝓformitas exꝑssiua toti
us non sufficit sed requirit imitatio. qz
fm Aug⁹ᵐ. 83. q. q. 74. Quantūcunqz
duo oua sunt similia vnū nō est imago
alterius. qz nō est natū imitari ipsuz. ⁊
ideo requirit q̄ imago nata sit imitari
ipsum cuius ē imago ⁊ exꝑmē illud.

De secundo scien

dum q̄ cū ꝓcept⁹ vnius pson̄e i intelle
ctu nro sit ptial respēu ꝓcept⁹ ēnitatis.
illa creatura q̄ ducet nos in cognitionē
trinitat p modū imagis repñtabit tri
nitatē q̄ᵐ ad illū ꝓceptū quē intellect⁹
nr pōt hīc de ea. repñtabit igit distincti
onē triū pson̄aꝝ. vnitatē eēn⁹. ⁊ ordinē
origis. qz illa distinctio real in dīnis est
p originē. hēbit etiā imitationē eēntia
lem ad ipsam trinitatē quā repñtat.

De tertio. primo

videndū est de illis que sunt manifesta
esse in mēte. 2ᵒ in quib⁹ nō ꝓsistit ima
go. 3ᵒ in q̄bus ꝓsistit. Quantū ad ꝑ
mum experimur in nobis esse actuz in
tellectōis ⁊ actū volitionis. ⁊ istos act⁹
aliquo mō esse in potestate nra qn obie
ctum est ꝑsens. q̄ oporet in nobis pone
re aliquo mō ꝑnᵃ actiua ad istas actus
⁊ potētias q̄bus sumus potētes respēu
istoꝝ actuū. Non pōt aūt idē sub eadē
rōne formali esse ꝑnᵃ istoꝝ duoꝝ actu
um secūdoꝝ. qz isti act⁹ secūdi reqrunt
oppositā rōnē ꝑncipiādi i suis ꝑncipijs
q̄ oz hīc aliqtis distinctiōez actuū ꝓmo
rum. ⁊ hoc ꝓportionalr correspondentē di
stinctioni actuum secundoꝝ. De 2ᵒ in
isto articulo dico q̄ nec in actib⁹ ꝑmis
solū. nec i actib⁹ secūdis solū est imago
qd apparet duplr. ꝑᵒ qz ⁊ hi sunt duo
tñ. ⁊ illi duo tñ. q̄ tñ esset imago dua

litatis nõ trinitatis. 2° q2 in p̃mis acti
bus lz sit ibi ꝓsb̃alitas non tñ est ibi di
stinctio realis rei ⁊ rei. nec ordo origis.
In actibus secũdis etiã lz sit distinctio
⁊ origo aliquo mõ nõ tñ ꝓsb̃alitas. Ex
his sequit 3m. q̃ imago ꝓsistit in actib̃
primis ⁊ secũdis simul. ⁊ hoc intelligo
sic. aia hz in se aliquã pfectõez fm quã
formaliter est actus p̃mus respectu no
ticie genite. ⁊ hz in se aliã pfectionẽ fm
quã recipit formaliter noticiã genitam
⁊ hz in se aliã pfectionẽ fm quã recipit
formaliter volitionẽ. iste tres pfectiões
dicunt memoria. intelligen⁊ ⁊ volũtas
vel aia inquãtũ hz ipsas. aia igit inq̃m
hñs actum p̃muz totalẽ respectu intel
lectionis. s. aia vel aliq̃d anime ⁊ obie
ctum sibi pñs in rõne intelligibilis dici
tur memo⁊. ⁊ h̃ memoria pfecto inclu
dendo tam intellectũ q̃ illud quo obm̃
est sibi pñs ipsa eadez aia inq̃m recipit
noticiã genitã d̃ intelligen⁊. ⁊ intelligẽ
tia perfecta vt est sub illa noticia genit
ta. voluntas etiã d̃ pfecta inquantũ ẽ
sub illo actu pfecto volẽdi. Accipiẽdo
igit ista tria ex pte aie vt sunt sub trib̃
actib̃ suis in istis inquã tribus ẽ ꝓsb̃a
litas rõne illaz triũ realitatũ que sunt
ex parte anime. sed est distinctio ⁊ ori
go ratione istarũ actualitatũ receptaz
in aia fm istas realitates in aia.

Sed hic occurrunt

duo dubia. Pri m. q2 tunc vr̃ esse q̃ter
nitas in imagine. nã act⁊ p̃mus respcũ
volitiõis nõ ꝓcurrit cuz aliquo triũ in
imagine. nõ cũ 3a pte pz. q2 idẽ nõ ẽ p̃n
ciptũ sui. nec cũ 2a manifestũ ẽ. q2 actu
alis noticia nõ ẽ volũtas. nõ etiã cũ p̃a
q2 memo⁊ dicit p̃pe p̃n m. p̃ductiuũ no
ticie genite nõ volitiõis. q̃ volũtas erit
4m cũ istis. 2m dubiũ. q2 nõ vr̃ h̃ sal
uari ordo origis sicut ẽ in dinis. ibi. n.
p̃a ꝓsona originat secũdã ⁊ due tertiã.
hic p̃a pz imagis nostre ẽ cã 2e. sed nec
p̃a nec 2a est cã 3e. q̃.

Ad p̃mũ dico q̃
imago p̃ũt duplr assignari fm q̃ ea du
plicit assignat. Aug. vno°. 9. de tri. c. 4
⁊ dicinceps mẽs. noti⁊ ⁊ amoz. Alio m̃ il
cut eam assignat io. de tri. c. 8. ⁊ dein
ceps memoria intelligen⁊ ⁊ volũtas. ⁊
de ista duplici assignatiõe imagnis lo
quens Aug. i5. de tri. c. 2. dicit q̃ illa q̃
posita ẽ in. x°. est cuidentioz. Dico igit
p̃° ptractãdo primã assignatiõez q̃ per
mentẽ possumus intelligẽ actũ p̃m pfe
ctum respcũ vtriusq̃z act⁊ secũdi. s. secũ
dũatẽ ad gignendũ ⁊ ad spirandũ. ⁊ h̃
mõ mens hz rõnẽ pfecte parent. q2 in
cludit pfecte vtrãq̃z secunditatẽ. ⁊ tũc il
la alia duo. s. amoz ⁊ notitia sunt duo
p̃ducta ab aia lz ordine quodã. ⁊ tũc ñ
erit q̃ternitas q2 in parẽte hñte pfectaz
rõnẽ parentl ꝓcurrit act⁊ p̃mus duplex
⁊ isto° est in dinis. q2 in p̃ie nõ solũ ẽ se
cunditas ad gnãndũ sed ad spirandũ. ⁊
h° a se. q2 si p̃ nõ hiet secunditatẽ a se
ad spirãdũ sed hz et eã derelictã sibi ex
p̃ductiõe filij sicut quidã dicũt. sequã
vt videt hoc ipossibile q̃ p̃ nunq̃ hiet
illã secũditatẽ. nullã. n. realitatẽ siue ab
solutã siue relatiuã hz p̃ aliq̃° p̃ pdu
ctionẽ quã aũ nõ habuit. ⁊ iõ quãcũq̃
realitatẽ nõ hz in p̃° signo origis inq̃tũ
s. p̃intelligit ordine origiũ filio: illã nũq̃
hẽbit. igit si illã secunditatẽ duplicẽ nõ
hz in se in isto p̃° signo origis nũq̃ ha
bebit illã. si aũt mens accipiat p̃cise vt
act⁊ p̃mus hñs solũ° secunditatẽ respe
ctu noticie genite. h°° impfecte assigna
tur imago. q2 h°° mens nõ hz rõnẽ pa
rentis pfecte. ita dico de alia assignatõ
ne q̃ si memoria accipiat p̃cise p̃ parẽ
te respcũ noticie genite ẽ ipfecte parẽs.
parẽs aũt pfecte nõ tñ hz rõez vñ gnãt
sed vñ spiret. q2 nõ p̃t illud hẽe ab alio
⁊ oz illud hẽe in toto. ⁊ iõ oz vt haba
tur in parẽte a se. si ãt accipiat memo⁊
p̃ tota aia vt hz hitualiũ i actu p̃° secũ
ditatẽ istã duplicẽ: h°° hz pfecte rõnem
parẽti. Sz lz mẽoria sit cuidẽtior parẽs
sic oz cõcedẽ p̃pi vba Aug. i5. de i. c. 3

quatenus. s. magis expimit habitudi
nem gignẽti ad genitũ q̃ mens. tñ mẽs
nostra videt pfectius importare rõnez
parẽtis si accipiat vt includit vtrãq̃z se
cunditatẽ. Dicuit ergo quõcunq̃z assi
gnatur trinitas in imagine vl sic vel sic
nõ est quaternitas. q2 duplex concurrit
hitudo secunditatis in parente si est pfe
cte parens. Ad 2m dico q̃ in nobis in
hoc nõ p̃ũt esse similitudo imaginis ad p̃
thonipom. notitia. n. genita in imagine
creata accñs quoddã est cui non coicat
secunditas illa ad p̃ducendũ amozẽ q̃
formalit est aliq̃d p̃ductiuũ dilectiõis.
accñs. n. tale nõ est natũ esse formaliter
intelligens vel volẽs. ⁊ iõ memoria gi
gnens noticiã actualẽ accipiẽdo memo
riã vt est pfecte gignẽs ñ p̃ũt cõicare ge
nito illã pfectã secunditatẽ quã p̃us ha
buit. q2 nõ coicat sibi eandẽ nãm sed p̃
ducit eam eq̃uoce in alia nã. p̃ aũt ge
nerans filiũ coicat ei eandẽ nãm ⁊ ean
dem secunditatẽ spirãdi amozẽ que nõ
intelligit in generatõe filij hẽe terminũ
adequatũ. ⁊ iõ filius eandẽ secunditatẽ
hñs p̃ũt p̃ducere sicut p̃. patet igit rõ
quare nõ p̃ũt ista p̃ductio saluari in p
nibus imaginis sicut in p̃sonis trinitatis
q2 non p̃ũt esse eadẽ secunditas in dua
bus p̃mis p̃tibus imaginis. p̃ũt cẽ autẽ
⁊ est in duabus p̃sonis respectu tertie.
Simili si noticia genita cẽt alicui⁊ pro
ductiua aliq̃ mõ hoc nõ esset nisi p̃ mo
dum nature ⁊ nõ libere. Est tñ hic ali
quis ordo inter secundã partez imagis
⁊ tertiã. q2 tertia p̃supponit secũdã na
turaliter lz nõ sit ab ea. etiã illud expri
mit Aug. i5. de tri. c. 27. velut parentẽ
⁊ prolẽ 3a voluntate siue dilectiõe iun
gente quã quidẽ voluntatẽ de cognitõ
ne procedere. ⁊ subdit statim ⁊ exponit
quõ intelligat. nemo. n. vult q̃ oio q̃d
vel quale sit nesciat nõ tñ esse ⁊ẽ. pz igr
q̃ istum ordinẽ originis p̃cise ponit p̃
ter nãlẽ ordinẽ volitiõis ad intellectõ
nem. nõ aut q̃ intellectio sit cã respectu
volitionis. pz igit fm intentionẽ Aug.
q̃ volũtatẽ fm q̃ est 3a pe imaginis ac
cipit ibi p̃ actu volẽdi sicut hic accipit
cum subdit quã voluntatẽ p̃cedere ⁊ẽ.
qõ nõ est verũ de voluntate vt est potẽ
tia. sed si verũ sit hoc est de actu volẽdi

Ulterius in spãli cũ oia ista p̃dicta re
periant in intellectu vel in mẽte respcũ
cuiuscũq̃z obiecti notandũ est q̃ pfectis
sima ⁊ vltima rõ i magis est qñ ista cõ
currũt in mente respectu dei vt obiecti
q2 tunc aia nõ habet tñ similitudinez
expressiuã quantũ ad p̃dicta ex rõe eo
rum in se. sed ea etiã rõne qua act⁊ ipsi
conformant obiecto. est. n. actus vere si
militudo obiecti. sicut dictũ est in p̃ce
denti qõne. ⁊ iõ qñ isti actus sic sunt in
mente q̃ non hñt ꝓsubstãtialitatẽ ⁊ sili
tudinẽ distinctionẽ ⁊ originẽ. sed etiaz
hñt vlteriorez assimilationẽ ad deũ ex
ratiõe obiecti circa qõ sunt est pfectioz
similitudo. minus aũt pfecta qñ aia hz
se p̃ obiecto. q2 lz tunc habeat similitudo
ab ipso deo imediate tãq̃ ab ipso obie
cto p̃primo habet tñ aliqualiũ inquan
tum in mẽte vt in imagine cognoscitur
deus. Et istã duplicẽ trinitatẽ assignat
Aug. illã que ẽ respectu dei. 12°. de tri.
c. 4°. dicẽs. In eo solo qõ ad cõtempla
tionẽ p̃tinet eternoz non solũ trinitas:
sed etiã imago dei. in hoc autẽ qõ deri
uatum ẽ in actione tpaliũ: etiã si trini
tas possit nõ tñ imago dei inueniri p̃ũt
hoc intelligendũ ẽ de expssiua quantũ
ad sũmã expssionẽ siue similitudinẽ. De
eadẽ etiã. i5°. de i. 20. vel. 62. vnde p̃ũt
sempiina atq̃z imutabilis nã recoli con
spici ꝓcupisci ⁊ẽ. pfecto repit sũme tri
nitatis imaginẽ: ad quã reminiscendaz
videdã diligendã totũ debet referri qõ
vinit. De alia imagine loquit. i4. de
tri. c. 8. vel. 16. Ecce inquit mens memi
nit sui: intelligit se: diligit se. h° si cerni
mus: cernim̃ trinitatẽ. nondũ quidem
deũ. sz iam imaginẽ dei. Ista aũt 2a au
ctozitas videt ꝓdicẽ p̃me nisi intelligat

Universidad de Deusto Biblioteca

mō ꝑdicto. ⁊ tūc ꝑ quō respcū oiuꝫ obiectoꝫ iferioꝫ a mēte ñ pōit imaginē i mēte. qz nullū aliō obm̄ ē imago dei respcū eⁿ potissie ⁊ respcū imagis eⁿ scōario ē imago i mēte q̄ᵐ ad illā silitudinē q̄ hī abobō. Ex istis appet coꝫrᵉ q̄re i pte sensitia ñ ē imago. ꝑ qz ibi ñ ē ꝓsbalitas opantiū siue totoꝫ illoꝫ sūptoꝫ cū suis opatōibⁿ qz ꝑnᵐ sentiēdi ñ tm̄ ē aliqd aie sed totū ꝓpoᵐ ex aia ⁊ pte coꝫpis sic mixta qō ē totū oꝛgaᵐ. silr ꝑnᵐ appetēdi appetitⁿ sensitiui ñ ē aliqd aie tm̄ sz silr ē ꝓpoᵐ. Jsta āt duo q̄ꝫ sī iste opatōes nō sī ꝓsbalia. qz sz iste poᶜ aie sint in eadē eēnᵃ ⁊ fortasse idē eēnᶜ aie. ñ tm̄ tōlcs cāe opatōis puta tota ipsa oꝛgana. qz ptes coꝫpis nō sī ꝓsbales nec inē se nec potētijs aie. Silr i pte sensitiua nō est duplex modⁿ oꝛiginādi. qz sic sensus nālr sentit. ita appetitⁿ sensitiuus nālr appetit. vñ fm Jo. damā. li. 2°. bruta in suis actiōibus nō agūt sed agunt.

Ad pᵐ arᵐ ꝑncipale ꝓcedo q̄ q̄lz eēntia creata inq̄ᵐ h eēnᵃ ꝑducta sz talē ydeā: ñ repñtat deū sb rōe ēni sz sub rōe vnⁱ. qz ñ cāf nec ideaf a deo. sb rōne ēni sz sb rōe vnⁱ. sz tm̄ aliq̄ nā rōe eēnᶜ sue ⁊ multoꝫ ꝓcurrētiū i ea tāq̄ vnū totū aggregatū pōt eē repñtatm̄ ēnitatī ⁊ coꝫ q̄ apphēdūt i ēnitate. tale q̄d ē mēs accepta i se ⁊ cū opib⁹ suis. qz ibi ē vnitas ⁊ distinc⁹ ⁊ ordo oꝛigis. tale āt ēt q̄ᵐ ad talē ꝓcursū nihil ē qō sit iferiⁿ mēte. sic patuit i pte sensitia. Sz cū ar. qsi eēt imago posset ēnitas cogsci p cognē mētī. Rᵒ. ista cōcurrēᵃ i mēte valēt credēti trinitatē ad p scrutādū ⁊ psuadēdū quō possit eē. ñ aūt ñ credēti ꝓcludūt eā eē. qz tota ista aggregaᵒ pluriū i mēte i q̄bⁿ ꝓsistit imago posset eē ⁊ ē ab vna pᵃ. ⁊ iō ex ipsa nō pt demōstratie ꝓcludi ipsā eē imaginē ēnitatī. de hᵒ aug. i5. de ē. c. 24. l. 70. q̄ videt suā mētē ⁊ i ea ēnitatē istā nec tm̄ credūt eā eē imaginē dei speculū, q̄dē videt: sz ñ videt p speculū cū nec ipz, qō videt sciāt eē speculū. q̄lit āt valeat deductio ad oñdēdū tres psonas ex rōe intēᶜ ⁊ volūtatī i dīnis dictū fuit di. 2. q. ō duabus ꝑductōibⁿ.

Ad 2ᵐ dico q̄ illō arᵐ videt, efficax si ponēt pīez gignē inq̄ᵐ itellia: sic ponit vna opi. supⁱ ꝓbata 2ᵃ di. q. ꝑdēa q̄ ponit actualē noticiā pīis hē aliqᵃ rōnē ꝑdicēt respcū gignitiōis filij. ⁊ rōnē formalē ꝑncipij ꝑducti. sz fm aliā viaz quā ibi ponit actu itelligibilē qō ꝓueit pīi iq̄ᵐ ē memoria. hᵒᵒ pī gignit ñ q̄ᵐ itelligēs sic ibi fuit declaratū. tē falsū ē añs. qz memoᵃ magis repñtat pīem q̄ filiū ñ q̄ ad hᵒ q̄ sola memoria sit i pīe. ⁊ sola itelligēᵃ sit i filio. q̄ ad hᵒ q̄ pī gignit filiū inq̄ᵐ pī hz rōnē memoᶜ. ñ āt vt pī hz rōes itelligmᵗ l volitatī. Ad 3ᵐ. ō. q̄ actⁿ scōi sī ꝑducti. cōtio ñ sit tⁱ actōis ⁊ ista vē tiat actōnē. sic Aug. dicē. 9°. de ē. c. vlt. q̄ notiᵃ gignit vē ⁊ volitō ꝑcedit. vt dicē. i5. ō ē. c. 27. q̄ ita nō sī actōes de gnē actōis. sz sunt fos ab solute ō gnē q̄litatī. Lū ꝑbas q̄ sī actiōs ꝓprie qz sī actⁿ scōi. Dico q̄ q̄dā fos ponē esse fixū ñ depēdēs ꝓtᵗ a sua cā q̄si i fieri sic calor i ligno. q̄dā hñt q̄st ꝓtinuā dependētiā ad suā cāz. sic lumē i medio ad solē ⁊ hᵒ dicē Aug. 8°. sup Gen. ad lram dicēs q̄ aer nō ē factⁿ lucid⁹ sz fit lucid⁹ p fos: ꝑpī suā indepēdētiā i eē nō hñt rōnē actionis nec motⁿ. 2ᶜ ꝑpī ꝓtinuā suā depēdētiā magⁿ videt hē eē i fieri q̄ i facto ēt. sz fm vitatē ñ sit i eis actio ⁊ passio. qz si tē sīl i eē ⁊ nō ps pⁿ ptē acqrit. actio āt ꝓprie ñ ē ad aliq̄ formā nisi cⁿ ps pⁿ ptē acquirit. hᵒ 2°° se hz itellectio. qz ipsa ē i continua depēdēᵃ ad pñtia sue cāe. qz alr nō hēt eē sic pz p Aug. ii. de ē. c. 3ᶜ. cū acēs gitātis acies auersa inde fuerit nihil fos q̄ impssa erat i eadē acie remanebit. ñ manet actⁿ intellⁱᶜ absq̄ tali pñtia cāe q̄ ꝓtᶜ i fluentī. Sz istud solū ñ ꝓcludit ipz eē actū 2ᵐ. ita. n. ponēt lumē in medio et actⁿ 2ᵒ. ⁊ iō cū ista ē alia ꝑditio vlnos vr q̄ iste fos de rōe sui trālcāt in aliqd vr i tⁱᵐ. ⁊ hᵒ siue illō aliud sit intra operās sīue extra ñ curo. nō ē. n. itelligibile q̄ sit ꝓtellectio ⁊ volitio. ⁊ q̄ nō sit aliⁿ ñ hᵒ ꝓuenit actiōi. ꝑpe dōe vt trālcat in aliqd vt in tⁱᵐ. ꝑpī igīt istas duas ꝑditōes ꝓcurrētes i istis fōtis dicūt iste fos ē actⁿ scōi

cū vē sint fos ⁊ manētes. Ad aliā ꝑbōnē cū dī q̄ actⁿ tal ē gnātiu⁹ hīⁿ. Rᵒ ar^{m} est i opᵐ. qz actio ō gnē actiōis nō pt eē eius dē rōis nisi ñ sint eiusdē rōis. sic calefactō nō ē eⁿ dē rōis nisi calor: ñās sit eⁿ dē rōis q̄ si actⁿ gnāret hītū vt actio de gnē actionis ēminata ad hītū vt ad tⁱᵐ ñ posset eē actio eⁿ dē rōis cū alia nisi illa eēt p se generatia hīⁿ. imo ꝑdictio videt q̄ eēt actⁿ eiusdē rōis ⁊ nō aliⁿ ñ qz ñ pōt eē actio ō gnē actōis nisi sit aliⁿ ñ. nē aūt aliq̄s actⁿ intellectiōis l volitiōis pt eē eiusdē rōnis. sz nō sit aliⁿ ñ ꝑducti. q̄ actus iste ñ ē gnātiu⁹ vt actio: sz vt fos ⁊ q̄ fōralr gnāt iste hīⁿ. Tūc ō breuiū q̄ actⁿ ē gnātiu⁹ hītus fos aliq̄ ē cā l rō cāndi aliā formā. sic lumē sol i medio ē rō gignēdi ibi calorē. ñ ē āt tal actⁿ gtiu⁹ vt actio. sz tali actiōe gignit rā actⁿ q̄ ꝑpⁿ hīⁿ vt tⁱ tal actiōis. ⁊ ad signādū genitionē talē q̄ ē actio de gnē actōis dicⁿ ꝓᵐ elicē actū itelligēdi.

Jrca 4. oil. q̄ro vtꝫ ista sit va deⁿ gnāuit aliū deū vl q̄ sic. deⁿ gnāuit deū. aut q̄ se deum aut aliū deū. ñ se. pⁿ de ē. q̄ aliū. 2° sic gnāns distinguit a gnāto. sz deⁿ genuit deū q̄ deⁿ genitⁿ distinguit a deo gānte. ⁊ p ꝓns deⁿ genuit aliū deū. 3° sic. deⁿ gnāt aliū. aut igīt deū ⁊ sic hī ꝓpoᵐ. aut ñ deū. qō falsū ē. qz sic genitⁿ nō eēt deⁿ. 4° sic deⁿ gnāt aliū hñtē deitatē. qz aliā psonā sbsistentē i deitate. q̄ genuit aliū deū. ꝓnᵃ pz p Dam. 5. c. a. deus ē dīnā hñs nām. hō hūanā. ꝓ ñ ē aliⁿ deⁿ. q̄ ñ genuit aliū deū añs pz Deut. 7. Audi isrl oñs de. t. vnⁿ ē Rᵒ qz sz entitati forālī coꝫrēdet adeqte aliqō ens l aliqd ens entitate tali. ista āt deitas forāl qz se tota ē fos ⁊ ñ hz sic sibi adeqte coꝫrēdēs nisi deū qz ipsū ēcludit. deitas āt ē de se h. q̄ deⁿ ē de se h. illi āt qō ē de se hⁿ repugāt ñ idēptitas. q̄ ⁊ aliētas q̄ includit ñ idēptitatē. q̄ ñ pt eē aliⁿ deⁿ. q̄ deⁿ ñ genuit aliū deū. qz ñ genuit qō ñ pt eē. ⁊ hⁿ q̄ᵐ ad rē. q̄ᵐ ad logicā oⁿ q̄ h tria dīnt fos. ē a ius ab hoīe. fos. est aliⁿ hūanitate. fos. ē alius in hūanitate. in prima cū dī. fos. ē aliⁿ ab hoīe negat vniuersalr fos. hīe idētitatē cū ñio p negatōes ipozta tā i ly aliⁿ. qz aliud ēcludit ñ idētitatē. igīt ñ ibi ꝑdicat negat. p q̄lz sui. iō ñ alietatis ꝓfūdit ꝓfuse ⁊ distributīe. iō seqt fos. ē aliⁿ ab isto hoīe ⁊ ab isto. ⁊ sic de oibⁿ. sic ēt seqt. a. ē aliⁿ a deo. igīt ē aliⁿ a q̄libet pᵃ dīna. Jn 2ᵃ cū dī. fos. ē aliⁿ hūaiᶜ. hūaitas sigāt eē forāl rō dīe. sic nō ē i pᵃ. qz in ipsa hō sigāt eē tⁱ dīe. in hac āt 2ᵃ nōt esse forāl rō dīe vlit q̄ i nullo idiuiduo illⁿ nāe ꝓuenit qz ē aliud idiuiduū aliⁿ nāe p illā forāz p quā hⁿ dīt ab illo. vñ nō. q̄ sz rō forāl alietatī stet vlr q̄ᵐ ad negationē ēclusā. vñ seqt fos. ē hūanitate aliⁿ ab brunello igīt i nullo idiuiduo sī idē: nec ꝓueniūt i hūaniᶜ. tm̄ illa rō forālis dīe nō stat vlr q̄ᵐ ad illā affōnē ibi inclusā. vñ ñ seqt fos. dīt a brunello hūaiᶜ. q̄ dīt ab illo hac hūaniᶜ. s. pla. qz añs ē verꝫ ⁊ ꝓnsfm. qz i ꝑnte seqt q̄ hūaitas pla. sit forāl rō dīe q̄ fos. dīt. Jn 3ᵃ cū dī fos. ē alius i hūa.ᶜ. alietas ibi ponit suū deiabile eē cōe vtq̄ extremo ⁊ distīgui siue diuidi i ipsis extremis. ⁊ iō h ñ ē va. fos. i hūaiᶜ ē aliⁿ a bru. qz ñ didit hūanitas i eis nec ē cōe eis. sed h ē va fos. in aialitate ē aliⁿ a bru. qz aial cōe ē eis ⁊ didit i hac 3ᵃ. ꝑpōne alietas ꝓnotat aliq̄ ꝓueniētiā extremorū in suo deiabili ⁊ tm̄ negat aliq̄ idētitatē eorꝫ i eoⁿ deiabili. Ad ꝑpoᵐ igīt quā istaꝫ triuz significat hec locutio. illⁿ est aliⁿ deⁿ. Dico q̄ nec ꝑmā nec 2ᵃᵐ. ñ ꝑmā qz nō seqt fos. ē aliⁿ hō. q̄ est aliⁿ ab hoīe. añs ē verꝫ ⁊ ꝓns flm. nec 2ᵃᵐ. qz ⁊ si fos. ē aliⁿ hō a pla. nō tm̄ seqt. q̄ ē aliⁿ hūaniᶜ a pla. qz hūaitas ñ ē rō forāl dīe fos. a pla. sz sigāt 3ᵃᵐ. vñ bm̄ seqt fos. ē aliⁿ hō a pla. q̄ fos. ē aliⁿ a pla. i hūaiᶜ. ⁊ eꝫ. ⁊ idē est cū dī filⁿ ē aliⁿ deⁿ a pīe. q̄ filⁿ genitⁿ ē aliⁿ deⁿ a pīe gnānte. ita q̄ ly aliⁿ ponit suū p se sigātū circa p se sigātū extrēoꝫ ⁊ sui ō ñabilis denotās ipsa inē se eē distincta. ⁊ illud cōe eē vtrīq̄ extrēo alietatī. ⁊ tm̄ distīgui i eis qō nō ꝓuenit deo. ⁊ hⁿ etiā sigāt in 3ᵃ. ꝑponē ꝑdēa. ꝑpī qō idē sī. ex q̄ seqt cuz h sit sla filⁿ ē aliⁿ deⁿ genitⁿ vt nūc declaratū ē: erit h falsa deⁿ genuit aliū deū

Universidad de Deusto Biblioteca

Ad primum argu

mentum dico q̃ hoc antecedẽs est ve; deus genuit deũ. q̃ termini in cõcreto possunt supponere ,p suppositis respectu p̃dicatoꝝ quoꝝ nõ extraneant suppositaliter. ⁊ ideo sicut hec est vera de' pater genuit deũ filium. ita hec de' genuit deum. sed ꝓnãtia nõ valet. vnde nõ sequit g° deus genuit se deũ aut alium deum. primũ non sequit q̃ nõ est intelligibile q̃ idez ,pducat se. nec 2ᵐ sequit quia sicut dictuz est cum dicit deus genuit alium deũ. alietas notat suum determinabile distingui in extremis qõ ñ significat in antecedẽte. vnde sicut propositio est falsa vbi alietas addit determinabili qõ non est cõmune suis extremis. sicut hec est falsa sol est alius mus si igit sol generat alium murẽ. igitur se murem: aut aliuz murem. sed aliũ qui est mus. ita in ,ppositio ,ppositio est falsa in qua alietas addit determinabili qõ non distinguit in extremis. sic hec ẽ falsa pater in deitate est alius a filio. ⁊ iõ non sequit deus pater genuit deũ. aut igitur se deum. aut aliũ deum. sz sequitur q̃ genuit alium qui est deus. sicut exponit magister in littera. q̃ si probet illa ꝓnãtia sic. si generat deũ. aut igitur eundẽ deum aut diuersum deuz. quia idem ⁊ diuersum imediate diuidũt qõ libet ens. ex. 10. metb. igit si eundez vel diuersum. igit se deum vel aliũ deum.

Rñdeo põt ꝓcedi q̃ genuit eundẽ deum. q̃ sicut alietas ponit suum significatum circa suum determinabile denotans ipsum distingui in extremis. ita p oppositũ idẽptitas ponit suum significatum circa suum determinabile denotans ipsum non distingui nec diuidi in eis. ⁊ ideo hec est ṽa deus pater genuit eundẽ deum. q̃ filium qui est idẽ deus sed nõ sequit g° genuit se deuz. quia nomen recipꝛocũ denotat actũ terminari ad idem supposituz a quo ,pcedit ille actus. antecedẽs nõ est recipꝛocũ. vnde nõ solum refert eundẽ in essentia deitatis. sed eundẽ in ratione suppositi. ⁊ iõ est fallacia ꝓsequẽtis ⁊ figure dictiõis.

Ad 2ᵐ dicendũ q̃ ista deductio redacenda est ad duos syllogismos quoꝝ primus est iste generãs distinguit a genito. deus est generãs. g̃ deus distinguitur a genito. Alius est iste. genitũ est deus. deus distinguit a genito. g̃ deus distinguit a deo. in vtroq̃ syllogismo est fallacia accñtis. naz in pmo syllogismo maiꝛ est vera ,ppter formalẽ oppositionem extremoꝝ. sic aũt extraneat medium vtriq̃ extremo in quo extrema sunt vnũ siue idẽ. vnde fallacia accñtis nisi maiꝛ extremitas dicat de medio fm illam rõnez fm quam mediũ dicat de extremis. vt patz si sic arguit album distinguit a dulci. lac ẽ albũ. g̃ lac distinguitur a dulci. ⁊ eodẽ modo peccat alia paralogismus. vnde in vtroq̃ syllogismo ex distinctõe formali q̃ est inter illa relatiue opposita generãs ⁊ genitũ concludit distinctio essentialis ⁊ ideo nõ sequitur ꝓclusio. Ad 3ᵐ cum dicit de' genuit alium. igit aliũ deum vel alium non deũ. Dicendũ q̃ ꝓtradictio ista est tam in ꝓplexis q̃ in incõplexis. ⁊ loquido de cõtradictoꝛijs cõplexis semp verum est q̃ altera ẽ vera ⁊ altera falsa. sz sic est in ,pposito. hec est falsa deus genuit alium deũ. ⁊ hec vera deus nõ genuit alium deũ. que est sua cõtradictoria. ⁊ nõ ista deus genuit aliũ non deũ.

Et si arguat deus nõ genuit aliũ deũ g̃ genuit alium nõ deum. quia ex negatiua de p̃dicato finito sequit affirmatiua de p̃dicato infinito. sicut sequit homo nõ est iustus. g° est nõ iustus. Rñdeo dicendũ q̃ q̃uis illa regula sit vera sicut põt ,pbari p naturã cõtradictiõis nunq̃ tñ tenet in p̃dicatis cõpositis non enim sequit lapis nõ est lignum albũ. g̃ lapis est lignũ non albũ. q̃ affirmat li gnum in secũda qõ nõ affirmabatur in

pma. Et si arguit in ꝓtradictoꝛijs incompleꝛis. dico q̃ lz de quolz dicat alterũ illorum: nõ tñ dicit de quolibet quodcũq̃z p̃dicatũ determinatũ p alterũ illoꝝ: q̃a nec ipm determinabile dicit de quolz ⁊ iõ licet deus uel nõ deus dicat de quolibz nõ tñ aliud siue aliud sic determinatuz p deũ uꝑ p nõ deũ. ⁊ iõ q̃uis deus genuit alium: nõ tamen alium deũ: nec aliuz nõ deũ. nec est hic ꝓtradictio. Concedo igi q̃ sequit genuit alium. g̃ deum uel ñ deum. sed nõ sequit genuit aliũ ⁊ deum g̃ genuit alium deum ,ppter variatõem alietatis. Ad 4ᵐ dicendũ q̃ non sed tur genuit alium hñtem nãm diuinam g̃ genuit alium deum: quia in ante sbũcit ut substantiũ huius adiectiui habẽs quod substantiũ idẽ significat qõ persona. ⁊ circa illud li aliud ponit suũ significatũ. in ꝓnte ponit li aliud suum significatũ circa significatũ dei. ⁊ sic cõmutatur hoc aliquid in quale. ⁊ arguit ab ifeꝛioꝛi ad suũ supius cum negatiõe quam impõtat alius. Ad ,pbatõem. p Damas. dico q̃ descriptio sua est quedã explicatio nois. nõ aũt expssio p se significati: q̃ nomẽ ꝓcreti de per se significato nõ importat hoc: quod est habens siue habere: sed tñ de modo significandi: in quo distinguit ab abstracto. solum enizꝓcretũ importat ipaz formam: q̃ albũ solã qualitatem significat. vnde importat hoc quod est habens: quia concernit suppositum habens suum significatum tñ idem significat concretũ ⁊ abstractũ licet modus significãdi sit alius. ⁊ in huius ethimologia ⁊ descriptõibus nõ oz q̃ dcdd põt vere ꝓlungi cũ descriptõib' ⁊ descriptis.

Jrca secundã

ptem. 4. di. quero de veritate huius. deus est pr̃ filius et spũsctũs. vt q̃ nõ sit vera: quia eius contradictio vt esse vera. nullus deus est pr̃ filius ⁊ l.l. quia quelz singularis ẽ uera q̃ nec pr̃ nec filius nec. l.l. P. cuiuslibz ,ppõnis vere indefinite aliqua singularis est vera: sed nullã est dare verã singularẽ huius indefinite. igi ipsa nõ est vera.

Contra. hec: pr̃. f. ⁊. l.l. sunt vn' deus est vera. g̃ ⁊ eius ꝓuertens. añs pz p Augus. de tri. multis in locis. Rñ° q̃ ,ppõ ẽ vera: q̃ termin' subiectus qõ pmo significat hoc ,pmo ponit in oratõe. ⁊ si illi aliud extremũ qõ p̃dicat sit idẽ ,ppõ affirmatiua denotãs talem identitatẽ: vera est. deus aũt significat nãm diuinam ut est nata p̃dicari de supposito. ⁊ illud significatũ est idẽ tribus psonis. igi ,ppõ hoc significans est vera. Uerũ est tamẽ q̃ in eius ꝓuersa est magis p̃dicatio formalis: quia ibi intelligit quasi superius vel quasi cõmune p̃dicat de per se suis suppositis. p̃dicatio aũt formaliꝛ ẽ q̃ndo cõe p̃dicat de vnitatibus q̃ ecõtra.

Sed nunq̃d eadem ẽ veritas illius ⁊ huius. deitas est pater fi. ⁊. l.l. Rñ°. sic p̃dicatio in diuinis distinguit in veram formalit ⁊ veram p identitatẽ, hoc est q̃ illa sit formalis q̃ñ p̃dicatũ cõuenit formalit sbo. p identitatẽ vero q̃ñ propter simplicitatem diuinam p̃dicatũ est idez subiecto lz nõ formalit. ita hec pr̃. f. ⁊. l.l. sunt deus: vera est formalit. ⁊ hoc per idẽtitatẽ: pr̃. f. ⁊. l.l. sunt deitas: nõ autez formalr. g̃ ⁊ ista deus ẽ pr̃ ⁊c. hz aliquaz veritatez loquendo de p̃dicatiõe formali quã nõ hz ista deitas est pr̃ ⁊c. Sz p q̃bus supponit de' intelligẽdo istam cẽ verã q̃si p̃dicatõe formali. Rñ° vnicuiq̃z q̃ corrñdet ,ppriũ qõ uel q̃s: ⁊ iõ deitati ut deitas est corrñdet qõ uel q̃s: q̃ illud qõ uel q̃s est ,pmo deitate ens ut deitas est. ⁊ sicut deitas est de se hoc: ita deus q̃ deus ẽ deitate est de se hic. ⁊ in isto cõceptu nõ includit incõicabilitas nec ratio psone: q̃ deitas cõicabilis est: ⁊ ideo de' ut deitate est deus nõ includit aliq̃d incõicabile formalr. Jsti sic intelligo absq̃z conceptu psonarum seu personaliuz ,pprietatum uere pñt competere aliqua

Universidad de Deusto
Biblioteca

predicata realia q̃ videlicet non competunt nature vt existēti in rōe suppositi. sed existenti in hac natura inq̃tū exñs in ea. hoc modo forte est ista vera deus creat. ⁊ silēs. intelligēdo subiectū ꝓ hō deo exñte i natura diuia nō intelligēdo aliq̃ suppositū vel aliq̃ incōicabile in illa natura: q̃ incōicabilitas non est rō taliū actuū: ⁊ ita pōt poni q̃ ista deus est pr̃ ⁊ filij ⁊ s.s. est vera q̃tenus deus stat ꝓ hoc deo inq̃tū est p se ens deitate. nō aūt ꝓ aliquo supposito ꝓprie dicto in quo est nā diuina. q̃ q̃ñ est veritas ꝓ primis significatis terminorꝫ nō oportet querere veritatē in aliis in quibus includunt ista significata. sicut q̃ñ ꝓñs habet ꝓpriā veritatē nō oportet q̃rere veritatē eius pcise ꝓ aliquo añte. Exemplū huiꝰ: color hic singularis existens nō determiat sibi rōem suppositi q̃ rō suppositi ꝓprie nō reperit in accidētibus. ⁊ licet sit in supposito substantie tñ inq̃tū intelligit absq̃ vlla substātia in supposito: vt hic color exñs pōt esse principiū operatiōis realis. sicut si eadē albedo esset existēs in triḇ suppositis vel supficiebus haberet actū rea ē scz vnā rōem disgregādi. ⁊ si queras a me de veritate huius ꝓpositionis hic color disgregat pro quo suppoit ibi ly color. dico q̃ supponit ꝓ p̄mo significato suo puta ꝓ hoc colore existēte. non aūt ꝓ aliquo colore inferiori ad hūc colorē: puta ꝓ hoc colore in hac supficie vel in illa. q̃ ista cōtrabētia colorē nō causa veritatis huius ꝓpositiōis. sed ē vera ꝓpter prima extrema. multo magis esset hoc verꝫ si hic color vt hic essꝫ per se existēs. deitatis aūt est per se ens ⁊ ideo deus inq̃tū est deus deitate est p se ens. q̃. 7. de trinl. Aug. dicit pater eodē est quo deꝰ est licet non eodē sit et pr̃ sit. ⁊ ideo huic deo nō itelligēdo aliquā rōem suppositi siue psone imo rōi huius dei potest attribui. p. ⁊. f. ⁊. s. s.

Ad primū argumentū in oppositū dico q̃ illa nō est eius contradictoria si precise fiat distributio ꝓ psonis: q̃ tūc nō negat q̃ ꝓmo affirmat in affirmatiua. si aūt illa neget p̄dicatū a primo significato dei scz ab hoc deo. falsa ē illa ⁊ hoc est q̃ vsitate dr̃ q̃ talis vlis negatiua nō cōtradicit termino habenti suppositionē simplicē licet contradicat termio hñti suppositionē psonalē. hoc aūt videt ꝓbabile si illa maxia sophistarū est vera q̃ñ in aliqua dictōe offitiali vel sinonica includunt duo: ad nihil referunt vnū ad q̃ nō alterꝫ. in hoc autē signo nullus includunt duo scz negatio ⁊ distributio: ergo cū distributio pcise respiciat supposita talis nature negatio pcise erit ꝓ eisdē. ⁊ tūc illa negatio vlis est vera. sed nō est cōtradictoria primē sed ista deus nō est pr̃ filius ⁊ spūs scī vbi idem negat q̃ prius affirmabat. et ista est falsa pro codem ꝑbo ꝓ quo affirmatiua est vera. Ad euidentiā secūdi argumēti est sciendū q̃ sicut dictū ē i q̃ōe p̄cedēti cuilibet vnice nature adequate correspōdet vnū singulare q̃ sīgulare vel est incōicabile sicut in creaturis. vel cōicabile sicut in deo. nā autē diuina vnica ē omino iplurificabilis ⁊ innumerabilis: ergo ei adeq̃te correspōdet vnū singulare q̃ exprimit noīe dei q̃ naturali intelligētia itelligit añ quā cūq̃ ꝓprietatē psonalē: ⁊ si cōsideretur illud singulare vt q̃dā ens ad se cui cōueniūt oēs ꝓprietates essentiales ⁊ pfectiones ante oēm ꝓprietates psonarꝫ. q̃ quidē est ad se ens ⁊ p se nullo mō plurificabile vel nūerabile lz cōicabile sit i suppositis plurib̄ q̃ cōicatio itelligit ꝓ ꝓpetates notionales. ⁊ sic ē illa vera deꝰ ē pr̃ filij ⁊. s. s. ita ista ꝑ deꝰ ē p. f. ⁊ s. s. Exēplū iaz tactū est: q̃ si esset vnus color in triḇ supficiebus ille color: puta albedo disgregaret ⁊ haberet oēs pfectiones albedini cōpetēs. sed nō vt primo est in illa vel in illa supficie sed firmo se licet illas haberet existēs in illis supfi

cibus nō tñ primo. sic aūt est hic.

Arca quinta

dis. quero vtrū essentia diuina generet vel generetur

Q. sic. Aug. 7°. de trini. ca°. 2°. vel. 12°. Idē dici accipiamus cū dicit verbū ac si dicat nata sapiētia. vt in vno eorꝫ eo q̃ nata est ⁊ verbū ⁊ filius accipiat. et i hīs omibus noibus nō ostēdat essentia que ad se dr̃. ac in altero q̃ est sapiētia demonstret essentia. ac ꝓ hoc ad se dr̃ ergo expresse vult q̃ sapiētia vt est sapientia ⁊ ad se dr̃ dicat nata vt nata ē ꝓ priū filij. Scōo sic. Ric. 6°. de trini. c. 22°. videt expsse loqui cōtra magistrꝫ istiarꝫ. Multi inquit tpibus nr̃is surrexere qui nō audēt dicere substātiā genitā q̃n potius q̃ est periculosius ⁊ ꝓtra sanctorꝫ auctoritates audent negare et modis omibus conant refellere q̃ substātia gignat substantiā. pinaciter negates q̃ omēs sancti affirmāt. ad illud q̃ ipi dicūt auctoritatē inuenire non pnt. ad hoc q̃ dicim̄ auctoritates multas etiā ipsi adducūt in morē Solie ꝛc. Et q̃ magister exponit illas auctoritates quas adducit ꝓtra se. ideo Ric. sub dit idē de eo. Bñ dicūt pr̃es q̃ substantia substātiā gignit vra autē expositio ad hoc ꝓtendit q̃ credam̄ q̃ substātia substātiā nō gignat. fidelis expositio et omni acceptiōe digna. q̃ hoc q̃ sancti pr̃es clamāt contendit falsum esse. ⁊ q̃ nemo sanctorꝫ asserit contēdit verꝫ esse hec ille. Videt ocridere magistrū q̃ contra intentionē patrū exponit auctoritates quas adducit contra se. ⁊ videt asserere oppositū illius q̃ tenet magister esse de intēciōe sanctorꝫ. Itē ꝑ rōes essētia cōicat ergo ꝓducit. añs pz ꝑ Aug°. 15°. de trini. ca°. 26°. Essentia pstat filio sine initio generatio. ꝓbatio ꝓñe. tum q̃ cōicare ⁊ cōicari sunt relatiue opposita ⁊ nō dicunt nisi relationē originis. nō enim dicūt relationes cōmunes. patet igitur dicūt relatiōes originis oppositas. igitur idē quod ꝓducere et ꝓduci tuz quia si sint aliqua duo correlatiua si vnū extremū vnius sit idem vni extremo alterius: ⁊ reliquū reliquo. Exēplum si a. ⁊ b. essent duo correlatiua: et c. ⁊ d. correlatiua. si a. ⁊ c. sunt idem b. ⁊ d. erunt idem. ꝓbatio: quia alioquin diceretur idem ad plura correlatiua si cut a. quod idem est quod ipm c. dicetur correlatiue ad b. ⁊ d. que per te sunt diuersa. hec est vna cōbinatio relatiuorum producens ⁊ productū: ⁊ hec alia cōmunicās et cōmunicatū. sed cōmunicans et producēs idem sunt. ergo et extrema eis correspōdētia sunt eadem.

Item per argumēta logica: quando predicatū predicat per se ō subiecto potest supponere pro eo. patet de superioribus et inferioribus sed essentia predicatur per se de patre: quia pater est essentia: ergo potest supponere pro eo. igitur sicut illa est vera: pater generat. ita ista videtur esse vera. essentia generat prout supponit pro patre. probatio minoris: quia non per accidens: quia nec vnuz accidit reliquo. nec ambo tertio. et isti sunt duo modi vnitatis per accidens qui ponūtur. 5°. methaphi. c. de vno. Item essentia est pater: ergo essentia generat. antecedens patet ꝓ cōuersionē simplicem. probatio cōsequētie. de quocūq̃ predicatur subiectū ⁊ ꝓ pria passio. ⁊ hoc probatur quia subiectum est mediuz ad demonstrādū propriam passionem suam de eo cui non primo conuenit illa passio. generatio autem videtur propria opatio vel passio patris: ergo consequentia est bona.

Itē essētia est pr̃ filij: g̃ essētia generat. ꝓbatio añtis. ꝓ ꝓuersionē. pr̃ filij ē essētia. igit essentia est pater filij. probatio ꝓñc: essētia est pr̃ filij: g̃ filius est filius essētie. ꝓbatio istius ꝓñe: q̃ in relatis est ꝓña mutua. si a. est pr̃ b. ergo b. ē filius a. g̃ si essentia est pr̃ alicui̇ ille erit

Universidad de Deusto Biblioteca

filius essentie. Item vltimo genitum inquantū genitum est aliquid quia gnātio ñ terminat ad nihil. et ini nihil ⁊ aliquid non est medium: sed nihil in diuis est aliqd nisi sit eēntia. g̃ filiꝰ inq̃tum genitus est eēntia. g̃ eēntia generat. Contra est magister in lra.

In ista questiōe er

rauit abbas ioachim: ut hz extra de sū. tri. ⁊ fi. ca. c. damnamꝰ. Dixit. n. mgr̃m petrū esse hereticū: qz dixit rē esse in diuinis que nec ꝓducit nec ꝓducit. ex hoc n. intulit ioachiz q̃ petrus poneret q̃ternitatem in diuinis. posuit. n. tres res. rē generantē: rē genitā: rem spiratam: ⁊ posuit rem nec generantem nec genitā nec spiratam. g̃ quattuor res. hoc igz inconueniēs qō sequi videbat vitādo posuit Joachim q̃ nulla res vna est pz fi. ⁊. s. s. sed tm̄ dixit psonas illas esse vnam rem sicut multi fideles dicunt vna ecclesia ꝓpter vnā fidem ⁊ charitatē. ⁊ istud ꝓbauit p illud saluatoris in Jo. ozantis pzez p suis fidelibus ut sint vnū inquit sic ⁊ nos. intulit igz Joachim cū fideles non sint vnum vnitate natre. g̃ nec filius ē vna res cū patre. Istud scōm in opinione ioachim est hereticū. s. q̃ pz ⁊ fi. ⁊. s. s. nō sint aliqua vna res: qz sicut arguit ca. p allegato: pz gignēdo dedit essentiaz suaz filio. nullā enī aliā potuit dare q̃ filius esset deus. ⁊ sicꝰ rōne ambo eam dederūt suā spiritui scō. nō aūt erat ista cōmunicatio ptis eēntie: qz eēntia est simplex ⁊ indiuisibil. g̃ totius eēntie. g̃ tota eadē essentia que est in pze est in filio et spūscō: ⁊ ꝓpter simplicitatē diuinā quelibet psona est illa res: ⁊ tres psone sunt illa res. Qō aūt arguit de euangeꝰ soluit ibi. Naz saluator intelligit in oīone sua q̃. s. illi fideles sint vnū vnitate sibi ꝓportionabili sicut pz ⁊ filius sūt vnuz vnitate sibi ꝓportionabili. hoc est q̃ sic pz ⁊ filius sūt vnuz vnitate charitatis q̃ est natura eorū ita fideles sint vnuz charitate ꝓticipata. Et ista exp̄o ꝓbat ibi p sile dcm̄ saluatoris Mat. 5. dicentis discipulis suis: Estote pfecti sicut ⁊ pater vester celestis pfectus est. vbi nō monuit q̃ simus pfecti nāliter ex nobis: sicut pz ex se nāliter est beatus uel pfectus. sed ut essemus pfecti pfectōe nobis ꝓpetēte. s. gr̃e ⁊ virtutum.

Quātum autez ad

p̄mū articulū in quo ioachim dixit magistrū petrū esse hereticū ꝓtradixit sibi papa. Nos aūt sacro approbāte cōsilio credimus ⁊ pfitemur cū petro. s. q̃ vna sūma res est eēntia uel natura diuina: q̃ nec generat nec generat ⁊ tm̄ nō sequitur q̃ sit q̃ternitas: qz ille tres res pz filius ⁊ s. s. sunt illa vna res. q̃ternitas aūt eē nō posset nisi esset q̃rtū realiter a tribus distinctū. Pro ista igz opi. magistri sic solenniter approbata adducit talis ratio Res generans generat aliam rem ⁊ realiter distinctā: quia nulla res seipsam gignit ut sit p̄mo de tri. c. i. eēntia aūt in diuinis est penitus indistincta g̃ nec generans nec genita: quia qua rōne generans ⁊ genita. Ad hoc adducunt rōes magistri in lra: qz eēntia referret ad se distinguereꝰ a se. Tertia rō est: quia pater est formalr eo q̃ generat: quia pater est formalis ipsa eēntia que est in filio ꝓpter indistinctōem ipius essentie. ⁊ si ipsam gnāret nō esset formalis ipsa eēntia: quia illa esset distincta realiꝰ ab eo ut posteriori origine. Adducitur etiam alia ratio quia in creaturis forma nō generat nec generat: sed ꝓpositū. deitas aūt se habet quasi forma in psona. g̃ ipsa nō generat nec generatur. ista rō minoz habet euidentiam hic q̃ in creaturis: quia ibi forma non est aliquid per se existens ut possit esse operans. hic aūt deitas nō cōintelligendo ꝓprietates personales est de se ens in actu. Tamen confirmatur ratio sic: quia operatio q̃ est necessario distincti operantis non potest esse eius

q̃ dod h̄ est ut forma: qz ipsa est per se in distincta in tribus. talis aūt operatio ē personalis que est generare.

Hec q̃tum ad rea

litatem hui' qōnis dicta sint: sed loquē do de logica causa quare nō pōt hec eē vera eēntia generat ut eēntia supponit ibi p persona sicut ista est vera deus generat: quia deus supponit p patre: ⁊ tm̄ deus nō distinguitur a se: nec deus ē formaliter is qui generatur lz deꝰ generet deum. Rūdeo: q̃ncunq̃ est subiectuz abstractū vltimata abstractōe ⁊ pdicatum ex ratōe sua nō potest pdicari nisi formaliter: nō potest ꝓpositio esse uera nisi sit per se p̄mo modo. subiectū hic ē abstractū vltimata abstractione: ⁊ pdicatum hoc de rōne sua nō est natū pze dicari nisi formaliꝰ. ergo ꝓpositio non posset esse vera nisi p se p̄mo modo. sic aūt nō est vera hec: quia pdicatum nō est de per se intellectu subiecti. omne enīz quod dicit ad aliquid ē aliquid p̄ter relationem. 7. de tri. 2. c. ita q̃ relatio nō est intra cōceptum absoluti. huius sylogismi maiorē declaro sic. in substantijs q̃uis in eadem re simplici possint esse p fectionēs multe substātiales formaliter distincte: ⁊ ibi vna ratō formalis possit abstrahi ab alia remanēte adhuc ꝓcretione vtriusq̃ formalitatis ad sua ꝓpria supposita. vbi gratia: lz hec sit vā: substātia intellectiua est volitiua: vbi ē predicatio cōcretiua vnius perfectiōis de altera: tm̄ hec negatur: intellectus est volūtas: quia illa significāt perfectiōes illas ut abstractas a se inuicem: ⁊ fm̄ p prias formalitates: tm̄ adhuc sic abstracta ꝓcernunt ꝓpria supposita: ut hic intellectus ē intellectus: ⁊ hec volūtas est voluntas. accipiendo tm̄ substantiā siue simplicem siue cōpositam p̄cise fm̄ rationem suā formalē quidditatiuā tm̄ est abstractio a supposito ꝓprie nature: qz cōmuniter nō sunt nate ꝓcernere aliqd alterius nature: ideo ibi ista abstractio est maxima. abstrahendo. n. naturā humanam a suppositis que sunt illiꝰ natu re sicut abstrahit cum cōcipit humanitas nō remanet vlteriꝰ abstractio alia. ⁊ ideo illud ut sic conceptū p̄cise ē ipm̄ met p̄cise quia cuilibet alij extraneū: sic dicit Auic. 5. metaph. q̃ eq̃nitas est tm̄ equinitas ⁊ nihil aliud. Sed in accidētibus quanto plura pnt cōcernere: tāto plures pnt fieri abstractiōes. cōcernunt quidem accidētia suppositā alteriꝰ nāe ⁊ lz ab his abstrahant cōcernunt tm̄ indiuidua ꝓprie nature: sicut albū cōcernit lignū: ⁊ lz ab hoc abstrahat albedo tm̄ adhuc cōcernit albedinem hanc ⁊ illam que sunt indiuidua sua. sed vlteriꝰ ē abstractio q̃dditatis a supposito qualis dicta est fieri in substantijs: ⁊ illā circumloquimur p hoc q̃ dicimus quidditas albedinis: ⁊ illa nō concernit aliquod suppositū nec ⁊ eiusdē nature nec alterius. In relatōibus etiam que plura ꝓcernunt adhuc plures possunt esse abstractiones. cōcernit enim relatio suum proprium indiuiduū. fundamentū ⁊ subiectū: ⁊ lz abstrahatur a posteriori: nō tm̄ a priori. Exemplū: hoc concretū quod est causa dicit de igne qui causat calorem in ligno ut de subiecto: sed abstrahēdo a subiecto remanet adhuc cōcretio ad fundamentū: puta si dicatur potētia causandi. calor enīz est potētia causandi calorem: nō tm̄ ignis est potentia causandi illū. adhuc pōt fieri vlteriꝰ abstractio ad proprium genus: ut puta si dicatur causalitas: et tūc nec ignis nec calor recipit predicationem istius: tamē hec causalitas est causalitas. vltima abstractio qualis ē in substātijs est per hoc q̃ dicimus quidditas causalitatis: ⁊ hec ō nullo predicat alio. Ex istis narratis apparet que sit vltima abstractio: qz quidditatis absolutissime sumpte ab omni eo quod est quocūq̃ modo extra rōem quidditatis. Circa aliam

Universidad de Deusto Biblioteca

terminū maiozis. ſ. q̃ p̃dicatuz de quo cūq̃z dicit de neceſſitate formalit predicatur: notādū eſt q̃ ſubſtātiua poſſunt duplicit predicari in diuinis. qñq̃z forma liter: qñq̃z per identitatem. ſed adiectiua ſi predicant de neceſſitate formalit predicantur: ⁊ hoc qz ſunt adiectiua. nam ex hoc q̃ ſunt adiectiua ſignificant formam p modum informātis. ⁊ ideo de nullo dicunt vere niſi ad quod ſe hēnt per modū informantis de quo videlicz formaliter dicunt. talia ſunt nō tm̄ nomina adiectiua: ſed oīnia participia et verba. His intellectis patet illa maiō aſſumpta: qñ aliquid eſt abſtractū ultimata abſtractiōe ita q̃ eſt abſtractū ab oīni eo quod ē extra ratiōem eius: ⁊ p̃dicatum eius nō predicat de aliquo niſi formaliter nō eſt vnio vera taliuz extremozū niſi ſit formalis ⁊ per ſe p̃mo modo: qz iſtud predicatū preciſe natuz eſt p̃dicari formalit: ideo non poteſt ſaluari vnitas p identitatem tm̄: ⁊ qz ſubiectum ē ſumma abſtractiōe abſtractū nō pōt ſtare pro aliquo qualitercunqz alio a ſe ſed preciſe, p ſe formaliter: ⁊ iō oporteret q̃ ſua ratio p̃ciſa formal eēt idem illi p̃dicato: quod nō poſſet eē niſi iſta ratio p̃ciſa includeret illud predicatum. patet igit illa maior. Patz etiam illa minō q̃ talia ſunt iſta extrema eēntia generat uel deitas generat: qz deitas eſt abſtractū vltimata abſtractiōe generat aūt eſt verbū: ideo nō poteſt p̃dicari niſi formalit: nō ſic aūt ñ abſtrahitur vltimata abſtractiōe hoc nomen deus: ⁊ ideo pōt ſupponere p perſona ut cum dz deus creat: deus generat.

Ad argumenta in

oppoſitū. Ad primā auctozitatē Aug. rndeo: ſapientia lz abſtrahatur a ſapiēte quod eſt operās: tm̄ adhuc ſignificat potentiā operatiuā vl principiū operatiuum: ⁊ ideo nō abſtrahit ſumma abſtractiōe: quia potētia opatiua aliquo modo cōcernit aliquid: ⁊ ꝓpter talē cōcretionem aliqualē aliqualit cōceditur q̃ ſapiētia eſt nata: nullo aūt mō q̃ omnium eſſe eſſentiā de eſſentia hoc exponitur in ſe. qōne. q̃ hoc nō ꝓbat eſſentiā eſſe genitā uel generantē ſed eſſe illud ō quo filius generet. Ad dictū Ricē. ſi intendit reꝓhendere magiſtrū ibi ſicut ex verbis eī apparet cū doctrina magri ⁊ p̃cipue iſta auctenticet per cōciliū generale in ca. p̄allegato nego Ricē. tenendo magiſtrū. ⁊ q̃ dicit magiſtrū adducere multas auctozitates cōtra ſe: magr bñ exponit eas ſicut patebit in ſe. q. nullaz aūt habet p ſe auctozitatē: ſed hēt illaz vlis eccleſie ca. p̄allegato: que maxima eſt qz dicit Aug. in libello cōtra epam Fundamenti: Euāgelio nō crederem niſi ecclie catholice crederem: que eccla ſicut determinauit qui libri habēdi ſunt in canōe biblie: ita etiā determinat qui libri habēdi ſunt auctentici in libris doctorum: ſicut patz in canone: ⁊ poſt iſtā auctozitatē canō. nō inuenitur in corpe iuris ſcriptū aliquod ita auctenticū lib ſcriptū magiſtri p̄allegato ca. Ad rōnem illā de cōmunicare dico q̃ pducnō habet producū pro termino ſuo p̃mo ⁊ dico ꝗ primū terminū: terminū adiūtum: ⁊ hoc mō dicit phs. 7. meta. q̃ cōpoſitū p̃mo generat: quia eſt qō primo habet eſſe per ꝓductionem hoc eſt adequate. in cōpoſito tm̄ forma eſt formal terminus generatiōis: nō aūt terminus per accidēs: ſicut apparet p phm. 2. phyſico 2: vbi ꝓbat formā eſſe naturā per hoc q̃ generatio eſt naturalis: quia eſt via in naturā. eſt aūt via i formā. ergo ⁊c. que rō nulla eēt ſi forma eſſet tm̄ terminus per accidens generatiōis. ⁊ in eodem etiā vult q̃ forma ⁊ finis coincidunt in idem: quod nō eſt verū de fine genti ſed generatiōis. q̃ terminus formalis generatōis vere eſt ipa forma. ipm igit generans ynā habet habitudinē ad p̃m

terminū qui dz productus ſiue genitus ⁊ aliam habitudinē habet ad formalē terminū: ⁊ in creaturis vtraqz habitudo eſt realis: quia vtraqz habitudo habet terminos realit diſtinctos: ⁊ realis dependentia eſt vtriuſqz ꝓducti ad ipm producens. in ꝓpoſito aūt ꝓducens ad primum ꝓductum habet relatiōem realē quia diſtinctiōem realez ⁊ realem originem. ad terminū aūt formalem in producto nō habet relatōem realem: quia nō diſtinctiōem realem ſine qua nō eſt relatio realis. producere igit in diuinis dicit relatōem realem: cōmunicare aūt dicit relatiōem originis ⁊ quaſi ratiōis cōcomitantem illā realem. cum igit dicitur q̃ iſte ſunt relatōes oppoſite. ſ. cōmunicare ⁊ cōicari: dico q̃ ſunt relationes rōnis oppoſite fm ꝓprias rationes ſuas: lz neceſſario cōmitentur aliquas relatōes reales oppoſitas. ſ. ꝓducere et produci. ſed iſte relatōes ⁊ ille non ſunt eorundē relatozū formaliter. Per idē ad ſecūdū dico q̃ nullum extremū vnius correlationis eſt idem formaliter cū extremo alterius correlatiōis. cōicans enim ⁊ ꝓducens lz cōcurrant in eodem ſuppoſito: quia natura non dicit ꝓprie cōicans ſe ſicut dicit cōicata: tm̄ cōicans nō dicit formalit candez relatiōem quā dicit ꝓducens ut ꝓducens. cōicari aūt ⁊ produci nec eandem dicūt relatiōem nec idem p̃mo denominant.

Ad argumēta logi

ca. cum p̃mo arguit de predicatōe p ſe: dico q̃ eſſentia nō predicat per ſe p̃mo mō de patre neqz formalit. Cum ꝓbas quia nō per accidens: dico q̃ ſicut in creaturis nō oīnis predicatio eſt p ſe uel p accidens accipiendo accīs ꝓprie: ut qñ accidens p̃dicatur de ſubiecto. nō enim genus per ſe p̃dicatur de differētia. nec ſic p accidens: quia neutrū neutri accidit nec ambo tertio. ſed ē ibi mediū extraneum ſiue inferius cōtrahens aliud qō inferius pōt dici accidens ſupiozi. i. extraneū ſed nō ꝓprie accidens. in diuinis aūt nō oīnia ſunt p ſe eadem. i. formaliter. nec tm̄ eſt aliquid alicui per accidens ꝓprie ſed aliqd ē idem alicui abſoluta identitate abſqz formali idētitate: ⁊ ita eſt in ꝓpoſito. Ad aliud dico q̃ iſta eēntia eſt pater pōt diſtingui: qa pater pōt ſumi adiectiue ⁊ ſubſtantiue. 2° modo ſignificat perſonā cuius ē paternitas: ⁊ cōcedo eam eſſe verā p identitatem: quia ſubſtantiuū poteſt p̃dicari de aliquo p identitatem. p̃mo mō ſignificat ipam proprietatē denominatiue. ⁊ hoc mō exponit magiſter diſ. 27. quia idem eſt patrē eſſe ⁊ genuiſſe. hoc mō iſta eſt falſa: eſſentia eſt pater: quia ſignificat patrem formalit predicari de eſſentia. qñ igitur arguis de ſubiecto ⁊ paſſione: dico q̃ qñ paſſio poteſt p̃dicari p̃dicatione eiusdem rōnis cum illa q̃ predicatur ſubiectū uel qñ habet ſilem modū predicandi pōt ex ſubiecto inferri paſſio. qñ nō: nō hic ſubiectū ſi ſit ſb̄ſtantiuū poteſt p̃dicari p identitatem: paſſio ſi eſt paſſio nō poteſt: ſed tm̄ formaliter quia eſt adiectiuū. Ad aliud: eſſentia ē pater filij: quidaz doctor repetit opiniones aliozū: primā magri Alexandri qui diſtinguit iſtā: eſſentia ē pater filij ſicut iam diſtincta ē illa p̃cedēs. ſ. eſſentia eſt pr: q̃ pater pōt ſumi adiectiue ul ſubſtātiue. p̃mo mō dicit ipam eē falſam ⁊ ꝓñtiam nō valere: 2° mō veram. Aliā magri prepoſitiui: qui dicit eam ſimplicit eſſe verā. ad qō habz duas ratiōes. vnam p cōuerſionem: quia ſi cōuertens eſt vera cōuerſa erit ſimiliter vera. ſed hec eſt vā: pater filij ē eſſentia: q̃ eſſentia eſt pater filij. Aliam habz ratiōem: qz hec ē ſimpliciter vera: eſſentia eſt pater: aut igit alicuius: aut nullius. ſi nullius. ergo oīnino nō eſt pater. ſi alicuius ⁊ nō niſi filij: ergo eſſentia ē pater filij. Cōtra magiſtrum Alexandrum arguit ſic: ⁊ probat q̃ li pater tm̄

Universidad de Deusto Biblioteca

tenetur adiectiue. qm̃ noia que impo
nũtur a potẽtia actiua ⁊ passiua vt sũt
magister ⁊ discipulus. pr̃ ⁊ filius edify
cator ⁊c. sumũtur tm̃ in significatõe ad
iectia ⁊ hᵒ in respectu quẽ hnt ad aliud
qd̃ respicit potẽtia a qua imponũtur.
sed qñcunq; aliquid habet rõem adia
cẽtis vel adiectiui ex respectu ad aliud
q̃tomagis est determinatᵒ eius respectᵒ
tãtomagis habet rõem adiacẽtis vl̃ ad
iectiui: ⁊ tãtominus q̃tomagis est inde
terminatus. sicut patet de respectu mo
di infinitiui quẽ grãmatici dicũt posse
supponere magis q̃ alios. qz illi dicunt
finitã inclinationẽ ad suppositũ ille vo
infinitã inclinationẽ ad suppositũ. infi
nitiuus aũt ⁊ adiectiuũ in neutro gene
re potius substãtiuant q̃ in gnẽ mascu
lino vl̃ femio. ergo cũ ly pr̃ filij habeat
finitam ⁊ expressã habitudinẽ. nõ sic ãt
cum p se ponitur li pr̃:iõ licet posset te
neri substantiue dicẽdo essentia est pat
nõ tm̃ nisi adiectiue dicendo essentia est
pr̃ filij. ⁊ sic simpl̃r ista ẽ falsa: eẽnᵃ ẽ pa
ter filij. Et si obꝗciatur essẽtia est pater
⁊ nõ est pater nisi filij ergo est pater filij
aut non est pater. Rñᵒ q̃ est fallacia fi
gure dictõis: quia in pma ꝓpositione
pater per se supponit pro tota persona
in secunda autem cum dicitur q̃ est pa
ter filij copulat proprietatem tm̃ circa
subiectum. Patet etiam q̃ nõ ualet
argumentum p̃mi ꝓpositiui: pater filij
est essentia. ergo essentia est pater filij. p
conuersiõem: quia debet sic conuertere
ergo aliquid quod est essentia est pater
filij. sicut ista indiuiduum est homo. nõ
sic cõuertitur. ergo homo est indiuidu
um. sed sequitur. ergo aliquid quod est
homo est indiuiduum. Similiꝑ secun
da ratio nõ valet cum arguit: essenᵃ est
pater. aut igitur alicuius: aut nullius.
Dicendũ q̃ nõ sequit ꝓpter fallaciaz fi
gure dictõis: quia statim cuz addit ali
cuius uel nullius aliter copulat q̃ prius
suppo nebat. Et dicendũ est q̃ nullᵒ est
pater. i. nõ alicuius est pater. ⁊ nõ sequi
tur ex hoc q̃ nõ sit pater ꝓpter figuraz
dictõis: sed sequitur tm̃. ergo nõ pueni
ei ꝓprietas paternitatis.. Contra mo
dũ eius dicendi arguo sic: quod includi
tur essentialiter in conceptu alicuius sic
ps ꝓceptus nõ põt ab eo excludi sub q̃
cunq; mõ concipiatur. si. n. sub aliquo
modo ꝓcipiat ⁊ illud excludat tunc ille
modus repugnat rõni ꝓceptus q̃ ꝓcipit
cum ergo in ꝓceptu relatiui ex hoc q̃ cõ
ceptus relatiuus nõ ut hoc mõ ꝓceptus
uel illo necessario includat relatiuuz ut
terminus eius: qz nõ potest esse nec intel
ligi sine eo sicut nec sine termino: hoc ẽ
enim esse eius. ergo quocunq; mõ conci
piatur siue adiectiue siue substantiue sp
includeretur correlatiuũ ut terminus. ⁊
ita nullo mõ põt intelligi ut absolutum
Item tunc ista esset incõgrua: pr̃ filij ẽ
essenᵃ: qz adiectiuũ ñ sb̃stãtiuatuz ñ sup
põit ꝓgrue ꝑ subõ ibi q̃ppe i sb̃o deimi
nat pater per filium ad quem hz deimi
natũ respectum. Ideo teneo opi. ale
xandri distinguendo sicut ipse distinguit
q̃ substantiue est vera: adiectiue falsa.
Ad rõnes p̃positiui dico q̃ pueria ẽ vꝫ
substantiue: adiectiue incõgrua: q̃ ma
sculinũ nõ potest substantiuari. Ad se
cundã eius rõem dico q̃ essentia est pat
igẽ alicuius: ⁊ ꝓcedo q̃ est filij. sed cũ ar
guit in rõne p̃ncipali si ẽntia est pater
filij. ergo filius est filius essentie. nego cõ
sequentiã: cũ ꝓbatur p illam ꝓñam ma
tuam in relatiuis. dico q̃ illa ꝓña ma
tua tenet in illis relatiuis que sunt poio
relatiua. tenet etiam in his que referunt
per relationes. si tm̃ dicant formaliꝑ rela
tiões de eis. sicut si formaliꝑ soi. est pat
pla. ecõuerso formaliꝑ pla. est filius soi.
in his tm̃ que nõ referuntur p̃mo nec ei
am denominant formaliter ab ipis rela
tõibus. sed relatio p̃dicatur ab alio cop
per identitatẽ non ualet ꝓña: quia sbi i
ꝓñte plus significat q̃ in añte. in añte. n.
notat identitas relatõis ad aliquid de q̃

dicitur: sed in ꝓñte significat illud aliud
referri ad illud formaliꝑ. cum enim dici
tur filius est filius ẽntie ex vi cõstructi
onis significat ẽntiã esse ꝓpriũ correla
riuũ eius quod est filius. ⁊ ita filiuz esse
formaliter filium essentie. añs aũt non
significat relatõem p̃initatis formaliter
p̃uenire ẽntie sed tm̃ p identitatẽ. Ad
vltimum dico cum accipis genitũ inq̃n
tũ genitũ est aliquid. nego. ⁊ cum dicis
non est nihil. dico ut sepe p̃dictũ est q̃ i
ter ꝓtradictoria est mediũ cum li inquã
tũ ita q̃ neutrũ inest cum inquantũ. sic
nec homo inquantũ homo est albus ne
q; inquantũ homo est non albus. tamẽ
ñ sunt duo ꝑdicᵃ ꝓplexa simul falsa. ista
enim ꝓtradictoria est uera: homo non
inquantũ homo est albus. ita hic geni
tum non inquantũ genitũ est aliq̃d: q̃a
rõ ꝓgnitiõis nõ est formalis rõ inherẽ
tie p̃dicati. ita. s. q̃ li inquantũ dicat ra
tõnem formalẽ geniti. lz genitum i se fõ
maliter sumptũ sit p identitatẽ essentia
Quid igẽ dicetur de genito inquãtũ
genitum. potest ꝓcedi q̃ genitũ inquan
tum genitum est persona uel subsistens
sed non sequit vlterius. q̃ inquantuz ge
nitum est aliquid accipiendo aliquid p
ẽntia: ꝓpter nõ identitatẽ formalẽ rõis
p̃sonalis cũ essentia:

Secundo quero

de secunda pte dis. vtrũ filius ge
neret de substãtia patris. q̃ non. qz. 7. ò
tri. c. 5. uel. 40. personas ex eadem ẽnᵃ
non dicimus. substãtia aũt videt vniforꝫ
miter se habere ad quãlibet personam.
ergo nulla persona est de alterius sb̃stã
tia. Item ꝓstructio alicuius cum suo
genitiuo non notat maiorem distictõez
ꝓstructibiliũ q̃ p̃positio cum suo casua
li qñ additur eidẽ ꝓstructibili. ergo non
maior distinctio notatur h: filius essenᵉ
patris: q̃ filius de essentia patris. sed nõ
cõcedit q̃ sit filius ẽntie patris: quia
tunc essentia generet filium. ergo. Itez
cum dicitur filius est de substantia pr̃is
aut li de: notat distinctionem: aut non.
si sic: propositõ falsa est: quia essẽtia nõ
distinguitur realiter a filio. si non. igitur
hec est uera pater est de essentia filij uel
de essentia patris: quod non conceditur
Oppositum. i5. de trini. c. i9. uel. 57
augus. tractans illud ad Collo. transtu
lit nos in regnuz filij charitatis sue: qd̃
dcñ est: ait filij charitatis sue nihil aliõ
est q̃ filij substantie sue. ergo est de sub
stantia patris. Preterea. ad hoc ẽ au
ctoritas augᵗ. contra maximinum ⁊ po
nitur in lr̃a. nullo modo verum filium
dei cognoscitis si hunc de substantia pa
tris esse negatis. Itez filius in creatu
ris non est nisi gignatur de substanᵃ pa
tris: ideo in inanimatis non est paterni
tas nec filiatio: quia generatũ est de ma
teria aliena: sicut ignis generat ignez de
materia aeris. ergo non est vera filiatio
nisi vbi uera substantia patris: ul̃ aliq̃d
de substantia patris est materia respcũ
filij. sed filius in diuinis est vere filiᵗ pa
tris. ergo de substantia patris est tanq̃
materia.

In ista questiõe di

citur q̃ sicut in sb̃stãtia creata genera
bili aliquid est potentiale quod suppõi
tur generatõni: ut materia. ⁊ aliquid in
ductum per generatõnem: ut forᵐ. ⁊ ex
eis non productũ quod est genitum. ita
correspõdent ꝓportionaliter quasi tria
in diuinis cõsimilia. persona quippe est
quasi compositũ ⁊ relatio quasi forma
⁊ essentia quasi mã. est igẽ filius genitus
de substantia patris sicut quasi de mã.
Istud ꝓbatur p rõnem aug. contra ma
ximinum que ponit in lr̃a. filius. n. nul
lo modo est de nihilo. neq; negatiue ut
aliquis dẽ loqui de nihilo: quãdo nõ lo
q̃t. neq; affirmando li de nihilo ut li de
sit nota mãlitatis vl̃ q̃i mãlitatis qz nihl̃ ñ
p̃t esse mã alicuius. neq; affirmando li
de originaliter siue ordinaliter. i. post ni

Universidad de Deusto Biblioteca

hil. quos tres modos intelligendi aliqd
esse de nihilo ponit Anſ. 9. c. 8. ſi nullo
modo filius ē de nihilo. ergo de aliquo
ergo cum nō de alio q̄ de ſubſtantia pa
tris: patet q̄ eſt de ſubſtantia patris.

Et ſi reſpondeatur ſicut videt magr
reſpondere in lra q̄ eſt de ſubſtantia pa
tris. i. de patre qui eſt ſubſtantia. Argui
tur q̄ iſta expoſitio non ſit ſufficiens: qa
tm̄ exponit de: ut notet rōnem principij
originantis vel efficientis. ⁊ poſito q̄ hᵒ
mō ſit de pre adhuc reſtat queſtio: vtrū
de aliquo uel de nihilo ſicut de materia
uel de quaſi materia. ⁊ cum nō ſit de ni
hilo ſic: quia hoc modo creatura eſt de
nihilo. ergo de aliquo. ⁊ ſtat argumen
tum. Ad hoc etiam adducit auctoi
tas augᵒ. 7. de tri. c. 3. uel. 18. q̄ filius eſt
ſapientia genita uel nata. Si arguitur
contra iſtam poſitōnem q̄ actus purus
non poteſt eſſe quaſi mā reſpectu gene
ratōis: quia nullo modo eſt i potentia.

Preterea per rōnem magiſtri cuz ſit
vna eſſentia triū ꝓſonaruz generaret fi
lius de eſſentia triū. Reſpōdet ad ꝑmū
dicēdo q̄ aliquid eſt i potētia ad aliqd
qō eſt abſoluturz ⁊ differt ab iſpo re vel
intētiōe: ⁊ vadit de potētia ad actū per
motū ⁊ p tranſmutationē rei vel rōis.
Alio mō aliquid eſt i potētia ad aliqd
quod eſt rōis tm̄: ⁊ differt ab iſpo ſola
rōe nunq̄ vadēs p trāſmutationē quā
cūq̄ de potētia ad actū ſed ſemp natu
raliter eſt cōiūctū actui. Primo modo
in creaturis materia ē in potētia ad for
mā tanq̄ ad differēs re ab iſpa ⁊ trāſiēs
de potētia in actū p realē trāſmutatio
nē. ⁊ ſimiliter forma generis eſt in potē
tia ad formā differētie tanq̄ ad aliquid
differēs rōe vel intētione ab iſpa ⁊ trāſ
iens de potētia ad actū p trāſmutatio
nem rationis. nullo tali modo diuina
eſſentia eſt in potentia ad aliquid: ⁊ de
iſta potētia habet veritatē mediū in ar
gumēto quia illa repugnat actui puro.
nō ſic eſt de potētia ſecūdo modo. quia
de natura forme diuine inq̄tū eſt actus
purus eſt etiā q̄ ſit ſecūdo mō in poten
tia ad plures reſpectus. Breuiter igitur
ꝓductio diuina ſumme differt a proda
ctione naturali quia in iſta itur p trans
mutationē ad pfectionē. ⁊ ibi diſtat po
tentia ab actu: in iſta aūt nequaq̄. Diſ
fert etiā iſta ſpecialiter a ꝓductione na
turali que eſt generatio: quia illa eſt de
impfecto ſubſtātialiter. iſta vero eſt de
pfecta ſubſtāria in quo plus cōuenit cū
ꝓductione que eſt alteratio quia in illa
ſubiectū quod eſt in potē ia fm quid ē
aliquid exiſtēs in actu. ſed differt i hoc
quia ſubiectū in alteratione eſt in potē
tia ad aliquid reale abſolutū realiter diſ
ferēs ab iſpo. in ꝓductione autē diuina
nequaq̄. ⁊ in hoc diuina ꝓductio cōue
nit plus cū ꝓductione ſpecie et genere
ſed differt qz in hac ꝓductione gen̄ eſt
ſicut ſubiectū ⁊ materia: ⁊ eſt in poten
tia ad aliquid abſolutum vt ad diffe
rētiā que tm̄ ſola intētiōe differt ab iſpo
hic aūt ſubiectū eſt in potētia ad aliqd
reſpectiuū qō differt ab iſpo ſola rōne.

Et ita licet iſta ꝓductio ſpēi et genere
ſit magis ſimilis diuine q̄ alia: in multi
tis tm̄ differt. qz ꝓductio ſpecie et gene
re ꝑcedit ab eſſe incōpleto ad eſſe cōple
tuz aſſumēdo cōplemēti determinatio
nē per differētiā: vt fm aliud ⁊ aliud re
ale deſcēdat i aliā ⁊ aliā ſpēm: ⁊ erit tm̄
vnū cōmune fm rōem. in ꝓductōe aūt
diuina ſubiectū nō eſt aliquid incōple
tū determinatū p aſſumptā ꝓprietatez
ſed vnū et idē re ſingulare totaliter ha
bet eſſe p ꝓductionē in diuerſis ꝓprie
tatibus relatiuis quod eſt cōmune nō
fm rōem ſed fm cōicatōz. Ad ſecūdā
dicit q̄ nō eſt de ſubſtāria inq̄tū ē mui:
ſed vt eſt patris ſubſtātia. Huic opi
nioni addit ab alijs: q̄ eſſentia diuina
dicit generari ſubiectiue. qō eni ſubūcit
generationi poteſt dici ſubiectiue gene
rari p phm. 5°. phiſicoꝝ. vbi arguit q̄
generatio nō eſt motus. per hoc argu

mētū quod mouet eſt: qō generatur nō
eſt: ergo qō generat non mouet. accipit
aūt qō mouet ꝓ ſubiecto mot̄: nō pro
termio. ſi enī acciperet qō generat pro
termio generationis nō ꝓ ſubiecto ar
gumentū nō valeret: qz dū motus ē ter
minus motus nō eſt: ergo oportet q̄ ac
cipiat ibi generationē ꝓ eo quod ſubū
citur generationi. Idē ꝓbatur p cōmē
tatorē ibidem cōmēto. 8°. ⁊. 9°. Pro
iſta opi. adducūtur rōes tales illud vē
dr generari ſubiectiue ſiue eſſe ſubiectū
generatōis quod manet idē ſub vtroq̄z
termino generatōis. eſſentia aūt diuina
manet eadē i patre ⁊ filio: ergo iſpa erit
vere ſubiectū ipius. Cōfirmat ratio
qz in eodē eſt termin̄ et trāſmutatio: ſi
cut diſpoſitio ⁊ forma ad quā diſponit
ergo cū in eſſentia ſit relatio que eſt q̄ſi
termin̄ generatōis in ipa etiā erit ipa
generatio. Preterea: omni potētie acti
ue correſpōdet aliqua potētia paſſiua.
ergo ſecūditati pris q̄ſi actiue correſpō
det aliq̄ potētia q̄ſi paſſiue de qua pōt
ꝓducere. Ultimo arguit ſic. ſi ignis
generaret ignē de ſubſtantia ſua adhuc
ſubſtāria ignis generātis ita eſſet in po
tētia ad formā ignis generādi ſicut mō
eſt materia aliena de q̄ generat. ſic igit i
ꝓpoſito: eſſentia pris de q̄ pr generat
erit q̄ſi materia reſpectu generatōis.

Contra iſtam opi.

arguo ꝑmo ſic eſſentia eſt formalis ter
minus ꝓductionis. igit nō q̄ſi materia
ꝓbatio ānis. Jo. x°. Pr qō dedit mihi
maius eſt omibus. maius aūt omibus
nō eſt niſi aliquid infinitū hoc nō ē niſi
eſſentia: ergo illā dedit. hoc etiam vult
Augᵒ. 15°. de trini. ca°. 26°. vel. 78°. ſic
filio i quit prestat eſſentiā ſine initio tē
poris ſine vlla mutabilitate nature de
patre generatio: ita ſpūi ſancto prestat
eſſentia ſine vllo initio tēporis ſine vlla
mutabilitate nature de vtroq̄z ꝓceſſio
nō aūt cōceditur formā aliquā dari pro
ducto ſiue cōicari vel ꝑſtari ꝓ generati
onem niſi illa forma cōicata ſit formal
terminus talis ꝓductiōis. Probat etiā
illud antecedēs per rationē. Primo qa
nulla entitas formaliter vnica ſimplici
ter pfectio: termino formali ꝓductōis
habet per ꝓductionē. eſſētia eſt forma
liter infinita. relatio aūt nō. ergo ſi rela
tio eſſet formalis termin̄ ꝓductōis ꝑ
ſona nō hret eſſētiā ꝓ ꝓductionē. Se
cūdo qz in creaturis nā ē i min̄ formal
generatōis nō aūt ꝓprietas indiuidual
vel ꝓpoſtatica. ſicut pz. 2°. phiſi. vbi dr
q̄ generatio eſt nālis ſiue qz eſt via i na
turā ſcz in formā. nā igit ſiue eſſētia ē p
ſe termin̄ generatōis ⁊ nō niſi termin̄
formalis. Tertio qz alias iſta genera
tio nō eſſz vniuoca. qz ratio formalis
termini eius nō eſſet ratio conuenientie
generantis cum genito. conſequens eſt
incōueniēs ſicut tangetur diſ. 7. Simi
liter alias nō eſſet iſta ꝓductio gene
ratio. ſed magis eſſet mutatio ad rela
tionem: quia ꝓductio ponitur in ge
nere vel in ſpecie ex ſuo termino forma
li. ſicut patet ex. 5°. phiſicoꝝ. ſicut alte
ratio ponitur i genere qualitatis: quia
ibi eſt forma accidentalis que eſt for
malis terminus alterationis: ergo ſi for
malis terminus huius ꝓductionis eſ
ſet relatio iſta ꝓductio poneretur in
genere relationis et non eſſet generatio
Probo conſequentiā primi entimema
tis. primo quia illud quod eſt materia
in generatione eſt in potentia ad termi
nuz formalē. ⁊ quod eſt quaſi materia
eſt quaſi in potētia. eſſētia nec vere nec
quaſi eſt in potētia ad ſeipam: ergo nē.
Silr ꝓbatur eadē ꝓna: quia vna perſo
na tantū vno modo habēdi habet eſſē
tiam. ſaltem iſtis duobus modis non
habet eaz ſcz vt terminū formalē ꝓdu
ctionis: ⁊ cū hoc vt quaſi materiam et
ſubiectum generationis. probatio iſti
quia ſi haberet eam ex vi ꝓductionis
vt terminum formalem haberet eam

Universidad de Deusto
Biblioteca

circumscripto omni alio mō. q̄ nō habet eam ut quasi materiā subiectaz generationi. nō eniz habet deitatē aliquo mō quo circūscripto haberet eam pfecte et esset verus deus. videt etiā sequi q̄ haberet bis essentiā: ⁊ per ꝓns q̄ sit bis deus: quia habet essentiā est esse deū: ⁊ q̄ habeat p̄us eam naturalitē q̄ habeat eā si ratō quasi materie p̄cedit aliquo mō ratiōem formalem termini generatōis.

Item scdo: essentia vt de ea generatur filius necesse ē assignare aliquod eē: q̄a p̄ncipiare aliquod vel ens in quocūq̄ genere p̄ncipij nō cōuenit alicui nisi realiter enti. quero qd̄ esse cōuenit eēntie ut ipa est de quo p impssionem generatur filij: aut p̄cise esse ad se esse. ſ. qd̄ est essentie vt eēntia: ⁊ tūc filius est de eēntia vt essentia. ⁊ hoc modo est triū personarum. aut ut cōuenit sibi esse in aliq̄ subsistētia: ⁊ tunc quero in qua: aut in ingenita: ⁊ sic cum in intellectu eius qd̄ est esse de quo aliquid ꝓducitur includatur hoc quod ē esse illud in quo forma inducitur: ⁊ in intellectu et quod ē esse in quo includat habere illud quod est in eo: ⁊ per ꝓsequens esse formaliter per ipm. ergo si eēntia ut est in patre sit de qua filius generat et per impssionez fm eos sequitur q̄ ipa ut in patre erit illud in quo notitia genita impmit: ⁊ ita eēntia ut in patre erit formalitē verbuz siue noscens notitia genita quod est incōueniens. Si aūt essentia ut in alia sbsistentia a patre ē de qua generat filius ⁊ inquantū est de qua: p̄cedit aliq̄ modo terminū generationis. ergo ante terminū generationis sunt due subsistētie quod est incōueniens. Si aūt dicas ut est de qua generat filius nullā habet existentiam in pſona: sicut ⁊ materia inq̄tum est de qua generatur genitū nō habet esse in aliquo supposito: sed tm̄ habet esse in potentia in supposito generādo. hoc nihil ē: quia ut dictū est p̄ncipianti realiter aliquod ens in quocunq̄ genere p̄ncipij oportet tribuere aliquod reale esse: ⁊ ideo materie vt p̄ncipiat cōpositum lz sibi nō competat esse cōpositi quod ē eius participatiue tamē conuenit sibi esse suū proprium quod esse est prius naturaliter q̄ sit ps cōpositi. ita igit hic oportz essentie inquantū est de qua generat filius dare esse uel in supposito vel esse essentie fm se: ⁊ sic stat argumentum. Si dicat aliter q̄ inquantū ē patris est illud de quo generat filius: ⁊ tm̄ per generatiōez inquantū quasi actu informatur notitia genita est actu alterius suppositi. hoc improbatū est in argumento: quia in intellectu eius qd̄ est esse de quo per impssionem includitur esse in quo: ⁊ ita eē formaliter tale fm impssum illud. Similiter tūc cōmunicatio eēntie alteri supposito p̄cederet fm intellectū ꝓductionem: ita q̄ cōmunicatio nō fieret per ꝓductionem sed fieret quasi aī terminū productionis sicut illud quod est quasi materia generatiōis p̄cindit. igitur aliquo modo ipi termino. Similiter lz aliquid quod nō est de se alicuius suppositi in actu per generationem fiat actu alicuius suppositi: sicut materia q̄ nō est alicuius suppositi fit p generationem aliquid suppositi: tm̄ q̄ illud quod est vnius suppositi fiat alterius suppositi p̄cise per hoc quod est materia videt impossibile absq̄ actione q̄ fit ad ipm.

Preterea tertio: quando ad ꝓductionem effect cōcurrunt actiuū ⁊ passiuū prior est naturaliter respectus actiui ad passiuum q̄ vtriusq̄ ad productū. probatio huius: quia oportet causas duas causas eiusdez prius naturalitē approximari adinuicem q̄ producant effectū. ⁊ patet per exemplū de igne calefactiuo ⁊ ligno calefactibili de calore genito. Item isti respectus actiui ad passiuū ⁊ eiusdē ad ꝓductum nō omnino ex equo ꝓueniunt actiuo: nec ille respectus ad ꝓductum est prior q̄ est posterior. ancedens huius entimematis q̄tum ad vtranq̄

partem simul pbatur: quia actiuū agit in passiuū se solo in rōne cause: nec producit ꝓductū nisi alio cōcurrente in ratione cōcausantis. Et si omino neges potitatem respectus ad respectū nō posse negare quin necessario sit respectus actiui ad passiuū: nō posterior respectu vtriusq̄ ad ꝓductum igitur si in patre est fecūditas actiua ⁊ aliquid quasi mātē cōcurrens ad ꝓductū prior est respectu patris vt ꝓducitur ad illud quasi mātē q̄ sit vtriusq̄ eorū ad filium: aut saltez erit necessario cōcomitans. Et ex hoc vltra: cū res nō p̄exigat naturalitē nec necessario simul requirat illud quod ē precise ens rōnis: sequit q̄ ista relatio q̄ naturalitē p̄exigit quasi actiui ad passiuum sit realis: ⁊ ita in p̄ce erit relatio realis prior relatiōe eius ad filium vl saltē alia ab illa qd̄ videt incōueniens. Itē quarto ad p̄ncipale: potentia p̄ma causatiua effectiua se sola effectie causat excludendo omnē aliā causaz eiusdē generis ⁊ alterius generis in rōne cause materialis. ⁊ rō est: q̄a causalitas cause materialis nō dicit perfectōem simpliciter ⁊ iō lz reductio fiat ad aliquod primū in illo genere: illud tm̄ nō est simpliciter primū: sed totuz illud genus reducit ad aliquod primū in alio genere quod nō includit imperfectionez: puta ad aliqd in genere efficientis. patet etiā hoc aīs p hoc q̄ potentia creatiua p se sine alio p̄ncipio materiali ꝓducit productū. ex hoc infert a simili q̄ ꝓductiua potētia p̄ma sētia sola ꝓducit ⁊ sine alio p̄ncipio ꝓductiuo cōcurrente. ⁊ ita sine alio quasi materia. similis. n. ratio videt de p̄ncipio ꝓductiuo ⁊ creatiuo: qz si poneretur aliquod p̄ncipium quasi materia lenō esset inquantū tale est summe pfectionis: ⁊ ita videret reducendū in rationē principij ad principiū ꝓductiuum actiue. Item fm aug. cōtra Maximinum li. 3. ca. 15. spūs. ſ. nō est de nihilo sed inde est vnde ꝓcedit. ita igit ꝓcedit spiritū. ſ. nō esse de nihilo sed de substātia patris ⁊ filij sicut cōcedit filium esse de substātia patris: ⁊ simili mō relatio spiritus. ſ. est in deitate sicut relatio filij sed essentia nō se habet respectu relationis spūsancti quasi materia receptiua eius vt videt fm istam opi. quia ponit verbū generari per impssionez in illud de q̄ gignitur. spiritū. ſ. aūt quasi per expressionem uel ex sufflatiōe sui de voluntate formata de qua ꝓducitur. qd̄ eniz ꝓducitur p expulsionem de aliquo nō habet illud de quo ꝓ materia in ꝓductione sui: qz omis materia cuiuscunq̄ productiōis ⁊ ꝓducti est in qua recipit forma ꝓducti: quod nō est in expulsione de illo. igitur spūsanctus nō est ō nihilo: nec tm̄ de aliquo sicut de quasi materia sue ꝓductionis. igitur ꝓpter hoc quod est filium nō esse de nihilo vel relationem eius fundari in essentia: non oportet essentiā vt est ō qua filius generatur esse quasi materiā respectu generationis filij.

Ita tenēdo cūz doctoribus antiquis qui omes a tempore augustini vsq̄ ad istum nō sunt ausi in diuinis nomiare materiā nec quasi materiam: cum tm̄ omes cōcorditer dicant cum augusti. q̄ filius generatur de substantia patris: dico p̄mo q̄ filius nō generetur de essentia patris sicut de materia vel quasi materia. Secūdo q̄ sine glosa vere ⁊ ꝓprie filius est de substātia patris. Primū declarari potest sic: Generatio in creaturis duo dicit: ꝓductionem ⁊ mutatōem. ⁊ istorū rationes formales alie sunt ⁊ sine ꝓtradictione separabiles abinuicem. ꝓductio aūt formaliter est ipius ꝓducti quod est cōpositū 7. metaph. ⁊ accidit sibi q̄ fiat cū mutatione alicuius partis cōpositi. mutatio formalis est actus mutabilis qd̄ quidez de priuatiōe transit ad formā. cōcomitatur aūt mutatio ꝓductionem in crea

Universidad de Deusto
Biblioteca

turis ꝓpter imperfectōem potentie ꝓdu
ctiue que nō pōt dare esse totale ĩmino
ꝓductionis: sed aliquid eius presuppo
situm transmutat ad aliā partem ipsi⁹:
⁊ sic ꝓducit ꝑpositum. si enim generās
creatum esset pfectum agens ⁊ nō exige
ret materiā de qua vl' in quā ageret sed
posset ꝓducere effectum ꝑ se ⁊ ex se tūc
esset ꝓductio sine mutatiōe. igitur sine
cōtradictione pñt separi ⁊ realiter sepa
rantur cōparando ad potentiā ꝓducti
uam pfectam. hoc apparet etiā in crea
tione vbi ꝓpter pfectionem potentie ꝓ
ductiue ponentis ꝑmo totum in esse ve
re est rō productionis inquantū ꝑ eam
terminus ꝓductus accipit esse: sed nō ē
ibi rō mutatiōis inquantū mutatio di
cit aliquid substratū aliter nūc se hīe q̄
prius ex. 6. phisicoꝝ. in creatione autē
nō est aliquid substratū. Ad ꝓpositū:
cum in diuinis nihil impfectiōis sit po
nendum sed totū perfectionis: ⁊ muta
tio de ratōe sui dicat impfectionem: dā
potentialitatē ⁊ hoc ĩn mutabili ⁊ ꝓco
mitanter etiā dicit impfectionem potē
tie actiue in mutante: qꝛ talis necessario
requirit causam cōcausantem ad hoc ut
producat. cum igit nō sit ibi aliqua im
perfectio nec qualis ē potentie passiue:
nec etiā aliqua imperfectio potētie acti
ue sed summa pfectio: nullo modo po
netur ibi generatio sub ratiōe mutatio
nis nec quasi mutatiōis: sed tm̃ genera
tio vt est ꝓductio inquantū .ſ. aliquid
per eam capit esse ponetur in diuinis: ⁊
ideo generationi vt ē in diuinis nō assi
gnabitur materia nec quasi materia: ſz
tm̃ terminus: ⁊ hoc vel totalis siue pri
mus. i. adequat⁹ qui ꝑmo ꝓducitur in
esse: uel terminus formalis fm quez ter
minus ꝑmus formaliter accipit esse.
Secūdo dico q̄ negata omni materiali
tate ⁊ quasi materialitate: uere tm̃ filius
est de substātia patris sicut dicūt aucto
ritates adducte in littera: vbi ply de nō
tm̃ mutatur efficientia ul' origo. Si. n.
tm̃ efficientia: tūc creature essent de sub
stantia dei. nec notat per illud de tm̃ cō
substantialitas: quia tūc pater eēt de sō
stantia filij: sed notat simul originatio
⁊ cōsubstantialitas: ut .ſ. in casuali hu⁹
prepositiōis de denotet consubstantiali
tas sic q̄ filius habet eandem substanti
am ⁊ quasi formā cum patre ō quo est
originaliter: ⁊ per illud quod ꝓstruit in
genitiuo cum isto casuali notet principi
um originās: ita q̄ totalis intellect⁹ hu
ius sermonis: filius est de substātia pris
est iste: filius ē originatus a patre vt con
substantialis ei. Et isto mō exponit ma
gister auctoritates in lr̄a adductas non
precise per cōsubstantialitatem nec per
originē precise sed per vtrūq̄: sicut cōte
ter apparet ō patris substātia: hoc ē de
patre qui est eadē substātia. per ꝑ⁹ origi
natio: per 2ᵐ consubstantialitas habet.
Et q̄ ista sit intentio august. in auctori
tatibus eius cōtra Maximinū: que po
nuntur in lr̄a apparet ex fine auctorita
tum. nā in vna auctoritate ponit Aug.
Si aliam nō inuenis patris agnosce sub
stantiam ⁊ filiū cū patre omonsion cō
fitere. hoc igit intelligit ꝑ filium esse de
substantia patris filiū sic esse de substā
tia patris: ut sit omonsion cum patre.
Jtē in alia auctoritace dicit: Si vo de
patris substātia tūc est eadem substātia
patris ⁊ filij. Ad intellectū huius affir
matiue qua dicit: filius est de substātia
patris fm intellectū predictū. dico q̄ in
tellectus iste vere saluat q̄ filius non fit
de nihilo: vere etiaz saluat q̄ filius ē de
substantia patris sicut requirit ad filia
tionem. Primū declaro: dā creatura
genita nō est de nihilo: quia aliquid et
preexistit ut materia. igitur cuz forma
sit aliquid cōpositi ⁊ aliquid eius pfecti
us q̄ sit materia si forma alicuius peri
steret ⁊ maria de nouo adueniret et in
formaretur illa forma peristente: iplum
productū nō esset de nihilo: qꝛ aliquid
eius preexistisset: immo aliquid et per

fectius q̄ materia que perstit cōmunit
igitur si filius nō diceretur esse de nihi
lo quia essentia eius fm ordinem origi
nis prefuit in patre: ⁊ hoc si illa eēntia
esset quasi materia generatōis filij: mul
tomagis nec filius esset de nihilo si illa
essentia priuſ origine existēs in patre sit
quasi forma cōicata filio. Secūdum
declaro. ſ. q̄ istud de sufficiat ad rōnem
filiationis: quia in animatis vbi est pa
ternitas ⁊ filiatio: videamus quis sit il
le actus ꝑ quem generans dicit formali
ter pater. ille vtiq̄ ē actus decidendi se
men. ⁊ si esset perfectū agens ita q̄ tunc
quando decidit semen possit immedia
te decidere ꝓlem: vere eēt pater ⁊ mul
to perfectius q̄ modo sit vbi requirun
tur tot mutationes intermedie: sed nūc
in isto actu decidēdi semen illud quod
erat substātia eius vel aliquo modo ali
quid eius: nō est materia sed ē quasi ter
minus formalis ꝓductus siue cōmuni
catus per istum actū sicut esset proles si
immediate decideret a patre. igit q̄ ali
quid substātie generantis sit terminus
actionis sue qua est pater hoc vere sal
uat ꝓductū simile in natura esse de sub
stātia eius. sic q̄ ipm̃ de vere sufficit ad
rationem patris ⁊ filij: ⁊ q̄ illud decisum
ut terminus sit materia sequentiū trās
mutationum hoc accidit ipi de ut con
uenit patri ⁊ filio. igitur pater eternus
nō decidendo aliquid sui sed totā essen
tiam suam cōmunicando ⁊ hoc ut for
malem terminū illius productionis ve
rissime ꝓducit filium de se: eo mō quo
esse de pertinet ad patrem ⁊ filium. ⁊ ſz
esset ibi essentia de q̄ sicut de quasi ma
teria illud de nō faceret ad rationem pa
tris: sicut nec in creaturis si generās ha
beret suū semen pro termino formali ⁊
pro materia sue actionis nō esset pater
inquantū suū semen esset materia sub
iecta sue generatōi vel actioni. sed inq̄n
tum esset terminus illius actionis: quē
admodum etiā si pater creatus immedi
ate decideret a se filiū vere eēt pater: dā
illud quod esset de se vere esset termin⁹
actionis: nullo aūt modo materia.

Tertio principali

ter ad solutiōem difficultatis hui⁹ que
stionis videndū est quomodo relatō ⁊
essentia possunt esse in eadem persona:
quin essentia sit materiale respectu rela
tionis: cum nullo mō relatio sit materi
ale respectu eius. Et sunt hic quatuor
difficultates. Prima difficultas quali
ter ꝑsona diuina erit vna nisi hoc sit ac
tus: illud vō potentia. Ad quod dico
sic q̄ sicut quidditas creata est quo ali
quid est ens quidditatiue: ⁊ hoc nō est
imperfectōis. ꝓpetit enim quidditati ex
ratiōe quidditatis. Scō ipa quiddi
tas pura humanitas quia est impfecta
actualitatis: ideo diuisibilis est ꝑ illud
quod cōtrahit ipam ad indiuiduū: pu
ta per ꝓprietatem indiuidualē quecūq̄
sit dicatur. a. ⁊ recipit ab a. aliquā actu
alitatem sicut ⁊ unitatē siue indiuisibi
litatem quam habet in indiuiduo ⁊ nō
habet ex se: ita q̄ illud cōtrahens vt. a.
nō tm̃ est formaliter in ſor. quo ſor. for
maliter est ſor. sed est aliquo modo for
male respcū nature: ⁊ natura est aliquo
modo potētiale respectu ei⁹ vnde natu
ra cōtrahitur ⁊ determinat ꝑ ipm̃. a.
Tertio: humanitas in ſor. est aliquis
actus: ⁊ pcipue accipiendo humanita
tem ⁊. a. distinguendo contra se: huma
nitas est perfectior actus q̄ sit ipsum a.
ſz. a. sit magis proprius actus ⁊ aliquo
modo act⁹ nature inquantū determinat
nam. Applicādo hec tria ad diuina: re
linquat illud qō est impfectionis. Quo
ad primū deitas de se est qua deus ē de
us ⁊ qua subsistens siue ꝑsona cui⁹ pro
prium est. a. est formalit deus: quia esse
quo hoc mō nō est imperfectionis i cre
atura sed cōpetit quidditati vñ quiddi
tas est. Quo ad 2ᵐ est dissimile: qꝛ deī
tas ipa per ꝓprietatem ꝑsonalez nō de-

terminat nec cõtrahitur nec aliquo mõ actuatur: quia hoc erat imperfectõis ⁊ potentialitatis in natura creata. similiꝗ deitas de se est hec ⁊ ita sicut habet ultimam vnitatẽ de se ita ⁊ actualitatẽ. est igitur ꝓprietas ꝑsonalis ita ꝓprius actꝰ persone q̃ tñ nõ est actus ipsius nature diuine aliq̃ mõ perficiens vel informãs eam. Quo ad tertiũ est aliquo mõ simile: qꝛ relatio etsi sit ꝓprius actus ꝑsone ⁊ eẽntia nõ sit ꝓprius actus persone sed aliquis actus: tñ essentia est formaliter actus infinitꝰ. relatio aũt nõ est actꝰ infinitus ex ratiõe sua formali. ergo relatio ꝛz sit ꝓprius actus ꝑsone: nõ tamẽ actuat essentiã: cuius contrariũ est i creaturis: vbi. a. qõ est in ſoꝛ. actus actuat aliquo mõ naturã que est actus pfectioꝛ. Sed quõ ꝑnt isti duo actus cõcurrere ad cõstitutionem vnius si neutruꝛ sit actus alterius. Rñdeo: vnitas cõpositi necessario est ex rõne actus ⁊ potentie: sicut assignat ꝑhus. 7. ⁊ 8. meta. ca. vlti. sed ꝑsona in diuinis nõ est cõposita nec quasi cõposita sed est simplr simplex ⁊ ita ve simplex sicut ẽ essentia ipa fm se ꝓsiderata nullam hẽns cõpositionem nec quasi cõpositionem in se: ⁊ tñ formalis rõ eẽntie diuine nõ est formal ratio relatõis nec ecõuerso: sicut dictuꝛ est supra dis. 2. q. ꝑma de tri. in solutiõe questionis. Qualiter aũt stat q̃ rõ relationis in re nõ sit formaliꝗ eadem rationi eẽntie ⁊ tñ in eodem ꝓcurrentes nõ constituũt compositũ vel cõpositionem hoc est quia ista rõ est eadem pfecte illi ꝓpter enim infinitatẽ vnius ratiõis q̃ quid põt esse cum ea est idem pfecte sibi. perfectio enim identitatis excludit oẽm cõpositiõem ⁊ quasi cõpositionem que identitas est ꝓpter infinitatem ⁊ tñ infinitas nõ tollit formaliꝗ rõnes quin hec formaliꝗ nõ sit illa. nõ est igitur ex istis quasi compositũ: ⁊ ideo nihil est ex eis quasi compositũ ex actu ⁊ potẽtia: sed est vnũ simplicissimũ ex istis: qꝛ vna ratio est pfecte immo pfectissime eadẽ alteri: ⁊ tñ nõ est formaliter eadẽ. nõ enim sequitur: sunt pfecte eadem etiã idẽtita te simplicitatis: ergo sunt formaliꝗ eadẽ sicut tactũ est di. 2. in qõne p allegatam tangetur inferius dis. 8. ⁊ eadem pfecta identitas excludit omnẽ aggregatiõem quia idem nõ aggregatur cum seipso. Scõa difficultas est quõ relatio possit esse distinguens personã ⁊ essentiã non distinguẽs quin relatio habeat ratiõem actus: qꝛ actus est distinguere. 7. meta. ſonalem nõ actum quidditatiuũ: quia personaliꝗ distinguit ⁊ nõ quidditatiue. eẽntia aũt est actus quidditatiuus ⁊ dãdi tatiue distinguens. actus aũt quidditatiuus est simplicii perfectus qꝛ infinitus: nõ sic aũt est actus personalis de se formaliꝗ infinitus. Et si di q̃ actus distinguens est actꝰ eius quod nõ distinguit: falsuꝛ est nisi illud quod nõ distinguit distinguat per actũ distinguentem sicut in creaturis humanitas distinguit in ſoꝛ. ⁊ pla. per. a. ⁊ b. ⁊ ideo ibi actus distinguens etiaꝛ indiuidualiꝗ est actus eius quod nõ distinguit: qꝛ actus ille distinguens distinguit illꝰ naturã que nõ distinguit: nõ ita est hic: quia ꝓprietas personalis nõ distinguit essentia nec cõtrahit nec determinat. Tertia difficultas est quõ põt esse relatio nisi requirat propriã rõnem fundamenti. fundamentum. n. videt esse ꝑ ꝰ relatõe ⁊ quasi ꝓfectibile p eam: nõ ecõuerso. relatio. n. nõ videt perfici a suo fundamẽto: quia tũc presupponeret suo fundamto. ergo cum eẽntia sit fundamentũ istarũ relationum videt esse q̃si mã illarum. Rõdeo q̃ in creaturis ordo generatiõis et ordo pfectionis sunt cõtrariũ: sicut patꝛ 9. metaph. q̃ illa q̃ sunt priora generatione sunt posteriora pfectione. ⁊ ratio ꝗ qꝛ creature ꝓcedunt de potẽtia ad actũ ⁊ ideo de imperfecto ad perfectũ. ⁊ iõ ꝑ ius ꝓcenit via generatiõis ad imperfectũ

q̃ ad perfectũ: sed eũdo ad simpliciter primũ oportet q̃ idẽ sit simpliciter primũ ⁊ origine ⁊ perfectõe. etiã fm ꝑhm vidẽ: qꝛ totus ordo originis reducitur ad aliquid primũ pfectiõis sicut ad primũ originis totalis. in diuinis igit simꝰ debãt intelligi ordo generatõis ⁊ ordo pfectionis. sicut igit in creaturis si concurrerẽt isti duo ordines semp vniformiter: nõ quereremus primo materiaꝛ que substaret forme. ⁊ secũdo formã ſz quererem primo formã que nata esset dare actũ materie. ⁊ secũdo quererem materiã que nata esset recipere esse per illã formã. vel suppositũ q̃ natũ esset subsistere p illã formã. Ita in diuis inciꝑiendo a ꝓmo signo nature: omino primo occurrit essentia diuina: vt est esse p se ⁊ de se quod nõ cõpetit alicui nature create: qꝛ nulla natura creata habet esse prius naturaliter q̃ in supposito. illa aũt essentia fm Aug. 7°. de trini. est qua pater est ⁊ q̃ filius est. licet nõ sit q̃ pater est pr: ⁊ qua filius est filꝰ. Isti igitur essentie abstractissime cõsiderate vt prior omibus ꝑsonalibus conuenit esse per se: ⁊ in isto priori occurrit non vt aliquid receptiũ alicuius pfectiõis sed vt infinita pfectio potẽs in secũdo signo nature cõicari alicui nõ vt forma informãs materiã sed vt quidditas cõitatur suppositu tanq̃ forma existenti p eam: ⁊ ita pullulãt vt quidã dicũt relationes ex ea ⁊ persone in ea ⁊ ex ea. non quasi quedã forme dãtes eẽ sibi vel q̃si quedã supposita in quibus recipiat eẽ quod sit simpliciter ens. sed quibꝰ suppositis dat esse. vt quo formaliter illa supposita sunt ⁊ quo sunt deus: ⁊ ita relato illa pullulãs cum sit per se subsistens ipsa pullulat nõ vt forma essẽtie sed vt nata esse deus ipa deitate formaliter. licet nõ vt informãte ipam sed vt existẽte eadẽ sibi pfectissima idẽptitate nullo aũt modo ecõuerso relatio ẽ essẽ licet vt quo formaliter essentia est determinata vel cõtracta vel aliquo modo actuata per ipam: quia hec omnia repugnãt infinitati essẽtie: vt ꝓmo occurrit sub ratione actus infiniti. Concedo tũc q̃ essentia est fundamẽtũ istarũ relationũ: sed nõ fundamentũ quasi potentiale recipiẽs istas: sed fundamẽtũ quasi per modũ forme i qua iste forme nate sũt subsistere. nõ quidẽ per informationẽ sicut similitudo est in albedine. ſz sicut subsistẽs dr esse i natura: sicut ſoꝛ. dr. subsistere in hũanitate: qꝛ ſoꝛ. hũanitate est homo. nõ enim ex rõe fundamẽti habebit rõem potẽtie vel quasi potẽtialitatis essentia diuina. sed ꝑcise habebit rõem forme vt qua relatio fundata in eo simpliciter est deus. Exẽplũ huiꝰ potest accipi in creaturis ponẽdo ibi q̃dam p impossibile. augmẽtatio modo fit per hoc q̃ alimentũ aduenies corpori corrũpitur ⁊ materia eius recipit formã carnis: ⁊ sic informatur ab anima ponat q̃ eadẽ materia manens nata sit recipere aliã partẽ forme sicut ponitur in rarefactiõe. tũc materia fmanet vna que prius fuit formata ⁊ nũc noua forma informat. ipa tñ formaliter est vere mutata: qꝛ de priuatõe trãsit ad formã ponamus ex alia pte q̃ aia eadẽ primo pficeret vnã partẽ corporis vt coꝛ. post ea aduenirẽt alia pars corporis organici pfectibilis ab aia: ipa perficeret istaꝛ partez aduenientẽ de nouo ⁊ tñ nõ mutaretur: qꝛ nõ esset in ea ꝓmo priuatio ⁊ postmodũ forma. priuatio enim est carentia in apto nato recipere. aia cui primo nõ informãs ⁊ postea informãs nõ ẽ nata aliq̃d recipere sed dare. i vtroq̃z igit istoꝛ exemploꝛ vere esset ꝓductio alicuius ꝓducti sed in ꝓmo mutatio: in secũdo nõ. Aptius exẽplũ videtur si ponam̃ materiã cordis aiati posse eandẽ cõicari diuersis formis: puta manus ⁊ pedis ⁊ hoc virtute actiua cordis aiati ꝓducẽtis cõposita ista ex materia sua cõicata ⁊ ex formis istis. hic vere esset

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto Biblioteca

ꝓductio totoꝫ habentiũ eãdẽ materiã
⁊ esset cũ mutatiõe illius materie. Sed
si ex alia parte ponamus animã ꝓpter
sui illimitationẽ in rõne actus ⁊ forme
posse cõmunicari multis et virtute aie
in corde ipam cõimunicari manui ⁊ pe
di ꝓducit a corde aniato: hic esset ꝓdu
ctio multoꝫ cõsubstantialiũ in forma
absq; mutatõe illius forme. In vtroq;
exemplo ponãtur producta esse per se
subsistẽtia ⁊ nõ partes eiusdem: qꝫ par
tem esse est imperfectionis hoc posito
secũdus modus in vtroq; exemplo qui
est de cõicatione forme ipi ꝓducto per
fecte repꝛesentat ꝓductionẽ in deo. nõ
primus modus in vtroq; exemplo qui
est de cõicatione materie: ⁊ adhuc hoc
addẽdo in positione q̃ anima in corde
⁊ manu ⁊ pede nõ sit forma informans
qꝫ cõponibilitas includit imperfectiõẽ
sed sit forma totalis qua ista subsistẽtia
sint ⁊ aiata sint. Ita intelligitur deitas
nõ cõicari quasi materia. sed relatiõib'
subsistentibus si pſone ponãtur relati
ue cõicatur deitas per modũ forme nõ
informãtis sed qua relatio vel relatiuũ
subsistẽs est deus: nec igitur essentia in
format relationẽ nec ecõuerso. sed est p
fecta idẽptitas. sed essentia habꝫ modũ
forme respectu relationis. sicut natura
respectu suppositi inq̃tum ipsa est qua
relatio subsistẽs est deus. ecõuerso autẽ
nullo modo relatio est actus essentie qꝫ
sicut dicit Dam̃. relatio nõ determinat
naturã sed ypostasim: ita nõ est act' na
ture: sed ypostasis. Similiter qñ ꝛlatio
informat fũdamẽtũ suppositum dicit
relatum per se secũdo modo fm illud
fũdam̃tũ. sicut soꝛ. est filis fm albedinẽ
vel albedine. pater aũt nõ est pater dei
tate. fm Aug'. 7. de trí. c. 4. igitur hic
nõ est talis modus relatõnis ad funda
mentũ qualis est in aliis. quia hic fũda
mentũ non actuatur per relationẽ. sed
illa est tantũ actus suppositi vel est sup
posituꝫ. Dico igitur breuiter q̃ relatio
et essentia ita sunt in persona q̃ natura
est forma informãs alterũ. sed sunt per
fecte idem licet non formaliter vt tamẽ
nõ sunt formaliter eadem relatio nullo
modo perficit essentiã nec est terminus
formalis receptus in essentia: sed essen
tia hoc modo est forma relationis: da
est qua relatio est ⁊ similiter qua est de
essentia etiam est formalis termin' ge
nerationis. sicut in creaturis natura est
formalis terminus generatõis. nõ aũt
actus indiuidualis. Cõtra istud obj̃
citur quia termin' formalis generatõis
cõmunicatur. igitur presupponit illud
cui cõmunicatur. essentia aũt nõ pꝛsup
ponit relationẽ: sed ecõuerso: ergo esse
tia nõ cõicatur relationi. Et potest esse
quarta difficultas: quia aliquid ibi cõi
catur ⁊ illud erit ibi formalis terminus
⁊ illud presupponit illud cui cõmunica
tur. essentia aũt nõ potest presuppone
re relationẽ cui cõmunicetur: ergo econ
uerso. ⁊ ita relatio cõimunicatur essen
tie: ⁊ tũc relatio erit terminus formalis
ꝓductionis ⁊ essentia quasi materia.
Respõdeo ꝓductio quia est alicui' ter
mini primi idest adequati includentis
aliq̃d in ratione formalis termini ipi'
ꝓductionis ⁊ aliquid in ratione subsi
stentie in tali termino: ideo cõtradictio
est respectu ꝓductionis hoc separari. i.
terminũ formalem ⁊ rationem subsiste
tie inq̃tum sꝫ ꝓductione habent esse
licet absolute prioritas esset vnius ad
alterum etiam q̃tum ad separari sine
cõtradictione cõsiderãdo ipa absolute
nõ inq̃tum per productionẽ habẽt esse
licet etiam esset ibi prioritas perfectio
nis qua alterum esset altero perfectius
quia natura perfectior est ratione subsi
stẽtie etiam in creaturis. ⁊ ex hoc sequi
tur q̃ natura est terminus formalis p
ductiõis. quia nulla entitas simpliciter
perfectior formali termino productio
nis potest esse per productionẽ. Tunc
ad formã argumenti dico q̃ cõmunica

tum inquantũ ꝓductione cõmunicat
nõ presupponit illud cui cõmunicetur
nec ecõuerso: quia ista cõmunicatio nõ
est alicui iam existenti sicut est in altera
tione: sed est alicui vt sit: ideo nec natu
ra cõmunicatur ante ꝓductionẽ suppo
sit: quia tunc cõmunicaret non pꝛodu
cto: nec etiaꝫ ecõuerso suppositũ est an
teq̃ natura cõmunicet. licet absolute cõ
municatũ sit prius ratione ꝓpria sup
positi prioritate perfectionis: ⁊ etiã pri
oritate essendi. prime prioritate in crea
turis correspõdet h q̃ in deo essentia est
formaliter infinita. relatio aũt nõ.

Ad argumẽta pro

opi. ad primũ de Aug'. contra Maxi
minũ. patet quomodo filius nullo mõ
est de nihilo: sed est vere de substantia
patris. Sed si q̃ras posita originatio
ne ⁊ consubstãtialitate adhuc queritur
sicut de materia: vel de quasi materia
de quo est filius. Respõdeo q̃ nõ est ibi
materia: ⁊ ideo nõ est ibi de aliquo sic:
⁊ vltra: igitur de nihilo non sequit. sed
sequitur ergo de nulla materia. Sed di
ces tunc est creatura. dico q̃ falsum est:
quia creatura ẽ post nihil idest post nõ
esse sui et consecũq; in ea: nõ ita filius.
nõ tantũ quia suum esse est eternũ: sed
etiã quia sicut est secũda pſona sic pri'
origine est iuum esse formale in prima
persona. Ad aliud Aug'. de tri. 7 c.
4. hoc nihil valet ad ꝓpositũ. sicut in
q̃ꝛ̃ precedẽte expositũ est. Qõ alij ar
guũt essẽtiã subiectie generari: ex falso
sequit falsũ. Ad argumẽta coꝫ. ad ꝑmũ
dico q̃ h nõ sunt ĩmini aliq̃ corrũdẽtes
generatõi vt mutatio ẽ: qꝫ nihil ẽ hic q̃
si aliq̃ mõ prꝰ sub ꝑuatõe ⁊ postea sub
forma. Generatõis vo ĩmini sũt ꝑuatio
⁊ forma ut gnãtio ẽ mutatio. gnãtio ãt
vt ẽ ꝓductio nõ hꝫ ipm ꝓductũ. nõ ãt
gnãtio sic hꝫ ĩminũ a q̃ nisi loquẽdo
de pn' ꝓductio ⁊ sic ĩmini gnãtõis sũt
ꝓducẽs ⁊ ꝓductũ. ⁊ ex h° nõ seq̃t q̃ ali
q̃d sit q̃si subm̃. sꝫ seq̃t ex hoc si gnãtio
ẽ vniuoca q̃ aliq̃d sit cõe gigneti ⁊ geni
to: ⁊ h° ꝓcedo: sꝫ nõ cõe vt mã sꝫ vt foꝛ
ma vl' act' i vtroq;. Cũ arguit p' ò gnã
tiõe ⁊ ĩmio. pꝫ rñsio q̃ relatio nõ ẽ in es
sentia sic forma i mã: sꝫ si pſona ẽ ibi re
latiua tũc ꝛlatio ẽ in essẽtia sic ꝓprietas
suppositi ẽ i nã. esse ãt i aliq̃ vt supposi
tũ vl' rõ suppositi i nã nihil ifert de esse
in: vt forma i mã. sꝫ qñ nã ẽ impfecta. p
prietas idiuidual' aliq̃ mõ iformet nãm
sic dictũ fuit i. 3°. arti. solonis i ꝑma dif
ficultate. Cũ ĩtio arguit q̃ oi potẽtie
actiue corrñdet potẽtia passiua ꝛẽ. R°.
ꝑme potẽtie actie nõ corrñdet aliq̃ po'
passiua. sic pꝫ ò po' creãdi: ⁊ h° loquẽ
do ꝓprie ò po' passiua vt inq̃: vl' de q̃
aliq̃d ꝑpe ꝓducit po' tñ actie corrñdet
aliq̃ passiua quã ipi vocãt potẽtiã obie
ctiuã q̃ ẽ po' ꝓducibil': ⁊ h° mõ ꝓcedo
si pr̃ est secũd' actie q̃ filꝰ ẽ ꝓducibilis
sed ex hoc nõ seq̃t aliq̃ po' q̃si mãe. sic
nec sequit i creatõe. Cũ vltio arguit
de igne. dico q̃ si ignis generaret de se ⁊
cõicaret genito suã formã: vt formalez
terminũ generationis nõ aũt esset sub
stãtia sua in potẽtia ad formã ignis ge
nerãdi sed ipe ignis esset pfecte ꝓducti
uũ. tũc eni nõ req̃reret aliquã causã cõi
cãtẽ: ita ẽ in ꝓposito. ꝑmũ ꝑncipiũ nec
aliud ꝑncipiũ i eodẽ genẽ ꝑncipij nec in
alio req̃rit cõicans secũ ad ꝑncipiandũ
Cũ arguit ad principale per Aug'.
7°. de trini. c. 40. R°. q̃ p Aug'. subdit
ibidẽ q̃si aliud sit ibi essẽtia ⁊ aliud pſo
na. Similiter cõcedo q̃ nõ ꝓprie dicit
aliquã pſonã esse de essẽtia absolute. sꝫ
addẽdo cũ substãtia aliquã pſonã ori
ginãtẽ bñ dicit q̃ aliqua pſona origina
ta est de substãtia illius pſone ita q̃ hec
filꝰ est de essẽtia diuina nõ est ita conce
dẽda sicut hec. filius est de substãtia pa
tris: quia per secũdã exprimit cõsubstã
tialitas et originatio ꝓpter genitiuũ cõ
structũ cuꝫ casuali ꝑpositionis. per pri
mã aũt nõ notatur aliquid originans

Ad aliud dicendũ. q̃ licet Aug⁹. dicat filiũ esse filiũ substãtie patris. i5. de tri. c. i9. vel. 40. et doctor quidaz dicat illam esse ꝓpriam. tm̃ videtur ꝓbabilꝰ q̃ quãdocũq̃ relatiuũ cõstruit cũ aliq̃ in tali habitudine casuali in qua aliq̃d natũ est terminare illam relationẽ: vt correlatiuũ: tũc cõstruit cum illo p̃cise vt cum correlatiuo. Exẽplũ pr̃ ꝓstruit cũ suo correlatiuo in habitudine geniti ui. sile in hitudine oatiui. maius in habitudine ablatiui fm cõem sermonẽ: et ideo videt q̃ cũ quocũq̃ construit tale relatiuũ exp̃sso in tali habitudine casu ali illud notat esse correlatiuũ hui⁹ relatiui. nõ eni dicimus iste canis est filꝰ homis: qz est filius ⁊ est homis: vt dñi. ita q̃ ly homis cõstruat cũ cũ ly canis ex vi possessoris vel possessionis. sed videt significare q̃ ꝓstruat cũ ly canis rõe relatiui vt patris. ita igit ista filius essentie videt accipi essentia vt correlatiuũ eius relatiui cũ quo cõstruit: ⁊ tũc auctoritas Aug⁹. de trini. i5°. c. i9. debz exponi sicut ipe exponit filij charitatis sue. i. filij sui dilecti. Et tũc ad argumẽtũ ibidẽ cũ arguit q̃ ad illã est de essentia sequit ista q̃ est essentie. nego ꝓñam. qz ꝓñs notat relationẽ esse inter filiũ et essentiã sicut suũ correlatiuũ: qõ nõ notat antecedẽs: sed tm̃ cõsubstãrialitatez in essentia cuz origine notata in illo qõ cõstruit cũ essentia. Ad vltimũ dico q̃ de. nõ tm̃ notat idẽptitatẽ: sed notat idẽptitatẽ sui casualis ⁊ hoc in rõe forme cũ distinctiõe illius qõ addit suo casuali vt principij originatis: sicut dictũ est prius. Ad argumẽta in oppositũ ad illud de. i5°. de trini. respõsum ẽ. ad illud ꝓtra Maximinũ patet etiã ex dictis. Ad vltimũ de filio in creaturis q̃ est de substantia pr̃is patet responsio ex dictis in solutõe qõis. qz illud de. qõ pertinet ad rõem filiationis nõ dicit circũstantiã cause materialis: sed magis sufficit si illud de quo est filius sit vt forma cõis pr̃i ⁊ filio ⁊ sit nõ subiectũ generatõis sed terminꝰ formalis eiusdem

Ircadistincti

onem sextã quero. vtrũ deꝰ pr̃ genuit deũ filiũ volũte. Qz sic. Ricl. 6°. de tri. c. i7°. post alia tractata de ꝓductõe ꝓnaz dicit vltimo. vultis super his que superius iam diximus audire verbũ abbreuiatũ in genituz velle habere de se sibi cõformẽ atq̃ condignum. idem mihi videtur q̃ gignere filiũ: ⁊ tam genituz q̃ ingenitũ velle habere condilectũ idm videt q̃ ꝓducere spiritũsanctũ. Sed si patrem velle habere conformẽ est gignere ergo si sicut volũtate vult habere conformẽ ita volũtate genuit. Ex eadem auctoritate arguit aliter sic. Eodẽ modo concedit q̃ velle patris se habet ad gignere sicut velle vt est patris ⁊ filij se habet ad spirare. nũc autem spiritus sanctus spiratur volũtate formaliter vt est patris ⁊ filij: ergo ⁊c. Item Aug⁹. contra Maximinũ. li. 3°. c°. i. et ponitur dis. 29. pater si nõ genuit sibi filium equalẽ. aut nõ voluit. aut nõ potuit. si non voluit igitur inuidus fuit ex hoc sic inuidia nõ pertinet nisi ad illa que voluntate subtrahuntur et volũtate possunt cõcari licut nõ sum inuidus si nõ facio te sapientem: qz nõ possum facere sapientiam in anima tua. igitur pater voluntate generat filium sibi equalem. qz fm auctoritatẽ predictã esset inuidus si nõ generaret filium equalẽ. Item. 5. metha. c. de necessario: omne inuolũtariũ est triste. sed nihil est triste in diuinis: ergo nihil inuoluntariũ: ergo filius voluntate generatur. Item verbũ est amor patet ⁊ est ꝓductus: qz nihil nisi natũ fm Hylariũ habet filius. principiũ autem amoris ꝓducti est volũtas: igitur ⁊c. Si dicatur q̃ cõcomitãter est amor q̃ a primo est notitia ꝓducta. Cõtra q̃ idem est principiũ respectu primi termi

ni formalis ⁊ cuiuscũq̃ cõcomitãtis illum terminũ. Contra. Dam̃. li. i. c. 8. Generatio est opus nature. ⁊ magister in litera. ⁊ Aug⁹. ad Dozosiũ ꝓeire sciẽtiã volũtas nõ potest: ergo cuz filius sit scientia vel sapiẽtia patris nõ generatur voluntate.

In ista questione

videtur esse due difficultates. vna qua liter pater generat filium volens. Alia quõ saluetur q̃ pater non generat filiũ volũtate vt principio ꝓductiuo. Quãtum ad primũ dicit q̃ non generat volens: sed tm̃ necessitate nãli. sicut ignis calefacit licet actu generãdi quasi iã posito volũtas patris quasi cõplaceat in illo. Hoc arguit sic. Intellectio patris ꝓcedit aliquo modo volitionem patris. sed intellectio patris vt patris videt esse gignitio verbi vel filij: ergo gignitio filij vt filij ꝓcedũ quãcũq̃ volitionẽ patris prima ꝓpositio est euidẽs ex. i5. de tri. c. i7. ꝓbo secũdã. quia eiusdẽ potentie nõ sunt duo actus qz potẽtie distinguũtur per actus. 2. de anima. gignere aũt filiũ sive dicere verbum quod idẽ est in deo est potẽtie intellectiue ⁊ intelligere similiter ergo dicẽ est formaliter aliqõ intelligere: ⁊ nõ nisi patris ut patris. ergo intellectio patris ut patris ẽ gignitõ

Ista rõ innitit minori false. s. de identitate intelligere ⁊ gignere vel dicẽ: ⁊ ex ipsa sequit ꝓclo falsa. s. q̃ pr̃ nõ ꝓpe uolens dicit. primo g̃ oñdo falsitatez minoris 2° q̃ illõ ꝓñs falsũ sequat. 3° rñdebo ad ꝓbatõem minoris false. 4° quõ dẽat vitari illud ꝓñs falsũ ⁊ oppositũ teneri quod est ꝓncipale in isto articulo. De primo ꝑ illam opi. de identitate intelligẽ ⁊ dicere arguo sic: Intelligere est pfectõ simplr. dicere nõ. g̃ nõ sunt idem formaliter. ꝓbatio ꝓme: pr̃ quantũ ad intellectum est formaliꝰ beatus intellectione. ⁊ quantũ ad uoluntatẽ volitõe. nõ est autem beatus nisi pfectiõe simplr. ergo intelligere est pfectio simplr. ꝓbatio secõe quia si dicere esset pfectio simplr tũc filius ⁊ spũs. s. nõ essent simplr pfecti: qz ñ dicunt accipiendo hoc mõ dicere quod est exp̃mere verbum. 2° sic: quia sicut i creaturis rõ actõis ⁊ rõ factõis formaliter distinguunt: qa actõ est vltimus ẽminꝰ. factõis aũt est alius ẽminus ꝓductus p ipsam factõem. ita in diuinis opatio: q̃ formaliẽ pr̃ opatur videt distingui a ꝓductione q̃ formaliter ꝓducit. ⁊ hoc videt quia opatio habet obiectuz quasi p suppositũ. ꝓductio aũt habet ẽminum ꝓductũ p ipsam. ergo intelligere: quod est opatio patris nõ est formaliẽ dicẽ qõ est ꝓductio filij a patre. De scõo qõ ẽ ꝓfirmatio ꝓmi. s. q̃ illud ꝓñs falsuz seq̃t ex illa falsa minori. arguo sic: sicut in intellectu nostro habẽte naturali ꝓmam intellecõem: que non est in ptãte nostra potest postea uoluntas nostra complacere in illa intellectõe iam posita. sed ꝓpe loquendo non dicimus illam actionem uolẽtes sed eam elicitam volumus esse. ita sequeret si formaliẽ dicere esset intelligere q̃ pr̃ non gigneret formaliꝰ volẽs. licet patri ipsa gignitio quasi aliq̃ modo posterius complaceret. De. 3. ad argumentũ illud de distinctõe potentiarũ p actus dici posset q̃ illud uerũ est de actibus adequatis ⁊ aliẽ nõ: qz potenꝰ illimitata eadem manẽs potest habẽ plures actus. Aliter dicit quidã doctor: q̃ intellectus ut intellectus habet illum actum qui est intelligere. 2° aũt hz istum actum qui est dicere fm q̃ iam factus ẽ in actu p intelligere. sed illud est improbatũ di. 2. vbi argutum est q̃ ille actus intelligẽdi ꝓmus nõ est rõ formalis gignẽdi uerbum. Aliter rñdeo sic: q̃ actio in creaturis vno modo accipit ꝓ actiõe de genere actõis. Alio modo ꝓ actu 2°. q̃ est qualitas absoluta sicut expositum est pus dis. 3. q. vltima. in rñsione ad tertium argm̃ ꝓncipale. vnius g̃ potẽtie tm̃ est vnus actus: loquẽdo de hoc actu tm̃

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto Biblioteca

vel illo tm̃. vnius tm̃ potentie potest bene esse duplex actus quorum vnus sit de genere actionis alius de genere qualitatis sicut intellectus noster ꝑ actiõe ō genere actõnis habet gignere verbũ. habz tamen alium actum de genere qualitatis. ſ. illam noticiã genitam. ita in ꝓposito intellectus diuinus habet vnum actum correspondentem intellectioni nostre que ē qualitas quo. ſ. actu intellectus patris formaliter intelligit. habet etiaz actum correspondentem actui de genere actiõis quo. ſ. exp̃mit verbuz. Dē 4° dico q̃ pater hoc modo gignit filiũ volens: quia pater in ꝑmo signo oziginis intelligit formaliter. ⁊ tunc etiam pōt habere actum volendi formaliter. In secundo signo oziginis gignit filiũ. nec tm̃ vult illam genitiõem volitione sequẽte illam genitõem: sed volitõne habita in primo signo oziginis qua volitione pat̃ formaliter vult ꝓpposita aliquo modo intellectione qua pater intelligit nõ ãt genitõe vbi. sic ḡ dico q̃ pat̃ volēt gnãt nõ tm̃ voluntate ꝓnte ſz volũtate ante.

Quãtũ ad secũduz

articulum videtur: q̃ pat̃ non producat filium voluntate tanq̃ ꝑncipio ꝓducti uo: quia ꝑncipium ꝓductiuuz vnius ratõis in diuinis non potest habere duas ꝓductiones vnius ratõnis. nulla enim ꝓductio ibi est vnius rõnis nisi vnica: quia adequata. ergo cum ſpiritus. ſ. ꝓducatur per modũ uoluntatis ut ꝓncipũ ꝓductiui filius non sic ꝓducetur.

Sed in isto articulo videtur esse difficultas ꝓpter verba aug̃. qui videtur attribuere genitõem uoluntati in nobis ut ꝑncipio productiuo. 9° de trini. c. 7. uel. 19°. Uerbum amore concipitur. et e. li. c. ii. ul. 27. noticia placita digneq̃ a mala uerbũ est. ⁊. ii. de tri. c. 3. uel. 9. uoluntasq̃ ipsa quomodo foris corpi obiecto formandum sensum admouebat: formatũq̃ iungebat sic aciem recordantis animi ad memoriam conuertit. ⁊ in eodem li. c. 4. uel. ii. voluntas vero illa que hac atq̃ illac fert atq̃ refert aciem formandã coniungitq̃ formatam. ⁊ dicit multa consimilia. ergo vult q̃ volũtas habeat ratõnem ꝓuertentis actẽ ante genitionem ⁊ retinentis eam in actu. Ita igitur videtur ī trinitate cuius ima go est in anima q̃ uoluntas habeat ibi aliquam ratõnem ꝑncipũ respectu pducti onis uel genitõnis. uel ratõnem alicuius superiozis applicãtis principium ꝓximum ad actum suum sicut in nobis. Hoc etiam arguitur in nobis: qz si genitio nostra esset mere naturalis nllo modo esset in potestate voluntatis. ⁊ ita sicut per haberemus idem verbum de eodem obiecto fortius mouẽte intellectum.

Quantũ ad istum articulũ: ⁊ si aliq̃ distinguant q̃ li voluntate potest teneri aduerbialiter: ut sit sensus voluntate genuit. ī. volũtarie genuit. ⁊ tunc est vera aut potest teneri ablatiue. ⁊ tunc notat causam ⁊ principiũ elicitm̃ respectu genitõnis. ⁊ tunc est falsa. Quicquid sit de ista distinctiõe nõ videtur dicendũ q̃ pater filiũ genuerit voluntate. ita q̃ volũtas sit ꝑncipium ꝓximum uel rõtum. q̃ nõ ꝓximum ꝓbatum est: qz principium vnius ratõnis nõ est nisi principium vnius ꝓductiõis. Qõ etiam non remotum: ꝑz: quia sicut volũtas ut est ꝑncipiuz operatiuũ aliquo modo posterius operat q̃ intellectus: ita ut ē ꝑncipium ꝓductiuũ aliquo modo posteriu ꝓducit q̃ intellectus. ⁊ ita nõ erit causa ꝓpioz neq̃ ꝑoz in ꝓductiõe que est ꝓprie intellectus. Propter istas tm̃ auctes aug̃. intelligendũ est q̃ in nobis non est tm̃ vnic̃ act̃ intelligẽdi: accipiẽdo actũ de genere qualitatis. neq̃ vnicus act̃ gignẽdi: accipiẽdo actũ ꝑ actione de genere actõis: qz si esset tm̃ vnicus actus illecti tm̃ vnic̃ ille. ⁊ ille ⁊ iste esset idem: tunc volũtas nostra nullã cãlitatẽ hĩet in rõne actus intelligendi qui est de genẽ qualitatis. neq̃ in rõne act̃ gignẽdi qui ē de genẽ actõis. in diuis igz cum nõ sit ī patre nisi vnicus act̃ intelligẽdi respcũ illius actus volũtas patris nõ habebit aliquã rõnem ꝑncipũ uel cause. cũ etiã nõ sit nisi vnicus actus dicẽdi respectu illũ volũtas nõ habebit rõnem ꝑncipũ: q̃a voluntas sicut operãdo ita ⁊ ꝓducẽdo ad ꝑncipiãdo sequit aliquo modo intellectũ. actus igz dicẽdi ꝑcedit oẽm principiatõem voluntatis. potest tm̃ voluntas ut ꝓplacens: nõ ut principians hĩe actũ respcũ illius genitõis ex hõ q̃ voluntas ut operans in patre non ꝑsupponit gẽitõem: sed tm̃modo volitõem illã q̃ pat̃ formaliter intelligit. in nobis aũt vere sũt auctes aug̃. q̃ volũtas mouet aciez ad actum cognoscẽdi: ⁊ tenet eam in cognitõe: qz posito ꝑmo actu nr̃o siue de genẽ qualitatis siue de genẽ actõis possum̃ hĩe alios actus posteriores ex imperio volũtatis. in patre aũt volũtas non ad mouet intelligentiam ꝑtis ut formãdaz a memoria patris: qz in patre non est nisi vnica intellectio formalr̃: que ꝑcedit aliquo mõ ꝓductõem uerbi. neq̃ admouet memoriam ipsi obiecto ut gignatur verbũ. Cõtra istud ar. q̃ aug. nõ tm̃ intelligit in nobis sed etiã in deo: qz aug̃. nunq̃ videt assignare actũ volendi voluntati ut est tertia ꝑs imaginis: nisi illam qui est ꝑiungere pentẽ cũ ple. ⁊ hĩ mõ habz causalitatẽ aliquã respectu genitõis ꝓpis ḡ ista ꝑs ut est ꝑs imagis nihil repñtabit in ꝓtotipo: nisi uoluntas diuina hĩat aliq̃ mõ sic ꝑiungẽ. Rñ°. et si frequenẽ assignet uolũtati actũ illum ut est ꝑs imaginis. tm̃ aliqñ sibi assignat aliũ videz dilectõem eiusdẽ obiecti: qõ est obiectũ memorie ⁊ intelligẽtie sic apparet. 15. de tri. c. 20. uel. 62. vñ pōt inq̃t semoina imutabilisq̃ nã recoli cõspici ꝓcupisci que auctas posita est supra di. 3 q. ulti. ibi. n. exp̃sse ponit trinitatez in memoria intelligẽtia ⁊ volũtate: ut hũc actuz circa obiectũ idẽ. ſ. vitatẽ increatã

ſilr̃. li. ſ4. c. 8. ponit trinitatẽ in mente ī quantũ meminit ſui itelligit ſe ⁊ diligit ſe. vtrunq̃ etiã actũ tangit ſimul. i5. de trini. c. 3. mens ⁊ noticia qua ſe nouit ⁊ amoz quo ſe noticiãq̃ ſuaz diligit. ⁊ hĩ ꝓcurrunt iſti duo actus in volũtate nr̃a qz ipſa amans obiectum amat etiaz noticiam obiecti eiusdem. ⁊ ex amore obiecti mouet intelligentiam ad intelligẽdũ illud copulãs ipſam memorie de qua ipſa formetur. ⁊ tenẽs eam in tali ꝓuncti one. ⁊ per hoc in actuali intellectõe vnĩ obiecti. Iſtoꝝ autem duorum actuum voluntatis in nobis ꝑncipalior est ille q̃ est dilectio obiecti: qz ille est cã quando q̃ dilectõis actus. tm̃ alius. ſ. dilectio actus est vlior: quia respectu obiecti mali diligimus actum cognoscẽdi: licet nõ obiectũ. ſicut dicit Auguſ. 9. de tri. diffinio intẽperantiã: ⁊ hoc est uerbũ et̃ placet mihi diffinire licet nõ placeat mihi ī cõtinentia. uoluntas igitur in nobis ut est pars imaginis repñtat uoluntatem in deo non quantũ ad istum actum copulandi qui est voluntatis nostre. ſz q̃ntum ad alium actũ inquantuz. ſ. voluntas nr̃a est ꝑncipiũ ꝓducendi actuz cir̃ idem obiectum qõ fuit memorie ⁊ intelligentie nostre: quia voluntas in diuis ē ꝑncipiũ ꝓducendi amorem adequatuz essentie diuine que est obiectũ ꝑmũ memorie diuine intelligentie ⁊ voluntatis ⁊ ille amor ꝓduc̃ est ſpũ. ſ. cui correspõdet in nobis dilectio ꝓducta: q̃ dilectio frequenẽ ab aug. uocat̃ volũtas. ſz uolũtas ꝓprie in nobis q̃ est pō nõ correspondet ſpũi. ſ. ſed vi ſpiratiue q̃ ē in pre ⁊ fi. ⁊ hĩ fm illũ actũ q̃ uolũtas ī nobis ē ꝑncip̃ ꝓducẽdi amorẽ obi intellecti. nõ ãt ꝑ° inq̃tũ hz ꝓducẽ amorẽ noticie gẽite nllo ãt mõ inq̃ntũ ē cã ſupior notiẽ gẽite ſic quidẽ vis ſpiratiua est ꝑncipium ꝓducendi ſpirituz: ſcilicet in diuinis qui est amor eſſentie diuine: ⁊ etiam amor noticie geniti. licet forte fm aliquẽ ordinẽ. ſed ñ est vis illa ſpiratiua aliq̃ mõ

principiū ꝓductiuum noticie genite: qz
etsi pī in pmo signo oziginis sit volens
⁊ in secūdo signat: tamen volūtas pīis
nō habet ratiōem principij respectu illi
us gignitionis verbi. sic igit patet quo
modo pater volens generat filiū: ⁊ tam
nō voluntate ut ꝓncipio formali eliciti
uo generatōis. Tamen q̄tum ad intē
tionem Augus. de dilectiōe copulante
parētem cum prole: dicit quidā doctor
q̄ illa dilectio copulans loquēdo respe
ctu actus sentiēdi est inclinatio facta in
potentia per speciē sensibilem. vnde ista
quinq̄ preponit ille doctor: videlicz ob
iectum sensibile: speciem: inclinatiōem
factam: potentiam sentiendi: ⁊ actū sen
tiendi. Probat p vnam auctoritatē au
gustini. xj. de trini. ca. ij. uel. iiij. cū enu
merat aug. quedam ad suū propositum
facientia in fine sic sensum inquiens de
tinet oculorū animi intensio: ecce ait il
le tertium. quod enim determinet sen
sum nō est nisi illa excitatio per dictam
inclinationem. vocat aūt eam augusti.
fm eum intentōem animi causantis: qz
per ipam fit sensus animi intent' ad per
cipiendum obiectū. Sed istud nō ē ibi
ad intentiōem Augus. quia ibidem di
stinguens ea ab inuicē de intentione di
cit q̄ tertiū solius anime est. igit fm eum
illa intentio que erat tertiū non est illa
inclinatio vel excitatio p speciem. simi
liter illud tertiū attribuitur volūtati ūl
li de qua dicit inferius q̄ voluntas hac
atq̄ illac refert acie mentis ⁊c. qd̄ non
videtur verū de inclinatione sed tantū
modo de volūtate ⁊ potētia anime.

Ad argumēta prin

cipalia. Ad primū cum dicit Ricar.
hoc mihi videtur ⁊c. nō hoc videt Au
gus. q̄ velle patris sit formalit gignere.
quia dicit. v. de trini. ca. xiiij. uel. xxxij.
q̄ spiritussanctus pcedit quomō datus
nō quomō natus. i. per modū volunta
tis libere: nō p modū nature: ⁊ iō opor
tet exponere Ricar. q̄ ipe intelligat com
comitanter. Ad aliud dico q̄ invidia
nō solum est in subtrahendo illa bona
que possunt cōmunicari actu volunta
tis immediate. sed quecūq̄ volens pōt
cōmunicare ⁊ nō cōmunicat. pater aūt
volens lz nō sicut principio eliciuo ul
productiuo generat ut dictū est: ⁊ ideo
tenet argumentū Augus. de inuidia.
Ad tertiū dico q̄ nihil est ibi inuolūta
rium ⁊ ideo generatio filij nō est inuo
luntaria. cōcedo: sed tn̄ non sequitur vl
tra: ergo est volūtate ut principio elicī
tiuo. multa. n. facimus siue voluntate
precedente siue cōcomitante quoꝝ prin
cipium immediatū nō est voluntas.

Ira distinctionem

septimā quero vtrum
potentia generandi in pte sit
aliquid absolutū uel ꝓprietas patris q̄
proprietas patris ꝓbo. Aug. 5. de trin.
ca. 6. eo pater est quo ē ei filius. ergo eo
est pater quo generat. ꝓbatio ꝓnic. da
generatiōe est ei filius: sed paternitate ē
pater. ergo paternitate generat. uel si de
itate generat: ergo deitate est pi. Item
per ratiōem: actus proprius est a ꝓpria
forma agentis. sed generare est ꝓprius
actus patris. ergo ⁊c. ꝓbatio maioris:
tum qz ꝓpria forma dat esse: igit ⁊ agi
re. tum qz si forma cōis ⁊ effectus cōis
quia causa ⁊ effectus cōrrīdent sibi in
uicem: vl'is vl'i: particularis ꝓticulari: 2
physicoꝝ ⁊. 5. meta. c. de causa. Item
mediū est eiusdem generis cū extremis.
sed supposita que sunt extrema sunt re
latiua. igit illud quo suppositū agit qd̄
est mediū inter ea est relatiuū. Iterꝝ po
tentia ē eiusdē generis cum actu: immo
in diuinis sunt idem. sed actus generādi
est relatio ul' relatiuū. g̃ ⁊ principiū erit
relatio ul' relatiuū. Cōtra Dam. gene
ratio est opus nature. sed nō est op' na
ture ut generātis: qz natura nō generat
ergo ē opus nāe ut principij generandi.

Item Boecius de trini. c. 5. Ex virtu
te nature in eandem naturā natiuitate
subsistit filius. Item magr in lra: Pat
nō est potens nisi nā. ⁊ loquit de po' ge
nerandi. ergo ⁊c.

Hic ē opinio talis

q̄ illud q̄ pater generat est eēntia propi
hanc ratiōem: quia generās assimilat si
bi genitum in forma qua agit: filius au
tem assimilat patri in eēntia nō in pro
prietate: ergo ⁊c. ⁊ declarat ratio: quia
sicut in creaturis ꝓprietas indiuidualis
nō est ratio agendi sed natura in q̄ indi
uidua cōuenīt: ita in diuinis ꝓprietas
personalis que cōrrīdet ꝓprietati indi
uiduali in creaturis nō erit ratio agēdi
uel gignendi. Cōtra istud arguit multi
pliciter: primo sic: omnis forma sufficiēter
elicitiua alicuius actōis si per se est p se
agit illa actiōe. Exemplū: si calor ē suffi
ciens causa calefactiua calor separatus ca
lefaceret. ergo si deitas sit potētia gene
ratiua ⁊ cōstat q̄ sufficiens sequit q̄ si p
se sit deitas q̄ p se generabit. deitas aūt
prius est in se aliquo modo q̄ intelliga
tur esse in psona: qz deitas ut deitas est
p se esse: ita q̄ tres persone ipa deitate p
se sunt nō cōuersō. 7. de trini. ca. 8. ois
creatura ad se subsistit quāto magis de
us. Et infra: hoc ē deo esse qd̄ subsistere
ergo in isto pmo signo nāe in quo intel
ligitur deitas in se antecēp intelligat in p
sona generabit: ⁊ ita deitas sicut cōside
rata distinguet a genito. Si dicat q̄ de
itas nō habz p se esse in persona: ⁊ ideo
nō per se agit sed psona p se agit. Con
tra: argumentū probat oppositū: quia
si calor habens esse participatū ⁊ p mi
raculum eēt per se: posset opari per se il
la opatione cuius est principiuz quo eli
citiuum in supposito. g̃ ipa diuina eēn
tia que est p se esse ex se nō aūt p se par
ticipat esse poterit per se esse agens illa
opatione cuius est principiū quo eliciti
uum in supposito: ⁊ ita stat argumētū.

Item 2° sic: producētis ⁊ forme qua p
ducens producit eadem est relatio ad p
ductum. hoc accipitur a pho. 2 physic.
⁊. 5. meta. vbi vult q̄ ad idem gen' cau
se ⁊ principij ꝓtinent ars ⁊ edificator. g̃
ad idē gen' ꝓncipij ꝓtinēt ꝓducens ⁊ il
lud quo ꝓducens ꝓducit. ⁊ ita si eēntia
sit qua pater generat habebit eēntia re
lationem realē ad genitū. hoc falsum ē
ergo ⁊c. Item tertio: forma inquantū
est in qua assimilant generās ⁊ genitū:
nō habet vnitatem nisi ratiōis: sicut ac
cipitur a Dam. li. primo ca. viij. ergo nec
entitatem nisi ratiōis. ergo fm hoc nō
est principiū elicitiuū actionis realis.
Item q̄rto: forma nō est principiū agen
di nisi inquantū agens est in actu p eā.
nō est aūt in actu per ipam nisi inq̄tuz
est in ipo. nō est aūt in ipo nisi ut ē hoc
ergo vt est hoc est principiū. Itē quin
to: productio p prius est distinctiua q̄
assimilatiua. quod patet: quia omnis p
ductio est distinctiua: nō autez omnis est
assimilatiua. ergo forma que est princi
pium ꝓductionis prius est principiuz
eius inquantū forma est distinctiua q̄
inquantū est assimilatiua. ipa aūt est di
stinctiua inquantū hec assimilatiua in
quantū forma. ergo prius est ꝓncipiū p
ductiuū inquantū hec q̄ inquantū for
ma. Item instatur cōtra ꝓbationem
argumenti positōis: tum quia brutum
generans brutū assimilatur ei in specie
⁊ tn̄ forma specifica bruti nō est princi
pium generādi sed potētia vegetatiua.
igit maior videt esse falsa. tum qz in au
gmentatione carnis calor est principiū
actiuū fm phum. 2. de anima: ⁊ tn̄ illo
generatur caro animata similis generā
ti in forma vegetatiue.

Aliter dicitur q̄ ge

nerationis in diuinis oportet dare ali
quod principiū positiuū: quia actio est
positiua. nō sunt aūt positiua i diuinis
personis nisi essentia ⁊ relatio. rel'o aūt

Universidad de Deusto Biblioteca

nō potest esse principiū illius pductōis quia relatio non est principiū nec termi nus motus ex. 5. physicorꝫ. ergo ēntia sed essentia fm se cōsiderata est indeter minata ad plures personas ⁊ ad actio nes plurium personarū. ergo oportꝫ q̄ ad hoc q̄ ipa sit principiū determinate actionis q̄ determinet. determinat aūt per relatiōem: ⁊ ideo relatio ponit prin cipium nō elicitiuū sed determinatiuū.

Ad hoc etiam adducit cōfirmatio ex creaturis vbi eadem forma dat actū pri mum ⁊ secūdū: sed determinat ad hūc ⁊ illum ex diuersis respectibus: quia ad primū determinatur ex respectu ad sub iectum: ⁊ ad secundū ex respectu ad ob iectum. Cōtra: indeterminatio est du plex. Quedā est potentie passiue: ut in determinatio materie: ⁊ quedā potētie actiue illimitate ad plures effectus. Ex emplū: sicut sol ē indeterminatus ad p ducendū multa animalia: nō q̄ aliquā formaꝫ recipiat ut agat: sed quia habet virtutem productiuā illimitatā. quod aūt est indeterminatū indeterminatiōe materie oportet q̄ recipiat aliquam for mam ad hoc ut agat: quia nō ē in actu sufficiente ad agendū: sed quod est inde terminatuꝫ indeterminatione potentie actiue est ex se sufficienter determinatū ad producendū quencunqꝫ istoruꝫ effe ctuum: ⁊ hoc si passuꝫ dispositū sit ap proximatum vbi requirit passuꝫ: uel ex seipso vbi nō requirit passum. pbatio: si tale actiuū esset de se determinatū ad vnū effectum posset de se sufficienter p ducere illum. sed si est indeterminatum ad hoc ⁊ ad illud ex tali illimitatōe nul la tollitur pfectio causalitatis eius respe ctu talis effectus: sed tm causalitas addi tur respectu alterius. igit ita potest pro ducere istud sicut si esset tm istius: ⁊ ita nō requiritur aliquod determinās. ad propositū: essentia diuina nō est princi pium indeterminatū indeterminatōne materie. igitur sine determinatione alte rius quasi p̄ncipū actiui erit simpliciter determinatū determinatiōe que requi ritur ad agendū: ita q̄ nō requiritur ali quid aliud. Cōfirmatur: quia talis in determinatio principū actiui licet sit ad disparata: nō tamen est ad cōtradicto ria: sed determinate ad alterā partem cō tradictionis respectu cuiuslibet istoruꝫ disparatoruꝫ. nulla aūt indeterminatio prohibet ex se determinate agere nisi q̄ aliquo modo eēt ad ꝓtradictoria ut ad agere ⁊ nō agere. ergo ⁊c. Item sed: quando aliquod principiū actiuū est in determinatū ad aliquos duos effectus: nō ex equo sed fm ordinem naturalē ex se sufficiēter determinatū est ad primuꝫ illoruꝫ ⁊ posito p̄mo ad secundū. ēntia aūt diuina nō est indeiminata ad istas duas pductiones ex equo. sed per primū se habet ad generatiōem. igitur est ex se sufficienter determinata ad vtrunq; ex se p̄mo ordine originis ad primā: ⁊ il la posita est determinata ad secundā: et ita in nullo signo originis est indetermi nata ad vtrunq; quasi tūc eliciendam.

Item tertio: relatio ē ratio suppositi agentis. igitur si est determinatiua prin cipū quo: habebit duplicem ratōem p̄n cipū respectu generatiōis. vnam inquā tum est ratio agētis: ⁊ aliam inquantū est ratio determinatiua p̄ncipū agendi ⁊ sic ipa mediabit inter seipam ⁊ actio nem. Item ārto sic: natura ut natura ponitur principiū elicitiuum istius actio nis. ipa aūt ut natura nō est determina bilis: fm Damā. li. iij. ca. vj. proprietates determinat hypostases nō naturam ut natura. igitur nullū est determinatiuū principū quo ut ē principiū quo sed tm principū agentis. Item quinto: relatio fm istum magistrū tm ratiōe differt a fundamento. ergo nō potest esse princi pium determinatiuū ad actū realis ali quo modo distinctū ab ēntia: cū nihil cōcurrit ad ratiōem alicuius principū respectu actiōis realis: nisi reale. Item

sermo: quod dicit de relatiōe determina tiua in creaturis videt esse falsum: quia calor ex se nō per aliquez respectū medi um est fundamentū huius respectus po tentie calefactiue. nō oportet etiaꝫ q̄ de terminatio ad actum primū ⁊ secundū fiat p respectus: quia eadem forma ab soluta dat actum primū absolutum et nō respectiuū: ⁊ principiū agendi est ab solutum ⁊ nō respectiuū.

Ad qōem igit rndeo distin guēdo de potētia

Uno modo dicit potētia logica que di cit modum ꝓpositionis facte ab intelle ctu: ⁊ ista notat non repugnantiā extre morū de qua dicit pho. v. metaph. c. de potentia: Illud ē possibile cuius cōtra riam nō est de necessitate verū. ⁊ si hoc modo queraf de potētia generādi in di uinis: dico q̄ ipa est possibilis compan do generatiōem ad quencunqꝫ actū nō repugnantem generatiōi: ⁊ tūc possibi litas est patris uel dei ad hoc p̄dicatuꝫ quod ē generare: quia isti termini nō re pugnant. impossibilitas aūt est q̄ filius uel spiritus sanctus generēt: quia isti ter mini repugnant. Et si querit quid est potētia generādi in diuinis isto modo: nō oportet dare aliquod principiū quo aliquis sit potens generare. sufficit eniꝫ sola nō repugnantia terminoꝝ: sicut si ante mundi creatiōem mūdus nō solū nō fuisset: sed p impossibile deus nō fu isset ⁊ incepisset a se esse ⁊ tūc fuisset po tens creare mundū si fuisset intellectus aliquis ante mūdi creatiōem cōponens hanc: mūdus erit: hec fuisset possibilis quia termini nō repugnarent. nō tamē propter aliquod principiū in re possibi li ad actiuuꝫ sibi corrīdens: nec etiam modo illa mūdus erit fuit possibilis for maliter loquendo ō potētia dei. sed po tentia que erat nō repugnantia istoruꝫ terminoruꝫ: quia isti termini non repug narent lꝫ ista nō repugnantiā concomi taretur potentia actiua respectu huius possibilis Alio mō dicitur potētia di uisa cōtra actum. ista nō est in deo. Re linquitur igit potentia realis que dicit principiū agendi ul patiendi ut p̄primū fundamentū relationum: quia hoc no men potētia nō est abstractuꝫ vltimata abstractiōe: sed est concretuꝫ concretiōe ad fundamentū: lꝫ nō ꝓcretione ad sub iectum. de qua multiplici abstractione in relatiuis dictū est supra distin. v. que stione p̄ma articulo 2°. Dic aūt tantū modo querit de potētia agendi: ⁊ tunc distinguitur q̄ hoc nomē potentia pōt sumi uel pro eo qō per se significat: uel pro eo quod cōnotat quod est p̄primuꝫ fundamentū talis relatōis. Primo mo do accipiendo dico q̄ potētia significat relatiōem sicut potentialitas uel principi atio: ⁊ hoc modo questio nō habꝫ diffi cultatem: quia potētia generandi in di uinis dicit ēntialiter relationem. Se cundo mō est difficultas questiōis que rendo quid sit illud absolutū quod est fundamentū proximū istius relationis ⁊ tūc loquendo semp precise de potētia actiua siue productiua de qua ē modo sermo: distinguo vlterius de potentia de nominatiue sumpta: q̄ aliquādo sumi tur pro suo fundamēto precise: aliquan do aūt pro ipo cum omnibus alijs que concurrūt ad hoc ut possit elicere actū que scilicet requirunt ad ratōem poten tie propinque: cuiusmōi sunt in creatu ris approximatio passi ⁊ impedimenti remotio. Ista distinctio vltima potētie accepte pro fundamēto precise uel pro ipo cum alijs omnibus concurrentibus accipitur a pho. ix. metaphy. diffinitio autē potentie actiue quā ponit. v. ⁊. ix. metaphy. est potentie actiue primo mo do sumpte. potentiam aūt secūdo mo do sumptam exprimit ipe manifeste. 9. metaph. ca. 4. Quoniam inquit aliq̄d possibile ⁊ quando ⁊ quō ⁊ quecunqꝫ alia necesse est adesse in diffinitione: et subdit: Tales potētias. s. irrōnales nece

est ut possint quando passiuus ⁊ actiuū appropinqua ut hoc quidem facer illō vero pati. Et si obijciat ꝓtra eum q̃ iste irratiōales possint impediri. hoc excludendo dicit: nullo nanq̃ exteriorum ꝓhibente adiungere nihil ad hoc oportet. potentiam enim habet ut est potenᵃ faciendi. est aūt nō omnino: sed habentium aliquo modo: in quibus excludunt que exterius ꝓhibent. remouent. n. hec eorum que in determinatōne apponuntur quedā. vult dicere q̃ quedaq̃ pertinentia ad diffinitōnem potentie actie ⁊ possibilis excludunt impedimentum ergo potentia actiua ibi fm eum accipitur cum omnibus ꝓcurrentibus ad possibilitatem propinquam agendi.

Loquēdo tunc de

potentia. i. de proximo fundamento istius relatiōis precise sumpto. dico q̃ poᵃ generandi patris nō est relatio: ſz aliq̃d absolutum. Partem negatiuam ꝓbo. primo: q̃a omnis relatio videt eque nāliter respicere suuz ꝓpriū correlatiuū ergo relatio spirantis suum proprium correlatiuum sicut relatio generantis suum. non distinguuntur autem in diuis productōnes per modum nature et uoluntatis: nisi quia ꝑncipium a quo producens producit aliter ⁊ aliter se habet ad ꝓductionem ⁊ ꝓductum: quia hec naturaliter hec liber. ergo non eēnt tūc due ꝓductiones formaliter distincte p modum nature ⁊ voluntatis. Secundo: quia tunc eadem relatio esset ꝑncipium sui ipsius: quia in patre non est nisi vnica relatio ad filium. ⁊ illa est per te quo respectu generatōnis: que. ſ. generatō est eadem relatio licet aliter nominata. ergo nē. 3° quia tunc paternitas eēt simplr perfectior filiatōne. ꝓbatio consequentie duplr. Primo quia illud q̃ ꝓducens producit si non est eiusdem rationis cum ꝓducti forma: continet eam virtualiter: ⁊ est perfectior ea. ergo si paternitas est quo pater agit: ⁊ nō est eiusdem ratōnis cum filiatōne continet filiationem virtualiter ⁊ est perfectior ea.

2°: quia filiatio non dat filio q̃ agat nihil enim nec ad intra nec ad extra ducit filius filiatōe. ergo si pater paternitate agit formaliter paternitas erit aliquid perfectius filiatōe. Partem affirmatiuam solutionis ꝓbo. primo sic. quod est perfectōnis in ꝑncipio productiuo non tollit ab illo ratōnem ꝑncipij ꝓductiui. sed cōmunicare se in identitate numerali ⁊ adequata cōmunicatōne sibi: ponit perfectōnem in ꝑncipio ꝓductiuo. ergo b° non tollit ab aliq̃ ratōne ꝑncipij ꝓductiui. sed si deus per ipsibile generaret alium deum ⁊ ille alius 3ᵐ deitas poneretur ꝑncipium productiuum alterius ⁊ non relatio. ⁊ tūc deitas non communicaret se identitate numerali. nec cōmunicaret se cōmunicatōne adequata sibi in ratōne ꝑncipij ꝓductiui: quia deitas posset esse principium alterius communicatōnis: puta facte p impossibile a secundo deo. ergo cū modo deitas communicetur in identitate numerali ⁊ communicatōne adequata sibi: ita q̃ deitate non poteſt esse alia cōmunicatio numero eiusdem ratōnis cū ista. sequitur q̃ multo magis modo ponetur absolutum esse principium ꝓductiuum q̃ tunc poneretur. Exemplum istius est si calor in igne communicaret se eundez numero ligno ⁊ communicatōne adequata. ita q̃ iste calor non posset esse principium alterius calefactōis non negaretur calorē ignis esse principium productiuum caloris in ligno cum modo de facto ponatur calor esse principium illius. ⁊ hoc cum duplici imperfectōne opposita duplici perfectōni hic sumpte: quia nunc est ibi diuersitas calorīs communicati: ⁊ communicatio ē est adequata. hic autem esset identitas calorī: et communicatio adequata: ⁊ nō illa hypostasi posita lignum calor nō

posset calefacere. non enim sic: quia accipit calorem calefactione que est ab hoc calore: ⁊ tunc prius haberet calorem q̃ haberet calorem. nec aliud: quia ista calefactio ligni ponitur adequata illi calori in ratōe principij actiui. Ita intelligendum est in ꝓposito q̃ illud quod poneretur esse principium alterius communicationis: si communicatio fieret in diuersitate numerali et non adequata illud idem debet modo poni principium quando fit communicatio eiusdem ⁊ adequata ꝑncipio productiuo.

Secūdo probo idem sic: aliquid absolutum ē terminus formalis generatōis ergo aliquid absolutū est ratio formalis qua agens agit. ancedens probatū ē diffinctione. 5. qōne. 2. prima ratiōe ꝓtra primā opinionem. probo cōsequentiā: quia impossibile est agens cōmunicare terminū formalē productiōis nisi agat forma eque perfecta si agit vniuoce uel perfectior si equiuoce. in diuinis autez nihil est perfectius absoluto: quia absolutum est formalis infinitū: relatio aūt nō ergo nē. Huic ratiōi instatur q̃ cōsequentia tñ valet in generatōe vniuoca. hec aūt probatur eē equiuoca. tum ex parte personarū. tum ex productiōibus: tum ex ratiōe differentie specifice.

Prima via sic: ꝑsonitas ⁊ filiatio differunt specie. ergo persone cōstitute p eas antecedens probatur: quia differūt fm quidditates: ⁊ talis est differētia specifica. tum quia sunt puri actus: differētia aūt actus ⁊ forme est specifica. ꝓsequentia probat primo: quia nō maior distinctio ē in principiis q̃ principiatis. Secundo: quia eadem est differētia formalium constituentiū ⁊ cōstituto. Tertio: quia eadem est differentia corū fm que ꝑcise aliqua differūt ⁊ ipoz: differentium. Quarto: quia sunt idē essentie diuine sicut persone. igit ꝓpter istud nō negabitur differētia specifica personarum sicut nec relationum. Secūda via de productiōibus arguitur sic: si ꝓductiones differūt specie: ergo ⁊ producta. antecedēs patet: quia in diuinis nō est productio vniuoca nisi vnius rationis. cōsequentia probat: tum quia alit nō esset proportio productionū ad producta. tum secūdo: quia productiones sunt eiusdem rationis cum productis. tum tertio: quia potētie alterius rōnis requirūt obiecta alterius ratiōis. ergo si producerēt sua obiecta producerēt ea alterius ratiōis. ergo sicut intellectus ⁊ volūtas presupponunt bonū ⁊ verum formaliter distincta: ita ꝓducerent terminos formaliter distinctos vel erunt quibus termini sic distincti ꝓducunt.

Tertia via de differentia specifica arguitur sic: differentia specifica videtur esse perfectior q̃ differentia numeralis quod probat: quia distinctio specierum est de perfectōe vniuersi: nō aūt distinctio indiuiduorū. ergo differētia specifica sicut perfectior videt esse ponēda in diuinis. Ad ista: siue generatio ponat equiuoca siue vniuoca: ratio nō infringitur: quia in equiuoca generatōe oportet principiū productiuū esse perfectius forma terminante. nihil aūt in deo est perfectius absoluto: ⁊ specialiter nulla relatio perfectior. absurdissimū enim videtur dicere q̃ relatio cōtineat virtualiter essentiā diuinam: conclusio tamen ad quam inducūt iste relationes scilicet de generatiōe equiuoca videtur esse falsa: quia cum in ꝑmo termino generationis scilicet in ipo producto cōcurrant duo scilicet natura ⁊ relatio ꝓpria ipsius producti qua ē hec. aut generatio dicitur equoca uel vniuoca a termino formali generatiōis: aut a formali ꝓprio ipi supposito ꝓducto. Si ꝑmo modo cum natura que ē termin' formalis huius productiōis sit eadem in ꝓducente ⁊ producto: sequitur vniuocatio: quia pfectissima similitudo. Si secūdo modo: ergo nulla generatio est vniuoca q:

nullum genitū in sua forma indiuidua li assimilat gignenti. Hoc etiam argui tur alio modo ⁊ est idem quasi: quia ge neratio ⁊ est distinctiua ⁊ est assimilati ua. perfectior aūt ratio in ea ē q̄ sit assi milatiua q̄ distinctiua. quod apparet: quia sic est a forma sub ratione forme: non sub ratione qua hec: ⁊ ratio forme est perfectior in supposito ista differen tia indiuidualī. si enim perfectius est in generatiōe ipam esse assimulatiuam. er go fm hec generatio dicitur esse vniuo ca uel equiuoca. Si enim diceret talis uel talis inquantū est distinctiua queli bet esset equiuoca: quia quelibet distin guit: ⁊ hec est imperfectiō ratio in gene ratione: quia ꝓuenit imperfectissime ge nerationi. ergo per hanc non distingui tur vniuoca ab equiuoca. ergo ad pro positum cuz generatio sit assimilatiua quatenus eadem natura cōmunicatur distinctiua quatenus est geniti distincti a generante distincto sequitur q̄ penes naturam gignentis ⁊ geniti sit vniuoca tio ⁊ nō penes distinctiōem eorum scili cet gignentis ⁊ geniti. Tertio applica tur ad propositū: quia si ille due differentie indiuiduales que sunt primo di uerse constituūt producta nō primo di uersa sed inter que est generatio vniuo ca propī similitudinem in natura si iste differētie indiuiduales essent species al terius generis adhuc nō constituerēt di stincta tanta distinctiōe quanta esset ea rum in suo genere: quia tūc differentie indiuiduales cōstituerent primo diuer sa. Q̄ aūt constituta modo nō sunt pri mo diuersa: hoc est ꝓpter naturam in qua natura indiuidua ꝓueniunt. ita eti am tunc cōuenirent in eadem natura li cet differētie constituentes essent species alterius generis. igitur tunc constituta essent eiusdem speciei sicut modo.

Ad argumenta igi

tur in oppositū. Ad primū dicendum q̄ nō est ibi ꝓprie genus nec species nec differentia specifica. sed bene cōcedo q̄ paternitas ⁊ filiatio sunt relatōes alteri us speciei ⁊ alterius rationis: quia sunt opposite ⁊ nō fundate supra vnitatem immediate sicut similitudo uel equali tas. magis etiā distinguitur paternitas a filiatione q̄ paternitas a paternitate. Sed cum infers: ergo cōstituta sunt al terius rationis qualī specifice. nego con sequentiā. Et propter probatiōem cō sequentie notandū est q̄ aliqua dicunt aliquando magis distingui propter eo rum minorem cōuenientiam in aliquo genere: aliqua propī maiorem repugnā tiam vel incōpossibilitatem eorū: sicut contraria magis dicuntur distingui ut album ⁊ nigrum: q̄ disparata: ut hō et album. sed hoc modo nō est propie di ctum aliqua magis distingui. plus enim propie distinguunt que minus cōueni unt in aliquo genere: ⁊ ita distincta ge nere generalissimo plus distinguuntur q̄ contraria que sunt eiusdem generis. Iz contraria magī repugnent. vnde vni uersaliter quanta est distinctio. i. repug nantia constituentiū uel formaliter di stinguentium tanta est ⁊ constituentū: quia si albū ⁊ nigrum sunt incompossi bilia: ⁊ ꝓstituta per ea sunt incompossi bilia: ⁊ ita est in proposito. quanta enim est incōpossibilitas paternitatis ⁊ filia tionis propter quaz paternitas nō est fi liatio: tanta est ⁊ patris ⁊ filij ita q̄ pa ter nō est filius. Sed ꝑmo modo accipi endo nunq̄ distinguentia cōueniunt ta tum quantum cōueniūt que per illa di stinguuntur: sicut pater per omnia oppo nuentia discurrendo. differētie enim spe cifice nō includunt genus in quo conue ueniant. species aūt distincte per eas in cludunt genus in quo cōueniunt. ⁊ ra tio est: quia distinguentia aliquid po ſ supponunt in ipis distinctis quod ipa distinguentia nō includunt in suo intel

lectu distincta tm̄ per ea includūt illud. ideo distincta conueniunt in illo: distin guentia aūt ea non conueniunt in illo. Et per hoc patet ad argumenta ⁊ ad ꝓ bationes cum dicit de principijs ⁊ prin cipiatis. Dico q̄ maior distinctio. i. ma ior nō conuenientia hoc est in pauciori bus cōuenientia potest esse principiorū q̄ principiatorū: sicut differentie specifi ce que sunt principia specierū nō conue niant in genere in quo conueniunt ipe species. ⁊ ita etiā est de differentijs indi uidualibus ⁊ indiuiduis respectu natu re specifice. Per idez apparet ad illud de formalibus cōstitutiuis ⁊ de ꝑciſe di stinctis. in omnibus enim est falsum q̄ quanta est distinctio uel differentia for malium constituentiū tanta sit differen tia constitutorū. Sed adhuc pondero argumentū: quia iste relationes in pro posito sunt subsistentes. igitur tantam differentiā habent inquantū subsisten tes quantā habent in ratiōibus ꝓprijs subsistentes aūt sunt persone. igitur tan tam differentiā habēt persone quantā habent relationes. Et preterea aliqua differētia formali differūt persone ⁊ nō nisi differentia illa que est relationum: quia nullam aliā habent q̄ istam que ē relationum. ista autē que est relationuz ē specifica. ergo ista erit specifica ul' nul la. Ad ista respondeo ad primā q̄ licz relatiōes sint subsistentes: tamē persone nō tm̄ includunt relatiōes sed ipam na turam in qua subsistūt. relationes autē nō includunt formaliter ipam naturā. in aliquo igitur formaliter conueniunt persone in quo nō conueniūt relatiōes formaliter: ⁊ ideo hic nō est tāta distin ctio sicut ibi. Ad secundū dico q̄ non sequitur istis ꝑciſe persone distinguunt ⁊ ista distinguunt specie. ergo psone di stinguuntur specie. sicut nec de differen tijs indiuidualibus respectu indiuiduo rum. Et cum dicis: tunc nulla erit diffe rentia distinctorū cum nō sit illorum il la que est distincto ꝓ nec aliqua alia per illa. Dico q̄ per ista potest cē distinctio distinctorū ⁊ aliqua alia q̄ sit illa distin ctiuorum uel distinguentiū ⁊ minor: si cut per differentias indiuiduales est ali qua distinctio ipsorū indiuiduorū alia q̄ ipsarum differentiarū: quia differen tie sunt ꝑmo diuerse: sed distincta non sunt ꝑmo diuersa sed tm̄ sunt distincta numero in eadem specie. ita hic in pro posito per relatiōes distinctas in specie uel quasi genere quibus tamen inquan tum sunt distincte accidit distingui spe cie possunt alia distingui psonaliter tm̄ in eadem specie siue in eadem natura.

Ad secundā viam de productionibus nego consequentiā: quia hic ex perfecti one istō nature possunt esse aliqua ꝑn cipia propria alterius rationis cōmuni catiua tamen ipius essentie: quod non cōtingit in aliqua natura imperfecta: et propter distinctionem istorū principio rum formalium possunt esse productio nes alterius rationis: ⁊ tamen ꝓducta vnius rationis propī vnitatem termini formalis: scilicet nature que cōmunica tur. Cum probatur illa cōsequentia pri ma per proportiōem. Dico q̄ ꝓportio illa productionis ad terminū formalez est q̄ per ipam cōmunicatur terminus formalis: sed nō requiritur talis ꝓpor tio q̄ productio sit vnius ratiōis si ter minus formalis sit vnius ratiōis: quia productiōes possunt distingui per rati ones suas formales aliter q̄ ex iminis formalibus: sicut ꝗ ex principijs forma libus. Exempluz huius est: quia quan doqz forma eadem potest acquiri mu tationibus alterius ratiōis: sicut idem vbi per motū localez super magnitudi nem rectā ⁊ circularem: qui motus ita sunt alterius ratiōis q̄ nō sunt compa biles fm phum. 7. physicorū. ita esset si eadem sanitas posset induci immedia te ab arte ⁊ immediate a natura. Cū probatur illa cōsequentia 2° per hoc q̄

Universidad de Deusto Biblioteca

productiões sunt eiusdem ratiõis cum pductis. Dico q̃ q̃ ad hoc sunt eiusdem ratiõis: quia sicut pductiones sunt relationes: ita pducta sunt relatiua. sed producta sunt subsistẽtia in aliqua vna natura: ⁊ pductiões formaliẽ nõ sunt suppositа subsistentia in illa natura: iõ producta pñt habere vnitatem aliquã in natura formaliter cõmunicata eis p pductiones quam nõ habent formaliẽ productiones. Cũ arguit tertio de potentiarum distinctõe ⁊ obiectorũ distinctorum q̃ similis est distinctio obiectorũ ad potentias: patuit rñsio dist. 2ª. qõne 4ª: Utrũ in diuinis sint tm̃ due productiones ⁊c. De tertia via. s. de perfectione differẽtie specifice: dico q̃ differẽtia specifica nõ est perfectior identitate specifica in diuinis: sed in creaturis est perfectionis. posita enim limitatiõe creaturarum nõ potest esse tota pfectio in creaturis absq̃ distinctione specifica. sed si in aliqua vna natura eẽt perfectio infinita ibi distinctio specifica non requireretur ad perfectõem simpliciter. in creaturis igitur differẽtia specifica est perfectio supplens imperfectiõem. in diuinis aũt vni vna natura ẽ simplicit perfecta nõ oportet ponere talem perfectionem supplentẽ imperfectõem: quia nulla est ibi imperfectio que suppleat. Exemplũ generatio in creaturis est perfectio supplens imperfectõem in corruptibilibus que sine generatiõe nõ possent cõseruari nec idem numeraliẽ nec idem specie. in diuinis aũt nõ oportet ponere talẽ perfectionem supplentem imperfectionem aliquam que sit ibi nec in aliquo eiusdem.

Ad formam autem

quæstionis qua quærit de potentia generandi an sit aliquid absolutũ respõdeo gerundiuũ construccũ cum potẽtia notat actum ut egredientem ab eodẽ supposito cui attribuit potentia. similiẽ est de scientia ⁊ voluntate quando cõstruuntur cum gerũdiuo notant actum ut egredientem uel potentes egredi ab illo supposito cui attribuit scientia uel voluntas: propter quod nõ ita cõcederetur istum filius habet scientiã uel voluntatẽ generandi: quomõ concederẽt illa: filius scit generare ⁊ vult generare: qr idẽ videt vel vidẽt ille negãde sicut iste: filius scit generare ⁊ vult generare: qr idẽ videt vel le agere ⁊ habere voluntatẽ agendi. sed nõ idem istis videt esse velle actionem quia hec nõ includit eam velle ut actionem voluntatis quod alia videntur significare.

Ad argumenta pri

mo ad ꝓncipalia. Primo ad auctoritatem dico q̃ intelligit eo formaliẽ non eo fundamentaliter seu causaliẽ. Exemplũ dicimus q̃ sortes est similis filiudine formaliter: sed dicit similiẽ albedine fundamentaliter seu causaliter. ita in ꝓposito pater generat generatõe formaliter. sed hoc modo nõ querimus hic quo genitor sed querim' ꝗ quo generato elicitur ut principio formali eliciuo qõ. s. sit fundamentum proximũ istius relationis intendit igit Augustin' q̃ eo est pater quo est ei filius. i. illa notiõe hoc est q̃ pater nõ dicitur ad se pater sed ad filium. nõ aũt intelligit ibi quo pr̃ sit pater siue generet ut principio eliciuo generationis sicut pater ibi ex lra sua. Ad secundũ dico q̃ duplex potest intelligi cõmunicabilitas forme: Una que ẽ vniuersalis que ẽ per identitatẽ ad multa inferiora quorũ quodlibet est ipsuꝫ sicut vniuersale cõmunicatur singularibus. Alia q̃ est ad multa quorũ quodlibet est ipso: sicut forma cõmunicatur materie fz nõ est ipsum: sicut dictũ est de duplici communicatiõe forme distinctiõe 2ª questione 4ª. tunc dico q̃ a forma cõmuni ꝑmo modo est opatio ꝑmunis: qr si formam aliquã in vniuersali acceptã consequatur aliqua opatio in vli: quãliba formam singularẽ sb̃ illa consequit opatio singularis eiusdem ratõnis nisi aliq̃ forma singularis sit impfecta. si autẽ loquamur de 2ª cõmunitate que ẽ forme respectu participantiũ ipam: dico q̃ nõ oportet q̃ forma cõmunis sit ꝓncipium opationis ꝑmunis. ⁊ maxime qñ habet a pluribus suppositis fm ordinez. ita q̃ vni cõmunicat ab alio ⁊ hoc ꝑmunicationẽ adequata. sicut fuit declaratũ in exemplo adducto in ꝓma rõne ad partem affirmatiuã questionis. Ad ꝓpositũ dico q̃ maior ẽ falsa. operatio ꝓpria est a forma ꝓpria loquẽdo de appropriatõne sccõ modo qualis est appropriatio ita vel saltẽ nõ alia potest intelligi in ꝓposito. Et cum pbatur ꝓma ꝓpositõ ꝓmo. quia propria forma dat esse. g̃ dat agere. nego ꝓntiam. multe. n. sũt forme dantes esse que nõ sunt actiue. ⁊ ita nullo modo dant actum 2ᵐ. ⁊ talis est paternitas sicut ⁊ filiatio. Que autẽ sit ratio quare quedam forme sũt actiue: ⁊ quedam non difficile est assignare rationez cõmunem. quia aliqe forme sbstantiales sunt actiue ⁊ aliqe qualitates sunt actiue. aliqe aũt forme sbstantiales nõ sũt actiue. ⁊ aliqe qualitates non sunt actiue: ⁊ tamẽ plus conueniũt qualitates ⁊ qualitates in aliquo cõcepto cõmuni ꝗ qualitates ⁊ sbstantie. Similiter aliq̃ forme sbstantiales impfectiores sũt actiue sicut elementares: ⁊ perfectiores non sũt actiue sicut mixtorũ sicut forma lapidis ⁊ aliorũ ianimatorũ. aliqe etiã mixtorum perfectorũ sũt cõmunicatiue sicut animatorũ. aliqe tamẽ pfectiores non sũt cõmunicatiue sui sicut forme corꝑm celestium ⁊ forme angelice. non igit videtur ratio quare aliqe forme in cõmuni sũt actiue ⁊ aliqe non. sicut in speciali nõ videtur aliqua ratio quare calor est calefactiu' nisi quia calor est calor. ⁊ ita videtur q̃ hec sit immediata calor ẽ caloris effectiuus. ita etiam videt q̃ oñes forme de genere quantitatis ⁊ omẽs relationes de quibus est modo sermo nõ sũt actiue ⁊ de omibus talibus nõ valz si dant actum ꝓmum ergo ⁊ 2ᵐ. Luꝫ pbatur 2° ꝓñtia per phm 2° phycorꝫ ⁊. 5°. metha^c. dico q̃ loquit de vniuersali ⁊ pticulari loquendo ꝓmo modo de cõmuni. non aũt accipiendo 2° modo. s. ꝓ ut eadem forma numero est cõmunis. pticipantibus eam. ista. n. cõmunitas ñ est in creaturis nec cõmunitas vniuersalis ad pticipantia sine cõmunitate vniuersalis ꝓmo mõ dicta. Ad 3ᵐ cũ arguitur de medio ⁊ extremis: dico q̃ q̃dam est medium p participationẽ vtriusq̃ extremi sicut fuscuꝫ quod ẽ mediũ inter albũ ⁊ nigꝫ quod est mediũ ex natura rei. ⁊ de tali verum ẽ quod est in eodem genere cũ extremis. sicut pbat phs ꝛ°. metha^c. aliud est mediũ aliquo alio modo accẽtaliter sumptum sicut operatio inter opans ⁊ terminum. istud non oportet esse eiusdem generis cum extremis. quia quãdo anima intelligit se: intellectio eius est qualitas ⁊ tamẽ opans ⁊ obiectũ sunt sbstantie. tale aũt mediũ accipitur in ꝓposito vz ipum quo inter suppositũ generans ⁊ generatũ. Vel potest dici q̃ ipm quo non est medium ꝓprie. sed tenet se ex parte alterius extremi. s. generantis. ꝓprium aũt mediuꝫ si qd̃ detur põt dici generatio ⁊ de illa verum ẽ q̃ est eiusdem ratõis cũ extremis qr ipa ẽ relatio sicut extrema sũt relatia

Ad 4ᵐ de potentia ⁊ actu dico q̃ ecq̃ uocatur de potentia. vera ẽ. n. maior vt potentia ẽ differentia entis ꝑdiuidẽs ens ꝓtra actũ. qr sic ens in cõmuni non tãtũ diuidit p actũ ⁊ potentiã. sed etiã qõcũꝫ genus entis ⁊ quecũq̃ spẽs ⁊ idiuiduuꝫ qr sic eadem albedo p° est in potentia ⁊ postea in actu: ⁊ h̃ mõ ad idem genus pertinent actus ⁊ potentia. h̃° mõ ꝓprie loquendo non ẽ po^a generãdi in diuinis. ꝓpe. s. que opponat actui. qr illa generatio ẽ simplr in actu ⁊ nccaria. ⁊ iõ non ẽ in po^a vt po^a repugnat actui. sed hic est

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto Biblioteca

sermo ō potentia vt ē pn^m & hoc modo ista ppō est falsa q̄ dicit q̄ po^a ē eiusdē generis cū actu. pot. n. forma sb̄alis esse pn^m actōis de genere actōis. & actōis de genere qualitat̄. sicut tactū ē. s. di. 3^a q. de noticia genita. q̄ subiectū est per se causa ppie passionis.

Quia autē aliqua

argumenta ꝯ pmaz opinionē sūt ꝯ me. R̄ ad illa. Ad pmū dico q̄ illa ppositio maior hz hic maiorē pbabilitatē q̄ in creaturis. qz ista forma sic per se ē. q̄ illi corrñdet ppzium qō potens agere puta ḣ deus. qui quoddāmodo pcedit relationes. & sic agit. pz quia sic pmo intelligit & vult igitur videt q̄ posset i oēz actionē cuius suum quo est ppziū principium formale & ita ḣ deus generat primo. & ideo illa maior de pn^o elicitiuo falsa est quādo pncipiū elicitiuum si per se existat nō pōt esse ppinqua ratio ad operandum. Exemplū species si ponat̄ principium elicitiuum opationis videndi in oculo si per se existeret nō posset esse pncipium illius opationis & ratio esset. qz non posset esse in po^a ppinqua ad agendum. qz nō posset hīe passū approximatum. qz approximatio vt dictū est prius requiritur ad rationē potentie ppinque sicut autē approximatio in creatur̄ vel amotio impedimentorꝫ ita dictū ē q̄ in ppposito requirit̄ suppositū ꝯueniēs ad agendū. ergo forma que esset pn^m actōis in supposito distincto si eēt p se exñs nō eēt suppositū nec pn^m distinctū nec i supposito distincto ꝯuenienti generatōni. & exq̄ illud suppositū requirit̄ ad potētiaz ppinquā agendi nō poterit talis forma p se agere. eēn^a aūt si p se existat in aliq̄ instanti nāe añq̄ intelligatur eē in supposito vel psona in illo pozi nō ē suppositū agēs in po^a ppinqua ad agendū ista n. actio distinctōem requirit aliqꝫ i ista nā que nō pōt eē nisi suppositorꝫ. q̄ suppositū ꝯueniēs huic actioni ē suppositū distinctū existens in ista nā. in nullo tali est natura inq̄tuz intelligit p se eē si p se sit aliq^o añq̄ in psona. & ideo nō poterit p se agere ista actōe. Ad aliud ō qd & quo: dico q̄ illud dictū pbi ē verū in cā & cāto. qz ibi est distictio realis cāe & pncipij q̄ causat ab ipo cāto. dependentia etiā cēntialis ē causati ad pn^m causatiuū sic & ad cāz. & rō est ibi. qz pn^m causatū nō est nisi vnicū in vno supposito. In posito autem ē oppositū. quia suppositum pducēs ē distinctum. quo aūt producit ē indistinctum. & iō pductum nō realiter refert ad pn^m q̄ sic refert ad pn^m quod pduc̄. Et ideo in ppposito non est relo realis pncipij pductiui ad pductum sed pducentis ē relo realis. pncipij autē pductiui est relo rōis: sic pus dictum ē. de nā cōmunicāte & cōicata di. 5^a. q. 1^a

Ad 3^m dico: q̄ forma fm quod est illud in quo assimulat̄ generās generato nō ē trīn ens ratōis sed hz aliquā vnitatem pcedentem oēm actū intellectus. qz nullo actu intellectus exñte ignis gnāret ignem & corrūperet aquā. & hoc ppter sui silitudinē nālem ḣ: & ꝯrietatem ibi. hoc aūt magis patebit in. q. de individuatione. Ad Dam̄. dico q̄ intelligit ō cōicabilitate alicuius vnius fm nām: & fm numerꝫ sicut essen^a diuina est cōmunis trib^ psonis sed mō nulla ē cēitas realis in creaturis: est trīn vnitas alicu^ rei^ vnitate minoz q̄ sit vnitas numeralis

Ad aliud cum dicit forma ē pncipiū agendi inquantū ē in hoc conclude pro me: quia illō absolutū quod ē patri potentia generandi nō est potentia generandi filio. Cum arguitur q̄ generatō pus est distinctiua q̄ assimilatiua. & q̄ ex hoc forma sit pus elicitiua vt hoc: q̄ vt forma. Respondeo. q̄ prius fm consequentiam nō semper ē prius se. unde causalitatem. Exemplū sequitur. ignis igitur calidus & non econuerso. igitur calidum est prius fm consequtiam. & tamen ignis est prius fm causalitatem q̄

so calore. & ita concedo: q̄ distinguere ē pus in generatione q̄ assimilare. i. communius. quia multa distinguunt que ñ assimilant sed distinguere non est perfectius in generatione q̄ assimilare. quia conuenit generationi etiam imperfectissime inquantum est a forma vt hoc. Assimilare conuenit sibi iquantum est a forma absolute. & perfectior ē ratō formē q̄ ratio singularitatis. Concedo tamen argumentum contra opinionē ponentem tantum distinctionem ratōnis: & non concludit contra me. sicut patebit in sequenti distin. Instantia pma de calore & vegetatiua non valet. quia ibi cōmunicatur vtraq̄ forma: & forma pncipalis actiua & immediata. Est enim carno genita animata & habens calorez geminum aliqualem naturalem. vtraq̄ etiam forma est pncipium generatōnis licet vnum mediatum aliud immediatū. Sed illa alia instantia: de generatione huiusmodi difficilior videtur si sensitiua non habeat ibi aliquam operationem: sz vegetatiua tantum. & de hoc in secundo libro. quando fiet sermo de rationibus seminalibus quomodo potest esse generatio vniuoca in animalibus.

Jrca distinctionem octauam quero.

Utrum deus sit sūme simplex & perfecte talis. Q̄ non. quia simplicitas non est simpliciter perfectionis. ergo non ponenda i deo vt essentialis. probo antecedens. quia si esset simpliciter perfectionis. ergo quelibet habens eaz esset simpliciter pfectior non habente. & ita materia pma esset perfectior homine. immo generaliter i corruptibilibus & generabilibus compositiora sunt perfectiora. Item perfectōnis est forme posse dare esse licet imperfectionis sit dependere a materia. ergo si prima ratio separetur a secunda: quia ñ videtur esse contradictio in tali separatione potest esse deitas forma dans esse: licet ipa non dependeat ab ipo cui dat esse: & ita potest ibi poni sine imperfectōne compositio materie & forme. vel saltem componibilitas dei vt forme.

Item quod vni est non sbstantia nulli ē sbstantia ex pmo physicorum. sed sapiētia in nobis est accidens. ergo in nullo ē sbstantia vel non accidens. sed in deo ē sapientia secundum eandem ratōnem secundum quam est in nobis. igitur ē ibi accidens. & ita compositio subiecti & accidentis. Contra. 6°. de tri. ca^o. 7°. vl̄ 22°. deus vere & summe simplex est.

Ad questionem re

spondeo. & pmo pbo simplicitatem diuinam per media quedaz particularia.

2° ex medijs cōmunibus scz ex infinitate & necessitate essendi. Primo modo pcedendo ostendo primo simplicitatem oppositam compositioni ex ptibus essentialibus. 2°. oppositam compositioni ex partibus quantitatiuis. 3° oppositam compositioni ex subiecto & accidente. Primuz sic. causalitas materie & forme non est simpliciter prima necessario enim presupponit causalitatē efficientis priorem. ergo si primum esset compositum ex materia & forma presupponeret causalitatem cause efficientis. non autem huiusmodi. quia istud non efficit se coniungendo materiam suam cum forma. ergo alicuius efficientis poris. ergo deus non esset pmum efficiens cuius oppositum pbatum est dist. 2^a. q. i. probatio prime propositionis. causalitas materie & forme includit imperfectionem. quia rationem partis. causalitas efficiētis & finis nullam impfectionē includit sz perfectōem. oīne aūt impfectū reducit ad pfectū sic ad pus se cēntialiter. q̄ cāitas māe & forme nō ē simplr pma. Idē pbo sic. mā ō se ē i pō ad formā & ḣ passia & ꝯdctōis q̄^m ē de se. q̄ ñ ē ex se sb̄for sz sit sb̄for p aliq̄ aliā cāz reducētez

ipsam materiam ad actū forme. ista autem causa reducens non potest tantum dici forma inquantum forma. quia sic nō reducit materiā nisi actuādo forma liter ipam materiā. g̃ oportet ponere aliquid reducens effectiue ipam materiam ad istam actualitatē. g̃ si primū eēt compositum ex materia ⁊ forma esset aliqd̄ efficiens per cuius efficientiā esset materia eius sub forma. ⁊ ita ipm nō eēt primū efficiens vt p̄us. 3° sic. omis entitas vna causata habz aliquā vnā causā a qua est eius vnitas. quia nō p̄ot poni vnitas in causato sine vnitate in causa. vnitas igitur compositi cum sit causata requirit aliquā vnā cāz a qua sit illa entitas causata. illa causa non est entitas materie nec forme. quia vtraq̄z est entitas diminuta respectu entitatis compositi. igitur p̄ter illas. s. materie ⁊ forme oportet ponere aliquā aliam. illa erit efficiens. ⁊ ita redit idem quod p̄us. quia omni composito ex mā ⁊ forma erit aliquid p̄us. 2am videlicet carentiā compositōnis quātitatiue videt phs ꝓbare 8. physicoꝝ. ⁊. 12. me^te. quia p̄mū est potentie infinite. potētia autē infinita non est in magnitudine. ⁊ hoc ꝓbat. q̄z maior potentia est in maiori magnitudine. ⁊ ita infinita potentia nō potest eē i magnitudine finita. nulla est aūt magnitudo infinita. g̃ nec aliqua infinita potentia in magnitudine. Sed istud argumētum videt deficere. quia d̄ poneret potētiam infinitā esse in magnitudine dicēt ipam esse eiusdē rōnis in qualibz parte magnitudinis ⁊ in tota magnitudine. ⁊ ita in maiori ⁊ in minori. sicut aia intellectiua est tota in toto: ⁊ tota in qualibz parte corpis. nec maior in maiori. ⁊ minor in minori corpe. nec maior in toto corpore q̄ in parte. ⁊ si animā istā consequeretur infinita potentia intelligendi: ipa potentia esset in magnitudine finita ⁊ ita in parte sicut in toto: ⁊ in parua p̄te sicut in magna. Ita diceret in proposito q̄ potentia infinita in magnitudie finita esset eiusdē rōnis in toto ⁊ in parte.

Declarando ergo rationem Britto. dico q̄ conclusio sua est ista q̄ potentia infinita non est in magnitudie finita extensa per accidens ad extensionem magnitudinis. ⁊ hoc probat ratio sua h̄ modo quecūq̄z potentia est extēsa per accidēs ceteris paribus maior est ⁊ efficacior in maiori magnitudine licet non sit maior i. formaliter intēsior. quia paruus ignis potest plus habere intēsiue de calore q̄ magnus si sit multū rarus ⁊ alius densus. ideo ādditur in maiori ceteris paribus. Exemplum de calore in igne quilicet sit equalis intēsionis in parte ⁊ in toto. tamen maior ignis maioris est potentie. i. efficatioris est potentie in toto q̄ in parte. ⁊ ex hoc sequitur q̄ omnis talis potentia extensa per accidens quādiu ē in magnitudie finita potest intelligi crescere in efficacia per augmentum magnitudinis. sed quādiu itelligitur posse crescere in efficacia non est infinita fm efficaciam. ⁊ ex hoc sequitur q̄ omnis talis potentia extensa per accidens quādiu ē in magnitudine finita est intensiue finita ⁊ non infinita. quia infinitas intensiue nō potest esse sine infinitate in efficacia. ⁊ ex hoc sequitur q̄ potentia infinita in efficacia non est in magnitudine finita. nec etiam potentia infinita intensiue. Et tunc vltra cum nō sit aliqua magnitudo infinita. patet q̄ nō est aliqua talis potentia infinita in magnitudine.

Sed quid hoc ad propositū q̄ omo talis potentia non sit in magnitudine.

Respondeo. coniungendo huic illam conclusionem quam p̄us probauit philosophus q̄. s. tale potens est sine materia sequitur propositum. quia omni extensione aliquid extenditur: vel si extensio erit aliquid per se existēs aliquid erit formaliter informās extensionē extensa per accidens. ergo si potentia ista infinita ponatur in magnitudine quero quid

quod est extensū ipa magnitudine vl̄ ipsa extensione magnitudinis. nō ipa potēs infinita sicut ꝓbatum est. nec ipa perficit ipam sicut forma materiā. quia nō est in materia ex ꝓclusione p̄ostensa. ergo oportet ponere materia extensā ista magnitudine: quē materia pficeret potētia infinita sicut materia nostra vl̄ corpus nrm extēditur magnitudine per se extensa: ⁊ pficitur p animā intellectiuaz nō extensam. sed nulla materia ē i habētē talem potentiā ex p̄eostēsa cōclusione a pbo. ex illa igitur immaterialitate p̄eostensa per pbm ⁊ modo oñsa in ista cōclusione habet ista ratio efficaciam.

3ª cōclusio specialis ꝓbatur ex istis. q̄. n. deus nō ē materialis nec quātus. ideo nō est capax accidētis alicuius materiali p̄uenientis rei materiali. sicut ē qualitas rei materialis. ergo tm̄ est capax illorum que cōueniūt spiritualibus puta intellectionis ⁊ volitionis ⁊ habituū illis correspondentiū. sed talia nō possūt esse accidentia illi nature. sicut ꝓbatum est di. 2°. q̄ intelligere eius ⁊ velle sūt substantia eius ⁊ habitus ⁊ potētia.

Secundo probo

generaliter ꝓpositum. Primo ex rōe necesse est. quia si p̄mū sit compositum sint componētia. a. ⁊. b. quero de. a. si sit formaliter ex se necesse esse aut nō. sed possibile esse. Alterz. n. horz oportet dar̄ in quacūq̄z re sine nā ex quo aliquid componitur. si ē ex se possibile esse. g̃ necesse esse ex se componit ex possibili esse. ⁊ ita nō erit necesse esse ex se. si aūt. a. est ex se necesse esse igitur est ex se in vltima actualitate. ⁊ ita cum nullo facit p se vnum similiter si. a. est ex se necesse esse compositū erit necesse esse per. a. ⁊ pari ratōne erit necesse esse per. b. ⁊ ita erit bis necesse esse. erit etiam compositū necesse esse p aliquid quo sblato nihil minus erit necesse esse qd̄ ē impossibile. 2° ostendo generaliter ꝓpositum p ratōez infinitatis. ⁊ p̄mo q̄ deus nō sit cōponibilis per hoc q̄ omne ꝓponibile p̄ot esse ps alicuius totius compositi qd̄ est ex ipo ⁊ alio componibili. omis aūt pars p̄ot excedi contra ratōnem aūt infiniti est posse excedi. ergo infinitum nō est componibile sed deus ē infinitus. ergo nō est cōponibilis. Et pfirmatur ratio ⁊ quasi idem est. quia omne cōponibile caret pfectōne illius cū quo componit ita q̄ illud aliō componibile nō habet in se omnez perfectionem ⁊ omnimodam idemptitatē cū illo. quia tūc nō posset cum illo componi. nullum aūt infinitū caret eo cuz quo p̄ot aliquo modo esse idem. immo omne tale habet in se fm perfectam idemptitatem. quia alias posset intelligi pfectius: puta si haberet illud in se sicut compositum habet ⁊ istud infinitum nō habet. contra ratōem aūt infiniti est simpliciē q̄ ipm possit intelligi perfectius vel aliquid perfectius eo. Et ex hoc sequit vlterius q̄ sit omnino incompositus. quia si sit compositus aut ex finitis aut ex infinitis. si ex infinitis nullum tale est componibile ex ꝓbatis. si ex finitis ipm nō erit infinitum. quia finita nō reddūt aliquid infinitum in perfectione sicut modo loquimur.

Ad primū argumē

tum dico q̄ simplicitas ē simpliciter pfectionis fm q̄ excludit componibilitatem vel cōpositionem ex actu ⁊ potētia vel ex pfectione ⁊ imperfectōne. sicut dicetur in sequenti questōe. nō tamē sequitur q̄ omis creatura simplex sit pfectiō creatura nō simplici. quia aliquid qd̄ ē simpliciter perfectōis p̄ot repugnare alicui nature limitate. ⁊ ita illa nō eēt simpliciter ⁊ perfecte talis natura si haberz illud qd̄ repugnat sibi. ita canis nō esset simpliciter canis pfectus si esset sapiens quia repugnat sibi sapicutia. Similiter alicui nature limitate p̄ot repugnare aliqua pfectio simplicit ⁊ aliqua nō. ⁊ tūc

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto Biblioteca

nō sequitur illam naturā esse pfectior ē cui competit talis perfectio q̄ cui repugnat maxime quando illi cui ista repugnat cōuenit alia perfectio simplicit que forte est simpliciter perfectior illa alia repugnante. Exemplum. actualitas est pfectio simpliciter ⁊ simplicitas est perfectō simpliciter. composito autem conuenit maior actualitas licet nō maior simplicitas. materie autem licet conueniat simplicitas non tamē tanta actualitas quāta competit composito. simpliciter autem actualitas est perfectior simplicitate. ⁊ ita simpliciter perfectius pōt esse illud cui cōuenit actualitas sine simplicitate q̄ illud cui conuenit simplicitas sine actualitate Sed hic videntur duo dubia. Unum quomodo perfectio simpliciter erit que non erit perfectio vbicūq̄ cum de ratōne simpliciter pfectōis sit q̄ ipm sit simpliciter melius q̄ nō ipsuz in vnoquoq̄ fm Ans. mono. 15°.

Scōm dubium ē quomodo vna perfectio simpliciter ē perfectior alia absolute. Ad pmum dico: q̄ illa descriptio debet sic intelligi q̄ perfectio simpliciter est melius non tantum suo contradictorio. ita enim quodcunq̄ positiuum est: melius ⁊ simpliciter perfectius sua negatione: immo nulla negatio est perfectio aliqua formaliter. sz intelligitur sic. esse melius ipm q̄ non ipm. i. quolibet suo incompossibili. ⁊ tunc debet intelligi h° quod dicitur in quolibet est melius considerando quodlibet precise inquantum suppositum non cōsiderando in qua natura illud suppositum subsistat. considerando enim aliquod inquantū subsistit in aliqua natura pōt aliqua perfectō nō simplicier esse melior sibi. quia incōpossibilis vt est in tali natura. quia repugnat tali nature tamen ei inquantum precise subsistens non repugnat. sed si hoc modo consideretur illā habere erit simpliciter perfectius ens q̄ si haberet quod cunq̄ sibi incompossibile. Ad scōm dubium dico: q̄ requirit declarationes quis sit ordo perfectionum simpliciter. ⁊ modo breuiter supponatur q̄ aliquis ordo perfectōnis sit inter eas: ita q̄ vna ex ratōne sui est perfectior alia precise sū pra licet quando quelibet est in summo sint tunc omnes eque perfecte quia infinite: ⁊ quelibet tunc est infinita. de hoc alias dicetur. Ad scōm principale dico q̄ dare alicui esse formaliter. necessario ponit limitationem. quia sic dare esse nō includit per idemptitatē illud cui dat esse. nec potest separari a sic dare esse imperfectō quia nec limitatio nec etiā dependentia omnimoda. licet enim separetur ab eo dependentia ad materiam semper tamen manet dependentia ad efficiens vtute cuius forma informat materiam. Et instet de verbo quod dat esse nature humane. dico q̄ hoc non est dare esse formaliter: sicut patebit libro 3°. dist. pma. Ad tertium dico q̄ sapientia fm illam ratōnem fm quam est species qualitatis ⁊ accidens in nobis nō est eiusdem ratōnis in deo: sicut melius patebit in questione illa. vtz deus sit in genere. distin. ista. 8ª.

Iuxta hoc

quero. Utrum aliqua creatura sit simplex. Et arguit q̄ sic. compositū componitur ex partibus ⁊ ille nō ex alijs. igitur partes ille in se sunt simplices. Oppositum huius est. 6°. de tri. ca°. 5°. vel. 16° ⁊ 19°. vbi dicit Augustī. q̄ nulla creatura est in se simplex. Dic dicitur q̄ q̄libet creatura est composita ex actu ⁊ potentia quia nulla est pura potentia quia tunc nō esset nec purus actus. quia tunc esset deus. ergo quelibet creatura est cōposita ex actu ⁊ potentia. Preterea. quelibet creatura est ens p̄ participationem ergo est composita ex participātes participato. Contra istam cōclusionem arguo sic. quia si in quolibet sit cōpositio ex re ⁊ re: accipio illam rem cōponentem. ⁊ quero si ē simplex aut composita. si simplex habetur ꝓpositum. si composita erit ꝓcessus in infinitum i rebus. Cōcedo igitur q̄ aliqua creatura est simplex hoc est non composita ex rebus: tamē nulla creatura est pfecte simplex quin aliquomodo sit composita ⁊ componibilis. Et quomodo cōposita ò claro sic. quia habet entitatem cum priuatōne alicuius gradus entitatis. nulla enim creatura habet entitatem fm totā perfectionem que nata est esse entitatis i se. ⁊ ideo causaret aliqua perfectione q̄ est nata competere entitati in se. ⁊ ideo p̄uatur. sicut talpa dicitur esse ceca quia nata est habere visum fm ratōnem animalis non fm ratōnem talpe. fm phm. 5°. metha°. ca°. de p̄uatōne. componitur igitur nō ex re ⁊ re positiuis sed ex re positiua ⁊ p̄uatōe. i. ex entitate aliqua quā habet. ⁊ ex carentia alicuius gradus perfectionis entitatis cuius ipsum nō est capax. tamen ipm ens ē capax sicut talpa fm se nō ē nata videre sed fm quod animal nata est videre. nec tamē ista cōpositio ex positiuo ⁊ p̄uatiuo est in essentia rei. quia priuatio non est de essentia alicuius positiui. Ad istam etiam sequit. compositio actus ⁊ potentie obiectiue. quicquid enim ē ens ⁊ caret aliqua perfectōe entis ē simpliciter possibile ⁊ terminus potentie. simpliciter cui° termin° non pōt esse ens infinitū quod est necesse esse. Est etiam quelibet creatura componibilis quod patet de accidēte quod ē componibile cum subiecto. in substātia etiam patet tam de forma q̄ de materia de substantia etiā per se generabili ⁊ corruptibili patet q̄ est receptiua accidētis non igitur esset nō receptiua nisi ꝓpter perfectionem sui. sed perfectissima intelligentia est receptiua accidentis. quia capax est sue intellectōnis ⁊ volitōnis que nō est sbstantia sua. Probatio. quia tūc esset formaliter beata se ipa. cuius oppositum probatū est distinc. pma. Tum quia quelibet intelligentia pōt intelligere infinita. quia omne intelligibile. ergo si intellectio sua esset sua essentia posset habere essentiam infinitam. quia haberet vnam intellectionem infinitorz. tum quia intellectio sua nō depēderet ab aliquo obiecto nisi a quo dependet suū esse. ⁊ ita nihil inferius se nec etiam se posset intelligere in genere proprio. sed tantum in obiecto superiore monēte immo nihil posset aliqua intelligētia intelligere nisi in deo. Ad argumentum pncipale Augustī. concedo q̄ nulla creatura est vere simplex. quia composita modo predicto ex positōne ⁊ p̄uatione: actu ⁊ potentia obiectiua. ⁊ componibilis alij creature. Et per idem patet ad argumenta pro opi. prima. non enī est actus purus qui caret aliquo gradu actualitatis: sicut non est lux pura que caret aliq̄ gradu lucis: licet cum illa luce impura non misceatur aliqua alia entitas positiua: sed tantum carētia perfectioris gradus lucis. Ad secundū de participare: dico q̄ participare est idem q̄ partez capere. ita q̄ duplicem relationē importat. ⁊ partis ad totum ⁊ capientis ad captum: pma est realis: nec tamē sumitur ibi pars proprie pro eo quod est aliquid rei: sed intensiue prout omne minus dicitur pars maioris. omne autem finitum tale est simpliciter minus tale: si aliquod tale est simpliciter natum esse infinitum quelibet autem perfectio simpliciter nata est esse infinita simpliciter. ergo vbicūq̄ est finita ipa est minor: alia perfectione simili: ⁊ ita pars extensiue. Secūda vero relatio scilicet capientis ad captum est relatio ratōnis sicut inter dans ⁊ datum. Tripliciter tamen pars capitur. aut pars capitur sic q̄ totum captum est pars capientis: sicut species

Vide. 8. tho. p. pa. q. 67. ar. 1 d tangit istam quest. Deus dq̄ aliqua posset alij nōd bonus opz operari.

Universidad de Deusto Biblioteca

participat genus quantum ad ptes eēntiales generis non subiectiuas. Aut sic q̃ pars capti est pars capientis. Aut 3° modo sic q̃ pars capti sit ipsū totū capiens. Primis duobus modis relatio capientis ⁊ capti potest concedi esse realis 3° modo non. Iste autem tertius mod' est in ꝓposito. quia omnis perfectio limitata que tamen non determiatur ex se ad limitationē que est pars capta: est ipa tota limitata. bñ autē ibi distingui potest suppositum capiens ⁊ natura capta. sed non est sic distinctio realis.

Secundo quero. s. vtrum cuz simplicitate diuina stet q̃ deus vl' aliquid formaliter dictum de deo sit in genē. Q: sic. quia deus formaliter est ens. ens autē dicit ꝓceptū dictuz de deo in quid. ⁊ iste conceptus non est ꝓpriius deo sed cōmunis sibi ⁊ creaturi sicut dictū fuit distinctōne 3ª. ergo oportet ad hoc q̃ fiat ꝓpriius q̃ determinet p aliquē conceptum determinantē. ille determinans se habet ad conceptum entis sicut conceptus qualis ad conceptuz q̃d ⁊ per consequens vt conceptus differētie ad conceptum generis. Preterea. Auicē. 2° metha°. c. p°. ens in subiecto: et ens non in subiecto non habent mediū ⁊ videtur loqui fm q̃ ens non in subiecto est ratio substātie.: ⁊ ens in subiecto est ratio accidentis. deus igitur cum sit ens formaliter ⁊ non ens in subiecto. ergo est ens formaliter non in subiecto. g̃ substantia. substantia autem ut substantia est gen'. Preterea. vbi est species ibi est genus. fm Porphy. quia sūt correlatiua. sed natura diuina est species respectu diuinarū personaruz. fm Damā. c1°. 50. ergo deus est in genere. Item scientia formaliter dicitur de deo. ⁊ h° fm eandem rationem fm quaz dicitur de nobis. quia ille ratiōes que dicte sūt distinctione 3ª. questione prima. de vniuocatione entis concludūt de vniuocatione sapientie. igitur fm illam rationē fm quam sapientia dicitur de deo ē species generis. ⁊ hoc probatur p̃ dictum antiquorum doctorū qui dicunt q̃ species transfertur ad diuina. quia dicit perfectionem licet non genus. quia dicit in perfectionem vt scientia transfertur ad diuina licet non qualitas. Contra est magister in lra ⁊ adducit Aug. ⁊ ostendit per eum q̃ remouentur a deo illa p̃dicamenta artis dyaletice.

Hic sunt due opi. extreme. vna negatiua que dicit q̃ cum simplicitate diuina nō stat q̃ aliquis sit conceptus communis vniuocus deo et creature. de qua dictum est supra distinctione. 3ª. questione p̃ma. Ad h° ponuntur quedam rationes ꝓpriius non tacte. Prima est ista. illis que sunt totaliter immediate sub extremis contradictionis nihil est commune vniuocum. deus ⁊ creatura sunt totaliter ⁊ immediate sub extremis cōtradictionis. s. dependere non dependere. causatum ⁊ nō causatum. esse ab alio ⁊ non ab alio. ergo nihil est eis commune vniuocum.

Item secundo sic. ⁊ est cōfirmatio alterius rationis. Omnis conceptus communis est neuter respectu illorum quibus est communis. sed nullus est conceptus neuter respectu contradictoriorum quia est alter eorum. ergo nē. Item 3°. sic. quia primo diuersa in nullo conueniunt. sed deus est p̃mo diuersus a quacunq̃z creatura: alioquin haberet q̃ conueniret ⁊ q̃ differret. ⁊ ita non esset simpliciter simplex. ergo deus in nullo conuenit cum creatura. ⁊ ita nec in aliquo concepto communi. Item 4° sic. vbi tantum est vnitas attributōnis non potest esse vnitas vniuocatōnis. sed oportet ponere vnitatem attributionis creature ad deū in ratione entis. ergo in h° non est vniuocatio. Ad hoc adducū

intentio Diony. de diuinis nominibus qui ponit tres gradus cognoscendi deū s. per eminentiam. per causalitatem. ⁊ p̃ abnegationē. ⁊ ponit illaz cognitionem per abnegationē esse vltimā quando remouentur a deo omia illa que sunt cōmunia creaturis. ergo non intelligit ipe q̃ aliquis conceptus qui est abstractus a creaturis remaneat i deo fm q̃ fuit cōmunis creature. Ad hoc etiā ē Aug. 8°. de tri. c. 2°. vel. 10. Cum itaq̃z inquit audis bonū hoc ⁊ bonū illud q̃ possūt dici etiam non bona si potueris sine illis que partipatōne boni bona sunt perspicere ipm bonū cuius pticipatōne bona sunt. simul enim ⁊ ipm intelligis cuz audis hoc aut illud bonū: si ergo potueris illis detractis per seipm perspicere bonum perspexeris deū. ⁊ si amore adheseris continuo beatificaberis. hec ille igitur vult dicere q̃ intelligēdo hoc bonum ⁊ illud bonū intelligendo illud bonum cuius participatōne illa sunt bona hoc autē est bonū infinitū. ergo non habeo tantum ibi conceptuz boni in communi sed etiā boni per essentiā. Contra istam positionem sunt due ratōnes que tacte sunt superius distinctione. 3ª. questione prima. vna quia tunc nō posset conceptus ille ꝓpriius deo causari in intellectu nostro. quicquid enim est naturaliter mouens intellectuz nostrū ꝓ tanto isto sive intellectus agens sive fantasma sive species rei intelligibilis habz pro effectu adeq̃to causare in nobis conceptum illius quidditatis ⁊ eorum que continentur in tali quidditate essentialiter vel virtualiter. conceptus autem ille ꝓpriius deo neutro modo cōtinetur in ista quidditate nec essentialiter nec virtualiter. Q: non essentialiter patet quia negas vniuocationem. Q: non virtualiter probo. quia pfectius nunq̃ continet in minus perfecto. g̃ nunq̃ habet in via conceptus ꝓpriius deo. quod falsuz est ergo conceptus vniuocus deo ⁊ creatu re potest haberi. Respōsio aliquorū ad hanc rōnem est q̃ ens ratuz facit noticiam de se inquantum ens ratum est. hoc est inquantum est relatum ad p̃mū ens. ⁊ ita concipere illud sub ratōne illa non est concipere illud sub ratione absolura. sed sub ratione relata ad primum ens. relatio autem habet causare in intellectu conceptum correlatiui sive relatōnis correspondentis. ⁊ cum non concipiatur vt in se subsistens relatio correspōdens concipietur aliquo modo virtute istius fundamentū illius relatōnis. Cōtra istud argumentum videtur stare. qz si est dare aliquod adequatum obiecto a nobis naturaliter cognoscibili ⁊ intelligibili qualitercūq̃z sit p̃sens intellectui nostro potest facere conceptū de se et de his que includit essentialiter vel virtualiter. ⁊ fm iam dicta nullo modo includitur illud absolutum quod est fundamentum relationis in deo. vt probo. ergo sequitur q̃ nullo modo fiat in nobis conceptus illius absoluti. ⁊ ita nullum conceptum alicuius absoluti poterimus de deo habere naturaliter. probatio assumpti. quia licet dicta responsi q̃ relatio in creaturis ꝓpus naturaliter concipiatur q̃ relatio sibi correspōdens vl' fundamentum relationis correspondentis. quod credo esse falsum. quia terminus relationis naturaliter p̃intelligitur relationi sicut ⁊ fundamentum. licet etiam supponat q̃ res creata rata non intelligitur a nobis nisi inquantuz relata. qō improbatum est distinctōne. 3ª. questione de vestigio. ⁊ videtur esse ꝗ Aug. 7° de tri. c. 4°. vel. 32° omnis res ad se subsistit quāto magis deus. loquit autē ibi ō subsistentia vt qua naturalr est res creata ⁊ naturaliter in se subsistit. alioqn nō esset argumentū. si omis res ad se subsistit quāto magis deus si idez accipiat in p̃missa ⁊ in cōclusione. His inquam obmissis que forte ab aduersario negarent. arguo sic. Relatio in creatura licet

habeat in virtute sua causare conceptū relatōnis sibi corrñdentis. tñ illa relatō correspōdēs sibi nō includit in se aliquē ꝓceptū absolutū in quo fundet. qz relatio dei ad creaturā que est tm rōnis nō includit in se essentiā diuinā vel aliquā pfectionē absolutā in deo. q̄ pfectio realiter est ipa essentia. quā tñ essentiā vl pfectionē absolutā oportet ponē esse fundamentū relatōis dei ad creaturā. ⁊ ita nō posset per relatōnes istas causari in nobis aliqs ꝓceptus de pfectionib' absolutis nisi relo altera haberet in se virtualiter illud absolutū: qō est ꝓpria perfectio dei. qō est ipossibile. Istud etiaz probat. qz fm eos cēntia diuina non est nata facere de se nisi conceptū vnicū in intellectu. g̃ nō est natus habere de ea nisi vnicus ꝓceptus realis. hec ꝓña probatur. qz oēm ꝓceptū realē natū haberi de ea q̄tuz ad intelligentiā simplicē ipa nata est facē in intellectu. h° eni cōpetit obiectis impfectiorib'. Ulterius infero. ergo quodcūqz obiectū natū est facē de illa essentia aliquē ꝓceptū realē natū ē facere illū vnicū q̄ natus est haberi de ea. qz si nō illū tūc nullū de ea. sed nulla creatura potest illū vnicū causare. qz tunc ex creatura posset cognosci sub rōe qua est hec essentia singularis. ergo per nullam creaturā fm illam opinionē potest haberi aliqs ꝓceptus singularis de eēntia diuina. Scōa ratio tacta in qōne p̄dicta erat de ꝓceptu vno certo ⁊ duobus dubijs qui certus est cōmunis illis

Rñdet ibi triplicit. Primo q̄ aliqs cōceptus idē est certus ⁊ dubius. vt cōceptus Sortis ⁊ Plato. dubius est. conceptus alicui' homis certus: ⁊ tñ iste ⁊ ille est idem. Hoc nihil est. quia licet ꝓceptus idē possz diuersificari penes modos grāmaticales ⁊ logicales. grāmaticales vt penes quoscūqz modos significandi logicales vt penes quoscūqz modos cōsiderandi diuersos. sicut spēs vniuersale ⁊ pticulare. vl penes explicite ⁊ implicite. explicite sicut diffinitio exp̄mit. implicite sicut diffinitū exp̄mit. ⁊ per istas differētias pñt poni nō tantū certitudo ⁊ incertitudo. sed etiā veritas ⁊ falsitas cōgruitas ⁊ incōgruitas. tñ q̄ idem conceptus eodē mō cōceptus q̄tum ad istos modos sit certus ⁊ dubius hoc est idez oino affirmare ⁊ negare. g̃ si cōceptus de ente est certus. ⁊ cōceptus de ente creato ⁊ increato est dubius: nō est hoc ꝓpter modos significādi diuersos grāmaticales. nec penes diuersos modos cōcipendi logicales. vel igit erit simplr alius cōceptus ⁊ alius qō est ꝓpositū. vel cōceptus diuersificat penes modū cōcipendi pticularis ⁊ cōmunis. qō est etiā ꝓpositum. Aliter dicit q̄ sūt duo ꝓcept'. sūt ꝓpinqui tamē ⁊ ꝓpter istā ꝓpinquitatem vident esse vnus. ⁊ est certus ō vno hoc est de illis duobus ꝓsule ꝓceptis vl certus est ō illis sub vnitate ꝓceptis. dubius est aūt ō illis duobus distincte conceptis. Contra quando nō pñt aliq ꝓceptus ꝓcipi sub vnitate nisi simul vel ꝓpus naturalit cōcipiant sub distinctōne ꝓpria sibi que supponit illi vnitati non potest intellectus esse certus de eis inq̃tum habēt illā vnitatē. ⁊ dubius de eis inquantū sūt distincti. sed intellect' cōcipiens ens dictū de deo ⁊ creatura si sint duo cōceptus nō p̄t hīe ꝓcept' istos fm aliquā vnitatē nisi ꝓpus naturaliter habeat eos vel simul sub rōne distinctor. ergo nō posset esse certus de eis sub rōe vnius dubitādo de eis sub rōne multoruz. ꝓbatio maioris. qz si certitudo est de aliquo cōceptu vel de aliqbus cōceptibus dubitando de. a. ⁊. b. vel cum dubitatōne de a. ⁊. b. ille vnus vel illi duo cōceptus cōciperent ꝓpus naturalit sū eas rōne sub qua eēt certitudo de illo vl de illis q̄ concipiant. a. ⁊. b. ergo per oppositū si nō potest cōcipi aliquid de. a. ⁊. b nisi sub distinctōne sibi ꝓpria concipiatur nō pōt intellectus esse certus de eis sub rōne alicuius vni°. ⁊ dubius sub rō

ne distinctōnis. ꝓbatio minoris. ens in deo ⁊ ens in creatura si sūt duo ꝓcept' habētes attributionē nō possunt cōcipi inquantū hnt vnitatē attributōnis nisi ꝓpus natura vel saltē simul ꝓcipiat iste ⁊ ille inquantū distincti. puta iste sub ꝓpria rōne ⁊ ille sub ꝓpria rōe. qz isti sb ꝓpriis rōnibus sūt fundamēta vnitatis ordinis ⁊ attributōis. Confirmat istō per argumentū phi. 1°. de ania. ō sensu cōmuni quē ꝓcludit esse cōmunē per cognitionē differētie albi ⁊ dulcis ex cuius differētie cognitōe ꝓcludit q̄ cognoscit extrema. Si eni posset cognoscē ista sub rōne but' respect' q̄ est differētia absqz hoc q̄ ea cognosceret sub ꝓpria ratōne tūc argumentū suū valeret. ergo simili in ꝓposito non pñt simul cognosci. a. ⁊ b. sub rōne illius vnitatis ordis nisi cognoscatur a. sub ꝓpria rōne. ⁊. b. sub ꝓpria rōne cum per te nihil sit eis cōmune. ⁊ ita quicūqz intellect' concipit istos duos sub vnitate ordinis cōcipit eos distincte vt distinctos in se. 3° modo respondet q̄ nō est certitudo de conceptu aliquo vno ⁊ dubitatio de duobus. sed est certitudo de duobu) disiunctis ⁊ dubitatio de alterutro illoz. vtputa certum q̄ hoc ens est substātia vel accidēs dubitādo tamē determinate vtrum sit hoc ens vt substantia: vel illud ens qō ē accidens. Contra. ista certitudo precedit omnem apprehensionem quorūcunqz duidentium ipsum ens. ergo precedit certitudinē de toto disiuncto. antecedens probatur. quia non oportet in ꝓma apprehensione qua scit hoc esse aliq̄d vel ens apprehēdere a se vel ab alio per se vel in alio. ⁊ sic de aliis disiūctis.

Contra illud etiam est tertium argumentum superius dictum. quod erat ō inquisitione intellectus quam habem° de deo per naturalem inuestigationem in qua illas rationes creature que dicūt perfectionem de se separamus ab imperfectione cum qua sūt in creaturis. ⁊ eas fm se acceptas consideramus vt indifferentes. ⁊ eis attribuimus perfectionem summaz. ⁊ sic acceptas in summo attribuimus eas creatori vt proprias sibi. et ita arguit Augustinus. 15. ō trinitate. c. 4°. vel. 6°. ac per hoc: quoniam rebus creatis creatorem suum sine dubitatione prenouimus oportet eum et summe viuere ⁊ cuncta sentire atqz intelligere. hoc probat ipse ex hoc q̄ dixit ante ca°. 5°. q̄ viuentia non viuentibus sensu predita non sentientibus. intelligentia non intelligentibus: immortalia mortalibus bona malis: incorruptibilia corruptibilibus: immutabilia mutabilibus: inuisibilia visibilibus: incorporalia corporalibus: beata miseris preferenda videam°. Quod argumentum non videtur valē si talia vt preferuntur in creaturis non essent eiusdem rationis cum illis que talia in summo attribuuntur deo. Cō similia argumenta frequenter habētur a doctoribus ⁊ a sanctis. ita eniz formaliter ponitur in deo intellectus ⁊ voluntas ⁊ non tantum absolute sed cum infinitate. ita ⁊ potentia: sapientia: ⁊ liberū arbitrium ponitur in deo. ⁊ Anſ. de libero arbitrio ca°. primo reprehendit illam diffinitionem de libero arbitrio q̄ est potestas peccandi. quia fm eum tūc fm hoc non esset in deo liberū arbitriū quod est falsum. que improbatio nulla esset si fm aliam rationem omnino diceretur liberum arbitrium de deo ⁊ creatura. Hec est etiaz via Diony. quia quando in tertio gradu peruenit ad istā cognitionem per remorionem quero an p̄cise cognoscatur ibi illa negatio: ⁊ tūc non plus cognoscitur deus q̄ chimera quia illa negatio est cōmunis enti et nō enti. aut etiam ibi cognoscitur aliq̄d positiuū cui attribuitur illa negatio. et tūc de illo positiuo quero quomodo cōceptus eius haberur in intellectu. si eni non

Universidad de Deusto Biblioteca

habetur in intellectu per viã causalitatis
⁊ eminentie aliquis conceptus ꝑ̃ cau-
satus in intellectu nihil omino positiuũ
cognoscetur cui attribuatur ista negatio

Confirmatur etiã ista ratio. quia nõ
dicimus deum formaliter lapidem sed
formaliter sapientẽ ⁊ tamẽ si precise con
sideretur attributio cõceptus ad ꝓceptũ
ita potest formaliẽ lapis attribui ad ali-
quid in deo vt ad ydeam suam sicut sa-
pientia. Et si dicas ꝙ de deo concludi
mus aliquid per rationem effectus: vbi
sufficit tm̃ ꝓportio ⁊ nõ similitudo.
Hoc nõ respondet sed confirmat argu-
mentum. quia cõsiderando deum sb̃ ra
tione cause ex creaturis bene cognoscit
ꝓportionaliter. sed hoc modo non cog-
noscitur aliqua perfectio de deo que est
in creatura formaliter sed causaliter scz
ꝙ deus sit causa talis perfectõnis. attri-
buta autem sũt perfectiones simpliciter
dicte de deo formaliter. ergo talia cog-
noscuntur de deo nõ solum per viam ꝓ
portionis sed etiam per viam similitudi
nis: ita ꝙ oportet ponere aliquẽ concep
tum communẽ in talibus deo ⁊ creatu-
re qualis non est cõmunis in prima via
cognoscendo deum per viam causalita-
tis. Ad istud ẽ auctoritas phi. 2°. me-
tha°. qui arguit ꝑncipia sempiterno:uz
esse verissima. ⁊ ꝓbat hoc per istã maio
rem. quia vnũquodq̃ ẽ ma xime tale p
qõ alꝫ inest vniuocatio ⁊ exemplificat
de igne. ⁊ ex hoc cõcludit ꝙ sempiterno
rũ ꝑncipia necesse est esse verissima. ista
ꝓsequẽtia nõ valet nisi virtute istius mi
noris. ꝙ ꝑncipia illa sempiterna sũt causa
vniuoca veritatis in alꝫ. si. n. accipitur
in minori ꝙ illa ꝑncipia sũt ꝑncipia eq̃-
uoca vel analoga erũt quatuor termini
in sylogismo philosophi. quod non est
verisimile.

Ad argumenta.

opi. opposite. Ad ꝑmum aũt intelli-
gic in minori ꝙ illa sũt sub extremis cõ-
tradictionis totaliter: hoc est ꝙ ꝑcise sũt
illa extrema contradictionis. ⁊ sic minor
est falsa. deus. n. nõ est precise hoc scz nõ
ab alio. quia ista negatio dicit de deum
ra nec creatura est precise ista negatõ. s.
nõ necesse esse. quia hoc etiam conuenit
chimere. sed tam deus q̃ creature est ali
quid cui conuenit alterꝫ extremum con
tradictõnis. accipe tũc maiorem ꝙ que-
cũq̃ sũt talia quibus conueniunt extre-
ma contradictionis ipa nõ vniuocatur
in aliquo. ista maior est falsa. nam omia
per se diuidentia aliquod commune sũt
talia ꝙ de ipis dicuntur extrema cõtra
dictionis ⁊ tamen vniuocantur in ipso
diuiso. ita in ꝓposito possunt ista fm se
tota recipere predicationem contradic-
tionis: ⁊ tamen possunt habere aliquid
substratum illis extremis illius contra-
dictionis quod est cõmune ambobus.

Ad confirmationem de neutro dico
ꝙ conceptus communis duobus est neu
ter formaliter ⁊ ita concedo cõclusionem
ꝙ conceptus entis non est formaliter cõ
ceptus creati nec increati. si autem intel-
ligatur ꝙ iste conceptus est ita neuter ꝙ
neutrum contradictoriorum dicatur de
eo falsum est. ita est in rationali ⁊ irra-
nali ꝙ conceptus animalis neuter ẽ for-
maliter ⁊ tamen illud quod concipitur
non est neutrum sed vere est alterꝫ ito
rum. alterum enim contradictoriorum
dicitur de quolibet. ⁊ tamen non opor
tet quemlibet conceptum esse formaliẽ
alterum conceptum contradictoriorum.

Ad scõm patebit in secũdo articulo
ꝙ deus ⁊ creatura non sunt ꝑmo diuer
sa in conceptibus tamen sũt ꝑmo diuer
sa in realitate. quia in nulla realitate cõ
ueniũt ⁊ quõ esse possit cõceptus ꝓmius
sine conuenientia in re vel in realitate i
sequenti dicetur. Ad aliud de attri
butione dico ꝙ attributio sola non po-
nit vnitatem vniuocatõnis. quia vniuocat
attributionis minor est vnitate vniuoc
cationis: ⁊ minor vnitas non conclude

maiorem. tamẽ minor vnitas potest sta
re cum maiore vnitate. sic que sunt vnũ
genẽ sũt vnũ specie. lz vnitas generis sit
minor q̃ vnitas speĩ. ita hic concedo ꝙ
vnitas attributõnis nõ ponit vnitatem
vniuocatõis. pot tũ stare cũ ea lz hec for
maliter nõ sit illa. Exemplũ. spẽs eiusdẽ
generis hãt essentialẽ ordinẽ siue attribu
tionẽ ad primũ illius generis ex. io. me°c°.
⁊ tamẽ cum hoc stat vnitas vniuocatõ
nis rõnis generis in ipis speciebus. ita ⁊
multo magis oportet esse in ꝓposito ꝙ
in rõne entis in qua est vnitas attributi-
onis attributa hẽant vnitatẽ vniuocati
onis. qz nũq̃ aliqua comparant vt mẽ-
surata ad mẽsurã. vel excessa ad excedẽs
nisi in aliquo vno cõueniant. sic eni cõ-
paratõ simplr est in simplr vniuoco. 7°
phy. ita omis cõparatio est in aliqualiter
vniuoco. qñ eni dicit. hoc est pfectius il-
lo. si querat quid pfectius oportet ibi as
signare aliq̃d cõe vtriq̃. ita ꝙ omis ꝓpa
ratiui determinabile. cõmune est vtriq̃
extremo cõparatõnis. nõ eni homo ẽ p-
fectior homo q̃ asinus: sed pfectius aĩal
⁊ ita si aliqua comparant in entitate in
qua est attributio vni ad alterꝫ hoc p-
fectius est illo quid pfectius ens pfecti.
q̃ oportet entitatẽ esse aliquo mõ cõem
vtriq̃ extremo: ita etiã posset argui de
numero vel de distinctione. qz omia nu
merata vel discreta hãt aliq̃d cõmune.
sicut vult Aug°. 7. de tri. c. 4. vel. 26. si
tres pslone cõmune est eis illud qõ est p-
sona. ita ꝙ determiabile termini nũera-
tis semp est cõe omibus numeratis fm
Aug. Et cum arguit de Diony. patz
pus in 5° articulo ꝙ intentio Diony. est
ad oppositũ. qz in tertio gradu nõ stat
in sola negatõne: sed in aliquo positiuo
cõceptu a creatura accepto cui attribui-
tur illa negatio. Ad Aug^{m}. rñdeo ꝙ
illud bonũ cuius ꝑticipatõne alia bona
sunt qõ intelligit intelligẽdo hoc bonũ
vel illud. vel pot poni vle ad oia bona.
⁊ tũc eius ꝑticipatõne sũt alia bona sic
species ꝑticipant genus: vel aliquod in-
ferius ꝑticipat supius: vel pot intelligi
bonũ per essentiã cuius vt cause partici
patõne alia bona sunt. ⁊ tũc verũ est ꝙ
intelligendo illud bonũ intelligo bonũ
per essentiã in vli sicut intelligendo hoc
ens: intelligo ens vt partẽ cõceptus. ⁊ in
ente intelligo q̃cunq̃ ens in vli. Et cuz
subdit. si potes illõ per se nosse. dico ꝙ
ly perse si refert nõ ad actũ cognoscendi
sz ad obiectũ. puta ꝙ cognoscat illõ bo-
num qõ cognosco in vli cum ista deter-
minatõne per se. s. ꝙ conciperẽ bonũ cũ
tali determinatõne ꝙ sit bonũ nõ depẽ-
dens: ⁊ bonũ per essentiã intelligo deũ:
nõ tantũ in cõceptu cõmuni sed in con-
ceptu ꝓprio. Et tũc per hoc ꝙ dicit per
se ꝓtrahit bonũ qõ erat cõe ⁊ fit ꝓpriuz
deo. ⁊ isti inherendo per fruitionẽ est be
atitudo loquẽdo de beatitudine vie. qz
iste ꝓceptus est pfectissim' quẽ possum'
habere in via concipiendo deũ nãlr. Et
ista apparet eẽ intẽtio Aug. 8°. de tri. c.
2°. vel. 7°. vbi dicit. Noli querere quid
sit veritas. statim eni se opponent caligi
nes imaginũ corpalium ⁊ nubila fantas
matũ ⁊ perturbãt serenitatẽ que primo
ictu diluxit tibi cũ dicerez veritas. qõ ñ
esset verũ si oino esset alius cõceptus en
tis vel boni in deo a ꝓceptu illoꝫ in cre
atura. tũc eni bene esset querendũ quid
veritas. qz tũc esset veritas querenda q̃
est ꝓpria deo nec obĩcerẽt se illi fantas-
mata perturbãtia cõceptũ veritatis vt
est ꝓpria deo. quia iste cõceptus nõ ha-
bet fantasmata sibi correspõdentia. per-
turbant eni cõceptũ veritatis vt ꝓuenit
deo loquẽdo de veritate in cõmuni. sic
alias expositũ est. Si autẽ aliqui ꝑ-
ceuiãt vnũ esse conceptũ entis ⁊ tamen
nullum esse vniuocũ isti ⁊ illi. Istud nõ
est ad intentionẽ istius qõnis. qz q̃tum-
cunq̃ illud quod cõcipit sit fm attribu
tionẽ vel ordinẽ in diuersis. si tamen de
se conceptus vnus est ita ꝙ nõ hz aliam
rõnem fm quã dicitur de hoc ⁊ de illo

Universidad de Deusto Biblioteca

ille conceptus est vniuocus. Si etiã alio modo proteruiat aliquis q̃ conceptus denominatiuus non est vniuocus. quia ratio subiecti non est ratõ predicati. Hec videtur instantia puerilis. q̃z vno modo predicatum denominatiuũ est medium inter predicatum vniuocuz ⁊ equiuocum. Alio modo vniuocuz et equiuocum sunt immediata apud logicum. Primum verum est: accipiendo predicatum vniuocum ⁊ quod vniuoce p̃dicatur. hoc est. s. q̃ ratio eius sit ratio subiecti. ⁊ isto modo denomiatiuuz non est vniuocum. 2ᵐ etiam veruz est: intelligendo de vnitate ratõnis eius qõ predicatur. sic vniuocum est cuius ratõ est in se vna: siue illa ratio sit ratio subiecti: siue denominet subiectum siue per accidens dicatur de subiecto. equiuocũ autem cuius ratio est alia quomodocũ q̃z illa ratio se habeat ad subiectuz. Exemplum. animal est vniuocum nõ tantum vt dicitur de speciebus suis: sed vt determinetur per differentias. quia habet vnum conceptum determinabilem per eas. ⁊ tamen non dicitur de differentijs vniuoce hoc est in quid. ita q̃ ratio eius sit ratio differentiarum quomodo vniuoce dicitur de speciebus. Ista etiaz altercatio nihil est ad propositum. quia si ens dicatur fm vnum conceptum sui de deo et creatura: oportet dicere q̃ ratio entis sit ratio subiecti. dicetur enim de vtroq̃z in quid: ⁊ ita erit vniuocum vtroq̃z modo.

Alia ē opinio affirmatiua in alio extremo que ponit deuz in genere. ⁊ habent per se auctoritatem

Damã. in elemẽtario. c. 10. supra. ⁊ē. Itez Boetij in libello suo de tri. vbi videtur dicere q̃ duo genera manent in diuinis hoc non potest intelligi tantum fm modum aliquem similem predicandi. quia

15. de trinitate. c. 4°. dicit Aug°. sic. si oscam eternus immortalis incorruptibilis: immutabilis: viuus: sapiens: potens: speciosus: iustus: bonus: beatus: spũs. horum omnium nouissimum quod po sui quasi tantuz videtur significare substantiam. cetera vero huius substantie qualitates. Item idem. 5°. d̃ trinitate. c. 8°. vel. 22°. videtur dicere q̃ actõ proprissime conueniat deo. ergo non tantum manent modi predicãdi similes duob̃ istis generibus. ⁊ ita videtur q̃ oportet intelligere Boecium de illis duobus generibus in se q̃ maneant. 3°. ad hoc videtur auctoritas Auerroys. 1°. me°. commento. 7°. ⁊ incipit textus vbi philosophus dicit aliquam esse vnam primam substantiam que sit mensura aliarum. commentator vult q̃ ille sit primus motor. ergo sicut in alijs generibus primum est aliquid illius generis. ita primus motor est aliquid de genere substãtie. Ad hoc ratio prima ponitur talis. quia potest concipi substantia creata ⁊ substantia increata. ⁊ neuter conceptus ē simplicit̃ simplex. ergo resolũdo remanebit ratio substãtie indifferens ad vtrunq̃z contrahens. ⁊ sic indifferenter accepta videtur esse ratio generis.

Secunda ratio est. quia multa entia simplicia ponuntur in genere sicut angeli fm ponentes eos ē immaterialos. accidentia etiam fm ponentes ea esse simplicia. ergo simplicitas dei nõ excludit ab eo rationẽ generis.

Teneo opinionem meam mediam. q̃ cum simplicitate dei

stat q̃ aliquis sit conceptus communis sibi ⁊ creature. non tamen communis vt generis. Prima pars probata est arguendo contra primam opinionem.

Secundam partez probo p Aug°. 7°. de trinitate. c. 5°. vel. 32°. Manifestũ est deum abusiue substantiam vocari. ratio sua ibi est. quia substantia dicitur quod substat accidentibus. absurdum vero est q̃ deus alicui accidenti substet. hec ratio sic tenet. Non enim intelligit q̃ ratio substantie sit substare accidentibus vt substantia est genus. quia premisit ibi q̃ absurdum est q̃ substantia relatiue dicatur. Sed substãtia vt est genus est limitata sicut statim postea probabitur. omnis autem substantia limitata capax est accidentis. ergo substãtia quecunq̃z que est in genere potest substare alicui accidenti. deus non. ergo ⁊ē. Itẽ arguit Auicẽ. 8°. metha. c. 4°. q̃ deus nõ est in genere. quia genus est pars. deus autem simplex est non habens partem ⁊ partem. ergo deus non est in genere. Iste due probationes sunt simul per auctoritatem ⁊ per rationẽ. Nunc ostẽdo propositum duobus medijs. Et declarantur ex his que sunt ꝓpria deo. Primo ex ratione infinitatis. Secũdo ex ratione necesse esse. Ex primo arguo dupliciter. Primo sic. conceptus habẽs indifferentiam ad aliqua ad que nõ potest conceptus generis esse indifferens: non potest esse conceptus generis. Sed quicquid dicitur communiter de deo ⁊ creatura est indifferens ad finitum et infinitum loquendo de essentialibus: vel saltem ad finitum ⁊ non finitum loquẽdo de quibuscunq̃z. quia relatio diuina nec est finita nec infinita. nullum autem genus potest esse indifferens ad finitum ⁊ infinituz. ergo ⁊ē. Prima pars minoris patet. quia quicquid est in deo perfectio essentialis est formaliter infinituz in creatura vero finitum. Secundaz partem minoris probo. quia genus sumitur ab aliqua realitate que fm se est potentialis ad realitatem a qua accipit differentia. sed nullum infinitum est potentiale ad aliquid: vt patet ex dictis in questione precedenti. Assumptum hoc patet auctoritate Aristo°. 8°. metha°. c. 5°. oportet terminum. i. diffinitionem esse orationem longam. quia significat aliquid de aliquo. ita q̃ oportet illud esse materiam: ⁊ illud formam. Apparet etiam per ratõnem. quia si illa realitas a qua accipitur genus esset vere tota quidditas rei. solum genus completе diffiniret. genus etiam ⁊ differẽtia non diffinirent. quia ratio ex eis non indicaret primo idem diffinito. vnaqueq̃z enim res est semel ipsa. Et ideo illa ratõ que bis exprimeret eam non indicaret primo idem diffinito vel quidditati illius rei. Hanc rationem aliqualiter pertractando intelligo sic. q̃ in aliquibus creaturis genus ⁊ differentia accipiuntur ab alia ⁊ alia re. sicut ponendo plures formas in homine animal accipitur a sensitiua. ⁊ rationale ab intellectiua. Et tunc illa res a qua accipitur genus vere est potentialis ⁊ perfectibilis ab illa re a qua accipitur differentia. Alẽ quãdo ibi non sunt res ⁊ res sicut in accidentibus. saltem in vna re est aliqua prima realitas a qua sumitur genus. et alia realitas a qua sumitur differentia dicatur prima. a. secunda. b. a. fm se est potentiale ad. b. ita q̃ precise intelligendo. a. ⁊ precise intelligendo. b. a. vt intelligitur in primo instanti nature in quo precise est ipsum est perfectibile per b. sicut si esset res alia. Sed q̃ non perficitur realiter per. b. hoc est propter identitatem. a. ⁊. b. ad aliquod totum cui realiter primo sunt eadem. quod ꝯdem totum primo producitur. ⁊ in ipo toto ambe iste realitates producuntur. si tamen altera istarum sine altera produceretur vere esset potentialis ad eã ⁊ vere esset imperfecta sine alia. Ista autẽ compositio realitatũ potentialis ⁊ actualis mima est que sufficit ad rõnem generis ⁊ dñe. Et ista nõ stat cũ hoc q̃ quelibet realitas in aliq̃ sit infinita. Realitas enim

si esset de se infinita quantũcunq; p̃cise sumpta non esset in potentia ad aliquã realitatem. igit̃ cum in deo quecunq; realitas essentialis sit formaliter infinita: nulla ẽ a qua formaliter possit accipi ratio generis. 2°. ex eodem sic. Conceptus speciei non est tantum conceptus realitatis ⁊ modi intrinseci eiusdem realitatis. quia tũc albedo posset esse genus ⁊ gradus intrinseci albedinis possent eẽ differentie specifice. illa autem per q̃ cõmune aliqnod ꝓtrahitur ad deũ ⁊ creaturam snnt finitum ⁊ infinitum que dicunt gradus intrinsecos ipius. ergo ista ꝓtrahentia nõ possunt esse vere differentie nec cum contracto constituũt. ita cõpositum conceptum sicut oportet cõceptum speciei esse conpositum. imo conceptus ex tali contractu ⁊ contrahente est simplicior q̃ possit esse conceptus speciei

Ex istis medij̃ de infinitate habz euidentiam ratio August̃. superius tacta: de subsistere accidenti Habet etiã euidentiam ratõ Auicen. 8°. metha^c^. de ptialitate generis. supra tacta. quia nunquã est genus sine aliqua partiali realitate i specie que non pot esse in vere simplici.

Arguo ergo 3° ex 2° medio. s. ex ratione necesse eẽ. Et est argumentũ Auicen. 8°. metha^c^. ca°. 4°. Si necesse esse habz genus. ergo intentio generis vel erit ex se necesse esse vel non. Si primo mõ tũc non cessabit quouscq; sit ibi differentia. Hoc intelligo sic: q genus tunc includeret differentiam. quia sine illa non est in actu vltimo. ⁊ necesse esse ex se est i actu vltimo. Si autem genus includat totam differentiam tunc non est genus. Si detur scõm membrum sequit q necesse esset constitutum ex eo quod non ẽ necesse esse.

Qno ad illud qd

additur in questione de quocunq; formaliter dicto de deo. dico q nihil tale ẽ in genere ꝓpter idem. quia nihil dicitur de deo formaliter quod est limitatum. quicquid autem ẽ alicuius generis quocunq; sit illius generis ẽ necessario limitatum. Sed tunc ẽ dubiũ qualia sũt illa predicata que dicunt̃ de deo formaliter vt sapiens bonus. ꝛc. Rñdeo. q ens ꝓus diuiditur in infinitum ⁊ finitũ q̃ in decem genera. quia alterũ istorum. scz ens finitum est ꝓmune ad decem genera: ergo quecunq; conueniunt enti vt indifferens ad finitum ⁊ infinitum vl vt est ꝓprium enti infinito conueniunt sibi non vt determinatur ad genus sed vt prius. ⁊ per consequens vt est transcendens ⁊ extra omne genus. quecunq; sũt cõmunia deo: ⁊ creature sunt talia que conueniunt enti vt est indifferens ad finitum ⁊ infinitum. vt enim conueniunt deo sunt infinita. vt creature sũt finita. ergo illa per prius conueniũt enti q̃ ens diuidatur in decem genera. ⁊ per consequens quodcunq; tale est transcendens.

Sed tunc est aliud dubium quomodo ponitur sapientia trãscendens. cũ nõ sit ꝓmunis omibus entibus ⁊ transcendentia videntur ꝓmunia omnibus.

R°. si. de ratõe generis gnãlissimi nõ ẽ in se hẽs ples sb̃ se spẽs sed nõ hẽs aliõ supueniẽs gen°. sic h° ꝓdicamentũ gñ. q; nõ hz supueniẽs gen° ẽ gnãlissi^m^: hz paucas hẽat spẽs aut nullas. ita trãscendẽs q̃ cũq; nullũ hz gen° sb̃ q̃ pinceat. Sz q̃ ipsũ sit cõe ad mlta iferioza h° accidit. h° pz ex alio: q; ens ñ tm̃ hz passiões ꝓuertibiles simplices sic vnũ verũ bonũ ꝛc. Sz hz aliq̃s passiões vbi oppoita distinguũt ꝗ se sic neẽe eẽ vl possi^t^ act° vl põ ⁊ h°. Sic aũt passiões ꝓuertibiles sũt trãscendẽtes q; ꝓsequũt ñ ens inq̃^m^ dcimat ad aliqõ gen°. ita ⁊ passiões distincte sũt trãscẽdẽtes. ⁊ vtrũq; mẽbr̃ illa^m^ distincti est trãscẽdẽs. q; neutr̃ deriat suũ deriabile ad certũ gen° ⁊ tm̃ vnũ membr̃ illa^m^ distinẽti ẽ spẽale formalit̃ ñ ꝓuenies nisi vni enti. sic neẽe ẽ i ista diuisiõe neẽe l possi ⁊ infitũ i ista diuisiõe sirũ l infiniũ ꝛc.

Ita etiam potest sapientia esse transcendens ⁊ quodcunq; aliud quod est cõe ⁊ deo ⁊ creature. licet aliquod tale dicatur de solo deo ⁊ de nulla creatura. aliquod autez de deo ⁊ creatura aliqua. Non oportet autẽ transcendẽs vt transcendens dici de quocunq; ente: nisi sit ꝓuertibile cum primo transcendẽte. s. cum ente.

Alii probãt quar

to modo deuz non esse in genere. quia cõtinet in se perfectõnes omnium generum. Sed istud argumentũ non valet. q; continens aliquid continet illud per moduz sui. Substantia. n. que modo est genus generalissimum vt accipitur p omnibus speciebus inferiozibus continet virtualr omnia accidentia. ita q̃ si deus sola indiuidua sbarũz causaret: illa haberent in se virtutez vñ causarent oia accidentia. Et tamẽ non propter hoc negantur substantie create eẽ in genere. quia continet virtualiter accidentia per modum sui non per moduz accidentium. igitur ex hoc solo q̃ deus continet perfectiones omniuz generum non sequitur ipm non esse in genere. Sed ex absoluta infinitate dei hoc sequitur sicut prius dictum est. Sed contra hoc instat q̃ infinita) simpliciter nõ concludit ꝓpositum. quia philosoph° 6° topichoz increpat diffinitionem linee recte. hanc. s. Linea recta est cuius medium non exit extrema. per hoc q̃ si infinita linea esset: recta esse posset. nõ autem haberet tunc medium nec extrema. non ẽ autez aliqua diffinitio increpanda. quia non conuenit illi quod impossibile est esse in genere. ergo non est impossibile lineam infinitam esse in genere. Et per ꝓs infinita) nõ necessario excluditur a genere. Rñdeo primo ad intentionem auctoris q̃ linea recta est quoddam totum per accidens. Et si hoc totuz diffiniatur assignabitur vna diffinitio correspõdens linee. ⁊ alia corrñdens recte. illud quod corrñdebit recto loco diffinitionis non contradicet formaliter infinito. q; rectum non contradicit formaliter infinito. ⁊ cuicunq; repugnat formaliter diffinitio cidez repugnabit ⁊ diffinitum. Quod aũt i diffinitione illa quam increpat ꝓbus assignatur tanq̃ diffinitio recti est hoc habere medium inter extrema. istud formaliter repugnat infinito. ergo oportz q̃ si diffinitio ista esset bona q̃ rectum formaliter repugnaret infinito. Sz h° est falsuz lz virtualit̃ repugnet infinito quatenus sb̃m suum. s. linea formalit̃ repugnat infinito. non ergo intendit dicere ꝓbs q̃ linea infinita potest esse i genere. sed q̃ rõni recti non repugnat formaliter infinitas. Et ideo illa diffi° cui repugnat formaliter infinitas non est recti inq̃tum rectum. Non. n. increpasset istam. Linea recta est longitudo sine latitudine cuius extrema sunt duo puncta eque ꝓtensa. quia hic eẽt aliq̃d repugnans infinitati. sed illud assignaretur tanq̃ ratio linee non tanq̃ ratio recti. ⁊ tunc bene assignaret. quia cum ipi linee repugnet ifinitas bene assignaretur diffinitio sibi corrñdens: cui repugnat infinitas. Sed alia est difficultas ad rem. vtrum linea infinita possit esse in genere q̃titatis. ⁊ si sic. non videtur videre due rõnes sumpte ex infinitate. Rñdeo. nunq̃ ad summum in inferiori sequitur summum in superiori nisi illud inferius sit nobilissimuz cõtentuz sub illo superiori. Sicut non sequitur perfectissimus asinus ergo perfectissimum animal: sed gratia materie sequitur perfectissimus) homo ergo perfectissimuz animal. quia homo est perfectissimuz animaliũ igitur non sequit optimum siue perfectissimum ens ad q̃ fectissimum aliquid eozuz que continẽtur sub ente nisi illud sit simpliciter p̃fectissimum sub ente. quantitas autem

Universidad de Deusto
Biblioteca

non est tale nec aliquid alicuius generis. q2 quodlibz ē limitatum. immo nihil est tale nisi qō ē pfectio simpliciter qō ex se pōt esse ifinitū. ⁊ iō nō sequit pfectissima quātitas. g̃ pfectissimū ens nec etiā sequitur de aliqua re alicuius generis sed tamen sequitur pfectissima ueritas vel bonitas ergo perfectissimū ens. Ita cum infinito qō non tm̃ dicit pfectiōem summā. sed etiam non possibilē excedi. non sequitur infinitum ens nisi precise ad infinitum tale: quod est perfectissimum in quo est ratio entis. qō s. dicit pfectionem simpliciter. Et ideo licet esse quantitas infinita in ratione quantitatis: cuz tamen quantitas nō sit perfectō simpliciter: non sequitur q̃ sit infinitum ens. quia non sequitur q̃ sit ens quod nō potest excedi i perfectione esset igitur infinita linea in genere quātitatis. quia esset limitatum ens simpliciter ⁊ excessum simpliciter a perfectori ente. sed infinitum ens simpliciter ñ potest esse in genere. Et ratio est. quia p̃ma infinitas non tollit omnez potentialitatem quam requirit ratio generis. sed tm̃ ponit infinitatem secundum q̃d alicuius imperfecte entitatis in qua ut illa est bene potest esse cōpositio in quo cūq̃z gradu illa ponatur. sed secunda necessario tollit omnem potentialitatem sicut prius declaratum est. Contra ista obijcitur. quia tunc ponuntur contradictoria concedendo conceptum cōmunem dictum in quid de deo ⁊ creatura: ⁊ negando deum esse in genere. Omnis enim conceptus dictus in quid si est conceptus cōmunis. uel est conceptus generis. uel diffinitionis. alioquin erunt plura predicata quā docuit Aris. in primo thopicorum. Ad istud dico q̃ non sunt contradictoria quod patet auctoritatibus Augusti. 7° de trini. ca° ubi prius. ubi negat eum esse substantiam. ⁊ tamen concedit q̃ propzie ⁊ vere est essentia. sed si esset conceptus aliquis equiuocus essentie ut conuenit deo ⁊ creature. ita posset esse conceptus equiuocus substantie ⁊ posset dici substantia sicut essentia. Similiter Auic. 3°. methaphysice. ca° quarto ubi negat deum esse in genere concedit ipsum ibi ē substantiam. i. ens non in alio. Et q̃ accipiat ens non equiuoce ab illo conceptu secundum quem dicitur de creatura videtur per ipsum primo methaphy. ubi dicit q̃ ens in se non habet principiuz quapropter scientia non inquirit principia entis absolute. sed alicuius entis. Si autez ens haberet alium cōceptum in deo ⁊ creatura bene entis esset principium secundum se quia entis secundum vnum conceptum esset ipsū ens principium secundum alium conceptum. Cum autem arguis si est dictum in quid. igitur est genus vel diffinitio. Respondeo Aristo octauo methaphysice docet quale predicatum dictum in quid sit diffinitio. inducit enim ibi contra ydeas Platonis dicta antistenicorum. quos in hoc approbat dicentes term. inum esse rationem longā. Et post subdit quare substantie est cuius contingit esse terminum ⁊ rationez puta cōposite. siue sensibilis fuerit siue intellectualis. primorum autem ex quibus hoc non est supple diffinitio. Et sū dit rationem. Si quidem aliquid de aliquo significat ratio diffinitiua. hoc debet intelligi virtualiter non formaliter sicut alias dictum est. Et subdit ex hoc quidem esse ut materiam. illud vero ut formam. Ex quo videtur ibi arguere q̃ ydea si poneretur non esset diffinibilis. ⁊ si rō sua aliq̃ mō valet pri simplicitatem ydee. multo magis negaret ipse diffinitionem a deo cuius est ipsa simplicitas. sequitur igitur ex auctoritate eius q̃ nihil est dictum in q̃d ō deo vt diffinitio. Ex eodem sequitur q̃

nihil omnino ōr de deo in quid vt genus quicquid enim hz genus potest habere differentiam ⁊ diffinitionē q2. 7. meta. c. 13. aut genus nihil est preter species. aut si est. est quidem vt materia. ⁊ tunc cuius est genus oz ipsū ponere posse habere differentiam tāq̃ formā. si igit aliquid ē dictū ō deo in quid. arguēdo ex auctoritate Ar̃. cōstructiue nō destruciue. sequitur q̃ illud nō sit genus nec diffinitio sed cum infers est genus vl' diffinitio. quia Arist. nō dixit ē aliqua p̃dicata in quid dicta. g̃ nō sunt alia. arguis ab auctoritate destructiue. ⁊ ē falsa ptis. Sed dices tunc Arist. nō tradidit sufficienter omnia predicata i quid dicta. Rñ°. plus in primo tophi cozz. distinxit predicata ppter distinctionem pbleumatū. q2 diuersa pblemata habent diuersum moduz timinādi et diuersitate predicatorū. non ergo enumerat ibi omnia predicata. quia ñ differentiam specificam. lz differentiam generalem collocauerit sub genere. ⁊ ñ differentia specifica habet propriaz rationem predicādi. Spēs etiā hz ppā rationem predicati aliam a diffinitōne aliodn male poneret porphy. quicq̃z vniuersalia. Non igit insufficienē distinxit ibi Arist. predicata. q2 distinxit oia de quib' pbleumata querēda requirūt specialem artem terminādi: quā ibi intendeb ut tradere. transcendentia autez non sūt talia predicata. quia non sunt ō eis specialia pbleumata. pbleuma. n. presupponit aliquid certuz ⁊ querit dubium ex. 7. metha. c. ul. Ens autem ⁊ res imprimuntur in anima p̃ma ipressione. fm Aui. p̃mo metha. c. 5. ⁊ ideo ō cōceptibus illis cōtissimis non sūt pro bleumata p se terminabilia. Nō enim igitur oportuit ea videlicet numerari inter predicata pbleumatuz. Sz nūq̃d Arist. ista predicata generalia nusquā docuit. Respondeo ex octauo metaphy. docuit nihil dici de deo vt genus ex auctoritate preallegata. Et tamē docuit vniuoce dici de deo ⁊ creaintra veritatem secūdo metha. sicut supra allegatum est. principia sempiternorum ē verissima ⁊ in hoc docuit entitatem vniuoce dici de deo et creatura. quia subdit ibi secūdo methaphysice quod sicut vnnmquodq̃z se habet ad esse sic ad veritatem. patet etiam secundum eum q̃ si ens dicatur de deo q̃ hoc erit secundum quid. ergo in istis docuit implicite aliquod predicatum trāscendēs dici in quid. ⁊ non esse genus nec diffinitionem. ⁊ aliqua predicata transcendentia dici in quale vt verum. ⁊ non esse propzia. nec tamen accidentia secundum quod ista vniuersalia competunt speciebus aliquorum generum. quia nihil quod est alicuius generis conuenit deo aliquomodo. Docuit etiaz idem aliquomodo quarto thopicorū. in fine si sequitur aliquid semper ⁊ non conuertitur. difficile est separare quod non sit genus. ⁊ subdit potest vti eo vt genere quod semper est consequens cuz non conuertatur quasi dicat hoc expedit opponenti. ⁊ subdit deinde. alio autem protendente non in omnibus obedire. quasi dicat hoc expedit respōdenti non concedere omne consequēs non conuertibile esse predicatuz vt genus. Et si non loqueretur de predicato dicto in quid non haberet apparentiam illud quod ipse docet opponentem vti tali vt genere. ergo innuit ibi quod aliquid est commune predicatum dictum in quid. quod non est genus. Et qō loquitur ō predicatione in quid. videtur per exempla sua. tranquillitas est quies. predicatio enim in abstractis non est predicatio in quale. vel denominatiua. ergo ⁊c.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ad argumenta.

pro 2ª opi. Ad Dañ. Rñdeo. lz ml ta uerba dicat in diuersis locis q̃ videt dicere deũ ee in genere: vnũ tñ vbuz qò dicit in elementario ca° 4°. soluit oia. ibi eni dicit sic. Substantia q̃ continet supsubstancialit increatam deitatẽ ꝓg noscibilit aũt ⁊ contentiue omnem creaturam generũ est genus. non igitur dicit substantiam que est generum continere contentiue deitatem sicut continet creaturam sed supersubstantialiter. h° est accipiendo illud qò est perfectionis in substantia fm q̃ est genus ⁊ reliquẽ do illud quod est imperfectionis. quomõ dicit Auic. 9° metha. deũ esse ens per se. Ad Boetium dico q̃ nusq̃ i uenitur dicere in libello illo q̃ duo genera manent in diuinis nec breuiter genera nec differentia generum. nec etiaz modi eozum. nec rationes eozum manent ibi. quia sicut genera ⁊ ea que in eis sunt limitata sunt. ita ⁊ modi ⁊ rationes eozum loquendo de rationibus prime intentionis que fundantur i istis quia in limitato non potest aliquid fũdari nisi limitatuz. dicit tamen Boeti° in libello suo de trini. ca° primo. q̃ enumeratis ꝑdicatis hec si quis in diuinaz ꝑdicationẽ cõuerterit oia mutãt q̃ mutari possunt. ad aliq̃d vero oino ñ mutat ibi. Et. j. eentia cõtinet vnitatẽ relatio multiplicat trinitatẽ. Et ex istis accipit q̃ inuat sbaz ⁊ relatõem manere i diuinis. Sed exp̃sse dicit ibi. q̃ nec sba que ẽ genus nec aliq̃d eius manere ibi dicit eni cum dicim' deus. sbaz significare videmur. sz eã q̃ sũt ultra sbaz. q̃ mõ Dañ. sbam dixit substãtialit. Intẽdit ergo q̃ duo modi ꝑdicandi sunt in diuinis. s. ꝑdicati relatiui ⁊ essentialis. quos modos Aug. magis exp̃mit 5° ò trini. co° 6° ul. io. ad se ⁊ ad aliud ⁊ oia ꝑdicata formaliter dicta de deo sub altero istoꝝ membrozum cõtinent. Sed sub primo membro continentur mlta predicata que habent similem modum predicandi qualitati ⁊ q̃tati non autẽ sola illa que habent similem modum ꝑdicandi illis que sunt ò predicamẽto substantie. sub secundo autem membro cõtinentur omnia que habent similẽ modum predicandi quibuscũq̃ relatiuis siue sint relatiua propie siue non. Sed quare omnia essentialia dicantur precise predicari secundũ substantiam ⁊ contra ea distinguantur predicata dicta ad aliquid cum tamen illa predicata dicta ad aliquid transeant per idem ptitatem in substantiam sicut ⁊ alia. Ratio assignabitur in sequenti questione de attributis. dubtatione secũda cõtra solutionẽ principalẽ. Ad Auer. dico q̃ non videtur habere intentionẽ magistri sui Arist. quia Arist. in ca° 4° illius decimi quart an i substantiis sit aliquid vnum quod sit mensura aliozum. an hoc ipsum vnum. Et probat ex intentione contra Platonem q̃ non sit ipsum vnum. sed aliquid cui cõuenit ipsum vnuz sicut est de omnibus alijs generibus loquendo de vno ⁊ de oib' alijs mẽsuratis i illis generib' Et concludit in fine. quare si quidem in passionibus ⁊ qualitatibus ⁊ quantitatibus ipsum vnum aliquid vnum sed non hoc ipsius substantie. sed in substantijs necesse est similiter se habere similiter enim se habet i omnibus. Sup quam litteraz ponit cõmentator verba preallegata. Sed si primus motor poneretur mensura ipsius generis substantie hoc ipsum vnum poneretur mẽsura. quia primus motor propter simplicitatem suam multo verius esset h° ipsum vnum q̃ ydea Platonis. Quid igitur est mensura prima ipsius generis

Rñdeo aliqua substantia illius generis prima cui conuenit vnitas. non est autem primus motor mensura intrinseca illius generis sicut nec aliorum. quan-

nus tamen eciaz est mensura extrinseca omniuz. aliquo modo ⁊ immediatius mensura substantiarum que sunt perfectioza entia quam accidentium. que sunt remotioza ab ipsa. nullius tamen generis est mensura intrinseca. Ad primam rationem dico q̃ si substantiaz abstrahas a creata ⁊ increata nõ accipitur substantia vt est conceptus generis generalissimi. quia increata repugnat substantie hoc modo. quia substantia hoc modo includit limitationem. Sz accipitur ibi substantia ꝑ ente in se ⁊ ñ ente in alio. cuius conceptus prior est ⁊ communior conceptu substantie vt est genus sicut patuit per Auicen. vbi. s. Ad aliam rationez concedo q̃ compositio rei ⁊ rei non requiritur in ente in genere. sed requiritur compositio realitatis ⁊ realitatis. quaꝝ altera ꝑcise sumpta in primo signo nature est in potentia ad alteram ⁊ pfectibilis per alteraz. talis aũt cõpositio nõ põt esse realitatis infinite ad realitatem infinitam omnis autem realitas in deo est ifinita formaliter. sicut supra declaratum est. g. 7ẽ.

Ad primum argumentum principale concedo q̃ iste conceptus dictus de deo ⁊ de creatura i qd cõtrahitur per aliquos conceptus dicẽtes quale contrahentes. Sed ipse cõceptus dictus in quid non est cõceptus generis. nec illi conceptus dicentes quale sunt conceptus differentiaꝝ. quia iste conceptus qdditatiu' est cõis ad finitũ ⁊ infinitũ que cõitas non põt ee in ꝓceptu generis. Isti etiã conceptus cõtrahentes dicũt modũ intrinsecum ipsius contracti ⁊ non aliquã realitatẽ pficientez illam. differentie aũt non dicũt modũ intrinsecum realitatis alicuius generis q̃ in quocũq̃ gradu intelligatur aĩalitas non propter hoc inuenitur rõnalitas vel irrõnalitas eẽ modus intrinsec' aĩalitatis. sed adhuc intelligit aĩalitas in tali gradu vt pfectibil' a rõnalitate ꝑ irrõnalitate. Sz hic ẽ vnũ dubiũ. quõ põt conceptus ꝓmunis deo ⁊ creature realis accipi nisi ab aliqua realitate eiusdem generis. ⁊ tunc videtur qò sit potẽtialis ad illam realitatem a qua accipitur conceptus distinguens vl differẽtie. sicut prius argutum est de conceptu generis ⁊ differẽtie. ⁊ tunc stat argumẽtũ supius factum ꝑ prima opi. q̃ si eẽt aliqua realitas. distinguẽs in re ⁊ alia distincta videt q̃ res sit cõposita qz hz aliquid q̃ conueniat ⁊ quo differat. Rñ. q̃ qñ itelligitur aliqua realitas cũ mõ intrinseco suo. ille cõcept° nõ est ita simpliciter simplex q̃n possit cõcipi illa realitas absq̃ mõ illo. sz tũc ẽ conceptus ipfectus illius rei põt ẽt ꝓcipi sub illo° ⁊ tũc ẽ ꝓceptus pfectus illius rei. Exm si eẽt albedo sub. io. gradu intentionis q̃tũcũq̃ esset simplex oino in re posset tamen cõcipi sub rõe albedinis tãte ⁊ tẽ pfecte cõcipeẽ ꝓceptu adequato illi rei l' possz ꝓcipi precise sub rõe albedinis. ⁊ tũc concipietur ꝓceptu impfecto ⁊ deficiente a perfectione rei. ꝓceptus aũt impfectus posset eẽ ꝓmunis illi albedini ⁊ alij. ⁊ cõceptus pfectus ꝑ prius eẽt. requiritur igitur distinctio inter illud a quo accipit ꝓceptus cõmunis ⁊ illud a quo accipit cõceptus ꝑ prius non vt distinctio realitatis ⁊ realitatis. sed vt distinctio realitatis ⁊ modi ꝑ prij ⁊ intrinseci eiusdẽ. que distinctio sufficit ad habẽdũ pfectũ ꝓceptũ vel impfectũ de eodẽ quoꝝ impfectus sit cõis et ꝑ fect° sit ꝑ prius. sed ꝓceptus generis ⁊ differẽtie requirũt distinctionem realitatum nõ tm eiusdem realitatis pfecte ⁊ impfecte concepte. Istud potest sic declarari. si ponamus aliquem intellectum perfecte moueri a colore ad intelligendum. realitatem colozis ⁊ realitatem differẽtie quantuncunq̃ habeat ꝑfectum cõceptum adequatum prime realitati: non tamen habet in hoc conceptum

realitatis a quo accipitur differentia. nec econuerso. sed habet ibi duo obiecta formalia qua nata sunt terminare conceptus proprios distinctos. Si autē tm̄ esset distinctio in re sicut realitatis sui modi intrinseci rei. non posset intellectus habere ꝓprium conceptum illi⁹ realitatis ⁊ non habere conceptum illius modi intrinseci rei saltem vt modi. sub quo conciperetur. licet ille modus non conciperetur sicut de singularitate concepta ⁊ modo sub quo dicitur cōcipi vt patet alibi. Sed in illo perfecto conceptu haberet vnum obiectum adequatuz illi. s. rem sub modo. Et si dicas saltem conceptus communis ē indeterminatus ⁊ potentialis ad specialem conceptum. ⁊ realitas ad realitatem vel saltem non erit infinitus. quia nullum infinitum potentiale ad aliq̄d Concedo ꝙ conceptus ille communis deo ⁊ creature est finit⁹. hoc est non ē ō se infinitus positiue. ita quod ō se includat infinitatem. quia si eēt infinitus nō eēt cōmunis de se finito ⁊ infinito. nec est de se finitus positiue. ita ꝙ de se includat finitatem. qz tunc non competeret infinito. sed est de se indifferens ad finitum ⁊ infinitum ⁊ iō est finitus negatiue. i. nō ponens infinitatem. ⁊ tali finitate ē determinabilis per aliquem ꝓceptum. Sed si arguas ꝗ realitas a q̄ accipitur est finita non sequitur. nō. n. accipitur ab aliqua realitate vt conceptus adequatus realitati. siue vt perfect⁹ ꝓceptus illi realitati adequatus. sed diminutus vl' impfectus intrm̄ etiam ꝙ si illa realitas a qua accipitur videtur pfecte ⁊ intuitiue. intuens ibi nō habez distincta obiecta formalia. scilicet realitatem ⁊ modum. sed idem obiectum formale. tamen intelligens intellectione abstractiua propter intellectionis illius imperfectionem potest vnum habere pro obiecto formali licet non habeat alterum. Istud etiam potest vlterius declarari si cuiuslibet vniuersalis ponitur esse proprius indiuiduum puta in re proprium indiuiduum animalis proprium indiuiduum hominis et cetera. tunc non tantum conceptus generis est potentialis ad conceptum differentie: sed proprium indiuiduum generis est potentiale ad proprium indiuiduum differentie: si autez accipiam⁹ proprium indiuiduum huius conceptus ens: quod indiuiduum est in deo: ⁊ proprium indiuiduum huius quod ē infinitum: idem indiuiduum est nec ē potentiale ad se ipsum. Sed saltem quere⁹ quare entitas non habet proprium indiuiduum in re quod sit in potentia ad indiuiduum determinantis. vt primo intelligatur hoc ens quam infinitum. Respondeo ꝙ quando aliquid de se esse ⁊ non tantum capax illius esse: tunc etiam est de se habere q̄libet conditionem necessario requisitam ad esse. ens autem vt conuenit ō s. ens per essentiam est ipsuz esse infinitum ⁊ non aliquid cui tm̄ conuenit ipsum esse. ⁊ ideo ex se est hoc ⁊ ex se infinitum. vt quasi per priuz intelligatur aliquo modo infinitas esse modus entitatis p essentiam q̄ ipsum intelligat hoc esse. ⁊ ideo non oportet querere quō hoc ens sit infinitum quasi prius conueniat sibi singularitas q̄ infinitas. ⁊ ita ē vniuersaliter in his. que possūt esse entia per essentiam non per participationem tale primo determinatur ex eo vt sit tale per essentiam. ⁊ ut sit infinitum tale ⁊ ut sit hoc de se. Et si arguis i diuiduum includit indiuiduum ꝗ commune includit cōe. ꝗ si hoc ens includit infinitatem hanc. ⁊ ens in cōi includet infinitatem in communi. Rōdeo consequentia non valet. quia indiuiduum includit perfectionem aliquam quaz nō includit continue ⁊ per illam perfectionem potest formaliter includere infinitum. ⁊ tamen commune ex ratione cōceptus communis non includit illum ut conceptum inclusum: sed est aliquo modo determinabile per ipsum.

Ad aliē. secundo metha. patet per ipsum quarto metha. ut dictum est. Ad dam̄. quinto patet per magistrum distinctione 19. quia ponit ibi speciem p aliqua similitudine speciei ad indiuidua. ē tamen maior dissimilitudo secundum Augustinum. ⁊ ideo Augustinus de trini. negat ibi speciem sicut et genus. Unde illa distinctio Porphiri speciis dicitur que predicatur ō pluribus in quid. debet intelligi ꝙ in illis pluribus plurificetur species secundum naturam. in personis autem diuinis ñ plurificatur natura diuina. Spēs etiam secundum se habet realitatem correspondentem sibi potentialem ad propriam realitatem indiuidui. essentia diuina nullomodo est potential' ad relationem sicut dictum fuit supra distinctione quinta questione secūda.

Ad vltimū de sapientia. dico ꝙ non ē spēs generis vt transfertur ad diuina. nec fm illam rationem trāsfertur. sz fz rōez sapiētie vt ē trāscēdēs quō aūt tle pōt eē trāscēdēs dictū ē supius in so. principali articulo. 3. Dubiū tm̄ ē de hac sapia q̄ ē in nobis. vtz sit idiuiduū sapie trāscendentis ⁊ qualitatis an alterius vm̄. ꝙ nō vtriusqz videt. qz nihil idē potest sub diuerſ p̄dicatis dictis in q̄d de eo non sub alternis. sapia aūt trāscēdens ⁊ qualitas nō sub alterna sūt ꝗ ñ. Itē sapientia trāscēdēs ē passio entis. ꝗ ens non ōz de ea in q̄d nec econuerso. et di. 3 igitur nec aliq̄d in q̄ includitur sapiētia trāscēdēs includit ens i q̄d qz tūc illud eēt ens p accidēs. includēt n. cōntialiē rōnem subiecti ⁊ passionis q̄ nō faciūt aliq̄d vnū p se sz tm̄ p accidēs. Si hec arguēta valēt vnum indiuiduū sapiētie trāscēdētis vl' tm̄ generis qualitatis. nō videtur dādū scōz qz tunc nō eēt in nobis pfectō simpliciter qō vī cōtra august. 15. de tri. c. 3. oīs circa nos creatura clamat. ⁊c. Si pri⁹ det ꝗ nō oīs habitus formaliter ē in genere qualitatis. sed omnes sunt trāscēdentes qui important perfectionez simpliciter.

Zero utruz

cuz simplicitate dei possit stare aliquo mō distictō p fectionū cōntialiū. p̄cedens aliquo mō omnem actū intellectus. Arguo ꝙ nō. augu. 15. de tri. c. 5. Non sicut in creatura sapiētia ⁊ iusticia sūt due qualitates ita in deo. sz que iusticia ipsa est ⁊ bonitas. Ex hoc arguo p̄dicatio in abstractis non ē vera nisi sit per se primo mō. ꝗ ista. sapiētia est veritas ē per se primo mō. Et ita nullo mō ē distictio inē sub iectū ⁊ p̄dicatū. sed subiectum per se ī cludit predicatū. qz hoc pertinz ad per se p° mō ꝗ. ⁊c. Contra dam̄. li. p°. c. 4 si iustū si bonū si q̄d tale dixeris nō naturā dicis dei. sz que circa nāz. dicis āt aliq̄d qō ꝓcedit oēm actū intellectus. ꝗ ante opus ⁊ actum intellectus est aliquid in deo quod nō est formaliter natura.

In ista questione

sunt multe opi. quas non oīs intēdo recitare. sed due sunt tenentes conclusionem negatiuā que tamen inter se differunt vel contradicūt. quozuz vtraqz ponit ꝙ simplicitate dei non stat distīctio attributozum aliqua nisi tantum rationis. Sed prima ponit ꝙ nec illa potest haberi nisi per respectum ad extra. Secunda ponit istam distictōez rōis posse haberi absqz respectu ad extra. Prima innititur isti rōni. q̄ñcūqz in vno extremo ē differentia rationis cui coarñdet in alio extremo oria real distinctio vl' oria rationis sumitur per comparationem ad distincta realiter.

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Exemplum de distinctione scōm rōem dextri ⁊ sinistri in colūna que sumitur p respectum ad distinctionē realē eorū in aiali. sic de distinctione rōis in puncto vt est principiū ⁊ finis. que distinctio sumit per respectum ad lineas realr diuersas. Sed attributa diuina habent i creaturis aliqua re distincta sibi corrñdentia. vt bonitas bonitatē. sapientia sapientiā. ⁊ alia que vere dicunt attributa p que excludūtur quedaz ꝓprietates diuie. vt sempiternitas ⁊ eternitas que ꝓprie nō sunt attributa. ⁊c. Adherētes huic rōni tenent q̄ sic distinguūtur attributa p respectum ad intellectū nostrū: in tm q̄ illis corrñdentibus i creaturis circūscriptis nō nisi vnicus ꝓceptus ⁊ simplex posset formari de essēa diuina. que unico noie exprimeret. naz alia nomina si imponerētur aut essent nomina synonima. quia idem re ⁊ rōe eēt eis corrñdens. aut vana qz nihil eis corrñderet. Modus eorum ponendi est talis. oibus rōnibus attributorū que. s. dicunt pfectionē in deo ⁊ in creaturis. corrñdet in deo vnitas eēntie nō fm esse qd̄ absolute habz vt dictū est. sed scōm respectū quē hz ad creaturaz nō in genere cāe efficientis. sic. n. nulluz sumit attributum vt sapia qz sapiaz facit. nec etiā ad remouēdū aliquid a deo quos duos modos videtur dicere Auicen. ⁊ Rabi. Sed ingtum essentia diuina ꝓparatur ad creaturas fm ratōnem cāe formalis integritatem omnis perfectionis in se continens que disperse ⁊ ꝓperfecte est in creaturis. ⁊ per hoc ē eēntia illa ab omnib' diuersimode imitabilis. Ultra. ista opi. dicit q̄ pluralitas perfectionum attributalium vt ē in essentia diuina est quasi in potentia. vt aūt est in cōceptu intē' est quasi in actu Exemplum de vniuersali in re ⁊ in itellectu: sed diuersimode habent esse ista plura in diuersis intellectibus. In diuino quidem ⁊ beato creato ex plenitudine perfectionis illius essentie simplicia ipsa concipitur scōm diuersas rōnes. ⁊ ex hoc prouenit multitudo conceptuū scōm actum in intelligentia. sed ab itellectu lumine naturali intelligente concipiūtur a posteriori inquātum ex perfectionibus realiter diuersis in creatura format conceptōnes ⁊ perfectiones corrñdentes in deo ꝓportionales. nullus tamen intellectus sine respectu ad illa ꝓportionalia eas actu intelligit. siue ab illis proportionalibus intelligat eas. vt 3' intellectus. siue non. sed ex essentia vt primus intellectus ⁊ secundus. limitate autem perfectiones inquantum actu in intelligentia sunt dicuntur rationes. ⁊ dicitur hic ratio conceptio perfectionis determinate ex respectu ad determinatam sibi in creatura corrñdentem.

Alij declarant istam positionem sic. q̄ sicut intellectus diuinus apprehēdit suam essentiam scōm rem vnam ⁊ simplicem. virtualiter tamen oiuz perfectiones quātuncunq̄ limitatas ⁊ determinatas absq̄z limitatione ⁊ defectu continentez: ꝓpter quod est imitabilis a quibuscunq̄ rebus quascunq̄ perfectiones limitatas importantibus: intelligendo illam essentiam vt vnam fm rem. intelligit tamen illam aliquo modo multiplicem ratōnem. vel intelligit in vna re multa fm rōnem inquātuz apprehendit eam sb̄ alia ratione imitabilez a leone ⁊ sub alia rōne ab asino: ⁊ hoc ingtum asinus ⁊ leo scōm diuersas perfectiones diuersorum graduum ipsam perfectionem diuinam sunt participantes ⁊ imitantes vel apti imitari. Ita intellectus diuinus suam essentiam scōm rem simplicem: virtute tamen oium entiaz perfectiones simplices ⁊ absolutas absq̄z limitatione ⁊ defectu ꝓtinentem apprehendens vt ꝓpter eminentiam sue perfectionis eisdem perfectionibus eminentius est perfecta. intellit illam essentiaz vt vnā scōm rem ⁊ multiplicit perfectio

ne scōm rationem diuīte perfectam. Et si non apprehenderet q̄ creatura diuersis perfectionibus realiter differentib' perficeretur ingtum est bona ⁊ sapiens siue q̄ ilte diuerse perfectiones importātur in creatura non apprehēderet se sb̄ alia ratione perfectum sapientia. ⁊ sub alia rōne perfectum bonitate. Nec apprehenderet differentiam rationis iter suam sapientiā ⁊ suam bonitatem nisi apprehenderet differentiam scōm rem sapientie ⁊ bonitatis in creatura. aliquin ab vno eodem modo se habente scōm rem ⁊ scōm conceptum sumeret vnitas ⁊ pluralitas. Cum igitur essēa diuina ut in se consideratur non sit nisi aliquid indistinctū omnino simplex re ⁊ rōne non potest dici q̄ absq̄z comparatione eius ad aliqua in quibus inuenit diuersitas rei vl rationis q̄ talis distinctio esse possit. quia cum apprehendit illud quod est omio simplex ⁊ vnicum sub rōne qua sibi competit fm se ⁊ absq̄z habitudine ad aliquid in quo sit aliqua distinctio. sicut apprehensuz non est nisi vnum fm rem. ita non pōt apprehendi nisi scōm vnam simplicem rōnem. Nec etiam illa. s. intelligibile et itelligens potest circa essentiam suam apprehendere vt differentia quedaz ex comparatione eorz ad inuicem. vel vt mutuo se respicientia: nisi iam in sua differentia existere supponant siue quandā differentiā importātia. Que. n. appbendūtur vt quedā differentia mutuo se respicientia: ⁊ que etiā operatione intellectus vt differētia ad inuicem comparant. iam in sua differentia existere supponūtur. Que autez ex operatione rōnis vel intellectus habent q̄ sint quedam entia scōm rōem ⁊ ad inuicem ratione differentia. non pñt dici constituti in tali suo esse ⁊ habere oriam hanc hz rōnem ex compatione eorz inter se p operationez rōnis vel intē'. imo ista 2ª operatio ꝓnam necessario ꝓsupponit. ita q̄ ꝓmo per opationē vnam rōnis in tali esse distincto constituūtur. ⁊ 2° p aliā opationem intellectus sic distincta ad inuicem comparātur. sicut. n. cum res vere absolute comparātur ad inuicem supponūtur habere esse distinctum fm rem. sic etiam cum res rōnis ad inuicē compantur ꝓsupponūtur habere distinctum eē scōm rōnem. igitur si intellect' diuinus apprehendit essentiam suaz vt differentē scōm rōnem ab attributis. ⁊ ēt appbendat ipa attributa vt oria fm rōem. ⁊ sub hac differentia ista ad inuicem compat. in ipsa fm se actualiter sē illa vt sic oria. ⁊ sub sua actuali distinctione quā sic habent scōm se. mouent intellectum diuinū vt ipsa sic distincta concipiat ⁊ ad inuicem compet hoc autem non videtur conueniens. Ratō ista confirmatur quecunq̄z eni differūt aut habent oriaz hz se vel ex seipsis formaliter p illud quod sunt fm seipa absq̄z ꝓparatōne ad aliqua realiter differētia. ⁊ ista differunt fm rem. alia aūt sūt que habent pluralitatē siue differentiā ex comparatōe ad aliqua realiter differentia. ⁊ ista differunt rōne. ⁊ hoc patz in creaturis. Naz supposita vnitate forme specifice scōm rem in illa distinguit itellectus rōnem generis ⁊ oric que dicunt non diuerse res sz diuerse rōnes. Sed hec diuersitas non posset accipi i illa re vna ⁊ simplici nisi per intellectū ꝓpareē ad aliqua realiter differentia et scōm quēdam ordinem illi vnice rei cōuenientia. vnū ⁊ idem ēt nō haberet diuersas rōnes veri ⁊ boni nisi itelligere ⁊ velle illud vnum ⁊ idem sb̄o eēnt alicubi actus realiter diuersi ⁊ ad inuicez ordinati. Hoc etiam pz in deo: qz circū scripta comparatōe omnimoda ad diuersas essentias creaturarum realez diuersitatē importātium. essentie diuina non apprehenderē ab intellectu diuino sub rōne diuersarum ydeaꝝ vel formarum sola rōne differentium. sed sb̄ vna

Universidad de Deusto Biblioteca

rõne simplici oio indistincta. Et hec est intentõ ꝓmẽtatoris. i2. metha. ꝓmẽ. 39. vbi loquens de mã hac dicit q̃ vita sapientia ꝛc. dicunt ꝓprie de deo. quia deus dr̃ ꝓprie de vere viuens ꝛ sapiens ꝛc. talia aũt ꝛ ꝓsilia que significant per modũ dispositionis ꝛ dispositi in reb' ĩmãlibus reducũtur ad vnum in esse ꝛ ad duo in ꝓsideratiõe. intellect'. n. nat' est diuidere adunata in esse. sed in reb' ꝓpositis cum disponit ꝓpositũ per formam: aut cũ disponit habentẽ formã per formam: intelligit vtraq̃ adunata aliquo modo ꝛ differentia aliquo mõ. cum autem fuerit ꝓsiderata dispositio ꝛ dispositum in rebus ĩmãlibus tũc reducunt ad vnam intentionẽ oibus modis ꝛ nullus modus erit quo p̃dicatũ distinguatur a subiecto extra intellectũ. s. in esse rei: sed nullã diam intelligit intellectus int̃ ea in essendo nisi fm acceptionẽ. s. q̃ idem accepit dispositũ et dispositionem vt duo quorũ. ꝓportio ẽ ad inuicem sic. ꝓportio p̃dicati ad sb̃m intellectus. n. potest intelligere idem his duobus modis fm similitudinẽ ad p̃ positionẽ carthegoricã in rebus compositis. sicut intelligit multa p similitudinẽ.

Contra istam positionẽ

ꝑmo arguit sic. Quicquid est perfections simplr in creaturis ꝑncipalius est in deo ex se ꝛ nõ ex respectu aliquo attributũ est simplr perfectionis i creatura. ita q̃ simplicit̃ est melius ipũm q̃ non ipm. q̃ ꝛc. ꝓbatio maioris. perfectũ semp est independens ab imperfecto sicut imperfectum dependens a perfecto attributalis aũt perfectio in deo est perfecte. in creatura imperfecte. Similiter non esset infinite perfectionis simplicit̃ nisi esset continens omnẽ perfectionem simplr sine respectu ad extra. Minor declarat sic. q̃ enĩ quodlibet creatũ in esse quidditatiuo est limitatũ ꝛ quelz perfectio eius sibi essentialis. iõ a nulla tali sumit attributũ. pari enĩ ratione a q̃libet essentia creata assumeret attributum: sed ab illo q̃ d̃ est perfectio accidentalis creature: siue in bene esse eius sumit attributũ quod dicit perfectionẽ simpliciter in subiecta sb̃a. q̃ licet vt natura quedam habeat gradũ limitatum: tamẽ vt perficiens aliud in bene eẽ eius nullam limitationẽ importat ꝛ sic ẽ attributũ. sic etiam in deo non notat perfectionem ꝑmam sed quasi accidentem in bene eẽ. Aug. 15°. de trini. c. 5°. si dicimus sapiens speciosus potens spiritus horum q̃d̃ nouissimum posui videtur illi significare sb̃am: ceterae vere huius sbe q̃litates. Item 2° sic. illa non distinguũtur p respectum ad extra quorum quilibet continet essentiã diuinã fm oẽm rõnem ydealem: sz quodlibet attributũ ꝓtinet essentiam diuinã fm oẽm rationem perfectionis idealis. q̃ ꝛc. minor probatur: q̃ ratio idealis corrñdet perfectõni creature int̃ tum ea perficitur in esse quidditatiuo. ꝛ per ꝓseqns sb̃ ratiõe ideala qua essentia illa est limitata. vnde et sz diuersos grad' limitatiõis distinguũtur. non autem int̃ tum ista essentia est perfecta simpliciter. q̃ sic correspondet omnibus vnum attributum in deo vt bonitas aut perfectio simpliciter. Et ex h̃ apparet ꝓbatio minoris. q̃ enĩ quodlibet attributum est perfectio simpliciter ex declaratione minoris ꝓbationis prime sequit q̃ quodlibz ẽ imitabile ab oi gradu limitato. ꝓbatio maioris. tũ q̃ cõtinens oẽm ideam equalr videtur respicere oẽ ideatum. ꝛ ita per respectum ad nullũ potest distinguũ ab alio: q̃ similiter respicit quodlibet. vnde sapientia attributũ non magis respicit sapiẽs ydeatam q̃ colorẽ ydeatum. q̃ vtrumq̃ eque est limitatum nec ab vno magis limitatur attributum q̃ ab alio. Item 3° sic. distinctio attributorũ fundamẽtũ est respectu distinctõis emanationũ personaliũ: q̃ filius ꝓcedit nãlter naturali

do tanq̃ verbum conceptum in intellecta spiritus scũs ꝓcedit liberaliter spirãdo tanq̃ amor ꝓceptus in voluntate. ꝛ non vt verbum quod non potest esse nisi esset aliqua distinctio intellect' ꝛ voluntatis ad intra. sicut ꝓductio personarũ ad nihil extra necessario compartitur. q̃ ꝛc. Item 4° sic. deus intelligit essentiã suã int̃ tum vera non int̃ tum bona. ꝛ vult eam int̃ tum bona non int̃ quantũ vera. ab eterno etiam intellexit sic intelligere essentiã ꝛ uelle eam. sibi sine respectu ad eã: q̃ iste actus cõsequitur imãlitatem nãlem. ergo sine tali respectu i diuina essentia sua rõem veri ꝛ boni. et sibi rõnem intelligentis ꝛ intellecti volẽtis ꝛ voliti formalr distinctas. q̃ ꝛc.

Item 5° sic beatitudo diuina ꝓstitit in eius actibus ꝑfectis intellect' ꝛ volũtatis. sz oia attributa diuina sese mutuo respiciunt in ꝑficiendo actus illos: ut patebit. beatitudo autẽ dei a nullo respectu dependet ad extra. q̃ ꝛc. Cõtra rõem eius maior est falsa. tũ q̃ ita distinguit essentia diuina rõne ab attributo: sicut vnũ attributũ ab alio. nunq̃d sequitur q̃ essentia vt essentia nõ est ibi nisi ex respectu ad extra. Tum q̃ bonũ ꝛ verum in creatura distinguũtur distinctione rationis. a quib' igr̃ re distinctis sumitur hec distinctio a nullis. sed a vno ꝛ bono in deo q̃ rõne differũt. Tũ 3°. q̃ vbi est mera distinctio rõnis nõ requritur respectus ad aliq̃d extra. sicut est in diffinito ne ꝛ diffinito. ꝛ talis est distinctio in attribut' qualia sũt obiecta intelligẽtie diuine oia rõe sz sint vnius actus intelligẽdi in deo. Qñ enĩ requirit respectus ad extra tunc distinctio ptiz est ab intellectu ptiz aliũde. ꝛ hoc vl' a diuersis circũstantib' extra diuersimode. vt ꝑz i exemplis adduct' de colũna ꝛ pũcto. vel ab eodẽ diuersimode circũstante vt i 2ª instãtia ꝑz ꝓtra maiorẽ. Itẽ ꝓtra minorẽ illius rõnis arguit sic. cũ oia attributa ꝑtineant ad intellectum ꝛ voluntatẽ que sũt ꝑncipia emanationũ: ad personas distinctas realiter põt reduci distinctio attributorũ. ita q̃ illa que pertinent ad intellectum habent respectũ ad dignitionem verbi. que autem ad volũtatẽ habẽt respectum ad spirationem. vt sicut intellectus creature natural' nõ distinguit hec ꝛ illa nisi ex respectu ad aliqua in creatur' ad quas reflectit oẽz suum intellectum sic intellectus diuin' ꝛ beatus ex respectu ad personas ad q̃s dirigit oẽm suũ intellectũ.

Alia est positõ

que dicit q̃ eẽntia diuina absolute cõsiderata int̃ tum nã aliqua vel essentia nullã hz distinctionem rõnis nisi quasi in potẽtia ꝓmẽta. i2. metha. multiplicitas rõnum in deo non est nisi in intellectu tm̃ non in re. ꝓsiderata aũt non in se sed int̃ tũ veritas. put. s. habz esse in intelligẽtia potest duplr accipi. aut int̃ truz mouet intellectũ quasi simplici intelligentia. ꝛ sic adhuc concipitur per rõem sue simplicitatis nec habz aliquã pluralitatem nisi quasi in potentia. aut int̃ tum intellectus post istã apprehensionẽ negociat circa ipam pluralitatẽ attributorũ quasi reducenda ipa de potentia ad actum ꝑmo° intellect' nãlis ad ipam nõ ptingit sz ꝓcipit ipam pticulati in attributis ꝓceptis ex creatur' sz istã opi. 2°° intellect' beatus q̃ ꝑ actõe itelligẽdi capit eã. 3°° q̃ intellect' idẽ ꝓponẽs ꝛ diuidẽs ꝛ intellect' diuinus vnico ꝛ simplici intuitu distinguit rões ꝓtẽtas in essentia q̃ ex sua ꝑfectiõe sũma oẽs ꝑfectões simplr sola rõne vel operatione intellectus distinctas continet. Iste rationes attributorum q̃s intellectus de simplici essentia diuersos conceptus format non sunt nisi respectũ fundati in eẽntia. q̃ cõceptũ pluriũ absolutorũ intra eã impedit simplicitatem. ꝛ sunt conceptus plures ne concept' sint synonimi. ꝛ in essentia ne sint vani. sed

Universidad de Deusto Biblioteca

nō sūt respect' ad extra ut ꝓbatū ē. sed ad intra. sic attributa dina ptinēt ad intellectum uel voluntatem. que ad itellectuz mutuo ad intra se recipiūt. similiter que ad volūtatem mutuo se respiciunt. inquātū hec ⁊ illa cadunt sub apprehensione itellectus qui itellectus ꝑ simpliciē itelligentia concipit essentiam ut essentia est. deinde negociando circa eam concipit videlicet eam ut intellecta ē. ⁊ ut itelligēs. ⁊ ut ratio intelligēdi. Ita q̄ essentia inquātum essentia respicit alia ut in qua enim sunt fundata. ut vero est concepta ⁊ mouens intellectuz ad intelligendum. dicitur veritas cuius propria ratio est ut respiciat essentiam ut essentia est. sicut illud cuius est declaratiua. ⁊ intellectum ut cui habet declarare. ⁊ actum intelligendi ut quo habet declarare. ⁊ sapientiam ut habitum q̄ intellectus habilis est ut sibi declaratio fiat. Ipsa vero essentia ut per actum intelligendi est conceptiua sui ipsius est i tellectus. ⁊ respicit verum ut per quod manifestatur essentia que concipitur si militer de actu ⁊c. ⁊ sic etiam de pertinentibus ad volūtatem. A summa vnitate eēntie ordinate secundum moduz concipiendi primo concipiuntur diuerse rationes attributorum. ⁊ inter illa adhuc est ordo secundum quem mediatius uel imediatius ordinātur ad emanationes. deinde concipiuntur emanationes ⁊ ibi est status ad intra. deinde sequuntur omnes respectus ad extra qui sunt per accidens. sicut autem distinctō relationum realium ad sua correndētia sic relationum rationalium ad sua correndentia ⁊ totum ad intra. secundum illud argumentum qō fuit ꝓ hac pte.

Contra istam opi

Arguitur ꝑ rationes illas quas adduxi contra primam opi. Primo per 3.am quia fz eos distic' perfectionū attributaliuz est fundamētū respectu distictōis emanationū sz distictio emanationū ē realis pz. nulla aūt distictō real' ꝑexigit nccio distictiōz q̄ tm ē ratiōis. sicut nec aliquid qō ē pure reale ꝑexigit aliō qō est mere ens rōnis. g̃ distinctio attributorum non est tātū rationis sed aliquo mō ex natura rei. Assumptum probat quia ens reale quod distinguitur cōtra ens rōnis est illud qō ex se habet esse circunscripto oi ope intellect' ut intellect' est. quicquid autem ōpendet ab entia rationis uel necessario ꝑexigit illud non potest habere suum esse circūscripto oi opere intellectus ut intellectus ē. g̃ nihil qō ꝑexigit ens rationis ē vere ens reale Confirmatur ista ratio: quia quod est posterius naturaliter non potest esse ꝑfectius ens ente priori naturaliter. sed ens reale ē pfect' ens q̄ ens quod ē tm rationis. ⁊ distictio emanationū ē real ⁊ posterior. g̃ ñ fūdat nisi i ente reali ⁊ distictio. Dec rō lz sufficiat ꝯ opponē tē tm opz eā ꝓfirmare ꝓpi ꝓclusionē i se Dicit ad eam q̄ attributa nō sūt fundamēta emanationū distictaꝫ imo eēntia sola cuz relatiōibus pricipiat diuersas emanatōes. tm intellectus postea pōt ꝓsiderare ipaz eēntiā vt cū relatiōib' pricipiat hāc ⁊ illā ⁊ tūc pōt ꝓsiderare rōnē nature ⁊ volūtatis ⁊ tm ñ pcedūt ex nā rei. Cōtra i illo i stāti originis i q̄ generat fili' q̄ro an pricipiū ꝓducciuū et alio mō se hz ad ipz q̄ pricipiū ꝓducciuū spūs. s. se hz ad ipz. aut alio mō. si ñ alio mō. g̃ ñ magis ē fil'. fil' nec imago pūs ex vi ꝓductiōis sue q̄ spūs scūs si sic igit i illis signis origis aū oēz actū intellect' hēt aliq̄ distictio ⁊ ñ idēptitas sol

Nec vz attribuer istā distictōnē relatiōib'. qz oīs relatio eq̄ nāliter respicit suū correlatiuū. g̃ eēntia ut sb rōe spiratui eq̄ nāliter respicit suū spiratū sic sb rōe generati respicit gnātū s. genitū. ñ igit posset ibi saluari ali' ⁊ ali' mod' ꝓduēdi nāliter. s. ⁊ liber ꝓpi relatōes. sz tm si illō absolutū q̄ ꝓducēs ꝓduc sic alter rōis

Hoc etiam arguitur ꝯ istam positō nē ⁊ ex alia ratione eorum de obis veri ⁊ boni. quasi ab eterno deus ex sui i materialitate intelligit ⁊ vult se. ⁊ h' sb rōne boni ⁊ veri. g̃ idē est distinctio veri ⁊ boni rationum formalium in obiecto ante omnem actum circa talia obiecta. Hoc etiam confirmatur ꝑ arg.m eorū de bītudine qz cōuenit deo ex nā rei ante omnem actuz intellectus negotiatui. qz actus negotiādi nō est forma litur bītiens. illa autem bītudo vt ōz requirit propriam rationem obiecti et potentie ⁊ operationis g̃ ⁊c.

Ista tamen positō

exponitur sic. qō possumus loqui ō ratione quā obiectū facit in intellectu de se vel de illa quā intellect' pōt facere circa obiectum negotiādo. si loquamur ō ꝑma illa ē vnica sicut ⁊ vnica est in re. ⁊ h' dicit in se opi. q̄ vt est intellecta per actū intelligentie simplicis hz oīno rō nē indistincti. si secūdo mō sic intellect' pōt formare circa illā vnā rōnem obiectiuā multas rōes distinctas ꝓferendo hoc ad illō. ⁊ hoc similiter dixit illa opi. q̄ obiectū vt est in intellectu negotiāte hz distinctas rōes quasi formatas circa ipsū Addit tm ista expō q̄ opinio in se non videt dicere q̄ illa vna ratio in se ē formaliter bonitas ⁊ veritas ⁊ quelibz pfectio simplr. ⁊ q̄ illa vna rō que fit itellectu vnite obi est etiam rō formalit' boitatis ⁊ veritatis ⁊c. op. tm in se videtur dicere q̄ ista dicunt diuersos respectus fundatos in essentia.

Quia igitur diuersimode pōt intelligi dicta op. ꝑter argumenta iam facta appono alias rōes speciales. ⁊ ꝑmo ostendo q̄ formaliter veritas ⁊ bonitas sint in re ⁊ quelibet perfectio simpliciter ante omne opus intellectus. Quia quelibz pfectio simpliciter ē formaliter in ente perfecto ex nā rei. veritas formaliter est perfectō simpliciter ⁊ bonitas similit. g̃ ⁊c. maior patet. tuz quia aliter non eēt deus simpliciter perfectum. qz non esset quo maius excogitari non posset cogitaretur mai' si esset sic ⁊ sit perfectuz. Tum quia aliter perfectō simpliciter in nullo eēt perfecte ñ enim est aliqua perfectio in creatura perfecte. quia ibi est finite nec in ōo est perfecte si non sit in ipso vt existens sed tātum vt quid cognitum quia esse cognitum est esse diminutuz vt distinguitur contra existens. Tum tertio. quia tunc pfectio simpliciter in aliquo, esz formaliter per participationem ⁊ non formaliter in eo a quo participaret eam: immo perfectio talis in participante non esset per participationem illius perfectionis in causa. quia nihil est a quo fit participatio existentis nisi existens. q̄ omnia videntur absurda. Minor apparet. qz alr Ansel. nō ponēt talia eē in deo. qz ꝓm cum monolo. i5. nihil tale ponēdū ē in deo qō nō est meli' ipm q̄ ñ ipm ac per hoc perfectio simplicit Pz etiam eadem minor. qz quodlibz tale pt eē formalit infinitū. infinitas repugnat cuicunqz qō non est perfectio simpliciter g̃ ⁊c. Ulterius ꝓbo q̄ tales pfectōes ex nā rei ante opus intellectus ñ hnt idemptatem formalem. quia intellectus actu suo non potest causare nisi rōnem rōnis. Ex hoc s. q̄ est virt' collatiua potens conferre hoc vt cognituz ad illud. Quero igitur vtruz veritas dicat precise illam pfectōnem que est i re formaliter. aut precise illam relationem factam ab intellectu. aut vtrunqz si precise relationem rationis. ergo non est pfectio simplr. qz nulla relatio rōis potest esse infinita. si enim relatio realis vt paternitas non est formaliter infinita q̄to magis illa relatō rōnis. Si ambo cum illa non sint vnum nisi per accidens qz relatio ratōnis cum ente reali nūq̄ facit vnum per se. qō patet. qz

Universidad de Deusto
Biblioteca

multo minus facit vnum ente reali ens rationis q̃ passio cum subiecto. passio enim consequitur subiectuz ex ratione subiecti. nullum autem ens rationis cõsequitur ens reale ex ratione sui. separa igitur ista duo que concurrunt in isto ente per accidens. ⁊ sequitur tunc q̃ veritas semper dicat precise illaz perfectõnem in re ⁊ bonitas similiter. ⁊ tunc vltra cum nulla sit distinctio in re siue fz opinio. siue secundum expositionẽ opinio. sequitur q̃ bonitas ⁊ veritas sint formaliter synonima quod ipsi negant

Preterea. intellectus intuitiuus nullam habet distinctionem in obiecto nisi secunduz q̃ existens est. quia sicut nõ cognoscit aliquod obiectum nisi scõm q̃ existens ita non cognoscit aliqua distincta formaliter in obiecto nisi vt existens. Cum igitur intellect' diuinus nõ cognoscat essentiaz suam nisi intuitiua intellectione: quecunq̃z distinctio ponatur ibi in obiecto siue sit distinctoꝝ obiectozum formalium siue vt rationum causatarum per actuz intellectus sequitur q̃ ista distinctio erit in obõ vt actu exñs est. ⁊ ita si ista est obiectozum formalium distinctozuz: in obõ erunt ista formaliter distincta. ⁊ habet tunc ꝓpositum q̃ distinctio talis obiectoꝝ formalium precedit actum intellectus. si autẽ sit rationuz cãtarum per actum intelligendi. igit intellectus diuinus cãbit aliquam intentõem in essentia vt rlonem rationis vt existens. quod est absurdũ.

Item arguit ꝓtra illam expõnem. qz si de aliquo obiecto tãtum natus ẽ haberi vnus cõceptus realis: nihil fac aliquem conceptum realem illius obiecti nisi faciat illum vnum. de essentia autẽ diuina scõz eos tm̃ natus ẽ haberi vn' conceptus realis. quia illa tm̃ nata ẽ facere vnum conceptum realem. nata est autem facere omnez realez qui de ipsa haberi potest. alioqui esset imperfect' itelligibile q̃ sit aliquod intelligibile creatum quod quidem est causatiuum eiꝰ conceptus realis possibilis haberi ꝑ eo igitur nihil faciet in itellectu aliquez cõceptum de deo nisi faciat illum vnicuz ⁊ ita cum creatura non possit causare i intellectu illum conceptum. quia illc cõceptus est essentie vt est. hec in se sub ꝓpria ratione. sequitur q̃ per nullaz actionem creature possit haberi aliquis cõceptus naturalis de deo in ista vita.

Preterea. contra conclusionem in se. quia si ista qualitercunq̃z distinguant ratione non distinguant ex natura rei sine actu intellectus vel uoluntat'. Ex hoc arguo distinctio precedens rationẽ primi distinctiui non est per tale distinctiuuz. sed distinctio nature ⁊ intellect' vel volitionis ⁊ itellectionis precedit intellectionem ⁊ volitionem que est ꝓmũ distinctiuuz eozũ que distinguuntur frõem. ergo illa distinctio nature ⁊ intellectionis vel volitionis ⁊ intellectionis non erit per intellectum. assumptuz pz si enim nulla distinctio eozum precederet non magis ista distinguerẽtur ista i tellectione q̃ natura vl' volitione. quic quid aũt distinguitur intellectione vt ẽ oio indistincta a natura etiam distinguitur natura. Et si dicitur q̃ſi cõtemnendo istud argumentũ forte ad cautelam ꝓpter defectum respõsionis q̃ si p impossibile esset sola intellectio per seipsa distingueret. non autem natura vel voluntas. hec respõsio non sufficit. qz q̃tuncunq̃z aliqua per impossibile separent si eis separatis aliquid cõpetat vni ⁊ non alteri hoc non potest esse nisi per aliquã distinctionem formalem rõnis istius a rõne illius. si igitur istis separatis ꝓpetẽt distinctio itellectui ⁊ nõ nãc alqua ẽ distinctio hui' ⁊ illi' etiã q̃n non sunt separata. Separa. n. per ipossibile albũ ab albo nõ poteris habẽ q̃ albuz sit cã alicui' quin albũ sit cã eiusdẽ. qz nulla est distinctio inter album ⁊ albuz vñ nunq̃ esset ꝑ fallacia accñtis. ista u

itellectõe distinguunt ista intellectio est natura. ergo natura distinguuntur nisi ratio intellectionis extranearet rationi natur̃e inq̃tuz compantur ad 3m. ergo illa extraneatio ꝓuenit aliquam distinctionem rõnis ab illa inq̃tum comparant ad tertium. ⁊ ita ꝓuenit distinctio nem rationum inter se.

Ad questionem

Rñdeo ⁊ dico q̃ inter perfectiones cẽnciales nõ est tm̃ differentia rationis h' est diuersorum modozum ꝓcipiẽdi idẽ obiectũ formale. talis cũm distinctio est inter sapiens ⁊ sapiẽtiaz. ⁊ vtiq̃z maior inter sapientiam ⁊ veritatem. nec ẽ ibi tãtum distinctio obiectozum formaliũ in intellectu. quia vt argutum est ꝓius illa nunquam est in cognitione intuitiua nisi sit in obiecto intuitiue cognito.

Ista etiam duo membra ꝓbantur per rationes factas contra precedentẽ opi. Est ergo ibi distinctio tertia precedens intellectuz omni m q̃. Et est ista q̃ sapientia est in re ex natura rei. ⁊ bonitas ẽ in re ex natura rei. sapientia autem i re formaliter non est bonitas in re. quod probatur. quia si infinita sapientia essz formaliter infinita bonitas ⁊ sapientia in cõmuni esset formaliter bonitas in cõmuni. infinitas cũm non destruit formaliter rationẽ illius cui additur. quia in quocunq̃z gradu intelligatur esse aliqua perfectio: qui tamen gradus ẽ gradus illius perfectionis nõ tollitur ratõ formalis istius perfectionis ꝓpter istũ gradum. ⁊ ita si non includit formaliter vt in cõmuni nec vt infinituz in finitũ Qõ autem non includat formaliter vt in cõmuni: hoc declaro. quia includere formaliter est icludere aliquid in ratõe sua essentiali. ita q̃ si diffinitio includẽtis assignaretur iclusum esse diffinitio vel pars diffinitionis. Sicut aũt diffinitio bonitatis i ꝓmuni nõ habet sapientiam in se ita nec infinita i finitam. Est igitur aliqua nõ idẽtitas formalis sapientie ⁊ bonitatis inquãtuz earum cẽnt distincte diffinitiones si essent diffinibiles. diffinitio autem nõ tãtum indicat ratõem causatam ab intellectu: sed q̃dditatem rei. ergo non est idẽtitas formalis ex parte rei. Et i telligo sic. q̃ intellectus componens istam. sapientia non ẽ bonitas formaliter non causat actu suo collatiuo veritatẽ istius compõnis. sed in obõ inuenit extrema ex quoꝝ ꝓpositõe sit act' verus. Et istud arg'm de non formali idẽtitate dixerũt ãtiqui doctores ponẽtes in diuinis aliquã eẽ predicationẽ verã p idẽtitatẽ q̃ tm̃ nõ eẽt formalis ita ꝓcedo p idẽtitatẽ veritatẽ eẽ bonitatẽ i re nõ tm̃ formaliter veritatẽ eẽ bõitatẽ

Ista ẽt op. ꝓfirmat auẽte Dam̃. 4. c pallegato. 7. c. 9. vbi ipse vlt q̃ inter oia noia ꝑ deo dcã ꝓpꝑijssi'm est q̃ ẽ. qz eẽ dicit q̃ddã pelag' ifinite sbe. cera aũt vt dixit. c. 4. si illa q̃ circũstãt nãz. Istõ ñ videt nisi eẽt aliq̃ distictõ ex pte rei. ñ. n. ẽ pelag' ifinite sbe pp h° q̃ mlte rloẽs rõnis pñt circa ipz cãri. ita. n. pñt p actuz ite' circa q̃dlz cãri. Cõfirmat p Aug. 8. de tri. c. 2. vbi ꝓbat q̃ ñ ẽ aliq̃d maiꝰ due psone q̃ vna. qz nõ aliq̃d veri' que ꝓña eẽt ista. si tm̃ eẽt distictio rõnis int̃ sapiaz vitatẽ ⁊ magnitudinez. nõ videt aliõ arg'm q̃ si ꝓbaret sapia g̃ sapiẽs. vl' ez°. Ad q̃d ẽt doc. q̃ tenẽt oppositaz opi. iplent tot q̃ñnos ostẽdẽdo vnũ attributũ ex alio. si nõ ẽ int̃ ea nisi dzia relationũ rõnis tm̃mõ. ita. n. pfcẽ videret de' cognosci q̃tũ ad oẽz cognitionẽ realẽ vl' ꝓceptũ realẽ vt cognoscit sb attributo vno. sic si cognoscat sub rõe oiuz attributoꝝ. qz cognitio pluriũ relationuz rõnis nõ fac ad pfectiozẽ cognitõez realẽ habẽdã de aliq̃. Silr iuxta auctozitatẽ Dam̃. ꝑdcãm ad q̃d assignãt ipi ozdinẽ attributozꝝ q̃ſi cẽntia sit fundamẽtũ ⁊ q̃dã sit ꝓpinqozia cẽntie q̃dã ꝓpinqozia emanatõib'. si tm̃ sit rloez rõis q̃s ẽt ozdo p ꝓgatõez ad emanationes.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Similiter Augu. ꝓtra maximinũ si potes deũ patrem concedere ſimplicez ⁊ tñ eē ſapientem bonũ ⁊ numerat ibi multas tales perfectiones: quãto magiſ vnus deus poteſt eſſe ſimplex ⁊ tñ trinitas. ita ꝙ tres perſone non ſunt partes vnius dei. arguit. n. ibi ꝙ ſi in eodem ſine ꝓpoſitione ⁊ partialitate poſſunt eē multe pfectiones ſimplr. g̃ mlto magis poſſunt eſſe tres perſone in deitate ſine compoſitõe ⁊ ptialitate. Quod argum eēt iſtud ſi attributa tñ different p relationes rationis ⁊ perſone diſtinguerẽtur realiter. non. n. ſequit ſi relationes rõnis non faciunt ꝓpoſitionẽ in aliquo g̃ nec relatões reales. Idem etiã Augu. i5. de tri. c. 3. dicit oia iſta eē equalia nihil. n. eſt proprie ſibi ꝓpi equale. nihil aũt eſt dicere ꝙ aliquid ſb vna rloe rationis ſit ſibi equale ſb alia relatione rationis. Hyll. ēt. i2. de tri. c. 5. alloquens deũ patrem ait ſic. perfecti dci qui ⁊ v̄bum tuuz ⁊ ſapientia ⁊ veritas abſoluta generatio eſt q̃ in his eternaꝫ ꝓprietatũ noibus nat' eſt. dicit igit ꝙ iſte proprietates ſũt eterne ⁊ in his natus eſt filius de patre q̃ſi pater p̄habens iſta cõmunicet eam filio. ſi aũt eēnt tñ diſtincta rõne non viderent prius eſſe in pre origine q̃ ꝓducerẽt filius. quicquid eſt. n. ibi ꝓductum i eſſe rõnis p actum intellectus videtur eē productũ a tota trinitate. ⁊ ita non eē in patre vt precedẽs origine filium q̃ſi neccio precedẽs origie

Iſta aũt non idẽtitas formal' ſtat cũ ſimplicitate dei: qz hanc diam neceſſe ē ponere inter eēntiam ⁊ ꝓprietatez. ſicẽ ſupra. diſ. 2. q. vltl. oſtenſum ē. ⁊ tñ propter hoc nõ ponit ꝓpoſitio in pſona. ſimilit iſta diſtinctio formaliſ ponitur inter duas ꝓprietates in patre in naſcibilitatẽ. ſ. ⁊ paternitatem. que fm Aug. i5. de tri. c. 6. non ſũt eadẽ proprietas: qz ñ ē eo pater quo ingenitus. ergo ſi in vna perſona pñt eē due ꝓprietates ſine ꝓpoſitione mlto magis vel ſaltẽ equalr pñt eē plures perfectiones eēntiales in deo non formaliter eedem ſine compoſite qz ille ꝓprietates in patre nõ ſũt formaliter infinite. eſſentiales aũt perfectiones ſũt ifinite formalr. g̃ quelz eadẽ cuilibz.

Contra iſtam ſolutionez

ſunt tria dubia. ꝑmo n. videtur ꝙ non ſaluet ſimplicitas diuina: qz ex quo ponit eſſentia q̃ſi fundamentum ⁊ iſta q̃ſi circunſtantia eēntiaz videtur q̃ ſentie diuine. 2m dubiũ. qz Aug. 7. de tri. c. 5. vbi negat idẽtitatez deitatis ⁊ p̄initatis. nõ eo inquiens pater q̃ deus ſicut nec eo verbũ q̃ ſapia: ita concedit idẽtitatem magnitudinis ⁊ bonitatis ⁊ perfectionũ eſſentialiũ: quia dicit ꝙ ea magnus q̃ deus ⁊c. g̃ ſicut ibi identitatẽ negat ita cõcedit hic. non aũt negat ibi niſi idẽtitatẽ formalem. g̃ illaz concedit hic. 3m. qz ſicẽ non eſſet bonitas realr infinita niſi eēt realiter eadez ſapientie ita videt ꝙ rõ bonitatis nõ ſit infinita formaliter niſi ſit formalr eadẽ rõni ſapientie. g̃ ꝓpter eandem rõnem ꝓpter quã ponis veram idẽtitatem inter iſta deberes ponere idẽntatem formalẽ rationis ad rõem. Ad iſta ad primum Rñdeo ꝙ forma in creatur hz aliquid imperfectioni). ſ. qz eſt forma informãs aliquid ⁊ pars compoſiti. aliquid ē hz q̃ nõ eſt impfectionis, ſz conſequũ eas fm ſuã rõem eſſentialem ſiue formalez. ſ. ꝙ ipa ſit quo aliquid eſt tale. Exemplũ ſapientia in nobis eſt accñs hoc eſt imperfectionis. ſed ꝙ ipa ſit quo aliqd eſt ſapiens hoc nõ eſt imperfectionis ſz eſſentialis rõnis ſapie. In dinis aũt nihil eſt forma ſz illã duplicem rõem imperfectionis. quia nec informant nec p̄ eſt tñ ibi ſapia inq̃tuz eſt q̃ illud in quo ipa eſt ē ſapiens. ⁊ hꝰ non per aliquam ꝓpoſitionẽ ſapie ad aliquid q̃ſi ſubiectũ nec q̃ſi ſapia illa ſit pars alicui' compoſiti: ſed per verã idẽtitatẽ qua ſapia illa

ſit pars alicuius compoſiti. ſed per veram idemptitatem q̃ ſapientia ꝓpt ſui infinitatem perfectam pfecte eſt idẽcui libet cum quo nata eſt eſſe. Sed obiicies quõ eſt aliquid formaliter ſapiẽs ſapientia. ſi ſapientia non eſt forma ei' Rñ. corpus eſt animatum quaſi denominatiue. quia anima eſt forma eius. hõ ꝓ animatus non denominatiue. ſz eēntialiẽ. quia aiãa eſt pars ei' ⁊ aliqd eius. non igitur requirit aliquid eē formã informantem aliqd ut ipm ſit tale per ipſum. quia forma non eſt forma i formãs totũ q̃ tñ ꝓ formalit tale per ipſam. ſi igitur verior idẽptitate eſſet aliqua forma idem alicui q̃ ſit idẽptitas eius ad informatum vel ad totum cuius ē pars ſufficeret illa idẽtitas ad hꝰ q̃ illud tali forma eēt tale. ita ē in ꝓpoſito. Et tũc ſi queres vtꝫ a ꝑmo actu poſſet eē aliqua abſtractio forme. Dico ꝙ non ē ibi abſtractio forme vt informantis vel ut partis ab informato l' a toto. ſz ē ibi abſtractio forme inq̃tũ per eã aliquid ē tale preciſe accepte non cõſiderando idẽptitatem eius ad illud quod ē tale per ipſam. Ad ſcõm dubium q̃ videt habere difficultatem ex verbis Aug'. dico ꝙ dupliciter vel tripliciter eodem deus eſt ſapiens ⁊ magnus ⁊ tamen non ſic eodem eſt deus et p̄. vno mõ qz ſapientia ⁊ magnitudo ſunt perfectiones eiuſdẽ rationis hoc ē q̃ditatiue. quia quicquid perficitur iſtis perfectionibus perficit. nõ vt ratõnibus ſuppoſiti. ſed ut rationibuſ q̃ditatiuis. non ſic autez paternitas ⁊ deitas ſunt eiuſdẽ rõnis. Sunt etiam aliomõ eiuſdem rationis ſapientia ⁊ bonitas. qz perfectiones ſimpliciter. ñ ſic autem paternitas ⁊ deitas ſecõ mõ qz magnitudo ē eadem deitati in quolibet. p̄initas non ſed nñ in vno ſuppoſito.

Tertio modo qz boitas ⁊ magnitudo ⁊c. huiuſmodi ſunt eadẽ quaſi idẽptitate mutua. quia vtrunq̃ eſt formalit infinitum ꝓpter quam infinitatẽ vtrũq̃ ē idem alteri ſed paternitas ⁊ deitas non ſunt eadem ſic mutuo. qz vnũ eorum nõ eſt formalit infinitũ. ſz tñ deitas ē formalit. ⁊ propter iſtã infinitatẽ p̄initas ē ſibi idez nõ ex' ſic. Ad formã g̃ ꝓcedo ꝙ eo mõ eſt bonꝰ ⁊ ſapiẽs quõ nõ eodẽ eſt deus ⁊ p̄. qz eodẽ eſt bonꝰ ⁊ ſapiẽs. eodem. ſ. in quolibet ſuppoſito. ⁊ eodẽ quaſi idẽptitate mutua. non ſũt aũt ſic eadẽ in q̃lz p̄initas ⁊ deitas eodẽ ſilr. i. pfectione eiuſdẽ rõis ē bonꝰ ⁊ ſapiẽs. qz q̃ditatiue eſt bonꝰ ⁊ ſapiẽs ñ ſic eodẽ eſt deus ⁊ pz. qz non eſt vtrũq̃ q̃ ibi eēntialis pfectio illius cuius eſt quia lz q̃ditas p̄initatis maneat ibi tamẽ illa q̃ditas nõ ē rõ q̃ditatia ſimplicit ſuppoſiti alie' ſed rõ pſonal' eiuſdem. Ad 3m ꝓcedo ꝙ rõ ſapie ē infinita ⁊ rõ bonitatis ⁊ iõ hec rõ eſt illa p idẽptitatẽ. qz oppoſitũ nõ ſtat cũ infinitate alteri' extremi. tñ hec rõ non ē formaliter illa. n on. n. ſequit eſt vere idẽ alteri. g̃ formaliter idem eidem. eſt enim vã idemptitas. a. ⁊. b. abſq̃z hoc ꝙ. a. iclu dat formaliter rationem ipſius. b.

Ad argumentum

principale q̃ ſumit de auẽte aug. i5. de tri. Rñ. ꝙ in creatura nõ eſt aliqua vã p̄dica' in abſtracto per idẽptitatẽ q̃ nõ ſit formal'. ⁊ iõ nũq̃ fuit tradita logica in creaturis de predicatõe alia formaliter per idẽptitatẽ. In dinis aũt ē vã p̄dicatio per idẽptitatẽ in abſtracto ⁊ tñ ñ ē formal'. Ratõ hꝰ differẽtie ē iſta vt puto. qz ꝓcipiẽdo abſtractũ vltia abſtractõe ꝓcipit q̃ditas abſq̃z hitudi' ad q̃ cũq̃z q̃ ē extra proprią rõez quidditatis ſic igit ꝓcipiẽdo extrema nulla crit veritas vniẽdo ea niſi pciſe quidditas vni' extremi ſit eadẽ quidditati alteri' extremi hꝰ aũt nõ ꝓtigit in creaturis qz ibi abſtrahẽdo illas realitates que ſũt i eodẽ puta realitatẽ generi ⁊ differẽtie

Universidad de Deusto
Biblioteca

⁊ considerando eas precisissime vtraq̃ est finita ⁊ neutra pfecta eadẽ alteri nõ enim sunt modo eadẽ inẽ se nisi ꝓpter 3m cui sunt eadem. ⁊ iõ si abstrahãtur nõ a 3° remanẽ cã idẽptitatẽ eorũ. ⁊ iõo nec cã veritatis ꝓpõnis vniẽtis extrema illa. hec igit ẽ falsa aialitas ẽ rõnalitas ⁊ ecõuerso ⁊ hoc quacũq; predicatõne qz non tm extrema sũt formaliẽ eadẽ sz nec vere eadẽ. q̃ddita. n. hec precise ẽ põlis ad q̃dditatẽ illã ⁊ nõ ẽ eadẽ illi nisi ꝓpẽ idẽptitatem ad tertiũ a quo abstrahũtur. g̃ abstractio illa tollit cãz vitatis affirmatiue vnientis ea. Oppom est in deo. qz abstrahẽdo sapiam a q̃cũq; qõ ẽ extra rõez sapientie ⁊ bonitatẽ similiter abstrahendo a quocũq; qõ ẽ extra eĩ rõez formaliter remanẽ vtraq; quidditas precise sũpta formaliter infinite ⁊ ex hoc infinitas ẽ rõ idẽptitatẽ eorũ facta tali abstractõne precisissima remanet rõ idẽptitatẽ extremorũ. nõ. n. hec erãt eadẽ precise propter idẽptitatẽ eorũ ad 3m a quo abstrahuntur sed propter infinitatẽ formalẽ vtriusq;. Et qõ ista sit rõ predicatõis p idẽptitatẽ sigm est ex hoc q̃ non concedit ista pñitas i diuinis est spirato actiua neq; vt vera formaliter neq; vt vera per idẽptitatẽ neq; pñitas ẽ innascibilitas ⁊ ex°. sicut ista conceditur pñitas ẽ deitas ⁊ ex° ⁊ rõ vi q̃ abstrahẽdo pñitatẽ ⁊ innascibilitatẽ ab eẽtia siue a suppoſito neutr ẽ formaliter infinitum. ⁊ iõ neutruz in sua rõne sic abstractũ includit rõnẽ idemptitatis eius ad alterũ. ⁊ iõ neutrũ sic abstractũ de altero vere predicat. sz sic abstrahẽdo deitatẽ ⁊ pñitatẽ q̃tuncũq; remanet adhuc alterũ extremum formaliẽ infinitũ. que infinitas ẽ ratõ sufficienter idẽptitatis extremorũ. ⁊ iõ remanet ratio idẽptitatis eorũ. ⁊ p ꝓns ratio veritatis cõpositionis affirmatie In ista aũt deitas ẽ bonitas remanẽ infinitas nõ tm in vno extremo sz i vtro q;. ideo eẽt hic veritas ꝓpter idemptitatem inclusam virtualiter in utroq; extremo. Ex isto ⁊ rõnione ad dictum August. ꝓus adductum in secunda dubitatõe pz illud qõ supponebatur pua in questione de genere i responsione ad argumenta scõe opi. quõ. s. maneãt tm duo modi predicãdi in diuinis. qz ⁊ si p idemptitatem relationes transeant i eẽtiam siue substantiam tm non ita sicut predicata essentialia. quia omnia essentialia magis dicũt perfectiones simpliciter quidditatiuas. rõ autez pſona lis nõ dicit perfectionem quidditatiuã ⁊ ideo omnia eẽntialia magis reducũt ad vnum modum predicandi inter se. q̃ personalia reducantur ad vnuz modum predicandi cum eis. Et fm hoc poſsunt dici duo modi predicandi manẽs in diuinis non tm propter modos concipiendi ipsa predicata. sed aliquo mõ propter realitatem eorum que predicantur.

E immutabilitate dei de qua tractat magister in scõa pte di. g̃

tm videtur posse concludi ex simplicitate dei de qua q̃stiũ est supra. Quero vtrũ solus deus sit immutabilis q̃ nõ qz si eẽt immutabilis. g̃ immutabiliter se hz ad illud ad q̃ qõ immediate se hz. illõ aliõ ẽ imutabile probatio. pme cõsequentie. qz immutabile qõ est ex se p mum agens nõ potest diuersimode se hr̃e ad effectũ suuz. qz si q̃ncq; agat qui qz nõ. videtur esse ex mutatione sui. si enim hoc põt poni propẽ nouã approximationem passi. vel ammotionẽ impedimẽtorũ. qz actio ꝓmi agentis non requirit ista. pro. scõe ꝓntie. ad q̃dcũq; necessarium necessario se hz illud ẽ necessariuz. Oppo. Aug. 7. de tri. c. 6. oĩs creatura mutabilis sol' de' immutabilis. ⁊ ad Thy. vl. sol' deus hz imutabilitatẽ. qõ aug. exponẽs de tri. li. p°. c. p° dicit q̃ va imortalitas imutabilitas est

Huius exclusie de

qua queritur pars affrmatiua probat a pho. ⁊ phy per hoc quod omne qõ mouetur mouetur ab alio. quod probatur. quia quiescente parte quiescit totum ⁊ non est procedere in infinitum in motis ab alio. qz tunc posset fieri ex eis vnum infinitum mobile qõ mouetur tempore finito. qõ est improbatũ 6. phi. ⁊ prius dis. 2. q. ꝓma in responsione ad vltimum argumentum. oportet igitur stare ad aliquod mouens qõ non mouetur ab alio. ⁊ p ꝓns omnino non mouetur. Probatur etiam ab eo 8. phisi. illa conclusio per diuisionem. mouentiuz ⁊ motorũ nãliẽ vel violenẽ ⁊ qõ ultimo oz stare ad aliq̃d mouens qõ ñ mouet ex se p se ⁊ p°. ⁊ vlteriẽ et oz stare ad aliq̃d simplr imobile. Sz pcessus isti qui fiẽ ꝓncipales in duobus li. 7. ⁊ 8. phy. indigent maiori expõne ad hoc vt rõnes ille oñdãt valere. ⁊ si forte valeãt tm diminute cõcludũt. sic alias oñdetur. forte nõ plus cõcludũt nisi q̃ ꝓmũ nõ mouet vt corpus vel ut vnus in corpe sic aia mouet p accũs i corpore moto. Iõ nõ insistẽdo mõ circa õdaratõnẽ illarũ rõnũ oñdo bẽ istã ptẽ ẽ verã ex simplicitate dei. qz si deꝰ ẽ p forte simplex ut pbatũ ẽ ex infinitate. iõ nõ põt mutari ad aliq̃ formã q̃ in ipo recipiat. qz ẽt ẽ necẽ eẽ vt pbatũ ẽ ex p mutate efficiẽtie. di. 2. q. p°. iõ nõ pt mutari ab eẽ in nõ eẽ vl a nõ eẽ in eẽ q̃ mutatio ẽt versio a Dam̃. Oi igitur imutatione siue substantiali siue accidentali ẽt deus simpliciter immutabilis.

Sed pars negatiua

illius exclusiue. s. q̃ nihil aliõ a deo habeat immutabilitatem habeat maiorẽ dificultatem. Circa istam partem phy. a theologis discordãt ⁊ ecõuerso. Ad quod considerandum primo oportet videre que fuerit intentio philosopho. ⁊ que motiua ꝓ eis ⁊ que sunt rationes contra eos. Quantum ad primuz specialiter de intentione Ar̃. ⁊ Auicen. dicitur q̃. x. modis pt aliquid se habere ad eẽ. sed ad propositum sufficiant tres modi. potest enizz aliquid aliud a deo puta intelligẽtia alia a prima tripliciter poni esse. vno modo q̃ ex se formaliter sit necesse esse. sed ab alio cãliter. Secundo modo q̃ ex se formaliẽ sit necesse. sed ab alio dependenter. sic q̃ propter ordinem essentialem contradicto esset secundum esse sine primo. ⁊ nõ econuerso. ⁊ sil'r tertium sine secũdo sed nõ econuerso. ⁊ est ordo inter perfectius ⁊ minus pfectum non inter caz ⁊ causatum. tertio mõ aliquid hz eẽ ex se formaliter possibile necessario autẽ ab alio est. quia illud aliud necessario causat. Istorum triũ modorum primus modus includit contradictõnem vt ꝏ. ⁊ illũ non posuit pbus. qz nõ videtur verisimile contradictoria posuisse. q̃ includat ꝏdictõnẽ pz. qz qõ est cãliẽ ab alio ẽ ex se nõ ens. ⁊ de se ẽ possibile aliẽ impossibile cãret. Sz qõ est necesse eẽ nullo modo est possibile. g̃ incõueniẽs est dicere Ar̃. hũc modũ posuisse de sbstãtijs separatis ꝓpẽ ꝏdictõnem i inclusã. q̃ etiã negauerit ẽtiũ modũ p baẽ qz etiã includit ꝏdictõnez. Confirmat etiã hoc. qz cõmentatorũ. i2. meta. in qõne Johãnis grãmatici vult quod motus cũ sit de se possibiliẽ põt ab alio perpetuari quia habet eẽ ab alio. substãtia aũt possibilis non potest ꝓpetuari. g̃ substantia perpetua non est necessaria ab alio. Item ut dicit ꝓmẽ. p. ce. ⁊ mundi super illud impossibile est vt non generabile cadat sub corruptione exponens illud dicit q̃ si inveniret aliquod generabile eternum. possibile eẽt vt natura possibilis transmutaretur in necessariam. Ulterius imponitur phi. q̃ voluit ibi p. celi ⁊ mũdi q̃ quelibet substãtia habet suuz eẽ ex nã sua

hec semper hec qñqz:ita ꝙ hec necessa° semp est.hec necessario qñqz nõ est.nec aliter posset esse nisi vna natura mutaretur in aliaz.vel ꝙ due nature ꝓtrarie sunt simul in eodem.vt in eodẽ lib.p°ō ce.⁊ mun.i2.metha. deducit Aristo. ⁊ ꝓmen. Item ex istis.s.primo celi ⁊ mũ. ⁊:i2.metha.ostendit ꝙ negauit primuz mo^{m} supra.qz esse sbe separate vl necessarie attribuit nature eius intrinsece.⁊ ita nihil perpetuum ponit causatũ, nisi motũ in celo ⁊ mediãte illo indiuidua generabilia ⁊ corruptibilia fieri que nõ sunt necessaria licet spẽs eorum sint necessarie. Ex quo posuit aliquẽ ordinem rerꝝ concluditur ꝙ hoc est scõm 2^{m} mẽbrum vel s m mo^{m} 2^{m}.sed in icorruptibilibus dixit species necessario eẽ in vno ĩdiuiduo.sz in corruptibilibus spẽs dixit necessario esse in pluribus indiuiduis ⁊ diuersis.ꝙ spẽs de se sunt nccio incorruptibiles.tamẽ per accns corruptibiles:sicut elementa fm se tota ponit in corruptibilia tota sed scõm ptes corruptibilia.

Contra istam opi.

que imponit ista Aristo.arguit ꝑmo ꝙ nõ negauerit primũ motũ hoc videtur ex intentõe eius 2°metha.sempiternorꝝ principia verissima eẽ necesse ẽ qz aliis sunt cã veritatis.vnũquodqz aũt sic se hz ad esse sicut ad veritatẽ.pz etiã scõm ipm ꝙ oẽ sempiternũ est necessa^{m} ex p° ce.⁊ mun.⁊.9.metha.c.penulti.Itez 5° metha.nihil ꝓhibet quorũdam nccio rũ esse alteras cãs.c.de nccio.si tam de rõe causati esset possibilitas repugnans necessitati sicut arguit dicta opi.cõtradictio esset alicui°,necessarij esse aliquã cãm. Item i2.metha. concludit vnitatẽ vniuersi ex vnitate finis.g oẽ aliud ab isto fine est ad ipm vt ad finẽ.sz cui° cunqz est cã finalis eius est causa sufficiens. g ⁊ cẽ.pbatio vltime ꝓp^{m}nis. finis non est causa nisi inq̃tu m mouet efficiens ad oandum esse.mouet inquaz vt amatum ⁊ desideratuz.hoc pz ex rõne finis 5° metha.c.2.ꝓpter quẽ sinẽ agẽs agit ꝓpter quem.s.finem amatuz agẽs oat esse alij ad ipm ordinando. Itez ꝓmen.i2.metha.ꝓcedit ꝙ est ibi cã ⁊ cãnis.⁊ Aristo.dicit ꝙ mouet sicut amatũ ⁊ desideratum. balneuz vt in mente mouet fm ꝓmentatorem effectiue. Itez saltem obiectuz q̃tũ ad intelligere mouet effectiue.g ⁊ ad esse.qz iponitur philosopho ꝙ posuit vnãquaqz sbarum istarum esse suũ intelligere. Itẽ Auicen.exprẽsse ponit necessarium ab alio causaliter.g si nõ in hoc vidit contradictionem quare debet negari ab Aristo. ꝓpter cõtradictionem quam tu ponis

Item ꝓmen.de sba orbis.c.3.coup celeste non indiget virtute mouente illo tm.sed etiam virtute largiente in se ⁊ in sua substãtia pmanentiã eternã rẽ ⁊ sequitur post de opi.Arist. dixerunt quidam ipm non dicere cãm agentem totum.sz cãm mouentem tm.⁊ illud fuit valde absurdum eis. Rñdetur ab eis.ꝙ qui ponunt fundamenta falsa ex rõnibus vis libus ꝓtingit ꝙ postmodũ contradicant eisdẽ ex rõnibus veris.

Contra.ostendisti Aristo.negare ꝑmuz mo^{m} qz videtur includere cõtradictionẽ.⁊ nunc concedis ipm sibiipi contradicere.sed rõnabilius videtur sibi non imponere contradictoria sz ꝙ dicat ple quẽter ad añs falsum concedendo cõsequens falsum. Item ꝙ non posuerit 2^{m} mo^{m} quẽ iponis ei.videtur ꝓpter rationabilitatem illius mõi probo.nihil dependet ab alio in essendo a quo nõ habẽ ⁊ ita nec in pmanẽdo ab alio a quo non habet permanentiam:quia ab eodem habet esse ⁊ pmanentiam. Tlc est simile de figuris ⁊ numeris.qz ibi prior licet non sit causa effectiua posteriorum ẽ tamen causa materialis sicut pars que est potentia in toto.in ꝓposito aũt nõ

potest poni causalitas nisi efficientie ⁊ finis fm Ari. Quod etiã imponit arl. de necessitate sperum in corruptibilib° in diuersis indiuiduis non est verũ.qz intellexit necessitatem motus celi esse ⁊ ita productionẽ indiuiduorꝝ quãdo eẽt talis vel talis approximatio agenti ad passum necessitas.n.est conditio existẽtie non igitur conuenit spẽi nisi in indiuiduis.nec est simile de elemento fz totũ ⁊ fm partem.nam elementum totũ est singulare p se existẽs ⁊ principal' ps vniuersi. Quod etiã imponitur sibi ꝙ nulla substantia est ab alio effectiue videtur manifeste falsum de generabilib° generatio.n.est ad substantiam. g ipsa generatione substantia accipit esse q̃ prius non fuit.⁊ ita eius qõ ꝓducitur est cã efficiens.nihil enim se ipsum producit ad esse.Item si corruptibile ex cã intrinseco qñqz necessario non sit vt sibi imponitur.g a se corrumpetur sine corrumpente exteriori.Imponitur etiam auicen.tertius modus ⁊ ꝓbatur ex 6.metha.vbi dicit ꝙ cãtum q̃tum ex se inest ei ut non sit.q̃tum vero ad suam causam est ei ut sit.quod autez est ei ex se apud intellectũ prius est non duratione eo qõ est ei ex alio. Et hoc apud sapientes vocatur creatio dare scilicz esse rei post non esse absolute. Contra ipm arguitur.qz iste modus includit cõtradictionem.quia si per impossibile poit non esse sequitur non tantum falsum. sed etiam impossibile fm ipsum.s.cãm necessariã non necessario causare ⁊ dare esse.

De intentione isto

rum phoꝝ Ari.⁊ auicen.nescio.sed nolo eis imponere absurdiora quã ipi dicant.vel q̃ ex dictis eorꝝ necessario sequitur.⁊ ex dictis eorꝝ volo rõnabiliorem intellectum accipere quẽ possuz.Rñdo igitur ꝙ arist.simul.⁊ auicen.posuerũt deũ necessario se habere ad alia extra se.⁊ ex hoc sequitur ꝙ qõlibet aliud necessario se hz ad illud ipsum qõ quasi imediate cõpatur ad ipz vel non mediante motu qui ex vniformitate in toto ponit difformitatẽ in ptibus mobilis. ⁊ mediãte motu generabilia ⁊ corruptibilia difformit cõpantur ad ipm. Tenẽdo illud falsũ fundamẽtum.s. arist. ponendo ipz cẽ cãm neccãã nõ videt cõtradicere sibi ponẽdo cãtũ necessarium vt vult.5.metha.c.de nccio.ꝙ quorũdã neccioꝝ ẽ alẽa cã ⁊.8.phi.⁊.2.metaphi.sempiternorꝝ principia sp eẽ verissima necesse ẽ vt argutũ est.⁊ ita ñ ponit ñ tm 2^{m} modũ sz etiã ꝑmũ modum Auicen.aũt videtur stati ꝓdicere sibiip si ponẽdo illud eẽ possibile.qz tũc necessariũ nõ necessario cõpat ad illud .Sz arguit ꝑ Auicen.si ẽ ab alio.g in ꝓcep tu quidditatiuo eius nõ cadit eẽ.g ẽ de se possibile eẽ ⁊ nõ exñs.sicut hũanitas non est de se vna nec plures . Concedit de isto modo possibilitatis que.s.possibilitas non est nisi ꝙ ordine nãe hoc ẽ cã hoc est capax huius ⁊ non ẽ illud quidditatiue. Et ex hoc patet Rñ.ad argu^{m} factũ ꝓtra auicen.quasi cõtradicat sibi qz non sequitur posse nõ eẽ.nec potest poni icẽ .sicut nec ens nõ eẽ vnũ. Et sic Ari.cõcederet possibile qõ est necessarium ab alio.sz possibile põ ante actum ipꝛobat ꝑ.ce.⁊ mun. Itaqz cõcordãt Arist.⁊ auic.in sequentibus ex vno ꝑncipio falso in quo concordãt ꝙ deus necessario se habet ad quodlibz qõ est extra se ad quod imediate vel mediante immutabili comparatur. Ad illa que adducebantur prius ad ꝓbandum qõ arist.negaret primum modum. ad p^{m} quod nititur probare contradictionez forte diceret aristo. possibile obiectiue nõ repugnare necessario si ꝓducẽs necessario ꝓducit non enim requiritur ꝙ re aliter posset cẽ nõ tale.sz ꝙ ordie naẽ ꝑintelligẽdo nõ tale. Hoc ꝓbatur per confirmationem argumenti quod ad-

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto Biblioteca

ducebatur ab Henrico q̃ est q̃ de essen
tia diuina quasi de potentia subiecti
fm ipsum generatur filius. certum est
enim q̃ ista potentialitas quasi subiec
tiua non prohibet necessitatem nec q̃si
potentia obiectiua filij. quia generans
necessario generat. Ad illud quod ad
ducebatur de primo celi ⁊ mundi. qõ
vna natura mutaretur in aliam potest
dici q̃ substantia habet esse permanẽs
⁊ ideo non datur sibi semper nouum
⁊ nouuz eẽ. ergo a causa necessario cãn
te fm cum datur sibi natura necessaria
formaliter. ⁊ si posset nõ eẽ mutaretur
eius natura. Per idem patet ad illud
12. metha. de motu. quia cum sit de se
possibilis nõ solum põt, ppter hoc ab
alio perpetuari quia ab alio est. sed qz
cum hoc semper habet esse nouum. et
ita nunq̃ formam que est necessitas lz
necessario semper sit quia mobile tom
necessario vniformiter se habet ad dãs
esse vniformiter necessario fm istos.
Et hec habitudo necessario vniformis
mobilis ad mouẽs ẽ cã motũ necessa
rio fieri. lz motꝰ nũq̃ habeat eẽ forma
liter necessariũ. Est etiã hic necitas ine
uitabilitatis sine necessitate imutabili
tatis in motu sed ex necessitate imuta
bilitatis in causꝰ ipsius motus. Ita q̃
vtraq̃z aucꝶas p hoc soluit. Sz pmanẽs
si ẽ necciũ sil hz eẽ q̃ ẽ formaliter necium.
⁊ ita si sit corruptibile ꝯdictõ erit ñ sic
motus. Vel argum Arl. ꝯ platonem
p. celi ⁊ mũdi, pcedit ex suppõne necẽ
agẽtis. ⁊ tunc sic deduco. si celũ põt p
petuari ⁊ ab agente necio. g̃ necio ppe
tuabitur. huic aũt necio repugnat actꝰ
iste corrũpetur. g̃ ⁊ põ ad illũ actũ. qz
cuicunq̃z necio repugnat actus eidẽ ne
cessario repugnat potẽtia ad illũ actuz
lz nõ cuicũq̃z contingenti. g̃ nõ stat po
tẽtia ad corruptõnẽ nisi ster potẽtia ad
obã simul. ⁊ p hoc tz illa ꝓña de possi
bili posito in esse. nã expõne possibilis
in eẽ non sequitur impossibilitas. nec
noua impossibilitas alicui necessario.

Quãtuz ad secundõ

pncipale, p ista conclusione q̃ dcã ẽ eẽ
intentio ambozꝰ Arl. ⁊ Auicẽ. arguo
sic. in omni differentia entis necessitas
est perfectiõ contingẽtia. pbatio. qz ne
cessitas est perfectio in ente in se. g̃ i oi
differentia entis. g̃ in illa differentia en
tis que est cã necessitas est perfectior cõ
tingentia. perfectissima igitur causa
necio cãt. Respõdetur q̃ necitas est pfe
ctior conditio vbi est possibilis. ẽ aũt i
cõpossibilis rõni cãe vt cã. quia sic loq̃
mur ⁊ non de eo qõ est cã. Cõtra bꝰ
in multis diuisionibus entis altezꝰ diui
dens ẽ perfectum altezꝰ imperfectum. ⁊
extrema illa q̃ sunt perfecta in diuerꝰ
diuisionibus aut necessario concomi
tãur aut cõpatiũtur se. Exẽplũ si diui
datur ens per finitũ ⁊ ifinitũ. per necꝰ
sariũ ⁊ possibile. per potentiam ⁊ actũ
actus necitas ifinitas aut necessario se
cõcomitãtur aut compatiũtur se. g̃ cũ
in diuisione entis per cãs ⁊ causatus cã
sit perfectius extremũ. cõcomitabitur
cum eo qõcunq̃z perfectius diuidẽs est
aut poterit stare cum eo. ⁊ per cõseqũs
necessitas. Preterea si primũ cãs nãli
ter cãret. causaret necessario ⁊ tunc da
ret necessitatẽ suo causato. sed nulla p
fectio tollitur a causato propter modũ
causandi ipsius causantis eque pfectuz
cãs autẽ volũtarie non est modus cãn
di minus perfectus q̃ causare naturali
ter. g̃, ppter hoc quod est causare voli
tarie no tollitur necessario aliqua pfec
tio effectui. ergo cã causans voluntarie
potest dare necessitatem effectui. Con
firmat rõ. qz si cãret nãliꝰ posset, pducẽ
plures dẽias entis s. possibile ⁊ necessa
riũ si ergo causãs voluntarie nõ posset
cãre nisi tñ ens contingens videretur
eẽ causa imperfecta quia tũc causalitas
etꝰ ñ se extẽderet ad tot effectꝰ ad q̃t se
extẽderet si nãliꝰ cãret. Itẽ aliq̃ cãt ne

cessario causat. ergo prima causa ne
cessario causat suum cãtum. aũs videt
manifestum, ppꝰ multas causas nãles
que necessario causant suos effectus. cõ
sequentiam probo. quia in essentialiter
ordinatis posterius non potest habere ne
cessitatem nisi prius habeat esse necessa
rium. connectiones autem causatorum
ad suas causas sũt eẽntialiter ordinate.
ergo nulla talis connectio est necessaria
nisi illa q̃ ẽ pmi cãs ad suã cãz sit necia

Contra istaz cõclu

sionem in qua communiter concordãt
phi q̃ prima causa necessario ⁊ natura
liter causat primum causatum. arguit
sic. Primum eni agens nullo modo
perficitur aliquo alio a se. agens natu
rale aliquo modo perficitur sua, pduc
tione vel producto. ergo ⁊ẽ. minor ostẽ
ditur. quia agẽs naturale agit, ppꝰ finẽ
ex secundo phy. sed nihil videtur agere
propter finem quo nullo modo pficiat
Sed ad istud primo respondetur se
cundum intentionez Auicẽ. 6°. metha°.
c. vltõ q̃ agens perfectum agit ex libera
licate. hoc est non expectans perfectio
nem a producto sicut exposita est inten
tio liberalitatis. dis. 2ª. questione de p
ductionibus. Negandum igitur videt
q̃ assumitur. s. q̃ agẽs naturale perficit
eo quod producit quia hoc non est nisi
in agentibus naturalibus imperfectis.
⁊ cum adducitur q̃ agẽs nãle agit, ppꝰ
finem non oz fz phos agẽs primũ nãle
agere, ppter aliud q̃, ppter se. sz, ppꝰ se
ipz vt, ppꝰ finẽ nec oz ipz pfici illo sine
fz eẽ nãlter illũ finem. Alia etiã rñsio
hẽtur ab Auicẽ. q̃ sicut aqua ex se ipsa
est frigida ꝓsequitur aũt cã q̃ infrigidet
aliõ a se ita ꝓmum agens si ponatur nã
le agens scõm eos ex se ipso erit pfec
tum sz perfectionem eius ꝓsequetur, p
ducere pfectionẽ i alio. ita tamen q̃ illa
, pductio perfectionis in alio nõ sit finis
sed nec finis aq̃ ẽ ifrigidaꝰ. Rõ rñsi
onis reducitur cõtra istas responsiones
q̃ si aq̃ ñ posset stare in frigiditate sua
absq̃z hoc q̃ aliquid frigefaceret nõ eẽt
summe perfecta in frigiditate quia aliq̃
modo dependeret ab alio in frigiditate
sua. ita igitur hic de prima causa i enti
tate sua respectu entitatis ꝑmi causati.
Sed ista reducio non multuz cogit
quia si aliqua posset producere frigidi
tatẽ p se stãtẽ dicẽt auicẽ. q̃ q̃tũcũq̃z nõ
possz eẽ in se frigida absq̃z hoc q̃ frige
facẽt nõ eẽt, ppꝰ hoc dependentia in frigi
ditate sua sed pfectõ cõpletia frigiditatis
ex qua necio, pduceret vl frigꝰ i alio
vel frigus per se stans ⁊ ita ponẽt de p
mo ente respectu, pductionis in aliis.
Ultimo vꝰ q̃ ista ratio posset sic ꝯcla
rari oẽ agens naturale aut actõne sua
perficitur in se. aut in suo simili aut in
toto aut per suã, pductionẽ nã eius ac
cipit esse in alio. hoc. n. apparet induc
tiue in omnibus. intellectus eniz agẽs
naturaliter perficitur sua actõne. ignis
naturaliter agens perficitur in simili
⁊ natura sua habet esse in alio in quo
posset illa natura esse etiam igne gene
rãte corrupto. ⁊ ita vꝰ necit aſ gnãtõis i
corruptibilibus fm illud scõi de aima
gnãtio est perpetua vt saluetur eẽ diui
uũ. sol generat vermen. lz nõ perficitur
in se nec natura sua accipiat eẽ in alio.
tñ perficitur in suo toto in quãtum est
pars vniuersi. cuius vniuersi aliqua ps
producitur. ⁊ perfectio totius videtur
eẽ aliquo modo perfectio partis. deus
pꝰ nãliter producendo filium licet nõ p
ficiatur in se nec in toto cum non sit ps
qz nllꝰ ẽ ps tñ sua nã accipit esse in alio
supposito. vl aliõ suppositum accipit eẽ
nãe. Patet igitur inductiue ista maior
diuisim lz difficile sit assignare, ppꝰ qd
istꝰ maior. Sz si deus nãliꝰ, pduceret
creaturã nullũ istoꝝ ꝓtingeret. nec. n. p
ficeretur in se ex tali, pductione. nec in
simili nec in toto. nec nã sua accipiet eẽ
in, pducto. g̃ nec creatura nãliꝰ, pducit

2ª ratio opponit ꝓtra ꝑbos. qꝛ potẽ
tia respiciens aliquod obm̃ per se ⁊ eẽ
tialiter non necessario respicit illa que
non hñt ordinem essentialẽ sz accñtalẽ
ad illud ꝑmuz. voluntas diuina respicẽ
ꝑmo bonitatẽ diuinaz ad quã creature
hñt ordinẽ ꝓtingentem nõ necessariuz.
qꝛ non sũt necessarie ad ꝓsequendũ istã
bonitatẽ nec augẽt eam. g̃ volũtas diui
na istas creaturas nõ necessario respicit
Sed ista rõ licet sit in se aliqualr ap
parens tñ videt ꝓtradicere aliquib' di
cti argumẽti. qꝛ ponit q̃ voluntas diui
na vt respicit res in esse quidditatio ne
cessario vult q̃cquid vult. ⁊ tñ res in eẽ
quidditatiuo nõ magis hñt necessariũ
ordinẽ ad bonitatẽ diuinã q̃ res in esse
exñtie. Videtur ẽt rõ hẽc aliaz instãtiã
qꝛ sicut voluntas diuina hz essentiã su
az ꝑ primo obiecto: ita ⁊ intellectus di
uinus. g̃ ⁊ intẽ diuinus accñtalit respi
ceret q̃cquid aliud ab eẽntia diuina res
piceret ꝑ obõ. ⁊ ita videretur sequi q̃
deus non necessario sciret aliud intelli
gibile a se sicut non necessario vult aliõ
volibile a se. Primam instantiã: q̃a
non est ꝗ veritatem sz ꝓtra opinãtez cõ
cedo. Secũdam excludendo confir
mo rõnem qꝛ voluntas que determiat
ad finem nõ determinat ad aliquid eo
ruz que sunt ad finẽ nisi quaten' per sy
logismũ practicũ cõcluditur ex fine ne
cessitas illius entis ad finẽ. s. vel necessi
tas eius in esse vel haberi ad hoc q̃ fi
nis sit vel habeatur vel acquiratur.
vel necessitas eius in diligi ad hoc vt fi
nis diligatur vel habeat. hoc videmus
in omnibus voluntatib' que sunt ipi'
finis: quia non oportz ꝑpter finem eas
determinatas esse alicuius entis ad fi
nem si tale ens non ꝓcludatur ꝑ sylogis
mũ practicũ esse necessariũ aliquo isto
rũ modozum ad finez. g̃ cum intellect'
diuinus non cognoscat aliud a se eẽ ne
cessariũ ad finẽ vltimuz qũocunqz. vo
luntas illa ex hoc q̃ est necessario finis
non oz q̃ sit necessario alterius a fine.

Qd instatur de intellectu nõ est sile
quia intellectũ esse necessario respectu
alicuius obiecti non ponit illud esse ali
quid in entitate reali aliud a ꝑmo obõ
qꝛ eẽ cognitũ ab intellectu diuino non
ponit illud eẽ in se. sed in intellectu pre
sentialr non sic eẽ volitum. imo ponit
tunc vel ꝓnter illud habere aliud esse a
voluntate. ⁊ hoc loquendo de volitioe
efficaci. qꝛ qd sic volitũ est a deo aliqñ
est in effectu. non est igitur intellect' di
uinus ita se hñs ad intelligibilia alia a
se: sicut volũtas ad alia volibilia. qꝛ il
le intellectus potest eẽ necessario oium
intelligibiliũ quatenus sunt sibi ꝓnta:
nec per hoc ponitur aliquid aliud a deo
formaliter necessarium in eẽ reali. volũ
tas aũt non posset eẽ necessario aliquo
rum aliozuz volibiliũ nisi illa alia cont
aliqñ necessaria in aliquo eẽ reali alio
ab esse diuino.

Istis rationibus

cuiusdam doctozis aliqualr sic fortifi
catis Addo rões alias. Et arguo ꝑ
sic. quod est ex se necessariũ perfecte q̃
tum põt cogitari aliquid eẽ necessariũ
non potest nõ eẽ quocunqz alio a se nõ
exñte. deus est sũme necessariũ scõm il
lum intellectum preacceptum. g̃ quoci
qz alio a se non exñte non ꝑpter hoc se
quit ipm non eẽ. Sz si necessariã habe
ret habitudinẽ ad primũ causatuz: illo
causato non exñte non eẽt. g̃ non habz
ad illud necessariã habitudinem. Ma
iozem ꝑbo. qꝛ ex minus ipossibili non
sequitur ipossibilius. sicut nec ex min'
fallo sequit falsi'. Et hoc ꝑbo. qꝛ si fal
sius habeat duplicem rõnem falsitatis
⁊ min' falsum tñ vnicam circũscriba
mus a falsiozi illam rõnem falsitatis in
qua excedit min' falsum stante alia: ⁊ a
minus falso illã quã hz. tũc falsius erit
falsũ ⁊ minus falsũ non erit falsũ. quia
circũscripta est rõ falsitatis minus falsi

g̃ h' posito falsi' erit falsũ ⁊ min' falsũ
erit verz. ⁊ tunc ex vero sequit falsum.
Et hoc ẽt ꝑz tunc q̃ ex minus ipossibi
li nõ sequit impossibilius. Sed tale ne
cessarium quale descriptũ est: est magis
necessariũ q̃ q̃dcunqz aliud necessariuz
ab eo etiã fm oẽm opi. phoꝛ. g̃ ex non
eẽ cuiusliber alterius qꝛ est minus im
possibile: non sequit nõ eẽ istius quod
est impossibilius. Probo aliud assũp
tum. s. q̃ si necessariuz haberet habitu
dinẽ ad. qꝛ habens necessariã habitudi
nẽ ad aliquid nõ est illa habitudine nõ
existente. non existente aũt extremo nõ
existit illa habitudo non existente. igit
extremo habitudinis non existit funda
mẽtũ. Contra istam rõem instat. qꝛ
ꝓcipium destruitur destructa ꝓclusio
ne. ex primo ꝑozum. ⁊ tñ principiũ ex se
videtur eẽ formalr necessariũ. ꝓclusio
aũt nõ est necessaria nisi ex prin'. g̃ ⁊c.
Dec instãtia nulla ẽ. qꝛ stat ꝑbatio
maioziũ q̃ ex min' impossibili nõ sequi
tur ipossibilius. sed nec est sile ad ꝑpo
sitũ. qꝛ cõclusio nõ ẽ nisi quedã veritas
partial principij qõ hz q̃si totalẽ verita
ẽ sicut singulare ẽ quedã veritas ꝓtial
respectu vlis. In entibus aũt ens causa
tũ non est quedã entitas q̃si partial cãe
sed est oio alia entitas dependens ab en
titate cãe. ⁊ si ergo aliqua cõclusiõe de
structa destruatur principiũ non tñ ita
erit de entitate in causa ⁊ causato.
Ad hoc aũt vt istud de principio ⁊ con
clusione intelligat melius põt poni exẽ
pla. ꝑma ꝓclusio geometrie q̃ ille linee
trianguli sic cõstituti sunt equales non
videtur esse nisi quoddã ꝓticulare isti'
vlis oẽs linee ducte a centro vsqꝛ ad cir
cũferentiam sunt equales. ⁊ ita in mul
tis aliis ꝓclusio non videtur eẽ nisi par
ticulare vel vnius vlis vel multozꝛ ex q̃
bus simul infertur. sicut si iungam' isti
istam vlem. quecunqz eidem sunt equa
lia inter se sunt equalia. ⁊ hz predicatuz
primo conueniat subõ ipius vlis. i. ade
quate non tamẽ conuenit primo tali ꝑ
mitate subiecto minus vlis nec ꝑp istã
primitatem in principio ⁊ nõ primitatẽ
in conclusione est talis causalitas in pri
cipio respectu conclusiõis qualis est in
entitatibus vnius entis respectu alteri'
ita q̃ illa causalitas in principio ponat
veritatẽ aliam formaliter a veritate cõ
clusionis. sicut in entibus entitas cause
est formaliter alia ab entitate causati. ꝑ
mitas aũt predicationis ẽ propter primi
tatẽ terminozꝛ. ⁊ termini spãles hz non
sunt adequati illis predicati. tamẽ attri
butio p̃dicati illis terminis spãlibus ꝑ
ticularit sumpti includit in attributioe
eiusdẽ predicati terminis cõibus vliter
sumptis. includit inquã sicut aliquid il
lius veritatis. 2° arguo sic. aliquid
fit contingenẽ in entibus. g̃ prima causa
ꝓtingenter causat. antecedens cõcedũt
phi. ꝓnntiam ꝑbo sic. si ꝑma cã necessa'
se habet ad cãm ꝑimam sit illa. b. b.
igitur necessario mouetur a prima cau
sa. b. aũt eodem modo quo mouetur a
ꝑma causa mouet ꝑimam sibi. igitur
b necessario causat mouẽdo. c. ⁊. c. mo
uendo. d. ⁊ sic in omnibus causis proce
dendo nihil contingens erit. si ꝑma cau
sa necessario causat. Ista ratio pertrac
tata est dist. 2ª. qõne prima de infinitate
dei ꝑbando deum esse formaliter infi
nitum. ⁊ ideo non oportet hic amplius
imorari. Preterea ⁊ redit in idẽ. ali
quod malum fit in vniuerso: ergo deus
non necessario causat. antecedens cõce
dunt phi. ꝑbo ꝓnntiam. qꝛ agens neces
sario ꝑducit effectum suum in suscepti
uo quantum potest. ꝑduci in eo effect'
primi est bonitas ⁊ perfectio. g̃ si neces
sario agit. ducit bonitatem in quolibz
q̃tum ipm susceptiuum põt recipere. hz
habens bonitatem tantam q̃te ipsum
est capax nullam habet maliciam. ergo
⁊c. Et si istud argumẽtuz posset euadi
de malo in natura. sicut tactum ẽ dist.
2ª. q. preallegata. tamen de malo conti

Universidad de Deusto Biblioteca

gēter facto. quod. ſ. eſt vituperabile nō
videtur poſſibilis euaſio quin ſi aliqō
tale malum eueniat quod. ſ. ſit vitupe
rabile. ac ex hoc ſequat q̄ contingenter
eueniat. cauſa prima nō neceſſario cau
ſat ſicut oſtendit iſta deductio. Jtez
oīs cauſa neceſſario agens agit ſm vlti
mum potentie ſue. qz ſicut non eſt i po
teſtate ſua agere ⁊ non agere: ita nec in
tenſe ⁊ remiſſe agere. ergo ſi prima cau
ſa neceſſario cauſat: cauſat quicq̄d pōt
cauſare. poteſt autē cauſare ex ſe omne
cauſabile. vt ꝓbabo. ergo cauſat omne
cauſabile. ergo nulla cauſa ſcōa aliq̄d
cauſat. iſtam ſcōam ꝓnūtiam ꝓbo. quia
cauſa prior prius naturaliē reſpicit cau
ſatum q̄ cauſa poſterior. ex prima pro
ductione de cauſis. ḡ in illo priori ſi to
taliter cauſat totum illud quod in ſcōo
ſigno deberet cauſari a cauſa ſcōa in 2°
ſigno in quo deberz cauſa ſcōa cauſare
nulla eſt poſſibilis actō cauſe ſcōe. quia
iam preintelligitur totus effectus cauſa
tus a cauſa prima. Aſſumptuz in argu
mento q̄ poſſit cauſare omne cauſabi
le ꝓbo. qz hz potentiaz cuiuſcunq̄z cāe
ſcōe. totaz ēt que eſt in cauſa ſcōa. quā
tum ad quodlibet pfectionis quod ē in
quacūq̄z cauſa ſcōa: ſicut deductum eſt
in qōne prius allegata de infinitate via
p̄ma ſumpta de efficientia. non requiri
tur aūt cū cauſa efficiente aliqua imp
fectio. ſz tm perfectio. quia cauſare effe
ctiue eſt perfectionis ſimplr. ergo p̄mū
habēs in ſe cauſalitatē omnem cauſe ſe
cunde q̄tum ad quodlibet qō eſt perfe
ctōis poteſt imediate cauſare ex ſe omne
cauſabile. ſicut ⁊ cum cā ſcōa. Et ſi cōſe
quēs vltimum. q̄. ſ. cāe ſcōe preuenitur
actōnibus ſuis nō habeatur ꝓ inconue
nienti. duco ad maius inconueniens q̄
cauſabit ⁊ oīa ⁊ vnum ſoluz. ita q̄ oīa
erunt tm vnuz. qz ſicut cauſabit oīa cā
bilia ꝓpter hᵒ q̄ cauſat omnia que po
teſt cauſare. ita etiam in quacunq̄z cau
ſatione cauſabit q̄tum poteſt cauſare.
⁊ ita perfectiſſimum. ⁊ ita oīa illa erūt
illud vnum cātum. ⁊ tunc omnia erūt
vnum. Per idem mediū ex neceſſita
te cauſandi ⁊ vltima cauſatione ſeq̄t
q̄ mouebit in non tempore. aut ſaltem
mutabit celuz in non tempore. ita q̄ ce
lum non ꝓprie mouebitur. Nec va
let illa reſponſio tacta ſupra. q. prealle
gata ō infinitate. quia iſta virtus infini
ta habet oēm perfectionem cauſe effici
entis in ſe quam ipa habet cum cauſa
ſecūda ꝓprima. ⁊ ideo ſequitur q̄ imme
diate poteſt cauſare omnē illum effēm
in celo per ſe quem poteſt cauſare cum
intelligentia. ergo ⁊ cauſat ſi neceſſario
agit quicquid poteſt. ⁊ vltra ſi cauſat il
lud imediate. ergo mutat ⁊ in non tem
pore: quia potentia infinita agens ſecū
dum vltimum potentie ſue non poteſt
agere in tempore. ſi autem aliquis mo
tuſ celi poteſt eſſe in nō tempore ab iſto
mouente igitur eſt ⁊ ſi hoc ergo nulla ē
generatio ⁊ corruptio in inferioribuſ ō
ſunt ꝓtra philoſophos. igitur illa ex q̄
bus ſequūtur iſta ſunt falſa ſecundum
philoſophos.

Ad queſtionem

quan
tum ad exponentem negatiuam iſtius exclu
ſiue. Reſpōdeo ꝓcedēdo ꝓclusiones iſta
rum rationum quaruz licz forte aliqui
non ꝓuincerent philoſophos quin poſ
ſent reſpōdere. ſunt tamen ꝓbabiliores
illis que adducūtur pro philoſophis ⁊
forte aliqne neceſſarie. Dico tamē quā
tum ad iſtam partē q̄ nihil aliud a deo
eſt imutabile loquendo de mutatōne q̄
eſt verſio. quia nihil aliud eſt formalr
neceſſarium. quodlibet etiam aliud eſt
mutabile ſubiectiue. niſi ꝓpter imper
fectōem negatiuam. puta vltimum ac
cidens quod nullius perfectōis eſt ca
pax ꝓpter ſui imperfectionē. vtputa ſi
ſit aliqua relatio nō eſt mutabilis ſubie
ctiue. quia non poteſt eſſe ſubiectuz ali
cuius. hoc eſt qz eſt imperfectum nega

tiue. i non capax alicuius perfectōis. ſz
nihil alius a deo ꝓpter perfectionē ſui
eſt imutabile. quia ſi aliquid eſt tale:
hoc maxime eſſet prima intelligentia.
ſed illa eſt mutabilis ab intellectōe ad
intellectōem. probatio. poteſt enim ha
bere intellectōem cuiuſcūq̄z intelligibi
lis. quia hoc poteſt intellect' noſter ha
bere. nō autem vnicam oīum quia tūc
illa eſſet infinita ex diſtin. 2. qōe prima
nec infinitas ſimul oīum intelligibiliū
quia tunc intellectus habens in actu ſi
mul diſtincte videtur eſſe infinit'. ergo
poteſt itellectionem vnius itelligibilis
habere poſt alterius intelligibilis intel
lectōem. ḡ eſt mutabilis.

Ad argumenta

Pro opio philoſopho. poſita. Ad illō
quod arguunt de mutatione p̄mi. ſi nō
neceſſario ſe habet ad ꝓximum ſibi.

Reſpōdeo q̄ voluntate antiqua po
teſt fieri nouus effectus ſine mutatōe
voluntatis. ſicut ergo volitione mea ea
dem continuata qua volo aliquid iam
fieri faciam illud tunc pro quando vo
lo illud facere. ita deus in eternitate vo
luit aliquid aliud a ſe eſſe pro aliquo tē
pore: ⁊ tunc illud creauit pro quando
voluit illud eſſe Et ſi obȝcias ſecun
dum Auerro 8. phyſico. q̄ ſaltez expe
ctabit tempus ſi non ſtatim ponat eſſe
cum in eſſe q̄n vult illuz eſſe. Et preter
hoc ſecundum eundem alibi indetermi
natum contingētia ad vtrūliber: talem
indeterminatiōem ponit q̄ ſic indetmi
natum non poteſt ex ſe exire in actum
vt videtur. ergo ſi in deo erit talis con
tingētia ad cauſandum nō videtur poſſe
ex ſe determinari ad cauſandū. Ad
p̄mum. Reſpōdeo exiſtens i tempore ⁊
volens. aut vult efficaciſſima volitione
non reſpiciendo tempus ꝓ quo vult il
lud eſſe. aut vult illō eſſe pro aliquo tē
pore certo. ſi primo modo ſtatim pone
ret volitum in eſſe ſi voluntas ſua ſit p
fecte potens. ſi 2ᵒ poſito q̄ volūtas eiᵒ
eſſet ſimplicit potens non ſtatim pone
ret rem in eſſe ſed protunc qn vult illō
eſſe expectaret igitur tempus quia ē enſ
in tempore ſz applicando ad deum au
ferende ſunt iperfectiones. ſi. n. volun
tas eius potens eſt tamē voluntas eius
nō habet eſſe in tempore vt expectet tē
pus pro quo producat volitum qō vti
q̄z nō vult neceſſario tunc eſſe qn vult
ſed vult eſſe pro tempore determinato
qō tamē nō expectat qz operatio volū
tatis eius non eſt in tempore. Et cū
dicis 2° de indeterminatione cāe cōtin
genter cāntis. dictum eſt alias de dupli
ci indeterminatōe. ſ. potentie paſſiue et
potentie actiue illimitate. deus nō eſt i
determinatus ꝓma indeterminatione
ad cāndum. ſz ſcōa. ⁊ hoc nō tm ad plu
ra diſperata ad quozz quodlibz eēt na
turaliter determinatus ſicut ſol ſe hēt
ad multos effectus ſuos in quos poteſt
ſz indeterminat' ad ꝓtradictoria ad q̄z
vtzl libz poterat ex liberalitate ſua det
minari. ⁊ voluntas nr̄a eſt indetmina
ta hoc mō indeterminatiōe virtuſ acti
ue ad vtrūlibz ōdictoriozz. ⁊ ex ſe pōt
detminari ad hoc vel ad illud. Et ſi
queras q̄re igit volūtas diuina magis
detminat ad vnuz ōdictoriozz q̄ ad al
terz. Rōdeo idiſciplinati ē querere
oīum cās ⁊ demōſtrationē ſm phz. 4°.
metha. principij. n. demōſtratiōis nō ē
demōſtratio. imediatū aut ꝓn'm eſt volū
tatē velle hoc. ita q̄ nō ē aliq̄ cā media i
ter iſta. ſic imediatū ē calore eſſe calefa
ctiuū: ſz h̄ ſit nālitas ſbi aūt liberalitas
⁊ iō hᵒ quare volūtas voluit hᵒ. nlla ē
cā niſi qz volūtas ſic hᵒ cā ē q̄re calor ē
calefactiu' nlla ē cā niſi qz calor ē calor
qz nlla eſt prior cā. Et ſi dicaſ quō h̄
poteſt eſſe immediatio cum ſit contin
gentia ad vtrūliber. dictum eſt als in q̄
ſtione de ſ'o theo. q̄ in contingentibuſ
eſt aliquid primum quod eſt imediatū
⁊ tamen contingens quia non ſtat ad

Universidad de Deusto Biblioteca

necessarium .non enim ex necessario se quitur contingens. ⁊ ideo hic oportet stare ad istam voluntas dei vult hoc. que est contingens ⁊ tamen immediata quia nlla alia causa prior ratione volũ tat quare ipsa sit huius ⁊ non altertus

Per hoc apparz ad illud qd Auicd. adducit q̃ actio sua est in eo per essenti am ⁊ non est in eo accidentalis. verum est quia suum velle est sua essentia. tam̃ contingenter transit supra hoc obiectũ vel illud .sicut infra de futuris contin gentibus dicetur. Per idem apparz ad argumentum principale qz cũ neces sitate dei stat q̃ illud ad quod immedi ate se habet sit mutabile quia immedi ate ab immutabili ē mutabile sine mu tatione immutabilis. quia contingens habitudo est immutabilis ad proximũ sibi. ⁊ iõ extremũ illi' hitudis ē cõtigẽs ⁊ mutabile lz fũdamẽ^m sit imutabile.

Ad argumenta

posita pro phis ad primum de illis di uidentibus ens. dico q̃ necessarium est conditio perfectior in omni entitate q̃ possibile cui conditio necessitatis est cõ possibis. non est autem perfectio in illa entitate cui est compossibilis. quia con tradictio non ponit aliquam perfectio nem. ⁊ hoc non est ex ratione sui. sed ex positione illius entis cui repugnat. ⁊ ita dico q̃ necessitas repugnat omni respec tui ad posterius. quia exquo omne po sterius est non necessarium primum ñ pot est habere necessariam habitudinẽ ad aliquod eorum. Et cum dicis q̃ om nia diuidentia perfectiora concomitan tur se. dico q̃ hoc est verum de diuidẽ tibus que dicunt perfectionem simplici ter ⁊ ad se. vt actus ⁊ infinitas ⁊ huius modi. Non autem de illis que dicunt respectum ad aliquid posterius. quia habere necessariam habitudinem ad aliquid tale non est perfectionis. quia ñ stat cuz perfecta necessitate illius quod dicitur habere talem habitudinem.

Hoc confirmatur quia talis habitudo non est formaliter infinita cum tamen infinitas sit nobilius extremum in diui sione entis. Ad aliud cum dicitur si naturaliter causaret necessario causarz ⁊ tunc daret necessitatez producto nõ. dico q̃ tunc sequitur q̃ necessario cau saret sicut ex antecedente includente in cõpossibilia sequitur consequens inclu dens in compossibilia. in antecedente re pugnat eiz quod est causare modus ille qui est naturaliter. quia causare dicit productionez diuersi in esse. ⁊ ita cõtin gentẽ naturaliter dicit modum causan di neẽm. ⁊ ita respũ necessariũ. ⁊ iõ se quitur consequens icludens simul duo opposita ratiõe causatiõis ⁊ modi cau sandi voluntarie tollit aliquam perfec tionem a causabili. sed tollit a causabili necessitatem que est in se perfectio. sed i compossibilis causabili. ⁊ dat perfectio nem causato cõpossibilem sibi. sicut vo luntarie in causatione dicit modum cõ possibilem causatiõi. Per hoc appa ret ad confirmationem de pluribus dif ferentiis entis producibilibus. dico q̃ ens cãbile ñ pt hie drãs istas necessariã ⁊ possibile est. sed omne ens cãbile est tã tum possibile. ⁊ ideo non est imperfec onis in causa nõ posse causare istas dif ferentias. quia ad impossibile nulla est potẽtia. Similiter si per impossibile na turaliter causaret. ⁊ ideo necessario nõ produceret plures differentias entis. q̃ tantum produceret necessaria non con tingentia. Ad vltimum dico q̃ mul la est connexio causati ⁊ cause simplici ter necessaria. nec aliqua causa secunda causat necessario simpliciter sed tm̃ fm qd. p^a ps apparz qz qlz ōpēdz ab hitudi ne p^e cãe ad cãtũ. istr nlla cã 1ª cãe nisi prima causa cõcausante causatum cum ⁊ hoc pt' naturalii q̃ ipsa cã prima cãt

fma aũt non causat nisi contingenter. q̃ scõa simplr contingenti causat. qz de pendet ad ipsa causatione primi q̃ sim plicis ptingens est. 2ª para. s. de necitate fm quid ps qz multe cãe nãles q̃tum ē ex pte eaz non pnt nõ cãre effect'. ⁊ iõ pte eaz ⁊ nõ simplr. sicut ignis quãtuz ex pte sui non pot nõ calefacere. tamen pot absolute ñ calefacer deo nõ coope rante sicut perfecte apparuit de tribus pueris in camino.

Jrca distictõ

nem nonã quero. vtrũ ge neratõ filij sit eterna in di uinis. Qd nõ. qz vbi idẽ est esse ⁊ dura tio si aliquid est principiũ esse ⁊ durati onis. sz pt est pnciptũ esse filij qz prin ciptũ diuinitatis fm Aug. 4. de tri. ca. 17. vel. 54. q̃ est principiũ duratõis filij

Preterea Aug. 15. de tri. c. 15. vl. 40 Impfcõis ē in vbo nro qd ē formabile q̃ñ q̃ formet. q̃ ipsõis videt in vbo qd ē formari. hoc igit non ppetit vbo diuio

Preterea. si generatio filij ē eterna. q̃ filius semp generat. q̃ filius nunq̃ gẽi tus est. ⁊ ita nunq̃ est filius. he due pñe probant per Aug. 83. q. q. 37. qui semp nascitur nunq̃ natus est. q̃ si filj' semp nascit nunq̃ nat' est vltra qd nunq̃ na tuz est nunq̃ est filius. Oppo^m Am bro. j. de tri. c. 6. ⁊ ponit in lr'a. si pater prius erat deus ⁊ postea genuit gnãtio nis accessione mutatus est. auertat de' hanc amentiã. semp igitur habuit filiũ

Sllr auctas Dilla. in lr'a. iter gigne te ⁊ gigni nullũ est mediũ. s. durationis si igitur pptiũ est patri semp genuisse pptiũ est filio q̃ semp genitus est.

Ad questionem di

co q̃ sic. qz generatio nõ est ibi sub rõe mutatiõis. sicut dcm̃ est di. 5. q. 2. ideo non hz terminos corrñdentes terminis generatõis mutatõis. s. esse post non cẽ ppter quos terminos repugnat genera tõi mutationi eternitas. qz non pnt sit esse sz altez ante altez. q̃ non eternitas. sz tm̃ est ibi generatio pductio in esse sbe p modu zñae. Ex hoc ostendo q̃ sit eterna. qz agens oio sufficiens hoc ē in nullo dependens ⁊ pducens p modu zñae. hz pductionem sibi coeuũ ⁊ pro ductum pfectũ si non agit p motũ. sz pẽ generãs pducit p modũ ñae ⁊ est agẽs oio sufficiens in nullo dependẽs igit hz gnãtionem sibi coeuaz. igit ⁊ genitũ: qz nõ pducit p motuz. maior apper. qz q̃ pducens precederet suam pductionem hoc nõ posset esse vt videt nisi qz vl' in ptãte eius eẽt agere ⁊ nõ agere vel qz si ex se determinaret ad agendum tm̃ pos set ipediri ppter defectũ alicui' a q̃ de pendet in agendo hec oia excludunt ea q̃ posita sũt in maiore. s. esse agens suffi ciens ⁊ pducere nãliter. si ēt istis positis pcederet pductũ hoc esset qz pducens pduceret p motum. igitur istis amotis ⁊ motu nõ tm̃ pductio est sibi coeua. p ducenti: sed etiaz pductũ. minor apper q̃tum ad oẽs cõditiones. qz gnãns nãli ter generat. ⁊ est pducens oio primuz. igit a nullo alio dependet in pducendo ⁊ naturam suã nullo mõ coicat p mo tum: qz non potest esse mot' in nã illa.

Per istam rõnem tenet illud exem plũ Aug. 6. de tri. c. j. de magnis. vel 2° de paruis de igne ⁊ splendore q̃ si ignis esset eter' haberet splendorez sibi coe uũ ⁊ coeternũ. Istud exemplum decla ro sic. qñcunq̃z cõcurrunt in aliquo rõ coioris ⁊ minus cõis. quicquid in illo se quitur per se rõem coioris sequitur ēt eam vbi inuenit absq̃ rõne minus cõis hoc apparet in omnibus coibus habẽ tibus ppias passiones ⁊ eoz inferiori bus. igitur si in creatura cõcurrat ratõ cãntis naturaliter ⁊ rõ pducentis natu raliter quicq̃d sequit creaturã ratione huius coioris quod est pducere nãliter sequitur etiaz eam vbi inuenit sine cau

Universidad de Deusto Biblioteca

ſatione naturalr: ſz ꝙ ignis habeat ſplẽ dorem ſibi coeuuz hoc nõ ſequit ipum precíſe p hoc quod eſt cauſans nãliter: ſz ex hoc ꝙ eſt pducens naturalr. quia ſi p impoſſibile nõ cauſaret illũ ſed ꝓ ducere ita ꝙ ſplendor eſſet eiuſdẽ nãe cum igne. adhuc non min⁹ ſequeret coe uitas. igitur vbi ẽ vere rõ producentis naturaliter ſine ratiõe cauſantis natu ralr ſicut eſt in diuinis ibi vere ſequit ꝓ ducens habere ꝓductum naturalr ſibi coeuũ. Iſta ſolutio etiã cõfirmatur accipiendo illud qõ reperit perfectiõis ſpa: ſim in generatõibus diuerſaꝝ crea turaꝝ ⁊ relinquendo ea que ſũt imper fectionis. in generatõibus. n. ſucceſſiuo ruz hoc eſt perfectionis in eis ꝙ duz fi unt ſũt imperfectionis eſt in eis ꝙ non manẽt ſz habent eſſe tm̃ in fluxu partis poſt prem. In generatione pmanẽtiuz hoc eſt perfectionis ꝙ manent ⁊ imper fectionis ꝙ nõ ſunt dum fiunt. quia h⁹ ponit imperfectionem in faciente. quia nõ eſt perfectum faciens. ſilr in facto ꝙ neceſſario hz eſſe poſt nõ eſſe in indiui ſibilibus ſucceſſiuoꝝ. hoc eſt pfectionis ꝙ dum fiunt ſunt ⁊ tota ſimul ſunt. ſz impfectionis ꝙ raptum tranſeunt. Ag gregando igitur perfectiões habebitur genitũ quod ſimul generabit ⁊ erit ⁊ p manent erit. hoc eſt genitũ generari et pfecte eſſe in nunc perfecte ſtãte quod ẽ nũc eternitatis. hoc eſt propoſitum.

Ad primum arg⁹ dico ꝙ principium dicit multiplr. ſicut apparet 5° metha. t. 1. ⁊ ſi accipiatur eodẽ modo bñ poteſt ꝓcedi ꝙ ſi ſit principiũ alicui⁹ ꝙ ſit ꝑn cipium illius quod eſt idem ipſi ſed ꝑn cipium nõ cõſueuit cõſtrui cum hoc qõ eſt durationis pro principio originis. ſz tm̃ ꝓ principio quod ſit quaſi termin⁹ illius duratiõis a quo. ſicut inſtãs dicit principiuz tpis. ⁊ ſiue hoc ſit ex vſu ſmo nis vel ex virtute ſermonis nõ cõcedere tur iſta pater eſt principium duratiõis filij ſine determinatione. ſz bñ concede retur iſta pater eſt principium originati uũ eternitatis filij. Qñ igitur arguis p idẽtitatez eẽ ⁊ durationis: quia quicũq eſt principium vnius ⁊ alterius. cõcedo ſi principium vniformiter accipitur re pectu eſſe ⁊ durationis. ſz ly principiuz non conſtruitur cum li durationis i ra tione qualis principij li principiuz con ſtruitur cuz li eſſe. qz reſpectu eſſe eſt ꝑn cipiũ originatiũ. Et ideo nõ ſequitur ſz eſt fallacia equiuocatõis vel ampho⁹ ſz ad hoc vt ꝓñtia teneat oportet oti minare principiuz in ꝓñte per hoc qõ ẽ originans vel originale. ſic. pater eſt pri cipium originale durationis filij. quod concedo vt dictuz eſt. Ad 2ᵐ dico ꝙ verbum noſtrũ eſt dupliciter in fieri. Uno mõ eſt in fieri quod eſt propria gi gnitio ipius verbi. Alio mõ eſt in fieri quod eſt propria inquiſitio precedẽs il lam gignitionem. quaz inquiſitionem Aug. vocat cogitatõnem volubilez. ꝙ verbum noſtrũ ſit in fieri hoc ſcõ mo do hoc eſt imperfectionis ⁊ ex parte ꝓ bi quia ponit nouitatez ⁊ ex pte intelle ctus noſtri quia ponit imperfectaz cau ſalitatem. ⁊ hoc modo verbuz diuinũ non eſt in fieri. ⁊ ideo concedit Aug. ꝓ bum noſtrũ cogitatione formari. ita ꝙ ꝓus ſit formabile ꝙ formatuz in illa in quiſitiõe ꝓma: ſz ꝙ verbuz noſtꝝ ſit in fieri ꝙtum ad gignitionẽ non eſt iperfe ctionis: imo eſt neceſſariũ ad per ſe rõ nem verbi. ⁊ erit etiam in pria. ⁊ ita nõ eſt imperfectionis in verbo eterno ſemper eſſe in fieri. i. gigni abſq; omni i quiſitione ꝓuia. Ad 3ᵐ dico ꝙ Au gu. videtur negare filium ſemper naſci in queſtione preallegata. cum tamẽ oti genes dicat oppoitum ſicut allegat ma giſter in littera ſuper illud Jere 10. inẽ ta eſt. ⁊ Gregoriuſ moralium 29. ſuper illud Job. 38. ſciebas quando naſcitur⁹

Nunquid igitur illa ſibi ꝓdicunt.

Reſpondeo. Augu. in illa queſtione videtur dicere aliqua quibus poſſunt iſta dicta concordari. non poſſumuſ in quit dicere ſemper naſcitur ne imperfe ctum aliquid videatur ne inquit aliqd videatur imperfectuz. non dixit imper fectio eſt ſi dicatur ſemper naſci. ſed vi detur ſignificari imperfectio. hoc ẽ iſte ſermo ſemper naſcitur non ſignificat generationem eſſe ita perfectam: ſicut ſermo iſte ſignificat eandem eſſe perfec tam ſemper eſt natus. iſta enim ſemper eſt natus. magis exprimit veritatem ꝙ iſta ſemper naſcitur licz vtraq; ſit vera

Ad cuius intellectum ſciendum ẽ ꝙ verba cuiuſcunq; temporis dicuntur ō deo vere ſiue ſignificent actus perſona les ſiue eſſentiales: ſicut patet per Aug. ſuper Joannem Omel 99. ſuper illud Joan. 16. non enim loquetur a ſemetipo ſed quecunq audiet loquetur. audiet i quit Auguſti. de ſpiritu quod vtiq; au diuit ⁊ audit. quia ſpiritum. ſ. audire ẽ a patre filioq; procedere. ⁊ per cõſeqns quod audit: audiuit. ⁊ audit: ſicut qõ ſcit ſciuit ⁊ ſciet. igitur vult ipſe dicere ꝙ verba omnium temporum vere di cuntur de deo. ⁊ illud apparet per illud quod adducit magiſter in littera. diſti. 8. c. 2. Sed quid ſignificant iſta ver ba diuerſorum temporum cum dicun tur de deo. Reſpondeo magis propie poſſunt dici conſignificare nunc eterni tatis ꝙ differentias temporis. non tam illud nunc abſolute quia non eſſet va riatio tunc diuerſorum modorum tem poris ſignificandi. ſed inquantũ coex iſtit partibus temporis vt cum dicitur deus genuit conſignificatur nunc eterni tatis vel ſit ſenſus deus habet actum ge nerationis in nunc eternitatis inquãtũ illud nunc erit ſed at preterito. deus ge nerat hoc eſt habet actum in nunc eter nitatis inquãtuz nunc eternitatis coex iſtit preſenti. ⁊ ex hoc patz ꝙ cum illud nunc vere coexiſtat cuilibet differentie temporis vere dicimus de deo differen tias omnium temporum. Expreſſius tamen ſcõm beatum Gregorium ſigni ficatur diuine generationis veritas per hunc ſermonem ſemper natus eſt ꝙ p iſtum ſermonem ſemper naſcitur. quia per li natus ſignificatur natiuitas vt p fecta. ſed cum li ſemper ſignificatur vt perfecta cum omni parte temporis coe xiſtere: ⁊ ita non tãtum ſignificatur oi parti temporis coexiſtere licut ſignifica tur per iſtam ſemper gignitur. ſed ſigni ficatur etiam omni parti temporis coe xiſtere ſub ratione perfecta ⁊ in hoc vi detur expreſſi⁹ ſignificari veritas huius proceſſionis.

Jrca diſtictõ

nem decimam quero: vtꝝ ſpiritus ſanctus producat per moduz voluntatis. ꝙ non. quia na tura eſt vis inſita rebus ex ſimilibus ſi milia procreans ſecũdum illam cõmu nem deſcriptionem nature. ſpiritus ſan ctus eſt ſimilis producenti. igitur ꝓdu citur per naturam ⁊ non per voluntа tem. Item Aucrro. 8°. phyſicorum ꝓmento. 46. vult ꝙ vnius nature ẽ tm̃ vnus modus cõmunicandi. igitur ſi di uina natura cõmunicatur per moduz nature non cõmunicabitur per actũ vl modum voluntatis. Preterea. vo luntas eſt potentia actiua in creaturis. non igitur factiua. ⁊ ita a ſimili in deo uolũtas ſi eſt potentia operatia non vi detur eſſe potentia productiua. proba⁹ ꝓñtie. quia ſicut in creaturis ſe habent actiua ⁊ factiua ita in deo productiua ⁊ operatiua. ſicut enim in creaturis acti ua habet actum imanentem ⁊ obiectuz preſuppoſitum. factiua habet obiectuz productum ⁊ actũ tranſeuntem. ita in diuinis actus operatiue immanet act⁹ productie nõ imanet. opatia ẽt ꝑ ſuppo nit obm̃. ꝓductia ãt ñ ꝑ ſuppõit imiuũ

Item nihil producitur actu voluntatis nisi precognitum ex. 5. de trini. c. scdo. g si spiritus sanctus sic pducat erit pre cognitus antequ pducatur. et tunc a patre cognosceretur et filio ꝓgnitione nō i tuitiua. qz cognitio que ē eius inquantum cognoscitur antequ pducatur non videtur ē intuitiua. quia cognitio intuitiua non est rei. nisi ut est in se presens et existens. g nē. inconueniens ātē est spiritū sānctum a patre et filio cognosci non intuitiue. Lon. Aug'. 5. de tri. c. 14. vl'. 32 spiritus sanctus exit a patre et filio nō quō natus sed quomodo datus. exire per modū dati vel doni conuenit pduci per modum voluntatis cuius est ex liberalitate sua dare. vel donare

Ad questionem di

co q sic. quia in deo est voluntas sicut apparuit di. scda. et etiam ex questione de attributis di. octaua. patet etiaz ex hoc q deus ex natura sua est beatus. beatitudo non est sine voluntate vl' actu voluntatis. est etiam in eo volūtas sub ratione principij productiui. qz principia productiua ex quo de se nō dicūt imperfectionem reducuntur ad aliqd vnum perfectum vel ad aliqua perfecta in tanta paucitate ad quantam reduci possunt. non possunt autem omnia reduci ad vnicum principium productiuum vel actiuum. quia illud vnicum haberet modum determinatum agendi alterius isto z. s. nature vl' volūtatis qz inter modos istos pducēdi ē nō aliquis modus medius. igitur non possūt hic reduci ad minorem paucitatē q ad dualitatē. s. principij productiui p modū nature et per modū volūtatis. et cuz illa ad que tāq ad perfecta stat tota reductio principiorum sint simpliciē perfecta ābo ista principia sb rōe ppria sua ponētur in deo vt est primū pducens.

Et ex his vltra probo conclusionē principalez. in qcūq est principiuz aliquod qd ex rōne sua est principiū pductiuz illud erit in eo principium pducendi si est in eo sine imperfectione. et non intelligatur prehabere aliquod pductū simplicit adequatū. in deo aūt vt probatū est. ē formaliter voluntas ex natura rei et hoc sub ratione principij productiui liberi respectu amoris. et patet q est ibi sine impfectione. igit erit in deo principium producendi amorem. et hoc secūdum proportionem perfectionis sue in comparatione ad obiectum presentatum. ita q sicut voluntas creata est principium producendi amorem creatum tantum quanto amore ipsa potest amare obiectum qui dicitur amor adequatus. ita illa voluntas est principiuz producendi tantum amorem quanto ipsa nata est amare obiectum infinitum. nā est autem amore obiectum infinitum i finito amore. ergo nata est esse principium producendi amorem infinitum. nihil est autem infinitum nisi sit ipsa essentia diuina. ergo ille amor ē essentia dina ille ātē amor productus non est natus esse formaliter inherens quia nihil est tale in diuinis. igitur est per se subsistens. et non idez subsistens cum producente. quia nihil producit se primo de trini. c. i. igitur est psonaliter distinctū. hanc personam dico spiritum sanctum quia filius non sic producitur ut patet visti. 6. sed per actum nature siue intellectus.

Hic tamē sunt tria

dubia. primum quomodo volūtas potest esse principium cōmunicandi naturā cum ita non sit i creaturis. secūdo q mō volūtas posset ē principium nēcria pducēdi. et q necessitas reqrit i ista productōe. 3° si pductio sit nēcria quomō ñ ē p modū nē sz distincta ꝗ illa et libera.

Quantum ad pri

mū dubiū dicitur q natura dicitur in diuinis quadrupliciter. vno modo appellatur natura ipsa essētia diuina in q tres persone diuine ꝓsistūt et dicitur natura sic pure cōntialiter. scdo modo dicitur natura principium actiuū naturale et natura sic dicta est vis productiua similis ex simili. et sic potētia generādi actiua in patre est natura. et sic est essētiale cōtractum ad notiale: qz est ipa natura diuina dicta. primo modo. natura enim que est ipsa essētia diuina vt est sub proprietate paterna determinata ad actum generādi ē potētia generādi actiue i solo patre existens. Et istos duos modos nature tāgit Dill. 5. de trini. c. 17. dicēs de filio q ex virtute nature in eadez natura naturitate subsistit. Tertio modo dicitur natura quelibet vis naturaliter existēs in natura primo modo dicta. q scilicet vis et si sit libera tam hoc modo potest dici natura. et sic volūtas in deo dicitur natura. quia. s. est naturalis potētia existēs in natura diuina naturaliter. Quarto modo dicitur natura incōmutabilis necessitas circa aliquē actuz vt natura isto quarto modo dicta non sit nisi cōditio et modus circa actum elicitū. Ex his ad propositū dicitur q nec intellectus nec voluntas ratiōe qua simpliciter intellectus et volūtas sunt principia elicitiua actuum notiōalium per qs producitur simile in forma naturali ipi producēti quia tunc in quocūq essent. esset principia productiua vl' elicitiua actuū similium quibus produceretur sile in forma. qd falsum est in creaturis. sūt enim solūmodo ibi principia elicitiua actuū naturalium notiōalium vt sunt in natura diuina. et vt sic per illam habēt in se naturalitatē quādam ad productiones notiōales. scōm hoc enim dixim° in questiōe quadaz de emanatiōibus in generali q intellectus et volūtas vt sūt simpliciter intellectus et volūtas. modo. s. intellectuali et volūtario agētes. tantum sūt principia elicitiua actuum essētialium. qui sūt intelligere et velle. Iz hoc sit passiue ex parte itellectus et actiue ex parte volūtatis. vt autem sūt natura et principia actiua naturaliter eliciētia actus. sunt principia actiua elicitiua actuuz notialium qui sūt generare et spirare. et hoc necessitate naturalitatis. quia ipossibile est deum per principia que sunt natura in ipso huiusmodi actus nō elicere

Ad cuius declaratiōem sciēduz q huiusmodi naturalitatem habēt a natura diuina in qua sūt intellectus et volūtas sed aliter et aliter quoniā intellectus diuinus habet ipsam coincidēdo i ratiōez nature que est ratio principalis elicitiua actus notiōalis et hoc iuxta moduz nature predictum vt omnio naturalitas ista sit preuia et ratio intellectus sit concomitas vel quasi cōcomitās. propt qd nō nisi modo nature et naturali imperu actum suum notiōalem eliciat. vt magis proprie dicatur pater generare natura i rellectuali q naturali intellectu. vt intellectus potius intelligatur quasi deimia re naturā q ecōuerso. et fm hoc rō qua producrū natura eliciente dicitur filius est prima. et ratio qua dicitur verbū est respectu illius quasi scda. Volūtas autem habet natura ipsam non vt coincidendo i ratiōem nature scdo modo dicte. sed habēdo ānexam sibi quādaz viz nature primo modo dicte. ex hoc q fundatur in illa. vt naturalitas ista in volūtate nullo modo sit preueniēs eius libertatē nec elicitiua actus eius notiōalis penes scōm modū nature. hoc enim esset omnio cōtra ipsam libertatem. sed potius vt sit cōsecutiua et ānexa libertati. et hoc nō vt aliquid quo volūtas suū actum notiōalem eliciat principiatiue. sed vt aliquid quo assistēte volūtati voluntas ipsa ex vi quā hz ex eo q est volūtas et libera. pōt elicere actū suū notiōalem

quē sine i° assistente oio elicere nō possz

Quātum ad scōm

dubiū dicitur ꝙ triplex est actio voluntatis. primo que est elicita a volūtate vt est volūtas simpliciter absq; oi naturalitate ⁊ necessitate. vt est illa que procedit a libertatis arbitrio. siue in deo siue in creatura intellectuali. ⁊ in nobis tendit solūmodo in bonū amatū qō est circa summū bonū. Secunda que est elicita a volūtate vt est simpliciter volūtas ⁊ hoc cū sola naturalitate necessitatis i mutabilis ānexa illi actioni. vt est illa que procedit a libertatis arbitrio ⁊ tendit in summū bonū amatū ⁊ aperte visum. Tertia que est elicita a volūtate ñ vt est voluntas simpliciter sed vt est natura naturalitate sibi ānexa dcō modo: vt est illa que procedit a voluntat' libertate in solo deo ⁊ tendit nō soluz in bonū summū amatū ⁊ visum. sed etiā in ipsum amorē procedētem quo incentiue amatur. licet diuersimode tendat in vtrūqz. ⁊ hoc scōm aliā ⁊ aliam necessitatē imutabilitatis annexā ipsi actioni. inquantū enim actio ordinatur in amatum summū ab ipsa sola voluntate rōe qua est libera procedit necessitas imutabilitatis in actōe ei° 2ª ⁊ in actōe eius 3ª inquantū vero actio ordinatur in amorem productū tēdentē in amatū terminatiuum voluntatis. sic ab illa naturalitate annexa volūtati procedit necessitas i mutabilitatis. circa solū actuz notionalem elicitum a voluntate vel potius ab ipsa libertate voluntatis vt ei talis natu ralitas est annexa.

Contra dicta primo

quātum ad hoc ꝙ ponit de illa assistentia natnre ipsi voluntati vt volūtas vi illius assistētie possit cōicare naturā. Quero quid est ista assistentia videtur ꝙ nō sit necessaria ad istā cōicationem. qz habito supposito perfecto agente ⁊ cōueniente actioni ⁊ principio quo agēdi perfecto nō videtur eē aliquid aliud necessariū ad agendū. sed per te sola voluntas est principiū quo respectu actus notionalis. ⁊ cōstat ꝙ suppositū agens est perfectū ⁊ cōueniens actioni. igit nō videt illa coassistentia esse necessaria ad talē actionē. Preterea quādo aliqua sic se habēt ꝙ fm prius ⁊ posterius concurrunt ad aliquā actionē illud qō est prius principalius cōcurrit ad illam actionē. sed eēntia que est natura prout accipiunt naturaz primo modo in q̄ tres persone diuine cōsistunt est prior volūtate. igit si natura isto mō cōcurrat ad actionē vt assistens volūtati necessario erit principalius vt in ista productione: igitur cōtradictionē includit ꝙ concurrat vt assistens cōcomitans voluntatē ⁊ nō preueniens vt ipsi dicunt. Preterea ponitur vnita necessitas in volitōne. l. libertatis ⁊ duplex in spiratione. l. libertatis ⁊ naturalitatis videtur eē ꝓtra ipz ⁊ cōtra veritatē qz ipse ponit actus notionales fundari super eēntiales vel in essentialibus. ⁊ omnes cōcedunt cōmuniter ꝙ actus essentiales al'quo modo precedunt actus notionales. nō videtur autē ꝙ in fundato possit eē aliqua necessitas formaliter maior q̄ in eo in quo fundatur. vel ꝙ duplex necessitas sit in fundato ⁊ vnica in fundamento. probo. quia tunc per impossibile vel incōpossibile separa vna necessitate ab altera adhuc remanebit illud fundatū necessariū. nō autē remanebit illud in quo fundat necessariū. qz nō habuit nisi illā vnicā necessitatē que circūscribitur a fundamēto. igitur posset illa pōne posita necessitas eē in fundato ⁊ nō in illo in quo fūdatur. Ex hoc ad propositū qz si actus spirādi habet necessitatē ex libertate voluntatis ⁊ preter hoc ex illa naturalitate annexa voluntati ē actus dilectionis simplicis nō habet nisi tantū primaz necessitatē. ergo circūscripta tātum prima necessitate circūscriberetur tota illa necessitas que erat in fundamēto: ⁊ adhuc tamē remanebit alia necessitas in pductione illa. l. illa que est ex naturalitate.

Preterea videtur ꝙ tota naturalitas nō cōsequatur actum voluntatis. quia illa cōpetit voluntati p ipsuz ex h° ꝙ fūdatur in essentia diuina. igitur cū prius sit ratio eēntie diuine ratione volūtatis quicquid cōsequitur rationē essentie diuine vel voluntatem ratione essentie cōsequitur eam per prius q̄ illud ꝙ sequit voluntatē vt voluntas est. ⁊ ita videtur ꝙ naturalitas illa precedat aliquo modo ipsaz libertatez. ⁊ per ꝓns impediet ipsam libertatē. Preterea cōtra opinātem qō arg^m eēt illud qō ipse facit si itellectus ⁊ voluntas essent principiū cōicādi naturā vnde tales potētie. igitur i creaturis essent tales potētie principia cōicandi naturā si omnino eēt alia rō formalis intellectus ⁊ voluntatis in deo ⁊ in creaturis. Et simiiter que est necessitas distinguendi inter voluntatē quaz ponit principium eliciendi actum ⁊ naturam quā ponit coassistere voluntati eliciti si tantum est inter ista distinctio rationis. sicut videtur alibi sentire ō distinctione attributorum in diuinis.

Aliter dico

ꝙ voluntas potest esse princi^m cōicandi naturā ⁊ nō volūtas vt cōiter sumpta ad creatā ⁊ increatā. sed voluntas vnde infinita est. est eni infinitas ꝓ prius modus voluntatis diuine sicut ⁊ cuiuscūqz alterius perfectionis eēntialis hoc patet ex rōe posita prius ad solutōz qōnis. qz voluntas est principiuz amoris sibi adequati hoc est tanti amoris quāto ipsa nata est amare obiectuz. nata est āt amare obiectū infinitū infinito amore. igit ⁊ est productiua ifiniti amoris. quicquid est infinitū formaliter est eēntia diuina q̄ ipsa voluntas est principiū cōicandi essentiā diuinā amori producto. Et si queras a me de coassistentia nature aliquo modo dico ꝙ nō opz voluntati vt est principiū cōicandi nāz aliquo modo speciali assistendi ponere nām coassistere si natura possit eē principiū cōicandi nāz ⁊ nō voluntas nisi poneretur aliqua perfectio minor volūtatis q̄ nature. nulla est āt talis iperfectio quia simpliciter ita est perfecta volūtas infinita sicut natura infinita. Ad 2^m dubium de necessitate patet per idez qz prin^m productiuū perfectū pōt dare producto omnē perfectionem que sibi non repugnat. voluntas infinita est principiū producēdi perfectū. igitur potest dare ꝓducto suo perfectiōem sibi cōpetētem. nō aūt repugnat sibi necessitas. imo cōuenit necio sibi qz nullum infi^m potest esse possibile nō necessariū. igitur istō principiū qō est volūtas infinita erit sufficiens principiū dandi necessitatē huic producto. si autē est principiū quo potest dari necessitas producto: igitur datur. ḋa nulli qō nō est necessariū potest dari necessitas ex se: ⁊ vltra se est principiū quo datur necessitas producto igitur ⁊ productōi. productum eniz capit eē productione: nō potest autē aliquid capere eē necessariū per productionē nō necessariā. Istud argumētum quasi a posteriori videtur cōcludere necessitatez productionis ex necessitate producti. sz queritur ratio a priori siue causa quid sit per qō volūtas ista dat necessitatē isti pductioni. Rūdeo ꝙ nec voluntas infinita ex se sola dat necessitatez amori producto. ꝓpando ipsam ad qōcūqz obiectuz nec solū obiectuz amatū qō est finis cōpatum ad quācūqz voluntatē dat necessitatem actui volendi vel productioni amoris. primū probo. qz voluntas non est principiū necessariū producēdi aliōz amorē alicui' obiecti nisi sit necessariuz principiū amādi illud obiectū. volūtas autē infinita nō est necium principium amari obiectuz finitū. qz tunc de' necio amaret q̄lz creaturā imo ⁊ oē amabile

Universidad de Deusto Biblioteca

ergo nec ē necessariū ꝓncipiū ꝓducendi amorē suuz: ꝓpando illud ad q̄cunq̄z obiectū. 2m ꝓbatū est de frui. di. i. q̄ volūtas ex rōne voluntatis in cōi non necessario tendit in finē. Etsi rñdeas q̄ volūtas potest cōsiderari vt volūtas vel vt natura ꝓparando ad finē vel ad ea que sūt ad finē vt cōparatur ad ea que sūt ad finē est volūtas. vt autē cōparat ad finem ē natura: ⁊ sic est mere necessitas. istud improbat ⁊ auctoritate ⁊ rationē. rōne qz non sūt eiusdē potētie actiue oppositi modi agendi: ⁊ maxime istinālitēr ⁊ libere qui predistinguūt potentiam actiuam: quia si voluntas ꝓparat ad finem ꝑ modum nature: ⁊ ad entia ad finem ꝑ modum libertatis ipsa non erit potētia actiua vna respectu istorum ⁊ tē nulla potētia erit que eligat ens ad finem, ꝓpter finē. nulla enim potētia eligit hoc ꝓpē illud nisi velit vtrūq̄z extremum: sicut nulla potentia cognitiua cognoscit cōclusionem propter principiū nisi eadem cognoscat principia ⁊ conclusiones sicut arguit. ph. 2°. de aia de sēsu cōi. Auctoritas est augustini in ench. c. 73. ⁊ ponitur a magistro libro scdo di. 25. c. 5. neq̄z ei cōpāda ē volūtas aut volūtas non est: aut libera dicenda nō est qua bti sic eē volumus vt eē miseri non solum velim' sz nequaq̄z velle possimus valt igit dicē q̄ volūtas illa q̄ volum' beatitudinem ē libera sz nullū finez magis necessario respicit volūtas ꝗ beatitudinem in cōi. igitur nullū finez necessario respicit. Itez ista rñsio ponēt spm̄ sanctū spirari non libere: sz ꝑ modū nature qz et' ꝓncipiū eēt volūtas nō vt libera sz vt nā. itaq̄z dico q̄ necessitas huius ꝓductōnis amoris adeqti sicut ⁊ necessitas dilectōis q̄ formalit hñs voluntatem diligit ē ex infinitate volūtatis: ⁊ ex infinitate bonitatis obiecti qz neutrz sine altero sufficit ad necessitatem. Ista aūt duo sufficiūt hoc modo quia volūtas infinita nō pōt nō eē recta nec pt nō eē in actu: qz tūc eēt potētialis. igit necio est in actu recto. nō autē omne velle est pcise rectum: qz ē ab illa volūtate recta solū q̄si nihil sit volendū ex se: sz tm̄ da enim diuina q̄ est primū obiectum illi' volūtatis est ex se volenda. igit volūtas illa de necessitate est in actu recto volendi illud obiectum: quod ē ex se recte volendū: ⁊ sicut ex necessitate ē ꝓncipium volendi ita ex necessitate est ꝓncipium ꝓducendi amorez illius. ⁊ tūc dico q̄ nec sola voluntas infinita pcise nō determinādo obm̄ cuius sit nec solum bonū infinitum nō determinando quam volūtatē respiciat vt est obm̄ est totalis causa necessario diligendi: nec etiā necio ꝓducēdi amorem adeqtum. sz infinita voluntas hñs tale obm̄ q̄ est ex se recte amādum pfecte pñs: ē ratio necio tā volēdi illud bonū q̄ spirādi amorē illi' boni: ⁊ talis volūtas hñs tale obm̄ pñs est ꝓncipium cōicandi naturā diuinā: qz pn'm̄ ꝓducēdi amorē infinitū ꝓductū. talis ei amor ꝓductus ꝓportionatur tam potētie q̄ obiecto. nō est aūt ita q̄n volūtas infinita respicit bonū amabile finitum qz licet ibi actus sit infinit' quātū est ex pte volūtatis diuine: nō tamen ē infinitus quātū est ex parte obiecti. Sz vtrz voluntas infinita sit pn'm infinitū: nō tm̄ amādi bonū infinitū sz finitū ⁊ producendi amorē talis boni: ⁊ hoc vel ea dē ꝓductōe fm rem q̄ ꝓducitur spūsanctus. alia tñ fm ratōez vel omnino alia vel nulla de hoc alias: qz simile habet difficultatem cū ꝓductōe verbi vtrz intellectus diuinus sit ꝓncipiū ꝓducendi verbū essentie diuine: vel vbum alicui' alterius intelligibil' ⁊ tūc vel ꝓductōne eadē fm rē cui' ꝓductōe vbi diuini. alia tñ fm rōem: vl' alia tam fm rem q̄ fm rōnem.

Ad tertium dubiū

dī q̄ nā agit ꝑ ipressionē sicut intellect'

non voluntas.

Ad argumenta pri

cipalia. Ad primū dico q̄ illa diffinitō nature probat q̄ spiritus sanctus ñ producitur vt similis ex vi productōis sue ⁊ verum est q̄ nō est imago patris sicut filius. qui ex vi productionis sue procedit vt similis patri. Ad scōm respōsum est alias diffuse distinc. 2 q. 4. in illa q̄stione qua querebatur vtrum possent plures esse productiones in diuinis. Ad tertiū dicendū est sicut dictum est distinc. 2°. q. de productionibus q̄ differētie accidentales potentie. s. actiuum ⁊ factiuū nō sunt differentie productiue potentie generaliter enim tali principio producitur illud cuius est tale principium producitur vel in eo in quo est si natum est illud recipere vel in alio: vel in nullo si in nullo quia nihil natum est recipere illud tunc producitur per se subsistens si potentia productiua sit perfecta respectu subsistentis ita est in proposito. volūtas qua producens producit nec agit in suppositio producendo in quo est: nec facit producendo in alio. sed producit terminum per se stātem: vt personam que in nullo recipitur subiectiue. Aliter est responsum distinct. sexta: vbi dictum est q̄ productio nō est intellectio formaliter. ⁊ quomodo tūc intellectus potest esse principium nō tātum intelligendi sed etiam dicendi. Ad vltimū dicenduz est q̄ necesse est ad actum amandi. siue ad actum amoris amatū esse precognituz hoc dicit beatus Augustinus. i5. de tri. c. 17. sed nō oportet ipsam dilectionem esse precognitam. puta si offertur mihi aliq̄ bonum honestum nō oportet q̄ antequā possem habere illuz actū amādi circa illud q̄ precognoscam illū actum. Ita in proposito oportet esse essentiam diuinam cuius amor spiratur eē precognitam patri ⁊ filio ad hoc vt spirēt. sed nō opz in isto instanti originis cōcedere spiritum sanctuz. qui est amor spiratus esse precognitum patri ⁊ filio. licz in instāti eternitatis sit tota trinitas nota cuilibet persone in trinitate. quia distinguendo inter instantia originis non distinguitur inter durationē ⁊ duratricem. sed tantum a quo quis sit. Aliter possz dici q̄ in illo priori signo originis antequā intelligatur spiritus sanct' spirari pater ⁊ filius cognoscunt spiritum sanctum vt intuitiue licet nō vt existentem in se quia cognoscunt essentiam diuinam que est ratio cognoscendi intuitiue quodcūq̄z obiectum intelligibile. sicut trinitas cognouit creaturam etiam intuitiue antequā producatur. quia essentia sua quaz intuetur est ratio perfectissime cognoscendi omnia alia. ⁊ per cōsequens est ratio cognoscendi intuitiue quodlibet cognoscibile licet nullum existeret in se.

Jrca distincti

onē vndecimaz. Quero vtrū spiritus sanctus procedat a patre ⁊ filio. Qz non Dam̄. libro primo capitulo octauo a patre procedētem ⁊ in filio quiescentem spiritum sanctū dicimus. Item capitulo vndecio spirituz sanctum dicimus ex patre. ex filio non dicimus. Item idem in epistola de trisagio ad iordāez archimedritaz in fine pater ⁊ verbum ⁊ spiritus sanctus. ⁊ sb'dit ex patre quidem filij autez ⁊ nō ex filio. sed spiritus oziis dei. Item per ratōez grecozuz nihil tenendū est vt articulus fidei nisi quod cōtinetur in euāgelio q̄d complete cōtinet fidem aut saltem i scriptura noui testamenti. sed non videtur expressum in nouo testamento q̄ spiritus sanctus procedat a filio. ergo ⁊ē.

Item dilectio in nobis nō procedit a verbo quia notitia nō habet causalitatem respectu volitionis. igitur similiter

Universidad de Deusto Biblioteca

nec in prothotipo. Item spiratio passiua est propria vni persone in dinis. igit & actiua. probatio cõsequentie. vtraq; enim videtur eque perfecta & eque incõmunicabilis. Cõtra in simbolo nicenno ex patre filioq; procedit. & athanasius etiam in simbolo spiritus. s. a patre & filio.

In ista questione

dicuntur greci discordare a latinis. vt videntur auctoritates Damã. sonare. sed de ista discordia dicit Lincol. in notula quadam super finez epistole de trisagio q̃ sententia grecorũ est q̃ spiritꝰ sanctus est spiritus filij sed nõ procedens a filio sed a solo patre per filium tamen. & videtur hec sentẽtia cõtraria nostre quia dicimus spiritum sanc. a patre & filio procedentem. Sed forte si duo sapiẽtes vnus grecus & alter latinus vterq; veramator veritatis & nõ proprie dictiõis vnde propria est. de hac visa cõtrarietate disquirerent pateret vtiq; tãdez ipsã cõtrarietatem nõ esse veraciter realem: sicut est vocalis. alioquin vel ipsi greci vel nos latini sumus vere heretici. Sed quis auder hunc auctorem Johem. s. damã. & beatos. s. basiliuz. ggl. theologũ ggl. nicenum. Cirillum & similes patres grecos arguere hereseos. Quis iterum argueret hereseos beatum hiero. Augus. & Ambro. ylla^m & cõsimiles latios. verisimile igitur est q̃ nõ substantie dictis verbis cõtrarijs cõtrariorũ sanctorum sententia. multipliciter enim dicit sicut hoc huius. sic hoc ex illo vel ab illo qua multiplicitate forte intellecta & distincta. pateret cõtrariorũ verborum nõ discors sententia. Quicquid sit de eis ex quo ecclesia catholica declarauit hoc esse tenẽdum sicut de substãtia fidei sicut patet extra de sũma trinitate & fide catholica. c. firmiter. tenenduz est q̃ spiritus sanctus procedat ab vtroq;.

Ad hoc est ratio talis habens principium perfectum productiuum prius q̃ intelligatur habere propositum. potest illo principio producere. quando. s. principium est ita perfectum q̃ nõ dependeri sed filius habet voluntatẽ que est principium productiuum amoris adequati & habet eaz vt preintelligitur producto actu voluntatis. ergo potest ea producere. igitur & ea producit. probo minoreꝫ generatio & spiratio habent aliquẽ ordinem inter se ita q̃ aliquo modo generatio est prius spiratione. in illo priori cõmunicatur genito omnis perfectio diuina que sibi nõ repugnat. & ita voluntas ergo habet tunc voluntatem vt prioreꝫ producto per actum voluntatis: quia ad huc ñ intelligitur productio aliqua facta per modũ vel actum voluntatis.

Assumptum etiaz de ordine istarum productionum licet videatur esse manifestuz ex ordine potẽtiarum. probatur tamen per hoc q̃ quando actus primi habent ordinem in aliquo si vterq; sit perfecte actiuus. habebunt etiam similem ordinem in eliciendo suos actus. addidi autem perfecte actiuus ad excludendam formaz substantialem & qualitatemin corporibus vbi licet forma substantialis sit actiua & qualitas similiter & forma substantialis sit prior qualitate tamen qualitas habet actum suum prius. sed hoc est ex imperfectione actiuitatis forme substantiali. in patre autem intellectus & voluntas sũt perfecte principia actiua & habent ordinem quẽdam quia fecunditas intellectus constituit ipsum patrem nõ autem fecũditas voluntatis. ergo ista fecunditas intellectus aliquo modo prius habebit actuz suum q̃ fecunditas voluntatis actuz suum. Probant alij iustum ordinem productionis ad productionem per hoc q̃ sicut intelligere ad velle ita dicẽ ad spirare. Sed ista probatio videtur deficere. velle enim presupponit intelligere. q̃

per illud intelligere obiectum illõ circa q̃ dicitur esse dilectio est sufficienter p̃sens & absq; illa intellectione nõ essz sufficienter p̃sens voluntati vt possz velle. sed per actũ dicendi nõ est p̃sens voluntati precise obiectuz cuius amor spiratur. quia si pater volũtate spirat i eo tamẽ nõ habetur obiectum p̃sens formaliter per notitiam genitam q̃ nihil nouit notitia genita: vt dicit Augu. iz. de trini. sed intellectiõe sibi ingenita habet obiectum sibi p̃sens & ista est notitia que p̃supponitur actui spirãdi. ergo nõ est similis necessitas q̃ generatio p̃supponatur spirationi sicut q̃ intellectio p̃supponatur volitioni. Loncedo q̃ instantia bene probat q̃ nõ est ſi milis necessitas. sed inter intellectionem & volitionem est ordo propter duo vnũ est propter p̃sentiã tam dictam. aliud est propter istarum potẽtiarum ordinẽ in operando quia iste potentie tales sũt q̃ vna est naturaliter ordinata pr^o operari q̃ alia. prima ratio nõ est ratio prioritatis generationis ad spirationẽ sed 2^a. sicut enizinquãtum sunt potẽtie apatiue est aliquis ordo inter operationes earum ita inquantũ sunt potẽtie productiue est aliquis ordo productionis eaꝫ licet nõ sit ordo necessitatis propter p̃sentiã obiecti talez habendã. Exemplũ huius est. si in igne calor & siccitas sint cause vel potẽtie actiue nate tamen ordinate elicere actus suos ita q̃ siccitas ñ possit desiccare nisi calor p̃ius calefaciat ista necessitas ordinis nõ est quia per calefactionem fit obiectum desiccabile p̃sens sicco vt desiccet. sed propter naturã istarum potẽtiarum actiuarũ & si in illo priori in quo calidum calore calefacit cõicaret calefactio vel produceret in calefacto nõ tantum calorem sed ẽt siccitatẽ quã habuit. calefactũ eadez siccitate desiccaret cũ calefaciente. q̃ in illo instanti nature in quo est desiccatio. vna siccitas est in calefaciẽte & calefacto

Ita intelligendũ est ꝗ q̃ in illo signo originis in q̃ pr̃ pducit actũ voluntat^i. p̃n^m productm̃ idem est in patre & filio. & iõ filius eadem productione producit spiritum sanctum cum patre.

Ad auctoritates

damã. vi posse rñderi per notulaz illam lincol. de q̃ dcm est. p^a tñ auctoritas ei^o posset exponi. si loquat de volũtate & ñ de spũ scõ. q̃ tũc posset dici q̃ volũtas q̃ est p̃in^m spirãdi ipsa est a pr̃e in filiuz q̃ pr̃ cõicat eã filio & descit in filio. h^o est nõ vlit^r cõicat sub rõe p̃cipij fecundi lz eadẽ volũtas cõicet spũi. s. i se. sz lr^a damã. ibiõ vi loq̃ de p^a. s. s. & nõ de volũtate q̃ spirat. Ad rõz illã de euãgelio dico q̃ xp̃m descẽdisse ad inferna non docet in euan^o. & tũc tenẽdũ est sicut articulus fidei q̃ ponit in simbolo apl^oꝫ. ita m^lta a^o de sacris eccl^ie nõ sũt exp^ssa in euan^o & tñ eccl^ia tenet i^a eẽ tradita certitudialit^r ab apl^is & piculosũ eẽt errare circa i^a q̃ nõ tñ ab apl^is descẽdunt p̃ scripta. sed ẽt q̃ p̃ suetudinẽ vl^is eccl^ie tenẽda sũt. nec xp̃s in euan^o docuit oia ptinẽ^a ad dispẽsatiõz sacrõꝫ. dixit. n. discipulis suis in Johe. adhuc hẽo multa vobis dicẽre sed ñ potestis portare mõ. cũ ãt venerit ille spũs vitatis docebit vos oẽz vitatez multa igz docuit eos. s. s. q̃ nõ st scripta in euan^o & i^a multa q̃dã p̃ scripturã q̃dã p̃ suetudinẽ tradidert. sil^r diuersa simbola diuersis tpib^o st edita ꝗ diuersas heres de nouo oriẽtes q̃ qñ insurgebat noua hẽsis necẽiuz erat declarare vitatez ꝗ quã erat i^a hẽsis. q̃ vitas & si pr^o erat ꝗ fide ñ tñ erat priuz tñ declarata sic tũc ꝗ errorẽ illoꝫ q̃ eã negabãt. Ad aliud de vbo nr^o dico q̃ illud iperfectionis ẽ in imagine creata. q̃ vbo nõ cõicat eadẽ nã cũ mẽte. & iõ nec libertas formaliter verbo ãt diuino cõicat nã pr̃is & eadem voluntas cũ patre. & iõ hz eã vt secũdã respectu productiõis. s. s. q̃ intelligit ordine orizis prehabẽ i^a anteq̃. s. s. spiref.

Ad vltimum dico q̃ non sequitur quia non potest natura diuina plurib' productionibus haberi in vna persona sicut patebit in sequenti questione: quia vtraq̃ productione haberet naturam ⁊ neutra haberet: tamen vna persona potest pluribus productionibus cõmunicare naturam: ⁊ plures persone possunt vna productione producere personam ⁊ iõ si passiua sit tm̃ in vno nõ sequitur q̃ etiam actiua sit tm̃ in vno.

Secundo utruz

si spiritussanctus non procederet a filio posset stare distinctio realis ipsius a filio. q̃ non: quia fm boetium de trini. essentia cõtinet vnitatem relatio multiplicat trinitatem: ergo nulla p sona distinguitur ab alia nisi que refertur relatiue ad illam: sed si spũssanctus non procederet a filio non posset stare distinctio realis ad ipsum: quia non refertur ad ipsum: igitur ⁊c. Preterea august. ij. de ci. c. io. sed ideo simplex dicitur supple deus: qm̃ quod habet hoc est excepto q̃ relatiue queq̃ personam ad alteram dicitur sicut pater habet filium ⁊ non est filius spiritussanctus: igitur si non procederet a filio esset filius quia tunc non relatiue diceretur ad eũ

Contra. 5. de tri. c. 14°. vel. 32. apparet q̃ spiritussanct' non est filius ⁊si exeat a patre quia exit non quomodo natus: sed quõ datus.

Hic dicitur q̃ questio nulla est

quia potẽtia includens in cõpossibilia nõ potest poni nec sustineri: quia in ea statim includitur redargutio: qõ est incõueniens vltimũ ad qõ pt rñdens deduci: tali enĩ põne posita nulla regula disputatõis põt saluari. s. concedendo sequẽs ⁊ negando repugnans: q̃ statim oportet concedere repugnãtia que includũtur in posito. Q̃ autẽ istõ positum quod ponitur sit tale: pbatur quia summo necessario repugnat summum impossibile: quicq̃d est in deo ad intra est sũme necessarium q̃ repugnãt sibi est sũme impossibile: q̃ positio supponẽs spm̃sãctũ non ꝓcedere a filio est summe impossibile: q̃ oppositũ est sũme necessarium. s. ipm̃ ꝓcedere a filio: ⁊ impossibile includens incõpossibilia videt esse magis ipossibile q̃ impossibile talia non includens: q̃ ⁊c. Contra istã positõem est hoc q̃ ista positio vi cõsequãtia questõnis. mouetur enim questio vt inquiratur quid sit ꝑmum distinctiũ reale filij a spiritusancto: vtrum filiatõ an sola spiratio actiua q̃: si filiatio igit p quodcunq̃ incompossibile circũscripta spiratione actiua adhuc remanebit ratio distinguẽdi. Preterea licet positio que statim ex intellectu suo includit contradictoria nõ possit admitti. tamẽ illa que ex intellectu suo tm̃ vnum contradictorium includit ⁊ aliud non nisi per consequẽtiam accidentalem vel per locos extrinsecos bene videt posse admitti: quia tali positõne posita possunt sustineri regule disputatõis. potest enim concedi sequens consequentia essentiali ⁊ negari repugnans. si autem inferat aliud repugnans sequens per locum extrinsecum vel consequentia accidentali negandum est illud sequi: quia propositio illa p quam talis consequẽtia tenet destrueretur ex positione. nunc aũt spiratio actiua non est de p se intellectu filij vt persona est: sed quasi passio cõis patri ⁊ filio: igitur circunscripta illa ponendo filium in esse filij non ponuntur contradictoria ex primo intellectu positi: sed tm̃ alterum. s. q̃ filius sit filius: ⁊ reliquum non nisi ex cõsequẽtia accidẽtali ⁊ per locum extrinsecum ex remotione quasi passionis remouendo. q̃ subiectum: igitur ista positio non sic includit opposita quin possit admitti. Item si aliquid essentialiter inclusum in alij

ponatur remoueri ab eo quod tamen non sit ratio inherentie predicati bene potest queri an isto vel illo circũscripto ĩ sit tale predicatum vl non: etiam quantumcũq̃ positus includat contradictoria: non tamen repugnat huic ꝓposito quin altera pars huius quesiti sit determinate danda: puta si circumscribatur ab homine aialitas quod tamen includit incompossibilia: ⁊ queratur vtruz hoc circunscripto possit homo distingui ab alino videtur determinate posse rideri q̃ sic: quia non per animalitatez conueniebat homini sic distingui: sed p rationalitatem. igitur licet spiratio actiua esset de ratõne filij. adhuc tamen ipsa circũscripta queri potest vtrum filij distinguatur a spiritusancto vel non: q̃ non queritur nisi vtrum predicatuz circunscriptum fuit precise causa distinctionis vel aliud predicatum non circunscriptum. Preterea aliud est ponere aliquid ⁊ illo posito vlteri' querere de aliquo proposito. aliud est querere de veritate alicuius conditionalis: quia q̃rere de aliqua conditõnali ad nihil obligat: ⁊ si igitur aliquam probabilitatẽ haberet opinio dicendo posito q̃ spũssanctus non procederet a filio ⁊c. nullã tamen probabilitatem habet quando questio sic est ꝓposita sicut eam proposui: vtrum si spiritussanctus non procederet a filio posset stare distinctio realis ipsius a filio. ibi enim quero de conditionali quadam scilicet si spiritussanctus scilicet non procederet a filio sequatur essentialiter ipsum non distingui ab eo ita q̃ oppositum consequentis non possit stare cum antecedente loquendo de formali intellectu eorum. Contra istã opinionem etiam sunt multe auctoritates vna aug. 5°. de tri. c. 6. vel. 13. si pat non esset innascibilis: nihil prohiberet eum genuisse filium: ⁊ tamen ista positio concomitanter includit incompossibilia. scilicet q̃ pater non sit innascibilis: ⁊ ricardus. 3. de trini. ca. 16. si sola vna persona in diuinitate esset nihil prohiberet eam habere plenitudinem sapientie vel intellectus: cum tamen concomitanter ad plenitudinem sapientie vel intellectus sequatur pluralitas personarũ. Item etiam pbus. 4°. physicorum arguit posito q̃ esset aliquod spacium ⁊ non haberet corpus sed sonum vel colorem querit vtrum esset vacuum: ⁊ respondet q̃ si natum esset recipere corp' esset vacuum. si non: non. q̃ tali posita positione que tamen per ipsum ponit ĩ compossibilia quia accidens vt sonum ⁊ colorem esse sine subiecto potest queri de aliquo an sequatur. s. intelligendo de naturali consequentia: quia ⁊si positum includat incompossibilia: non tamen omnia incõpossibilia naturali cõsequentia: sed ad ipsum potest sequi aliquod contradictorium naturali consequentia ⁊ aliquod aliud nullo modo nisi sicut ad impossibile quodlibet.

Ideo admittendo

questionem est vna opinio que dicit q̃ si non ꝓcederet ab eo nullo modo distingueretur ab eo: ⁊ habet pro se duas rationes: vna ratio est ista. relatio in diuinis aut distinguit fm quidditatem aut fm esse. nõ fm esse quia sic transit in essentiam: igitur fm quidditatem sed fm q̃dditatem tm̃ respicit oppositum: igit tm̃ distinguit ab opposito: sed posita illa ypothesi non essent in filio ⁊ spiritusancto relatõnes opposite. Secunda ratio ẽ talis: si relationes disperate possent sufficienẽ distinguere personas ergo cum tales due sint in patre vt generatio actiua ⁊ spiratio actiua pater esset due persone. Confirmatur ratio quia tantam distinctionem videtur habere iste relationes spiratio actiua ⁊ generatio actiua quantam habent eorum relatiua vel correlatiua: igit ita possunt hoc distiguere sicẽ illa. Auctoritas adducit

Universidad de Deusto Biblioteca

ansel.li°. suo de possessione spiritussci. Sed quia ipsum adducunt vterqꝫ pro se ⁊ fit altercatio magna de intentione eius que fuerit ideo hic nolo multum circa intentionem eiꝰ imorari.

Cõtra istaꝫ opinionem sunt ratõnes que sumuntur ex duobus medijs. primuꝫ medium est ex ratione formali constituiui. 2ᵐ medium est ex distinctione emanationum. Ex ꝑmo horuꝫ arguitur sic: quocunqꝫ formaliter aliquid constituitur i esse eodẽ distinguitur: quia eodeꝫ est aliquid ens ⁊ vnum vnitate conuenienti tali entitati: ⁊si vnum igitur in se est indistinctuꝫ ⁊ ab aliꝭ distinctum: sed filius constituitur in esse personali filiatõne: ergo ⁊ ea formaliter distinguitur ab omni alia persona: igitur per impossibile vel incompossibile circunscripto quocunqꝫ alio ⁊ maxime posteriori filiatõne remanebit filius filiatione distinctus personaliter a quacunqꝫ persona. assumptuꝫ patet: quia filius non constituitur in esse personali spiratione actiua quia illa est cõmunis patri ⁊ filio: ⁊ non sunt in eo ꝓprietates positiue alie q̃ generatio passio ⁊ spiratio actio: ergo ⁊c. Respondet q̃ formali constitutiuo non distinguit aliquid a quocunqꝫ: sed tm̃ ab illis cum quibus maxime conuenit ⁊ a quib̃ nõ distinguitur aliquo modo nisi illo formali constitutiuo. Exemplum. homo rationalitate non distinguitur a lapide sed a speciebus animalis cum quib̃ conuenit maxime: ⁊ a quibus in paucissimis videtur distingui. a lapide enim distinguitur animalitate que non est formale constituti tm̃ eius qꝫ lapis est inaiatus: ita dicitur in ꝓposito q̃ filius cum patre conuenit in spiratõne actiua ⁊ in hac distinguitur a spũsancto. ꝓpo autẽ suo formali. s. filiatõne distiguitur a patre cum quo maxime conuenit: q̃re ⁊c. Contra istud: ⁊ ꝑmo qꝫ quodlibet hñs aliquod eẽ distinguitur distinctõe conueniẽte illi esse a q̃cũqꝫ alio p aliqd̃ qd̃ est de ratione eiꝰ inquãtũ hꝫ tale eẽ. filꝰ igit̃ personaliter distinguitur per aliqd̃ quod ẽ de ratione eius inquãtũ est p̃sona. spiratio actiua non est de ratõe cuiꝰ inquantum persona: sed filio iam posito est quasi ꝓprietas aduenticia. Ex hꝰ patet q̃ exemplum adductum non ẽ ad ꝓpositum: quia ⁊si homo distinguitur a lapide nõ per rationale ꝑmo. distiguitur tm̃ per aliquod qd̃ est de essentia sua ita q̃ incõueniẽs esset ipm̃ per nihil qd̃ est de essentia sua a lapide distinguit: sed tm̃ per risibilitatem ita est g̃ in proposito. Ex hoc etiam patet q̃ exemplũ cõcludit propositum: homo enim non distinguetur essentialiter a lapide inquantum animal si aial nõ eẽt de essentia eiꝰ: quod tamen est licet non vltimum constitutiuum eiꝰ: sic autem arguitur in ꝓposito: quodcunqꝫ distinguitur ab alio per se: inquãtum tale distinguitur p aliquod qd̃ est p se de ratõne eius inquantum tale filiuꝰ per se distinguitur a non filio. igitur p aliquod quod est de essentia eius: sed hoc non est vis spiratiua. cõsequitur enim ꝓpetatem cõstitutiuam eius g̃ ⁊c. 2° sic formale constitutiuum distinguitur constitutum ab omni alio etiam si per impossibile quodcunqꝫ aliud ab illo circũscribat: quia p illud distinguitur primo. i. adequate ab omni non tali: sed quodcunqꝫ non habens illam formam constitutiuam est non tale igitur p illam distiguitur ab omni alio non habente illam. Ista ratio declarat quia licet homo non tm̃ per rationale distinguatur a lapide: sed etiam per aialitatem. non etiam primo distinguitur per rõnalitatem. i. non adequate: quia tunc quodlibet distictũ a lapide essꝫ rõnale: sed adequate in genere corporis ꝑmo distinguitur a lapide per animatuꝫ tamen circũscribendo per intellectũ ab homine quodcunqꝫ aliud a rationali p illud solum distingueretur eẽntialiter a quocunqꝫ non rõnali ⁊ ita a lapide qui non ẽ rationalis. non igitur tm̃ illud distinguit realiter quod distiguit adequate: sed etiam illud quod solum si poneretur esset incompossibile illi a quo distinguit. Cõfirmat ista ratio ꝑncipalis sumpta ex proprio constitutiuo: quia si pat̃ per impossibile non spiraret sed filiuus. adhuc tm̃ pater patrinitate distingueretur a filio ⁊ spũsancto: sicut patrinitate constituitur i esse personali. Ex secundo medio. s. ex distictõe emanatõnũ arguitur sic: generatio distinguitur a spiratõe ⁊ hoc p impossibile circũscripto omni alio a ratione gnãtionis ⁊ spirationis aut saltem circũscpto hoc: q̃ spiratio actiua esset a filio: cum tamen starꝫ distinctõ principiorum generandi ⁊ spirandi: g̃ ⁊ quolibet tali circũscripto: sta ret distinctio filij ⁊ spiritussancti. ꝓbatio ꝑmi: quia impossibile est vnaꝫ psonam duabus ꝓductõnibus totalib̃ accipere eẽ. nulla enim ꝓductione aliqd̃ accipit esse p impossibile circũscripta ñ minus acciper esse: sed si ꝓductõne hac ⁊ illa acciperet aliquid esse et vtraqꝫ cõplete: quia vtraqꝫ esset perfecta: igitur vtraqꝫ circunscripta haberet esse per alteram complete: ⁊ ita neutra et vtraqꝫ acciperet esse. Ad istam rõnem ponunt aliqe rẽponsiones ad añcedens: ⁊ q̃a de hoc tractabitur di. 13. modo non insisto. ꝓclones istarum rõnum concedo: ⁊ magis patebit ꝓpositum declarata illa distinctõe emanatõnum. Ad auctoritatem boetij cõcedo q̃ relatio multiplicat trinitatẽ: ⁊ tm̃ non tm̃ distinguit a relatõe opposita: sed q̃libet relatione dispata: cui formalit̃ non est idem qꝫ sicut in genere qualitatis albedo nõ tm̃ distinguit ab altera qualitate contraria sed etiaꝫ ab omni alia dispata: quia nõ est albedo dulcedo formaliter nec odor ⁊si aliqua dispata eẽt incompossibilis alteri dispate in eodem supposito non tm̃ distigueret nã a nã: sed etiã req̃reret distinctio suppositorꝫ ita aliq̃ relatõ dispata ab alia rlõe dispata distiguit absqꝫ aliqua alia incõpossibilitate. aliq̃ autẽ non tm̃ hñt distinctõem sꝫ etiaꝫ incõpossibilitatem siue incõpossibilẽ rõnes i eodẽ supposito q̃les sunt rlones dispate accipiendi naturã: quia persona que dispatis modis accipet naturaꝫ nõ vnico modo haberet naturam. ad august. de ciui. dei. dico q̃ quelibet psona hꝰ est q̃ habet nisi q̃ relatm̃ hꝫ correltm̃ ⁊ nõ est illud. posita aũt illa ypotasi spũssanctus non haberet filiũ vt correlatiũ ⁊ spirantes: ⁊ iõ non sequitur q̃ spũssãctꝰ est filius qꝫ non haberet filiuꝫ. nec sicut intrinsece: nec sicut correlatiuum originans. excipit aũt august. q̃ illud qd̃ habetur non est habẽs qñ habetur vt correlatiũ. nõ igitur accipit augu. nisi qd̃ habet vel eo modo quo dr̃ filꝰ hãe diuinitatem: vel quo mõ dr̃ hãe patres. vnꝰ modus est habendo formaliter vel eẽntialiter. aliꝰ modꝰ est habẽdo correlatie vel originaliter.

Ad rões pro ꝑma opinione ad ꝑmaꝫ dico q̃ tã fm q̃dditatẽ q̃ fm eẽ manet ibi relatio. q̃cũqꝫ eĩ mõ manet fm q̃dditatẽ manet fm eiꝰ eẽ qd̃ ẽ eẽ ad aliud: qꝫ q̃dditas rlonis ñ p̃t eẽ sine eẽ ad aliud: qꝫ intelligẽdo rlones sine eẽ ad aliud nõ intelligit̃ relatio: sed absolutũ qꝫ fm aug. 7°. de trini. c. j. vel 6. siue ad aliud non ẽ sba: ⁊si ẽ sba siue ad se iã non est relatõ. q̃cũqꝫ etiã modo trãsit eẽ trãsit ⁊ q̃dditas: qꝫ sic̃ esse ad aliud qd̃ est eẽ rlonis. ve est idem eẽntie ita ⁊ q̃dditas relatõis ẽ idẽ eẽntie. nihil enim ẽ ibi qd̃ nõ est idem. manet igit̃ ⁊ q̃dditas ⁊ eẽ: qꝫ relatio non est formaliter eẽntia diuina: qꝫ sicut dicit aug. 7°. de tri. c. 2. vel. 12. nõ est vbũ quo sapientia. trãsit aũt vtrunqꝫ quia cum hoc q̃ non est formaliter idem: ẽ ve idẽ sicut sepe dictum est. Cum igitur dicis: aut

distinguitur scōm esse aut fz qudditatē dico q̄ secundū quidditatem ⁊ scōm esse ad aliud. Et cum dicis sic transit. ergo nō sic distinguit cōsequentia non valet. quia transit secūdum idēptitatem ⁊ manet secūdum formalitatem. ⁊ quia nō oportet verazz idēptitatez esse formalem. quia formalis ratio huius transeuntis nō est formaliter ratio illius essentie. inquā transit. ideo huic rationi formali competit qō est huic proprium. est autez ei proprium distingui realiter ab omni relatione tam opposita q̄ disperata ei incompossibili. ⁊ ideo cum hoc quod vere transit vere manet quantuz sufficit ad distinctionem realem taz ab opposita relatione q̄ etiam a relatione disperata sibi incompossibili. Ad secūdam cum dicitur de duabus proprietatibus in patre responsum est distin. secūda parte secūda. q. secunda. nō enim oportet tantam esse distinctionem vel incompossibilitatem productionum actiuarum. quanta est productionum passiuarum. quia impossibile est idem duabus productionibus oppositis produci ⁊ accipere esse. non autem est incompossibile idem duabus productionibus actiuis cōmunicare esse distinctis personis.

Irca distinctionem duodecimā.

Quero vtrum pater ⁊ filius spirent spiritum sanctum inquantuz omnino vnum vel inquātum aliquo modo distincti. Qō inquantum distincti. Augusti. sexto de trini. c. quinto vel. i6. spiritus sanctus ē cōmunis vnio patris ⁊ filij. ex hoc accipitur cōmuniter q̄ est nexus ambozum nexus autem nō est aliquozum. nisi inquantum sunt distincti. est autez nexus eozum inquantum procedit ab eis inq̄tum sunt distincti. Itē actio est suppositi. igitur duozum suppositozum nō est vna actio. spiritus sanctus autez producitur actione patris ⁊ filij vt agentium igitur inquantum distincti. Item si producunt inquantum omnino vnum aut inquantum vnum in essentia aut inquantum vnum in persona aut inquātum vnum in vi inspiratiua. nō inquātum vnum in essentia. quia tunc spiritus sanctus produceret se quia est vnum in essentia cuz patre ⁊ filio. nec secūdo modo inquātuz vnum in persona quia sic nō sunt vnum. nec tertio modo inquātum sunt vnum in vi inspiratiua: quia tunc sequitur q̄ pater esset duo principia respectu filij ⁊ spiritus sancti propē duas vires productiuas in ipso respectu eozum. Contra quinto de trinita. c. i4. vel. 34. pater ⁊ filius sunt vnuz principium ad spirituz sanctum sicut pater filius ⁊ spiritus sanctus sunt vnum principium ad creaturam. creatura autem est a tribus inquantum vnuz nō inquātum distincti. ergo ⁊c.

In ista questione

planum est q̄ pater ⁊ filius sunt vnum principium spiritus sancti hoc declaratum est in cōcilio lugdunensi sub gregorio. sicut patet extra de summa trinitate ⁊ fide catho. ⁊ est hodie in sexto lib° decretalium. Ratio autem huius veritatis est ista quia vt dictum est disti. 1°. pater prius origine habet actum secūditatis intellectus q̄ voluntatis. in illo priori cōmunicatur filio fecunditas eadez que est in patri quia in illo signo originis in quo filius producitur per fecunditatem intellectus cōmunicatur sibi a patre quicquid ei nō repugnat. ⁊ ita fecunditas volūtatis. igitur in alio signo originis quando producitur persona q̄ actum fecūditatis secunde scilicet volūtatis producitur a patre ⁊ filio omnino vt ab vno principio propter vnam fecunditatem principij productiui in ea.

Sed est difficultas alia. cum enim voluntas ista sit vna in duobus suppositis que suppositā pcordia pnotet aliquā distictōem spirare ⁊ pcordia pnotet aliquā distictōem suppositozz pcordātiū vtrz pater et filius p se magis spirēt hac voluntate i quātū vna: vel inquātū pcordis. Hic dicitur sic q̄ suppositā pducētia sunt distincta ⁊ ppter illā distictōez nullo mō procederent spirare inquātū plures. hēnt eni vnā vim spiratiuam. Sed vlteriō illa vna vis spiratiua nō oino sb rōe vnitatis sue ē primū pncipiū secūdum ad spirandum fz sb rōne pcordis volūtatis vbi pnotat aliq̄ distictio: ⁊ ppt istā distictōem pnotatā ex pte pncipij q̄ pōt pcedi q̄ spirāt inquātū sūt disticti. Istā opi. confirmat p ricar. 3. de tri. qm intellect° pfectam fecūditatē hīe potest ad pducti oné vbi vt cristit in vna sola pona. volūtas aūt ad pductōem spūssancti pfectam fecūditatē hīe nō potest nisi sit in gemina pona: ⁊ hoc qz fecūditas itelle ctus psistit in plenitudine pfecte sapientie q̄ pōt esse in vnico dicēte ricar. de trini. li. 3°. c. i6. nihil diffinit ōriū nē si plenitudo sapientie dicatur posse psistē in singularitate pone. nā quantū vi etiaz si vna sola pona in deitate esset: nihilominō plenitudinē sapientie hīe possz. fecunditas aūt volūtatis psistit in plenitudine veri amozis: qui nō potest eē nisi in duobus ad minus: dicēte in eodez ricar. c. 3. nō pōt amoz eē iocund° li nō sit ⁊ mutuus q̄re cū in amore eēntiali fecunditas volūtatis nō possit eē nisi sum me perfect° ⁊ iocūd° sit amoz oportet q̄ volūtas si sit fecūda q̄ sit amoz mutu°: vt sit fm cū ibidem q̄ amozē impendat ⁊ sit qui amozem repēdat. Quia vt dicit. c. 7°. summe diligētī nō sufficit si sūme dilectus sūmā dilectionem nō repēdit: ⁊ fm hoc vt supra dictū est ad hoc cōmunis voluntas patris ⁊ filij sit fecūda ad spirandum spūsanctum nō sufficit q̄ sit vna voluntas cōmunis ambo rum ⁊ amoz eēntialis in ipa cōmunis qua ambo simul amant ⁊ volunt: sed oportet q̄ sit voluntas cōcozs ⁊ mutua duozz qua vn° sūmum amozem alteri impendat ⁊ ille viceuersa eundem repēdat. quo existente. fecunda ē voluntas vt ex ipa necesse sit emanare amozez q̄ est spiritussanctus dicēte ricar. vbi pus c. 19. q̄ in amore mutuo multūqz feruēte nihil preclarius q̄ ab eo quem sūme diligis ⁊ a quo sūme diligeris aliū eque diligi velis. In ill' itaqz vt dicit sic mutuo dilecti vtriusqz pfectio vt psūmata sit exhibite dilectōis consortē equa rōe reqrit ⁊ hoc p vim spiratiuā q̄ est pcoz volūtas in mutuo amore pducēdo spiritum sancum non solum vt sunt vnū in volūtate illa siue amore: sed vt sunt plures inter se distincti q̄ distictio pnotat p h° q̄ volūtas dī eē pcors ⁊ amoz mutu° qui non pōt eē nisi sit pluriū fm q̄ plures sūt inseparabiles. nā hec ppositio con associatōem iportat q̄ non ē nisi plurium distinctozz: ⁊ ppter hoc bñ dicitur q̄ pater filius ⁊ spūssactus sunt tres coeterni: cū tamē ista negēt pi filio ⁊ spūssanctus sunt tres eterni: q̄ h° etiā q̄ voluntas pcors ē amoz mutuus duorum licet sit vnus ⁊ idē: tñ non est eadē ratio ei° vt ē a pie i filium ipensus ⁊ ecōuerso vt ē a filio ad piem repensus qm fm ricar. li. 3. c. 19. qm duo mutuo se diligunt ⁊ summi desiderij affectus inuicē impendunt ⁊ istius in illū: ⁊ illi° i istuz affectus discurrerit ⁊ q̄si in diuersa tendit ⁊ per hoc q̄ q̄si in diuersa tendit q̄dammodo rōne diuersus est: sed ista diuersitas est in amore vel volūtate essentiali qua non obstante fecunditas ē penitus vna ⁊ eadem in voluntate illa cōcordi ⁊ amore mutuo in qua fecūditate pater ⁊ filius sunt penitus vnum: et vniformiter spirant spiritumsanctum qui a duobus concorditer diligitur: et duozuz effectus tertij amozis incendio in vnum conflatur: vt dicit ibidē ricar.

Universidad de Deusto Biblioteca

⁊ fm hoc in spiratōne spūs.ſ. duplr est ꝓsideranda pīis ⁊ filij distictio vno mō vt exp̄mūtur sicut elicientes actū. alio° vt intelligūtur esse ꝓcordes i amore mutuo ⁊ i voluntate circa rōnem eliciendi actum: ⁊ ex distictōne eius p̄mo mō: cōsiderate nullo mō dicēdi sūt spirare vt plures. licet enim sint plures qui spirāt nō tamē ꝓpter plalitatem q̄ principalit est in illis spirāt: sed solum ex distinctōne eorum cōnotata: ⁊ sic pater ⁊ fili° nō spirāt spiritumsanctum inquantuz sūt plures in eliciendo actōnem licet cōcurrāt in vnam rōem fm quam elicit actō sed vt sunt plures in voluntate q̄ est ratō eliciendi actum concordando ⁊ amorē suū in illa mutuaōne.

Contra istam opinionē arguit sic: si pr ⁊ filij ꝓducāt spm̄ sanctum voluntate inquātū concordit amantes se ea: igitur est alius spūs scilicet p̄us productus: ꝓnis est incōueniens ꝓbatio ꝓntie: p̄mo qz in q̄cunqz signo nature vel oziginis est p̄ncipium ꝓductiuuz spirati amozis infiniti: ⁊ pater ⁊ filius sunt psone ꝓuenientes actōni vel ꝓductōni q̄ volūtas vt i pīe ⁊ filio non intellecta vt qua formalit volūt sed vt volūtas infinita hns eēntiam diuinam pnte sibi per actum intelligentie. ē patri ⁊ filio p̄ncipium ꝓductiuum spūssancti: ⁊ ita si spūssactus ꝓducatur p voluntatē inquantum volens siue inquantum ea pater ⁊ fili° diligunt se actu sequeretur q̄ ante spm̄sanctum ꝓductum volūtate volente erit spūssanctus ꝓductus voluntate vt est actus primus quod est in cōueniens. Ista rō de voluntate q̄ sit p̄ncipium spirandi vt voluntas est. non aūt vt est actu volens confirmatur dupliciter: p̄mo per formalem rōnem voluntatis in p̄ncipiādo que est libertas q̄ non ita conuenit ipsi velle. 2° p simile ō intellectu. De p̄mo arguitur sic: volūtas vt in nobis ē actus primus libera ē ad habendum actum volendi. nō autē ipse actus volendi liber ē siue p̄ncipiuz liberz ꝓducendi aliquid: quia act° volendi est quedam qualitas naturalis: ⁊ si ē p̄ncipiū alicuius videt esse p̄ncipium naturale eius non liberū sicut si ex tali actu generaretur habit° appetitiu° naturaliter generaretur: ita q̄ non est i potestate actus gnātio talis habitus vt videtur: q̄ magis videt q̄ saluatur spiritumsanctum ꝓduci libere si ꝓducatur voluntate vt est actus p̄us q̄ si ꝓducatur voluntate vt actu volens vt.ſ. intelligitur ſb actu 2°. Ex secundo arguitur sic: filius non ꝓducitur intellectu paterno vt actu intelligens est: ita q̄ actualis intellectio sit formalis ratio qua pater generat filium sicut ostensuz est supra di. 2ª. q̄ a simili volūtas vt actu volēs non erit p̄ncipium ꝓducēdi spiritumsanctum: ſz volūtas vt act° primus. 2° ꝓbo ꝓsequētiam p̄cipalem sic: accipiendo eandem maiorem sicut prius.ſ. in q̄cunqz signo nature vel oziginis ⁊c. addendo hanc minorem q̄ diuina voluntas habens obiectum primum sibi presens est ratio ꝓducendi amorem adequatum illi perfect° q̄ habens obiectum secundarium sibi presēs vel saltem non minus perfecte: ergo cū essentia diuina sit primum obiectuz voluntatis diuine non pater vt pater: nec filius vt filius: quia tunc pater esset formaliter beatus in pluribus obiectis distinctis: ergo voluntas habens essentiā diuinam presentem sibi siue vt amabilem siue vt amatam non curo in ista ꝓbatione secunda magis est p̄ncipium ꝓducendi amorem adequatum illi q̄ vt habet patrem vt pater: vel filium vt

filius pro obiecto vel saltem non min° ⁊ ita cum voluntas prius habeat essentiam pro obiecto q̄ patrem vt pater est prius spirabitur spiritussanctus voluntate vt est essētie diuine tanq̄ primi obiecti q̄ voluntate vt est patris vel filij tanq̄ obiecti secundi. Confirmat ista ratō quia essentia diuina est formaliter infinita paternitas vt paternitas nō est formaliter infinita: ergo spiritussanct° qui est amor infinitus ⁊ hoc non tantū ratione voluntatis infinite: sed etiaz ratione obiecti infiniti vt dictum est dist. 10. magis spirabitur voluntate vt est essentie diuine que est obiectum infinituz q̄ vt est patris vt patris vel filij vt filij vt obiecti. Si dicatur essentiam non esse primum obiectum voluntatis diuine. sed rationem formalez in primo obiecto quod est persona. Hoc falsum est: tum quia vnum est primuz obiectū voluntatis: tum quia ratō formalis obiecti amari prius amatur: ⁊ concedit ꝓpositum quia tunc erit ratio formalis spirandi eo modo quo primuz obiectū concurrit ad spirare. Ex istis duab° probationibus concluditur q̄ pater non spirat spiritumsanctum inquantū diligit filium primo nec filius inquantum diligit patrem: sed pater ⁊ filius in quantum habent essentiam diuinam p̄sentem vt obiectum primum voluntatis siue: ⁊ hoc per secundam probationē consequentie principalis: similiter spirant inquantum habent essentiam presentem ⁊ non inquantum amataz actu sed inquantum amabilem presentataz actu intelligentie eorum per primam ꝓbationem consequentie. Etsi obijcias contra primam probationez consequētie nonne prius pater ⁊ filius sunt amātes essentiam in se q̄ spirant spiritumsanctum. Responderi potest sicut prius dictum est dist. 6. de productione filij quomodo pater aliquo modo prius oziginē intelligit q̄ filius sit generatus ⁊ tamen nō sic q̄ intellectio actualis patris sit ratio gignēdi filiū sed memoria in patre: ita potest dici de dilectōe qua pater ⁊ filius diligunt se conformiter ⁊ formaliter ⁊ de actu spirandi. Secundo sic: principiuz eque perfectum i vno supposito sicut in duobus: eque est principium agendi in vno sicut in duobus: quia ad actionem non videtur requiri nisi p̄ncipium perfectum quo ⁊ quod suppositum agens perfectum: sed volūtas eque perfecta est in vno supposito sicut in duobus ⁊ vnum suppositum eq̄ perfectum est perfectione requisita ad suppositum agens sicut duo: ergo volūtas eque potest p̄ncipium ꝓducendi ē in vno sicut in duobus: ita q̄ illa mutuitas non sit aliqua ratio ꝓducendi ex parte p̄ncipij ꝓductiui. p̄ma pars minoris probatur: quia principium q̄ nō accipit perfectionem sibi ꝓpetētem a supposito ſz dat supposito: qz eo suppositū est perfectum vt possit agere: ergo non est tale p̄ncipiuz perfectius in pluribus q̄ in vno quando est idem principium in pluribus ⁊ in vno. Etsi dicas q̄ illud principium non ē in vno vt p̄ncipium ꝓductiuum est: sed tm̄ sic est i duobus. ⁊ tm̄ declinquitur in patre genito filio. Hoc videtur absurdū qz omnez realitatem tam absolutam q̄ relatiuaz quam pater habere potest a se habet in p̄mo signo oziginis. nullam ergo habet filio genito quam non intelligatur habere prius oziginē q̄ filios generetur: q̄re ⁊ illam fecunditatem siue illa fecūditas ponatur relatio siue aliqō absolutum.

Item si in patre est perfecta voluntas prius oziginē q̄ in filio: nō tm̄ est p̄ncipium spirādi pfectū per se: q̄ro q̄d intelligitur addi vt sit p̄ncipiū spirādi pfectū nō aliud suppositū qz illud nihil addit p̄ncipio quo: ſz tātū illo hz q̄ possit agere. si dilectio mutua p te hui° i illuz ⁊ econuerso: q̄ relatio duplex ratōnis erit vltimata actualitas p̄ncipij spirandi.

Universidad de Deusto
Biblioteca

hoc est impossibile propter duo. pri° qz nulla relatio ratiōis preexigitur productiōi diuie: vt probabit dis. 13. ꝓtra opi. ponētem itellectum ⁊ volūtatem i deo distigui tātum rōe. 2° quia tūc essēt duo principia formalia proxima spirandi. ⁊ ita duo supposita nō spirarēt precise in quātum vnum. qd̄ est cōtra Aug. 5. de tri. c. 14. sicut allegatū est in opponēdo Itē si haberēt duas volūtates possēt cōcordes esse in tali mutuitate ergo inquātum cōcordes spirare nō est vt vnū principiū spirare. qz nec vt vnū suppositum nec vt vnū quo inquātum cōcordes.

Itē aut pater volūtate ⁊ volitiōe vt i ipso cū ista relatiōe ad filiū dilectum ē totale principiū spirādi. aut nō. si sic sequt̄ q̄ filius nō spiret. qz nō hz idē quo inq̄tum hz relatiōem ecōuerso. nō enim spirat inquātū diligēs quo diligere circunscripto nihil minus spiraret spūs scūs. sed circūscripta relatiōe ecōuerso nihil minus spiraret a patre spūs scūs vt totali principio per suū velle vt tēdit in filium. Si detur in prima diuisiōe q̄ nō sequitur q̄ vterqz inquātum amās alterum est diminutū principiū ⁊ ambo sūt vnū principiū quasi per aggregatiōem vt duo trahētes nauim nō autem vnuz principiū per idēptitatē principij perfecti. hoc cōfirmatur per aug. 4. de tri. c. 20. vel. 54. pater est principiū totius deitatis. ⁊ per ipsum in auctoritate preallegata 5. de tri. c. 14. vel. 34. patet q̄ sūt vnum principium spūs sācti oio vnū ⁊ vniformiter sicut tres persone sūt vnū principium creature. nō aūt oio vniformiū spirārēt si filius statim in suo signo origis haberet secūditatē spirādi ⁊ pater non haberet in primo signo suo oio oēm secūditatem sed haberet solū i secdo signo filio genito. Et si instetur de potētia creādi q̄ illa nō sit in patre ante productiōem filij ⁊ spūs sancti patebit respōsio partim hic exponēdo intētiōem Ricar. ⁊ amplius in questiōe de ordie productiōum intrīsecarū ad extrīsecas.

Preterea cōtra illas ratiōes quas inuit Ricar. pro se. s. q̄ amor mutuus sit incūdissimus. ex hoc sequitur q̄ pater est formaliter tali amore beatus. qz amor quo est beatus est iucūdissim'. ⁊ tūc pater nō eēt formaliter beatus in se sed in filio obiectiue qd̄ est hereticū. Item 2° cōtra illā rōem arguo sic. i nobis amor mutuus est iucūdior. qz per talem mutuitatē hz in dilecto amplior ratio diligibilitatis. quicūqz. n. dilectus potis diligere si rediligat amabilior est. qz nō tātum bonitas quecūqz sit in eo est ratio diligibilitatis sed redamatio est aliqua ratio diligibilitatis. ⁊ propter hoc ipse habēs illā bonitatem que est prima ratio diligibilitatis. ⁊ similiter redamatōnem est amabilior. igitur oppositū erit in diuinis vbi ista ratio maioris amabilitatis nullo modo poterit inueniri nec poni. nō enim filius est amabilior patri quia redamās patrem q̄ propter essentiam diuinā propter quā primo amatur nec ista redamatio est alia ratio amabilitatis in filio. Preterea amor mutuus in nobis nō est iucūdior nisi sciatur sic nō amatur bonitas nisi cognita sic nec amatur redamās inquātum redamās nisi cognoscatur eius redamatio: sed si hoc modo deberet poni in diuis amor mutuus iucūdior. ⁊ propter h' tali amore spirari spiritū scm. tunc pater ⁊ filius nō tātum inquātum redamātes sed inquātum amātes se ⁊ sciētes sic redamari spirarent spiritū scm. ita q̄ cognitio redamatiōis videt tūc cē formalius ⁊ immediatius principium spirādi spiritum sanctū q̄ amor. ⁊ ita formalius q̄ immediatius erit spiritus sācrus productus p intellectū q̄ per voluntatē. Preterea cōtra opinātem qz tenet q̄ spiritus sanctus posset distingui a filio ⁊ si nō procederet ab eo propter eius distinctū modū procedēdi a patre. si āt secūdum voluntatis ad spirādū spiritū sanctum nō ē

nisi vt formalis volūtas est in duobus nō posset spiritui sancto cōpetere suus modus procedendi alius a modo procedēdi filij nisi esz a filio. ergo videt sibi ipsi contradicere.

Quantum ad istuz

articulū cōcedo q̄ pater ⁊ filius spirāt spiritū sanctū voluntate inquantū omnino vna quia ad rationē principij. precise vt principiū non requirit nisi pfectō esse in se ⁊ q̄ habeat in persona antecēdēter intelligatur habere terminū adequatū voluntas autez omnino vna est in pte ⁊ filio ⁊ ante ordinē originis intelligit in eis q̄ intelligat habere terminū adequatū. qz ambo sunt spiratiui. ⁊ ideo voluntas vt in eis est idem principiū productiuum respectu spiritus sancti. Sz ppter verba Ric. intelligēda distinguo q̄ multipliciter potest intelligi volūtas concors aut cōcordans in aliquo actu secūdo dicito puta amādo idem. ⁊ tūc vel essentiā vel amando se ⁊ redamando. puta q̄ pater diligat eque filium ⁊ ecōuerso. vel potest intelligi concors quasi habitualiter inquantū actus primus natus est habere quasi actū secundum. duobus pmis modis nō videt q̄ pater ⁊ filius spirēt spiritum volūtate concordi vt probatum est in pma ratiōe per duas pbationes. nec enim dilectio ne entie vt probatū est in prima pbatione nec suiuuicez vt tactū est in secūda pbatione formaliter spirāt. ḡ oportet q̄ intelligat tertio modo voluntate concordi. i. voluntate inquantū est actus primus in quo nati sunt concordare in actu secūdo ꝓcoriter pducendo amorem tali inquā voluntate spirāt. ⁊ magis vna q̄ cōcordi quia vt intelligitur actus pmus intelligit vna voluntas in eis non habere cōcordiā nisi isto mō loquēdo. quia iste pone intelligūt posse cōcordari in actu quasi secūdo cōcorditer spirādo. Saluādo tamē aliqualiter verba Ric. dico q̄ quādo in aliq̄ eodem sunt duo principia ordinate actua illud non est in potentia prima ad agenduz principio secūdo nisi pintelligatur in actu pmi principij. igit pater nō est omnino fecūdus potētia pppinqua ad spirandū qd̄ est actus voluntatis ⁊ principij quo. nisi intelligat in actu principij priozis quod est intellect'. ⁊ per cōsequens volūtas nō est principiū proximum nisi vt est in duobus. Hoc sequitur quia p illam pductiōez priozē sine qua nō est ista potentia ppinqua. voluntas est in duobus. quia p actuz primme fecunditatis cōmunicat pone pductē secūda fecunditas. s. fecunditas voluntatis respectu spiratōis spiritus sancti. non tamē est alia fecunditas in duobus q̄ in vno. sed eadē ⁊ in pducente ⁊ in pducto. Exemplū istius est aliqualiter in nobis. anima enim nō est fecūda potentia ppinqua ad habendū actum volendi nisi sit i actuali intellectōe. licz actuali intellectiōe non formaliter producat actum amādi sed voluntate vt ē actus primus qui perstit in anima ante intellectionē. licz nō in potētia ppinqua omnino ad agendū. si tunc anima pducens intellectionē ꝓmunicaret sibi fecunditatē voluntatis nō esset volūtas in potent' ppinqua ad pducēdū amorem nisi pus esset pductuz verbū ⁊ ita cōicata sibi volūtate fecūda. ⁊ ita nūq̄ esset voluntas prime fecūda nisi i duobus. non tñ ita q̄ illa fecūditas requirat de ratione sua esse in duob' q̄si ipsa ñ posset ē in vno. imo ipsa eadē iam existeret in ipsa mente. sed ppter ordinē fecunditatū i pducēdo necessario oz secūdam fecunditatē qñ est in potētia prima esse in duob'. Pōt igit̄ ꝓcedi q̄ pr ⁊ filius voluntate vna que est in eis spirant que est pfecte fecūda in duob' suppositis exñs. quia pus intelligit coicari genito ⁊ ita esse in duobus q̄ q̄ spūs. s. ea pducat. Sed quō dilectiōe mutua

Universidad de Deusto
Biblioteca

spirat spiritus sanctus. Rº dilectiõe. i. voluntate qua pī ⁊ filius vt actu pmo nati sunt se mutuo diligẽ. Hac inquã volũtate vt exñte in eis vt ẽ nata talis esse q̃ diligunt se mutuo spirat. s. s. non aũt aliq̃ actu 2º q̃si dilectiõis actual im pense ⁊ repẽse. Si istud ñ sufficiat ad intentiõez Ric. exponat eum qui poterit. qz non vr q̃ eius defiatio bñ possit stare cum dicti Aug. qui attribuit pī ⁊ filio pfectã rõnẽ vniusꝫ pncipij respcu spũs. s. sicut trinitati respcu creature si ꝑdicat pdicti. Qualiť aũt Aug. dicat q̃ pī ⁊ filius diligũt se spũ. s. q̃si sit mutua dilectio pīis ⁊ filij. sic videt loqui ó tri. li°. 6. c. 5. exponet dis. 32. vbi magr tractat de illa qõe vtrum pater ⁊ filius diligunt se spiritu sancto.

Juxta qõem istaz

est vna difficultas q̃si grãmatical. vtrũ pī ⁊ filius possent dici vnº spiratoz vl duo spiratores. Ubi multiplr dr. sz qz vis est de sigãto nois nõ multũ imoroz vr. n. q̃ nullũ tale nomen vbale significet pnm agendi nisi vt illud natũ est de noiare suppositũ actiuũ. sicut. n. lectio sigãt qdditatiue actũ p modũ hitus ⁊ quietis. ita lectoz sigãt pnm hujº actus p modũ hitus ⁊ quiet vt est denoiatm suppositi actiui. spiratoz igit sigãt vim spirãdi vt ꝓcernit suppositũ. ⁊ qz vna est vis in pīe ⁊ filio ⁊ tmin' nũeral appositus alicui defiabili ponit suũ significatum circa illud. iõ nõ videt ꝓcedendum de vi fmonis q̃ sint duo spiratores. qz tunc vis spiratiua videret numerari in eis. Et si obijciat. sunt duo spirantes. g̃ duo spiratores. ꝓnia ꝑbat. qz sicut singulare infert singulare sic plurale infert plurale. Rº dico q̃ ꝓnia nõ valet. qz pticipiũ sigãt actũ vt in fieri. consignificat. n. tps sic vbũ. ⁊ ita sic ꝓceditur pī ⁊ filius creant ita ꝓcedit q̃ sint creantes. nõ aũt ꝓcedit q̃ sint duo creatores sed vnus creator. qz nomẽ vbale non significat actũ p moduz actus ⁊ in fieri sed p modũ habitꝰ ⁊ quietis. Sz que rõ quare termin' numeralis concditur posse apponi terminis adiectiuis ⁊ nõ substantiuis. ponit ista rõ. qz adiectiua adiacent suppositi ⁊ significãt formam in adiacẽtia ad suppositã. ⁊ ideo pñt numerari ad numerationẽ suppositoz. sed substãtiua non significãt formam in adiacẽtia ad suppositã sz significant aliquo mõ absoluto a suppositi. ⁊ iõ nõ pñt sic numerari qz sic significaretur ibi numeratio forme. ⁊ ideo non cõcedit duo dij. sicut ꝓcedit duo hũtes deitatẽ. Sed ista rõ nõ videt sufficere qz terminus numeralis ponit significatum suũ circa significatũ determinabilis. significatũ aũt substãtiui ⁊ adiectiui idem ẽ. nõ differũt aũt nisi in modo significãdi. ideo videt q̃ termin' numeralis primo ponat significatũ suũ circa idẽ. ⁊ iõ si significet numerat forme determinabilis ex vna pte ⁊ ex alia nec ꝓpter illaz adiacentiã ad suppositũ que cõuenit vni ⁊ nõ alij non rõne significati sed rõne modi significãdi poterit esse veritas in vna ⁊ falsitas in alia. Assigno aliã rationẽ talẽ. omne dependens dependet ad aliq̃d oino ⁊ simplr independens nunq̃. n. dependẽtia alicuius sufficiens terminat nisi ad aliquid oino independens. ⁊ ideo q̃ñ duo eque dependent neutrũ est natũ fminare alterũ sed vtrũq; dependet ad 3m independens. adiectiuũ est dependẽs ad substãtiuũ q̃ñ igit adiectiuum addit substantiuo saltẽ inuenit in dependẽs ad quod terminat eius dependentia. q̃ñ aũt duo adiectiua addunt sibi mutuo neutrũ ad alterũ dependet. qz neutrũ terminat ad alterũ sicut neutrũ terminat dependentiã alterius. sed dependet ad aliq̃ 3m q̃ terminat sufficiens dependentiã eoꝝ amboꝝ. igit q̃ñ terminus numeralis addit substãtiuo sicut si dicat duo spiratoze statim termin' numeralis adiectiuus bz substantiuũ tamicans. ⁊ qz adiectiuũ determinat illud q̃ eius dependentiã terminat. iõ dicno ⁊ significatũ sui substãtiui numerari. q̃ñ aũt addit adiectiuo vt cum dr duo spirãtes. vtrunq; est dependẽs ⁊ iõ neutrum determinat alterũ sicut neutruz terminat dependentiaz alteri sed ambo dependent ad 3m q̃ terminat eoꝝ dependentiã ⁊ determinat p ipsa. Et hº in p̃dicto est aliqui vel pſone. quasi dicat tres aliqui vel tres pſone creãtes. qz lz vsitate adiectiuũ masculinũ nõ sit substantiuũ sed tm neutrũ sit substantiuũ. tm in diuinis q̃ñ adiectiuũ masculinuz ponit p se tunc intelligit ibi esse substãtiuũ vt quis vel pſona. vt cum dicit pī ⁊ filius nõ sunt vnº sicut dicunt auctes licz sint vnus deº. qz vnus absolute positus significat adiectiue ⁊ intelligit hic suum substantiuũ. s. quis. vñ significat q̃ pater ⁊ filius sint vnº quis vel vnus aliq̃s vel vna pſona. q̃ est falsũ. Tũc ad illã ꝓnũiaz sunt duo spirãtes. g̃ duo spiratores nego eam. ⁊ tu probas qz sic singulare infert singlare ita plurale plurale. dico q̃ non oz q̃ si ad aliq̃ añs sequat aliq̃ ꝓñs q̃ ad distinctionẽ añtis sequat distinctio ꝓñtis nisi q̃ñ ꝓñs illõ distinguit in añtibus sicut genus distinguitur in spẽbus. In ꝓposito autẽ suppositũ spirãtis distinguũt. ⁊ ad suppositũ spirans sequt spiratoz. sed illud ꝓñs non distinguit nec numerat numeratoũte. ⁊ iõ arguẽdo spirans g̃ spiratoz. duo spirantes g̃ duo spiratores. est fallacia ꝓñtis. arguẽdo a distinctiõe añtis ad distinctionẽ ꝓñtis. ⁊ si aliq̃ inuenit a doctoribus q̃ pī ⁊ filius sunt duo spiratores. debent exponi eoꝝ auctes ⁊ sane intelligi. multe. n. auctes scõꝝ q̃ non sunt vere de virtute sermonis exponẽdẽ sunt fm magrm. di. 12.

Ad argumenta

Rñdetur. Ad primũ cum arguit de nexu. dico q̃ pater ⁊ filius nectunt in spũ sancto sic in cõi producto. ⁊ que sic nectunt in cõi pducto licz sint distincta. alioquin nõ cõnecterent. tm non habẽt cõe pductuz inquantũ distincta sed inquantũ vnuz vnde pductũ vnũ est ab eis inq̃tũ sunt vnum pducens. ⁊ ita auctoritas illa ẽ in oppositũ Ad 2m dico q̃ actio ẽ singularis per se existens. nõ oportet aũt esse alicuius singlar incõicabilis p se existentis. sicut dictũ est di. 4. sicut hec est vera deus creat vel deus est pī filius ⁊ spiritus sanctus. ita ponit hic q̃ ẽ aliquis spiratoz singularis cui pmo cõuenit. i. adequate spirat qui pintelligitur aliquo mõ patre ⁊ in filio quibus cõuenit actus spirãdi. qz vterq; est hic spiratoz. ⁊ tunc diceret q̃ illius per se exñtis q̃ est quasi cõe quoddã in re ad pīem ⁊ filiũ est vna actio licz illud nõ sit vnũ suppositũ. i. incõicabile. sicut nec trinitas est vnum suppositũ vna tm creatione creat. Istud non videt hic pbabile sicut ibi deus creat. qz nõ videt hic aliquis per se existens cõmunis pī ⁊ filio ⁊ nõ spiritui sancto. qz tunc illud singulare p se exñs licz nõ incoicabilit realiť tm referret ad spiritũ sanctũ ⁊ esset aliquid realiter relatũ ad intra prius aliq̃ mõ q̃ intelligeret esse pſona. ita q̃ non ois relatio realis ad intra eẽt pſone q̃ nõ videt pbabile. Aliť potest dici q̃ actio nõ denominat vltima denominatione nisi suppositũ vl habentẽ modũ suppositi. dico modũ suppositi p anima separata ⁊ p accidentibus separatis per miraculũ que denoiant ab actione vltima denoiatione qz p se existunt licz non incoicabilit qz nata sunt coicare se suppositi dum tamẽ nihil coicant illis nihil denominatur ab actione eoꝝ: nisi ipsa vltima denominatiõe. sed omnis forma existẽs in alio vt forma sicut dat esse illi ita dat illi aliquo modo denoiari a sua actiõe. ⁊ licz forma in supposito denominetur ab actione sua nõ tamen vltima denoiatiõe sed vlterius

denotarek suppositū ab eadē actione si tñ aliqua forma p se exñs nata esset habere aliquā actionē ppriā si ipsa daret idē esse pluribꝰ exquo supposita nō denominant actione forme nisi qz hñt eē per formā denotarent ab eadē actione sicut hient idez esse illius forme actiue. Exemplū si vna albedo esset in duabꝰ supficiebus vna ĩmutatiōe ĩmutarent. igit cum volūtas fecūda sit vnū pncipium spirādi quicqd denotat ab ista actione per hoc q hz esse ista forma denominat eadē actōne. Qñ igit dicit actio est suppositi. g pluriū suppositoꝝ plures actiones. nego ꝓñiam nisi qñ plurificatur in eis illud qd est ratio agendi: per qd ista dicuntur denotatiue agere.

Et si obijcias. ab vna aia homis sunt multe opationes sensitiuaꝝ partiū. vt videre audire ⁊ talia multa. ⁊ si ptes ille essent supposita essent eoꝝ agentiuz plures actiones. Dico q nō semper si vnica res est. est eius vnica ratio agēdi ĩmo vnica res pōt includere i se plures rōnes agēdi. sicut dicet de aia respectu suarum potentiaꝝ si de hoc fiat qō. dictum aūt est in ista rōne iam habita de vna rōne simplicit agendi. qualis vna rō est in patre ⁊ filio ad pducendū spiritum sanctū. Ad 3ᵐ dico q pater ⁊ filius spirāt spiritū sanctum inquantū sunt oino vnum ⁊ nō inq̄tū sunt vnū in essentia nec inquantū vnū in psona: sed inquantū sunt vnū in vi spiratiua.

Et cum infert g pater esset duo principia pductiua ppter duplicē fecunditatem in eo. nego ꝓñtiam. quia ad hoc q dicatur plura pducētia requirit numeratio suppositoꝝ. non enim dicit aliquis plures scientes licz habeat plures scientias. sed oporteret eē plura supposita ad hoc q sequeretur. de hoc in 3°. li°. vbi queretur vtrum si plures naturе assument a verbo esset vnus homo vel plures.

Ecūdo qūero

vtrum pat ⁊ filius spirēt vnū de tri. c. 16. spiritus sanctus pncipaliter pcedit a pīe. non igit principalit a filio g nō vniformiter oino. Item Hiero. epistola. 88ª. spiritus sanctus ppie a patre per filium. g nō pcedit ppie a filio. Item Hyllarius de tri. 22. spiritū sanctū qui a te per vnigenitū eit pmerear. igitur est a pīe per filiū. g non vniformiter ab vtroq. Item Richar. 6. de tri. spiritus sanctus pcedit a pīe mediate ⁊ imediate. a filio autez imediate tñ. g nē. Itē omnis cā pma plus agit q̄ 2ª. ex prima ppositione de causis. ⁊ patet ex dicto phi p° posterioꝝ. ⁊ 2. metaphy. necessarioꝝ pncipia esse verissima semp oportet qz sunt aliis cā veritatis. g omne prius pducēs plus pducit q̄ 2ᵐ pducens. pater videt plus producere cuz det filio pducere. g nē. Cōtra. vno pncipio inquantū oino vnuz in eis spirant spiritū sanctū ex qōne pcedente. g oino vniformiter.

Respondeo

actus potest considerari tripliciter. vel in se vel inquantū est termini vel inquantū cōparat ad supposita agentia. pmis duobus modis est oino vniformitas vl potius vnital. qz verissime vna actio et vnus terminus pductus. 3° mō loquendo sic ipsa vis spiratiua coicat filio a patre ita etiā filius spiret hoc habet a patre. ⁊ ita pater spirat a se. filius autē nō a se. Cōtra igit pater prius spirat spiritū sanctū q̄ filius spirat spirituz sanctum. quia in illo primo signo originis in quo pat habet a se esse habet spirare in se. ⁊ tūc filius nō spiraret. quia si spiritus sanctus pat intelligit habere prius esse a patre q̄ a filio. tunc filius pduceret spiritum sanctum iam ꝓexistentem. Confirmat. qz quodcunqz pncipium pductiuū in suo posito priori intelligit habere terminū adequatū non pōt esse pncipiū pducē di in posteriori supposito. sic est in proposito. g nē. Rᵒ ō istis ordinibus siue originis siue nature ⁊ de multis ordinibus prioritatis ⁊ posterioritatis als dicetur. sed quantū ad ppositū dicendū: q nō est p̄similis ordo inter pīem generantē ⁊ spirantē sicut est inter pīem spirantem ⁊ filiū spirantez. vnde nō est intelligendū q pater spirat anteq̄ filius spiret. sicut prius origine pater generat q̄ spiret. ppter ordinē principioꝝ in pducēdo. qz tunc filius nō spiraret vt ar gumentū deducit. quēadmodū spiritus sanctus nō pōt generare filiuz iam pīn tellectū generari. Sed est iste ordo q in patre est pmo vtraq; fecūditas a se. 2° est in pīe actus pme fecūditatis. ⁊ tunc in filio est 2ª fecunditas. 3ª est actus se cunde fecūditatī simul a pīe ⁊ filio habentibus tunc simul illā fecūditatē ad huc tñ cum aliquo ordine. qz ille actus est patris a se. filū aūt nō a se sed ad patre. sicut nec in secūdo signo ē illa fecūditas filū a se. sed patris est a se. non est ergo ordo originis inter spirationē patris ⁊ filū q̄si spiret pī in aliquo signo originis in quo nō spiret filius sed i eodem signo originis simul spirant. est tñ ibi ordo spirantiū in spirādo qz pater in 1° signo originis spirat a se filius aūt nō a se. Ad cōfirmationē dico q maior nō est vera si illud principiū nō habeat pus terminū adequatū anteq̄ aliquid suppositū producat cui coicat illud principiū fm totaz eius fecunditatē. ⁊ sic est in pposito de vi spiratiua quam pater cōicat filio anteq̄ habeat terminū adequatū. s. spiritū sanctum.

Per idē patet ad

omnes auctoritates adductas. qz ppē hoc dicit Aug. pīem pncipaliter spirare exponit. n. se. ideo pncipalit dicit qz q filius spirat hoc habet a pīe. Dicit tñ quidā doctor q pī spirat pncipalit ⁊ pncipalius. filius aūt tñ pncipalit spirat. qz respectu. s. s. habet filiū auctoritatē licz pater habeat auctez respectu filij ⁊ respcu. s. s. inq̄ᵐ spirat. Alius aūt doctor contradicit sibi q nō est ibi aliqua pparatio ppie dicta in aliqua forma vna sed tñ est ibi cōpatio in voce sicut michael dicit sanctior demone vbi est tñ pparatio fm vocez ⁊ nō fm aliquā formā cōem in vtroq extremo sed illa forma est tñ in vno extremo ⁊ nō in altero. ita pncipalitas est in pīe vt idem sit pīem pncipalius spirare ⁊ pncipaliter spirare. Ad aliud de Hiero. dico q ppietarī tñ dr ille qui hñdo rem nullo modo depēdet ab alio. vsurarius aūt qui in vtendo re depēdet ab alio non est ppie ppietarius. pī igit qui vim spiratiuā habet a se recte dicitur ppie spirare. filius nō sic ppie. s. a se spirat licz ppie. i. nō improprie vl impfecte spiret. Per idem pz ad hylarium qñ dicit q spūs. s. est a pīe p filiū distinguit tñ q aliquid determinatū p hanc ꝓpositionē p cum suo casuali cōparat ad verbū transitiuū vel intransitiuum. si ad transitiuū tunc notatur in casuali huius ꝓpositiōis subauctas vt pater creat p filiū. si ad absolutū vel intransitiuū tunc notat in causali huius prepositionis auctoritas ⁊ hoc vel efficientie sicut homo viuit p deū vel causе formalis vt homo sapit per sapientiam. Et p idem patz ad Richar. pater enim eadez fecunditate imediate spirat spiritū sanctum. sed inquantū dat filio illam virtutē spirādi qua filius spirat: potest dici mediate spirare. nec est hic difformitas aliqua pfectionis ⁊ impfectionis siue aliquid quod ponat diuersitatem in actu. sed tñ alius modus habendi eandē virtutē. quia pater a se filius nō a se sed a patre. Ad vltimū dico q illa propositio est vera de causa ⁊ causato ppter hoc q in caulis ordinatis

Universidad de Deusto Biblioteca

est alia virtus causandi ⁊ principalior in priore nō autez in principio quod nō est causa. qz ibi non est alia virtus principiandi. ita est in ꝓposito. ⁊ ideo nō plus principiat primū principiās q̄ secundū sicut. nec causa supior plus causaret q̄ causa secūda si eadez virtute causatiua causaret cum causa 2ª.

Jrca. iz. disti.

quero vtrū spiritus sanctus sit genitus. siue vtrū productio spiritus. s. sit generatio vel distinguat ab ea. Qz sit generatio ꝓbo. qz generatio in creaturis p hoc distinguitur ab alijs mutatiōibus q̄ est ad ſbaz vel per hoc q̄ ea ꝓducit aliquid in esse substātie. spiratiōe ꝓducitur. s. s. in esse diuino sicut generatione ꝓducit filius. g̃ ꝓductio. s. l. est generatō. Confirmatur ratio. qz mutatiōes ⁊ motus distinguunt per terminos formales eorz. fm phm. 5. phyſ. sed formalis termin' spirationis. s. s. est idez cum formali termino generationis. qz essentia cōmunicat vtraqz. g̃ spiratio est generatio. Preterea. quecūqz vni ⁊ eidem sunt eadem inter se sunt eadē. igit que eidē sunt vniuoca inter se sunt vniuoca. generatio ⁊ spiratio sunt vniuoce ꝓductiōes cōparando ad idē tertium vt ad patrē. quia sicut dictū est supra. di. 7. vtraqz ꝓductio est vniuoca in se. igit iste due erunt vniuoce ꝓductiones inter se. ⁊ ita vni' rationis. Preterea differētia realis nō depēdet a differētia rationis quia est p fectior. Sed differētia principiorz istarum ꝓductionū sunt natura ⁊ voluntas que differunt tantū fm rationem. quia differētia realis absolutorz nō videtur posse stare cum simplicitate diuina. g̃ distinctio istarum ꝓductionū que ꝑexigit istam tm̄ erit rationis. ꝓbat etiam minor aliter dupliciter. ꝑmo quia alias inter intelligēs ⁊ intellectū in deo erit relatio realis. ⁊ ita distinctio realis ꝓsequentia ꝓbatur quia vbicūqz intellectus ex natura rei distinguit ab intelligere intellectus recipit intelligere vel ē ratio recipiēdi ipsum. ⁊ ita ibi erit relatio realis recipientis ad receptū. Et cōfirmatur. quia si intellectus in deo nō sit ratio recipiendi intelligere non magis ꝓprie dicet deus intelligere intellectu q̄ voluntate. ita etiam potest argui de relatione ꝑozis. qz principiuz est prius illo cuius est principiū. 2° ꝓbatur minor. quia absolute intellectus est principium quo respectu intellectionis ⁊ inteliciendo ⁊ recipiēdo. igitur codē addito vtrobiqz intellectus infinitus erit sic principiū respectu intelligere infiniti. ⁊ ita erit ibi relatio realis. Cōtra Aug. 5°. de trini. c. 14. vl. 32. spiritus sanctus ꝓcedit a patre ⁊ filio. nō quomodo natus sed quomodo datus.

Hic sunt multe uie

ponendi ⁊ multi modi quibus distinguuntur iste ꝓductiones. Uno modo ponit istas ꝓductiōes distingui per formales terminos qui sunt ꝓsone producte. Et confirmat ista positio p illud phi. 5. phyſ. vbi dicit q̄ motus distinguūtur per terminos vt videt quia alius terminus est alterius motus. ⁊ licz iste ꝓductiones nō sunt motus nec mutationes sunt tamē quasi vie quedā ad personas. igitur per istas distinguunt.

Contra. emanatiōes non habent esse per terminos. igit nec distinctionē antecedens patz. quia haqent ex se eē formaliter. cōsequentiā ꝓbo. quia ab eodem habet esse ⁊ distinctio. Item illud de 5. phyſ. est ad oppositum. nō enim motus distinguunt penes terminos nisi qz forme fluentes sunt eiusdē rationis cuz formis terminātibus. sed hic nō est fluxus eiusdē ratiōis cum termino nec etiam via quasi fluxus est eiusdez ratiōis cum terminis formalibus. qz terminus formalis est entia. illa autem ꝓductio

que est quasi via est relatio. Alio mō ponitur istas ꝓductiones distingui per hoc q̄ vna ꝓductio est ab vna persona alia a duabus ꝑsonis. Cōtra hoc. qz si idem sit principiū formale ꝓducēdi aliquid ꝓpter esse eius in hoc suppositō vel in illo non erit principiū alterius rationis. qz albedo in lapide ⁊ in equo est principiū mutationis visus eiusdez rationis ita etiam si eadē albedo esset i duobus ⁊ in vno esset principiū immutationis vnius rationis iste aūt ꝓductiones ita distinguūtur q̄ nō unt eiusdez rationis. g̃ oportet istius distinctiōis assignare aliaz rationē q̄ vnitatē vl' dualitatez suppositorz agentiū. Item fm istam viaz possunt poni infinite ꝑsone in diuinis. posset. n. poni quarta ꝑsona a tribus. ⁊ 5ª a quatuor ꝑsonis. nec eēt aliqua ratio trinitatis in ꝑsonis diuinis si tantū esz distinctio p vnitatez suppositi agentis ⁊ pluralitatem. ⁊ nō esset distinctio p rationes ꝓducendi. Item oīs distinctio re lucit ad aliqua ꝑmo diuersa que eēnt distincta si p impossibile essent ab oibus alijs separata. g̃ illa distinctio est p aliqua talia que eēnt distincta oibus alijs p impossibile ꝑtermissis q̄ etiam seipsis sunt ꝑmo diuersa. talia ñ sunt vnitas vel pluralitas suppositorz agentiū si nō sit aliqua alia distinctio i principiis agendi. g̃ ⁊c. circūscripto. n. omni alio ab vnitate vel dualitate suppositorz nō videt q̄ ista vnitas vel pluralitas sit ꝑma ratio distinguēdi ꝓductiones. Aliter ponit istas ꝓductiōes distingui quia vna est cum alia ⁊ cū opposito eius. ita q̄ rō distinctionis relationum dispatarz est distinctio opposita rum relationū. quatenus. s. vna relatō dispatarz secū cōpatit duas alias relationes oppositas sic vis spiratiua stat cuz generatione actiua ⁊ passiua. ⁊ ideo distinguitur ab vtraqz illarum. Contra istud pōt sic argui sicut ꝓtra opi. ꝓcedē tem. nō. n. assignat ista positio quare ñ possunt eē infinite ꝑsone. qz semp posterior relatio possz stare cū oppositi relationib' ꝑoribus. Preterea nō esset ꝑmo diuersitas inē hanc ꝓductionē ⁊ illā nisi p hoc q̄ ista ꝓductio eēt cum vna ⁊ sua opposita ⁊ alia nō stat cū sua opposita. ⁊ ita ista nō esset ꝑma rō dis. qz ꝑma rō di. est aliqua rō ꝑ° distinctorz. Cōtra istā viam ⁊ aliā ꝓcedentē simul arguo sic. quero quare spiratio actiua ꝑt stare cū gnātione actiua ⁊ cū gnātione passiua. ⁊ gnātio actiua nō pōt stare cū gnātione passiua. nulla est rō nisi ꝓpter distinctionē spirationis actiue a gnātione actiua. ideo. n. aliqd est ꝓpossibile vl' incōpossibile alicui. qz ipsum est tale in se ⁊ non eo°. qz veritas negatiue firmatur ⁊ fundat sup vitatē affirmatiue. iō eni hō nō est asin°. qz hō est hō. 2° pier. in fi. ⁊. 4. meth. ꝑhus igit est aliq̄ distinctio gnātionis actiue ⁊ spiratiōis actiue ꝓpter quā est incōpossibil' gnātiōi passiue gnātio actiua ⁊ nō spira° actiua q̄ sit ista ꝓpossibilitas vl' incōpossibilitas g̃ ista cōpossibilitas ⁊ nō ꝓpossibilitas nō est ꝑma rō distinctionis ꝓductionū

Preterea. iste ꝓductiones distinguūt qz altera est p modū nē altera p modū volūtatis hec aūt distinctio ꝓductionū non tm̄ est a suppositis ꝓducētibus nec qz vna stat cum aliq̄ ⁊ altera nō stat cū illa. sed sumit ex distinctione principiorz productiuorz q̄ hnt oppositos modos principiādi. g̃ ⁊c. Rndet sic opinās q̄ productio ibi ē vna p modū nē. ⁊ altera p modū voluntatis. non qz vna ꝑsona producat nāliter ⁊ alia nō. sed qz ꝓductio vna est filis ꝓductiōis nāli. ⁊ a° est filis ꝓductōis volūtarie. nāle. n. agēs producit nō ꝑsupponēs aliā ꝓductōez ⁊ hoc in cōi loquendo licz p accēs vnū nāle agens ꝑsupponat aliqd ꝓducens prius ipso. ita tm̄ ꝓductio filij est p modum nature qz nō ꝑsupponit aliā ꝓductionē. productio voluntatis ꝑsupponit aliā ꝓductionē illā vz que est p modū

nature ⁊ intellectus. ⁊ ita ꝓductio spi-
ritus sancti ē p modū volūtatis. qz. s. s.
ꝓducit simili mō illi ꝓductōi que pro
prie dr̄ esse ꝓductio voluntatis. s. ꝓsup-
ponendo aliā ꝓductionē. Ista exposi
tio nō videt fm intentionē sanctoꝝ at-
tribuentiū istas ꝓductiones ꝓprie intel
lectui ⁊ volūtati. qz si tm̄ debeāt intelli
gi distingui p hoc q̄ vna ꝓsupponat ali
am ꝓductionē ⁊ alia ꝓductio nullaz p̄
supponit. nō videt rō ex ꝓductiōibus
quare filius sit magis filius vl vbū ex vi
ꝓductionis sue q̄. s. s. nec q. s. s. ex vi ꝓ
ductionis sue magis sit amor q̄ filius.
qd videt absurdū. Itē multe alie ꝓdu-
ctiones pñt esse vl ꝓsupponētes vel nō
ꝓsupponētes aliquā ꝓductionē. sic ꝓ-
ductio p modū artis videt aliā ꝓducti
onem ꝓsupponere. s. ꝓductionē verbi
interior in mente artificis. ḡ. s. s. posset
dici produci p modū artis. qd est falsū
Et ꝑter hec sicut est argutuz dis. 2. ⁊ io.
exquo in deo ꝓprie est intellectus ⁊ vo
luntas. ⁊ vtrūq̄z est sufficiēs ꝓductiuū
cum obiecto sibi pñte vere ꝓducet pa
p actuz intellect' vt ꝓncipū ꝓductiui ⁊
alia pa p actū voluntat vt ꝓncipū pro
ductiui ⁊ nō tm̄ methapho' ꝓpter ta-
lem similitudinē extraneā. s. ꝓduci alia p̄
supposita vl nō ꝓsupposita. Alii dici
tur q̄ iste emanatiōes distinguūt p rela
tiones oppositas. s. ꝓdis ⁊ posteriorīs
qz vna est ꝑor alia. Cōtra ista distin'
nō est ꝓma. oz. n. dare aliquā aliā cām
quare vna est nāli' prior alia. nec ē alia
rō nisi vel qz ista est ꝓductio talis ⁊ il-
la talis vel ex pte ꝓncipiorꝝ ꝓductiuo-
rum vel ex pte suppositorꝝ agentium.
Ꝑ. relatio nō distinguit p° ⁊ p̄cise a re
latione p relationē. qz relatio nō refert
p°. ḡ cū iste emanatiōes sint relones nō
distinguunt p° ab inuicē p alias r'lones
s. p relones ꝑdis ⁊ posteriorīs. ⁊ pz q̄
iste relones sunt alie a relonibus origis
qz sunt inter alia extrema. naz relo ori
ginis est inter ꝓducēs ⁊ ꝓductū. relo

priorīs ⁊ posterior' ē inter originē ⁊ ori
ginē. Alii dr̄ q̄ emanatiōes distinguā
tur penes ꝑn' fozālia elicitiua q̄ ponū
tur eē r'lones ꝓsonaꝝ agentiū puta vis
gnātiua ⁊ spiratiua. Sed istud est ipso
batū di. 7. siue intelligat de ꝑn° elicitī
uo siue de ꝑn° determinatio. Et ꝑter hoc
quō distinguant ille relones vt p eas di
stinguerent relones opposite. ille enim
vident min° distincte q̄ opposite. qz il
le pñt ꝓcurrere in eadez p° puta in pie
iste nō pñt. qz nulla eadē p° duo b' mo
dis ꝓducit. manifestū est igit istas ema
natiōes distingui q̄ relones oppositas
ex pte ꝓducti. igit assignare istaꝝ disti
ctionē p illas est assignare distinctionē
manifestā p distinctionē minus manife
stam. ⁊ etiā nō p intrinseca qz relatiua
non sit intrinseca suis correlatis. Alii
ponit q̄ distinguūt penes ꝑn° distincta
fm rōnē puta penes nām ⁊ volūtatē q̄
hñt ꝓncipiare distinctas emanatiōes ⁊
tm̄ ipsa in eēntia nō distinguūt nisi sola
rōne. sic ꝓbat in. q. de attribut. di. 8.
Cōtra istud. distinctio realis nō pēti
git nēcio distinctōez rōnis. sed distin' il
larum emanationū nēcio pēxigit disti
ctionē ꝓncipioꝝ elicitiuoꝝ. igit illa si ē
realis nō est tm̄ p illā q̄ est rōis tm̄. ma
ior ist' rōis ab aliqbus negat ⁊ ponit
instātia de ydeis q̄ dīnt tm̄ rōne ⁊ crea
ture realit dr̄nt. ⁊ tm̄ distin' creaturarū
realis nēcio ꝓsupponit distinctōez ydea
rum rōnis. Cōtra istud arguit. ⁊ p° p
bat maior. 2° excludet ista instā'. maior
ꝓbat fm istū inte'm q̄ oīa rōis in cā nō
erit ꝓpria rō distinctōis real in effectu.
Quia si sic sit. a. cā ⁊ diuerse rōnes sub
quib' cāt sint. b. c. cāta sint. d. e. tunc sic
si. b. c. sunt rōes ꝓprie ipsi'. a. inq̄tū cāt
d. e. ḡ. a. inq̄tū est sub. b. ē ꝓpria cā ipsi
us. d. nā si nō. nō est magis illa oīa rō
cāndi distincta q̄ si ipsa oīa nō inesset
qz neutra rō est ꝓpria appropriās cām
ad hūc effectū. qui igr ꝓcedit q̄. a. inq̄m
est sub. b. ⁊. c. cāt. d. ⁊. e. hz concedere q̄

vtraq; rō sit ꝓpria rō cāe respectu sui
effectus. Iz illud ꝓnis ē falsum q̄. a. inq̄m
est sub. b. est cā ipsi'. d. qz. a. inq̄m ē sub
b. qd ē mi ens rōnis. tm̄ hz eē in intelle-
ctu qz ens rōis nō cāt ab obō nisi inq̄m
cognituz. ⁊ vt sic nō hz eē nisi in intelle
ctu qd est ens diminutū. ex. 6. meth. ni
hil aūt fm qd ens diminutū ē: est ꝓpa
rō entis veri. ⁊ ꝓpria cā entis pfecti. Et
istud ꝓbat qz oē cāns vez ens oz q̄ ha
beat aliqd eē exti' inq̄m est cā: ens āt di
minutū. qd. s. est ens cognitm nō hz esse
real' exti'. ḡ nec inq̄m tale pōt eē cā pro
pria alie' realis entis. Et si dicas q̄ lz
nō habeat eē exti' sui tm̄ hz eē exītie in
tellect' in q̄ est. qz eē intellect' ꝑticipat i
q̄tū hz eē in ipso intellectu. Cōtra. ex
hoc sequit q̄ nulla cātio ꝓperit enti co-
gnito inq̄tū tale nisi vtute exītie actua
lis ipsi' intellect' in q̄ hz eē exti' actual'
fm qd. ⁊ tūc vltra volūtas nō erit ꝑn'm
spirādi nisi inq̄tū ꝑticipat rōez inte'. ⁊
tūc inte' dinus erit magis rō spirādi q̄
volūtas. ⁊ ita sequit vltra q̄ intellectus
respū gnātiōis vbi erit duplex ꝑn'm. s. i
mediatū inq̄m est ꝑn'm ꝓductiuū. ⁊ me
diatū inq̄tū ipsū est ꝑn'm opatiū p cui'
opationē ipsum hz eē inq̄tū ꝓductiuū
sic cognitm inq̄tū cognitū hz eē ꝑticipa
tum ipsi' cognoscētis. Qz si nō attribu
as talē actionē realē ipsi intellectui exti
ti sed obō hñti eē diminutū in itellectu
sequit q̄ actō real' erit ipsi' qd nihil mi
nus ē tale si illud nō eēt oīno. naz nō re
pugnat alicui q̄ sit ens cognitū lz nullū
vrū eē reale habeat. Si dicat ḃ q̄ itel-
lectus dinus nihil cogīscat nisi intuitiue
⁊ ita illud qd hz eē cognitū in h° intelle
ctu inq̄tū tale hz vere eē exītie. nō aūt
tale eē qd hz est cognitū intellectōe ⁊ co
gnitione abstractiua q̄lis ē intelle' mea
de rosa nō exīte mō q̄ nō est intuitiua.
Cōtra. illa rō q̄ ponit ꝓpa ꝑn°. s. deo
inq̄tū ꝓncipiat ponit cāri p actuz inte'
in obō cognito. intellect' aūt diuin' ni-
hil cauſat in eēntia diuina vt exīs est:
sicut ꝓcedūt illi de opl. opposita. qz nul
la est ibi oīa rōnū in eēntia vt est exīs
sed tm̄ vt cognita ē. ⁊ p se pz. qz quicqd
est in eēntia vt exīs est eēt in ea si p im-
possibile nō esset intellect' negociās cir
ca ipsaz. Preterea 2° eēntia diuina vt
in filio ⁊. s. s. hz nāliter ꝑositatē aliquā
ad intellectionē simplice istius eēntie. si
cut. n. ipsa vt est in pīe nata est mouere
inte'm pīis ad simplicē sui intellectionē
ita etiā vt in filio nata est mouere quē-
cunq̄z intellectū ad sui intellectiōez sim
plicē. qz fm Aug. 15. de tri. oia videt pē
in filio sic in semetipso. sed si eēntia vt i
filio talē hz ꝑiorītatē circa talē intelle-
ctionē simplicē sui igit ipsa vt i filio na
turaliter ꝑcedit oēm rōnez quā pōt in-
tellectus negociās fabricare circa ipsaz
igit nulla rō fabricabilis circa eam nāli
ter ꝑcedit eaz vt in filio. alioquin esset
circulus in ꝑositate nāli qz ⁊ rō cāta p
inte'm nāliter ꝑcederet esse ei' in filio ⁊
ex°. Si aūt dicas q̄ eēntia in pīe ꝑce-
dit nāliter oēm rōnē ꝓducibilē circa ip
sam. sed vt in filio sequit rōnē iam pro
ductā p actū intellectus pīni. ⁊ tunc nō
est circulus eiusdē ad idem fm eadē ex
trema siue fm exītiā in eodē. qz eēntia
fm exītiā in vno supposito ꝑcedit. ⁊ i
alio sequit. Cōtra istaz rnsionē argui
tur sic p°. vnius cē in vno ordine cāndi
est vna p se rō cāndi. ḡ multo magis in
diuinis vbi ē primitas ꝓncipiādi oz po-
nere vnam rationē per se ꝓncipiādi. er
go ratio ꝓncipiandi generationem ver
bi erit aliqua vna realis rō p se. res aūt
⁊ ratio nō faciūt vnū p se. qz nec passio
aliqua ꝓsequens rem ex nā rei pōt face
re vnū p se cum sbo cui' est effect'. ḡ nec
multo magis rō. qz nō sequit rez ex nā
rei sed tm̄ ꝓsequit eam p actū intellect'
ḡ alterum istoꝝ erit ꝑcise ꝑn'm quo ipsi
pīi ꝓducenti. nō ratio sola qz ipsa non
est formaliter infinita. ꝓbatio. qz nul
la relatio realis est formaliter pfectio in-
finita. ꝓbatio. qz tunc psona aliqua in

diuinis nō haberet oēm pfectionē infi-
nitam formalit. g nec multo magis en
rationis pōt esse formalit infinitū. ⁊ p
ꝓns nec est pn'' pducendi quo suppoſi
tum infinitū. g sola res cui attribuit il
la ratio est principiū pducendi suppo-
situm infinitū. sed in quocūq; est pnci-
pium quo respectu alicuius pductiōis
ei est principiū ꝓducendi si illud sup
positum ꝓueniat tali pductioni. cōue
niens aūt suppositū in diuinis ad pro-
ducendū psonā in diuinis est q nō ha
beat talē naturā pductione ista nec ali
qua pductione ꝓze ista. talis aūt ē pa
ter. g sola res erit sibi principiū quo p
ducit ⁊ nullo modo rō ista. Preterea
4.° in diuinis qō non ē formalit idem
alicui nō est vere idē sibi nisi vl vtrūq;
sit formaliter infinita vel alterū vl sal
tem vtrūq; sit vere idez alicui formalit
infinito. sed iste rōnes que ponunt qua
si appropriates principiū pductiuum
duaruz personaꝝ non sunt formaliter
eedem. quia tunc nō essent distincte ra
tiones nec sunt vere eedez alicui forma
liter infinito. quia tunc eēnt in isto infi
nito ex nā rei. sicut sapiētia ē in diuini-
tate dei formalit ex nā rei. nec alia istarū
est formalit infinita. sicut pbatū ē in p-
cedenti rōne. ergo nulla istaruz est vere
eadem alteri aliquo modo. g eo modo
quo ambo sunt ibi ita sunt vere distin
cte q vident obuiare summe simplicita-
ti qualitercūq; ponat entitas earuz. qz
nihil pōt poni ibi esse fm quācunq; en
titatem qō sit nō simpliciter idem alte-
ri ꝓpter simplicitatē illius entie. Illā
instantiā excludo. pmo quia videt esse
ad oppositū. si enim distinctio creatura-
rum necessario psupponeret distinctio
nem ydearū ac p hoc deus sub ratione
vnius ydee esset causa ⁊ ꝓpria ratio re
spectu vnius ydealis hoc ideo eēt quia
esse diminutū dei. s. esse cognitum esset
simpliciter pfectius ⁊ prius naturaliter
esse pfecto ydeati. qz ydeata sunt rei pe-
ctu dei artificialia. ⁊ esse cognitū artifi
cis vel exemplaris in quo artificiatum
habet esse est simplicit prius ipso ē exi
stentie ipsius ydeati. sed illa ratō omni
no deficit in psonis diuinis. quia ē co
gnitum essentie nō potest ē prius natu
raliter pfecto esse entie in se. ⁊ ideo licz
illa pma maior falsa eēt ad cuius pba-
tionem apposite sunt quatuor rationes
in agente artificiali nō tamē esset falsa
in pductione naturali vbi esset ꝓmuni
catio eiusdē nature sicut est in ꝓposito
quia ibi nō videt q aliquod esse cogni-
tum posset naturali pcedere naturale
esse ipsius nature. Preterea. instan
tia illa sumit falsum de ydeis. quia illa
distinctio ratiōis in deo nō necessario
presupponit ipsis ydeatis distinctis. nec
deus sub rationibus ydearum est pro
pria causa diuersoꝝ ydeatorū. sicut pa
tebit inferius. di. 35. de ydeis. ⁊. 45. de
voluntate. Alia est opi. ad qōnez q po
nit q entia sub rōe vna omo indistin-
cta ē pn'' istaꝝ pductionū. qz sicut duo
limitata pōt esse principia duoꝝ actuz
ita idem illimitatū cōtinens in se virtu
aliter ipsa plura potest esse pncipiū p-
prium eorundē actuum. etiam sub ra-
tione vna nulla distinctiōe in eo sed ex
sola illimitatione suiipsius vt indistin-
ctum est. sicut patet de sole re pcu mul-
tozum generabilū in istis inferioribus

Et confirmat ista positio. quia opor
tet ponere essentiaz diuinam imediate
habere sapientiā ⁊ bonitatē ⁊ esse quo
dammodo quasi radicez ⁊ principium
illarum perfectionū attributalium ⁊ si
ne omni distinctōe in ipsa essentia alio
quin pcederetur in infinituz. igitur ita
videtur posse poni imediatuz principi-
um duaꝝ pductionū. Contra hoc
quia actio volendi in nobis non est for
maliter libera. sed ipsa voluntas. quia
actio illa est quedā qualitas ⁊ quedam
forma naturalis in se. ⁊ non aliquid in
tellectuale habēs inclinationē ad oppo

sita. ita igitur in diuinis ipsa pductio
spiritus sancti vt ipsa iam posita est in
esse non videt formaliter esse libera. sed
precise libera videt esse in pncipio hu
ius pductionis inquantū est huiusmo
di. sed si nulla distinctio pcedat pro lu
ctionem filij ⁊ spiritus sancti prima di-
stinctio que est hui pductionis ⁊ illius
est vt sunt posita in esse ab illo pncipio
ergo nō est vna pductio in diuinis per
modum intellectus siue nature ⁊ alia p
modum libertatis. quia nullum princi
pium pcedit quod ex se aliter se habeat
ad hanc pductionez q ad illam. ⁊ ille
productiones in quib est distinctio pri
mo omnino in se vniformes sunt in na
turalitate vt iam posite sunt in esse. Al
sumptum de volitione licz posset mul
tis vis probari patere tamē potest per
hoc. quia quicquid generat ipsa voli-
tio generat naturaliter. vnde habitus
appetitiui virtute actuū appetitus ita
generantur naturaliter ex eis sicut ha-
bitus intellectiui generant naturaliter
ex intellectionibus. Ex alio etiam ap-
paret. quia tunc formalit posset aliquis
gaudere ⁊ tristari libere inquātū. s. gau
dium ⁊ tristicia sunt passiōes consequē
tes velle ⁊ nolle. quia illa que sunt ime
diate cause istarum passionū ponerent
formaliter libere. cōsequens tamen de
passionibus videt satis manifestū incō
uenient. quia nō videtur esse in potesta
te voluntat gaudere nisi qz in potestate
eius est velle illud ad quod sequit gau-
dium. ⁊ ita nec tristari nisi quia in po-
testate eius ē nolle illud ad quod sequi
tur tristari. ⁊ ideo tristatus de aduentu
alicui rei nociue siue displicibil si vult
amouere tristiciā oportz q desinat nol
le illud quod noluit. nō aūt expedit ad
hoc deliberare vt stante nolitiōe ⁊ cuē
tu noliti nō sequat tristicia. Preterea
2° si essentia vt omnino indistincta eēt
principiū duplicis pductionis. g cuz in
tellectus sub ratione infiniti sit sufficiēs
principiū pductiuū ⁊ sufficiēs rō princi
piandi verbū infinitū ⁊ volūtas sub
ratione infiniti sit pncipiū pductiuum
amoris infiniti ⁊ anteq intelligat intel
lectus infinitus ⁊ voluntas diuina infi
nita formalit distincta pintelligit essen
tia vt essentia infinita. g per ipsaz vt p
intelligit erit duplex pductio intrinse-
ca. iterum etiā quādo posterius intelli-
gitur ibi intellectus formalit infinitus
⁊ volūtas formalit infinita erūt due p
sone infinite pducte virtute illoꝝ duo
rum pncipioꝝ. g erunt quatuor psone
pducte infinite. Q: si dicat nūq ibi eē
infinitū intellectū nec infinitā volunta
tem ex parte rei sed tm esse ibi illā vnā
naturā omnino indistinctā ex natura
rei. ⁊ ex eius ratiōe esse tres psonas. ⁊ i
tellectum ⁊ voluntatē esse ibi pcise per
considerationez intellect. ⁊ ita nō esse
ibi principia pductiua psonarum rea-
lium ex natura rei distincta. Cōtra si
aliqua sit ibi distincta p actū intellect
sint. a. ⁊. b. tunc quero aut illa ex nā rei
sunt distincta aut nō. ⁊ si sic. ꝓtradicis ti
biipsi. si nō sed p intellectū. g intellect
sub rōe intellectus ⁊ nō sub rōe nature
distinguit. aut igit ante distinctiōez isto
rum est ibi intellect sub rōe intellectus
⁊ hī ꝓpositū. q est ibi ex nā rei aut nō
sed ipse intellectus sub rōe intellect est
ibi pductus p actum intellectus nego-
ciantis ⁊ distinguentis. ⁊ tunc erit que-
rere de illo intellectu quo actu pducit
aut est ex natura rei. aut ex itellectu vt
intellectus est. ⁊ pcederet in infinitū vl
vbicūq; stabit ibi erit intellect inquā-
tum intellect ⁊ ex natura rei. vel ꝓpa
distinctio que ponet ibi erit ex natura
rei cui oppositū ponis. Preterea. deus
est ex natura rei formalit beatus. ⁊ nō
formaliter in relationibus rōnis. beati
tudo autē eius est formaliter in electio
ne ⁊ volitione. ergo intellectus ⁊ volū
tas que sunt principia istozum ibi ex
natura rei. Confirmatur ista ratio:

per phm. 12°. metha. qui probat q̃ si deus nõ sit actu intelligẽs nihil onerabile inerit ei. se habebit. n. vt dormiẽs. g̃ fm ipsum nõ est pfectus ex natura rei nisi ibi esset formalit̃ intellect° ex natura rei. ⁊ per ꝓsequẽs est ibi intellect° distincte ex natura rei. quia nõ potest intelligi actualis intellectio formalit̃ sine intellectu formalit̃. Preterea si intellectus nõ est ibi formalit̃ ex natura rei sz fundamentalit̃. g̃ intellectus formaliter non est pfectio simplicit̃. quia nõ est ibi melius habere ipsuz formalit̃ q̃ nõ habere ipsuz. imo p te in essentia illa que optima est nõ habet formalit̃ sz tm̃ opposito mõ habendi. g̃ non põt cõcludi ibi esse intellectũ quia est pfectõ simpliciter sed magis videtur sequi oppositũ.

Quid igit̃ dicit Ansel'. monologion. 15°. q̃ quicq̃d est in deo melius est ipsuz q̃ nõ ipsum sicut est de sapiẽte. ⁊ Aug. 15. de trini. c. 4. vel. 5. neqz. n. diuinoz libroz auctoritas tantũ° esse deuz pdicat sed omnis que nos circũstat natura pclamat habere se pstantissimũ conditorem qui nobis mentẽ rationẽqz naturalem dedit qua viuẽtia nõ viuẽtibus predita sensu insentientib°. intelligentia intelligẽtib°. imortalia mortalibus. impotentibus potẽtia. iniustis iusta. bona malis. incorruptibilia corruptibilibus ĩmutabilia mutabilib°. inuisibilia visibilibus. incorporalia corporalib°. beata miseris pferenda videamus. Ac per hoc quoniã rebus creatis creatorẽ sine dubitatione pponimus. oportet eum ⁊ summe viuere ⁊ cuncta sentire atq̃z intelligere. ⁊ paruz post. iustissimũ specio sissimũ optimum ⁊ beatissimum fateamur ⁊c. quere ibi Aug. que ꝓnitia esset illa si rõ naturalis dicit beatuz esse meliorem misero. g̃ deus ẽ beatus. si ipsuz q̃ in creaturis melio° est suo opposito: hoc est ꝓpter eius realitatẽ ⁊ in deo ex natura rei nõ est aliq̃ mõ realitas illa. sed uñ fundamentũ cum opposito mõ formalitatis huius. Q. aũt intellectus qui probat ibi esse ex natura rei sit infinitus ꝓbo. intellectus. n. vt intellectus essentiã diuinã cõphendit vt obiectum formalit̃ infinitũ. nihil aũt cõphendit obiectũ formalit̃ infinitũ nisi ipsum cõprehẽdens sit formaliter infinitũ. g̃ ⁊c.

Preterea intellect° diuinus intelligit simul infinita intelligibilia. fm Aug. 12 de ci. dei. c. 18. ita nec numeros ꝓpter infinitatẽ nescit omnipotens de° ⁊ si vlq̃ ad quandã summã numeroz scientia dei puenit ⁊ ceteros ignorat quis hoc vel demẽtissim° dixerit. ⁊ subdit parũ post. infinitas itaq̃z numeri q̃ uis infinitorum numeroz nõ sit numerus. non tm̃ est incõprehẽsibilis ei cuius sapiẽtie nõ est numerus. Et si dicas intellect° nõ est formaliter infinitus inquantũ intellectus sed inquantũ est idẽ essentiã diuine infinite. ⁊ ideo nõ habet inquãuz intellectus q̃ sit principiũ pductiuum alicuius psone infinite. ⁊ ita non erunt secunde p'one diuine. Contra hoc arguo. quia hoc mõ posset dici q̃ paternitas est formaliter infinita q̃ est idẽ entie infinite. ⁊ tunc nõ esset magis inconueniens finitũ nõ esse formaliter intelligentẽ q̃ ipsum nõ esse formalit̃ piem. q̃ est manifeste absurdũ. Probat enã ex alio. quia illa que nõ sunt formalit̃ infinita in diuinis si accipiant in abstracto non predicant de se inuicem etiam per ydemptitatẽ sicut nec formalit̃. hec. n. non concedit̃ paternitas est innascibilitas. cuius ratio dicta est di. 8. q. ò attributis. quia illa abstractio tollit illud quod fuit causa veritatis. s. ydemptitatem extremoz. q̃z vt pcise sumunt neutrum ẽ formaliter infinitũ. ⁊ ideo neutrum vt pcise abstractiue sumptum includit q̃ sit idem alteri. sed ista est vera intellectus est pfinitas ⁊ intellectus est filiatio. licz nõ sit formalis pdicatio g̃ intellectus habet infinitatez formalẽ qualem nõ hz filiatio vel paritas vl̃ innascibilitas. Et si queras est ne intellect° omnino infinitus formaliter ex se sicut essentia. Rñdeo potest dici q̃ sicut distinguẽdo res ab inuicẽ aliqua res ẽ infinita a se ⁊ in se. sicut pater ⁊ prima psona in diuinis aliqua res est in se infinita. sed nõ a se sicut filius ⁊ spirit° sanctus. aliqua autẽ res est ex se finita ⁊ in se simpliciter finita. sicut creatura. Ita cõsiderando aliqua que nõ sunt formaliter eadẽ potest aliquid accipi tanq̃ infinitum in se ⁊ omnino a se. sicut essentia diuina que est radix ⁊ fundamentũ que infinitatẽ a nullo habet. vnde Jo. Damã. c. 12. esse dei ẽ velut pelagus substantie infinitũ ⁊ indeterminatũ. aliq̃d aut est infinitũ per se ⁊ in se sed nõ omnino a se tanq̃ prima radix ⁊ fundamẽtum omnis infinitatis. sicut attributa diuina. que fm eundẽ Damã. c. 5. debẽt aliquid quasi circa essentiã. ⁊ bene possunt esse talia formalit̃ infinita ⁊ in se ⁊ per se. sed radicaliter in essentia sicut in fundamẽto cui sunt eadem. vlterius aliquid est q̃ nec in se formaliter est infinitum nec idem formaliter infinito sicut personales ꝓprietates. Sed que ratio quare ista non habent formalẽ infinitatem aliam ab eẽntia sicut intellect° habet hoc alias poterit patere.

Ad argumenta

ꝓ opinione ista nunc vltimo improbata cum dicit infinitũ ex se omnino indistinctum põt esse principiũ distinctoz. veruz est vbi illa distincta nõ requirũt ex ratiõe sui distinctionẽ priorem in principijs. talez autẽ requirit pductio libera ⁊ naturalis. quia ad illa nõ potest esse prima distinctio. sed pcipitur aliqua distinctio in principijs que aliquo modo habent principiare naturalit̃ ⁊ libere personas diuinas. Et per hoc patet ad cõfirmationem illaz que adducit ibi q̃ essentia habet sapientiã bonitatẽ ⁊ omẽs alias perfectiones attributales ante omnem consideratione intellectus ⁊ hoc absq̃z omni distinctione ꝓsupposita in eẽntia verum est quia ille pfectiones attributales non requirũt oppositum moduz principiandi nec distinctionẽ in principijs. ita enim essentia naturaliter est intellectus sicut est voluntas. similiter illa attributa nõ sunt ꝓprie principiata ab essentia diuina licz eẽntia diuina cõcedatur aliquo modo habere rationez perfectionis radicalis ⁊ fundamẽtalis respectu eorum.

Ad questionem

respõdeo q̃ productiones seipsis formaliter distinguuntur. generatio enim formaliter se ipsa est generatio. Et spiratio seipsa est formaliter spiratio. Et ex rationib° formalibus eorum impossibile est generationem esse spirationẽ circũscripto per impossibile quocunq̃z alio. Ita q̃ non oportet querere quibus distinguunt. q̃z tota ratio formalis vnius est non eadẽ toti ratiõi formali alterius. Hoc apparet per Aug°. 15. de trini.. c. 27. vbi dicit. Sic enim videbis quid distet natiuitas verbi a pcessione doni. Et paulo post voluntatez de cognitione pcedere nõ tamen esse cognitionis imaginẽ ⁊c. quere totum vbi vult ex pcessionũ distinctione cõcludere distinctionẽ personarum pcedentium. Similiter. 5. de trini. c. 9. vl. 32. cur spiritus sanctus nõ sit filius cuz tamẽ a patre exeat. Et soluit dicens. exit enim nõ quomodo natus sed quomodo dar°. soluit ergo ibi questionẽ de distinctione psonarum p distinctas earum emanationes. Et si obicitur q̃ emanationes nõ sunt a se. ergo nõ distinguunt a se. ꝓsequentia ꝓbatur. quia a quo aliquid habet entitatem ab illo habet vnitatẽ. 4°. metha. quia dicunt ad cõuertentiã ens ⁊ vnũ.

Respõdeo differẽtie specifice nõ sunt a se effectiue ⁊ tamẽ sunt seipsis primo distincte formaliter. ab eo tamen sunt

distincte effectiue a quo habet esse effectiue. distingui autē primo formaliter nō est distingui per aliquod inclusuz in vno aliquo. ⁊ in aliquo cōuenire. sed se toto formaliter distingui. etiaz si p impossibile omne aliud a ratione sua circūscribatur. Ita dico q̄ si differētie vltime opposite essent. se totis distingue rentur ⁊ se totis essent pmo diuerse formaliter. Ita dico in ꝓposito q̄ si p impossibile iste persone distincte vel ꝓductiones possent esse imprincipiate se totis essent formaliē distincte. ita q̄ nihil formaliter inclusuz in vna esset formaliter inclusum in altera. Et tamē sicut principiata sunt ita ꝓncipiatiue seu originatiue distinguunt a suis ꝓncipijs intellectu. s. ⁊ voluntate. que nō tantū distinguunt ratione sicut argutum ē contra penultimā opinionē. sed intellectus formaliē nō est voluntas ex natura rei Et cum infinitas addita alicui nō variat rationē eius formalē. intellectus infinitus nō est formaliter voluntas infinita. Et licz nō necesse sit distinctiōez illā formalē reducere ad aliam inquantū ē formalis. tamē quod est formale in ꝓncipiatis reducitur ad istā distinctionez principioꝝ.

Ad argumēta prīcipalia.

Ad primū dico q̄ videt concludere cōtra eos qui ponūt quasi subiectum generationis esse essentiaz diuinam. Nam cū in creatur̄ generatio sit naturalis ex inclinatione ꝓncipij passiui nō autem ex ratione principij actiui quia si volūtas mea generaret ignē de materia illa. generatio passiua esset naturalis ꝓpter inclinationez potētie passiue ad formā licz principiū actiuū eēt liberum. Ita videt si diuina essentia esset quasi subiectum in diuinis respectu ꝓprietatum personaliuz. eque naturaliter inclinaret essentia ad proprietatez spiritus sancti sicut ⁊ filij. ⁊ per consequens ꝓductio spiritus sancti. s. passiua esset eque naturalis sicut ⁊ filij. licz ab alio principio actiuo esset hec ꝓductio ⁊ illa. Sed cōtra me nō concludit quia nego ibi generationē sub ratione mutatiōis. ⁊ omnino quodcūq̄ passiuum respectu actus sicut patuit. di. 5. Sed precise pono ibi generationē sub ratione ꝓductionis cuius termini sunt producens ⁊ ꝓductuz. precise igit̄ dicetur illa generatio naturalis. quia illa habitudo inter ꝓducens ⁊ ꝓductum ē naturalis ⁊ naturalitas huius habitudinis est ex parte naturalitatis ipsius producentis. quia producit primo naturaliter inclinatō ad agendū. ⁊ hoc modo non spirat pater. Alio modo dicit q̄ generatio sumitur vno modo p generatione substātie. vl alio modo specialiter p productiōe viui ex viuo. ⁊ hoc modo dicit animal generari ⁊ nō ignis Et ibi ꝯmuniter ꝯcurrit ex parte agentis inclinatio naturalis siue forma nālis que est principiū generādi. ⁊ hc mō vltimo videt eē gnātio in diuinis. Prima rōsio forte ē melior. Ad 2m dico q̄ qñ ꝯparant̄ duo ad 3m illimitatū fm illud 3m nō sequitur ex vnione eoꝝ in 3o: vnio eoꝝ inter se. Exm. si ego sum cuz deo hic. ⁊ papa sit cuz deo rome. g̃ ego sum simul cuz papa. nō sequit. q̄ deus est illimitatus fm pñtiaz. q̄ est pñs oibus locis. Ita etiā non sequit ego sum cum eternitate. ⁊ Abrahā fuit cuz eternitate. g̃ ego sum vel fui simul cū Abraham. q̄ deus eīnus ⁊ eternitas eī sunt illimitata. Ita dico in ꝓposito q̄ pater habet in se duplicē fecunditatez pfecte. vtraq̄ aūt ꝓductio cōrñdet vni fecuditati. ⁊ ideo pater respectu duarū ꝓductionū est illimitatū vel quasi indeterminatū cōparatū ad determinata. ⁊ iō non sequit q̄ si vtraq̄ ꝓductio sit vniuoca. in 3o tali. q̄ ille ꝓductōes sunt vniuoce inter se. Cōtra istud arguitur sic. Si ꝓductiōes nō sunt vniuoce ſz sunt alterius rōnis. g̃ ⁊ termini ꝓductionū erunt alterius rōnis. ex. 5. phys. igit̄ cū in terminis ꝓductis requirāt talem distinctionē formalē termini nō erūt vniuoci alicui tertio. g̃ ex opposito si termini sunt vniuoci alicui 3o ⁊ ꝓductiones erunt vniuoce inter se. Preterea intellectus ⁊ voluntas ꝓut sunt poe operatiue requirunt distinctionē formalē in obiectis. ⁊ si respectu obiectoꝝ eēnt potentie ꝓductiue talē ꝓducerēt distinctionem in obiectis. g̃ cuz termini ꝓducti requrant talē distinctiōez formalē termini nō erunt vniuoci. Preterea ꝓductū per intellectū ex vi ꝓductionis siue ē nō ficta genita. ꝓductū aūt p modū volūtatis est amor ꝓcedens. sed notia vt notitia ⁊ amor vt amor vident alteri rōnis formalis. g̃ rē. Ad pm dico q̄ illa ꝓpositio de motibus ⁊ terminis que adducitur ad ꝓpositū nō est vera nisi qñ alie due sunt vē. s. q̄ fora fluēs fm quā est motus est eiusdē rōnis cum fora terminante. ⁊ motus ē eiusdē rōnis cū fora fluente. Ad ꝓpositū igit̄ applicando. ꝓductio sita ñ est fluxus aliqs neq̄ forma fluens. neq̄ est eiusdē rōnis cum forma que ē terminus formalis ꝓductionis. q̄ formalis terminus ꝓductiōis ē aliqd essentiale. ꝓductio aūt est relatio formalis. ⁊ ideo nō oportet ex distinctione ꝓductionū cōcludere distinctionē formalē terminoꝝ. Exemplū huius qd dictū est de motibus patet ex. 5. phys. q̄ idem vbi pōt acquiri p motū rectuz ⁊ per motū circularē qui sunt oino alterius speciei. sicut ꝓbat ex. 7o. phys. q̄ nō sunt cōparabiles. sed hic forma fm quam est fluxus in motu si est eiusdē rationis cuz termino nō est ex hoc distincta ratione motuū. Ista rōsio tacta est. ē. di. 2. q. de ꝓductionib̄ pro argumento ꝯmentatoris. Et si obiicias saltem primi termini. s. termini formales erunt nō vniuoci exquo ꝓductiōes nō sunt vniuoce. ⁊ ita plone que sunt pmi termini erunt nō vniuoce inter se. ⁊ ita neq̄ erunt vniuoce in tertio. Rñdeo productio nō inciudit formaliter essentiam diuinā. persona autē includit formaliter eam. q̄ persona nō est tm̄ proprietas siue relatio. sed ypostasis subsistens in natura diuina. sicut fora. nō tm̄ includit ꝓprietatez indiuidualē. sed etiam naturā humanā. licz enim pmi termini sint eiusdem rōnis cū productiōibus quantū ad hoc q̄ pmi tmini includunt relationes ⁊ ꝓductiōes sint relationes nō tm̄ sunt eiusdez rōnis q̄si adequate. q̄ pmi termini nō tm̄ includunt relationes sed etiā absolutū. ⁊ tunc nō oportet eas tm̄ distingui sic productiones distinguunt. q̄ que includunt aliq̄ distinctiua nō oportet tm̄ distingui sic illa. vt dictū est. ē. di. 8. q. illa. vtꝝ deus sit in gnē. q̄ dñie sunt pmo diuerse. nō tm̄ includētia eas sunt pe diuersa. Ad aliud de potentijs dico q̄ vt sunt potētie operatiue non reqrunt distinctū obm̄ formale. imo illud idē qd est pmū obm̄ formale intellectus diuini est etiā pmum obiectū ⁊ forale volūtatis diuine. ita q̄ vtraq̄ potētia beatificat in eodez obiecto primo fm eandē rationē formalē pmi obiecti. nulla. n. pfectio quasi radicata in ipsa essentia diuina est pmo beatificatiua intellectus vel voluntatis diuine. sed ipsa essentia diuina sub oimoda prima ratione. vt. s. est fundamentū oīs pfectionis in diuinis. ita q̄ argm est ad oppositū. quia sicut non requirit distinctio formalis in obiectis vt sunt poe operatiue. ita nec in potētijs vt sunt ꝓductiue. Ad 3m dico q̄ nō est ad ꝓpositum. q̄ tenētes in diuinis generatiōez esse equiuocā in se haberēt dicere eam in se equiuocā esse propter equiuocationem termini ꝓducti a producente. Similiter habet dicere spirationē in se eē equiuocā propter differentiā spirantis a spirato. nō igit̄ sufficeret eis ad istam conclusionē q̄ genitum ⁊ spiratū essent

Universidad de Deusto
Biblioteca

equiuoca. Argumentū aūt in se si quid probet non ꝓbat nisi distinctionē geniti ⁊ spirati. vel formaliū terminoꝝ generationis ⁊ spirationis. ⁊ ita nō ꝓpositum coꝝ Sed cōtra arguo sic. non tm̄ noticia vt noticia ⁊ amor vt amor sunt alterius rationis. sed etiaz noticia vt noticia actualis est alterius rōnis a memoria. Et amor vt amor est alterius rationis a volūtate vt est actus ꝑmus. ergo si concedat distinctio formalis in terminis ꝑductionuz. s. noticie ⁊ amoris ⁊ q̄ ꝑducant isti termini. s. noticia ⁊ amor virtute memorie ⁊ voluntatis oportet cōcedere distinctionē formalez principij productiui a termino formali ꝑducto. ⁊ ita equiuocationē in vna ꝑductione. Rndeo potest dici q̄ illud assumptū. s. q̄ genitū ex vi ꝑductionis sue. s. generationis sue sit noticia actualis. potest distingui de ꝑmitate originis ⁊ primitate adequationis. Si intelligatur de primitate originis potest negari quia tūc nō essent tres ꝑsone vniformiter deus. essentia eniz in patre intelligit esse in eo quasi principiū ⁊ fundamentum cuiuslibet pfectionis. Et tunc si in filio ꝑintelligit noticia ante essentiam: filius tunc nō haberet essentiā ante qō cunqz aliud in se. sicut nō ante noticiā ⁊ ita nō esset vniformiter deus cum patre. Quantū igit ad istam primitatē licz non sit originis correspōdet tamen primitati originis pluriū perfectionuz in vna creatura. potest dici q̄ primū i quacūqz persona est ēntia. quia quando aliquid cōtinet in se plures pfectiones cōmunicabiles: cōmunicans illud vnum cōmunicat omnes pfectiōes in eo. eo ordine quo nate sunt esse in illo vno. Exemplū tam in distinctione rerum q̄ nō rerum. tamē ex parte rei. primum quidez. si ignis generaret totum ignem ⁊ ꝑduceret tam materiā q̄ formam ꝑius origine cōmunicaret materiam q̄ formā eo ordie. s. quo illa sunt in generante. Exemplū secūdi. ignis ē substātia corporea inanimata ⁊ elemētum. sicut tunc sunt ista p ordinem in igne generāte sita cōmunicant simili ordine igni genito. ⁊ tamē primus terminus ꝑm adequationē est ignis vt ignis quia hoc est quod ꝑncipaliter intendit ignis generans. ⁊ in quo pfectissime sibi assimilat ignis genit⁹. s. ignis vt ignis Ita pōt dici in ꝓposito q̄ licz essentia diuina in qualibet ꝑsona sit oino primum quasi fundamentuz cuiuslibet pfectionis essentialis. prima tamē persona appropriate habet memoriā ⁊ virtute illius ꝑncipij ꝑductiui ꝑducit prima ꝑductione adequate secundaz ꝑsonam. ⁊ secūda persona quasi adequate principio ꝑductiuo ꝑducit vt noticia actualis. ⁊ spiritus sanctus q̄si adequatus suo ꝑncipio ꝑductiuo producit vt amor actualis. Sed adhuc videt stare argumentū. quia vniuocatio vel equiuocatio magis videt cōcludi ex ꝑmitate adequationis q̄ ex ꝑmitate originis. licz enim sol sit substantia ⁊ vermis sit substātia. nō ꝓpter hoc dicit generatō vniuoca vermis a sole. quia nō assimilat sibi terminū in forma specifica. Ita igitur hic videt equiuocatio et quo primus terminus ꝑductus adequat⁹ non est omnino vniuoce eiusdē rationis cū principio ꝑductiuo. Rndeo ⁊ dico q̄ nō est equiuoca ꝑductio si principiū ꝑductiuum nō est eiusdē ratiōis cum termino formali ꝑducto loquendo de termino formali ꝑmo ꝑducto ⁊ de principio ꝑmo ꝑductio. sed requirit q̄ illud qō est ꝑncipiū ꝑductiuū nō cōcet eiusdem rōnis genito ⁊ q̄ illud qō est terminus formalis in ꝑducto non sit eiusdē rōnis in ꝑducente. opposita aūt istorū sunt in ꝓposito. qz memoria est formaliter in noticia genita actuali. ⁊ notitia est formalis in ꝑsona gnānte licz neutz istoꝝ sit ꝑma ratio ꝑducendi ⁊ prima ratio terminandi ꝑductionē.

Reterea dilig/

genter ⁊c. Circa istam. i4. d. ⁊ duas sequētes. s. i5. ⁊. i6. vbi magist agit de ꝑcessione tēporali spiritus sancti querit vnum. Utrum quelibet persona diuina mittat qualibet ꝑsonā ⁊ mittatur. Videt q̄ sic. qz quicquid est ēntiale in diuinis conuenit tribus. Missio tam actiua q̄ passiua est quid essentiale. quia dicit respectū ad creaturas. respectus autē ad creaturaz cōmunis ē tribus. Q aūt tam mittē q̄ mitti dicat respectū ad creaturā probat quia dicit de deo ex tempore. nihil aūt dicit de deo ex tpe nisi qō dicit respectuz ad creaturā. Item in Jo. ō patre dicit sal uator ⁊ de seipso. ad eum veniem⁹ ⁊c. g̃ pater etiam venit tpaliter ad aliquē. hoc venire dicit aliquē effectum trinitatis. g̃ videtur q̄ pater possit mitti a tribus ꝑsonis sicē filius ⁊ spiritus sanctus.

Item fm Aug. ad Dardanū quelibet persona dat ⁊ daf. g̃ pari ratiōe mittit ⁊ mittit. Cōtra. Aug. 4. de trini. c. 20. Sed pater cum ex tēpore a quo q̄ cognoscitur nō dicit missus. nō n. habet de quo sit aut ex quo ꝑcedat. Ad hoc etiam adducit magr̄ auctoritatē Aug. in littera.

In ista questione

videt esse opinio magistri q̄ mitti non conueniat tribus sed tm̄ duabus personis procedētibus. qz fm. Aug. nulla persona mittit nisi que habet aliaz de qua sit. fm hoc mitti dicit respectū ad creaturā tamē ꝓnotando respectū processionis eterne. sed mittere ē cōe tribus fm magrm. quod probat p auctoritatē Aug. 2. de tri. c. 6. vel. 2. vbi dicit Aug. de filio proinde mitti a pē sine spiritu sancto nō potuit. Et ꝓbat. qz pater intelligitur misisse cum fm q̄ fecit euz ex femina. quod nō fecit pater sine spiritu sancto. g̃ spiritus sanctus misit filiū. Et constat q̄ seipsūmet misit: sicut habet ab Aug. in eodē. c. g̃ mittere ꝓuenit cui cunqz ꝑsone. Et hoc probat magr̄ per rōnem. qz alias aliqd efficeret vna persona trinitatis quod nō alia. cum mittere sit effectū aliquē creare. Cōtra istā opi. potest argui. Si mitti ꝓportat aliquo modo duplicez respectū eternū ⁊ temporalē c ūnō dicat respectū nisi ad eum cui mittit vel ad mittentē. patz q̄ primus est cōis tribus. qz est respectus rationis ad extra. secūdus aut est realis aut rōnis. si rōnis g̃ potest esse in patre respectu sui sicut pater pōt dari ⁊ dare Non. n. repugnat patri mitti ꝓpter respectū ratiōis tm̄. Si mitti dicat respectum realem tm̄ ad mittentē puta processionē a mittente. igit mittere non est essentiale. qz tunc spiritus sanctus non mitteret filiū cum nō ꝑducat eū. Preterea. mittere ⁊ mitti vident idē significare licz diuersimode quātū ad modos grāmaticales. igit si vnū ꝓnotat aliquē respectū ad intra reliquū ꝓnotabit. Si igitur mitti cōnotat ꝓduci. igit mittere cōnotat ꝑducere. Et ita neutrum est mere essentiale. vel si vnū nō ꝓnotat respectū ad intra nec reliquū sed tm̄ respectum ad aliqd extra. Et ita vtrūqz erit cōmune tribus. Et hoc ē q̄ sic breuiter potest argui. Si mitti includit ꝑducī. g̃ mittere includit producere. ergo spiritus sanctus nō mittit filiū. quia nō producit euz. Preterea mittere ⁊ mitti videntur dicere relationes oppositas. g̃ si mittere nō includit ꝑducere nullo mō correlatiuū includit correlatiuū.

Videtur aliter pos

se dici ad questionē. Manifestū est. n. fm intentionē Aug. 4. de trini. c. 20. q̄ pater nō dicit missus. g̃ oportet q̄ mitti cum hoc q̄ dicit respectū ad extra cōnotet productionē ad intra. Et tunc rationabile videt ꝓsimiliter dicere de mittere q̄ licz dicat principaliter respectuz

actiōis actiue ad extra. tñ ꝓnotat respectum ꝓductionis actiue ad intra. ⁊ sic neutrū est mere cēntiale sz mitti tñ cōuenit ꝑsone producte ⁊ mittere tñ ꝑsone ꝓducenti. Et ita sunt oue ꝑsone mittentes. s. pater ⁊ filiꝰ. ⁊ oue tñ misse. s. filius ⁊ spiritꝰ scūs. Nec aliqua ꝑsona seipsam mittit nec ꝓducta ꝓducentez. Huius siʒe pōt haberi in alio. nam pat dicit ꝑ verbū creare. Et posset ꝓcedi filium creare per. s. s. non aūt sic ez°. vbi creare ꝑ filiū nō dicit absolute actionē ad extra. sed actionē cum auēte. ⁊ in hꝰ ꝓnotat ꝓductionē actiuā in operāte respectu illius ꝑsone ꝑ quā quasi subauctoritate operat. Ita posset dici q̄ mittere ꝑsonā est opari ꝑ eam. ⁊ ita opari effectū cum illa ꝑsona ꝑ modū auctoꝛ dantis illi ꝑsone actionē. qō tñ ꝓuenit ꝓducenti respectu persone ꝓducte. Et mitti diceret idem qō sub auctoritatē operari virtute ꝑsone mittentis. qō nō est nisi qñ ꝑsona opans accipit ab alia virtutē agendi. Et ad illud qō magr adducit ꝓ se de Augꝰ. q. s. s. mittit filium. Et q̄ filius mittit se posset exponi ꝑ primū de filio incarnato nō de filio vt icarnādo. quō Ambꝰ. in. 3. li. de. s. s. c. 2. vel. 3. dicit q̄ spūs dñi misit filiū sicut legit Isaꝰ. 61. Spiritus dñi sup me. ⁊c. bene dicit Ambꝰ. spūs dñi misit me ad ꝑdicandū qz quasi filius hois ē missus ⁊ vnctus. nam fm deitatē non sup xpm est spūs. sed in xpo. g̃ illa auētas ysa. que dicit xpm missum a. s. s. intelligitur de xpo hoie. nō autē de missione verbi eterni incarnādi. Siʒ posset exponi illa auētas q̄ filius misit se. Ad argumētū etiā mgr̃i posset dici q̄ ꝓnia nō valet. qz ꝓmutat qualiter in quid. nō. n. sequit filius nō operat ꝑ filiū sic pater ꝑ filiū. g̃ pater aliquid operat qō non filius. sed sequit g̃ aliquo mō alio operat pater quō nō operatur filius. qz auctoritatiue est: ⁊ hoc est verū. Ita etiam si pater mittat filium ⁊ nō filius sed oz inferri q̄ auētas agēdi effectū in creatura est in ꝑie ⁊ nō in filio. ⁊ hꝰ est verū.

Licet aūt hec uia

videat ꝓbabilis. tñ quia auētes Augꝰ. videnť sonare nō tñ de xpo hoie misso sed de verbo eo misso. quia incarnā do sicut ipse dicit. intelligit missio ipsa incarnatio. ideo pōt teneri opinio magistri. hoc modo fm Augꝰ. 4. de tri. c. 20. vel 50. cum ex tēpore cuiusq̄ perfectus mente concipit mitti quidē dicit. Et planius hoc idez paulo post. mitti ē filio cognosci q̄ a ꝑie sit. Ita spūs sancti mitti est cognosci q̄ ab illo ꝓcedat. mitti g̃ est manifestari ꝓcedere. nec conuenit oibus ꝑsonis. qz non oēs ꝓcedūt ⁊ mittere est manifestare ꝑsonā ꝓcedēť hoc manifestat est mere cōe. qz tota trinitas manifestat ꝑsonā ꝓcedentē procedere. sed manifestari ꝑsonā ꝓcedere cōnotat ꝑsonā ꝓcedentē. Et si ista sunt significata istoꝝ vocabuloꝝ. qz significata accipienda sunt ex vsu auctoꝝ: sequitur q̄ mittere sit mere cēntiale. nec cōnotat respectū realem eternū in mittente. Sed mitti ꝓnotat respectū in persona missa quatenus manifestat eꝰ ꝓcessio eterna. Et possz quidē aliud verbum imponi qō significaret manifestare ꝑsonā ꝓducere ⁊ eius passiuū qō significaret manifestari ꝑsonā ꝓduci. ⁊ illud actiuū esset cōe tribus ꝑsonis. passiuum tñ ꝓpeteret duabus ꝑsonis que producunť. Scōm hoc ad argumēta que sunt ꝓtra opi magistri. Ad ꝑmū dico q̄ mitti dicit respectū rationis ad mittentem formaliter sed ꝓnotat respectum eternū. non quidē ad mittentem quia mittēs. sed ad aliquem indistincte vnde hec ꝓpositio ē neganda q̄ mitti nullū respectū dicit nisi ad euz cui mittitur vl ad mittentē si intelligat inquantum mittens ⁊ hoc tam de ꝑncipali significato q̄ de ꝓnotato. dicit enim cōnotando respectū ꝓcedentis ⁊ hoc ad

producens nō inquantū mittens. quia ertā aliqua ꝑsona mittēs pōt esse nō ꝓducens. siʒ semp ꝓducens sit mittens.

Ad 2ᵐ cōcedo q̄ actiuū ⁊ passiuum significant idē sub alio ⁊ alio mō grāmaticali. sed aliquid idem pōt esse cōnotum in vtroq̄z qō nō diuersificat penes illos modos. Manifestare quidē ⁊ manifestari que principalē important diuersificant penes illos diuersos modos sed nō ita hoc qō est ꝑsona ꝓcedere. illud enim est qō ꝓnotat vniformiť tam per actiuū q̄ per passiuū. Exemplū huius in alijs. scio ignē calefacere ⁊ scitur ignem calefacere. Iz hec sit variatio grāmaticalis quantū ad scire ⁊ sciri nō tñ quantū ad illud quod notat esse terminus ipsius scire. illud enim vniformiter se habet vtrobiq̄z. Et si imponeret vnū actiuū ad significandū hoc totum scire ignē calefacere. suum passiuū nō ꝓnotaret sciri ignez calefieri. sed tñ ipsam sciri per modū passiui ⁊ illud aliud ꝓnotaret per modū actiui. Et ꝑ hoc patz ad illam cōfirmationē mittere ⁊ mitti sunt correlatiua quantū. s. ad formalia significata. ⁊ vtrūq̄z dicit ꝑ se respectū rationis tamen vnum istoꝝ pōt includere vt ꝓnotatum aliqō extremū relationis ⁊ reliquū non includere correlatiuum illius sicut i exēplo posito apparet q̄ illud verbū sic impositū includeret calefacere ⁊ tñ verbū passiuū corrōdens sibi nō includeret hoc quod est calefieri.

Ad argumenta

princi palia. Ad primū dico q̄ non oē dictū de deo et ꝑe est cōe tribus qñ importat nō tñ respectū ad creaturā sed cum hoc cōnotat respectū intrinsecū sicut est de mitti. Ad 2ᵐ cōcedo q̄ pat venit inuisibiliter ⁊ inhabitat. sed tñ nō dicit mitti. qz non habet de quo sit. non. n. manifestatur ꝓcedere nisi ꝓcedat. tñ manifestari pōt absolute vel manifestari q̄ ꝓducat. sed manifestari sic nō notat permitti. Ad 3ᵐ concedo q̄ quelibet ꝑsona dat quālibet. quia dare est liberaliť cōmunicare. quelibet aūt seipsam cōicat liberaliter voluntate vt sui est. Nec sequitur ex hoc q̄ quelibet mittat quālibet: quod iam patet quia dare nō includit talem respectum intrinsecū qualem includit mitti.

Ꝛrca distinc.

17. quero. Utruz necesse sit ponere charitatē creatā formaliť inherētē nature beatificabili.

Qz nō. Aug. 8. de tri. c. 7. vel. 31. Qui diligit ꝓximū ꝓñs est vt ipsam ꝑcipue dilectionē diligat. dilectio aūt est deus ꝓñs igit est vt diligat deum. Quero quomodo accipit dilectionē in minore si formaliter: habeo ꝓpositū. si effectiue tunc erunt quatuor termini. qz maior nō est vera nisi de dilectione formali. q̄ diligit ꝓximus. Si etiaz dicas q̄ ꝑter istam dilectionē que est spiritꝰ sanctus est alia dilectio formaliť. ergo fallacia cōsequentis est in argumēto. arguendo sic. diligit dilectionē formaliter. g̃ hanc quia antecedens potest verificari pro alia. si ergo argumentuz debeat tenere oportet q̄ deus sit formaliter dilectio. que est formaliť in diligēte respectu ꝓximi. Item de trini. 15. c. 18. vel. 49. nullum est isto dei dono excellentius. supple quod est charitas. sed nullū donum dei est excellentius spiritu sancto. ergo spiritus sancꝰ est charitas. Istud argumentuz simiʒliter non valeret nisi esset de charitate formali. ⁊ q̄ spiritus sanctus precise erit illa. Si dicatur ad istas auctoritates q̄ spiritus sanctus dicatur charitas causaliter. Obuiat in hac littera magr adducens augmentū q̄ ipse intelligat formaliť. dicit. n. in. 15 de trini. c. 17. vel. 43. neqz. n. dicturi sumus non ꝓpterea deū dictū esse charitatem q̄ ipsa charitas sit vlla sba que

dei digna sit nomine. sz q̃ donũ sit dei sicut dictũ ē deo. quoniã tu es pacientia mea. nõ vtiq̃ ꝓpterea dictum est quia dei substãtia est nostra pacientia. sed q̃ ab ipso nobis est. sicut alibi legit. quoniam ab ipso ē pacientia mea. hũc quippe sensum facile refellit scriptura. ipa locutio. tale enim est tu es pacientia mea: quale est domine spes mea ⁊ deꝰ meus misericordia mea. ⁊ multa similia. non est aũt dictũ domine charitas mea. aut tu es charitas mea. sed ita dictũ est deꝰ charitas est. sicut dictũ est deus spiritꝰ est. Preterea per rationẽ. omnis creatura potest intelligi nõ bona. quia ē bona per participationẽ charitas non potest intelligi nõ bona. videt enim bona per essentiã. g̃ ⁊c. Cõtra. Aug. de moribus ecclesie. 4°. c. ptractans illud ad romanos 8°. Quis nos separabit a charitate xpi ⁊c. Charitas inquit dei hic dicta est virtus q̃ animi nostri rectissima est affectio.

Vlxta istã que

stionem aliã in generali ꝓponodo habitu. Utrum sit necesse in habitu ponere rationẽ principij actiui respectu actus. Q̃ sic. habitus est quo hñs vtitur cum voluerit. fm cõmentatorem 3° de aia. sed vti ꝓpetit agenti. nam patiens ꝑncipio passiuo nõ vtitur. Preterea. quatuor cõditiones attribuimus habenti habitũ. ꝑmo q̃ operat delectabiliter. faciliter. expedite. ⁊ ꝑmpte. ex qualibet potest argui ꝓpositũ. Ex ꝑma quia actus qui fuit ꝓius discõueniens agenti nõ fit sibi ꝓueniens nisi ipm inquantũ agens aliter se habeat. igit ꝑ istum habitũ per quem cõuenit sibi sic operari fit cõueniens sibi. ⁊ ita delectabile ipsum aliter se habet habitu agẽs inquantũ agens. Ex secũda via arguit. quicquid est ex se summe dispositũ ad paciendũ nõ indiget facilitari vt patiatur. sed potẽtia habitualis sicut voluntas ⁊ intellectꝰ est ex se summe disposita ad recipiendũ actus. q̃ nõ habet cõtrarium. ⁊ ꝓpter hoc nõ indiget motu ad hoc vt agat. g̃ habitus ꝑ quẽ facilitatur disponit ipsam ad agendũ nõ ad paciendũ. Ex 3ª ꝓditõe arguit. Quia cui ꝓpetit impediri ei cõpetit expeditio sed impediri conuenit agẽti quãdo virtus eius actiua deficit ⁊ ab alia superatur. igit habitus ꝑ quẽ ꝓuenit alicui expedite operari est ipsius vt actiuus est. Ex 4ª via arguit. q̃ cuius est tarde ⁊ nõ prompte opari eius est etiã ꝑmptitudo. sed nõ prompte opari ꝓuenit agẽti inquantũ actiuũ nõ passiuũ. g̃ ⁊ ꝑmptitudo quã tribuit habitus ꝑtinet ad agens inquantũ agens. Preterea. ad principale habitꝰ inclinat potentiã ad actũ. duplex aũt est inclinatio. s. potentie passiue ad formam. ⁊ potẽtie actiue ad agere. habitus nõ inclinat ꝑmo modo. nam habitus recipit in potẽtia immediate alioquin actus pfectus ⁊ imperfectus nõ haberẽt idem susceptiuum. g̃ inclinat 2° modo vt ꝑncipiũ actiuũ ad agere. q̃ d̃ est propositũ. Preterea fm phm. 8. phys. ⁊ 2. de aia. anima añ sciẽtiam est in potẽtia essentiali. habẽs aũt scientiam est in potẽtia accẽtali. q̃ aũt reducit de potẽtia eẽntiali ad accẽtalem respectu operationis videt esse principium actiuũ respectu eius. quia ē quo habens operatur. vnde phs vult 2° de aia q̃ sicut sciẽtia est qua scimus ita aia est qua viuimus ⁊ sentimus ⁊c. Et per ꝓsequens sicut anima est quo agimꝰ actus vitales. ita scientia est quo actiue speculamur. Preterea aliquis habitus est practicus ⁊ talis est actiuus vt prudẽtia aliquis factiuus vt ars. ratio practici i cõmuni ⁊ specialiter factiui videtur cõcludere in tali habitu rationẽ principij actiui. Contra. relatio nõ est principium actiuũ nec aliquid essentialiter includens relationẽ. habitus antez est ad aliq̃d. fm phm. 7. phys. g̃ ⁊c. Cõfirmat

Confirmat. quia nõ minus requirit entitas realis absoluta in ꝑnꝰ motus q̃ in termino motus. Si g̃ habitus caret entitate absoluta que sufficiat ad terminandum motũ fm phm ibi. multo magis caret ea que requirit i ꝑncipio actiuo. Preterea vnius actionis videt eẽ vna potentia actiua. 5. phys. ꝓmento 7°. sed nõ solum habitꝰ est potentia actiua respectu opationis. quia tunc ipse habitus esset potẽtia. q̃ potẽtia est qua simpliciter possumus. ⁊ nõ esset illud quo simpliciter pficit potentia g̃ solũ illud q̃ perficit per hitũ est ꝑncipium actiuũ actiõis. Confirmatur ista ratio. q̃ vna actio requirit principiũ formale quo eliciat ꝑ se vnũ. aggregatm aũt ex poꝰ ⁊ hitu est vnũ per accẽs. nõ per se. igit totũ non pot eẽ quo respectu operatõis ꝑ se vnius. Preterea accẽs nõ est ꝑnm agendi in sbm ꝓpriũ. sz operatio ad quã ponit habitus recipit frequenter in poꝰ cuius est ille hitus. g̃ respectu istius nõ est hitus ꝑnm actiuum. Preterea aliqui habitus sunt in potẽtijs sensitiuis appetitiuis ⁊ ille appetitꝰ non est actiuus. q̃ fm Damã. sensus nõ ducit se sed ducit. g̃ nec forma. i. habitꝰ eius pot esse ꝑnm actiuũ. q̃ si esset oportet q̃ ꝓcurreret cũ potẽtijs in agẽdo.

D istã secun

dam qõnem dicit q̃ aliter est de habitu acq̃sito ⁊ alii de habitu infuso. nam ab alio est actus hois naturalis ⁊ expeditio actus ꝓpter indeterminationem quã habet natura respectu istius actus. Et ideo virtus acq̃sita est pfectõ nature ꝑsupposite in rõne ꝑncipij actꝰ sed si virtus supnaturalis esset pfectio nature ꝑsupposite in isto esse cui correspondet talis actio tunc ipsa tm̃ facilitaret naturã sicut virtus acquisita. sed hoc est falsum. imo ab eodẽ est esse gratuitum ⁊ simpliciter elicit actio gratuitu fm illum gradũ. Ita q̃ virtus acquisita est virtus fm illam rationẽ virtutis que ponit 2° ethi. virtus est que habentem pficit ⁊ opus eius bonũ reddit. sed virtus theologica nõ sic. sed fm illã rationem virtutis que ponit ꝑ° de celo. q̃ s. virtus est vltimũ de potentia. Contra istam opi. si sic intelligat q̃ habitus supnaturalis est simplicit principiũ respectu actus. Arguo sic. quo quis pot simplicit operari illud est potentia. sed habitus supnaturalis ꝑ te est hꝰ. igitur habitus supnaturalis erit potẽtia. añs patz. quia potentia est qua simplicit ⁊ primo possumus. Preterea. ex hoc sequit vlterius q̃ nõ plus erit voluntas bona si operet ꝑ habitũ charitatis q̃ lignum pficitur in agendo si agit ꝑ calorem sibi accidentaliter inherentẽ. nam sicut ex hoc nulla ꝓuenit actio ligno ꝑ formã ligni sed tm̃ illi accidẽti q̃ recipitur in ipso. ita etiam videt q̃ actio illa qua ꝓpeteret charitati vt principali ꝑncipio nullo modo ꝓpeteret volũtati vt volũtas. Ex hꝰ sequit vlterius q̃ sicut calor si esset separatus eque calefaceret: ita charitas si esset separata eque ageret. nam ois forma que est principium totale agendi vt est in sbo si per se est pot per se operari. Et ita sequit euidenter ꝓpositũ q̃ habitus est potentia

Preterea. operatio nõ elicit libere cuius principiũ actiuũ est mere naturale ⁊ agens ꝑ modũ nature. Sed habitus cum nõ sit formaliter volũtas nec ꝑ cõsequens formaliter liber si est ꝑncipiũ actiuũ erit mere nãle. g̃ operatio eius ñ erit libera. ⁊ ita nullũ velle erit liberũ: si eliciat ab habitu vt a totali ꝑncipio actiuo. Preterea. tunc homo habens semel charitatẽ nũq̃ possz peccare mortaliter. q̃ d̃ est incõueniens. ꝓbatio ꝓñie quia habens formã aliquã actiuaz sibi predominantẽ nunq̃ potest moueri cõtra inclinationẽ illius forme ꝑ dominãtis. sicut nunq̃ corpus mixtũ graue potest ascendere contra inclinationẽ terre

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto Biblioteca

predñantis. sed charitas si est principiū actiuum totale predñatur ipsi voluntati que nō potest in actū illum. ḡ voluntas semp sequit inclinationē charitatis in agendo ⁊ ita nunq̄ peccabit. Preterea. actus nō est meus qui nō est in potestate mea. sed actio ipsius hitus nō ē in potestate mea. qz ipse si ē actiuus nō erit liber sed principiū naturale. ḡ illud diligere nō erit meum. nec potero dici agere ista operatione. ⁊ ita actiōes meritorie nō sunt voluntat̄ nec suppositi volentis qō est incōueniens.

Alia uia possz dici

q̄ virtutes acq̄site ⁊ infuse nō differūt modo p̄dicto. sed eodē modo cōparantur ambe ad sb̄am actus. Et tunc est vnus modus dicendi. q̄ actus hz substantiā a potentia. sed intensionē talem vel talem habet ab habitu. ita q̄ quasi duobus in actu. s. substātie ⁊ intensiōi corrñdeant duo in ratione p̄ncipij vel cause. Cōtra istud arguo sic. intensio actus nō est aliq̄d extrinsecū accidēs actui. sed gradus intrinsecus actui. ita q̄ actus intensus est qōdā p se vnū. sicut hoc indiuiduū in specie. nō ergo pōt eē aliud p̄ncipiū substantie huius actus ⁊ intensionis sue. qz a quo est hoc indiuiduum ab eodē est gradus intrinsec̄ p̄ prius huic indiuiduo. nō. n. pōt recipere naturā ab aliquo ⁊ hanc signatā q̄n recipiat eam in certo gradu. Juxta hꝰ quasi ex eodē medio posset argui sicut prius argutū est ad principale. qz cum actus intensus sit p se vnum ⁊ aggregatum ex potentia ⁊ habitu sit vnuz per accñs. nō pōt totum hoc esse principiū illius. Sed ista forma arguendi nō cogit vnde postea soluef. sed primum cogit. quia vnde est hoc inde habet certū gradum intrinsecū huic. Preterea. secundo quandocūq̄ principium actiuū naturaliter concurrit cum causa libera agente, causa illa libera agente oportet q̄ illud principium naturaliter coagat quantū potest. Exemplū de voluntate ⁊ potentia inferiore naturaliter agente quantū est de se. tale enim licz impediatur ab agendo quādo liberum non agit. tamē libero agēte ipsum. quia per moduz nature quantū est de se agit cōtilli libero quātū potest. ergo si habitus determinatus in volūtate det intensionem determinatā actui. tunc voluntate operāte ad substantiā actus necessario dat habitus illam intensionez sibi correspondentē. Et ita quantūcūq̄ ex modico conatu voluntas operetur: semper esset actus eius eque intensus. quia ipsa causante substantiā actus habitus quia agit per modū nature caret quod suum est necessario. Preterea. si habitus det intensionē actui hoc erit in aliquo gradu finito. signetur iste gradus ⁊ sit. a. voluntas igit̄ cum habitu illo potest habere actuz intensum in hoc gradu fiat aliqua alia voluntas perfectior ista voluntate fm ꝓportionē. a. gradus ad actum in vno gradu. puta si a. est gradus. 8° in actu fiat volūtas excedens primam voluntatez in. 9. gradibus. ista igitur volūtas sine habitu posset habere actuz eque intensum sicut illa voluntas cum habitu. ergo nō precise est substantia actus a potentia ita q̄ non intensio. Preterea. sola voluntas infinita circūscripta omni ratione habitus potest habere actum infinitū. ergo voluntas in quocūq̄ gradu natura potest in actum determinati gradus antecedens patz. quia voluntas infinita nō est receptiua alicuius habitus. quia non deficit sibi aliqua perfectio possibilis voluntati. ꝓsequentia ꝓbatur. quia sicut summū ad summū ita simpliciter ad simpliciter ⁊ quilibet gradu ad gradum sibi correspondentē.

Tertio modo at

tribuendo habitui aliquo modo ratio

nem p̄ncipij actiui respectu actus potest dici q̄ habitus est causa partialis actiua cum quo ipsa potentia etiam est causa partialis respectu actus perfecti: procedentis a potētia ⁊ habitu. licz ipsa posset esse totalis causa respectu actꝰ imperfecti precedentis generationez habitus. Et tunc de distinctione illarꝝ causarum partialium. Et etiaz quomodo faciant vnam per se causam totalez. dicendum esset sicut dictum est supra dꝰ. q̄ōne de causa noticie genite. Sed tunc est dubitatio cum illa duo nō sint causa eiusdem ordinis vel rationis: sicē duo trahentes nauim qō eorum habet rationem cause prioris. videtur q̄ habitus. quia cause prioris est determinare secundā non ecōuerso. habitus autem determinat potentiam ad agendū ⁊ nō econuerso ⁊ inclinat eam. Inclinare autem est superioris respectu inferioris: non ecōuerso. Sed oppositū huius videtur primo. quia potētia vtitur habitu non econuerso. ⁊ quod vtitur alio est principalius in agendo ⁊ illud quo vtitur quasi instrumentum vl causa secunda. Similiter secūdo. potentia est illimitatior in agendo q̄ habitus eo q̄ ad plura se extendit. sed superior causa videt esse illimitatior extēsiue ergo ⁊c.

Preterea 3° sic. habitus est causa naturalis. igitur si ipsa est causa principalis mouens potentiā. moueret eam per modum nature. ⁊ per cōsequens cum potentia agat eo modo quo mouetur agaret per modum nature. Nam agēs quod agit inquantū mouetur si mouetur per modum nature agit etiam vltrius per modū nature. ⁊ ita omnis actio potentie habitualis esset naturalis: ⁊ nulla libera. quod inconueniens est.

Item quarto habitus esset potētia. quia esset illud quo primo habens potest operari. Preterea quinto. quando sunt due cause ordinate quarū vna est causa alterius illa que est causa alterius est superior causa. sed potentia est causa habitus saltem mediantibus actibus. ⁊ nullo modo ecōuerso. Concedo igitur ꝓpter istas rationes q̄ tenendo habitum esse causam partialem respectu actus erit causa secūda ⁊ nō prima. sed ipsa potētia erit causa prima. ⁊ absolute non indiget habitu ad operādum. Minus tamen perfecte operabit sine habitu q̄ cum habitu ⁊ opposito equali conatu ex parte potentie. Quia quando due cause cōcurrunt ad aliquē effectum vna sola nō potest ex se in ita perfectum effectum sicut ambe simul. Et hoc modo saluat̄ quia actꝰ est intensior a potentia ⁊ habitu q̄ a potētia sola. non quidē q̄ potentia sit causa substantie actus. ⁊ habitus sit causa intensionis. quasi duobus causatis correspōdeant due cause. sed q̄ ambe cause concurrentes possunt ꝓducere effectū perfectiorem q̄ altera sola. qui tñ effectus fm se totum ⁊ vt per se vnus est a duabus causis. sed i diuerso ordine causantibus. Contra istaz opinionē arguo sic. nulla distincta spē sunt ecquoce cause sibiinuicem agentes. habitus ⁊ actus distinguunt spē. ergo non sunt sibiinuicem cause equiuoce agētes. sed actus necessario est causa equiuoca in generatōne habitus acquisiti saltē. ḡ non ecōuerso. ꝓbatio maioris. quia causa equiuoca eminenter cōtinet in se perfectionem effectus. nō autē possunt duo distincta specie se inuicem eminenter cōtinere.

Preterea. ꝓparādo ad eandē causam p̄mam duos effectus videt q̄ alter istorꝝ habeat determinatū ordinē mediatum vel imediatum. priorē vel posteriorē. ⁊ hoc loquendo de tota spē alterius istorum duorꝝ effectuū. hoc apparet iuductiue in passionibus consequētibus idē subiectū in quo est necessario determinatus ordo. q̄ vna imediatꝰ sequitur subiectuz q̄ altera. ⁊ hoc fm totam speciem. ita q̄ ille ordo non variatur in

Universidad de Deusto
Biblioteca

quibuscũq; indiuiduis. igit respectu potentie que est cã cõmunis actus ⁊ habitus. habebunt isti duo effectus ordinez determinatũ. qz vl necessario actus fm totam spẽm pcedit habitũ vl ecõuerso. Et cum aliqs actus õ necessitate pcedat habitũ vt causa eius. habitus oino nõ precedet aliquẽ actuz vt eius cã per se.

Preterea si habitus sit cã partialis respectu actus ⁊ equiuoca. igit causa huius cause erit pfectior causa equiuoca eiusdẽ actus. ꝓntia patz. quia in causis equiuocis causa cause pfectior cã est q̃ causa ꝓximior cãto. sed actus est cã generationis habitus. igit si po^a cum habitu pot in actum pfectũ multo magis fuisset sub actu generatiuo habitus posset in eundẽ actum pfectum quod videtur incõueniens. qz duo actus pfecti nõ possunt esse in eadẽ po^a aut saltẽ si pnt non videt q̃ vnum istorũ possit eẽ aliquo mõ actiuũ respectu alterius. Preterea. si habitus est quasi cã 2ª supplendo aliquẽ gradũ cãlitatis qui deest po^c posset igit fieri habitus ita perfectus q̃ suppleret vicẽ totius potentie. ⁊ ita aliquis habitus solus sine po^a posset esse causa sufficiens ⁊ in rõne habitus ⁊ in rõne potẽtie. Et vniuersaliẽ in agẽtibus eiusdẽ rationis videt q̃ ita possit intendi virtus vnius qõ equabit duobus.

Preterea si teneret q̃ in motu intẽsionis ⁊ remissionis indiuiduũ pexns corrumpat necesse esset ponere habitũ nõ esse cãm actus. qz corrumpit illo actu quo intendit. cã autẽ non est cã qũ corrumpit. qz qõ non ẽ nullius est cã.

Qui uellet tenere

cõclusionẽ istarz rõnũ posset negare ab habitu oẽm rõnẽ principij actiui. Et dicere q̃ habitus tm̃ inclinat ad operatõnem quasi actus ꝓpꝛ ꝓueniẽs cum actu 2° ⁊ determinans ad actũ illũ. sicut gratuitas est actus ꝓpꝛ determinãs ⁊ inclinans ad determinatũ vbi. licz fm antiquos gratuitas nõ sit principium respectu esse in illo vbi. ⁊ illud videt probabile. quia nulli debz attribui causalitas respectu alicuius nisi tal causalitas sit euidens ex natura rei vel cause vel cati nulli etiam cause negãda est pfecta causalitas nisi manifeste appareat imperfectio causalitatis in ea. quia nullã naturã negandũ est pfectione habere qua non est euidens eam carere. nulla autẽ videtur necessitas ponere aliquaz causalitatem actiuã in habitu respectu actus. qz sine hoc saluabunt omnes conditiones que cõmuniter attribuunt habitui. nulla est etiã necessitas auferẽdi a potẽtia perfectã ratiõez causalitatis. vt attribuatur partialis causalitas potẽtie. g̃ nõ est aliqua habitui attribuenda. assumptũ patet quia ille quatuor cõditiones que habitui attribuunt videlz q̃ ẽ quo habens facilit operat. delectabiliter. pmpte. ⁊ expedite. saluant ꝓpter solã inclinationẽ habitus quam tribuit potẽtie vt receptiua est operationis. delectatio quidez est ꝓpter conditionẽ recipientis cui conuenit opatio recepta ⁊ obiectũ circa quod est operatio. nũq̃ n. delectatio est in factione que pcise est factio. sz quia actio est in agẽte pot esse actio delectabilis ꝓpter conuenientiã agẽtis ad obiectum. hanc aut ꝓuenientiã pot tribuere hitus ex hoc q̃ inclinat ad actionem ⁊ obiectũ. g̃ ⁊ delectabilitas nõ includit rationẽ pncipij actiui. sed mn cõuenientiã principij passiui ad potentiã ⁊ obiectũ. ⁊ hoc ad actionẽ q̃ est de gnẽ qualitatis nõ que ẽ de gnẽ actionis. de q̃ differẽtia actionũ dictum est. ũ. di. 3. q̃ quedã est actio que est q̃litas. ⁊ illa ꝓuenit po^c habituate q̃ per hitũ inclinatur ad talẽ actũ ⁊ ad obiectũ terminans talem opatiõez. non habituate aut nõ sic ꝓuenit nec talis forma nec tale obiectũ. Siliter quo ad ꝓditiõez 2^am difficultas in operatione accidit ex h° q̃ receptiuũ operationis nõ est dispositũ ad recipiẽdum ⁊ non solũ ex defectu virtutis actiue g̃ si receptiuũ sit dispositũ erit facilitas in agẽdo inquantũ agens agit circa tal passuz. Silr de expeditiõe ⁊ pmptitudine. nam ipeditio ⁊ tardatio agẽtis in agẽdo pot esse ꝓpter indispositionem ipsius passi potissime qñ idem est agens ⁊ patiẽs vel recipiẽs. ita qz ipsuz nõ operabit ꝓmpte qz est indispositum ad opandũ. hec etiã indispositio nõ est ad agendũ actione de gnẽ actionis. sed ad habendũ actionẽ de genere qualitatis. Nihil n. dicit formaliter opari inquantũ elicit operationẽ sed inquantũ recipit eam in se. Qualit aut oia alia habitui attributa saluant attribuendo totã ratiõez potẽtie ⁊ nullã habitui patebit soluendo argumenta ad principale. Sic igit patz qualit duabus primis vijs de habitu tanq̃ incõueniẽtib̃ deredictis due vltime tanq̃ probabiles pnt sustineri. s. 3^a ⁊ 4ª attribuẽdo fm tertiã aliquã cãlitatẽ habitui non solũ rationẽ principij passiui. Vel fm quartam negãdo ab hitu rõnẽ actiui ⁊ q̃ sit tanq̃ forma inclinas ad aliquã formã vlteriorẽ recipiendã licz nõ sit rõ recipiendi respectu eius. sicut gratuitas inclinat deorsum lz nõ sit rõ receptiua eius qõ est deorsum. sed corpus inquantũ ẽ receptiuũ ois obiecti. Argumenta que sunt contra istas duas vias vltimas qz vnaq̃ potest ꝓbabilit sustineri postea soluent fm alterutrã istam.

Oc tenẽdo de

actu quo ad sbam actus sive quo ad gradũ intrinsecũ. Restat inquirere vlteri° de bonitate accntali act° qualis est bonitas mozal ⁊ de hitu morali. Utrũ hitus mozalis inq̃tũ virt° sit aliquo° ꝓn^m actiuũ respectu bonitatis in actu. Qz sic videt. quia p Arl. 2° ethi. virtus est que hñtez pficit ⁊ opus eius bonũ reddit. Et nõ reddit bonũ illud in rõne ꝓncipij passiui. qz nõ est rõ recipiendi. g̃ in rõe ꝓncipij actiui. Preterea virtus est dispositio pfecti ad optimũ. ex. 7°. phys. nõ est aut dispositio passiua qz vt ꝓius nõ est rõ recipiendi g̃ actiua. Confirmat rõ. qz sic se hz optimũ ad optimũ. sic bonũ ad bonũ. sed cum optima rõ sit ꝓncipij actiui. g̃ fm istã rationẽ virtus pficit potentiã. ⁊ ita ad agendũ. Preterea. virtus est moderatrix passionũ. nõ moderat autẽ p rationem principij passiui. qz obiectũ ex quo est cã nãlis causat actũ fm vltimũ potẽtie sue. g̃ quantũ pot si nõ impediatur p aliquid ꝓtraagens. igit agẽs impediendo obiectũ sic siue sic agere in repremendo passionẽ moderat eam p rõnez principij actiui. Preterea. 4° sic dicit phs 2° ethi. q̃ non hñs iusticiã ⁊ si possit opari iusta nõ tm̃ iuste. ⁊ ita de alijs actibus. bonitas aut mozalis requirit operari iuste vel fortiter. ⁊ sic de alijs. g̃ virtus est tale ꝓncipium actus inquãtum bonus. quia sine ea nõ posset esse actus bonus.

Sed oppositz hu

ius arguit per hoc q̃ bonitas mozalis in actu nõ dicit nisi relationẽ. qz actuz esse circũstantionatũ debitis circũstantijs nõ est aliquid absolutũ in actu sed tm̃ cõparatio debita actus ad illa quibus debet ꝓuenire. g̃ illud nõ hz aliqõ principiũ actiuũ ꝓpriuz: sicut nec aliqs respectus. Preterea si hitus inquantũ virtus esset principiũ actiuũ bonitatis mozalis in actu cuz habitus nõ sit virtus nisi ex respectu. s. ex cõformitate et° ad prudentiã. est. n. habit° electiuus medij vt determinat a recta rõe. g̃ aliqua rõ relatiua in habitu esset ratio principij actiui. quod est impossibile.

Quantuz ad istum

articulum dici pot q̃ sicut pulchritudo nõ est aliqua qualitas absoluta in corpore pulchro. sed est aggregatõ omniũ

Universidad de Deusto
Biblioteca

conuenientiū tali corpori puta magni-
tudinis figure ⁊ coloris. ⁊ aggregatō om
nium respectuuz qui sunt istoꝝ ad cor
pus. ⁊ ad se inuicē. Ita bonitas moralis
actus est quasi quidē decor illius actus
includens aggregationē debite ꝓportō
nis ad oia ad que debet actus ꝓportio
nari. puta ad potentiaz. ad obiectū. ad
tempus ad finē. ad locū. ad modū. ⁊ hᵒ
specialiē vt ista dictant a recta rōne de
bere cōuenire actui. Ita q̄ ꝑ oibus pos
sumus dicere q̄ ꝓuenientia actus ad ra
tionem rectā est qua posita actᵒ est bo-
nus. qua nō posita q̄buscūq̄ alijs cōue
niat nō est bonᵒ. qz quantūcūq̄ actus
sit circa obm̄ qualecūq̄ si nō sit fm rō
nem rectā in opante puta si ille nō hēat
rectā rōnē in opando. nō ē bonᵒ actus.
principaliē igīt ꝓformitas actus ad rōez
rectā plene dictantē ō circūstātijs oibᵒ
debitis illius actᵒ est bonitas moralis actᵒ
hec aūt bonitas nullū hz ꝑnm actiuū si
cut nec aliq̄s respectus. maxime cū ille
respectus ꝓsequat extrema posita ex nā
extremoꝝ. impossibile. n. ē actū aliquē
poni in esse ⁊ rōnē rectā in esse quin ex
nā extremoꝝ ꝓsequat in actu talis con
formitas ad rōnē rectam. relo aūt ꝓnis
extrema nēcio non hz cām ꝓpriā aliaz
ab extremis. Quantū igit ad istā ꝓditi
onem actᵒ accñtalē que est bonitas mo
ralis nō oz aliquē hitū hēe aliquā rōez
proprij ꝑncipij actiui nisi inq̄tū hz rō-
nem principij actiui respectu sbe actus
qui actᵒ natus est ꝓuenire ꝓplero dicta
mini prudentie. Et ad illū actū in se in
clinat hitus aliq̄s ex natura hitus. Et
ex hoc ex ꝓñti inclinat ad actuz qui sit
ꝓformis recte rōni. si recta rō insit ope
ranti. Sicut dictū est de bonitate mo
rali actᵒ. Ita ꝓporcionabiliē dicendū ē
de hitu q̄ vtus moralis nō addit super
sbam hitus vt est forma de genere qua
litatis nisi ꝓformitatē habitualē ad ra
tionē rectam. Idem. n. habitus in natu
ra qui generaret ex actibus abstinentie
elicientis cum rōne erronea in eliciēte.
manens post cum rōne recta esset post
virtus abstinētie. ⁊ prius nō fuit habi
tus virtutis q̄diu nō fuit ratio recta ab
stinēdi. nec tñ aliquid mutatum est cir-
ca istum habituz in se sed tñ nunc con
iungit prudētie prius nō. Coniungi igit
prudentie attribuit habitui vt ē forma
de genere qualitatis esse virtutez. qñ ille
habitus ex natura sua natus est cē con
formis prudētie. Et ita nihil aliud in en
titate absoluta dicit habitus qui ē vir
tus mozalis ab illo qui est talis in nā ⁊
non vtus si sit sine prudētia. ⁊ per ꝓñs
nullā aliam causalitatez pōt hīe vt est
vtus q̄ vt est talis q̄litas nālis. nisi q̄ vt
ꝓiungit prudentie natus est cē causa 2ª
quasi directa a prudentia respectu esse
ctus cōmunis ambozz. vt autez est sine
prudētia nō pōt esse cā 2ª respectu eius
sicut vīsus in frenetico non pōt esse po
tentia libera per pticipatiōez. qz ille nō
pōt habere vsum voluntatis que est li
bera per cēntiam. In sano aūt vīsus hz
vsum potentie libere p participationez
⁊ est cā quasi 2ª respectu volitatis. Sz
adhuc qñ est causa 2ª respectu pruden
causalitatē ꝓpriam ꝓuenientem sibi in
suo ordine cāndi habet p̄cise ex hoc q̄
est talis forma vel q̄litas in nā nō autē
per respectū ꝓformitatis vel ꝓiunctionis
ad prudentiā. sed nec vt cā 2ª pōt aliq̄
causalitatē habere respectu actᵒ nisi ra
tione nature absolute i ipso. ⁊ nō ex ta
li ꝓiunctione prudentie. qz litz causa 2ª
cōiuncta prime aliter agat q̄ sine ea. nō
tamen habet virtutē propriā actiuam
ex ꝓiunctione tali. sed ex natura sua ab
soluta. ergo nec ex parte actus inquan
tum est bonus mozalis. nec ex parte ha
bitus inquantū est virtus mozalis. po
test inueniri ratio specialis fm quā vir
tus vt virtus sit principiū actus vrbo
nus mozaliter nisi ista que est ex parte
habitus ⁊ actus quantū ad naturā eo
rum. Istaz ergo quintā viā de actiōe

virtutis mozalis respectu actus vt ē bo
nus mozaliter nō oportet pīractare q̄si
aliam ab illis que tangunt de substātia
habitus ⁊ substātia actus. Et ita brevit
quantū ad totā questionē istam opor-
tet tenere vel tertiā vl quartā viam de
omni habitu.

Tenendo tertiam

viam que videt plus attribuet habitui
pōt dici sic. q̄ sicut si esset in lapide gra
uitas aliqua que nō esset sufficiēs ꝑnm
actiuum respectu descēsus deorsum. es-
set tñ partiale principiū actiuū sicut di
cetur in 2° li°. de gravitate sufficiente q̄
est totale principiū actiuuz respectu de
scensus. Ista inquā gravitas diminuta
cum alia potētia motiua principaliter
mouente ad descensuz posset diminute
agere. ita q̄ potē alia motiua ex equa
li conatu agente descensus eēt velocior
qui causaret ab ista poª motiua ⁊ gra-
uitate diminuta intrinseca mouente q̄
ille qui causaret a sola poª motiua ex
trinseca cuz equali conatu mouēte. po
tentia tamen motiua extrinseca posset
cum tanto conatu mouere corpus neu
trum cuᵐ nulla esset gravitas nec leui
tas sicut illud corpus moueret ⁊ a gra
uitate intrinseca ⁊ a potētia motiua ex
trinseca remisse agente. Ita in ꝓposito
habitus mouet potentiaz quasi quod-
dam pondus qui tamē ex se nō sufficit
ad eliciendū actiue ipsam operationez.
Sufficit autē sola virtus potentie acti
ue sine tali pondere. sed qñ ambo ꝓcur
runt itē tñ q̄ nō maior sit cōnatus ex p
te potētie nunc q̄ prius pfectior opera-
tio dicitur q̄ posset elici ab ipsa poten
tia sola. Et videt ꝑ ista via esse experiē
tia cōmunis qua quis potest experiri se
habituatū ex equali conatu posse ha-
bere pfectiorē operationē q̄ posset ha-
bere non habituatᵒ que perfectio actus
nō possz attribui habitui si esset tantū
principiū passiuū inclinans quia saltez
vt videtur in priori instanti nature in
quo elicit prius q̄ recipiat in poª esset
equalis rō principij actiui in eliciendo.
⁊ ita eque pfecta operatio eliceret equa
li conatu a potentia habituata sic a nō
habituata.

Hanc uiā tenendo

ad argumenta principalia rñdeo. Ad
primum q̄uis dicat habitū nō esse for-
mam absolutā ꝓpter illa verba phi. ⁊
phys. tñ tenendo omnē qualitatez esse
formā absolutaz. ⁊ cum qualitas pme
specici nō est minus qualitas q̄ alterᵒ
specici. potest dici q̄ aliquid cui relatio
est eadem pōt esse principiū actiuū licz
relatio non sit principiū actiuū. nec eti-
am illud idem cui relatio est eadē p ra
tionem relationis est principiū actiuū.
sed p rationē absoluti cui relatio est ea
dem. distinctio istoꝝ. s. relationis ⁊ cēn
tie pōt patere ex multis etiā alijs vīs di
ctis supra. vbi cum idēptitate pfecta re
ali ponit non idēptitas formalis. Et hᵒ
magis patebit in 2° dis. i. vbi dicetur q̄
creature ad deum relatio est eadē essen
tie absolute rei create ⁊ tñ non formali
ter eadez. pro tanto igit potest exponi
phs qui dicit habitū esse ad aliquid. qz
per idēptitatem includit respectuz. ⁊ tñ
nō est tñ respectus sed est quoddā ab-
solutū. ⁊ ideo potest sibi cōpetere actio
tanq̄ pncipio agendi. Ad cōfirmatio
nem rationis posset dici q̄ maior absolu
tio requirit in termino motᵒ q̄ in pri
cipio agēdi qz nihil pōt terminare mo
tum qd habet relationē eandē sibi. nō
sic de ꝑnᵒ actiuo. Vel q̄ magis est ad
rem pōt dici q̄ illa ratio phi non ꝓclu
dit ꝓpositū nisi diminute. ⁊ ad hñduz
ꝓclusionē suam quā intendit hīe opor
teret eam alioᵒ pīractare q̄ vba ꝑmo
sonant. circa qd nolo mō imorari. vel
oportēt alias rōnes ipsiᵒ declarare ad
dictā ꝓclusionē probandā. de hac qōe.
vtrum. s. habitus sit aliquod absolutū

Universidad de Deusto
Biblioteca

dicetur alias. Ad 2m argm dico q vnius actionis est vnũ principiũ p se. ⁊ hoc in vno ordine principiandi. tñ pñt esse multa ꝑncipia in diuerso ordine principiandi quorũ nõ sit vnitas nisi vnitas ordinis. licz qñqz cum vnitate ordinis cõcurrat vnitas accñtis ⁊ sbi inter hec ordinata. sed hoc accidit. Ita etiã in ꝓposito habitus ⁊ potẽtia sunt duo ꝑncipia alterius ordinis. ⁊ vtrũqz in suo ordine est vnũ p se. ⁊ cũ ista vnitate ordinis cõcurrit vnitas accñtis ⁊ sbi inter hec ordinata. sed hoc accidit. qz si ita posset cõiungi cã ꝑma cum 2a siue formatione tali vnius ab altera sicut ꝓiungũtur qñ informat vna ab altera. eodem modo possent habere vnitatẽ sufficientem ad causandũ vnum effectum. Qñ igit dicit q vnius actionis p se est vna causa actiua. ꝓcedo in vno ordine. sed i alio ordine principiãdi bene põt cẽ alia ⁊ alia causa. ⁊ hoc siue hec ⁊ illa constituant vnum p accidens siue nõ. sed tm vnũ vnitate ordinis. Et licz sit ibi vnitas p accñs adhuc tñ semp saluat vnitas ordinis ꝑncipij ad principiũ. Per hoc apparet ad illam cõfirmationẽ de vnitate ꝑncipij formalis. ꝓcedo talẽ vnitatem in illo quod est ꝑnm quo in vno ordine ꝑncipiandi. Ad aliud dico q accñs bene põt esse principiũ alicui effectus receptibilis in suo sbo. sicut species intelligibilis est principiũ intellectionis recepte in intellectu possibili. ⁊ ita forma põt esse principiuz quo respectu transmutationis sui sbi. Ad aliud de appetitu sensitiuo dico q iste hz rõem principij actiui aliquo mõ lz nõ actiui libere. ⁊ hoc est quod Dam. intelligit q non ducit sed ducit. i. non dñat actioni sue qõ est ducere. sed respẽu actiõis sue determinat ab agente ad certã operatõnem. ⁊ hoc est duci q aũt appetitus sensitiuus licet non sit liber sit aliquo mõ actiuus. ⁊ etiã sensus dicet alias.

Ad argumenta

quæ fa cta sunt contra 2am viã ponentẽ habitũ esse principium actiuũ in actu intellectionis videnti esse ꝛ istã viam ꝑ tãto qz ista ponit actũ elicitũ ab hitu ⁊ poa agente cũ equali conatu cẽ intensiozes q elicitũ a potentia sola discurrẽdo p illa qñdo q nõ repugnãt huic vie. De ꝑ patz. qz nõ pono duo distincta in actu habitus duo ꝑnia distincta. sz idẽ actus p se vnus habet duo ꝑnia in diuerso ordine principiandi. Ad 2m ꝓcedo qõ insert. q potentia opante ex equali conatu semp actus sit intensior hitu coagẽte q nõ exigente. sed ex hoc nõ sequit illud inconueniens qõ sequit ꝛ aliaz viã vt q poa ex quocũqz conatu agẽte actus sit equaliter tensus semp. hoc ibi sequit qz tota intensio attribuit habitui sed nõ hic. qz intensio attribuit duabus cãis. ⁊ potẽtie quidem ex maiori vel minori conatu. habitui aũt semp equalii quantũ est de se.

Ad 3m ꝓcedo q posset fieri volũtas i puris nãlibus que actũ intensiorẽ diueret q alia volũtas cũ hitu. hoc nõ è inconueniẽs ponẽdo ista duo esse ꝑnia ordinata sic eẽt incõueniẽs attribuẽdo tota intensionẽ hitui ⁊ nõ poa pilludad 4m.

Ad argumenta

quæ facta sunt cõtra 3am opi. que è 4a in ordine. Ad primũ oz negare maiorẽ. quia oz dicere q duo distincta species pñt esse ibi inuicẽ cause equiuoce partiales sz nõ totales. Ad ꝓbatiõẽ eius que est p omnentiã cause equiuoce. R ista ꝓbatio tenet de cã totali. ⁊ nõ pono circulũ in causis æquocis totalibus. Ad aliam ꝓbationẽ dico q duo effectus ꝓparati ad vnã cãm cõem coz pñt hic ordinez mutuũ ad se inuicẽ in rõne cãe totalis. sicut spẽs intelligibilis ⁊ intelligere ꝓparando ad intellectũ agentẽ ⁊ possibilẽ. qz respectu intellectiõis totalis oẽ è spẽs ⁊ possz poni intẽlio cẽ aliqua cã spẽ. p

quanto intẽdit eam. Ad aliud põt dici q nõ oportet oẽm actũ generatiuz habitus cẽ rationẽ agendi quo. sicut hi tus gnatus põt esse rõ quo. quẽadmodum vir? solis nõ põt esse ꝑnm quo respectu ois actus respectu cuius forma gnita a sole põt esse ꝑncipiũ quo. Luz vero dicit q quicqd est cã cause ⁊c. veram est sicut remotũ quo. sed nõ sicut immediatũ quo. Ad 3m dico q in quanuocũqz gradu habitus nõ posset supplere totã vicem potẽtie. qz ⁊ si cãlitas et? sit diminuta ⁊ cãlitas potẽtie diminuta tã alterius rõnis est cãlitas habitus q? cãlitas potẽtie. qz ex ratione sui habit? est cã 1a. qua. s. potẽtia põt vti. ⁊ ita si i infinitũ augeret nunq? posset fieri ꝑncipium vtens sicut virtus gnãtiua patris quantũcũqz augeret nõ posset fieri vir nisi solis. Non igit eiusdẽ rõnis est cãlitas habitus cum causalitate potẽtie vt illa intensa possit ascendere ad istã sed semp alterius rõnis. ⁊ tamen cum ista causans actũ pfectiorẽ. Ad vltimũ illud suppositũ negabit i materia sequẽti de augmẽto charitatis ⁊c.

Qui uult tenere

quartã viam que est 5a in ordine põt rñdere ad rationes ꝑncipales adductas ꝑ prima parte. Ad ꝑma potena vel potens vtlit habita. qz ipse est quedã inclinatio ad operationẽ nõ quidẽ vt poa actiua ad agere sed vt forma ꝓz inclinat ad formam posteriorẽ. sicut grauitas ad deorsum. Ad illas ꝓditiões quatuor dicet q dictio est ex ꝓuenientia opationis ad potentiã ⁊ obiecti circa qõ est operatõ quæ ꝓuenientia est obiecti ad potentiaz inquantũ recipit actionẽ ⁊ nõ inquanm dicit eam. qz factio sola vt factio nũq? est delectabilis. Et ideo ꝓpter delectationem nunq? oportet ponere rõnẽ ꝑncipij actui. Similiẽ facilitatio expeditio ⁊ ꝑmitudo ponunt rõne passi. qz passum põt difficulter recipe qñ nõ est dispositum. ⁊ impedite ⁊ tarde vel nõ ꝓmpte. Et ratione indispositiõis passi est ibi difficultas tarditas ⁊ indispositõ q agens põt expedite ꝓmpte ⁊ faciliter agere ꝓpter dispositionẽ passi. ⁊ habitus est talis dispositio in passo. Qñ igitur dicit q nõ est difficultas ad pacendum qz passum est summe dispositum.

Rñdeo q ꝑ abnegationẽ cõtrarij è dispositũ. sed nõ per rõnẽ dispositiõis cõuenientis. Exemplum de ligno sicco ⁊ neutro. lignum quidẽ neutrũ esset summe dispositũ ad calorẽ priuatiue. s. per carentiã cuiuscũqz dispositiõis opposite. non aũt sũme dispositũ positiue per positionẽ dispositiõis cõuenientis. qual est siccitas. Et si ista cõueniẽtia esset cum sensu lignũ siccum delectabiliter calefieret. nõ sic lignũ neutrũ. qz nõ sic ibi cõuenit forma recepta. Ad aliud de inclinatione posset dici q inclinat sicut forma prior ad susceptionẽ forme posterioris. sicut grauitas inclinat ad eẽ deorsum. etiam fm eos qui dicũt grauitatẽ respectu descensus nõ esse principiũ actiuum. nec oportet sic passiue inclinãs esse rõnem recipiendi formã ad quã inclinat. sicut nec grauitas est principium receptiuum vbi. Ad aliud de scientia dico q sciẽtia per quam aia reducit de potentia eẽntiali ad accñtalẽ est species intelligibilis ipsius obiecti. ⁊ de illa cõcedo q ipsa est principiuz actiuũ respectu considerationis. sed illa spẽs nõ est habitus de quo loq̃mur qui est qualitas derelicta ex actibus frequenter elicitis. ista enim spẽs ꝓcedit naturali primum actũ elicitum circa obiectũ circa qõ est. Et licz ista spẽs possat cẽ radicata in intellectu. ⁊ cũ fuerit radicata posset dici habitus. non tñ est iste habitus qui generat ex actib? frequẽtibus sicut dictũ est. ideo oia vba que loquunt de spẽ tanq? de hitu nõ ꝓcedunt ad intm huius ꝓclonis. nec etiaz illa que accipiunt sciaz ꝑ ista spẽ. distin? istoz hituũ

ne. Ad exemplum et pro sus illud optime aptatur ad habitus quia ambo habitus prouenit q delectabiliter operantur

Universidad de Deusto
Biblioteca

scilicet habitus qui est spēs intelligibilis ⁊ habitus intellectiui ꝓprij dicti patebit in 2° li. di. 3ª. Per h° apparet ad illud qō adducit de esse quo dico q̄ scientia stricte accipiēdo ꝑ habitu acquisito ex speculatiōibus nō est ꝓprie quo speculamur sed quedā inclinatio ad faciliter ⁊ delectabilit speculandum. illud autem quo vt principio actiuo ex parte obiecti speculamur est spēs intelligibilis. Ad aliud dicit q̄ habitus intellectus practic° dici pōt qz inclinat ad praxim. nō q̄ illa praxis sit eius vt ꝓncipij actiui. sed quasi terminans inclinationem eius sic aut vel ipsius potētie habituate vel alterius potentie vt principij actiui. sicut electio recta practice actiue elicit a voluntate ⁊ nō a prudentia quetamen est habit° practicus respectu istius electionis. qz inclinat ad eam licz nō sit principiū actiuū eius.

Ad argumenta Alia adducta pro 5ª opi. que est 6ª in ordine que videnī ostendere q̄ habitus moralis in quantū est virtus est principiū actiuum actus inquantū est moralis. R° q̄ bonitas moralis vt ꝑdictū ē est integritas omniū conditionū in actu ⁊ circūstantiarum. ⁊ hoc ꝑcise vt ille ꝑditiones deficiant a recta ratione vebere ineē actui. simpliciter ergo ē necessariū ad bonitatem actus moralis q̄ eam ꝑcedat dictamen ꝓpletū rationis cui certo dictamini cōformet tanq̄ mensuratū mensure sed nō oportet istud dictamē esse ab habitu intellectio aliquo° puta prudētia. nec istū actū ꝓformē dictamini elici aliquo mō ab habitu morali appetitiuo.

Simplicit. n. dicamē rectū ꝑcedit prudentia. qz ꝑ ipsum generat prius gradus prudētie. ⁊ ita simpliciter recta electio ꝑcedit habitū moralem. qz ꝑ ipsam electionē generat virtus moralis in p° gradu. tūc igit in p° actu recte dictat sine prudētia generata ⁊ recte moralit eligit sine virtute morali generata. tū prudentia ex p° actu vel ex aliqs plurib° rectis dictamib° gnāta magis inclinat ad ꝓsilia dictamina eliciēda. i. ad recte cōcludendū ꝓclusiones syllogismoꝝ practicoꝝ de oibus circūstantiis q̄ debent esse in actu eliciēdo. Sicl virtus moralis gnāta post p^m actuz magis inclinat ad actus eliciēdos siles illi ex qbus ē generata. Intelligendū aūt q̄ illud qō generat de vrute morali est quedam q̄litas de cuius rōne vt est absolute talis quālitas nō est ꝓformitas eius ad prudētiā possit. n. eadē q̄litas gnāri ex actib° illibus in eadē specie elicitis sine prudētia imo cuz rōne erronea si inesset. sed ista qualitas q̄ generat ex istis actib° fm speciem nature non est virtus ex hoc q̄ est quedā q̄litas sed ad hoc necessario requiritur ꝓformitas eius ad prudentiam. vel qō est exp̄ssius ipsius coexistentia cum prudentia i eodē operāte. semp quidem sine prudentia insit sive nō semp habitus ipse est natus esse ꝓformis prudētie si inesset. sicut habitus abstinēdi gnātus ex actibus factis ex rōne erronea semp q̄tū est ex se natus ē esse ꝓformis prudētie licz prudentia nō insit quēadmodū ebius habitus gnātus ex actib° excessiuis nō est natus esse ꝓformis. qñ igit q̄litas que nata est esse ꝓformis prudentie coexistit cum ea tunc nō solū hz ꝓformitatē aptitudinalem sed actualē ad prudētiā. qz ad illa inclinat vtercq̄ hitus. ⁊ act° elicitus fm inclinationē istoꝝ duoꝝ habituū ē bonus moralit qui si eēt elicit° fm inclinationē illius solius q̄litatis que est mālit virt° moralis prudētia nō coexīte in eodem operāte nec inclināte ad actū illum nō esset act° ille bonus moralit. Sic igitur pz q̄ ista q̄litas que est mālit virtus moralis que ꝑ hoc hz ꝓplenie rōnem virtutis moralis qz coexistit prudēne se habet ad prudentiā qñ inest sicut cā 1ª ad ꝓmā. ⁊ h° respēu eiusdē effectus cōsi eliciēdi ab eis. tunc. n. prudentia est q̄li

causa p°r ⁊ habitus moralis est quasi cā posterior. Ite aūt duo cause sil concurrentes ad actū eliciēdū pñt ei tribuere bonitatē moralē quā nō posset solus habitus secūdus tribuere si eēt sine prudentia vel sine rōne recta tribuere quidem moralē bonitatē est tribuere ꝓformitatē ad rōnē rectā. ⁊ hoc tribuit q̄litas illa non ex hoc q̄ q̄litas solū. sed qz in cāndo coexīs prudētie sil inclinanti. pz igit q̄ ista q̄litas que est vrtus ex hoc q̄ est vrtus nō hz cālitatē specialē respectu bonitatis moralis in actu. sed tm ex hoc q̄ est vrtus habet coexīntiam cū quadam alia cā eiusdē actus: que cā sil concurrens ad eliciendū actū tribuit illi actui bonitatē moralē. quia ꝓformitatem moralem sibiipsi. sed adhuc tū habitus ille nullā cālitatē hz respēu actus ex ista rōne que est coexistia eius cū prudētia: sed tm ex rōne nature sue vnde est hec qualitas. Et iō nullo mō est ꝓcedenda cālitas aliq̄ specialis hitus vnde moralis vtra illā que ꝓcedit sibi vnde est iste habitus. Et est aduertendū q̄ ista bonitas vt attribuit prudētie sic inclināti sicut ductū est in p^m nō necessario ꝓuenit habitui prudentie nec soli sed actui illi qui natus est eē actus prudētie qui ē dictamen rectū. si enim illud insit ⁊ fm eū tanq̄ fm mensurā appetit° apperat rectus est actus moralis. Et si illud dictamen rectū nō inesset tū prudētia inesset fm quā intellectus posset recte dictare: adhuc actus elicitus sine dictamine recto nō esset pfecte bon°. Itaq̄ prudētia qñ nō inest sufficit ad actum moralē dicamē rectū. qñ aūt prudē^a inest ipa ñ sufficit sine actu suo elicito. ⁊ ita istā rectitudinē quā tribuit prudē^a actui moralī tribuit mediante actu ꝓpo prudē^e

Ad illas igitur auctes adducitas ꝑ 5ª via que videnī sonare q̄ virtus vñ vrtus effectiue cāt bonitatem moralem actus. p° ad illā de 2° ethi. opus eius bonum reddit. dico q̄ vel reddit inclinādo. ⁊ hoc sibi competit in eo q̄ hec q̄litas in spē nature. vel si h° nō sufficit. sic. n. inclinaret sine prudētia reddit igit vñ vrtus est. i. vñ coexīs prudentie. redit quidē in suo gnē cāe. qz vt cā 2ª. ⁊ hoc vrute cāe supioris q̄ est prudentia. Si igit teneat 3ª via puta de actiuitate hitus tunc redit actiue sed vt cā ptialis 2ª. Si aūt teneat 4ª via tunc reddit ꝑ modū inclinatiōis. ⁊ hoc nō ex h° solo q̄ ipsa inclinat sed ex h° q̄ ipsa vrtus cū prudētia vrute inclinat. Ad aliud de moderari dico q̄ vrtus moralis nō moderat actiue passionē q̄si eam factaz ab obiecto faciat eē minorē. obiectū. n. delectabile ꝑ nālr mouet fm vltimū sui hitus pōt facē obiectū min° ꝓueniēs potentie hituate q̄ po° non hituate. sic graui discōueniēs est sursum magis q̄ corpori neutro lz grauitas non eēt ꝓn^m actiuū descensus. Ita po° fm se ꝓueniens eēt aliqō delectabile excessiuū potētie aūt hituate ꝑ habitū inclinantē ad actus moderatos est discōueniēs vl nō ita ꝓueniens illud delectabile excessiuū ⁊ pro tanto quasi ꝑ repugnātiā forma lem vel virtualez ad habitum habitus disconueniēs vel excedens moderat ne delectabile imoderate delectet. Et ex hoc non sequit aliqua actiuitas habit° sicut nec humiditas in ligno lz ipsa moderetur ne ignis ita vehemēt calefaciat sicut corpus siccū. Aliter potest dici q̄ virtus moderatur passionem non iam factam sed iendaz ꝑ quanto inclinat potentiā. ⁊ hoc cum prudentia coexistente. vt fugiat imoderata delectabilia que nata sunt inferre delectatiōes imoderatas ⁊ nō admittat nisi delectabilia que nate sunt moderate delectare ⁊ in h° moderat nō quidē delectationē inexītem minuendo. sed imoderatam que inesset ꝑcauendo. Ad aliud q̄ sine iustitia nō pōt quis operari iuste. dico q̄ in p^mo actu qñ est dictamē rectū

generatiuum prudentie ⁊ cõformat illi electio alicuius iusti ibi non tm̃ operat istum. sed iuste operat eligẽs. sed debet intelligi q̃ ñ iuste sine iusticia operatur fm oẽm pfectionẽ fm quam posset aliquis iuste operari. quarus vna est delectabilitas ⁊ facilitas in opando quod nõ competit potentie nõ habituate sic habituate.

D primã que

stionem dicitur eẽ opi. magri q̃ solus spiritus sanctus inexrñs sine aliquo habitu medio informãte voluntatem mouet ipsam ad actũ meritorium aliter q̃ moueat aiam ad credere ⁊ sperare. qz ad credere ⁊ sperare mouet mediantibus habitib⁹ fidei ⁊ spei. ⁊ ita dicitur negasse omnem charitatẽ creatã.

Sh Summentm q̃ opinioc magri

Pro hac pclusione põt argui duabus vijs. pma accipitur ex impfectione forme vel habit⁹ vel nõ necessitate ad mouendum. Ubi arguo pmo sic. sicut se habet actus naturalis ad naturalẽ habitum siue acquisitũ ita videtur se hẽ actus habitus infusi ad habitũ infusũ sed habitus acquisit⁹ tm̃ facilitat ⁊ tribuit delectabilit operari. nõ aũt dat ipsam sbam actus: sicut patz in. q. pcedẽti. g̃ similiter infusus tm̃ tribueret delectabiliter opari aut saltez illud tribueret si inesset. sed peccator iam iustificatus pmo nõ delectabiliter elicit actũ diligendi deũ. ita enim videt ei difficilis resistentia vitijs ⁊ pmuatio bonorũ operum sicut quãdo erat in peccati. vl nõ multo facilior quousq̃z per pugnã ⁊ victoriam passionũ acquisierit habitũ. ⁊ tunc delectabilit operat. igit non est aliquis habitus infusus illi iustificato. qz illo delectabiliter operaretur si inesset.

Preterea si ostenderet bonũ supnaturale volũtati in puris naturalib⁹ volũtas illud sufficienẽ amabit qz sufficienẽ habet obiectũ ꝓportionatũ ⁊ approximatũ. g̃ non requirit aliqs habitus infusus ad diligendũ bonũ supnaturale Assumptũ probat. qz si minus bonum ostensum volũtati nude põt diligi. g̃ ⁊ maius bonũ. ergo si ex purie naturalibus voluntas põt aliquid diligere põt diligere summũ bonũ si sibi ostendat

Preterea actus ille diligendi qui esset illius habitus supnaturalis esset eiusz supnaturalis. ⁊ ita crearet imediate. supernãlia enim nõ producunt inesse per aliquã mutationez de aliquo. sed tm̃ p creationẽ. si creat actus igit nõ ꝓsupponit aliquid sue creationi. Preterea habitu cõtingit vti cum habens voluerit. ꝛmenta. 3. de aia. sed nõ experitur quis se posse illo habitu vti cuz voluerit. nõ enim cum voluerit põt facilit ⁊ delectabiliter elicere actus seruẽtes amãdi. sicut patet de cõtemplatiuis qui q̃ñq̃ experiuntur se magnã deuotiõez habere quãdoq̃z etiam cum equali conatu mincẽ vel nullã. 2ª via accipit ex hoc q̃ spiritus sanctus sufficiat mouere sine hitu vbi arguit p° sic. pma cã põt p se illo qõ põt cum 2ª que 2ª est tantũ cã agẽs sed hitus si inesset nõ haberet cãlitatez necessariã respectu act⁹ nisi aliquo mõ cause agent. saltẽ patz q̃ nõ formal nec mãlis de qua igit cãlitas eius erit extrinseca. igit quicq̃d põt. s. s. cum hitu cãre in actu. hoc põt sine hitu. pluralitas sine necessitate nõ videt ponẽda quia superfluit. Preterea volũtati hñti hitũ ad hoc q̃ agat fm illũ oz. s. s. cooperari alioq̃n nõ esset cã p° in oi actione creature. nõ aũt cooperat quia volũtas habet istum habitũ qz tunc. s. s. non esset causa pma sed quasi cã secũda respectu voluntatis habẽtis habitũ quia determinaretur per habitũ voluntat ad eo agendum voluntati. ergo eẽ uerso. qz cooperat voluntati. ideo voluntas fm illum habitum operatur. sed eque potest cooperari ⁊ in pmo instanti nature voluntati non habenti charitatẽ. g̃ cẽ.

Preterea. filius dei sic ẽ vnit⁹ nostre

nature q̃ operabatur opera illius naturae. ita q̃ illi actus vere dicebantur esse filij dei vt suppositu agentis. Et tamen nihil per hoc derogatur assũpte nature quia ipsa cẽt principiũ suarũ operationum. ergo a simili spiritus sanctus põt aliquo mõ vniri voluntati vt ipse agat opera volũtatis nec per hoc derogatur nature voluntatis in aliquo vt principij operatiui. Preterea intellectus est magis passiuus q̃ volũtas ⁊ minus actiu⁹ igitur magis indiget aliquo actuãte ad hoc q̃ possit in actũ suũ: sz ponitur posse in visionẽ beatã absq̃z oi forma informante et hoc solo q̃ essentia dei est sibi presens quasi per modũ forme. ergo ml̃ magis volũtas potest in oẽm actũ suum sine forma informante p hoc q̃ spiritus sanctus sit sibi quasi forma ad diligendum.

Contra istam con

clusiõem siue sit sz intentionẽ magistri siue nõ arguit duabus vijs. Prima accipitur ex iustificatione peccatoris sine acceptatione diuina. ⁊ hoc absq̃z actu dicto. Secũda ex ratõe actus meritorij

Ex prima via arguitur sic: peccator ante penitẽtiam est iniustus post penitẽtiam est iustus. sicut scriptura cõiter vocat peccatorẽ iniustũ ⁊ liberatuz a pctõ iustum. Ex hoc arguitur iniusticia cuz sit formaliter priuatio nõ potest auferri ab aliquo nisi ei detur habitus oppositus. qz priuare priuationẽ est habitum ponere. qz iunt imediate opposita circa aptum natum. io. meta. anima est apta nata recipere iusticiã. ergo ille iustificatus qui factus est de iniusto iustus recipit habitum oppositũ illi priuationi. si enim nihil inesset sibi formaliter nũc q̃ prius nõ magis careret priuatione nũc q̃ prius caruit. Preterea: peccator ante penitentiam est indignus vita eterna post penitentiam est dignus. nõ est autẽ dignus nisi per aliquid formaliter sibi inherens cui fm regulas diuine iusticie iudicatur vita eterna reddenda ⁊ nil tale prius habuit. igitur aliquid positiuũ est formaliter in isto per qõ est dignus vita eterna. Preterea: deus nõ acceptz peccatorẽ ad vitã eternam: iustum tam̃ acceptat. Quero quid est acceptare ad vitã eternaz hoc nõ est velle voluntate beneplaciti beatificare pro tunc. qz tunc beatificaret statiz. ergo hoc est velle istũ fm dispositionez fm quam nunc habet esse dignum tali premio quez prius nõ voluit esse dignũ. Ista diuersitas nõ potest poni vt videtur in voluntate diuina. quia nihil est ibi nouuz quia immutabilis. nõ igitur hoc erit nisi propter diuersitatẽ a parte illius. quia illo eodem modo se habente voluntas diuina eoõ modo vult ipsum se habere. Confirmatur ista ratio. quia volitio diuina q̃ est omnino vnus actus in se non habet ratiõem oppositorum actuuz siue distinctorum absq̃z omni distinctiõe obiectorum. hoc enim velle diuinum nõ ẽ velle quorũdam beneplaciti vel nolle. nisi illa obiecta distinguantur alioquin contradictoria erunt vera absq̃z omni distinctione causante istam veritatez. ergo cũ deus velit istum iustificatum ad aliq̃d ad qõ nõ vult peccatorẽ. propter quam diuersitatẽ dicitur diligere iustos ⁊ odire peccatores in scriptura. Sequitur: q̃ ista distinctio scõm ratiõem ex parte voliti diuine necessario requirat distinctiõem actualẽ ex parte ipsorũ obiectorum. aliter igitur se habet iste in se quando dicitur dilectus a deo vel acceptus ad vitã eternam aliter quãdo oditus. Ultimo fm istam viã arguitur sic: quia si nihil aliud est in anima illius post penitentiã q̃ ante. nõ videtur q̃ aliquo alio modo se habeat ad deum nec deus ad ipsum. quia nõ videtur ibi esse alietas propter mutationem aliquã ex parte dei factã. ergo si concedatur sicut videtur necessarium q̃ aliquo mõ alie

Universidad de Deusto Biblioteca

se habet ad deū ⁊ ecōuerso hꝰ ē ppī mutationem ipsius. ⁊ ita aliquid infiet sibi formaliter de nouo. nō autez infiunt ei de nouo fides ⁊ spes. quia manent ista i peccatore. ergo charitas. Posset argui fm istam viam. quia deus offensus peccatori prius postea penitēti remittit offensā. hoc nō est per mutatiōem aliq̄ voluntatis diuine sicut in me potest eē quando remitto offensam. igitur hoc ē propter hoc q̄ ille cui remittitur offēsa aliter se habet in se. Sed istud argumē tum nō cōcludit sicut patebit in. 4ᵒ dis. 7. vbi dicetur q̄ prius natura deus remittit offensam peccatori q̄ det ei gratiam. Unde argumenta si qua valent fm istā viā accipienda sunt ex iusta acceptatōne passiua ⁊ ordine siue dignitate ad vitā eternam que conueniunt iustificato ⁊ nō peccatori. sicut argutū est prius. nō autē ex sola remissione offēse qō scōm se est minus q̄ iustū esse. Ex secūda via arguitur sic. nihil dicit formaliter agere aliqua actione nisi principium illius actionis sit forma agentis. hꝰ accipitur ex scōo de anima vbi ex hꝰ q̄ anima est quo viuimus ⁊ sentimꝰ concluditur q̄ anima est actus ⁊ forma sic agentis. igitur cū operatio meritoria sit volūtatis vel hominis per volūtatem operantis sequitur q̄ illud quo meritorie agit sit forma eius. hoc autem quo meritorie agit nō potest esse pura natura. quia tunc ex solis naturalibus possz meritorie agere. qō videtur error pellagij. igitur requiritur aliquid supernaturale. non fides vel spes patet quia manēt in peccatore. ergo charitas. Preterea nulla actio est in potestate agenti nisi ipsum habeat formā scōm quā possit agere. Si enim per aliquid tātum extrinsecū coassistens sibi qō nō est in potestate eius possit agere talis actio non est in potestate eius sicut nec coassistenᵃ illius extrinseci est in potestate eius. sed spiritum sanctum coassistere voluntati nō est in potestate volūtatis sic nec vniuersaliter actio cause superioris est i potestate cause inferioris. igitur si ex sola tali coassistentia possit agere. ⁊ ñ habeat in se formā qua sufficienter possit eti re in actum meritoriū. sequitur q̄ actus meritorius nō erit in potestate eius. qō videtur incōueniens. Preterea si spiritus sanctus moueat specialiter voluntatem in actōem meritoriā sequitur q̄ illa motio est creatio alicuius in ipsa voluntate ⁊ respectu illius voluntas non habebit aliquā causalitatem. sed tātum receptiōem passiuaz. igitur vel illud est actus diligendi ⁊ ita sequitur q̄ actus diligendi nullo modo est a volūtate vel istud est aliquid naturaliter precedens actum diligendi ⁊ illud voco habitum quia perfectio prior actu que accipitur in potētia habituali videtur esse habit.

Preterea. 4ᵒ nō minor idēptitas est patris ad filium q̄ posset esse quecūq̄ vnio. s. s. ad voluntatē quia in eadē natura. sed propter illā idēptitatem nō dicitur pater operari aliquid filio. sicut pz scōz Augu 7. de trini. c. j. vel. 4. q̄ pater nō sapit sapiētia genita. ergo nec multo magis volūtas dicet aliquid operari propter vnionem spiritus sancti cooperātis ad ipsam.

D solutiōem

huius qōnis tria sunt vidēda

pᵒ si debeat poni aliquid habitᵒ supernaturalis gratificās nām beatificabilē. 2ᵒ si simplr sit necessarium talem habitū poni ad hoc q̄ talis nā beatificetur. 3ᵒ quid circa hoc senserit magr.

Quātū ad primū articulū potest dici q̄ ex nullo actu quē experimur nec ex sola actus. nec ex intensiōe actus nec ex delectatione siue facilitatiōe in operando nec ex bonitate siue rectitudine moralī actus possumus cōcludere aliquē talē habitū supernālez inesse: q̄ quocūq̄ istorz dato posset aliquis habens charitatē cognoscere certitudialiter se esse in charitate. ex hoc. s. q̄ actū illū sibi expedire inesse. vel actū sic intēsum sibi inesse. vel sic delectabiliter vel faciliter iesse vel recte rationi cōsonū eē. Rō āt quare nō pōt cōcludi ex actu vel aliqua cōditione ipsius actus talis hitus inesse est: q̄ vel actus pōt ex sola poᵗᵃ habere oia predicta pcurrēte rōe recta sicut tenent quartā viā in precedenti solutōe positā vel si cōcurreret habitus aliquis propter aliquā cōditionē predictarū posset iste habitus aliquis hitus acquisitus. posset enim acquirīa acquisita tantā intensione acquirī stare sicut cā 2ᵒ cū poᵗᵃ vt prima posset eē tantā facilitatē ⁊ delectationē triplicē posset ēr habitus ita cōsonus eē rōi recte q̄ actus elicitus nullā cōditiōz evidenter apparentē haberet ex qua necessario cōcluderet ipsū elici fm habitū supernālez. Qd si dicas subito mutatur volūtas vt intēte ⁊ facliter ⁊ delectabiliter operet. ⁊ hoc modo cōsono supernāli rationi. hoc est ad dictamē fidei. ⁊ ñ potest ita subito acquirere habitū amicitie ordinate cōsonū fidei. igitur habet habitū aliquē nō acquisitū quo ad sbiectū agendū inclinatur. Rñdeo volūtas potest satis subito mouere quantuz ad actus naturales qui sbsunt totaliter potestati eius. qz sicut dicit Aug. pᵒ retractationū. c. 22. nihil tam est in potestate volūtatis q̄ ipso volūtas. igitur ex tali subitatiōe nō potest cōcludi propositū.

Dico igitur q̄ vltra oēs cōditiōes predictas vz vltra intēsiōem actus delectatione facilitatiōem in agēdo rectitudiez siue bonitatē ⁊ cōformitatē rationi recte siue recte fm dictamē prudētie siue fm dictamē fidei: vltra inquā hec oia credidit esse vna cōditio in actu. videlicet q̄ est acceptabilis deo nō quadā cōmuni acceptatiōe soluz modo quatenus acceptat oēm creaturā. vel quo etiā modo vult actū subtractum peccato alioquin nō esset ab ipso. sed acceptatiōe speciali que est in volūtate diuina ordinatō huius actus ad vitā eternam tanq̄ meritū nō ꝓdigni ad pmiū hoc modo credimꝰ etiā naturā nostram beatificabilem iustā esse habitualiter acceptā hoc ē quādo nō actualiter operatur adhuc tamē volūtas diuina eā ordinat ad vitā eternam tanq̄ dignaz tanto bono scōm dispositōem quā habet habitualiter in se propter hanc acceptationem nature beatificabilis habitualem etiā quādo nō operatur. ⁊ propter acceptatiōem actū alē actus eliciti a tali natura. oportz ponere vnū habitū supernaturalem quo habens formaliter acceptetur a deo ⁊ q̄ actus elicitus eius acceptetur tanq̄ meritorius. sic enim non videtur acceptari natura, vel actus sine aliquo habitu informāte. quia sicut argutū est nō videt deus aliā volitiōem fm rōem habere ꝺ obiecto nullo modo diuersificato: nec etiā actus vt acceptabilis deo videretur eē in potestate agentis nisi illud quoᵗ formaliter ageret sic esset forma eius. Sz dubium est qualiter habitus iste sit ratio acceptādi naturam ⁊ actū. Ratio quidem acceptādi naturam videtur eē sicut quidam decor nature complacēs volūtati diuine. Jta q̄ siue ponatur habitᵒ iste actiuᵒ siue ñ actiuᵒ ex hꝰ solo q̄ ē talᵒ fōz decorās ⁊ ornans animaz potest esse ratio acceptādi naturā. sed ad actus acceptatiōem plus requiritur q̄ q̄ agēs habeat hunc decorē spiritualē. alioquī habēs talem habitū nō posset habere actum indifferentē aliquez nec peccare venialiter qō est inconueniens. cōsequētia patet quid neutruz istorzuz tollit istū decorem operantis. ⁊ ita vtrunq̄ eēt acceptum si actus acceptaretur ex solo decore operantis. Oportet igitur dicere q̄ iste habitus preter hoc q̄ est decor spiritualis etiā est inclinās ad determinatos actus ⁊ hoc siue nō actiue scōm quartā viā positā in solutione precedentis qōis siue qō magis videt actiue fz 3ᵒᵐ viam

Universidad de Deusto Biblioteca

Quod probatur ꝑmo: quia alioqui videretur q̃ sine isto posset hĩ actus intẽsissim' diligendi deũ: ⁊ hoc tã in via q̃ in patria: ⁊ ita virtudo: quia in illo istãti nature in q̃ elicitur act' a ꝑncipio actiuo si sola volũtas eẽt ꝑncipiũ actiuum ipsa eẽt ꝑncipiũ inquãtũ actũ eq̃ perfectũ sine isto habitu sicut cũ isto: ⁊ ipsa potẽtia posset equali conatu agẽ vt patet: q̃ pfectissim' actus diligẽdi sine habitu tali haberi posset. Secundo probatur idem q̃ alioqui nõ videret verũ esse qd̃ dicit aug. de libero arbitrio: q̃ gratia se hẽt ad libeꝝ arbitrium sicẽ sessor ad equũ: q̃ sessor actiue regit ⁊ mouet equum q̃liter vult: nec etiã illud qd̃ dicit ĩ epistola ad sixtũ voluntate inq̃t cõcomitante non precunte. pedissequa non domina. nõ aũt eẽt volũtas pedissequa gr̃e si ipa gr̃a nullã causalitatẽ haberet. Sed tunc est vlterius dubiũ de isto habitu cõparato ad potẽtiam operantem q̃ videlicet istaꝝ debet dici prima causa ⁊ que secũda. Videt eni ex dictis q̃ gratia ẽ causa ꝑma. Sed oppositũ ondit̃ur. ꝑmo quia potẽtia vritur habitu ⁊ non ecõuerso. Et secũdo q̃a actio non esset libera si gratia eẽt ꝑma causa. volũtas eni nãliter moueret: q̃a gr̃a naturaliter moueret: ⁊ sicut voluntas non libere moueretur ita nec libere ageret cum non ageret nisi quia mota.

Tertio: quia vt videtur voluntas semel hñs gr̃am nunq̃ posset peccare: q̃ causa secunda sẽper sequitur motionez cause ꝑme nec potest moueri ad oppositum illius ad quod ꝑma causa mouet.

Quarto. voluntas est illimitatio: ad actus q̃ ipse habitus. illimitatio autez ad plures effectus videtur competẽ cause superiori. Dic potest dici q̃ in actu meritorio de quo est sermo duo considerare oportet: videlicet illud quod precedit ratõem meritorij: ⁊ in hoc gradu includitur ⁊ intentio actus ⁊ substãtia actus ⁊ rectitudo moralis. vltra hꝰ considero ⁊ ipsam rõnem meritorij quod ẽ sic esse acceptũ a diuina voluntate i ordine ad primum vel acceptabile esse sicut a deo ñ sequitur tamẽ ergo deus meretur q̃ merituz est actus libere ⁊ scõm inclinatiõem gratie elicitus accept' deo vt premiabilis beatitudine ⁊ ita mereri est sic agere: deus autẽ nõ sic agit. Cõtra: saltẽ principalius in merito est a deo. Rñdeo: it principalius dicatur vltimũ cõpletiuũ concedatur. si dicatur prima realitas vel perfectio realitas negetur. q̃ actus est absolutũ quid ⁊ prius naturali acceptatione passiua ⁊ magis ens ita acceptatione passiua ⁊ mag' ens ta. Ad illud qd̃ scõd adducitur pro secõ mẽbro q̃ actus meretur acceptari Rñdeo in hoc est ratio meriti fm quid q̃ nõ est ordinatio actus ad beatitudinem vt ad premiũ iuste reddendũ ꝑ ta non vt ad premiũ iuste reddendũ ꝑ ta li actu. ⁊ cõceditur q̃ acceptatio iª passiua diuina nõ includitur in ratiõe meriti fm quid. sicut nõ requiritur in ratiõe meriti de cõgruo. quomodo attrit' mereretur iustificari. Et qd̃ predictũ est: ẽ intelligendũ de acceptatiõe eterna qua deus ab eterno preuidens hunc actũ ex talibus principijs eliciendũ voluit ipsum esse ordinatũ ad premiũ ⁊ ita actu volũtatis sue ordinãdo ipsum ad premium voluit ipsũ esse meritũ. qui scõm se considerans absq̃ tali acceptatione diuina fm strictã iusticiã nõ fuisset dignus tali premio ex intrinseca bonitate quã haberet ex suis principijs. qd̃ patet q̃ semp premiũ est maius bonũ merito. ⁊ iustꝰ stricta nõ reddit melius pro minus bono. ideo bene dicitur q̃ semper deus ꝑmiat vltra meritũ cõdignũ. vniuersaliter quidẽ vltra dignitatẽ actus qui est meritũ. quia q̃ ille actus sit cõdignũ meritũ hoc est vltra naturã ⁊ bonitatẽ actꝰ intrinsecã ex mera gratuita acceptatiõe diuina. Et forte adhuc vltra illõ ad qd̃ de cõmuni lege esset actꝰ acceptandus

semper sequitur istud cõpletiuũ ad agere meũ. sicut semper sequitur animatio ad organizatiõem factã a causa naturali. Per idẽ dico ad 2ᵐ. q̃ licet principalius. i. vltimũ ⁊ cõpletiuũ in merito sit a deo ñ sequitur tamẽ ergo deus meretur q̃ merituz est actus libere ⁊ scõm inclinatiõem gratie elicitus accept' deo vt premiabilis beatitudine ⁊ ita mereri est sic agere: deus autẽ nõ sic agit. Cõtra: saltẽ principalius in merito est a deo. Rñdeo: it principalius dicatur vltimũ cõpletiuũ concedatur. si dicatur prima realitas vel perfectio realitas negetur. q̃ actus est absolutũ quid ⁊ prius natura ita acceptatione passiua ⁊ mag' ens ta. Ad illud qd̃ scõd adducitur pro secõ mẽbro q̃ actus meretur acceptari Rñdeo in hoc est ratio meriti fm quid q̃ nõ est ordinatio actus ad beatitudinem vt ad premiũ iuste reddendũ ꝑ ta li actu. ⁊ cõceditur q̃ acceptatio iª passiua diuina nõ includitur in ratiõe meriti fm quid. sicut nõ requiritur in ratiõe meriti de cõgruo. quomodo attrit' mereretur iustificari. Et qd̃ predictũ est: ẽ intelligendũ de acceptatiõe eterna qua deus ab eterno preuidens hunc actũ ex talibus principijs eliciendũ voluit ipsum esse ordinatũ ad premiũ ⁊ ita actu volũtatis sue ordinãdo ipsum ad premium voluit ipsũ esse meritũ. qui scõm se considerans absq̃ tali acceptatione diuina fm strictã iusticiã nõ fuisset dignus tali premio ex intrinseca bonitate quã haberet ex suis principijs. qd̃ patet q̃ semp premiũ est maius bonũ merito. ⁊ iustꝰ stricta nõ reddit melius pro minus bono. ideo bene dicitur q̃ semper deus ꝑmiat vltra meritũ cõdignũ. vniuersaliter quidẽ vltra dignitatẽ actus qui est meritũ. quia q̃ ille actus sit cõdignũ meritũ hoc est vltra naturã ⁊ bonitatẽ actꝰ intrinsecã ex mera gratuita acceptatiõe diuina. Et forte adhuc vltra illõ ad qd̃ de cõmuni lege esset actꝰ acceptandus quãdoq̃z deus premiat ex mera liberalitate. Ulterius sicut in actu meritorio sũt duo predicta. ſ. substantia actus cũ rectitudine ⁊ ratio meriti sic habit' gratie est quedã qualitas ⁊ preter relatiõez illã quã habet ad ratiõem rectam inq̃tum est habitus bonꝰ formaliter habet specialẽ relatiõem ad voluntatẽ diuinã acceptantẽ ipsum vel subiectũ habens ipsum habitus ille fm substantiã inclinat actiue ad actũ fm substantiam. Et hoc actiue vt causa partialis tenẽdo tertiã viam in precedenti solutiõe. ⁊ i hac causalitate habitus est causa scõa. ⁊ potentia causa prima. sicut dicuz est in solutione precedenti ō habitu cõiter ⁊ potentia. ponẽdo habitũ actiuũ. ⁊ hoc ꝑbant ratiões nũc adducte. Sed accipiendo actũ scõm ratiõem meritorij potest dici q̃ principaliter illa cõditio cõuenit actui ab habitu ⁊ minus principaliter a volũtate. magis enim acceptatur actꝰ vt dignus premio. quia ẽ elicitus a charitate q̃ quia est a volũtate libere elicitus quãuis vtrũq̃z necessario requirat Exemplũ huius potest poni de diuisione alicuius corporis mediante cultello. ipsa quidem diuisio absolute magis est a potentia diuidẽte q̃ a cultello. ⁊ ideo potentia motiua fortior velocius diuidit. sed tamẽ inquantũ hec diuisio comparatur ad visum sub ratione acceptabilis vt cui placeat. magis attribuit cultello. quia leuitas partium diuersarum que placet visui mag est ex acutie istrumenti q̃ ex efficacia virtutis principaliter diuidentis. Similiter sonus magis est ex percussione corporis sonantis. q̃ ex percussionis ordine. ⁊ tamen vt acceptabilis auditui magis est ex ordine percussionis q̃ ex efficacia potentie percutientis: imo posset esse efficatior vis percutientis. ⁊ tamen omnino nõ acceptaretur auditui quia nõ esset sonus armonicus. Aliud exemplũ: si enim pater est causa principalis respectu filij. ⁊ mater

minus principalis. tamẽ ipsa potest esse causa principalior filij inquantũ dilecti vel diligibilis alicui. hoc est q̃ filius magis diligat. qz ẽ mris vt gignẽti q̃ qz ẽ pris vt gignẽti. Ita de pt ordiasse aliquẽ actũ acceptare tanquã dignũ tali premio vel acceptabilem vel acceptanduz esse. quia ad illũ actum inclinat habitus alicuis vt principiũ actiuũ eius partiale z q̃ principalius per hoc acceptetur vl acceptabilis sit q̃ quia est a reliqua causa partiali scõm igitur hoc potest exponi illud Augus. charitas est sicut sessor ad equũ. Et illud etiam q̃ voluntas respectu gratie pedissequa est z non preuia. hoc quidem verũ est respectu actus inquantũ meritoriuz est. sed nõ inquantũ est iste actus in substantia. Et primuz exemplũ esset omnino idem vel simile si equus esset liber z sessor per modũ nature esset dirigens equum ad certũ terminũ magis placere posset z hoc alicui ordinate volũtati cursus equi ex hoc q̃ est scõm inclinatiõem naturalez ipsius sessoris ad certũ terminum q̃ ex hoc q̃ equus vi sua motiua velociter curreret tunc etiam posset equus ex sua libertate sessorem deijcere vel preter eius directiõem in terminũ aliũ se mouere. z in primo quidem fieret equus omnino nõ acceptabilis qz nõ haberet sessorem propter quem acceptaretur a tali volũtate In scdo licet equus talis esset acceptabilis nõ tamen cursus eius acceptaretur. quia nõ esset scõm directiõem sessoris.

Hoc modo in proposito: volũtas enim est quasi equus liber. z gratia quasi sessor per modũ nature inclinans ad obiectũ per modũ determinatũ. scõm hui' inclinationem cursus volũtatis placerz aliter nõ placeret sicut quãdo est peccatũ veniale vel actus indifferens. quãdo autem sessor abijcitur. qõ fit per peccatũ mortale omnino ipsa volũtas fit displicens. hoc etiam modo volũtas est pedissequa. quia nõ ex se ita determinate inclinat' ad terminũ propter quaz inclinatiõez actus acceptatur sicut gratia incliat z volũtas potest illud participare a gratia qz competit grate magis q̃ eẽntiam q̃ sibi. z in hoc ipa erit cã scda tñ in eliciendo actũ volũtas habet primaz rationẽ motiui. ita q̃ in cãdo aliquid intrinsecũ actui nõ sit volũtas 2ª cã. sed in essendo propter qõ actus acceptatur. qõ dicit respectũ eius ad extrinsecũ. satis quippe possibile est propter cãm principaliorẽ effectus competere illi effectui aliquã relationẽ ad extra minus principaliter q̃ propter cãz eius minus principalẽ. sicut patet i exemplis supra positis. habet aũt z habitus ille sic z quilibet alius habitus mozalis inclinare determinate ad obiectũ siue ad finez ex virtute obiecti quã aliquo modo participat. nã sicut habit' intellectualis habet aliquo modo in se obiectũ presens tanq̃ sb̃ ratione obiecti intelligibil. Ita habit' mozalis hz quodãmodo obiectũ in se sb̃ rõe boni diligibilis. z ita sicut ille hz virtute obiecti quodãmodo agere ad pñtiam obiecti. ita iste virtute obiecti suo modo cõtenti hz inclinare i obiectũ. Et ex hoc apparet qõ habit' magis determinate inclinat ad obiectum q̃ po^a qz determinatius includit obiectum.

Et s'm hoc ẽe posset dici q̃ illa cãlitas partialis que attribuit bitui cõuenit sibi ex ea parte qua obm̃ dr actiuũ respectu actionis z nõ ex ea parte qua po^a dr actiua qz magis habit' vim suaz hz ex obiecto qõ determinate includit q̃ ex ipa po^a. Et si tũc arguat sicut argutũ fuit i precedẽti solutiõe q̃ habit' determinat z inclinat potentiam. q̃ est cã prior. Rãdeq̃ratur alibi.

De secundo articulo

dico q̃ de po^a de po^a absoluta bñ potuisset acceptare nãz beatificabilẽ acceptatiõe spãli p̃dicta exñtem in puris nãlib' Et sil̃r actũ a^a ad quẽ eẽt inclinatio eius

mere nãlis potuisset acceptare vt meritoriuz. Sed nõ credit ita dispositisse q̃ nãm purã vel act' e sic acceptet: qz actũ ex puris nãlib' eẽ meritoriũ appropinquat errori pellagij. iõ verisimilius credit q̃ accepet nãz z actũ e tanq̃ meritoriũ per habitũ supernãlẽ. Sed est duplex habitatio. vna qũo aliquid in nã creata possit esse rõ quare acceptat a voluntate dina vel absolute vel tali mõ cũ nihil in creatura sit rõ actus dini nec in se nec vt tẽdit super tale obm̃. Alia quia circũscripto di dono supernãli est distinguere inter amicũ z inimicũ vt inimicus dicat in quo est peccatũ nõ deletũ. z iõ manet offensa nõ inimicus dr in quo ñ est offensa. sed añ collationez dis boni supernãlis posset alicui inimico dimitti offensa. sicut dicit in 4° dis. 3. Ad ista rideo quere ibi. Quantũ igĩ ad illuz articulũ nõ est nẽcium ponere habituz supernãlẽ gratificantẽ loquẽdo de necessitate respicẽte potẽtiam dei absolutã precipue cũ possit dare beatitudinẽ sine di merito precedẽte lz sit nẽcium loquẽdo de necessitate que respiẽ potẽtiã dei ordinatã. quã ordinationẽ colligim' ex scriptura z ex dictis sanctorz vbi hẽm' q̃ pctõr ẽ idign' vita eina. z iust' dign'.

Quãtuz ad tertiuz

articulũ posset dici q̃ magr̃ non negat oõm habitũ supernãlẽ. ipse quippe dis. 27 c. 3. illud quoq̃z mirabile adducẽ Augus. ad dardanũ dicentẽ: q̃ ad tẽplũ dei pertinẽt pueri sanctificati quo nõ valẽt cognoscere deũ. ergo deus inhabitat p̃uulũ qui tam nõ potest hẽe actũ elicitũ circa deũ. Ista inhabitatio que cõpetit paruulo regenerato z nõ alij nõ potest esse sine dr habitu supernãli in ipso paruulo: nec enj põt poni propter actuz qz talẽ actũ nõ habet nec habere põt nec propter naturã solã qz nõ inhabitat alium paruulũ nõ regeneratũ. cũ in eo sit eadẽ nã. simil̃r 2° distin. libri. 2. videt ponere grãm creatã in aia. Itaq̃z potest dici q̃ magr̃ posuit vnũ habitũ quo informãte aiam spũs sanctus inhabitat. z vt inhabitans quasi perficit potẽtias habiti b' supernãlib'. duas quiõ intellectum z volũtatẽ fide z spe ad credendũ z sperãdũ. sz volũtatẽ nullo a^a habitu ad amãdũ q̃ isto per quẽ dr inhabitare. qz act' iste amãdi est ita perfect' q̃ põt attribui ĩmediate illi habitui quo formalr inherente spũs scũs inhabitat tanq̃ perfectissimo habitui nõ sic pñt act' credendi z sperãdi attribui ĩmediate illi habitui p̃ quẽ spũs scũs inhabitat pp ĩperfectiõez istorz actuũ z perfectionẽ illi' habituis q̃ spũs scũs inhabitat mẽtes. iste. n. dz eẽ ita perfect' q̃ nec in pria euacuet qñ aia erit tẽplũ dei. tũc. n. nõ manebũt credẽ z sperare. Et hoc mõ auctoritates aug. faciũt p magr̃o nõ q̃ nullus sit habituis supernãlis formalr gratificãs aiam. sed q̃ nõ ali' ab isto per quẽ spũs scũs inhabitat aiam eo^a q̃ habit' credẽdi z sperandi ali' est ab habitu quo inhabitat. z h^a patebit, soluẽdo rõnes q̃ adducuntur p̃ p^a parte. q. 2^m hoc igitur nõ videt magister discordare ab alijs nisi qz vel ponet gratiã aliũ habitũ eẽ a charitate vl saltẽ dicat istũ habitũ qui realr est gratia formaliter esse in volũtate z nõ in essentia anime. quia tunc nõ inhabitaret s. s. per habitũ vnũ quasi radicalẽ respectu fidei z spei nisi pri° infuerit. sed inhabitaret per habitũ formaliter informantẽ volũtatez qui quodã ordine nature eẽt posterior fide z spe. Sz tenẽdo eunõ habitũ eẽ realr charitatẽ z grãm vtrz illa bitus iformat eẽntiã aie p̃. z sic a. s. s. inhabitãte eẽntiã aie fluãt vtutes iformãtes potẽtias vel sit in voluntate formalr iã p̃suppositis fide z spe i potẽtijs. de h° in 2° li° di. 26. saltẽ charitas nõ vi alius bitus realr ab isto per quẽ. s. s. inhabitat aiam. z ita nõ sic. s. s. p̃ bituz mediũ a^m ab i° q̃ inhabitat mouet ad dilligere sic mouet ad credere z sperare.

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto Biblioteca

Ad argumenta pri

cipalia. Ad ꝑmum dico ꝙ argumentum aug. sic tenet omnis diligens proximum diligit dilectionem suam formaliter si ꝓuertit se sup illam. ois aūt diligens dilectionem suā formaliter diligit spūm sanctū q̄ est dilectio p eēntiā: ḡ diligēs frem diligit spm̄ sanctū. 2ª ꝓpositō in ordine q̄ tm̄ erit maior in sylogismo disponēdo: ꝑbatur sic: qr ordinate diligens min⁹ bonū magis dēt diligē aliud maius bonū: ꝑcipue qn̄ in minori nō ē ratio diligibilitatis nisi a maiori bono dilectio aūt mea formalit̄ est min⁹ bona q̄ dilectio illa bona p eēntiam q̄ est spiritussanctus: ⁊ ꝓcise ab ista dilectione illa hz rōem diligibilitatis. Istud ergo argumētū ꝑbat deū esse diligendū ⁊ non tm̄ ꝙ sit dilectio mea formalit̄ nec ꝙ non sit in me alia dilectio formaliter dn̄t quippe intelligi duo sylogismi in argumēto Aug. quo ꝛ vnus est iste diligēs frem diligit dilectōem qua formalit̄ diligit. ista aūt est dilectio ꝑticipata: ḡ diligit dilectōem ꝑticipatam. Ulterius ali⁹ sylogism⁹: diligēs dilectōem ꝑticipata hz diligē dilectōem p eēntiā: de⁹ est dilectio p eēntiā ḡ ⁊c. De 2° argu⁹ ei⁹ vz de dono excellētissimo dici pōt ꝙ argumētū sic tenet: nullū donū creatū est excellēt⁹ charitate creata: ḡ charitas est pfectio simplicit̄: ⁊ nō ex rōne sui includēs limitatōem: ꝓntia ista ꝑbatur: qr oī dono qd̄ non ē pfectio simpliciter eminentius est aliq̄d in creaturis qd̄ formalit̄ ē pfectio simplicit̄. vlteri⁹ ois pfectio simpliciter formalit̄ ꝓpetit spūsācto ex h° ꝙ ipsum ē donum simplicit̄ excellētissimū ac per hoc deus qr deus pōt dare se ipsum: ⁊ ita excellētissimū donū ei⁹ ē deus: igitur spūssanctus ex hoc ꝙ ē donū excellētissimū simplicit̄: ē ois perfectio simplicit̄. sz cū hoc stat ꝙ ista pfectō simpliciter in nobis sit ꝑticipata: ⁊ alia eēntialit̄ ab ipsa ꝑsona diuina q̄ est pfectē hac pfectōne simplicit̄. Absolute ḡ argumenta aug. ꝑsupponunt vnū vez ꝙ de⁹ sit formalit̄ dilectio ⁊ formalit̄ charitas ⁊ non tm̄ effectiue. sicut dī species vel potētia mea qr efficit patientiā tanq̄ non pfectōem simplicit̄: ⁊ ideo nō cōueniētem sibi formalit̄ sz charitatez efficit in aia ⁊ dilectōem tanq̄ pfectionem simplicit̄: ⁊ ideo sibi formalit̄ ꝓueniente quēadmodum alio modo facit bonitatem alio modo humanitatē ex hoc dpe ꝙ facit humanitatem non sequit ꝙ sit formalit̄ homo sz tm̄ causa effectiua hōis: sed ex hoc ꝙ efficit bonitatē sequitur ꝙ sit formalit̄ bonitas: ⁊ nō est quia ois pfectio simplicit̄ q̄ est in causato reducitur ad cām formalit̄ hm̄tem istam pfectōnem: non sic de pfectōe limitata Sz q̄d faciunt iste auctoritates sic intellecte ad ꝓpositū magistri. Rn̄o qr ille habitus quo inclinat aia ad diligendū meritorie ē pfectio simpliciter in tm̄ vt ista perfectio simplicit̄ ꝓueniat formaliter spiritusanctō: sequit ꝙ iste habitus possit esse imediatus habitus respectu dilectōnis que est perfectio simplicit̄: ⁊ p hoc spūssanctus vt inhabitans p istū habitū immediatius causat illū actum q̄ credere vel sperare respectu quorum non pōt cē aliqua causa prima que sic pfectio simplicit̄. Sz ꝓtra istā rn̄sionē arguo sic: vt primo ꝙ ꝓpositio sit falsa cui initit̄ vz ꝙ oī perfectōne non simpliciter in creaturis eminētior sit siue pfectior aliqua pfectio simplicit̄. vt eni hic instantiam de eēntia sup̄mi angeli q̄ nō est pfectio simplr: ⁊ tm̄ nulla res nobilior illa vt cē in tota creatura. Preterea male vt ratio ⁊ intētio aug. adduci ad intētionez mgr̄i: qr ex ꝑma rōne hī ꝙ spiritussanct⁹ ē formalit̄ dilectio p eēntiaz Ex 2ª habetur si q̄d vz ꝙ spūssanct⁹ est formalit̄ charitas p eēntiam: quō ex h° infertur ꝙ non est in nobis aliqua dilectio habitualis siue charitas alia ab ista habitu p quez spūssanct⁹ oī inhabitare

hic quippe habitus quo spūssanct⁹ inhabitat vel non ē pfectio simplicit̄: sed aliq̄ limitata vel si est non seq̄tur quin alius habit⁹ ab isto posset poni ꝓmū principium eliciēdi actū meū diligēdi me ꝓuoce. nā iste actus ē limitat⁹ ⁊ pfectio limitata. Alit̄ potest dici de rōne aug. ad ꝓpositū mgr̄i. Ad aliō ꝑz q̄modo charitas ē bona p participatōem ex di. 8. q. 2. vbi expositus est quō forma simpliciter ꝑticipat causam suā.

Ad agrumēta pro

opinione q̄ iponit mgr̄o q̄ vz negat habitum sup̄nalem gratificantē. Ad pri mū dico ꝙ iste habitus simplr dat acceptabili operari: ⁊ etiā dat aliquaz actuitatem respectu actus sicut aliq̄ causa 2ª respectu eius. sz non dat delectabilitē nēq; faciliter q̄ ꝓueniūt habitui acquisito inquantum distinguitur ab infuso p hoc ꝙ acq̄rit ex frequent agē. Ad 2ᵐ quis aliq̄ dicāt volūtatē in puris nālibus nullū actū posse habere circa obiectū sup̄nale visum: tm̄ hoc improbatuz est di. 1. q. 4. Cōcedo igit̄ ꝙ posset habē actū circa tale obiectū ostensuz siue nude siue p actum fidei: sz iste actus circa obiectū oñium a fide non esset meritorius qr non erit fm inclinatōem ill⁹ habitus fm quem solus de⁹ disponit acceptare actū. nec etiā in ꝓria essz btitudo q̄ non erit ita perfectus sicut posset hīi a tali potentia si esset pfecta ꝑportionaliter habitui sup̄nali. Etsi obꝑcias ꝙ ille actus circa diuinam eēntiam visam posset cē ita perfectus ꝙ totaliter quietaret volūtatem: qr eliceret fm totum conatum a⁹ ⁊ p oñs erit btific⁹. Qd̄ etiam vt qr talis volūtas habet q̄cquid vellet ⁊ nihil vellet male. h° aūt est cē btm̄ fm aug. 13. de tri. c. 5. vel. 15. Rn̄o ꝙ nō solum illa volūtas nō erit beata qr nō haberet q̄cquid vellet eo modo q̄ deberet velle. debet eni velle acceptabiliter diligē ⁊ hoc nō habet: sed etiā nō erit beata qr nō habet actū ita pfectū sicut ꝓpetet sibi in gradu nē sue. nulla eni potētia habitualis pōt hīe actū ita perfectuz sine habitu sicut cū habitu: imo quāto potētia ē pfectior tāto min⁹ pōt hīe actuz ꝑportionabilē sue pfectōni si careat oī habitu: qr ex quo ē silis ꝑpor⁹ geometrica duaꝝ ꝑsonaꝝ ineq̄liū ad habitus ꝑportōnalit̄ pfectos erit aliq̄ ꝑportio arithmetica: ⁊ ita simplr magis deficiet potētia pfectior si nō ꝑficiatur p habitū q̄ potētia impfectior. Qd̄ etiam addit̄ qr hz q̄cquid vult. R° non tanta volitōne quāta pōt ordinate appetē illud obm̄. pōt eni ordinate appetē habē illud tanto actu quantus ꝓpetet sibi ex nā potētie ⁊ habitus ꝑportionalis sibi ⁊ nō tm̄ ita pfecto actu sicut ꝓpetit sibi ex puris nālibus. nō aūt haberet ꝑmo mō: sz tm̄ 2°°. Cōtra illud vt ꝙ tūc nulla volūtas eēt btā q̄ nō habet charitatē maximam cui⁹ eēt capax. Preterea sicut argutū fuit in ꝓcedēti solutōne: ex rōe qua potētia ē pfecta i sūmo gradu potētie pōt in sup̄mū gradū seu i supremū actū: ita ꝙ nihil deficit sibi ex defectu habitus: ḡ volūtati in quocūq̄z gradu nihil deficit in isto gradu ꝓpt defectū habit⁹. Ad ꝑmū rn̄deo ꝙ nō pōt ordinate velle hīe obm̄ btificū maiori actu q̄ corrn̄dente meritis suis. tal nō ē maxim⁹ cui⁹ ē capax. sp tm̄ ē maior illo quē posset hīe exr̄s in puris nālibus.

Ad 2ᵐ dico ꝙ volūtas infinitas continet in se eminenē p ideptitatē totaz pfectōem habit⁹: ⁊ iō nulla pfectōez minorē dat actui qr non intelligit informari habitu: sz potētia finita non includit p ideptitatē habitū ꝑportōnalē sibi ⁊ iō pōt deficē a pfectōe sibi ꝓueniente i agēdo si nō ꝑficiat habitu. Ad 3ᵐ dico ꝙ act⁹ iste nō creat loquēdo ꝓpe de creatione. tm̄ qr respectu ei⁹ ꝓcurrit aliq̄ cā 2ª actiua. creatio aūt ē solu⁹ agētis ꝑmi sine cā 2ª. tm̄ qr h ꝑsupponit aliq̄ō receptm̄ ipi⁹ act⁹: puta volūtas. in creatōe autez

Universidad de Deusto Biblioteca

nihil susceptm̃ ꝑsupponit. qn̄ igit dr̄ q̃
de supnale creat si ꝓcedat de oi actu pri
mo supnali. nō oz ꝓcede de supnali qui
est act⁹ scdus: qz ad ipm ꝓcurrit potētia
creata ⁊ in rōne actiui aliq̃ mō: ⁊ in rōe
receptiui. tn̄ pōt dici supnalis rōne for
me siue habit⁹ ꝓcurrētis ad ei⁹ ꝑductio
nē lz nō imediate creet. Alit pōt dici q̃
actus nō est ꝑpe supnalis: qz ⁊si habit⁹
ꝑsupposit⁹ sit a cā supnali imediate: tn̄
iste posit⁹ in eē est cā nalis respectu sui a
ctus: ⁊ iō act⁹ qui ꝑducit ꝑ tale habitū
nō est ꝑpe supnalis. ita eni nalit pōt se
hēe ad actū suū forma q̃ supnalit ꝑdu
citur sic se hz ad actū suū forma q̃ ē me
re nalis: ita q̃ dr̄a in ꝑductōe formarū
non causat nec ꝓcludit distictōem earū
in ꝓpatōne ad suos effectus. Ad 4m
d⁰ q̃ ē in ptā'e volūtatis non impedite
vti isto habitu ⁊ qn̄ cū eq̃li conatu opat
volūtas: habit⁹ eq̃lit sibi coopatur: q̃a
habit⁹ ex pte sui agit ꝑ modū nē: nec tn̄
sp erit eq̃lis delectatio ꝓsequēs actū eli
citū. delectatio q̃ppe est ab obō q̃ attī
gitur ꝑ actū ⁊ non tn̄ ab ipa potētia a
gēte circa obm̄. nunc aūt qn̄ obm̄ non ē
pñs in se sz in enigmate pōt ab obō dele
ctatio diuersimode cāri: nūc plus: nunc
minus. licet act⁹ circa ipm ⁊ eq̃ intēsus
sp eliciat ex eq̃li conatu. Q̃d igit dr̄ de
ꝓtēplatiuis vez est de deuotōe h⁰ est de
delectatōe ꝓsequēte actū. nō aūt de ipo
actu amādi elicito q̃ qn̄q̃ est intensior
⁊ magis meritori⁹ lz ipm seq̃tur minor
delectatio vel q̃si nulla. ⁊ qn̄q̃ minorez
actū ⁊ in se ⁊ in acceptatōe diuina con
comitat maior delectatō ad alliciēdū ꝑ
uulos vt auidi⁹ sequant illud cui⁹ dulce
dinē ꝑgustarunt.

Ad primum de se/

cūda via ꝓcedo q̃ spūsānct⁹ possz actuz
causare imediate i volūtate ⁊ tanq̃ a se
creatū acceptare tanq̃ dignū vita eter
na. sed nec tūc iste act⁹ ēt volūtatis vt i
ptāte ei⁹: nec credim⁹ ipm talē actū acce
ptare: qz disposuit actū liberi arbitrij ⁊
q̃ esset in ptate eius acceptare. Ad 2m
dico q̃ spūsānct⁹ coopari igni ad cale/
faciēdum nō est miraculū. coopari aūt
aque frigide ad calefaciēdum. si tn̄ sine
ꝓdictōe possit sibi ꝓpetē aliq̃ causalitas
respectu calefactōis hoc ēt miraculuz
Ita dico i ꝓposito q̃ spūsānct⁹ coopa
ri voluntati habituate ad actū eliciēdū
fm illū habitū hoc est de cōi lege q̃ de⁹
assistit cause 2e ad suuz actū. sz ipm coo
perari volūtati nō habituate ēt mira/
culū. si tn̄ voluntas ipa posset operari.
Dico q̃ q̃ spūsānctus coopat volūtati
hñti charitatē: nō quidē qz hz charita
tem ita q̃ charitas eius sit cā prior mo
uens spm̄sanctū ad coopandum: sed qz
spūsānct⁹ dr̄ cause secūde gnāliter coo/
perat ad aliū actū ad quē fm formā su
am ordinat. quō est diligē in voluntate
habituata. Cū igit dicis q̃ pus opera
tur spūsānct⁹ q̃ volūtas habeat chari
tatem. falsū est nisi itelligat de potētate
eminētie sicut cā supior. sil q̃ppe coope
ratur spūsānct⁹ volūtati hñti charita
tem ⁊ ipa operat. aut si ꝓcedat q̃ prius
cooperet spūsānct⁹ q̃ habeat charitatē
non sequtur q̃ eque possz coopari volun
tati nō habēti charitatem qz nō ita coo
peratur nō hñti formam ad agendum
sicut hñti. Ad 3m dico q̃ si p cōicatōz
idiomatū opatōes humane vere dican
tur de verbo: tn̄ act⁹ ꝑpriū vbi in nā di
uina non erāt in ptāte illi⁹ hois: vt ipse
inquātū homo posset mereri actū⁹ ill⁹
nō eni xps in hoc nobis meruit si filius
dei q̃ erat in carne creauit alias cū pre ⁊
spūsancto. Et ita ad ꝓpositū nō mere
bit⁹ volūtas mea si. s. f. quōcūq̃ ꝓūctus
ei causet i ea actū dilīgēdi. Ad vltimū
dico q̃ licet illud faciat difficultatē tenē
tib⁹ spēm ē actū ꝑmum respectu intel/
lectus ꝑ quē intellect⁹ pōt i actū scōm si
cut lignū calidū calefacit calore quia si
hoc esset vez esset difficile saluare q̃ in/
tellectus nō informatus aliq̃ forma pos

set in opatōes. tn̄ fm illā viaz quā dixi
dr̄. 3. huius ꝑmi q̃ obm̄ siue in se siue i
spē est sicut causa ꝑcialis ꝓcurrēs cū itel
lectu ad causandū intellectōem nō facit
aliquā difficultatē qz obiectū in se pñs
quō erit i pria sufficit absq̃ dr̄ informa
tōe ad causandū visionez vel ex se solo
cū intellectu. Et si arguit q̃ sine habitu
informāte pōt ē visio pfecta: g̃ ⁊ fruitō
pfectissima. R⁰. nullus negat cōiter in
gloria habitu lumis glorie i intellectu.
Et ibe ex pte intellect⁹ pōt pōi corrñdē
charitati ex pte volūtatis.

Ꝓca augmen

tū charitatis. Supposito q̃
charitas possit augeri: fm illud aug. ad
bonifaciū. Charitas meret augeri vt
aucta mereat ⁊ pfici. Et fm illud aug.
7⁰. de tri. c. 7⁰. vel. 8⁰. In reb⁹ incorpo/
reis idē meli⁹ ē q̃ mai⁹ ē. aliq̃ aūt cha
ritas ē melior altera: qz ei corrñdet ma
ius ꝑmiū ēntiale: g̃ aliq̃ charitas ē ma
ior alia. Quero de mō augmēti chari
tatis: ⁊ ꝑmo vez tota charitas preexñs
corrūpatur ita q̃ nulla realitas cadē nu
mero maneat in charitate maiore ⁊ mi
nore. Q̃ sic arguo: qz alias ipa forma
augeret ꝑ iectiue: qz ipa eadez manens
trāsmutaret de minori ad mai⁹: hoc est
falsū: qz forma simplex sōm trāsmutati
onis ē nō pōt: fm auctē. 6. ꝓncipiorz: g̃
nō pōt charitas sic augeri. Cōtra. pri
mo de gnātōe auctū oz manē: g̃ ⁊ in au
gmēto quocunq̃ non est corruptio pre
existentis.

Hic dicitur q̃ nihil

charitatis ꝑexñtis manet idē numero i
charitate aucta: sz totū q̃d pfuit corrū/
pit ⁊ aliud indiuiduū pfect⁹ illo gnātur
Ad h⁰ ponit rō: qz termini mot⁹ sunt
icōpossibiles ex. 7. physicorz. igit h⁰ mo
t⁹ vel mutatōnis q̃ charitas augetur ter
mini erūt icōpossibiles: g̃ illō q̃d est ter
min⁹ ad quē simplr ē icōpossibile ꝑmio
a q̃: g̃ nō includit idē numero. Confir
tur ista rō: qz sic in spēb⁹ ponit magis ⁊
min⁹ ꝑpt ordinē ēntialē spēz ita vt po
nēdū suo mō in indiuiduis eiusdē spēi: sz
spēs pfectior q̃ dr̄ maior. est simplr alia
nā ab ipfectiore q̃ nihil idē numero nē
iferioris manet i supiore: g̃ i indiuiduis
eiusdē spēi nihil ipfectōnis idē numero
manet i pfectiore. Cōtra istā positōez
arguit. 6. vij: quaz ꝑma sumit ex ꝑsup
positōe forme in augmēto illi⁹ forme: ⁊
fm istā viā arguo ꝑmo sic: licet nō ncce
sit deū augē charitatez in illo istāti in q̃
elicit act⁹ meritori⁹ q̃ meret charitas au
geri: tn̄ pōt tunc augere charitatē ita q̃
augmentū q̃d q̃s meret simul tēpe det
qn̄ actus elicit. Ex hoc arguo: iste actus
qui meretur augmentū charitatis ē me
ritorius: igitur presupponit charitatez
in isto instanti in quo elicit: quero quā
non istam nouam partem que acquiri
tur: qz ista sequit actum sicut ꝑmiū me
ritū. g̃ ꝑsupponit istā q̃ perstebat: ⁊ p
ꝓñs nō corrūpit illa i illo instanti: q̃a si
sic tūc in illo istāti non posset act⁹ me
ritorius elici in quo tn̄ quis meret au/
gmentū charitatis. Si autē ꝓteruiat
quis q̃ deus nunq̃ auget charitatē in i
stanti in quo habetur actus meritorius
respectu augmenti: sz sp posteri⁹ durati
one prior eo q̃ non auger ꝑpt actum in/
quantum elicitur: sz inquātuz ē in acce
ptatōne diuina: ⁊ h⁰ modo manet post
istās in q̃ elicit: ⁊ tūc post ipm ꝓfertur
augmentū. Licet ista rñsio oino sit im
probabil, ꝑ eo q̃ nō euadit difficultatez
in alijs. ꝑmo q̃dem qz in vtutibus mo/
ralibus ⁊ intellectualibus vtus augetur
ꝑ actū elicitum ⁊ nō quādo act⁹ ille nō
ē. qz q̃d non ē nihil cāt: g̃ qn̄ actus ille
inest tūc est ratio augendi habitū: ergo
si tūc generetur nouū indiuiduuz ⁊ cor
rumpitur indiuiduum q̃d pfuit sequit
q̃ actus augmētatiuus habit⁹ nō eliciet
ab habitu: sed a sola potētia: q̃d videt i
cōueniēs: qz tunc fm dicta in ꝓcedenti

Universidad de Deusto Biblioteca

q. actꝰ augmẽtatiꝰ habitꝰ esset imperfectior q̃ alius nõ augmẽtatiꝰ habitꝰ elicitꝰ ab habitu. Et si etiã concedat cõclusionẽ q̃ actꝰ augmentatiꝰ habitꝰ acquisiti elicitur a sola potentia q̃uis hoc viõatur incõueniens nõ tamen euadet hãc difficultatẽ specialẽ si ponatur species intelligibilis augeri per actus intelligendi qz nõ potest ille actꝰ elici a sola potentia circũscripta specie. qz sicut patuit disti. 3ª hꝰ primi non sufficit intellectꝰ sine specie ad actũ intelligendi eliciendũ. ergo ñ potest aliqna inteꝰ augere speciem: que elicitur a sola potentia. illa igitur intellectio augmentatiua speciei presuppõit speciem ⁊ non illud indiuiduũ qõ generat. ergo indiuiduũ preexistens nõ corrũpit. Q: si neget intellectionem augere speciẽ intelligibilẽ. Ultima instantia ad propositũ est ista. volũtas per actũ suũ potest remittere actũ intelligẽdi qõ probat qz potest totaliter corrũpere intellectiõem ⁊ amouere intellectũ ab hoc actu ⁊ tamẽ volitio illa remissiua itellectionis presupponit nẽcio intellectiõem. ñ aliq̃ꝰ nouã q̃ sequat ipsã volitiõem: ꝓz igẽ aliq̃ꝰ precedentẽ ipsã volitiõem. ⁊ p ꝓñs inteꝰ preexñs nõ corrũpit per eã. 2ª via est ex pfectione illiꝰ forme q̃ inducit per augmentũ. vbi arguo pꝰ sic. In actibus augmentatiuis habitꝰ. actꝰ decimꝰ potest esse imperfectior pꝰ. ⁊ tamẽ per istũ actũ decimũ augẽt habitꝰ ad aliquẽ gradũ ad quẽ nõ potuit pꝰ augeri per pmũ vel 2ᵐ actũ. qõ nõ posset esse si totũ preexistens corrũpat. qz perfectio primi vel secũdi actus in se erat maior. ⁊ per cõsequens indiuiduũ in cꝰ generatiõem potuit primꝰ actꝰ potuit esse perfectꝰ illo indiduo in qõ potuit decimꝰ actꝰ. g̃ q̃ p fectꝰ lit illud qõ sequẽt decimũ q̃ primuz nõ erit qz nouũ indiduũ generat virtute decimi. sed qz preexñti generatio per actꝰ precedentes aliq̃d addit. ⁊ ita manebit preexistens. Si dicat q̃ precedentes actꝰ eliciti a charitate maneant in accepratione dina licet nõ in se nec in alio ꝓ presso a se vel ab eis. nõ soluit argꝰ i ac q̃sitione habituũ naturaliũ ⁊ moraliũ. pꝰ rõ nõ soluit in agentibꝰ naturalibus. pono enim q̃ alicui calido in nouẽ gradibus aduenias aliquod calidũ in gradu minori illud potest aliquo modo intendere calidũ illud nouem graduũ. ⁊ per cõsequens illud qõ est in termino actionis est perfectꝰ in caliditate q̃ sit ipm agens adueniens ⁊ augmentãs. hoc eẽt impossibile si esset indiduũ nouũ generatũ per actũ illꝰ calidi iam presentis.

Nec potest euadi hoc per ordines graduum puta q̃ agens potest reducere ad gradũ perfectiorem illõ passum qõ fuit sb aliquo gradu qõ nõ potuit in principio reducere sicut agẽs potest animare passũ qõ pꝰ fuit organicũ ⁊ tñ organicũ ñ pt reducere ad perfectiõem tantam ⁊ hoc propter ordinem formarũ vel graduũ in forma propter quem ordinẽ existens sub imperfectiori potest statim vaci ad perfectꝰ nõ sic si non esset sub illo gradu. Non valet inquã hec rspõsio quia si calidũ. 8. graduũ intendat calidũ nouem graduũ ⁊ ista intensio fiat p caloris corrũptiõem preexistentis et generatiõem noui indidui igi in illo instãti in quo generat calidũ. ꝛo. graduũ generitũ excedit i pfectiõe ipz gnãs. qõ est i possibile. igi ñ fit sic augmẽtatio. 3ª via fuit ⁊ accipit i nãlibꝰ ⁊ in actiõe ꝓrij p ꝓriũ. calidũ. n. agẽs i frigidũ añq̃ corrũpat totalr frigidũ remittit ipz. si in ista remissiõe gnãtur indiduũ. qro a q̃ generãte si ñ fugiat ad agẽs vle q̃ fuga ẽ h irrõabil ñ pot assignari aliqõ priculare gnãns hꝰ indidui. qz caliꝰ remittẽs frigidũ nõ pot per se gnãre aliqõ indiduum frigidi. igi nec nouũ remissũ. 4ª via sumit ex hꝰ q̃ phs ꝓcedit eoꝰ motũ i accñti bꝰ q̃ negat in sbijs. ⁊ p ꝓñs magis ⁊ minꝰ in accñtibꝰ sicut requirunt ad motũ nõ sic in sbijs. si ãt nõ eẽt augmentũ in accñtibꝰ nisi per corrũptiõem preexñtis ⁊

gnãtionem noui ⁊ tali modo potest iue nari magis ⁊ minus in sbstantijs: igitur non saluatur magis motus hic q̃ ibi.

S arguit p hꝰ q̃ nã sb determinato gradu magis vel minus esset spẽs ad indiuidua: ⁊ hoc spẽs inferior ꝓtenta sb spẽ nature: ⁊ ita nulla spẽs nature intẽsibil vel remissibilis erit indiuidua seu specialissima. ꝓñtia pma ꝓbatur: qz q̃cquid oẽ q̃ se in q̃d de indiuiduis ⁊ ẽ p se vnũ ẽ spẽs corr: nã in determinato gradu tali vel tali oẽ in q̃d de indiuiduis ⁊ est p se vnũ qz tõ nã fz hũc gradũ cẽntialiẽ est corr q̃ hũc nãz i tali gradu ⁊ grad nihil addit qõ accidat nẽ. pz g̃ q̃ nã i tali gradu ẽ minus cõe spẽ. pz etiã q̃ nã i tali gradu ẽ minus cõe spẽ nẽ in se: igit erit spẽs inferior i ordine nẽ. 6ª ⁊ vltio arguit q̃ si rõ adducta p positõe valẽt ꝓcludẽt eodẽ mõ de quãto mol sic de quãto vtutis: ⁊ ita qñ quãtũ molis augeret nihil ꝑpe maneret idẽ: g̃ in argumẽtatõne ꝑpe dicta quãtitas mol aucta nõ remanet fz quãtitatẽ perũtem qõ vi incõueniẽs. Rñdetur fm istã politõez ꝓcedẽdo ꝓclonez q̃ ita ẽ nouũ indiuiduuz quãti mol qñ aliq̃d ẽ maꝰ sic aliquid intẽsius ẽ aliud indiuiduũ q̃litatis vel quãtitatis vtualꝰ

Sz hoc arguit: qz duo videnẽ sequi incõueniẽtia: pmo q̃ si rareficiant spẽs vini erit quãtitas molis maior q̃ prꝰ q̃a rarefactõem ꝓcomitat maior quãtitas g̃ ista quãtitas q̃ fuit vini ñ manet post rarefactõem: igit nec manet ibi sanguis qz non tenet cõit ibi sãguis manẽ nisi q̃ diu manẽt accñtia q̃ affecerũt vinuz cõuersũ. Aliud incõueniẽs qz tũc videretur q̃ tal rarefactio non posset eẽ vtute agentis nãlis: vel q̃ agẽt agẽs nãle non ꝑsupposita mã aliq̃ vel sbo. pz qz ibi ñ ꝑsupponit mã sbalis qz ibi nõ ẽ sba altrabil. nec etiã ꝑsupponit ibi quãtitas eadẽ numero manẽs p te ⁊ tñ agẽs nãle pot vt videtur sic rarefacẽ vel cõdẽsare istas spẽs: igit agens nãle potest arguere nõ ꝑsupponẽdo aliq̃d i sua actõe. Ad ista incõueniẽtia rñdet ad pmũ q̃ q̃diu manẽt accñtia silia illꝰ que affecerũt vinũ manet sanguis. licet autẽ non maneant eadem manẽt tñ silia post rarefactõem

Ad aliud ꝓcedit q̃ vtus nãlis pot agẽ nullo manẽte cõi sb terminis. nõ tamẽ creat qz h posteriꝰ nãli ordine sequtur pꝰ ita nõ est in creatõe. Contra istas rñsiones arguitur: qz cũ quãtitas illa noua numero differat a ꝑexistente: ⁊ nõ alio modo. differat quãtitas aque a quantitati vini nisi numero tñ. qz non spẽ pz sequit q̃ ꝑpẽ talem pmanẽtiã accñtiuz spẽ non numero nõ plus manet sãguis sb quãtitate ista noua q̃ manẽt sb quãtitate aque si ibi eẽt: ꝑcipue cũ ista quãtitas noua non magis inclinet ad afficiendũ vinũ cuius quãtitas fuit prior q̃ ad afficiendũ aquã. Cõtra aliã rñsionẽ vi eẽ incõueniens q̃ vtus nãlis actia non supponat in actõne sua sbiectum.

Preterea quero quõ vnũ istorꝫ sequitur ad reliquũ: aut sine actõe nãlis agẽtis ⁊ hoc est manifestum incõueniẽs qz tunc agens nãle frustra ageret qz sine eo illud ꝓñs adesset: g̃ non sequit nisi per actõem nãlis agentis sed tale agens nõ pot ponere effectum in esse sine eã mãli nisi posset creare qõ repugnat naturali agenti. Preterea fm hoc possz dici q̃ agens nãle effectiue inducit aiaz intellectiuam quia ipa nãli ordine consequit ad organisatõem corporis: ꝓñs hi cõit ꝑ inconuenienti.

Ad questionem igitur

ꝓpter rões improbãtes istam opinionem ⁊ precipue duas vel tres pmas teneo conclusionẽ oppositam q̃ realitas illa positiua q̃ erat in charitate minore manet eadem realiter in charitate maiore. qualiter autem hoc fit patebit i solutionibus sequentium questionum

Ad argumentum in oppositum dico q̃ non sequitur manet forma eadem in indiuiduo perfecto ⁊ imperfecto: g̃ ipsa

Universidad de Deusto Biblioteca

mutatur sbiectiue: qz nõ manet sic mã sb forma: sed sic nã in indiuiduo supza quã quodlibet indiuiduũ aliqd addit. Et rõ defectus pñtie est: qz illud quod ẽ sbm vnius indiuiduí nẽ. est etiã sbm alterius indiuiduí: ⁊ illud etiã est possibile ⁊ mutabile ab idiuiduo ĩ indiuiduuz ipsa aũt forma sicut vnĩ indiuiduí nõ est sbm ita nec alterius: ⁊ p pñs nec mutabilis de vno ad aliud.

Ecũdo quero

vtrum illud positũ charitatí preexistentis qõ manet in augmento sit tota essẽtia charitatis intẽse: ita q̃ si poneretur charitas intẽsa sine sbo: nullaz realitatem haberet positiuã in se cẽntialiter aliã ab ista q̃ prefuit ĩ charitate remissa. Et q̃ hoc modo realitas charitatis preexistẽtis sit tota eẽntia ⁊ realitas charitatis aucte. pbatur p° qz. 8. meta. forme sunt sicut numeri quo ad h° q̃ sicut numer° quilibz additus numero numerum variat: ita quilibet gradus ĩ forma additus variat speciẽ g̃ in eẽn • ɜ h° forme nõ potest addi aliqd manente eadem specie. Supponit q̃ intẽsa est eiusdem spẽi cũ remissa: g̃ non addit ibi aliquis gradus vltra realitatẽ ipsi° forme.

Preterea. io. metaphy. c. penul. dicit phus. q̃ differẽtie formales mutant speciẽ. ofa graduum in eẽntia forme si eẽt eẽt differẽtia formalis. g̃ ⁊c. Preterea porphyrius dicit q̃ differẽtia formalis non recipit maius nec minus: eẽ inquit vniuscuiusq̃ vnum ⁊ idem ẽ necq̃ intẽsionem recipiens necq̃ remissionem.

Preterea auctor. 6. pncipioꝝ. forma ẽ simplici ⁊ inuariabili psistens eẽntia.

Preterea si realitas aliq̃ aduenit preexñti: g̃ charitas aucta non erit in spẽ: quia includet aliquid accñtale nẽ specifice: vel si ipsa sit ĩ spẽ p se nihil includit nisi pertinens ad nãm speciei: ⁊ ita charitas minor que non includit illum gradum non erit in specie. Cõtra si charitas maior nõ plus realitatis habẽt q̃ charitas minor tũc charitas cuiuslibet beati eẽt eq̃lis in natura charitatis charitati christi. ⁊ fm hoc aug. 6. de tri. ca. 7°. In rebus incorporeis idẽ sit maius eẽ qõ melius esse. charitas cuiuslibz beati esset eque bona ⁊ meritoria cuz charitate anime christi: ⁊ ita foret quilibet eque eẽntialiter beatus cum christo: qz premium essentiale correspondet quantitati charitatis: quod est impossibile.

Opinio nitens argumentis factis:

ad pmam partem videtur dicere q̃ pscindendo formam a subiecto non ẽ magis ⁊ minus in forma fz se p realitatem additam. ⁊ qz fm auctoritates sanctoꝝ oportet ibi saluare aliq̃ modo magis ⁊ minus. oportet ibi ponẽ magis ⁊ minus fm inesse ipius accñtis ipi sbiecto: qõ quidem inesse est sibi cẽ. ⁊ ita maioritas accñtis quantum ad inesse attribuitur vel maiori dispositioni sbiecti: vel maiori amotõni oppositi in disponentis: Cõtra istã opinionem arguo pmo sic: ptraria in summo sunt incompossibilia in eodem. in gradibus vero remissis non: h° non est nisi aliqd est in ptrario intenso quod non est in remisso. si enim tota realitas ẽ in remisso que ẽ in intenso non est repugnantia intensi ad remissum: sicut nec remissi ad remissum: sed illa incompossibilitas nõ est habitudo ad sbiectum: nec ex habitudine aliqua ad sbiectuz. por enim est incompossibilitas formaꝝ in se: q̃ sit formaꝝ in sbiecto recipiente. quia eiz sunt icompossibiles in seiõ non pñt recipi in eodem. non ecõuerso. g̃ istud qõ est ratio incompossibilitatis in formis intensis oppositis est aliquid positiuuz in eis fm se: non tm̃ in ordie ad sbiectũ

Preterea idem non põt bis pduci ⁊ p pñs non põt aliqua realitas habita p aliquam mutatõnem acquiri: g̃ ista realitas que acq̃rit p motũ vel mutatõem

intẽsionis nõ est eadẽ positiue cum ista q̃ fuit: qz tẽ illud qõ preexistit realiter ac q̃ erat. Preterea. si forma ẽ indiuisibile ⁊ indiuisibile pat sbo eẽ indiuisibile ⁊ indiuisibile. nõ ei sbm est tale fm formã nisi qz forma est talis: ergo si forma est talis q̃ fm se non ẽ aliq̃ maioritas pfectõis nec sbiectum fm eam dicetur magis tale.

Preterea. ptra istos modos quibus ponitur magis ⁊ minus in forma pmo ptra istũ modũ de dispositõe ad maius ⁊ min°. si enĩ est eadẽ dispositio. i. fm rõnem vnĩ° dispositõis ad magis ⁊ min°: ⁊ ista ẽ forma. sequtur q̃ in aliq̃ forma ẽ magis ⁊ min°. Si aũt ad aliquã formã est dispositõ nõ fm rõnem vnĩ° dispositõis ad magis ⁊ min° sicut volunt aliq̃ dicẽ q̃ in aere humiditas est. dispositio ad minorẽ caliditatẽ ⁊ siccitas in igne ẽ dispos° ad maiorẽ caliditatẽ. Cõtra h° arguo. vna spẽs fm se totam vt hẽ ĩ susceptiuo rõem vnius dispositõnis sic sbiectũ susceptñ speciei est vnius rõnis ⁊ vnius dispositõis: vñ oia idiuidua vnĩ° dispositõis accñtis hñt dispositõez vnĩ° rõnis sicut ⁊ formã eiusdẽ ratõis. g̃ ⁊c. circunscpto omni alio qõ nõ est dispositio ph̃z põt eẽ magis ⁊ min° ĩ indiuiduis eiusdẽ spẽi ⁊ ita intẽsio ⁊ remissio fz forma illi° spẽi absq̃ hoc q̃ pcedãt tales dispositões ptrarie ⁊ opposite ĩ sbis: ⁊ tũc queritur vt pus q̃re est aliqd nunc magis dispositũ q̃ pri° vt pus argum est

Preterea. si precedant tales dispositiones ad magis ⁊ min°: tunc nõ erit motus vnus ab intenso ad remissũ nec ecõtra. nihil enim mouetur ad remissũ nisi quatenus hz dispositõem istam conuenientem receptioni eius. intensum autem non habet dispositionem istaz conuenientem remisso: ergo oportet ad h° q̃ possit moueri ad remissuz quod moueatur ad dispositionem conuenientez gradui remisso. Et ita oportet ad hoc vt ex remisso fiat intensum q̃ plus fiat motus a dispositione que est ab intẽso ad dispositionem que est ad remissum ⁊ ita nunq̃ vnus mot° immediate erit ab intenso ad remissum: quia non hñt idem susceptiuum immediatum dispositum. Alia via q̃ dicit de indispositõe siue de amotõne ptrarũ indisponentis videtur improbari per hoc q̃ in angelis in statu innocentie non erat aliqua indispositio maior vel minor ad charitatem: ergo omnes recepissent charitatem equalem quod non tenetur. Tertia etiam via que tenetur a quibusdam de radicatione forme in subiecto videt improbari quia illa radicatio aut ẽ aliqua forma absoluta: ⁊ haberet ppositum quia in tali est magis ⁊ minus. aut non: si non sed tm̃ respectus videt tunc q̃ non posset habere magis ⁊ minus nisi per magis ⁊ minus in fundamento: sicut absoluta non conueniunt in respectu nisi per fundamentum. Tunc etiaz non ppie saluatur forma intensior qz aliquando forma minus radicata in sbiecto potest esse in se intensior: sicut rubor qui est ex verecundia est intesior rubore qui est q̃litas passibilis in alio.

Ad istaz questionẽ

concedo precipue propter tres primas rationes contra istam opinionem adductas q̃ realitas positia que preexistit in charitate minore non est tota realitas positiua que est in charitate maiori immo si esset charitas maior ⁊ minor separate a subiecto maior haberet in se realitatem positiuam minoris: ⁊ aliam additam si per impossibile tolleretur: omnis habitudo ad subiectum: sicut quantitas molis si poneretur separata a subiecto etiam si per impossibile non haberet inclinationem ad subiectum. vna tamen esset maior alia: ⁊ ista haberet in se totam realitatem positiuam minoris ⁊ aliquid additum.

Ad argumenta in oppositum.

Universidad de Deusto Biblioteca

Ad primū de numeris dico q̃ ꝓcedit ex defectu intellectus phi. cōpat quidez ibi quidditates ad nūeros inquātū sūt diffinibiles eo mō q̃ p'o loquebat ō q̃d ditatib' ponendo quidditates separatas. sbe quiō hoc mō accepte. i. quidditates rerū ꝓpantur numeris ꝗ istas q̃tuor ꝓ prietates. quarū vna est ista q̃ q̃lz ad ditū variat spēm. ⁊ intelligo sic q̃ de v^a spē faciat aliā. vel de nō spē faciat spēm quelz. n. dīia addita diffinitiōi vt idicat quidditatē aut spēm aliā a preexistente ꝓstituit. aut si' preexns fuerit rō generis determinat ad rōz spēi que nō hēbatur añ additionē dīie. dico igit q̃ additum quidditati accepte fm rōz quidditatis alterat spēm altero dictorꝫ modorꝫ. sed q̃ addit nō quidditati vt quidditas est nō mutat. gradus aūt indiuidualis qui cūqz sicut ⁊ dīia indiuidualis ꝗhens ad eē hoc siue vnitas vel pluralitas indiui dualis ⁊ br̄ quecūqz cōditio indiuidual addita. nature specifice nō addit sibi q̃ tum ad rōz quidditatiuā. ita q̃ fm istaz rōz determinat eā ⁊ pp hoc non mutat spēm quidditatis cui additur. nihil enīz pōt neqz aliquā spēz preexistentē muta re in aliā spēm neqz de nō spē in aliquaz spēm nisi ipm additū sit rō spēi ⁊ tale ñ est aliqua cōditio indiuidualis. Ad formā tūc auctoritat' dico q̃ si adderet aliquid q̃ eēt pars quidditatiua quiddi tati preexistēti mutaret spēm sicut si ad datur aliq̃d q̃ō est pars numeri numero preexistenti mutatur spēs numeri. si aūt addatur aliquid q̃ō nō est natū esse pars numeri puta aliq̃ō accns puta si i' telligeret vna vnitas ternarij intēlio' fi eri q̃ prius in se nō mutaret spēs. ita in proposito. quecūqz differētia indiuidu alis vel gradus additus quidditati nō est nata eē pars quidditatis. Per idem ꝗ ad porphyriū qui simili modo loq̃t de differentia inquantū est per se pars diffinitionis. ⁊ hoc modo cōsistit in in' diuisibili. hoc est accipiēdo illā indiffe' rentiā fm quā abstrahit ab indiuiduis que indifferētia totalis est gradus eius vt differētia specifica sic nō recipit ma' gis ⁊ minus. qz quecūqz magis ⁊ min' pñt competere indiuiduis hoc modo ⁊ sunt oia intra istam indiiam differētie specifice ⁊ nō addunt differētie fm hāc indifferētiam. Ad illud de. io. meta. potest respōderi per idem vocādo diffe rentiā formalē dīiam quidditatiuam. potest etiā dici ad formā q̃ nō ois diffe rentia formarū est formalis loquendo proprie de formali prout vꝫ differentia formalis est dīia fm formas. sicut non ois differentia hoium est differentia in humanitate. cuius ratio assignatur rea liter ⁊ logice. Realiter sic: possūt hoies habere humanitatē ⁊ differre licet non per humanitatē ⁊ ita in humanitate ñ differunt. ita possunt pure forme dif ferre. ⁊ tamen nō per formalitatē diffe runt. ⁊ ita neqz formaliter. qz idem est differre formaliter proprie loquēdo q̃ differre in forma vel per formā: logice sic. qz terminus differentie intelligidus per negatiōem inclusam in differentia respectu illius negationis potest accipi ꝓfuse ⁊ distributiue. ita etiā illud quod denotatur esse ratio formalis differētie quale est illud q̃ cōstruitur cū differ vt in quo vel ꝗ q̃ denotatur q̃ posset cōfundi a negatione. nūc autē ad negati onē inferioris sequitur negatio superio ris. sed est destructio añcedentis. Ad aliud de. 6. principijs dico q̃ sicut pro bat simplicitatē forme ita cōcedēda est sibi. 9° probat autē simplicitatē opposi tam quantitati molis. qz ipsa addita ñ facit maius fm molē. forma enim posi ta in subiecto nō est aliquid mai' q̃ p' fuit. cōcedatur igitur simplicitas forme opposita quantitati molis. sed h° nihil cōtra intensionē que pertinet ad quāri tatē perfectionis ⁊ virtutis. Ad rati onē aliaz dico q̃ hoc q̃ dicitur aliquid accidere nature specici potest intelligi

multis modis. vno modo sic q̃ sit ex' ra rōem quidditatiuā speciei quomō dicitur differētia accidēs generi. ⁊ sic ac cipitur accidēs in fallacia accidentis ꝗ extraneo q̃ō est extra rōem alterius. a° modo dicitur accidens q̃ō nō facit per se vnū cū eo cui accidit. sicut albedo in corpore. primo modo dico q̃ albedo in natura aliquid habet q̃ accidit nature speciei. ita etiā habet albedo remissa i' mo omne indiuiduū aliquid habet q̃ accidit nature speciei alias nō cōtrahe' retur natura speciei. 2° modo dico q̃ al bedo intēsa nō habz aliquid q̃ accidit nature speciei. qz iste gradus qui intelli gitur addi fm se nature facit vnū per se cū natura sicut quecūqz differētia indi uidualis addita nature facit vnū per se cū natura. Quādo igitur dicis si inten sum includit aliquid q̃ accidit nature speciei. igitur remissum q̃ nō includit illud nō est in specie. ꝗsequētia nō valet loquēdo de accidere p°° sumpto. quo° ⁊ nō alio añs est verum.

Irca distincti

onē. 19. quero primo vtruz persone sint equales ꝗ magni tudinē. Q nō: qz in predicamētis dici tur q̃ q̃titati proprium est fm eam q̃ ali quid equale vel inequale dicatur. quāti tas nō est in deo fm aug. de tri. c. 5. de' est magnus sine quātitate ⁊ bonus sine qualitate. ergo ⁊c. Itē nihil est ponēdū in deo q̃ō dicit imperfectiōez. equalitas est huiusmodi. probatio. qz repugnat p fectioni in creaturis q̃ō patet per augu. 83. q. q. 41. Si omnia inquit essēt equa lia nō essent oia. igitur perfectio vniuer si nō posset stare cuz equalitate. equali tas igitur nō est in oibus melio' suo op posito. igitur nō erit perfectio simplicit igitur non erit in deo tanq̃ essētiale vel tōe tribus. 3° sic perfecta equalitas ē mu tua. hic nō est mutua fm aug. 6. de tri. c. vltimo vel. 27. imago si perfecta est equatur ei cuius est imago nō illud sue imagini. Oppositū in simbolo athanasij per^e coeterne sibi sunt ⁊ coequales Et magister in littera probat hoc speci aliter per aug. de fide ad pe. c. 2.

Hic primo uiden

dū est de equalitate proprie sumpta. 2° ō ipsa generaliter sumpta. Et 3° qualis est equalitas in ꝓposito. Et 4° ostēdendū est q̃ hoc modo in diuinis personis sit vere ⁊ perfecte equalitas. De primo phus. 5. meta. c. de relatione distinguit tres relationes fundatas super vnuz. s. idem simile ⁊ equale. ⁊ loquēdo de isti stricte ⁊ proprie appropriantur diuersis generibus. vt idēptitas substantie equa lis q̃titati ⁊ similitudo qualitati. ⁊ ita forte possent alie relatiōes proprie fun dari super res alioꝫ generū sicut ꝓpor tionalitas super relatiōem siue similitu dinē duarum proportionū. Et hoc vi detur auic. dicere saltē de his tribus re lationibus cōibus quas expresse ponit phs. dico tamē q̃ fundamētum remo^m istarum relationū est res illius generis. puta equalitatis fundamētum est res ō genere quātitatis. similitudis est res ō gnē q̃litatis idēptitatis ē res de gnē sbe. pri^m tm̄ funda^m vel ratio proxima fundandi est vnitas talis rei. quia super rē talis gene ris vt diuersa est fundantur relationes disperate ⁊ nō cōmunes. De scōo di co q̃ q̃cūqz ens est in se quid. ⁊ habet in se aliquē gradū determinatū in enti bus ⁊ est forma vel habens formaz. Et fm hoc sicut potest tripliciter cōsidera ri quodcūqz ens ita etiā super ipsum ꝑt fundari triplex relatio cōiter sumpta qz idēptitas super quodcūqz ens inquātū est quid ⁊ equalitas vel inequalitas su per quodcūqz ens inquātum habet ma gnitudinē aliquā perfectionis que dicit quātitas virtutis de qua dicit augu. 6. de tri. c. 7. q̃ in his que nō magna mo le sunt idem est melius esse q̃ō maius eē

Universidad de Deusto Biblioteca

Similitudo aũt vel dissimilitudo potest fundari super quodcũq; ens inquãtum est quale ⁊ qualitas quedã. de hoc modo qualitat' loquitur philosophus 5. meta. c. de qualitate. q̃ vnus modus qualitatis est differentia sb̃stantie. i. differentia essentialis. ⁊ hoc modo indiui dua eiusdem speciei sunt essentialiter similia inquantũ habẽt eãdem differẽtiam specificam. que est vt qualitas essentialis ipsoꝝ. Et hoc modo cõiter ⁊ non stricte accipiẽdo istas relationes cões dicit phs. io. meta. q̃ omne ens omni enti compatum est idem vel diuersuz. ita q̃ omne ens omni enti compatũ est equale vel inequale. sicut igitur fundamentũ idẽptitatis equalitatis ⁊ similitudinis hoc modo cõiter sumptaꝝ est ens in cõmuni compatum ad quodcũq; ens in cõmuni. ita ⁊ ille relatiões sunt transcẽdentes. licet nõ conuertibiles cum diuisiõne diuidẽtes ens sicut diuiditur ĩ necessariũ ⁊ possibile. De tertio dico q̃ sicut nullũ genus nec aliquid alicuius generis dicitur d̃ deo formaliter. ita nec passio alicuius generi. ⁊ per ꝓñs nec aliqua relationũ cõium fz q̃ stricte sumũt vt. s. sunt passiones generꝝ determinatorũ. sed qz ens dicitur formaliter de deo ⁊ quecũq; passio cõuertibilis cum ente ⁊ passionũ nõ cõuertibiliũ sed diuisiõcta rũ semper extremũ nobilius. Ideo hoc modo illud extremũ dicetur de deo qõ vel dicit nobilitatẽ vel nõ repugnat nobilitati. sed reliquũ repugnat. De 4° dimittẽdo nunc de idẽptitate ⁊ similitudine de quibus nũc nõ est questio. dico de equalitate q̃ ipsa est perfecte in personis diuinis. Et licet equalitas aliquorũ entiũ causatorũ posset sumi fz qnãtitatẽ cõtinuam siue discretam. ⁊ scõm continuam vel permanẽtẽ vel successiuam ac per hoc posset queri vtrũ in persõis diuinis essz equalitas fm numerum. si ibi essz perfectus numerus. ⁊ an ibi essz perfecta equalitas scõm duratiõnẽ vel scõm eternitatẽ que correspondet quãtãti successiue in creaturis primũ tamẽ nõ pertinet ad distinctiõnẽ istam: fz ad distinctiõnẽ. 24. nec de hoc tãgit hic aliquid magister. qz nõ ponit ibi numerũ positiue. sed forte in illa distinctione tãgẽtur. de scõo aliqualiter tangit magr. ⁊ adducit aug. de fide ad pe. ⁊ probatũ est di. 9. De tertio est questio. s. d̃ equalitate fm magnitudinẽ. ⁊ q̃ ista sit perfecta in diuinis. probatur. tum ex fundamẽto remoto. s. magnitudine. tuz ex ratione proxima fundamẽti. s. vnitate primũ patz ex hoc q̃ magnitudo virtutis nõ est perfecta nisi sit infinita. qz non repugnat sibi infinitas. ⁊ nihil est perfectũ cui nõ repugnat infinitas nisi sit infinitũ. ois autẽ alia magnitudo virtutis finita est. sola ista est infinita sicut patuit di. 2. De 2° probatur propositũ. quia ĩ oibus alijs equalibus est diminuta vnitas magnitudinis fz quã equales dicũt qz illa magnitudo numeratur in ipsis equalibus. hic autẽ est perfecta vnitas magnitudinis. ⁊ tamẽ cũ hoc distinctio sufficiẽs relatiuorũ que requirũt ad relationẽ realẽ. Sed hic est vnũ dubium qz cum magnitudo transeat in essẽtiam nõ videt q̃ relatõ fundata super magnitudinẽ sit alia a relatiõe fundata super essẽtiã vt est quid. ⁊ ita ñ videt differre equalitas ab idẽptitate. Aut si equalitas ⁊ similitudo possent attẽdi in illis q̃ videtur quasi passiones essẽtie nõ attẽditur in eis nisi inquãtuz habẽt magnitudinẽ virtut'. ista autẽ magnitudo nõ est aliud attributũ a perfectione tali. qz dicit mo'' intrinsecũ illius sicut sepe. d̃ dictũ est. q̃ si similitudo sit fm talẽ proprietatẽ. equalitas fz magnitudinẽ illã proprietatis nõ differret a similitudine fm istã proprietatẽ. ⁊ ita videt q̃ equalitas fm q̃ equalitas nõ sit hic ponẽda qz neq; vt distinctũ ab idẽptitate loqnd̃o de equalitate infinite essẽtie. neq; vt distinctum a similitudine loquendo de equalitate que est in magnitudine perfectionũ attributaliũ. Est etiam aliud dubiũ qz videntur ponẽde equalitates personarũ infinite si possent eẽ infinite perfectiones attributales. quelibz enim habet magnitudinẽ suã tanq̃ mo'' intrinsecũ sui scõm suã rationẽ propriã. ergo quot sunt perfectiones attributales tot magnitudines erunt ⁊ equalitates. Ad ista quere responsiones di. 31.

Ad argumenta prĩcipalia.

Ad primũ dico q̃ nõ est ibi q̃titas molis sed virtutis. Et si nomẽ q̃titatis' appropriatur ad magnitudinẽ moli's. magnitudo aũt nõ appropriatur ad magnitudinẽ molis. tũc potest proprie cõcedi q̃ est magnitudo ibi sine quãtitate. ⁊ ita magnitudo vere est fundamentum equalitatis transcẽdentis. quia hoc omne ens est magnũ vel paruũ equale vel inequale. licet magnitudo ista nõ sit fundamẽtũ equalitatis prout est passio quãtitatis que est genus. Sed contra istud arguitur. qz nõ videtur verum q̃ aliquid possit dici de deo nisi illud qõ ẽ de intellectu illius dicatur de eo. ergo cũ de intellectu magnitudinis sit quãtitas magnitudo nõ potest cõcedi in deo ⁊ negari ibi quantitas. Itẽ querẽti quãtus est deus bñ respodetur q̃ est imensus. si autem non esset ibi quantitas questio nulla essz. Itẽ passio cõis toti generi nõ cõuenit alicui per diam specificã. eq̃litas est passio cõis toti generi quãtitatis ergo nõ cõuenit alicui per aliquã differẽtiam specificã de genere quãtitatis. ⁊ ita nõ posset poni in deo aliqua differẽtia de genere quãtitatis negãdo ibi genus quãtitatis ⁊ q̃ per talẽ differẽtiam sit ibi equalitas. Ad primũ rñ° q̃ magnitudo est equiuocũ fm q̃ est spẽs q̃titatis distincta cõtra multitudinẽ. 5. meta. ⁊ fm q̃ opponitur paruitati. ⁊ eius cõcretũ qõ est magnũ opponitur puo. Ita dis. satis habetur a phõ. 5. metha. ⁊. io. in simili de longo ⁊ breui. multo ⁊ pauco. multo ⁊ vno p° modo nõ trãsfertur magnitudo ad deũ nec differẽtia eius vt aliquid eius. sicut pz ex dis. 8. qz nunc trãsferret genus qõ includit in eo. Nec etiã scõo modo vt magnũ proprie sumitur ⁊ dicit passionẽ quãtitatis. qz etiã propria passio nõ est sine suo ꝓprio subiecto. Sed alio modo magnitudo ẽ passio entis diuisa cõtra paruũ. ⁊ sic in omni ente est alterũ extremũ. hoc patet per phm. 5. meta. c. de quãto. Sũt aũt ⁊ magnũ ⁊ paruũ ⁊ maius ⁊ minus ⁊ fm se ⁊ ad inuicẽ dicta quãti passiones fm se transferunt etiã ⁊ ad alia hec nomina. q. d. proprie sumpta dicũt passiones propriias quãtitatis cõiter sumpta dicũt passiões cões entis. Ad aliud q̃tus est deus. negãda est questio esse rationabilis si negetur in deo quantitas: si aũt cõcedatur questio erit ratiõabilis. sed tũc cõcedẽda est eẽ quãtitas virtutis nõ molis. 3ª ratio nõ cõcludit nisi q̃ equalitas vt est passio generis q̃titatis nõ cõuenit deo per aliquã differẽtiam generis q̃titatis nec transferr' ad dina. ⁊ cõcedo q̃ nulla dia de gnẽ q̃titatis cõuenit deo nec aliq̃ passio illius generis cõuenit deo. sed passio transcẽdens. Ad 2'' principale dico q̃ perfectiõz simplicit. i. q̃ formaliter posset eẽ infinita nõ dic nisi aliq̃d qõ p̃t eẽ essẽtiale in dinis ⁊ ad se ⁊ tale aliq̃ modo preintelligit relationib' originis cuiusmodi sũt sapia bonitas ⁊c. eq̃litas ãt ñ pintelligit relatiõib' origis. nec põt eẽ ad se. pẽ. n. nõ est eq̃lis sibi fz filio. ⁊ iõ eq̃litas h° ñ dicit perfectionẽ simplr. dicit tũ perfectionẽ q̃ est ĩ oi nã ꝓpando ad aliq̃d eius d̃ nature. ⁊ sic melior est suo opposito. qz oppo'' et' ad necessitatẽ dicit iperfectionẽ. nõ ei ẽ inceq̃litas in eadẽ nã nisi alterꝝ indiduũ iperfecte hẽat illã nãm. ex quo igit relatio potest eẽ inter supposita in ista natura imperfectiõis eẽt iequalitas in eis qz in altero poneret perfectionẽ diminutã

equalitas aūt non est ibi iperfectōis: im
mo magis ꝓexigit pfectōem simplr pre
exigit nām pfectā ⁊ pfecte in vtroq; re
lato: ⁊ hoc ē qō dicit aug. li°. de quanti
tate aie loquēs ad discipulū eqlitatē in
quit ineqlitati iuri ꝓponis: nec quēq; ex
timo humano sensu ꝑditū cui nō illud
videat. Hoc vtiq; vex est ꝓparādo ali
qua in eadē natura: ⁊ simplicit quibus
cōpossibil' ē eqlitas magis pñt eē perfe
cte q̄ illa quib° equalitas nō est cōpossi
bilis: qz illoz aliqō necessario est iper
fectum. Tunc cuz ꝓbas de pfectōe crea
ture. R° q aliq̄ sunt neccia ad pfectōem
creaturaz q̄ tñ nō dicūt pfectōnez sim
plicit: ⁊ hoc ē quia creature de se impfe
cte sūt ⁊ sine ill' non pñt hre pfectam p
fectōem quāta ⁊ qualis ē eis possibilis
⁊ iō illa aliqliter supplēt impfectōez cre
aturarum: sicut dictum est supra di. 7.
vbi negatū est q differētia specifica ali
cui° sit pfectio simplicit. Ita dico q per
fectio limitata nō pōt eē tanta i vna na
tura sicut pōt eē in plurib° naturis ordi
natis: ⁊ iō ibi ordo nē hoc ē pfectōis in
eqlis neccius ē ad maximā pfectōem eis
ꝓpossibilez. nō aūt est simplicii necessa
rius ad pfectōez maximā: qz illa potest
eē in nā pfectissima illimitata sine ordi
ne pfectōis ineqlis. Et si arguas q or
do ē pfectōnis: ⁊ ordo videt reqrere in
equalitatē. Rño dico q ordo originis
stat cū perfectōne. ordo aūt ineqlitatis
nō stat cū pfectōe. nō igit ois ordo ē pfe
ctionis. sed aliqs stat cū pfectōe in eadē
natura: ⁊ aliqs non. Ad 3m dico q ali
qñ sup aliquā relacōem cōem fundant
relationes opposite discperātie: sicut si
dicatur assimilans ⁊ assimilatū. ista di
cūt relatōem actiui ad passiuū fundatā
sup hāc relatōem cōem que ē similitudo.
assimilās enī est causans similitudinez
sicut dealbans est causans albedinez: ⁊
assimilatū est causatum fm similitudi
nem sicut dealbatum est causatum fm
albedinem. est igitur hic relatio actiui
⁊ passiui in assimilante ⁊ assimilato sic
videtur in dealbāte ⁊ de albato. sed in
dealbante illud in q̄ fundatur relatio a
ctiui ē absolutū. in hoc aūt. s. in assimi
lāte illud in quo fundat relatio actiui ē
relatio equipantie. Et tale nomē quod
importat duas relatōes tales vnam cō
munem: ⁊ aliā discquipantie. quātuz ad
illā cōem relatōem mutuitatem habet
ad correlatiuum illius relatōis. nō aūt
mutuitatem habet ad correlatiuuz fm
relatōem discquipantie. Ita enam ꝗ coe
quari importat relatōem coeqti ad coe
quans: ⁊ illa eqlitas mutua est. filio enīz
qui coeqtur patri est equalis patri ⁊ eco
uerso. sed alia relatio p modū passiui.
s. accipere equalitatem ab alio illa non
est mutua sed ꝓpetit pcise filio: ⁊ relatō
opposita discperantie. s. coeqre conue
nit patri. i. dare equalitatem filio. ē igit
imago equalis ⁊ ecōuerso: sed sola ima
go coequatur intelligendo duas relatō
nes predictas.

Ecūdo quero

de circūincessione ꝑsonarum
diuinarz. Utrū quelibz ꝑsona diuina
sit in alia: Et arguit q non: qz si quodli
bet eēt in quolibet fm opi. anara. esset
maxima ꝑfusio: q̄ si persone diuine cēnt
in se inuicem cōfuse essent. contra illud
athanasij nec ꝑfundentes personas: nec
sbam sepantes. Et confirmatur rō: da
indiuisibile non distinguit ab indiuisi
bili nisi sit extra illud qō probatur per
phm. 6. phycorz: qz duo indiuibilia si
posita non faciunt maius qz essent vnū
indiuisibile: igit cum ꝑsone diuine sint
indiuisibiles si sunt simul non fūt disti
cte. Preterea. si cū personā esse in ꝑso
na esset distinctō aliqua: q̄ ⁊ ꝓposito. p
batio ꝓsequētie: si aliquid esset in deita
te quod non esset ipsa tunc deitas esset
componibilis vel composita: quod pa
tet per augu. de ciui. dei. 2°. ⁊ ponit di.
8. Ideo simplex est deus: quia est illud

qō hz excepto q persona dicitur relati
ue ad aliā ⁊ nō est ipsa. ergo si persona
habet aliquid in se qō nō est ipsa. ipsa ē
composita vel componibilis. qō est fm
⁊ prius improbatū. Itē in eodē in quo
est filius est filiatio in patre est filius p
positā circūcessionē. ergo in patre est fi
liatio. Et vlterius illud in quo est filia
tio est filius. ergo pater essz filī°. Pre
terea: si pater est in filio ⁊ filius est i pre
ergo pater est in se. ꝓsequētia probatur
per philosophū. 4. phi. Si aer in igne
⁊ ignis in celo. ergo aer est in celo. igit a
simili hic. Et ꝓfirmatur per illud phi
in predicamētis quicquid sequitur ad
predicatū sequit ad subiectū. Et p istas
maximas quicquid sequitur ad ꝓseqns
sequitur ad ans. ⁊ quicquid añcedit ad
ans añcedit ad ꝓsequēs. ⁊ qō est p° prio
re est prius posterior. ⁊ quicqd est cau
sa cause est causa causati. Itē si pater
est in filio ergo deus est in deo ⁊ vlteri°
ergo deus distinguitur a deo. Itē qō
erit ab alio non est in eo. sed filius exit
a patre: vt dicitur Jo. Exiui a patre.
Contra Jo. io. c. Ego in patre ⁊ pater i
me est. Et magister adducit auctoritatē
in littera amb°. aug. ⁊ hyllarij.

Istius questionis

veritas est plana ⁊ certa ex auctoritate
saluatoris in Jo. ⁊ alibi in multis locis
⁊ etiā sanctorz exponētium. Sed vt ali
qualiter possit intelligi tria sunt viden
da. Primo de modo quo persona ē
in persona. Scōo que sit ratio istius
inexistentie. Tertio si iste modus es
sendi in. posset reduci ad modū aliquē
essēdi in. repertū in creaturis loquendo
de illis modis quos ponit philosoph°
4. phi. vel vtrū posset declarari per ali
quē modū qui possit in creaturis inueiri

De primo dicitur

sic q duobus modis potest intelligi ali
quid eē in alio. primo. i. scōm totum si
cut vinū est in amphora vel fm partē.
⁊ hoc dupliciter vel ita q pars sit in a°
⁊ nihil eius sit: vt pes auis in laqueo ⁊
nihil eius est. ⁊ per hoc auis tota dicit
esse in laqueo vel q pars eius sit in alio
⁊ sit aliquid eius. ⁊ per hoc illud cuius
est pars dicitur eē in illo in quo pars il
lius dicitur esse. sicut si aliqō monstruz
habens duo capita ⁊ duo corpora habz
tantū duos pedes tunc vnū diceretur es
se in alio per pedē eius qui est alterius.
Ad propositū dicitur q pater nō est i
filio primo° qō probatur dupliciter. pri
mo qz illud qō est in alio ꝑmo quelibz
pars eius est in eo eque prio. sicut si ter
ra primo est in centro quelibet pars ter
re est eque primo in centro quantū ē ex
se. igitur si pater primo est in filio quelz
pars patris ꝑmo erit in filio. ⁊ ita pa
ternitas est eque primo sicut deitas in fi°
Et ex hoc vltra sicut deitate filius ē de°
ita paternitate filius erit pater. qō ē fal
sum. 2° quia illud in quo ꝑmo est ali
quid videtur quasi ambire illud ⁊ pe
netrare ⁊ continere. idē autē respcu eius
dē cōtinere ⁊ cōtineri. ambire ⁊ ambiri
nō est intelligibile. ergo nē. Oportz igit
q sicut in creaturis dicitur aliquid fm
partē in alio ⁊ nō primo. ita vna perso
na dicatur eē in alia fm aliquid sui nō
est aūt fm aliquid sui qō nihil sit eius i
quo est. qz illud eēt relatio personalis p
sone existentis. ⁊ istud non est ratō qua
persona ē in persona sicut patebit in 2°
articulo. ergo illud est essentia que ita ē
aliquid existentis qō est aliquid eius in
quo coexistit. Et q propter ista essentia
filij inexistentē patri filius sit in patre.
probatur. qz vbicūqz est fundamentum
relationis alicuius ibi est relatio funda
ta in eo. ergo vbicūqz est essentia in qua
fundatur filiatio ibi est filiatio. Distin
guitur tamen de persona que est in alia
⁊ in qua est alia. qz licet persona que est
in alia ponatur in ea nō primo sed per
aliquid sui. i. per essentiaz. tamē persona

Universidad de Deusto Biblioteca

in qua est alia. est in qua primo est alia
i. se tota. quia se tota habet aliquo mo
do rationē ambientis ⁊ ꝓtinentis deita
tem que licet non sit pars per⁹ inexisten
tis est tamen aliquid persone. Contra
illud. prio eē in. non dicit aliquid ad se.
scōm omnē opinio. igitur relationē per
sone ad personam. non relationē ozigi
nis. quia illa non est eiusdē rationis in
extremis. persone autē vniformiter sūt
in se inuicem scōm istos. ergo dicit rela
tionē cōem. sed relatio cōis scōm eandē
rationē fundamenti est in supposito qō
refertur ⁊ in supposito ad qō refertur.
sicut similitudo requirit eandem ratiōz
albedinis in simili qō refertur ⁊ in simi
li ad qō refertur. igitur si illud aliud ad
qō refertur persona inexistens sit tale p⁹
q̄ in ipso sit persona illa. sequitur q̄ per
sona inexistens primo erit relata illa re
lationē ⁊ non per aliquid sui precise. 2⁹
sic. quando aliquid dicitur esse in alio
scōm partē. eodē modo est in isto scōm
partē quomodo ista pars est in isto pri⁹
Exemplū. si homo sit in terra per pedē
sicut pes est in terra localiter ita homo
est in terra localiter per partē. nō autez
si pes est ibi quasi in loco homo erit ibi
sicut forma in materia. ita etiā si albe
do est in homine scōm partē qz scōz fa
ciem eo modo essendi in genere quo est
in facie primo puta vt accidens in sbiec
to. eo inquā modo ē in homine p par
tē quia sicut in subiecto. ergo si filius est
in patre per essentiā que formaliter est i
patre sequitur q̄ filius erit in patre qua
si formaliter. licet scōm aliquid sui. qō
non est esse in. scōm circumincessionem
Respondetur q̄ maioz est vera loquē
do de illo qō est ratio proxima alicuius
essendi in. non autē de ratione remota
essentia autē vt est formaliter in patre
nō est ratio proxima filij essendi in pre
sed remota. proxima autē est vt est sub
proprietate persone inexistentis. Con
tra: hoc cōcedit propositū. quia illud di
citur cōuenire alicui primo. qō nō cōue
nit ei scōm aliquā partē sui. sed scōm q̄
est ex omnibus partibus suis intrinsecis
igitur ita hic cū non sit in persona scōz
istos nisi relatio ⁊ essētia. quicquid con
uenit persone nō precise ratiōe alterius
istoꝝ sed ratione essētie cū relatiōe simul
vel ecōuerso hoc cōuenit sibi pmo. quia
hoc dicit personā fm se totā. Pretea
proprietas persone vt est incōicabilis ñ
cōuenit formaliter essētie sicut essētia ñ
generat nec generatur nō distinguit nec
refertur. nec etiaz eq⁹ proprietas que est
eētie vt cōicabilis cōuenit persone. da
iste est proprius modus essētie vt distin
guitur a persona. qz essētia est vna i trī
bus. persona autē nullo modo nec pmo
nec fm aliquid sui est vna in tribus igī
iste modus essēdi in. quo essentia est in
patre vt quasi forma puta vt qua pr̄ ē
deus nullo modo conuenit persone. qz
iste est proprius modus essentie fm qō
distinguitur a persona.

Quantuz ergo ad istuz articlm
dico q̄ predicatū cōuenit alicui toti pri⁹
vt primo distinguitur cōtra illud qō ē
fm partē: vt dicitur. 5. phi. in principio
qō nō cōuenit ei precise qz parti illⁿ con
uenit. ⁊ per oppositū nihil dicitur pue
nire alicui toti fm partē nisi qō cōuenit
parti ⁊ per partē dicitur de toto. sicē pz
per phm. 5. phi. in eius exemplo. Sana
tur homo qz torax eius formaliter sana
ri dicitur de torace ⁊ primo ⁊ per pñs
per hoc de toto cuius totius torax ē pa
rtale predicatū primo inherens alicui to
ti aliquādo nulli parti ipsius totius iest
aliquando aūt cuilz parti inest. Exem
plū primi. triangulus primo habet tres
angulos rē. ⁊ tamē nulla pars trianguli
loquēdo de partibus integralibus ha
bet hoc predicatū. s. habere tres. Silr
homo primo est risibilis. ⁊ tamen nulli
parti eius primo inest hec passio. ⁊ cō
positū generatur primo licet nulla pars

tius generetur primo. loquendo de isto
modo eius qō est generari. ⁊ ita vniuer
saliter in oibus sbis etherogenijs ⁊ pas
sionibus coꝝ. ⁊ rario est ista qz natura
talis subiecti adequata est tali predicato
quā adequationē notat talis primitas.
sicut patet ex diffinitione vniuersalis p⁹
poste. ⁊ natura illius totius adequati i
nulla parte saluatur. ⁊ ideo eius passio
nulli parti cōuenit. Exemplū scōi est
si ignis sit prio calidus quelz pars ignis
est primo calida. Ita etiā phs. 7. phi. ar
guit q̄ nullū corpus potest a se moueri
primo. qz tunc quiesceret ad quietē par
tis. nō enim primo mouetur nisi mot⁹
inesset cuilibet parti eius. si eni alicui p⁹
ti eius nō inesset motus tunc toti pmo
nō inesset. ⁊ ita est vniuersaliter in sbis
homogenijs ⁊ passionibus coꝝ. qz na
tura ista cui primo. i. adequate cōuenit
talis passio ipsa est eiusdē ratiōis in par
te ⁊ in toto. igitur predicatū adequatuz
tali nature cōuenit cuilz in quo est ipsa
natura. ⁊ ita cōuenit parti. nō igitur p⁹
per rōem primitatis oportet predicatū
qō cōuenit toti nature cōuenire parti. i⁹
mo nunq̄ propter hoc oportet q̄ cōue
niat parti. sed precise quando natura to
tius est eadē in toto tali ⁊ in parte eius.
Ad propositū dico q̄ iste modus essē
di in. nō est per illuz modū quo natura
est in supposito. vel forma in materia. sz
sicut subsistens est in subsistente. sz hyl
la. 7. de tri. c. 6. vbi dicit sic. inesse nō vt
aliud in alio vt corpus in corpore. sz sic
in eē ac subsistere vt i subsistētē vt sit ita
inesse vt ipse subsistat. Subsistere autez
incōicabiliter per se esse cōuenit per
se primo. nō enim de persona dicitur qz
de essētia vel de relatione dicitur. sicut
etiā agere in creaturis vel produci pri⁹
cōuenit suppisito toti. i. nō sibi qz parti
ergo ⁊ subsistere in. primo conuenit per
sone. licet enim natura primo insit pa
tri vt natura in supposito. illa tamen ñ
est subsistentia vel inexistentia subsisten
tis in subsistente sed precise illa inexistē
tia qua totus filius inexistit presentiali
ter ⁊ intime in toto patre cui alludit il
lud Ambrosij in hymno. In patre to
t⁹ filius ⁊ totus in verbo pater. Et tunc
ad argumenta dicte opi. cōtra istud mē
brum. Ad primū dico q̄ illa maioz
est dupliciter falsa. primo qz nō oportet
illud predicatū qō primo conuenit toti
cōuenire alicui parti vt ex determiatis
satis patet 2⁹ qz si alicui parti cōuenit vl
toti ratione alicuius partis nō oportet
alteri parti competere ratiōe cuiuscūqz
partis. ⁊ maxime quando ille partes ñ
sunt eiusdem rationis in integrando to
tum. sicut homo est primo ratiōalis qz
differentia specifica sicut ratiōale pmo
dicitur de specie. primo etiā homo ha
bet actū illū qui cōuenit animali ratio
nali inquātum rationale. s. intelligerē vl
ratiocinari. ⁊ tamen nō equaliter cōue
nit istud predicatum vtriqz parti homi
nis. s. anime ⁊ corpori. forte eniz forma
liter potest dici ō anima ⁊ nullo modo
de corpore. nō tamē dicitur de homine
qz ō anima. quia tūc competeret homi
ni fm partē. sicut esse longū cōpetit ho
mini fm partē qz fm corpus. Et si etiā
intelligere neutri parti ꝓpeteret ita q̄ ñ
posset dici de ea nō tam̄ equaliter se ha
bet vtraqz pars ad inherentiā predicati
totius. nō enim est ita corpus ratio ihe
rentie huius predicati sicut anima ⁊ h⁹
qz ille ptes. s. corp⁹ ⁊ aia nō si ptes eiusd̄
rōis in integrādo totū. sed alia mā alia
forma. mā. n. nō ē rō operādi sicē forma ipsi
toti p⁹opanti. Ita igī in ꝓposito pp pa
trē p⁹eē in filio nō oz cōcedere diuinita
tē esse in filio vel paternitatē illo modo
essendi in. si tm̄ cōcederetur nō oz adhuc
cōcedere ex eq̄. quia nō sunt eiusdez ra
tiōis in persona que includit eas. Et vl
terī cū arguit si eq̄ eēnt in pr̄e ḡ si vnum
formaliter ⁊ reliquū nō vz. sed est falla
equiuocatiōis. qz in ancedente accipien
do i⁹eē in pr̄e accipitur eē in subsistente

Universidad de Deusto Biblioteca

vt pñtialiter: ⁊ in ꝓñte inferet alius modus eẽndi in. qui non est ille modus formalit licet ꝑsupponat illi mõ eẽndi in. vñ ex mõ eẽndi in ꝑ pñtiã ꝓcludit modus eẽndi in. ꝑ iformatõez. Ad 2ᵐ dico q illud nõ ē tñ ꝓtra mẽbꝝ istud de eē in ꝑmo: sed etiaz ꝓtra ꝓclusionẽ ꝓncipalẽ. Ita etiã videt eē impossibile i creaturis q idẽ respectu eiusdẽ ꝓtineat ⁊ ꝓtineat vel rõne ꝑtis ꝓtineat ⁊ rõe totꝰ cõtineat sic q idẽ ꝑmo ꝓtineat ⁊ ꝓtineat. Et iõ rñdeo ad argumᵗ ⁊ dico q iste modꝰ eẽndi in. nõ dicit ꝓtinẽtiaz: sed pñtiã sbsistẽtis in sbsistente. ⁊ ita est vnꝰ rõis in vtroq: quia sicut hoc sbsistens ē pñs illi: sic illud isti.

Quantum ad secundum articulũ

dico q nec eẽntia sola est rõ huius inexistẽtie nec relatio sola.

Primũ ꝓbo q: tunc pī eēt in se qõ est falsuz eo mõ quo intelligit saluator patrez eē in filio: ⁊ filiũ in pre: q: sic inesse req̃rit distinctõem realẽ. 2ᵐ ꝓbo: tũ q relatões oziginis nõ sunt eiusdem rõis in ꝑsonis relatis: ⁊ ita si ille eẽnt formales rõnes eẽndi ꝑsonarũ in se inuicẽ nõ eēt ꝑsone in se inuicẽ vniformiter qõ est ꝓtra ꝑdicta. tum 2°: q: si ꝑ impossibile ipse deus ꝓducẽt aliũ deum nõ eēt iste deꝰ in illo: q: fm dama. c. 5. si eẽnt duo deꝰ nõ possent esse simul: ⁊ ita neuꝰ eēt immẽsus: ⁊ ita nec deus: tñ vere eēt relatio ꝓducentis ad ꝓductum. Tum 3° q: si ꝑ impossibile due ꝑsone essent sine oziginе sz tñ haberẽt eandem essentiam cum distinctõne reali eẽnt in se inuicem: q: non posset eẽntia vnꝰ ꝑsone eē in alia nisi ipa que oino eadez est illi eẽntie esset in ea licet alio modo eẽndi i. Tum 4°: q: in creaturis sũt vere relatões oziginis ⁊ principiantis ⁊ ꝓncipiati: ⁊ tamẽ ibi ꝓpī diuersitatẽ nẽ in ipsis relatiuis neutꝝ ē in alio. Et ex his sequitur cuz nõ sit in ꝑsona nisi eẽntia ⁊ relatio fm cõcin opi. q ambo erũt totalis rõ inexistẽtie: Et ad intelligendũ quõ hoc sit põt accipi exemplũ in creaturis de similitudine. nihil enim est sibi simile sz alteri. sillitudo tñ fũdat sup vnitatẽ in qualitate fm pbm. 5. metaphy. c. de ad aliquid. nec igit sola diuersitas relatiuozũ nec sola vnitas fundamẽti sufficit ad similitudinẽ: sed ambo requiruntur ꝑ se sicut vna causa total: ita hic nec distictio ꝑsone inexñtis ⁊ in qua ē alia: nec vnitas eẽntie ꝑ quam sũt in se inuicem ē tota rõ inexñtie sed ambo simul. Sicut tñ in similitudie ē ꝓncipalior rõ vnitas fundamẽti q̃ distinctio ibi fũdamentozũ ⁊ similit immediatior: ita hic potest poni immediatior ⁊ principalior rõ inexñtie istius vnitas eẽntie q̃ distinctio ꝑsonarꝝ.

Quantum ad tertium articulũ

dico q iste modus eẽndi in. nõ ē aliq̃s istozꝝ modozꝝ formaliter q̃s ponit pbus 4° physicozꝝ. formaliter dico q: oẽs illi modi sũt: ꝑ hoc q ꝓtẽtia est aliq̃d ꝓtinentis quõ non econuerso: vel ꝑ hoc q cõtinens aliq̃d contẽti quõ nõ econuerso. neutra illarum rõnum ē in ꝓposito: quia diuersitas est ibi maior rõ eẽndi in. q̃ vnitas. ꝓtrarium est in ꝓposito: iõ bñ dicit hylla. 3°. de tri. ⁊ ponitur in lra. nam intelligẽtia humana rõnem huꝰ dicti nõ capit: nec exemplũ aliq̃ rebus diuinis ꝓparatio humana ꝓestabit. Colligẽdo tñ ea que sũt perfectõnis in creatura tollendo ea que sunt imperfectionis pñt poni aliqua exẽpla huiusmodi eẽndi in. lz haberi pfecte nõ possint tñ impfecta exẽpla impfecte repñtandi illũ modus eẽndi in. pñt adduci. Primo quidem de illapsu eẽntie diuine respectu creaturarꝝ ad quez illapsum concurrunt simul ũmẽsitas naturе diuiue: ⁊ eius manutenẽtia. circũscribatur: q̃ ab illapsu rõ manutenẽtie: ita q reseruet ratio pñtie ꝓpī imensitatem absq̃ rõne ꝓseruatõnis sine rõne potentie actiue ꝓtinẽtis ad manutenẽtiã. hoc circũscripto sicut deꝰ q: imensus pñs ē omni creature ita tũc intelligeret pñs a licui absq̃ hꝰ q illõ manuteneat: ⁊ i illo cui si ponat vna natura in pñte: ⁊ i illo cui est pñs ꝓpī quã naturã vnam oportet ut ipm eē pñs. erit exemplum ad ꝓpositum de illo modo eẽndi in. Aliud exẽplum ē de aia nõ informante corpus. ꝑ sente tñ corpore sicut in instanti mortis aut de angelo nõ formãte corpus ipi tñ pñte. aut de corpe glorioso pñte corpore nõ glorioso. vel melꝰ exemplũ si poset corpus gloriosum inexistere alij corpori non glorioso eque sbtili. In his oibus eē in. est sbsistentis ⁊ pñtis nõ per informatõnem: nec ꝑ modum partis. Et si in istis addatur vnitas nature q̃ de necessitate nature exigat talẽ pñtiam est ꝑ secꝰ simile. Aliud etiam est exemplũ de potẽtiis aie que si ponant differre ex parte rei: ⁊ cum hoc tñ eē idẽ eẽntie aie de ncãtate vna erit in alia: q: in alia est eẽntia aie cui illa potẽtia est eadẽ: igit distincta aliquo mõ realit erũt indistincta Sed si duo corpora intelligant eē in eodem loco in se inuicẽ si vtrunq̃ istozuz esset per se sbsistens. distinctũ erit in sbsistente presentialit: ⁊ erit exempluz eẽndi in. pre omnibus istis exemplis. Et ad declaratõnem duozum articulozuz precedentium potest addi q in isto modo essendi in. vtrunq̃ extremũ fm eandem ratõnem est in alio: quia hic notatur presentia mutua non continẽtia extremi ab extremo: quia si intelligatur corpus esse in loco hoc est sicut contentum in continente. non eni est hoc mõ. Sed si intelligit duo corpora esse i eodem loco in se inuicem hoc est fm eãdẽ rõnez q: sunt simul: ⁊ simultas dicit relationem communem vnius rationis i extremis: ⁊ si per impossibile circunscribatur locus ⁊ ponatur simul pñtia corporum erit relatio vnius rationis in extremis ⁊ vtrunq̃ in altero sine continẽtia vel vnius ab altero: vel amborum a tertio.

Ad argumẽta principalia.

Ad ꝑmum dico q confusio esset si quodlibet eēt in filio fz opi. anax. q: sic quodlibet eēt in alio sicut pars et sicut videt pbus ꝓponere sibi: sed persona nõ est in ꝑsona sicut ꝑs eiꝰ: ⁊ iõ nõ sequit ꝓfusio. Cum confirmatur ratio per illud. 6. physicozuz de indiuisibilibus. Rꝰ q aut illud est falsum q indiuisibilia quãtitatis nõ sunt distincta nisi differant situ: de quo alias. aut si ē verum nihil est ad ꝓpositum: q: rõ ista que esset ibi non esset in personis diuinis quibus nõ conuenit situs. Ad 2ᵐ dico q deitas est cõis omui sbsistenti in natura diuina ⁊ est aliquid sbsistentis in natura diuina: ⁊ ideo non posset realiter distigui ab aliquo nisi esset aliquo modo componibile. cum isto: quia non est intelligibile q in aliquo subsistente sint plura nisi vnuz sit componibile cũ altero. persona autem non est aliquid cuiuscunq̃ sbsistentis in natura ista. ⁊ ideo licz ꝑsona sit in persona: non tamẽ oportet q sit ipsa vel componibilis ipi sicut oporteret dicere de deitate. Ad 3ᵐ dico q qñ abstractum dicitur esse in aliquo aut de virute sermonis denotatur eē in. sicut forma in informato: sicuz dicitur color est in lapide non significatur esse in sicut pars in toto: sed sic forma in iformato: ⁊ tũc ista ꝓpositio est neganda filiatio est in patre: ⁊ tunc prima consequentia non valet. Aut hꝰ nõ habet de virtute sermonis sz ex vsu sicut dicimus colorem esse in luce non sicut in sbiecto: ⁊ tũc ꝓcedi potest ista filiatio est in patre accipiendo esse in ꝓ inexñtia intima: sicut iam dictum est: nec sequitur vltra igit pat est filius: sed est fallacia equiuocatõnis inferendo ex añcedẽte q̃si in. accipet ibi ꝑ modũ forme. Ad 4ᵐ dico q iste modꝰ arguẽdi

Universidad de Deusto Biblioteca

tenet vbi vera est talis propositio per quā tenet talis modus arguendi. tenet aūt gnāliter p talē ppositōem: dcqd hz aliquā habitudinē ad aliqd hz silez habitudinē ad illud ad quod illud aliud hz habitudinē talē: ista ppositio frequēter vera est i relatiuis suppositōis ⁊ suppositōis: non tn est vlr vera. Sz de isto non dico mō qz argumētū hō pcedit de esse in: qd vt sumit in ppositio notat relatōem cōem. Quantū igit ad rlones cōes: dico q ista ppositio est vlr falsa: puta dcquid ē simile sorti ē simile oi simili sorti. hoc eni includit q aliqd sit simile sibiipi: qz illud cadit sb ista distributōe oi simili: sz ad hō q sit vera oportet addē specificatōem istā oi alij a se. ⁊ tūc vtute talis ppositōis specificātis tenet talis modus arguēdi, pcedēdo nō ꝓuertendo puta non sequtur: sortes ē similis platoni: plato ē silis sorti: igit sortes ē silis sorti: qz ppositio ista ē falsa: dcqd ē simile sorti ē simile oi simili sorti nisi addatur oi simili sorti alij a se: ⁊ tūc nō includit sor. sb ista distributōne nec pt argui ꝓuertēdo ad sortē. sz tm, pcedēdo Sz adhuc talis additio non sufficit ad veritatē talis ppositōis nec ad efficaciā talis argumētātōnis. Sed oportet addere q medium ad quod comparātur extrema sit limitatum fm talem rōem qz non sequitur dcquid ē simul cū a est simul cum omni eo cum quo a. est simil omni inquam alio a se si ipm a sit illimitatum: quia tunc existens parisi cēt simul cum exīte ratōe qz sunt simul cū deitate immensa ⁊ illimitata ad illos: nec etiam omnia ista sufficiunt nisi addatur q medium non varietur vt comparatur ad extrema. Ad ppositū ergo dico q argumentuz non valet qz arguitur conuertendo non pcedendo: ⁊ propositō ꝓfirmās talem modum arguendi falsa est. argumētū tn phy. 4. physi. tenet qz arguit tantuz procedendo ⁊ accipiēdo medium limitatum ⁊ nō varīatū: sed argumētum ē in relatiuis suppositōnis ⁊ superpositōis. vñ nō multū est ad ppositum de eē in. in pposito vt dicit relatōnem ꝓmunem. Ut tn de relatiuis oisq perantie bzeuit dicatur. dico q talis modus arguendi gnāliter nō tenet nisi per rōnem prioris ⁊ posterioris: quod fere ē commune omnibus talibus relatiuis. quicqd enim est pus priore ē pus posteriore. Et vt generali dicatur dequid hz ordinem ad aliqd hēt similē ordinem ad quodlibet aliud ad qd illud habet ordinem talem. ista propositio ē vera in ordine cēntiali non intelligendo conditōnem spēalem ordinis puta mediatōnem vel immediatōnem ppinquitatem vel remotōnem. Quia igitur esse in. ipsi aeris in igne dicit ordinem cēntialem ⁊ similem modum dicit eē in. ignis in celo. tenet illa ꝓnātia pcedendo: ⁊ hoc quia pceditur fm ratōnem generalem ordinis non specificando ordinem mediatum vel immediatū ppinquū vel remotū. vñ non sequitur a. est pater b. b. est pat c. g a. est pater c. vt pat denotat imediatū ordinē ad c. vt ad filiū: sz bñ sequtur vt notat pncipiantē in cōi, put pat extēdit ad auū vel proauū ⁊c. Ad aliud ꝓcedo q deē in deo ⁊ hō pcedit hylla. 7. de tri. Sed cū infertur g deō distinguit a deo. nego ꝓnātiam ppt fallaciā ꝓnātis. h eni ppositio in. nō notat vtutem ꝓfūdendi suū casuale nec hoc hēt: ⁊ iō pōt casuale eius stare pro suppposito aliquo determinato indeminate. Distinguit aūt distribuit terminū huius relatōis ꝓfuse ⁊ distributiue ppter negatōnem inclusam: ⁊ ideo casuale huius ppositōnis non infert terminū huī relatōis. sicut non sequitur deō generat deum: g deus distinguitur a deo ppter similē ratōem. Ad vltimū dico q ex tus filij a pte ē pcessus pducti a pducēte. nūc aūt tal exit nihil phibet qui exit ens maneat i eo a q exit: qz recipit eadē nām cū eo a q pcedit.

Jrca distincti

onē 20. quero vtrū tres psone sint eqles in potētia. Arguo q non: qz tūc sicut pz pōt gnāre ita filio posz gnāre. pbatio huius ꝓntie: tū qz august. ꝓtra maxim li. 3°. si pz nō pt gnāre sibi filiū eqlem ē impotēs g ecōuerso: si nō est ipotēs sz oipotēs pōt gnāre filiuz q p ꝓnā posse gnāre ptiner ad oipotētiā ⁊ ita si filio nō pōt gnāre nō ē eq potens vel eqlis potētie cū pte. tū qz filio nō erit oiscēs si nō sciret gnātōem ptis. nec igitur oipotēs si nō posset i istā gnātōnem pateretur ricar. pino de tri. c. vltio. p bat q non pnt eē plres oipotentes: quia tūc vnus posset facē aliū nullipotētem g a suū videt argui ꝓ ppositio si ponant plures psone diuie eq potētes: ⁊ sic ista ꝓntia ricar. fuit declarata di. 2. p duas vias ꝓsimilib vsq etiaz declo in ppositio de duabus psonis. ꝑmo qz vna psona posz suo velle pducē oia possibilia q est pductis in esse psona alta nō posz ea pducē. eadē eni nō pnt bis tōlū pducī. Et ꝓfirmat ista pbatio qz pz pus ordine originis hz velle creaturarum q̄ si filius ⁊ filio fm hylla. ē potēs p se licet nō a se. igit pus origine q filio pducat itelligit pz pducē: ⁊ ita in isto signo in q filio intelligit debē pducē nulla sūt ibi possibilia. 2° qz oipotēs pōt suo velle ipedire oia possibilia alterī oipotentis si eēt qz non ē necē volūtates eoz ꝓcordare i aliis a sequia ista oia ꝓtingenē volunt ita h non videt necēium eē q voluntas vnus psone concordet in actu volēdi alterius psone: q si dicas eandem eē volitatē eoz ⁊ iō ꝓcordare in alijs volendo candē. Cōtra. forma q̄ est pncipiū agendi si est in plib codē mō ē pncipiū agēdi vnicuiq eoz sic si eēt in vno tm sicut si albedo esset in duab supficieb esset eis principium disgregādi eodem modo sicut si eēt in vno tm. sed si volūtas esset in solo filio esset principiuz volendi cōtingenē lapidem eē: ita q illa voluntate posset filius velle eque lapidez esse vl non esse: igitur posito q sit in patre erit principiuz in filio contingenter volendi vel non volendi lapidem: ⁊ ita quicquid ponatur in patre filius potest eque velle lapidem esse vel non esse: et ita si pater vellet lapidem esse ⁊ filius non. vnus omnipotens faciet aliuz nullipotentem impediendo omnia possibilia volita ab eo. Item prima cā plus causat q̄ secunda propositione de causis. ⁊ 2°. metaphysice. ⁊ primo posteriorum: sed pater dat filio virtutem creandi ⁊ non ecōuerso: ergo pater plus pōt

Contra magister dist. 19. istius in littera. Et adducit august. de fide ad pe. c. 2°. Item august. contra maxim. 3°. ca. probat istam conclusionem tripliciter primo auctoritate saluatoris in euangel. Joh. Omnia que habet pater mea sunt. 2° per ratōnem: quia si non potuit dare potentiam equalem fuit impotens. si noluit fuit inuidus. tertio per simile qz pater corporalis generaret sibi filiū eqlem si posset vel maiorē g multo magis in pposito.

Respōdeo omittē

do potentiam logicam que dicit modū ꝓpositōis ab intellectu facte. ⁊ potentiā metaphysice dictaz qualis est in geometricis fm q ipsi geometre imaginantur punctum esse in potentia ad lineaz ⁊ lineam ad supficiem. hic potentia sumit pprie. vno mō sicut dictū est di. 7. prout est dīia entis opposita actui. Alio fm q significat idē qd pncipiū sicut loquitur de ea phs. 5°. metaphy. c. 9°. Et potentia isto 2° modo sumpta diuidit tur in potentiam actiuam ⁊ passiuam: ⁊ vtrolibet modo sumatur potest intelligi: aut pro ipsa relatōne principij quā significat aut pro fundamēto proximo istius relationis. Ad propositū planum est q in deo oportet ponē potētiā

actiuã cũ sit principiũ efficiẽs ex distictõe 2ª ⁊ de ista loquit magr di. ista. Et hi equalitas potest intelligi dupl'r. aut fm extensiõz obiecto ꝛ possibiliũ ad que se extẽdit po. aut fm intẽsionẽ illius potẽtie in se. Exemplũ: po calefactiua dicitur equalis extẽsiue si ad equalia calefactibilia se extẽdat. (sic dis charitas) ẽ eqlis qꝛ extẽdit se ad oia diligibilia ex charitate fm intẽtionẽ si eque perfecta sit potẽtia ⁊ in eque perfectis actũ possit licet nõ tot possibilia sibi subsint sicut subsint alij potẽtie. vt pz posito isto casu q̃ ponitur di. 7. q̃ calor productione sibi adequata produceret aliquẽ calorem ⁊ iste due equalitates frequẽter cõcomitãtur se. potest tamẽ intelligi vtralibet sinẽ altera. Loquẽdo aũt de equalitate extẽsionis nõ est difficultas nisi de actibus notiõalibus ⁊ de terminis istarum actionũ. quia illi duo termini nõ sunt producibiles ab oibus personis. sed filius a solo patre. spũs sãctus autẽ a patre ⁊ filio.

Unde quo ad hoc dr sic q̃ potẽtia generãdi pertinet ad oipotẽtiaz in patre ñ in filio. Qõ declaratur dupliciter. pmo qꝛ oipotẽtia est ad oẽ qõ nõ includit cõtradictiõem. sed patrem generare nõ includit cõtradictionẽ. filiũ autẽ generare includit cõtradictionẽ. g̃ ⁊c. Preiea 2ª aliter est ꝺ actiõibus transeũtibus ad extra. ⁊ aliter de actiõibus ĩmanẽtibus intra. possibilitas actiõis transeũtis indicatur ex ratõe actionis in se in termino eius. possibilitas autẽ actiõis imanẽtis nõ iudicatur ex his precise. sed cũ hꝰ in ꝓpatione ad agens in quo manet tal actio. cũ igitur generatio sit actio imanẽs possibilitas eius iudicãda est. nõ tm̃ ex seipsa in se ⁊ cũ hoc ex termino eius. sed qꝛ cõpossibilis illi supposito agenti in quo debet manere. est autẽ cõpossibilis generatio patri ⁊ nõ filio. igitur idez qõ prius. 3ª declaratio additur quia dicitur qõ potest i oẽ illud ad qõ habet formaz. sicut ignis nõ dicitur impotẽs: quia nõ potest frigefacere. quia non habet potẽtiam ad frigefaciẽduz. pater autem habet formã cõueniẽtem generationi ⁊ filius nõ. igitur pater nõ est omnipotens si nõ potest generare. nõ autẽ filius est impotẽs si non potest generare. ⁊ ita posse generare pertinet ad oipotẽtiam patris ⁊ nõ ad oipotẽtiam filij. Contra istud. nõ ꝓpando generare ad aliqõ suppositum quero aut illud vt est genitum tanq̃ termini est aliquid ad qõ nata est eẽ aliqua po actiua aut ñ. si sic ergo in quocũq̃ nõ est po ad illud nõ est in eo oipotẽtia. hoc est nõ potẽtia ad omne illud ad quod nata est esse potẽtia. si non ergo in nullo est potẽtia ad illud. ⁊ ita nõ pertinet ad omipotẽtiam patris.

Confirmatões etiam nõ valent. prima nõ quia oipotẽs potest in omne illiõ qõ est terminus potẽtie simpliciter. ⁊ hoc producẽdo illud in eo in quo natus est produci si natum est produci in aliquo vel producẽdo ipsum in se subsistens si nõ est natum produci in aliquo. nõ aũt oportet q̃ possz producere omne tale formaliter in se. sicut potest producere cursum aĩalis in animali vt in homine vel asino in quo natus est esse cursus. sz hꝰ nõ potest producere in se. nec potest formaliter currere. quia tũc per illud verbum neutrum significaretur q̃ talis forma esset in ipso formaliter. licz igitur filius nõ possit formaliter generare vt generatio sit in ipso nec possit principare generatiõem in seipso tm̃ si istud sit imi nus oipotẽtie oz dicẽ q̃ fill possit, principare generatiõz in eo in q̃ nata est eẽ. sicut nõ esset oipotẽs si nõ posset causare intellectionẽ in intellectu potẽtie recipe eã. generare aũt nõ potest aliquo mõ d se a filio nec vt in filio nec in alio. igitur si generare est termin oipotẽtie simpl filius nõ erit oipotẽs. 2ª nõ vz qꝛ qõ habet formã limitatam ad agendum nõ est omnipotens ad agendum sz ei ignis sit potens ignire ⁊ calefacẽ si non possit

frigefacere non eẽt simpliciter omnipotens: quia forma eius limitata ad vnũ actum concludit ipsum non esse simpliciter potentem: ergo filium non habere formam conuenientem omni actõni quam actionem nata sit potentia simpliciter respicere. concluderet filiũ non esse simpliciter omnipotẽtem. Item ista via non saluat quomodo pater ⁊ filius sint eque potentes: quia pat potest in actum generatõis quin per te est terminus potẽtie simplicit; in quem actuz non potest filius: ⁊ ita non erũt eq̃ potentes quãtũ ad extensionem.

Quantuz ergo ad

istũ articulũ dico alit: q̃ potẽtie actiue pmam correlatiuum est possibile: non cõiter sumptum vt opponitur ipossibili quia hoc modo possibile est dcum eẽ ⁊ tñ illud possibile non est terminus alicuius potẽtie actiue: g̃ oz q̃ possibile vt est potẽtie actiue correlatiuũ sumat de terminatiũ hꝰ autẽ non videt nisi fm q̃ Auic. accipit possibile. 6. metaphy. ⁊ alibi frequenter, put opponitur ei qõ ẽ necẽsium ex se: ⁊ tunc cum quodlibet intrinsecum deo sit in se formalit necessarium vel p idẽptitatem cũ essentia que est formaliter ex se necessaria nihil itrinsecum deo erit terminus potẽtie, ppte dicte: si hoc ẽ cũ ad omnia alia ab eẽ tia diuina eandem rõnem pncipij habeant tres psone quia prius intelligit principium illud pducendi creaturas cõicatum tribus q̃ possit hẽ actuz pducẽdi ista alia sequitur q̃ eqlis erit potẽtia tribus psonaz quãtũ ad numeꝛ possibiliũ. Illũ ꝓtũ ãt declarat in. q. illa de ordine pductõnũ extrisecaz ad intrisecas 1ª. ll. q. 1. Et breuit pz ex hoc q̃ si sit pncipium necessariũ respectu vnius pductõis ⁊ ꝓtingẽs respectu alteri pductõis ꝑus est pnm pducẽdi ncẽsium q̃ ꝓtingẽs qcdd aut sit pnm pducẽdi psonas ncẽsse hz ad pductõez illaꝛ. ꝓtigent ãt se hz pnm pducẽdi creaturas ad ipas creaturas. ꝑus igit cõicat trib psonis q̃ possit hẽ actũ rispectu possibiliũ extra. Ex hꝰ appet q̃ potẽtia ẽ eqlis i psonis diuinis nõ tm̃ quãtũ ad extẽsionẽ: sz etiã quãtũ ad intẽsionẽ. siue enim potẽtia accipiat p absoluto qõ est fũdamẽtũ relatõis pnci pij pz q̃ illud fm eãdẽ magnitudinẽ ẽ i trib nõ tm̃ fm eandẽ magnitudinẽ fm qd sz simpl'r sicut dictũ ẽ in. q. pcedẽte de q̃litate magnitudinũ. siue accipiat p relatõe fũdata sup illud absolutũ eadẽ relatõ ẽ triũ ⁊ si quã hz magnitudinẽ eadem ẽ magnitudo illt relatõis i trib: ⁊ ita oi modo ẽ eqlitas potẽtie ⁊ fm extẽsionẽ ⁊ fm intensionẽ. Quod aũt dictũ est de pmo correlatiuo potẽtie actiue q̃ sit possibile itelligẽdũ est de possibili obiectiue. s. q̃ ẽ termin potẽtie non de possibili subiue: qꝛ illud nõ est correlatiuũ ꝓuertibile respectu potẽtie actiue. Nõ enim ois põtẽtia actiua hẽt aliqõ sic possibile sibi corrũdens sz soluz illa potẽtia actiua q̃ est trãsmutatiua. Eqtur igit possibile obiectiue vt correlatm potẽtie actiue. nõ aũt possibile subiue: ⁊ tale est illud possibile de quo adduct est Auic. qõ opponitur ex se necessario formalit. Qꝛ ãt istud differat a ncẽio ex se formalit siue a pducẽte possit ꝓfirmari p phm. 5. metaphy. vbi vult q̃ pncipiũ ⁊ causa ꝓuertũtur realit. oẽ ãt causatũ est aliud a cã: g̃ ⁊ possibile hoc ẽ pncipatũ est aliud fm eũ a pn. Cõfirmat etiam p rõnem potẽtie actiue positã in. 5. metaphy. q̃ ipa ẽ pncipiũ trãsmutandi aliud inquãtũ aliud: g̃ multomagis est pnm pducẽdi aliud: quia non põt causatũ ita esse idem cause sicut actiuuz põt esse idẽ passiuo i creaturis. Sz tunc restat dubitatõ quõ po gnãndi dicat potẽtia: cũ nõ sit respectu alicui possibil fm pdicta. Rño possibile pt sumi ad huc magis extẽdendo nomẽ q̃ vt opponit ncẽio ex se: dicẽdo illud eẽ possibilẽ qõ opponit ncẽio eẽ a se: ⁊ hoc mõ oẽ

originatū eēt possibile. Sed nec sic vi dent sancti cōiter loq: nec etiā phi: ⁊ hō mō posset ꝓcedi filiū eē possibilē qz ori ginatū: ⁊ ita potētiā corrūdentē actiuā huic termino eē potentiā. Uerius tn ꝓceditur filiū esse ꝑncipiatū ⁊ nō possi bilē: in ꝑte ramē conceditur potētia acti ua gnāndi: qz potētia actiua in creatur aliquā dicit pfectōem. possibilitas autē sibi corrūdens q̄ repugnat ncēitati ex se dicit pfectionē. trāsferē igit nomē vniuſ qd significat pfectōem. nomē aūt altiuſ correlatiui qd dicit impfectōez nō trās fertur in se: sz in aliq̄ ꝓmunioze se: vt sic ex pte ꝑducētis dicat eē potētia: ⁊ tn ex pte ꝑducti nō dicat eē possibilitas: sed tn rō ꝑncipiati. Ex hō apparet irrōna bilitas illi⁹ dicti q̄ sb oipotētia de virtute sermonis ꝓtineat potētia gnāndi. non aūt fm vsū sāctoꝝ: qz ⁊si aliqn sāctī vl doctores dicāt potētiā gnāndi eē poten tiā: ⁊ gnāri eē terminū potētie: tn de vir tute fmonis neutra ē vera simplicit lo quēdo de potētia ꝑut respicit terminū possibilē. sed ampliādo rōnem potētie ad rōnem ꝑncipij ꝑut in cōi respicit ꝑn cipiabile. hō mō loquēdo ad questōnē de eq̄litate potētie i diuinis pſonis. R⁹ ⁊ dico q̄ etiā si sunt eq̄les: qz fm mgm di. 7. hur⁹li. Eadē est potētia q̄ pat pōt gnāre: ⁊ filij⁹ pōt gnāri. Sz tūc ista eq̄li tas potētie nō est ad idem sicut si ponē tur eq̄litas potētie in colore ad imutan dum visū ⁊ in sapore ad ūnutandum gu stum. esset quidē ista duo eq̄lis potētie: nō tn habēt eandem potētiam: nec ad idē: ita in ꝓposito loquendo de potētia hoc modo extēsiue ad actū notōnalem eq̄les sūt pater ⁊ filius in potētia extēsi ue ⁊ intēsiue: qz potentia q̄ est in ꝑte ad actū gnāndi est eq̄ pfecta sicut in filio ⁊ ad eq̄lia obiecta: nō tn est hoc modo oi no eadem potētia sicut potētia est eadē q̄ est respectu eiusdem possibilis: ⁊ hoc modo ꝓcedēdum est q̄ in filio nō est ois potētia: vel nō est in eo potētia ad om ne accipiēdo sicut potētiā extēsiue licet in ipo sit oipotētia que dicit potētiam ad oia possibilia. Etsi q̄ras si idem ab solutū est in ꝑte ⁊ filio sup qd fundatur potētia eq̄lis fm extēsionē ⁊ intēsionez etiā illa que est ad intra q̄re non ē potē tia ois eadem in vtroq̄: Rño. dico q̄ ⁊si idē absolutū qd est potētia sit in ꝑte ⁊ filio. nō tn sb rōne potētie quantū ad actū notionalē est in vtroq̄: qz nō est sb rōne ꝓdis ad illū actum: ⁊ potētia siue principium requirit ordinem prioritā tis ad terminū.

Ad argumenta pri cipalia.

Ad pmū dico negādo illā ꝓse quētiam ꝑmam: ⁊ quantuz ē ex forma ꝓñtie. Cū probatur p augu. cōtra maxi minum rñdeo q̄ illud argumētū aug. non tenet p locum intrīsecum quasi p locū a toto in quantitate ad partē totū in quātitate q̄si posse gnāre sit aliquod posse. sed tenet p multas ꝓpositōes sb intellectas: ⁊ hz illud argumētū reduci ad multos sylogismos. hō modo cōcē sit maximinus patrē filium generare iz non equalem. Cōtra aug. arguit: si ge nuit ⁊ non potuit gnāre filiū equalem sibi q̄ fuit impotens. pbatio huius con sequentie ex quo dedit filio deitatē etiā fm maximinum: quia aliter nō esset ge neratio: sz deitatem minorē fm eum de itate patris: q̄ deitas non ē infinita ex se qz infinito non potest esse aliqd maius nec ifinitū pōt minui: ⁊si deitas non est infinita q̄ habēs eam non est oipotens. nihil enī est oipotēs cū oipotētia requirit potentiā infinitā nisi habeat infinitam essentiam. Non igit tenet ꝓñtia h quasi sb ista vniuersali ꝓtineatur istud singu lare: sed qz istud vlse quod est oipotens ꝓcomitatur infinitas ēntie: ⁊ ita cōica bilitas i eq̄litate. Et simlit sequit si pat non pōt intelligē pat non est oipotens: sed non sequit p loduz intrinsecum q̄si intelligē ꝑis sit termin⁹ oipotētie: sed p

ista ꝓpositōes sb intellectas qd nō pōt intelligē nō hz oēm pfectōem simplicit ⁊ tunc non est infinite ēntie ac per hoc nec oipotens. Cum arguitur postea de obliqte dico q̄ scia non requirit ordinē determinatū ad scibilia nec ordinez pōis nec ordinez posteriorīs: qz potest esse si ne respectu pōis vt obiecti siue posteri oris. potētia aūt req̄rit determinatam ordinem ad terminuz vt prioris ad po sterius. ⁊ ideo scientia de necessitate ex tendit se ad omne ens: quia omne ens ē scibile. potentia autem non extēdit se vt ad obiectum ad omne ens: sed tantum ad ens possibile qd quōcūq̄z sumendo possibile natum est esse posterius. Et iō non est ad illud quod non est natum es se posterius: ⁊ ideo non ad illud quod est natum esse in pſona infinita idem illi pſone. Cum postea arguitur p ricar. dico q̄ argumentum valet si po nerentur duo oū per impossibile sicut declaratum est di. 2ª. non autem de du abus pſonis eque potentibus. Cum probatur ꝑmo q̄ vna pſona possz facē alium nullipotentem volendo om nia possibilia ⁊ ponendo ea in esse. dico q̄ non potest velle ista alia pſona non vo lente ⁊ ita nō ponerent in esse ab vna p sona alia pſona nō volēte ⁊ ea in eē po nente. Sz sicut i eodē instanti nature i alligitur tres pſone hē principiū suffi ciens ponendi ea inesse ita in eodem in stanti intelliguntur habere actum q̄ po nuntur ista inesse. Sed si ponerentur duo oū vnus ꝑpa actōe posset omnia ponere in esse: ⁊ aliuſ non posset ꝓdu cere ista eadem ꝓductione: ergo vel ista eadem non posset ꝓducere ⁊ ideo non esset omnipotens: vel posset ꝓdu cere illa alia actione: ⁊ ita idem posset bis accipere esse quod est impossibile.

Ad secundam ꝑbationē q̄ vnus om nipotēs posset impedire alia volita ab alio. dico q̄ illa ꝓbatio bona ē de du abus voluntatibus: quia per impossi bile habens suam voluntatē posset vti ea contigenter ad quodlibet aliud obie ctum a se. non sic autem est de duobus habentibus eandem voluntatem: quia ꝑpter eandem necessitatem est vn⁹ vsuſ voluntatis ꝑpē quam volūtas est vna Et ideo non pōt vna pſona ista volūta te velle ⁊ alia non velle: sicut non potest vna pſona habere istam voluntatem ⁊ alia non habere illā. Cū obijcit ꝓtra istam rūsionem de forma que est in du obus q̄ sit ꝑncipium operandi eodem modo vtriq̄z sicut si essz in vno solo: cō cedo q̄ filius non quasi naturaliter vel coacte vult voluntate ista: quasi pater volens ꝓcōminauit filiū ad volenduz idem ⁊ non sit in potestate filij idez vel le sicut erat in potestate patris. Sed in eodem instanti nature pater et filius in telliguntur habere voluntatem ⁊ eque libere quemlibet actum volendi habe re vt est illius obiecti sicut si alius non haberet istam voluntatem. Est igitur illa forma cuilibet habenti ꝑncipium vniformiter operandi sicut eēt si ille so lus haberet eam. sed non ē alicui habē ti ꝑncipium operandi: ⁊ alij ꝑnci pium non operandi operatione que est eadem illi voluntati sicut ista non ē ea dem voluntas ⁊ non voluntas. vnde necessitas illius consequentie. si pater vlt hoc filius vult hoc. non ē contra li bertatem volitionis filij. sicut nec ꝓtra libertatem volitionis mee ē ista cōseq̄n tia si volo volo. ita nec ibi si pater vlt a. filius vult a. quia idem velle ē patris ⁊ filij. Ad aliud de causa prima ⁊ se cunda responsum est di. duodecima. q̄ ista ꝓpositio veritatem habet ꝓpē aliam virtutem siue vim causandi in causa prioz ⁊ posteriozi ⁊ illa que est prioz ē ꝑncipalioz. ⁊ hoc fallit in pri cipio prioz fm originem ⁊ posteriozi in quibus est eadem vis vl virtus cau sandi respectu tertij cui⁹ vis est in pro posito. ⁊ iō in proposito nō vz.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Jrca distincti

onē. 21. quero. Utrū hec sit vera. solus pr̄ est deus. Q: sic solus deus qui est pater est deus. g̃ solus pr̄ est deus. añs p3. q: solus deus qui est pr̄ est trinitas. 2ª pbat per sile q: sequit solū aial qd̄ est hō currit g̃ solus hō currit. Itē solus deus est pr̄ g̃ solus pr̄ est deus. añs p3 per exponētes. 2ñª pbat per cōuersionē exclusiue. Itē solus deus ē deus. g̃ solus pr̄ est deus. 2ñtia probat. q: añs infert vtrāq: exponentē 2sequentis. ⁊ q̃ inferat exponētem affirmatiuā probo q: sequit solus deus est deus. g̃ ois deus est deus. ⁊ ita pater est deus. g̃ sequitur affirmatiua exponēs cōsequēs. Sequitur etiā solus deus est deus. ergo nō alius a deo est deus. ergo nō alius a patre est deus. probatio huius 2ñtie hic videtur fallatia cōsequētis alius a deo. ergo alius a patre. ergo arguēdo negatiue eodē ordine erit bonū argm. probō assumpti q: si alius a deo inferret aliuz a patre hoc cēt propter distributionem termini relationis diuersitatis: sed non distribuitur. probatio. q: tunc cēt ois. propositio falsa vbi predicaret relatiuū diuersitatis de aliquo. puta quecūq: talis homo est diuersus vel aliud. datur enī hic intelligi correlatiuū primū huius relatiui. ⁊ per 2sequēs sequētur q̃ homo esset alius ab alio. Et si terminus relationis distribuatur sequitur q̃ sit alius a quocūq: alio. igitur alius a se. Oppom p3 per Aug. 6. de tri. 8. c.

Ad questionē

potest fieri distincē sicut distinguitur cōiter ⁊ bene q̃ solus potest teneri cathegorematice ⁊ syncathegorematice. solus quippe significat idē qd̄ nō cū alio sicut p3 per phm pri° elēcō 2. Ista autē negatio associationis potest intelligi determinare aliquid i se siue in natura rei. vel determinare aliquid vt est extremū cōpositionis in habitudine ad aliud extremū. puta negando associationē alterius ab isto in recipiēdo predicationē talis predicati. Primo modo nō admittitur in diuinis hᵒ nomi solus. q: nihil est ibi solitariū. 2° modo cōceditur quandocūq: nō associat sibi cto aliquid de quo dicatur idē predicatū. ita nō est predicando cēntiale de personali q: cēntiale cōuenit alij ab isto in cluso: ⁊ iō talis propositio negatur.

Declaratio istoz. i. qualiter syncathegorema disponit extremᵐ intellectᵘ componētis ⁊ diuidētis respectu alterius extremi. Et qūo differat syncathegorema ab intēsione 2ª. ⁊ quomodo diuerse determinationes syncathegorematice inse differunt. longū tractatū requireret. sed nō oportet hic imorari propter aᵐ magis necessaria. Probatur etiā falsitas dispositionis proposite per illā cōez regulā i sophismatibus affirmatiua exclusiua infert vniuersalē affirmatiuam de terminis transpositis. igitur ista. solus pater est deus. infert istā. ois deus ē pater. vel omnis persona diuina est pater. Regula ista probatur ex rōe exclusionis que videlicet notat precisionē in illo cui additur respectu alterius extremi siue precisam cōmensurationē. i. q̃ alterū extremū nō excedat illud. ⁊ hoc notat ista vlis affirmatiua de terminis trāspositis. ⁊ maxime in terminis cōibus. vbi potest vtrūq: extremū accipi vlr.

Probatur ēt logice per vnā propōnem que exprimit totū intellectū exclusiue. Ista enī tm̄ homo est risibilis 1z ponat cōiter habē duas exponentes. sufficienter tamē exprimitur per istā. nullus nō homo est risibilis. ex qua sequit nullus risibile est ñ hō per conuersionē. Et vltra igitur nullū risibile nō est homo. p illud scōi pyarmenias ex negatiua de p̄dicato infinito sequitur affirmatiua de p̄dicato finito ⁊ negatiua ō p̄dicato ne gato. Qō probatur per primū principium de quolz affirmato vel negato nē. ⁊

hoc in predicatis simplicibus. q: negando istam 2ñaz negātur vtraq: opposita ab eodem. ⁊ vltra g̃ omne risibile est homo per equipollentiam a primo nē.

Dic aliqui instant quasi vno correlati ab incluso aliud non excludit. q: vnuz ē 2 de intellectu alterius. q: posita se ponant nē. ⁊ sunt simul natura. Sed hᵒ est 2 intentōem philosophi p̄mo phy. argumentem ibi si tm̄ principium est p̄nicipium non est. g̃ correlatiuum nō ē de intellectu correlatiui sicut aliqd̄ eius. puta pars cēnti alis vel integralis. 1z sic aliquid ad quod terminat intellectᵘ eiᵘ. ⁊ tale est sufficienter diuersum ab iclusso quanta diuersitas requirit ad hoc q̃ ipsū exclud̄at.

Ad primum argumentū

añs distinguit fm cōpositionem ⁊ diuisionem. sicut ista ois hō q̃ est albus currit sensus cōpositōis fallus est. q: ibi dᵒ determinat ad standū p patre p istā implicatōem q̃ est pat. sicut determinatur homo ad standū p homine albo in sensu cōpositōis ibi homo qui est albus. ⁊ tunc 2ñia tenet. Sensus tm̄ diuisionis vis est. q: tūc enunciant duo p̄dicata ō eodē 2bjecto. de quo ambo sūt vera. s. de deo esse patrem ⁊ esse deū. quasi enū cūrent ista duo in duabus ppositionibus cathegoricis copulatis sibi inuicem quarum neutra specificaret alterā: ⁊ tē 2ñia non valet ab inferiori ad suum superius cū exclusione. Et si obj̄cit q̃ similis 2ñia tenet in creaturis in sensu diuisionis. Respōdeo si cōe idem innumeratum possit cōpetere pluribus inferioribus non teneret illa 2ñia in sensu diuisōis. tenet. n. precise q: illud animal qd̄ est rōnale diuidendo ñ est aliud ab animali quod est rationale in cōponendo.

In ppositio aūt ratio illa non tenet. q̃a iste idem deus qui ē pat in sensu cōpositōis nō est filius qui distinguit a patre. Et ita deus q̃ est pat in sensu diuisionis potest dici vere de aliquo de quo nō dicit in sensu cōpositōis. nō sic autē de aliquod quod est homo. q: illud in sensu diuisionis de nullo vere predicat de quo vere ñ predicat idē i sēsu cōpositōis vl eᵒ. Et ideo predicatur ibi indifferenī non sic hic cum nō sit idē antecedēs scōm cōpositōem ⁊ diuisionē. Aliqui etiam distinguūt principalez ppositionē quasi ista solus pater est deus possit habēre sensum cōpositionis falsum ⁊ sensum diuisionis verum adducētes illud p̄scia ni 2° cōstructionū iter exigens ⁊ exactū cadit aliquid medium. Sed istud non est logice dictū nec grāmatice. logice nō q: tūc ñ posset aliqd̄ cōtrahi vel deminari per aliquā contractōem vel determinatōem. quantuncūq: n. immediate adderet alicui determinatio cathegorica vel syncathegoraᵗᵃ vt homo albᵒ currit vel omis homo albus currit adhuc restaret distinguere sicut hic in sensu cōpositōis ⁊ diuisiōis. ⁊ in vtroq: sensu restaret vlterius distinguere. ⁊ sic in infinitū. nec posset aliquis sensus determinate exprimi. nec docuit philosophᵒ in talibus multiplicitatem fm cōpositionez ⁊ diuisionē. sed tantū in illis vbi eadez materialia cōposita ⁊ diuisa diuersum sensū faciūt. ista aūt materialia ois hō currit vel ois hō albus currit cōposita ⁊ diuisa nullum alium sensum faciunt secus est hic iste videt nūc me currere. cōponendo nūc aduerbiū cum verbo p̄cedente vel sequēte. Nec etiam est dictū grammatice quia exigens ⁊ exactum dicūtur constructibilia quorum alterū dicitur a pueris regere alterū ex vi aliq̄ non est autē syncathegorematicū 2strūctibile respectu cathegorematici quasi vnū regat aliud ex aliqua vi. Et ideo licet hic cadat medium vel implicatio media cappa soz. i. cappa que est soz. nō tamen hic homo albus ⁊ omnis hō albus. Ad scōm dico q̃ illa non est sua conuersa nec illa 2ñia tenet sed est falla

Universidad de Deusto
Biblioteca

ꝓñtis. qz ſic ꝓbatũ ē i ſolone qõis exclu
ſiua ē ꝑuertibil cũ vli affirma° de teris
trãſpositis. g̃ iferre excluſiuã ex excluſi°
de ĩis transpositis equaleret illatõi vlis
affirma° ex vli affirma° de teris trãſpo
ſitis. In tali ãt illatõe vlis ex vli ē falla
ꝓñtis. ois hõ ē al'. g̃ oē aial ē hõ. a ſupio
ri ad ſuũ inferi affirmando. Ita eſt ĩ ꝓ
posito. Et ꝓbat qz ſp ex vi fmonis ꝓce
dit ab inferiori ad ſupi cũ diſtributõe.
Predicatũ. n. vlis affirma° nõ notat eē
ꝑuertible ſed ſtat q̃ ſit ſupi ad ſbz ex di
ſtributõe ſbi vlis nõ ſequit diſtributio p̃
dicati reſpectu eiuſdez. nec p̃t ſeq diſtri
butio p̃dicati reſpectu inferioris ad ali
qd ſi ñ ſequit diſtributio p̃dicati reſpectu
ſupiori ad illud. arguẽdo g̃ ſic. oē b. ē a
g̃ oē a. ē b. eſt falla ꝓñtis. qz ex diſtributi
one eē qõ notat eē inferi ñ ſequit diſtribu
tio ſupioris. ⁊ hoc reſpectu p̃dicati qõ
notat eē iferi ad p̃dica' ſupi ſz ē falla
ꝓñtis. ſic arguēt ois hõ eſt aial g̃ oē aial
ē ſor. Sz cũ ꝓbat i° ꝓ° p ꝑuerſionē, ppõ
nis excluſi°. R° ñ ois illatio in ĩis trãſpo
ſitis notat tãtã vnionē extrẽorꝫ q̃ta hĩ
p̃t virtute p°. vñ vlis nega° nõ ꝑuertit
ĩ pticulare negatiuã ĩ ĩis trãſpoſitis. lz i
ferat eã. Ad ꝓpoſitũ dico q i° de imis
trãſpoſitis q̃ tm capit de itellectu exclu
ſiue affirma° q̃tũ aliq̃ p̃t cape de eis trã
ſpoſitis eſt vlis affirma° ſic ꝓbatũ eſt i
2° rõe ad ſolutõem ꝓncipalẽ. g̃ tal exclu
ſiua affirma° ꝑuertit in vlem affirma'
⁊ pari rõe ex° vlis affirma° in excluſiuã
affirma'. Et ſi obꝗciat Ar'. male docu
it ⁊ inſufficiẽt ꝑuerſiões ñ docẽdo vlez
affirmati' ꝑuertendã in excluſiuã affir
matiuã. R° q ꝑuerſiones docuit pp
pficiẽdã ipfectõem ipfectozũ ſyllozꝫ. nõ
aũt excluſi° alium locũ tenẽt i pficẽdo
ſyll'm ipfectũ q̃ aliq̃ idiffinit ⁊ ñ excluſi°
qz ñ aliã ꝓcluſionẽ iferret q̃ prius ifere
bat in ſyllo ipfecto. Et iõ bñ ⁊ ſufficienẽ
docuit ꝑuerſiões q̃tum neciuz ſibi fuit
ad ꝓpoſitũ. Ad 3'm dico q ex negatia
exponente añs ñ ſequit neg° exponẽs ꝓñs
Cũ ꝓbat qz ñ ſequit ali' a deo. g̃ ali' a pte
ne'. qz i° ꝓ° ē bõa. Et cũ vltert' ꝓbat q
timin' h' alicatis nõ diſtribuit. qz tẽ cõ
ipoſſibilitas enũciãdi tale rĩm de aliq̃
ſe acceptũ vt cõe eſt nõ refertur. qz exã
vt cõe eſt abſtrahit ab omnibus relatis
ſiue termis relationũ. qz rio realis ñ eſt
niſi diſtincti ad diſtinctum. ſed ſi vt ſic
referretur opozteret ibi dare terminum
ſibi relatum diſtinctũ. Et ideo nõ refer
tur ad aliquid eiuſdem rõnis cũ relato
ſed refert ad aliq̃d alterius rõnis refert.
igĩ tale relatiuum tm̃ p ſuo inferiori ſi
cut ſile nõ refert p ſili in cõi ad ſile ſz p
aliquo inferiori quod põt diſtingui a ſi
mili ad quod refert. ita ẽt ē de differẽti.
nõ. n. refert ad differẽs in cõi quaſi ad p
mũ correlatiuuz quaſi eſſent duo extre
ma ꝑma relationis. ⁊ vtrũq̃z cõſimuz
ad oñe differens. ſz differẽs eſt differẽs
ab hoc differenti. Et ſi obꝗcias q relati
uũ debeat ꝑmo intelligere ſuuz correla
tiuum cõe. R° nõ eſt tale correlatiũ
eius vt cõe niſi ipſum vt ſumptũ. p ali
quo inferiori. p quo diſtingui poteſt a
correlatiuo. Exemplum huius eſt in re
bus. quia ſi tota natura ignis eſſet i v°
indiuiduo illud indiuiduum nõ poſſet
generare. quia ſi ſic tũc generaret alium
ignẽ i quo eſſet tota natura ignis ⁊ eẽt
quaſi due ſpẽs ignis quod eſt impoſſi
bile. Et tamẽ nũc in vno indiuiduo na
tura ignis eſt ratio generandi. qz habet
vnitatem ſufficientẽ p principio actiuo
⁊ diſtinctõem ſufficientẽ. Ita hic ſilitu
do bene eſt ratio alicui referendi vel ter
minãdi relatõem. ſed nec refert nec imi
nat niſi accipiatur p diſtincto in quo ſit
ita q nec vnitas nec diſtinctio eſt per ac
cidẽs ſed vtrũq̃z per ſe reſpectu talis re
latiõis. ſicut dictũ eſt i. q. de circuniciſi
one. Nõ. n. ſequit nõ alius a deo. ergo ñ
alius a patre. ſed in affirmatiua eſt bõa
ꝓña ratione diſtributionis termini bu
ius relationis, ꝓpter negationem inclu
ſam in ratione alicatis. Ad aliꝫ p
bationem cũ dicitur ſolus deus. g̃ ſolus

p̃ vel ſol' ſili'. Rñdet q ſbm excluſ' p̃t ꝓ
pari i ad excluſionem vel ad predicatũ. p°
habet ſuppõnem ſimplicem qz excluſio
fit ab eo ratione ſignificati. 2° mõ habz
ſuppoſitionem pſonalẽ qz predicatum
attribuitur ſibi p ſuppoſito. Contra
illud. vnum extremum in vno actu cõ
ponendi ⁊ diuidendi hẽt rationem vnã
fm quam accipitur reſpectu alterius ex
tremi. quia diuerſe rationes accipiendi
idem extremum reſpectu eiuſdez termi
nõ videt ſtare cum vnitate actus cõpo
nendi. Et ſi dicatur q reſpectu excluſi
onis ſupponet ſibi vna ratione ⁊ vt ac
cipit ſub excluſione reſpectu p̃dicati ſup
ponit ſub alia ratione. Cõtra ſubiectũ
non diſponit reſpectu ſue diſpoſitionis
ſed reſpectu predicati. ⁊ ita precise habz
illam ſuppoſitionem quam intelligitur
habere reſpectu predicati vt accipitur
ſub vna diſpoſitione. Ideo dico ali
ter q ſubiectum affirmatiue excluſiue
ſupponit confuſe tantum ſicut ⁊ predi
catum vniuerſalis affirmatiue. quod p
bat ex ꝑuertibilitate eaꝫ. ⁊ ſb ĩio ſic ſtã
te excluſe tm̃ ñ lz deſcẽdere. Poſſet tm̃ di
ci i ꝓpoſito alr q̃ i creaturis. vz q deus
ſb excluſione ſtat. p hoc deo q̃ cõis eſt tri
b' pſonis. q̃ rñſio tacta eſt di. 4. p q̃ ſtet
ibi ſbm ds ē pi ⁊ filij ⁊. ſ. ſ. ⁊ poſſet etiã
valẽ di. 12. qd ē illud ſbm cui p° ꝑueit a
q̃ reſpẽ creaturaꝫ. qz h ds vt ē hac di
tac ds ñ intello aliquã pſõalẽ, ꝓpetatẽ
lz oẽ p̃dicam qõ vez ē de h° p̃dicato p° ve
z ſit ds pre p ſe lz ñ ds ſo° pre lz ds ſi. ⁊. ſ. ſ.

Jrca di. 22. qro vtrũ ds ſit noiabilis a no
bis viatoib' aliq̃ noie ſignifi
cãte entiã diuinã vt h°. Dic di q ſic ds i
talr a nobis ita põt ⁊ a nobis noiari fz
ſi q diuerſimo° aliq̃ aſſerũt de cogniti
one dei ab itellectu viatori ita ꝓñt dñt
diuerſimode de poſſibilitate ẽt noiandi
deũ. ⁊ q negat ꝓceptũ vniuo' deo ⁊ cre
ature ⁊ põt dnos ꝓcept' analogos q̃rũ
. ſ. ali q̃ ē creatu° attribuit alteri illi. ſ. q̃
ē dei dic fz hoc ꝓñt q de' ē noiabil' a vi
atore noie exꝑmẽte i'm ꝓceptũ analogũ.
Sz ꝑ iſtã põem ſpãlr arg°. Quia ois cõ
cept' real' poſſibil' hẽt de eẽn° dia nat' ē
fieri in itellectu vtute i' eẽn°. ꝓbat qz qd
cũq̃z obiñ itellibile mi'm natũ ē facẽ i itel
lectu ꝓceptũ oẽm realẽ poſſibilẽ hñt de
eo ſz fz iſtos tm̃ vnic' ꝓcept' real' nat' ē
hñt de eẽn° dia vtute e' lz itellẽs negoci
ãs poſſit plres ꝓcept' cãre ⁊ fabricare cir
ca idẽ obiñ. g̃ qdcunq̃z obiñ p̃t facẽ ꝓce
ptũ realẽ in itellectu de deo p̃t facẽ illuz
vni'm quẽ ꝓceptũ i° eẽn° eẽt nata ds ſe fa
cẽ: ſz i° vnic' ē h' eẽn° vt ē hec. g̃ qdcũq̃z
obiñ faciat aliquã noticiã de deo i intel
lectu nõ faciet fm opi. iſtã ꝓceptũ e' vt
ē hec eẽn°: ⁊ ita noiabil' ē a viatore no°
ſignificãte hãc eẽntiã vt hec.

Dõt dici breuit ad q̃onẽ q iſta
ꝓpõ cõis multis opi. q. ſ.
ſic intellr ita ⁊ noiat ſla eſt ſi itelligatur
p̃ciſe. qz diſtinctũ p̃t aliq̃d ſignificari q̃
itelligi. qd vẽ pſuaderi ex hoc. qz cũ ſba
ñ ſit intelligibil' a viatore niſi in ꝓceptu
cõi entis ſic, ꝓbatũ ē di. 3. ſi nõ poſſet di
ſtictũ ſignificari q̃ itelligi nll'm nomen
ꝓpoſitũ a viatore ſignificaret aliquã rez
de gnẽ ſbe. ſz ſic p̃ciſe ꝓcipit ab itellectu
viatoris aliq̃ ꝓpetas a q̃ iponit nomen
q̃ ꝓpetas cõit exꝑmit p ethimolo'm nois
ita p̃ciſe tal' ꝓpetas ſignificaret p nomẽ
puta p hoc nomẽ lapis ñ ſignificaretur
aliq̃d de gnẽ ſbe ſz tm̃ aliq̃d ds gnẽ actõis
puta leſio pedis quã exꝑmit ethimo° h°
nois ⁊ fuit rõ a q̃ iponebat nomẽ. ita p̃t
argui de oib' alijs noib' ipoſitis reb' ds
gnẽ ſbe q nll'm eorꝫ ſignificat aliq̃d niſi
ꝓpetatẽ accñtalẽ aliquã q̃ intelligebat
ab iponẽte. vel oz dicẽ q ipſe diſtictius
noiabat ſbam quã itellexit. Qual'r aũt
hoc ſit poſſi° p̃t itelligi ſic fm viã aug.
6. de tri. c. 5 q̃ ꝓbat ꝓpõem i oi cre°. nã
ꝓcipiũt ab aliq̃ multa accñtia ꝓcurrẽ° i
eos. puta tal' q̃litas ⁊ tal' q̃titas. ⁊ ꝓbat
neu'm illorꝫ eẽ alterꝫ. qz vtrũz illorꝫ ma
net ſiñ alio. ꝓbat et 2° vtq̃ illorꝫ aliq̃d
alio eẽ ſbm cõe. qz vtrunlz illorum põt
deſtrui ñ deſtructo ali. g̃ aliq̃d ⁊ 2

Universidad de Deusto
Biblioteca

concludit esse sbm vtriusq; vt quãtita
ti ⁊ qualitati. illud autem quod subest
nõ cõcipitur i cõceptu quidditatiuo ni
si entis vel huius entis. Et tamẽ frequẽ
ter accidit q; talis qualitas ⁊ talis quã
titas cõiungũtur in aliquo ⁊ alibi non
cõiungũtur. ⁊ hoc ñ est ex natura quali
tatis ⁊ quãtitatis vt pzeostensum est su
pra cõcluditur. igitur q; hoc est ex natu
ra illius tertij in quo fundantur ambo
ista. nõ autem cõiungũtur talia in isto
tertio qualia in illo. Ex quo etiaz diuer
simode ꝓiungũtur in diuersis ꝓcluditur
substratum istis eẽ diuersum a substra
to illis. ⁊ ex hoc cõcluditur tertium illõ
esse aliud ab alio tertio. ergo cognoscit
aliud tertiuz eẽ substratum. ⁊ similiꝗ q;
sit aliud a subiecto alterius. Neq; enim
cognosco distincte q̃d sit in se nisi q; sit ẽs
vel res affecta talibus accidẽtibus. vnõ
vlterior cõceptio quaz possint ꝏ illo ha
bere q̃d sit est res aliqua habẽs talia ac
cidẽtia ⁊ relatões. Ad ꝓpositum g̃ ñ
accñtibus sed isti alij sic distincte quicq̃d
sit quod est cum istis ꝓiũctis que intelli
gũtur imponitur nomẽ aliquod. illud
videtur eẽ ꝓpzium signum huius sb̃
ratõe qua hoc. ita q; imponens nomen
ĩtendat illam eẽntiam de genere substã
tie significare. ⁊ sicut ĩtẽdit significaꝛ ita
nomẽ quod imponit est signum ⁊ tamẽ
ipse nõ intelligit illud distincte quod di
stincte intẽdit significare per hoc nomen
vel per hoc signum. Exemplũ eẽt etiam
si q̃s imponerz characteres hebzeos ne
sciens voces hebzeas in particulari sci
ẽs tñ q; aliqua vox est pzima aliqua se
cũda ⁊ aliqua ĩtia iponeret sic. aliqua ẽ
ꝑma ⁊ quecũq; sit illa volo q; significet
tali noie vel tali characteꝛ. illi characte
res eẽnt signa illarum vocum hebzeaz
quas aliquis hebzeus distincte cognos
ceret obiectis sibi talibus signis. non he
bzeus autem ⁊ si cognosceret q̃d signifi
caret per istas figuras. nõ tamẽ illud qõ
significat distincte cognosceret. sed tñ i
rõe p̃ vocẽ vel secũde. Breuiꝗ igitur
dici potest q; ad minus noia multa im
ponũt q̃ significãt deuz i cõi. qz sic nãtu
põt cõcipi a simplici viatoꝛ vt pz di. 3. I
si verum est q; distinctius potest signifi
cari q̃; cõcipi potest deus noiari a viato
re noie significante hãc eẽntiam. Quic
quid sit de istis verisimile est deũ noiari
tali noie. ⁊ hoc siue illud nomẽ sit ipsi
tum ab ipso deo vl ab angelo cognoscẽ
te ipsum deũ vel a viatore. verisimile ẽ
. n. q; multa noia sint in sacra scriptura
distincte illam eẽntiaz significãtia. sicut
iudei dicunt de noie dei quod vocãt te
tragramatõ. Et videt deus dicere exo.
3°. hec dices filijs isrl qui est misit me ad
vos. hoc nomen mihi est in eternũ. Et
ca. 6. Ego dñs qui apparui abrahã ꝛc.
nomẽ meum adonai nõ indicaui eis.
Est ergo deus nomiabilis a viatore no
mine significante ꝓpziam eẽntiam vt ẽ
hic eẽntia. qz viator potest vti illo sig
⁊ intẽdere expzimere significatum illus
signi siue ipse imposuerit illud signum
siue ali q̃cũq; q̃ cognouit significatũ. ⁊
tali etiã signo potest viator vti tanq; no
mine. cet nõ potuerit illud imponẽ tã
q; signum. Si autem ista ꝓpõ ẽt ve
ra q; nullum nomen potest alicui iponi
distinctius q; intelligatur. hec tamẽ ẽ fal
sa q; nullus potest vti noie distinctius si
gnificante rem quã ipse possit intelligeꝛ
Et ideo simplr cõcedendum est q; mul
tis nominibus vti potest viator expmẽ
tibus essentiam diuiam sub ratõe essen
tie diuine.

Ircadistinc.

23. quero vtrũ psona scõz
q; dicãt aliq̃d cõe patri filio
⁊ spũi sctõ dicat pzecise aliquid scõe itẽ
tionis. Qz non ꝓbo. qz psona est ter
minus ꝓductõnis realis. ⁊ adoratur. se
cũda int tio non terminat ꝓductiõem
realem. nec adoraꝛ. g̃ ⁊c. Pzeterea tri
nitas in diuis nõ est tñ cõceptuum sed

rerum contra errorem sabelli. Cõtra.
omne commune pluribus vniuocum ⁊
distinctum ⁊ plurificatum in eis dicit de
ꝑ fm aliquam rõnem vniuersalis. pso
na est cõe vniuocuz patri ⁊ filio ⁊. s. s. ⁊
plurificatum in eis etiã fm Augu. 7. d̃
trini. c. 4. vel. 26. g̃ dicit de eis fm aliquã
rõnem vniuersalis. Et si dicat aliquam
intentõem scõam vere ẽ in diuinis aliq̃
ratio vniuersalis qõ nõ videt inconueni
ens. si vo dicat intẽtõem ꝑmã erit in di
uinis vniuersale reale cõe. ⁊ ita aliq̃ rea
litas potẽtialis qõ videt inconueniẽs.
Dic dicit q; psona tñ dicit intẽtõem se
cũdã. qz sicut indiuiduũ i dicit natura ita
suppositũ in nã sbali ⁊ psona in nã itel
lectuali. sed indiuiduũ ⁊ suppositũ dicit
tñ rem scõe intentõis. g̃ ⁊ psona dicit
tñ rem scõe intẽtionis. Confirmat
rõ. qz nã in qua sunt ista. vt eẽntia non
est de p se rõne istorum. ponit enim in
diffinitiõe istorũ vt additum. igĩ nõ va
riat rõnes formales istorũ. Itẽ dicẽ
dicũ de pluribꝰ dicit de eis. fm rõem ali
cuꝰ vniuersalis. g̃ si psona significet rez
ꝑme intẽtionis cõem tribꝰ. illa dicet de
eis sub rõe generis gnãlissimi. aut alicꝰ i
termediꝰ. aut fm rõem spẽi spãlissime.
quoz opposita sũt manifesta. q; non sit
spẽs spãlissima manifestũ est. qz tũc seq̃
ret q; due erũt q̃si spẽs spãlissime respe
ctu earundẽ psonarum. de itas. n. fz Da
mace. c. 5. notat quasi spẽz circumplec
tiuã hypostaseõ. ⁊ psõa ẽt notabit spẽz
spãlissimã rispẽu earundẽ. g̃ ⁊c. Addit
huic opinioni q; lz psona dicat aliquid
ꝑ itionis non tñ dicit illud in abstrac
to sed in ꝓcreto. ⁊ iõ potest ꝓdicari ꝏ re
ꝑme intẽtionis ⁊ supponere ꝑ ea. Exẽ
plum spẽs est intẽtio. ibi accipit spẽs ꝑ
ipsa intẽtione in se. ⁊ spẽs ꝑdicatur de
pluribus differẽtibꝰ numero. ibi accipit
spẽs ꝑ re quam denominat. non. n. pre
dicat ꝑ hec intentio spẽs de pluribus vt
videt sed hõ vel asinus de quibꝰ dicit hec
itio. Cõtra istud. ⁊ ꝑmo ꝓtra opinã
tem. quãdocũq; a formalibus ꝓstitutis
aliquorum potest abstrahi aliquod cõe
ꝑme intentionis pari rõe vel maiozi po
test abstrahi aliquid cõe a ꝓstitutis ꝑ il
la. persone aũt diuine sed istos constitu
ũtur per relationes formaliter. ab illis
aũt ꝓstitutis põt abstrahi aliq̃d cõe rea
le ꝑme intẽtionis. paternitas est. n. rlo
filiatio est relatio ⁊ hoc vniuoce sumẽ
relationem. qz potest eẽ certitudo de cõ
ceptu relatõis ad intra dubitando de q̃
libet ꝓceptu spãli. ⁊ talis sic certus non
tñ habet certitudinem de voce sed de
conceptu aliquo. ergo ꝓceptus ille de re
latione in cõi alius est a ꝓceptu illiꝰ i spe
ciali: g̃ multomagis a cõstitutis ꝑ istas
relationes poterit abstrahi aliq̃ res ꝑtꝰ
intentionis. assumptũ aũt de vniuoca
tõe relationis magis patebit inferius i
ista. q. Contra opi. in se. qz ois intentõ
2ª est relatio rõis non q̃cũq; sed ptinens
ad extremũ vel actum intellectus cõpo
nentis vel diuidentis vel saltem ꝓferen
tis vnũ ad alterꝭ. hoc pz. qz intẽtio scõa
fm oẽs cãtur ꝑ actum intellectꝰ negoci
antis circa rem ꝑme intẽtionis qui nõ
potest cãre circa obñ nisi tñ relationez
rõis psona aũt non dicit relationem ra
tiõis ⁊ pzecipue non dicit relatõem per
tinentem ad actum. intellectus cõponẽ
tis. Qz aũt non dicat aliquam relatiõez
rõnis videt. qz tunc saltẽ necessario coe
xigeret correlatiuũ ad qõ referretur. qz
impossibile ẽ intelligere relationẽ ⁊ non
esse ad aliquẽ terminũ ⁊ correlatiuũ. si
cut ois intentio scõa requirit correlatũ
ad qõ referꝭ. vt spẽs respicit genꝰ ꝑ suo
correlatiuo ⁊ pticulare vle ꝑ suo corre
latiuo. ⁊ sic de alijs. psona aũt non dici
tur alicuius persõa vel saltem non dicit
extremum intellectus ꝓferentis. Item
duco rationem eorum ad oppositum.
quia vnitas est passio entis sicut patet
4. meth. ⁊ per ꝓñs consequit rem ex nã
rei. ⁊ maxime est verum de illa vnitate
que est vera vnitas cuiusmodi ẽ vnitas

Indiuiduum
S. positum
per persona
Mongã 2ª intentionis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

indiuidui. ꝗ talis vnitas ñ dicit intẽtõem
scõam. ⁊ sicut non vnitas in cõi ita nec
vnitas in natura intellectuali. si igi per
sona dicat vnitatẽ in nã intellectuali sic
indiuiduum in cõi sequit opposituz cõ
clusionis eoꝝ. Preterea ꝓtra rõem se
cũdam Aug. de doctria christia⁹ ⁊ pōit
in lra di. i. ⁊ di. 25. ꝑmi li. dicit q̃ res q̃
bus fruẽdum est sunt pater filius ⁊ .s.s.
vnde fm ipm tres persone. sũt tres res.
res autem ñ videtur dicere secũdã intẽ
tionem ⁊ tamẽ est cõe tribus personis ⁊
numerat in eis. ergo ñ oportet dicere p
sonam significare secũdã intẽtionez. qz
est cõe numeratum in multis. magister
etiam di. 25. c. 8°. exponit tres psonas p
tres subsistentias vel tres subsistẽtes. sb
sistẽtia aũt ñ videtur significare rẽ secũ
de intẽtionis. ⁊ tñ est cõe tribus ⁊ nume
ratur i eis. Dicũt. n. tres subsistẽtie tres
subsistẽtes tres res tria entia. Itẽ predi
cta opi. querit quomõ psona possit vni
uoce p̃dicari de pluribus idiuiduis ni
si sit vle. sed cãdez difficultatẽ petit ō re
latione ⁊ eodem mõ sequit. magis. n. vi
det q̃ a cõstitutis possit abstrahi cõe q̃
a ꝓstituẽtibus. sed qũo potest abstrahi
aliqō cõe ꝑme itẽtionis ⁊ tñ non vle re
ale dicet di. 25. Preterea ꝓtra addituz
arguo sic. adiectiuum non determinat
aliquid nisi illud ad qō terminat ei⁹ de
pendẽtia. sed adiectiuuz non potest ĩmi
nare dependẽtiaz alterius adiectiui. qz
equaliter dependent ⁊ ambo sũt eque de
pendẽtia. ꝗ neutrũ determinat alteruz
ꝗ si hoc nomẽ psona sit tale cõcretum ñ
potest terminare dependentiam alterius
cuiusmodi est ille terminus numeralis
tres. igi non bñ diceret q̃ sunt tres psõe
nisi intelligendo aliquod substãtiuũ qō
determinetur per vtrunqz adiectiuũ. sz
non est dare aliquod substãtiuũ tale sb
intellectum. ergo ⁊c.

Ad questionem respō deo q̃ accipiendo diffinitionẽ psone quam
ponit Ricã. 4. de tri. c. 22. q̃ est intellectu
alis nature incõicabilis existentia p quã
diffinitionem exponitur vel corrigitur
diffinitio Boetij dicẽtis q̃ psona est rõ
nalis nature indiuidua substãtia. qz sic
sequeret aiam esse personã quod est in
cõueniens. Dico q̃ nihil ꝓprie est i hac
diffinitione Ric. quod significet intẽtio
nem secũdã. qz ex natura rei sine oi ope
ratione intellect⁹ est i patre natura itel
lectualis ⁊ entitas incõicabilis. Ista aũt
incõibilitas duplex est. qō potest intelli
ex dictis in di. 2. qz cõicabile plurib⁹ di
citur duplr. vno mõ dicit cõicabile pla
ribus quod est idem cuilibet coꝝ. ita q̃
quodlibet sit ipsũ. sicut vle dicit cõicari
suis inferioribus. Alio mõ cõicat aliqd
vt forma qua aliquid est sed nõ est ipsũ
vt aia cõicatur corpori ⁊ vtroqz mõ cõ
tas est cõicabilis. ⁊ neutro mõ psona est
cõicabilis. Et ita duplx ẽ incõicabilitas
ꝑtinens ad rõnem psone. ꝓpter qõ aia
separata lz habeat ꝑmã incõicabilitatem
non tñ est persona qz ñ habet secũdam
⁊ vtraqz incõicabilitas requirit ad rõez
psone ⁊ est in re ex nã rei. ⁊ ita nihil de
rõne psone dicit intẽtionem secũdaz.

Cõtra. istud potest obijci qz fm istõ vi
det q̃ psona tñ significet duplices nega
tionem duplicis cõicabilitatis. Et si h⁹
sit verꝝ tunc videt dubiuz qũo negatio
possit eẽ cõis tribus psonis nisi affirma
tio aliqua sit eis cõis ꝓpter quam insit
eis talis negatio. qz negatio nõ videtur
tribus ꝓuenire nisi ꝓsequatur affirmati
onẽ. non est aũt deitas ista affirmatio.
qz ipsa nõ numeratur i tribus. ꝗ ñ opor
tet dare aliqō cõe positiũ ꝑus ab eis ab
stractum q̃ sit negatio talis. ⁊ nũc habe
tur ꝓpositum. Si etiã dicat psona talẽ
negationem precise ñ videtur dicere to
taz rationẽ persone quia psona dicit rẽ
ad dignitatem vel ad pfectionẽ pinentẽ
negatio autem nullam dignitatem vel
perfectionem ponit. Videtur etiã q̃ di
cat relationem rationis per hoc q̃ iunz

oppositum. s. cõicabile tñ dicit relatio
non rationis in entia diuia. est. n. esse⁹
cõicabilis filio ⁊ tñ essentia nõ refertur
realiter ad filium. ꝗ incõicabile dicit re
lationem rationis. Ad primum istoꝝ
dico q̃ ab vltimis distinctiuis ⁊ ꝓstitu
tiuis psonarũ nihil potest abstrahi cõe
dictũ de eis in quid. quia illa sũt primo
diuersa. i. nihil idem realiter includẽtia
tunc. n. esset querere de eis p quid distin
guẽtur. ⁊ ideo oẽ cõe abstractũ ab eis
vel est ꝓceptus oino negatiuus vel saltẽ
ñ est quidditatiuus ꝓceptus vnius rati
onis: certum est autez q̃ aliqua negatio
cõis potest abstrahi ab illis vltimis. ⁊
hic vnius rationis. quia negatio est vni
us ratiõis per hoc q̃ repugnat affirma
tioni vnius rõnis. quibuscũqz igitur re
pugnat affirmatio vnius ratiõis: conue
nit negatio vnius rationis. ⁊ ita tribus
personis ⁊ etiam distinctiuis illarum
vltimis potest cõpetere negatio aliqua
cõis. si illa dicatur esse incõicabilitas. ⁊
si ponatur icommunicabilitatem solaz
esse de perse rõne ꝓstitutiui psone ita q̃
personalitas sit icõicabilitas subsistẽtis
i natura itellectuali ⁊ ita oia alia preter
primũ sint addita in ratione persone tẽ
psona ꝓprie ñ diceret aliquem ꝓceptuz
ꝓprie positiuum. Sed tñ non dicet ali
quẽ ꝓceptum 2⁹ intẽtionis. Dis. n. ꝓcep
tus est intẽtionis ꝑme qui natus est fieri
imediate a re sine ope vel actu intellect⁹
negociãtis. qualis est ꝓceptus ñ tñ posi
tiuus sed negatiuus. Tam̃ dubitatur
quõ potest negatio esse cõis sine positio
cui insit. Rñdeo q̃tuncunqz diuersis
si nihil etiam cõe haberẽt potest esse ne
gatio cõis. sicut ñ soꝝ. est cõe vniuocum
ad oia alia a sorte entia ⁊ nõ entia. Et lz
illa quibus negatio est cõis habeãt ali
qō positiuũ cõe. ñ tamẽ oportz q̃ per il
lud cõe insit eis negatio cõis. ñ rationa
liras cũm ꝓuẽit vltime differentie asini
⁊ equi ⁊ ñ per aliquid cõe in illis quib⁹
conuenit ista negatio. qz vel nihil est cõ
mune differentijs vltimis vel si entitas
ei⁹ cõe est ñ ꝓpter entitatem ꝓuenit eis
talis negatio. sicut nec ꝓpter entitatez re
pugnat eis talis affirmatio. Et sic dicen
dũ q̃ maioꝝ est falsa qz negatio est vni⁹
rationis qz opponitur affirmatiõi vni⁹
rationis ⁊ ñ qz consequit affirmationez
vnius rõnis. ñ homo. n. est vnius rõis.
qz homo cui opponit est vni⁹ rõis ⁊ nõ
qz ꝓsequit affirmatõem vni⁹ rõis. ñ hõ
. n. cõe est enti ⁊ nõ enti q̃bus nihil affir
matiuũ siue positiuum est cõe. Luz se
cũdo obijcitur q̃ negatio ñ dicit aliqd
ad dignitatem pertinens. ⁊ ad hoc etiaz
possũt adduci rationes ad principale. qz
negatio ñ adorazatur nec etiam est termi
nus actionis realis. Posset dici q̃ ne
gatio i genere differt a negatione extra
genus ⁊ a ꝑuatione. priuatio quippe re
quirit subiectum aptum vel fm se si est
priuatio scõm se. vel scõm gen⁹ si est pri
uatio fz genus. sicut talpa dicit ceca. 5°.
methaphysi. c. de priuatione. Negatio
extra gen⁹ absolute nihil requirit. quia
equaliter dicit de ente ⁊ ō non ente. Ne
gatio autem in genere quasi mediat. qz
requirit subiectum de quo dicatur non
tamen aptitudinem ad formam. talem
forte negationez ipoꝝtat diuersitas de q̃
alias. quia negat identitatem vel notat
nõ identitatem talem in ente. ergo talez
potest nominare incommunicabilitas
vt importatur in persona. quia notat
negationem duplicis communicabili
tatis in natura intellectuali. nec tamen
dicit aptitudinem ad aliquam commu
nicabilitatem sed negationem illam in
natura positiua intellectuali. ⁊ ita dicit
aliquid pertinens ad dignitatem nõ ra
tione significati sed ratione connotati
⁊ subiecti. ⁊ sic posset concedi personaz
generari ⁊ adorari sicut cecus ambu
lat vel amatur. non q̃ cecitas sit ratio
ambulandi. sed q̃ illud in q̃ est tal ꝑua⁹

Universidad de Deusto Biblioteca

sit sbm respectu talis predicati. Cū arguit de cōmunicabili ⁊ incōicabili dico q̄ vnum oppositū pōt esse r'lo rōis ⁊ alterꝫ r'lo realis. vel saltē nega' vel p̄ua're alis alicuius relatōis. sic idē pfecta idēitate dicit relatōem rōis. 5. metb. c. de eodē. ⁊ tñ diuersium qō negat istā idēitatē ꝓuenit rei absq̄ actu rōis ⁊ intellectus. ⁊ rō est qꝫ licet aliquid ñ cōueniat rei nisi ex opere vel actu intellect' tñ potest repugnare rei ex se sine actu intellectus. sicut sorti vniuersalitas repugnat. que tñ non ꝓuenit hoi nisi p actum intellect' opantis ⁊ negociātis circa hoiem. Et si igī cōibilitas dicat tñ relationez rationis in essētia tñ potest repugnare persone ex aliquo quod est in re: ⁊ ꝓpter idem potest sibi icommunicabilitas competer. Ista igī via supposita sicut certa q̄ a personis potest abstrahi aliqs conceptus negatiuus negationis in genere. ⁊ hoc non solum a personis quasi cōstitutis. sed etiam a formalibus constitutiuis earuz. Est dubitatio vlterior vtrū tale commune solummodo sit abstrahibile ab eis vel aliqō cōe positiuum.

Et videt q̄ oporteat ponere aliquod positiuum possibile abstrahi ab eis ꝓpter verbum Augu. de doctrina chrstiana ⁊ vōum magistri in ln̄a di. 25. que adducta sunt ꝓtra opinionem. Potest dici q̄ ab induiduis non tñ pōt abstrahi species que dicit quidditatem indiui duorum sed etiaz aliquid quasi proprium.

Jrca distinctionem. 24. quero.

Utruz in diuinis sit ꝓprie numerus. Rñdeo aut ponitur q̄ numer' habeat vnitatem formalem respectu c' formalitat' vnitates sūt māles. ⁊ sicut mā illius forme. Aut ponit q̄ numer' ē tantū vnus aggregatiōe vnitatū sicut acceruus lapidū dī vnus aggregatōe lapidū Qō horꝫ verꝫ sit alias videbit. qñ tractabit de numeris. Primo' dico q̄ i diuinis non est numer'. qꝫ quelz ꝑsona diuina ē infinita. ⁊ quelz ꝓprietas ꝑsonalis ē cadez infinito. Sed nihil qō ē ex se formalit' infinitū vel idē infinito ē potētiale vl ꝑs alic'. qꝫ tūc ēt aliquid maior infinito qꝫ totū ēt maius infinito si tñ ꝑs eius ēt infinita. Et iō illam pōnem tenēdo ñ erit numer' in diuis. Si 2° pō va ē. s. q̄ numer' est tñ vn' aggregatione vnitatū cum aggregata sint simplr diuersa ita q̄ nō faciunt nec sūt aliqd p se vnuz imo sūt min' vnum q̄ illa q̄ si vnum p accns. ⁊ que si in diuis si idez alicui vnāe quod ē ēntia sedet q̄ nlla ē aggregatio ibi rei ad rē. Et ita nlls est numer' istam 2am pōnem. Si tñ numer' hēat eē in intellectu. tñ sil' ꝓcipiēte plura v' vel plures vnitates. cū intellect' aliquis possit ꝓcipe tres vnitates sil. vel vnā solā ñ ꝓcipiendo tres personas ⁊ nō sit cōceptus ita perfectus ꝓcipiēdo vnaz ꝑsonam sicut concipiendo tres ꝑsonas. vñ aliqui distincti articuli fidei respiciūt distinctas ꝑsonas. posset poni q̄ ibi ē vn' numerus q̄si vn' ꝓceptus totalis trinitatis in intellectu. Sed obmittēdo ō numero. an sit i intellectu ⁊ loquēdo ō numero i re. dico q̄ numer' simplr nō est i diuinis. tenēdo aliutram illarꝫ duaruz opi. primarum. ꝓcedit tñ ibi numerus fm qd. s. cū hac deiminatōe ꝑsonarum qꝫ ibi fit abstractio illius a numero qō ñ dicit impfectōnē. s. distinctionē ab eo qō notat impfectōem aut in vtroq̄ numeratorꝫ aut saltem i altero. s. a potētialitate si numer' ē vn' fm formā. vel a diuersitate si numer' ē vn' p aggregatōez vnitatum pluriū. bñ tñ ibi ꝓcedit distinctio sine diuersitate vel potētialitate vl etiā aggregatione. qꝫ dicūt impfectōem aliquā in vnitate.

Jrca distinctionē. 25 quero

vtrū ꝑsona in diuinis dicat sbam vel relatōem sine argumentis. B' ꝑsona non dicit relatōem ꝓprie. qꝫ hoc nomē ꝑsona est cōe tribus. fm Aug. 7°. de tri. c. 7°. si tres ꝑsone sūt cōe est eis hoc qō est persona: ⁊ ñ communitate equocationis sicut hic hō est cōis sorti ⁊ plato: hoc quidē est equiuoce qꝫ ꝓnomē hoc. qō demonstrat hoc significat. Nō ita hic. qꝫ equiuocū non numerat i eq̄ nocatis. Non. n. dī piscis. ⁊ sydus duo cancs. qꝫ numeratio alic' in q̄bus requirit vniuocatōem cins in eis. ꝑsona ē sic cōis q̄ numerat in eis. Nec dicit relatio nē cōem. quod ꝓbat per Aug. 7. ō tri. c. 5. vel. 34. q̄ pai ñ ē ꝑsona filij nec eō. Et ista rō pōt deduci sic. ad quodcūq̄ dī relatiuū inferius ad idez dī relatiuuz supius lz non ꝑmo. Exēplum. si duplu z est duplum dimidij. ⁊ hoc p°. duplu z ē multiplex dimidij. licet non p°. Et ñ solū hoc. sed ēt vsq̄z ad generalissimuz. est relatiuum dimidij. lz ñ primo. i. adeqte ḡ si ꝑsona diceret relationē cōem. tunc pat sicut est pater filij ꝑmo. ita pater ēt ꝑsona filij per se. lz non ꝑmo qō est falsum. Nec persona dicit sbam scōam. i. quidditatē qꝫ illa ñ numeratur in tribus ꝑsonis. persona aūt numerat. ḡ fm duas opi. tactas in. q. de persona di. 23. Quia fm vnam opi. persona dicit negationē in genere cōmūem tribus. ⁊ sic nō significat sbam nec relationem. ꝓnotat tñ aliquid positiuū. ⁊ ꝑmo cōnotat illud de quo ꝑmo ꝑdicatur. puta patrē filium ⁊ s. s. non quasi ex ꝑmo itellectu suo: sed sicut cōe ꝓnotat inferius p quo supponit. 2° ꝓnotat relationē. qua patri ꝓueniat talis negatio cōis ⁊ filio simlr. 3° ⁊ vltimo ꝓnotat ēntiam que lz sit in primo ꝓnotato. ñ āt est in eo ratio istius negationis. Si autem teneat alia opi. in. q. illa de persona. s. q̄ persona dicat aliquid positiuum abstractū a trib' vt quasi ꝓprium ñ vt species. tunc dici potest q̄ significat positiuum. sed nec sbstantiam nec relationem ⁊ hoc extēdendo sbam tā ad primā q̄ ad scōa3. s3 aliquod positiuū indifferens ad vtrāq̄z ratio. n. subsistentis idifferēs est ad absoⁿ ⁊ relatiuum. tenēdo ꝑsonas diuias esse relatiuas ꝑmo. Ex ꝓnti tñ dat itelligere sicut superius suū inferius illud p quo accipitur relatiuū superius de quo dicitur ꝑsona puta patrem filiū. s. s. Ex secūdo ipsas relatōes ⁊ 3° ēntiā. Ita q̄ vtraq̄z opi. posita. 23. concordat in hoc q̄ ꝑsona de prima ratione sua ñ dicit relationē nec substātiam. ⁊ hoc nec primam nec scōam. sed fm vnā opi. dicit ꝓceptū negationis in genere cōis tribus qui distinguit i eis. fm aliam opi. dicit ꝓceptū positiui cōis distincti in eis. Et fm vtrāq̄z opi. tale cōe siue positiuū siue priuatiuum ꝓnotat sicut suum inferi' illud ō quo formaliter dī puta patrē filiū ⁊. s. s. Et quasi 2° connotat formalia distinctiua in eis. Et 3° ēntiam cōem in eis.

Sed obꝑcitur q̄ persona significet sbstātiam scōam. i. q̄dditatez p hoc qō dicit Aug. 7. de tri. c. 4. vel. 7. per hoc q̄ est tres persone. Rñdetur ad. q. illam qua queritur in diuinis quid tres. quid aūt querit ēntiam. Preterea dicit Au 7. de tri. c. 5. vel. 9. q̄ non est aliud deū ē ⁊ persōam ē. ḡ persona est mere ēntiale. ⁊ per ꝓnīs significat sbam scōam ⁊ quidditatem. Ad primū respondeo q̄ quid. quandoq̄z querit diffinitionez quādoq̄z querit illud de quo aliquid dicitur. primum patet ex primo topicorū Diffinitio est oratio indicans quid est esse rei. Secundum etiam patet per phm 4. methaphy. totaliter querendum est quid vnum. quemadmodum ⁊ quid ēs tanq̄ non sufficiēs qꝫ hoc ipsum istius natura. Intēdit dicere q̄ non sufficit dicere ipsum vnum esse principium sicut aliqui philosophi ipsum vnum esse principium dicebant sicut platonici. sed aliquid de quo dicitur vnum. Et scōm h° questio ista quid est elementum. duplicem habet responsionem vnā assignā°

Universidad de Deusto Biblioteca

elementi diffinitionem. aliam assignan do illud de quo dicitur elementū puta ignis est elementum. Nūc autem catho licis confitentibus tres. scōm canonicaz epistolam Johā. 5° ca°. quesierunt here tici quid tres. non interro gantes huius nominis diffinitionem. sed quid esset li lud substantiuum. quod determinaret per illud adiectiuum tres. siū de quo di ceretur. ⁊ ad hoc bene respondetur per hoc. quod est persona. Cum igitur acci pitur q̄ quid querit de essentia. non est verum generaliter nec specialiter in pro posito. Ad secundum de Augustio patebit di. sequenti. q̄ persona est ad se tam in se q̄ in suis inferiozibus. licet nō ita sit ad se. sicut essentia est ad se. Et h° si ponitur diuinas personas esse consti tutas in esse personali per aliqua abso luta. Si autem hoc ponatur. difficile vi detur exponere auctozitatē beati Aug. sed de hoc dicetur ibi.

Jrca dstincti

onem. 26. quro. Utruz persone constituantur in esse personali per relationes oziginis.

Q: non relationes oziginis sunt alteri us rations. sicut relationes specie diffe rentes in creaturis. quod apparet. plus enim differt paternitas a filiatione q̄ fi liatio a filiatōe vl' paternitas a paterni tate. ergo constituta per eas formaliter differunt specie. persone igitur differūt specie ⁊ ita generatio est equiuoca in di uinis. que improbata sunt di. 7. Jtez qua ratione relationes oziginis consti tuunt personas. eadem ratione relatio nes communes constituerent eas. ⁊ ita eadem persona constitueretur duplici formali constitutiuo. quod est inconue niens consequētia probatur per hoc qz relationes communes equalem distinc tionem requirunt in extremis sicut re lationes oziginis ⁊ eodem modo stant cum vnitate essentie. ergo equaliter di stinguunt. Preterea. relationes oppo site de secundo modo relatiuozum pos sunt fundari in eodem. sicut voluntas mouet se. relatio autem mouētis ⁊ mo ti pertinent ad secundum modum rela tiuozum. ergo pari ratione relationes p ducentis ⁊ producti que pertinēt ad eū dem modum possunt esse in codē. ⁊ ita per eas distinguuntur supposita. Con firmatur ratio per Boetium qui in fin libri sui de trini. dicit q̄ relatio ista est quasi eiusdem ad se. ergo relationes iste non distinguunt. Contra Boetius ibi dem substantia continet vnitatem rela tio multiplicat trinitatem.

Respondeo opin.

quozundam est sicut prepositiui q̄ per sone seipsis distinguuntur. Et ita non ē querere quo formaliter distinguuntur vel quibus constituuntur quia non ha bent constitutiuum. Confirmatur po sitio ista. quia persona diuina est eque simplex sicut essentia. essentia autem p pter sui simplicitatem seipsa distinguī a quocunqz. igitur ⁊ persona. Item ab stractum ⁊ concretum idem significant ergo paternitas ⁊ pater. ergo dicere pa trem distingui paternitate est dicere ipz seipso distingui.

Contra istud argu

itur sic. Quecunqz non sunt primo di uersa aliquo sui distinguuntur. quia q̄ se totis distinguuntur sunt primo diuer sa. si enim non sunt primo diuersa sz ali quid idem entia tunc non eo distinguū tur quo sunt idem. sed aliquo sui quo ñ sunt idem. Sed persone diuine non sūt primo diuerse. quia sunt eiusdem essen tie. ergo adhuc est querere quo distinguū tur. Item plures proprietates sunt in eadem persona sicut in patre innascibi litas. ⁊ generatio actio. ⁊ distinguun tur hec scōm Aug. 5. de tri. ca. 6. vel. 13 vbi vult q̄ si pater non esset ingenitus

posset tamē esse pater ⁊ ecōuerso. ergo ⁊ si per impossibile vna non distinguēt patrem ab aliquo. posset alia distingue re ⁊ ecōuerso. ergo semper est aliquid q̄ distinguitur pater a filio. ita q̄ non pri mo se toto. Item in patre est generatō actiua. ⁊ spiratio actiā. ⁊ spiratione ac tiua non distinguitur a filio. quia illa ē in filio. ergo pater non seipso toto eque primo distinguitur. sed aliquo quod est in eo. Item in prefatio. de trinit. dicit in personis proprietas. non autem per sona est in seipa hoc modo sicut propri etas intelligitur esse in persona. ergo ali quo modo persona dici potest distigui proprietate formaliter quomodo nō di stinguitur seipsa primo.

Arguitur etiaz ab

alīs aliter contra ipsum. quia si pater se toto distinguitur a filio. pari ratione ⁊ a spiritu sancto. ⁊ si eodem distingui tur ab vtroqz. ergo eandez habitudinē habet ad vtrunqz. igitur ⁊ econuerso. vtrqz habet ad ipsum eandem habitu dinem eisdem rationis. sicut si Paulus est similis Petro ⁊ lino. ergo petrus li nus habent similitudinem eandem ⁊ re lationēm eiusdem rationis ad paulum Et tunc filius videtur distingui a patre relatione eiusdem rations cum ea. qua distinguitur spiritus sanctus a patre.

Sed forte istud argumentum non cō cludit. quia quocunqz pater constituit in esse personali. eo distinguitur primo personaliter a filio ⁊ spiritu sancto non tamē sequitur econuerso. q̄ filius ⁊ spi ritus sanctus distinguerētur aliquo eī dem rationis a patre.

Alia est opinio cō

munis que dicit personas constitui per relationes. Pro hac opinio. allegatur auctoritas christi in euangelio Matheī vlti. sicut postea tangetur ifra cōtra ter tiam opinionem. Adducitur ad hoc Boetius de trinitate qui multa videtur tāgere de hoc. Et Aug. similiter. 5°. de trini. c. 8. vel. 19. qua ꝓpter illud preci pue teneamus. quicquid ad se dicitur p stātissima illa ⁊ diuina sublimitas sub stantialiter dici. Et paulo post. Quic quid ad seipsos de singulis dicitur non pluraliter in summa sed singulariter ac cipiatur. Et ibidem. 23. ō paruis. Quic quid ergo ad seipsum dicitur deus ō sin gulis personis similiter dicitur. i. patre filio spiritu sancto. Et ibidem ca. p°. vel 27. q̄ autem propie singula in eadem trinitate dicuntur nullo modo ad seip sa sed ad inuicem. aut ad creaturam di cuntur. ⁊ ideo relatiue. non substantiali ter ea dici mānifestum est. In his expres se videtur haberi: q̄ omne dictuz ad se conuenit tribus: ⁊ est commune tribus ⁊ quicquid non est commune tribus est relatiuum vel relatio. constitutiuuz au tem ⁊ distinctiuum persone nō ē cōmu ne tribus. ergo est relatiuum vel relatio

Item Aug. xi. de ciuita. dei. c. io. deus est. quicquid habet excepto q̄ vna per sona dicitur ad aliam ⁊ non est ipsa. nā habet pater filium nec tamē est ipse fi lius. ⁊ filius habet patrem nec tamē ip se pater. Item Boetius de trinitate in fine. ita igitur substātia continet vnita tem relatio multiplicat trinitatez. Et mlta alia verba ibidem ad hoc. Item da masce. ca°. i. Et quoniam pater ⁊ filius ⁊. s. s. fm oia vm sunt ꝓter ingnātōem ⁊ gnātōem ⁊ ꝓcessionē. Et ibidē. c. io. In .n. solis hypostaticis ꝓpetatib' ab inui cē oīnt he scīe tres hypostases. Jd Da ma. 3° de tri. c. 5. oīa āt incāt hypostase on. i. psonarz i solis trib' ꝓpetatib'. ane tio. i. incābili. ⁊ pēnali ⁊ eriaci. i cābili ⁊ filiali ⁊ cābili ⁊ pcessibili recognoscim'.

Itē vf Ric. dicē de tri. 3°. Q: p° ñ disti guunt in diuis nisi p aliuz ⁊ aliū modū hñdi eādē nām. g. Jd Ansel. ō pcessi . s. s. dicit q̄ i diuis oīa sī vnū vbi nō ob uiat relatōis oppositio.

Universidad de Deusto Biblioteca

Item per rationes

qz si per absolutum pstituit persoa i di uinis: g absolutum addit absoluto. sed absolutū additum absoluto necessario facit compositionem. Sed si in absoluto aliquo pueniūt persone diuine. pstat q non codē absoluto quo pueniunt distinguunt personaliter. g absoluto alio. g est ibi absolutuz ⁊ absolutū. g compositio. hoc non sequit de relatione. qz relatio nihil addit supra suum fundamentū nec facit compositionē cum eo. Aliter confirmatur ista positio. ⁊ ista rō. qz relatio vnoᵒ pōt transire in sbam ⁊ p hᵒ non facere compositionem cū absoluto alio modo pōt manere per comparationē ad oppositū. ⁊ ita distinguit realiē. iste due rationes non videntur competere absoluto. quia absolutum vel omnino manet vel oimode transit. Si omnimode trāsit non distiguit. sicut nec essentia in quā trāsit. Si omnimode manet g compositio. Item eadem natura nō potest esse in diuersis suppositis absolutis nisi distinguatur in eis. licet enim possit esse in diuersis suppositis relatis quia idē illimitatum potest esse fundamentū plurium relationuz in diuersis suppositis. non tamē in diuersis suppositis videt posse esse nisi distinguat ⁊ numerat in eis. Si enim sūt duo suppositā absoluta videt q quicquid est i vno sit aliud a quocūqz qd est in alio. g essētia diuina numeraretur in deo si persone diuine pstituerent inesse personali p absoluta. Item fm oēs relatōes sunt in personis diuinis. g si non pstituūt psonas vident sequi duo incōuenientia. ꝑmo q erūt ibi q̄si accētales ⁊ aduenticie personis pstitutis. qd vī eē ꝗ simplicitatem dinaꝝ psonaꝝ. 2° q tales relatōes que si ꝑpe personis erūt rlones rōnis. qz relatio dei ad creaturā. iō non ē realis qz ꝑsupponit diuinā psonā incē perfecto. ⁊ ñ dependētē ad creaturā. nec nālit vel nēcio coexigentē eam ad suum eē personale. igr a simili idē videt in proposito. si persona ꝑ̄ sit absoluta non dependebit ad scōam. ꝑz qz ēt pintelligit p fecta in sua bitudine personali ante secundā personā. ⁊ per pñs non nēcio coexigit personā scōam ad suum esse psōale. g habitudo eius ad scōam personam erit tantū relatio vel habitudo rationis

Preterea. si ꝓprietas absoluta aliq pstitueret non eet trn virtualiter in deo quia tunc non essz magis tali ꝓprietate hec persona q̄ asinus. Includit enim deus virtualiter pfectionē asini in se. ergo oportet q sit ibi actualiē. g est ibi vt actᵒ g dans esse. g in diuinis eēnt tria esse.

Preterea. ꝓprietas illa absoluta si faciat vnum cum essentia. alteruz est actᵒ alterū vero potentia ⁊ alterū perfectio alterius. essētia non pficit illud psonale qz non ꝑsupponit illud sed magis eꝝ. g absolutum personale erit perfectio essētie. Et sequūtur duo incōuenientia. Primū q essentia fm se nō sit pfecta omio Aliud q vna psona ñ sit oio pfecta. da ñ hēt absolutū alterⁿ psone: qd ē pfectō ex p̄oñsis. Et ꝓfirmat qz fm Anicl. mono. 15. ꝑter relatōes oē aliud aut ē simplicit melᵒ ipm q̄ ñ ipz aut ñ. ꝗz in aliq melᵒ ñ ipm q̄ ipz. qd 2°° se hz ñ ē in deo ꝗz ipm. g oē aliud a rlone qd ē in dō ē simplr melᵒ ipm q̄ ñ ipz. g erit pfectō simplicit. Et ex hoc sequit q nᵃ pᵃ erit simplicit pfecta. qz nulla hz absoᵐ alterⁿ. Sequit ēt q duc sunt quid pfectius q̄ vna quod est contra Aug. 8. de tri. c. i. vel. 3

Preterea. tertio multiplicato aliq absoluto multiplicatur oē aliud absolutum circunstans illud. Exemplū multiplicata quantitate multiplicabitur albedo. ⁊ econuerso: ergo si sic sint distincte proprietates absolute que circūstant essentiam diuinam distinguerent etiam essentiam diuinam. Et cōfirmatur maior quia plura eiusdem specici nō possunt eē in eodez. iste si ponūt erūt eiusd

spēl. qz si nō erūt igr alitᵒ spēl. ⁊ ita opō ebit q̄rere p quid alterum istorū sit icōmunicabile. sicut. n. ponitur pēnitatez que differt specie a filiatione non posse de se incōicabilē. ita sequit de a. i pfe si sit absoᵐ ⁊ b. i filio si dīant spē q̄ neutrū erit de se incommunicabile ⁊ oportebit stare ad aliqua propria eiusdē rationis.

Confirmatur ista ratio saltem quia non sunt plura eiusdem rationis i eodem pfecto. sicut in dinis nō sūt plura verba neqz plures patres. qz hoc videt esse impfectōis. q in aliqua natura possint eē plura oino similia. ergo i natura diuina simplicit pfecta nō erūt plura absoluta eiusdē ratiōis. 4° si ꝓprietas absoluta a. exprimat vl pullulat ab essentia ⁊ similit b. ⁊ expressum est n eodem supposito cum eo a quo exprimit fm istū modū exprimendi qui ponitur ꝗ a. ⁊ b erūt nᵒ pᵒ ⁊ ita nᵒ pᵒ originabitur ab alia. qz ꝓpria earū erunt in eadē psona numero. sequit q nō erit distinctio personalis. 5°. sequit q ñ sit ibi origo. qz persona originata per originē capit essentiā. sed persona si est absoluta p̄cedit ipsam relatōem originis: igit scōa psona praecederet in essendo ipsam originem passiuam. ⁊ ita non haberet esse p eam.

De mō igitur pondi qualiter possit relatio constituere personas ⁊ easdem distinguere. declaratur p hoc q ꝓducens necessario distinguit a suo opposito realiē. quia idem ñ ꝓducit seipm fm Augusti. pmo. de tri. c. i. ergo erit aliqua relatio realis. ⁊ distinctio realis aliquorū que sunt in eēntia diuina. Non aūt pñt ibi esse aliquo modo per informatōem ꝓpter simplicitatem diuinam. ergo erūt per se subsistētia in illa natura. ergo erunt per se realiter distincte. Qualiter autem ex hoc non sequatur distinctio essentie in qua distinguunt declaratur. quia idem illimitatum potest esse fundamentuz relationū oppositarum. ⁊ tūc illa relatio dicit vᵒ modo manere ⁊ alio modo transire. Et circa hoc fiūt multe altercationes ꝗz quam rationem relatio distinguatur.

Sed breuiter posset dici fm istaz viam q relatio scōm q relatio non est formaliter eēntia. quia fm Aug. 7. de tri. ca. i. vel. 15°. Si essētia est ad aliud iam nō est essētia. Et potest argui similiē ecōuerso. Si relatio formaliē est entitas ad se. igit non est relatio. Ipsa etiam ex hoc q est relatio est oppositi necessario vt termini. ita q comparare eam ad essentiam nō includēdo habitudinem ad oppositum est nō comparare relationē ad essentiam. Et ex hoc q est oppositi necessario distinguit realiē ab illo. ⁊ tamen non oportet essentiam realiē distinguī. quia essētia non formaliē est relatō distincta. Nec oportet ibi esse compositionem. quia licet relatio maneat sic q nō est formaliē essētia. tamē relatio ꝓpter infinitatem essētie transit in eam ꝗz pfectā idētitatem ad eam. manet igitur formaliē relatio. qz ratio eius fm quam est formaliter relatio nō est ratio essētie ⁊ trāsit ꝓpter pfectam idētitatem ad essentiā. licet nō in idētiatem formalez. ⁊ illud manere sic sufficit ad distinctōem formalē ⁊ realem sine aliqua distictiōe eēntie. Et ex hoc q eēntia ista simplex ē ista distinctio nō erit informātium. sed subsistētium. Et ex hoc q illa essentia ē infinita istud manē formaliē est sine cōpositione. In spāli autē ponit vlterius q nō quecūqz relatōes etiā reales cōstituunt psonas diuinas nec eas distinguūt sed relationes origis. qz iᵒ pᵒ pullulant i essētia dina qz pᵒ i eēnᵃ dina ē duplex fecūditas. Inquātū est intellectᵒ infinitus ⁊ volūtas infinita. Et mediātibᵒ istis statim pullulant relatiōes originis ptinentes ad cōicabilitatez nature. que natura vel essentia diuina cōicatur fm istam duplicem fecūditatem iam dictā

quibus iam preintellectis pullulant cõ-
munes relationes semp presupponentes
istas. Et ideo tales relationes communes
⁊ si sunt reales. non tamen distinguunt
nec constituunt personas.

Contra istam con

clusionem arguit quadruplici via. primo
cõpando rlonem ad relatũ. 2° cõpãdo
rlonẽ ad originem. 3° ex ꝓpa rõne ipi
us ꝓstitutiui. 4° p auctes.

Quantum ad

primã viã arguit sic
p° relatione aliq̃d refert formaliter sicut
albedine aliquid albat. non autem ipsa
met relatio refertur. qz scõm beatũ Au
gu. 7. de tri. c. 2°. omne relatiuum est ali
quid excepta rlone. ⁊ in pn° itũ capitulũ
si pat inquit nõ est aliquid ad se nõ ẽ qõ
refert. ex hoc vĩ q̃ rlo nõ refert. sed illõ
qõ refertur est aliquid ad se. qõ etiaz ꝓ-
batur qz illud qõ refert relatõe nõ ẽ ali
quid posterius ea. nec simul nã. g̃ est pri
us nãlr ⁊ ita est ad se. Sed eẽntia diuia
nõ refertur realr. qz non distiguit realr
g̃ tm̃ suppositũ refert. g̃ prius est ibi rea
litas suppositi naturalis q̃ rlo. non igit
p° suppositum distictũ ꝓstituit ineẽ sup
positi p relatões. ꝓbõ istius vltime ꝓne
oẽ ꝓpositũ necio preexigit pres ⁊ parti
um vnionem. Et hoc nõ tm̃ in compo-
sito per se sed i ꝓposito per accñs vno. si
cut. n. eẽntia hois ꝑexigit esse corporis ⁊
eẽ aie ⁊ vnionem corꝑis esse hois albi
preexigit esse hois ⁊ albedinem ⁊ vnio
nem corꝑ. g̃ esse alicꝰ relati quod dr ꝟfer
ri ꝑmo quasi totũ qõdam ꝑexigit rela-
tõem vt formã. ⁊ illud qõ referr rlone
q̃si sbz ⁊ vnionẽ istorꝑ. Prius igr aliq̃d
informat relatõe q̃ sit aliqõ relatiuũ q̃i
ꝓpoꝰ quod dicatur referri p°. Illud ãt
pus informatũ rlone põt dici referri. qz
oẽ informatum aliqua forꝰ põt dici tle
g̃ nihil in diuis põt dici ꝟferri nisi aliq̃d
sit q̃si totum qõ denoiatiue dicatur re-
ferri. illud nõ ꝓstituet rlone formalii tã-
q̃ p se inclusa in ipso pz q̃ idez ex dꝟsa
relati p° ad illud quod denoiatiue dicit
referri. Et illud non põt esse nisi iuppꝰ
vt p° ostensum est g̃. Confirmat ista rõ
in sili. qz sicut bõ non eẽt aiatus p° nisi
corpus eẽt quasi pus iformatuz aia. ita
ꝑmo. qõ ꝓstituat formaliti ineẽ formalr
p° rlone nisi aliquid prꝰ sit relatũ q̃si de
noiatiue p denoiatõem realẽ a relatõe.

Iuxta hoc posset argui sz minꝰ effica
cit sic. Si relatõ nõ refert nec eẽnꝰ oina
pz igr q̃ tm̃ pꝰ refert. Sed qõ refert pri-
us est ad se. ꝓbo fm Aug. 7°. de tri. c. 4.
vel. 6. q̃. ꝓpter si ⁊ pat nõ est aliquid ad
seipm. no est oio qui relatiue dicat. hoc
ẽt ꝓbat rõe. qz quod refert non ẽ sil nã
cũ rlone. nihil. n. simul ẽ cũ relatõe nisi
relatio. igr illud quod refert eẽt relatio
⁊ ita relatio referret. Nec posterꝰ ẽ rlo
ne. qz quod est q̃le q̃litate non ẽ posterꝰ
q̃litate. Silr de quãtitate ⁊ alijs formis
g̃ a simili de rlone. g̃ oz dare zꝰ mẽbuz
. s. q̃ illud quod refert ẽ pus rlone. ⁊ tẽ
vĩ sequi q̃ sit absoꝰ. qz nihil vr pus re-
latõe nisi absolutũ. Jtẽ 2° relatio realr
ꝑexigit extrema realia. vel distinctõem
realẽ extremorꝰ. g̃ nlla rlo realis causat
ꝑmo distinctõem realẽ extremorꝰ. g̃ nz
hic. ꝓbõ añtis. phs. 5. metbaphys. c. de
eodẽ. ꝓbat identitatem ñ eẽ relationẽ re
alem. qz non preexigit realem distinctõ
nem extremorum. Si dicatur q̃ illa
relatio non est realis que nec ꝑexigit nec
facit distinctionem realẽ extremorum.

Cõtra. g̃ istud argꝰ extrema nõ sũt di
stincta realiter. g̃ non est relatio realis ñ
valeret. aut enim accipit in añte q̃ extre
ma nõ sunt distincta realiter distinctio
ne ꝑcedente relationem ⁊ tunc sequitur
g̃ relatio non est realis. quia sic possz ac
cipi in ꝓposito. aut accipit in añte q̃ ex
trema non sunt distincta distinctõe fa
cta hac relatione si sic accipis ideo non
est facta distinctio realis extremorũ per
illam. qz illa non est relatio realis. g̃ ifer

re ex añte sic sumpto relationez non ẽ
realem est inferre. qz non ẽ realis iõ nõ
ẽ realis. quod nihil est. Alii dr q̃ ma-
lo est vera de accidẽtali relatione que
adiuenit extremis iam distinctis. talis ñ
ẽ ista sed ẽ constituens suppositum for-
maliter distinctum p ipsam. Contra
istud relationi vnde relatio ẽ conuẽit q̃
sic ad aliud. qz si non ẽ ad aliud non est
relatio alioquin possz dici q̃ paternitas
posset esse relatio realis absq̃ filio si nõ
oportet aliquo mõ extrema relatõis eẽ
distincta sicut nec extrema idẽtitatis aut
g̃ hec pr̃nitas est ad aliud distinctũ sola
filiatione. aut ad aliud distinctum disti
ctõe priori q̃ illa que esset a filiatõe. Si
. 2° mõ hẽtur ꝓpositum. si ꝑmoꝰ: g̃ argu-
endo pr̃nitas nõ est ad distinctum. g̃ ñ
est realis ẽ arguere sic. huic relationi nõ
est relatio realis opposita. g̃ non ẽ realis
Sed hec videtur eẽ mãifesta petitio pri
cipij. qz añs non vr eẽ manifestius ꝓnte
nullum igitur arꝰ habẽtur in multis re
lationibus ad concludẽdum eas non es
se reales p hoc q̃ non sunt iter extrema
realr distincta. sed cẽt communiter petitõ
principij. Itẽ 3° sic. ois rlo primo imiat
ad absolutũ. ꝑmus aũt iminus rlonis
i ꝓsona ẽ alia ꝓsona ⁊ nõ eẽntia. qz sicut
non refert ita non imiat relationẽ. Ita
. n. iminus rlonis distiguitur sicut rela-
tum. g̃ persona inquantum est distincta
ab alia terminans relationem eius ad
se est absoluta. maior declarabitur di.
30. questione de relatione dei ad creatu
ram.

Ex secunda nia ar

guitur primo ex ordie quem necessario
requirit originatio qui videtur duplex
Nam principium originans videt prius
originato vr etiam prius origine. Ex ꝑ
ma ꝓpoꝰitate arguitur primo sic. orig
nans est prius originato. relatiuũ nullo
modo est prꝰ suo correlatiuo. qz si sim
plici simul g̃ rẽ. Confirmat rõ quasi
ex opposito ꝓcꝰonis sic. si pꝓone non sũt
absolute sed ꝑmo relatiue. tũc non erit
aliud patrẽ originare filiuz q̃ patrẽ ha-
bere filium correlatiuum. sed patz q̃ pa
ter ex se eo q̃ pater hz filiũ correlatiuuz
qz in nullo instanti nec nature nec origi
nis põt intelligi pat sine filio. vel nisi in
telligatur habẽ filium. igr pat ex se sine
origine habet filium. g̃ nõ originat eum
si nihil originatur nisi suum correlatũ.

Hoc manifestius sic arguitur. illud ñ
originat quod posito innascibili ⁊ circũ
scripta oi actione habz suum totum eẽ
tale est correlatiuum innascibilis. qz ex
sola nã relationis que ẽ actus prim° cir
cũscripta oi actõe siue actu 2°. correlm in
nascibilis ẽ innascibili exñte. g̃ rẽ. Pre
ẽea. rlo non põt originari nisi aliquo ab
soluto prꝰ originato. ⁊ hoc aut in relato
aut in termino. sicut nec motꝰ põt eẽ in
ad aliq̃d nisi p accñs. qz ẽ p se ad aliq̃d
absolutum in sbo vel in termino rela-
tionis vt patz. 5. physi. g̃ ꝓsona diuina
q̃ ꝑmo originat ñ põt eẽ tm̃ rlo sbsistẽs
sed oportet ponẽ aliquid absolutuz qõ
primo originetur. Cõfirmat ista ratio
maxime si negetur essentiaz eẽ formalẽ
terminum huius ꝓductionis. tunc eim
nec originatum erit ad se nec formalis ẽ
minus generatiõis vel originationis qõ
vr inconueniẽs. Preẽea 3°. oẽ relatiuũ
eque naturalr respicit suum correlatũ
g̃ eque nãlr spirans respicit spiratũ sic
gnãs gnãtum. igr si ꝓducitur vtraq̃ ꝓ-
ductione tm̃ relatiuũ vtrunq̃ eque nã-
lir ꝓducit. ⁊ ita non erit i diuis duplex
ꝓductio. s. p modum nãe ⁊ voluntatis
tẽ. n. eque ve põt dici q̃ ⁊. s. s. ꝓducitur
p modũ nãe sic ⁊ filius quod ẽ ꝓtra oẽs

Jtem 4°. tunc nulla ꝓductio in diui-
nis erit generatio. qz gnãtio ẽ ad ꝑmaz
sbam vt ad ꝓductum. h aũt ponit rlo
vel relatiuum ꝑmum ꝓductum. g̃ erit
ꝓductio in genere relationis ⁊ non gnã
tio. Jtem ex scõa via secunde vie sic
Suppositũ aliquo mõ ꝑintelligit actõi

Universidad de Deusto Biblioteca

qz prius intelligit vnusquodcunqz p se esse q̃ per se agat in illo priori si est suppositum ad se habet ꝓpositum. si nõ ē suppositum ad se sed ad aliud vt ad filium. g̃ simul intelligit filius. ⁊ ita filius preintelligit generationi ⁊ ita filius non est terminus generationis. Et confirmat quia quacunqz prioritate vnuz correlatiuũ preintelligit alicui eadez ꝓpter simlitatem relatiuorũ. Juxta hoc posset argui de 3ª prioritate. s. relationis ad psonã que ꝓbat per phm. 7°. methaphy. c. 3° forma. n. est prior cõposito fm phm ibi g̃ paternitas est prior persona prima ⁊ per ꝓñs relatio opposita paꝛnitati erit prior psona pma. igit ipsa non habetur a 2ª psona p actõem pme persone. ꝓñia de relatõe opposita ꝓbat per simultatẽ correlatiuorum.

Quantum ad terti

az viã arguitur pmo sic. Quicquid cõstituit formalr in aliquo primo eē ⁊ in vnitate corrñdente tali esse se toto repugnat distinctioni opposite illi vnitati ⁊ esse Exemplũ si rationale primo constituit hominem in entitate ⁊ vnitate specifica se toto primo repugnat distinctõni specifice. ita q̃ circũscribendo p ipossibile vel possibile quodcunqz aliud rationali quod non est de intellectu eius stãte solo intellectu rationalis repugnabit sibi diuisio in diuersas naturas specificas. Et ꝓbatur ista ꝓpositio. qz si ñ toti constitutiuo repugnat talis distinctio. ergo per aliquid suisibi rpugnat sit illud a. si ipsi a. se toto repugnat habet ꝓpositum. si nõ sed repugnat ipi a. per b. erit ꝓcessus in infinitũ. vel vbicunqz stabitur illud erit vltimum constituẽs in tali vnitate. ⁊ illi toto repugnabit distinctio opposita tali vnitati. igr si paꝛnitas constituat pmum suppositum in esse personali sb ratione incommunicabilis. ergo oz q̃ paꝛnitati p° ex rõne sua repugnat cõicabilitas. sed hoc vt sz mlr plr. Tũ p° qz sz illos q̃ tenẽt hãc opi. nl la quidditas de se est incõicabilis. g̃ nec paternitas. Tũ 2° qz paternitas nõ est ō se hec circũscripto omi eo quod nõ est ō formali ratione paternitatis circũscripta. n. deitate que nõ est de formali rõne paternitatis fm Aug. 7. de tri. c. i. vel. 9 vel 34. q̃ non eo pater quo deus. paꝛnitas nõ est de se formali ifinita. ⁊ p ꝓñs non est de se hec. ꝓbat hec ꝓñia cõtinens p idẽtitatem aliq̃d quod est extra q̃ rõnem ꝓpriã vel primaz est quodãmodo illimitatũ. g̃ ꝓtinens formali tale hoc ē simplr illimitatum vel infinitũ. cõtinẽtia cũm formalis requirit maiorem pfectionem cõtinentis. Ex hoc vltra si paꝛnitas non est de se hic nec multomagis erit de se icommunicabilis. qz icõicabilis presupponit singularitatem. Tuz tertio. quia quelibet relatio diuina origis est eque eadem essentie diuie. ergo si ex illa cõtraberet aliquam incõicabilitatẽ quelibet equaliter eam cõtraberet. sed hoc est falsum quia spiratio actiua licz sit hec nõ tamẽ icommunicabilis est. qz est in duobus patre. s. ⁊ filio. Ex hoc autem 4°. ꝓbatur qz cum opposita relatiua videãtur vniformiter se habere ad icommunicabilitatem ⁊ spiratio actiua nõ sit de se sic incommunicabilis. g̃ nec spiratio passiua sibi opposita. ergo nõ ꝓstituet. s. s. esse personali. quod est falsum. si ponatur relatõem cõstituere. Tũ 5°. qz ẽt si ponerent q̃cũqz pones impossibiles vel incõpossibiles stãte intellectu rõnalitatis repugnaret sibi diuidi in plures naturas specificas. puta si ponatur q̃ rationale esset differentia specifica colozis. ⁊ q̃ ille color possit causare substantias de nihilo. vel quecũqz talia posita autem hac positione impossibili q̃ prior esset productio voluntatis q̃ intellectus saluata ratione generationis ⁊ spirationis. spiratio actiua esset in vno supposito ⁊ generatio actiua

tũc esset in duobus. qz tũc spũsancto in pmo instãti in q̃ spiratur cõicaretur vis generatia. ergo mõ generatõi actiue i se nõ repugnat in se formaliẽ cõicabilitas

Ad istud argumentũ oe p° incõicabili rñdetur ouplr. vno mõ q̃ paternitas licet nõ sit incõicabilis vñ paternitas rameẽ paternitas diuina siue vñ diuina est incomunicabilis. Aliter dicit q̃ paternitas sbsistẽs qualis est ista que est in deo est incõicabilis sed nõ paternitas inherẽs qualis ē creata. Contra pmam rñsionem licet ꝓcludant vltime tres ratões vl ꝓbatões. tamẽ arguo aliter ouplr. pmo sic. quãdo duo cõstituũt per se aliquod tertiũ neutrum illoꝝ habet ab altero illaz ꝓdiionẽ que ē propria sibi inquãtũ ꝓstituit sz vtrũqz habet ex se pmo. verbi gratia. materia ⁊ forma ꝓstituũt p se cõpositũ ⁊ materia nõ habet a forma potentialitatem que ē eius cõditio i causando ꝓpositũ. Nec forma hz a materia aliquã actualitatem que ē eius ꝓditio i causando ꝓpositũ. ita ⁊ in diffinitõe genus nõ habet a dria ꝓceptum determinatũ vel determinabile; nec dria habet a genere cõceptum specificum indiuisibile i plura fm specie. ergo si psona ꝓstituat ex essentia ⁊ ꝓprietate incõicabili neutrũ habebit ab altero quod ē sibi ꝓpriũ sed sic essentia nõ habz cõmunicabilitatẽ a proprietate sz est ex se ipa cõmunicabilis circũscribẽdo per intellectũ ꝓprietatem. ita ꝓprietas nõ habebit ab essen incõicabilitatem. sed erit ex se pmo talis circũscripta p impossibile eẽn. Preterea. essentia nõ dat incõmunicabilitatem pri. vt mere essen ē. qz ipa est cõicabilis. ergo vt ipa intelligit habere vtualiẽ paternitatẽ in se. Et ita idẽ vt vtualiter i essentia erit ratio incõmunicabilitatis sui ipsius vt formaliẽ tale. quod ē incõueniẽs

Tũ quia de illo vt ē vtualiter in essẽtia querã aut est cõicabile aut incõicabile Si cõmunicabile nõ erit ratõ incommunicabilitatis pñitati vt formaliter in se. Si incõmunicabile ⁊ ab essẽtia fz illam rñsionem itez arguit q̃ nõ ab essẽtia vt mere essẽtia sic pus. ⁊ sic in ifinitũ aut cõicabile aut icõmunicabile. Tum quia nulla vnitas verius vel itensius cõuenit alicui vt ē vnuz vtualiter tm q̃ vt est vnũ formaliter. ⁊ hoc loquẽdo ō vnitate ꝓpria illi ⁊ hoc patet sicut de entirate ꝓpria. Tum quia quod ē i aliquo est in eo per modũ eius. ergo quod ē in eẽntia virtualiẽ vt precise ē in ea nõ ē ibi vt icõmunicabile Contra illud qō respondetur postea de relatõe sbsistẽte: q̃ ipa est incõicabilis. quero cũ pus oportet intelligere aliquid esse h q̃ sbsistẽs. quero per quid pñitas sit h nõ de se cũ nõ sit formaliẽ infinita. ergo nec multomagis est de se sbsistens. ergo nec de se ē incõmunicabilis.

Secundo principa

liter arguit sic quãtũ ad istam viam. ab vltimis distinctis ⁊ ꝓstitutis aliquorum nõ põt abstrahi aliquod cõe dictuz i q̃d de eis. probo. quia si est aliq̃d cõmũe eis illo cõmuni nõ distinguerẽtur pmo sed aliquo ꝓtrahẽte distinguũt ⁊ ita nõ sũt pmo distictiua. Si igit sũt pmo distictiua nihil ē eis cõe dictũ in quid de eis. a paternitate aũt ⁊ filiatõe abstrahitur hō dictũ quod ē relatio que videt eis cõmune esse ⁊ vniuoce. põt. n. intellectus certus esse de relatõe ⁊ dubius de hac relatione vel illa. igitur ⁊ ista a quibus abstrahitur nõ sũt pmo distinctiua. Respõdetur negãdo minorẽ dicẽdo q̃ relationes diuine sũt pmo diuerse. Contra hoc est argutũ frequẽter ⁊ põt vnuz mediũ iterari. quia tũc sciẽs vnam originem i diuinis. ⁊ nesciẽs vtrum illa originatio esset generatõ vel spiratio nullũ cõceptum haberet nisi ō voce. vana igitur essent illa ꝓblemata que fiũt de generatõne siue de ꝓductõne i communi. ⁊ soluũtur per ꝓpria media añquã queratur de ꝓductõibus in speciali.

Universidad de Deusto Biblioteca

Tertio principali

ter sic. pmum pstitutm suppositi in aliq natura videt facere p se vnũ cũ illa natura. quia ñ videt q aliquod vnũ p accns possit esse pmũ simplicit in aliquo genere fm phm. 2°. phy. pmũ aũt de quo nã or p se est eius ppzium suppositũ. ergo nẽ. Sed sicut in creaturis relo ẽ alterius generis ab absoluto. ⁊ ideo nõ facit p se vnũ cũ eo. ita in diuis ñ videtur pcept vnus esse per se absoluti ⁊ relatõis. ergo si pona ista duo includat essetialit. essetiam. s. ⁊ relonem nõ videt esse suppositum per se ⁊ pmũ talis nãe. sz quasi suppositum per accñ). Et ita videt q possit dari aliquid pus pstitutm p se suppositi in illa natura. Confirmatur ratio sic. pma idemptitas videt esse pme nãe. ad ppziũ suppositũ. ergo illa idemptitas nec est per accns nec q̃ per accns. sz omino per se ergo suppositz ñ includit aliquid quasi alterius generi a natura.

Cõfirmatur scdo. qz aliter magis per se esset idemptitas nature create ad suppositum suum q̃ nature diuie ad suuz. qd videtur incõueniens. Confirmatur 3°. quia 2ª sba dicit totum quod quid ẽ pme sbe. ergo in pma sba nõ pcurrit aliqua quidditas distincta a qdditate scde substãtie. ergo nec qddítas relonis que ẽ distincta a qdditate essetie ptinet ad rõnem pme sbe. Si. n. pma substantia includit per se quidditatẽ distinctã a qddítate sbe 2ª. ergo nõ magis est per se suppositũ sbe q̃ illi qdditat alteri ⁊ ita neutriusz vl utriusqz. Nec vz h°. B°. qz h qddítas ẽ illa per idemptitatẽ. ⁊ iõ idẽ p se vnũ põt esse p se suppositũ vtriusqz qdditatis. h°. n. ñ saluat p se vnitatem suppositi quia suppositũ ponit p se suppositum qdditatis actuate fm formalẽ rationem. ñ aũt ppter idemptitatem realẽ ⁊ nõ formalẽ ipius ad aliã. Tũc. n. p se suppositum entis esset per se suppositz vnius ppter veram idemptitatẽ vnius ad ens. itaqz suppositum per se vnũ est tm per se suppositũ qdditatis p se vnius formaliter. Et per pñs nullius formalit distincte ab illa. Et per pñs nulla formaliter distictam includet p se pmo. qz nõ esset ratio quare ñ esset per se suppositum illius quidditatis distincte quam p se pmo modo icluderet. Si instetur hic de attributis nõ est simile. quia nullum attributum pstituit per se suppositum deitatis. sed est q̃st passio. fm Dam li. 4°. ca°. 9°. Et non ẽ incõueniens quasi passionem cũ quasi subiecto q̃ per accidens esse idem ⁊ etiaz cũ supposito sbiecti. licet sit incõueniẽs primum suppositum pmi subiecti esse in se ens p accns

Ad istam terciam ratõez que pcedit ex per se vnitate suppositi nature diuie. Respondetur q relatio pstituit vt trãsit in essentiã: ⁊ ita nõ vt est alterius generis nec ppter hoc sequit q absolutz sit pstitutum. quia relatio seruat illõ qõ est. ppzium sibi. bene tamẽ conceditur q illud quod derelinquitur p relationem est absolutum. quia illud derelictz est essentia diuina. Cõtra istam responsionem arguitur sic. Et quero aut relatio cõstituit vt est idem essetie formaliť. siue quidditate aut nõ. Si sic sequũt duo incõuenientia: vnum q relatio nõ erit relatio. quia fm August. 7°. de tri. Si est ad alterz formaliter iam nõ ẽ sbstantia. ⁊ pari ratõne si est formalit sabstantia iã nõ est ad aliud. Similiter aliõ quicqd pstituit aliquo inquãtum est formaliter absolutum ẽ formaliter absolutum. ⁊ ita suppositum pstitm esset formaliter absolutũ. Aut pstituit relatõe inq̃tum transit siue est idem essetie non formaliter sed realiter. ⁊ cũ hoc stat q constituatur relone ppzie vt relatio ẽ: quia relo nullo modo põt pstiderari in diuis qn sit realiter eadẽ essentie. Si igit fm aliquẽ modũ pstiderata constitueret suppositum nõ phiberetur pstitutũ eẽ ens per accidẽs: dato q sic pstitueret: cũ fm

omez modũ pstiderata ẽ realiter eadem essentie licet non formaliter. sequit q ex hoc q ipa vt realiter eadẽ essetie constituit nõ phibetur pstitutũ esse ens p accidens. nõ aũt potest pstituere sũt magis idem essetie q̃ realiter nisi vt formaliter idem sed nõ ẽ idem formaliter. Pretera. quod dicit relatõnẽ derelinquere esse absolutum hoc videt repugnare sibipsi. quia forma nõ derelinquit aliud esse a se sicut albedo nõ derelinquit aliõ in albo quo est albũ q̃ se ipam. ergo p proprietas pstituẽs si pseruat hoc quod est sibi ppzium derelinquit hoc quod est sibi ppziũ ⁊ nihil aliud. Similiter quomodo esse absolutum posset derelinqui a proprietate relatiua si precederet eam in persona.

Quarto principali

ter arguitur fm istam 3ª viaz sic. pma sba est maxime substantia fm phm in p dicamẽtis ⁊ hoc nõ ẽ imperfectionis. ergo videt q hoc modo posset poni pma sbstantia in diuinis. vz pona cui maxie competat subsistere. i. per se esse. relatio aũt nõ videtur posse formaliter pstituere aliquid sbsistens: nec per psequẽs primam sbstantiam. Confirmat etiaz. quia cũ 2ª substantia nõ includat aliqd quod nõ ẽ formalit substantia. igit nec pma substantia que est maxime substãtia includet. quia sbstantia nõ est ex nõ sbstantia. Confirmatur iteruz ratio. quia si oportet i his que sũt ad aliquid in diuis nõ tm ponere qdditatẽ puta ñ tm pñitatem. sz etiã hãc pañitatem ⁊ vltra hãc etiã sub rõe incõicabilis ⁊ hec omia ppetere sibi inquãtũ est ad aliud. ⁊ vt ñ ẽ formalit. illõ qõ est ad se. quare non põt ita in eo quod est ad se non per illud formaliter quod est ad aliud haberi hoc quod est incõmunicabile.

Et pfirmatur illud vltimo. quia in substantia creata licet imperfectõni) sit limitari ad vnam sublistentiã siue ad vnum esse perfectissimũ quod nullo modo est determinabile vel ptrahibile nec põt eẽ aliquid alicuius tamẽ q natura ipa sine alio alterius generis possit habere vltimuz esse quod nõ est natũ aliquo alio cõtrahi: hoc non ẽ imperfectõnis. quia hoc est cõmune sbẹ ⁊ pceditur substantẹ ⁊ negatur ab accidẽtibus ppter eorz impfectionem. ergo videt q natura diuina vt ẽ ad se habebit vltimum esse actuale ⁊ vltimã vnitatẽ absqz limitatõne ad esse subsistẽtie vnius. Rndetur ad hanc rationem quartã: que procedit ex ratõne pme substantie. dicẽdo q relatõ habet vim ppzietatis incõmuncabilis pme substãtie: ⁊ ideo habet vi pstituendi hanc pmam substantiam vel suppositz scde substãtie. Quod pfirmatur per hoc. quia que sparsa sũt in iferiozibus vnita sũt in superiozibus. ⁊ ideo licet alio cõueniat alicui in creaturis esse ad aliud ⁊ subsistẽ. vel eẽ quo ⁊ subsistere. tamen ista possũt eodem competere deo vl personis diuinis. Cõtra istud arguitur sic. quero quam vim intelligi. aut vim cause efficientis: aut formalis. Si efficientis quasi causabit ibi quãdaz realitatem absolutã que formaliter constituet ibi pmam substantiã ⁊ ita conceditur ppositũ: q substantia constituit aliqua realitate absoluta. ⁊ cũ hoc additur vnum aliud impossibile q relo posset causare illam realitatem absolutam Si scdo mõ. s. formaliter cum nulla forma habeat vim pstituẽdi aliquid formaliter nisi rẹ quale natũ ẽ esse tali forma sicut albedo nõ habet viz pstituendi aliquid nisi album ⁊ que includuntur i albo. sequitur q relatõ que est essentialit habitudo ad aliud non habet vim constituendi aliquid ad se. Cõfirmatio illa nihil videt valere. ñ eni sit talis vnio in deo nisi ppter infinitatẽ essen diuie. q̃ in se icludit vnitie oẽz pfectõez simplr ⁊ omez etiã realitem sibi compossibilez ppzietas aũt non est infinita formaliť:

ergo nō oportet in ea vniri oēm realitatem ⁊ maxime nō illaz que videtur sibi formaliter repugnare aut nō posse in ea ēcludi quasi maiorē pfectionē diceret formaliter q̄ ista vl omino nō minorem.

Ex quarta uia arguitur p auctoritatē Augustl. 7°. de trini. ca°. p°. vl. 2°. vl. 6°. omne relatū est aliquid excepta relatōe. ergo sicut dedurit pma ratō videt pcedere q̄ illud quod refertur ē aliquid ad se. Item in eodez. ca°. 4°. vl. 32°. omis res ad se sbsistit q̄to magis deus. ⁊ loquit de sbsistere qd̄ puenit sbstātie, put greci accipiūt sbam accipiūt aūt ipi fm eum sbstātiā sic nos personā. ergo sbsistere quod cōuenit psone inquātū persona numerat in trib⁹ put. s. dicunt tres sbsistentes illud est ad se fm eum ⁊ videt dicere: q̄ incōueniēs est psonam diuinā sbsistere ad aliud h° modo accipiēdo sbsistere. Itez 3° oia que ponunt in diffōe p^c siue a Boetio ō duabus naturis siue a Ric. 4°. de trini. ca°. 22°. ⁊. 23°. sūt absoluta ita q̄ nullus illoz includit relatōez essentialiē ⁊ diffō debet exp̄mere intrinsecā rationē diffinti. ergo ⁊c. Ad auctoritates August. iā adductas ℏ in quarta via rndetur q̄ Augl. loquit ō formali significato huī nois psona nō de mālī. formaliē aūt significat h° nomē psona aliqd indistinctū in se ⁊ ab alio distinctū in nā intellectuali. accidit aūt huic significato formali p quid sit talis distinctio. tn in aliqua nā necesse ē illud distinctinū esse absolutū sic i natura creata. in aliqua aūt relatōez sicut in ppositio. Cōtra hanc responsionē arguo. aut Augustl. intelligit i illo significato formali psone indistinctū in se ⁊ distinctum ab alio fm essētiā. ⁊ tūc nō magis haberet pcedere q̄ sint tres psone q̄ tres eēntie siue 3ª distincta fm eēntiam. quod videt manifeste ꝯ intētionez suam vbi vult q̄ aliter vtimur nos noie sbstātie q̄ greci. ipi vtunt, p pma sbstantia. ⁊ pcedūt tres sbstantias eo mō quo nos tres psonas. ergo nos ppie fm euz concedimus tres persona). aut intelligit indistinctū in se fm sbam incōicabilem ⁊ sic distinctū ab alio. ⁊ tunc si illud fm formale significatum est ad se habetur ppositum.

Tertia opinio est pcordans ratōibus ⁊ auctoritatibus adductis ꝯ 2^am opi. ponit diuinas psonas ēē absolutas qō ne videat nouū ⁊ extraneum adducit dictū cuiusdā antiqui doctoris distinguētis aliqd dici duplr fm sbaz. dicē. n. sic. intelligendū est q̄ sic dicē. Ric. de scō victore dici fm sbaz ē duplr. vno quidē mō indicādo sbam fm nāz cōez ⁊ sic dicit hō fm sbaz. alio mō indicādo sbstātiā ⁊ suppositū certū. vt quidā hō p°° dicere sbaz ē dicē qd 2°. dicere sbaz est dicere aliqd. dicit igit q̄ hoc nomē sba vel eēn^a dr fm sbaz q: indicat nāz cōmunē. sz h° nomē psona dicit fm sbaz q: indicat suppositū certū ⁊ distinctū. nā aūt cōis nō multiplicat nec refertur. ⁊ iō qd̄ dicit sbaz fm nāz cōmune: ita dicit ad se q̄ nullo mō pōt dici fm relationē ⁊ h°° diuidit ex opposito cōtra ad aliqd suppositū aūt siue ypostas natū ē plurificari ⁊ ad aliud ppari ⁊ ita referri. ⁊ qō sic dr fm sbaz nihil impedit rōne relatōis supaddite dici fm relationez ⁊ h° vult dicere Ric. de scō victore. fm h° igit poneret q̄ psone diuine distinguerentur p aliquas realitates incōicabiles absolutas nō tn illa pstituentia ⁊ distinguentia esset absoluta pmo mō sed 2°. quia ⁊si nō essent formaliter relatōes pstituta tamē per ipas essent referibilia.

Et si obūciat quomō tūc saluabit cōmunis snia sanctoz dicentium psonas distinguī per relationes. Ad hoc potest accipi quoddam dictū eiusdem doctoris. idem. n. doctor in questōe illa an ppietates distinguant personas. dicit q̄ fm q̄ sūt habitudines nō distinguūt psonas. sed fz q̄ sūt origines. quod verbum exponi q̄ origines nō distinguūt psonas formaliter sed quasi pncipiatiue: sic motus in creaturis. ⁊ maxime si esset in motu ante ⁊ nō in moto nō distingueret terminos talis motus formalii sed effectiue. eo q̄ pertineret ad genus cause efficiētis. quēadmodū etiā si nā humana poterit i vno homie ⁊ ipa nō posset multiplicari nisi per generationē posset dici q̄ generatō multiplicat homies nō quidem formalii quasi homies distinguerētur formaliter generatōib⁹ vt sūt generationes sz quasi effectiue. quia generatio reducit ad genus cāe efficiētis. ita posset dici in ppositio q̄ natura diuia nō communicat suppositis nisi p origines. ⁊ ita origine distinguūtur p^c i natura: qī pncipiatiue reducendo ad ipm pncipians: quod distiguit nō formalii sz quasi correspondēter distinguenti effectie in creatura. Et tūc posset poni exempluz. q̄ sicē si aia intellectiua pmo pficeret vl constituret cor i esse suppositi. ⁊ 2° cor aiatuz posset pducere manū in esse suppositi. n essent aliqua distincta in natura animati nisi p origines ⁊ tamē formaliter essent aliqua absoluta quoz vnū pducitur p alterz. in ipis tamē vere essent relatōes pducētis ⁊ pducti. nō. n. minus saluant relatōes: sed magis vt videt si ponātur aliqua absoluta que possent referri q̄ si nō ponantur aliqua talia absoluta.

Per ista duo dicta. pmū de duplici absoluto. scōm de origine distiguente quasi correspōdenter pmo pncipio effectio i creatura nō formali. possūt multe auctoritates exponi que vident incōtrariū.

Cōtra istam opi. potest obūci. q̄ ipa nō videtur stare cū fide. pmo quia saluator exp̄mens. Math. vlt. totā veritatez suam que de tri. tenēda est nomiat tres psonas nomibus relatiuis. In nomie inquit patris ⁊ ⁊ filij ⁊ spiritussancti. Similiter Joh. in canonica sua pma ca°. 5° tres sūt qui testimoniū dant in celo pater verbum ⁊. s. s. Et generaliter vbicunq̄ scptura canonica loquitur de psonis diuinis exp̄mit eas nomibus relatiuis: videtur igit q̄ ponere eas esse absolutas ꝯ dicat scpture ⁊ ita etiam fidei. Secūdo quia ecclesia vl quicūq̄ exp̄mit veritatem tenendam de tri. exp̄mit psonas nomibus relatiuis. sicut patz i simbolo apl̄orum. in simbolo athanasij ⁊ in simbolo niceno. ⁊ in alijs quibuscūq̄ auctēticis declaratōnibus fidei p ecclesiaz vniuersalem. ergo oppositū repugnat fidei vt ipa est ab ecclesia declarata. Tertio. quia sancti ⁊ cōmuniter doctoresq̄ catholici de isto articulo tractantes tantū ponūt ⁊ saluāt trinitatem personarum relatiuarum. quoz doctrinam saltē multorum auctenticauit ecclia vniuersalis: sicut patet i canone di. 15°. Sancta Roma. igit dictis istorum sanctoz ꝯdicere est cōtradicere ecclesie auctenticati dicta eorum. Si dicatur ad istā obiectōez: q̄ dicta opi. nō solū fidei nō repugnat: sz q̄ magis ē scpture sancte concordat.

Primū ostendit duplicit. pmo sic. quia quicqd de trinitate sacra scptura tradidit vel ecclia declarauit. vel doctor auctēticus manifeste asseruit. hec dicta opi. pcedit. vz q̄ tres psone pgrue exp̄munt nomibus patris ⁊ filij ⁊. s. s. quia pcedit ibi vere relatōes originis. quia cōcedit veram originatōnem vnius psone ab alia que ē generatio. ⁊ ita psona generās est pater ⁊ psona genita ē filius. ⁊ pcessionem 3ª a duabus ⁊ ita pcedēs est. s. s. ⁊ spiratur volūtate casta ⁊ sancta sed non dicit scptura nec vniuersalis ecclia alicubi declarando: q̄ persone solum his relationibus distinguūtur sicut nec dicit: q̄ distinguūtur ppietatibus absolutis.

Nunc autē licet tenēdum sit p vero. quicquid tradidit auctoritas nō tamen est negādum esse verum quicquid ipa ñ tradidit mlta inqt ille christi secretarius Joh. opa. ⁊ si non hic fecit ihs que non

Universidad de Deusto Biblioteca

sūt scripta in libro hoc. Io. vlt. certe nec alicubi. quia addidit. existimo mūdum nō posse capere libros. Logice etiā loqn do patet: q̃ locus ab aucte negatiue nō tenet. Scdo sic. nihil ē asserendū eē de vitate fidei nisi quod tradit in scptu ra. vl ab vniuersali declarat ecclia in scp tura vl ex altero istorū sic tradito vl de clarato necessario: ⁊ euidenī inferr. tale nō videtur eē personas nullis ppietati bus absolutis distingui igit ē. Prima ps minoris videt plana: q̃ scptura nus q̃ hec tradidit quia relones affirmat. ab solutas ppietates nusq̃ negat. 2ª pars patet. qz quecūqz tenēda ecclia circa arti culos de tri. declarasse inuenit. cōtinēt i symbolo aplorū vl athanasij vl niceni. vt extra de sum. tri. ⁊ fi. ca. caplis. firma tur ⁊ dānamus. q̃ duo capla edita fuerī i psilio generali sb innocētio. 3°. celebra to. vel extra de sum. tri. ⁊ fi. ca. fideli. ⁊ ē hodie in. 6° li°. quod capl'm editum fuit in psilio lugdunēsi generali sub Grego. lo. celebrato. nō inueniūtur plura scpta auctētica declarationē ecclie circa articu lum de tri. ptinentia. nec in aliquo isto rum declaratur psonas p ppietates re latiuas pstitui. patet intuenti 3ª ps mi noris. pbatur quia ratōnes que fiūt ad inferendū ppositum ex tradito p scptu ram vel declarato per ecclam videntur omnes esse solubiles sicut postea rndebit ad eas. Scdm. s. q̃ hec opi. scpture pcordat onditur per illud puer. 30. vbi post multas qōnes motas de deo querit salomō qō nomē ei ⁊ quod nomen filij eius si nosti. ex hoc arguit sic. omis que stio aliquid certū suppōit ⁊ aliquod du bium querit ex 7°. metha. ca°. vltimo. hic igitur est certus filium esse. ⁊ querit quod est nomē eius. ⁊ pari rōe p naturā relatōis supponitur illud cui ē filius eē scz patrē. ⁊ querit quod ē eius nomē: igi tur hoc exrnte certo. s. hunc esse filium ⁊ hūc patrē. dubium ē quod nomē hui ⁊ quod illius. sed si iste persone pmo con stituantur in esse psonali p paternitatem ⁊ filiatōnem. proprium nomen huius ē pater. ⁊ ppriū illius ē filius. ⁊ ita esset certitudo de filio ⁊ dubitatō quod nom esset eius. ergo salomō videt intendere q̃ nō pmo pstituantur filiatōne ⁊ patrita te sicut q̃ nec filius sit ppriū nomē eius sed scito q̃ sit filius adhuc restat querere fm ipm quod nomē eius. Hoc bre uiter sic arguit ad impossibile deducen do dato q̃ pprium nomen persone que est filius sit filius quod sequit si pmo cō stituatur relatōne vel filiatōne. igr idez querit salomon ⁊ suppoit. supponit enī pprium nomen psone ⁊ querit quod ē nomen eius. Sed si dicto modo rn deatur ad obiectionē de fide factam cō tra tertiam opinionē.

Contra hancrespō

sionem arguitur pmo sic. quare voluit saluator psonas nomibus relatiuis exp mere si sūt absolute: ⁊ absoluta si sint n latuissent cum. ⁊ pgruum videtur bap tismū dare inuocando psonas diuinas proprijs nomibus iparum. Secūdo sic. articulus quando traditur a christo pueniens ē illum accipere fm illum intel lectum qui maxime pōt haberi a xpo. talis est de personis relatiuis ⁊ nllo mo do de absolutis. Tertio sic. psequen tie sanctorū ⁊ doctorum supponēde sūt esse necesse. sed illis vtēdo vel similibus concluditur ex manifeste credito q̃ p/o ne non sūt absolute sicut pz i multis de ductōibus magistrorū.

Ad primū forsan

diceret aliquis q̃ ppter duo saluator sic expressit psonas congrue. primum: quia nos docuit sicut eramus capaces. si aūt sūt proprietates absolute vidit eas nos nō posse concipere vel nō concipere: ita faciliter sicut relationes. quia nec p viaz causalitatis ⁊ eminentie possūt cognos ci a nobis cum nō sint perfectōnes sim

pliciter nec per aliquid simile in creatu ra. sicut forte possumus pcipere relatio nes ex relatōnibus originis in creaturis quia illis incōmunicabilibus absolutis sunt nulla sūt similia in creatura. immo nec alicui cōmunicabili increato est ali quid simile. quia quodlibet tale pmo ē diuersum a quocūqz alio. ⁊ hanc impos sibilitatem vel difficultatem cognoscen di illas absolutas ppietates si sint pos sit quis concipere ex premissa questōne salomonis. Exemplū huius patet in com muni modo loquēdi vbi expssius ⁊ fre quentius expimimus psonas aliquas no mibus relatiuis q̃ absoluti. quia illa no mina sūt notiora. tamē pstat personas quas intēdimus illis nomibus expmere esse in se absolutas. vbi gratia. Hoc fecit papa vl epus vel rex. nō ita sepe dicim' Petrus vl Iohes. quia officia sūt notio ra psonis absolutis: ita posset esse hoc. q̃ originem psone possumus concipere ppietatem absolutam si habet vel non possumus. vl non ita faciliter. Secū do. quia sint ppietates absolute ⁊ fm hoc psone possent nomiare nominibus absolutis. sic tamē nominādo eas nō ex primitur illis nominibus tantum de ne cessitate fidei quātum istis pater filius ⁊ spiritussanctus. quia istis non tantum expmitur distinctio personarum. sz etiā ordo que est i eis. ⁊ aliquo modo ex cō sequenti vnitas essentie. quia in tali ori gine pfecta est cōmunicatio eiusdem es sentie. per tria nomina absoluta non sic expmeretur hec omia. Ad secūdum forsan aliquis diceret pmo: q̃ ille intel lectus quem christus expressit scz q̃ sint persone relatiue est absq̃ dubitatōne te nendus. sed de eo quod tacuit scz an sint absolute nō est magis contra intellectuz articuli vna pars q̃ alia nisi ostendatur repugnare intellectui quem expressit.

Secundo diceret: q̃ articulum fidei restringere ad intellectum specialez qui tamen traditus est in generali quasi nō possit intellectus generalis esse verus ni si specialis sit verus. hoc videtur articu lum reducere ad icertitudinem. videtur enim incertum quod non potest sine in certo teneri. saltem maior reuerentia vi detur fieri articulo in vniuersali tradito si dicatur intellectum eius vniuersalem posse esse verum quocūqz speciali posi to vel negato quod non est traditum vt tenendum q̃ q̃ nō possit esse verus nisi aliquod determinatum speciale sit verz

Exemplum huius in alijs articulis. creator celi ⁊ terre nō oportet hoc artaē ad hoc q̃ si omipotētia in deo aliquo° distinguatur a voluntate potuit creare ⁊ ita de parte opposita. similiter verbuz factum est homo nō oportet artare ad multa specialia nec ad aliquod illorum cum quorū quolibet: ⁊ etiam opposito potest stare hoc verum. Aptius exem plum videtur. si iudeis erat tradituz vt crederēt deum esse vnum. ⁊ de trinitate nihil explicite. non solum minor reuerē tia sed irreuerētia ⁊ falsitas esset asserere hunc articulum non posse esse verum nisi esset vnus psonaliter sicut est essen tialiter. ⁊ tamē hoc videretur tūc eē ma gis cōsonum verbis articuli eis traditi q̃ oppositum. sicut igitur illi tunc neu tram partem debuerunt asserere esse ne cessario tenendam sed vtraqz posita ne cessario tenendum esse illud quod in ge nerali fuit eis tradituz. ita videt q̃ circa articulos nobis in vli traditos nō debe amus asserere sine declaratōne ecclie ne cessario h° speāle vl illō eē tenenō cuz q̃ rum vtroqz pnt articuli stare vt traditi sūt. nō n. deus q̃ scit i speciali istā vitatē sine cā'trn fm intellectuz vlem tenenda de fide tradidit ⁊ nec ad hūc mod spālē nec ad illū tanq̃ ex fide tenendū artauit

Tertio qz in pposito nō videt ppter reuerentiā istarū personarū dicenduz: q̃ sint trn relones in essētia nisi h certissime traderet ⁊ h° ppter modicam entitatem relationis respectu entis absoluti.

Universidad de Deusto Biblioteca

Ad 3m diceret forsan aliquis q̃ preci se ꝓpter rōnem solubilē a quocūq; fiat nō est tenendū aliq̃d esse de sba fidei. nec forsan ꝓpter ꝓclonem talis rōis quatenus ꝑcise est per illā rōnem ꝓclusa sic arguens se exponēt morti. nec aliq̃s fm rectam rōnem se deberet exponē. oportet igit habē maiorē auctem ad hoc vt aliquid teneat eē de fide: q̃ q̃ scūs aliq̃s sic arguat. sepe eni quis arguit qd nō oino asserit. lz illud qd scūs auctēticus ab ecclesia quantū ad doctrinā asserit eē tenēdū sit certū. tn alie auctes dubie pnt exponi. ⁊ multo magis aliorū min' auctēticorū scribentiū. Jsto modo diceret aliquis nihil inueniri ꝗ opi. ꝑdictam.

Ad illa que secundo mō vident esse cōtra eā.

Rndeꝛ dis currendo per ordinē. Ad illas auctes ⁊ rōnes que ꝓtra eā vel ꝓ 2a opi. superius sūt inducte. Ad pmū de cuā videt iam supra rnsuꝛ. Ad auctes Aug. 5. de tri. Rndet per distinctōnes positas in pncipio opi. q̃ Aug'. loquit de his q̃ sunt ad se: ita q̃ nec sūt relatiua nec referibilia. sed etiā opposita relōni. sic patꝛ per exempla sua. videt eni ipemet dicere ibi q̃ aliq̃d est ad se lz sit referibile ad aliud. sicut exp̃sse vult Aug'. 7°. de tri. c. 4. vbi tractās qūo greci dicūt tres eē substātias vult q̃ substē fm q̃ cōpetit substātie illo mō sumpte sit ad se. sbdit eni ibi si aliud est deo eē ⁊ aliud subsistē sicut aliud est deū esse ⁊ aliud pēm esse relatiue igit subsistit sicut relatie gignit. Et ex hoc infert q̃ substātia iam nō erit substātia. qꝛ relatiuū. ⁊ infra. absurduꝫ est aūt vt substātia relatio dicat. ois eni substātia ad se subsistit quāto magꝭ dequid expssius q̃ substantia fm q̃ greci accipiūt eā. s. ꝓ psona. s. substantia p̄ nō 2a sit ad se ⁊ ad se subsistat illo subsistere qd cōpetit substātie sic dicere. Et si obꝗciat q̃ ista verba Aug. de substātia ⁊ psona nō debent magis accipi de psonali q̃ de eēntiali. qꝛ dicit q̃ eodē dī de se. distinguendo illud qd est ad se ꝗ illō qd est ad aliud. eo q̃ pater nō est psona filij: sicut nec est deus filij. quēadmodū s. itelligēdo vt correlatiuū. sed nō oportet q̃ eodē sit deus ⁊ psona: ita q̃ psona nullo mō oino ad se dicat sicut deus dī ad se vl deitas. quia tūc sicut nō sūt tres deitates: ⁊ per hoc nec tres magnitudines fm eū. qꝛ magnitudo dicit oino ad se sicut deitas. sic nec esset tres psone. qd ipe negaret. que igit oino sūt ad se ñ numerant. que oino ad alterū nō sūt cōiatribus. qui aūt ad se sed nō oino ad se sz referibilia. quia nō repugnat eis referri nō sūt cōmunia sed numerant. aut pnt dici ꝓpria a q̃bus potest abstrahi aliqd cōmune numeratū. Ad Aug. vi. de ciui. dei. c. 10. ꝓcedo q̃ pater est q̃quid habet excepto relatiuo qd habet ⁊ non est ipm. habꝭ q̃dem correlatiuū sicut pr̄ habet filiū. ⁊ ideo ꝓcedo q̃ pma psona est quicq̃d habet ad qd non refert. non est aūt 2a psona quā habet vt correlatiuum licet ista relone nō pmo constitueret. Ad Boeciū quando dicit q̃ relatio multiplicat trinitatē nē. dico q̃ doctor ille accipit relationē pro origie. et sic intelligēdo accipit multiplicare nō pro formalr distinguere. sz q̃si pnciptie correspondent pn° effectiuo. ⁊ hoc q̃dez nō est extorquere verba. multiplicare eni ē multa facere sicut xp̃us vere multiplicauit panes cuā̄gelicos. ⁊ tn ipe nō fuit forma illa qua formalr multiplicabant panes illi. ⁊ deus creans multiplicat aias. nō tn est ipe forma qua formalr aie ipe distinguūt. Ad Jo. Dam̄. dico q̃ vna eius auctas soluit aliā. qꝛ. c. i. ꝑcise potest ingenerationē. ⁊ in li. 3°. c. 5. ponit pr̄na lez ꝓpriētatē. iste aūt oue ꝓpriētates distinguunt fm Aug. 5. de tri. c. 6. igit excludendo oia alia in pr̄e in. c. i. ꝑter ingenerationē intelligit ꝑter per ingeneratōꝭ

omne psonale p̄ris. ⁊ ita vbicūq; excludit ab aliqua ꝓpriētate alicui' suppositi omne aliud. per illā ꝓpriētatē inclusā includit omne aliud psonale. ⁊ ita includeret ibi realitas absoluta si qua esset. ⁊ marie includeret vt videt. qꝛ in creaturl inclusō accite ñ excludit subiectū. ⁊ ita inclusa relone in psona diuina nō excludit illud qd refert ea. sicut si diceret q̃ sola pr̄nitas est nō ꝓpter hoc excludere patꝛ pater q̃ pr̄nitate eēt pater. Ad Rica. dico q̃ modus exn̄tie alius est ⁊ hoc pinet ad originē. sz ex hoc nō sequit q̃ originatū nō sit aliq̃d subsistēs ad se distinctū aliqua realitate psonali absoluta alia ab originate. Ad Anf. silr dico q̃ omia sūt vnū ⁊ eadē vbi nō obuiat relonis oppositio vel formalr sic relatio obuiat alicui relatiuo. vl sicut natū referri relatōne opposita. ⁊ isto mō personē si essent absolute distinguent. qꝛ in eis sunt relones pncipiantes.

Ad ratōnes ꝓ se

cunda opi. rndet. Ad pmā pōt dici q̃ si realtas absoluta aliqua ꝓstituat psonas nō tn faciet compositionē cū essētia diuina: sicut nec relo ꝓstituens facēt. qd pfirmat per locū a maiorl. qꝛ realitas ꝓpriē subsistētie in creatura nō facit compositionē cū creatura. relo aūt in creaturis facit compositionē cū fundamēto ut alias declarabit. q̃ si hec relo pōt non facere compositionē cuꝫ eēntia multomagis nec realitas suppositi faciet compositionē cum realitate nature. Et cum confirmat rō. quia absolutū aut manet oino aut trāsit oino. dico sicut dictū est declarādo 2dam rōnem q̃ relo manet ex hoc q̃ eius rō nō est formalr rō essentie ⁊ transit. quia fm pfectam idemptitatē est essentia. ita dici pōt q̃ realitas absoluta si cōstituat psonā trāsit q̃dem perfectam idemptitatē ad essentiā. manet tn qꝛ nō est formalr realitas eēntie. Et confirmat ista rnsio. quia pfectōes attributales vident esse absolute: ⁊ nō relatiue sicut dictū est supra di. 8. qōne de attributis. ⁊ tamē ⁊ manēt ⁊ transeūt ita q̃ nō faciunt compositōnem. nec sunt idez formalr ipi essentie. ⁊ si aliqua illaꝝ fz rationē formalē hret distinguere realit̄ ab altera illa distictio eēt p̄ eā formalit̄ ⁊ nō p̄ essentiā ⁊ tn nō esset ꝓpō. Ad 2m arm dico q̃ ponēdo psonas relatiuas oꝫ ponere eas vere sbsistētes ⁊ in eis esse eandem nāz indiuisā. h° nō pōt poni ꝓpter aliquā impfectōez psonaꝝ i sbsistēdo. qꝛ ponunt ita ve subsistētes sic si eēnt absolute. g̃ oꝫ q̃ ponat ꝓpr̄ infinitatem essent q̃ est in sbsistētib'. sz eadē eēt infinitas eēntie si psone eēnt absolute. g̃ nō oꝫ tūc nāz diuidi sic nec si ꝓpriētatibus absolutl ꝓstituant. pbet igit ista omis nā cōis suppositis absolutl distinguit in eis hec q̃dem vera est in creaturis. sed in ꝓposito petit conclusionē pncipalē. Ad 3m instando dicit q̃ patri cōstituto in eē psonali. ⁊ filio ēt ꝓstituto in esse psonali quasi aduentīcia est ꝓpriētas spiratō actiua fm aliq̃s ⁊ tn nō est q̃si accntalis fz eos. nec etiā relo rōnis. q̃re igit nō possꝫ intelligi in ꝓposito psonā ꝓstituī in esse psonali realitate absoluta ⁊ ei q̃si cōstitute in esse tali realitate aduenire fz modū intelligēdi relationē ⁊ nō tn esse nec accntalem nec rōnis. Et cū ꝓbat q̃ sit relatio rōnis: per sile de relatōne ad creaturā. dico q̃ nō est sile. illa eni relo ad creaturā nō est ex necessitate nature fundamenti sicut est hic. Quarta rō intur ꝓpositōni huic. s. omne absolutum est actus ⁊ per ꝓns dans esse. hec improbatur multiplr. tū quia in creaturl. vbi maxime videt habē ꝓbabilitatē habet instantiā de ꝓpriētate ypo^ca quia illa ñ est dans esse. quia tūc natura humana in xpo nō habēt idem esse qd habēt dimissa. Silr actus dans esse dat operationē. ꝓpriētas hypo^ca in creaturis nō dat opationē. qd patet per Dam̄. li°. 3°. c. 15. b. Nāles ⁊ ñ hypostaticas animus

Universidad de Deusto Biblioteca

⁊ voluntates ⁊ opationes. Si enim hypostaticas. i. psonales dabim' eas etherotheleas. i. aliud volētes. ⁊ etherouergeas. i. aliud operantes. tres hypostases sancte trinitatis dicere cogemur. vbi ipse ex hoc q̄ psone diuine nō habent tres opatōnes ꝛcludit q̄ opatio nō est hypostatica. ⁊ hoc in cōmuni siue de ꝓprietate absoluta siue relatiua. Preterea 3° in omni eo q̄ aliquo mō habet eē aliq̄ ꝑter illud q̄ dat sibi esse est aliquid rōne cuius recipit esse. patet de composito ex mā et forma ⁊ omibus alīs cōpositis ex actu ⁊ potētia. igit in omni habente esse per aliq̄d dans esse est aliq̄d q̄ non est actus dans esse. sed rō recipiēdi eē. et ita videt in supposito nature. q: cuz sup positū hēat esse ⁊ natura det esse ꝓprietas hypostatica erit ratio recipiēdi esse.

Ad ar'm tūc potest dici q̄ cū duplicit sit rō entitatis q̄dditatiue. s. ⁊ hypostatice. sicut q̄dditatiue est dare eē quia ipa est de se cōicabilis. ita hypostatice ē vt nō sit actus dans esse. q: de se est incōmunicabilis ut quo. ⁊ licet in creaturis ꝓprietas indiuidualis det esse. quia est alicuius gradus entitatis positiue vltra entitatē q̄dditatiuā nature. tm̄ vltra entitatē singularē ꝓprietas suppositi nullā entitatē dat. imo nullū positiuū addit ex p̄ma qōne. z li. ⁊ licz illud adderet tm̄ nō esset rō dandi esse: q: hec natura existens in qua includent natura ⁊ entitas singularitatis est eēntialis rō dandi esse ⁊ ita quicq̄d intelligat aduenire siue positiuū siue priuatiuū siue absolutū siue respectiuū nō dabit esse. quia per illud quod iam p̄intelligitur datur esse. lz igitur in diuinis nō sit ꝓprietas psonalis tantū ne°. sed aliqua ꝓprietas vel entitas positiua. tamē q: natura diuina est de se hec per se exīs ipa habebit totam rōnem dandi esse. sicut ⁊ in creaturis. et licet natura exīs det totalr esse nō ꝓpi hoc ꝓprietas aduenīēs est tantū ne° imo si aduenīret ꝓprietas positiua nihil tolleretur ab hac natura exīte. ita nec i diuinis tollet ab hac natura que est ō se exīs quin dabit totalr esse psone licz in psona intelligat ꝓprietas psonalis positiua. Ad ar'm igitur cum ꝓbatur q̄ sit actus cū nō sit ibi tm̄ virtualr sed actualiter. dico q̄ est ibi fallacia equiuocationis. vno mō enī actus est differentia opposita potētie. ⁊ hoc mō diuidit omne ens. Alio mō actus cuz potētia ꝓstituit aliquod totū. sicut loquit phus de potētia. 8. me^ce. de potētia ⁊ actu q̄ō nō ē verum de potētia opposita actui. q: illa ñ manet cum actu. ista igit ꝓprietas ñ tm̄ est virtualiter in essentia diuina sicut est asinus qui est in potentia ante actum. et per ꝓnīs hec ꝓprietas est actu ibi prout actus opponit tali potētie. sed nō sequit ergo est actus dans esse. ad hoc enī requireretur q̄ esset actus formalis. hoc enīz modo materia daret esse. quia est in cōposito in actu nō in potētia ante actum

2ª rō videt deficere. q: istud nō hz se ad eēntiā vt perfectō ad pfectibile vt diffuse declaratum est etiam de proprietate relatiua psone di. 5. vbi dictū est q̄ psona nō cōponit ex essentia ⁊ ꝓprietate sicut ex quasi potētiali ⁊ actuali. immo eēntia hz magis rōnem actus. si igit ista ꝓprietas intelligat posterior aliquo mō eēntia nō. tamē est pfectio eius. ibi enīz est idem ordo originis ⁊ pfectōnis. et iō p̄us origine est p̄us pfectōe sicut fuit tūc declaratū diffuse. 2° dato q̄ aliq̄ mō se haberet ad essentiā vt informās ipaz nō tamē eēt pfectio simplr. q: fm Anſ. ratio pfectōnis simplr est q̄ sit in quolibet melius ipm q̄ nō ipm. q̄ō est impossibile de ꝓprietate hypostatica. quia illa ō rōne sui repugnat ꝑdictorie cuilibz aliū ab illo cui' est. ⁊ ita nō pōt in quolibet alio eē melius ipm q̄ nō ipm. quia cuilibet aliū repugnat. sic igit ad rōnem patet q̄ falsū assumit si accipiat q̄ istō absolutū pficiat essentiā. nec ꝓbatio h° valet per hoc q̄ aliquo modo sequit et non precedit. quia in diuinis sicut p̄t po ni p̄cessio actus ⁊ forma est primum.

3° dato q̄ haberet hoc q̄ informat ñ sequit q̄ sit pfectio simplr nec illa q̄ infert vlterius. s. q̄ essentia diuina nō sit simplr pfecta. vel q̄ vna psona ñ sit simpliciter pfecta in se. Preterea. ista rō melius cōcluderet ꝛrariū de relone. q: ꝓbabilius videt q̄ relo possit esse perfectio q̄ ꝓprietas hypostatica sit pfectio quia nulli ꝓprietati hypostatice ꝛuenit esse perfectionem nec in creaturis nec in alīs. alicui tamē relōni fm ꝓpriam rōnem ꝛuenit esse pfectionē. aliqua enī est pfectio altera. vt pz de equalitate respectu inequalitatis. q: fm Aug. ō q̄titate sit. c. 7. Inequalitati equalitatē iure p̄ponis: nec quisq̄ oino est ut opinor humano sensu ꝑditus cui nō id videat. h° aūt nō est tm̄ a fundamēto. pōr. n. inequalitas fundari in fundamētis pfectionib' q̄ eqlitas. patet etiā q̄ si esset tm̄ ex fundamento Aug. faceret petitōem princi pū. intēdit. n. ꝛcludere excellentiā puta circuli ad figuras rectilineas: ⁊ h° facit ex equalitate ⁊ ineqlitate. q: si illa excellentia nō eēt nisi ex fundam̄tis ⁊ ex illa ꝛcluderet excellentiā fundam̄tor: circulum faceret. Si dicat q̄ dictū Aug. ueru est rōne fundamētor. primor nō remotor. primū aūt fundamentū eqlitatis ē paritas. Hoc falsum est ⁊ nihil ad. b. quero aūt aut par dicit aliq̄d a se ⁊ tūc pōt intelligi aliquid eē par absq̄ hoc q̄ sit alicui par: ⁊ sīlr tūc vñ pfectionem hēbit paritas respēu imparitatis in triangulo. uel. n. paritas diceret q̄ntitatem ⁊ tunc uel eadē cū illa que cōiter ponit fundamentū equalitat: ⁊ tūc nō erit distinctio aliq̄ alia q̄ ratōis inī fundamentū proximū ⁊ remotū vl aliā: et tūc in isto eqli dicet esse duas q̄ntitates vel fingas aliquē modū aliuz q̄ paritas possit eē absolutū pfect' imparitate et aliud a q̄titate. Si aūt dicat relonez sicut vñ manifestū. ergo relatio fundabit per se in relatiōe: immo videtur dicere eandem relatiōem q̄ equalitas. q̄tum enī est par quāto ⁊ eqle quāto. ad illud Anſ. mono. rñdet q̄ loquit tm̄ de q̄dditatibus nō de ꝓprietatib' hypostaticis q̄ō ꝓbat p̄mo p exēpla ei' de sapia ⁊ veritate ex vna pte. auro ⁊ plūbo ex alia parte. 2° per rōnem. q: solū illud est pfectio simplr q̄ō pōt eē in aliquo infinitū. solū illud erit in aliq̄ melius nō ipm q̄ ipm q̄ō ex se est finitū. hec cōueniunt q̄dditati. s. esse finitū vl infinitū. nō aūt ꝓprietati hypostatice. q: ꝓprietas psonalis diuina qualiscūq̄z sit nec est infinita formalr nec finita. Sīlr ꝓprietas hypostatica repugnat cuilibz ꝑter q̄ vni cuius est. q̄ nō p̄t esse cuilibet melior ipa q̄ nō ipa. sed nec alicui. excludit aūt Anſ. ab vniuersitate q̄dditatū relōez fm q̄dditatē. ⁊ tūc omis q̄dditas absoluta vel est pfectio simplr vel limitata. lz ñ sequitur ex hoc ꝓpositū de ꝓprietate hypostatica absoluta. 3ª rō hz maiorē falsam in oib' ordinatis eēntialr ex forma lz gr̄a mere q̄ñq̄z sit vera. ⁊ sīlr in oibus nō eque limitatis. in nullo enī ordine eēntiali ex ꝓpria rōne p̄oris ⁊ posterioris: oz ipa cōmultiplicari. lz p̄t stare multiplicatio posterioris sine multiplicatōne p̄oris. sed nō ecōuerso. sīlr q̄ñcunq̄z aliq̄ duo cōparant ad aliq̄ō tertiū q̄ō est illimitatū eo mō q̄ illa duo nō sūt illimitata nō oportet cōdiuidi in eis. Exemplū. aia intellectiua comparat ad ptes. quia quodammō est illimitata eo mō q̄ partes nō sūt illimitate nō oportet aiam distingui in distinctis ptibus. illa igit maior est falsa duplr ad ꝓpositū. primo q: eēntia eo mō quo est ibi p̄oritas p̄or est ipis ꝓprietatibus nō ecōuerso fm eos. igit nō oportz eēntiā distingui ad distinctionē istarū ꝓprietatū. ⁊ 2° quia eēntia est formalr infinita. iste aūt ꝓprietates nō sūt formalr infinite. ⁊ nō oz infinitū formalr distingui ad distinctionē eorz q̄ nō sunt formalr infinita. Si etiā maior

Universidad de Deusto Biblioteca

acciperet generaliter de quibuscũq; absolutis circũstantibus idem. habet istam tiam manifestam de anima ⁊ potentijs que potentie multiplicant nõ multiplicata anima. Sed si ꝑ euadant specificãdo maiorem de his que sũt eiusdem speciei sicut accipit illa ꝓima confirmatio maioris. nec tũc ꝓpositio est vera vniuersaliter in relationibus. patebit enim di. 8ª. tertij libri. plura eiusdem speciei esse in eodem absoluto nõ est cõtraditõ si aliquid illoꝝ non sit actus alterij adequatus ei in quo ē. Cum autẽ maior declaratur per inductionẽ fit fallacia cõsequẽtis. quia accipiũtur aliqua singularia nõ similia ꝓposito. puta in quibus distinctio priorũ constituit distinctionẽ posteriorꝝ vel in q̃bus est cõsimilis limitatio vtrobiq;. ⁊ nõ illius in vna respectu alterius. ex his. n. non põt ꝓpositus inferri vniuersaliter quia falsa ē vbi deficiunt cõditiones sicut in ꝓposito.

Sed ad illud vltimũ additum ad cõfirmatõnem maioris per idẽ: q̃ in eodem simpliciter perfecto nõ possũt esse plura eiusdem ratõnis: posset dici de sicut simpliciter perfectũ idem numero ē cõmunicabile pluribus suppositis eiusdem rationis: ita q̃ nõ repugnat sibi ex hoc q̃ est perfectio simplicit sed cõuenit sibi q̃ ip̃m sit in pluribus suppositi eiusdẽ rationis. ita ex perfectõne eius sibi põt competere q̃ plura eiusdem ratõnis possũt esse in eo sicut supposita in natura. ⁊ p cõsequens sunt in eo plures ꝓprietates hypostatice eiusdem ratõnis. sed nõ potest ita esse de alijs de quibus exemplificatur puta de patre ⁊ verbo. eo q̃ perfectio diuina requirit q̃ quelibet ꝓductio habeat terminũ adequatũ. nõ autẽ ita requirit q̃ aliqua ꝓprietas hypostatica sit adequata illi nature in cõstituendo suppositũ. Per istud posset dici. ad illam primã confirmationẽ maioris applicando eam ad ꝓpositum q̃ est ibi fallacia equiuocatõnis. maior. n. si esset vera debet intelligi de esse in. sicẽ actus ē in eo quod informatur. sed minor nõ ē vera. ꝓprietas aũt non est in essenª vt informans eam sꝫ vt cõstituens suppositũ in ea. Posset tamẽ ad vtranq; cõfirmationẽ dici q̃ iste ꝓprietates nõ sunt eiusdem ratõis formaliter. sicut in creaturis ꝓprietates indiuiduales sũt p̃mo diuerse ⁊ nõ eiusdem ratõnis. ⁊ si ex hᵒ inferatur q̃ sũt alterij speciei siue q̃ vtraq; earum habet ratõẽ alterius speciei. ⁊ per hᵒ oportet ip̃az per aliud determinari ad incõicabilitatẽ nõ sequitur sicut nec in ꝓprietatibus indiuidualibᵒ in creaturis licet nõ sint eiusdem ratõis in aliquo tamẽ nõ est entitas quidditatiua ⁊ cõis sed de se hec. Quarta ratõ eiaz ꝓcedit ex falsa imaginatõne q̃ iste ꝓprietates exp̃munt ab essenª quasi p origiez qd nõ fuit dictũ. sed sicut aliqui ꝓcedũt q̃ relones pullulant in essenª si tamẽ hᵒ ꝓprie dicatur quasi posset ꝗ eos cõcedi q̃ iste ꝓprietates absolute si sint pullulant in essenª ⁊ licet quelibꝫ sit in eodem supposito cum illo ex quo pullulãt. q̃ essentia ē in omibus personis. nõ tamẽ aliqua est in eadem ꝑsona cũ illa a qua habet per verã originẽ. nec repugnat vera origiatio persone hñti vnaz a ꝑsona habente alia. licet omẽs iste nõ originentur sꝫ aliquoᵒ pullulẽt in essẽª. sicut alij hñt dicere qui dicũt suppositũ cõstitui p relationẽ q̃ filius pullulat a p̃re p originem ⁊ tamẽ filij aliquo mõ pullulat in essenª siue ab eẽntia diuina. Quita ratio videt deficere. quia difficilᵗ videt sustinere originẽ ponẽdo extrẽa tm̃ esse relatia formalit q̃ ponẽdo ea eẽ absoluta. nã si tm̃ sint relatia nihil aliũ erit pᵃᵐ origiare pᵃᵐ q̃ cozreᵐ hr̃e cozreᵐ sꝫ reᵐ positũ sm̃ oi actõe alia vt hr̃e cozreᵐ si aũt ponãt absoluta ñ vt tãta difficultas quõ vnum suppositũ signat ab alio cũ i creatur sꝫ eos sint suppora absoᵒ ⁊ tm̃ ñ negat origiatõ vnᵒ ab aᵒ. cũ arguit tẽ q̃ absoᵐ ꝓcedit relõez ⁊ ita origiatõez

8ª. dictum fuit q̃ originatio ptinet ad genus esse efficientis nõ formali: ⁊ sicut in creaturis ter. min. nõ hꝫ eẽ originatõ ne formalr sꝫ quasi effectiue nec ex hᵒ q̃ nõ est formalr illo sequit q̃ ꝓcedat illõ. ita posset dici in ꝓposito. nec videt maior difficultas de priorizate absoluti et respectiui in creaturis q̃ hic.

Tenẽdo opinionẽ

secundã que est magᵗ cõmunis ꝑt rñdeti ad rõnes ꝗ eã. Ad pᵃᵐ ꝓcedit q̃ relatio nõ refert: sed aliq̃d qõ nõ est tm̃ relatio refert relone. nõ q̃dem eẽntia refertur sed suppositũ. q̃ suppositũ nõ ē tm̃ relo. sed tm̃ est relatiuũ nõ abᵐ. ⁊ ita ꝓcedit tota deductio vsq; ad vltimã ꝓnam que negat. ⁊ ad eᵃ ꝓbationẽ qñ accipit q̃ omi ꝓposito oꝫ ꝑus intelligẽ partes et vnionẽ ptiũ. Tenẽtes q̃ relo est in essentia quasi actᵗ in susceptio oꝫ q̃ dicãt q̃ in ipa ꝑsona que est quasi tota nõ oꝫ p̃ intelligere informationẽ quasi ptis a q̃ si parte per denominationẽ anteq̃ intelligat totũ. sꝫ si p̃intelligat quasi talis informatio nõ tm̃ intelligit q̃ si p modũ forme denominãtis. Sed melᵗ videt dõ q̃ relo nõ est quasi forma vel actᵗ respectu eẽntie sicut tactũ est di. 5ª. sed magis videt eẽntia esse q̃ si forma ⁊ actus q̃ rlo subsistẽs est deus. ⁊ hoc videt ꝓbari ex hoc. q̃ q̃cunq; fundamentũ est potentiale ad relationẽ ꝑus nãlr informat fũdamentũ relõe q̃ suppositũ. ꝓcedit etiã ibi relatũ eẽ aliq̃d formalr ipo fũdamẽto siue fm ip̃m fundamentũ. sicut cõcedit sortẽ eẽ illem albedine vl fm albedinẽ. neutrũ aũt videt esse dandũ in ꝓposito. nec q̃ p̃nitas ꝑus insit eẽntie q̃ patri. nec q̃ pater deitate siue fm deitatez sit formalr pater. q̃ hoc videt Aug. 7. de tri. c. 5. vel. 9. vel. 34. negare dicẽdo quo circa vt substãtia p̃ris ipe pater est nõ quo pater est sꝫ quo ē. g fm ip̃m alio est deus alio p̃r. sed est deus deitate formaliter. igit nõ est pater deitate formaliter sed alio fm Augᵐ. Ideo alit dici põt tenẽdo scõam opi. q̃ si ptes p̃rigãt toti ⁊ vnio ptiũ. ⁊ quasi ptes ⁊ q̃si vnio ptiuꝫ p̃rigant quasi toti. tm̃ vbi nõ est ptialitas nec q̃si sed pfecta idẽptitas eorum que alꝫ eẽnt ptes nisi alterũ illoꝝ essꝫ infinitũ nõ oꝫ p̃intelligi toti vnionẽ taliũ sꝫ pfectã idemptitatẽ vnᵗ ad alterũ. ⁊ ita videt in ꝓposito q̃ p̃ri qui dicitur p̃mo referri p̃intelligit aliquo mõ p fecta idẽptitas relonis ad eẽntiam sꝫ nõ vnio q̃si forme alicui quasi mere vel q̃si potẽtiali. nec tm̃ talis pfecta idemptitas est rõ ꝓpter quã eẽntia formalr denominet a relone. Cum confirmat rõ per hoc q̃ nihil est quantũ p̃mo ⁊ per se nisi aliquid sit quantũ per se ⁊ nõ p̃mo sꝫ denomiatiue. dicit q̃ si quãtitas posset esse eadẽ alicui qõ alꝫ esset susceptiuum eius ⁊ ita eadẽ q̃ ñ informaret illud. bm̃ posset esse aliquid quantũ p̃mo ⁊ tamẽ nihil quantũ per informationẽ. nec hᵒ videt mirabile: q̃ primũ videt posse separari ab eo qõ est per se ⁊ nõ p̃mũ. igit põt aliq̃d poni p̃ relatũ. sꝫ nihil sit relatũ non p̃mo sed per se quasi informatũ relone. Ad illud qõ arguit iuxta hᵒ negat illa ꝓpositio. qõ refert ꝑus est aliquid ad se ad p̃mã ꝓbationẽ que accipitur ab Aug. 8ª. qõ refert est aliq̃d excepto relatiuo. hoc est includit aliqõ abᵐ qõ est fundamentũ relatõnis. ⁊ iõ si pater nihil est ad se nec includit aliquid absolutũ nõ erit pater ad aliud. sed non intelligit Augᵗ. q̃ omẽ relatiuũ est formaliter ad se anteq̃ sit ad alterũ per relõez

Ad scõam ꝓbationẽ negat ꝓpositõ quã nitit ꝓbare. s. q̃ illud quod refertur est ꝑus relatõne siue q̃ idem est q̃ omis relo p̃supponit illud qõ refert. hec enim ꝓpositio falsa est in relatõe constituẽte suppositũ. ⁊ vera est in alijs. Cum ꝓbat per diuisionẽ. dico q̃ si debeat dari aliquod istoꝝ triũ membroꝝ diuisionis magis daret q̃ relatio est prior sicut forma est prior ente per formã. nec sequit

Universidad de Deusto Biblioteca

suppositū est quasi posterius relatione. igit ipm est relatio. sed sequit igit est relatio vel relatiuū constitutū per relationem. ⁊ sic fm est verū. Ad 2m dico q̃ sicut quelibet forma seipa est tal forma nec est alia rō intrinseca quare est talis forma. ita etiam relatio aliqua seipa est formalr realis ⁊ aliqua seipa est forma liter est tantū relatio rōnis. tamē huius vel illius aliquādo sunt cause extrinsece effectiue vel materiales. aliquādo etiaz aliqua causata vel aliqua signa posteriora sūt ex q̃bus pnt hec inferri demonstratōne. quia dico tūc q̃ idemptitas. qz idēptitas est relatio rōnis nec est alia rō formalis ꝓpter quid. paternitas etiā qz paternitas est relo realis. nec etiā est alia rō formalis ꝓpter quid. tamē qz relatō realis est nata hīe cās extrinsecas causātes eam cōiter loquendo in creaturis. sequitur ibi q̃ relatio que nō habet tales causas nō est realis sicut ad destructōez cause sequit destructio causati. Similit relatio aliqua realis si nō habet talē distinctionē causaz prioze saltē causat distinctionē. ⁊ tūc ex remotōne tam cause q̃ causati quoz alterū cozrñdet relationi reali pōt ꝓcludi aliquā relationē non esse realē. ita q̃ sequet. hec relatio nō p̄exigit extrema distincta nec facit ea esse distincta. igit nō est relatio realis. ⁊ vnō p̄misse sūt vere oportet querē media ꝓbantia. Sed ꝓña ē bona. sicut ex destructione cause sequit destructio causati. et ex remotione causati sequit remotō cāe demōstratōne quia. aut saltē altez eoz oportet ꝓcurrere ad relationē realez ita q̃ vbicunq̃ vtrūq̃ remouet sequit ꝓña per extrinseca remotio relonis realis.

Cū dicit vlterius. g̃ inferre relonem nō esse realē: qz nō est inter extrema realit distincta est inferre nō est realis. qz nō ē realis dico q̃ nō. qz licet nō sequat: iō ñ distinguit extrema. qz nō est relatio realis quasi arguendo a causa ad causatū. tamē sequit nō distinguit. g̃ nō est realis sicut a causato ad causam ⁊ hoc addito isto q̃ nō p̄exigit distincta. qz tūc cōcurrunt ibi ⁊ negatio cause relonis realis: ⁊ negatio signi ex q̃bus cōcurrentibus p̄fecte infert negatio relonis realis. sz qnz distinctione p̄cedēte relones reales qnz nō sed tantū formalr causata: ⁊ nō tm ē relo realis volūtatis ad volitionē. sz ēt volūtatis vt actiua est ad seipaz vt passiua. ⁊ vniuersaliter effectus dependens a p̄ncipio actiuo ⁊ passiuo necessario requirit relationē realē: ⁊ tamē voluntas que est fundamentū istaz relationū ꝓpositarū mouētis ⁊ moti: ⁊ tamē denominat ab vtraq̃ eaz. dico q̃ oportet p̄cedere ad inferendū ꝓclusionē q̃ nec extrema sūt distincta distinctione p̄cedēte relationē. s. distinctōne ptinente ad genē relonis. sicut nec sequit dicunt de eodem g̃ nō sunt reales. i. nō sunt ex natura rei sine actu intellectus. vnde bene pōt ꝓcedi. si tamē illa sint ꝓbata ꝓña est bona. sed oportet vltimo deuenire ad hoc pemisso quod est de distinctōne extremorum. statim enī sequit. si relatio nō consequit ex natura rei nō est realis oportet exponē añs q̃ extrema nec distinguūtur distinctōne p̄cedente relonem. Ad 3m dici potest q̃ bene absolutū pt terminare relonem: ⁊ semp terminat in relonibus mēsurati. ⁊ hoc p̄ncipalr soluit. di. 30. q̃ relones creaturaz terminātur ad deū inquantū absolut est. vel aliter loquēdo nō oportet ꝓcedere terminū relationis esse absolutū: nisi in relonibus diffinibilibus de q̃bus arguit ibi. que. s. sunt in genere q̃les non sūt diuine vel de termio formali. s. rōne cui pmus terminus terminat. nō aūt de p̄mo termio quē admodū enī in relato fundamētū ē absolutū: sed non semp illud q̃ō refert fm istā opinionē. ita etiā illud q̃ō est rō terminādi relonem semp absolutū est. ⁊ p̄exigit a parte termini relatiui: sicut fundamentum ex parte relati.

Ad primuz et secū dum de scōa via sit dico. q̃ prem origine filiū est patrē hīe filiū pro correlatio nō quocunq̃ sed tali correlatiuo. et qz talis corre est relatio originis: iō vnum extremū potest esse ꝓus origine altero: licet sint simul natura. hec respōsio sūt est ad 2m de p̄oritate suppositi ad actionem: sicut declarabit di. 28. Ad 3m dico q̃ falsa est illa ꝓpositio q̃ relo nō pt esse termin formalis generatōnis vl orientis siue actōnis vel mutatōnis sic patebit in mā de incarnatōne. ⁊ quicq̃d sit de termio formali saltē relatiuū pōt eē termin pducus ita q̃ ēntia que est ad se in relatiuo sit p se formalis termin et hoc mō positū est in di. 5. in pductione pone. cum igit dicit relo nō originat nisi absolutū originet si intelligas originari sicut pmus termin generatōnis vl pductōnis posset cōcedi de relatōne non de relatiuo. Si aūt intelligas de originari sicut formalis termin pmus possz sic cōcedi. ⁊ neutro mō est cōtra ꝓpositum. qz nec ponit relationē primo originari sed suppositū. nec ponit relationez esse terminū formalē ꝓductōnis sz ēntia simplr absolutā. Ad 4m dicit. q̃ est generatō. qz ista relo hz vim ꝓstituendi ideam psonā vel p̄mā sbam in natura diuina. saltē oportet dicē tenēdo istā viā q̃ relo ista pōt esse ꝓprietas psonal subsistētis in natura diuina sic si eēt aliqua ꝓprietas personalis absoluta. ⁊ ita eius ꝓductio erit ꝓductio subsistētis in nā sbe. ⁊ iō generatio. qz generatō est generatio ex formali termino q̃ est nā cōiuncta ꝓducto. nō aūt ex indiuiduali siue incōicabili ꝓprietate ꝓducti. sic vlr oismod recipit ispōm a formali termio motus. Ad 5m videt eis difficile rñdere q̃ dicunt psonas esse relatiuas: ⁊ cū hoc relones eē pn agendi. qz tūc nec ex parte agentis nec ex parte p̄ncipij agendi pōt esse libertas. sed licet teneat opi. 2a q̃ruz ad primum dictum. 2m tamen negaui distinctione. 7a.

Ad aliud dico q̃ paternitas est de se formalr incōicabilis nō tamē iste ꝓceptus qui fm dicta alias potest abstrahi a p̄ñitate diuina ⁊ creata. Sed ista realitas que est in diuinis q̃ nō est formalr ēntia ipa est formalr incōmunicabilis. ⁊ nō quasi per determinationē extrinsecā puta quia diuina. rō eni incōmunicabilitatis eius est ista. qz sicut essentia est actus vltimus. ⁊ iō non potest per aliq̃d determiari respectu cuius sit ipa quasi potētiale. ita q̃cquid ē in ea est vltimū in vltima actualitate sibi possibili. ita q̃ in illo instanti nature in quo sapia pullulat in ēntia ipa pullulat fm vltimā determinationē quā pt habē. vnde ⁊ ista realitas que est sapientia formalr est nō determiabilis. ⁊ similiter quicq̃d pōt esse incōicabile in p̄mo instanti nature in quo pullulat in natura pullulat vt incōicabile. ⁊ nō p̄ius ut cōmunicabile. quia tūc esset determinabile per aliquod per quod fieret incommunicabile. Et si dicas q̃ tūc paternitas nō est incōmunicabilis nisi quia est in essentia diuina. hec enim realitas nō habet vt ex se sit vltimate determinata nisi quia est in essentia diuina. Dico q̃ quasi originaliter vel fundamentaliter quicq̃d est intrinsecū in diuinis est ab essentia. quia fm Damā. li. i. c. 12. est pelag quoddā infinite substātie. sed tamē illa alia habent formalr rōnes suas ⁊ seipis sunt p̄mo talia formalr. ita q̃ sapientia licet ab essentia quasi fundamentaliter ⁊ originaliter habeat q̃ sit perfectō simpliciter. est tamen formaliter perfectio simpliciter ⁊ in se formaliter infinita. ita q̃ in eodem instanti nature in quo sapientia iam actu est in essentia sit circumscribatur per impossibile ipsa essentia et remaneat intellectus sapientie. erit intellectus perfectōnis simpliciter infinite

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ita in illo instanti nature in quo intelli
gitur paternitas in eentia ipa seipa ē in
cōmunicabilis formalr circūscripta tūc
per impossibile ipa eentia. nec est hic cō
tradictio q aliqd quasi originaliter vel
causaliter hēat ab aliquo h° qō sibi cō
uenit formalr. sicut calidū formalr ꝓria
tur frigido. licet cāliter sit ab igne cui ig
nis nō ꝓriat formalr. ita est in alīs q il
la entitas qua pstituit aliquid in eē spe
cifico ex se formalr est indiuisibilis i plu
res spēs. etiā dato per ipossibile q esset
incausata. lz mō ista diuisionē hēat cau
saliter vnde est cāliter. Et si obijcias
quare aliqua entitas originat in essētia
cōicabilis ⁊ aliq incōicabilis. R°. q h°
ñ est rō formalis alia nisi qz hec entitas
est hec. ⁊ illa entitas ē illa. ⁊ hec entitas
quia hec est cōicabilis. ⁊ illa qz illa ē in
cōicabilis. ita q ista originari nō posset
nisi incōicabilis formalr oriret. nec illa
nisi formalr cōicabilis oriret. Ratio au
tem istius extrinseca quasi fundamenta
lis vel originalis est quia eentia est radi
caliter infinita ex qua oriri pñt intrinse
ce nō tantū pfectōnes simplr ⁊ cōicabi
les. sed etiā pprietates psonales incōica
biles. quelibet tamē quādo originat ori
ginat in sūma determiatōne sibi possi
bili. Et per hoc patet ad omēs alias p
batōnes que ostendūt paternitatē ex se
nō esse incōicabilem. cum eni dicis q ñ
est de se hec. falsū est intelligēdo formali
ter de realitate illa que est paternitas. ñ
de conceptu cōmuni huic pñitati ⁊ illi
qz sicut expositū est di. 8. ⁊ di. 23. potest
esse cōceptus aliquis absq ordine reali
tatū intra. quaꝫ vna sit cōtractiua vel
determinatiua alterius. paternitas tñ h
i. illa realitas nō est de se hec fundamen
taliter. sed ab eentia. ⁊ ab ipa eadē essen
tia est paternitas incōicabilis qz nō pus
h ⁊ postea quasi facta incōicabilis per
aliud determinās. sed sine omni ordine
singularitatis ad incōicabilitatē in ista
realitate oritur realitas sūme determia
ta in primo instanti nature in quo orit
Nec illa ꝓpositio est vera q omis ddi
tas est cōmunicabilis. sed tm quidditas
que est perfectio simplr. aut diuisibilis:
pma eni cōicat in vnitate nature. 2ª cōi
catur cum sui diuisione. hec ddditas ñ
est pfectio simplr. nec diuisibilis. quia est
in natura pfecta simplr. Nec illa ꝓpo
sitio est vera q relōes opposite sūt eque
cōicabiles ex se. imo ispiratio actiua ori
tur cōicabilis duob°. nec vnq potest fie
ri incōicabilis per aliqō determinans.
spiratio aūt passiua ex se formalr in eo
dem in instanti in quo est in diuinis est
incōmunicabilis. Q etiā dicis ad dn
tam pbationē q quacūq positōe facta
possibili vel impossibili stante rōne sua
ipm remanet incōicabile. Cōcedo stan
te rōne eius ⁊ non posito aliquo repug
nante rōni sue q si ponat rationem eius
manere ⁊ aliquid repugnare tunc ex op
positis in ancedēte sequunt opposita. i.
q ipm sit incōicabile ex se formalr pos
sit cōmunicari. ⁊ ita in ꝓposito si pona
tur spirationē pcedere generationē acti
uam ponit aliquid incōpossibile pater
nitati patris ⁊ tamē rōnem paternitatis
mancre. ⁊ ita sequit paternitatē eē incō
municabilē ex pmo ⁊ tamē incōicabilē
ex scdo. vnde formalr cōtradictio est ge
nerationē eē 2 am pductionē in diuinis
paternitas igit in diuinis quia diuina ē
incōicabilis ita q ly quia sit circūstātia
pncipij originalis siue fundamētalis. nō
aūt contrahētis siue determinantis eo
modo quo contrahit albū cum dicitur
homo albus ⁊c. vel albedo humana. h
enim albedo pintelligitur in se existens
⁊ vt sic essz indeterminata ⁊ determina
bilis vt sit homis ⁊ ad hoc determinat:
cum dicit albedo humana. nō aūt q al
bedo oriatur ex natura homis ⁊ in illo
instanti ipa de se sit indetermiata. ita p
oppositū in ꝓposito. quia sicut causa ñ
causaret effectū: nisi oaret sibi esse cōue
niens effectui nec pduceret istū effectuz

nisi pduceret aliquid quod natū eēt ha
bere talem effectū: pura nulla causa cā
res triangulū formalr: nisi pduceret ali
quid quod necio habet tres ⁊c. ⁊ si posset
pducere aliquid quod nō necio haberz
tres nō pduceret istum effectū sed aliū.
Nec est alia rō huius nisi qz formalis
rō trianguli est ut sit triāgulus. ita dico
q ocitas nō esset rō fundamental alicu
ius realitatis intrinsece: nisi ipsa oriret
talis ut in pmo instanti in quo est sit de
iminata vltima determinatōe. si igē pro
duceret aliquid determinabile p aliqm
realitatē quasi sibi aduenientē tam pro
ductio nō esset ad intrinsecū in diuinis.
si etiam pduceret aliquid cōicabile non
pduceret pprietatē psonalē. sed aliquid
aliquo modo aliud ab illa. Ad aliud
dico q lz aliquis ꝓceptus cōis possit ha
beri qui dicat in quid in generatōe diui
na ⁊ spiratōe diuina. immo forte qui di
catur in quid de paternitate diuia ⁊ cre
ata: ñ nulla realitas pōt esse in diuinis
aliquo° distincta ex pte rei a qua sumat
ille conceptus dictus in quid: que reali
tas sit determinabilis per aliam realitatē
sicut ꝓceptus cōis est determinabilis in in
tellectu p alium conceptū. ⁊ possibilitas
huius ⁊ rō satis tacta est. dico igit q pa
ternitas ⁊ filiatio nō sunt duo pmo di
uersa quantū ad intellectū quin possit i
tellectus abstrahere ab eis aliquē conce
ptum realem cōem. sed sunt pmo diuer
sa quantū ad realitatē ⁊ realitatē: ita q
nullū vnum gradū realitatis includunt
qui sit quasi potentialis ⁊ determinabilis
p pprias ditas uel quasi p pprias. sicut
albedo ⁊ nigredo includūt realitatē ali
qnā causdē rōnis determinabilē p pprias
ditas specificas earū: siue realitates a q
bus sumunt eaꝫ dicē specifice. ⁊ tūc illa
ꝓō maior q pmo distinctiua sunt pri
mo diuersa. tm debet intelligi de ipis re
alitatibus que pmo pstituūt quantū ad
nō pueniētia in aliqua realitate v° for
mali q formalr includant ambo. Ad
aliud de supposito p accns: dicendum q
alio modo de p accns loquit meta. ⁊ ali
ter logicus. metaph. eni dicit esse ens p
accns quod includit in se res duorum ge
nerꝫ sicut pz. 5. meta. c. de ente ⁊ vno. lo
gicus dicit, ppōnem eē p accns cuius sb
iectū nō includit rōnem inherentie pdi
cati. ⁊ si ex duobus talibus fiat vnus cō
cept°: quorꝫ neuter est p se determinatus
alterius dicit illū ꝓceptū esse vnum con
ceptū p accidens. Exemplū nō est in cre
aturis de ꝓceptu vno p accidens logico
nisi cui correspondet vnū p accidens me
taphysice: qz etsi h sit p accns rōnale est
animal. tm iungēdo vnum ꝓceptū alteri
vnus est p se determinatiuus alterius: et
ō totus ꝓceptus nō est vnus p accidens
sed tm aliquis aggregans ꝓceptus duo
rum generū est vnus p accns. ⁊ ei semp
correspondet vnum per accidens apud
metaphysicū. Ad ꝓpositū. h pōt cōce
di p accns: pñitas est ocitas. qz subm
ut subijcit nō includit rōnem inherētie
pdicati ut pdicati: quia subiectū non ē
formaliter pdicatū. iungēdo etiam cōce
ptum subiecti ꝓceptui pdicati. sic de° pa
ter. vnus ꝓceptus nō p se determinat alte
rū. qz fm Dama. pprietates determinant
hypostases nō nām. Iste igē ꝓceptus nō
est in se ⁊ per se vnus. ⁊ ita nō dicit con
ceptum p se suppositi respectu alicuius.
quod. n. nō est in se ⁊ per se vnum nō ē
alicuius per se suppositum. ⁊ sicut nec i
rebus sic nec in ꝓceptib°. sic igit logice lo
quēdo posset ꝓcedi q pater non est p se
suppositū dei. Sed cōtra hoc arguo
qz pma identitas nō potest esse p accns
⁊ sicut nec in rebus sic nec in ꝓceptibus
pma aūt identitas in pdicatōe vī esse p
se nature ad suum suppositū. igī illa nō
est p accns sed per se. Rñ° pma iden
titas pdicatōnis est cuiuscunq ad se: ut
homo est homo. deus est deus. sed com
pando hūc ocuz ad suppositū ⁊ qrendo
ibi identitatē dico q realit loquēdo fm
metaphysicū cū h nō sunt genera nec ali

Universidad de Deusto Biblioteca

quid alicuius generis ex dis.8. nihil erit hic ens p accidēs: nec sequit est suppositū p accidens logice. g̃ est suppositū p accns meta. quia esse suppositū dicit hi tudinē alicuius ut subiecti ad aliquid ut ad p̄dicatū. ⁊ ita pōt dici suppositū per accns, ppī accntalitatē ex pte inherentie nō extremoꝝ. Et si obijcit q̄ hic conceditur esse res quasi duoꝝ generꝝ. s. sb̄stantiue ⁊ accidētis uel relonis. Rñ. p ppria rō rerū quantū ad genera uel quasi genera nō facit totuz eē ens p accns: sz habito rei ad rem. puta ñ idenitas simplr. nunc aūt q̄q̄ ppria rō relonis que manet ibi nō includat formalr rōem essentie. tñ vnū in re verissime ē idē alū, p pter quā identitatē nō est habitudo realitatis ad realitatē qual' req̄rit eoꝝ que ꝓstituant ens p accns. Si obijciat cōtra p̄mū mēbrū cum in creaturis possit esse p se suppositū nāe q̄re nō b. Posset dici q̄ absolutū ipsectū pōt esse incōicabile uel aliq̄d ꝓtrahens p se in aliq̄ gnē pōt esse incōicabile sicut aliquid cōicabile. ⁊ ita in q̄cunqz creato qd pertinet ad gen' aliquod pōt eē aliq̄d illi' generi cōstitues incōicabile. simplr aūt pfectū nō pōt esse incōicabile neqz aliq̄d eiusdem rōnis quale fm istā viam est oē absolutū in diuinis: ⁊ ideo nihil quasi eiusdez generi cū eēntia pōt ꝓstituere suppositū ibi. sed tm aliquid qd sit q̄si alteri' generis. Ex'm si q̄dlz de gnē sb̄e vsqz ad vlti'm inclusiue q̄ ꝓstituit hec sb̄a eē pfectō simplr. ⁊ p ꝓns cōicabile nō posset hec sb̄a vlterius p aliquid p̄bi in se. qz qd est h° nō est ulterius determinabile in se. si tñ posset p aliq̄d de genere q̄litatis ul' q̄ntitatis ꝓstituere in hac sb̄a aliquid incōicabile: quia quantitas uel qualitas non esset perfectio simpliciter. tunc illud constitutum ex substantia ⁊ quantitate necessario esset suppositum p accidens. et etiam esset ens per accidens. si vna illaꝝ realitatum nō esset pfecte eadē alteri. ita ponitur in ꝓposito q̄ essentia est perfectio simplr. ⁊ q̄cquid est eiusdē rōnis cū essentia q̄cquid. s. est ad se. ⁊ iō q̄dlz tale est cōicabile ⁊ de se hoc ⁊ ultra illud qd est de se hoc nō pōt ꝓtrahi vlterius: sed tñ pōt in eo qd est hoc ꝓstitui aliqd icōicabile p aliq̄d quod non est pfectio simplr: ⁊ iō nec eiusdē generis cū essentia: sz quasi alterius. Per istud pōt dici ad aliam ꝓfirmatōem qua inferi q̄ ver ior eēt identitas sb̄e create ad suum suppositū q̄ nature diuine ad suum. hoc non sequit si intelligat ex pte rei: quia lz entitas indiuidualis in creaturis p se determinat nām ⁊ faciat p se vnum cuz ea. tamē illud vnum est ꝓpositū aliqua ꝓnōe et reali. relo autē lz nō p se determinat nām diuinā. tñ ita vere est idem ei q̄ nlla fiat ibi ꝓpō. ⁊ ideo realr siue meta loquēdo multo est verior identitas suppositi diuini ⁊ in se ⁊ ad nām q̄ suppositi creati in se uel ad suam naturam. logice tñ loquēdo bene potest concedi q̄ substantia creata formaliter dicitur de suo supposito. quia per se p̄mo modo non sic deus de patre quia pater non habet ita per se v'm ꝓceptum i itellcū sicē soī. Si inferaꝝ igitur p̄dicatō hec uerior est q̄ illa negari potest ꝓñtia. quia aliqua p̄dicatio nō formalis: uel nō p se potest esse uerior: q̄ illa formalis ⁊ p se. si tñ maior est identitas extremoꝝ in re in quorum cōceptu est minus formalis inclusio uel inherentia. Ad vltimā ꝓfirmatiōem pōt cōcedi q̄ logice loquēdo neutr' q̄dditatis ē per se suppositū. realiter aūt est suppositū nature nō relatōis: quia relatō ē ibi ꝓprietas incōicabilis nā non. siliter relo transit in essentiam non econuerso propter infinitatem essentie. Ad quartū p̄ma substantia in creaturis aliquid habet perfectōis. s. vltimam vnitatez: ideo est indiuisibilis. ⁊ hoc ꝓsequitur vltimā actualitatem, ppter quam competit ibi per se esse ⁊ duo opposita his ꝓueniunt substantie scēc que ⁊ est diuisibilis ⁊ nō habet esse nisi in p̄ma substātia. istas cō

ditōes p̄me substantie habet essentia diuina ex se ⁊ non per relatōnem formaliter. est enim de se hec ⁊ ex se subsistit. i. p se. est. uel saltez est totaliter ratō subsistē se est. uel saltez est totaliter ratō subsistē di. ideo fm Augus. 7. de tri. c. 2. ⁊. 4. pa ter non eo est quo est pater: sed quo ē de ma. vltra hoc p̄ma substantia creata: q̄a limitata non habet cōmunicabilitatem quia idem numero limitatum non ē cōmunicabile. hec ppriētas p̄me substanie non conuenit essentie diuine. Per hoc patet ad primum ibi tactū: quia cōcedo q̄ prima substantia in diuinis quo ad hoc quod est maxime esse substantiā q̄ per se subsistere non constituitur formaliter relatōne sed deitate. Similiter ad secundū q̄ prima substantia non includit nō substantiā verum est propter ꝓditōes pfectionis cōuenientes ei. ⁊ iō vbicunqz saluant iste cōditōnes nō erūt p nō sb̄am. sed in qua natura nō potest esse p substantiā illa conditio q̄ est imperfectiōis in p̄ma substantia creata. s. incōmunicabilitas sicut ponitur in deo. vbi quodlibet ad se ponitur simplr pfectuz ⁊ ita cōmunicabile. ibi uerum est p̄maz substantiam quantuz ad illam cōditionem habendā includere non substantiā

Ad tertiū ibi tactum rñ°. q̄ paēnitas ꝗ paternitas. ⁊ ꝗ paternitas incōmunicabilis. quicquid sit de istis in conceptu in re omnino sunt idem. ita q̄ nulla est ibi distinctio realis nec formalis. res enim in illa in p̄mo instanti in quo est sine pullulat in essentia est ibi sub ratōne vltime determinatōnis sibi possibilis: a loquin in illo instanti esset potentialis ad determinatōem. quia igz relatioi nō repugnat determinatio ad incōicabilitatem. ideo ipsa nō tñ est q̄dditas ⁊ ꝗ sed incōmunicabilis ⁊ ideo pus non est i re ꝗ incommunicabilis. Sed deitas est communicabilis: ita q̄ repugnat sibi p aliquid quasi sui generis fm istam opinionem esse incommunicabilē. Nego igitur consequentiā in relatōne est quiditas ⁊ hec est incommunicabilis inq̄ntū est relatio. igitur hec possunt inueniri in eo quod est ad se: quia vltimum repugnat cuiuslibet ad se in deo fm istam opi. non relationi. ⁊ ideo statim relatio habet eam. Ad quartū ibi tactuz di co q̄ per se esse conuenit huic essentie ul' deo vnde deus. sed non posse esse quo formaliter aliquid per se sit. hoc conuenit nature create ex limitatione propter quam est incommunicabilis ⁊ ut quod ⁊ ut quo: de qua duplici incommunicabilitate dictum est di. 23ª. verum est igit q̄ substantia creata habet per se esse nō per accidens. ⁊ hoc competit substantie ex perfectione. sed q̄ nō potest illud per se esse cōmunicare alicui in quo sit. hoc est limitationis. Hic igitur concedo eēntiam determinari ex se ad p se esse siue ut quod siue ut quo. sed tamen cum h° esse communicabilem persone relatiue ut quo ipa persona relatiua habeat idē per se esse.

Ad illa de quarta

via rñdet. Ad p̄mū de aug. responsū est supra post rñsionē p̄mi argumenti ꝗ scōam opi. Ad scōam auctrem eius rñ deo. augᵒ. ibi in. 7. a p̄ncipio capituli q̄rti inquirit quomodo est dictum vna essentia. ⁊ a greci tres substantie. a latis autem tres plone. ⁊ in illa lra que adducitur que accipit ex c. 4°. ul. 31. q̄ substāª est ad se: ⁊ q̄ nō ppie dicunt tres sb̄stātie: qz sb̄a sicut cōcedit in diuis est ad se ⁊ iō eadez est essentia ⁊ sb̄a ⁊ ita indt ñ dicēde sunt tres sb̄e ut nō dicant tres essentie. Nō igz intendit ipse q̄ substantia sic accipiūt greci est idē. s. p plona sit ad se. sz q̄ ipsi nō ppie ꝓcedūt tres sb̄aꝰ sz tñ ppter necitatē loquēdi. vñ. c. eodem vī pferre modū loquēdi latinoꝝ q̄ sūt tres persone. sed ⁊ illud pbat ꝓnter non esse, ppriū oñdens plonā simplicii dici ad se fm essentiam. finalē ergo ꝓclonez eius de hac materia accipe. c. 6. uolum°

Universidad de Deusto Biblioteca

inquit vel vnum aliquod vocabulū seruire huic significatōi qua intelligit trinitas. ne oio taceremus interrogāti quid tres dicendo igī siue tres psonas a latinis siue a grecis tres substantias diceret August. improprie dici. ⁊ tm̄ ꝓpter necitatē loquēdi. nō igī ex eius intentōe hī q̄ aliquid significās subsistens incōicabile in diuinis sit ad se. sed tm̄ q̄ illa noia que ab aliquibus accōmodata sūt ad exp̄mēdū tale incōicabile sūt fm se noia absoluta: immo mere absoluta: ita q̄ essenti alia. optēt. n. p̄m hīe ab ipo ad hoc q̄ haberet ꝓpositū in ista questione ꝓ tertia opi. que ponit in re hoc subsistens incōicabile esse ad se: ⁊ nō tm̄ posse exp̄mi aliquo noie essentiali accōmodato ex vsu uel necessitate loquendi. ⁊ per hm ad oia que adducunt de aug. Ad tertiū ō ricar. ⁊ Boe. dico q̄ sicut ab aliquo absoluto ⁊ respectiuo loquendo q̄dditatiue potest abstrahi aliquod cōe q̄dditatiue ita etiaz ab incōicabili tali ⁊ tali abstrahitur aliqō cōe qō nec est ō se incōicabile absolutū nec incōicabile relatiuū tale quid describit Ricar. ⁊ boe. hoc addito q̄ illō sit i nā intellēuali. ita q̄ sic descriptio supiorīs nō oz includere ꝓpriaz rōnem alicuius inferiorīs. ita descriptō ꝓsone que sit incōicabilis in nā intellectuali nō oz includere aliquid ꝓpie ptinēs ad incōicabile absolutū nec ꝓpie ad incōicabile relatīm: sed debet esse indifferēs ad vtrunqz. ⁊ ita describit vterqz psonā. Cōcedo igī q̄ nec in diffinitōe psone assignata a ricar. nec a boe. ponit aliquod relatīm. ⁊ ita dico q̄ nec ponit. vnde diffinitū exp̄mat esse absolutū sed est indifferens ad vtrunqz. ita q̄ sicut in aliqua natura nō inuenitur ratio illa in cōi assignata nisi in absoluto ⁊ in rōe absoluti sicut in creatura. ita in nā diuina non inuenit nisi in relatiuo.

Ad argumēta principalia.

Ad p̄mū pz quō psone non differūt spē. neqz enī ꝓductio psone a psona est eq̄uoca ut tactū est de h̄ di. 7. Ad 2m̄ dī fm tenētes secūdā opi. q̄ reloes cōmunes nō p̄ pullulāt in eēn: iz pus pullulāt in ea reloes originis: ⁊ iō p̄me ꝓstituūt ⁊ nō alie: qz q̄i aduenūt psonis cōstitutis. Tm̄ nō vī hoc posse stare: iz oppositū: qz magnitudo magis ptinet ad essentiā ut intelligit abstracta a psonis q̄ actō uel passio que nō est nisi suppositi. ḡ reloes ꝓnītes magnitudinem cuiusmodi est relo equalitatis magis pnt ꝓtelligi in essētia ut eēntia vī abstracta a psona q̄ reloes originis. Cōsilr pōt ar. ī ꝓposito de silitudine que ꝓsequit eēntiam ut hz rōem forme in q̄ supposita assilant. ḡ n̄ pus pullulāt iste q̄ ille. q̄ si relatōes cōes eque p̄mo uel pus pullulāt: ⁊ iste pnt ꝓstituere ut ꝓbat ratō. ḡ cōstituunt. nō est. n. ibi possibilitas ad aliq̄d qō nō est in actu. nec forma aliq̄ pōt ibi cōstituere psonā nisi actu ꝓstituat si illa forma actu est ut vī sicut nec forma aliq̄ pt actu ꝓstituere aliq̄d in spē: q̄n ipsa si sit ⁊ nō hēat impfectū eē: ꝓstituat aliq̄d in spē. Ad istud pōt dici q̄ sicut q̄lz esse tia creata lz ipsa sit q̄dditas ⁊ q̄ta ita q̄ in certo gradu pfectōis ⁊ q̄litas eēntialis tangēt di. 31. pus tm̄ est q̄dditas q̄ q̄ntitas uel qualitas: ⁊ iō pus est in indiuiduo rō identitatis ad aliud indiuiduuz q̄ equalitatis ⁊ silitudinis: ita etiā est pus ē supposito rō agēdi si est forma actiua q̄ rō eq̄litatis uel silitudinis. nō enīz posterius ꝓsequit ipm rō actiui q̄ eē ratōem identitatis. In diuinis ḡ cū cōicare sit actio cuius formale p̄n est essentia ut quid: quoddāmō pus in ea erunt reloēs ptinētes ad cōicatōem q̄ alie eq̄litatis uel silitudinis que fūdant in ipsa rōne q̄ntitatis vtualis ⁊ q̄litatis essentialis. Per hoc ad argumentum dicor q̄ nec actio nec equalitas potest intelligi in eadem natura ad intra nisi sint suppositorum ut relatiuorum. tamen crūt nature ut fundamenti. ⁊ pns est eorum

actio q̄ equalitas: sicut ipsa actio prius ꝓsequitur fundamentū rōne cuius ē suppositorum q̄ equalitas ꝓsequatur. Cōtra. hec responsio videtur supponē eēntiam mere ut est quid esse rōnem cōmunicandi in diuinis cuius oppositum dēminatuz est di. 13. Rñ. essentia ut q̄d est ratio cōmunicandi essentiam. nec solum hoc sed cum hoc essentia ut est intellectus. ⁊ ut est volūtas est p̄ncipiuz ꝓductiuum psone ⁊ cōicatiuum essen. si cut dictum est ibi ⁊ dist. 2. huius primi. Nunc autem sicut essentia intelligitur pus ratio cōmunicādi se q̄ intelligatur esse quanta uel qualis: ita etiā intelligit esse ratō operādi pus q̄ q̄nta uel qualis nō. n. posterius ꝓuenit essentie esse p̄ncipium operatīm respectu operationum ꝓpriarū tali nāe q̄ sibi ꝓueniat esse p̄nm actiuū. ⁊ h̄ siue ꝓductiuū rspcu ꝓducibilis i illa nā siue cōicatiuum ipsi nature essentia autem diuina est p̄ncipiuz operationū ꝓpriarū tali nature inquantuz nā est intellectus ⁊ volūtas: qz intellige ⁊ velle sūt ꝓpie operatōes illius naturē ideo pus est essentia nō tm̄ eēntia: sz etiā intellectus ⁊ volūtas q̄ sit q̄nta uel qualis q̄uis igī ꝓductio non conueniat soli eēntie ut eēntia est tanq̄ p̄ncipio ꝓductiuo: sed etiā intellectui ⁊ voluntati tāq̄ p̄ncipio ꝓductiuo cum eēntia inquātuz eēntia adhuc stat: q̄ relatio ꝓducētis et ꝓducti pue pullulat in eēntia q̄ relatio equalitatis uel similitudinis. Cōtra. et ista rñsione videtur sequi q̄ intellectus ⁊ voluntas nō sunt attributa: quia attributum quasi pficit in esse scōo aliquid quasi pp̄ositū in esse primo. ergo nihil quod pertinet ad eēntiam prius q̄ intelligatur quanta uel qualis est attributum. Similiter ex hoc videtur q̄ intellectus ⁊ voluntas non distinguantur ibi ex natura rei. consequens est contradēdi. iz. consequentia ꝓbatur: quia illud quod in deo precedit ratiōem quātitatis ⁊ qualitatis est tātuz quid. quid autem ut quid non distinguitur in deo ex natura rei: quia tunc non esset quid eius simplex. Ad ista. ad primum dico q̄ si i substantia creata potentia siue illud qō est p̄ncipium ꝓpie operatōnis conuenienti tali nature non est aliquid pertinēs ad genus qualitatis. sed uel est mere ipsa substantia cui competit operatio. uel est aliqua perfectio identice contenta i substantia. ⁊ hoc ptinens ad ipsam substantiam ut substantia est. non autem quasi quedam qualitas circunstans ipsam substantiam. quomodo esset ponenduz de potentīs ponendo aliquam distictōem realem inter ipsas ⁊ tamen ipsas nō esse accidentia. multo magis eēntia diuina circūscripto omni eo quod est quasi q̄litas habet in se ut eēntia est illa que sunt p̄ncipia ꝓpie operatōnis conuenientis deo huiusmodi sunt intelligere ⁊ uelle. concedo igitur q̄ ꝓpie uocando attributa illa sola que quasi qualitates pficiunt in esse scōo rem p̄suppositā in perfecto esse. p̄mo. s. quantū ad omnē pfectōnem que conuenit rei ut est substantia. hoc modo intellectus ⁊ voluntas nō sūt attributa. immo sunt quedam pfectōes intrinsece in eēntia ut p̄intelligit omni q̄titati ⁊ quasi qualitati. Istud declarat qz sicut ab aliquibus ꝓcedit q̄ vita uel viuere nō sit attributū: qz dicit tale eē nō talitate q̄si accētali: iz q̄si p se ꝓtrahente rē sicut hō est aīal tale: qz ē rōnale. codēmō cū inte sit q̄dā vita ⁊ uolūtas q̄dā vita ñ erūt ꝓpe atributa. Uel alr declarat ⁊ melius. qz hec eēntia ut h̄ eēntia p̄cedēs oēm q̄si q̄litatem est intellectualis ⁊ volitiua eēntia. ita q̄ sic rōnabilitas ñ est attributū hōi. sic nec intellectualitas huic essentie. Istud pz p sile de infinito quod alias negaui esse ꝓpriū attributū quia dicit modū intrinsecū cuiuslibet i deo tam substantie q̄ cuiuslibet attributi. ita intellectualitas dicit modum intrinsecum huius essentie. ꝓpie aūt attributa sunt sapientia ⁊ charitas. ⁊ alio mō

Universidad de Deusto Biblioteca

transcendentia: puta vitas ⁊ bonitas.
Ad scōm dico q̃ quid simplex nō ē puncualiter simplex quasi vnicā solam perfectōem in se ꝓtinēs. sed hec eēntia ē simplex ⁊ illimitata: quia illimitata nō tm̃ intrēsiue in vna rōne sed in omnib⁹ que sūt ꝑnci⁹ ꝑpria ꝓ operationū dei. sicut natura creata est q̃dāmodo illimitata: q̃a identice est q̃dlibet ꝑncipiū tale operandi. cū hac tm̃ illimitatōe eēntie diuine q̃ extensiua stat simplicitas. immo ex infinitate sequitur simplicitas: quia infinitum nul i est ꝓponibile ut pars parti. sz tm̃ pōt esse realiter idem licet non formaliter cuilibet infinito. Ad tertium responsum est di. 3. q̃ quedam sunt relationes scōi modi incompossibiles in eodē supposito: q̃. s. dicūt ordinez eēntialem ul ordinem origis. quedam autem eiusdem modi non sunt incōpossibiles: que s. dicunt accidentalem ordinē ut mouēs ⁊ motum. non enim dependet motum a mouente nisi p accēs. quo. s. ad illum actum quē recipit ab eo. s. mouere: ⁊ iō licet voluntas possit mouere se. nullum tamen idem suppositz potest ꝑducere se. ⁊ ideo relationes ꝑducentis ⁊ ꝑducti sufficienter distinguunt realiter supposita. Ad Boetiū rndeo: q̃ intelligit de relatōne identitatis fm naturam nō fōmaliter: quasi diceret q̃ quedam relationes necessario exigunt diuersitatem nāe in extremis. ista autem relatio: que ē relatio originis nō ita exigit sed ꝓpatitur secum identitatem nature: ⁊ ideo ē quasi eiusdem ad se ꝑpter identitatem relatorum in natura: licet sit distincti ad distinctum: loquendo de distinctione suppositorum.

Ad argumenta pro

opinione ꝑpositui. dico ad primum q̃ verum ē q̃ ꝑsona ē simplex sicut eēntia. ꝑsona tm̃ includit aliqua quorz vnū nō est formaliter alterū. nō ita includit eēntia: ⁊ ideo se tota distinguitur: licet ꝑsona non se tota distinguat ꝑpter essentiam que cōis est. sufficit enim talis identitas nō formalis in aliquo ad hoc ut vno distinguat filius ⁊ nō altero. Ad 2m̃ dico q̃ ꝓcretū siue significet siue connotet saltem oat intelligere subsistens i forma uel natura. abstractū aūt ꝑcise oat intelligere formā. ⁊ si hoc sit alicui dubium de ꝓcreto adiectiuo saltē hoc vī certum de substantiuo ꝓcreto: q̃ uel signat uel nectio cōnotat subsistens in nā que ipostatur ꝑ abstractum eius. abstractū autē ꝑcise oat intelligere formaz. in ꝑposito autem subsistens habēs paternitatē cuz hoc etiā habet essentiā diuinā que nō ē formalit paternitas: nec econuerso: put di. 7. de tri. c. i. ⁊. c. 4. ⁊ ideo patrē distinguī ꝑnitate accipiendo patrē nō adiecitue sed substantiue, ꝑ hypostasi sicut accipit magr nō est dicere patrē se toto distinguī ꝑmo sed aliquo q̃ō est in eo oans tamen intelligere totum. non autem omni eodem modo per se includit pater ut substantiue accipitur: ⁊ paternitas deitatem.

Ꝛrca distincti

onez. 27. quero de uerbo. Et ꝑmo de verbo intellectus creati. Utrū verbū creatū sit intellectio actualis. q̃ non. Aug⁹. 7. de tri. ca. 7. uel 24. fantasia carthaginis i mēoria mea. hoc est verbū eius. fantasia illa sumit ꝑ prie, ꝑ spē non, ꝑ actuali imaginatiōē. q̃ eodē modo verbū intellectuale est spēs intelligibilis ⁊ nō intellectio actualis.

Item aug. 15. de tri. c. ri. uel. 25⁹. ꝑin de vbū q̃ō foris sonat signuz est eius uerbi q̃ō intus lucet. verbū aūt exterius est signū rei ⁊ non intellectōnis. alio quin q̃libet affirmatiua eēt falsa: in qua non ꝑdicat idem de se. quia intellectō subiecti nō est intellectio ꝑdicati lz res sit res. ergo vbū est obm̃ ⁊ nō actualis intellectio

B. aug. 9. de tri. c. vl. verbū ē ꝑles ⁊ genitū a memoria. actio aūt nō gignit: sed

est quo aliud gignit. q̃ verbū est aliquid formatū ꝑter actum intelligendi ⁊ non ipse actus. Cōtra ibidē vocat aug. vbū noticiā. ⁊. 15. de tri. c. 15. uel. 37. ē visio ō visione: ⁊ scia de scia.

Secundo quero

de vbo diuino. An verbuz in diuinis dicat ꝑpriū ꝑsone genite. q̃ nō. auguſ. 9. de tri. c. 1. uel. 25. verbū est cuz amore noticia. hic aūt omnia posita i diffinitōe verbi sunt essentialia. ergo vbuz non dicit ꝑpriū ꝑsone genite sed eēntia. Preā. 15. de trini. c. 7. de magnis. ul. 15. de puis. sicut pai intelligit sibi ⁊ vult sibi ⁊ meminit sibi. ita filius ⁊ spūsscūs actus aūt ꝑprius intelligentie ut intelligentia est ponit esse vbū. ergo sicut i patre est formalit intelligentia ut intelligēte ita in eo est verbū ut verbuz. assumptū ꝑbatur per hoc q̃ illa trinitas quā assignat August. 9. de tri. c. vlt. mens noticia ⁊ amor. que noticia est verbuz fm eum ibidem. ⁊ illa assignata fm eum ꝑmo de tri. memoria intelligentia ⁊ uoluntas correspondent sibi inuicem. pria ꝑ ꝑme parti. ⁊ scōa scōe. ⁊ tertia tertie. ergo sicut non est perfecta voluntas sine amore formaliter. nec mens perfecta sine memoria formaliter. ita non ē perfecta intelligentia sine verbo formaliter

Item nō sunt duo ꝑpria vnius ꝑsone quia vnius ꝓstituti in esse est vnū formale ꝓstitutiuū filiatio est ꝑprietas constitutiua ꝑsone genite. fm august. de fide ad petrū. c. 2. nō q̃ verbū. nō eni videtur ita dicere ꝑprietatē eandē. q: nō oīs filius ē vbū. nec oē verbū est filius. Oppositū aug⁹. 7. de tri. c. 4. eo vbum q̃ filius ⁊ vtrunqz relatiue dī.

Ertio queritur

Utrū verbū diuinū dicat respectū ad creaturā q̃ sic. Aug. 6. de tri. c. ul. verbū est ars oīpotētis dei plēa oīum rōnū viuentiū. ars dicit respectū ad artificiatū. ergo ⁊ vbū ad creaturas.

Oppo⁹ aug. 7. de tri. ca. 4. ꝑ idē q̃ō ꝑ us filiⁿ nō dicit respcm̃ ad creaturas. ergo nec vbū: q: eo verbū quo filius.

Ad primam questi

onē dī q̃ verbū est intellectio actual ⁊ ī quecūqz sed declaratiua. Ad q̃ō intelligendū ponit sic. inte⁹ ꝑmo recipit intellectōem simplicē ab obō q̃ impssiōe recepta intellectus ut actiu⁹ est. ꝓuertit se supra se: ⁊ sup actū suū ⁊ obiectū intelligē se intelligē. 2° sequit impssio noticie declaratiue in intellcm̃ nudū ꝓuersuz. ⁊ h⁹ ab intellectu informato noti⁹ simplici. ita q̃ intellect⁹ informat⁹ tali noti⁹ ē rō i ꝑmēdi noticiā declaratiuā ⁊ intellectus nudus ꝓuersus ē ꝑpriū receptm̃. ⁊ inter has duas intellectiōes ꝑmā. s. q̃ est rō i ꝑmēdi. ⁊ scōam q̃ ē impssa ē habitudo media q̃ est actio de gnē actōis. q̃ notat ꝑ h̄ q̃ō est dicē. est. n. dicē illud expmē uel ip mere noticiā declaratiuā noticie simplicis. ⁊ ista noticia declaratia impssa i intellcm̃ nudū ꝓuersū ⁊ īminās illū actuz dicēdi est vbū nō igr q̃cūqz intellectō actualis ē verbū. sz illa q̃ ē declaratiua: q̃ ꝑsupponit intellectōez actualē simplicē ⁊ ꝓuersionē actualē sup illā. ⁊ gignitur actu dicēdi. cuius ꝑncipiū actiuū ē noticia simplex. ⁊ receptiuū ē intellect⁹ nud⁹ ꝓuersus. Huic ꝓformii rndet ad scōaz questionē q̃ intellectus ꝑtis ꝑmo informat q̃si noti⁹ simplici essentie ad quam fuit quasi mere in potentia passiua. ⁊ fact⁹ in actu isto noti⁹ simplici ut nud⁹ cōuertit sup ra se ipm sic ifomatū ⁊ i ipm ꝓuersū q̃i i passi⁹ dispo⁹ sic impmit noti⁹ declaratia vtute noti⁹ actual simplicis. q̃ noti⁹ declaratiua ⁊ īmin⁹ act⁹ dicēdi ē verbū. ⁊ fm h̄ pz q̃ vbū ē īmin⁹ gnātōis sīē ⁊ filī⁹. ⁊ ita erit ꝑpriū 2ᵉ ꝑsōe ista oꝑ. ficitata ē s. d. 2. q. ō duab⁹ ꝑductōib⁹

Contra istā

opini. q̃tuz ad ꝑmā. q. ar. ꝑ⁹. q̃a irrōnabile vī poncere eandē pōm cē

Universidad de Deusto Biblioteca

actiuā respcu vni actus sui ⁊ passiuam respcu act alterius: qz ex hoc vi q nō est po ciusdez rōis. quecūqz. n. po vni rōis importat silem habitudinē po ad obm. visus. n. nō est actiuus respcu vni us act videndi ⁊ passiuus respcu alteri us. vñ quicūqz act vnius po hēt silem habitudinē potētie ad obm. igit si intel lectus ē tm passiuus respcu noticie sim plicis lapidis ⁊ pfecte actiuus respcu cō uersionis que ē act secundus qui intelli git se intelligere lapidē: nō erit ut videt vna po. Videt etiā incōueniens q nō possit hīe aliquā actiuitatē respcu act impfectionis: ⁊ tm possit eē totale actm respcu actus pfectionis. ponit aūt a qui busdam q conversio illa ē actus pfectionis intellectōe simplici. Qō postea addit q intellectio actualis est rō gignēdi no ticiaz declaratiuā: hoc vi esse incōueni ens in nobis: qz fo impfectio nō pōt esse rō perfecta gignēdi perfectā illa āt pma noticia in nobis pfusa est ⁊ impfe ctio noticia distincta. g ⁊c. D: si noti pma est rō gignendi secundā: aut hoc ē qñ prima nō est: ⁊ tūc nō ens erit ratio agēdi: aut qñ est: ⁊ tunc aut sunt eiusdē rōis aut alteri. si 2° mō: ⁊ p est impfe ctio 2. nō igit est princi gignēdi secun dam: qz impfectius nō est pncipiū pdu cendi pfectuz. vñ in pductione equoca semp cā est pfectio effectu. si pmo mō: tūc duo actus intelligēdi eiusdez speciei sunt simul in eodē siue in eadē potē qz memoria ⁊ intelligētia sūt vna po ⁊ re spectu eiusdē obiecti et in eodē instanti.

Itē tūc nō poneret trinitas in mēte fz q mens ē: qz mens nō hēt aliquā actiui tatem ppriā fm q mens ē: sed pcise per accns eius p accns q̄ est noti simpl ex sicut nec lignū hēt aliquā actiuitatē re spectu calefactiōis que attribuit sibi per calorē qui ē accns eius p accns: ⁊ ita vi Aug. frustra quesiuisse in mente fm q mens ē parentē ⁊ plem: qz rō parētis ñ vi cōpetere anime fm aliqd sibi cēntia le: sed fm aliqd̄ accns pcise qd̄ imprimi tur ei ab obiecto. D: signere verbū nō est act intelligentie sed mēorie fm aug. omis aūt intellectio actualis ē intelligē tie ñ memorie: fm eū. xiij. de tri. c. xvij. g nulla actualis intellectio ē rō gignēdi verbū. D: qō dicit ō quersione q illa sit necessario puia gignitioni vbi vi eē ptra Aug. xv. de tri. c. xvi. uel. c. xij. vbi vi dicere q verbū pfectissimū nm erit in pria respectu obiecti beatifici: ⁊ tam ibi ille actus nō erit quersiuus: qz visio beatifica nō hz aliquid creatū p obiecto immediato. omis aūt act quersiuus in nobis hz aliqd creatū p obō immedia to: nec illa visio pslupponit quersionem qz si illa visio ē effect solius cēntie diui ne: aut intellect coopatōis diuine essen tie pcedit nāliter quersionē intellect su per suū intelligere. Qō etiā dicit q vt quertit est mere actiuus ⁊ tm ut quersus ē mere passiuus respcu noticie genite q̄ est verbū: vi valde irrōnale q ide: sub rōne qua ē actiuū sit tm passiuū respcu act eiusdez rōis: ⁊ inq̄tū est mere passi uum sit actiuū respcu actus eiusdē rati onis. intellect aūt inq̄tū recipiens noti ciam simplicē est tm passiuus: ⁊ inq̄tuz est quertens est tm actiuus. igit vi q in cōueniens sit q inq̄ntū cōueius sit pas siuus respectu gnationis vbi: ⁊ inq̄tum hñs noticiā simplicem sit actiuus respe ctu eiusdē generationis.

Cōtra etiā illud qd̄

dicit ad secundā. q. vi posse obūci p idē qz intellect pīis ut quertit est mere acti uus ⁊ ut hñs noticiā simplicē est mere passiuus fm eū. igit vi incōueniēs q ut quersus sit illud de q̄ gignit verbū ⁊ ut noscēs non simplici sit rō gignendi ver bum q̄si actiue. D: aliq dicunt quersio nem istā intellect pīni esse q̄si dispōem mā: qd̄ vi incōueniens: qz mā dispositio nō est pfectio: neqz eque pfecta cum forma actiua agētis. hec aūt cōuersio ē act eque pfectus cū noti simplici vl q fectio. g. D: ista quersio ē respectu pri mi act ut obiecti. igit est noti declara tiua illi actus: sicut ois noti declarat obm cuius ē. igit añ gignitionē vbi que sequit istā quersionē fm eū hī noti de claratiua pmi actus ⁊ ita verbū añ ver bum. Itē ista op. q̄tū ad hoc q ponit intellectionē pīis eē rōnem gignēdi vbū improbata ē. g. di. 2. q. de pductōibus.

Et q̄tum ad hoc q pōit intellectū pa tris esse illud de q̄ gignit verbū impro bata ē ibidē ⁊ etiā di. v. Et repeto vnuz ar ibi tactū: qz intellect ut quersus est alicui suppositi. quersio. n. ista fm euz est quedā actio intelligēdi: act aūt sunt suppositorz. g quersio ista ē alicuius sup positi. Quero cui suppositi ē ut quertī tur. si vbi: ⁊ ut quertit pcedit gignitōes vbi fm eū: igit pcedit verbū: ⁊ ita vbuz est añ verbū. si pīis est ista quersio ⁊ cu ius ē ut quertit eius ē vt de q̄ generat fi lius p impressionē: ⁊ cui est ut de q̄ gnā tur aliqd p impressionē eius est ut illud impssum sit in illo: ⁊ p pñs eius ē ut hz illud impssum. g a p ad vltimū sequit q intellect pīis ut pīis hz formaliē no ticiā genitā impssaz sibi: ⁊ ita pater for malii intelliget noti genita qd̄ est ptra Aug. vij. de tri. c. iij. Rñdetur q sicut in gnatione ī creaturis ē distinguer tria signa nature p instans ē in q mā est sb forma cōsiderenda. 2 instās ut in q est mā sub nulla forma sed q̄si nuda ⁊ in p rima po ad formā generandā. ⁊ tertiū instās in q est sub forma geniti: ita corre spondeni pōt dici in diuinis q intellēs in pmo signo ut est in pīe sic quertit su per se: ⁊ ista conuersio est q̄si dispō mā ad generationē. ⁊ in 2° signo in q est q̄si nullius psone tūc est in po prima ad terminū gnationis. ⁊ in 3° signo in quo est sub pprietate psone genite est tūc illi us pslone. Exemplū ponit: si vinū sit in prima po ad acetum: ita q forma vi ni pcrigitur ordine nāli i materia ad h q sit in potētia prima respectu aceti: ⁊ cū hoc materia vini esset illuminata ad istas duas formas: ⁊ per pñs neutra in ducta expelleret aliā: ⁊ si cū hoc vtraqz esset hypostatica dans eē personale tūc acetū generaret de materia ut fuit vini q̄si de mā disposita dispōne puia necā rio pcedente formā istā. sed si quereret: cui est illa materia ut immediate acetū generat de ea. Rñdeo nulli sed generat de ea immediate ut mā ē sub neutra for ma hypostatica. Per hoc ad formam argumti: hic in pposito pceditur q est pīis sicut materia ē vini ut est dispositа ad formā aceti. ⁊ cum arguit: ut igit est pīis recipit noticiā genitam. negat pñia immo p hoc q recipit noticiā genitam est alteri subsistentie ⁊ est de q̄ immedi ate generat verbū nō ut pīis sed ut con uersus. Et si ꝗ hoc obūcitur q nō ma gis generat de intellectu ut est pīis q̄ de intellectu ut est filij uel. f. f. negat pñia: qz est ibi duplex ut vnū notat rōem imme diati pncipij de quo: ⁊ sic generat de eo verbū ut nullius q̄si de immediato pn cipio susceptiuo aliud ut ē: qd̄ notat rō nem immediati pncipij dispositi ad for mam illā que est termin lz nō sit rō im mediati receptiui. absolute igit verbum generat de intellectu ut nulli ut tm pre fuit pīis ⁊ pus exīs in pīe: ita q neutra reduplicatio est pcise sine altera: ⁊ tm p hoc q verbū generat de eo nō est i sub sistentia vbi neqz pīis neqz vllius. Ad ditur aūt q decipiunt aliqui arguentes ꝗ istam opi. de q̄ quasi de mā uel quasi mā quasi imaginātes ibi esse distinctio nem q̄si potētie passiue ab actu: qd̄ non est verū sicut tenet generaliē a quibusdā de attributis. sed tm sicut ē ibi sapiētia formaliē ⁊ bonitas formaliē sine distin ctiōe: ita ponit ibi q est ve impssio ⁊ ve re imprimens: ⁊ omia q̄ dicunt ibi eē si ne distinctōe. distinctio aūt istorz nō est nisi p actū intellect negociātis circa idē vnū qd̄ est in re. Cōtra ista: generatio

Universidad de Deusto Biblioteca

in creaturis vl esse formalit mutatio p
eo q materia ut nulli' prl' postea intelli
gitur sub forā geniti. p hoc.n. intelligit
trāsmutari a priuatōe ad formā: q trās
mutatio ē formalr gnātio. igit si sb hac
rōne ponat potētia passiua in diuinis:
erit tūc in diuinis vera mutatio saltem
in intellectu negociāte: ⁊ ita necario im
perfectio: vel si tm p actū intellectus ne
gociātis fiat ista cōuersio ⁊ gignitio ver
bi: verbū nō erit psona realis sed tm ra
tionis ⁊ intentionalis. Cōfirmat rō in
eorz exemplo: qz si vinū nō corrūpere
in generatōne aceti: vt tm illa generatio
erit mutatio a priuatōe ad formā. lz nō
pcurreret ibi alia mutatio a forā ad pri
uationem: sicut accidit modo cōiter qn
vnū generat ⁊ aliud corrumpit. tūc eni
pcurrūt ibi cōiter due mutatōes ⁊ ātu
or termini: due forme ⁊ due priuatōes.
sed circūscripta altera mutatōe ⁊ termi
nus ei' nihil min' esset reliq mutatio. g
ita erit in ppositio q illud inq̄tum ē pri
us nulli' ⁊ ita sub priuatōe termini ad
quē ⁊ post sub illo termino mutat. D
si p° est pīs: 2° nulli': ⁊ 3° est filij p hoc q
recipit noticiā illā impssam. g per h° q
est filij est q̄si potētiale recipiēs formale
filij: ⁊ ē filij ut ē termin' formalis cōica
tus filio p gnātionem sicut oīsum ē di.
5. g filius q̄si duplici mō hndi habebit
intellectū ita q vtrolibz istorz duorum
modorū circūscripto nihil min' habēt
alio mō hndi: sic modo in creaturis cō
positū hz mām aliqd sui: ⁊ vē hēt lz nō
sit termin' formalis gnātionis. idē etiā
cōpositū habet formā ut aliqd sui ⁊ vē
habet lz nō sit sbm gnātionis. pns autē
illatū. s. q filij' duplici mō habēdi hēat
essentiā siue intellectū vl impossibile tā
in re q̄ in psideratōe intellect' negocian
tis. pbatur etiā p hoc qò est mālē gene
rationis est in po' ad formalē terminū
eius. idem.n. sub eadē rōne nec in re nec
in mēte est in po' ad se. g nec intellectus
erit sic simul potētia receptiua ⁊ termi'
nus formalis eiusdē gnātionis. Et qò
addit de duplici ut: ex pte matie q̄si ad
illud ut: qò est rō primi susceptiui neca
rio precexigit illud ut qò est eiusdē ut sb
forā ordinata ad formā generandā vide
tur nō esse p se in creaturis: qz si poneret
tur mā illa q est sb forma vini absq oi
forma ⁊ agens creatū posset agere in il
lud sic a forma denudatū: ipm eēt pri
mum susceptiuū cuiuscūq forme nate
impimi in mām purā ⁊ ab agente suffi
ciente quocūqz posset talis forma indu
ci. igit 2m ut sufficit pcise in creaturis ad
potentiā prorimā: lz frequenī modo cō
comitet ille ordo illud ut: qz nunq̄ mā
est sine forma: ⁊ ut ē sub forma nō trās
mutat indifferent a quacunq ad quan
cūqz p agens creatū sed a determinata in
determinatā. Istud pbatur: qz qñ intel
ligitur ut nulli' tūc nō est sub forma pri
ori que ponit quasi dispō ad formā ge
nerandi. tūc igit ordo ei' ad formā illaz
prioze nō est nisi relo posterioris ad pri
us que forte nō est relo positiua: qz ti
nus ad quē tūc nō est ex nā rei: aut si est
relo realis nō vl esse rō ppria in mā re
cipiendi formā inducendā. Ex his ad p
positū vl q lz oporteat intellectū ē pri
us origine in pte q̄ in filio: tm si ponat
receptiuus noticie genite poneret tal nō
essentialit ppter aliquē talez ordinē ad
essentiā in pte: sed fm q nulli' est pcise:
⁊ fm q ipi dicūt quasi nulli'. Qò aūt
addit ad excludendū deceptōem vl esse
dictū decepti: qz illud dicuz vl in se ab
surdū ⁊ seipm interimere. p^m. pbat per
hoc: qz tūc ita vere ex nā rei intellect' est
po' passiua: ⁊ ita vē incipit sicut de' ex
nā rei vere ē actus ⁊ sapiēs ⁊ bonus qò
videt absurduz: q illud qò in creaturis
necario hz imperfectōem annexā: vl est
impfectio sicut rō po' passiue: qz semp
dicit impfectionem put diuidit ens cō
tra potentiā actiuam ponat ita veracit
in deo sicut illud qò est perfectū simpli
citer. Et si dicas imo potētia passiua

dicit pfectionem lz nō distinctā ab actu
etiā hoc videt esse fictio: qz nihil pfecti
onis est in creaturis inferr' rōne potētie
passiue inquantū passiua est. hec.n. rō
vere cōpetit materie pme que ponit in
simū entiū. ergo verī' pōt dici q sit for
maliter lapis q̄ potentia passiua si ppri
pfectionem aliquā in rōne potētie passi
ue debet ibi poni formalit potētia passi
ua. 2m probo. s. q hoc dictū interimat
seipm. pbo: qz nō videt intelligibile q
ibi sint relatōes opposite: quin sicut sūt
relatōes opposite ita sunt relatiōes di
stincte: si reales realit: si rōnis ratiōe di
stinguunt. ergo si ibi ē ex natura rei im
primens ⁊ qò imprimit ⁊ illud cui imp
mitur que nō pūt intelligi sine relatiōe:
erit ibi distinctio ex nā rei: qz poneē ibi
ista ex nā rei sine oīni distinctōe est ptra
dictio si sunt ex natura rei: si nō ex natu
ra rei qualit debent poni.

Ad questiōes istas

igit aliter rādeo ad primaz. qz rō verbi
pcipue accipit ab Aug. li. de tri. suppo
nenda sunt quedā certa que fm ipm cō
veniunt vbo: ⁊ ex illis inuestigandū est
quid ē in intellectu cui potissime pueni
ant illa ⁊ illud ponēdū est verbū. Ver
bum igit fm ipm est act' intelligētie: ut
patz compando trinitatē quā ponit. ix.
de trini. c. ulti. trinitati. quā ponit. e. xj.
li. x. uel. xxiij. noticia enīz corrūdet intel
ligentie. verbū etiā nō est sine actuali co
gitatione sicut patet. xv. de tri. c. xv. uel
c. xxxviij. verbū etiam genitū est de me
moria uel de sciētia in memoria: uel de
obiecto relucēte memoria siue in scia: si
cut patet p ipm. xv. de tri. c. x. ul. xxiiij.
formata quippe cogitatio ab ea re quā
scim' verbū est. ⁊. c. xliij. uel. xxxvj. ver
bum nostrū de nra sciētia nascit: ⁊ ver
bum dei de patris sciētia natū est. ⁊ ista
oīa sunt eadem: qz fm ipm. ix. de tri
ni. c. vltimo ul. xxx. a cognoscente ⁊ co
gitato pariter noticia que duo sunt vna
causa integralis respectu noticie genite
sicut dictū est di. iij. q. vij. verbū etiā ab
eo inquirit per imaginē in mente: ⁊ po
nitur scda pars imaginis. s. ples sic pa
tet p ipm. ix. de tri. c. vltimo uel. xxxij.
est igit quedā imago trinitatis ipa mēs
⁊ noticia ei' que est ples ei' ac de seipa
verbū ei' ⁊ amor tertius. Posset igr de
scribi verbū q verbum est actus intelli
gentie pductus a memoria perfecta nō
habens esse sine actuali intellectiōe rep
sentans verbum diuinū. propi illud. n.
Aug'. inquisiuit de verbo nostro. Ex
his apparet q verbū nihil est pertinens
ad voluntatem neqz ad memoriā: quia
ē secūda pars imaginis nec pma nec ter
tia: ⁊ per cōsequens nō est species intelli
gibilis nec habitus nec aliquid pinens
ad memoriā. est igitur aliquid ptinens
ad intelligentiā. intelligentia aūt nō vi
detur esse nisi uel actualis intellectio vl
obiectū terminans illam intellectōem.
uel fm alios species genita in intelligen
tia de specie in memoria: que species in
intelligētia precedit actum intelligendi.
vl fm aliquos est aliquid per actū intel
ligendi formatū. uel fm alios ipsamet
itellectio ut passio quasi causata a se vt
actio: ⁊ fm hec quinq pūt esse quinq
opiniōes de verbo. Nō est aūt verbū
species in intelligētia por actu intelligē
di: quia talē speciem superfluū est pone
re. ipa enim nō representat pfectius ob
iectum q̄ species in memoria. ⁊ sufficit
habere vnū perfecte representans obie
ctum ante actum intelligēdi. Qò aūt
nō perfectius probat per Aug^m. xv. de
trini. c. xiij. uel. xxxv. Nihil plus in ple
q̄ in parente. tunc etiā due essent spec
ies eiusdem ratiōis in eadem potētia. qz
iste due species sunt eiusdem ratiōis: et
ipe intellectus ut memoria: ⁊ ut intelli
gentia est vna potētia: qz idem est actus
pmus ⁊ quo habens opatur siue q̄ hīs
actum primū est in actu secūdo: tūc etiā
am habit' nō eēt immediatū principū

Universidad de Deusto Biblioteca

actus nec habens habitum esset in potē
tia accidentali ad agendū fm illum ha-
bitū: quia requireret forma por ipsa o-
peratione alia ab habitu. nec ista spēs i
intelligentia posset poni gigni naturali
ter si nunq̄ posset esse sine actuali intel
lectione: quia actualis intellectio subest
impio uoluntatis. nec etiā posset dici gi
gni libere vel eius gignitōem subesse im
pio voluntatis: ut vī si ponatur forma
por ipsa opatione: quia videt q̄ p̄mum
ptinens ad intellectū qd est in ptāte nr̄a
ē actual intellectio. Nec ipm obiectū
potest poni verbū sicut dicit alia opi. qz
obiectum fm se non est aliquid ꝓductū
vtute memorie siue alicuius in mēte q̄le
est verbū. nec ipm obiectū ut in memo
ria ꝓducit vtute memorie: ut pz. ipm ār
obiectū ut in intelligētia nō gignit. nisi
quia aliquid ꝓus gignitur in quo obiec
tum habet esse. quia sicut dictum ē di.
3. iste actōnes ⁊ passiones intentionales
nō conueniunt obiecto: nisi p aliquam
actionem uel passionē realem que cōue
nit ei in quo obiectū habet esse intentō
nale. Nec etiā est ēminus aliquis ꝓdu
ctus p intellectōem: quia intellectio nō
est actō ꝓductiua alicuius ēmini. tūc. n.
incompossibile esset eam intelligere ⁊ ñ
esse ēmini sicut incōpossibile est intellige
re calefactionē esse ⁊ nō esse calorem ad
quē fit calefactio. nō est aūt impossibile
intelligere intellectum in se non intelli
gendo q̄ sit alicuius ēmini ut ꝓducti p
ipsā. Cōfirmat etiā qz opatōes tales
dicunt esse actus vltimi ex p̄mo ethi. et
9. meta. de hac materia dictum ē supra
di. 3. qualiē est quedā actio de genē actō
nis. ⁊ alia que est qualitatis cuiusmodi
est intellectio. Impzobat etiā hec via
⁊ sequens de intellectōe passione p idez
medium: quia tunc intelligentia gignerz
verbuz ⁊ ñ memoria q̄d est ꝗ aug. inte-
eni ꝓducēt illū ēminū actōis intelligen
di si q̄s esset. ⁊ intelligētia ꝓduceret ūtel
lectōem passionē si qua esset. Ista ēt
via de intellectōe actōe ⁊ passione nō vī
rōnabilis: quia intellectō est forma vna
que licet posset compari ad agens a q̄ ē
nō habet talem distinctionē ut possit eē
quasi cā sui uel esse termin' actōis fm ꝗ
⁊ nō fm illud: qz si est ēminus actionis:
hoc est fm se. nec fm istū respōn nec fz
illum: sed eam cōcomitātur isti respect'
verbū est actualis intellectio. Et hoc cō
firmat p aug. i5. de tri. ca. i6. uel. 40. co
gitatio q̄ppe nostra pueniens ad illud
q̄d scimus atq̄z inde formata uerbū no
strū est. Idem etiā hī ab eodē. i5. de tri.
c. x. uel. 24 Formata quippe cogita' nr̄.
verbū est sicut supra dōn est. Et ꝓfirma
tur istud p sile de verbo vocali ⁊ imagi
nabili. format eni verbū vocale ad signi
ficandū ⁊ declarandū illud q̄d intelligit
sed q̄ vox nō statim formatur ab intelli
gente inquantū intelligens. sed per aliq̄
potentiam mediam: puta motiuam: b'
est imperfectōnis in intellectu. si igit sta
tim gigneretur uel formaretur ut expri
mitur illius quod latet in intellectu: et
hoc virtute intellectus intelligentis nō
minus eēt verbū. obiectū aūt habitua'
lit cognitū latet in memoria. si igit vtute
eius statim cāret aliq̄ intellectio actual
que genita exp̄met ⁊ declaret illud obiū
ibi latēs vere est ibi verbū: qz exp̄ssiuz
latentis ⁊ genitū vtute eius ad exp̄men
dum ipm. Sed restat dubitatō ulterius
vtrū quelz intellectio actualis sit vbum
Ad hoc dī q̄ nō: sed oz addere q̄si ōtiaz
specificā que est declaratiua. Contra
h arguit: qz in patre est noti' declaratia
formalit. nā intellectio q̄ est patri ingnitū
est intelligētia est declaratiua p̄ius ingn
tū est memoria ita pfecte: sicut actualis
intellectio: ut in filio declarat habitualē
ut in memoria filij. in patre tamen non
est verbū formalit. sicut dicit in solutio
ne questionis. Siliter verbū declarat
se fm aug. 7. de tri. ca. 3. uel. 16. si inquit

hoc verbū quod nos ꝓferimus tpale ⁊
scipm ondit ⁊ ipm de q̄ loq̄mur: quan
to magis verbū dei p q̄d facta sunt oia
nr̄. supple scipm ondit. declarare igitur
nō dicit relonem realem: nec p ꝓnis rela
tionem geniti. verbū aūt nō est nisi itel
lectio genita. alioquin posset poni i p̄ie
formaliter.

Aliter dicitur q̄z tū

ad istuz arti. q̄ verbū est noti' actualis
que ē termin' inquisitōis: q̄d ondit p
aug. ix. de trini. c. vlti. vbi dī q̄ verbuz
est partū siue ꝓles. est aūt partū qz ē re
portum: nō est aūt repertū nisi qz inq̄si
tum. vñ vult q̄ partū istū mētis p̄cedit
appetitus impellens intellectū ad inqui
rendum. Idē vī velle. xv. de tri. c. xv.
ul. xxix. Tūc fit verū verbū q̄n illud
q̄d nos ditim' volubili motōe iactare
ad illud q̄d scimus puenit atq̄z inde for
matur et' omīnodā silitudinem capiēs
vt quō res queq̄z scit sic etiā cogitetur.
ista aūt volubilis cogitatio ē inquisitō
qualis nō erit in p̄ia: sicut innuit. ca. xvj.
uel. xlj. fortassis etiā nō erūt ibi volubi
les cogitatōes nr̄e nr̄ē. ponit tunc q̄ post
noticiā cōfusam sequit inquisitio p di-
uisionez ⁊ augmentationē: ⁊ vltimo de
uenitur ad pfectā noticiā que q̄si gignit
ipa inquisitiōe: ⁊ illa pfecta noti' que ē
terminus inquisitōis est verbū. Cōtra
istud arguit sic: si de rōe vbi sit sic gigni
inquisitiue: igit deus nō habet verbū.
2°: igit angelus nō habet verbū de nālit
sibi cognitis. 3°: igit btūs nō habet vbū
de ēntia diuina nec de aliq̄ pfecto cog-
nito sine inquisitiōe. 4°: igit hñs pfectū
scientie habitū statim opans p illuz ha
bitum nō pōt habere verbū. que omīa
vident absurda.

Ideo istis opi. ob

missis q̄d istū arti. dico q̄ nō quelibet
intellectio actualis ē verbuz: sicut pbat
ōtra istā viā que ponit declaratiuū eē
ꝓpriuz verbi: sed tm̄ noti' genita: iō in
p̄ie nō est verbū formalit. quelibet autē
noticia genita quā aug. vocat ꝓlem est
verbū: nō tm̄ eo mō quo aug. ponit ver
bum pfectū qd. s. repñtet verbū diuinū
Primū istoz declaro: qz q̄libet intelle-
ctio actualis gignit de memoria. impfe
cta aūt de impfecta sic pfecta de pfecta.
igit quelibet noti' est ꝓles ⁊ expressiua
parētis ⁊ genita ad exp̄mendū parentē
Et istud ꝓfirmat p aug. ix. de tri. ca. x.
uel. xxiij. Dē qd notū est verbū dī ani
mo impssum q̄diu de memoria diffini
ri ⁊ pferri pōt. Itē. xv. de tri. c. xij. uel
xxxij. igit nec interest q̄n illud didicerit
qui q̄d scit loquit. aliq̄n. n. statim ut di
scit hoc dicit. ⁊ breuit quecunq̄z dīa in
ueniat inr̄ noticiaz p̄mā genita imperfe
ctam ⁊ illā que sequit inquisitionez nō
est dīa formalis ꝓpr̄ quā hec possit di
ci verbū: ⁊ ista nō vt vī. 2m declaro sic
. s. q̄ intellect' nr̄ nō statim hz pfectam
noticiā obiecti: qz fm pbm. 1. phy. inna
ta ē nobis via ꝓcedendi a ꝓfuso ad di-
stinctū: ⁊ iō p̄ius ordine originis impri
mitur nobis noticia obiecti ꝓfusa q̄ di
stincta: ⁊ iō necaria ē inquisitio ad hoc
vt intellect' nr̄ veniat ad distinctā noti
ciā: ⁊ iō necaria ē inq̄sitio p̄uia vbo pfe
cto: qz nō est verbū pfectū nisi sit noti'
actualis pfecta p viā diuisionis dīarū
ꝓuenientiū illi. Sic igit intelligendū est
q̄ cognito aliq̄ obō cōfuse sequit inqui
sitio p viā diuisionis dīarū ꝓuenienti-
um illi: ⁊ inuētis omīb' illis dīis cogni
tio diffinitiua illi' obiecti ē actualis co-
gnitio pfecta ⁊ pfecte declaratiua illius
habitual' noti' que p̄' erat in memoria
⁊ ista distincta noti' pfecte declaratiua
est pfectū verbū. hoc dicit aug'. ix. de t.
c. x. uel. xxiij. placet mihi q̄d nouī diffi
nio q̄d sit itpantia ⁊ hoc ē vbū ei' ⁊ ibi
dem p̄misit in eodē. c. aug. q̄d iā supius
positum est q̄diu de memoria pferri ⁊
diffiniri pōt. i. distincte ⁊ diffinite actua
liter cognosci vtute ei' q̄d est in memo'

Universidad de Deusto Biblioteca

nō igit de rōe verbi ē gigni post inqui
sitionē: sed necessariū est intellectui im
pfecto: qz nō pōt statiz hīe noticiā diffi
nitiuā obiecti. hz.n. noticiā talē post in
quisitionē: ⁊ iō verbū pfectū nō est i no
bis sine inquisitōe: ⁊ tn qn verbū pfectū
sequit talē inquisitionē: illa inq̄sitio nō
est gnātio ipius vbi formalit: sed q̄si p̄
uia ad h° ut generet verbū. qd bn innu
it aug. in aucte p̄allegata li. xv. de trin.
ca. xv. uel. xxxix. hac atq̄z illac volubili
quadā motōe iactam': cū a nobis nūc
hoc nūc illud sicut inuentū fuerit ul' oc
currerit cogitat: ⁊ tūc fit veruz vbū qn
ad illud qd scimus puenit atq̄z inde for
mat verbū ei' ⁊c. innuēs q illa iactatio
.i. inquisitio nō est gignitio vbi forma
liter: sed eā sequit gignitio vbi de eo qd
scim'. i. de obō in memoria habitualit
cognito. Et tūc si objciat ad qd tunc
inquisitio cēt necia. Possz dici ad istud
q motus ē necessari' ad hoc ut inducat
forma pfecta q̄ nō posset statim in pnci
pio mot' induci: uel inductio multarū
formarū ordinatarū ad inductiōem vl
time forme ⁊ absq̄z illo ordine formaz
nō posset vltima forma induci statiz: et
sic fm hoc ponit iste ordo ita q p° ē ha
bitualis noti° cōfusa: 2° actualis intelle
ctio pfusa: 3° inq̄sitio ⁊ inquisitōe m'ta
vba de multis noticīs habitualib' ha
bitualit pentis in memoria: quā inqui
sitionē sequit distincta ⁊ actualis noti°
p̄mi obiecti cui' cognitio inquirit q̄ no
ticia actualis distincta impmit' habitu
alem in memoria pfecta: ⁊ tūc est p° me
moria pfecta ⁊ assi'latur memorie i pīe:
vltimo ex memōia pfecta gignit verbū
pfectū sine inquisitōe mediāte int ipaz
⁊ verbū: ⁊ illa gignitio assi'latur gigniti
oni vbi diuini pfecti ex memoria pīna
pfecta. nulluz igit verbū est pfecte repū
tās verbū diuinū qd potissime inuesti'
gat aug. nisi illud qd gignit de memōia
pfecta sine inquisitōe media int talē me
moriā ⁊ tale verbū: lz nec illa memōia
possit hīi in nobis ppt impfectiōem in
tellectus nri nisi p̄cedat inquisitio. Ul
timū dubiū ist' op. est vtrū ad rōnem
vbi pcurrat volūtas: puta vtrū de rōne
eius sit q sit noti° volūtate genita ul vo
luntate agēte uel copulāte eā memorie:
fm aug. in multis loc. Istā. q. mouet
aug. ix. de tri. c. x. uel. xviiū. rōe q̄ inquit
querit vtrū omis noti° sit verbū: an tā
tum amata noti°. nouim'. n. ⁊ ea q odi
mus: sed nō pcepta nec pata dicēda sūt
animo. Et rndet nō omia q quoq̄ mō
tangūt pcipiunt: sed aliqua ut tn nota
sint nō tn verba dicant: sic illa de quib'
nūc agimus. alit. n. dicunt verba q spa
cia tempoz syllabis tenēt: alii oē quod
notū est verbū dī q̄ diu de memoria p
ferri uel diffiniri pōt q̄ uis res ipsa dis
pliceat. ⁊ sbdit postea: Ucruntn cū illa
q odim' recte displicēt rectecq̄z improbā
tur: approbat eoz improbatio ⁊ placet
⁊ verbū est noti° nobis nō displicet ita
q de rōe vbi nō est gigni amore obiecti
cogniti: sed nec etiā gigni amore noti° q̄
est verbū: tn pcomitat pfectū verbū du
plex act' voluntatis. vn' prim' quo im
perat act' ille ⁊ inq̄sitio puia sine q̄ nō
pueniret ad verbū pfectū: sicut pz ix. ō
tri. vlt. c. ⁊ alius q intellect' quiescit i in
tellectuali noti° iā habita sine q̄ nō per
maneret intellectus in noti° iā habita.
nō igit act' volūtatis ē de cōnria verbi:
nec formalit nec ut cā: sed cōcomitat ne
cessario ad gnātionem ei' in nobis ppt
inquisitionē eius puiam ⁊ ad ptinuati
onem ei' silr ppter hoc q si intellectus
volūtati nō pplaceret in ista noticia nō
pmaneret in ea: ⁊ ita ista noti° nō bet
rōnem vbi pmanētis. ista tn pmanētia
nō est de rōne pfecti vbi intensiue: qz nō
minus pfecta ē albedo vn' oici q̄ vniu
anni. volūtas aūt respiciēs obm cui' est
verbū nō ptinet ad rōnem vbi nisi stri
cte sumendo verbū quoq̄ mō aug. ptra
ctat. c. p̄all'. Nemo pōt dicere oīs ielus
nisi in spūsancto. hoc dicere includit ac

cepiatiōe obiecti dicti: ⁊ addit aliqd vl
tra ratiōem verbi absolute.

Ad argumenta hu

ius. q. Ad p^m pz q illa auctas indiget
expōne. dicē. n. ibi ipa fantasia ei'. s. char
taginis i memoria mea verbū est. pz āt
fm ipm. xv. de tri. c. xxxviū. q verbuz
nō est formalit in memōia. q̄ oportet q
intelligat causalit nō formalit. Ad 2^m
lz magna altercatio fiat de voce vtrz sit
signū rei uel pcept': tn brevit pcedendo
q illud qd significat p vocē pprie ē res
sunt tn signa multa ordinata eiusdē sig
nificati: lfa: vox: ⁊ pcept': sic sunt multi
effect' ordinati eiusdē cāe quorz nullus
est cā alteri': ut pz ō sole illuminātē plu
res ptes medij: ⁊ vbi ē talis ordo causa
tonis absq̄z hoc q vnū sit cā alteri' ibi ē
immediatio cuiuslibet respcu eiusdem
cause quorz nullus ē cā alteri': excludē
do aliud in rōe cause nō aūt excludēdo
aliud in rōe effect' immediatioris: ⁊ tūc
posset pcedi aliq̄ mō effectū ppinqorez
esse cām respcu effect' remotioris nō p
prie sed ppt prioritatē illā que ē int tles
effect' ad cām. ita pōt pcedi de multi si
gnis eiusdē significati ordinatis q vnū
aliq̄ mō est signū alteri': qz dat intelligē
fm: qz remoti' nō significaret nisi pus
aliquo mō immediati' significaret: ⁊ tn
ppt hoc vnū pprie nō est signū alteri':
sicut ex alia pte de cā ⁊ causati. Ad 3^m
pcedo q noti° est ples ⁊ ve genita: sed p
ductio illa nō est actual intellectō: qz ut
dictū est. ō. actual intellectio nō ē actio
de genē actiōis: sed ē qualitas nata imi
nare talē actiōem q̄ significat p hoc qd
est dicē. uel in cōi p hoc qd est dicē. non
igit verbū est aliqd pductū actiōe q̄ est
intellectio: qz ipa intellectio nō est pdu
cta alicui' sed ipa est pducta actiōe q̄
est de genē actōis: sicut dictū est supra.

Ad secdam

q. dico q idez p
se significat ab
stractum ⁊ pcretū lz alio mō significan
di sicut fili' ⁊ filiatio: qz sic filiatio signi
ficat relōem de genē relōnis: ita ⁊ filius
p modū tn denōlantis suppositū relati
uum: ⁊ si accipiat substātie idem signifi
cat cū tali substātente. ita igit idē signifi
cat verbū ⁊ abstractū ei'. abstractū aūt
eius si cēt nominatū cēt vbatio q̄ notat
relōnem formalit. idē. n. significat q ex
pressio passiua alicui' de intellectu. sed
sicut fili' pnotat nām viuentē in q̄ est ta
lis relō ita verbū pnotat actualē notici
am cui' est talis expssio. igit cū in diuinis
intellectualit exprimi sit ppriētas 2^e per
sone sequit q verbū sit ibi mere plonā
le ⁊ significet ppriētatē plonalē. Patz
etiā q rō gignēdi verbū nō ē p̄ vt actu
intelligens. sed p̄ ut memoria pfecta. s.
ut intellect' hns obm actu intelligibile
sibi pnēs: sic declaratū est. ō. di. 2. q. de p
ductionibus. Pz etiā q verbū nō pōt
hīe aliqd de q̄ pducat ex dis. 5. qz si pn
cipiū pductiuū hēat virtutē sufficientē
ad pducendū p se subsistēs pducit tale
⁊ maxime si tale nō sit natū alicui inhe
rere. noticia autē ista expssa nō est nata
alicui inherere. igit est nata p se subsistē
⁊ pncipium pductiuuz eius ē sufficiētis
virtutis qz est infinitū. igitur ⁊c.

Ad argumēta cum

pmo arguit fm aug. de tri. xv. Uerbū ē
cū amore noticia. dico q p hoc q dicit
cū amore circum loquit in nobis noticī
am genitā: qz amor nō habet causalita
tem respectu vbi nisi ut impat itellectui
gignitionē ipius: sic dictū est. q. pcedēte
in diuinis aūt verbū ē noti° nāliter ex
pressa: qz q volūtas in nobis hēat cāli
tatē respcu vbi gignēdi p imperiuz eius
hoc ē impfectōis in intellcu: qz nō statiz
hz verbū pfectū: ⁊ de hoc quō differenē
volūtas se hēat i deo ⁊ i nobis dcm est
di. vj. Ad aliud de. xv. ō tri. pcedo in
pīe intelligētia formalit: sed nego istā q
ois act' intelligētie formalit ē vbū: qz h°
nō est verū nisi de intelligētia illa q pōt

Universidad de Deusto Biblioteca

hie aliquē actū genitū ul' noticiā genitā talem actū nō pōt intelligētia hie ut patris ē: qz pī est a se ⁊ nihil habz p gnātionem: tn pōt ꝓcedi q intellectio actual' pīis est qi genita vtute memorie ut i patre: sz nō vē genita qz nō distincta. Ad tertiū dico q nō sunt duo ppria sed idē qz eandem relonem p se significant fil' ⁊ verbū lz alia ꝓnotent: qz filū naturaz viuentē in cōi: ⁊ verbū noticiam intellectualem actualiē exp̄ssam. ista ꝓnotata nō semp sunt eadē sed relatio passiua significata semp est eadem.

Ad tertiā q. dī q sic propter auctem Aug. 83. q.q. 63. ibi. n. loquens de p̄nci° euāgelij Joh. ait qd grece logos dī latine ⁊ vbū ⁊ rōnem significat. sed hoc loco melius verbū interp̄tatur ut significet nō solū ad p̄iem respect° sed ad illa etiā que per verbū facta sunt opatiua po°. Addit etiā q verbū die ppriū respectū ad creaturas: qz verbū ex rōne sui ē noti° declaratiua. g ꝓpetit sibi ex rōne sui declarare. appropriat etiaz filio relo ad creaturas. appropriatio autē nō fit nisi ppi ꝓuenientiā talis appropriati ad ppriatem psone cui illd appropriat. Et declaratur istud p sile de dono: ⁊ sili mō ponitur sicut ibi q donuz ut ꝓnotat relationem aptitudinalē ptinet ad ppriatē spūssancti. ita verbū ut dicit relo em aptitudinalē nō actualē nec habitualē ptinet ad secundā psonā. Cōtra istud pōt argui sicut ē. argutū est de dono: qz nullus respect° ad creaturā ē ppriatas psone diuine: nec p se intrinsece includit in aliqua ppriatate psone diuie sicut pbatur ibi: ita pōt ḣ improbari. qd ꝓcedo: tūc nō ē vis nec ꝓtētio de re nec de aliq intrinseco psone diuine: sed solū ō hoc nōie verbū. formalit. n. respect° noticie exp̄sse ad exprimentē alius ē a respectu illi° ad creaturā declaratā: qz ad alium terminū: ⁊ nō solū hoc sed etiā respect° vbi exp̄ssi ad exprimentē ⁊ respect° eius dem ut declarātis ad eundē ut declaratum sunt duo respect°: qz pmus realis ⁊ scōs rōis. isti aūt duo nō faciūt aliquid vnū p se: qz res vā ⁊ ens rōis nihil vnū per se ꝓstituūt: iō si ambo isti respectus vno nōie significent: nō ppi hoc faciūt vnū p se ꝓceptum: sed alter eorū p̄cise ē ppriatas 2ª psone. s. exp̄ssio illa passiua q est respect° realis. alter autē. s. respect° declaratiui est respect° rōnis tn: siue sit ad p̄iem declaratū siue ad creaturā declaratā: qd aliqli tactū est. ē. p auctem aug°. vij. de tri. c. iij. uel. xvj. vbi vult q verbū declarat se. ⁊ idē. xv. ō tri. c. xiij. uel. xxxv. pinde indt tanq seipm dicēs pī ⁊ē. hoc ē seipm pfectissime declarās ⁊ē. Ex quib° duab° auctib° patet q idē pōt ad se referri ut declarās ad declaratum: ⁊ p ꝓns nō est relo realis. Sz posito hoc de istis respectib° in se q ali sit ppriatas ⁊ alter nō: quid dicet de h° nomine verbū: nūquid significat vtrunqz uel alterū. Videt quidē q verbū significet p se respectū istū realē. ⁊ p°: qz eius abstractū ut dictū est ꝑus significat eādem: sed qz cōnotat noticiā pfectā que noticia hz respectū rōis ad cognita p eā iō etiā ꝓnotat q̄si adhuc remoti° rōem declaratiui: ⁊ ita verbuz significabit p ppriatē 2ª psone licz ꝓnotet aliqd absolutum in illa psona qd est q̄si terminus formalis. pductōis illius psone: ⁊ medi ante illo q̄si remotius cōnotat respectū ad oē illud ad qd illud absolutū potest hie respectū rōis. s. ad omia declarata.

Ad aug. vj. de tri. ꝓcedo q filius ē ars ita etiā dī sapientia p̄iis ⁊ vtus: ⁊ tn sic p̄ formalit est sapiētia ⁊ vtus: ita etiam formalit est ars. si aūt p̄ formalit creat ⁊ hoc ut artifex: creatiua rō formalit est in p̄e: ⁊ ita ille respect° artis ad creaturas ut ad artificiata est cōis trib° lz appropriet filio: sic sibi appropriat sapientia ppi ꝓuenientiā cū pductione sua.

Ad illud p opi. de. 83. q.q. 63. pōt dici q melū° interpretat logos grece p illud quod est verbū latine q̄ p illud quod ē rō: qz rō nō ita significat respectuz ad patrem sicut verbū. nec etiaz ita ꝓnotat respectum ad declarata sicut verbum. nō aūt vult aug°. dicere q verbū dicat eēn aliter relonem ad creaturā sub ratione declaratiui. quia dicit ut significet nō solum ad patrē respectus. sz ad illa etiam que p verbū facta sunt opatiua potētia verbū aūt nō dī opatiua pō patris: nisi sicut dī sapia patris ⁊ ars patris q nō sic eius nisi fm appropriatōem. aut si alit: sz intendat q hoc nomē verbū vtrūqz respectū significet. tūc nō signat p̄cise p ppriatē icōe psone. sed cū ḣ aliū respectū appropriati. ⁊ tūc ꝓgrua est interp̄tatio logos in verbū ⁊ nō in rōnem. qz rō nec respectū ppriū nec appropriatū ita signat vera est qdē interp̄tatio in uerbū ppter qz plus dicit q̄ ppriatē psone. nec aug. dicit interp̄tatoem esse in aliquid qd signat ppriatē psone icōe. Luz additur postea q verbū dicit respectuz ad creaturas ppriū sibi. ḣ vī multo falsius q̄ ꝓclo opposita ei quā teneo: quia nō tn ad creaturā relatio nō includitur in rōe eēntiali alicuius psone sed nec aliquo mō pōt ptinere ad aliquā dn vnisō mit ptineat ad totā trinitatē: qz tota trinitas vniformit se hz ad oē illud a se fm qdāuncz esse siue fm eē in re. siue fm eē intelligibile. ⁊ cū pbat p declaratiuum dico q intellectio actual' patris est ōclaratiua nec declaratn est ppria rō verbi sed noticiā exp̄ssam ꝓcomitat declaratiū: qz illa exp̄ssio est noticie actual' ul' in noticia actuali: ⁊ iō sibi appropriat declaratiū lz nō sit ppriū eius. Cū additur postea q appropriatio nō fit nisi pp ꝓuenientiā cū ppio. nō sequit ex hoc q appropriatū sit ppriū: sz oppo°. ⁊ ꝓcedo q ppriū filij qd est exp̄mi hz ꝓuenientiam cū sapia ⁊ declaratiuo. ⁊ cuz arte p eo q ista exp̄ssio est alicuius p modum intellectus ⁊ vtute intellect°: ⁊ talis exp̄ssio est noticie actualis cuius est declare noticiā habitualē de qua exp̄mitur.

Sed tn ḣ est difficultas melior q̄ sit ista de rōne declaratiui. s. vtrū verbum exp̄matur virtute intellect° p̄ni: nō tn de essentia diuina q̄si obiecto p̄ite intellectui patris. sed de alijs intelligibilibus ut sic habeat respcn̄ ad creaturas nō ut in se sunt. sed ut habēt eē in intellectu p̄no p̄us origine ut vī q̄ verbuz exp̄mat ⁊ tūc hīet ad illa relonem exp̄ssi. eēt. n. tūc verbū exp̄ssū nō tn de eēntia ut obiecta intellectui p̄iis. sz etiā de alijs intelligibilib°. ⁊ de hac difficultate alias in q̄stione de vniformi habitudine trinitati ad alia a se.

Jrca distinct. onē. 28. in qua magr agit de ppriatib° ꝓstitutis. Primo

q̄ro vtrū ingenitū sit ppetas ipsius p̄iis q nō p̄mo sic: hoc pbat p rōnem: nulla ppriatas dī formaliter de eēntia: qz tūc ipsa distingueret. pz etiam exēplo sicut essentia nō dī formalit generās nec genita spirans: nec spirata. sed eēntia ut vī ē formalit ingenita. g ingenitū nō est ppetas alicuius psone. spūsscūs etiā est igenitus formalit: ut pbabo. g esse ingenituz nō est ppetas p̄iis. pbō assumpti: quia eēntia est nō genita. g nō est genita. ꝓna pz p phm. 2. piermenias. qz negatiua de p̄dicato finito sequit ad affirmatiuā de p̄dicato infinito: ⁊ eēnerso cū ꝓstantia subiecti. ⁊ vlterius g est ingenita. hec cōsequētia pbat p aug. 5. de tri. c. 7. ul. 17 dicit q idē ē ingenitū ⁊ nō genitū. Cōsi milr argui pōt de spūscō si nō est genit° g est nō genit°. ⁊ ultra igī est ingenitus.

P̄. ois ppriatas psonal' est relatia: qz q̄cqd ad se dī cōe est trib° ex. 5. de tri. in genitū aūt nō dicit relatōem ut pbabo g ⁊ē. pbō minoris. qz si sic igī oē ingenitū est relatū. hec etiā ē va oē genitū ē relatū. hāc ꝓuerto p ꝑpōnem. g oē nō relatum est nō genitū. tunc arguo oē nō genitū est relatū oē nō relatū est nō gēituz

Universidad de Deusto Biblioteca

ergo omne nō relatū est relatū. ꝛcl'o im possibilis. g̃ aliqua p̃missarū. non ista q̃ sequit ex vera p̃ uersionē p̃ ꝛtrapōem g̃ alia. Jtez si inascibilitas eēt ꝓpetas p̃ris. g̃ inspirabilitas eēt notō p̃ris ⁊ filij ⁊ ita essent sex notiones: qd negat cōit.

Pre. amb. 4. de spūsco noluit vti h° noie ingenito sicut magr dicit in lra.

Oppositū aug. ad ozosiū. 2°. nō duos esse ingenitos certa fides declarat.

Secundo queri

tur. vtrū innascibilitas sit ꝓpetas ꝓstitutiua p̃me psone i dīuinis. q̃ sic. Damas. li. i. c. 2. Oia si vnū p̃ter ingeneratōem ⁊ generatōem ⁊ pcessionē. ꝓstat q̃ nō excludit oēs ꝓpetates psonales: qz tūc in patre nō esset aliq̃ ꝓpetas nisi innascibilitas. igz excludit oia alia in rōne ꝓprietatis psonalis ꝓstitutiue. ergo vult oēs istas ⁊ solas esse tales relatōes. igz ingnātio est ꝓprietas cōstitutiua psone. Oppositū sicut ſcōa p sona se hz ad filiatōez sic p̃ma psona ad paternitatem. sz filiatiōe ꝓstituit ſcōa psona. g̃ ⁊ paternitate p̃ma.

Ad primam questi

onē dico q̃ duo sunt videnda. primo q̃ liter ingenitum soli patri conueniat.

Et secundo quomodo possit esse proprietas cum videatur tm negatōnez importare.

Quantuz ad primū

dico q̃ oīs dictio ꝓposita ex aliq̃ multiplici ⁊ pticula p̃uatiua ē duplr multiplex tū ex multiplicitate affirmatōis oppositē: tū ex multiplicitate p̃uatōis: sicut patet p̃ phim. 5. meta. c. de pō. ubi impōm distinguit fm multiplicitatē potētie ⁊ p̃ter hoc fm multiplicitatē p̃uatōis q̃ ponit. c. de p̃uatōe eodē. 5. ⁊ ita h nomē ingenitū est multiplex: ⁊ multiplicitate eī qd est genitū. ⁊ multiplicitate pticule p̃uatiue. Quantū ad p̃mū. genituz dī ꝓprie ꝓductū p gnātōem ut p̃m° terminus extendēdo aūt genitū dī genitū cōicatū p gnātōem qd est imin° formal generatōis. sicut dicē Vill'. q̃ nihil nisi natū hz filius. 3° mō extēdit gēitū ad ꝓductū siue ad p̃exigēs generatōēz: lz ipm in se nō sit imminus generatōis nec p̃m° nec sō malis. Priuatio etiā lz multiplr possit distingui in p̃uatōem ꝓprie dictā: puta qñ aliqd caret eo qd natū est hīe. ⁊ qñ ⁊ ut oz zē. ⁊ in p̃uatōem cōiter dictā. s. qñ aliqd caret illo qd natū est hīe. nō tam fm ꝓditōes p̃dictas. ⁊ adhuc cōius qñ caret illo qd ipm natū est hīe nō fm se. sed fm gen°. sicut talpa dī ceca: qz visio qua p̃uat p cecitatē nō repugnat animali fm genus. lz repugnat talpe fm se. ⁊ in isto mō tāto generalius q̃nto habit° cui° est p̃uatio natus est ꝓpetere cōiori cōuenienti ipsi p̃uato: puta cōius videre priuatū aliqd qd nō hīet illud quod natū est sibi competere fm rōez corpis q̃ cui natū esset ꝓpetere fm rōem corpis aiati. ⁊ adhuc cōius qd natum esset hīe fm rōnem substantie q̃ quod natū est hīe fm rōem corpis. ⁊ cōissime si natū eēt hīe illud fm rōem entis. ex° p̃mi: si lapis dī esse inaiatus ⁊ p̃uari aia: qz ꝓuenit sibi fm rōem corpis cuius aiatū est dīia. ex emplū scōi sicut angelus dī incorporeus ex° tertū sicut oīs creatura dī imperfecta nō qz nata sit hīe oēm pfectiōem nisi in suo genere. sed qz hīe oēm pfectiōem nō repugnat enti: qz vni soli enti ꝓuenit eē simplr pfectū. Negatio etiā distinguit per negatōem extra gen° q̃ ꝓtradic affirmatōi simplr. ⁊ ista vā est de quolz de q̃ falsa est affirmatio siue de ente siue de nō ente. alia est negatio in gnē: ⁊ ista ꝓsupponit nām generi de q̃ dicat. ⁊ ista pōt intelligi multiplr fm multiplex gen° cōius ⁊ minus cōe. Ad ꝓpositū igz loquēdo de multiplicitate impōtata p hāc particulā in. lz fiat altercatio vtrū iportat negatōem in gnē uel p̃uatōem. tm vī q̃ idē sit in ꝓposito accipiēdo negatōnem fm genus cōissime: si natū est hīe illud: ⁊ p̃uatōem fm genus cōissime: qz negatio in apto nato est p̃uatio fm phim. 4. metaph. ita q̃ nihil addit p̃uatio vltra negatōez nisi q̃ requirit nām aptā in qua sit. igz negatio in genere q̃cunqz mō accipiat genus cuz sit in apto nato aliq̃ mō lz nō fm se apto ipsa erit p̃uatio aliquo mō fm genus lz nō ꝓprie in tali fm q̃ tale. Et si obūcias ꝗ hoc: qz nulla est priuatio in diuinis: qz p̃uatū est impfectū. Rōo q̃ h ꝓcludit de p̃uatōe fm rōem p priuaz subiecti p̃uati. si. n. ipm carēs aliq̃ natū eēt fm se hīe illud impfectuz eēt. sz si natū sit fm rōem generis nō aūt fz se hīe ñ illud est ipfectū: lz carēt ipo. Qd aūt hoc mō multe p̃uatōes accipiant in creatur pz nō solū p illō phi de talpa. sz etiā p eōem diuisionem cōis in hītū ⁊ p̃uatōem: sicut aial in rōnale ⁊ in irrōale irrōnale qdē dicit p̃uatōem in boue nō eius qd natū est hīi in boue fm spēm: sz eius qd natū est hīi in eo fm qd ē aial. gen° quidē q̃si cōe bituī ⁊ p̃uatōi ē illud cui ꝓuenit aptitudo ad vtrūqz. In ꝓposito aūt extendēdo illud qd est gen° siue intelligim° p p̃uatōe siue negatōne fm genus p que ambo idē itelligo. possum° hic accipe quasi gen° h q̃ est cōe ad tres psonas: ut psona siue subsistēs. ⁊ tūc dicam° pēm priuari aliq̃ fm genus: ul q̃ in pēe dicat negatio aliq̃ fm gen° alicui qd natū est ꝓpetere: nō tm enti: sz supposito qd est cōe patri ⁊ filio. ⁊ tūc h nom̄ ingenit° poterit ad ꝓpositū quadruplr accipi. Uno mō ꝓprissime. put significat carentiā ꝓpriā eius qd importat per hoc nomē genitū ut. s. p̃mi ꝓducti p generatōem. ⁊ h mō nō est in diuis: qz ibi nihil caret eo qd sibi natū est inesse. 2°° put signat cōiter carentiā eius qd significatur proprie per genitū. ⁊ tūc connotat subsistens siue psonā. ⁊ signat carentiā genitū ꝓprie sumpti. ⁊ hoc mō vī cōpetere de virute sermonis pīi ⁊ spūisco: quoz vtroqz est subsistēs ⁊ nō est genit° nō sic ꝓuenit essentie: qz ipsa lz sit ens et nō genita nō tm est p se subsistēs ⁊ plōa 3° mō ut dicit carentiā fm genus ⁊ h geniti scōo mō sūpti. s. p cōicato p gnātionē: ⁊ h mō eēntia nō dī ingnābilis remouēdo aptitudinem excōicatiōem: sz ut i patre pōt dici nō cōicata. ⁊ ita ingenita si hoc mō sumat ingenitū. 4°° significat carentiā fm genus geniti cōissime sūpti ⁊ tūc idem est ingenitū qd subsistēs non ꝓductū. ⁊ hoc mō accipit in sancti ita q̃ idē est in diuis q̃ iproductū ꝓprie dictū qd pz p aug. i5. de tri. c. 26. vel. 78°. pat n. solus nō est ab alio iō solus appellat ingenit°. ⁊ idē vult ad ozosiū. 2° dico igz q̃ ingenitum fm vsum sanctozuz prout s. signat negatōnem geniti cōmunissime sumpti. s. ꝓducti connotādo subsistens in natura diuina sic conuenit soli patri: sicut patet per auctozitatem Augustini iam preallegatam.

De secundo articū

lo dicunt aliqui q̃ cum ingenituz dicat tm priuatōnem in genere uel tm negationem. ⁊ per ꝓnōs ex ratione sua formali non dicit aliquaz dignitatē nec aliquid ad dignitatez ptinens. ⁊ nihil possit poni ꝓprietas persone diuine nisi sit aliqd pertinens ad dignitatem. ergo oportz q̃ ingenitum connotet aliquod positiuuz ratōne cuius connotati sit proprietas. h autem positiuum ponitur ab eis ē fontalis plenitudo: que est in solo patre: in quo est omnis fecunditas tam ad intra q̃ ad extra. Sed contra istud arguit p̃mo: quia ista fontalis plenitudo nō intelligitur ad extra: quia talis fecunditas est cōmunis tribus. sed ad intra non est in patre nisi duplex fecūditas. s. ad generandum ⁊ spirandū. hec autē fecūditas nō est aliquid vnum positiuū in pēe nisi eēntia. eēntiā aūt nō ꝓnotat ut ꝓpter h dicat eē ꝓprietas patris. Qd aūt ista fōtal plenitudo non sit aliq̃ positia relato

Universidad de Deusto Biblioteca

vna in patre patet: qz tũc in patre eẽnt tres relationes positiue. ſ. gnãtio actiua. ſpiratio actiua. ⁊ illa relatio quã circũlocũmur p hoc q̃ eſt fontalis plenitudo fecũditatis: lz ſit innoiata. ⁊ tunc eẽnt quiqz notõnes: qõ nõ ꝓceditur cõiter. ſaltem non ꝓceduntur in patre tres ꝓpꝛietates positiue. Pꝛeᵃ. ingenitũ nõ vĩ connotare illam fontalẽ plenitudinẽ: quia nõ ꝑmã fecunditatẽ. qz ꝑm augᵗ. 5. de trĩ. c. 6. ⁊ ſi pĩ filium nõ genuiſſet nihil prohiberet eum dici ingenitũ. igĩ ingenituz põt ꝓcedere generatiõem actiuã. multo magis etiam ꝓnotat ſcõam fecunditatẽ quia ſi p impoſſibile non poſſet eſſe ꝓductio p modũ voluntatis adhuc tam eſſet ſtatus in gnãtiõe ad aliquã ꝓſonaz ingenitam ſub ꝓpꝛia rõne. ergo videt q̃ illa fontalis plenitudo que nihil dic̃ niſi duplicẽ fecunditatem nõ põt connotari p hoc quod eſt ingenitum. 3ᵒ quia rõ eorum non videt valere. quia ſi ꝓpetas pᵗoiceret dignitatẽ ſimplr. igĩ alia p ſona que nõ habet illam nõ habẽt omnem dignitatem ſimpliciter quod eſt in cõueniens.

Ideo uidetur dicẽ

dum q̃ ingenitũ ſub ꝓpꝛia rõne ſua ut ſignificat nõ habere genitorẽ eſt ꝓpetas patris ⁊ ſufficienter importat dignitatẽ. i. nõ indignitatẽ. h. n. ſufficit ad ꝓſonalem ꝓpꝛietatẽ q̃ nõ ſit indignitas. ſicut ⁊ ꝓſonalia in diuinis nõ dicunt eẽ ipſectões: nõ tm̃ ꝑfectões ſimplr. i. vlr in q̃lz melius ipm q̃ nõ ipm. Et ſi oio ſiat altercatio q̃ oio oz ꝓpꝛietatem dicẽ dignitatem nõ abſolutã ſed perſonalem. Poteſt dici q̃ ingenitũ inquantũ negat habere genitorem dicit dignitatem perſonalem ꝑme ꝓſone in diuinis. quia ſic dignitatis eſt in ſcõa ꝓſona habere ꝓncipiũ originãs. ita eſt dignitatis in ꝑma ꝓſona nõ hãe. ⁊ tm̃ iſta dignitas nõ oportet q̃ ſit dignitas formaliter alicuius poſitiui ꝓpꝛij connotati p hoc quod eſt ingenitum. vnde negatio põt dici eẽ dignitatis in aliq̃ ꝓ quanto indignitatis eſſet ſi oppoſita affirmatio poneret in eo.

Ad argumenta huius q.

Ad ꝑmũ nego minorẽ: cũ ꝓbatur p ꝓbm. 2. ꝑiermenias. dico q̃ illa conſequentia ꝓbi tenet p vtutem ꝑmi ꝓncipij huius. ſ. a quocunqz remouet vnũ contradictoriorũ de eodẽ dĩ reliquũ: ut ſic aut nõ põt ꝓcludi affirmatiua de ꝑdicato infinito ſequi ad negatiuã ò ꝑdicato finito niſi vbi illud ꝑdicatũ infinituz ſignat negatõem extra genus ꝗdictoriaz affirmatõi. quia negatio in genere nõ ꝗdicit affirmatõi. ⁊ tunc nõ ſequit nõ eſt genitũ. q̃ eſt nõ genitũ niſi in negatõe extra genus. ⁊ hoc mõ nõ genitũ nõ ꝓuertitur cum ingenito. lz ꝓuertat in accipiẽdo nõ genitũ ꝓut dicit negatõem in genere quomodo intelligit Augᵗ. Ad ſcõm. ꝓcedo q̃ nulla ꝓpꝛietas ꝓſone fm viã cõem dicit aliq̃d ad ſe. nec tm̃ oz oẽz ꝓpꝛietatẽ dicẽ relatõem poſitiue: lz ſufficit q̃ uel poſitiue uel negatiue. ſi. n. relatio ſit ꝓſonal' et ꝓpꝛia alicuius ꝓſone negatio etiã relonis erit ꝓſonalis ꝓpꝛia alũ ꝓſone. ⁊ ita nõ ad ſe aut cõis tribus ⁊ hoc mõ. ſ. negatiue ingenitũ dicit relatõem ſicut pz p augᵗ. i5. de trĩ. c. 8. ⁊ tũc iſta eſt falſa: oẽ nõ genitũ eſt relatum. et tm̃ nõ ſequit. ergo nõ genitũ dicit aliq̃d ad ſe. ſed ſequit q̃ ul dicat aliquid ad ſe uel negatõem ꝓpꝛie relatõis ſiue relatõnẽ negatiue. ⁊ ſic ꝓcedit ꝓcluſio q̃ oẽ nõ relatũ ſit relatũ poſitiue uel negatiue.

Ad 3ᵐ dĩ q̃ inſpirabile nõ dic̃ aliq̃m dignitatẽ ſicut dicit ingenitũ: ⁊ ita non eſt notio. Sed h vĩ eſſe falſũ in ſe: qz cũlis dignitatis eſt in ꝑre ⁊ filio nõ ſpirari ſicut in ꝑre nõ gnãri. ⁊ etiã ad ꝓpoſituz nõ vĩ valere: qz nõ vĩ necãrium ad ꝓpꝛietatẽ ſiue ad notõem dicẽ ꝓpꝛie dignitatẽ. Aliᵗ põt dici q̃ ingenitũ dicit nõ ꝓductũ ſic̃ expoſitũ eſt i ꝑmo arti. ſoloniſ ⁊ hoc modo inſpirabile qz ꝓtunc in eo

nõ eſt alia notio ab eo. ſequit. n. nõ ꝓdutũ. q̃ nõ ſpiratũ ⁊ nõ eõuerſo. q̃ nõ eſt alia notio. Cõtra ingnãtio eſt tm̃ i ꝑre inſpiratio aũt eſt in ꝑre ⁊ filio. q̃ hec notio nõ eſt illa. Si iſta ꝓnãtia ſit ꝓcedẽda erũt ſex notiões niſi alia rõ aſſignet q̃re ſurdũ ponere ſex notões: qz cõiter ñ ponunt tot poſſet dici q̃ locus ab auctẽ ñ tenet negatiue. ⁊ pe aũt amb. nõ videtur fuiſſe vſitate tres notões in patre: qz nõ laut h noie ingenit' vtĩ. ⁊ pe etiã Anſ. nõ videt fuiſſe vſitate due notiones poſitiue in ꝑre: qz non vtit ipſe vi ſpiratiua. ſi p illa accipit dignitatẽ cõez ꝑii ⁊ filio ⁊ ſicut antea a ꝓncipio fuerũt note tres ꝓpꝛietates notõales. ſ. paiinitas: filiatio ⁊ ſpiratio. ⁊ hoc ex verbo ſaluatoris in euãgelio. ⁊ Jo. in canõica ſua. tm̃ poſtea p inuestigatõem innotuerũt alie notiones ⁊ ꝓpꝛietates q̃ ꝑus erant in ſe lz nõ p us note. ⁊ ita ſicut poſteriores ꝓceſſerũt plures notiões q̃ ꝓores. nõ tm̃ ꝓores eas negauerũt lz nõ eas dixerint. ita non vĩ inconueniẽs de poſteriorib' ad illos doctores. dũ tm̃ poſſint ꝓcludẽ illas ex dicis ꝓor. Ad vltᵐ de amb. pz p magrm q̃ illud vocabulũ ingenitus nõ erat tpe ſuo ita notuz uel ita necium ad expſſionẽ fidei: q̃ oporteret oẽm catholicuz eo vtĩ. ⁊ ꝑmã ꝓſonã illa ꝓpꝛietate expmẽrat occaſio ſimplicibus fidelib' erroris qz vĩ dicere aliquid ad ſe: qz nõ ita mãifeſte importat relonem: ſicut iportat genitũ: ⁊ iõ ſecuz. ⁊ cautũ erat ſimplicib' fidelibus nõ vtĩ illo vocabulo ꝓpĩ hereticos malignãtes: lz h vocabulũ in ſe ꝓpꝛie ⁊ ꝑmo ꝓpetat patri.

Ad qõnez ſecundã

vĩ poſſe q̃ ſic. hᵒ intelligẽdo. eẽntia. n. diuina anteq̃ intelligat cõicata p ꝑductõem vĩ in aliquo intelligi non cõicata actu: ut in ꝑma ꝓſona ꝓpter ꝑmitatẽ eĩ nõ quidẽ nõ cõicabilis: qz nõ eſt nõ cõicabilis: lz nõ actu cõicata: qz nõ vĩ poſſe cõicare alicui quaſi paſſiue: niſi ꝑhẽatur in aliquo nõ cõicata ſibi q̃ſi paſſiue ⁊ h mõ in iſto ꝑmo ſigno in q̃ tm̃ intelligit eẽntia in aliq̃. ⁊ iſta negatio nõ cõicata actu: vĩ hĩ intellect' alicuius incõicabilis. ſi. n. eſſentia ut nõ cõicata actu nõ eſſet incõicabilis. igĩ ipſa ut nõ cõicata poſſet eſſe in plurib'. ⁊ tũc poſſent eſſe plures ingeniti ⁊ plĩes ꝑme ꝓſone in quibus eq̃ ꝑmo eẽt eẽntia: ⁊ nõ eſſet eiuſtatus in aliquo ꝑmo. ſz ſi hĩ aliq̃s incõicabilis ſubſiſtens in nã diuina tũc hĩ ꝓſona ꝑma. q̃ añ omnẽ intellcm̃ ꝓpꝛietatis poſitiue intelligẽdo ſolã eẽntiã ⁊ ingenitũ. hoc eſt nõ cõicatũ p gnãtiõem hĩ aliq̃s ſubſiſtens incõicabilis in nã diuia q̃ eſt ingenit' accipiẽdo ingenitũ ꝓpꝛie ſic̃ põt accipi in diuis. Cõfirmat iſta opi. p Aug. 5. de trĩ. c. 6. vbi vult q̃ ſi pĩ nõ genuiſſet nihil eũ ꝓhiberet dici ingẽitũ q̃ põt intelligi aliq̃s ingenit' nõ intelligẽdo ipm gnãſſe. intelligẽdo aũt ingenitũ intelligit ſuppoſitũ incõicabile ſubſiſtẽs q̃ vĩ q̃ ꝑus ꝓſtituit ibi ꝓſona p ingenitũ q̃ p aliquã ꝓpꝛietatẽ poſitiuã. Pꝛeᵃ: i oĩ ordine eẽntiali negatio ordinis ad pᵗ vĩ imediatius ꝓſequi ipm ꝑmũ q̃ ordo eius ad ſcõm: qz illa negatio vĩ imediate ſequi ipm inquantũ tale. igĩ ſilr in ordine ꝓſonaꝝ ꝑus ꝓueniet ꝑme ꝓſone negatio originis ad ꝓorẽ q̃ ordo ad ſcõam ꝓſonã. q̃ ꝑus intelligit ingenita q̃ gnãns ⁊ in illo ꝓori intelligit ꝓſona incõicabil' in nã diuina. Pꝛeᵃ. ſi fm imaginatõnem phoꝝ nõ eſſet in diuis: niſi vnum ſuppoſitũ abſolutũ ꝓſtitueret p eſſentiã abſq̃ ꝓpꝛietate poſitiua. ⁊ ſi aliqua cõcurreret nõ eſſet niſi illa negatiua que eſſet non eſſe ab alio. ergo videt q̃ cũ origo poſita in diuinis nihil auferat ipi eſſentie. nec etiam huic ꝓpꝛietati negatiue non eſſe ab alio. ergo ipſa poterit modo aliqua perſona conſtitui. Et ſi obꝗciatur quomodo ſola negatio poterit cõſtituere perſonaz diuinã. Reſpondetur: q̃ perſona includit eſſentiam diuinaz q̃

Universidad de Deusto Biblioteca

est cõicabilis. ⁊ cũ hoc aliquid quod est incõicabile p hoc q̃ hz nãm in se habet in se oẽm pfectiõem positiuam que põt poni in ipsa. per negatõem aũt cointelle ctam põt hẜe rõnem incõicabilis. ⁊ hoc maxime si incõicabilitas nõ dicẽ nisi ali quã negatõez in genere. Contra istaz viam arguit sic. nulla negatio est de se i' cõicabilis: quia sicut nõ est de se vna ne qz indiuisibilis aliqua indiuisione. sic ñ est de se hec ⁊ incõicabilis. sed tm̃ p affir matõem cui ꝑmo repugnat diuidi. et p hoc negatõi ꝓuenit nõ diuidi. ⁊ iõ nega tõi nõ ꝓuenit ꝑmo nõ diuidi sed ꝓnter. ita etiam vi de incõicabili: qz cõicari ñ repugnat negatõi de se: sed tm̃ p aliquã affirmatõem cui ꝑmo ꝓuenit talis incõi cabilitas. ḡ negatio nõ erit ꝑma rõ incõi cabilitatis. Pre^a. nulla negatio est p ꝓria alicui subiecto nisi p aliquam affir matõem ꝓpriam ei quã sequit talis ne gatio. ḡ ꝑme pone nõ est ꝓpria ista ne gatio nõ esse ab alio nisi quia cidẽ ꝑpa est aliqua affirmatõ ꝑoz quã ꝓsequitur ista negatio ista affirmatio ꝑoz nõ ꝑt eẽ essentia. ḡ aliqua ꝓprietas positiua. Ꝗ si ꝑma pona sit incõicabilis formaliter negatõe. ⁊ scõa est incõicabilis relatõne positiua. s. filiatõe. ⁊ tertia silr spiratiõe passiua. ḡ nõ vniformit se hñt iste pone in rõne psonalitatis neqz sunt eque posi tiue persone. nec eque perfecte inquan tũ pone: quia nõ est eque pfecta pona litas negatio ⁊ ꝓprietas aliqua positia. Iste rões lz forte nõ ꝓuincerent aduersa riũ q̃n possent soluí. tm̃ qz nõ vi ꝑbabi le pona ꝑmã ꝓstitui sola negatõne for malit. vel negatõe formaliter esse perso nam: iõ põt concedi ꝓclusio istarum ra tionum.

Ad argumẽtum in

oppo^m dico sicut dcm̃ ẽ di. 26. q̃ li ꝑter ñ excludit aliq̃ psonalia: sz excludit essẽ tialia: ⁊ includit in ꝓprietate in ea inclu sa omne psonale illius pone. vñ ⁊ l in gnãtõe includitur tam paternitas q̃ spi ratio actiua: ut est in pic. ⁊ omnia perso nalia que ꝓueniunt patri. Qõ etiã ꝑba tur per eum alibi ubi noiat paternitatẽ filiatõem ⁊ ꝓcessionem. ergo non inten debat in ꝑmo loco solas illas tres esse p ꝓprietates psonales. nec etiam intẽdebat illas tres constitutiuas esse personales. per illas intendabat omnes als: ⁊ q̃ oia eẽntialia que excludunt p li ꝑter si vnũ in tribus.

Ad argumenta pro

opi. ꝑma qñ arguit p aug. de ꝑoritate i' geniti ad paternitatem. Rñ^o aliqñ ꝑua^r non cõnotat affiniatõnem. ⁊ tñ nunq̃ i est formaliter ꝑuatio ut ꝓpria nisi ꝑua uatõ insit formaliter talis positio. Ex^m cecus nõ cõnotat nisi oculum qui ẽ cõe subiectũ cecitatis ⁊ visiõis. ⁊ tñ nunq̃m inest oculo p solam rõnem oculi: sed p aliquam aliã entitatem positiuã quam ꝓsequitur ista ꝑuatio: puta p talem mi' xtionẽ in oculo cum qua non possit sta re visio. Ita põt dici hic: q̃ licet ingẽiti nõ connotet nisi aliquã personã sbsistẽ tem in eẽntia diuina. tñ ista affirmatio non est tota rõ inherentie huius negatõ nis que est ingenitum: sed oportet in re aliam ꝓprietatem positiuam aliq̃ mo do ꝑcedere ingenitũ per quam insit: licz non connotet p ingenitu' tanq̃ aliud p prium sbm. ⁊ fm hoc dcm̃ Aug^o. debet intelligi q̃ ingenitum quantũ est de p se rõne ingeniti non cõnotat ꝑsem non tm̃ põt inesse ꝓprie in re: nisi affirmatõ ista uel aliqua alia absoluta uel relatiua sit quasi rõ inherentie eius. Ad 2^m dici tur q̃ ista ꝓpositio est uera de ꝑmo i or dine quod est ad se. cuius. s. eẽ nõ est esse ad 2^m. ita nõ est in ordine psonarũ habẽ tium eandẽ nãm ut in ꝓposito. qz hic p mã psonam esse est ordo eius ad scõam ⁊ iõ ordo ad scõam quasi ꝑcedit negatõ nem ꝑncipij sicut ꝓstitutũ formale alicu

ius entis positiui ꝑcedit in eo negatõem alicuius entis sibi repugnantis. Ad tertiũ si esset ita fm imaginatõem pho' rum gentiliũ. tunc essentia diuina eẽt ò terminata ex se ad hanc subsistentiaz. et ꝓstitueret hãc nõ p aliquã negatõem: sz se ipsa fm eos: quia esset oio determina ta ad hanc: sicut in creatur hec natura est oio limitata ad hoc suppositũ. nunc aũt ponẽdo ibi esse originẽ oportet eẽn tiã nõ esse oio determinatã ad vnaz per sonã: ⁊ ideo nõ ꝓstituere per se aliquã p sonã. Et cum dicit ponere originẽ nihil aufert eẽntie: nec illi qõ p se cõstituit. ve rũ est q̃ nihil aufert: sed ponit oppositũ illius hypothesis ꝓpter quam eẽntia ò se ꝓstitueret pona. s. determinatõem es sentie ad vnicam subsistentiam que hy' pothesis auferret eẽntie pfectiõem: quia videret ponere limitatõez. sed oppositũ illius hypothesis ponẽs originẽ non au fert pfectõnem. aufert tamen moduz i n compossibilem ꝓstitutiuuz pone: q̃ eẽt va^r ex hypothesi.

Ltimo hic que

ro: vtrũ ꝑma persona ꝓstituatur in esse psonali aliqua relatõne positiua ad scõam pona. q̃ nõ. arguit ꝑmo: qz p ma pona ꝑintelligit in esse psonali an' tq̃ signat. agere. n. suppositi est. igẽ ꝑin telligit esse suppositũ etiã anteq̃ agat. si aũt ꝓstitueretur relatõe ad scõam perso nam cointelligeret cũ ipsa existẽte scõaz pona esse. ⁊ p ꝓns scõa pona cointelli geret esse anteq̃ ꝑma signẽt. ⁊ ita secun da pona nõ esset termin^s illius gnãtõis

Cõfirmat rõ: quia quecunqz sunt simul natura quocunqz vnuz est ꝑus ⁊ alterũ relatiua sunt simul natura. ergo si ꝑma pona formaliter cõstituitur in esse pso nali p relatõem ad scõam. quocunqz p^a persona ꝑoz est in esse personali: eo ⁊ 2^a. sed generatiõe que est actio ꝑme pone: videtur ꝑma pona esse ꝑoz in eẽ perso nali. igẽ ⁊ scõa. ⁊ ut ꝑus tũc non erit imi nus formalis generatõis. Pre^a: in oĩ ordine ꝑmũ vi esse absolutissimũ: sicẽ ap paret ꝓducendo in q̃buscunqz ordinib^s ergo ita erit in ordine psonarũ q̃ prima erit absolutissima. ⁊ ita nõ ꝓstituetur p relatõem ad scõam. Cõtra: ꝑma per sona nõ ꝓstituitur in esse personali de' tate: quia nõ est incõicabilis. nec spirati one actiua: quia cõis est sibi ⁊ filio. nec i nascibilitate ex. q. ꝑcedente. ḡ p viã diui siõis aliq̃ relõe positiua ad secundã per sonam.

Hic cõmuniter cõ

ceditur ꝑs affirmatiua questiõis. sed ꝑp difficultatẽ ꝑmi argumẽti distinguit de ipsa relatõe ꝓstituẽte ꝑmã pona. Uno^o q̃ ipsa põt ꝓsiderari ut ꝓprietas ul ut re latõ: ut ꝓprietas ꝑcedit gnãtõem: ut re latõ sequit. ⁊ tũc fm q̃ ꝓstituit scõam p sonã nõ oz ipsã sil esse cũ ꝑma: licz ut est relõ q̃si ꝓns gnãtõnem oz scõam siml eẽ cum ea.

Contra istud. pro

prietas ut proprietas est aliqua entitas. alioquin nõ ꝓstitueret aliquod ens. aut igitur entitas ad se: aut ad alterum: aut neutr. entitatẽ eni aliquã esse singularẽ que nec sit entitas ad se nec ad aliud nõ vi esse intelligibile. ḡ oz q̃ ista entitas fõ mal vel sit ad se. ⁊ tunc ꝓstituit pona sz absolutã uel ad alterũ. ⁊ tunc ut ꝓprie' tas erit relatio. ⁊ tunc nõ euadetur diffi cultas lz alia rõ sit ꝓsiderandi eã ut ꝓpe tas ⁊ ut relatio. Et confirmari potest ratio per exemplũ: quia et si albedo pos sit ꝓsiderari ut albedo uel ut qualitas. ⁊ si ꝓsideretur ut albedo hoc est fm ꝓpri am rõnez specificã suam. si autẽ ut qua litas: ẽ est fm rõem imꝑfecti sui generis tñ dcꝯd ꝓstituit albedine ut albedo ẽ nõ ꝓstituit aliq̃ entitate q̃ nõ sit q̃litas: qz al bedo etiam ut albedo includit eẽntialiẽ q̃litatẽ: ⁊ ẽ eẽntialr q̃litas. ita q̃ albedo nõ põt ꝓstituere albũ uel aliq̃d nisi in eẽ

qualitatiuo: ita vt in ꝓposito de ꝓprietate relatiua sic ⁊ sic ꝓiderata. Pre^a: iste dicit alibi q̃ in diuinis nõ pōt eē ordo: qz nec essentie ad relatōes nec relationum inter se: quia relatiua sunt sil' natura. q̃ si ꝓprietas possit ꝓiderari eo modo quo nõ esset relo: ⁊ hoc mõ nõ opõtet q̃ haberet correlatiuũ simul natura argumentũ eorz nõ valet.

Aliter distinguitur

de relatõe ut relo est ⁊ ut origo est. ⁊ ponitur q̃ cõstituat ut origo: nõ aũt ut relatio: qz rõ originis aliquo mõ ꝓcedit: ⁊ in ea quasi fundat relo. ꝑ^a aũt ꝑsona ꝓstituitur ꝑ primã ratõem ibi ꝑ quam distinguitur.

Contra hoc obiici

tur: qz origo ut origo nõ est ꝓpria for^a nec ꝑsone in qua est nec ꝑsone ad quaz est. sed est q̃si via: ⁊ tũc neqz ꝑme ꝑsone est forma sed q̃i ꝑsupponit eã. nihil aũt ꝓstituit aliquid in aliq̃ esse nisi inq̃tuz est forma eius. Si tñ ista via intelligit de distinguere q̃si ꝓncipiatiue correspondentur cause effectiue in creaturis: sicut expositũ est dis. xxvj. ⁊ nõ per modũ principij formalis: tũc ista positio possz habere veritatem: nec hoc argumentũ eēt cõtra eam.

Alio modo dicitur

q̃ sicut eadẽ actio pōt diuersimode itelligi: inquantũ aptitudinalis: inquantũ potētialis: inquantũ futura: inquantũ actu: ⁊ inquantũ ꝑterita: ita relōes fundate sup actiõem pñt diuersimode accipi vt sit relo fundata sup generatõez q̃si aliquo mõ ꝓteritã. alio mõ ut q̃si ꝓsentem: alio mõ sup eam ut q̃si futurã: alio mõ sup eam ut q̃si potentialẽ: ⁊ vlterius ut q̃i aptitudinalẽ. dicit aũt q̃ relo sub ꝑma rõne cõstituit primã personã. ꝑma aũt rõ est rõ aptitudinalis: qz illõ sequit ad aliud nõ ecõuerso. g̃ gnãtio tali mõ ꝓstituit ꝑsem: ⁊ hoc mõ significatur ꝑ hoc qõ est generatiuitas.

Cõtra istud

prima ꝑsona nõ ꝓstituitur ꝓprietate hñte minus ꝑfecte esse positiuum q̃ habeat ꝓprietas ꝓstitutiua 2^e ꝑsone: qz tunc nõ videret esse eque perfecta in esse ꝑsonali. 2ª aũt persona ꝓstituitur ꝑm istos: filiatiõe ut filiatio est. g̃ ꝑma ꝑsona nõ constituet relone potētialis que minus ꝑfectũ esse habet de rõe relationis q̃ ꝓprietas 2^e persone. sed relo generatiui ad generabile quã ponit eē primã ⁊ constitutiuã est relo potētialis g̃ nõ cõstituit ita perfectã personã actualem sicut 2^a. ꝑbõ assumpti: nullus esse actuale exigit ens potētiale: qz ens potētiale ē minus ꝑfectum q̃ actuale dũmodo sint eiusdem rõnis. relo aũt gnãtiui requirit gnãbile qõ dicit relonem potētialem ex ꝑte filij. g̃ ista relo generatiui in ꝑte nõ est relo actualis. Preterea ꝑ istam opi. ⁊ cõtra duas ꝓcedentes: relo si ꝓstituat ibi primã personã hoc nõ est nisi ꝑm q̃ est in re: alioquin non ꝓstitueret personã realem. nõ est aũt in re nisi vnica relo ꝑsone ꝑime ad secundã: nec est ibi nisi sub rõe actualissima quomodocũqz possit diuersimode accipi. g̃ ꝑb illa rõne actualissima constituet illã primam personã: ⁊ sub ea rõne correspondet sibi relo in secũda ꝑsona. nõ est aũt in secunda aliq̃ nisi ut actualissima. frustra igit querit distinctio q̃si potētialis uel aptitudinalis ibi a rõne actiõis: quia ista distinctio in modis ꝓcipiendi nihil facit ad ꝓstitutiuũ ꝑime ꝑsone quin ꝑma ꝑsona semp exigat secũ simul secundam: ⁊ tñ ꝓpter hanc difficultatez. ſ. ne poneret personã primã hẽ simul secuz secundã querit ista distinctio relationũ aptitudinaliũ: actualiũ: ⁊ potentialiuz: ne filius ponat ꝓcedere generatiõem patris. Eodez mõ posset argui ꝑ primam opi. ⁊ secundã: qz illa relatio quõcunqz concipiat nõ est ibi nisi ut vnica. Preterea: ꝑ omnes tres opi. quia etsi pr̃ gnãt filium ꝑ hoc q̃ actione ꝑis relatio filij est in ẽntia diuina: ⁊ actõe sua fm istas opi. paternitas ut pñitas est in essentia diuina: quia fm eos pñitas ut pñitas tunc ꝑmo est qñ filiatio est ut filiatio lz ꝓius ꝓcesserit aliquid ut origo uel gnãtiuitas uel ꝓprietas. igit pater ita generabit se ꝑem sicut generabit filium: aut saltẽ ita erit paternitas in ꝑe per gnãtionem sicut filiatio in filio: qõ videt absurdum. Preterea cõtra omes opi. alia est difficultas quomõ essentia determinatur ad ꝑsonam primã uel ꝓprietatez: si ex se nõ videt cõis aliis ꝑsonis: qz qñq̃ aliquid determinat ad aliud ex se: vbicũqz est habz illud: ⁊ tũc ẽntia vbicũqz esset hẽret personalitatẽ ꝑime ꝑsone. si aũt ab alio determinat: hoc videt esse ꝑ rõnem ꝑime ꝑsone: qz tunc videtur esse originata uel aliquo mõ posset ab alio poni in tali subsistentia.

Aliter ponitur tenẽ

do ꝓclusionem oppositã istis trib^o opi. ſ. q̃ prima ꝑsona nõ constituit relatiõe aliqua ad secundã personã: ⁊ hoc loq̃ndo de ꝑmo ꝓstitutiuo illius ꝑsone in eē personali sed aliqua realitate absoluta: nõ quidditatiua: sicut tactũ est in opiñ. 4. di. 26. Pro hac opi. arguit specialr de prima ꝑsona si ingenitũ ꝓcintelligitur pñitati: ⁊ ingenito vt ꝓcintelligi aliqua realitas ꝓpria ꝑme ꝑsone. igit cuz illa nõ possit esse relatiua erit aliq̃ absoluta ꝓpria illi ꝑsone. ꝑbatio assumpti: tum ꝑ Aug. 5. de trini. c. 6. Si pater nõ genuisset nihil ꝓhiberet eum dici ingenitum. tum qz fecũditas ad aliquã ꝓductionem in diuinis nõ intelligit quasi po^a ꝓxima nisi ut est in nõ hñte illã fecunditatẽ per actuz illius fecũditatis: sicut volũtas nõ intelligit fecũda ad spirandum ut in aliqua ꝑsona nisi ut in q̃ sit ut nõ cõicata ꝑ fecunditatem voluntatis: ⁊ ideo vt cõiter ꝓcedi q̃ vt spiratiua in ꝑe ⁊ filio ꝑintelligit nõ hẽe volũtatem ꝑ spirationem. g̃ a simili huic fecunditati generãdi ut q̃si po^a ꝓpinqua vt ꝓcintelligi innascibilitas que notat eam nõ hẽi per actũ fecunditatis intellectus. ſ. gnãtionis. ꝓbatio secũdi sequit ex ꝓbatiõe opi. in. q. ꝓcedente. Pnulla relatiua ꝑmo referunt ad inuicez ita q̃ relatũ ut relatũ ꝑmo terminet relationez. patet in creaturis: qz relatũ ut relatũ requirit illud ad quod refert ad sui esse ⁊ ad sui diffinitionez. g̃ illud ad quod refert est aliquo mõ ꝓius relato ut relatũ. si igitur ecõuerso ipm ut terminans refert: g̃ pari ratiõe requirit illud ad quod refert ꝓpter sui esse ⁊ sui diffinitionẽ. g̃ circulus esset in necessario coexigendo: ⁊ hoc ita q̃ vtrunqz exigeret alterũ sicut ꝓius essentialiter se ut diffinens se. sed circulũ esse in ꝓiozitate essentiali est impossibile. g̃ impossibile ē relatiuum ut relatiuũ siue fm illud eē quo dependet a correlatiuo ut ad terminuz esse terminũ dependentie alteri^o correlatiui: ⁊ a sili videt in ꝓposito q̃ relatiuũ nõ refert ꝑ^o ad relatiuũ ut ad terminuz huius relois. g̃ secũda persona si referatur ad personã primã oportet ponẽ aliquod absolutũ ut terminũ huius relationis. nõ est aũt illud absolutũ eẽntia: qz illa sicut nõ refert ita nõ terminat relationem: qz nõ distinguit. g̃ est absolutũ ꝑsonale quod pōt distingui a 2ª ꝑsona

Cõtra istam opi. arguit q̃ esset hẽrica sed tacta sunt argumẽta ⁊ solutões di. xxvj. ideo modo transeo.

Ad questionẽ istaz

cui nõ placz ultima opi. de ꝑsonis absolutis pōt dici tenendo cõem viã: supponendo. ſ. ꝑsonas esse relatiuas: ⁊ q̃ ꝑma ꝑsona ꝓstituit relone positiua ad icõaz ꝑsonã: qz nec aliquo alio sicut argutuz est ad oppositũ ꝑ viam diuisionis. nec oportet distinguere qualiter illa relo consideretur ut est constitutiuũ. quõcunqz

Universidad de Deusto Biblioteca

enim variet fm ꝓsiderationem eadē tñ
est in re: ⁊ fm q̃ est in re ꝓstituit psonaz
realem. Nec ē difficultas alia nisi quō
requirit secundā personā simul secū cū
tñ precedat. vbi tñ breuit dico q̃ simul
tas relatiuoꝝ qua dicunt esse simul nā
est ista. s. nō posse esse sine se inuicem si
ne cōtradictione si sint relatiua mutua
nā vna relo nō pōt esse sine termino. qz
si posset esse sine eo esset ens ad se. pari
rōne nec relatio alia sibi correñdens pōt
esse sine isto termino. qz tūc esset ad se.
igit iste due relatōes qñ sunt mutue nō
possunt esse sine se inuicē absq̃ cōtradi
ctione. omne aūt priuſ nā potest esse sine
ꝓtradictione sine posteriore: ita q̃ si po
natur hoc eē sine illo nō est cōtradictio
sicut patet p phm. v. metaph. c. de prio
re. isto mō concedo personā primam et
secundaz nō posse eē sine se inuicē absq̃
cōtradictione: ⁊ nō est ꝓtradictio ex ali
quo extrinseco: sed ex formali rōne ista
rum personarū: ⁊ tñ cum hᵒ stat priori
tas originis q̃ vna sit ab altera. Q̄ō de
claratur pᵒ: qz si sor. sit pī platonis: sor.
nō intellectus ut subiectuz pīnitatis sed
ut sub paternitate: ⁊ plato intellectᵒ ut
sub filiatiōe ista sunt ſiml natura: qz sic
intelligunt ut correlatiua: ⁊ tñ ut sic sor
tes est ꝑus origine q̃ plato: qz sic intelli
gitur sub paternitate q̃ est formaliter pri
oritas originis. g̃ vī q̃ eodē quo aliquid
ē prius origine in creaturis est simul na
tura cum eodē eo mō quo simultas na
ture requirit ad correlatiua. Hoc secō
sic psuadetur: qz priozitas nāe vno mo
do est ꝑoritas fm pfectionem: ita q̃ pri
ora dicunt esse pfectiora fm naturā. ix.
meta. c. vij. nūc aūt cum simultate corre
latiuoꝝ fm naturā vī posse stare prio
ritas fm pfectionem in vno respectu al
terius: qz si genus relatiōis diuidat per
ꝓprias differētias oppositas sicut alia
genera vna differentia diuisiua erit dig
nior ⁊ alia indignior: qz due species nō
sunt equales. 8. metaph. ⁊ per ꝓsequens
species ꝓstituta minus nobili differētia
erit minus nobilis: ⁊ tñ due species ꝓsti
tute ex duabus differētijs oppositis pñt
referri sibi inuicē: qz oīs relatio disqui
parantie est ad aliq̃d alterᵒ speciei. igit
relationū sibi correspōdentiū altera po
test esse prior. i. pfectior alia: ⁊ tñ simul
natura q̃tum ad hoc qō est nō posse eē
sine se inuicem. g̃ multo magis vī etiam
priozitas originis fm quaz. s. vnū extre
mum in nā nō excedit aliud extremum
sed ē a quo aliud possit stare cum ista si
multate relatiuoꝝ. Ad hoc etiā addu
citur auic. vj. metaph. vbi videt velle q̃
causa inquantū causa prior sit causato
inquantū causatū: ⁊ tñ causa inquantū
causa ē simul cū causato simultate req̃
sita ad correlatiua. ista aūt priozitas na
ture que ē cause ad causatū vī magis re
pugnare simultati nature correlatiuoꝝ
q̃ priozitas originis tñ. Tūc breuit pri
ma psona constituit in esse psonali per
relocm positiuā ad secundā ⁊ ecōuerso
⁊ impossibile ē esse sine se inuicem: ⁊ tñ
ipa persona pma cōstituta in tali eē est
prior origine psona 2ª ita q̃ pma psona
ꝓstituta in tali esse est a q̃ originata ē 2ª
⁊ ita priozitas originis non repugnat si
multati relatiuorū.

Sed tunc est aliud

dubiū qō tactū est cōtra istas tres opi.
. s. quō essentia determinat ad primam
subsistentiā. Ad hoc dico q̃ qñ aliq̃d
est illimitatū in aliqua rōne cause ita q̃
correñdent sibi plura in altero extremo
uel aliquod vnū cōtinens plura si inter
illa plura ē aliq̃s ordo uel absolute uel
in se habēdo ad illud illimitatū tūc nō
est idem primū respectu talis illimitati
⁊ hoc loquēdo de primitate adequatio
nis ⁊ p̄mū primitate immediatōis. Ex
emplū huius pmo in cā efficiēte ubi est
manifestius: si sol ut cā illuminet medi
um totū: ⁊ tñ est quasi agens illimitatū
cui correspōdent plures ptes medij illu

minate: ⁊ inī istas ptes est ordo aliquis
q̃ pus illuminat pars ꝓpinquior q̃ re
motior. primū correñdens soli ut illumi
nanti ē totū mediū ut includit oēs par
tes. primū inquā quasi adequatū: tamē
nō est primū ut immediatū: sed ps pro
pinquior: soli immediatius illuminat q̃
pars remotior. ita etiā in forma accipi
endo animā intellectiuā que ē forma a
liquo mō illimitata correñdet sibi ꝓ pri
mo pfectibili corpus organicū fm se to
tum includēs in se multas ptes pfectibi
les. primū igit perfectibile aīe intellecti
ue i. adequatū est totū corpᵒ organicū.
sed quia in pribus huius totī est ordo
originis uel in se uel in hñdo animā: q̃a
primū est corr deiñ alie ptes. xvj. de ani
malibus: iō ista forma nō primo. i. eque
immediate pficit totū: sed sic pmo perfi
cit cor immediate ⁊ mediāte ipso alias
ptes. si igit anima eēt tota eēntia cordis
⁊ manus p identitatez: ⁊ tñ daret eis eē
distinctū quale modo dat eis lz in toto
⁊ cum hoc cor ⁊ manus nō essent ptes
eiusdem totius: qz hoc eēt imperfectōis
sed hec essent supposita distincta eēt ad
huc anima propr sui illimitationē hñs
corpᵒ organicū pro adequato pfectibili
siue habēs omnia illa supposita que mo
do sunt ptes corpis ꝓ vno adequato: ⁊
tñ haberet vnū illoꝝ quod. s. est primū
origine ꝓ primo ⁊ immediato pfectibi
li. ita pōt dici vniuersaliter in omni illimi
tato cui correñdent plura inter que ē ali
quis ordo ꝓpter quez vnū illoꝝ imme
diatius respiciat ab illo illimitato q̃ al
terum. ita in ꝓposito eēntia diuina nō
hz aliquā subsistentiā vnaz primā. i. ad
equatam sibi: qz tūc nō posset eē in alia
sed sic adequant tres subsistentie illi na
ture: q̃ tñ in istis trib' est ordo in hñdo
naturā: ⁊ iō essentia vna p̄mitate. s. im
mediationis respicit p̄mū illoꝝ ordina
torum: ita q̃ sicut eēntia ex se pmo esset
in trib' si esset in eis sine ordine: ⁊ hᵒ taz
primitate adequatiōis q̃ primitate im
mediationis: ita nūc ex se est in trib' pri
mitate adequatōis: sed nō primitate or
dinis immediatōis: sed prius in pmo il
lorum ⁊ vtute illius in alijs quib' cōica
tur ab illo pmo. Cum igit queris per
quid est eēntia in pma psona. dico q̃ ex
se. ⁊ si adhuc velis dicē q̃ nō: sed p pro
prietatē determinantē: eadē questio eēt
p quid determinaret ad proprietatē de
terminantē siue p quid pmo pullulat ī
essentia illa ꝓprietas: ⁊ tunc uel oportet
ꝓcedere in infinituz uel oportet stare q̃
eēntia que ō se esset pmo. i. adequate in
tribus ⁊ esset de se immediate in trib' si
nō haberēt ordinē q̃ ipa est de se imme
diate in pmo istoꝝ triū hñtium ordinē
Et si q̃ras vnde determinat eēntia ad
primā personā. ⁊ si ex se determinat. er
go nō pōt esse in alia. Rñdeo: determina
tio duplex ē opposita duplici indeermi
nationi. vna indeerminatio est ad oppo
sita ꝓtradictorie: sicut mā est indeterm i
nata ad formā ⁊ ad priuatiōem. alia est
ad diuersa positiua que tñ stat cum de
terminatione ad alterā partez vtriusq̃
cōtradictionis. Exemplū hujᵒ secūdi: si
cut sol est indeterminatᵒ ad producēdū
vermem ⁊ plantā tanq̃ a diuersa posi
tiua: cum tñ ex se sit determinatᵒ ad al
teram ptem cōtradictionis tā huius q̃
illius: si ut si eēt agens pticulare tm̄ na
tum ꝓducere vnicuz illoꝝ tm̄. dico tūc
in ꝓposito q̃ essentia de se determinat
ad primā personā deeminatione oppo
sita indeeminationi pme que est ad p̄di
ctoria: nō tñ deeminatione opposita 2ª
indeeminationi: qz illa nō staret cuz illi
mitatione ad plura. Et p hoc patz ad
arᵐ: si ex se determinat ad istā igitur nō
pōt eē in alia. ꝓnia tenet loquēdo de de
terminatione 2ª que opponit illimitati
oni ad plura: ⁊ hoc mō nō determinat
essentia ad vnā sed ad tres subsistētias:
qz illa deeminatio est ad pᵐ adequatū:
nō tñ tenet ꝓnia loquendo de determi
natione pmo mō: qz illa est ad primum

Universidad de Deusto Biblioteca

immediatū nō adequatū: ⁊ stat cum illi mitatōe indeciminati ad plura.

Ad primum argumentū pncipale pz ex dictis:

q: pmū supositū pcedit scōm origine. ⁊ tñ sunt sil natura sicut requirit ad relatiua. Et cū arguis q pmū suppositū pcedit generatōem. igit ⁊ scōm. Rño. q ante pōt intelligi gnātio actiua ⁊ passiua. si generatio actiua nego. immo pmū suppositū est generatio actiua subsistēs. quia quomodocunq intelligat illa relatio nō est ōia in re dicendo patrē subsistere ul' generatōem subsistere vel generantē subsistere. Si aūt intelligat in ante de gnātōe passiua cōcedo q pma persona sicut origine pcedit filium: ita pcedit origine generatōem passiuā. Et cum arguitur sic: filius pcedit eandem generatōez passiuam: quia est sil' cum patre. ista pntia nō valz: quia nō est isto modo simul cū patre quō pater est poz generatōe passiua. filius. n. est simul cū patre nā. sicut pinet ad correlatiua. pater aūt pcedit generatōem passiuā nō sic sed origie. Nūc aūt ista ppō qñcunq aliqua sunt simul quocunq est vnum pus. ⁊ reliquū falsa est nisi intelligatur de simultate eiusdez rōnis cum illa porritate ⁊ posteriorritate sicut ista est falsa. si aliqua sunt simul tēpe quicqd est pus natura vno ⁊ reliquo Sed ista est vera: si ista sunt simul tēpe quicqd est pus tempore vno ⁊ altero.

Ad scōm argumentū dico q vera ē illa maior in ordine eēntiarum: qr ibi intelligit in pfectōibus qdditatiuis ⁊ stat' est ad pfectōem qdditatiuā infinitam q est absoluta. Sed in psonis habentibus eandē nām distinctā tñ p originē: sicut oportet intelligere in pposito fm cōem opi. ppō maior est falsa: quia ibi pmus pcise est illud: qd ē formalr pcise ad 2m.

Irca distinctionē. 29. quero vtrū pn^m vno^ dicatur d pncipio sumpto psonaliter ⁊ notionalit ⁊ sumpto etiā essentialiter.

q nō. quia si pncipiū esset vnius rōnis hoc mō triplr sumptuz. ergo pncipiata essent vnius rōnis. hoc est falsuz: qr nec filius nec spūsscūs pncipiat vno mō. nec creatura codē modo cū eis. Cōtra. sequitur creans igit pncipians. generās igit pncipians. et spirās igit pncipiās. ⁊ nō ecōuerso. g ꝓns est cōmune ad omnia antecedentia.

Ad istam questionē

dico q pncipium nō dicit vniuoce d pncipio essentialiter ⁊ notōnaliter ⁊ personaliter sumpto. ⁊ hoc loquēdo de relatione que per se significat hoc noie pnci^m ⁊ accipiendo pncipium pncipiatiue: nō p eo quod pncipiat siue p pncipio qd: sed quo. ⁊ rō est qr pncipium essentialiter sumptū nō dicit nisi relonem rōis non realē quia nō est realis relatio dei ad creaturā: ut ex dis. sequēti patebit. ut autez accipit ad intra notionalit uel psonalit dicit relonem realez. relationi aūt reali ⁊ rōnis non est cōe aliquid idem qd est in vno rei: ⁊ in alio rōis: qr ei qd est fm quid tale: ⁊ ei qd est simplr tale inqntuz tale non est cōe vniuocū illud qd accipitur in eis fm qd ⁊ simplr. relo aūt realē est simplr relo. ⁊ relatio rōis ē fm qd relatio. qr sicut ē in rōe est ē fz qd. ita referri fm rōem siue ꝓpari a rōe ē referri vel ꝓpari fm qd. g nō est pn^m vniuocuz istis. Si aūt loqmur de pn^o ad intra ut est psonale ⁊ notōale vi q eis possit esse rō pncipū cōis vniuoce sicut pinitati ⁊ filiatōi pt hoc qd est relo originis ē cōe vniuoce sicut tactū est supra di. 13. d cōi vniuoco psonis inquantū psone.

Ad argumenta primū

pbat q nō est pncipiū vni' rōis ibi notōnale ⁊ psonale. Rño q in creatur aliq duo distincta spē dicūt ē alicui' rōnis ⁊ tñ pōt abstrahi ab eis v^m cōe vni'

rōnis sicut genus. ita in pposito iste p' ductiones gnātio ⁊ spiratio sunt alteri' rōnis loquendo de ppriis rōibus earū nī potest aliquod vnū cōe abstrahi ab eis: ⁊ eodem mō de hoc cōi qd est pncipium. ipm pōt esse cōe vnius ratiōis: lz illa de quibus dī sint alterius rōis loquendo de ppriis rōnibus eorz. ⁊ si obiciatur cōtra hoc q tūc est vle in dīnis de hoc tactū est. ā. di. xxiij. Arm ad oppositū. pbat cōitatem huius qd est pncipium ad tale ⁊ tale pncipiū sicut pbat vniuocationē ad pncipiū intra et extra. ideo pōt rnderi q nō sequit creās g pncipians. ⁊ generās g pncipiās. accipendo pncipiās pro aliquo cōceptu vniuoco simpliciter: qr pncipians qd infert ad hoc quod ē creans ut dicit de deo dicit tñ relonem rōis. pncipians aūt quod infert ex generāte dicit relationem realem.

Irca distinctionem. xxx. p^o quero vtrum

de deo dicat aliqua relatio ex tpe. q nō. qr quicquid de deo dī ē deus. igit est eternū: nō igit nouū: nec p cōsequens ex tpe. P: nihil eternum dī de tpali. ergo nec ecōuerso. P: factio non vi esse sine mutatōe. g de' qui est immutabilis nō fit aliquid. sed si aliq relo nova diceret de eo posset dici fieri fm istā relationē. Oppositū patet p aug. 5. de trini. c. vlti. ⁊ p rōnem qr relatiua sunt simul nā. ergo relatōbus in creaturis ex tpe ad deum: correspondēt relatiōes in deo ex tempe.

Ecūdo quero

vtrum dei ad creaturā possit esse aliqua relo realis. q sic: qr deus ex natura rei absq ꝓsideratione intellect' est omnipotens ⁊ omniscens. ista. n. ponūtur in deo sicut attributa dicētia in deo pfectionem simplicit: ⁊ omne tale est ibi fm naturā rei: fm Anſ. mon. c. xv. ista aūt dicunt respectū ad creaturā potētialem ⁊ scibilem. g ⁊c. P: deus ab eterno voluit omne creandū esse p eo tpe pro q postea creauit: ⁊ istud velle creaturā includit relonem ⁊ tñ nō rōis. pbo: quia pus potuit velle creaturaz q intelligere se velle eā. nō. n. qr sciuit creaturā id voluit eā: sed qr voluit eam id sciuit eaz se velle. igit ista relatio eterna voluntatis dei ad creaturā est realis: qr nō est i voluntate p actum alicui' intellectus comparantis eā ad aliqd. P: relatiōes fundate sup quantitatē sunt rōes reales ex 5. metaph. igit inequalitas dī ad creaturam fundata sup quantitatē virtutis in deo. s. sup infinitatē magnitudinis eius ⁊ sup magnitudinē virtutis in creatura. s. magnitudinem finitā creature erit relatio realis. Confirmat rō: qr magnitudo in deo est fundamentū eqlitatis que est realis relo ad intra. magnitudo etiā creature est fundamentū relonis realis in creatura. g compando hāc magnitudinem ad illā videt q habitudo fundata sup ista sit realis. Preterea: relones secūdi modi relatiuorz que. s. fundātur sup actiōem ⁊ passionē sunt relones reales. sed tales sunt relones dei ad creaturam inquantū cā ⁊ effectus. igit. Si dices nō est verū nisi in agentib' naturaliter. Cōtra: igit volūtas creata nō hēbit habitudinē realez ad suū effectū. Preterea: sicut forma est in aliquo ita denominat illud. g si nō est aliqua relo i deo ad creaturā realit: deus nō est realit creator creature qd videt absurdū. Contra: relo realis ē ad terminū fm cē eius reale. sed termin' necessario exigit ad relationem realē. ergo si deus referat realiter ad creaturā: creatura fm esse reale fuisset eterna.

Ad primā qōnem

dī q nulla est in deo noua relo: qr sicut actio est eadē lz diuersimode ꝓsiderata: ut in aptitudine: ut in po^a: ut pseus: ut

Universidad de Deusto Biblioteca

ꝑterita: ut futura: ita relatō fundata su
per actionē sic ⁊ sic ꝓsideratam est eadē
relatio. eandem igit relationem dicit in
deo ipm esse creatiuū ⁊ creātem: sed ci-
naliter fuit creatiuus. g̃ cum dicit creās
nō est in eo relatō noua sed noua appel
latio relatiua. Qd confirmat per aug.
5. de trini. vltī. c. vbi potius videt nouā
appellatiōem dicere q̃ relatiōem. Ad
secundā qōem dī q̃ illud qd realit est re
latum est realr ordinatū: sicut albedo q̃
est ratio referēdi realiter ad aliā albedi
nem est naturalit ordinata ad illā, p eo
q̃ aliquam pfectionem habet ista ab il
la inquantū in eis est natura pfectio: si
mul q̃ in altera earū. omne aūt naturali
ter ordinatū dependet ab illo ad quod
naturalit ordinat, p quāto. s. expectat il
lud ut in ipo fundet relatio ad illud: et
si dependet igit est mutabile: qz dependen-
tia nō est sine potētialitate ad actū: ⁊ si
mutabile igit imperfectū: qz carens illa
pfectione ad quā mutat ⁊ si imperfectū
igit illimitatū. g̃ de p̄ ad vltimū si rea-
liter relatum g̃ limitatū. Et qz posset in
stari q̃ tūc nō esset relatio realis in diui
nis: iō vī exponēda illa positio de rela-
to ad aliud in nā. si. n. realiter referatur
ad aliq̃d qd est idem realit ei in nā: non
oportet q̃ dependeat: qz nō expectat ali
quid aliud a se in nā ut in eo fundet re-
latio. Tunc ad ꝓpositū: cum deus non
sit imperfectū nec mutabile ⁊ dependēs
nec. g̃ nō est relatū ad aliquid aliud a se.
igit nō relatū ad creaturam.

Contra istā opinio

nem q̃tum ad illud qd dicit ad primaz
qōnem: si relo actualis ⁊ aptitudinalis
sint eadē ⁊ ꝓpter hoc nō sit aliqua relo
noua actualis dei ad creaturā. g̃ pari ra
tione non est aliqua relo noua creature
ad deū: qz aptitudinali in deo corrīde-
bat aptitudinalis in creatura sicut actu
ali actualis: ⁊ tūc si erant eadem in deo
aptitudinalis ⁊ actualis pari rōne apti
tudinalis illa in creatura erit eadē cum
actuali: ⁊ ita nulla noua i vno extremo
sicut nec in alio. ꝓñs vī absurdus fm ve
ritatem: qz tūc nulla essentia esset noua
nec aliquid absolutū nouū. impossibile
est. n. fundamentū esse nouū ⁊ relonem
esse eīnā fm illud fundamentū. Et eti
am sequit impossibile fm eos: qz tūc cū
omnia sint illud qd sunt per respectū ad
deū ut ad cām exemplarē uel ut ad cau
sam efficientē: sequit q̃ omnia sunt eīna
⁊ nihil nouū: qz si nō respect' nec abso-
lutum: qz nullus respect' pōt esse eīnus
sine eternitate fundamēti: nec nouus si
ne nouitate fundamēti. Specialit etiā
vī ꝓñs incōueniens fm istos qui dicūt
esse exñtie dicere respectū ad cām effici
entem ut efficiens est: ⁊ illud eē uel respe
ctus erit nouū uel nihil erit nouū p cre
ationem: ⁊ tñ ille respect' in creatura est
in comparione ad deū. g̃ nō obstante re
latione aptitudinali p̄cedente ut aptitu
dinalis est: pōt actualis esse noua tanq̃
alia ab illa aptitudinali. Preica: ñ po
test esse eadē relatio nisi sit inter eadē ex
trema. nūc aūt intellectus diuin' nō tñ
ab ēno intellexit animā antixpi ut pos
sibilem, p tanto tpe anteq̃ crearet: sz in
tellexit eā vt actu exñtem, p illo instāti
creatiōis, p quo existet. istud aūt intelli
gibile videt esse distinctuz ab isto intelli
gibili in rōe intelligibilis: qz vī aliud in
telligibile esse potētiale ⁊ actuale a se: qz
pñt esse duo act' intelligendi circa illa:
qz vtrūq̃ pōt intelligi cū opposito alte
rius. g̃ respectu intellect' diuini sūt duo
intelligibilia fm duos actus fm rōem.
igit intellectio diuina que est vnica pōt
hīe ista, p obiectis distinctis vnici actus
fm rē distincti fm ratōem sicut pñt esse
obiecta distincta duoꝝ actū intellect'
nri: ⁊ per ꝓñs diuinus intellect' ꝓpans
se ad p̄m extremū ut creatiuū ad creabi
le: ⁊ ad aliud extremū ut creās ad crea-
tum vī in essentia sua q̃ i, pducere duas
relones rōis ad distincta extrema: ⁊ ita

relo creatiua ⁊ creātis nō est vna relatō
rōnis sicut nec extrema ad q̃ compatur
sunt ibi idem. Confirmat ista rō: in q̃
cunq̃ gnē illud qd est in po^a tale nō est
nisi fm q̃d tale. g̃ nō est simplicit ei idez
illud qd est actu tale: ⁊ per ꝓñs si intelli
gat hoc ut in po^a ⁊ illud ut in actu: erit
aliud extremū intelligibile simpliciter.
Preterea qd dī de noua appellatione
vī irrōnabile: qz in q̃cunq̃ eadē forma
h̄ idem esse vī eodez mō posse appella
ri ab illa. qz. n. forma talis ē ⁊ in tali iō
tale appellat ab ipa ⁊ nō ecōuerso. ergo
si relo erat eadez ⁊ vniformit ad creatu
ram ex pte dei: non vī quare nō posset
deus semp vniformit ab ea appellari.
Cōtra illud qd dī ad scdam. q. vī q̃ il
la que ponunt ibi cōnexa nō sunt cōne-
xa. p^o quidē si ponant duo albissima il
la erūt perfecte silia. qd declarat: qz mō
pfecta similitudo ⁊ equalitas ē in perso
nis diuinis. nō. n. tollit pfectio silitudi-
nis, ppter infinitatē fundamēti: sed ma
gis ponit: ⁊ si per impossibile essent ibi
duo fundamēta esset silitudo realis: q̃a
modo nō ponit esse rōnis nisi, ppter in
tellectū compantem illā magnitudinez
vnā. igit ibi esset pfectissima silitudo: et
tñ neutrū ordinaret ad alterū ut a quo
haberet pfectionem. Si dicas q̃ natu
ra specifica ē pfectior in ambobus q̃ in
vno hoc nō est vnū ordinari ad alterū
qz vnū illoꝝ nullam pfectionē dicit vl
habet p hoc q̃ ad alterū est siue nā sit p
fectius in ambobus simul q̃ in altero si
ue non. nec sequit: adinuicē ordinant: g̃
dependēt ad inuicē. Preterea agēs cre
atum nāle non agit inquantū est impfe
ctum: qz agere sibi ꝓperit inquantū ē in
actu: ⁊ agere summe cōpetit deo: ⁊ tam
agēs tale inquantū sic agēs ponit habē
rōnem realē ad creaturā. g̃ nō est necē
realit omne relatū inquantū tale dependē
re ad aliud. licz enim agēs creatū ad ali
quid dependeat: nō tñ vī dependere ad
aliquid qd creat: nec inquantū potētia-
le ⁊ mutabile ⁊ imperfectū causat illud
sed inquantū est in actu: tunc sic: agens
agit inquantū perfectū. sed inquantū ē
agens refert realiter. g̃ nō omne relatū in
quantū realiter relatū est imperfectū.
Preterea: si. a. inquantū refert ad. b. re
aliter dependet ad ipm: pari rōne si rela
tiones mutue sint. b. dependet ab. a. inq̃n
tum refertur ad. a. ⁊ ita erit dependentia
circularis. a. ad. b. ⁊ ecōuerso. qd videt
impossibile: quia in nullo ordine ēntiali est circulus.

Aliter dicitur

ad primā q. q̃ i deo nō est aliqua relo ex tempe ad creaturā sed in sola creatura est relatio ex tempe ad deū: ⁊ sic illa relatio qua deus dicit ad creaturā nō est in deo nisi fm q̃ ē in creatura: quod videt accipi ab Aug. c. preall. ⁊ a magistro in lra. Cōfirmat: actio est in patiēte ex. 3. physi. ⁊ tam nō denominat patiēs sed agens. sic deus denominat a relatōe illa que est in creatura. Ad secundā qōnem dicit q̃ nlla relatio talis pōt esse realis: quia relo real nō est sine ordine: deus aūt nō habet ordinem realez ad creaturaz: quia ē supra ordinem.

Cōtra primuz

qz tunc relo cēt in eo in quo nō est fundamentū. fundamentū enim relatōis qua deus dicit ad creaturā si dicat ad eaz nō est in creatura: q̃a potētia que fundat relonem non est in creatura sed in deo. ergo relatio illa nō erit in creatura. Preterea: oppo site relatiōes cause ⁊ causati nō pñt esse in eodem: quia magis repugnāt q̃ relatio, pducentis ⁊, pducti: que tñ nō pñt esse in eodē supposito lz sint in eadē natura. Et si dicat q̃ hic sunt relationes opposite in eodē supposito: nō tñ denominant ipm: hoc vī omnino irrōnabile q̃ aliqua forma sit in aliquo sbiecto: ⁊ tñ subiectū nō posset dici tale quale natum est ꝓstitui per illaz formā. Ratio

Universidad de Deusto Biblioteca

que ponit ad scoam.q. vi petere pnci^m & peccare fm ꝓñs. pbatio pmi: qz cuz de^o sit prior creatura mltiplici primitate vi hie ordinem ad ipam extendendo nom ordinis nō tm q dicat posterius ordinatum ad pus sed etiā prius ad posterius: lz alio mō oporteret etiā probare q ista positas que pōt dici ordo nō sit relatio realis in deo. hoc g petitur nec sequit ex isto noto q deus sit supra ordinē accipiendo ordinez put est posterior ordinatorum ad prius. ex hoc.n. nō sequit nisi q nō sit posterius: & ex hoc nō sequitur q nō habeat ordinē generalit accipiendo ordinē. Qd aūt rō peccet fm ꝓñs pbatur: qz ordo est quedā relatio: nō aūt omnis relo ē ordo: qz nō relatio cōis fundata super vnū ut relones equipantie: sed sole relones disequipantie dicūt ordinem. arguendo igit a negatione ordinis ad negationē relonis est arguere ac si p negaret añcedens & postea ꝓñs.

Respondeo igitur

ad primā.q. q relōes creaturarū ad deum sunt noue & ex tpe nec ppter istas: nec inquantū sunt ad eū ut ad terminū necesse ē ponere aliquas relones in deo ex tempe terminātes istas. qd probo: qz fm phm. v. meta. c. de adaliquid. tertij modi dicunt relativa que dicunt adaliquid qz alia sunt eorz. ita q hec ē per se dzia duorz primorz modorz a tertio: qz in pmis duob' mōis est relo mutua: in tertio aūt nō est relo mutua: sed alterū pcise refert ad reliquū: sed reliquū non refert sed tm aliquid ē eius: oes aūt relationes creature ad deū ptinēt ad tertiū modū relativorz. igit qualescūq sint ille que sunt in vno extremo nō oportet alterū extremū fm aliquā relonem i eo terminare illas relōes: sed pōt terminare pcise sub rōne absoluti. & istud etiā pbatur ex intentiōe phi. 9. meta. c. 7. vbi pbat q act' est prior po^a diffinitiōe: qz po^a diffinit per actū. si aūt act' refertur ad potentiā: tūc etiā ecōuersio act' diffinitur p pōm: sic dicit Por. c. de specie q in relonibus mutuis necē est in vtrorunq diffinitōibus vtrisq vti. Tūc arguit sic: act' diffinit pōm ut terminat relationē eius. aut g terminat relonez et: ut ab^m: & hi ppo^m: aut ut correlatiuum & sic po^a diffinit actū. igit ut act' est prior diffinitōe est etiā posterior diffinitōe g uel diffinit act' pōm sicut ecōuerso: ul ita diffinit act' pōm q ecōuerso nō diffinit p ipam: & p ꝓñs actus nō refert ad pōm: sed ē mere absolutū & hoc sub ea rōne sub qua diffinit pōm. diffinit autē pōm inq̃tū pō est ad ipm ut relo ad terminū. g actus fm q mere absolutus: est termin' huius relonis qualiscūq sit illa relo siue simplex siue fm quid. hoc etiā probat generalius p omia relativa qz nullū relativū p' refert ad correlatū ut ad terminū in creaturis. pbo: relativum inq̃tum relativum p' diffinit p terminū ad quez referi. g termin' ut terminus por ē diffinitōe relativo ut relati^m. ꝓñia pz. 7. meta. vbi ꝓbat accñs ad substantiā: & p phum. 9. meta. vbi ꝓbat potentiā ad actū. si ecōuerso termin' inq̃tum termin' refert ad relatū inq̃tū fuit relatū. g inquantū termin' hēt illud qd fuit relatū ad ipm p diffiniēte: & p ꝓñs p prior fm diffinitionē. g pi esset prior filio fm diffinitōez & ecōuerso. impossibile est aūt circulū esse in prioritate cōtiali quacūq. g impossibile ē pīem p're ferri ad filiū inq̃tū filius pmo refert ad pīem. g refert p' ad illud ab^m qd est prior primū fundamentū relonis: & illud ab^m est pus pie ut pī est: & ecōuerso fil' ut filius refert ad absolutū qd est primum fundamentū pinitatis: & illud ab^m pus est filiatōe & filio inquantū fil': nec fm hoc ē circulus aliqs. s. q pie inq̃tum pī pus sit. a. qd est ab^m & primū fundamentum filiatōis: & q filiatōe inq̃tum filiatio ē prius sit. b. qd est fundamentū primum relonis pinitatis. nō enim ex hoc

sequit nisi q ista duo absoluta sūt pora mō ambo absoluta sūt pora vtraqz relone. qz quelibz relatio no tm preexigit fūdamentū seo etiā terminū vt terminus est. Sic igit qñ sūt relones mutue termi mutuo referatur: accidit q ibi terminus inquātū terminus ē vt econtra referat. possibile ē igit aliqd referri ad absolutū & ita videt h° ratōabile ponere in deo q̃ maxime hz ratōnē absoluti vt creature sūt ad eū. Preterea. lz intellect' possit negociari circa terminū alic' relonis terminū mōi & in illo tertio cāre relonē rōnis tū illa nō ē ratio terminādi. licet n. inte' aliquis ꝓferat quadraturā circuli ad sciendā vt quodda scibile cāndo in isto absoluto relationē ratōis q̃ est scibilitas: tm ista nō est ratō terminādi relonē scie ad ipm. ista.n. relo ratōis nō ē in hoc absoluto. nisi dū actu ꝓsideraf ab intellcū. scientia aūt realit referf ad scibile ñ tm vt ꝓsideraf ab intellectu. g illa relo ratōnis in scibili nō fuit rō terminādi relonē scientie. hoc etiā pōt declarari i ꝓposito de deo q eēn^a diuia licz possit ꝓpari ad creaturā. & h° tā p actū inte' creati q̃ increati. & sic in ea cāre relonē rōnis. tm ista relo nō est rō terminādi relōez creature ad ipm nō qdē illa q̃ cāf p actū intellect' cāti. pbo. qz tūc nullo intellectu creato ꝓsideāte ꝓpando deū ad lapidē sed' pduceret lapidē ñ eēt i lapide relo real ad ipm qd est falsū. nec etiā illa quā cāt inte' dinus in eēn^a sua. p°. qz si per impossibile deus nō eēt nā intellcū alis sicut aliq̃ posuerūt solē esse p^m pn^m & p duceret lapidē lapis refert realit ad euz. & tm tūc nō eēt relo rōis ad ipm. Absolute igit dico: q ppt termiatōnez relonū creaturarz ex pte ad deū nō oz ponere aliquā relonē i deo nec nouā nec antiquā q̃ sit ratō terminādi relonē creature pōt ñ in deo poni aliq̃ relo rōnis. noua qdem sicē illa que causaf in eo p actuz intellectus nri ꝓsideātis ipm. sed nō noua aliqua p actū intellectus sui. quod pbo. quia nūq̃ ē transit' a ꝑdictorio ad ꝑdictum sine mutatōne. patet ex diffinitōe mutatōis. si.n. nulla mutatō eēt in aliq̃ nō esset rō ḡre magis vnū ꝑdictorioꝝ posset mō esse vez q̃ reliquū. nec ḡre magis 2^m falsū q̃ pmū. & ita vl ambo simul falsa vl ambo sil va. sed si i deo posset esse noua relo p actū intellect' sui tūc aliqu' ꝑdictionis altez extremū mō eēt verum de aliq̃ qd pus nō erat vez. qz mō cōsideratur sb aliq̃ rōne sb qua pus nō cōsiderabat ab intellectu dino. igr aliq̃ mutatio in aliq̃ ē nō in essen^a dina vt ꝓgnita. nec i obiecto ꝓsiderato. qz nondū est. nec in aliq̃ ad quod ꝓpaf p itellectū suū nisi ponaf mutatō in ipo itellectu ꝓpāte quia sic obñi ꝓpatū & illō ad qd ꝓpatur inquātū talia nō hñt esse nisi i intelligi: ita nō pñt hre aliud esse nec alit esse nisi sit alit itelligi vl aliter intelligi eorz. sed alit intelligi eorz nō pōt esse sine aliqua mutatōne inte' dini. igr nulla relatō noua pōt esse i deo p actū intellect' sui ꝓpādo essētiā suā ad aliqd tpale. Sz istd nō ē ppter h° q relo actual & potētialis sūt vna sic dicit p^a opi. improbata. lz ppter h° q inte' dinus ad qdcunq cōpat essentiā suā in eternitate ꝓpat. lz nō pro eternitate vñ sicut in eīni ate ꝓpat volūtatem suā vt creatiuā ad aniam añxpi: vt possibilē p aliq̃ tpe. ita ꝓpat in eīnitate voluntaē suā vt creantē ad animaz añxpi vt actualiter exñtem p illo nūc p q̃ vult creare illam aiaz. & iste qdez sunt due relones rōnis sic duo extrēa. lz vtraq eterna lz nō p eterno. Et ex h° apparet R°. ad istā obiectōnē. si nulla pōt esse relo noua i deo p actū inte' sui. igit si inte' nullus creat' esset possibilis & de' posset creare lapidē nō possz intelligere se creantē lapidē sicut intellectus creatus pōt intelligē ipm creantē lapidē qñ ipm creat. ꝓñs videt incōueniēs. quia qcqd est cognoscibile a nobis multo magis & ab ipo. R°. deus posset se cognoscere

creantē lapidem ꝑ.a. ſz nō poſſet nouit cognoſcere ſe creantē lapidē ſed in eternitate cognoſcit ſe ꝑ.a.creantē lapidem ſic in eternitate cogſcit ſe ꝑ aliquo tempore creatuꝫ lapidē. hoc eſt dictū i eternitate cogſcit relonem actualem eius ad illud qd ꝑ.a.inſtanti erit.⁊ cognoſcit relationē ſui q̄ potētialē rōis tn ꝑ aliquo tpe. Breuit g̃ pz :q̄ nulla ē relatō noua in deo ꝑ ſe terminās nouā relonē creature eſt tamē aliqua noua ꝑ actū inter creati. nulla aūt noua per actū ſuū.

Sed ꝗ iſtud mēbꝫ ꝑ'm vt dubiū quō ꝓnatur deus cē dns. fm Aug. 5°.d tri. c. vlt. R°. ſola relde noua q̄ eſt in creatura ad ipm ipe denoiat dns. nō qdē q̄ i creaturis ſint due relones oppoite q̄uꝫ altera ipe denoiet ſed vna tm q̄ ē ad ipſum vt ad abſolutū.⁊ ꝑpt h° q̄ ſic abſolutū ē termin' illi' relonis denoiat q̄i eēt i eo noua relo cozrñdens quēadmodū opuſ factū ab homie dr humanū nō ꝑpt aliquid humanitat qd ſit formalit in opeſz ꝑpter humanitatē q̄ ē formalit i hoie ad quē op' hz hitudinē. Et hec vt intentio mgri exp̄ſſe in lra ꝓcludēt ex verbis Aug. ait.n.ſic.appellatio q̄ creatura relatōe ad creatorē dr relatia ē ⁊ relonem notat q̄ ē in ipa creatura.appellatio autē iſta qua creator dicit ad creaturā relo quedā ē ſed nullam relonē ꝓnotat q̄ ſit in creatore.⁊ h° idē vt Aug. dicē. 5°.d tri.ca°.19°.fm q̄ mgr adducit cū.q̄ ſpaliter incipit dici dns q̄ antea nō dicebat manifeſtū ē relatie dici :nō tn fm accns dei q̄ ei aliqd acciderit ſz plane fz accns eius ad qd icipit dici dns relatiue.

Ad agumenta prime q̄ſtōnis.

Ad ꝑ'm ꝓcedo.q̄ dcqd eſt in deo eſt eternū ꝑ idemptitatē.ſed nō opz q̄ dcqd ꝑdicat d eo per h° q̄ aliud hz hitudinē ad ipm ſit eternū formalit. quia nihil aliō hz hitudinē eternā ad ipm.ſic ſi de' ſit etern' ⁊ diligit ſpalit a volūtate creata dr quidē dilect' a nobis ſz non dilectus eternalit. Ad 2'm ꝓfia non tz qn extrema ſūt alter' rōnis ꝑpt h°.n.q̄ vnū excedit alterꝫ nō oz ſimilē cē coaſtentiam vni' ad alterꝫ ⁊ ecōuerſo.ſic nō ſequit qdcūq̄ eternū ē cū toto tempore g̃ omne tpale eſt cū tota eternitate. ꝑma vā ē rōne imenſitatis.eternitatiſ.⁊ illō deficit in altero extrēo ⁊ ideo nō pōt cē ꝓcomitantia ecōuerſo.q̄lis eſt h.ita h eternum pōt eſſe termin' noue hitudis ad ipſum. quia eternalit exns pōt aliqd de nouo ꝑducere ⁊ pōt de eo aliqua appellatō dici ex tpe.ſz tempale nō pōt ita habere habitudinē alicui' eterni ad ipm Ul' potest cōcedi q̄ tempale etiā pōt denotari ad hitudinē eterni ad ipm.ſicut lapis ñ tantū vt ideatum ſed vt exns ē eternalit ſcituz a deo. Ad tertiū fieri nō determinatū ꝑ aliqd pura quādo ꝑdicat fm adiacēs notat factōez ſimplicit eius d q̄ dicit. vt ſi dicat homo fit denotat factō ſimplicit eſſe homi.ſi aūt ꝑdicat tertiū adiacens ſicut homo fit alb° nō notat ſi eri niſi fm quid eius.ſ q̄ ſpecificat ipm ⁊ ita cōcederet forte aliqs de deo :q̄ de' fit dominus notādo factionez fm quid. pura factionē fm aliquā relationē ratōnis:vel fm terminatōnē alicuius relatōnis.magis tamem cōcederet q̄ incipit eſſe dominus. quia hoc nō ſignat imperfectionē ſicut fieri.nullo mō tamen conceditur nec fieri nec icipere abſolute.

Ad ſecundam queſtionem Rndeo.

q̄ in deo nō eſt aliqua relatio realis ad creaturā cui' ratō accipitur ex pfecta ſimplicitate ⁊ ex perfecta neceſſitate dei. quia.n.deus pfecte ſimplex eſt nihil eſt in eo quod nō eſt ipſum fm Auguſt.2°.de ci.dei ca°.x°.deus ſimplex eſt.quia hoc ē quod habz. perfecta eius neceſſitas ē etiā ex ſe eſſe tale quod nō variabit eius cē quacūq̄ ypothesi poita ſiue poſſibili ſiue ipoſſibile eſſe aliud a ſe.quia nō ſūt neceſſaria niſi ſecundario.ex his ſequit q̄ nulla ē in eo realitas

que neceſſario coexigat aliō a ſe.tale.n. neceſſario coexigēs aliud a deo nō eſſet illo coexacto nō exiſtente.⁊ ꝑ ꝓns aliqd quod pfecte eēt idem deo nō eſſz aliquo alio quod nō eſt neceſſariū ex ſe nō exñte.relatio aūt realis de neceſſitate coexigit ad ſuū eſſe tertiū illi' relonis.g̃ i deo nō eſt relo realis ad aliō a ſe. Cōtra iſtam ratōez inſtat ꝓmo.qz licz creatura nō ſit neceſſaria in cē actuali.tamē videtur q̄ aliquid aliud a deo ſit neceſſariuz in eſſe poſſibili. quia ipm poſſibile cē ē neceſſariū qd ꝓbatur ex hoc. quia ꝓus videt aliquid poſſibile poſſibilitate eius in ſe q̄ ſit relo dei ad ipm.nam nō ē potentia in aliquo niſi reſpectu poſſibilis in ſe.quia ad impoſſibile nō eſt potētia. ergo relatō dei ad creaturā inq̄tū poſſibilis nō coexigit aliqd quod nō eſt ſb illa ratōne neceſſariū ſb qua termiat. relatio aūt in deo ad creaturā vt poſſibilem videt eſſe eadē cū relone eius ad creaturam vt actualē ꝑ illam deductōnem poſitā ꝑ ꝓma opi. ad ꝓmā queſtionem ergo aliq̄ relatō pōt eſſe in deo ſtante neceſſitate eius ſimplicit ad creaturam vt poſſibilē.⁊ eadem etiā eſt cū illa que eſt ad creaturam vt actualē. Item ſi creatura habz eſſe dddtatiuū inquantum habet eſſe exemplatū.fm vnā poſitōem iſtud eſſe creature ē neceſſariū.igr reſpectus ad iſtud vt ſic videt poſſe eſſe abſz poſſibilitate cū eo in quo ē talis reſpcūs

Item ſi phi ponerēt aliq̄ alia a deo ꝑducta eē formalit neceſſaria ſic dictū eſt de opi. Ariſt.⁊ Auic. di. 8°:tūc reſpectus ad illa poſſet eſſe idē deo ⁊ tamē ſtaret neceſſitas entitat diuie.quia termi' illius relonis fm illā poſitōnē eſſet neceſſarius.ergo tenēdo poſitōez phozꝫ q̄ tamē negabāt in deo relonem realem iſta rō iam posita ex ſimplicitate ⁊ neceſſitate dei nō videt ſufficiēs. Item.4°.tūc in nulla creatura magi neceſſaria debēt poni reſpectus realis ad minus neceſſariū.⁊ ita in corpibus celeſtibus nō eſſet reſpect' real' ad gnabilia ⁊ corruptibilia Ad iſta quāuis ad duo ꝓma poſſit rñderi quaſi vno mō. Ad ꝓmū ꝑ h° q̄ eē poſſibile nō eſt niſi eſſe fm dd.quia hoc eſſe nō ē ſimplr eſſe creature ſic nec eſſe hominē mortuū eſt eſſe hominis.nec plus ponit iſta poſſibilitas i re q̄ cecitas in oculo.⁊ ideo ad ipm nō eſt aliqua relatō ſimplex ſed fm dd. Ad 2'm ſimili mō: q̄ eſſe exemplatū nō eſt eſſe niſi fm quid. ⁊ ideo habitudo ad talem terminū non eſſet realis ſicut ⁊ termin' nō eſt realis.

Tamē poteſt dici vna reſpōſione generali ad omēs iſtas inſtantias q̄ neceſſarium ex ſe vt dictū eſt nō mutabitur. fm aliquid pfecte idem ſibi q̄cunq̄ poſitōne poſſibili vl impoſſibili facta circa aliud a ſe.quicqd aūt eſt impfecte ſimplici eſt idē ſibi pfecte g̃ neceſſariū ex ſe. igitur nihil in eo pōt mutari quocunq̄ poſito circa aliud.nihil autē aliō a deo ē ita formaliter neceſſariū ſic deus :fm quācūq̄ poſitōez.quia ſi poneret aliqd formalit neceſſariū nō tamē ſineomi dependētia ad ꝓmū neceſſariū ⁊ ideo non ex ſe neceſſariū.igit nulla realitas in ꝑ' mutabit propt pōnē quācunq̄ circa aliquid tale qd nō ē ex ſe formalit neceſſariū.fieret aūt mutatio in aliq̄ realitate i ꝓmo ꝑpt mutatōez in alio a ſe ſi aliqua realitas in ipo neceſſario exigeret aliqd aliō a ſe. Et tūc ad duas inſtātias d poſſibili ⁊ eē dddtatio fm aliqs. R°.ꝑ°.nō ē illō poſſit' ex ſe neceſſariū i tali cē etiā neceſſariū poſſit' formalit ſic ē deus ex ſe act' necarius. 2°.nec ille dddtates ſūt ex ſe neceſſarie in illo eſſe dddtatio ſed ꝑ participatōnē ſūt ſic neceſſario entes. nec 3°.creature ſi eſſēt neceſſarie fm philoſophos eſſent ita neceſſarie ſicut ꝓmū ſed haberent neceſſitatem tantum participatam.⁊ ideo ponere iſta non cē nō eſſet ita impoſſibile ſicut aliquam realitatem in ꝓmo non eſſe. quia nullū iſtorum eſt ita neceſſarium ſicut quecunq̄ realitas in ꝑ' eſt neceſſaria. ⁊ tūc ex hac

Universidad de Deusto Biblioteca

positione minus impossibili videret seq̃
impossibilꝰ nõ igit ad aliq̃ ostoꝛ. lz ali
quo mõ necessariũ nõ tñ ex se necessari
um posset esse aliqua realitas in necessa
rio ex se nẽcio. Ad 4ᵐ dico q̃ si aliq̃d
magis necessariũ eẽt etiã simplex hᵒ est
nõ compositũ: nec cõponibile cũ aliqua
realitate nõ nẽcia magis necessariũ nõ
habẽt relationẽ ex se ad minꝰ necessariũ
sed istud suppositũ est falsuz. qꝛ lz aliq̃d
corpus celeste poneret in se esse necessa
riũ. ñ tñ est simplr simplex q̃n possit re
cipe aliquã realitatẽ nõ necessariã aliaz
a se. deus aũt sicut nõ põt esse illud q̃d ẽ
in ordie ad aliq̃d nõ ex se necessariũ. ita
nõ põt habere aliquã realitatẽ in ordie
ad aliq̃d tale. qꝛ illa realitas esset ipm.

Ad argumenta

secun
de qõ
nis. Ad illa de oipotentia ⁊ oi scia ⁊ vo
luntate futuroꝝ dicẽt in qõnibꝰ spãlibꝰ
de eis. Ad aliud de actõe ⁊ passione
phs nõ dicit q̃ ille relones sũt reales. lz
dicit q̃ sũt mutue: ⁊ in hoc pcise disting
uunt pmꝰ ⁊ 2ꝰ modꝰ relois a 3ᵒ mõ relo
nis. lz q̃cquid sit de dicto phi ppõ ñ est
vlr vera vel de se vera qñ ages est ex se
necessariũ ⁊ pfecte simplex. sic dictũ fu
it in soluẽdo. Sed q̃res q̃re igit sunt
relones reales que fundant sup actionẽ
⁊ passionẽ in creaturis. Quãuis ad hᵒ
nõ oppꝛeat dicẽ pp solutõz argumenti
tñ dicit q̃ hoc est verꝝ de agente nãli. quia
ipm ex forma quã hz qua est actiuũ nã
liter inclinat ad effectũ pducendũ. agẽs
aũt liberũ non inclinat nãliter ex forma
quã habet ad effectũ. ⁊ tũc cum deus sit
agens libere sequit vt sup actõem eiꝰ nõ
fundet relo realis. Cõtra. phi pcedẽ
tes deũ nãli necitate pducẽ res negaue
rũt relonem realẽ eius ad istas. igit ista
nõ est pcise rõ. silr volũtas creata videt
hẽe relonem realẽ ad suũ effectũ licet sit
libera. ꝗ. effectus sua entitate absoᵃ
nõ nẽcio reqrit cãm primã. posset enim
eadẽ entitas absoᵃ eẽ a cã pᵃ. ⁊ tñ qñ p
ducit a cã pria hz relationẽ realẽ ad eã
igit nõ tequirit ad relationẽ realẽ q̃ nã
illa absoluta in qua fundant nẽcio incli
netur ex se ad alterꝝ extremũ. Itẽ sili
tudo est relo in duobus albis. ⁊ tñ vnũ
albũ pcise ꝓsideratũ inquantũ est fũda
mentũ relonis nõ videt inclinari ex cui
tate sua que est fundamentũ ad alte. uz
extremũ. maxime sũma albedo si pona
tur ad aliã albedinẽ summã. sic argutũ
fuit ꝗ pmũ arᵐ ad istã qõnem. Itẽ si
añ relonem realẽ semp oportẽt ponẽ in
fundamẽto inclinatõz nãlẽ ad terminũ
q̃ añ relonez realẽ semp est relo realis. qꝛ
illa inclinatio ad alteruz est relo realis.

Jõ breuit ñ videt necessariũ ad relozꝝ
realem q̃ illõ absolutũ q̃ est fundamẽ
tũ vnius relois ex se inclinet ad reliquũ
sed q̃ ipm sit tale q̃ posito termino ad
ipz ⁊ ad terminũ sequat talis habitudo
ex nã extremoꝝ. ita q̃ quecũq̃z relo cõ
sequit ad extrema ex nã rei sine ꝓsidera
tõne intellectꝰ est realis. ⁊ tũc dico q̃ oẽ
agens creatũ tale est q̃ posito aliquo ef
fectu per ipm ad ipm vt ad fundamen
tum ⁊ ad pductiuũ vt ad terminũ cõse
quit hitudo eoꝝ rõ aũt quare relo real
actualit ꝓsequit nõ ẽ nisi qꝛ hoc est hoc
⁊ illud ẽ illud. sic ratio q̃re albedie ⁊ al
bedine poitis sequit relo realꝰ actualꝰ: vt
silitudo ñ est nisi hec albedo ⁊ illa albe
do ⁊ binariũ ⁊ ternariũ poita inee qua
re seq̃t maiozitas ⁊ miozitas real non ẽ
alia rõ nisi q̃ h ẽ binariꝰ ⁊ ille ternarius
sed tñ rõ põlitatis i fũdamẽto ⁊ termio
q̃re sez possit seq̃ hitudo realis possit al
signari generalis. q̃cũq̃z. n. pñt eẽ partes
alicuiꝰ totiꝰ sũt possibilia ad formã illiꝰ
totiꝰ. ⁊ sic etiã si pñt eẽ ptes alicꝰ totius
vniꝰ p se pñt eẽ possibilia ad formã illã
q̃ illud est p se vnũ. sic pz de ptibꝰ corpis
organici respectu aie intellectie. ⁊ etiã si
pñt esse ptes alicꝰ vniꝰ vnitate ordis pñt
esse possibilia ad formã illiꝰ a q̃ illõ totũ
ẽ vnũ fm ordiez ⁊ gnãlit pz ppõ de põ
litate ptiũ fm phm. 5ᵒ. metha. vbi vult

q̃ ptes sũt sicut mã respectu totius. oia
aũt creata. quia limitata nata sũt eẽ par
tes totiꝰ vniuersi q̃ ẽ vnũ vnitate ordi
nis sic pz. 12ᵒ. metha. ⁊ iõ q̃libz illoꝝ ẽ
põle ad istã formã q̃ ẽ ordo. vt. s. hẽat or
dinẽ ad aliã ptem. ⁊ hoc vl fm eminen
tiã q̃ ẽ in naturis diuersis in vniuerso.
vl fm eãlitatẽ. qꝛ ordo est pariũ dispiũ
q̃ rerꝝ dispõ. fm Aug. de ci. dei vl fm
actõez ⁊ passionẽ siue fm cãlitatẽ. ⁊ iõo
q̃cũq̃z agẽs creatum pducẽs effectum:
ita põle est q̃ ad ipm ⁊ ad effectũ pduc
tum põt ꝓsequi ordo inter ea. nõ sic inter
agẽs illimitatũ ⁊ eiꝰ effectum. quia illud
agẽs nõ est põle nec ad formã absolutaz
nec ad relonẽ. ppter eiꝰ infinitatẽ. Per
idem põt rñderi ad arᵐ de q̃titate. quia
omne creatũ q̃tũ siue mole siue vtute ad
aliud q̃tũ creatũ. ⁊ si ponat posse hre re
lationẽ realẽ ppter hᵒ q̃ ordo a q̃ ẽ vni
tas vniuersi põt attẽdi inter talia quãta
tũ quãti infiniti nulla põt eẽ hitudo rea
lis ad q̃tũ finitũ. Et cũ ꝓfirmat rõ p
equalitatẽ q̃ est respectꝰ realis i diuis ⁊ i
creaturis. Rᵒ. q̃ in diuis ẽ realis. qꝛ ẽ hi
tudo ex nã rei ⁊ stat cũ simplicitate ⁊ ne
cessitate relati i se. qꝛ ñ refert ad aliõ q̃d
ẽ minus necessariũ formalit q̃ ipm rela
tũ. in creaturꝰ ẽ relo realis ppt ipam põ
litatem q̃tozꝝ relatoꝝ. ꝓpando aũt illã
q̃titatẽ infinitã ad istã finitã: vtraq̃z rõ
destruit. quia iã tollit simplicitas ⁊ necẽ
tas i vno extrẽo. ⁊ tollit põlitas ⁊ limi
tatio i altero Ad aliõ dico q̃ realitas
aliq̃ determiat ꝓpõez. ⁊ tũc nihil aliud
est q̃ illõ q̃d vẽ est. sic ista ppõ ẽ realiter
falsa. hᵒ est. vẽ ẽ falsa. si aũt realitas acci
piatur put determiat pdicatũ hᵒ ẽ deus
est oñs realit lz possit negari ista. tñ põt
pcedi fz q̃d oñs nõ notat relonẽ aliquã
i deo. sed quia deus termiat relonẽ realẽ
creature vt dictũ est in. q. pcedẽti.

Jrca distin

ctionẽ. zi. q̃ro. Utꝝ idẽpti
tas ⁊ silitu ⁊ eãlitas sint re
lationes reales i deo. Q̃ nõ. Aug. 5ᵒ. de
tri. caᵒ. 6ᵒ. vl. 25ᵒ. cũ q̃rit fm q̃d eãlis sit
pri filiꝰ. Rñdet nõ fm hᵒ q̃ ad prez dr fi
lius est eãlis pri. restat igit vt fm illõ q̃d
ad se dr dicat eãlis ⁊ ifert. restat igit vt
fm sbaz sit eãlis igit eãlitas nõ dr ibi fz
relonẽ. Preterea. forma eiusdẽ spẽi nõ
numerat nisi p mãz pbo. oĩs forᵃ separata
a mã hz totã spẽz fm aliq̃s. q̃ eãlitas i di
uinis cũ sit forᵃ eiusdẽ rõnis ⁊ sine mã ñ
plificat nec distinguit. q̃ nõ ẽ alia eãlitas
in pre ⁊ filio. ⁊ p ꝓñs nõ ẽ realis in pre.
qꝛ tũc reqreret relonẽ distinctã corrñdẽ
tem i filio. Preterea. si in pre ẽ alia eãli
tas ab ea q̃ est i filio pari rõe ⁊ alia ab eã
litate q̃ est in. s. s. ⁊ tũc eãlitati i filio ⁊ eã
litati in. s. s. corrñdebit alia ⁊ alia equali
tas in pre qꝛ correlatia cõmultiplicant.
igit in pre erũt due eãlitates q̃d vr incõ
ueniẽs. Preterea. si iste sũt relones rea
les igit eã realit sũt distincte sic relones
origis. ⁊ per ꝓñs ita pñt ꝓstituere psoãs
diuias sic ⁊ ille origis. ⁊ si pñt ꝓstituere.
igr ꝓstituũt. qꝛ nõ ẽ ibi põ sine actu.
Oppoᵐ Hill. 3ᵒ. d tri. silitu sibiipi ñ est

Ad questionem ui

detur dicẽdũ: q̃ ad relonẽ realẽ tria suf
ficiũt. s. pᵒ q̃ fũdamẽtũ sit reale. ⁊ termi
nus realis. 2ᵒ q̃ extrẽoꝝ sit distinctio rea
lis. 3ᵒ. q̃ ex nã extrẽoꝝ. s. fundamẽti ⁊
termi sequat ipa tal relo absq̃z ope alitꝰ
poᵒ ꝓpantis vnũ extremũ alteri.

Quantum ad pmã

cõditionẽ relonis realis negat h eẽ fũda
mentũ reale. qꝛ dr q̃ magnitudo q̃ ẽ fun
damẽtũ eãlitatꝰ trãsit in cẽntiã. fz Aug.
5ᵒ. de tri. caᵒ. 8ᵒ. ⁊ alibi i multis loc. ⁊ ita
nõ manet sb rõe magnitudis nisi fm rõ
nem. Sed ꝗ istud. eẽnᵃ oinia vt ẽ pᵐ
obiectũ ipius intellꝰ diui visa pᵒ cognitõ
ne intuitia añ oez negociatõez cuiuscũz
intellꝰ ẽ obm beatificũ illiꝰ intellꝰ. qꝛ ille nõ
beatificat p actũ negociatm igr ex se ab
sqz oi negociatõe intellꝰ ẽ formalit ifinita

Universidad de Deusto Biblioteca

qua nihil beatificat nisi formalit infini tū g̃ est ibi magnitudo vtut; imo ifinitas magnitudis ex nā rei. Itē inte' añq̃ intelligat aliq̃d intelligere vl negotiari est comphensiu' illi' eēn' vt p̃mi obiecti. ⁊ ita ex h° vi negociatōis circa illō potēs ē reducere oēs relones in actū q̃ pnt circa illā essentiā ꝓsiderari. igit ex nā rei ille itellectus ē infinitus igr ⁊ eēn' in qua fundat Preterea. rō illoꝝ nō vz. qꝫ lz q̃ritas accntalis dicat aliq̃d additū nāe sbiecti. ⁊ ió ipa nō possit manere sb rōe sua formali ⁊ trālire inenētiā fm idemptitatē. tm magnitudo vtutis in omi ente trālit in illud c' est p idēptitatē etiā i creatura. pbo. si. n. angel' hz aliquā magnitudinē vtut; de qua dic Aug. 6°. d tri. ca°. 7°. vel. 22°. in his. n. q̃ nō mole magna sūt h° ē maius esse q̃ meli'. si ista magnitudo pfectōalis nō sit idē eēn' circūscribatur ab ipacēn': ipa eēn' remanente. q̃ro quē gradū pfectōis tz in ente vel in entib'. nihil. n. ē nisi aliquē gradū dei miatū pfectōnis hēat int entia. g̃ adhuc manet in ipa eēn' magnitu° vtut q̃ dr sic vel sic pfectū ens. ista igit q̃ritas i oibus tranlit p idemptitatē ⁊ cū h° manz in oib' fm rōnē ꝓpriā inq̃rtū ē fūdamē' eq̃litas vl ineq̃litas pfectōnal in entib' nā p istā viā vnū ens ē eq̃le vl ineq̃le alteri fm pfectionē. qꝫ rō tal' q̃ritas ē dicē modū intrisecū illi' pfectōis c' ē. ⁊ ex h° q̃ dic modō manet. ex h° āt q̃ dic itrisecū p idemptitatē trālit i eēntiā cui' ē. Dico igr q̃ h° ē fundamē' eq̃litas reale ex nā rei nō tm remotū qd ē eēn' sed ꝓpiquū qd ē magnitu°. siue spāli' qd ē ifinitas.

Secundum p̃ncipale. sez q̃ ista relo reqrat extrēa realiē distincta pz p Dill. vt dictuz ē opponēdo. Et p Aug. 6°. d tri. ca°. 9° q̃ i filio ē p' eq̃litas qd nō ē vez si aliq̃ p' posset dici eq̃lis ad se. tē. n. pr̃ pus cēt eq̃lis. sz qꝫ eq̃litas nō pōt intelligi sine distictōe ⁊ p' distictio ē int̃ pr̃ez ⁊ filiū. pducto filio. ió est i eo p' eq̃litas termiatiue ⁊ q̃i sbtiue accipiēdo illā eq̃litatē q̃ fili' ē eq̃lis pr̃i. D° etiā. pbat p h°. qꝫ relones distinctoez extrēoꝝ. sz q̃i formali causant eā. iste āt relones illā distictōez q̃i cātam p relones oeiq̃ p̃supponūt. sic cōii pōit istētib' relonib' orīgis i ea. igr ista videntur magi reqrē distincta extrēa q̃ relones orīgis vl saltē nō min'. Et si obūcias: q̃ iste nō sūt alteri' rōnis sic ille orīgis. h° nō ꝓcludit nisi q̃ nō distiguunt spē. i creaturis āt nō tm relones suppōnis ⁊ suppositōis sūt reales vbi extrēa differt specifice. sz etiā relones cōes sūt reales i extremis vbi extrēa dr̃nt numero. g̃ h sufficit distinctō real' nūerali) i extremis ad realitatē relonū cōium sic ad distictōez relonū orīgis q̃ q̃i specie differunt.

Quātum ad tertiā

ꝓditionē vr̃. q̃ ista relo ꝓsequit psonas ex nā rei sine oi ꝓpatōe p aliquā pōz extrisecam ꝓpantē. qꝫ. n. pr̃ gnāndo cōicat filio pfecte suā eēntiā. ió cōicat sibi eandē magnitudinē infinitā. sic dic August. d maxi'. li°. 3°. ca°. 3°. vl. io°. vl. 18°. Si dicas. inq̃t eoipo pr̃ maior ē filio. qꝫ pr̃ genuit. Cito rndebo imo ideo pr̃ nō est maior filio. qꝫ eq̃le genuit. nō vr̃ igit eē aliq̃ rō q̃re eq̃litas pr̃is ad filiū nō debeat poni relo realis. Consilr pōt dici de similitudine sic in creatur; est duplex similitudo scz eēntialis fm dr̃iaz specificā ⁊ accntalis fm aliquā qualitatē accntalem. licet p' neget in ꝓposito. qꝫ de' nō hz aliquā dr̃iam specificā. tamē qꝫ si illud qd est dr̃ia specifica in creatura esset tota eēntia indiuidui nihil min' eēt for' respectu idiuiduī. ideo nihil min' eēt respectus silitudinis tūc q̃ mō. Ideo vr̃ ibi ꝓprie posset ꝓcedi silitudo fm eēntiā nō inquātū quid sed inq̃tū ē act' ⁊ qua si for' qua psone sūt dens. ⁊ etiā silitudo fm attributa oia que sūt q̃si ꝓprietates hui' nāe. sic dicit Damas. ca°. 5°. nō nāz sed q̃ circa naturā sūt dicunt. ⁊ tūc sicut ex nā rei ē fūdamentū eq̃litatis ⁊ distinctio realis extrēoꝝ. ⁊ ista relo sine ope intellectus ita est de silitudie. De idēptitate etiā dici pōt q̃ ipa duplr accipit in diuinis. vna° eiusdē psone ad se. sicut pr̃ est idē sibi. alio° vnius psone ad aliā. sic pr̃ est idē filio ⁊ ecōuerso de p' idēptitate alias. de 2° pōt dici sicut de alijs q̃ est realis. quia ibi ē vera vnitas ex nā rei. ⁊ sufficiēs distinctō extrēoꝝ. nec vr̃ necessaria ꝓpatio inte' ad esse hui' idēptitatis. Et si idēptitas eiusdē suppositi ad se in creaturis sit relo rōnis tm q̃rtū ad fūdamentū nic nūq̃ est va ⁊ pfecta idēptitas nisi i deo tm. nā sortis ad se nō est pfecta idēptitas qꝫ rōnis tm. ⁊ ita oīs talis est ens fm qd. nec sortis ad platonē ē pfecta idēptitas qꝫ nō fundat in pfecta vnitate. h aūt pr̃is ad filiū idemptitas ē pfecta q̃rtū ad fundamētū: qꝫ pr̃is ad filiuz ē pfecta vnitas ⁊ pfecta realis idēptitas qꝫ realis distinctō ⁊ sufficiēs extremoꝝ.

Sed de eq̃litate sūt duo dubia. p̃mo mi vr̃ q̃ nō ē relo distincta ab idēptitate ⁊ silitudie. qꝫ sic dictū ē alias ifinitas nō ē spāle attributū. sz dic modō intrisecum cuilz attributi. ⁊ pari rōe magnū qd q̃si dic idisticte qd ifinitū dic distincte. g̃ magnitudo eēn' n distiguit ab eēn' nec ēt illa distictōe q̃ ē int̃ attributa. ⁊ p ꝓns eq̃litas sz illā magnitudiez nō distiguit ab idēptitate q̃ ē sz eēntiā. silit magnitu° sapie n distiguit a sapia i' distictōe q̃ ē int̃ attributa. g̃ eq̃litas sz magnitudiez sapie n distiguit a silitu' sz sapiaz. oīs āt magnitu° ē vl eēn' fm quā ꝓpe ē idēptitas l' attributi fm quā alic' ē li litu'. g̃ n' vr̃. ꝓpe eq̃litas ē in diuis distincta ab idēptitate ⁊ silitu'

Preterea. si etiā qdlz attributū hz suā magnitudiez ꝓpā sup quā vr̃ fūdari eq̃litas igr tot erit eq̃litates psonaꝝ q̃t sūt attributa. Ad p' pōt ꝓcedi q̃ sicut i creaturis pōt esse silitu° sine eq̃litate. sic remissum albū ē sile intenso albo. lz nō pfecte. nō āt ecōuerso pōt esse sine silitudie eq̃litas. ⁊ hoc i forma illa in q̃ aliq̃ nata sūt assiliari. ideo ꝓpando aliq̃ in for' fm quā nata est eē silitudo. eq̃litas vr̃ q̃i determiare silitudiez ⁊ fūdamē' silitudis. ita pōt ꝓcedi h. q̃ eq̃litas nō ita distiguit ab idēptitate ⁊ silitudie sic illa int̃ se. sz q̃ ipa dicat. pp̃riū modō fūdamēti vtriusq̃ illaꝝ duaꝝ relonū. ⁊ q̃i etiā modō ꝓpriū vtriusq̃ relonis. s. q̃ tā idēptitas q̃ silitudo sit pfecta. qꝫ si p impossi' pr̃ haberz dcl tatē maiorē ⁊ fili' minorē eēt aliq̃ idemptitas. sed qꝫ fūdamētū idēptitatis nō haberz eandē magnitudiez nō eēt idēptitas pfecta qꝫ nec cū eq̃litate. silr si p impossibile pr̃ hr̃et maiorē sciaz ⁊ fili' minorez essent aliq° siles. sz qꝫ deficēt modus ille fundamēti. s. magnitu° pfecta. ió nō eēt silitu° pfcā. Nūc āt magnitu° q̃ ē q̃i modus fūdam̃ti idēptitatis ⁊ silitudis fūdat eq̃litatē q̃ ē q̃si mod' silitudis ⁊ idēptitatis. qꝫ dicit vtranq̃ illaꝝ vt pfectā.

Ad 2'm pōt ꝓcedi. q̃ q̃t sūt pfectōes i deo simplr tot sūt etiā magnitudies ⁊ tot eq̃litates. sic tm ille oēs sūt simplr vna res. ita ⁊ eq̃litates fm eas sūt simplr vna res Ex h° pz quō mgr bn̄ assignat dī. io. eq̃litatem pfectā in trib' fm Aug. de fiō ad Petr. ca°. 2°. s. magnitudie ptāte ⁊ einitate. p magnitudiez qdē intelligit fūdamentū oīs eq̃litatis ad itra fm quācūq̃ pfectionē simplr in oibus attributis accipiēdo magnitudiez nō. p aliq̃ attributo distincto sz vt ē cōe magnitudi cuiusz attributi. ⁊ p ptātē notāt p' eē eq̃les ad obā extra. ⁊ h° sequit ad p'm. qꝫ eq̃litatē valoris i for' i se sequit eq̃litas vigoris i rōe acti ad extra. Et p einitatē notat eq̃litas eē i eis q̃i fm duratōez. Eq̃litas āt fz q̃ritatēdi secretā nō q̃rit ibi. q̃titatib' āt ꝓtinuis incātur q̃ sūt q̃ritas pmanēs ⁊ successiua cozrndēt ibi magnitu° ⁊ einitas. ptās āt siue pō n ē 3ª q̃ritas sed respect' magnitudinis ad extra vt p̃dictū ē statim.

Ad p̃mū ar'm dico. q̃ albū ⁊ albū oñt silia fz albedinē: ⁊ b ꝓut ly fz nōt suū dcīa' eē fūda'm

relonis similitudinis. dicunt etiã similitudie esse filia formalr. ita dico q̃ pater ⁊ filij sũt equales fm cẽntiam vt ly fm notat fundamẽtũ ꝓpriũ eqlitatis. qz iste relones cõmunes fundant sup aliq̃d quod est cõe ut est cõe. nihil aũt cõe vnũ est in plonis: nisi cẽntia vel eẽntiale. Et si obij cias tũc posset dici pr̃ fm eẽntiã. qz eẽntia est fundamentũ pr̃nitatis. qõ tñ nõ ꝓcedit. Istud arm̃ licet als fecerum ad ꝓbandũ q̃ relo oziginis nõ sit act̃ eẽntie. Tamẽ tenẽdo cõem viã põt assignari rõ q̃re fm cẽntiã dicit pr̃ eqlis filio. et nõ pater filij. qz licet cẽntia sit fundamẽtum vtriusq̃ nõ distinctũ in tribus nec per istã nec p illã. est tñ fundamẽtũ ꝓrimũ relonis cõis inquantũ vnũ in trib̃ nõ aũt inquantũ sic vnũ est fundamentũ relonis oziginis. Iz in se sit vna. cũ autem dico fm eẽntiã sũt eqles ibi essentia ut eẽntia nõ accipit nisi ꝓut est vna formaliter in trib̃. ꝛo dicit eqlis eẽ fm eẽntiam ꝓpter hoc q̃ eẽntia vt vna est ꝓrimũ fundamentũ istius relonis. nõ autẽ dicit fm deitatẽ esse pater: qz deitas vt vna nõ est rõ fundamẽti hui̇̃ ita q̃ vnitas sit relo fundãdi. sicut notaret si diceret fm deitatẽ est pr̃. Ad 2m arm̃ dico q̃ maior ꝓpõ ẽ falsa. imo vbi forma distinguit in mã ⁊ cũ mã: mã nõ est rõ ꝑncipalis hui̇̃ distinctõis. qz in q̃cunq̃ distinctõne illud ẽ rõ ꝑncipalis distinguẽdi qo est rõ ꝑncipalis cẽndi in illo cẽ. de hoc als in. q. de indiuiduatõe. Ad 3m ꝓcedit q̃ in pẽe sit alia eqlitas ad filiũ et alia ad spm̃ scm̃: sic si pr̃ genuisset spm̃ scm̃ eẽt in eo alia pr̃nitas ad filiũ ⁊ alia ad spm̃ scm̃. ⁊ de isto dicto generalr erit fmo in 3°. li°. vtrũ in vno relato ad plures sint ples relones. Ad 4m vi diffi cile arm̃ illis q̃ ponũt ꝑsona) cẽ relatiuas sic fuit argutũ ꝑ eos. di. 26. ꝑ opi. 3a. tñ tenẽdo cõem viã oz dicẽ q̃ ꝑus pullulãt in cẽntia relões oziginis q̃ cões. ⁊ iste p° pullulãtes distinguũt ⁊ ꝓstituũt ꝑsonas no aũt ille cões: qz sũt q̃si aduẽtitie ꝑsonis sicut ponit q̃ spira° actiua nullã ꝑsonã ꝓstituit. qz intelligit q̃si aduenire ꝑsoni ibi pullulãtia que pnt ꝑsonalr distinguere distinguũt ꝑsonalr ⁊ ꝓstituunt.

Ircadistinctionẽ. 32. q̃ro vtrũ pr̃ ⁊ filij diligant se spũ scõ. q̃ nõ. qz aut

diligẽ sumit eẽntialr aut notõnalr. Nõ eẽntialr. qz quodlibet cẽntiale incit formaliter cuilibet ꝑsone nõ p alterã. si notionalr. igr̃ pr̃ ⁊ filij spirãt spũ scõ. qõ ẽ falsũ. Probat idẽ 2°. q̃ nullus actus notõnalis est ꝓuersiu° in idẽ agẽs a q̃ est vel ꝓcedit pp distinctionẽ qua tal actus reqrit iter agẽs ⁊ terminũ. q̃ si iste actus est ꝓuersiu° ñ sũit notõnalr. P. si pr̃ ⁊ filij diligãt se spũ scõ. q̃ pr̃ diligit se spũ scõ. qz eodẽ videt pr̃ diligẽ se ⁊ filiũ. sed ꝓclo videt incõuenẽs. qz pr̃ diligit se in ꝑmo signo oziginis in q̃ spũs scũs nõ intelligit spirat̃. Preterea eodẽ diligunt se ⁊ creaturã. Iz spũs scũs nõ videt eẽ q̃ diligũt creaturã. qz tũc spũs scũs ex necessitate ꝓductõis sue ẽ amor. ita ex necessitate eẽt amor creaturarꝫ. ⁊ ita nõ cõio deus amaret creaturas. Lõtra. 6°. de tri. c. 5. vel. 15. Spũs scũs ẽ q̃ genit̃ a generante diligit genitorẽq̃ suum diligit.

Ecũdo queritur vtrꝫ pr̃ sit sapiẽs sapia genita. q̃ sic. pr̃ dicẽ verbo. fm

Aug. 7. de tri. c. 1. vel. 2. Iz fm Anf. mõ. 37. nihil aliud ẽ sũmo spũi dicẽ q̃ quasi cogitãdo intueri. igit pr̃ intuet vbo. et ita sapit vbo. Lõtra. Aug°. 7. de tri. c. 3. eo est quo sapit. qz idẽ est sape ⁊ cẽ. q̃ si saperet verbo esset etiam verbo.

Primã questionẽ mgr̃ reputat difficilẽ ⁊ dimittit eã insoluta. Aliq̃ negauerũt istã. ꝑpõez. pr̃

⁊ filius diligũt se spũ scõ. ⁊ dixerũt eaz ab Aug°. retractatã in sili ꝑmo retractationũ. c. 26. vbi retractat istã. pr̃ est sapiens sapia genita. cui ista videt assimilari. ⁊ iõ istã retractatã dicũt in illa. Lõtra. ⁊ iõ istã retractatã dicũt in illa. Lõtra. nõ solũ diuersas mãs retractandas Aug°. seozsũ retractat. sed etiã eandem mãz que in diuersis libzis ponit. que tñ mãz que in diuersis libzis ponit. quẽ tñ est retractanda. Aug°. pluries retractat qn. s. facit mentionẽ de illis libzis diuersis. q̃ multo magis istã retractaret seozsis. q̃ multo magis istã retractaret seozsum si esset retractanda. Item Aug. nõ retractat dicta aliozꝫ sanctozꝫ qui vi ꝓbatur istam concedere.

Alii dixerũt q̃ propositio est exponẽda. ita q̃ ly spũ scõ accipiat in rõne signi: ita q̃ pr̃ ⁊ filius diligãt se spũ scõ ut sig̃ dilectõis cõis. Lõtra. ita pt dici q̃ diligunt se creatura. qz creatura est signũ dilectõnis eozꝫ.

Alii dicunt q̃ diligunt se amore approꝑato spũi scõ. et iõ dicunt se diligẽ spũ scõ ꝑ approꝑatõez ñ ꝑ ꝓprietatẽ. Lõtra. igit ita eẽnt boni spũ. s. qz bonitas approꝑriat spũi scõ.

Aliter dicitur q̃ ab latiuus iste ꝓstruit in rõne effect̃ cãe formalis. qõ declarat ꝑmo sic. Iz nõ omnis res sit forma. tñ omẽ illud a quo aliq̃d denominat q̃tum ad hoc hz habitudinẽ forme. vt si dicat. iste est indut̃ indumento. iste ablatiu° indumẽto ꝓstruit i habitudinee cãe formalis licet nõ sit forma homis. Lõtingit aũt aliq̃d denominari ꝑ illud qõ ab ipo ꝓcedit nõ solum sicut agẽs ab actõe. sed etiã sicut termio actõnis qui est effect̃. qñ ipe effectus in intellectu actõnis includit. dicimus eni q̃ ignis est calefaciẽs calefactõne quãuis calefactio nõ sit calor q̃ est forma ignis. sed actio q̃ ab igne ꝓcedit. Et dicim̃ q̃ arboz est florens floribus: quãuis flores nõ sint forma arboris. sed q̃dam effect̃ ab ipa ꝓcedentes. fm hoc igit dicendũ: q̃ cũ diligere in diuinis duplr sumat. s. essentialiter ⁊ notionaliter. fm q̃ cẽntialiter sumit sic pr̃ ⁊ filij nõ diligũt se spũ scõ. sed eẽntia sua. Unde Aug. 15. de trini. c. 7. vel. 15. At vero inquit in illa trinitate q̃s audeat dicẽ patrẽ nec seipsum nec filiũ nec spm̃ scm̃ intelligẽ nisi ꝑ filiũ. vel diligẽ nisi ꝑ spm̃ scm̃. fm aũt q̃ notionaliter sumit sic diligẽ nihil aliud ẽ q̃ spirare amorẽ. sicut dicẽ est verbũ ꝓducere. ⁊ florere est flores ꝓducẽ. sicut igit arboz dicit florens florib̃. ita pr̃ dicitur dicens verbo vel filio se ⁊ creaturã. ⁊ pr̃ ⁊ filij dicũt diligẽtes se ⁊ nos spũ scõ vel amore ꝓcedente. Lõtra. edificare dicitur ꝑ ipoztat terminũ q̃ est edificiũ ñ tñ ꝓcedit q̃ edificatoz edificat edificio. ⁊ in ꝓposito etiã spirare distinctius ꝑ ipoztat spm̃ scm̃ q̃ diligẽ ⁊ tñ nõ ꝓcedit q̃ pr̃ et filij spirẽt spũ scõ. Itẽ si talis ꝑdicatõ ꝓcederet nõ tñ ut est ꝓuersiua sup agens qz nõ ꝓcederet de igne dici aliq̃d qõ terminaret ad ipm̃ ignẽ aliq̃ ꝓducto a se.

Preterea. in ꝓstructõe trãsitiua nunq̃ effectus ut effect̃ ꝓstruit cũ ablatio. diligẽ aũt ẽ vbũ trãsitiuũ vñ arm̃ cui initiũ nõ est ad ꝓpositũ: Iz ad oppositũ. florẽ eni est vbũ neutrũ ⁊ nõ significat formaliter ꝓductõz alicui̇̃. Omẽ q̃ppe verbũ neutrũ vnũ ⁊ idẽ significat cũ noie adiectio si eẽt nomẽ ꝑpositũ. nisi q̃ nomẽ idẽ significat ꝑ modũ hitus ⁊ q̃etis. verbuz aũt q̃si significat i fieri. sic idẽ significat calidũ eẽ q̃si in q̃ete ⁊ calẽ q̃si i fieri. ⁊ sic tale nomẽ denoiatiuũ posset dici ꝏ aliq̃ cũ ablatiuo denotãte illud a q̃ sbm̃ denoiat̃ tali denomiatõne. ita vbũ neutrũ posset ꝓstrui cũ ablatio in eadẽ hitudie forme denoiantis. ita eni ignis calet caloze sic est calidus caloze. ⁊ vtrũq̃ est in rõne forme a q̃ est ista denoiatio ꝑ modũ q̃etis in vno. ⁊ ꝑ modũ fieri in altero. ista aũt forma in aliq̃ aliq̃ñ ẽ iherẽs vt qualitas. aliq̃ñ se hz ꝑ modũ forme ab extra denoiantis. sic est de genẽ hitus vel ad modũ illi̇̃. ⁊ vtroq̃ mõ pt fieri denoiatio. Et licet aliq̃d denomiat nõ tantũ a

Universidad de Deusto Biblioteca

forma sed ab aliquo extrinseco qñqz .ita denoiatiuũ possz dici de eo cũ illo extri seco ablatie sũpto. ⁊ hꝰ siue illò de noia tiuũ significet noiali siue verbalr. Sic eni possz dici iste ē ornatꝰ vestimẽto ꝓut ornatꝰ significat aliq̃d de genẽ hitus. ita possz dici iste niter vestimẽto l' aliq̃ alio vbo neutro qò significaret idē cũ isto de noiatio. s. cē ornatũ. ⁊ ita ē i ꝓposito. qz arborē florere ñ significat formalr arbo rē ꝓducē florē. si eni ponat vbũ actiuũ qò sic significet puta florificare si cēt in vsu hec cēt falsa arbor florificat florib' hec aũt vera arbor floret florib'. qz per istò vbũ neutrũ significat q̃d denoians sm q̃si p modũ hit'. qz lz ñ sit ꝓpe hit' in inaiatis. qz ꝓpe hit' ē tm̃ i aiatis. pñt tm̃ denoiari ab aliq̃ adiacēte qò inq̃ntũ ē aliq̃ mò ornamẽtũ: vl' tegumẽtũ eorũ pt reduci ad gen' hitus. ⁊ tũc sic diceret arbor ē florida florib': ⁊ ablatiu' ꝓstruret i rōe illꝰ a q̃ sm denoiat fm talē de noiationē. ita ēt ꝓstruit ly florib' cuz hꝰ vbo florere. exm igit est ad oppositũ lo quēdo de verbo actiuo: ⁊ nihil ad ꝓpo sitũ. vt verũ est de verbo neutro.

Ad istam questõez

soluendã. qz illa q̃ sũt i itellectu sũt ma nifestiora. pº rndendũ ē ad 2am qõnem.

Et pº videam' ò itellectu nr̃o. ibi eniz mēoria gignit noticiã actualē q̃ ad mēo riã hz duplicē hitudinē vel relõez. vz ge niti ad gignēs. ⁊ hec ē de 2º mõ relatioꝝ ⁊ mutua. ⁊ alia ē declarat ad declaratũ ⁊ hec tertij mõi ⁊ nõ mutua. sic aũt no ticia geita declarat formalr obm latēs i mēoria: ita illò qò ꝓducit noticiã actu alē ⁊ dat illi istã vi declarādi pt dici de clarare ista noticia q̃si effectie. Si. n. alq̃s ꝓducat speculũ ⁊ i eo imagines relu cētes. hꝰ speculũ formalr declarat illa re lucētia. ⁊ tm̃ illò ꝓducēs speculũ effectie declarat. Et istò magl apparet si actꝰ aie q̃ ñ sũt vere factōes significarēt p verba neutra nõ actia. nũc aũt significant per verba actia pp illã hitudinẽ quã habēt ad obam i q̃ trãseũt q̃si i terminũ lz nihil causet i illis obiectis. tũc eni si eēnt neu tra significarēt formalr illã realitatē a q̃ iponunt ineē sbo. ⁊ tũc posset alia vba actia iponi ab eisdē formis q̃ signicarēt ꝓductõz taliũ. ⁊ tũc noticia geita formalr cēt declaratia obi. lz ꝓducēs diceret effe ctiue cāre formã. sic alꝰ dictũ ē q̃ silitu do pt eē illò i q̃ fundat relo actiui ⁊ pas siui. ita q̃ sic assimilās est dās silitudiez ita tũc declarās actiue sumptũ cēt effici ens ipaz declaratõz formalē in ipo actu aie siue i sbo illꝰ actꝰ. Ad ꝓpositũ ver bũ dinũ a pie exp̃mit. ⁊ hec expssio ē re latio originis. huic eni expsso cõicat ex vi ꝓductõis sue noticia ifinita q̃ ex hꝰ ē ō claratia oīs declarabilis. hz igit reloem realē ad exp̃mentē a q̃ gignit. lz aliã. s. de clarātis hz ñ tm̃ ad ipm. sed qz ē ifinitũ hz respectũ declaratiui ad se ⁊ ad ipm: ⁊ ad oia alia. ⁊ ista est tm̃ relo rōnis: qz nõ tm̃ ē ad creaturã sed ad seipm. Et si nulla relo real' ē ipi' ad creaturã ex dis. 30. multo magl igit ñ eiusdē ad se ē relo real'. lz istò declarare ꝓpetit formalr ver bo. ꝓducēti aũt ꝓpetit ꝓncipiatie sic in nobis ꝓpetebat mēorie effectie. ⁊ tũc ver bũ formalr declarat oē declarabile. pat aũt vbo declarat ñ formalr lz ꝓncipiati ue. inq̃m sibi cõicat noticiã actualē ifini tã q̃ vbũ actualr declarat. Applicando igit istã realitatē ad illò vocabulũ qò ē dicē. dico q̃ dicē vnoº essentialr accipit ut p Anſ. mon. 12. c. ⁊ sic nõ loqt Aug. qz fm ipm pr ⁊ filꝰ ⁊ spũs scũs sũt vnũ dicēs. ⁊ q̃libet psõa formalr dicit. ⁊ nul la dicē alia ablatie. Alioº accipit psona liter ⁊ sic denotat significare illã relo ez originis q̃ ē gignētis ad genitũ. ⁊ hꝰ mõ solꝰ pr dic. nõ q̃dē vbo lz vbũ. ⁊ hꝰ mõ loquit Ric. 6º. de tri. c. xi. q̃ solꝰ pr dicit

Alio mõ pt significare istã hitudinez rōnis q̃ ē declarare. ⁊ hꝰ ꝓut declarare ꝓuenit alicui formalr. ⁊ sic vbũ dicē oia declarabilia ⁊ seipm seipo formalr. ⁊ ē

hoc loquit Aug. 7. de tri. c. 3. vel. 16. Si ni hꝰ vbũ qò nos ꝓferim' tpale ⁊ trã sitoriũ ⁊ seipm oñt ⁊ illud ò q̃ loq̃mur ꝓro magl vbũ dei p qò facta sũt oia nē. ⁊ sic est cēntiale ⁊ approbat vni psõe. nã q̃libet psona declarat sua itelligētia q̃ in ipa est. appropriat tm̃ filio vt patebit ex dubitatoe sequēte. 4eo significare pt istã eandē hitudinē declarātis ꝓut ꝓue nit alicui ñ formalr lz ꝓncipiatiue. ⁊ hꝰ mõ dī de pie q̃ dicit vbo. ⁊ isto mõ loq̃ tur Aug. 7. de tri. c. i. vel. 2. q̃ pr dic ver bo. hꝰ ēt mõ loquit Aug. 15. de tri. c. 14 vel. 35. q̃ pr seipm dicēs genuit filiũ sibi equalē p oia. vbi accipit dicē ꝓ ꝓncipia tiue declarare. lz nõ addat ibi illud ꝓnci piatiuũ q̃ pr dicit. ⁊ sic ꝓncipale signifi catũ cē cēntiale cõnotat tm̃ notõnale ut supra dictũ est de dono. In q̃ igit ha bitudine ꝓstruit. dico q̃ si dicē sic sũptũ ēt idē q̃ cāre denotaret hīc rōnez ꝓnci pũ actiui sb auctoritatiui. sed qz nõ sũt idē. iõ dico q̃ denotat hīc rōnez forma lē ꝓncipij subauctoritatiui. ⁊ in hitudie talis ꝓncipij ꝓstruit. Sz tũc ibi ē vnũ dubiũ. vtrũ declarare formalr oē decla rabile sit ꝓpriũ vbi. Dicũt aliq̃ q̃ sic. qz ex vi ꝓcessionis sue hꝰ sibi ꝓpetit. lz de hoc dictũ est supra di. 27. q. 3a. Et ge nralr cũ istud vbũ declarare dicit relo nom rōnis: ⁊ nulla talis est ꝓpria alicui psone. nec includit in ꝓprio alicuꝰ sic ꝓ batũ est di. 18. de dono. hoc manifestat nõ est ꝓpriũ vbo nec includit in eius ꝓ prio. lz ñ est ei appropriatũ ꝓ eo q̃ ver bũ ex vi ꝓductõis sue hz noticiã actu alē sibi cõicatã. pr aũt lz hēat eandē no ticiã tm̃ ex ea vi q̃ ꝓducit ē mēoria ⁊ nõ ꝓducit inquantũ actualis noticia. No ticie eni actuali vñ actualis ꝓuenit dela rare. ⁊ iõ declarare magis ꝓuenit cũ ꝓ prio filij q̃ cũ ꝓprio aliaꝝ psonaruz. ⁊ ita magis sibi appropriat. vere tm̃ est in oi alia psona. qz q̃libet hz actualē decla rationē inq̃tum ē actualis noticia ⁊ eq̃ declaratiua realiter sicut est illa noticia actualis que est verbũ. declarat igit for maliter per omia seipo. ⁊ spũs scũs oia seipo declarat. declarāt etiã pater ⁊ filꝰ spũ scõ principiatiue. licet isti modi acci piendi declarare formalr ⁊ principiatie non sint ita vsitati sicut illi quibus ver bum dicitur declarare formaliter ⁊ pa ter principiatiue verbo. ⁊ ratio maioeis visitationis istorum verborum est pro pter appropriationem nomine actualis ad verbum.

Ad secundam que

stionē ꝓcedo negatiuã ꝓtem questõnis ꝓpter rōnem Aug. 7. de tri. c. 4. cuius declaratio est ista. Actus essentialis nõ pōt esse alicuius suppositi mediāte aliq̃ principio ut quo nisi illud sit tali psone principiũ eēndi formale. vt pater sapit sapia ingenita. vel sit ꝓncipiũ sibi eēndi ꝓncipiatiuũ. qũo mgr ꝓcedit q̃ filius sa pit sapia ingenita a qua hz q̃ sapiat. vl' sit principiũ subauctoritatiuũ respectu talis actus qũo ꝓcedit q̃ pater creat ver bo. sed filius siue sapia genita nõ est pr̃i ꝓncipiũ eēndi formale nec principiatm̃ nec principiũ actiuũ subauctoritatiuũ respectu actus eēntialis qz nõ producit istũ actum in se sed cõicat sibi a patre ⁊ principiũ actiuũ subauctoritatm̃ habz rōnem ꝓducētis actus respectu cuius dicit principiũ tale. quomõ concedit q̃ pater creat verbo. sapere aũt est actus es sentialis. q̃ pater nõ sapit sapia genita. concedit autē mgr ⁊ bene q̃ pater est sa piens sapia ingenita sicut formali princi pio. filius autē sapit sapia ingenita sicut principio principiatiuo.

Ad argumẽtum in

oppositum dico q̃ Ansel. accipit ibi di cere mere essentialiter. s. ꝓ actualiter in telligere sicut expresse vult. c. eodez. vbi vult q̃ sunt vnus dicēs. sicut sunt vnus intelligens. ⁊ licet quilibet dicat etiam quēlibet. tamē sunt vnus in rōne dicētis

Universidad de Deusto Biblioteca

dicti sicut sūt vnus intelligēs ⁊ vnū intellectū. ⁊ iste modus ē valde extēsiuus huius nois quod ē dicere. qz nec significat illā relonem origis nec ꝓnotat eā. sic nec intelligere vel sapere. ⁊ hº mō nō dicit Augus. q pf dic. t vbo. Sed quō ꝓcedit q spūsanctus dic vbo. Rndeo sicut intelligit vbo. sz nō p exprimere nec p declarare nisi accipiat formalit. quia spūsanctꝰ formaliter declarat oē declarabile. nō aūt p declarare ꝑncipiatie nisi forte respectu creature. qz loquendo ō manifestatōe creature illā efficit tota trinitas. ⁊ qz absolute sup manifestatōnez formalē vbi nō ꝓpando ad creaturā. spiritusscūs nō hz aliquā rōez ꝑncipij. qz ñ dat vbo illud q̄ formalit vbū ē manifestatm. iō nō vr aliqº ꝓcedēdū. nec Ans. dic. q. s. s. dic vbo lz videat oia i vbo. ita etiā q̄lz beatꝰ videt oia i vbo ⁊ q̄libet pª vidz i q̄libz fm Aug. 15. ō tri. c. 14ª. sz dicere vbo vr ipoztare aliquā auctē dicēti vbo respcū vbi inq̄tū ē declaratm forlit

Ad aliā questionez

de spūscō. pcedēdū ē eodē mō q̄ in pcedēti. q. pcessū ē ⁊ pº ō volūtate nra vbi dico q amoz i nobis vt pducꝰ hz ad volūtatē vt pducentē relonē scōi mōi. ⁊ iª fōte ē mutua. hz etiā aliā relonē ad obm̄ pinentē ad 3ᵐ modū relatioꝛ. ⁊ illa nō ē mutua. qz sic scia referr ad scibile ⁊ ñ eꝯ. ita amoz ad amabile ⁊ nō eꝯ. ⁊ sic amō hz formalit habitudinē aliquā ad obm̄ ita illud qō pducit amozē posset denoiari ab illa habitudie si esset verbū impositū hoc significās actiue. Ita dico in diuis q spūsanctus ex vi pductōis sue nō quidē ppie. sed appropriate ē amoz omis amati necessario. ⁊ iō habz aliquā relationē rōnis formalit ad sic amatuz. pducens aūt ipm pōt denomiari ab eadem hitudie quasi ꝑncipiatiue. ⁊ ista hitudo vt ꝑncipiatiue denomians impoztatur p hoc vbum diligere quādo dicit pater ⁊ filiꝰ diligere se spūsancto: hº q̄ pe est pfem ⁊ filiū pducere amozē qui ē patris ⁊ filij sicut patrez dicere se verbo est pducere verbum quod est declarans ipm patrem.

Ad primum dico

q nec mere eēntialiter nec mere notōnaliter tenet sed cōnotat notōnē. s. pductōnem spūsci. ⁊ significat illā hitudinē cōsequentē spm̄scm̄ ad amatū nō q̄dē formaliter sz ꝑncipiatie. ⁊ rōne istꝰ habitudinis ꝑntis eēntiale ē quātū ad terminū illius hitudinis. quia terminus ille non tm̄ est spūsanctꝰ sed etiā oīne necessario amabile. ⁊ quo ad illud fit cōuersio. nō aūt quo ad notōale cōnotatu. Per h patet ad 2ᵐ ⁊ istud posset manifestari in exēplo de dicere. qz eo mō q̄ ꝓcedit prez dicere vbo dicere ñ ē mere eēntiale neqz mere notōale. sed ꝓnotat notōale. s. significationē ⁊ ipoztat i genito hitudinem declaratiui q̄ est ad oē ōclarabile. sile buꝰ lz nō ita pfecte pōt hri in hoc qō ē mitti qō ꝓnotat in diuis pcessionē lz significz ꝑncipaliter effectū tpalē. ⁊ q̄tū ad illud qō significat tota trinitas opaf effectum illū. sed q̄tū ad notionē illā nō respic totā trinitatē in ratōne ꝑncipij. filiꝰ. n. pōt mitti a spūscō lz nō sit a spūscō. Ad 3ᵐ lz posset fieri vis in ista ppōe q ly se posset cōstrui trāsitiue vl reciproce. de q duplici ꝓstructōne habet ab illo Petro helie sup Priscianū de cōstructōne ⁊ patet in illo sophismate. isti pugnāt vt vincant se. ⁊ videtur fm aliquos magis cōcedenda ppositio put se construitur trāsitiue q̄ reciproce. pro eo q spiritussanctus scōm eos spiratur a patre ⁊ filio voluntate cōcordi. inquātum scz pater impendit amozem filio ⁊ filius repēdit fm Richardum de trini. tamē dicendo consequēter his que dicta sunt. di. 12ª. ō ista materia q pater ⁊ filius spirant formaliter voluntate inquantū vna est: nō autē ipa relatio concordie patris ad filiuz. ⁊ ecōuerso est formalis ratio spirandi.

quia non videtur inquantū pater et filius inquantū hūt respectū oziginis ad spm̄ scm̄ habeāt mutuā relonez ad inuicem. tūc eni nō haberēt tm̄ mutuā relonem oziginis pr̄nitatis ⁊ filiatōnis. hoc inquā dicendo q licet hūtes vnā volūtatē ꝓcordet in ea formalr tm̄ ꝓcordia ñ est per se rō sed volūtas vna. ⁊ q fecunditas plena sit ita in vna sicut in duabꝰ iō tm̄ duo spirant. quia ꝑintelligit illa fecunditas vna esse in duobus anteq̄ habeat terminū. Pōt tamē ꝓcedi ꝑna. q̄ cadē est veritas accipiēdo ly se sic vel sic. ⁊ tunc cōcedo ꝑns q pater se diligit spū sancto. ⁊ cum dicit diligit se in ꝑmo signo oziginis ꝓcedo. sz tūc diligit se voluntate vt in ipo ē formalr. spirādo aūt spm̄ scm̄ qui necessario est amoz eiꝰ diligit se spū scō quasi ꝑncipiatiue quō etiā diligit filiū spū scō. Ad vltimū dico q nō oportet ꝓcedē pfem ⁊ filiū diligē creaturā spū scō sicut diligūt se spū scō. quia iste modus diligēdi vt sumit ꝑncipiatiue videt esse ꝑmo illius termi dilectōnis cuiꝰ ipa dilectio est formalr ex hº q est ꝑncipiata. sic eni diligē obiectū est ꝑncipiare amozē qui vt ꝑncipiatꝰ est formaliter illiꝰ obiecti. spūs aūt scūs ex vi ꝑncipiatōnis sue neqz ꝑmo neqz ꝓcomitant est amoz creature. qz creatura tantū ꝓtingēter amat a deo. lz aūt ex vi pductōnis sue ꝑmo sit amoz eēntie. tm̄ cōmitant pt dici amoz filij qz ille psone sit in nā ꝑmo amata ex necitate illiꝰ nature. ⁊ ita posset ꝓcedi q pr̄ non diligit creaturā spū scō eo mō quo filiū. qz nō pducit amozē q̄ ex vi pductōis sue sit amoz creature. imo ꝓpleta pductōe necessaria illiꝰ amozis adhuc est ꝓtingenª ut iste amoz sit creature. ⁊ hº ē i ptate ñ tm̄ pducētis hūc amozē: sz ēt istiꝰ amoris pducti. qz ita ꝓtingēt amat spūs scūs creaturā sic pr̄ ⁊ filius.

Ꝓca distinctionē. 33. quero sine argumētis.

tis. Primo vtrū ppietas sit idē cū persona. Et 2º sine argumētis. vtrū ppietas sit idem cum essentia.

Ꝓca distinctionē. 34. sine argumētis. An psona sit idem cū eēntia.

Circa istas tres qōnes nō oportz immorari. qz eaꝝ solutō patet ex dictis alibi dis. 2. q. illa. vtrum cū vnitate eēntie stet pluralitas psonarum vbi ostensū est qualr ppietas personalis nō est idez formalr cū eēntia di. etiā. 26. cōtra ꝓpositiū ostensū est q̄liter ppietas nō est idem formalr cū persona. Illud etiā qō dictū est de nō idēptitate formali ppietatis cū eēntia ꝓcludit q psona nō est idē ꝑmo formalr cuz eēntia. Et q aliq̄ distinguunt inter oia ista q tm̄ differāt rōne. ꝓbatū est di. 2ª. ⁊ di. 8. in ꝑsimili de attributis. ⁊ di. 13. de distᵒᶜ emanationū i diuinis. ⁊ alꝯ ⁊ tm̄ cū hoc q istud nō est idem formalr li stat q vere ⁊ simplr sit idē sibi. imo hº est necessariū pp pfectā simplicitatē diuinā q̄ sequit ex pfecta infinitate illiꝰ essentie pp quā simplicitatē ⁊ infinitatem nō pt illa eēntia in aliq̄ cū aliq̄ realitate in codē: nisi illa realitas sit pfecte eadem sibi. ⁊ istud dictū est ꝓfirmatū per cōe dictū antiq̄ꝝ q̄ ꝓcesserūt multas ꝑdicatōnes eē veras in diuinis per idēptitatē ñ formalr. qō nō videt itelligibile nisi per hoc q ꝑdicatū erat vere idē cū subiecto ⁊ ex hº erat ppō affirmatia vera p idēptitatē. ⁊ tm̄ ꝑdicatū nō erat idē formalr cū subō. ⁊ pp hº ñ erat ibi ꝑdicatio formalis. Et q sit distinº idēptitatis formalr ab idēptitate simplr tactū ē di. 8. q. ō attributis. ⁊ alꝯ frequent: ⁊ iō nūc trāseo.

Ꝓca distinctionē. 35. q̄ro vtrū in deo sint relōes eēne ad oia scibilia ut quidditatiue cognita. Qz sic Augº. 83.

questionū. q. 46. Idee sūt forme eterne
⁊ incōmutabiles i mēte dīna. ⁊ ñ absoˡ.
g respectie. ⁊ nō nisi ad alia a se vt qddi
tatiue cognita. ḡre distinguunt fm disti
ctionē istoꝝ. Itē Aluīc. 8. metha. c. 7°.
pcedit in deo eē relatōz dei vt intelligen
tis ad formas intellectas. Itē deus no
uit distincte alia a se. g p aliqs distictas
rōnes cognoscēdi. ⁊ ille nō pnt eē absoˡ.
g relatiue. D. fm Aug. 5. sup Gen. c. 7
oia in deo sūt vita. ⁊ idē videt dicē sup
Io. oia in ipo vita erāt. nō vita eīna cre
ata sed creatrix. hoc nō est verū loquen
do de ipis obiectis formalr in se. igit de
ipis rōnibus formalib' qbus cognoscū
tur. Cōtra. igit ille relones eēnt reales
qō est ꝯ dictū i di. 30. pbō pntie. qz de'
pus itelligit alia a se q intelligat se intel
ligere illa. qz act' reflex' psuppoit actū
rectū. g ille relones q eēnt in deo ad alia
eēnt in deo ex nā rei. ⁊ nō p actū itellect'
psiderātis illā intellectionē. sed qō ē ibi
ex nā rei. ⁊ nō in obiecto vt cognitū est.
est reale. Preēea. q rōne eēnt relones
eterne in deo ad oia cognita pari rōne ⁊
ad oia volita vt volita. ⁊ tūc ille relones
eēnt reales. qz pus vult alia eē q intelli
gat se velle illa. ⁊ ita relo volūtatis eius
ad alia erit realis. qz ñ in aliq ut cog^m ē.

Supposito q deus

sit intelligēs ex di. 2. ⁊ q eēntia sua sit p'
mū obiectū in rōne sui ex qōne de subō
p' theoˡ. ⁊ q intellect' su' sit oiuz intelli
gibiliū nō qdē po^a sz actu ⁊ sil' ex di. 2. ⁊
hoc distincte. qz impfectōnis ē in intelli
gēte pfuse intelligē. Circa istā qōnez
notandū est q ad intellectōz alicui' tria
vident pcurrē. vz obiectū cognoscibile.
intellect' ipe. ⁊ rō cognoscēdi. In intelle
ctu aūt vt po^a est nō oz ponē distinctōz
ad hoc vt distincte itelligat. qz etiā intel
lectus nr vt videt oīno indistinct' fz rō
nem po^a pt plura itelligē. igit si est disti
ctio. q rat in obiecto vel rōne cognoscen
di obiectū vel in ipa intellectōne. ponūt
igit relones esse eternas in deo ad alia a
se cognita simplici itelligētia. ⁊ q iste re
latōnes sint in eēntia ut est rō cognoscē
di. pp hoc q nihil est rō cognoscēdi pla
nisi ut illa rō appropat aliq mō illis pli
bus obiectis cognitis. Qō et pfirmat
p hoc q cognitio fit p sile. g oz rōnez co
gnoscendi hīe aliqua rōnez ppriā sibitu
dinis ad ipm obiectū cognitū. pp igitur
istā determinationē ⁊ istā assimilatōez
rōnis cognoscēdi ad obiectū ponūt relo
nes eterne tāq rōnes determinātes eēn
tiam ut rō intelligēdi ⁊ qbus ipa eēntia
sit distincte silis obiectis cognitis.

Aliter ponitur

q iste relationes sūt in eēntia dīna ut est ob^m cognitū. in
telligit enī ipa oīno p^a intellectōe vt pe
nitus indistincta. sz ad h° ut postea crea
tura intelligat intellect' compat ipam p
mo cognitā ad creaturā sb rōe imitabi
lis. ⁊ tūc itelligēdo eēntiā ut imitabilem
itelligit creaturā p illō obiectū pmū sic
sub tali relone rōnis psideratū. Et dif
fert h opi. a p^a sic isti modi dicēdi qruz
vn' ponēt spēm eandē eē rōnem cogno
scēdi pn^m ⁊ pclonez. nō tū nisi ut sub di
stinctis relonib' rōnis corrndēnb' istis
cognitis sb ppriis rōib' alī' dicēt ipsuz
pn^m sic cognitū eē rōez cognoscēdi pclo
nē: ⁊ hoc nō vt pn^m absolute intellectū.
sz in ppatōne siue in relone ad pclonez.

Cōtra conclusionē

in q pcordāt iste opi. s. q iste relones rōis
sūt necio ponēde in deo distincte fm rō
nem ad hoc ut intelligant creature disti
cte in deo in rōe oboꝝ. Arguit p' sic
iste rōnes sūt cognoscibiles ad itellectu
dīno. q ro q rōne cognoscēdi. si alis rōi'
bus determinātib' eēntiā ut est rō vel
determinātib' essentiā pmū obiectū re
spectu oboꝝ scōoꝝ. pcedit in ifinitū. qz
itez ad istas alias rōnes itelligēdi prece
dēt alie. ⁊ sic nūq iste alie rōnes sūt itel
ligibiles a deo. qz oportebit ipm aū ip'

sas itellectas itelligē alias infinities infi'
nitas. g oz dare q iste rōnes pnt itelligi
a deo p eēntiā vnde eē est: vt nude accep
tā siue vt p rōnez siue vt iste cognoscan
tur p ipam ut p p^m ob^m cog^m absolute.
⁊ q rōne ista poterūt cognosci p eēntiaz
vn eēntia nude pari rōne ⁊ ipa obiecta
scdaria alia. qz vident iste rōnes habē
rōnes distinctoꝝ oboꝝ sic ⁊ alia. Sz
dices q iste rōnes cognoscunt ab intelle
ctu dīno per ipa obiecta ad que sūt: ita
q eēntia sub rōnibus istis est rō cogno'
scendi obiecta alia ⁊ alia. ⁊ illa cognita
simul cū eēntia sub diuersis rōnibus sūt
rō cognoscendi istas rōes sicut extrema
relonis vident eē rō cognoscēdi relonez
Hoc videt vilificare itellectū dīnum
qz tūc esset passiu' respectu alioꝝ oboꝝ
cognitoꝝ per istas rōnes per q actu abit
ad cognitionē istarū rationū. Prete'
rea 2°. cuiuscūqz obiecti ratio aliqua co
gnoscendi determinate potest eē aliqd li
mitatū ad illud. eiusdē potest eē aliqd il
limitatū ad illud ⁊ ad aliud. sed si essen
tia esset limitata respectu alicuius vn'
determinati cognoscibilis ipa esset de'
terminate rō cognoscendi illud absqz oi
respectu rei ⁊ rōnis. igit si ipa sit illimi'
tata rō respectu pluriū cognoscibilium
pōt eē ex se ratio cognoscēdi quodcūqz
illoꝝ. ⁊ omia illa sine omni relone rei ⁊
rōnis. pbatio maiozis. illimitatio ñ au
fert ab aliquo aliquā perfectionē. sz stā
te pfectōne que erat ad aliquid q si poit
similē pfectionē ad aliud. ⁊ ideo sic dic
tum fuit dis. 7. ⁊ dis. 28. indeterminatū
et illimitatōne. s. qō est indeterminatū
ad plura positia ex seipo ē determiatū
ad quodlibet illoꝝ determiatōne repu
gnāte indeimiatōni ad ꝯdictozia. pbō
miozis eēntia ponit ppa rō cognoscen
di seipam: ⁊ hoc siue ut obiectū primū.
siue ut rō cognoscendi obiectū. ⁊ istō cō
petit eēntie mere sub rōne absoluta sine
omni respectu rei. qz respectus realis ñ
est in eadē psona ad se sine oi etiā respe
ctu rōnis. pbo. qz ista intellectō non est
collatiua vel ppatiua nec negociatiua.
igit per eaz nulla relatō rōnis cāt i aliq.
Preterea 3°. vni' opatōnis opz dare
vnū pncipium q per se vnū ⁊ obiectum
per se vnū. ⁊ hoc maxime in simplr p^a
opatione qualis est intellectio diuina:
relatio aūt ratōis ⁊ ens reale nihil vnū
per se faciunt. qz nō pnt etiam habere p
se vnitatē scōi modi per se q mioz est q
eēntialis vnitas. nō. n. pōt relo ratōnis
psequi rem ex nā rei. ⁊ ideo nō pōt esse
passio eius. g eēntia siue vt obiectū siue
vt rō intelligendi. ⁊ illa relo rōis nō sūt
vnū per se obiectū nec vna rō intelligēdi
g oz dare altez pcise in rōe pmi obiecti
vl vt rōe q precise. nō autē illā relatōnez
rōnis. qz ipa nō est p^m obiectū cognitū
quo cognito cognoscatur aliquid aliud
ad qō est ille respect'. nec est et rō q inte'
dīn' hēat intellectōz h' obiecti. s. lapidis
qz intelligē lapidē est pfectio simplr: ita
q itellellect' dīnus nō eēt oīno pfectus
si nō intelligēt lapidē. nulla aūt relo vl
eē rō inherētie alicui' pfectōnis simplr.
g oz dare pcise eēntiā que subest isti rela
tōni tāq pmū obiectū q cognito cogno
scat lapis. vel tanq rōnez formalē intel'
ligendi lapidē. Et ex hoc vltra osten
ditur q frustra ponit talis relo determi
nans ipam essentiā. nam ipa sub respe'
ctu rōnis est formalr infinita. quia intel
lectus qūocunqz comparet essentiā. et p
hoc causet in ea relationē rōnis nō com
parat eā nisi ut ē formalr infinita. ⁊ ita
ut est sub tali relatōne formalr est infini
ta. ⁊ per pns ita indeterminata ut est sub
illa rōne sicut fm se. ⁊ ita ut est sub pri
ma rōe pt fūdare aliā pp sui finitatē sic
fm se pt. igit p relōem rōnis ñ deimiat.

Contra opinionez

primā specialiter videtur sequi q iste re
lationes erunt reales. quia ratio intelli
gendi vt est ratio precedit naturaliter in
tellectionem. ⁊ per pns quo ad nihil qō

Universidad de Deusto Biblioteca

est eius vt ē ratio intelligēdi causat p in tellectionē nec sequit intellectōez. Si igr sb relone ratois ē ratio intelligēdi lapidem illa relo nō pducit in eēn intellectōe lapidis. qz pcedit nāliē illā intellectōem g alia pduceret. sz istā nō pcedit nisi illa q est eēn vt eēn. hac aūt nō pducit qō pcedit ab eis vbi minus vr de psoni oi uinis z de pncipūs pducēdi eas. igit ista relo erit in essētia vt est rō z nō p aliquā actionē intellect. Preterea. fm aliqs istoz ad distinctōez realē in pncipiatis: suffic distinctō ratois in pncipūs. g ista distinctō rois vt ē rō intelligēdi. a. z. b. sufficiēs ē ad distinctōez realē ipius. a. z b. Preterea. res extra imediate itelligent qz tota distinctō q ponit intra pcedit intellectionē. nihl igr intra terminat intellectionem qi obiectū scōariū.

Contra secundam

positōnē spāliē sic. ois relo rois q ē i obiecto ex h° q ppat p intellectū ad aliō ē in eo pcise vt ē ens diminutū hns esse in intellectu. vt cognitū i cogscente. z possz esse i eo si p impossi illud nō hret eē essentie oū tn hret sili mō esse i intellectu ppante. igit iste relones erūt i eēn diuia pcise vt hz esse diminutū i intellcū ppāte essentiā ad creaturā z nō vt eēn ē aliquid in se. z vltra essent i eēn si p ipossibile illa essentia nō essz oū tn ab aliq intellectu intelligēte ppareť ad eosdē termi nos. z vltra si p impossi eēnt duo oū essent i intellectu h° dei ppante istū ocum ad creaturas z nō in isto deo i se Preterea. de pus nāliē est imitabil a ctea tuā q ppareť vt imitabilis. qz. n. ē imitabilis ideo ve ppat vt imitabilis a creatura vt vr z nō ecōuerso. igr aū istā ppationem factā p intellectū eēn vt imitabilis est i essentia imitabilitas. sz fm aliqs istius vie relo aptitudialis est eadē cū actuali ppter aliquā idemptitatē i deo dicūt ñ esse aliā relonē nouā z antiquā. nec etiā aliā creatiui z creantis. g iste relones i essentia vt obiecto ppato nō erūt p° ad extra. sz erūt alie pozes z reales vt vr. qz aū oēz actū inte° ppantis. Preterea. etsi eēntia vt cognita sit rō deueniēdi in noticiā lapidis tn vr postea: q inte° dinus possit cogscere lapidem in se. z nō pcise p h° q ppat eēntiā suā ad lapidem. quia sic sine tali ppatōe alteri° ad ipm possumus nos itelligere lapidē. i ista intellectō ne lapidis qro in q ē relo ad lapidē non in eēn vt in obiecto ppato. qz i isto obiecto vt sic nō ē intelligere vt obm ppatum. g oz querere eā in intellectōe vr in ratōe intelligēdi. z redibit ad aliquam illaz opinionum.

Pōt dici ad que

stionē. q relones terū modoīnt p se ab alīs duoz mōz. qz in 3° mō nō ē mutuitas sic in alīs duob° modis. z ex h° sequitur sic deductū est in di. 30. q. i. q termi nus relonis ē absolutū vt absolutuz sic igit obiectū intellectōis nre termiat relationē ipius inquātū mere absolutū. z sic ipa ē mēsurata p ipm ita vr q cū inte° diuia sit simplr mensura oim alioz a se intellectoz. sedť q alia pcise referant ad intellectionē diuinā z ipa terminabit relationē istā sb rōe mere absoluti. h° ꝓfirmat. qz omino p° intellectō diuia q beatifica ē: est eēntie vt essen ē sine omi respectu rei vr rōis z h° ppi pfectā idēptitatē realē inte° ad eēntiā obiectā. nō oz igit ppter intellectōez alic° obiecti pcise querere relonē nec i vtroq extrēo nec i altero. g oz aliqd aliud addere ppi qō sit relo in vtroq extrēoz vl in altero. illud aūt nō vr eē nisi vl mutua coexistentia si ē relo mutua vl dependētia in altero extrēo. si nō ē mutua h aūt. qñ deus intelligit aliqd aliō a se nō pōt poni mutua coexigētia i vtroq extrēo vt vr. g p cise suffic ponere relonē in altero extrēo vbi ē dependētia illud ē obm vt pgnitū.

Preterea. volūtas fruēs siue nō pducit aliō ab ipo in eē volito amādo finez

in ordine ad aliud. siue ꝓpando ipm ad aliud amabile. sed mag ꝓpando aliud amabile ad istū finē. ita q relo cāta per ꝓpatōez volūtat vr eē in aliq alio amato. g a sili in intellectu cogscente p^m obm: z ex illius cognitōne cogscente obm scōariū. nulla vr relo ppduci in ipo p° obiecto ad 2^m obm sz ex p°.

Preterea. sicut argutum ē nō vr posse poni q actu inte° ista relo pduceret. p° ñ ppi pfectionē absolutā illi° act°. si 2°. g nō ē pncipiū illi° actus scōi etiā in illo 2° actu pfecte ꝓgnoscit creatura. g i nullo actu erit talis relo qi rō poz creatura i rōne obiecti. Lōcedi pōt relo triū rōnū factaz ō duas op. cōes supius recitatas z pcedi pñt iste rōes h iam facte. z fz h° pōt pcedi q sūt ibi relones i deo eēne ad obā pgnita sed nō pozes nāliē ipis pgnitis in rōe obōz. Hoc pōt poni sic. dens in p° instāti itelligit eēntiā sb rōe mere absoluta in 2° instāti. pduē lapidē i eē intelligibili z itelligit lapidē. ita q ibi ē relo in lapide intellecto ad itellectōez diuiaz sz nulla adhuc i itellectōe diuia ad lapidē. sz inte° diuia termiat relonē lapidis itellecti ad ipaz. In 3° instāti forte intellect° dinus pōt ꝓpare suā intellectōez ad qōcūq itelligibile ad qō nō possum° ppare. z tūc ꝓpando se ad lapidē inte^m pōt cāre in se relonē rōis. Et in. 4° instāti pōt q̄sī reflecti sup istā relonē causataz i 3° instāti. z tūc illa relo rōis pgnita erit sic igr nō ē relo rōis necessaria ad intelligēdā lapidē tāq̄ poz lapide vt obm. immo ipa vt cāta ē posterioz. qz i 3° instāti z adhuc posterioz erit ipa vt pgnita. qz in 4° instāti. Et ista via vr tenē istā ppōnem q vr. pbabil q relo ñ nāliē pgnoscit nisi pgnito termio sz nec inte° ꝓpat ad aliqd nisi nāliē pus pgnito termio. quam ppōez nō pōt alia via tenere. qz oz q dicat q illa relone q ppat istā intellectōem ppter eēntiā ad aliqd nō pus pgnitū nālr Ista pō de relonib° alioz a deo vt itellectoz ad ipm inte^m oinū vt absolutū cō similiē ꝓfirmat z itelligit sicut illa supra di. 30. creaturaz relataz ad deū.

Contra istud argui

tur. vr. n. q destruat intētōez Aug. 83°. q. q. 46°. vbi dic si qdē in ideis tāta vis pstituit vt nisi eis itellect sapiēs eē nemo possit. fm aūt istā pōnē sapia pfecta dei ad creaturas erit i 2° instāti z pcedit nāliter tā eē ideaz q̄ pgnitōez eaz. Ibidez etiā dic. q istaz visione fiet aia beatissia qō nō eēt vez de visione p° q ē in creatore nec de visione 2° q ē i creatur. quare. Preterea arguit. illa q sūt diuia i inferiozib° q sūt alteri° rōis nō reducunt ad aliqd vnū i supiozi sic lz po° pgnitie in nobis reducāt ad vnā pōz pgnitiaz in angelis ppter vnitatē rōis oiuz pōz pgnitiuaz. tn inte° z volūtas q sūt i nobis alteri° rōis nō reducunt ad vnā pōz i angelis. erit igr in deo inte° sb tali rōe tlis po° distictus a volūtate sb rōe talis po° z p ꝓñs inte° vt in deo ē passiu°. g oz sibi daī aliquā formā añq̄ opet actu. z per ꝓñs ad h° vt hēat distictā opatōez opōtebit sibi dare distinctā formā nō autez pōt h dari aliq̄ foz° distincta si idee ponūtur ꝓsequi creaturaz itellectōez. Preterea si ppi illimitatōez eēn diuie poāt ipa vt oino absoluta eē rō cognoscendi oēs creaturas cū ita sit illimitata inq̄tū itellecta sic iquātū rō. sequit q ipa sola cognoscet sb rōe obiecti. aut si ponatur plalitas ex pte obōz nō obstāte infinitate vni° obiecti pari rōe videt posse poni ex parte rōis intelligendi.

Ad ista sententia

Aug. in ista. q. pōt colligi i ista descptōne idee. idea est rō eterna in mēte diuia. fm quā aliqd ē formabile vt fz ppriam rōez eius. pbatio p° pticule. de° oia cāt: vl cāre pōt. nō irratōnabiliē g rōnabiliter. igr hz rōez fm quā format nō autez eandē oiuz g singula ppriis rōib° format

nō aūt rōnibus extra se. q̄ nō eget in ef
ficiēdo aliq̄ alio a se. igit rōnib' in mēte
sua. nihil aūt in mēte sua ē nisi incōmu
tabile. g̃ oē formabile pt formare fm rō
nem ,ppriā sibi eternā in mēte sua. nihil
aūt in mente sua tale ponit nisi idea fm
istā descriptionē. igit videt q̄ lapis inte'
possit dici idea ipe eni hz oēs istas pdiri
ones. q̄ ipe est rō factibilis extra ,ppria
sibi. sic arca in mēte pt dici rō respectu
arce in mā: ⁊ est ,ppria rō fm quā arca
in mā format. ⁊ ista rō ē eina in mēte di
na: ut cognitū in cognoscēte p actū inte'
dini. dequid aūt est in deo fm qōcunq̄z
eē siue rei siue rōnis p actū inte' dini est
eternū. sic declaratū fuit supra di. 30. q̄
nulla relo pt eē noua i deo p actū inte'
sui. Istud videt psonare cū dicto Pla
tonis a q̄ accepit Aug. nomē idee. ipe ei
posuit ideas q̄dditates rez. p se q̄dē exñ
tes fm Ar'. ⁊ male. fm Aug. in mēte di
na ⁊ bñ. vñ aliqñ loq̄tur de mūdo itel
ligibili fm eū. sic igit poneret idee fz illā
impōnez Ar'. q̄dditates rez. ita ponūt
fm Pla. vt vī q̄dditates hñtes eē cogni
tū in intellectu dino. Hoc posito ñ oz
laborare circa relōes aliq̄s formalr. siue
in entia ut obiectū: siue in entia ut rō.
siue in entia ut intelligē dinū. q̄ relōes
dicant idee. imo ipm obm cognituz est
idea fm istud. ⁊ tūc concedi pnt auctes
Aug. adducte. q̄ nisi cognitis ideis sapi
ens nēo eē possit: q̄ tū. s. ad oēm plenitu
dinē sapie. licet eni deus pncipalr sit sa
piēs sapia entie sue ut obi. tñ nō omni
mō si nō saper creaturā q̄ creatura ut in
tellecta ab ipo ē idea. ⁊ ita ñ intellectis ide
is sapiēs dino cē nō pt. ponit aūt eē sapi
ens pfectissime in p' instāti. Iz ñ sapiens
dino in p' istāti absq̄z 2°. Si aūt idee po
nerent q̄dam relōnes rōnis in deo ñ vī
formalr eē sapiēs i itellectōe eaz: q̄ etiā
ibi eent vt rōnes intelligēdi añq̄ ipe in
telligerent. Silr alia auctas Aug. ha
rū visiōe fit aia btissima. Si idee ponū
tur eē q̄dditates ut cognite tūc exponen
da est de btitudine q̄ pt hīl in creaturis
ut in obiectis. q̄ certū ē q̄ nō est pfectis
sima btitudo in creatura absō fm ipm
S. pfessionū. Btūs est qui te ⁊ illa nouit
nec pp illa beatioz. Iz est intelligēdū btis
sima h' est totali btitudine possibili brō
nō q̄dem in eis formalr: sed in obō cui'
cognitio psupponit istis. ⁊ q̄si pcomitā
tur in isti in q̄bus aliq̄ btitudo est lz nō
pma. Et si Aug'. aliqñ loquat aliter de
ideis q̄si sint rōnes cognoscēdi aliq̄d. cū
tñ hic nō dicat ipas eē nisi rōnes fm q̄s
formant q̄ formant pt inquā exponi il
lud dictū eius si alibi dicat nō q̄ ly fm
notet rōnem formalē intelligēdi. sed fm
q̄s ut sūt obā nō pma nec mouētia intel
lectū: Iz obā scōaria iminātia intellectū

Ad 2^m qualr inte' est passiu' in se. et
qualr est passiu' respectu intellectōis dic
tū ē dis. 3. Iz posito q̄ sit passiu' i nobis
⁊ q̄si passiuus in deo: ⁊ q̄ dēat hic assig
nari forma vel q̄si forma vt qua opet.
pt dici q̄ illud est entia sub rōne q̄ ēntia.
q̄ sub rōne absoluta est rō cognoscē
di nō tm ipa met sed oē aliud sub q̄cun
q̄z rōne cognoscibilis. ⁊ hoc isto mō itel
ligendo. p hoc eni q̄ intellect' dinus est
in actu p entia sua vt est rō intelligēdi
hz primū actū sufficientē ad pducendū
oē aliud in esse cognito. ⁊ pducendo il
lud in eē cognito pducit ipm vt habet
dependentiā ad ipmmet ut ad intellige
tiā. ⁊ per hoc q̄ intellectio ipius est eius
illud dependet ad istā intellectōez ut ad
absolutū. sic etiā in alīs dicet. q̄ cā sub
rōne mere absoluta est actus pmus a q̄
pcedit effectus. ⁊ effectus pducus hz re
lationē ad cām. qñq̄z ut ad absolutum.
qñq̄z aūt mutuo est relo effectus ad cau
sam ⁊ ecōuerso. nunq̄ tñ ex pte cāe req'
ritur relo poz q̄ sit effect' posit' in esse.
Qō nūc brevit suadet. q̄ nihil hñs pfe
ctius eē in aliq̄ genē ad illud qō hz min'
pfectū eē i genē tali depēdet. g̃ relo actua
lis ñ depēdet ad aliq̄d qō tñ est ens po
le ⁊ nō actuale. ois igit actualis relōnis

S. thom. nas hoc q̄ dicit de ideis vel p[illegible] pro formali. vel p[illegible] gato exente realiq[illegible] tionis

termin' est aliqō ens actu. in quocunq̄z
igit instāti nāe cā refert actu ad effectuz
tūc ē i termio esse actuale. pt aūt illō ab
solutū iminās eē sine respectu ad ipm.
igit ita ē sil cū isto respectu q̄ ē pus nālr
eo. g̃ ñ pt eē aliq̄ relo in cā nālr añq̄ ab
solutū sit ad qō oz eē ista relo. Et ita in
telligo q̄ i p' instāti ē a. sub rōe absoluti
in 2° ē b. sub rōne absoluti hñs eē p a. i
3° b. refert ad a. sub rōe absoluti si ē rlo
nō mutua. vl a. ⁊ b. referūt relonib' mu
tuis. Ira g̃ h i p' instāti inte' est i actu p
entiā ut mē absō tāq̄ i actu p' sufficiē
ti ad pducēdū q̄dlibz i actu itelligibili.
In 2° instāti pducit lapidē ineē itellecto
ita q̄ imin' iste ē ⁊ hz respectū ad itelle
ctionē dinā. null' aūt ē respect' ex' in in
tellectu dino. q̄ respect' ei' ñ est mutu'
istud qō dictū est relōez pus ñ eē i cā q̄ i
cāto hz istātias de qb' als. Ad 4^m de
obō illimitato. Rño obm inq̄^m moti^m
⁊ inq̄^m p' imiatiuū. ⁊ p ppñs vt duplicit
necio redsitū vel coexactū ad actū ē eq̄
illimitatū. ⁊ is nihil aliud ē sic obm. tñ
aliud est obm scōario terminās. nec oz
obm illimitatū eē pcise terminās quō
cūqz actū. sic pcise est mouēs ⁊ rō actus
q̄ aliquid pōt sequi terminū pmū et eē
imin' scōus. nihil aūt pt eē scōario mo
uens ad actū. rō est q̄ omne mouēs aliq̄
liter pcedit actū nō aūt quōcūqz termi
nās pcedit nec coexigit ad actū. sed secū
dario terminās sequit actū sicut mensu
ratū ⁊ causatum. sicut intellectio in no
bis sequitur obiectum.

Ad argumenta pri

cipalia. Ad illud de. 83. qōnuz pz quō
loquit de idea. Ad Aluic. pcedo q̄ in
deo pōt esse relo intelligētis vel ,put h'
qō est intelligēs termiat relationē intelle
cti. sicut dñm eē est appellatio relatiua:
⁊ significat termiare relōez Fui. vel ,put
intelligens dicit relōez rōnis positiue. Iz
tūc nō est hoc in pmo instanti nec in 2°.
sed in 3°. Ad aliud pz ex dictis q̄ eadē
rō intelligēdi illimitata pōt eē ,ppria rō
intelligēdi qōcunq̄z eoz ad que ē illimi
tata sic si eet limitata ad aliō solū ⁊ ma
xime respectu istius actus qui est intelli
gere in quo ñ semp requirit vniuoca rō
vel assimilatio cum cognito. alioqui ni
hil posset cognosci p cām nec pclo p pn
cipiū. sed sufficit rō eminētioz ptinēs p'
fecte silitudinē virtualē cogniti.

Et quod arguitur

p pma opi. q̄ oporteat illā rōnem inde
terminatā determiari. dico q̄ ipa est ex
se determiata determiatōe opposita in
determiationi q̄ est ad ōdictoria. Iz non
sit ex se determiata determiatōe limita
tōnis. nec h' oz ad h' ut p ipaz obm de
termiate intelligat. Et si dicat q̄ tūcūz
eēntia sit excedēs mediū nō est rō intelli
gēdi h' in pticulari nisi determiat ad il
lud p aliq̄d aliō. R°. semp ab añte ad
pñs arguēdo cū distinctōe ē fallacia pñ
tis ex forma. tenet aūt gra mere qñ pñs
illud nō pōt eē nisi numeret in plurib'.
⁊ per h' tenet illa forma arguēdi Aug.
7. de tri. Si duo homīes ⁊ duo anialia
sed hoc est ex impfectōne ⁊ limitatione
pñtis ad añs. vnde nō sequit: si pr̄ g̃ de'
si filius. igit deus. igit si pr̄ ⁊ filius sunt
duo. igit duo dē. ita dico q̄ ad intellectō
nem hui' oz dare rōnem qua intelligat
⁊ ,ppriā vel formalr vel eminēter ptinē
tem dequid est pfectōnis in ,ppria rōne
⁊ ad intelligendū illud oz habē ,ppriam
⁊ determinatā rōnem. Iz inferēdo. g̃ ad
intelligendū aliud ⁊ aliud oz hīe aliam
⁊ aliam rōnem determinatā. est fallacia
pñtis. q̄ hoc añs. s. rōnem eē intelligen
di illimitatum est ad alia añtia. Qō
addit ibi etiā p illa pma opi. q̄ rō intel
ligendi est silitudo intelligibilis. R°. ñ ē
silitudo formalis: sed vel illa vel aliud si
mile analogice. hoc est continens pfecte
similitudinē formalē fm omne illud pfec
tōnis qō est in ea inquantū ipa est ratō
intelligendi. ⁊ sic est in ,ppolito.

Universidad de Deusto Biblioteca

Irca distincti

onē.36.q̄ro.vtꝫ creatura in quantū ē fundamētū relois eterne ad deū vt cognoscentē hēat ve cē cēntie ex hoc q̄ est iub tali respectu. Q̄ sic.hō nō est ex se ens ratū.qz tūc cēt de⁹ g̃ p aliqd aliud est ratū formalr .nō nisi p respectū ad ipm p̄ⁿ ratū ex se.ñ aūt p respectū ad illud ut ad efficiēs.qz cū dif finitio sit entis rati:ꝛ efficiēs inquantuz efficiēs ,pducat exñs in actu si hō haberet esse ratū ab efficiēte inq̄ⁿ efficiēs dif initio nō cēt eⁿ nisi ut exñs.ꝛ ita diffini tio termiaret qōnem an est qd̄ est incōtueniens.g̃ est ens ratū inquātū ꝓticipat p̄mū ut exemplar . hoc est inquantū hz relationē eternā ad deū ut scientē ꝛ exēplantē.g̃ ꝛē. Preterea:correlatia sūt simul nā.g̃ simul nā deus est intelligens lapidē ꝛ lapis itellectus ab eo.g̃ ab eterno est lapis intellectⁿ ab intellectu dīno ꝛ hoc inq̄tum fuit aliud ab cēntia dīna ꝛ ista intellectio erit realis ꝛ methaphy sica non logica.ergo illud quod termiauit istam intellectionem erat vera res.

Oppositū magr̄ in lr̄a.c.i. hui⁹ dis. exponēs auctez Aug.5.sup Gen̄ .ad litterā istā.s.crāt in dei scia nō exñtia i sui nā.dic̄ sic.illos.s.electos habuit ab eterno deus apd̄ se ñ in natura sui.i.ipsozū qui nondum crāt.sed in sua p̄scientia .qz illos ita nouit ac si essent.

Hic quidam dicūt

q̄ sic. Pro hac opi. arguit potissime p illud qd̄ dictū est in i° ar° p̄ncipali de scia dei eterna.ꝛ obiecto reali eterno .

Addit ad hoc q̄ ,ppoztio ē passio entis.obi aūt cogniti in eternitate ,ppoztō est aliq̄ ad cognoscentē ꝛ h°realis.qz im possibile eē nō est sic ,ppoztionatū. P̄. sic ens ad ñ ens ita possibile ad ipossibile.g̃ p̄mutati.sic ens ad possibile ita non ens ad ipossibile.sed oē ens est possibile g̃ oē qd̄ est purū ñ ens ē ipossibile. Lō format rō.qz si aliqd purū ñ ens siue nihil ēt possibile ꝛ aliqd purū nō ens cēt purū ipossibile.vnū nihil cēt magis nihil alio.qd̄ videt absurdū.g̃ possibile ñ est oino nihil sed aliqd ens. Preica. Aug.de nā boni.c.8.si bonitas ē forma aliqua nō nullū bonū est capacitas forme.g̃ nō nullū bonū est possibilitas ad bonitatē actualē. Itē sup Io.omel. 18.easdē lr̄as format coz ꝛ manⁿ. sz alit ꝛ aliter g̃ pus facte sūt a cozde q̄ a mānu Et Auic.8.metha°.c.vlti.vult idem de duplici fluxu rez a deo. Addit autē ab istis q̄ distinctio ista cēntie ab cē existentie sufficit ad ꝓpositōez ,p eo q̄ ipsa cēntia intellecta ut hñs cē cēntie adhuc est in potētia ad esse existentie qd̄ recipit ab efficiente inquantū efficiens est.ꝛ tūc est compositio ex potētia ꝛ actu.

Contra ista argui

tur p°:qz creatio ē ,pductio de nihilo.sz si lapis p̄habuit cē vez reale.igit qñ ,pducit ab efficiente nō ,pducit de nihilo. Silr 2° si nō ,pducit nisi fm respectuz tm̄ nouū ad efficiēs nō videt ē ,pductō ad esse simplr.sed tm̄ ad cē fm qd̄ ꝛ minus erit creatio ,pductio simplr q̄ sit alteratio vbi est ,pductio saltē alicuⁿ q̄ⁿ ad cē absolutū. 3° fm eandē viā arguit qz eandē relonez ponit actualē ꝛ aptitudinalē ex pte dei.ꝛ pp hoc nō posse esse aliquā nouā actualē in deo pp aptitudinalē antiquā.g̃ silr ex pte eius qd̄ refert ad deū eadē est relo actualis ꝛ aptitudinalis.ꝛ nō erit actualis noua pp aptitudinalē relonez antiquā.g̃ cū relo aptitudinalis ad cē exñtie fuerit sp in ente hñte esse cēntie.nulla est in ea relo actualis noua inquantū existens est. Et 4° fm eandē viā.qz in fundamēto codē et termino imutabili nō potest esse respectus nouus.sed hoc fundamentū idē est .s.cē cēntie ꝛ terminus imutabilis.s. deus.g̃ nullus respectus nouus pōt esse ad talē terminū qualis respectus ponit cē ad cē exñtie. Et.5.fm idē mediū de creatione.qz productio rei fm illud cē cēntie veritime est creatio.ipsa.n.est mere de nihilo vt de termio a quo ꝛ ad vez ens vt ad terminū ad quē.ꝛ productio ista fm eos est eterna.ergo ꝛ creaⁿ est eterna cuius oppositū nititur oñdere ꝛ dic̄ se habere dmōstrationes. 6. fm eandem viā per oppoⁿ de ānihilatōne sequit q̄ nō possit aliquid ānihilari.sicut.n.pro ducit de ente fm cēntiā ita videt redire in ens fm cēntiā ꝛ nō in nihil. Pre cerca 2° principaliter ille rōes que tacte sunt di.8. cōtra Auic.q̄ nihil aliud a deo sit formalr nēcium pñt fieri contra istā.qz ita cōcludunt de esse q̄dditatiuo si sit verū esse sicut de esse exñtie: nō.n. volūtas magis nēcio vult aliud a se eē in esse quidditatiuo q̄ velit aliud a se i' esse exñtie.qz eadē est rō vtrobiq̄ ꝛ ita de alijs medijs. Preica 3°:res hz esse essentie aut est termius rlonis idee quā ipsi ponūt in deo aut nō.sed fm aliud esse cognitū.si 2°° g̃ frustra ponunt res i isto esse essentie.nō.n.vident pp aliud poni nisi vt sint termini rlonū idealiuz que eternaliter sī in deo.si p°° g̃ aliqd ē in deo per actū intellectⁿ diuini hz q̄ deus pt aliter se habere siue mutari. cuⁿ oppoⁿ probatuz est dis.30.probō vltie ñtie.qz per te oē aliud eē a deo non est formaliter nēcium.ex se ponatur igit hz per ipossibile istd ens quidditatiue alr se habere.sequit q̄ illa entitas in deo si ut rei siue rōis que hz istud esse ,p terio aliter se hēbit.ꝛ sic ex pōne alicuius cir ca aliud a deo. mutari poterit aliquid qd̄ est in deo per actū intellectⁿ sui. qd̄ ē ipossibile. Preterea 4°.qñ cā est perfecta ꝛ independens nāliter in cāndo ꝛ agit nāliter vī posse producere imediatioza sibi perfectioza.qz producit hz vltimū potētie sue.intellectⁿ diuinus vt itellectⁿ precise fm istā viā producit in deo rōes ideales ꝛ ipsas essentias in rōe cēntie ꝛ quasi per prius in se rōnes ideales q̄ rōes illas in isto esse.sunt.n.per hⁿ q̄ exēplate si.g̃ ille idee hñt vertⁿ esse cum sit nāliter agens q̄ ipsa ideata.nō causat āt ideas nisi entia rōnis ꝛ nō in aliq̄ eē reali.g̃ nec dat aliqd eē reale ipsis ideatis que si cāta quasi remotioza. P̄. 5° istas cēntias ,pducit in esse aut vt cog̃scens aut nō.si sic.g̃ si cognite añq̄ sint in isto esse.ꝛ ita frustra ponunt iste entitates pp cognitionē dei eternā.si non igit ,pducit eas mere nāliter sic ignis calefacit.qd̄ vī valde absurdū de q̄cūq̄ ,pducto a°a se in nā.imo ēt filiuz ,pducit vt intellectⁿ lz nō vt intelligēs formalr. sic alias expoⁿē. Preica.6.q̄ attribuit aliū effez cāe exēplari ꝛ aliū cāe efficiēti ñ vī ,pbabile.qz cā exemplaris nō ē nisi qd̄ā efficiens.efficiens).n.diuidit in efficiens per intellectū siue propositū ꝛ efficiens per nām fm phm.2.phi.sicut igit nāliter ,pducens nō est alia cā ab efficiēte ita nec exēplaris nec exēplariter ,pducens.ꝛ ita idē est effectū ꝛ exēplariter ,pductū alicuⁿ intelligētis inq̄tum est itelligens ꝛ inquātū exēplans. Qd̄ etiā addit cōpositionē eē in creaturis p istā potētialitatē ad actū nō vī rōabile. q̄a nihil vī eē ibi qd̄ cū alio cōponat. si.n. tota albedo p̄existat in poⁿ vt terminⁿ potētie.ꝛ postea ipsamet sit in actu nō est pp hoc aliq̄ cōpositio rei ꝛ rei.igit si p̄existat res fm eē cēntie ꝛ ipsa ,pducat fm eē exñtie qd̄ nō est aliud hz istos ab eē cēntie sicut nec gnālr rlo est aliō a fūdamēto pp qd̄ ñ ponūt rlonē ꝛ fundaⁿ facere cōpositionē nō erit res cōposita pp ista duo. Et istud posset esse 7ⁿ fm primā viam ad improbandū creatiōez propter idēptitatē rlonis cū fundamēto ꝛ eēnⁿ cū eē.qz eadē res nō pt eē reali nouā ꝛ ñ noua. g̃ si eē dicat rlonē q̄ ē eadē cuz essē nⁿ creatura erit simplr noua.

Concedo conclusi

onē istarum rationū.s.partē negatiuā questionis. Ad qd̄ videt spāliter eē hⁿ

q̃ nõ tm̃ eē ēntie fundat ad deũ rlonez
talē. sed ēt eē exñtie qz fm aug. 5°. super
genñ. 7. nõ aliter nouit fcã q̃ fienda. pco
gnouit igĩ eē exñtie sicut eē ēntie. 7 tm̃
pp istã rlonem fundatã nõ ꝓcedit aliqs
eē exñtie fuisse verz tale eē ab eno. g̃ pa
ri rõe nõ est cõcedendum de eē ēntie.

Oia ēt motiua que adducunt de intel
lectu dino vident ēt posse adduci de in
tellectu nro. qz si aliqd nõ sit pt tm̃ a no
bis intelligi. 7 hoc siue ēntia ei° siue exi
stentia ei°. 7 tm̃ nõ pp intellectiõz nr̃am
ponit q̃ illud hēat verũ eē exñtie vel eē
ēntie. nec ēt est dõia aliqua q̃ ad hoc 7
videt int̃ intellectũ diuinũ 7 nr̃z nisi q̃
intellect° dinus pducit illa intelligibilia
in eē intelligibili. nr̃ nõ producit p°. sed
si istud eē nõ est ex se tale qõ requirit eē
simplr producē illud in tali eē nõ est p
ducē illud in aliquo eē simplr. 7 iõ vz si
istud eē intelligibile ꝓpando ad intellez
nr̃m ñ requirit eē simplr. ꝓpando ēt ad
diuinũ intellectũ pducentē in isto eē nõ
erit eē simplr. qz si eē albũ nõ est nisi eē
qualitatiuũ pducē in eē albo nõ est pro
ducē in eē sbe vel simplr. sed tm̃ in isto
eē qualitatiuo. Silr intellect° nr̃ agens
producit rē in eē intelligibili lz sit pduc
ta prius. 7 tm̃ pp illud producere intel
lectus nostri agentis nõ ponitur res sic
producta habē esse simpliciter.

Contra istud objicitur. qz oē fũda
mentũ rlonis q̃ñ fundat rlonē 7 fm il
lud eē fm qõ fundat. aliter fm illud eē
nõ fundaret. sed lapis fm verũ eē ēntie
fundat istã rlonem eternaz ad deum vt
scientē 7 hoc in eternitate. ergo lapis est
in eternitate fm illud esse. proba° mi. fz
illud eē fundat rlonē ad deũ vt scientē
fm qõ esse eius vt obiectum cognoscit
a deo. cognoscitur autē a deo vere sub
ratione essentie. 7 nõ sub ratiõe essentie
diminute. quia p° intellec° lapidis a deo
nõ est reflexiua. Preterea p° productio
nõ est tantũ alicuius relationis. qz rela°
nõ est nisi in absoluto. ergo cũ concessũ
sit in precedenti. q. deum producere res
in esse intelligibili fm q̃ res cognita di
citur esse idea sequitur q̃ in illo instãti
2° oportet ponere aliquã entitatē abso
lutam rei producte. ita q̃ in ente abso
luto habente talem entitatez fundetur
relatio ad producens.

Ad primum dico q̃ di
stractuz respectu distrahentis nõ est di
stractũ. sed respectu tertij ad qõ cõpat
sub ratione distrahẽtis. qz fm phum 2°
pyarmenias predicãdo de aliquo hoie
hoc qõ est homo mortuus est opposi°
in adiecto ad qõ sequitur cõtradictio. g̃
compando precise determinabile ad de
terminationem determinabile nõ est di
stractũ respectu determinationis. lz nec
includit cõtradictionē ad ipz. sed respe
ctu tertij de quo dicitur. mortuũ est de
terminatio distrahens 7 illud qõ deter
minatur per ipsum distrahitur. ita q̃ il
lud aliud nõ dicitur nisi fm quid ō isto
ita dico q̃ diminutũ respectu diminuẽ
tis nõ est diminutuz. sed respectu tertij
ad qõ ꝓpatur ipsum sub determiatiõe
diminuẽte. sicut cum dico iste est albus
fm dentes nõ diminuitur album sz ac
cipitur p albo simpliciter respectu hui°
determinatiois. alioqui eēt nugatio. vt
ãt accipitur sub ista determinatione dr
de 3°. s. de ethiope tanq̃ diminutum.

Ad propositũ. hec determiatio esse i
opinione est determiatio diminuens fz
phm vbi prius. 7 sicut eē i opinione ita
7 eē in intellectiõe siue eē exẽplatuz siue
eē cogni° que oia equalēt. lz igĩ istõ qõ
ꝓpatur ad aliqõ istoꝝ vt comparat ad
ipm nõ sit diminutũ. tm̃ vt sub aliquo
istoꝝ ꝓpatur ad 3° est diminutũ. esse ei
homeri simpliciter 7 nõ diminutuz est
obñ op. sed istud esse simpliciter vt in
op. est esse fm quid. 7 iõ nõ sequit ho
merus est in op. g̃ homerus est. nec etiã
homerus est exñs in op. g̃ est exñs. sed ē

fallacia fm quid 7 simplr. Ita hic ꝓpan
do ad intellectionē diuinã lapidē i eter
nitate. lapis quiõ simpliciter ꝓpatur ad
intellectionē illã. 7 hoc nõ tm̃ fz eē ēn°
lapidis sed fm esse existentie 7 qõcunq̃z
ꝓpabile. tamē illud vt acceptum sb̃ ista
ꝓpatione ad sciam dei diminuitur. nõ
quidē distrahitur quasi nõ possit stare
enz simpliciter cũ tali respectu. sed dimi
nuitur ita q̃ talis respectus nõ ponit ne
cessario suũ determinabile esse ens sim
pliciter. Tũc ad formã argumẽti fun
damentũ rlonis est fm illud eē fm qõ
fundat rlonē. verũ est qñ rlo illa funda
ta nõ est simplr diminuẽs eē fundamẽ
ti. Et rõ realis istius fz quid 7 simplr vz
eē ista. qz p° distinc° entis vz eē in ens ex
tra aiam 7 ens in aia. 7 illud extra aiaz
pt distingui in actũ 7 potẽtiã essentie 7
exñtie. 7 qõctũq̃z istoꝝ eē extra aiam pt
hre eē in aia 7 illud eē in aia aliud ē ab
oi eē extra aiam. 7 iõ de nullo ente nec
de aliquo eē sequit si hz eē diminutũ in
aia q̃ pp hoc habeat eē simpliciter. q̃a
illud eē est fm quid absolute qõ tm̃ acci
pitur simplr inquãtum ꝓpatur ad aiaz
vt fundamentũ illius eē in ania. Ad
2°m dico q̃ pductio ista in eē est alterius
rõnis ab oi eē simplr. 7 nõ est rlonis tm̃
sed etiã fundamenti absoluti. nõ quidē
fm eē ēntie vel exñtie qõ est verum eē
sed fm eē diminutũ qõ eē est eē fm qd
ēt entis absoluti qõ tm̃ ens absolutũ fz
istud esse diminutũ cõcomitatur relatõ
rõnis. Exemplũ huius: si cesar esset ãni
bilatus 7 tamē esset statua cesaris cesar
esset repzesentatus per statuam. illud eē
repñtatum est alterius rationis ab oñi
esse simpliciter siue essentie siue exñtie.
nec est esse diminutũ cesar quasi aliqd
cesaris habeat hoc esse 7 aliquid nõ. sic
ethiops est diminute albus. qz aliquid
eius est vere az° aliquid nõ. sed tot° ce
saris 7 esse eius a causa sua est veruz eē
exñtie 7 ēntie. cuius totius fm totale
esse suum est istud esse fz quid. 7 in ipo
fm istud esse fz quid põt esse aliqua re
latio ad statuã. 7 licet posset poni calũ
nia in exemplo nõ tamē ita in proposi
to de intellectione 7 obiecto quin obñ
totum fm etiã totale esse suũ diminutũ
esse habeat in intellectu. Et si velis que
rere aliqõ eē verum huius obiecti vt sic
nullũ. est querere nisi fm quid. nisi dica
tur q̃ istud eē fm quid reducitur ad ali
qõ eē simpliciter qõ est esse ipsius intel
lectionis. sed istud eē simpliciter non est
eē formaliter eius qõ dicitur eē fz quid
sed est eius terminatiue vel pricipiatiue
ita q̃ ad istud verũ eē illud eē fm qd re
ducitur. ita q̃ sine isto vero eē isti° ñ eēt
illius eē fz qd. ex hoc aũt appet qõdam
dcñ superi° di. 3. de cognitione in regul
eternis. vz q̃ motio intellect° nr̃i a qddi
tatib° intelligibilib° reducit ad ipm intel
lectũ dinum p c° eē simplr ista obã bñt
eē fz quid. s. eē obiectm̃. fz qõ eē mouēt
intellectũ nr̃m ad cognoscendũ vitates
sinceras. 7 pp. motionē earũ dr intellēs
ille mouere. sicut ista habent suum esse
fm quid propter simpliciter esse illius.

Ad primum princi
pale. dico q̃ ens ratũ aut appellat illud
qõ hz ex se firmũ 7 verz eē siue ēn° siue
exñtie. qz vnũ nõ ē sine alio q̃liciũq̃z di
stinguunt aut ens ratũ dr illõ qõ p° di
stinguit a figmẽti. cui. s. nõ repugnat eē
verz eēntie vel exñtie. Si p°° accipiatur
ens ratũ. dico q̃ hõ nõ est ex se ens ratũ
sed ab efficiente a quo hz eē verz 7 ēn°
7 exñtie. Et cũ dicis igĩ nunq̃ est ens ra
tũ nisi effcm̃. ꝓcedo h°°. 7 qñ est effectuz
est exñs. g̃ nunq̃ est ens ratũ nisi sit exñs
ꝓcedo. g̃ nõ est ei° diffinitio nisi sit exñs
nego istã ꝓñ°m. qz diffinitio est distincta
cognitio diffiniti fz oẽs ei° ptes ēntiales
distincta ãt cognitio pt eē alicui° lz ipz ñ
sit ens ratũ. nõ. n. oz nisi qõ ens ratum
ēminet cognitionē diffinitiuã. et non se
quit ens ratũ diffinitie itelligĩ g̃ ēs ratũ
est. Si 2° mõ intelligat ens ratũ dico q̃

homo est ex se ens ratum. qz formalr ex se nõ repugnat sibi esse. sic enim cuicunqz repugnat aliqd primo ei repugnat forma lier ex rõne eius. ita cui nõ repugnat formalr nõ ei repugnat p rõnem ipius. ⁊ si homi de se repugnat eē per nullũ respectũ adueniente possz nõ repugnare sibi esse. Et si tunc ex hoc inferas hõ est ex se ens ratũ hoc mõ. g̃ est deus. pña nõ vz. qz deus nõ est tm̃ cui nõ repugnat eē: sz est ex se ipm eē. Q: aũt dr hic q hõ ē ens formalr ratũ aliq relõe q̃ est ratitudo eius. hꝰ improbatũ ē dis. 3ª. qõne de vestigio. ⁊ vr valde absurdũ. qz fm Aug. 7. de tri. c. i. vel 6°. si est nihil ad se nihil est ad aliud. ⁊ hoc ipi pcedũt q relõ nõ ꝓt fundari in relõe sed in absoluto. q̃ro igit de fũdamẽto talis relõnis q̃ dr ratitudo dicat a. si est ad se g̃ nõ icludit eẽntialiter in suo intellectu p se respectum. qz nihil eẽntialr includens respectũ ē ad se formalr istud a. inquantũ ē ad se aut est ratũ ⁊ habeo ꝓpositũ. aut nõ ē ratũ ⁊ tũc ille respect' fundabit in ente nõ rato. ⁊ respect' p eos ē idē fundamento. g̃ respect' est idē enti nõ rato. ⁊ maxime ē pñs incõueniẽs si accipiat nõ ratũ p illo cui repugnat eē. qz tunc sequit q̃ ratitudo illa fundabit in nõ rato qõ ē nihil ⁊ ita ille respect' eēt nihil. ⁊ tũc ens ratũ erit ex duobus nihilis. Ad 2ᵐ arᵐ cõcedo q deus ab eterno itellexit lapidẽ ⁊ ñ vt idẽ sibi. ⁊ illa intellectõ fuit metha physica ⁊ realis nõ aũt logica. nec tm̃ plꝰ sequit ex hoc de lapide q sit cẽntia q̃ ex istentia. nec magis compando ad intellectũ dinũ q̃ meũ. sequit quidẽ igitur res semp fuit intellecta. sed arguendo. g̃ res fuit in aliquo esse reali. dico q est fallacia fm quid ⁊ simpliciter.

Per idez ad illud

qõ adducit p opi. de ꝓportõne ad intellectũ. dico q ista ꝓportio est relõ cogniti ad cognoscentẽ. ⁊ hec ē diminuẽs ens in q̃ fundat. sic declaratũ est. relõ aũt diminuẽs ens nõ dr q̃ reḡrat secuz entitatẽ simplr illius entis qõ determinat. Et cũ dicis nõ ē talis ꝓportio impossibilis ad intellectũ diuinũ. dico q bene põt eē q dino niger nõ sit albus. nec tamen pp hoc albus fm dentes est simplr albꝰ. ita põt eē q dimoda ipropportio sit ipossibilis ad intellectũ diuinũ: ⁊ aliqlis ꝓportio sit possibilis ad intellectũ et nõ tm̃ ad eē simplr

Ad illud de pmutata ꝓportione. dico q ille modꝰ arguẽdi ortũ hz ab euclide pclone. i6. 5. si inqt q̃tuor q̃ntitates proportõnales fuerit pmutati ꝓportõnales erũt. q̃ pbat p. i5. pcedentẽ. cadẽ ē ꝓportio multipliciũ ⁊ submultipliciũ. et ista pmutatõne certa ⁊ nota in q̃ntitatibus vtunt aliq in argumẽtis. plus aũt vsus est in duabꝰ regulis pꝰ pozz. si a. ⁊ b. cõuertunt. ⁊ c. ⁊ d. conuertant. ⁊ a. ⁊ c. cõtradicãt b. ⁊ d. ꝗdicũt. ⁊ ecõuerso. pña ē necessaria. qz altera ꝗdictoriozz dicit de q̃libet. ⁊ qz pcuertibile cũ vnũ ꝗdictoriorũ nõ recipit pdicationẽ alterꝰ nec econuerso. iõ cõuertet cũ reliquo ꝗdictorio. ⁊ generalr vbicũqz põt bii aliq ꝓportõ cozrñdẽs illi. i5ᵐᵉ euclid p quã tenz ista pmutatio cozrñs. i9ᵐᵉ. tũc pmutatio ē bona ⁊ qñ nõ nõ. Ad ꝓpositũ igit dico q generalr nũq̃ tenet talis pmutatõ ꝓpando extrema ad inferꝰ ⁊ luꝓꝰ: imo est fallacia pñtis. qz extrema duaz ꝗdictionũ adinuicẽ ꝓpata hñt ꝓportõ: cõuersã in inferẽdo ⁊ nõ eandẽ. oppositum enim pñtis infert oppositũ añtis ⁊ nõ ecõuerso. ⁊ iõ arguere ita inferẽdo sicut pꝰ ad 3ᵐ. ita 2ᵐ ad 4ᵐ faciũt fallaciã pñtis sz ecõuerso deberẽt argui sic pᵐ ad 3ᵐ inferẽdo ita 4ᵐ ad 2ᵐ. Ita i ꝓposito si eē ens ē possibile. g̃ oē ipossibile est nõ ens. sz ñ ecõuerso. g̃ oē nõ ens ē ipossibile. Et quod additur ibi. q tunc vnum nihil magis est nihil q̃ aliud nihil. Respõsio q tripliciter inest negatio alicui. qnz non ꝓpter repugnantiam alicuius positiui ad affirmationem illius negationis sed ꝓpter solam negationem causę non

ponẽtis illũ effectũ. sicut si aliqua supficies eēt neutra esset quiõ nõ alba ñ pp repugnantiã superficiei ad affirmatioz oppositã huic negationi. sed pp negationẽ causę nõ ponẽtis albedinẽ inesse superficiei. Qñqz ãt inest negatio positiui pp repugnantiã eius ad affirmatioz ⁊ oppositũ illius negationis: ⁊ hoc dupliciter. qnz ãt precise ē talis repugnãs pp aliquid vnũ de intellectu vtriusqz. sicut in ispẽbꝰ vltimis eiusdẽ generis pximi negationes earũ mutue dicunt d̃ se pp repugnantiã earũ que est pp solum vnũ inclusum in intellectu vtriusqz. s. pp diam vltimã cõpletiuã. Qñqz aũt pp diam plura inclusa in intellectu vtriusqz pp vel alterꝰ. sicut si accipiant spẽs specialissime duoz generũ gnãlissimoz repugnant quiõ sibi inuicẽ affirmatiões pp multa inclusa in eis tot. s. quot si pdicata dicta in quid de vtroqz in suo genẽ. nihil. n. dr in quid de albedine qõ non sit mediũ oñendi hanc hõ nõ est albedo. nihil ēt dr de hoie in quid qõ ñ est mediũ oñendi eanõ. ⁊ iõ ista hõ ñ est albedo vera est pp repugnantiaz extremoz simplr siue pp multa inclusa in intellectu repugnãtiũ q̃z qõlz ex vtraqz parte eēt sufficiens rõ talis repugnãtie. ⁊ nõ in oibꝰ istis inherẽtis negationuz. lz ex diuersis causis insint. nõ tm̃ dr aliquid magis vel minꝰ negatũ. sed qõlibz simplr nõ tale. ita. n. est simplr sapoz nihil albedis sicut hõ. ⁊ simplr superficies nihil hz albedinis posito iꝰ calu. ⁊ rõ est quare nõ magis est hec negatio q̃ iª qz quelz negaꝰ negat tota affirmationez sibi oppositã ex quacũqz rõe sit talis si ue pp vnã rõz siue pp plures. Ita in pposito hoi in eternitate inest nõ eē aliqd ⁊ chimere nõ eē aliquid. sed hoi non repugnat affirmaꝰ que est eē aliquid. sed tm̃ inest negatio pp negationẽ actꝰ vel causę nõ ponẽtis in eē. chimere ãt repugnat qz nulla cã pt in ea causare eē aliquid. ⁊ quare hoi ñ repugnat ⁊ chimere repugnat rõ est. qz hoc ⁊ hoc. ⁊ illud ⁊ illud. ⁊ hoc in quocũqz intellectu pcipiente. qz sicut dcm̃ est quicquid repugnat alicui formalr ex se repugnat ei. ⁊ qõ nõ repugnat formalr ex se nõ repugnat. nec est hic fingendũ q hoi non repugnat. qz est ens in poª ⁊ chimẽ repugnat qz nõ est ens in poª. imo magꝰ. qz hoi nõ repugnat iõ possibile est poª logica. ⁊ qz chimere repugnat iõ est impossibile ipossibilitate opposita. ⁊ istaz possibilitatẽ pseqnit possibilitas obiectiua ⁊ hoc supposita oipotentia dei q̃ respicit oē possibile dñmõ sit aliõ a se tm̃ illa possibilitas logica absolute rõne sui posset stare. lz per ipossibile nª poª eã respiceret. pª igz oio rõ ⁊ nõ reducibilis ad aliã quare hoi nõ repugnat eē ē qz põ formalr est hõ. ⁊ hoc siue in re re aliter siue in intellectu cõceptibilr. Et pma rõ quare chimere repugnat esse est chimera inquãtũ chimera. Alit igitur inest ista negatio nihileitas hoi in eternitate ⁊ chimere ⁊ tm̃ nõ pp hoc ē vnũ magis nihil altero. Uel ēt posset dici q ab hoie remouet tm̃ illud eē ⁊ ñ aliquid pñs ad eē qõ est possibile eē a chimera ãt remouet eē ⁊ suũ pñs. iõ ꝓpter plura negat eē a chimera q̃ ab hoie. nõ tm̃ magis est ista negatio in vno q̃ iª. Sed poz rñ vr eē realioz. Ad aug. capacitas forme fz eũ est mã q̃ hz aliquaz entitatẽ verã ⁊ nõ tm̃ qualẽ hz aia anti christi añq̃ creet. de hoc in liº 2º disti. i2.

Ad ipm sup Jo. cõcedo q qñ si due cause subordinate ambe causant efficm̃ sed alr ⁊ aliter. qz superioz plus cãt. ⁊ ita si coz sit cã supioz ⁊ manꝰ inferioz respectu litterarum vtrunqz causat tam coz q̃ manus nec tam̃ prꝰ coz q̃ manꝰ p ducit lras in aliq vero eē ⁊ post ea manꝰ addit eis quẽdã respẽz. Ad vltᵐ de Auic. loquit de fluxu formaz a deo inquantũ intellecte sũt. ⁊ de fluxu oiꝰ eiꝰ qõ est. hoc est rei in vero eē. ⁊ cõcedo q sicut aliud eē est intellecti inquantũ itel

Universidad de Deusto Biblioteca

lectū abeē vero qō est eēntiarum extra aiaz. ita ē fluxū iste ⁊ ille aliūs ⁊ alius. et vtroqz fluxu fluit res a deo. nō sic in nobis: qz res ꝓexistūt extra aiaz vl in se vl in cā ad h° ut moueāt itellectū nrm ad actū intelligēdi. nō aūt dicit Auic istuz fluxū in esse intellecto eē fluxū in eē ḋdditatiuo. qz eē intellectū est eē distinctuz ꝗ totū eē reale tā quidditatiū q̄ exntie.

Jrca distincti

onē. 37. q̄ro vtrz deū eē pnte vbiqz fm pōz inferat ipm eē vbiqz fm eēntiā. hoc est vtrz oipotētia iferat imensitatē. Q̄ sic. oē agēs est pnis passo fm phm. 7. phy. ⁊ h° imediate si imediate possz agē i illud. vl mediate si agat in illud mediate. oipotens aūt pōt agē i qōlibet imediate. ergo est ꝓsēs cu ilibet imediate. Opp^m patet. pt enim causare aliquid extra vniuersū. ⁊ tn ibi nō est fm essentiā. g̅ nē.

Respondeo.

agēs creatuz potest agere vbi nō est. tn cōiter oz q̄ sit imediatum cuilibz sui ꝓxio passo in qō agat. lz qnz nō agat in illō passū actōe eiusdē rōnis actōni q̄ agit in remotū. vt piscis motifi cās manū piscatoris n motificat rethe. Q̄nqz aūt in ꝓximū passū nō agit eaō pō actia qua agit in remotū lz agat alia pō actiua. sic corp° celeste generās mine rā in viscerib° terre vel aliqō mixtū aia tū vel inaiatū: hic iferi° agit sua forma sba li. qz nō sba nō pt generare sbaz. nec accns aliqō in medio pt eē rō generādi sbaz. est igit forma corpis celestis pō actiua i remotū abslqz h° q̄ corp° illō agat in ꝓximū fm eandē pōz actiuā fm quā agit in remotū. lz agat in ꝓpinquū fm aliā pōz actiuā. lz hoc accidit vl pp conlunctionē istarz pōrz duarz actiuarz i eo dē quarz vtraqz ē actia ⁊ vna hz ꝓximū ꝓ passo ꝓportōnato: ⁊ alia pō actia hz reliquū passū remotū ꝓportionatū: vl accidit pp impfectōz ipi agētis in q̄ ē defect° vtutis actie pp quē defectū ꝓuz agit fm formā impfectiorē q̄ fm pfectiorē. sicut generās corruptibile ꝓius alterat q̄ generat pp illi° agētis impfectionez a q̄ ꝓus originē est impfectius. Si igit ꝓmo tollam^r talē duarz pōrz ꝓcursū ab agēte creato. ⁊ 2° tollam^r ab eo istā impfectionē q̄ nō oporteat cū ꝓus ꝓducere impfectius. nō videt aliq̄ rō q̄re nō crit pnis remoto fm pōz fm q̄ est mō pnsens sibi in rōne po^c actiue. ⁊ tn nō aget in ꝓpinquū nec illa pō sic nec mō nec alia. ⁊ hoc maxie si illa pō fm quā agit i remotū sit simplr pō actiua pfecta. q̄to enim pfectior forma ē in creatur tāto vl ratō agēdi in remotius. Ex his ad ꝓpo^m. vl q̄ cū oipotētia q̄ est simplr pfecta pō actiua nō req̄rat actōez in vnū passū ꝓ ius q̄ in aliud: nec pp diuersas pōs ꝓcurrētes in agēte: nec pp ꝓpōez generationē impfectōris. q̄ talis oipotētia sit rō agēdi in qōcūqz ⁊ ꝓducēdi qōcūqz possibile licet ꝓ ipossibile ipm cui° est oipotentia nō eēt vbiqz. ⁊ fm hoc videt tenēda negatiua ps qōnis. Confirmat. si enim oipotētia est volūtas ad cui° velle sequitur rem eē. cū volūtas possit eque velle distans sic ꝓpinquū. vl q̄ si oipotēs eēt ꝓ ipossibile in aliq̄ loco determiato ⁊ n vbiqz posset velle aliq̄d esse in alio loco cui nō repugnaret eē. ⁊ per ꝓnis suo velle illud habēt esse in illo loco. ⁊ per ꝓnis illud fieret ab oipotente abslqz hoc q̄ oipotens eēt ibi fm eēntiaz. Confirmat etiā. qz ante mūdi creationē nō est imaginandū vacuū infinitū q̄si ibi fuerit ꝓ ius pnis deus fm eēntiam anteq̄ ꝓducēt mundū: imo nō vt alicubi pnsens de^o fz eēntiam fuit potēs facē mundū. sic igit ibi pō imensitatis nō ꝓexigebat pnsentie po^sue ut pō est. imo pō ꝓus habuit terminū suū q̄ eēt pntia fm eēntiā. ita vl mō q̄ nō oporteat ꝓintelligē deū in aliqua pte vniuersi ut ibi aliq̄d causet. sed magis ecōuerso ꝓus sit ibi fm potentiā vbi ꝓius aliquid causet. ⁊ tnc licet per impossibile non esset ibi ꝓius fm eēntiam posset tamen ibi causare.

Ad argūmentuz in

oppositū dici pōt q̄ illud dictū phi verz est de agētibus nālibus q̄ agūt per qualitates nāles vel formas nāles actiuas q̄ nō sūt ꝓncipia agēdi in remotū nisi sint alie forme ꝓcurrentes q̄ sūt ꝓncipia agēdi in ꝓpinquū. ita autē nō est de volūtate qua omnipotens agit.

Jrca distincti

onē. 38. quero. vtruz scia dei respectu factibiliū sit practica. Q̄ nō. 2°. metha^c. finis practice ē op° nihil aūt extra deū est finis eius. Cōtra. 6. de tri. c. vlti. Est ars q̄daz oipotētis atqz sapiētis dei plena oiuz rōnuz viuentiū incōmutabiliū. ars est habitus practic^c. ergo nē. Silr. 83. questionū q̄one. 46. idee sunt rōnes fm quas formatur omne formabile: ⁊ multe alie auctoritates sunt ad hoc.

Supra in questōne

de theologia vtrū sit practica vel speculatiua multū dictū est de cognitōne practica ⁊ speculatia. Breuit aūt nūc aliq̄ applicādo ad ꝓpositū pt dici q̄ de rōe hitus practici sūt duo. s. cōformitas ad praxim quā ꝓformitatē hz ex obō circa qō ē. ⁊ ꝓxitas eius nālis ad eandē praxi qz praxis ut ab ea dz opatio practica est opatio q̄ distinguit a speculatōne. nulla aūt opatio alia a speculatōne ē in ptāte speculātis nisi sit vel esse possit nālr posterior intellectōe vel speculatōne. cognitio aūt nō ponit practica in aliq̄ ut ē ei° nisi respectu praxis q̄ ē in ptāte ei°. Et ex hoc sciendū vlteri° q̄ lz cognitio practica actualissima ⁊ ꝓria praxi sit aliq̄ scia de praxi elicēda: puta iudiciū de cōclusione sylli practici q̄ ꝓcio finis ē motus intelligētie. sed ab ea incipit opatio. tn nō solū ista cognitio est practica q̄ sic est ꝓrime practica sz etiā cognitio practicoz ꝓncipiorz q̄ virtualr includit ista ⁊ etiā cognitio q̄dditatiua terminorz q̄ includūt ꝓncipia practica. sic ibi dictū ē q̄cūqz igit inte° nō pōt habē aliquā cognitionē dictatiuā de opando nālr ꝓpez dictantē illā praxi quā respicit talis cognitio. nec pōt habē cognitionē ꝓncipiorū ex q̄bus iferat talē cognitionē dictatiuā opandorz. nec pt hīe cognitōz q̄dditatiuā terminorz in q̄bus excludūt talia ꝓncipia. talis inte° n vl posse hīe cognitionē practicā ꝓprissime sūptā fm illas duas ꝓdītōnes ꝓdictas. s. ꝓformitatē ad obm ⁊ ꝓxitatē. sz inte° dīnus ꝓpando cognitōz ei° ad actū volūtatis ei° nō prehz cognitōz dictatiuā aliquā de aliq̄ faciēdo. nec cognitōnez alicui° ꝓncipij. nec q̄dditatiuā termi includentē ꝓn^m practicū. g̅ nō hz aliquā cognitōz ꝓformē ⁊ ꝓxez tali praxi. ꝓbō miozis. Si aī actū volūtat dīne posset inte° dīnus aliq̄ talē cognitōz hīe: hīet eā mē nālr ⁊ necio. qz oīs cognitio ꝓcedēs ibi actū volūtat est mere nālis ⁊ ꝓ eēntiā ut ipa ē rō mē nālis itelligēdi. de necitate g̅ cognosceret hoc esse faciendū. ⁊ tūc volūtas cui hoc offert nō posset nō velle istō: qz tūc posset eē n recta. qz volūtas potēs discordare a rōe practica pt eē n recta ō necitate. g̅ volūtas dīna vellet h° opandū. ⁊ per ꝓnis oia. qz q̄ rōe eēt ō vno eadē rōe ⁊ ō alio. Dic instat ꝓ°: qz ꝓ ista rōnez inte° dīnus nō hīet aliquā cognitōz speculatiuā. aut eni volūtas necio vellet illū icellectū speculari. ⁊ tūc n eēt libertas ꝓma ex pte volūtatis. aut posset nō velle illū intellectū speculari. ⁊ tūc posset eē nō recta. Et ꝓterea. si ꝓmo offerat intellectui dīno aliq̄ lex vlis pura oē glorificādum esse gratificādū. ⁊ ista acceptat volūtas dīna. ⁊ ex h° statuit aliq̄ lex sapie. ⁊ 2° offerat inte° volūtati Petrū eē brificandū. si volūtas ista acceptet vl ex hoc intellectū cognoscē Petrū esse gratificādū: ⁊ h° cognitōe dictatia n accepta i se formalr a volūtate: lz volūtas verificauerit ꝓmissas ex q̄bus inte° istaz habet.

Universidad de Deusto Biblioteca

Ad pmũ istoꝝ. intellectus dinus ex necessitate nature est speculatiu⁹. ⁊ ñ est ad hoc formalr libertas licet nõ sit sine volũtate ꝓplacente. dcus enim necio ē sciens nõ aũt volũtate est sciẽs. ppte sicut necitate nõ volũtate ē de⁹. qñ igit argu⁹ is si voluntas non possit nõ velle intellectũ speculari. g nõ est sũme libera. ñ sequit. qz libertas ei⁹ nõ est ad intrinseca. que q̃si pcedũt actũ eius. sed libertas ei⁹ est ad omia factibilia. ⁊ iõ est necē ponẽ pmã determinationẽ in volũtate respectu factibiliũ. nõ sic aũt eēt si inte⁹ practicus pdetermiaret. imo nec ppte libertas possꝫ saluari in volũtate respectu factibiliũ. sꝫ nec ꝓtingẽtia aliq̃. qz inte⁹ necessario pdetermiaret eã mera necitate nãli. ⁊ volũtas necio ꝓformaret se intellectui. qd aũt necio etiã necitate pñtie ē ꝓforme necio nõ pōt eē ꝓtingens. Ad 2ᵐ dico. q inte⁹ dīn⁹ nõ sic cognouit aliqua discurrẽdo sicut pcedit arᵐ. sed distinguendo de instãti nãe in pmo apprehendit quodcũq̃ opabile: ita vlia principia opabiliũ sicut opabilia ptcularia Et in 2° offert oia ista volũtati quozum oiuꝫ aliqua acceptat tam pncipioꝝ practicoꝝ q̃ ptcularium opabiliũ. ⁊ tũc i 3° signo intellectus sit eque imediate illa ptcularia sic illa vlia. ⁊ ita nõ acqrit cognitionẽ illoꝝ particulariũ ex pncipijs pdeterminatis per voluntatẽ. hoc magis patebit in questione de sciẽtia dei respectu futurozum contingentium.

Ad auctoritatem

Aug. dico q ars ē hitus cũ vera rõe factiuus. ex 6° ethy. ⁊ put cõplete accipit diffinitio artis intelligit rõ recta hoc est directiua siue rectificãs potentiã aliã cuius est opari fm artẽ. diminute aũt ars est hitus cũ vera rõne qñ ē tñ hitus apprehensiuus rectitudis agendoꝝ ⁊ nõ habitus directiu⁹ siue rectificatiu⁹ in agendis. hoc 2° mõ potest pcedi ars in deo. qz posita determiatõne voluntatis eius respectu quozũcũq̃ operandoꝝ intellectus eius cognoscit istũ ordinẽ operandorum. ⁊ tũc est ibi recta rõ. hoc ē cogscẽs rectitudinẽ. nõ tñ recta rõ. h° ē directia ipius potẽtie operantis. ⁊ h° maxie si pnat pō illa opans extra cē volũtas ⁊ nõ aliq̃ alia potẽtia executiua. qz si poneret aliq̃ potẽtia executiua alia a voluntate videt ibi posse saluari recta rõ alio mõ se habẽs respectu illius potẽtie operantis fm eam quã possit mõ saluari respectu voluntatis. Per idem patet ad illud Aug. quia idee sunt obiecta secundaria cognita sicut dictũ est pus. fm que fiunt aliqua extra. nõ tñ ipa includũt aliquã noticiã dictatiuã de operando vel de nõ operando. licet ipa repsentẽt opabilia. sꝫ cognitio operabilis non est scientia practica nisi virtualiter includat pncipium vel conclusionem practicã. sic non est ō ideis in intellectu diuino.

A secũda par

te dis. tractat mgr de infallibilitate scientie diuine. Et di. 39. tractat ō imutabilitate scie dine. q̃tuꝫ igit ad istã materiã put scia diuina respicit simplr exñtias rerũ quero quiq̃. Primo vtrũ deus hẽat noticiã determinatã omniũ quantũ ad omẽs ꝓditões exñtie. 2° vtrꝫ hẽat certã noticiã ⁊ infallibilẽ omniuꝫ quantũ ad omẽs ꝓditõnes exñtie. 3° an hẽat imutabilẽ noticiã de oibus q̃ntuꝫ ad oẽm ꝓditionẽ exñtie. 4° an necio sciat omnẽ ꝓditionẽ exñtie omniũ. Et 5° vtrum cum determinatione ⁊ certitudine scientie sue possint stare aliqua cõtingentia ex pte rerꝫ in exñtia. ⁊ hec sũt q̃ri pñt: qz p eadem simul soluuntur.

Ad pmam questio

nẽ arguo q nõ. qz fm phm p° phiermenias. In futuris ꝓtingẽtib⁹ nõ ē determiata veritas. g nec scibilitas determiata. g nec inte⁹ hꝫ noticiã de eis determinatã.

Cõfirmat rõ p ꝓbationẽ suã ibidem: qz tãẽ nõ oportẽt ꝓsiliari neq̃ negotiari ita videt si est aliq̃ determiata noticia ō aliq̃ futuro ꝓtingenti nõ oꝫ negociari n⁹ ꝓsiliari. qz siue ꝓsiliemur siue nõ hoc euenet. Preterea pō dei si eēt limitata ad vnã ptem eēt impfecta. qz si deus ita posset hoc q nõ possꝫ eius oppositũ eēt po⁹ limitate ⁊ ñ oipotẽtie. g eoō mõ si ita sciat vnã ptẽ q ñ aliã eēt limitatus fm sciam ⁊ nõ oisciens. Cõtra Hebr. 4. oia nuda ⁊ apta sũt oculis ei⁹. ⁊ glo. ibidẽ dicit. i. ex oi pte plene visa. igit hꝫ certã ⁊ determiatã noticiã de oibus q̃ntum ad omẽ cognoscibile in eis.

Ad secundam que

stionẽ arguo q nõ. qz sequt de⁹ nouit me sessuꝝ cras ⁊ nõ sedebo cras. g decipit. g a sũ sequit deus nouit me sessuꝝ cras ⁊ possũ nõ sedẽ cras. g deus pōt decipi. p° illatio ē maifesta. qz credẽs illud qd non est in re decipit. pbo ex h° q ꝓña teneat qz sic ad duas de ineē sequit ꝓclo de inesse. ita ex vna de ineē ⁊ altera de possibili sequit ꝓclo de possibili. Preterea. si deus scit me sessuꝝ cras ⁊ possibile est me nõ sedẽ cras ponat inesse. nõ sedebo cras. sequit q de⁹ decipit. sed ex positõe possibilis ineē non sequit ipossibile. igit ista deũ decipi nõ erit ipossibilis. Ad oppositũ Hebre. 4. ut supra dictũ est.

Itẽ in pmo oio pfectissimo nulla est impfectio. sed si deus nullã talẽ noticiã habẽt esset impfectius. g nẽ.

Ad tertiaꝫ questio

nẽ arguo q nõ a ꝑdictoꝝ ad ꝑdictoᵐ nõ pōt eē trãsitus sine aliq̃ mutatõe. qz si nulla sit oino mutatõ nõ videt aliq̃ mõ q illud qd fuit pus verũ sit mõ falsum. igit si deus sciens a. pōt nescire a. h° videt p aliquã mutationẽ possibilẽ nõ nisi in ipo a. vt scitũ a deo. qz nullũ eē hꝫ nisi i scia dei. ⁊ p ꝓñs eius mutatio nõ pōt esse sine mutatõne scie dei qd est ppositum

Preterea. dequid nõ est a. ⁊ potest eē a. potest incipe eē a. qz nõ vi eē intelligibile q affirmatio negatõnis q̃ non inest possit ineē nisi incipiat eē. g si deus non scit a. ⁊ pōt scire a. pōt incipe scire a. g pōt mutari ad scire a. Preterea 3°. si de⁹ nõ scit a. ⁊ pōt scire a. quero q̃ est ista pō aut est passiua ⁊ tũc est ad formã ⁊ seqt mutatio. aut est actiua. ⁊ pꝫ q nãlis. qz intellect⁹ ut intellect⁹ nõ est liber sꝫ nãlr agẽs tal aũt pō ñ pōt agẽ postq̃ ñ egit nisi mutet. igit ut pus sequit mutatio. Oppoᵐ pꝫ. ē. ex di. 8. q nihil ē in eo mutabile.

Ad quartã questio

nẽ arguo q sic. qz deus imutabilr scit a. g necio p a. intelligat añxpm fore. pbõ ꝓñtie p°: qz nõ ponit in deo necitas nisi imutabilitatis. g dequid est in eo imutabiliter: necio est. 2° qz oē imutabile videt eē necessariũ formalr. sic oē possibile qd repugnat necio videt eē mutabile. omne enim tale possibile ex se nõ ē ⁊ ab alio pōt eē. ipm aũt eē post nõ eē siue ordine duratõnis siue ordine nãe nõ videt posse eē sine aliqua mutabilitate. Preterea. dequid pōt eē in deo pōt eē idem deo ⁊ per ꝓñs deus. sed dequid pōt esse deus de necitate est deus. qz deus ē imutabil. g dequid pōt eē in deo de necitate ē deus scire aũt a. pōt eē in deo. g de necitate est deus. ⁊ p ꝓñs simplr necio scit a. Preterea. omis pfectio simplr absoluta ō necessitate inest deo. scire aũt a. est pfectio simplr. qz alio dn nõ esset deus pfectus si nesciret a. formalr. qz nõ est impfectus nisi pp carentiã pfectõis simplr. g necio scit a. Oppositũ. si deus necio sciret a. g a. esset necessario scitum. g necio verum. ꝓñs falsũ. g ⁊ añs.

Ad quintã questio

nẽ arguo q nõ. qz sequit deus scit a. g necessario erit. añs est necessariũ. pbõ ꝓñtie. qz actus rõnalis nõ distrahit pp materiã sup quã trãsit. sic loqui non distrahit si trãseat sup hoc qd ē me nihil loq.

Universidad de Deusto Biblioteca

sequit eni. dico me nihil dicere. g aliqd dico. g a sili scire nõ distrahit pp mãm sup quã transit. g cũ scire dei sit simplr necessariũ nõ distrahit ab hac necitate pp hoc qõ trãsit sup ꝓtingẽs. Preterea omẽ scitũ a deo fore necio erit. a. est scitũ a deo. g tẽ. maior est vera ꝓut è de necio. qz ꝑdicatũ de necitate inest sbo. ⁊ mior est de incẽ simplr: qz ꝑ eternitate vera. g sequit ꝓclo de necio. Oppo^m ens diuidit in necessariũ ⁊ ꝓtingẽs. g intellectus intelligẽs ista fm rõnes suas ꝑ prias itelliget hoc ut ẽ necessariũ. ⁊ illõ ut ꝓtingẽs. aliocn nõ itelligẽt ista ut sũt alia entia. ⁊ per ꝓñs illa scia nõ tollit cõtingentiã ab eo quod est scitũ.

Circa istas questiones

ponit certitudo dine scie respẽu omniũ quantũ ad oẽs ꝓditõnes exñtie ꝓpi ideas que ponunt in itellectu dino. ⁊ hꝰ pp pfectionẽ earꝫ in repñtando. qz repsentãt illa quorꝫ sũt nõ solũ fm se totuz sz ẽt fm oẽm rõez ⁊ hitudiez extremorꝫ ⁊ ita in intellectu dino sũt rõ sufficiens nõ tm simplr apprehẽdendi illa ideata sz ẽt apprehendẽdi oẽm vnionẽ illorꝫ et oẽm modũ ipsorꝫ ideatorꝫ ptinentez ad existentiã eorꝫ. Cõtra. rões cognoscẽdi termios alicui cõplexionis nõ sufficient causãt noticiã illi cõplexiõis nisi illa nata sint cognosci ex terminis. ꝓplexio ãt ꝓtingẽs ñ ẽ nata ꝓgsci ex ĩmis. qz tũc nõ tm eẽt necia sz etiã ꝑma ⁊ imediata. g rõnes cognoscẽdi terminorꝫ q̃tũcunq; pfecte repñtent eos nõ sũt sufficiẽtes cause ꝓgnoscendi illã cõplexionẽ cõtingentẽ. Preterea. idee mere nãlr repsentãt illõ qõ repñtant ⁊ sb rõe sb q̃ aliqd repñtãt. qõ ꝑbat ex hoc. qz idee sũt i intellectu dino añ oẽm actũ volũtatis dine. ita q̃ nullo mõ sũt ibi ꝑ actũ volũtatis dine. sed q̃cquid nãlr ꝓcedit actuz volũtatis est mere nãle. accipio igit duas ideas extremorꝫ que repsentant i eis puta hois ⁊ albi. quero aut iste ex se repsentãt cõpositionẽ istorꝫ extremorum aut diuisionẽ aut vtrũq;. Si tm cõpositionẽ. g nãlr cognoscit illã. ⁊ ita mõ necessario. ⁊ per ꝓñs nullo mõ cognoscit diuisionẽ. codẽ mõ si tm repñtant diuisionẽ. si vtrũq;. igit deus ꝑ istas nihil nouit. qz scire ꝑdictorꝫ ia cẽ vel esse vera nihil est scire. Preterea. codẽ mõ sunt idee possibiliũ nõ futurorꝫ sicut futurorũ. qz differẽtia ista possibiliũ non futurorꝫ a futuris nõ est nisi ꝑ actũ volũtatis dinine. g idea futuri possibilis ñ magis repñtat ipm futurũ esse q̃ idea possibilis nõ futuri. Preterea. nõ magis repsentabit idea futuri ipsum ponendũ esse in hoc nunc q̃ in illo.

Aliter ponitur

q̃ certã noticiaz habet deus de futuris ꝓtingẽtibus. per hoc q̃ totus fluxus tpis ꝑsens est eternitati: ⁊ oia que sũt in tpe. qõ ꝑbatur per hoc: qz eternitas est imensa ⁊ infinita. ⁊ per ꝓñs sicut imensũ est simul ꝑsens oi loco: ita eternuz est sil ꝑsens toti tpi. Et declarat per exempla. ⁊ vnũ q̃dem ẽ de baculo fixo in aqua iuxta quẽ baculuz ⁊ si totus fluui^ fluat successiue ⁊ sic sit ꝑsens baculus successiue oibus ptibus fluuij. nõ tamẽ baculus est imensus respectu fluuij. qz nõ est simul ꝑsens toti. g eodẽ mõ si eternitas eẽt quoddã stans sicut baculus iuxta quã flueret tempus ita q̃ nũq; eẽt simul sibi ꝑsens nisi vnũ instans tpis: sicut nec baculo sil presens est nisi vna parꝫ fluuij. eternitas nõ esset imensa respectu tpis. Confirmat etiã istud. qz nũc eternitatis vt ẽ cũ nũc tpis nõ coequat sibi. igit vt est cũ isto nũc excedit ipm. nõ aũt excedẽt ipm nisi ut est cum isto nunc eẽt simul cum alio. Cõfirmat etiã hoc. quia si totũ temp^ posset simul esse extra nũc eternitatis eẽt sil ꝑsens toti isti tẽporꝫ. sed licet tempori repugnat ꝓpter eius successionẽ simul eẽt nihil tamẽ ꝓpter hoc pfectõis tollitur eternitati. g ipa eternitas mõ est eque ꝑsens toti tpi ⁊ cuilibet existenti in tpe.

Confirmat etiã istud per aliud exem

plum de centro in circulo. quia si ponerẽtur tẽpus fluens esse circũferentiã circuli ⁊ nũc eternitatis eẽ centrũ: q̃tũcunq; eẽt fluxus in tẽporꝫ: tamẽ totus fluxꝰ ⁊ quelibet pars eius eẽt sp ꝑsens centro Ita in ꝓposito omia in quacũq; parte tẽporis habẽtia existere siue sint in hoc nunc temporis: siue ipa sint ꝑterita siue ꝑsentia vel futura. omia ꝑsentia sũt respectu nũc eternitatis. ⁊ ita qõ est i eternitate videt ea ꝑñtialiter ꝓpter talẽ coexistentiã. sicut ego possum videre ꝑsentialiter illud qõ in isto instanti video.

Cõtra istud arguit ꝑmo reducẽdo cõtra eos qõ ibi adducunt de imensitate. quia posito q̃ locus possit crescere continue in infinitũ ita q̃ sicut tempus ẽ in cõtinuo fluxu ita deus augeat locũ inferius. imensitas tm dei nõ eẽt sibi rõ coexistendi alicui loco in aliquo nunc nisi existenti. nõ eni deus per imensitatẽ sui coexistit alicui in loco nisi qõ est in illo. Iz posset causare locũ extra vniuersum. ⁊ tunc per imensitatẽ suã coexisteret illi: si igit imensitas nõ est rõ coexistendi loco nisi actuali ⁊ nõ põli qz nõ est. pari rõne eternitas nõ erit rõ coexistẽdi alicui nisi exñti. qz illud qõ nõ est nulli ꝑt coexistẽ qz coexistẽ dicit relonem realẽ. sz relo ñ est realis cui^ fundamentũ nõ est reale.

Itẽ si effectus hz eẽ in seipo respectu cause ꝑme simplr est in se. qz respẽu nullius habet verius eẽ. vñ illud qõ dr tale respectu cause ꝑme simplr ꝑt dici tale. si g aliqõ futurꝫ sit in actu respectu dei. g simplr est in actu. g ipossibile est postea ipm poni in actu. Ꝓ. si sessio mea futura ñ tm q̃^m ad entitatẽ quã hz eẽ cognoscibili. sz ẽt quã hz in eẽ exñtie ẽ nũc ꝓñs eternitati. g nũc ẽ ꝑducta in illo eẽ a deo. nã nihil aliud a deo hz eẽ i fluxu tpis nisi sit ꝑductũ a deo fm illud eẽ. sz istã sessionẽ deus ꝑducet vel aiaz añxpi qõ idẽ ẽ. g illõ qõ ista ab ipo ꝑductũ ẽ ite rũ ꝑducet in eẽ. ⁊ ita bis ꝑducet in esse.

Ꝓ. ista põ ñ vt iuuare ad illõ ꝓp qõ ponit. s. ad hñdaz certã noticiã futurorꝫ ⁊ ꝑ^ q̃dẽ: qz ista sessio ꝑter h^ ꝓñs ẽ eternitati fm q̃ est in aliq̃ ꝑte tpis ipa tm est futura i se. ⁊ fm h^ q̃ futura est ⁊ a deo ꝑducenda. q̃ro vtrũ hẽat certã noticiã eius. si sic igit hoc nõ est ꝑ h^ q̃ iã exñs ẽ sz fz q̃ futura ẽ. ⁊ istã certitudinẽ oz ponere ꝑ aliqd aliud. ⁊ illõ sufficit ad oẽm cognitionẽ certã de exñtia hl^ rei. si non nouit ipam certitudialr sic futurã. g ꝑducit ipam nõ ꝑcognoscẽs ipam. cognoscet aũt certitudinalr ipam cũ fuerit ꝑducta. g alit nouit facta q̃ fienda. qõ ẽ ꝓ Aug. 5. sup Gen. 2^ qz intẽ^ din^ nullã certitudinez accipit ab obõ aliq̃ alio ab eẽntia sua. tũc eni vilescẽt. vñ nũc etiam de sessione mea q̃ ẽ nũc i actu posita nõ hz itellect^ dinus certitudinẽ causatã in ipo ab ipa sessione. nõ eni mouet sessio intellectũ eius. g eodẽ mõ omia tpalia si sint in exñtia sua pñria eternitati fz illas exñtias eorꝫ nõ faciũt certitudinẽ in intellectu dino de eis. sed oz ꝑ aliud de eis habẽ certã noticiã de existentijs: ⁊ illud aliud sufficit nobis. Preterea isti ponunt q̃ euũ angeli est dino simplex coexistens toti tpi. g angelus q̃ est in euo pñs est toti fluxui tpis ⁊ oibus eius partib^ ergo videtur fm illam rationem eorum q̃ angelus possit naturaliter cognoscere futura contingentia.

Tertia positio

dicit q̃ licet aliqua respectu scie dine sint necessaria. tm nõ sequit quin respectu causarꝫ ꝓxiarũ possint eẽ ꝓtingẽtia. Et confirmat ꝑ Boetiũ. 5. ꝓsolationũ. c. vlti. siue prosa 6^a. vbi dicit sic. Si dicas q̃ euẽtuꝫ de vidz illud nõ euenire nõ possit. qõ autẽ nõ potest nõ euenire illud necessitate cõtingere: meqz ad hoc nomẽ necessitatis astringas. Rñdebo. idem futurũ cuz ad diuinã noticiã referr est necessariũ. cum vero in sua nã ꝓpendit liberũ prorsus ẽ ⁊ a viculis necessitatis absolutũ. Pro hoc etiam arguitur. qz impfectio ꝑt in

esse effectui a cā ꝓxima lz nō a cā remota siue ꝑoxi: sicut deformitas ē in actu a volūtate cāta. nō aūt inq̃tū ē a volūtate diuīa. ideo peccatū nō reducit in deū vt in cāz sed tm̄ imputat volūtate create. lz g̃ q̃tū est ex pte dei q̃ est cā remota eēt necessitas rex. tm̄ ex cāis ꝓxis earum pōt eē ꝓtingētia in eis. Cōtra ista argutum ē di. 2ª. vbi ꝓbatū est deū eē intelligentem ⁊ volētē alia existere ꝓtingēt per ꝓtingētiā rex. q: nulla ꝓtigētia pōt esse i cātione alicuꝰ cause respectu sui effectꝰ. nisi ꝑma cā ꝓtingēter se hēat ad cāz ꝓxima sibi vl ad suū effectū. Qd̄ nūc ꝓbat breuit ex hº q̃ causa mouēs inq̃tū mota si necessario mouet necario mouet. q̃ libet igr cā 2ª q̃ ꝓducit inq̃tū mota a ꝑma si necario mouet a ꝑª necario mouz ꝓxima sibi l ꝓducē suū effectū. tota g̃ ordinatō cāz vsq: ad vltm effectū necario ꝓducēt si hitudo ꝑ cause ad sibi ꝓxima sit necessaria. Preterea. cā ꝑoz ꝑus nāliter simplr respiē effectū suuz q̃ cā posterioz. g̃ in illo ꝑozi si hz necessariā hitudinem ad ipm dabit sibi eē necessariū. In 2º aūt instāti nāe nō pōt causa ꝓxima dare sibi eē ꝓtingēs. q: iā ꝑintelligit hre a ꝑª cā esse repugnās ꝓtingētie. nec pōt dicere q: in eodē instāti iste due cāe dāt esse cāto. q: sup illud eē nō posset fundari necessaria hitudo ad illaz cām ꝓfecte dātē esse ⁊ ꝓtingēs hitudo ad aliquam aliā cāz. Preterea. ꝗcqd ꝓducit a cauſ posterioꝛib' pōt imediate ꝓduci a ꝑª. ⁊ tūc hret eandē entitatē quā mō hz. ⁊ tūc esset ꝓtingēs sic ⁊ mō est cōtingēs. hz ergo ꝓtingentiā suā etiā mō a cā ꝑma. ⁊ ñ tm̄ a causa ꝓxima. Preterea. deꝰ multa ꝓduxit imediate ⁊ ꝓpucit. sicut creauit mūdū ⁊ nūc creat anias. ⁊ tm̄ omnia contingenter.

Contra solutōnem

istaꝝ qōnū sic. ꝓcedēdū ē. ꝑº videndū est quō ꝓtingētia sit. 2º qualiꝰ cū hoc stet certitudo ⁊ imutabilitas dīne scie ō eis.

Quantum ad ꝑmā

dico q: istud diſiūcū necessariū vl' possibile ē passio entis circūloquēs passiōez ꝓuertibilē cū ente. sic sūt multa alia illimitata i entib'. passiōes āt entis ꝓuertibiles vt cōius imediate dicūt de ente q: ēs hz ꝓcem simplr simplicē. ⁊ ío nō pōt esse mediū inē ipm ⁊ suā passionē q: neutrius ē diffō q̃ possit eē mediū. si etiā sit aliq̃ passio entis nō ꝑª difficile ē videē ꝑ quāroez ꝑozē vt ꝑ mediū possit ꝓcludi ō ente. q: nec facile ē videre ordinē passionū entis. nec si ille ordo cogscerēt viderent ꝓpōes assūpte ab eis ꝑ ꝑmissis eē multū euidētioꝛes ꝓclonib'. In passiōib' āt diſiūctis lz illud totū diſiūctū nō possit demōstrari de ente tm̄ cōit sūpto illo extremo qd̄ ē min' nobile de aliq̃ ente pōt ꝓcludi aliud extrem qd̄ ē nobil' de aliq̃ ente sic sedet si aliqd̄ ens ē finitū. g̃ aliqd̄ ens ē infinitū. ⁊ si aliqd̄ ens ē ꝓtigēs g̃ aliqd̄ ens ē necariū. q: i talib' nō possz enti ꝓticularii iesse iperfectius extrem nisi alicui enti iesset pfectꝰ extrem a q̃ depēderz Sed nec isto° vr posse ꝓcludi extrem ipfectꝰ talis diſiūctōis. nō. n. si pfectꝰ est i aliq̃ ente necesse ē iperfectꝰ eē in alio ente. ⁊ hº nisi illa extrēa distincta eēnt correlatia sic cā ⁊ cātum. igr nō pōt oñdi de ente ꝑ aliqd̄ ꝑus mediū diſiūctū hº necarium vl' contigēs. nec etiā ista pars diſiūcti qd̄ est ꝓtingēs posset oñdi de aliquo supposito necessario. ⁊ ío vr ista aliqd̄ ens est ꝓtingēs esse vera ꝑº ⁊ nō demonstrabil' ꝑꝑ qd. vñ phs. argues ꝗ necitatē futuroꝝ ñ ōducē ad aliqd̄ ipossibilꝰ ipotesi. lz ad aliqd̄ ipossi nobis mānifestꝰ. s. q: nō oz nec ꝓsilari nec negociari ⁊ ío negātes tlia mānifesta idigēt pēa l sensu. q: ſz Auic. ꝑº metb. negātes ꝑm ꝑn sūtva puladi l' exponēdi igni q̃uſz ꝓcedāt q: ñ ē idē ꝓburi ⁊ nō ꝓburi vl' vapulare ⁊ ñ vapulare. ⁊ ita ēt isti q̃ negāt aliqd̄ ens ꝓtigēs exponēdi sūt tormentis quouſq: ꝓcedant q: possibile ē eos nō torqueri.

Supposito g̃ isto tanq̃ mānifesto vō q: aliquod ens est ꝓtingens inquirendū est quō possit saluari ꝓtingentia in entibus. Et dico q: ꝓpter ꝑmā rōem factā ꝓtra tertiā opi. q̃ magis explicita ē dis. 2. in qōne de esse dei q: nulla cātio alicꝰ potest saluare contingētia nisi ꝑma cāe ponat imediate ꝓtingēter cāre. ⁊ hº ponēdo in ꝑma cā pfectā cālitatē sic catholici ponūt. primū aūt ē cāns ꝑ intellectū ⁊ volūtatē. ⁊ si ponat tertia potētia executiua alia ab istis nō iuuat ad ꝑpositū. q: si necessario intelligat ⁊ velit necessario ꝓducit. oz g̃ ꝓtingentiā istarum querere in volūtate diuina vel in intellectu diuino: non aūt in intellēu hz actū ꝑmū aū oēm actū volūtatis. quia ꝗcqd intellect' intelligit hoc mō intelligit mere nāliter ⁊ necessitate nāli. ⁊ ita nulla ꝓtingentia pōt eē in sciēdo aliqd̄ qd̄ non scit vel i itelligēdo aliqd̄ qd̄ nō intelligit tali itellectōe ꝑma. Primā g̃ ꝓtingentiā oz querere in voluntate diuina. q̃ vt videat qualiꝰ sit ponēda ꝑmº videdū est in volūtate nr̄a. ⁊ ibi tertia. ꝑmo ad que sit libertas voluntatis nr̄e 2º qualr ista libertatez sequat possibilitas siue cōtingētia. Et 3º de logica distinctione ꝓpōnum quō expimit possibilitas siue contingentia ad opposita.

Quātum ad ꝑmū dico q: volūtas i q̃tum est actꝰ ꝑmꝰ libera ē ad oppositos actus libera ēt est mediantib' illis actib' oppositis ad opposita obā in q̃ tēdit ⁊ vlteriꝰ ad oppositos effectꝰ q̃s ꝓducē. ꝑma libertas hz necīo aliquā ipsectōez ānexā: q: potētialitatē passiuā volūtāt ⁊ mutabilitatē tertia libertas nō est ꝑma. q: ⁊ si ꝑ ipossibile nihil efficēt extra adhuc inq̃tū volūtas posset libē tēdere in obā. Media aūt rō libertatis ipa ē sine iperfectōe imo necīa ad perfectionē. q: ois potētia pfcā pōt tēdere in oē illud qd̄ est natuz esse obm̄ talis potētie. g̃ voluntas pfecta pōt tēdere in oē illud qd̄ natū est esse volibile. libertas igiē prima sine iperfectōe inq̃tum libertas ē ad opposita obā in q̃ tēdit. cui vt sic accidit vt oppositos effectꝰ ꝓducat

De 2º dico q: istā libertatē cōcomitatur vna potētia ad opposita manifesta lz. n. nō sit in ea potētia ad sil velle ⁊ nō velle. q: hoc nihil ē. tm̄ in ea est potētia ad velle post nō velle siū ad successiōez oppositoꝝ actuū. ⁊ ista potētia est mānifesta i oib' mutabilibus ad successionē oppositoꝝ i eis. tm̄ est ⁊ alia nō ita mānifesta absq: oi successione. ponēdo. n. voluntatē creatā tm̄ hīe esse in vno instanti. ⁊ q: ipa in illo instāti hēat hanc volitionē non necīo tūc hēret eā. ꝑbatio. si eni in illo instāti hēret eā necīo cū non sit cā nisi in illo instāti qm̄ cāret eā. ergo simplr volūtas qm̄ cāret eā necīo cāret. non. n. mō est ꝓtingens cā q: ꝑexistebat aū istud instās in quo cāt ⁊ tūc vt ꝑexistens potuit cāre vel nō cāre. q: sic hoc ens qm̄ est ē necīuz vel ꝓtingēs. ita causa qm̄ cāt tūc cāt necīo vl' ꝓtingent. ex quo igiē in isto instāti cāt hoc velle ⁊ nō necessario ío contingent. est g̃ potentia hº cāe ad oppositū etꝰ qd̄ cāt sine successione. ⁊ ista potētia realꝰ est poª prioris nāliꝰ vt actꝰ ꝑmi ad oppoita q̃ sūt posteriora nāliꝰ vt actꝰ scōi. actꝰ. n. ꝑmꝰ ꝓsiderat in illo instāti in q̃ est ꝑoz nāliꝰ actu 2º ita ponit illū in esse tanq̃ effcm̄ suuz ꝓtingētē q: vt prior nālr posset eā ponē aliud oppm in eē. Hanc ēt potētiā realē actiuā prioꝛē nāliter ipo qd̄ ꝓducit: ꝓcomitat potētia logica q̃ est non repugnātia terminoꝝ. volūtati. n. vt ē actꝰ ꝑmꝰ etiā qm̄ ꝓducē hoc velle ñ repugnat oppm velle. tm̄ q: cā ꝓtingēs ē respectu sui effectꝰ. ⁊ ío nō repugnat sibi oppm. in rōe effectꝰ. tū q: vt sbm̄ est ꝓtingēter se hz ad istū actū vt iformat. q: sbo nō repugnat oppm sui accntis ꝑ accns. libertatē igiē volūtatis nostre inq̃tum ē ad oppositos actus concomitat potentia tā ad opposita successiue q̃ ad opposita ꝑ eodē instanti. hoc ē q: alterum

Universidad de Deusto Biblioteca

possit inesse sine altero. ⁊ ista pō 2ª ē cā realis actus pus nāliter q̄ logica. ſz 4ª potētia ñ cōicat istā. ſ. ad opposita ſil'. qz illa nulla est. Ex isto 2° p33ᵐ. ſ. distinctio huius ꝓpōnis volūtas volens a. pōt non velle. a. hec. n. in sensu ꝓpōis falsa ē vt significetur possibilitas hui' ꝓpōnis voluntas voles. a. non vult. a. vera autē est in sensu diuisionis vt significetur possibilitas ad opposita successiue. qz voluntas volēs ꝓ. a. pōt nō velle ꝓ. b. Sed si etiā accipiamus ꝓpōnem de possibili vnientē extrema ꝓ eodem instanti. puto istā voluntas ñ volens aliquid ꝓ. a. pōt velle ꝓ a. adhuc ista ē distinguenda fm ꝓpōnē ⁊ diuisionē. ⁊ in sensu cōpois ē falsa. ſ. q̄ sit possibilis q̄ ipsa sit ſil' volēs ꝓ. a. ⁊ nō volens ꝓ. a. Sensus vero diuisionis ē verus. ſ. ut significet q̄ illi volūtati cui inest velle ꝓ. a. possit inesse nō velle ꝓ. a. sed nō sic ſil stabit. ita non velle qz tñ illud velle nō incēr. Et ad intelligēdō istā scōdz distinctōēz q̄ ē obscurior dico quod ē sensu q̄ ꝓpōis ē vna cathegorica cuius sbm̄ est istō voluntas non volēs ꝓ. a. ⁊ pdicatū volēs ꝓ. a. ⁊ tunc tm̄ attribuit hᵒ pdicatū possibilitē huic sbiecto cui repugnat ⁊ p ꝓñs ipossibiliter sibi cōuenit qō notat possibilitē sibi cōuenire. In sensu diuisionis sūt due ꝓpōnes cathegorice enūciātes de volūtate duo pdicata in vna ꝓpōne de incē enūciat de volūtate hoc pdicatuz non velle. a. q̄ cathegorica intelligitur p ꝓpōēz implicitā. in alio autē cathe^a de possibili enunciatur possibiliter velle. a. ⁊ iste due ꝓpositiones verificantur ꝓ. a. qz significant predicata sua attribuere sbo ꝓ codē instanti. ⁊ hoc quidem verum est. nam voluntati isti in eodem instanti conuenit non velle. a. cum possibilitate ad oppositum pro. a. sicut ſigāt 1ª de possibili. Exemplum huius distinctionis est in ista omnis homo qui ē albus currit. q̄ posito isto casu q̄ omnes homines albi currant ⁊ non nigri nec medij vera est in sensu compositionis ⁊ falsa in sensu diuisionis. in sensu ꝓpositionis est vna ꝓpō hñs vnum subiectum determinatum per hoc qui est albus in sensu diuisionis sunt duo ꝓpōes enunciantes duo predicata de codē sbiecto. Consimiliē in ista oīs hō q̄ ē alb' necessario ē animal. q̄ in sensu ꝓpōnis est falsa. qz pdicatuz nō necessario ꝓuenit toti huic sbo. In sensu vo diuisionis vera est quia de eodem subiecto notantur dici duo predicata alterum absolute sine necessitate. ⁊ ambo conueniunt. ⁊ ambe ille cathegorice vere sunt.

Sed contra istam

di. arguit ēpliciter q̄ ipa nō sit logica. nec q̄ pō aliq̄ sit ꝓ aliq̄ instanti ad oppositum eius qō inest i illo instāti. Prio ꝓ istā ꝓpōnē ꝓ° pyer. oē qō ē qñ ē neē est eē. 2° ꝓ illā reᵃᵐ arⁱ obligatorie posito falso contingenti de pñti in istanti negādum est primum cē. quā regulā probat ille ꝓ hoc q̄ illud positiuz sustinenō ē tanq̄ vez. q̄ sustinēdum est ꝓ aliq̄ instāti ꝓ quo ē possibile nō autē ē verum possibile ꝓ illo instanti pro q̄ ē positiuz qz si eēt possibile pro illo instanti. ergo possz eē vez. ⁊ tunc vel per motum vl' mutationem. sed neutro modo quia motus non est in instanti. nec mutatio est in aliquo instanti ad oppositum eᵃ quod tunc inest quia simul sunt mutatio ⁊ terminus mutationis. Pre terea tertio si pro aliquo instanti sit potentia ad aliquid cuius oppositum inē aut ista ē potentia cum actu aut ante actum non cum actu patet. nec ante actum. quia tunc esset ad actum pro alio instanti quam pro quo inest illa potentia. Ad primum respondeo q̄ illa ꝓpō Arⁱ. pōt eē cathe^a hypoth^a. sic ⁊ ista aial currere si hō currit ē necz. hec quidem secundum quod conditionalis est. est distinguenda secundum quod necessarium potest dicere necessitatem

ꝓñtie vel consequentⁱ. ꝓ° mō ē vā 2° mō est falsa. secundum autem q̄ est cathe^a sensus est hoc totum currere si homo currit predicatur de animali cuz modo necessitatis. ⁊ cathe^a est vera quia predicatum sic determinatum necessario inē subiecto lz non predicatū absolute. ⁊ iō tunc arguere a predicato sic determinato ad predicatum absolute sumptum ē falsa secundum quid ⁊ simpliciter. Ita dico hoc q̄ si ista ꝓpō Arⁱ. accipiatur vt ē ypathetica tpalis tā necessitas aut notat necessitatez cōcomitantie uel cōcomitātⁱ. ut concomitantie vera est. ut concomitantis falsa. Si autem accipiatur ut est cathegorica tūc hoc quod est. quando est non determinat compositionem implicitam in hoc quod est sed cōpositōez pricipalē significatā p hᵒ qō est eē. ⁊ tūc pdicatū hoc esse qñ ē de notatur dici de subiecto quod est cum mō necitatis. ⁊ sic ē ꝓpō vera. nec sequt q̄ necesse ē eē. sed ē falsa fm q̄d ⁊ simpliciē sicut i alio patet. nullus igitur sensus verᵘ huⁱ ꝓpōnis denotat q̄ eē aliq̄d in instanti in q̄ ē sit simpliciter necessariuz sed tm̄ q̄ sit necāriū fm q̄d. ſ. qñ ē. ⁊ cū hoc stat q̄ in illo instanti in q̄ ē sit simpliciter ꝓtigēs. ⁊ pōñs q̄ in illo instanti possz oppositū illⁱ iesse. Ad 2ᵐ illa regula est falsa ⁊ ꝓbatio eius nō vz. qz lz positū debeat sustineri sicut vez. pōt sustineri pro illo instāti nō negādo illō instans eē ꝓ quo est falsuz. qz nō seq̄tur est falsū ꝓ illo instāti. q̄ ē impossibile. sicut inuit illa ꝓba^o ⁊ cū dicit si pōt eē verū ꝓ instāti ꝓ q̄ ē falsū aut pōt vificari ꝓ illo instāti ⁊c. dico q̄ nᵒ sic nec sic qz ista possibilitas ad veritatē eius non ē possibilitas aliqua cū successione vt alterū post alterz insit. sed est pō ad oppositum huius qō inest alicui inquātū est prior naturaliter illo actu. Ad 3ᵐ dico q̄ ē pō ante actū non ante duratōez sed añ ordine nature. qz illud qō ꝓcedit naturaliē istū actum ut ꝓcedit actuz naturaliē posset eē cum opposito illⁱ actus. ⁊ tunc negandum est q̄ omnis pō est cum actu uel ante actum intelligēdo añ ꝓ priozitate durationis. vera aūt est intelligendo ante ꝓ priozitate n ature.

4° obijcit contra illud. quia si pōt velle a. ꝓ hoc instanti. ⁊ non vult. a. ꝓ hoc instanti. q̄ pōt non velle. a. ꝓ hoc instanti. qz ad illam ō incē sequitur illa ō possibili ⁊ tūc videt sequi q̄ possit uelle a. ⁊ non velle. a. simul pro eodez instāti.

Ad istud rñ° fm phm. 9°. metha^c. q̄ habens potentiam ad opposita si faciat ut faciendi habet potentiaz nō aūt ut potentiam habet faciendi. ita q̄ modus refertur ad terminū potentie nō āt ad potentiaz ipsam. quia simul habeo potentiam ad opposita sed non ad opposita simul. tunc dico q̄ non sequitur potest velle hoc in instantia. ⁊ pōt nolle hoc in a. q̄ potest velle ⁊ nolle in a. q̄a potest esse pō ad vtrūq̄z oppositoꝝ diiunctim ꝓ aliq̄ instāti. ⁊ si nō ad ambo illa ſil'. qz sic ē possibilitas ad vnū illoꝝ ita est ad non esse alterⁱ. ⁊ eᵓ. sicut ad reliquum ita ad non eē istius. non igit simul ad esse huius ⁊ istius oppositi. qz possibilitas ad simultatem non esset nisi essz ad ambo concurrentia in eodem instanti qō non habetur per hoc q̄ ad vtrumq̄z diuisim est potentia pro isto instanti. Exemplum huius apparet in permanentib' hoc corp' pōt esse in hoc loco in a. instanti. ⁊ aliud corpus potest eē in eodem loco in a. instanti. igitur ista duo corpora eē pñt ſil' in a. instanti nō sequitur. Ita. n. hoc corpus potest eē ibi q̄ potest illud corpus non esse ibi. ⁊ eᵓ. Et ideo non sequitur si potentia est ad vtrumq̄z pro eodez siue in instanti siue in loco ergo ad ambo simⁱ. sed fallit qñ cūq̄z vtrumlibz illorū duorū excludit alterum ita etiam non sequitur possuz tota die portare istum lapidem sic portabile aliq̄d adeq̄te vtuti mee. ⁊ possum tota die portaⁱ aliū lapidē. q̄ possū simⁱ

Universidad de Deusto Biblioteca

portare ambos. non sequitur q̃ ꝯ vtq̃
ꝯ ad quod est potentia diuisim exclu-
dit reliquũ. simultas autem nũq̃ possꝯ
inferri ex sola idemptitate illius vnius
instantis vel loci. sed oꝯ cum hoc habe
re coniunctionẽ istorum duorum respe
ctu tertij que dicũtur eẽ simul.

Juxta predicta de

voluntate nostra videnda sunt quedaꝯ
de voluntate diuina. ⁊ ꝑmo ad que sit
libertas eius. scdo que sit ꝓtingentia re
spectu volitoꝝ tertiũ. s. q̃tũ ad distinc-
tionem logicam. ꝓpositõm ꝓportio
nabiliter est ibi ⁊ hic. Quãtum ad
ꝑmum dico q̃ volũtas diuina nõ est in
differens ad diuersos actus nolendi ⁊
volendi. q̃ hoc in voluntate mea non
erat sine imperfectione voluntatis. vo
luntas. n. nostra erat libera ad opposi
tos actus ad hoc vt eẽt libera ad obã
opposita ⁊ hoc ꝓpter limitationẽ vtri
usq̃ actus respectu iui obi. g̃ posita illi
mitatõe eiusdem volitionis ad diuersa
obã non oꝯ ꝓpter libertatem ad oppo
sita obiecta ponere libertateꝯ ad oppo
sitos actus. ipsa etiam volũtas diuina
libera est ad oppositos effectus. sed hũ
est prima libertas sicut nec in nobis. re
manet g̃ libertas illa que est per se pfec
tionis ⁊ sine imperfectione. s. ad obiec
ta opposita ita q̃ sicut voluntas nostra
pot diuersꝰ volitõibꝰ tendere in diuersa
volibilia ita illa volũtas pot vnica vo
litõe simplici illimitata tendere in que
cũq̃ volibilia. ita q̃ si volũtas illa vel
illa volitio eẽt tm vnius volibil' ⁊ non
posset eẽ oppositi qõ tamen est de se vo
libile. hoc eẽt impfectionis in volunta-
te sicut deductũ est prius de voluntate
nrã. Et ꝯ in nobis possꝯ distigui volun
tas vt ẽ receptiua vt ẽ opatiua ⁊ ut p
ductiua. ipa. n. ẽ ꝓductiua actuũ. ⁊ ipa
ẽ qua hñs opatur formaliter volẽdo.
⁊ ipsa est receptiua volitionis sue. tm li
bertas vi eẽ ei' 'inq̃tũ ẽ opatia. inq̃tũ
s. hñs eã formaliẽ pot ea tendere in ob
iectũ Ita igitur poꝯ libertas in volũta
te dina p se ⁊ pꝰ inq̃tũ ẽ põ opatiua. ꝯ
ipa non sit receptiua nec ꝓductiua vo
litionis sue. ⁊ tm pot saluari in eo aliq̃
libertas inq̃tũ ꝓductiua ẽ. ꝯ. n. pduc-
tio in eẽ existẽtie nõ cõcomitetur neces
sario opationẽ eius. q̃ opatio ẽ in eter
nitate ⁊ ꝓductõ eẽ existẽtie est in tpe. tm
opationẽ eius necio cõcomitat ꝓductõ
in eẽ volito. ⁊ tũc non pot põ illa volũ
tatis dine ꝑmo quidẽ eẽ vt ꝓductiua.
ꝯ fm quid. s. in eẽ volito ⁊ ista ꝓductõ
ꝓcomitatur eã vt operatiua. Quãtuꝯ
ad 2m articulum dico q̃ volũtas diui-
na nihil aliud respicit necessario ab ob
iecto ab eẽntia sua ad quodlibet. igitur
aliud contingenter se habet. ita q̃ pos
set eẽ oppositi. ⁊ hoc cõsiderãdo ipam
ut ẽ prioꝝ naliter tendentia in illud op
poitũ. nec solũ ipsa in volitione poꝝ est
naliter suo actu sed etiã inq̃tũ ẽ volẽs
q̃ sicut volũtas nostra vt prioꝝ natura
liẽ suo actu ita elicit actũ illum q̃ pos
sit in eodem instãti elicere oppoitũ. ita
volũtas diuina inq̃tũ ipa sola volitio
ne ẽ prioꝝ naturaliter tendẽtia tali ita
tendit in illud obiectũ contingenẽ q̃ in
eodem instanti possit tendere in oppo
sitũ obiectũ ⁊ hoc tam de potentia lo-
gica q̃ est nõ repugnãtia terminoꝝ sic
d ictũ est de voluntate nrã. q̃ de põ rea
li q̃ prior est naturaliter actu suo.

Aliso de contingẽ

tia reꝝ q̃tũ ad existentiã ⁊ hoc cõside-
rãdo respectu voluntatis dine restat vi
dere scõm ꝓncipale qualiter cum hoc
stat certitudo scientie eius hoc pot poi
duplr vnomodo per hoc q̃ intellectus
diuinus videt determinationem volũ
tatis diuine. vꝯ illud fore pro. a. quia
volun tas illa illud determinat fore ꝑ
eo. scit enim illam voluntatem esse im
mutabilem ⁊ non impedibilem. Vel

aliter q̃ ista via videtur ponere quẽdã
discursum in intellectu dino quasi ex i
tuitõe determinatõis volũtatis ⁊ immu
tabilitatis eius ꝓcludat hoc fore. pot po
ni aliter q̃ intellect' din' aut offert sim
plicia quoꝝ vnio est contingens in re aut
si offert ꝓplexionem. offert eã sicut neu
tram. ⁊ volũtas eligens vnam partem
s. coniunctionẽ istorum ꝑ aliquo nũc i
re. facit illud determinate esse veꝝ. hoc
erit ꝓ. a. hoc aũt exñte determiate vero
eẽntia ẽ rõ intellectui dino intelligẽdi
istud verum. ⁊ hoc nãliẽ q̃tum est ex p
te eẽntie. ita q̃ sicut naturaliter intelli-
git omnia principia necessaria quasi añ
actum voluntatis dine. q̃ coꝝ veritas
nõ dependet ab illo actu ⁊ eẽnt ꝓgnita
ab intellectu diuino si per impossibile
nõ esset volens. ita eẽntia diuina ẽ rõ
ꝓgnoscendi ea in illo prioꝝ instãti na
ture. quia tunc sunt vera. nõ quidẽꝯ q̃
illa vera moueant intellectum diuinũ
nec ẽt termi eoꝝ ad apprehendendu ꝯ
talem veritatem. q̃ tunc inte' diuinus
vilescẽt q̃ pateretur ab alio ab eẽntia
sua. sed sicut eẽntia diuina est ratio ꝓg
noscendi simplicia ita ⁊ complexa tlia
tunc autem non sunt vera ꝓtingentia.
q̃ nihil est tunc ꝑ qõ hẽant vitatem de
terminatam. posita aũt determinatione
voluntatis diuine iam sũt vã videlicet
pro illo secũdo instanti. ⁊ hoc idẽꝯ erit
rõ intellectui diuino qõ erat in primo i
telligendi ista que sunt iam vera in 2° i
stanti. ⁊ fuissent cognita in ꝑmo instã
ti. si fuissent in ꝑmo instanti. Exemplũ
sicut si oculo meo potentia mea visiua
sit rõ videndi obm: si ab aliquo pñtan
te nunc sit iste color pñs nunc ille oculꝰ
meus videbit nũc hoc nũc illõ ⁊ tm per
eandem visionem tmm nõ erit oria in ꝓ
oritate ⁊ posteriozitate videdi. ꝓpt ob
iectum prius ⁊ posterius pñratum. Et
si vnus color fieret naturaliter pñ) ⁊ ali
us libere non esset differentia formaliẽ
in visione mea quin ex parte sua oculꝰ
videret naturaliter vtrunq̃. tamen cõ
tingenter posset videre vnuꝯ ⁊ necessa
rio aliud inq̃tum sibi vnum sit presens
ꝓtingenter ⁊ aliud necessario vtroq̃ si
toꝝ modoꝝ ponatur intellectũ dinuꝯ
ꝓgnoscere existentias reꝝ. pꝯ fm vtrũ
q̃ q̃ ẽ determinatio intellectus dini ad
illud exñs ad qõ determinat voluntas
dina. ⁊ certitudo infallibilitatis. q̃a nõ
pot volũtas determinare q̃n intellect'
determinate apprehẽdat illõ qõ volũtas
determinat ⁊ imutabilit. q̃ tã volũtas
q̃ intellect' sit imutabiles. ex dis. 8. Et
hoc q̃tũ ad tres qõnes ꝑmas. ⁊ tamen
cũ istis, stat contingentia obi ꝓgniti. q̃
voluntas volens hoc determinate: cõ
tingenẽ vult hoc ex ꝑmo articulo

Quãtũ ad quartã

q. vꝰ fortasse distinguendu ꝯ de ista de'
necio scit. a. fm ꝓpõnem ⁊ diuisionem
vt in sensu ꝓpõnis notet necitas scien
tie vt trãsit sup istõ obm. in sensu diui
sionis notet necitas scie absolute q̃ tm
trãsit sup hoc obm. ꝑmo mõ ẽ falsa. se
cundo mõ vera. Tm talis distictio non
vꝰ logica. q̃ qm act' trãsit sup obm nõ
vꝰ distiguẽdo ò i° actu abso' l vt trãseũ
te ẽ obm puta si dico si dicã video sortẽ
q̃ distiguatur de visiõe ꝑt trãsit i sor
tem. vel de visione absoluta q̃ tamẽ est
sortis. ⁊ sic nõ est ibi distictio i ꝓpõe de
esse. ita nec i ꝓpoito vi distictio. ꝯ tm
vi necia si actus trãsit in obm necio ⁊
ita videt ista simplr negãda deus necio
scit. a. ꝑ eo q̃ hoc ꝑdicatũ sit determia^m
nõ necio cõuenit huic subiecto ꝯ ꝑdi-
catũ non determinatũ cõueniat. Contra
hoc obẽcit q̃ actus rõnalis nõ distrahi
tur ꝑ mãꝯ sup quã trãsit. ita. n. ẽ simpli
cit dicere qõ trãsit sup me nihil dicere
sicut qõ trãsit super me aliqd dicere. ⁊
ideo ita sequitur dico me nihil dicere.
g̃ dico. sicut sequitur dico me aliquid
dicere. g̃ dico. g̃ in deo scire nõ distrahi
tur per materiã sup quã transit q̃n sit

Universidad de Deusto Biblioteca

equalis necitas. Ad istud dicendum q̃ lz nõ distrahatur q̃ stet fm quid. tamẽ non põt eẽ necitas eius ut significatur trãsire sup mãz lz sit necitas et' i se ⁊ hoc m axie si sit actus potẽs respicẽ diuersa obiecta. sicut si haberẽ actũ loquẽdi eundem virtuti motiue ⁊ ille actus possit trãsire sup diuersa obiecta ꝓtingent. lz necio haberẽ actũ sicut potẽtiã nõ tamẽ necio hẽrem actuz vt trãseuntẽ sup tale obiectũ. ⁊ iõ sequeretur necio. dico q̃ necio dico istõ imo posset eẽ necitas ocois in se cũ cõtingentia respcu h' obi. ⁊ tñ dictio huius obi esset simplr dictio. ita q̃ nõ dictio fm q̃d.

Ad argumenta principalia p ordinẽ.

Ad pmũ ꝓ p^a. q. dico q̃ nõ ẽ sillis veritas in illis de futuro. sicut in illis de pñti ⁊ de ꝓterito. In pñtibus quidẽ ⁊ ꝓteritis ẽ veritas determinata ita q̃ alterꝫ extremũ ẽ positũ. ⁊ vt intelligit positũ nõ ẽ in potestate cause vt ponatur vel non ponatur. quia licet in potestate cãe vt poz nãliter i effectu sit ponẽ effectũ vl nõ ponẽ: ñ tñ vt effect' intelligitur iã positus ineẽ. talis ãt nõ ẽ determiãtõ ex pte futuri. qz lz alicui itellectui sit vna ps va determiata ⁊ etiã vna ps sit va i se determinate. lz eã null' intel' apprehenderet. nõ tñ ita dn in ptãte cãe ẽ ꝓ i^o istãti ponẽ oppositũ. ⁊ ista indeterminatõ sufficit ad cõsiliãdũ ⁊ negociãdũ. si ãt neutra ps eẽt futura nõ oporteret negotiari vel consiliari. q̃ q̃ altera ps sit futura dũ tñ reliqua possit euenire. nõ ꝓhibet cõsiliatõnez ⁊ negotiatõnez. Ad 2^m dico q̃ sciaz eẽ vni' ptis ita q̃ nõ possit eẽ alteri' poit ipfcõez in ea. Sillr ⁊ i volũtate ponẽ eã eẽ vniuſ ita q̃ nõ possit eẽ alterius obi volibil' poit i ea ipfectõnẽ. tñ scientiã eẽ vnius ita q̃ nõ sit alteriuſ ⁊ volũtati sillr nullã ipfectõez poit sicut ⁊ põ ẽ vni' oppositi in actu determinate qõ ꝓducit ⁊ nõ alterius. Dissile tñ ẽ ō po^a ⁊ scia ⁊ volũtate ꝓ h' q̃ po^a vr dici eẽ vnius obiecti tm̃. qz tñ possit i illõ. ⁊ scia ⁊ volũtas ita q̃ tñ sciat l' velit illõ. Sz si accipiat sillimõ ex vtraq̃ pte equal ẽ determinatõ ex vtraq̃ pte. qz qõlibz istoꝝ ẽ actu vni' oppõiti ñ ãbo rũ. qõlibet ẽt istoꝝ põt eẽ vtriusq̃. sed tudinẽ et' ad illõ. Sciaz vl volũtatẽ eẽ et' vr significare actualẽ hitudinẽ ad iõ nihil tñ mali sequit si sillimõ accipiat hic ⁊ ide. qz tũc sicut ad sciaz scire. ⁊ ad volũtatẽ velle: ita ad potẽtiã ꝓducere. nõ aũt posse ꝓducere. ⁊ sicut ad potentiã posse ꝓducere. ita ad scientiam posse scire ⁊ ad voluntatẽ posse velle.

Ad primum ar^m 2^e. q. dico q̃ lz ad duas

de ineẽ sequit cõclo de ineẽ nõ q̃dẽ sylogistice. qz ẽ ozõ nõ sylo^a reducibil i syllos mltos. tñ ex vna de ineẽ ⁊ alia de possibili nec syllo^c nec necio sequit ꝓ ō possibili. rõ ẽ qz falli est rem opiari aliter eẽ q̃ sit ꝓ tunc ꝓ qñ credit eẽ. Istõ aũt icludit in ill' duab' ꝓmissis ō iceẽ q̃z altera ligãt istũ credẽ h'. ⁊ reliq̃ negat h' esse. ⁊ hoc pro eoõ instanti. ⁊ iõ sequtur ꝓ de falli. Nõ sic aũt ex alia pte. qz illa de ineẽ affirmat v^m oppo^m ꝓ illo instãti. illa de possibili affirmat potẽtiã ad alterꝫ oppo^m ꝓ eodẽ instãti. nõ cõiunctim sed diuisim. ⁊ iõ nõ sequitur ꝓ aliq̃ instãti q̃ possit eẽ cõiũctio oppositi in re ad illud qõ creditur ⁊ iõ nõ sequitur possibilitas deceptõis q̃ includit ũtã ꝓiũctionẽ. Similis ẽ rõ in mixtione de cõtingẽti ⁊ de ineẽ q̃re illa nõ teneat nisi sit ẽt mior de ineẽ simplr. Ista etiã ratio patet. quia si ex opposito conclusionis arguatur cum illa de possibili ñ infertur oppositum nisi alicuius de necessario. ⁊ ita oporteret maiorem esse realiter eandem cum illa de necessario ad hoc ut inferat conclusionem. nõ. n. sequitur de' ñ ꝑt decipi. ⁊ a. põt ñ for q̃ de' nõ scit. a. fore. lz sequit q̃ nõ necio sit a. fore. qõ apparet quia si inte' meus

semper sequeretur mutationez in re. ita q̃ te sedente opinarer te sedere. ⁊ te surgente opinarer te surgere non posses decipi ⁊ tñ ex istis tu sedes ꝓ. a. ⁊ ñ possũ decipi. ñ sequitur nisi q̃ non necessario scio te sedere ꝓ a. Ita in ꝓpoito licet intellectus diuinus non sequatur res sicut effectus cãz tẽ cõcomitantia est ibi q̃ sic res potest non esse ita intellectus diuinus potest non scire. ⁊ ideo nunq̃ sequitur q̃ intellectus diuinus cognoscat rẽ alr q̃ est. Et ideo nunq̃ possunt simul stare illa que requiruntur ad deceptionem. sed sicut res scita potest esse ita deus põt eam scire: ⁊ sicut res scita potest non eẽ ita deus potest eam non scire. ⁊ si non erit non sciet. Ad 2^am de illa positõe possibilis inesse. dico q̃ ex tali positõe in se nũq̃ sequitur aliquod impossibile tamen illa de inesse in qua ponitur illa de possibili potest repugnare alicui cui non repugnat illa de possibili posita in esse. quia antecedens potest repugnare alicui cui non repugnat cõsequẽs. ⁊ tũc ex añcedente ⁊ suo repugnãte põt ꝓseq̃ aliq̃ ipossibile qõ nõ sequit ex ꝓñte simpliciter ⁊ eodẽ. qz nõ est sibi icõpossibile Nec mirũ ẽ si ex icõpassibilibus sequat ipossibile. quia fm phm secundo pozũ in sylla ex oppositis sequit conclusio i possibilis. dico tunc q̃ posita ista inesse possibile est me non sedere. ex ista sola nihil ipossibil' seqt. lz ex ista ⁊ alia. s. de' scit me sessuruz sequitur impossibile. s. deum falli. ⁊ illud impossibile non seqt ex impossibilitate eius qõ ponitur ineẽ nec etiam ex impossibilitate aliqua que est absolute in ea. lz ex ipsa ⁊ q̃dam alio simul quod est incõpossibile. nec hoc ẽ inconueniens q̃ illud quod est impossibile sequatur ex aliqua de inesse in qua ponitur alia de possibili ⁊ aliqua de inesse. quia cuz ista ego sedeo stat ista possibile est me stare. illa tamen de inesse in qua ponitur illa de possibili repugnat illi alteri de inesse. ⁊ ex illis duabus de inesse sequitur impossibile. ista. s. stãs ⁊ sedens. nec tamen sequitur ergo illa que ponebatur de possibili inesse fuit falsa vel illa fuit falsa sed vel alia cum qua sua de ineẽ accipitur est in compossibilis sue de ineẽ.

Ad primum argumentum tertie questionis concedo maiorem q̃ non est transitus sine mutatione.

sed in minori dico q̃ hic nullus est transitus nec esse potest. quia transitus nõ põt esse sine successiõe. ita q̃ oppositus succedat opposito. talis aũt nõ põt esse in ꝓposito. sicut. n. nõ pñt simul stare scire ⁊ nõ scire. ita non põt simul stare q̃ aliq̃ sciat ⁊ aliquando non sciat. sine q̃ transitu ab opposito in oppositũ successiue. non est mutatio. Et si tu quaras salrẽ si põt nõ scire b. qõ scit. aliq̃d aliter se haberet. quero quid est illud. dico q̃ b. inesse incognito. non tamen aliter q̃ prius se habuit. sed aliter q̃ nunc se habz ita q̃ istud aliter esset non alicuius succedentis oppositi ad oppositum. sed eẽt alterius oppositozum qõ in eodem instãti posset ineẽ in q̃ suũ oppo^m inest. ⁊ hoc non sufficit ad mutationem. Ad secundum dico q̃ ista conseqñtia non valet. non sciens a. potest scire. a. ergo põt icipe scire. a. ⁊ hoc qñ ẽ põ ꝑcise alicui' ꝓzis nãlr ad oppõitũ posteriozis ꝓ eodẽ istanti ꝓ q̃ ⁊ in q̃ hz h' posteri' ꝓtingent esse. sicut ẽ in ꝓpõito. tz tamẽ gra mẽ in creaturis ubi est possibilitas ad opposita successiue. sed licet illa non eẽt adhuc tñ eẽt possibilitas ad vtrũq̃z illoꝝ ꝓ vno istãti. Ad 3^m põt ꝓcedi q̃tum ad istud ar^m q̃ ista põ ad opposita sit põ actia. puta q̃ inte' oin' iq̃tũ ẽ actu ꝓ eẽntiã ⁊ ꝓ actualẽ itellectõez isinitã sit põ actia respectu q̃rũcũq̃z obiectoꝝ q̃ ꝓducit ieẽ itellecto. Et cum dicit igit ipa ñ põt agẽ circa aliq̃d circa qõ pri' ñ egit nisi pri' mutet. dico q̃ ꝓñtia ñ vz qñ agẽ) rẽqrit obiectũ circa qõ agat

Universidad de Deusto Biblioteca

sicut in agentibus creat̃ non oz q̃ agẽs si de nouo agat q̃ mutet si ō nouo appropinquetur sibi passum in qō agat. Ita in ꝓposito voluntas diuina determinãs forte aliquid ostensum ab intellẽtu facit cõplexionẽ talẽ esse verã ⁊ iō intelligibilẽ ⁊ ex hoc istud ē pñs intellectui in rõne obiecti. ⁊ sicut voluntas pōt facere istud volitum ⁊ nō facere: ita posset esse vex ⁊ nō verũ. ⁊ ita pōt cognosci ⁊ nō cognosci ab isto intellectu nãli non quidẽ pp aliquam cõtingentiaz q̃ quidẽ sit prius in isto agente nãli. sz pp ꝓtingentiam ex parte obiecti qō cõtingenter est verũ pp actum volũtatis verificantis. Et si obꝗciaꝭ q̃ adhuc nō pōt esse sine mutatione saltẽ in obō intellecto. sicut nec illa approximatō passi natural̃ ad agens nãle potest esse sine mutatione passi. ⁊ forte ipius agẽtis approximantis. Rndeo qō obm̃ istud nō mutat in isto esse qz nō potest eẽ successiue sb̃ oppositis cõtingẽter tm̃ est in isto cẽ. ⁊ hec cõtingẽtia ē a pte volũtatis pducẽtis ipm in tali esse. ⁊ ista cõtingẽtia volũtatis pōt esse sine mutatõe volũtatis. sicut declaratuz est in p̃mo arti. solutionis.

Ad argumenta

ārte q̃stiōis

Ad pri^m nego ꝓñtiaz. Ad p̃mã ꝓbationẽ dico q̃ si nō sit i deo necitas alia q̃ ũmutabilitas̃ hoc est. nō alius mod' necessitat̃ illoꝝ quos assignat phus in 5. nisi. 4. fm q̃ ē non ꝓtingere aliter se hẽ. qz alij mōi necitat̃ requirũt iperfectōz. sic̃ necitas coact oīs ⁊ ceteri. tm̃ ñ ē ibi sola necitas̃ imutabilitas̃ sic q̃ imutabilitas ex se sit necitas qz imutabilitas̃ ex se ñ puat nisi possibilẽ successiōz oppositi ad oppo^m. Necessitas aũt simplr puat absolute possibilitatem h' oppositi ⁊ nō successionez h' oppositi. sic̃ hic. ⁊ iō nō sequit oppo^m nō pōt succedere opposito. q̃ oppo^m nō pōt incẽ.

Ad scdam ꝓbatõem dico q̃ lz omne eẽ exñtie possibile forte sit mutable. ponẽdo creatõem fm intellectũ Auic. et lecto siue volito qō est eẽ fm q̃d nō oz q̃ ois possibilitas q̃ repugnat necitati ex se formalr cõcludat mutabilitatem qz istud eẽ nō est eẽ reale. sed reducit ad eẽ alicui' reale ꝗz se necessarij. ppt cui' alterius necessitatẽ nō pōt eẽ hec mutabilitas. ⁊ tm̃ illi' altert' necitas ex se nō ꝓuenit huic formalr. ⁊ iō istud nō ē ex se formalr necessariũ. qz nō hz eẽ extremi qō respicit realr. nec tm̃ est mutable qz scōz illud eẽ diminutũ respicit extremũ imutabile. ⁊ mutatio in aliquo inq̃tum respiẽ aliud nō pōt eẽ sine mutatione in illo. Ad 2^m arg^m dico q̃ aliq̃d pōt iesse deo duplr. vel formalr vel inesse subiectiue. sic̃ logice p̃dicatũ qōcũq̃z dī inesse sbo. p̃mo mō ꝓcedo maiorez. qz oē tale est deus. ⁊ idẽ deo necessario. 2° nō. sicut appellatio relatia potest inesse deo scōz q̃ de' dī dñs ex tpe. ⁊ tm̃ ista appellatio nō significat aliq̃d idẽ deo ita q̃ necio sit idẽ deo vel idem qō ipe de'. qz tũc nō eẽt ex tpe. Modo dico q̃ deũ scire. b. rõe hui' qō est scire absolute ē scire formalr ⁊ est in deo formalr. sz rõne scire vt est h' termini non inest deo nisi 2°. est. n. h' termini qz h' scitũ hz respectũ ad sciam diuinã ⁊ p hoc aliqua appellatō relatiua iest deo sic̃ p̃dicatũ sbo. Ad 3^m dico q̃ nlla pfectio simplr i deo dependet a creatura nec ēt necessario simplr coexigit creaturã in q̃cũcq̃ esse. ⁊ iō deũ scire. b. p ut intelligit nō tm̃ scire absolute: sed ēt ꝓut trãsit sup ipz. b. nō est pfectio simplr. sed pfectio simplr cũ addito qō necessario concomitat pfectionẽ simplr. tũc dico q̃ maior illi' argumenti est vã de pfectione illius scie absolute sumpta sic aũt minor est falsa. ⁊ ꝓbatio eius nō ꝓbat nisi qō ad pfectõnẽ simplr ꝓsequitur necessario q̃ sit talis obiecti. qz consequit necessario q̃ habeat aliquẽ talẽ respectũ ad talẽ pfectionẽ simplr: cum tm̃ nec ex tali respectu alterius ad ipm nec ex appellatione relatiua eius est q̃ fectio simpliciter in eo.

Ad argumenta

quite qōis

Ad primũ dico q̃ añs nō est necessa^ms simplr ⁊ cũ ꝓbatur qz act' rõnalis nō distrahitur sup quãcũcq̃ mãm ⁊c. Reponiuz ē ad illã ꝓpõem in ar' fcõ ꝓtra solutionẽ hui' qonis. Ad 2^m dico q̃ illa mixtio nō valet nisi illa minor sit ō inesse simplr. ⁊ hoc nō tm̃ q̃ sit vera ꝓ oi tpe sz q̃ sit necessario vera. ⁊ forte oz q̃ significet sumptũ sub p se ꝓtineri sub medio. sufficit ad ꝓpositũ q̃ opz eã necessario eẽ verã. ⁊ q̃ hoc requirat pz in ista instãtia oē quiescens de necessario nō mouet. lapis in centro terre est quiescẽs. q̃ de necitate nō mouet. ꝓclo nō sequitur. ⁊ tamẽ minor semp ē vera non tamẽ necessario vã. ita ē in ꝓposito lz illa minor de ineẽ sit simpliciter vera nō tm̃ ē necessario vera potest. n. de' nō scire. a. sicut potest nō velle. a. pp ꝓtingentia q̃ que p̃mo ē in volũtate ad obã secũdaria ⁊ ex hoc cõcomitant̃ in intellectu sicut prius expositum ē.

Ad argumenta

p se cũda opi.

Ad primũ ꝓcedo q̃ imẽsitas̃ est p̃sens oi loco sz nō oi loco actuali ⁊ potẽtiali. sic̃ argutũ est in p̃ma rõe ꝓtra istã opi. ⁊ ita nec eternitas pp suã infinitatẽ erit pñs alicui tpi nisi exñti. Per h' pz ad exemplũ illud de baculo i fluuio. qz. n. baculus nō hz vñ posset eẽ pñs oibus ptibus aque: iō nō ē immensus respectu illaꝝ sed nũc eternitas hz q̃tum est ex parte sua q̃ pñs esset omnibus ptibus tpis si esset. Per hoc ad aliō cũ dicit q̃ nunc eternitatis vt coexistit non equatur nunc tpis vex est. qz nunc eternitat̃ ē formalr ĩfinitũ. ⁊ iō excedit formaliẽ nunc tpis. non tm̃ coexistendo alteri nunc. sicut imensitas dei pñs huic vniuerso non coequat huic vniuẽso ⁊ iō excedit formalr non tm̃ ē alicubi nisi in hoc vniuerso. Per idẽ ad alterz pz qz si totũ tpis esset sil' eternitas cõplecteret illud. ⁊ ita cõcedo q̃ eternitas q̃ tũ est ex se hz infinitatẽ sufficiẽtẽ ad cõplectendũ totũ tpis si totũ sil' esset. Sed q̃tuncũcq̃ ponat imensitas a pte vniuis extremi pp quã ipm posset coexistẽ cuz q̃tocuncq̃ in altero extremo. cũ exñtia dicat rõnez realem int̃ duo extrema. ⁊ iō requirat ambo. pp immẽsitatẽ vni' extremi ñ potest ꝓcludi coexñtia ad alterz nisi tm̃ ad illud qō coexistit de alio extremo. ⁊ iō oia ista argumẽta pcedũt ex insufficienti. vz ex imensitate eternitatis ex qua nō sequit coexistentia q̃ dicit rõnem ad alterz nisi hẽatur aliq̃d i altero extremo qō possit eẽ termin' coexñtie cũ isto fundamẽto. ⁊ tale nō pōt eẽ nō ens q̃le est omne tpis preter pñs.

Ad aliud exẽ^m de cẽtro ⁊ circũferẽtia simplr est ad oppo^m. qz si imaginemur lineã rectã hñtez duo puncta terminãtia. a. ⁊. b. sit. a. pũct' imobilis. ⁊. b. circũducat sic̃ ē de pede circini vno imobili alio mobili. b. circũductũ cãt circũferẽtiã fm imaginationẽ geometraꝝ qui imaginãtur pũctũ fluẽs cãre lineã. hoc posito si nihil remaneat de circũferẽtia p fluxũ ipi'. b. sz tm̃ in circũferentia sit pũct' iste ita q̃ q̃ncũcq̃ pũctus iste desinet eẽ alicubi tũc nihil circunferẽtie erit ibi. tũc nũq̃ circũferẽtia eẽt pñs sil' centro. sz tm̃ aliq̃s pũct' in circũferentia. si tm̃ toto circũferẽtia eẽt sil' tota pñs esset cẽtro. Ita hic cũ tpis nō sit circũferẽtia stãs: sz fluens cui' circũferẽtie nihil ē nisi instãs actu. nihil ēt ei' erit pñs eternitati quod ē quasi centrꝝ nisi illud instãs quod ē quasi pñs. ⁊ tm̃ si p ipossible poneretur q̃ totũ tpis esset simul stans totũ esset simul p̃sens eternitati vt centro

Auctoritates omnes scōzum que videtur sonare oia esse pñtia eternitati intelligende sunt de presentia in rõne cog

Universidad de Deusto Biblioteca

scibilis: ⁊ non tm̃ cognoscibilis quasi cognitiõe abstractiua sicut rosa non exñs est pñs intellectui meo p spẽm. sed de cognitione vera intuitiua. qz nõ alit̃ cogscit deus fcã vel fienda. ⁊ ita pfecte sũt pñtialiter cognita ab intellectu diuino fienda sicut facta.

Ad primum pro

3ª. opi. Boetius exponit se ibidẽ. statiz imediate post distinguit de necẽitate cõsequẽtis. ⁊ necessitate pñtie. p hoc cõcedo q̃ ꝓtingentia relata ad diuinã sciaz sunt necessaria necessitate pñtie. hoc ẽ ista pñtia ẽ necessaria si de' sit illa esse futura ill a erũt nõ tamẽ sũt necessaria necessitate absoluta nec necẽitate pñtis

Ad aliud pro

quarta opiniõe dico q̃ ꝓtingentia nõ est tm̃ priuatõ vl' defectus entitatis sicut est deformitas i actu 2° qui ẽ peccatũ. imo ꝓtingentia ẽ modus positiu' entitatis. sic̃ necessitas est alius modus ⁊ eẽt positiuũ qõ est i effectu ꝑncipalius est a cã prioze. ⁊ iõ ñ sicut diffozmitas ẽ ipius actus a cã 2ª non a cã prima ita ẽ ꝓtingentia. imo cõtingentia p prius est a cã prima q̃ scda pp quod nullũ causatũ esset fozmalit̃ ꝓtingens nisi a causa prima contingent̃ causaretur sicut ostensum est.

Jrca distictõ

nem. 40. q̃ro. vtꝫ pdestinatus possit dãnari. Qõ nõ. oẽ preteritũ ẽ simplicit̃ necessariũ. qz fz phm 6° ethico. hoc solo priuat deus ingenita facere q̃ facta sũt. sz pdestinatio h' predest nati transit in preteritũ. quia deus pdestinauit istum ab eterno. g̃ est simplr necessariũ. g̃ non põt deus nõ pdestinasse. ⁊ p ꝓñs nõ potest iste dãnari

Preterea si pdestinat' posset dãnari hoc non eẽt nisi p actũ suũ. g̃ per actuz volũtatis create possz ipediri actus voluntatis diuine. qõ est impossibile.

Contra si non. non esset solicitanduz alicui de obseruantia preceptozum et consiliozuz. quia qualitercũq̃z operaret̃ saluaretur si est predestinatus. ⁊ qualitcunq̃z viueret si nõ est predestinatus dãnaret̃. frustra g̃ ponitur tota lex diuina

Ad istam qõnem

dico q̃ predestinatio ꝑprie sumpta dicẽ actum voluntatis diuine. vz ordinem electionis p voluntatem diuinam alicꝰ creature intellectualis vel rationalis ad grãm ⁊ gloziam. lz posset accipi ꝑ actu intellect' concomitante istam electionẽ Sicut igitur in gnãli dictũ est de libertate ⁊ contingentia voluntatis diuine respectu q̃rũcũq̃z obõz scdariozũ spãliũ ita dicendũ est respectu h' obiecti se cũdarũ. i. velle huic grãz ⁊ gliaz. Ex h° dico q̃ pp illa q̃ dicta st̃ in. q. pcedente q̃ deus contingenter predestinat illum quẽ predestinat. ⁊ põt nõ pdestinare ñ simul ambo opposita nec successiue: sz vtrũq̃z diuisiz in istanti eternitatis.

Consilr dico ad. q. in se q̃ iste qui ẽ predestinatus põt dãnari. nõ. n. pp eius pdestinationẽ est voluntas eius ꝓfirmata. ⁊ ita potest peccare. ⁊ ita pari rõe in pctõ stare finalr. ⁊ ita iuste dãnari. sz sicut potest dãnari ita põt non pdestinari. Quãtũ aũt ad logicã ꝑpositio ꝑ posita distinguẽda est scdz ꝓpositionez ⁊ diuisionẽ ⁊ in sensu ꝓpõnis p se extremũ est hõ vel psona pdestinata sb̃ ista determinatõne pdestinatũ. ⁊ iste sensus falsus ẽ. Jn sensu aũt diuisionis sũt due cathegozice ⁊ enunciat̃ de persona aliq̃ beatificabili in vna cathegozica eẽ predestinatum. ⁊ in alia posse damnari. ⁊ ista duo sunt vera de eodẽ sbiecto. nec ita vera q̃ simul possunt eẽ oppo' nec ẽt q̃ vnum possit succedere alteri. qz in eternitate est vtrunq̃z. sed vera simul in quãtuz volitio diuina consideratur vt prior naturaliter transitu ipsius super illud obm̃ qõ est gloria isti. i illo priori naturaliter non repugnat sibi eẽ oppositi obiecti. imo posset equalr esse oppositi lz non simul ambozꝫ.

Ad primum argu

mentum dico q̃ argum̃ ꝑcedit ex falsa imaginatione cui' imaginationis intẽuiuat ad intelligendũ veritatem ꝑpositẽ. g. Si. n. p impossibile intelligerem' deũ adhuc nõ determinasse volũtatez suã ad alteram pteꝫ: sed q̃si deliberaret vtrũ vellet istum pdestinare aut nõ bñ posset intellect' noster capere q̃ cõtingẽter ipm̃ predestinaret vel nõ predestinaret. sicut pz in actu voluntatis nr̃e. sz qz sp recurrimus ad actuz volũtatis diuie q̃si preteritum. lõ q̃si nõ ꝓcipim' libertatẽ in volũtate illa ad actũ q̃si tam sit positus absolute a volũtate. Sz ista imaginatio falsa est. illud. n. nunc eternitatis in quo est iste actus semper prelens est. ⁊ ita intelligendũ est de voluntate diuina siue volitione eius vt est huius obiecti: sic̃ si per ipossibile nũc inciperet debere velle in isto nunc. ⁊ ita libẽ põt deus in nunc eternitat̃ velle qõ vult sicut si ad nihil esset volũtas sua determinata. Tunc dico ad fozmaz argumenti q̃ pdestinatio hui' nõ trãsit in preteritũ. lz. n. ista coexistiterit preteritũ que transierunt nõ tm̃ ipa preterũt̃ sí alia ꝑ teriernt que coexisterũt sibi. vñ sicut dictum fuit di. 9. vba diuersozũ tẽpozꝫ dã de deo ꝑut verissime ꝓpetunt sibi nõ significãt ptes tpis mensurant̃ actũ illuz. lz ꝓsignificant nũc eternitatis. q̃si mẽsurãs illũ actũ inquãtũ coexñs illis pluribus partibus tpis. Et ideo idem ẽ deũ predestinare ⁊ predestinasse ⁊ predestinatuꝫ esse. ⁊ ita contingens vnũ sicut aliud. quia nihil est nisi nunc eternitatis mensurãs illũ actũ qui nec est presens nec preteritũ nec futurũ. sed coexistens omnibus istis. Ad 2m̃ dico q̃ voluntas increata non potest impedire ordinationez voluntatis diuine. nam impedire esset si staret ꝓpositum voluntatis diuine ⁊ oppositũ eueniret per volũtatem aliam. hoc aũt est ipossibile. qz sicut voluntas creata põt mereri damnationẽ ita etiam potest ꝓcomitant̃ sequi q̃ voluntas diuina non preordinauẽit ipm̃ ad gloziam. vnde dictũ est dis. precedente in solutõne primi argumẽti ad scdam. q. q̃ deus non possit falli. qz nõ põt stare intellectio eius respectu actus cum opposito illius ita nõ potest impediri voluntas ei' qz non potest stare ordinatio sui cum opposito eius quod ordinauit.

Jrca distinc

tionẽ. 41. quero. vtꝫ sit alicꝗ meritum predestinationis vel reprobationis. q̃ sic. quia si sola voluntate absq̃z aliqua alia rõne hunc predestinaret ⁊ illuz reprobaret. igitur non videret esse summe bon'. qz nõ sũme liberalis nec cõicatiuus. posset emz bonũ suum eque cõicare illi quẽ non pdestinauit. ex quo sine oi ratione i alio illum predestinat ex sua liberalitate sola ⁊ ita posset istum predestinare.

Preterea. si duo equales in nãlib' apprehendũtur ab itellẽtu suo ⁊ solo actu voluntãtis sue sine alia rõne ex parte eorũ illum reprobat ⁊ illum predestinat. igitur videt̃ acceptator personaꝫ: quia equales quãtuz ex pre sua ⁊ ad finẽ eq̃liter ordiabiles nõ eq̃liter amat ad istũ finẽ. hoc videt̃ accipe psonã pferẽdo eã alteri ad illũ finẽ ad quẽ nõ ẽ magis ex se pferẽda. sz ꝓñs ẽ ipossible ⁊ ꝑ petꝫ actũ. 1°. Jn vitate ꝓperi. qz nõ ẽ psonaꝫ acceptator de'. Cõtra. Ro. 9°. Cũ. n. nondũ nati fuissent aut aliq̃d bõi egissent: aut mali vt fz electõez ꝑpo'm̃ mãeret nõ ex opib' sz ex volũtate q̃re ibi. Preterea ibidẽ exẽplificat de figulo q̃ ò eadẽ massa põt fozmare vnũ vas i honozez ⁊ aliõ in ꝓtũeliã. ex q̃ vr̃ arguẽ a sili de pdestinatiõe hui' ⁊ reprobatiõe alteri'.

Universidad de Deusto Biblioteca

Circa istā questiōz sensit Aug°. aliqñ q̄ ⁊ si bona opa in p̄scia dei non fuit rō predestinandi. fides tamen in prescia dei est ratio predestinādi sicut per eū patet sup epl'am illā ad Ro. ubi vult q̄ propter fidem quam p̄ scūit in Jacob qua sibi esset creditur° ⁊ infidelitatem in esau. hunc preelegit ⁊ illum non. ⁊ habetur in littera. Sed illud retractat ipe primo retractationuz 22. inuens contra se rationē. quia fides est donum dei sicut ⁊ alia bona opera. qō probatur p Apl. p° ad Corint. vbi dicit illud non dixissem si fidem inter dona spūs sci cōnumerare sciuissem.

Magister uidetur sentire q̄ oino nullum sit meritum predestinationis vel reprobationis. ⁊ videt inniti auctoritati apli predicte ⁊ dicto Aug. de predestinatione scōz. nō inqt quia nos futuros eē tales sciuit nos elegit. sed ut essemus tales per illam electionez. Et magister adducit auctoritatez Augustini contra se. 83. q. q. 68. dicenti Cui vult inquit misereē ⁊ quem vult indurat. sed hec voluntas dei iniusta esse non potest. venit enim de occultissimis meritis. quia ⁊ si ipsi peccatores ,ppter generale peccatum vnum massam fecerit. non tamen inter eos nulla est diuersitas. precedit enim aliquid in peccatoribus quo quamuis nondum sunt iustificati digni. tamē efficiuntur iustificatōe ⁊ iterum precedit in alijs peccatoribus quo digni sunt obstinatione. Rñdet magister q̄ istam auctoritatem videtur retractasse in simili retractando illō qō dicit super epstolam ad Ro. ⁊ hoc confirmat per hoc q̄ quedam que subdiderat in eadem questione retractat. sicut apparet primo retractationū. 25. ⁊ 1° videntur consonare cum ista sententia. ex quo videtur etiam q̄ illam sententiam retractauerit. Sed contra responsionez magistri de retractatōe auctoritatis ad Ro. obijcit quidem doctor per hoc q̄ Aug. librum illum super epistolam ad Ro. edidit quando fuit presbiter. illuz autem de. 83. questionū non compilauit anteq̄ esset episcopus. non igit videtur q̄ retractando aliqua de primo libro rtractat aliqua de secundo. quia retractando dictum pri° quando minus sciebat non est retractare dictum posterius quando magis sciebat. Sed illō argumentum non cogit. quia licet pri° scripsit vnum librum q̄ alium simul tamen fecit libruz retractationū. ⁊ tūc habuit illos ambos libros editos. ⁊ potuit sniam dictā in vno libro retractare in alijs siue pri° editis si ue posteri°. apparz eni q̄ oēs libros illos de qb° fecerat mēt ionē ediderat añq̄ edidit illū librū retractatō^m. ⁊ tñ si in p°. c. p̄mi retractationū retractasset aliquā sentētiā quā dixisset i aliq̄ alio libro posteri° q̄dē edito ⁊ retractato nō operiret q̄ iterū replicaret retractatioēz illi° siue in aliquo. c. assignato alq̄ libro posterius edito. vñ dicit libro p°. c. 3° retractationū retractās illā sententiā de° quē sensus ignorat addendū inqt erat ut diceret mortalis corpis seni°. Et subdit nec assidue repetādū ē qō ēt superi° iā dixi. sz hoc recolendū vbicūq̄ sentētia ista in meis libris inuenitur. q̄ sentētia dicta in libro pri° retractato ⁊ pri° edito magis retractat cā dē sentētiā ut dictā in libris posteri° editis q̄ ex°. Sz aliter possz argui ꝓtra expositionē mgri q̄ non inuenitur ubi Aug°. illa verba retractet. qz sic ipemet confitetur ⁊ vez est post illa verba que adducit sequuntur alia vba que retractat de illa qōne. 68. p° retractationum c. 25°. ⁊ ista vba non retractat. videtur autem q̄ si intelligeret ea esse retractanda non inciperet a verbis sequentibus ista obmittendo illa.

Aliter dicitur

operat circa creaturas solo beneplacito sui voluntatis opat. vt sup hoc non sit aliqua alia ratio vl cā petēda. Qō confirmant p illud quod dī Ro. 9°. ō Jacob ⁊ Esau cum nōdū nati fuissent aut aliquid boni egissent aut mali ut fz electionē ꝓpositū dei maneret. glosa sic nō p meritis p̄cedentibus ita nec p futuris. qz bona vl mala non erāt futura nisi appoita gra vl subtracta. Qō ēt apls declarat subdens an nō hz ptātem figulus ex eadem massa ⁊c. vnde sicut sola voluntas figuli est ratio quare de hac pte masse facit vas honorabile. de illa vas contumelie. nulla discrepantia existente in tota massa. quēadmodum nō est in pma mā quā tñ causa agēs vestit in vna pte forma nobiliori in alia vero minus nobili. sic sola volūtas beneplaciti dei ē ratō quare de eadez massa equalit vitiata in pmo parente: istuz eligit ad gloriam illum vero dimittit in cōdemnationē. vel etiam si nō fuisset massa vitiata ⁊ oēs essent equales non nisi gratuito vnum eligeret alterū vero mitte. vtrobiqz faciendo gram illi quē eligeret. sed maiorem illi quē eligeret ex massa vitiata ⁊ illi iusticiaz quē ex massa damnata non eligeret. nō aūt in iusticiam illi quē fm statum innocentie exītem non eligeret. Ulterius dicit ista positio q̄ conuenit assignare rationem eius extrinsecā quare deus de tota massa perdita voluit q̄sdā hoies misericoriter liberare ⁊ quosdam non. nullam aūt quare potius hunc vel illum. Ratō primi ponitur vt. s. bonitas eius vna ⁊ simplex existens in se manifestetur multipliciter in rebus diuersis simul. eo q̄ i nulla vna tota bonitas manifestari pōt quia dinam perfectionem non attingit vlla. vt quemadmodum ad perfectionē vniuersi requiruntur diuersi gradus rerum in naturalibus. ⁊ etiam in materialibus ex eadez materia equaliter se habente ad omnes. sic etiā propter eandez bonitatem ⁊ perfectionem manifestandam requiruntur diuersi gradus in moralibus. quia in hoc bonitas sua manifestatur quo ad aliquem graduz super naturalem. reprobos eni iuste puniēdo manifestatur bonitas iusticie illi°. sicut in glorificatis manifestat bonitas mie eius sic. n. de° permittit iuste mala fieri ne bona impediantur sed ut eueniant. ⁊ hoc tam in moralibus vt in proposito. q̄ in naturalib° vt in ceco nato Jo. 9°. in quo christus solam rationem ostēdit esse. ut gloria dei manifestaretur in illo. sed hoc nō ē ex defectu visus in ceco sz ex eius illuminatōe miraculosa a dō facta. Et videtur hanc rationem assignare apls Ro. 9° dicens. Volens ocus ostendere iram iusticie ⁊c. Cui concordat exēpluz de figulo de eodem luto faciente vas. vnum in honorem. aliud in contumeliam. de quo 2ª. Thimot. 2°. dicit apls. In magna aūt domo non solū vasa aurea ⁊ argentea sed etiaz fictilia. Unde dicitur q̄ sicut in naturalibus cum prima materia tota sit vniforis quare vna pars est sub forma ignis alia est sub forma terre. alia sub forma hominis ⁊c. bene potest assignari ratio intrinseca. scilicet perfectio uniuersi ⁊ extrinseca. manifestatio potentie ⁊ sapientie ⁊ bonitatis dei. Sed quare hec pars materie est sub hac forma ⁊ hec sb illa ⁊ non econuerso. nulla ratio potest assignari nisi sola volūtas artificis sic ōdīminantis. sicut in omnibus opibus humanis ut hic lapis figuretur sic ut situetur in altari alter ita ut in cloaca fm q̄ phus 2° phy. dicit aliquos lapides esse bñ fortunatos ⁊ aliquos non. h° a mera electione artificis dependet. sic dicunt i proposito in particulari nulla est ratio quare hunc preelegit ⁊ illum nō. Qō confirmatur per Augi super illud Jo. Nemo venit ad me nisi pater meus ⁊c. vbi dicit quare hunc trahat. ⁊ illuz nō trahat noli velle diiudicare si non vis

errare. ⁊ dicunt q̃ ex hoc q̃ deus sic in-
equalia ex equalibus facit non est iniq̃
tas. qz in ꝑbis que fiunt ex gratia sine de
bito pōt absq̃ omni iniquitate de' da
re, ꝓut vult. Juxta illō Math. 20. Tol
le qd̄ tuum est ⁊ vade an nō lz mihi qd̄
volo facere. tunc autē esset iniquitas si
esset datum ex debito.

Cōtra istaz pōem

arguit quidā. primo ꝓtra illā rōnem q̃
assignat in cōi. nam nullus defect' cul'
pe siue pene ē de pfectione p se vniuersi
igitur nec p se requirit ad manifestatio
nē diuine bonitatis. Et p hoc pz q̃ non
ē sile de differentijs rez in eē nāli ⁊ mo
rali. qz oēs spēs rez distincte in esse nā
li sūt de p se pfectōne vniuersi. nō sic āt
de differētijs in esse mozali int̄ bonū ⁊
malū vel inter beatū ⁊ miserū. Itez
arguit q̃ si esset necessariuz ad manife
statōem diuine iusticie dānatio aliquo
rū ad hoc videret sufficere dānatio de
monū. non. n. vident homines ⁊ demo
nes in culpa ⁊ pena differre spē in esse
mozali. pluralitas aūt indiuiduoz non
ē de perfectione vniuersi. Aut si dicas
q̃ alio' manifestatur diuina iusticia in
illis ⁊ in istis iuste punitis. Contra.
ita manifestaretur diuina misericozdia
pluribus mōis si de' glozificasset aliq̃s
homines innocentes sicut gloeificauit
angelos innocentes. vel aliquos angl'os
vel homines sine omni merito in seipis
vel in alio. qd̄ nō fecit. cum magis tñ vi
deretur de pfectōe diuine bonitatis plu
ribus mōis mānifestari misericozdia dei
q̃ dei iusticiaz. Preterea arguit iste
q̃ non videt q̃ ex intentione deus fieri
peccata pmittat vt ea postmodū puni
at. qz non videtur q̃ per intentōnē cul'
q̃ plus sint pmittenda mala fieri q̃ fa
cienda. qz nullū malum culpe vel pene
potest esse per se intentū inq̃tuz malū.
Et si dicatur q̃ volūtas in pmitten
do nullo modo fertur sup malum sed
solūmodo sup pmissionez vt intendat
malū permittere esse vel fieri non rōne
totius sed ptis. Arguit iste q̃ saltē nō ē
manifestū qualit̄ ex intentione deus ve
lit vnū ⁊ nō alterz. Preterea. contra
2ᵐ membzū. s. q̃ nulla sit rō in spāli q̃re
illū eligit ⁊ illum nō. arguit q̃ illud ex
emplū non est sile. in materia. n. vt nu
da est non potest esse dzia pp quam sic
sit disposita ad talem ⁊ talem formā si
cut nec in massa respectu diuersozum
vasozum: sed in hominibus videt' pos
se inueniri alia dispositio in vno ⁊ i al
tero ꝓpter quaz huic congruant pre
destinari. ⁊ illi non. sicut in materia nō
vt nuda est dispositio ꝓpinqua vt fi
āt sub alia forma sicut patet de vino ⁊
aceto non autem esset perfectissime dis
posita ad illam posteriozem si non eēt
sub prioze. Et q̃ illi adducunt pro se
apostolum dicit iste secundum glosam
q̃ apostolus hoc dicit non ꝓpter in-
opiam reddende rationis sed vt repri
mat temeritatem incapacium. nec est si
mile in exemplo apostoli de massa ⁊ fi
gulo nisi ex parte finis non autem ex p
te subiecti. quia hic in electione potest
esse differentia in subiecto. ibi aūt non.
⁊ quo ad hoc est congruētius exemplū
apostoli quod ponit scōa. ad Thimo.
2°. de vasis argenteis ⁊ aureis. qz ibi est
differentia in subiecto secundum quaz
vasa fictilia fiunt in maiozem contume
liam. lignea in minozez aurea in bono
rem maiozem ⁊ argentea in bonozem
minozem.

Iste igitur impro

bans istam positionem dicit aliter ⁊ h'
sic. Actus diuinus potest considerari
dupliciter. vel vt est a deo agente. vel vt
recipitur in aliquod passum siue vt ter
minatur ad aliquod obiectum. primo
modo nulla est ratio actōnis diuine ne
q̃ vt finis nisi vt bonitas sua manife
stetur. neq̃ vt efficiens nisi volūtas sua

2° modo tamen est assignare aliquaz ra
tionem per quam. s. illud ens circa qd̄
est actio: vt ens ad finem: congruit fini
⁊ q̃ aliqua talis ratio sit ex parte entis
ad finem ostendit tripliciter. primo qz
in rebus omnino equalibus electio no
minari non potest. igitur si deus istum
eligit aliqua est differentia electi a non
electo. 2° quia in omnibus operibus mi
sericozdie diuine videtur concurrere iu
sticia. ergo aliqua est congruentia ex p
te illius circa quod operatur miserico
diter. Et 3° quia consimiliter videtur
non esse vel esse meritum electionis vl'
reprobationis. ⁊ ita licet malicia ex par
te receptiui non sit causa damnandi a
parte dei. quia tunc deus esset passiu'
⁊ temporale esset causa eterni. tamē be
ne conceditur ex parte damnandi ma
licia esse ratio motiua ꝓpter quaz re
cipiatur in ipso aliqua actio ⁊ sit circa
ipsum. ergo a simili videtur ex alia par
te q̃ absq̃ imperfectione dei in agendo
possit poni aliqua ratio ex parte prede
stinati. Et iste innititur in ista conclusi
one auctozitati Augu. preallegate. 83.
questionum. que non videtur retracta
ta ⁊ hic potest introduci expositio ma
gistri superius posita. Ulterius in
speciali dicit que sit ista ratio qz bonus
vsus liberi arbitrij preuisus ex parte ele
cti ⁊ mal' vsus liberi arbitrij preuisus
ex parte reprobati. hoc declarat sic. licz
gratia principalr operetur in actib' bo
nis tamē libez arbitriū cooperatur. qd̄
ꝓbat per Aug. super illud psalmi adiu
ua nos deus salutaris noster. vbi dicit
Aug. cum ait adiuua nos. nec ingrat'
est gratie nec tollit libez arbitriuz. qui
enim adiuuat etiam per seipm aliq̃d ope
ratur. quando igitur offertur gratia vi
atori si recipiat gratiam oblatam ⁊ ei
secundum vsuz liberi arbitrij bene coo
peratur meretur habere gratiam secun
dum gradum vlteriozez. sicut exempli
ficat in multis gradibus intermedijs a
statu peccati mozalis vsq̃z ad statū glo
rie. quos non opozet modo enumera
re omnes. ⁊ ita videtur q̃ totus bonus
vsus liberi arbitrij pro omnibus stati
bus preuisis possit esse ratio electionis
eterne ipsius bene vsuri. ⁊ ita ex alia p
te de malo vsu ⁊ reprobatione. Et si
obijciatur contra istud q̃ bonus vsus li
beri arbitrij est per gratiam. ergo perti
net ad effectū predestinationis. ⁊ ita nō
est ratio eligendi. Respondent q̃ bonus
vsus quodāmodo non includitur sub
predestinatione. nec sub eius effectu licz
non sit sine eius effectu nec sit distinctū
quod ē predestinationis ab eo quod ē
liberi arbitrij. Sic igitur fm ipsum ⁊ i
cōi circa totum genus humanum pōt
assignari bonus vsus ⁊ malus vsus ⁊ ō
quocūq̃ homine pōt assignari rō ex p
te ipius non pp quā sed sine qua non.
Tamen in speciali circa determinatuz
hominem non est hominis illam ratio
nem inuestigare quanuis non desit: et
vix possit scri. tamen in speciali secun
dum eum magna inopia reddende rati
onis apostolus laboz̄auit cum dixit ad
Roma. xj°. O altitudo diuitiarum q̃a
i hoc consistit iudicij dei abyssus mlta

Sed contra istud

arguitur. ꝓmo qz deus non ꝑuidet istū
bñ vsuz libero arbitrio nisi qz vult vl'
preordinat istū bñ vsuz eo. qz sicut dez
est di. 39. Certa preuisio suturoz ꝓtin
gentiū est ex determinatiōe voluntatis
diuie. si g̃ offerant volūtati diuine duo
equales in nālibus: quero q̃re istuz ꝓor
dinat bñ vsuz libero arbitrio ⁊ illū nō
non ē huius vt videt assignare rōnem
nisi volūtatez diuinā. ⁊ hec est ꝓma di
stinctio iter eos quā per te sequit electō
vel reprobatio. g̃ in ꝓma distinctōe pti
nente ad predestinationem ⁊ reprobati
onem sola ratō est diuina voluntas.

Universidad de Deusto Biblioteca

Preterea. ista ratio quã ponit nõ videtur cois omnib' predestinat' ⁊ reprobatis. primo quidẽ qz nõ puul' in quibus non puidet deus vsum bonũ vel malũ liberi arbitrij. Et si dicas q ⁊ si non puideat vsum talẽ tamẽ puidet istũ bñ fuisse vsuz si supuixisset. illũ fuisse male vsuz si superuixisset. ⁊ ꝯ istũ perducit ad baptismũ ⁊ illuz non. ⁊ iste saluatur ⁊ ille dãnatur. Sed hoc ipe ita ꝓbat qz pp bonum vsum puisuz alicui' si supuixisset non acceptat vel dãnat. tunc enĩ adult' scõm eos moriens i gratia non pmiaret scõm merita q̃ iam hz sz scõm illa q̃ preuideret habitur' si supuixisset. Silr si loquamur de angel' pdestiatis ⁊ non pdestinatis quẽ vsum liberi arbitrij puidet deus in isto si offeratur gratia quẽ non puidet in illo pp quẽ predestinat istum ⁊ illũ reprobat.

Potest aliter dici

q̃ pdestinationis nulla ẽ ratõ etiã ex parte pdestinati aliquo° prior ista predestinatione. reprobatiõis tñ est aliqua causa non q̃dez pp quã deus effectiue ꝓbat inq̃tum est actio a deo. sic argutuz ẽ in pmissa opi. qz tunc deus esset passiuus: sed pp quã ista actio sic terminet ad istud obm ⁊ non ad aliud. Pri^m pbat. qz volens ordinate finẽ ⁊ ea que sunt ad finẽ prius vult finẽ q̃ aliquod entium ad finẽ ⁊ ꝓpter finẽ alia vult. g̃ cuz in toto ꝓcessu quo creatura btifica bilis ꝓducitur ad pfectũ finez. finis vltimus sit beatitudo pfecta deus volens huic aliq̃d istius ordinis pmo vult huic creatare btificabili finẽ. ⁊ q̃si posterius vult sibi alia q̃ sunt in ordie illoz que ptinent ad illũ finem. sz grã. fides. merita. ⁊ bonus vsus liberi arbitrij. omnia ad istum finẽ sunt ordinata. sz quedã remotius ⁊ quedam ꝓpinqu'. g̃ prio isti vult deus btitudinem q̃ aliqõ istorum ⁊ prius vult ei q̃dcunqz istoz q̃ puideat ipm habituz q̃dcunqz istoz. igitur pp nullum istoz puisum vult ei btitudinẽ. 2^m pbatur. qz dãnatio nõ uidetur bona nisi quia iusta. Nã fm Aug. sup Gen. 4i. Non prius ẽ deus vltor q̃ delitatis punire aliquẽ non pexñte i culpa. igitur a sili non vult deus prius aliquem punire q̃ videat aliquẽ ẽ peccatorem. nõ igitur prim' actus volũtatis diuine circa Judã ẽ velle dãnare iudam ꝓut iudas offert in puris nãlibus qz tunc videret velle dãnare sine culpa. sed videtur q̃ oz iudaz offerri volũtati diuine sub rõne peccatoris anteq̃ velit ipm dãnare. g̃ cũ reprobare sit velle dãnare reprobatio hz ex pte obiecti rõem aliquã. s. peccatũ finale preuisuz. hoc cõfirmat aucte Aug. in li°. de pdestinatiõe scõrum ⁊ ponitur in lra.

Contra istud

Petrus ⁊ Judas eq̃les in naturalib' voliti a deo in cẽ exñtie in illo instãti in quo offeruntur voluntati diuine in exñtia nãli ⁊ eq̃les de' p te primo vult Petro btitudinem. q̃ro tunc q̃d vult iude. si dãnationez habet ꝓpositum. qz tunc reprobat sine oi rõe si btitudinem g̃ predestinat iudã. Dici potest q̃ in isto pmo instãti nihil vlt iude. sz tñ est ibi negatio volitionis glie. ⁊ silr quasi in 2° instãti nature qñ vult petro gratiam adhuc nullus actus positiuus voluntatis diuine est circa iudaz sz tñ negatiuus. In 3° instãti qñ vult pmittere petrũ esse de massa pditionis sine dignũ pditõe ⁊ hoc siũ pp petrũ originale siue actuale tũc vult pmittere iudam simili modo esse filium perditõis ⁊ hic ẽ primus actus positiuus vniformis quidẽ circa petrum ⁊ iudam. sz ex isto actu est istud verum iudas erit finaliter peccato positis illis negationibus. s. q̃ non vult sibi dare gratiam nec gloriam. In 4° instanti offertur Judas vt peccator finaliter voluntati diuine. ⁊ tẽ ipe vult iuste punire ⁊ reprobare iudã.

Nec mirũ q̃ non ponit similis ꝓcessus predestinationis ⁊ reprobationis. qz bona omia attribuunt pncipaliter deo mala autẽ nobis. ⁊ ita deũ pdestinare si ne rõne cõgruit bonitati sue. sed ipm vel le damnare nõ videt sibi imediate posse attribui respectu obiecti ut cogniti in suis puris naturalibus sed tñ respectu obiecti ut cogniti in peccato mortali finali

Pot cõfirmari ista rñsio p simile. ponamus duos ex pte sui eque gratiosos mihi quozũ alterũ diligo: alterũ non. ⁊ istũ quẽ diligo pordino ad aliqõ bonuz p qõ possit mihi placere. illũ aũt quẽ nõ diligo nõ pordino ad tale bonum. si ita esset q̃ in potestate mea esset permittere eos posse offendere possem velle pmittere utrũq̃z offendere. ⁊ exquo illũ pducẽ nõ volo ad illud p qõ posset mihi placẽ plcirem offensam ei' ppetuã. ⁊ ita me iuste punire eũ. plcirẽ aũt offensaz alteri' remittendã siue ꝓmutandã ad qõ vellẽ

Sed adhuc cõtra istud instat. qz de' certitudinali nõ puidet iudã esse malũ fm istã viã. nam sola pmissio alicuius actus ⁊ certitudo de pmissione nõ facit certitudinẽ de illo actu. quia oporteret hre aliquã cãm effectiuã. igit ex hoc solo q̃ de' plcit se velle iudã pmittere peccare nõ erit certus de iuda peccaturo. ul' iudã peccaturũ. Uel loquamur de angelo bono ⁊ malo qui non erãt in peccato originali. ex hoc inquã solo nõ videt q̃ sciat luciferũ esse peccaturũ. ⁊ ex hoc solo ut videt nõ offert sibi lucifer ut peccator. Preterea. quid est istud velle pmittere luciferũ peccare. si ꝯ est aliquis act' positiuus volũtatis respectu peccati. igr videt q̃ vult eũ peccare si nõ est act' positiuus respectu actus peccati. sed respectu actus pmissionis tunc erit actus reflexus. ⁊ tunc erit querere de ista permissione quis actus sit. si actus positiu' voluntatis. ergo videt adhuc q̃ deus habeat actũ positiuũ respectu peccati q̃ permittit. Primũ istozũ soluit per hoc q̃ deus plcit se coopaturũ lucifero ad substantiam illius actus qui erit peccatum hoc aũt prescit quia vult coopari illi si est peccatũ cõmissionis. vel prescit se nõ coopaturum ad actũ aliquẽ si non vult ipm. ⁊ hoc si iste actus primus est pctm omissionis. ⁊ sciendo se coopaturuz ad talẽ sbam actus cũ non circũstantiis debitis uel nõ coopaturũ ei ad actũ necessarium. ⁊ per ꝓsequens quẽ omittet: scit illum peccaturũ. ita q̃ scit hũc peccaturum nõ solũ q̃ scit se pmissurũ sed eriaz quia scit se coopaturũ huic ad substantiam actus nõ circũstantionati. ⁊ p ꝓñs iste cõmittet. uel non coopaturum ei ad actum necessariũ. ⁊ per ꝓñs iste omittet

2^m dubiũ difficultatẽ querit tangentẽ diuinã voluntatẽ de qua nõ mõ sed alis

De istis opinionibus oibus. qz aplus videt disputãs de ista mã ad Ro. in fine quasi totũ inpscrutabile relinquere. O altitudo inquiens diuitiarũ sapientie ⁊ scie dei. Et quis nouit sensũ dñi aut qs cõsiliarius eius fuit. ideo ne scrutãdo de ꝓfundo fm dictũ magri: eat in ꝓfundũ eligat que magis placet. dum tñ saluet libertas diuina sine aliqua iustitia ⁊ alia que saluãda sunt circa deũ ut liberalis eligentem. ⁊ qui aliã opinionẽ tenuerit. respõdeat ad ea que tacta sunt ꝓtra eã.

Ad primum argumentũ

principale respondeo q̃ sũma bonitas pot stare cum liberali cõicatione. licet nõ sit illa equalis omibus. pot enĩz sũme bonus ex libertate libere cõmunicare ⁊ ut ostendat se non necessario liberalem. sed liberalẽ libere cõmunicatiuũ pot aliquibus duobus apprehẽsis equalibus velle bonũ nõ equaliter cõmunicare. nec in hoc fit iustitia aliqua sicut dicit secũda opinio. quia nihil est ibi debitum. Ad secundũ dico quando sunt aliqua duo eque volibilia ⁊ ordiabilia ad aliquẽ finẽ ⁊ ex parte sui habẽt rõnez illam propter quã sunt volenda ab aliq̃

Universidad de Deusto Biblioteca

volūtate. volūtas ꝑacceptans vnū illo rum alteri ad illū finem peccat ꝓm acceptationem ꝓsonarū. talis est aūt omnis volūtas creata. quia respectu illius bonitas amabilis est rō recte amādi nō sic volūtas increata respectu alicuius boni alterius ab essentia sua. nullū eniz aliud bonū. quia bonū ideo amat ab illa voluntate sed ecōuerso. ⁊ ideo nō pōt acceptare ꝓsonas. quia nō est in eis bonitas que sit sibi ratio amandi.

Ad primū inoppositum

qui vult tenere aliaz viā pōt dicē sicut dicit quarta opinio q̄ aplus i hoc redarguit ꝓsumptuosos inquirētes illa quozū nō sunt capaces. nō aūt ꝓpter in opiā reddende rōnis saltē in cōi. licet in particulari nesciat qd malū ꝓuidet de in isto ꝓpter qd reprobet eum ⁊ in istis spālibus peccatis ꝓuisis est altitudo diuitiarū ⁊ sunt iudicia incōprehēsibilia. cui videt cōcordare illud vocabulū iudicij. quia iudiciū est de particulari agibili. vsitate enim non dicim de ꝓncipijs practicis siue de legibus statutis esse iudicia sed de aliquo particulari actu iudicatur ꝓm principia practica siue leges statutas. ⁊ ideo nō obstante q̄ sit principium practicū statutū ꝑ diuinā volūtatem q̄ omis ꝓuisus finaliter malus dānetur. tn de particularibus assumendis sub. iste ꝓuidet sic finaliter malus ⁊ ille sic quasi ex hoc iudicat iste reprobatus ꝓpter hoc ⁊ ille ꝓpter illud ista iudicia sunt inscrutabilia. non enim scit hō nec pōt scire in qd peccatū deus vult ꝓmittere istū cadere respectu cuius sit nō volitio cōferendi grām ut sic offerat tanq̄ finaliter peccator in illo peccato. ⁊ sic ꝓpter illud peccatū ꝓuisum reprobetur. De bonis aūt preuisis pōt poni q̄ nulla sit rō. sicut dictū est in quinta op. Et si cōtra hoc arguas q̄ saltē circa bonos non erūt iudicia inscrutabilia. facile eni est dicere de eis q̄ quia vult: ideo saluat

Pōt dici q̄ de eis inquantū predestinat nō est iudiciū neqz de facto in existentia neqz quasi in ꝓscia diuina. iudiciū enim est de aliquo facto uel ꝓuiso. sed de malis licet nō sit iudiciū de facto. quia non peccauerūt. pōt tn condēnatio dici iudicium de eis in ꝓscia dei vbi dicunt mali ⁊ tūc inscrutabilitas iudiciorū ꝑ referri ad malos ex parte quorū ponit aliqua rō. licet ille rōnes ex parte diuersoz ꝓpter quas quasi ex pte eoz ferunt iudicia sunt inscrutabiles ⁊ per hoc iudicia inscrutabilia. Ad aliud Aug. facit ꝓ 5ª op. qz ꝓbat ex pte ꝑdestinatoz nullaz eē rōnem. sed nō ex pte dānandoz.

Ircadistinctionem. 42.

Quero vtrū deū eē oipotentez possit probari nāli rōne. Ꝓ sic. Ricardus ò tri. i. c. 3. ad oia q̄ fide tenemus nō solū habemus rōnes nāles sz necessarias. Preterea nāli rōne ꝓbat deū esse potētie infinite. sicut ꝓbat. 8°. phisi. ⁊ 2°. metha. potentia aūt infinita nota est esse oipotentia. g̃ ⁊c. ꝓbatio mi. qz notū est potētia infinita nō posse aliquā aliā maiorē cogitari sine ꝑdictione quacunqz aūt pō que nō est omipotētia pōt cogitari maior sine ꝑdictione. ꝓbo. sine ꝑdictione pōt cogitari oipotētia sb̄ rōne oipotētie. ipsa aūt maior cogitat q̄ cunqz alia q̄ nō esset oipotētia. Si dicas q̄ nō pōt nāliter ꝓbari oipotentiā esse cogitabilē sine ꝑdictione. Cōtra. oipotentiā esse in entibus verū est. g̃ omis rō ꝓbans impossibilitatē oipotētie: sophistica est. ois aūt rō sophistica pōt ꝑ intellectū ex puris naturalibus solui. g̃ intellectus talis ex puris nālibus pōt cognoscere nullū impossibile sequi ex omipotentia. ⁊ scit q̄ illud est possibile ad qd nullū impossibile sequit. cognoscit g̃ oipotentiam esse possibilē. Ex isto etiaz pōt fieri rō ꝑ se. quia si naturaliter pōt ꝓbari oipotentiā esse possibilē. quia nō impossibilē. g̃ naturaliter pōt ꝓbari cō

esse necessariā. quia nō pōt esse nisi possit esse necessaria. ⁊ qd pōt eē necessariū est necessariū. g̃ ⁊c. Contra. nulli philosophi utentes naturali rōne etiā quātūcunqz ꝓsecte cōsiderarēt deū sub ratōne efficientis cōcesserūt deū esse omnipotē tem ꝓm intellectū catholicoz. Confirmatur etiam. quia articulus fidei est in symbolo aplorum. Credo in deum patrem omnipotentem ⁊c.

Hic respōderi posset

distinguēdo q̄ omnipotēs aut pōt dici agens qd pōt i omne possibile mediate uel imediate. ⁊ hoc modo est potētia actiua primi efficientis omipotētia ꝓut extendit se ad omnē effectū in rōne causē proxime uel remote. ⁊ si nāliter possit cōcludi eē aliqd primū efficiēs sicut ostēsum est. ē. dis. 2ª. naturaliter etiā potest cōcludi illud esse omnipotēs hoc mō loquendo. Alio mō accipit omipotens propie theologice ꝓut oipotens dicit qui potest in omnem effectum imediate ⁊ in quodcūqz possibile. hoc est in qd cunqz quod nō est ex se necessariū nec includit in se cōtradictionē. ita inquā imediate q̄ sine omni coopatione cuiuscūqz alterius cause agētis. ⁊ hoc mō oipotentia videt esse credita de ꝓmo efficiente ⁊ nō demonstrata. qz licz ꝑm efficiēs hēat in se potentiā effectiuā eminentiorē pō cuiuscunqz alterius cause effectiue. hēat etiam in se eminēter potentiā effectiuaz cuiuscunqz alterius cause. sicut deductū est dis. 2ª. ⁊ per hoc probatū est eū habere potentiā infinitā. ⁊ istud sit quasi ultimum ad qd ratio naturalis potuit attingere de deo cognoscendū. tn ex hoc non videt posse cōcludi omnipotentia scōm istū intellectū. quia ⁊ si verū sit nō tam est manifestū naturali rōne q̄ hns cālitatem eminēter in se ⁊ cālitatez cause secunde eminētius q̄ illa cā secunda habeat respectu sui effectus posset imediate in effm imediatū cāe 2ᵉ. ordo. n. cāz superioz ⁊ inferioz ꝑ nō ꝓcludit. qz ⁊ si solhret i se cālitatē eminētiorē q̄ hēat bos ul aliud al nō tn ꝓcederet solē imediate posse gnare bouē sicut ꝑt mediate cū boue gnare. ⁊ ꝑ maxie ponerēt phi. qz non posuerūt cām 2ᵃᵐ nēcio ꝓcurrētē ꝓpter aliquā pfectionē addendā effectui. sz ālī magl ꝓpi impfectōz addendā. qz cālitas ꝑme cāe imediate pfcā ē. iō posuerūt eā nō posse imediate eē cām alicui impfci effect. ⁊ iō oz cāz agentē aliā ꝓcurrē impfectiorē ut illa ꝑ nō ꝓducēt ꝓm ultimū po sue. sz cū illa cā agēte 2ª effcm diminutū ⁊ impfcm ꝓducēt. ꝑ ē nō ita pfcm effectū ꝓducēt mediāte cā 2ª impfecta sicut si imediate ꝓducēt non mediātibus alijs cāis secūdis. Ꝓ. si phi nō potuerūt ꝑ rōnē nālē ꝓcludē deū posse ꝓtingenter cāre quāto magis nec posse imediate in quēcūqz effectū uel in qdcūqz qd ꝑt producere mediātibus alijs cāis secundis.

Preterea si ipsi habuerūt quasi principio q̄ de nihilo nihil fit. saltē i istis gnalib ⁊ corruptibilib nō vi deū sic eē oipotentē q̄ possit aliquē effectū totaliē ꝓducere sine omni alia cā cōcausante.

Preterea si phi posuerūt deū esse necessario agentē. sicut vident multi eorū sensisse ⁊ posuisse si cum hoc ponerēt q̄ esset oipotens ꝓm istū intellectuz 2ᵐ. haberēt negare omnē aliā cālitatē cuiuscūqz cāe 2ᵉ. qd ē maximū icōueniēs eis. Nā cā nēcio cāns i qcūqz instāti cōparet ad effectū. nēcio in eodem instanti causat ⁊ agit. ergo cū prius comparet cā supior ad effectū q̄ cā inferior ⁊ tūc per te necessario est omnipotēs. g̃ in illo instāti producit effectū totū. g̃ in secūdo instāti in quo compat cā secūda ad eundē effectū nihil intelligit tūc causandū. ⁊ ita agens 2ᵐ uel cā 2ª nihil pōt cāre. Et ex hoc apparet q̄ ista ꝓpo qcqd pōt cā effectiua ꝓma cū cā 2ª pōt ꝑ se imediate nō eēt nota ex terminis neqz rōne nāli. sed est tn credita. quia si ipsa omnipotētia ex qua dependet esset nota rōne nāli facile esset

Universidad de Deusto Biblioteca

probare ipsis phis multas veritates ⁊ ppositiones quas ipsi negāt. ⁊ facile eēt eis pbare saltem possibilitatē multorū que credimus que ipsi negāt. Omnipotentia tamē hoc mō sūpta. licet nō sufficienter demonstret. pbabiliter tn̄ potest probari sicut verū ⁊ necessariū. ⁊ probabilius q̄ quedā alia credita. quia nō est incōueniens quedā credita esse euidentiora q̄ alia.

Ad auctoritatem

Ricardi. dico q̄ si sint necessarie rōnes ad omnipotentiā. pbandā ⁊ quedā alia credita. tamē nō sunt euidenter necessarie ⁊ vere. sicut illa rō que probat trinitatem ppter duplicē pductionē ad itra in diuinis. quia licet sit ex necessariis. nō tn̄ pmisse sūt necessario euidentes. quia nō sūt note ex ⁊minis nobis notis neq̄ ex imediatis nobis notis possibile ē hoc inferre. sicut dictū est dis. 2. q. i. Ad 2m dico q̄ infinita potētia dei ⁊ si possit cōcludi de deo naturali rōne. nō tn̄ omnipotētia fm q̄ pprie sumit. Et cū dicis q̄ infinita potētia nulla pōt maior cogitari. verū est intensiue. tn̄ nō videt cōtradictio q̄ sit uel cogitet maior pō ad plura se extendēs extēsiue. vel diceret q̄ ⁊ si nō sit cōtradictio oipotentiaz cogitari que ut sic aliquo mō excedat infinitā potentiā non intellectā ut omnipotētia. nō tn̄ est nāliter notū potentiā sic intellectā eē oipotentiā. Et cū dicis notā esse omnipotentiā pprie sumptā. hoc negat. ⁊ cū pbatur. quia ois rō probans impossibile sequi ex ea ē sophistica. Ad hoc dicit q̄ est sophistica. nō tamē pōt solui p rōnem nālem. quia put dicit sophistica ⁊ peccans in mā est hūs aliquā pmissam falsaz. ⁊ nō pōt solui nisi p interemptionem illius pmisse. que tn̄ nō pōt cognosci interimenda p rōnem nālem. sicut nō pōt cognosci vera p rōnem nālem. Sz cōtra istū d arguo sic. aut illa que apparent vera ⁊ nō apparēt interimenda ex rōne nāli apparēt esse vera ex terminis tanq̄ imediata. aut apparēt esse cōclusa ex imediatis. Si pmo mō. ergo intellectus nr̄ nō pōt esse certus de ppōnibus imediatis que sit vera ⁊ que nō. quia tūc apparerēt alique ppōnes vere ⁊ imediate que tn̄ sunt simplicit false. ⁊ ita nō erūt aliqua pncipia certa tāq̄ ianue i domo cōtra phm ⁊ cōmentatorē 2° metha. circa que nō pringit errare. Si 2° mō apparēant esse vera tanq̄ pclusa ex imediat. tunc arguo de illo syllogismo sophistico sicut de isto. aut peccat in mā aut in forma. si in mā tunc pōt solui. quia premissa falsa peccās in mā pōt interimi. si in forma adhuc pōt solui p artē logicā.

Si aūt dicat q̄ peccat in forma. ⁊ tn̄ non pōt solui rōne nāli. Istud videt absurdū. quia sicut intellectus inclusus in nālibus tradidit omnē artē de syllogismo apparenti informi ⁊ defectuoso. sic posset soluere p illā artē omnē talē syllogismū applicādo talē artem ad talē paralogismū. Ideo dico aliter q̄ ⁊ si quicunq̄ paralogismus deducens apparenter ad impossibile ex pmissa significāte deū esse oipotentē posset solui p intellectum ⁊ rōnem nālem siue peccet in mā siue in forma ⁊ intellect' posset scire quē cunq̄ talē palogismum diuisim factuz esse solubilē. nō tamē sequit q̄ sciat istō nō esse ipossibile. stat enim oppositū. s. q̄ dubitet istud esse oppositū pmū ex repugnantia terminorū. ex quo tn̄ nō posset sequi aliqō manifestius impossibile. aut q̄ dubitet utrū ex isto possit inferri aliquid impossibile aliud a quocunq̄ illato. ⁊ illud argumentū inferens illō impossibile sit insolubile. licet illud nō sit aliquod eorū que facta sunt que scit naturaliter soluere. vel aliter generali potest responderi ad illud argumētū q̄ potest fieri generali er ad omne creditum q̄ illud sit necessariū ad omne possibile ⁊ credibile.

Ifca distinctionē. 43. vbi magr̄ ipzobat opi. aliorum q̄ro vtrū

pma rō impossibilitatis rei fiende sit ex pte dei vel ex pte rei factibilis. Q̄ magis ex pte dei. pbo. magr̄ arguit distinctōe sequēte: q̄ vniuersū possit fieri melius. qz si non: aut hoc eēt ppter hoc q̄ nllm bonum sibi deesset: ⁊ tūc eēt deus aut qz aliquid sibi deeēt sed non eēt capax ad illud recipiendū. ⁊ tūc arguit q̄ melr̄ fieret si daret sibi capacitas a deo ad illud. Ita arguo i ppositō si aliquid sit inscribile. ergo si daretur sibi capacitas a deo posset fieri. ergo mō non pōt fieri: qz non dat sibi capacitas. ergo ista impossibilitas videt pmo eē ex parte dī non potētis dare capacitatem. Cōtra Ansel. de casu diaboli. c. 3. qz deus dedit pseuerantiā bono angelo: iō bonus angelus hūit: ⁊ nō qz de' non dedit malo angelo iō non hūit. sed qz malus nō accepit.

Hic dicitur ab Hen. 6°. q̄ libeto. q. 3. cu

ius oppositū manifeste quere. 8. quolibeto. q. 3. Contra istā scōam sniam sūt dicta retractando pmā sniam de isto articulo siue sit dicta vt retractāda per pmam non oporteret arguē ptra eā nisi ex vbis suis pprijs que implicant manifeste opposita. Tn̄ specialr̄ argno ꝯ eam sic. Nihil est simplr̄ impossibile nisi qz simplr̄ repugnat sibi esse: cui autez repugnat sibi eē. cui aūt repugnat eē repugnat ei ex se pmo ⁊ non ppter respectū aliquem affirmatiuum vel negatiuū eius ad aliquid aliud. pbatio. repugnātia. n. quecūq̄ extremorū est ex rōe sua formali ⁊ p se cēntiali circūscripto quoscunq̄ alio respectu vtriusq̄ extremi positiuo vel negatiuo ad quodcūq̄ aliud sicut album ⁊ nigrū p se ex suis rōnib' formalibus ptrariant ⁊ hnt repugnantiam formalez circūscribendo p impossibile oēm respectū ad qōcūq̄ aliud. illud igr̄ est simplr̄ ipossibile cui per se repugnat esse ⁊ quod ex se pmo est tale q̄ sibi oino repugnat eē ⁊ non ppr̄ aliquē respectum ad deū affirmatiuū vel negatiuum immo sibi repugnaret eē si p impossibile deus nō eēt. videt igr̄ pma sentētia pbabilior 2ª. Sed ꝯ istam pmā sniam arguo pmo sic. po' actiua qua ō us dī oipotens non ē formaliē intellect' diuin' sed q̄si pslupponit actionem intellectus siue illa po' sit voluntas siue a' potentia executiua. sz lapis ē possibilis eē ex se formaliter. ḡ reducēdo quasi ad pmū pncipiū extrinsecū intellect' dīnus erit illud a q̄ est prima rō possibilitatis in lapide. non igr̄ 1ª potētia actiua a q̄ ō us dī oipotens ē pma rō possibilitatis in lapide. Probatio assūpti. possibile scōz q̄ ē termin' vel obm oipotētie ē illō cui non repugnat eē ⁊ qō nō pōt ex se eē necessario lapis pductus iesse intelligibl'i p intellectū dīnum hz ista ex se formaliter: ⁊ q̄si principiatiue p intellectū. igr̄ ē ex se formaliter possibilis ⁊ q̄si pncipiatiue per intellectū dīnuz. male igr̄ videt illa pma snia ponere q̄ oipotētia i deo sit illa potentia q̄ ē potētia passiua i creatura ⁊ hoc si loqtur de potētia actiua a q̄ deus dī oipotens ⁊ respectu cui' illa dī potentia passiua in creatura. Cōfirmat ista rō potentia actiua q̄ ē ōnipotētia non dat alicui aliqō eē nisi pducen' illud. qz illa ē potētia pducta rei ad extra. sz añ oēm pductōez rei ad extra rei hz eē possibile qz sicut pbatū ē di. 36. Rem pduci ineē intelligibili non ē rez pduci ineē simplr̄. ⁊ si eēt non eēt p illā potentiā q̄ deus dī oipotens. non igr̄ p illam potentiā que ē oipotentia ē res a' a deo pmo possibilis. Itē in cātis pcis si affirma' ē cā affirmatōis ⁊ negatio ē cā negatōis. fm q̄ dicit phs. p° posteri. sicut si hr̄e pulmonē est cā respirandi. si habere pulmonem est causa non respirandi: ergo si potentia actiua que est

Universidad de Deusto Biblioteca

omnipotētia in deo ē precisa ratio possibilitatis in creatura negatio potentie actiue in deo eēt cā negationis possibilis in creatura: quod ipse negat ⁊ bene: quantū ad hoc: qz impossibilitas in creatura ē ꝓpter formalem repugnantiaz ptium. Preterea. iste respect' qui consequitur potentiam actiuā in deo in. 4° instanti aut est realis aut non. Si realis ⁊ ad extra hoc ē improbatuz di. 30 Si rōnis: g̃ in. 3° instanti terminat possibilitas ad deum sub rōne absoluta: quod non infero sicut in se inconueniēs sed tā q̃ a pluribus concedēdum: ⁊ saltem nō habendum ꝑ inconuenienti ab eis qui tenent ob. illius doc. exquo sequitur ad eam. Similiter ꝓpter idez ex ista positōe infero aliam conclusionem. s. q̃ nō est aliquis respectus prior ex pte cāe q̃ ex parte causati: immo ab ipsa cā sb̄ rōne absoluti est ipsum cātum sub ratiōe absoluta: ⁊ postea tertio sequitur respectus in cāto ad cām. ⁊ 4° in cā ad cātuz iste ergo ordo absolutorum ⁊ relatiuorum quem hic concedit nunq̃ debet teneri inconueniens tenentibus eum. 3° similiter infero q̃ potētia vt est attributum diuinum ⁊ dicit perfectionem simpliciter non dicit aliquez respectum ad creaturam quod ipse ꝓbat in prima sētentia. 6. quolibet. q. 3ª. qz nulla perfectio diuina ⁊ simpliciter dependet a creatura: hoc autem ꝓbat Ansel. mono. c. 15. cum illa relatio ad creaturam nō dicat perfectionem simpliciter etiam i ōo: quia deus non esset talis si creatura nō esset. est autem pfectum omni perfectōe simplr ex se ⁊ ex natura sua ⁊ non ex aliquo respectu ad creaturam: hoc igitur illatum quod puto esse veruz sicut ⁊ aª duo non debent respui sicut inconuenienz ab aliquibus tenentibus dicta eius.

Aliter dico a prima sententia q̃tum ad illud qō ꝓbant illa duo argumenta: qz ly potentia dei ad se. i. aliqua pfectio absoluta qua deus est formaliter potens sit in deo in primo instanti nature sicut ⁊ quelibet perfectio absoluta simpliciter sicut calorem consequitur esse potentiam calefaciendi qui tamen calor est absoluta forma: tamen per ipsaz potētiā sub rōne qua est omnipotentia non habz obiectū quod sit ꝑmo possibile sz ꝑ intellectum diuinum ꝓducentem in p̄o instanti illud in eē intelligibli: ⁊ intellectus non ē formalr potentia actiua q̃ deus dr formalr oipotens: ⁊ tunc res ꝓducta ab intellectu diuino in eē tali. s. intelligibili in ꝑmo instanti nature habet se ipsa eē possibile in scdo instanti nature: qz seipsa formalr non repugnat sibi esse: ⁊ seipsa formalr non repugnat sibi hre eē necessarium ex se: in q̃bus duob' stat tota rō possibilis in quibus correspondet rōnibus potētie actiue: non est igr possibilitas in obō aliquo ꝓpter q̃ sit oipotentia in deo accipiendo oipotentiam ꝓ pfectione absoluta in deo sic nec creatura ē prior aliquo absoluto i deo: si tn res intelligat esse possibilis anteq̃ deus ꝑ oipotentiam ꝓducat eam: sic est verum: sed in illa possibilitate nō ē simpliciter por sed ꝓducit ab itellectu diuino. Quātū aūt ad ipossibilitatē dico q̃ illa ñ pt eē p̄° ex pte dei: sic dic p̄ª snia ⁊ hoc ꝓpter rōnem factam ꝓtra scōam sententiā: qz ipsa est impossibilis ꝓpter repugnantiam eius vt fiat quod intelligo sic: impossibile simpliciter icludit in compossibilia que ex ratiōibus suis formalibus sunt incōpossibilia: ⁊ ab eo si ꝑncipiatiue incompossibilia a quo ꝑncipiatiue habent suas rationes formales Est igitur ibi iste ꝓcessus: q̃ sicut deus suo intellectu ꝓducit possibile in esse possibili ita ꝓducit duo entia formaliter vtrunq̃ in esse possibili ⁊ illa ꝓducta seipsis formaliter sunt incompossibilia vt non possint simul esse vnū neque aliquid. tertium ex eis. hanc autem incompossibilitatez quam habent

forma'iter hñt ex se. ꝑncipiatiue ab eo quodāmodo q̃ ꝓduxit ea: ⁊ istā incompossibilitatē istoz sequit incōpossibilitas tot' figmenti includētis ea: ⁊ ex ista impossibilitate figmēti in se ⁊ ex icōpossibilitate ꝓtium suaz. sequit ipossibilitas et' respectu cuiuscunq̃ agentis. ⁊ ex hoc hz cōpleri tot' ꝓcessus ipossibilitatis rei quasi vltim' gradus ipossibilitatis sit negatio respect' ad q̃cunq̃z agens. oz hre aliquem respectū negatiuum ex pte dei nec ex pte cuiuscūq̃z alterius. nec ē forte aliq̃s in nā rei lz intellect' possit cōparare deum vel aliud agēs ad istud sb negatōe respectus. Sic igr impossibilitas ꝑma ē formalr ex pte impossibilis ⁊ ꝑncipiatiue a deo. ⁊ si ꝑcipiatiue reducat ad aliq̃d non tn reducit ad negationē possibilitatis in deo: imo reducit ꝑncipiatiue ad intellectū diuinū ꝓnciplantē illud i illo eē in quo pres ille formaliter repugnant ꝓpter quā formalez repugnantiā totum ex eis simplr ē ipossibile. Et ex hoc appet q̃ falsa ē imaginatio querentiū impossibilitatē aliquorū q̃si in aliquo vno. q̃si aliq̃d vnū vel intelligibile vel q̃lecunq̃z ens sit ex se formaliter impossibile sicut deus ex se ē ne esse eē formaliter. nihil. n. ē tale primū in nō entitate. nec ēt entitatis opposite tali non entitati ē intellect' dinus ratio possibilitatis: nec ēt intellect' dinus ē p̄cisa rō possibilitatis opposite nihilo: qz tunc tenēt illud argumentū de cāis precisis in affirmatione ⁊ negatōe sed ōne simplr nihil includit in se rōnes pluriū ita q̃ ipsum non ē p̄° nihil ex rōe sui sz ex rōnibus illozū que intellr includē ꝓ pter formalem repugnantiā illoz inclusoz plurium: ⁊ ista rō repugnātie est ex rōnibus formalibus eoz quā repugnātiam ꝑmo hñt per intellectū diuinuz. sz non pcise.

Ad primum argumentū illa ratio magistri tenz supponēdo q̃ vniuersum possit eē maiozis perfectionis capax: qz tunc melius fiēt si daretur sibi illa capacitas q̃ sit sine illa capacitate vt si eēt capax multoz aliozuz absolute aūt nō tenet ratio magistri negato isto. s. q̃ potuit melr fieri sicut nec sequit q̃ ignis manens ignis possit fieri melior si fiat capax intellectus vel volūtatis. qz non pōt esse istorum capax. dico tunc ad formam argumenti q̃ deus non pōt dare capacitatem nihilo factionis passiuum: sed ista non ē ꝑma rō sed qz tale non pōt hre talem capacitatem. ⁊ ista ratio reducitur ad formalez repugnantiam partium ⁊ vlterius ad intellectum diuinū.

Irca distinctionem. 44. vbi magr tractat vtrum deus potuit fecisse melius res q̃ fecit quero istam. q.

Utrum deus possit facere aliter res q̃ ab ipso ordinatū est fieri. Et videt q̃ nō qz tunc posset facere res inordinate: ꝓñ ē falsum: g̃ ⁊ añs. Contra. res alr fieri q̃ facte sunt non includit contradictionem nec ē necessariū.

Respondeo in omni agēte per intellectum ⁊ voluntatem potente conformiter agere legi recte ⁊ tamen non necessario agere conformiter legi recte est distinguere potentiam ordinatam a potentia absoluta. Et ratō huius est: quia potest agere conformiter illi legi recte ⁊ tūc secundum potentiam ordinatam: ordinata enim est inquantum est principium exequendi alia conformiter legi recte secundum ordinem prefixum ab illa lege ⁊ potest agere preter illam legem vel cōtra eam: ⁊ in hoc est potentia absoluta excedens potentiam ordinatam: ⁊ ideo nō tm in deo sz in oi agēte libere q̃ pōt agē fm dictamen recte rōnis vel recte legis ⁊ ꝑter talem legem ⁊ ꝓtra eam ē distinguere potētiā ordinatā ⁊ absolutaz

Universidad de Deusto Biblioteca

Jo dicunt iuriste q̃ quis p̃ot hoc facere de facto: hoc est de potentia sua absoluta. vel de iure hoc ē de potentia ordinata fm iura. Qñ aũt illa lex recta scōm quā ordinate agendū est non ē in ptāte agētis tūc potētia ei⁹ absoⁿ non p̃ot excedere potentiā ei⁹ ordinatā circa obiecta aⁿ nisi circa illa agat inordiate nēciuz .n. ē illā legē stare cōpando ad tale agēs ⁊ actionē non ꝓformē illi legi recte nō esse rectā neq̃ ordinatā. q̃ tale agēs tenet agere fm illā rectam legē cui subest. vñ oēs qui subsunt legi dine si non agant fm illā inordinate agūt. Sed qñ i ptāte agētis ē lex ⁊ rectitudo eius ita q̃ non ē recta nisi q̃ statuta. tunc p̃ot recte agere agendo aliter q̃ lex illa dictet. q̃ p̃ot statuere aliā legem rectā fm quaz agat ordinate. nec tūc potētia sua absoluta simpliciter excedit potentiā ordinataz q̃ esset ordinata fm illā legē sicut fm pozez tñ excedit potentiā ordinatā p̃cise fm p̃ozem ꝗ quā vel p̃ter quā facit. Ista possent exemplificari de principe ⁊ subditi ⁊ lege positia ⁊c. Ad ꝓpositum igr̃ applicando dico q̃ leges alique gnāles recte de opabilib⁹ dictātes p̃fixe sunt a voluntate dīna. ⁊ non quidē ab intellectu dino vt p̃cedit actum volūtatis diuine vt dictū est di. 38. sed qñ intellect⁹ offert voluntati dine talem legē. puta q̃ ōnis glorificand⁹ pus est gratificandus: si placet voluntati sue que libera ē recta ē lex ⁊ ita de alīs legibus: de⁹ igitur agere potens fm istas rectas leges: vt p̃fixe sunt ab eo dr̃ agere fm potentiā ordinatam vt aũt p̃ot agere multa q̃ ñ sūt fm istas leges iam p̃fixas sed p̃ter illas dr̃ ei⁹ potentia absoluta: q̃ multa alia p̃ot agerr̃ ordinate ⁊ multa alia posse fieri ordinate ab illis que fiūt ꝓformiter istis legib⁹ non icludit ꝓtradictōem: q̃ rectitudo illius legis fm quā quis dr̃ recte ⁊ ordinate agere ē in ptāte ipsius agētis: ideo sicut p̃ot aliter agere ita potest aliam legem statuere rectā que si statuereta deo recta eēt: q̃ nulla lex est recta: nisi quatenus a voluntate diuina acceptat: ⁊ tē extendit ad aliud q̃ ad illud q̃ ordinate fieret si fieret. non quidē fieret ordinate fm istum ordinem sed fieret ordinate fm alium ordinē quem aliū ordinē ita posset voluntas dīna statuere sicut aliter p̃ot agere. Aduertendū tamen ē q̃ aliquid eē ordinatuz ⁊ ordinate fieri ē dupliciter. vno mō ordine vniuersali quod ptinet ad legem cōem. sicut ordiatum ē fm legem cōem finalr peccatorez eē damnandū: vt si rex statuat q̃ omis homicida moriat. 2° mō ordine priculari circa hoc iudicium ad q̃ non ptinet lex: q̃ lex ē de vlibus casibus: ō casu autem priculari non ē lex sed iudiciū fz legem q̃ est pcl̃o legis: vt q̃ iste homicida moriatur. Dico igr̃ q̃ deus non ꝑ̃ p̃ot agere aliter q̃ ordinatum est ordie priculari sed etiam aliter q̃ ordinatum est ordine vli siue fm leges iusticie p̃ot ordinate agere: q̃ tam illa que sūt p̃ter il um ordinem q̃ illa que sūt ꝗ illū ordinem possunt a deo ordinate fieri potentia absoluta. potentia tñ ordinata ñ dr̃ nisi fm ordinem legis vlis: non aũt fm ordinem legis recte de aliquo priculari q̃ apparet ex hoc: q̃ possibile ē ō um saluare aliquem: qui tñ moriatur i peccato mortali finaliter ⁊ dānabitur nō aũt ꝓceditur ipsum posse saluare iudam iam dānatum: nec tñ hoc ē impossibile potentia absoluta dei: q̃ non icludit ꝓtradictōez: igr̃ istud. s. saluare iudā eo mō est impossibile quō impossibile ē saluare istum: g̃ istum p̃ot saluare de potentia ordinata q̃ verum est: ⁊ illuz non: non quidē ordinatione priculari que est quasi de isto agibili ⁊ opabili priculari tñ: sed ordine vniuersali: q̃ si saluaret istum staret statutum mō cōm legibus rectis quas recte p̃fixit de saluatione ⁊ damnatione singulorum: staret enim cum ista q̃ omis finalr mal⁹ dānabitur quē est lex p̃fixa de damnandis: q̃ iste adhuc non est finaliter peccator: sed p̃ot eē non peccator: maxime dum ē in via: q̃ potest deus cum gratia sua p̃ venire sicut si rex puniret aliquem ne faceret homicidium si non dānat eū nō facit ꝓtra legem suam vniuersalē de homicida. non autem staret cuz illa priculari lege q̃ iudam saluaret. iudam enim potest prescire saluandum de potētia ordinata sed non isto mō ordiata fz absoⁿ isto mō: fz alioⁿ ordinata fm aliquem alium ordinem: q̃ fm ordinem aliū tē possibilem instituī. Potentia igr̃ absoⁿ p̃ot iudam saluare. potentia vero ordinata potest istum peccatorem saluare licet nnq̃ saluabitur: sed lapidez nec potest beatificare potētia absoluta nec ordinata. Et fz hoc pz respectu cui⁹ dr̃ potentia absoluta in deo. s. inq̃tum potest ꝓtra legem vniuersalez ⁊ non ꝓtra legē pricularem. Qualiē aũt voluntas dīna possit circa pricularia ⁊ circa leges rectas instituendas volēdo oppositⁿ ei⁹ q̃ nunc vult dictū ē. ē. de hoc di. 39. Ad primⁿ ꝑmum pz q̃ ꝓñia non vz: q̃ si facēt alioⁿ res q̃ mō ordinatum ē eas fieri: ñ ꝓpter hoc inordinate fierent: q̃ si statueret alias leges fm quas fierent eoipso ordinate fierent. Ad primuz argumēt in oppositum ꝓcedo quod ꝑbat ō potentia absoluta que tamen si eēt principium alicui⁹ eēt eoipso ordinata: sed non fm ordinem ab eo prefixum eūdez quē ꝑmo habuit.

Jrca distinctionē. 45.

quero vtrum ō us ab eterno voluit aⁿ a se non: q̃ tūc in voluntate dīna fuisz relatio realis ad creaturam. ꝓñs est falsum: sicut pz di. 30. g̃ ⁊ añs: ꝑbō ꝓñe p̃ us deus vult aliquid q̃ intelligat se vel le illud sit illud a. q̃ sicut dictuz est di. 39. certitudo intellectus dīni circa futura contingēcia non est sine certitudine voluntatis. ergo rl'o illa q̃ ē in volūtate dīna p̃ ad a. p̃cedit oēm ꝓsideratiōem intellect⁹ de illa volitione: igr̃ non est i voluntate siue i volitōe vt cognita ē sz vt in se est: ⁊ per ꝓñs ē ibi ex nā rei ⁊ ñ in cognito vt cognitum est. Contra si non voluit ab eterno ⁊ nec mō vult de nouo: q̃ tē eēt mutabilis: g̃ nihil vult.

Respondeo

ois potētia oparliua p̃ fecta p̃ot eē p̃ncipium opandi circa q̃ cunq̃ obiectuz natum respici a tali potentia: sicut pfectus intellect⁹ p̃ot eē p̃ncipiū itellīndi q̃cūq̃ itellīble ⁊ pfēs vl⁹ p̃ot eē p̃nⁿ pfecte videdi q̃cūq̃ visibile: igr̃ cum in deo sit voluntas formaliter ex di. 2ª. ⁊ ēt summe pfecta q̃ infinita ex eadē di. sequtur q̃ ipsa p̃ot eē p̃ncipium volēdi q̃cunq̃ volibile. non. n. p̃ot eē p̃ncipium volēdi aliq̃d ex tpe: q̃ hoc non p̃ot eē sine mutatione alic⁹ ⁊ ñ obiecti volīti q̃ obm̃ volitum non hēt eē nisi q̃ volitum: ⁊ q̃ hz eē in volūtate dīna: g̃ ipsa mutatio eēt ipsius volūtatis licut deductum ē di. 39. de rōe ipsius voluntatis: g̃ voluntas dīna p̃ot in eternitate sua eē principiū volendi q̃ cunq̃ volibile: non ē aũt rō volendi sil oppositⁿ ambo. q̃ illi respectus nullius p̃nt eē simul. nec est rō volendi neutruz q̃ tunc in creaturis nihil tale eēt a deo volitum: ⁊ per ꝓñs nihil cāret in creaturis q̃ ꝓtingentia non p̃ot esse in deo nisi a pte voluntatis sicut deductum ē di. 39. g̃ in eternitate est rō volendi altez oppositum in quibuscunq̃ alīs a se.

Ad argumenta

Rñdeo sicut sicut dictum est prius di. 30. de relatiōibus ex tempore q̃ terminant ad deum sub ratione mere absoluta. ⁊ simili mō de ideis di. 35. ⁊ simili modo de omni potentia. di. 43. que est mere absoluta fm q̃ est attributum diuinum. ⁊ sic terminat relatiōem creature possibilis ad deum: ita dico q̃ voluntas diuina sub

Universidad de Deusto Biblioteca

a tõe mere absoluta terminat respectũ voliti ad ipsã qõ quidem volũtas diuina ꝓducit ineẽ volito ⁊ in eternitate sicut intellectus ꝓducit ineẽ cognito vel intellecto: ⁊ simili modo dicendũ de esse voliti: sicut dictum ē de esse cogniti. di. 35. Sed tunc argues si volitum hẽt relationem ad voluntatem diuinã aut relationẽ realẽ aut fm rõem tm̃: si realẽ igr̃ fundamentum suum est reale: g̃ illa res hz eẽ reale ab eterno. Si relationez rõnis tm̃. Contra. non ē ꝑ actum itellectus diuini cõparantis obiectum illõ ad intellectũ suum: g̃ non est relatio rõnis in eo. licet enim intellectus diuinus prius comparet illud obiectũ vt cognitum ad intellectum suum: q̃ sit volitũ ab ipso ⁊ in illo prior. i cãet relationem rõnis ipsius obiecti vt cogniti ad intellectum suũ non tm̃ videt cãre aliquam relationem eius ad voluntatem. Lz hic posset rñderi q̃ ista relatio voliti ad voluntatem sit ꝑ actum intellectus diuini cõparantis obm̃ volitũ ad voluntatez suam: qr̃ ꝑ ꝰ cõpat obm̃ ad voluntatez suam q̃ compet ad intellectũ suum. Si poneret idem eẽ sufficere in obiecto itellectus vt obm̃ est cognitum ⁊ volũtatis vt volitũ est ⁊ q̃ nullo mõ eẽt volitum nisi qr̃ prius fuit intellectũ. Tm̃ respõdeo alr̃ q̃ in isto obõ vt volito est relatio alia ad voluntatem diuinam q̃ illa que i eo est vt intellecti ad intellectũ diuinum. ⁊ ista alia relatio nõ ē relatio realis: nec tm̃ est rationis loquendo stricte de relatione rationis. s. itellect⁹. nec ista diuisio est sufficiens q̃ ois relatio aut ē realis aut rõnis accipiendo relationem rationis stricte: qr̃ ois potentia que põt habere actum circa obiectum existens vel non existens ⁊ illud obiectũ potest actu suo comparare ad aliõ ad qõ tale obm̃ non ꝓpat ex nã rei põt in obõ vt obm̃ est cãre rlonem ipsi⁹ ad aliud. quequidẽ relatõ non ē realis qr̃ non ē ex nã obi in se. nec tm̃ est stricte rõnis. qr̃ non sp̃ illa põ compans ē rõ tm̃ siue põ rõcinatiua. põt. n. voluntas vtẽs aliquo bono ad finẽ cãre in obõ illo rlonem ad illum finẽ. ⁊ nec ē illa realis rlo. qr̃ non ē in aliquo ex nã rei sed ex cõpatione voluntatis ꝓferentis. põt. n. vti deo ad creaturam. nec ē illa rlo rõnis qr̃ potentia ista cãns istam cõpationẽ non ē rõ siue intellect⁹ siue imagina⁹ dicat talis vtus collatiua siue q̃cunq̃z alia. certum ē. n. q̃ voluntas ē talis potentia collatiua ⁊ compatiua. ita bñ sicut põ intellectiua: ⁊ iõ certum ē q̃ vtraq̃z istarũ põt obm̃ suum cõpare ⁊ in obõ suo cãre rlonez non reale. qr̃ sic eẽt ibi in tali ex nã rei sine oi cõpatõe nec rlonez rõnis stricte sumptã ꝑ rlone cãta ab intellectu lz eam q̃nq̃z ꝓcomitet rlo rõnis cãta ab intellectu. sed voluntas diuina ⁊ ẽt voluntas ois q̃cquid sit de imaginatione de q̃ nũc non põt compare seipsã ad obm̃ in eẽ volito ab eterno ⁊ e⁹. ⁊ sic põt in obõ cãre rlonem rõis ad ipsã

Ircadistinctionē. 46. q̃ro vtrũ voluntas bñplaciti dei sp̃ impleatur. ⁊ vr̃ q̃ non p̃⁹ ad Thi. 2⁹. de⁹ vult oẽs hoies saluos fieri non tm̃ erũt oms saluati: g̃ ⁊c. Preterea Math. 22. aut saluator illis filijs Hierusalem. Quotiens cũq̃z volui ꝓgregare filios quẽadmodũ gallina congregat pullos suos sub alas ⁊ noluisti: g̃ vt ꝑ ꝰ. Cõtra Ro. 9. Voluntati ei⁹ q̃s resistet. ⁊ in ps. Oia q̃cunq̃z voluit fecit. Rñdeo voluntas dei q̃tum ad oia sp̃ dz impleri. qr̃ sicut oipotens põt õe possibile. ita qñ voluntas diuina determinat ad ponendũ aliq̃d i eẽ vltima determiatõe illud erit: velle aũt illud voluntate bñplaciti est vltima determinatio q̃ põt poni ex pte voluntatis ipsi⁹ oipotentis volentis ponere effectũ in eẽ: g̃ respectu cuiuscũq̃z effectus de⁹ ē sic volens illud erit. Et posset rõ ꝓfirmari qr̃ si cã vltima determiatõe ad aliq̃d determiata non ponẽt effectũ in eẽ hoc non videt nisi pp ipotentiã ei⁹. vt puta qr̃ ñ

sufficẽt ex se: vel qr̃ eẽt impedita ab aliq̃ a⁹ vel pp mutabilitatẽ ei⁹ añq̃ intelligatur effect⁹ poni in eẽ. sed oipotẽs nec est ipotens nec ipedit⁹ nec imutabil⁹. g̃ ⁊c.

Ad primũ arg^{m} dico q̃ lz illud dẽz aplĩ posset exponi de distributõe accõmoda ꝑ oib⁹ q̃ salui fient. tm̃ mlto melⁿ possz expõi ò volũtate añte sic. i. vult oẽs hoies saluare ⁊ saluos fieri q̃tũ. s. ē ex pte sui ⁊ volũtate sua añte ꝑ q̃to dedit eis dona nãlia ⁊ leges rectas ⁊ adiutoria cõia sufficiã ad salutẽ: sic de rege statuẽte bonas leges ⁊ p̃figẽte mistros ad custodiã istarũ legũ posset dici q̃ vult oẽs subditos suos pacifice viuẽ ⁊ dete: ⁊ tm̃ si vidẽt aliquẽ tribulari iniuste ñ stati oporet q̃ rex intromittẽt se ad faciendũ illũ dete viuẽ nisi ocuoluẽt cã ad ipm ꝑ q̃rimoniã de facto: vult q̃dẽ iste quẽlz pacifice viuẽ ⁊ dete añter non tm̃ vult quencũq̃z imei⁹ ita viuẽ. Ita d⁹ in ꝓpo⁹ q̃ si ò us non hẽat volũtatẽ bñplaciti ad istũ saluãdũ tm̃ vult isti i⁹ adiuto⁹ cõia añ⁹ ad salutẽ oium qb⁹ iste ẽt põt sufficiẽter qñ̃z viuẽ ⁊ saluari. pp q̃ dici põt q̃ q̃tũ ē ex pte sui vlt oẽs saluos fieri. Ad 2^{m} magr̃ exponit ⁊ bñ non q̃sl dñs voluẽit colligẽ filios Hirlm ⁊ nõ sit factũ q̃ voluit: sz q̃ oẽs q̃s ipse ꝓgregauit sua volũtate ꝓgregauit. viõ expõez mgr̃i ⁊ nõ eã

Ircadi. 47. q̃ro vtrũz pmissio diuia sit aliq̃s act⁹ voluntatis dine. Qr̃ sic: qr̃ alr̃ non vi de⁹ hunc certitudinalr̃ scire peccatuꝝ. nescit. n. futuꝝ ꝓtingens sine defiatõe voluntatis sue. sz circa peccatorẽ non vi hẽ aliquẽ actum nisi permittẽ eũ peccare. neqz n. hz respẽu illi⁹ velle vel nolle. g̃ si pmittẽ non sit aliq̃s act⁹ non erit de⁹ cert⁹ de pctõ istius futuro: qr̃ non erit aliq̃ determinatio volũtatis sue ad istud futurum ꝓtingẽs certitudinalr̃ cognoscendũ. Cõtra. pmissio ꝓnumerat cũ alijs signis voluntatis dine sed ꝑceptũ non ē aliq̃s act⁹ elicit⁹ voluntatis dine. g̃ multo fortⁿ nec pmissio.

Rñdeo in nobis põt distingui duplex act⁹ volũtat: velle. s. ⁊ nolle. ⁊ vtrq̃z ē act⁹ positiu⁹. ⁊ si sint circa idẽ obm̃ si ꝓrũ act⁹ q̃ exꝑmunt aliꝰ vocabul⁹ q̃ si amar ⁊ odire ⁊ vtrũq̃z i nobis p̃t distigui: vt velle distiguat i velle efficax. ⁊ i velle remissũ: vt dicat velle efficax q̃ voluntati ñ tm̃ cõplacet eẽ voliti sz si posset statiz ponẽ volitũ in eẽ stati ponẽt: ita ẽt nolitio efficax ē q̃ nõ tm̃ nolẽs ipedit aliq̃d sz si possit oio destruit illud. Voluntas ãt remissa ē q̃ ita placet volitũ: q̃ tm̃ volũtas non põit illud ieẽ lz possit ponẽ illud ineẽ. nolitio ẽt remissa ē q̃ ita displicet nolitũ q̃ non ꝑhibeat illõ eẽ lz possit i nobis: g̃ pmissio ꝑpe dicta vr̃ eẽ noli⁹ remissa alic⁹ mali qõ scio. non. n. dicor ꝑpe pmittẽ illud de q̃ nihil scio vel illud qõ ita fit ab a⁹ qõ placet mihi. sed illud pmitto qõ scio ab a⁹ male fieri ⁊ displicet si non ꝑhibeo: hec pmitto si possez ꝑhibẽ. sig^{m} ãt efficacis volitõis si fiat imedi⁹ a volũtate ē adipletio. si per alterũ ē ꝓceptũ: ⁊ volitõis remisse i nobis forte ē ꝓsiliũ sig^{m} vel ꝑsuasio siũ monitio. ita sig^{m} nolitõis remisse ē pmissio vel disuasio. ⁊ sig^{m} nolitõis efficac ē ꝑhibitio. Si ista di. posset poni in deo ita q̃ sicut vn⁹ act⁹ ei⁹ ē velle ⁊ nolle: ⁊ hoc sine ꝓrietate vel di. in i⁹ actu i se. ita poneret sup q̃dã obã volita ei⁹ velle efficax. ⁊ sil̃r nolle suũ sup obã quedã nolita efficax. sup quedã aũt non: tũc posset dici nol⁹ dei remissa respẽu illorum obõꝝ q̃ ita nollet q̃ tm̃ ñ vellet ista ꝑhibẽ: ⁊ hec nolitio dei posset dici pmissio ei⁹. ⁊ ita ē act⁹ in deo iq̃tũ trãsit sup obiectũ sic se hñs ad voluntatẽ dinã. Si ãt istud ñ placet ꝑ eo q̃ nolitio cuiuscũ qz positi in eẽ videt eẽ cũ aliq̃ tristicia ⁊ cũ aliq̃ impfectõe ipsi⁹ volũtatis. tẽ põt dici q̃ pmissio extra vel sig^{m} ē q̃ effect⁹ sit qui tm̃ est contra ꝑceptum diuinũ. ⁊ istud ē permissio qõ est signũ voluntatis diuine. huic autẽ non coꝛñdet aliquid

Universidad de Deusto Biblioteca

in ipsa volūtate diuina nisi nō velle p̄hibere illud fieri siue nō velle q̄ ē nega° act° diui positiui ⁊ p ꝓnīs ñ act° ē positiuus. Et qd̄ oī volens sinere hoc pōt intelligi non q̄ hēat velle rectū circa illud qd̄ p̄mittit sed actū reflexum. Offertur .n. voluntati sue hūc peccatuꝫ vel peccare. p̄mo volūtas eī circa hunc nō hz velle. velle. n. ipm hīre pcm̄ non pōt. 2° pōt intelligere volūtatem suā non volē tē hoc: ⁊ tunc pōt velle volūtatem suaz non velle hoc: ⁊ ita oī volens sinere et voluntarie p̄mittere: sicut ex a° pte pñtato sibi iuda p̄° deus hz non velle sibi gloriā ⁊ non p̄° nolle. Fm illā vltimā positionē di. 41. ⁊ pōt tunc 2° se reflectē sup istā negatōem actus ⁊ velle eam. ⁊ ita volens siue volūtarie non eligit iudā sinaliter peccaturū ⁊ ñ nolutōem glie. sz ñ volitionē glorie.

Ad primum argumentū dictum ē di. 41. qūo nō est p̄uisio dei de peccato futuro per hoc soluz q̄ scit se permissurum hūc peccare finaliter ⁊ sic finalii damnandū sed cū hoc requiritur q̄ sciat se coopaturum istī in actu peccādi vel nō coopaturū ad actū illū cui° omissio erit peccatū omissiōis ꝓcomitat tñ vtranq̄z istaꝫ permissiōuz deū p̄euidere se velle p̄hibere hūc peccare: ⁊ ita pz quō p̄missio diuina sit actus volūtatis ⁊ quō non.

Circa distinctionē. 48. quero vtrū voluntas humana: vl' generaliūs: vtrū volūtas creata sit bona moralr q̄ñcūq̄z ꝓformat voluntati increate. Q: sic: veritas intellect° creati est q̄ñ ꝓformat intellectui increato. ḡ a simli ō voluntate creata tūc est bona q̄ñ voluntati ꝓformat increate q̄re ⁊c. Cōtra iudei voluerunt christū pati ⁊ mori ēt qd̄ Christus voluit ⁊ tñ ipsi peccauerūt di mitte inq̄t eis pat̄ q: nesciunt quid faciunt. ḡ ⁊c. B° fm Diony. de di. no. c. 4 bonū est ex cā itegra. Et fm ph3. 2. eth. Oportet sil' oēs circunstantias ꝓcurrē in actu q̄cunq̄z mozali ad hoc vt sit bon° mozalr sufficit tñ defectus vnī° ⁊ cuiuscūq̄z circūstantie ad hoc vt sit malus mozalir. volūtas igī creata ꝓformis volūtati dine in sba act° siue in sba vt circunstātionata q̄cunq̄z vna circūstantia siue sit ꝓformis sibi in oibus circūstantiis ptinentib° ad bonitatē mozis ⁊ forte si ēēt ꝓformis sibi in oibus circunstantiis. puta q̄ aliud vellet ⁊ eōd̄ modo ⁊ sic de oibus alijs circūstantijs adhuc non oporteret eam ēē bonā sicut voluntas i creata est bona. qz non ꝓgruūt cēdē circūstantie actui vt actus ē diuersoꝫ agētium. non. n. volūtati create ꝓgruit ita intēse velle aliqd̄ obm̄ bonū sicut volūtati increate ⁊ intētio actus respectu obiecti in agēte creato ⁊ increato est diuersa multū in eis ⁊ saltē quicqd̄ sit de cōformitate voluntatis create ⁊ increate i oibus circūstantijs non sufficit ꝓformitas in bonitate actus ⁊ obiecti qz pōt ēē diformitas in alijs circūstantijs q̄ nēcio requirunt ad bonitatē actus volūtatis.

Ad argumentuz in oppositū. dico q̄ non ē sile. qz veritas intellect° non depēdet nisi a solo obō qd̄ obm̄ si ita se hēat sicut intellr vr° ē intellectus. bonitas aūt voluntatis non ōpēdet a solo obiecto sed ab alijs oibus circunstantijs. ⁊ potissime a fine. Propi quod notandū est q̄ ois nostra volitio potissime ordinata est ad finē vltimum qui ē alpha ⁊ o p̄ncipium ⁊ finis cui sit honor ⁊ gloria in secula seculoꝫ Amen

Laus deo. Finis.

Rologus

Cupientes aliquid ⁊c

Utrum homini pro statu isto sit necessarium aliquam doctrinaz specialē supnaturaliter inspirari ad quā nō posset attingere naturali lumine intellectus. p̄ma. carta

Utrum cognitio supernaturalis necessaria viatori tradita sit sufficienter in sacra scriptura. 7.

Utrum theologia sit de deo ut de subiecto primo. 11.

Utrum theologia sit de deo sub aliqua speciali ratione. 11.

Utrum theologia sit de omnib° ex attributione ad p̄mū eius subm̄. 11.

Utrum theologia sit sciētia in se. ⁊ vtrū ad aliam scientiam habeat aliquam habitudinem subalternantis uel subalternate. 16.

Utrū theologia sit sciētia practica. 17.

Utrū ex ordine ad praxim ut ad finem dicat per se scia practica. 18.

Distinctio prima.

Ueteris ac noue legis ⁊c.

Utrum per se obiectū fruitionis sit finis vltimus. 28.

Utrum vltimus finis habeat vnaz tantum rationē fruibilis. an in ipso sit aliqua distinctio fm quā possit volūtas eo frui scōm vnam rationem nō scōm aliam. 29

Utrum frui sit aliquis actus elicitus a voluntate uel passio recepta in voluntate: puta delectatio. 32.

Utrum fine apprehenso per intellectuz necessario sit voluntatē frui eo. 34.

Utrum deo conueniat frui. 36.

Utrum viator fruatur. 36.

Utrum peccator fruatur. 36.

Utrum bruta fruantur. 36.

Utrum omnia fruantur. 36.

Distinctio secūda.

Hoc itaq̄z vera ac fide pia.

Utrum in entibus sit aliquid exñs actu infinitum. carta 38

Utrum aliquod infinitum siue an deuz esse sit per se notum. 38.

Utrum sit tantum vnus deus. 47

Utrum cū vnitate essentie diuine simpliciter stet pluralitas p̄sonaꝫ. 50.

Utrum sint tres persone in essentia diuina. 50.

Utruz cū essentia diuina possit stare in aliquo ipm esse p̄ductū. 50.

Utrum in essentia diuina sint tñ due p̄ductiones intrinsece. 51

Distinctio tertia.

Apostolus nanq̄z ait ⁊c.

Utrum deus naturaliter sit cognoscibilis ab intellectu viatoris. 64.

Utrum deus sit primū cognitū a nobis naturaliter pro statu isto. 64.

Utrum deus sit obiectum naturale primum hoc est adequatum respectu intellectus viatoris. 70.

Utrū posset poni aliud transcendens p̄mū obiectū p̄mi intellectus nri. 74.

Utrum aliqua veritas certa ⁊ sincera possit naturaliter cognosci ab intellectu viatoris absq̄z lucis increate specialī illustratione. 76.

Utrum in omni creatura sit vestigium trinitatis. 83.

Utrum in parte intellectiua p̄prie sumpta sit memoria habens speciem intelligibilem priorem naturaliter actu intelligendi. 86.

Utrum pars intellectiua proprie sumpta vel aliquid eius sit causa totalis gignens notitiam actualem vel ratio gignendi. 91.

Utruz principalior causa notitie genite sit obm̄ in se uel in specie p̄ñs uel ipsa pars intellectiua anime. 100

Utrum in mente sit distincte imago trinitatis. 101.

Distinctio quarta.

Hic oritur questio ⁊c.

Utruz hec sit vera deus generauit aliuz deum. carta 103.

Utrum hec sit vera deus est pater ⁊ filius ⁊ spūs sanctus. 104.
Distinctio quinta.
Post hec queritur ⁊c.
Utrum diuina essentia generet uel generetur. 105.
Utrum filius generet de sba pris. 108.
Distinctio sexta.
Preterea queri solet ⁊c.
Utrum deus pater genuerit deum filiū voluntate. 113.
Distinctio septima.
Hoc solet queri.
Utrum potentia generandi in patre sit aliquid absolutum in patre uel ꝓprietas patris. 115.
Distinctio octaua.
Nunc de veritate ⁊c.
Utrum deus sit summe simplex ⁊ perfecte talis. 121.
Utrum aliqua creatura sit simplex. 122
Utrum cū simplicitate diuina stet q̄ deus uel aliquid dictū de deo formaliter sit in genere. 123.
Utrum cum simplicitate dei possit stare aliquo modo distinctio essentialium perfectionuz precedens aliquo modo omnē actū intellectus. 131.
Utrum solus deus sit imutabilis. 136.
Distinctio nona.
Nunc ad distinctionem ⁊c.
Utrum generatio filij sit eterna in diuinis. carta. 142.
Distinctio decima.
Nunc post filij ⁊c.
Utrum spiritus sanctus producat per modum voluntatis ⁊ quō volūtas potest esse principiū cōicandi naturam ⁊ quomodo volūtas potest esse principiū necessario ꝓducendi. ⁊ si est necessaria quō non per modū nature. 143.
Distinctio vndecima.
Hic dicendum est ⁊c.
Utruz spiritus sanctus procedat a patre ⁊ filio. 146.
Utrum si spiritus sanctus non procederet a filio posset stare distinctio realis ipsius a filio. 147.
Distinctio duodecima.
Item queritur ⁊c.
Utrum pater ⁊ filius spirent spiritū sanctum inquantū omino vnū uel inquātum aliquo modo distincti. 149.
Utrum pater ⁊ filius oio vniformiter spirent spiritum sanctum. 153.
Distinctio. xiij.
Post hoc considerandū est ⁊c.
Utrum spiritus sanctus sit genitus siue vtrum productio spiritus sancti sit generatio uel ab ea distinguit. 154.
Distinctio. xiij. xv.
Preterea diligenter ⁊c.
Utrum quelibet persona diuina mittat quamlibet personā diuinā. 160.
Distinctio. xvj.
Jam nunc accedamus ⁊c.
Utrum necesse sit ponere charitatē creatam formaliter inherentez nature beatificabili. 161.
Utrum sit necesse in habituponere rōnem principij actiui respectu actū. 161.
Utrum tota charitas preexistens cōtinuatur ita q̄ nulla realitas numero maneat eadem in charitate maiore uel minore. ⁊ hoc supposito q̄ charitas augeatur. 173.
Utrum illud positiuū charitatis preexistentis qō manet in augmento sit tota essentia charitatis intense ita q̄ si poneretur charitas intēsa sine subiecto nullam realitatem positiuā haberet in se essentialiter aliaz ab illa que prefuit in charitate remissa. 174.
Distinctio. xix.
Nunc postq̄ ⁊c.
Utrum persone sunt equales. 176.
Utrū q̄libet psona diuina sit i alia. 177
Distinctio. xx.
Nunc ostenderet ⁊c.
Utrū tres psone sint equales in pō. 181.
Distinctio. xxi.
Hic oritur questio ⁊c.
Utrum hec sit vera: deus solus pater ē deus. 183.
Distinctio. xxij.
Post predicta ⁊c.
Utrū deus sit nominabilis a nobis viatoribus aliquo nomine significāte eēntiam diuinam ut est hec. 185.
Distinctio. xxiij.
Predictis adiciendum est ⁊c.
Utruz psona fm q̄ dicit aliq̄d cōmune patri ⁊ filio ⁊ spiritui sancto dicat pci se aliq̄d secunde intentionis. 185.
Distinctio. xxiij.
Hic diligenter ⁊c.
Utrū in diuinis sit ꝓpric numer°. 187.
Distinctio. xxv.
Preterea considerandū est ⁊c.
Utrum persona in diuinis dicat substātiam uel rationem. 188.
Distinctio. xxvi.
Nunc de proprietatibus ⁊c.
Utrum psone constituant in esse personali p relationes originis. 188.
Distinctio. xxvij.
Hic queri potest ⁊c.
Utrū verbū creatū sit inte° actual. 202.
Utrum verbū in diuinis dicat ꝓprium persone genite. 203.
Utrum verbum diuinū dicat respectū ad creaturam. 203.
Distinctio. xxviij.
Propterea cōsiderari ⁊c.
Utrum ingenitum sit proprietas ipsius patris. 208.
Utrum innascibilitas sit ꝓprietas cōstitutiua ꝑme psone in diuinis. 208.
Utrum prima psona cōstituat in esse personali aliqua relatione positiua ad secundam personā. 211.
Distinctio. xxix.
Est preterea etiam ⁊c.
Utrū ꝑn'm vno° dicat de ꝑn°. sūpto psonaliter ⁊ notionaliter ⁊ essentialiter. 213.
Distinctio. xxx.
Sunt enim ⁊c.
Utz de deo dicat aliq̄ relo ex tpe. 214.
Utrum dei ad creaturā possit esse aliq̄ relatio realis. 214.
Distinctio. xxxi.
Preterea ⁊c.
Utrum idēptitas similitudo ⁊ equalitas sint relationes reales in deo. 218
Distinctio. xxxij.
Hic oritur questio ⁊c.
Utrum pr̄ ⁊ filius diligant se. s. s. 219
Utrū pr̄ sit sapiens sapia genita. 219.
Distinctio. xxxiij.
Post predicta ⁊c.
Utrū ꝓprietas sit idem cū psona. 222.
Utrū proprietas sit idem cū eēntia. 222.
Distinctio. xxxiiij.
Predictis adiciendū ⁊c.
Utrū persona sit idem cū essentia. 222.
Distinctio. xxxv.
Lunqz supra ⁊c.
Utrū in deo sint relones eterne ad oia scibilia ut quidditatiue cognita. 223.
Distinctio. xxxvi.
Solet queri ⁊c.
Utrum creatura inquantum est fundamentuz relationis eterne ad deū ut cognoscentē habeat vere esse essentie ex hoc q̄ est sub tali respectu. 225.
Distinctio. xxxvij.
Et qm̄ demonstratū est ⁊c.
Utrū deū esse pñtez ubiqz fm potentiā nēcio iferat ip̄m ē ubiqz fz eēntiā. 228
Distinctio. xxxviij.
Nunc igit ad propositū ⁊c.
Utrum scientia dei respectu factibiliuz sit practica. 229
Distinctio. xxxix.
Preterea queri solet ⁊c.
Utrum deus habeat notitiā determinatā oiuz q̄tū ad oēs ꝓditōes exñtie. 229.
Utrum deus habeat certā notitiā ⁊ infallibilem de omnibus quantū ad omnes conditiones existētie. 229.
Utrū deū hēat imutabilē notitiā de oibus quantū ad oēz ꝓditōez exñtie. 229
Utrum necessario sciat omnē conditionem existētie omnium. 239.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Utrum cum determinatione ⁊ certitudine sue scientie possit stare aliqua cõtingentia ex parte rerũ in exñtia. 29.
Distinctio.xl.
Predestinatorum nullus ⁊c.
Utrũ predestinatus possit dãnari. 236
Distinctio.xli.
Si aũt querimus ⁊c.
Utrũ sit aliqõ meritum predestinatõis vel reprobationis. 237.
Distinctio.xlij.
Nunc aũt de omipotentia ⁊c.
Utrum deum esset omnipotentem possit probari naturali ratione. 240.
Distinctio.xliij.
Quidam tamẽ de suo sensu ⁊c.
Utrũ prima rõ impossibilitatis rei fiende sit ex pte dei vel rei factibil. 241.
Distinctio.xliiij.
Nunc illud restat ⁊c.
Utrum deus potuit res melius fecisse q̃ fecit. 243.
Utrũ deus possit facere aliter res q̃ ab ipso ordinatum est fieri. 243
Distinctio.xlv.
Jam de voluntate dei ⁊c.
Utrũ deꝰ ab eino voluit alia a se. 244.
Distinctio.xlvi.
Hic orirur questio ⁊c.
Utrum voluntas dei beneplaciti semp impleatur. 244.
Distinctio.xlvij.
Uoluntas dei semper efficax est.
Utrum permissio diuina sit aliqs actus voluntatis diuine. 245.
Distinctio.xlviij.
Jllud quoqꝫ nõ est ꝑtermittendũ ⁊c.
Utrũ voluntas humana uel generalius vtrũ volũtas creata sit bona moralit quandocunqꝫ conformet voluntati increate. 245.

Finis.

Prologi Additiones.

Prime qõnis. Fm aliã viã de perfecto ⁊ impfecto ꝓcepto. Contra hoc aũt posset sic argui. pono q̃ sit aliquis adultus nõ baptisatus ⁊ q̃ non habeat aliquẽ docentẽ habeat tñ bonos motus quales põt habere cõformes). s. rõni recte nãli. ⁊ caueat ea que nãlis rõ ostẽdit sibi esse mala. licet deus de cõi lege talẽ visitaret docẽdo p hominẽ. sicut Corneliũ visitauit. pono tñ q̃ non doceat ab aliquo ille saluabit. Sil'r licet postea doceat tñ ꝑus est iustus ⁊ ita tunc dignus vita eterna. qz p bona velle precedẽtia doctrinã meret grãm qua est iustus non tñ habet theologiã q̃tuz ad ꝑncipia credibilia sed tñ cognitõem nãlem. g̃ nihil theologie est simplr necessariũ ad salutez. Posset dici q̃ iste p bona velle ex genere de ꝓgruo meret iustificari ab originali. ⁊ deꝰ nõ sbstrahit liberalitatis sue munꝰ ab eo iz dat sibi ꝑmã grãz sin̄ sacro qz ñ ẽ alligatꝰ sacris ⁊ tũc grã non dat sine habitu fidei theoꝰ. ita q̃ habet habitũ theologie lz non possit exire in actũ sicut nec baptisatus nisi instruat. ⁊ lz non sit ꝑdictio grãm dare sin̄ fide cũ sint habitus distincti ⁊ in diuerꝭ potentijs tñ sicut in baptismo ponit simultas in infusione ita in ꝓposito põt poni simultas in casu isto. non. n. minus gratiosus est deus illi quẽ ꝓpter meritũ de ꝓgruo iustificat sine sacro q̃ illi quez sine omni merito ꝓprio iustificat in susceptõe sacri. sed possibile est deo de põ absoluta quẽlibet saluare ⁊ ẽt facere q̃ mereat gliam sine fide infusa: si sine illa det grãm quã habẽs bene vtat ea q̃tum ad velle qõ põt habere fm nãlem cognitõem ⁊ fidẽ acquisitã vel sine oi fide acquisita si doctor desit. sed de põ ordiata non tenet sine fidei habitu ꝑcedẽte qz sine illa non ponit grã infundi. nõ tñ ꝓpr̃ indigentiã quasi sine illa non sufficeret sed ꝓpter liberalitatẽ diuinã que totum reformat intꝰ hoiem. minus etiã pfecte esset homo dispositus q̃tum ad assensũ quorũdã veroꝝ sine fide infusa. ⁊ sicut in hoc ita ꝓportõabiliter de habitu theologie qui pfectus exñs includit fidẽ infusam ⁊ acquisitã articuloꝝ ⁊ alioꝝ reuelatoꝝ a deo in scriptura ita q̃ non ẽ tñ hic infusa nec acquisita tñ sed simul ãbe. Est igr theologia necessaria loquẽdo de potentia ordinata ⁊ loquendo de ꝑncipali habitu siue priori pertinẽte ad theologiã que est fides infusa. ⁊ hoc generat q̃tum ad omnes non sic autẽ q̃tũ ad 2ᵐ habitũ quẽ includit qui est fides acquisita. sed forte de põ ordinata ẽ necessaria in adulto potẽte habere doctorẽ ⁊ eũ intelligere ⁊ hoc q̃ᵐ ad aliquoꝝ generaliũ fidẽ acquisitã. 4° sic arguit ordinatũ ⁊c. Hoc est quidditas abstrahibilis a sensibilibus. Arguit ꝓtra hꝰ sic. qz si quidditas rei mãlis sit obiectũ adequatũ intellectus tũc intellectus nõ poterit intelligere aliquid de substãtijs separatis. qz obiectũ adequatũ vl formaliter vel virtualiter ꝓtinet omne illud in qõ põ potest ferri. sed quidditas mãlis nec formaliter nec virtualiter ꝓtinet sbas separatas. g̃ ⁊c. Rño. assumptũ non est verũ qz quinqꝫ cõia sensibilia. s. numerꝰ figura motus magnitudo ⁊ puitas sentiunt a visu p se ⁊ tñ neutro mõ cõtinent sub luce vel colore. sufficit n. aliqua conuenientia vel ꝓcõitantia vntꝰ ad altez.

Quod aũt addit de Augi. ⁊c. Illius forme in illud passũ. Antecq̃ hec distinctio ad ꝓpositũ applicet ꝓtra istud arguitur multipliciter taz q̃ distinctio nãlis ⁊ violẽti sumat ex ꝓpatõe passi ad agens. nõ tñ ex ꝓpatõe eius ad formã q̃ q̃ distinctõ nãlis ⁊ supnãlis sumat ex ꝓpatõe passi ad formã ⁊ nõ tñ ex ꝓpatõne eius ad agẽs que argumẽta nõ ponunt hic. Solutio rõnis apparet qz illud est ꝑcise cã alterꝰ q° posito circũscripto vl variato quocũqꝫ alio sequit effectus nunc autez

licet forma contra quã inclinat receptiũ
nõ inducat nisi p agens violentãs passũ
nec agens supnãle supnaturaliẽ agat ni
si inducẽdo formã tñ p se rõ violenti est
ex habitudine passi ad formã. ⁊ p se rõ
supnaturalis est ex habitudine passi ad
agens. ꝓbat qꝛ passo ⁊ forma manẽtib⁹
in sua rõe. pnta q̃ forma sit receptibilis
contra tñ inclinatõnem passi quõcunq;
variet agẽs passum violẽter recipit. sil⁹
passo ⁊ agente sic se habẽtibus q̃ solum
agens nõ naturaliter actñ transmutat
passum solũ in quã ita q̃ agẽs nãle non
disponat: quãcunq; formaꝫ inducet erit
supnaturalis respectu passi. Hoc ꝓba
tur 2° qꝛ non tñ in induci sed in pmanẽ
aliqua forma violẽter pmanet in passo
sine actõe extrinseca lꝫ non diu aliq̃ na-
turaliter etiã diu aliqua manet naturaliẽ
aliqua supnãlis ꝓpter agẽs tñ ita q̃ cir
cũscribendo agens a quo fit nõ possꝫ di
ci supnaturalis. põt autẽ dici naturalis
qꝛ pficit nãliter ꝓpando formã ad recep
tiuũ tñ. Ad ꝓpositũ igit ꝓpando in
tellectũ possibilẽ ⁊c. 8°. qõnis.

Confesse se habens appetitui recto.
Contra. de necessitate actus intellectus
prior est actu volũtatis actualiter quem
ponis pmã praxiꝫ verꝛ est. sed nõ sequit
necessario ad ipm de actualitate act⁹ vo
lũtatis qui est praxis. cõtra tũc quelibet
cognitio esset practica. qꝛ ad quãcũq; ac
tualitatẽ apta est sequi volitõ recta ei cõ
formis in bonitate quã ponis pmã pra-
xim. Dicendũ q̃ nõ est verꝛ de volitione
cognoscibilis sed cognitõnis ⁊ hec est rõ
praxis. Preterea aptitudo q̃ conuenit
vni nature ⁊ repugnat alteri non videt
nisi propter aliquid intrinsecuꝫ in ea. g̃
oportet dare aliquid ꝓpter quid ista cõ
formitas ad praxim ꝓuenit isti habitui
⁊ repugnat alteri dicenduꝫ q̃ hoc est ex
obiecto. Aptitudinali dixi quia neu
tra relatio ⁊c. Prime distinctõnis.

3° qõnis. que est ab obiecto
ut in tribus. Preterea. si intellectus
ut nõ in se sed ut in aliquo ꝓducto esset
ꝓncipiũ beatitudinis pris pater nõ esset
beatus a se. g̃ si essentia ut in ꝓducto eẽt
p se obiectũ beatitudinis pater non esset
beatus a se. ꝓña ꝓbat qꝛ obiectũ ut obie
ctũ nõ minus requirit ad beatitudinem
q̃ intellectus. Rñõ obiectũ requirit ut
pris nõ ut inexñs. intellectus requirit ut
inexñs qꝛ eo formaliter intelligit pater.
nõ sic obiecto hoc pꝫ qꝛ nullus est beat⁹
nisi intellectu inexñte. est aũt aliq̃s beat⁹
obiecto nõ inexñte. ⁊ esset nãliter beatus
si naturaliter hꝛet obiectũ pris licet non
inexñs nõ sic aũt de intellectu. Contra
qñcunq; aliquid est a se tale erit tale si p
impossibile q̃libet aliud nõ esset. Item
pater recipit aliquid a filio vel ab aliq⁹
ut in filio sicut ab obiecto beatitudinis
sue qꝛ quod est ad se nõ redrit aliquid
ad sui eẽ q̃ nõ est a se. ⁊ hoc tãta neces-
sitate q̃ta depẽdẽs requirit illud a quo
dependet. hec rõ bene concludit q̃ pater
non tñ ex pte intellectus sed ex pte obie
cti hꝫ a se vñ sit beatus. ⁊ p pris essentiã
essentia ut essentia beatificat non tñ ut i
tribus. qꝛ ita requirit obiectũ pris a se si
cut intellectus. g̃ breuiter in sũma a se be
atus est pater vtroq; mõ. s. intellectu ⁊ es
sentia qꝛ fiat tale entimema a se beatus
est pater. g̃ habꝫ obiectũ beatificũ vt be
atificũ a se. g̃ nõ habet illud ut in tribus
ꝓ obiecto qꝛ tũc ut in filio p se quasi a-
geret ad beatitudinẽ patris. Rñõ ꝓpan
do essentiã ut eẽntia est primũ obiectuꝫ
beatificũ ad pfem lꝫ simul necessario be
atificet cũ tribus: ita etiã necessario simꝫ
cũ tribus intelligat creaturas non tñ ab
eis filio. s ⁊ spũ sãcto recipit intellectõeꝫ
eaꝝ sed ab essentia quaꝫ habet tanq̃ ab
obiecto quã hꝫ a se ita ꝓpando essentiã
diuinã ad intellectũ creatũ põt esse obie
ctũ primũ sine 2° obiecto. Modus po
nẽdi est iste ⁊c. Cõpetit actui ex rõne ob
iecti. Contra quicq̃d necessario cõcomi
tat actũ est in põ volũtatis eliciẽtis illuꝫ
vel sic. quecũq; ñ necessario sil respiciũt
ab actu volũtatis nec etiã ab ipsa ut elic
actũ. vel sic. quecunq; separi possunt ut
terminãt actũ volũtatis possunt etiam
separi respectu potẽtie ut elicit actũ. Ex
emplũ licet in potestate voluntatis ⁊c.

4°. qõnis.

ponit effectũ cui illud repugnat. Si te
nẽdo concloem opposita q̃s instet huic
rõi dicendo volũtatẽ nõ necessario sim
plicit frui fine sed necessitate ꝓditionata
. s. si oñdat. ⁊ maior dicat eẽ vera de sim
pliciter necessario agente. Rõ nõ soluit
qꝛ ipedibilia nõ simplr necessario agunt
sed tñ necessitate ꝓditionata. s. si nõ im-
pediant ⁊ in illis est maior vera. ⁊ iõ in
maiori non accipit q̃ quicq̃d necessario
agit necessario remouet ꝓhibens si põt
sed q̃cq̃d nõ impedit necessario agit ⁊c.
vbi specificat in maiori de necessitate cõ
ditiõata. Si aũt instet q̃ maior est vera
aliter ab aliꝫ. Rñdet q̃ maior est vera
de illis que similẽ necessitatẽ habent re-
spectu pncipaliter intenti ⁊ respectu illo
rũ que sunt necessaria ad illud cuiusmo
di sunt agẽtia mere nãlia que in toto p
cessu vsqꝫ ad vltimũ intentũ agũt mere
necessitate nãli. volũtas aũt alio modo
respicit finẽ in quo bonitas oĩs est qꝛ ne
cessario ⁊ alio mõ entia citra finẽ in qui
bus est defectus boni qꝛ illa respicit cõti
genter. Cõtra istã responsionẽ arguit
sic. ipossibile est aliquod extremũ respi-
cere aliud extremũ quacũq; necessitate
q̃n tãta necessitate respiciat q̃cũq; me-
diũ necessario requisitũ inter illa extre-
ma. alioq̃n necessariũ depẽderet necessa
rio a nõ necessario. g̃ qua necessitate vo
lũtas tendit in finẽ ea necessitate tendit i
oñsionẽ finis sine qua impossibile est ip
sam tendere in finẽ. Si 3° instet ad mio
rẽ aliter ab aliꝫ dr ad minorẽ q̃ nõ ꝓsi-
deratio finis nõ ꝓpe ꝓhibet volũtatem
a fruendo. vñ põt aliq̃ argui ⁊ cõcludi q̃
volũtas tenebit intellectũ in ꝓsideratõe
finis sic. q̃cquid necessario quiescit i ali
quo sibi pñte necessario tenet illud sibi
pñs si põt. volũtas p te necessario quies-
cit in fine sibi pñte. g̃ necessario tenꝫ illũ
semel pñtatũ ut sit semp sibi pñs. ꝓba⁹
maioris inductiue si graue necessario q̃
escit in centro necessario se facit presens
cẽtro si põt ⁊ centrũ sibi ⁊ necessario te-
net illã presentiã q̃tum põt. Istud appa
ret in appetitu sensitiuo si necessario. s.
q̃escit in appetibili sibi pñte necessario
q̃m põt tenet sensuꝫ in isto appetibili ut
sit sibi pñs ad delectandũ. ꝓbat etiã ma
ior rõe qꝛ q̃ aliquid necessario quiescat
in aliquo sibi pñte est ꝓpter ꝓuenientiã
pfectã hui⁹ ad illud: ⁊ propter eandẽ vr
necessario appetere sibi ꝓiũgi q̃tũ põt.
hec aũt ꝓiunctio fit in pñsentia hui⁹ ad il
lud. Aliq̃ rñdet ab aliꝫ ⁊ ꝓbabili⁹ dicen
do q̃ maior pme rõis veritatẽ hꝫ de ag̃ẽ
te necessario ꝓprie ipedito cuiusmõi est
agens q̃ ꝓhibet agere ꝓpter aliud vin
cens eius virtutẽ actiuã. in ꝓposito aũt
non sic est lꝫ est q̃dã aliud agẽs cui⁹ ac-
tio necessario est pnia actõi volũtatis. ⁊
ideo illius actõis pnie cessatio a cõside-
rãdo large dr impedire volũtatẽ a volẽ
do ⁊ loquẽdo de tali impedimẽto negat
maior. lꝫ. n. agẽs pslupponẽs actõi sue ac
tõem alteri⁹ possit illõ alteꝝ moueri ad
agendũ. ⁊ illo ꝓprio agente ipm necessa
rio agat necessitate ꝓditionata siue ꝓcõi
tãtie nõ tñ necessario mouet illud p̃m ad
agendũ qꝛ nõ simplr necessario agit. sic
illud q̃ dr prope impeditũ simplr neces-
sario ageret q̃tũ est de se sed istud tñ de
necessitate ꝓditõata. s. posita actõe agẽtis
pnij sic pꝫ in exẽplo. lꝫ. n. posito actu po
tẽtie ꝓtingẽter agẽtis necessario generet
habit⁹ necessitate ꝓcõitantie. tñ põ ꝓtin
gẽter agẽs nõ necessario ponit actũ. Cõ
tra istud arguit sic. necessitas agẽdi non
inest nisi p aliq̃d intrinsecũ pncipio actio
pncipali. s. uolũtati. g̃ illa ẽ necessitas agẽ
di ⁊ ita absoluta ⁊ tũc reducit rõ ut pus
Si est simplr necessitas ad agendũ. g̃ ad
faciendũ illud sine quo nõ põt agẽ. si tñ
illud sit in pnãte eius sicut ẽ hic. ergo ⁊c.

Universidad de Deusto Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Confirmat istud sic. si hic nō est necessitas actōis ad actōem qz vna non est rō actiā respectu alterius. g̃ h̃ necessitas est ꝓpter inclinatōem potētie ad actōem. g̃ ⁊ ad media requisita erit necessario inclinata qz non est necessaria cōnexio inter extrema. nisi etiam sit necessaria ꝑnexio mediorꝫ oīm necessario requisitorꝫ ad cōnexionē extremorꝫ. Rñdet ad ista argumēta ⁊ ad argumentū principale sic. hec est necessitas ꝑditōnata. ſ. alio ꝑsupposito ⁊ cōcedit q̃ hec necessitas est p intrinsecū principali agēti ⁊ q̃ hec necessitas est ad media sicut extremorꝫ inter se sed totū est ꝑditōnatū. ſ. posita oñsione obiecti. Contra. agens ipedibile nō simplr necessario agit sed ꝑditōaliter. ſ. si ñ sit impeditū ⁊ tñ necessario remouet impedimentū si pōt. g̃ ita est in ꝓposito et sic nō valet rñsio ꝓma de ꝓprio impedimēto. volūtas. n. nō est ꝓprie impedita p̃ non intelligere. Cōfirmat rō vbicūz est necessaria ꝑnexio extremorꝫ etiā ē necessaria cōnexio oīm mediorꝫ requisitorū ad vnionē extremorꝫ. alioq̃n necessariū dependeret a ꝑtingēte. sed si volūtas necessario fruit fine oñso erit necessaria cōnexio extremorꝫ inter se ⁊ ex natura ipsorꝫ extremorꝫ. igr ⁊ oīm mediorꝫ sed vnū mediū necessario requisitū ad vnionē illorꝫ extremorꝫ est ostensio finis. igr ꝓbatio minoris si sit necessaria cōnexio volūtatis ad finē est sicut p̃ncipalis agēs ad ipsuz obiectū circa qd agit. sed virtus ad agendū non pōt esse in p̃ncipali agente nisi per illud quo formaliter agit voluntas autē seipsa agit. g̃ in ipsamet ē ipsa necessitas ad agendū circa obiectuz patet etiā ꝓma minor. probat minor. p̃ sili sic. Agens p̃ncipale principalii nullo necessario agit nisi quo principalii agit. alioq̃n illo necessario ageret quo impossibile est ipsuz agere nō autē agit nisi illo quod est sibi rō formalis agendi. Hec cōfirmatio vr excludere quandā responsionē que daret ad rōnem p̃ncipalē de necessitate simpliciter ⁊ ꝑditionata. nā illa probat q̃ si volūtas etiā fine oñso fruit necessario q̃ hoc est ꝓpter ꝓprias rōes istorꝫ extremorꝫ que ex se habent ꝑnexionē necessariā. g̃ illa nō dependet ab alio quo alio ab extremis ⁊ ita est absoluta ⁊ si extremorꝫ inter se ⁊ oīm mediorꝫ in suo ordine erit ꝑnexio necessaria. Rñdet q̃ minor ꝓma est falsa nisi intelligat de necessitate ꝑditōata hoc est q̃ supposita intellectōe necessitas fruendi sequat que est necessitas fm quid qz dependens ab illa oñsione illa inquā est ex nā extremorꝫ qd̄ est breuit dicere extremorꝫ est necessaria ꝑnexio si ostensio p̃cedat. Sz illa minor ꝓbat d̄ necessitate absoluta ex natura extremorꝫ iō ad ꝓbatōem illius rñdeo ad minorē. dico q̃ in agēte principali simplr necessario agente nihil est q̃ necessario agit nec etiaz requisitū ad necessario agere nisi tm illud quo principaliter agit qz in simplr necessario agēte tota rō necessitatis est in ipo p̃ illud fm q̃ est agens sed in agēte principaliter necessario fm quid siue ꝑditōaliter non est illud sufficiēs rō necessario agendi q̃ ē rō agēdi sed requirit aliud a quo dependet ista necessitas qz nō est a sola rōne agentis negat igit minor 2ª qz non p̃ illud solū quo agēs p̃ncipaliter agit p̃ hoc est necessitas ꝑditionata in agendo sed per illud cū alio p̃supposito. Ad ꝓbatōem scōe minoris dico q̃ in hoc qd est necessario duo includunt ⁊ respectu agere est dare vnū q̃. ſ. rōem formalē agēdi in p̃ncipali agēte respectu aūt necessitatis nō est illa sola ratō sed cū hoc aliud p̃suppositū. Ad formā g̃ dico q̃ non est cōcedendus q̃ aliquid sit quo necessario agit sed ad necessitatē illā requirit ⁊ illō a quo agit ⁊ illud aliud p̃suppositū quo non agit. sed qz in ꝓposito a quo dependet necessitas ab eo dependet ⁊ actō ⁊ quo agit eo agit aliquo mō agendi necessario vel cōtingenter iō ad ꝓbatōez scōe minoris alit dici pōt q̃ illō quo ad actiuū nō est illō quo ipsuz necessario agit nisi alio p̃supposito ⁊ tūc est quo necessario agit alio p̃supposito. Cōtra istā rñsionē arguit sic in ꝓmo instāti nature est actio ꝓuia in 2ª est actio p̃ncipalis agentis. q̃ro tūc in illo 2º instanti qualiter p̃ncipale agens agit si ꝑtingenī habet ꝓpositū. si necessario cū tunc p̃cise p̃ ꝓpriā formā agat. et qz p̃ncipaliter ⁊ qz ipsz primū nullo mō libero est ratio agendi. sequit tunc q̃ forma sua sit tūc necessaria ratio agēdi. sed hoc non est nisi ex determinatōe forme ad obm ⁊ actōem in obiectū. g̃ extrema ex nā sua habent necessariā cōnexionez igit ⁊ ad media necessaria. Itez nihil fac agere illud qd ponit sub cōditōne. g̃ nec ad necessario agere. g̃ si ista necessitas ē ex ista conditōe erit eque simplr. Rñdet ad primū istorꝫ q̃ in 2º signo nature p̃ncipale agens agit necessario nō simplicit sed fz quid. ſ. alio p̃suppositō. Cōtra q̃ qñ agit necessario simplicit necessario agit quia ꝑtingēter ⁊ necessario determinant agere pro tunc qñ cā agit generās necessario generat licz p̃suppōnat alterātōem q̃tum est ex sua forma actiua. ⁊ tunc vltra sic simplr necessario q̃tū est ex sua forma determinat ad oīe mediuz necessariū ⁊ in illud necessario tendit q̃tum pōt ⁊ qñ pōt necessario. g̃ vult intellectōem esse sibi p̃ntialiter ut obiectū cognitū. Pro ꝓclusione necessaria primi articuli arguit sic. Omne agens necessario de necessitate agit fm vltimū sue potentie qz sicut non est in ptāte eius actio ita nec intentio eius. g̃ nec modus agēdi. ſ. intense vel nō intense agere. g̃ volūtas de necessitate volet finē intensissime ⁊ q̃tum potest cuius oppositū experimur. Concedit cōclusio qñ est equalis apprehensio ⁊ nihil retrahens. Rño maior ē vera de impediente ꝓprie dicto quādo aliquid prohibēs agere vincens virtutē eius actiuaz non sic est hic. sed est aliud agens cuius actio est p̃uia actōni volūtatis. ideo eius cessatio potest impedire voluntatē a volendo. ⁊ de tali maior ē falsa. licet. n. agens p̃suppōnēs actōem alterius sue actioni posset illud alteruz mouere ad agendum. ⁊ ipso ꝓmo agēte necessario agat necessitate ꝑditionata sicue ꝑcomitantie nō tamē necessario mouet illud primū ad agendū qz non simpliciter necessario ageret sicut q̃ diceret ꝓpe ipedimētū simplr necessario agerz q̃m ē ex se tm etiā de necitate diminuta agit illud. ſ. posita actōe ꝓma. exempluz de pō volitiua ꝑtingenter agente. ⁊ t. m̃ posito actu necessario generāte habituz necessitate cōcomitātie generatur habitus. Cōtra necessitas agendi non est nisi p̃ aliquid intrinsecū p̃mo actiuo p̃ncipali. g̃ circūscripto quocunqz alio in illo est necessitas agendi ita absoluta. ⁊ tunc sicut pu si est necessitas simplicit ad agēdū g̃ ad faciendū illud sine quo non pōt agere si tm illud sit in ptāte eius hic aūt est g̃ nē. Confirmat qz hic nō est necessitas actōis ad actōem qz vna non est rō actiua respectu alterius g̃ est ꝓpter inclinatōem potētie ad actū. igr ⁊ ad media requisita erit necessario inclinata qz nō est necessaria cōnexio inter extrema nisi sit etiā necessario ꝑnexio oīm mediorꝫ requisitorꝫ ad ꝑnexionē extremorꝫ. Itē potentia libera per ꝑticipatōnem nē.

Eiusdem qōnis.

⁊ vtrūqz eque ꝑtingenter videt. Ad istā responsionē rñdet q̃ vez est q̃ pō cognitiua libera p̃ participatōnem nō magis tēdit in obiectū pfectū q̃ aliud sz nō est vera de appetitiua tēdente in obm apprehensuz a sua cognitiua. magi. n. necessario pulcherrimū visū delectat appetituz visiuū q̃ minus pulchrū. ⁊ si ille appetitus aliquo actu elicito posset se in illud visuz ferre magis necessario ferret q̃ i minus pulchrū visū. Itē quecūqz potētia circa obiectū pfectissimū p̃ntatū q̃ si circa illud necessario opat necessario circa idē cōtinuat operat. cm q̃tū potest cui ꝑtrariū experimur qz voluntas auertit

intellectum a consideratiõe finis vltimi sicut alio. maior, pbat & pmo sic eadem est rõ operãdi & necessario continuandi operatiõem si simplr simplr si quãdo potest qñ pot. 2° sic i appetitu sensitiuo h° videmus & in intellectu. i volũtate autem videt verissima q2 ipsa non cessat ex se agere circa aliquod obiectũ nisi vertẽdo se ad aliud vel pfectius vel magis cõueniens vel ad qõ magis determinat vel inclinat quod impedit illud operari simul circa illud. sed finis est omniũ pfectissim & pueniẽtissimũ ad ipm solũ necessitat ad ipsum solũ inclinat & in ipso maxie delectat & volitio eius stat cũ volitõe cuiuscũq alterius. Item quicd necessario agit posita aliqua actõe preuia necessario determinat ad illam si pot. sed volũtas posita actiõe intellectus preuia circa vltimũ finẽ necessario tendit in illum ergo necessario determinat intellectũ sic ad eius apprehensionẽ. vis huius rõnis est q2 eadẽ est necessitas ad mediũ & ad extremũ. Pro conclusione pmi articuli dicit ad rõnes que est de necessario cõtinuãdo velle q̃tum potest volũtas. cõcedit conclusio & dr q nũq̃ cessat nisi intellectus saltem prius natura cessat considerare finẽ. & si arguat q voluntas cõtinuabit necessario vel cõtinebit illud q̃tum potest impando dr q nõ sequit qa nõ necessario vult illã intellectõem sicut vult finẽ. & ideo pot aliter argui q saltẽ volũtas nũq̃ auertet intellectũ ab hac intellectõe vel consideratõne q2 volũtas necessario cõtinuãs & ex se etiã illud dependens non destruit illud imperãdo a quo dependet. Dicit q dũ stat cõsideratio finis stat eius velle sed cũ offert aliud confuse eius consideratio imperat a voluntate & sic indirecte auertit intellectũ a consideratiõe finis & p nunc pro quo auertit cessat prius natura consideratio & posterius natura volitio. Contra primã responsionẽ que est necessitas extremi ad extremũ eadem ad mediũ. Ad h° dicit ut supra q non est similis voluntatis ad intellectũ qualis est ad finem. Cõtra 2ᵐ rñsionẽ arguit q2 nihil aliud est pfectius nec ad qõ est eque vel magis necessario inclinet q̃ ad istud. & etiã tũc vltima volitio pfectior & necessaria & pfectioris & pueniẽtioris obiecti magis impedit volitõem obiecti minus talis q̃ ecõuerso. Itẽ si obiectũ ẽ necessario volitũ g̃ eius velle est determinat° volendũ q̃ qõcunq aliud velle. igr & eius intelligere vtraq pña pbat. q2 volũtas vult velle ppter obm & intelligere ppter velle. Itẽ ad qõ obm voluntas est pnior ad eius intelligere magis impellit iõ dr q volũtas nũq̃ auertit intellectũ sed tm fantasma occurrens qõ nõ. est in ptãte volũtatis. & iõ dr q bene volũtas ptinuat q̃tũ pot sed non pot qñ occurrit aliud fantasma qõ non subest sibi nec eius motio. Confirmat. intellectus separatus semp stabit in psideratõe finis & volitõe lz qñ alterius q2 bñ stant simul. Contra experimur q ita libere volũtas auertit intellectũ a psideratiõe finis ad aliud obm sic de alijs obiectis. Itẽ cum vltimus finis sit obm maxime motiuũ & pfectũ intellectus semp staret in psideratõe eius si g̃ non stet hoc vr ppter imperiũ volũtatis auertẽtis. Dr q bene in hoc q si finis eet obm in se mouẽs vel etiã in ppria spẽ q vez est q2 maxime mouere. nũc aũ fm aliquos mouet tm in alio qõ magis natũ est mouere ad se vel in se q̃ ad alterũ vel fm te multa fantasmata sil mouent ad obm descriptõis eius ex cõibus. iõ minus mouet q̃ alia obiecta ppter duo primũ q2 difficile est stare in psideratõe vlis transcẽdẽtis. fãtasma. n. mouet magis ad spẽm spẽalissimaz. iõ dicit Ang°. 8°. de tri. cũ cepis cogitare quid veritas statim obũcient se fantasmata. 2ᵐ est qa difficilius est simul vti illis multis ad descriptõnem q̃ singulis separatim. Contra istã responsionẽ arguit q2 saltẽ intellectus separatus semp cõsideraret. silr ista rñsio nõ valet fm Ben. qui ponit q possum° habere ppriũ pceptũ de deo. Pro cõclusione negatiã pmi articuli sic. dãnat° appẽhendit inẽ vltimũ si necessario vel appẽhendit inẽ vltimũ si necessario velit eum. aut igr amore amicitie aut pcupiscẽtie. nõ 2° modo. q2 apprehẽdit eum ut impossibile sibi. nec pmo mõ q2 talis fruitio est summe recta. Itẽ si diligere necessario ponit posita intellectõe practica & tñ est ibi sũma rõ recta & meriti de cõgruo. q2 omnis alius actus est acceptabilis sicut & laudabilis nõ nisi virtute eius igit cũ merito quocũq stare q volũtas necessario sequeret intellectõem practicã qõ est ꝗ Ansel. de pceptu vgi. c. 4°. Itez in necessario ad agendũ & sine quo cũq pot agere pot esse aliquis habitus sic. n. possent inesse lapidi qui nõ simplr necessitant ad descẽdere sed q̃tũ est ex se g̃ in voluntate respectu finis nullus pot esse habitus nec etiã supnatural. Cõfirmat de acquisito. q2 ille nõ generaret ex actu. sed tũc qñ agit est necessitata ad agendũ in sensu diuisionis. Concedit conclusio de habitu acqsito. sed hec concordat cũ pho q sapia est habitus supmus pbat etiã de habitu supnãli. q2 ad quẽ actũ necessitat respectu eius nõ est capax alicuius habitus dr q nõ necessitat nũc ad dilectõem finis in ꝑticulari nec etiaz clare visi in pria nisi pus eleuet. pmũ improbat in 2° articulo. 2ᵐ in 3°. Contra rõem positã instat. q2 si rõ valeret non poneret habitus in habitu. dico q non debet poni habitus inclinãs sed bñ req̃rit habitus oñdens qui habit° non pot poni in volũtate nisi ut tm inclinãs iõ rõ bona est de volũtate non ō intellectu Teneo igit q pt volũtas non velle finẽ quocunq modo apprehẽsum.

Eiusdem qõnis.

Contra 2ᵐ articulũ arguit ꝛc. & in raptu g̃ equalis libertas. vel sic formet rõ necessita) agẽdi non pot esse nisi p aliqõ intrinsecũ pncipio actiuo. per hoc autem q in tellectus nunc videt obiectu nihil nouũ ẽ intrinsecũ pn° actio in fruitõe. g̃ nec tota necessitas agendi. maior, pbat. alioquin necessitas agẽdi non esset p rõnẽ pncipij̃ actiui. & ita p nihil vel extrinsecũ & si p extrinsecũ p illud esset agẽ q2 per qõ est necessitas agẽdi p illud est agere. minor patet. q2 visio fm eũ nullã habet rõnez pncipij̃ actiui respectu fruitõis nec intellectus nec aliqd in intellectu. si etiã fm aliaz viã visio hz aliquã rõnem pncipij̃ actiui nõ tm pncipalis sed scõarij̃. & tunc accipiat maior sic necessitas agẽdi nõ est nisi p aliqd intrinsecũ pncipio actiuo pncipali. sicut nec determiat ipm ad agendũ. sed ecõuerso pncipale agens ex se fz modũ sui vtit scõario ita q si nihil i pncipali excludat ptingentiã tota actõ erit agens. minor est plana. q2 per visionez nihil est intrinsecũ principali actiuo. g̃ ꝛc. Item a pori sic. omnis põ vna sicut hz vnũ, primũ obiectũ sic vnũ modũ respectu pmi obiecti. g̃ eundẽ respectu cuiuslibet in quo p se includit eius pmũ obm dr q volũtas hz aliquẽ modũ vnũ q̃ ẽ p se. sed modi posteriores sunt varij̃ q̃ pueniũt potẽtie in agendo respectu spãliũ obiectorũ tales sunt necessario & cõtingenter. sed p se modus est libẽ. Cõtranãliter libẽ nõ infert ptingent. vel sic posterior infert primũ necessario nõ infert libẽ. dr q sic cõpat ad volũtatẽ licz simplr loquẽdo se habeat necessario & libẽ sicut excedentia & excessa. Item diuersa approximatio passi. ꝛc.

Eiusdem qõnis.

vt. s ptra primũ arciculũ. Posset tamẽ dici q ipsa p aliqõ velle elicitũ impat actiones potẽtie inferioris vel, phibet. nõ autẽ pot sic suspendere omẽ velle q2 tũc simul nihil vellet & aliquid vellet. lz qc qd sit de suspitiõe omnis velle saltẽ pot suspendere omnẽ actuz circa illud obm p aliqõ non velle eius elicitũ. h° mõ nõ volẽdo nũc aliqd elicẽ circa istud obm quouslz distinct° oñdat mihi et illõ nõ velle eet qdã elicit° q̃si reflexus sup velle obi ñ q inẽ vl infuit lz q possz icẽ q & si in se non oñdat oñdit tm in cã. s. i obõ

Universidad de Deusto Biblioteca

ostenso qd natū est esse principiū actus i aliquo genere pncipij. Contra istā rnsio nē ,pbo q si pōt nō velle pōt nolle. hoc est qz necessario in se aliqd cui repugnat illud nolle. sed illud nō pōt esse nisi actu ale velle. pmo qz nulla iclinatio habitualis vel aptitudinalis ad volēdū ipi nolle si etiā det q illud sit nō nolle hoc non euadit qz negatio nulli positiuo necessario cōuenit nisi p aliquā positōem necessario ꝓueniente illi positiuo quā ꝓsequit illa negatio. tunc illa positio in ,pposito nō pōt esse bitualis vel aptitudinalis inclinat aliqua qz illā nō sequit non nolle sicut nec illi repugnat nolle. g illud positiuū necessario ꝓueniens volūtati ,ppē qd repugnat sibi nolle erit actuale velle g si non pōt nolle necessario vult. ⁊ ista rō generaliter ostēdit q nulli susceptiuo ꝗrioꝛ ⁊ medioꝛ si habeat media repugnat aliqua forma illius generis q ipossibile sit eā inesse nisi alia forma illius generis necessario insit eidē vel aliqd aliō cui virtualiter repugnat illa quā impossibile est inesse. tale aūt positm virtualiter repugnās ipsi nolle non pōt in ,pposito repiri aliud q ipm velle. Rnō. illud repugnās illi nolle est volūtas. qz ipsa nō est capax nisi velle ⁊ nolle possibilis nolle finē est includēs ꝗdictiōem. qz istud ñ est possibile hui' actus. ex'm videre sonū includit ꝗdictōez ex respectu actus ⁊ obiecti. iō repugnat visui vel visus sibi ⁊ ō terminat sibi nō videre hoc qz visus est ita in se vel respectu huius nec est incōueniens negare finē posse esse obiectum odij ⁊ beatitudinē fuge. licut nec miseria pōt esse obm cōcupiscentie fm Aug. in enchi'. Miseri nō solū esse volum' ꝗ nequaq' velle possumus. di. 15. scoi. ⁊ b di. x. Aliter dr q non est nē.

2°. di. 2°. qōnis

qz vnio illaꝛ partiū demōstrat. hec mior pendet ex op. de vniuocatōe ꝓcept' eōis deo creature. q opi. mutata mior talis sumet b multi ꝓceptus in qbus ꝓcipimus deū nō sunt simplr simplices ⁊ concludit ꝓclusio pticlaris nō vlis. sicut pz p duas primas rōes. Minor alr pōt sumi nullus ꝓceptus noster ,pprius deo vl quē ꝓcipimus esse ,pprius deo est simplr simplex. qz licet ꝓceptus entis factus p creaturā sit simplr simplex ⁊ ,ppri' deo fm aliā op. nō tm est ꝓceptus ,pprius ꝓceptus. qz fm Den. in articulo. 2°. q. 2°. vr q in isto conceptu ,ppter similitudinē ⁊ simplicitatē nō distinguim' deū ab alijs intellige nō distinguim' pceptibiliter. qz licet sit ꝓceptus distinctus nō tm pcipit a nobis ut distinctus. g nihil est p se notuz de tali ꝓceptu nisi p se notū sit ptes illius cōceptus vniri. sed hoc nō est p se notū qz vnio illaꝛ partiū demonstrat. maior manifesta est per pbm nē.

Tertie di. pme qōnis.

In questione de pmo obiecto intellect' Preterea illi duo conceptus sunt simplr simplices. igr nō intelligibiles nisi distincte ⁊ totaliter. igr si nō vident duo nec post. Itē aut ꝓcipiunt ut oino disparati et mixi quomō vident vnus aut ut ,ppati fm analogiā vel similitudinē vel dissimilitudinē ⁊ tunc sil' vel ,pus ꝓcipiunt ut distincti. igr non vident vnus. Itē ponēdo illos duos ꝓceptus. ponit duo opposita formalia cognita ⁊ ut nō dici. Ꝗ si intellectus intelligeret singularia sub ,ppriis rōnibus q'uis ꝓceptus duoꝛ eiusdē spēi essent similliimi nō dubiū qn multo illiores q' isti duo in ,pposito qz isti duo differūt spē adhuc intellectus bñ distingueret inter tales ꝓceptus singulariū. hec ē rnsio improbat. di. 8. q. 3. ⁊ alia rnsio q negat maiorē. 2° pncipalit arguit sic nē. In qōne de pmo obō intellect'. Adsunt alia media. di. 8. q. 3. ꝗ. primā op. arguit etiā. 5° ad huc sic. pfectior creatura pōt mouere ad pfectiorē cōceptū de deo. igr cū aliqua visio dei pura infima non tm differat ab alia intellectōne abstractiua data ipius q'tucūq' supma creatura distat ad infima vr sed q si infima potest mouer ad aliquā abstractiuā q' supma vel alia citra eā poterit mouere ad intuitiuā qd est impossibile. Q si dicas tot gradus esse in intentiōe abstractiua de deo quot sūt spēs creature lz extreme intentōes non tm distēt q'tū extreme spēs qd bene est possibile qz qlibz gradus minus distat a ,prio q' spēs creata mouens ad illū distet a spē mouēte ad illū. Contra dria intentōnuz abstractaꝛ nō ē tm nūeralis. qz ille cānt a cāis alterius spēi ⁊ p ,pprias rōnes eaꝛ non inq'tū includit aliqd cōe. sicut dicit via de vniuocatōe. g sequit q inter infimā intellectōem ⁊ infimā intuitiuā sint plures spēs medie q' inter infimā spēm entiū ⁊ supmā vel tot q si est incōueniēs. ⁊ p ,ñs añs. g pautōres si spēs intellectōis abstractie q' entiū. g incipiēdo ab infima hinc inō restat entitas supior illa que causat supmā abstractiuā. igr ista supior cābit itui tiuā de deo. Itē quare ponunt tot spēs intellectionū de eodē obō. g nulla mouz ad propriū. Itē ad ꝓclonem pncipalē vr esse q' ois multitudo reducit ad vnū. g ita in ꝓceptibus. Cōtra istas rōnes obiciet ꝗ primā instat de toto disiūcto cui' rnsio ponit di. 8. ⁊ debilius ,pbat q' alie Ad 2'm ut formāt breuit negat maior. qz ,ppter ꝓnexionē effectus pōt aliquez ꝓceptū facere de cā licet nō ita pfectū sicē cā de se. cōcedit. n. q' conclo facit notitiā de pncipio demōstratiōe qz. sed illa non est pfectissima notitia pncipij. sed illa q' cognoscit ex termis pfecte cognitis. quare. n. nō simplr in ꝓceptibus simplicibus effectus simpliciter apprehēsus causabit aliquā notitiā habitualē simplicē de cā Ad ,pbatiōem maioris dico q licet non possit effectus in cām equiuocā exñtem sicut in aliqd eiusdē rōis cū cā pōt tam in notitiā aliquā eius que est impfectōr non solū ipsa in se cā sed effectu cōuoco cause sicut pfecto ꝓceptu eius. Sed accipiat maior sic nullū obm pōt in ꝓceptū alicu' nisi ꝓtineat illud obm virtualiē vel essentialiter. hec vr manifesta p rōez cause ⁊ effectus equiuoci ⁊ licet attribuat fm aliquos actio intellectui nō curo qūocūq' obm requirit sic nō pōt in conceptū pfectiorē conceptu sibi adeqto. alij pfectio intelligētie excederet totā virtutē memorie qd est incōueniēs oibus. probatur minor qz effectuū equiuocoꝛ ea' dē cāe ille est pfectior qui est similimus cāe. talis est ,ples intellectualis siue vbū huius obiecti. maior ,pbat qz tunc pfectio intelligētie totā virtutē memorie vt dictū est. absolute vr q' null' de deo pōt fieri in nobis conceptus p actū obiecti creati qui sit pfectior cōceptu pfecto ,pprio illius obiecti nec p ꝓñs ad quē attribuat iste ,pprius illi' obi mouentis. imo ille ꝓceptus de deo est impfectior vbo h' qz effectus equiuocus dissimilior cāe oz g ab op. hac recedere si ponat cōceptuz lapidis attribui ad cōceptū quez cāt de deo lapis pcise saluari pōt q obm cōceptū attribuit ad obiectū nō ꝓceptus ad ꝓceptū ⁊ hoc est bene possibile qz de obiecto pfectiore habet ꝓceptus impfectōr q' de obō impfectiori. ⁊ quō est rōabile in eodē intellectu cōceptū ,pprium de deo esse simplr impfectiorē cōceptū lapidis vel albi qd necessario sequit ad hāc opinionē ⁊ quō erit beatitudo nostra naturalis in cognitōne dei ex. io. ethi. Sz verius contra rnsionē esset eadē difficultas q' omnis ꝓceptus de deo erit minus pfectus ꝓceptu ,pprio pfecto albi. qz omnis talis continet in albedine ut conceptus cōis in spēali ⁊ cōis est simplr minus pfectus q' spēalis. qz pōlij ⁊ ps respectu ꝓceptus spēalis. quō g fm istū erit beatitudo in cognitōe nāli dei. Rnō. quilibz ꝓceptus simplr simplex fz viā vniuocatōis est impfectior positiue q' verbū albi hoc est non tantā pfectiōem ponit tm est pfectior pmissiue qz abstrahit a limitatōe ⁊ ita est ꝓceptibilis sub impfectiōe ⁊ tunc ille ꝓceptus simplex quidē nō tā simplr simplex. i. ens infinitū ens pfectior

verbo albi ⁊ ille est ꝓpius deo. non autē
ille por cōis abstractus ab albedine vñ
vie vniuocatōis ꝛ q ois ꝓceptus ꝓpri'
deo est pfectior vbo cuiuscūq creati sed
alia nō est sic. Sed instat ꝓtra hanc rn
sionē duplr. ꝓmo arguo q difficultas re
manet cōtra via vniuocatōis qz ex duo
bus ꝓceptibus quorꝫ vterq est impfecti
or verbo albi nō vr fieri ꝓcept' pfectior
illo verbo: sed conceptus entis ut ꝓcedit
est iperfectior q̄ albi vel lapidis ⁊ ꝓcept'
infiniti silr. ꝓbatio qz infinitū concipit
a nobis p finitū ut per lineā vel aliquod
tale obm̄ mouēs ad ꝓceptū passiōis sue
igr ꝓceptus infiniti est iperfectior ꝓceptu
linee. Confirmat rō qz ꝓceptus inclu
dens affirmatōem ⁊ negatōem nō est p
fectior ꝓpter negatōem aut saltē non ē
pfectior q̄ ꝓcipiēdo affirmatiōem illius
negatōis. hic ens infinitū nō est aliqs cō
ceptus alicuius positiui nisi entis. g̃ infi
nitas nō facit ꝓceptū pfectū aut saltē nō
erit pfectior entis infiniti q̄ finiti. 2° in
stat sic per Den. qz licet cōceptus simplr
simplex sit ipfectior vbo creature ut ar
guit. tū multi tales possunt ꝓiūgi ⁊ vn'
determiabit aliuz ⁊ ille conceptus totus
erit pfectior nec est hic maior difficultas
q̄ ibi nisi in duobus ꝑmo qz hic dlibet
ꝓceptus siue determinās siue determia
bilis ponit ꝓpius deo ⁊ ita vnus cōis et
alius ꝓprius. 2° q aliquis ꝓpius deo cō
cedit impfectior vbo create ibi nō istorꝫ
aut primū non est incōueniens qz passio
bene determiat obm̄ ut hō risibilis ⁊ tñ
vtrūq est eque cōe. 2m oz oīno cōcedere
ꝓpter istā 2am rōem loquēdo de ꝓceptu
.i. de actu cōcipiēdi non aūt de obō con
cepto. Quo ad istas instātias arguitur
satis cōgrue rñderi. qz vtraq op. cōcep
tū non simplr simplicē ponit pfectioreꝫ
verbo illius qd̄ mouet ad ptū sed instan
tie arguēdo facte vident q̄ vtrāq op. qz
quocūq ꝓiūgunt quilibet istorꝫ concep
tuū impmit a creatura mouēte. igr est i
pfectior vbo illius creature aggregatio
impfectorꝫ quō faceret ꝓceptū pfectior ē
intensiue. confirmatio etiā bñ instat cō
tra illud de infinito. nō g̃ ꝓpter illā rōeꝫ
dimittat op. qz est cōis difficultas vtriq
⁊ eque si analogia cōceptuū exponit. de
conceptis forte. n. instantie bñ ꝓbant q
actus circa deū nō est pfectissimus intē
siue nec h° requirit ut sit ibi beatitudo
nālis. sed q cōiungat obō perfectissimo
q̄ tuncūq sit pfectus siue impfectus. p
ut. n. nō esse excedit nouitā aliorꝫ forte
eni intensius amatū cāt aliqō q̄ deus.
nec tñ illud amatū nō beatificat sicut de
us de hoc. 4° li° quō beatificat in obō.
Istud de infinito verꝫ esset si manifestuz
esset ꝑcise modus sb quo obm̄ cōcipere
quasi nō ꝑs conceptus vel modus sic q
conceptus in se sicut distinguit in questi
one de vnitate dei de singularitate ut cō
cipit. ⁊ ut modus ꝑcise sb q° quēadmo
dū etiā certus gradus intentionis est ꝑcise
modus sub quo vr hec albedo sic autez
non intelligim' ens infinitū sed ut inclu
dēs duos conceptus lz alter determiet al
terꝫ. ⁊ forte ille priuatiu' finiti nihil po
nit q̄uis debeat intelligere positiuū. Ita
q si habemus cōceptū positiuū de neces
sario magis pfecte positiue intelligit de'
hoc ens simplr necessariū. sed nec forte
necessariū nec eternū cōcipimus nisi ne
gatōem impfectōis. puta pō aliter se ha
bēdi vl fluibilis seu pncipū seu finis eter
nū dicit quoddā infinitū qz in duratōe
minime pfectior est infinitas q̄ in quāti
tate perfectōis. sicut infinita magnitudo
si esset pfectior esset infinito rempe. 3°
dico q deus non cognoscit ⁊c.

3c. qōnis.

Et qōcūq in quo est ista ꝓpter illam.
Contra voluntas non est vniuersalium
tū qz tendit in rem ut in se: tum qz tam
amor amicitie q̄ amor cōcupiscentie est
alicuius fm exñtiā realē pñtem vel possi
bilē. Rño. ꝑmis pncipijs practicis in in
tellectu cozrñdet in volūtate aliqua vo
litio que est pncipiū bonitatis moralis
sicut illa pncipia sunt pncipia veritatis
practice in intellectu. patet ēt q quecūq
rō boni vel appetibilis pōt oñdi in vli ⁊
si sic oñdat volūtati nō video quare vo
lūtas nō possit habere actū circa ꝓpū
obm̄ sibi oñsuz. 3° appetitus singular
ut singularis non habet appetitiuā ꝓpā
sibi ad istā methaphorā q dilectio ē mo
tus anime ad res. dico q verū est causa
liter. quia volūtas impat coniūgi rei de
siderate in se. non aūt forma aliter nisi qz
voluntas est actiua respectu sui actus. sz
non contra rem sub maiori rōne exñtis
q̄ apprehēdat ab intellectu. imo deside
riū ⁊ intellectio abstractiua sunt rei eq
exñtis sicut ⁊ non exñtis ex parte obiecti
ita visio ⁊ fruitio pñtis sed desiderium
mouz effectū ad rem quia est impiū nō
sic intellectio abstractiua. Ad 2m dico
q homo in vli ostēsus amat amore ami
citie. ⁊ ꝓpter illud amat hic homo sicut
etiaz iusticia in vli concupiscit ⁊ ita hec
iusticia hui'. Ita etiā patet expō ⁊c.

Ad vle sub rōne vlis. Dicet q termi
nus actōnis intellectus agentis est obm̄
vle sub rōne vlis lucens in fantasmate.
Contra vle obiectū sub rōne vlis lucens
in fantasmate non habet nisi esse dimi
nutū. quia oñe repñtatū in imagine. sz
si aliqō esse hz hoc est inq̄tū in aliq° vt
in repñtante ipm sb illa rōne vlis ita. s.
q intellect' agēs sicut dictū ē facit aliqō
repñtatiuū vlia de eo quod fuit repsen
tatiuū singularis cuz terminus actōnis
realis non sit obm̄ habēs esse diminutū
ut esse cognitū vel repsentatū sz quid re
ale sequit q talis actio intellectus agent
terminat ad formā realem in existentia
qua formaliter repzesentat vle vt vle ⁊
quā formā realem cōcomitat terminus
intentionalis ut obiectuz vle fm esse re'
pzesentatum quod habet in specie. Itez
2° fm istam viam ⁊c.

4c. qōnis.

in intellectu sicut arguit ex verbis eius.
Ad argumenta in oppositū sed non
ꝑmo quod in reprobatōibus patet. alit
dicit in corpore qōnis dicit. n. sic ad que
stionē. g̃ dico q oportet ponere in intelle
ctu ut habet rōem memorie spēm intel
ligibilē repsentantē vle priorē actu intel
ligendi nālit ⁊ h' necessitas duplex vna
ex ꝓditōe p se obiecti q̄ ē vlitas q̄ vt p se
rō obiecti sp ꝑcedit actū qō non eēt nisi
eēt spēs ipressa i intellectu. alia ē ꝓditio
vt dignitas potētie supioris ne ipa vili
ficet quō aūt vilificaret dictū ē in ꝑcedē
ti. q. Ad euidētiā g̃ questionis sciēdū q
memoria pōt accipi triplicit: vel itellēs
sb rōne memorie. vno mō vt ē ꝓseruā
tiua spēꝫ ꝑteritorꝫ vt ꝑterita sūt ex isto
mō acq̄rit phus in de memoria ⁊ remi
niscētia. alio mō vt ē ꝓseruatiua spēruz
repñtantiū obā in se siue sint realit siue
nō: ⁊ hoc mō loquēdo de memoria di
co q oz ponē spēm i intellectu vt hz rō
nē memorie. tū ꝓpt vlitatem. tū ꝓpt di
gnitatem potētie. 3°° accipit ꝓut hz ali
qō ꝑn'm elicitēdi aliquā noticiā actualem
qō tñ nō manet sine actu 2°. quō posuit
Aluic. spēz in intellectu nro: ⁊ de ista di
cet in questione sequēti. hec q̄. s. ꝓbaui
vt ē intētio. 3°. de aia vbi dicit q aia ē
quodāmō oīa itelligibilia p itellectum
sic sensibilia p sēsum qō nō ꝑt itelligi p
habitum: quia nō est similitudo repñta
tiua obiecti: qz sequtur actū aliquē hitus
ois. Et ꝓfirmat h°. qz hit' scie p quam
reducit intellect' de po'ēntiali ad potē
tiā accidētalē respectu actuū de q̄b' loq̄
tur phus 2° de aia ⁊ 8°. phy. necio ꝑce
dit actū itelligendi. scia aūt q̄ hit' ē sequt
actū eo q gnātur ex actib' vñ ista scia q̄
reducit intellectū de potētia ēntiali ad
potētiā accidētalē ē spēs q̄ ve ē hitus: qz
nata radicari ⁊ firmari i intellectu: sed
tñ nō oīs habitus ē spēs: qz hit' actualr
radicatus ⁊ firmat' nō est spēs q̄ ꝑcedit
actuz nata radicari ⁊ firmari: quia ista
postea firmat p actum. Itē fm istos
nō vt aliqs habit' positus in intellectu
nostro. sed tñ in virtute fantastica quia

Universidad de Deusto Biblioteca

fm quēcūq; modū essendi est obiectū i
aliqua pō fm eundē modū eēndi sūt oia
que ꝓtinent in ipso obiecta vtualiter. igr
si obiectū nō sit p suū repsentatiuū in in
tellectu sed in vtute fantastica oia expli
cāda ⁊ explicabilia de illo obiecto erūt
ibidē ⁊ ita non erit nisi habitus fantasti
cus pcipue si fantasmata ordiate cōcur
rant explicās omnes veritates scibiles ō
illo obiecto. ⁊ ois scia erit fan^a ⁊ pfectio
eius non erit pfectio intellectus ꝯ phm
⁊ sic cū ista spēs in fantasia vtute sua cō
tineat actū intellectus. g actus ille erit in
fantasia. Itē Aug^s. 13. de tri. c. 46. ⁊ 15.
inuestigat trinitatē vbi dicit q impossi
bile est accipe imaginē trinitatis ex aia
nostra vel in mēte nisi p hoc q aliqd est
in memoria exquo exprimit aliud. tūc
arguo sic: si in mente est aliquid expri
mens verbum oportet q hoc sit per ali
quid intrinsecū siue existens in memo
ria: sed non est exprimens verbum nisi
memoria habens obiectum menti pns
intra se. alias non erit exprimens. ergo
cum obiectū non sit in memoria quid
ditatiue ⁊ realiter: nec fantasia necessa
rio erit pns per speciem intelligibilem.
Si obijcias q nunq; pluralitas est po
nenda nisi propter necessitatem p^o phy.
H non videtur necessitas: q obm vi suf
ficienī pns i fanta^c. Rnō nccitas ē sp oi
gnificare nām nobilē qn nō pz aliqd ad
manifeste repugnās. mō magna vilifica
tō nē vt itellectiue vi eē q nō possit hīe
obm sibi pns in se absq; pntia mēdica
ta a potētijs iseriorib^o cū qb^o contingeni
ꝓiungit in rōe potētie: ⁊ tn q potētie in
feriores hoc possint hīe. Si etiam intel
lectus possit hīe obm sibi pns i potētia
inferiori: nō tamē sūma pntialitate pos
sibili pcedē actū intelligēdi: ⁊ sicut alijs
potētijs cognitiuis ita multomagis isti
oz pcedi obm eē sūme pns quātū pt an
actū cognitiuū ⁊ h^o nullo mō saluat ni
si i spē intelligibili. nō etiā ponit pfectō
sūma possibil potētie cognitiue nisi po
nat eā posse saluare spēm itelligibilem
post actū: ⁊ ita bn hīe obm suū pns cō
seruatū sine actu: q h^o pcedit sensitiue
⁊ pfectio ē i potētia cognitiua nō depē
dē ab aliq i cognitōe sua sz q hēat obm
pns sibi sine depēdētia ad aliā potētiaz
Ad p^m arg^m i oppo^m pncipale ⁊c.

9^c. q. 3^c. dis. 2° qro de no^a genita: Et
sit beat^a in sua opatōe. Hoc nō cuadit.
nullū ei creditū repugnat pclōni sequē
ti ex vis pncipijs. Ex isto autem princi
pio nccio agens ⁊ patiens sunt distincta
sbiecto: sequtur q intellectus nō pōt hīe
ex se aliquā itellectōez actiue: g si oppo
sitū huⁿ pclōnis ē creditū pn^m illud exq
sequtur illa cōclusio ē falsa. hoc mag pz
de velle. constat enī q p^m velle malū an
gelus imediate nō habuit a deo: nec po
tuit aliqd nobil^e eē ipo velle nisi ipe an
gelus sit indistinctus sbiecto a passo. 2°
sequitur q nō oportet ponē aliquē ha
bitum in intelligentia: q: ad ordinate i
telligendum reqritur ⁊ sufficit fm istaz
opi. q fantasmata ordinate occurrāt q
occurrētia ordinate mouēt intellectum
sz q ipsa ordinate occurrāt nō pōt fieri
p habitū in intellectu: q: nihil in passo
dat mouēti ordinate moueri aut saltez
p hitū in fantasia pnt ordinate occurrē
absq; oi habitu in itellectu g ⁊c. Cōfir
mat qa iō fm eos vel istos negat habi
tus in volūtate: q: ipa facilit mouet
pformit intellectui: g a sili mouet intel
lect^e a fantasimatibus eo modo quo oc
currūt sufficit habitus i fantasia ad h^o
q ordinate occurrāt. hec tria argumen
ta pondero. fiunt alia argumenta ꝓtra
eos sic prio. 3° si fantasma causat ⁊c

5^c. dis. qōnis. 2^c.

quasi mām respectu generationis filij.
Itē ad idē filiū eē de sbstantia patris
reqrit ad hāc gnātōem quātū ad exnti
am realem generationis. sed ad istā exn
tiam nō nccio realiū sbstantiam patris
eē qsi māz g ⁊c. pz maior p ꝯ aug. maxi
minū. nullo mō vex dei filiū cogitatis
si hunc eē de sba patris negat. pbatur
mior. nullū ens pcise rōis necessario rea
liter ad hanc generatōem ut exntē sbaz
patris esse quasi māz pcise necessario di
cit ens rōnis circa sbam alioqn circūstā
tia negociatōe intellectus erit ex se quasi
materia. g vel mā realiter vl similitudo
realis ad mām. Itē nihil ꝓuenit illi eēn
tie in quo mā distinguit a forma. sed qō
libet cōueniens sibi vel est ppriū forme
vel cōe. g in nullo erit ita quasi mā. aūs
pz q essentia idē est generāte ⁊ genito ñ
est proprīū materie imo aia est eadez in
corde generante ⁊ parte genita materia
nunq; eadez in creatura. q: sufficienter
actuatur p vnicā formā in ppagāte mā
genini fuit aliquid sed nō fuit mō sub for
ma ppagantis. hec est deceptio q: eadez
mā est corrupti ⁊ geniti quasi iō sit gene
ratū ⁊ genitū eadē. Item incōpossibilia
simpliciter nō possunt esse actus simpli
citer eiusdē. bene tn possunt esse actus in
cōpossibiliū sicut aia ptinet organicaꝫ
hoc ꝯ relatōem accntia essentie. Itē illa
rō que in 3^a dubitatōe in fine q supposi
tū diceret realiter fm id finituz sba. fm
diuinitatē pater est filius filio tam hec
relatio nō est actus fundamēti nec est re
aliter distincta a fundamēto fm se. Itē
ꝓpositū p hoc constituit q: pōle actuat
actu ꝓpositi ⁊ determinat. igit essentie re
ferunt ⁊ determiabunt. Confirmat quia
qualitas nō est actus alicuius nisi fm q
actuatū est quale ita relatio nullius est
actus nisi q ipsa refert essentia nō refert
Ideo tenēdo cū doctoribus antiqs ⁊c.
Idē non aggregat cū seipo. Et qō addit
q vnū oportet esse in alio ꝓcedo ut rela
tio est in fundamēto suo siue radice sed
hoc nō est ut actus in potētia sed ut idē
tice ꝓtentū in pelago infinito. aliter pōt
dici q omnes iste sunt vere. deitas est in
patre q: paternitas est in deitate. pater ē
in deitate siue in nā diuina q: paternitas
est in deitate ⁊ tn nullū inest ibi ut actus
in pō. naz prima est vera ut nā est in sup
posito habente esse quidditatiuū ei. qa
hoc cōuenit quidditati vnde quidditas
est sed non propter hoc est forma infor
mans suppositū etiā in creaturis 2^a est
vera ut forma idēptica est i ypostasi nec
informat ipam. cū. n. quidditas qua for
ma ypostatica etiā in creaturis lz sit for
ma suppositi non tn forma informans
sed ibi quasi pars hec quasi vna rō for
malis ꝓcurrens cū alia formaliter ad iō
simplex. sz habent in se plures formales
rōnes. 3^a est vera ut suppositū est in nā
qō patet licet non ut informans. 4^a est
vera eodē modo in quasi quo totuz est
pmo in aliquo eodē mō pars est p se sed
non primo in eodē pz exemplū de esse i
loco. igit si pater est primo in nā ut sup
positū nature paternitas p se erit in ea
dē natura eodē modo essendi lz non p^o
vltra hoc prior. Rnsio dat modū in qui
est in fundamēto qui nō reducit ad esse
forme in mā nisi ut fundamētū est limi
tatū in tm q non hz pfecte idēptitatē in
seipsam relationē. 2^a difficultas est
qūo relatio ⁊c. Solutōis in pria dif
ficultate. Sed obijcit eo mō quo genera
tio precedit filiū fm modū intelligēdi in
quo est ut in patre quia ut in ipo est nō
habet p generatōem nō ut in filio q: pce
dit filiū aliquo mō ⁊ est in aliquo qa
non est p se subsistēs q: tunc essz psona
non pma igr 2^a psona precederet filiuz.
Rnō in quo est creatio passio est eadem
qō immo difficilior q: hic pōt dari q ē
in essentia duplr ⁊ tanq; in fundamēto
⁊ tanq; pprietas pslone in nā in qua est
illa pslona ⁊ vtrūq; sine pōlitate essentie
nec scōus modus est difficilior q: gene
ratio passiua est pprietas eadē cū filia
tōe tn alio mō cōcepta. Cū 3° arguit ⁊c.

.6. distinc.

Non aūt gignitōe verbi. Sic ergo dico
q pater volens generat nō tn volūtate
ꝓnte sed aūt: qō sic intelligo q in eēntia
est pfecta pducēdi patris ⁊ principium
oprandi inq;tuz eēntia formalr intellige

Universidad de Deusto
Biblioteca

hoc est ab ea habet formalitē quo intelli
git alīt non esset in essentia pfecta nō so
lū aūt est pncipiū opandi intra sed etiaz
pōt extra intelligere siue ꝓducere qz fe
cūditas paterni intellectus nō est exhau
sta vsqz ad terminū ꝓductū. in ꝑmo aūt
instāti pater habet pfectū intelligere cu
iuscūqz intelligibilis ⁊ volibilis a se. g̃ i
llo. si g̃ intelligit generatōem filij ⁊ in 2°
signo habet terminū ꝓductū. nā ⁊ in p°
signo ⁊ si nulla psona ꝓcederet ab eo hz
intelligeī ⁊ velle ⁊ in illo prior intelligit
actū dicēdi q̃ ē q̃si posterior respectu ac
tus intelligēdi ⁊ volēdi. nō igī pī tm̄ cō
placet volūtate in ꝓductōe filij sic dice
bat ille sz volēs ꝓcedit actū generatōis
filij qz pī q̃cq̃d intelligit p essentiā suā in
telligit. ⁊ q̃cq̃d vult p essentiā suaz vult
vñ licet intelligē patris ꝓcedat velle. vel
le tm̄ pīis ꝓcedit dicere ita q̃ ꝑus pater
est pfectus in se ⁊ beat' p itelligeī ⁊ velle
q̃ ista alteri psone cōicet p ꝓductiōez. qz
qd nō cōuenit ei in ꝑmo instāti q̃ est pī
nūq̃ cōuenit eo q̃ nulla pfectio pōt sibi
addi ꝓductōe cuiuscūqz psone qz nulla
psona habet nisi qd est sibi cōicatū ab il
lo velle igī sicut intelligere precedit dicē
sed spirare sequit dicēī aliquo modo. s.
ordine originis. Ad argumentū illud
de distinctōe pōz ⁊c. 7. di.
ergo deitate est pater. Rño. neutra cō
sequētia valet quia ablatiuus cum ver
bo significat principiū agendi cum adie
ctiuo nomine vel concreto significat pri
cipium formale concernens. nunc autez
non oportet idez esse quo formaliter ta
le ⁊ quo elicitiue licet esse ⁊ agere cōuer
tantur respectu suppositi agentis. nec ēt
illud additum est idem quia ablatiuus
non potest construi cum hoc ⁊ illo vni
formiter: propter fallaciam figure di
ctionis. primo modo similis termina
tio ostendit idemptitatem conceptus
cum hoc et cum illo cum sit alius.
Item per rationem actus proprius.
⁊c. ⁊ loquitur de potentia generandi.

Rñdetur q̃ maior est vera qñ forma est
actiua respectu termini distincti. qz tūc
licet possit eē quo suppositū ꝓducat. nō
tm̄ pōt eē ꝓducens: qz nec distinguens a
termio sic̄ sequit ad hoc ut sit ꝓducens.
non aūt hoc requirit ad hoc ut sit quo.
planius dicit q̃ maior est vera ō actiōe
imanente ⁊ factōe ⁊ vīr ꝓductōe termi
distincti a forma ꝓductiua hic termin'
est idistinctus a forma ꝓductiua. Cō
tra. si deitas vel hic de' creat. g̃ agit illa
actōne que necio ꝓcedit creare huius est
gnātio. pbō ꝑntie. p° qz qd est oino p'm
nō reqrit aliqd posteri' agē ad h° ut ipz
possit in actōne sibi ꝓpria hic deus ē ali
quo mō ꝑus ꝑma psona relatia. g̃ ⁊c. h°
argumentū reqrit qūo ꝑ deus ꝑus ē in
psonis q̃ possit pō ꝓpinqua creare nō
pp impotentiā h° dei ad creandū: sz etiā
fm imaginationē gentiliū nō eēt in per
sonis. sed pp maiorē ꝓpinquitatē pso
naz ad essentiā q̃ creatōis fm illā regu
lā realē. de q̃buscūqz duobus ꝓpat fm
ordinē ad idē ꝑmā. pō ꝓpinqua nō ē ad
scōm nisi ꝑmo posito. ita hic de' intelli
git etiā nō ꝓcise ut in psonis. qz actio es
sentialis est q̃si pō relone ⁊ ita imediati
or oi ꝑmo. 2°. hic de' est p se exñs illimi
tatū ⁊ in illo signo nāe est ꝑmo in trib°
psonis. illud tm̄ hz signū originis. 3° ut ꝑ
deus habet potentiā ꝓpinquā ad extra
Nota q̃ triplr pōt intelligi forma p
se esse. vno mō q̃ per ly per se excludat
inesse forme ipī mātē siue forme accnta
lis siue eēntialis vel sbalis. alio mō ineē
q̃dditatis ipī supposito ⁊ h° actuale. 3°
aptitudinale ⁊ potētiale ⁊ vtroqz inesse
3° modus ponit illud qd sic est per se cō
plete suppositū. ⁊ iō sic accipe in maiori
est accipe ꝗdictoria. quia forma que ha
benti est primum quo agit: non potest
sic per se esse. igitur intelligitur per se in
maiori duobus primis modis. et fit p
batio maioris. quia ad agere non requi
ritur nisi actualitas et per se esse primū
habetur eque in forma inherente ⁊ per

se exñte 2m habet sufficiēter si duobus p
mis modis ꝑse sit. alioqn aia separata nō
esset agens. Itaqz negat minor qz nunq̃
deitas p se est ita q̃ nō in supposito nisi
apud intellectū. Contra. qd ꝓuenit ꝑmo
ex se prio formaliter est aliquo mō priuſ
extra intellectū illo qd non cōuenit sibi
ex se formalii. deitas est oio prima quia
pelagus ⁊ illi cōuenit ex se formalitē p se
esse non autē ex se formaliter est in hoc
supposito. relatio igī p prius p se ē q̃ sit
in isto. b. ꝓbat qz idē est p se eē triū pso
naz aut nihil est cōe tribus nisi qd est p
mo esse. c. ꝓbat qz fundamētū aliq̃ mō
ꝓcedit relatōem. g̃ nō ex ratōe sua habz
relatiōem qz est aliqd ꝓter eam. 7°. de
trini. c. p° ⁊. 3. ꝓbat etiā qz aliter in quo
libet haberet illā relatōnem qz vbiqz hz
illud qd ꝓuenit sibi ex ratōe sua forma
li. Contra istud arguit multipliciter ⁊c.
8°. di. 2°. qōnis.
Conceptus singularis de essentia diuina
ꝓña ꝓbat ⁊ etiā prima ꝓpō probās eā
qz effectus natus est facere de causa ali
quē ꝓceptū impfectū quē illud obiectuz
si in se moueat nullo mō causabit sz im
pfectiore qz impfectōnis est in mouente
causare ꝓceptū ita impfectū de obiecto
ad qd mouet 2° rō recitata in questione
predicta ⁊c. ut ad ideā suā sicut sapiētia
rñdet. deus nō dicit sapiēs. qz est in ipso
idea sapiētie. sed qz est in ipso pfectō sim
plr talis sed alterius rōis a sapia creata.
Cōtra. illius sapie est sapiētia creata no
stra quedā ꝓticipatio similit ⁊ idee. idez
aūt non pticipat essentialiter nisi vnicā
pfectōem. Item relatio ideati ad ideaz
est mensurati ad mensurā vnicū mensu
ratū non nisi ad vnā mensurā refertur.
idea autē est mensura eius. g̃ sapientia q̃
deus dicit sapiens cū sit mensura eiusdē
nō distinguit ab ea. Rñdeo. idea est mē
sura propria ⁊ pticipatū ꝓpriū vel ma
gis relatio mensure ⁊ pticipati. sapiētia
non sic est magis fundamentū relatiōis
mēsure ⁊ participati ⁊ cōe non propriū
quia ita participat vna creatura illam
perfectōnem sicut alia. Et si dicis q̃ de
deo ⁊c. quod non est verisimile. Rño ve
rū est si deberz reduci in vnū syllogismū
sed nō sic reducet sed primo arguet per
locū a minori sic. illud est maxime tale
propter quod vniuocatio est. ergo mul
tomagis est eminenter tale in perfectiōe
simplr per quod est effectus equiuocus.
sed principia sempiternorum sunt huius
modi. g̃ ⁊c. Ad argumēta op. oppo
site ⁊c. Ex eo quod non est necesse esse.
Sed hec ratio ꝓbat q̃ necesse esse nihil
cōmune habet cū alio quia illa inuētio
cōmunis est non necesse esse. vnde Rño
intentō intellecta non includit necessita
tē nec possibilitatem sed est indifferens
illud autem in re quod intentōni in hoc
est necesse esse in illo vero possibile. hoc
ꝓbatur si intentioni generis corre
spondet ꝓpria realitas ⁊ non sic alij in
tentōni cōmuni sicut dicēt infra quādo
respondebitur ad dubiū adductum con
tra solutionem primi argumenti princi
palis. quo ad illud quod additur ⁊c. Et
tali finitate est determinabil per aliquē
conceptum. Contra. conceptus ille qui
est infinitus sed est obiectū formale si est
determinabile igitur formaliter finituz
⁊ potentiale. igit non est cōmunis rei in
finite. Ultima ꝓsequentia est neganda
quia res infinita in inperfectione intelli
gitur in obiecto formali finito pro q̃to
illud obiectū infinitū natum esset facere
in intellectu tale obiectum formale si di
minute moueret sicut ⁊ obiectum crea
tum diminute mouens natuz est facere
idem. ⁊ ideo est commune vtriqz quare
est similitudo communis ⁊ imperfecta.
Contra. res infinita non est aliquid
finitum. deus est illud obiectum si il
lud predicatur in quid de deo sicut ho
mo est animal. Similiter deus non
est aliquid potentiale. Respondeo
quamuis compositio apud intellec
tum sit conceptuum. tamen est pro re

Universidad de Deusto
Biblioteca

extra sicut signa accipiunt ꝑ significatis
ꝛ sicut plures cõceptus possunt esse sig
na eiusdẽ rei licet vnũ cõe aliud ꝓprium
ita compositio illoꝝ ꝓceptuũ est signuz
idemptitatis significatoꝝ per ipsos con
ceptus. qꝛ ergo significatũ per cõceptum
finitũ ut per signũ cõe est id ipm qõ sig
nificat per cõceptũ dei. ideo hec est vera
deus est ens cõponendo ꝓceptũ finitum
apud intellectũ cõceptui dei. sed non est
ꝓ finito significato sed ꝓ infinito cõ
muniter signato. Tunc ad istã ꝓpõem
deus est hoc obiectum ens. Rño. deus ẽ
illud qõ per hoc signũ ens ut per signuz
cõe signat. ꝛ ideo apud intellectũ hec cõ
positõ est vera deus est ens. que ꝓpositõ
est signũ illius idẽptitatis. cũ dicis deus
non est aliquod finitũ. veꝝ etiã loquen
do idẽptitate in re que. ſ. est significata ꝛ
significatoꝝ. loquẽdo autẽ de esse ut est
cõpositio apud intellectũ ꝙ de deo in cõ
positõe nihil põt predicari qõ est apud
intellectũ signũ finitũ falsum est. exẽplũ
huius. hõ est aial. animal apud intellec
tũ ut est ibi obiectũ formale est ens dimi
nutũ. Contra. nullũ ens diminutũ est
veꝝ de sorte existente in re. igr hec ẽ fal
sa sortes exns est animal. Rño ꝓpositõ
semp fit cõceptuũ ꝛ est signũ ꝛ signatoꝝ
sed est ꝑ oibus mãlibus que significant
per conceptus ꝛ ꝑ idẽptitate que signat
ꝑ ꝓpositõem ita ꝙ si idẽptitas est signa
toꝝ. i. obiectoꝝ materialiũ cõpositõ est
vera conceptuũ qui sunt formalis obiec
ta. Sed si arguis igit realitas nõ.
4ª qõnis. sed etiã primum
mo^m. Arl. similiter ponit primũ mouẽs
esse infinite potẽtie. infinita potẽtia nõ
potest immediate mouere oẽbem qꝛ nec
in tempe nec in nũc. g̃ ponit ꝙ p̃cise mo
uet mediate: illud potest intelligi triplr.
sed nullus triũ modoꝝ est possibilis ni
si ꝙ ꝓducat in esse mouens ꝓprimũ. ꝙ
alia duo ibi improbant. igit intelligit ta
lem ꝓductõem ponere. Istud etiã ꝓbat
qꝛ Arl. ponit omnes intelligẽtias imedi
ate ꝓduci a ꝑmõ ꝯ Auicẽ. 9. metha. c.
4. qꝛ omnẽ motũ infinitũ causat infini
ta potentia ꝛ hoc mediate. nulla aũt a^a
a ꝓprima est infinite potentie qꝛ quelibet
est coniuncta alicui ozbi. g̃ finita. g̃ qui
cũq motus est a ꝑmo mediate mouẽte
ꝛ a ꝓpria motrice imediate mouente.
g̃ prima ꝓduxit illã motricẽ ꝓprimam
ꝛ sic intelligit illud. intellectus ꝓducit
ab extrinseco. i 6. de aialibus. qꝛ licet nõ
poneret primũ agere sine scõis causis. tũ
mã disposita ad effectũ ꝑmi ꝑncipij ꝓri
mũ necessario scõm ipsuz informat ma
teriaz ita ꝙ illa informatio est vnica nõ
due sicut ponẽdo creatõez ꝛ infusionez.
sicut 2° de bona fortuna dicit ꝙ cã sepa
rata hoiem sic dispositũ imediate mouz
ad sibi ꝓficuũ. Auicẽ. videt statim ꝯdicẽ
sibi nõ. non necessario respicit. vel quia
quodlibet aliud a deo habet ordinẽ eẽn
tialem ad ipm licet nõ ecõuerso. videtur
ꝙ maioꝝ debz sic accipi potentia necessa
rio respiciẽs aliquod obiectũ primũ ad
nullũ aliud necessario se habet nisi illõ
primũ obiectũ sit rõ necessario tendẽdi
in illud aliud. tunc sit minoꝝ bonitas di
uina non est rõ necessaria voluntati ten
dendi volitiõe efficaci in aliqõ aliud ob
iectũ bonũ qꝛ nec est aliud necessarium
ad ꝓsequendũ ipam nec etiã auget ipaz
siue cũ ipa plus quietat voluntatẽ sed il
lud equaliter ꝓbat de volũtate ꝓplacẽ
tie sicut efficaci. sllr cõcludit ꝓfirmatio
de sylogismo practico cui initeris. igr vl
negat necessitatẽ vtriusqz volitõnis crea
ture. vel quere aliud mediũ spẽale quia
nec sunt necessarie ad ꝓsequendũ illã bo
nitatẽ nec augent eam. g̃ volũtas diuina
non necessario illas creaturas respicit.
licet ista rõ nõ. in aliquo eẽ reali alio ab
esse diuino. igit potest necessario ꝓplacẽ
in ostẽso nõ volẽdo illud esse sicut intel
lectus necessario intelligit illud non itel
ligendo tũ illud esse ꝓsiderãdo ꝙ simile
est vtrobiqz ꝛ tũc cũ minoꝝ ꝓbatur. i. ꝙ
non requirit ad ꝓsequẽdũ finẽ nec augz
eque cõcluderet contra velle cõplacẽtie
sicut cõtra velle efficax. ideo contra ipz
videt ꝙ necessario velle concedit rem in
esse ꝯdditatiuo cũ ꝑ°. sua de ordine eẽn
tialiẽque cõcluderet ibi. itaqz formet rõ
ut hic supra. ꝛ minoꝝ ꝓbat ꝑ illud ô syl
logismo practico que ꝓbõ ꝓcludit ô vel
le efficaci patz. sed nõ de velle cõplacen
tie. ꝓb°. quia cõcludit voluntatẽ ꝓficere
amantẽ ipsam bonitatẽ cõplacere in ꝗli
bet ostenso ꝓticipante illã. sicut in intel
lectu obiectũ ꝑmũ est necessario causa
tendendi in secundũ. qꝛ manifestat ipsũ
ut quandã participationẽ ei°. Istis rõ
nibus cuiusdaz doctoris aliqualiter nõ.
aliquid illius veritatis. Cõtra. igitur
nulla veritas est cõplexa necessaria alia
a veritatibus ꝑmoꝝ ꝑncipioꝝ qõ videt
incõueniens. Itẽ est cõtra te qui supra
adducis cõclusionẽ habere veritatẽ ne
cessariã causatã ꝓtra Hen. ꝓ Aristo.
Secundo arguo sic. aliqd nõ. causare ꝛ
nõ imediate posset dici aliter ad primũ
incõueniens ꝙ primũ transferat celũ in
instãti. ꝙ hoc nõ sequit quia corpus nõ
est susceptiuũ translatõis instãtanee. iõ
virtus quecũqz nõ põt in hoc. ꝛ ꝑcipue
patz hoc in circulatõe. quia si in nũc cir
culat quelibet pars lati erit in eodẽ instã
ti in eodem situ in quo fuit ꝓius. alioꝝ
quin si pars nõ redeat oio ad situm eun
dem. ꝛ postea qũ ꝓplebit circulatio pue
niet. igit circulat in tpe. sequit g̃ ꝙ si in
nũc circulet ꝙ in illo nũc quelibet pars
sit in eodẽ situ. ꝛ quantũ ad totũ ꝛ quã
tũ ad partes. igit circulare in nũc est nõ
circulare nec oio mutare. hec secũda rõ.
bene ꝓbat ꝙ nõ ponẽdo mouẽs ꝓiũctũ
ipm ꝑmũ etiã si sit potẽtie infinite non
poterit sperã circulare ut nũc. sed nec in
tẽpore propter ꝓbationẽ Arl. quia tũc
finita potẽtia trãsferret in equali tẽpore
Ex quibus sequit ꝙ infinita non põt
omino imediate sperã circulare. ꝛ tamẽ
videmus eã circulari. hec igit necessitas
Auerrois ponẽdi mouens coniunctũ. i.
imediatũ ꝛ finitũ sine quo primũ nihil
transfert sperice. quia nõ potest nisi me
diate agere ꝓpter sui pfectionẽ ꝛ imper
fectionez effectus inter que necessario re
quiritur causa ꝓprima medians. Cõ
tra illud quero quid est primũ mouere
mediate. aut enim quia ꝓducit causam
ꝓximã mouentẽ. cui dãdo esse dedit vir
tutem finitã mouentẽ. aut si secundũ est
a se dat ei virtutẽ ꝛ influentiaz aliquam
qua mouet. aut tertio. quia ꝑmũ ꝛ secũ
dum eundẽ effectũ causat ordine quodã
absqz hoc ꝙ causa secũda aliqd recipi
at a ꝑma si tertiũ sequit ꝙ finita cã sine
alia ꝑma mouebit in equali tẽpore cum
infinita mediãte tamẽ cã secũda. si secũ
duz sequit ꝙ illud influxũ sit aliud a na
tura secũde cause. igit si negat ꝑmũ hẽ
motũ ꝓprio effectu est cõtra tertiũ. ꝛ in
nulla intelligẽtia est contra secundũ. ꝛ si
dicat primũ esse de mente Arl. ꝛ ꝙ ipsũ
exponit Auicẽ. 9°. methaphi. de ordine
intelligẽtiarũ. ꝛ tũc infinitas motus re
ducat in primũ. quia etiã infinitas dura
tionis secũde cause est a ꝑma semp cau
sante sicut filius semp gignit. ꝑmũ autẽ
ex se est duratõnis infinite si successio re
ducat in virtutẽ finitã mouẽtis ꝓprima
ita ꝙ nõ aliud est ibi ꝑmũ mouens. nisi
quia dans esse mouẽti sic bene saluat ꝑ
mũ efficiẽs ꝛ ultimus finis. qꝛ amatus
ꝓpter se a secũdo mouẽte sed nõ ꝑmuz
mouẽs nisi remouẽs. i. dans esse mouen
ti. ad qõnem quantũ ad exponentez ne
gatiuam nõ.

ꝛ°. dis.

Voluntas infinita sicut natura infinita
Contra istud arguit tripliciter ꝙ nõ cõ
petit alicui siue ꝙ repugnat alicui scõm
rõnem absolutã nec sibi cõpetit si est in
finitũ. alia rõ quasi ꝓbatio illius ꝓposi
tionis infinitũ nõ dat virtuti actiue ra
tionẽ alterius virtutis actiue iungat mi
noꝝ rõni volũtatis ut tale ꝓncipiũ acti
uũ nõ cõuenit siue repugnat sibi cõmu
nicare naturã. g̃ nõ. Item tertio vnde

Universidad de Deusto
Biblioteca

voluntas habet infinitatē si ex se. igitur
ubiqz qō est falsū in creatura si ab essen
tia. ergo volūtas infinita est ut habens
assistentiaz nature siue essentie qō dicit
alia op. Item arguo sic. infinitas est de
se eiusdē rōnis in intellectu ⁊ volūtate.
ergo nō est formalis ratio distinctarum
ꝓductionum que habēt distingui ex ꝑn
cipijs formalibus. Ad primuz si pro
medio accipiat repugnātia. maior est ve
ra. ⁊ minor falsa. nam ista ratio volūta
tis transcēdens que abstrahit a finita ⁊
infinita nō est ratio repugnātie sed limi
tatio superueniēs illi si accipit ꝑ medio
nō cōueniētia. dico q principio actiuo
infinito nō cōpetit actio nisi infinita ta'
lis qualis trāscendens cōpetit trāscendē
ti. nūc aūt volūtati transcēdenti ꝓuenit
trāscendēter sic velle sic. ⁊ ꝓducere velle
igit infinite volūtati cōpetit ꝓducere in
finitū velle nō plus per se sed cōcomitā
ter infinitū velle est deitas. finitū autez
velle angeli nō est esse angeli. Ad mi
norē dico q cōicare naturā nō est actio
transcēdēs volūtatis in cōmuni. sed pro
ducere velle est sibi ꝓportionatū ⁊ obie
cto. ideo infinita volūtas infinitū ꝓdu
cit ⁊ ex ꝓsequēti naturā. Ad aliud pz
dis. 8. a quo quia ab essentia fundamen
taliter ⁊ ex se format. itaqz ꝓcedo essen
tiam requiri ut fundamentū etiā ut rea
liter idē. sed illud in suo signo nature in
quo est formaliter infinitū est principiū
quo ꝑcisum cū obiecto sicut operādi sic
producēdi. Ad tertiū dico q duo in
actu. s. libertas ⁊ infinitas que ē modus
intrinsecus termini habēt duo alia cor
respondentia in termino q̄ siue ꝑncipio
quo quere in ultima coll. parif. vñ non
dico infinitatē esse formalē rōnem respe
ctu spirādi. sed volūtatē infinitam. nec
in hoc duo ꝓcipia formalia. quia infi
nitum est modus intrinsecus. aliter pōt
dici q volūtas vnde volūtas oīno sim
plex hoc nō cōponibilis nature cui' est
pō nec actui suo. nam ex hoc sequit q
est ꝓductiua actus. quia ꝓpetit sibi ut
est volūtas. ⁊ ultra actus est idem natu
re. ⁊ hoc vnū simpliciter omnino. ergo
cōmunicatiua nature. Ad secunduz
dubiū de ⁊tē. cōparando illud ad quod
cūqz obiectū. Cōtra. idem est princi
pium ꝓducēdi ⁊ necessario ꝓducendi.
igit si infinitas volūtatis. uel magis vo
luntas infinita nō est ex se necessariū ꝑn
cipiū producēdi. igitur nec absolute pro
ducendi nec cōmunicandi naturā. quia
ipsa nō pōt cōmunicari nisi necessario.
igit ⁊ in solutione qōnis primi dubij ita
oportet exprimere de obiecto sicut hic i
solutione secūdi dubij. Cōfirmat. quia
volūtas etiā infinita nō est principiū ꝓ
ducendi amorē obiecti infiniti. alioqui
uel erūt multi sps. s. uel vnus erit amor
ꝓductiuus omnis creature qō negas. qz
tūc necessario amarent. cōcedo q ratio
ad ꝑncipalē solutionē h̄ ⁊ similis de ver
bo quantū ad intellectū ⁊ omia illa que
ponunt supra dis. ij. q. vi. nō cōcludunt
nisi accipiēdo cum volūtate h̄ ⁊ cū intel
lectu ibi principiū ꝓductiuū. s. obiectū
sine quo nō ꝓducit sicut nec opat. Si'
militer dicat ad illud q volūtas non est
ꝑncipiū ꝓducēdi nisi ut habens sibi ob
iectū ꝑsens qō est sibi cōprincipiū ꝓdu
cendi ⁊ nō potest esse principiū habens
qōcunqz obiectū sed ꝑcise ut habens ob
iectū primū sibi ꝑsens ⁊ cū illo ⁊ hoc ul'
quia ante ꝑsentiam obiecti secūdi habet
ꝓductōnē adequatā. quia cū ꝑmo obie
cto vltra adequatā nō potest in aliam.
vel secūdo. quia principiū infinitū non
requirit aliqd finituz cōproducēs obie'
ctum secundariū est finitū. vel tertio. qz
principiū necessario ꝓductiuū nō habz
ꝓductiuū illud ad qō nō habet habitu'
dinē necessariā. voluntas dei nō necessa
rio respicit obiectū secūdariū. vel quar'
to. quia in istis generale supponi verū ē
q volūtas est principiū ꝓducēdi necessa
rio requirens obiectū cōproductiuū sicē
intellect'. vnde dictū ē di. ij. q' memoria
perfecta que est principiū cōpletū dicen
di est intellectus habēs obiectū actu itel
ligibile sibi ꝑsens. ita voluntas perfecta
est habēs obiectū diligibile sibi ꝑsens ul'
actu presentatū per intelligentiā. Sz qō
addit de differētia primi obiecti q ipsū
est cōproductiuū ⁊ secundū q ipm non
est cōproductiuū hoc dubiū est tam de
intellectu q̄ de volūtate nec aliqua cau'
sa que assignat videt sufficere ꝑma. non
quia aut intelligit adequata extēsiue ⁊
petit principiū aut intēsiue ⁊ falsa ē ista
vltra aut ⁊tē. sicut patet in opatione. qz
ultra sic adequataz opationē que est cir
ca primū obiectū pōt in opationē circa
secundū. nec secūdo valet. quia volo q
obiectū secundū nō sit cōproductiuum.
sed ꝑmū sit cōproductiuū nō tm̄ notitia
sui qō est sibi ꝑns formaliter. sed obiecti
secūdi qō est in ipsa ꝑsens virtualiter. ita
q sicut memoria diuina ꝓtinet ꝑcise ob
iectū primū formaliter ⁊ secundū non est
in memoria nisi virtualiter. quia in pri
mo. ⁊ tm̄ memoria est rō intelligētie ope
rādi circa utrūqz. ita est rō ꝓducēdi no
titiam declaratiuā utriusqz nō quidem
ꝓcedentē de utroqz sed de infinito tm̄.
tm̄ declarantē utrūqz obiectū. s. obiectū
qō est ꝑns formaliter ⁊ habet in se 2m̄ vir
tualiter ita de spiratione. Itē hec volū
tas in ꝑma ꝓductione nō requirit com
productiuū nisi infinitū. vnde improba
tur impfectio eius si in secūda ꝓductiōe
requireret ꝓductiuū finitū. Rndeo licet
qn̄ coagat creature ul' nature nunq̄ illa
necessario requirit. cēt tūc impfecta ꝑn
cipiatio q solū primū obiectū est cōpro
ductiuū duplicis verbi ul' amoris. 2ª nō
probat. qz sicut volūtas opat circa obie
ctum ad qō ꝓtingenē se habet. tm̄ respe
ctu illius opationis est ꝑncipiū solūmō
primū obiectū qō ꝓtingēter respicit 2m̄.
quia nō pōt esse in ꝓductione. Item de
verbo nō ꝓcludit. Itē cōplacētia ē neces
saria. Itē in quocūqz est principiū ꝓdu
ctiuū prius q̄ terminus ꝓducat ⁊ nō re
pugnat termino ꝓduci ab ipso est ꝓdu
cibilis. ⁊ sic nō pōt ab ipso ꝓduci si non
est i ipso ꝑus q̄ termin' ꝓducat. utraqz
istarū maior videt imediata q̄rū ꝑma ē
in q̄cūqz ē ꝑncipiū ꝓductiuū pfectū ꝑus
q̄ termin' ꝓducat illud pōt tali ꝑncipio
terminū ꝓducē. maior 2ª. in q̄cūqz nō ē
ꝑncipiū prius q̄ termin' ꝓducat. illud
nō pōt ꝓducere terminū si simul. ideo
verbū nō dicit se si posteri' ideo spūs. s.
nō gnat. vtraqz. n. istarū videt eē maior
imediata. vtraqz etiaz videt minor ime
diata. vltra sic ꝑma ꝓclusio. pbatō ma.
minor talis. memoria pfecta est pfectuz
ꝑncipiū ꝓductiuum notitie declaratiue
obi tam relucētis formaliter in memoria
q̄ virtualiter in illo obō formali. igit hns
memoriā pfectā pōt ꝓducere notitiā si
ue hui' siue illi' si ꝑus habeat q̄ alteri'
notitia ꝓducta. similiter syllogizo de vo
lūtate pfecta ⁊ dilectōe. terti' syllogism'
quia duo ꝑmi ꝓputant ꝑ vno fiat sic sit
cōclusio ꝑ maiori sit mior. h̄ tota trini
tas hz memoriā pfectā ꝑus q̄ notitia ō
claratiua creature sit ꝓducta ex ꝑma q̄
stione secūdi. qz in ꝑmo instanti nature
cōplet tota origo simpliciter psonarū ⁊
notitia creature in secūdo instāti natur
g̃ tota trinitas ꝓducit notitiā declarati'
uam obi secūdariū. cōsimiliter de volun
tate ⁊ amore. ꝓns videt falsū. qz nihil ꝑ
ducit i q̄libet psona. ⁊ tūc in pre erit pro
ductū aliqd uel indetermiatis ꝓductis
q̄rū ꝓductōnib' ꝓspirāt istas ꝓductōes
puta notitiā creature i filio ⁊ dilectōem
in spū scō. ēt filij' ꝓducēt aliqd i se. itaqz
vitādo ꝓclonē illatā aliq̄ triū maioruz
negāda est. si ꝑma neget de ꝑus nā. quia
illa stat in codē gradu originis. ubi tam
nō est ꝓductio. uel glosēt q̄ va ē si post
q̄ termin' primus ꝓducibilis ꝓducat.
sit principiū ꝓductiuū in isto nō prius.
q̄ 2'. ⁊ rō est. qz est in codē gradu origis
cū ꝑ' utraqz rnsio vr eadē. saltem conce
dit vbū eē creature notitiā declaratiuā.
⁊ spm̄ scm̄ esse dilectionē creature. licet

non a trinitate produci. contra di. 18. de bono. ⁊. 27°. de verbo. si neget secunda minor de obiecto secũdario. tũc difficultas redit ꝗ tacta supra. si dicat cũ. ⁊ tunc oportet aliter dicere de voluntate q̃ de memoria. quia volũtati p intelligentiã repsentat actualiẽ obiectũ secundariũ. Bñdeo nõ habet ex se rõnem diligibilis sicut ut primũ obiectũ. tertia minor nõ habet vim nisi de pus sicut pma minor patet eni q̃ nõ est vera de prius origine. de natura est dubiũ si tm̃ est differentia rõnis inter ꝓductionẽ verbi declarantẽ primũ obiectũ ⁊ declarantẽ secundũ. qz differẽtia rõnis nõ est pro ordine sufficiens. Nota q̃ illud qõ dicit ibi supra. s. in quocũqz est principiũ ꝓductiuũ ⁊c. Si accipit pus duratione. patz minor falsa si nã dubiũ ⁊ ad ꝓpositũ. si origine non facit difficultatẽ ad ꝓpositũ.

Sed accipiẽdo tm̃ de pori origine videt petere. quia minor est eadẽ cũ ꝛclusiõe.

Istud de prius nõ cogit hic sicut dictum est supra. sed vz dis. 5. de filio. Nota pro tribus syllogismis supius positis quia licet minor pmi neget de pori alio q̃ originis in diuinis. ⁊ p hoc videt excludi omis via arguendi de quis ⁊ q̃. qz prius origine est idẽ cum cõclusione tũc ꝑdicta. adhuc tm̃ restat difficultas de pncipio ꝓductiuo que tangit supra de obiecto secũdario. qz uel maior cui omino initeris in qõne de ꝓductionib' erit falsa. vel difficile est q̃ nõ extẽdat ad secundariũ obiectũ cõcesso vero q̃ nõ extendat ad illud perit illud. c. i. di. q̃. de creatura in esse intelligibili q̃ sit a tota trinitate. quia a quo ẽ ꝓductiue notitia creature ab ipso creata ut intellecta perit de ratione obiecti secundarij ad scire. 15. de ideis. ⁊ erit de rõne verbi ⁊ spũs sancti ad creaturas. di. 17. uel. 27. pmi. perit q̃ spũs scũs nõ sit necessario amor creature. ⁊ oportet dicere q̃ sit necessario complacẽtie. licet nõ vno mõ existẽdi. ⁊ tunc perit illud. s. dis. 8. cõtra phos' de necessitate creature. ⁊ reddit Den. ibi de cõplacẽtia. stat eni argumẽtũ pmũ. q. pma. 2. nõ vz idẽ respectu pmi obiecti. q̃ spiritus sanctus. s. nõ ita libere amat creaturam ut pater. qz ex ꝓductõe est amor nec verbũ virtute memorie ut in ipso intelliget sed ut in patre. Ad ista. pmo ad maiorẽ. pncipiũ qõ ex rõne sui natũ est exiri prius in actũ realiter ꝓducendi in subsistẽtia reali cõcludit suũ cõproductiuũ esse prius origine. i. sine quo nõ alius. ⁊ ex hoc ꝛcludit q̃ ab ipso est alius. ita de spiritu sancto q̃ est a patre ⁊ filio. dis. 2. similiter ꝓductũ qõ natũ est in reali sb sistẽtia pus ꝓduci alio est sine quo non aliud. igit a quo aliud sic tres psone ad creaturas in esse extra. cõcedo igit q̃ natura accepta in subsistẽtia reali ut habz omia qualẽcunqz ordinẽ in ipsa habentia ẽ realiter ꝓductiua psone secũde siml accepte sed oia in ipsa. tamẽ in utraqz ẽ distinguere quid primũ est i ipsa quo. s. psona diuina est ⁊ qd quasi aduẽticium psone quasi iam ꝛstitute quale est omne cõparans ad obiectũ secundũ. b. cõcedo ⁊. c. similiter nisi q̃ iuxta ꝑdicta in. a. in. a tres in esse simplicitis psone diuine precedunt ordine nature ut intellectionẽ creature. ⁊ p ꝛms creaturã in esse intelligibili. hoc quidẽ ãncedẽs est verũ ibi. dis. p° 2. sed negat ꝛsequẽs. igit creature producunt a trinitate i esse intellecto. rõ negationis est ista. quia sicut opero circa obiectũ secundũ non esse alia. realiter potest quocũqz hoc est realiter uel insistenter ab opatione circa obiectũ primũ. ita nec ꝓductio circa istud a ꝓductõe circa illud ergo nõ pot esse alter' sic uel sic realiter ꝓducti. g̃ solus pat dicit verbũ creature sic ⁊ verbũ essentie sue. cõfirmat. quia sicut hoc pncipiũ opatiuũ hz vnã operationẽ adequatã sibi. nõ tamẽ intẽsiue sz extẽsiue. hoc est circa omia que virtualiter sunt in ipsa. ita inquantũ est ꝓductiuum habet vnã ꝓductionẽ adequatam ꝓtroqz mõ. quia neutrz repugnat vni ꝓducto. cõfirmat etiã qz notitia siue opatio siue ut ꝓducta nõ pot esse nisi eiusdẽ termini pmi alioqz nõ nisi ut secũdariorum. g̃ nulla pt esse ꝓducta q̃ sit ĩmediata alicuius subiecti pmi ut termini. silr ꝓcedẽdo. b. nõ pit. c. qz ꝓductio obiecti secũdi in esse cognito nõ est ĩmin' realis sicut nec termin' accipit esse reale. g̃ ẽ ꝓductio diminuta sicut ꝓductũ est ens diminutũ talis ꝓductio pot esse q̃ nõ ẽ ꝓductio. sed. a. ꝓductio hui' ẽ cognitio. g̃ pot in se p cognitionẽ in q̃ est vtualiter obiectũ fm qõ ꝓducit in se obm̃ illud duz actu cognoscit ⁊ cõicans cognitionẽ cõicat se ut quasi ꝓducentẽ idẽ obm̃. qz posterius est psona cui cõicat. g̃ trinitas q̃si ꝓducit obm̃. ⁊ ita ꝓducit i esse cognito qz in illo produci est q̃si produci. lz solus pr̃ realiter producat in filio ex vi gnationis ⁊ pr̃ ⁊ filius in spm̃ scm̃ ꝛcomitanẽ cognitioni hui' obiecti q̃ cognitio in oibus q̃si cõcomitata est ꝓductio. ⁊ ita ꝓductio diminuta. Aliter plani' cognitio nez esse obiecti secũdi ẽ ipm̃ ꝓducẽ ineẽ cognito sicut ipam esse obi pmi ẽ eẽ ei' q̃si producẽtis cognitionẽ. qz pmũ obm̃ q̃si p supponit ⁊ 2m̃ q̃si producit ⁊ hoc i actu. qz cognitio ẽ eius. g̃ realiter cõicãs cognitionẽ ut obiecti secũdarij realiter cõicat illã ut producentẽ obm̃ secundariũ productõe que ibi pot esse que nõ est diminuta siue trinitas producat obm̃ ineẽ cognito non parit dis. qz idea est obm̃ secundariũ siue ꝓductũ sic uel sic. uel nõ productũ sed quasi. Et si aliqs dicat idẽ am sic referri realiter ad scire dei. quia idea sic nihil est pari rõne. nec ecõuerso scire habet aliquã relationẽ rõnis ad obiectum 2m̃. qz oio nihil. qz sicut nec fundat ita nec terminat aliquã relationem. Nõ parit. c. quia vndecũqz ꝓducit uel quasi ꝓducit obm̃ 2m̃ psona diuina pfectum esse hz cõparãdo intellectũ ⁊ volũtatem ad obm̃ primũ. tũ cõcedo q̃ vbũ quasi ex ꝓductione secũdaria ẽ notitia creature ꝓducta realiter sicut pr̃ quasi secũdario est notitia eius ꝓducta. ⁊ ita necessario filius sicut pr̃ est notitia eius sed ista relatio nec cũ in gnatione cõstituit patrẽ nec cũ gnatione filiũ vel pot dici de cõplacẽtia inquantuz illõ oñsum ostendit hr̃e bonitatẽ participatam a pmo. vel alii sicut psona pr̃is necessario hz opationem volũtatis q̃ opatio est alicuius obiecti' necessario alicui' cõtingenter ita producit quasi opatõez subsistentez que necio ꝓducta est alicui alicuius cõtingẽter ⁊ sicut nõ sequit volitio creature est eadẽ psone patris. igit pr̃ necessario hz volitionẽ creature sed tm̃mõ sequit. g̃ hz volitionẽ necio que ẽ creatur. ita nõ sequit pr̃ necio spirat volitionem creature in sensu cõi. licet necessario spiret volitionẽ que ẽ creature 2m̃ probatũ est de frui. dis. i. ⁊c. tam fm rem q̃ fm rõnem. Nõ videt q̃ volũtatem esse rectã sit coassumendũ cũ hoc qõ est ipam esse infinitã quasi aliud ex equo. quia tũc volũtas infinita nõ esset sufficiens quo cõicandi nãm etiã habẽs obm̃ pñs. sed volũtas infinita recta. Itẽ si volibilitas illa sit ꝛformitas ad rõnez rectã. g̃ relatio uel rõ erit principiũ productionis spũs sci. saltẽ ut volũtas recta sicut recta est rõ volẽdi. Itẽ sic voluntas infinita oio nihil addendo ibi de obõ p̃sente necio est in actu volendi ita q̃ ad nullũ actũ volẽdi est in põ ꝛdictionis. qz tũc cõpossibilis ⁊ ipa pro obõ adeq̃to hz infinitũ volibile. g̃ necio actu vult illud ⁊ ita de productõe ultra sicut ō necessaria opatõne. 2° probat ex rõne potentie q̃ pot hr̃e obm̃ adequãs capacitatem eius. igit ut infinitũ ⁊ nõ ut cõtentũ sub illo obõ. quia tunc ab aliq̃ finito dependeret in opando ⁊ ita vilesceret. 3° probat ex rõne actus. qz volitio infinita nõ depẽdet a finito. g̃ finitũ nõ est pmuz obm̃ eius quecũqz volitio ibi possibilis est infinita. Restat tertiũ dubiũ ubi dr̃ q̃ nã agit p impssionẽ sicut intellectus

Universidad de Deusto
Biblioteca

voluntas aūt nō. Cōtra.hoc falsum ē ⁊ improbatū.di.2.⁊.5. Itē nō ad ꝓpo situm.quia querit de distinctōe ꝑncipij actiui in mō agēdi siue eliciēdi actionez siue in aliquid agat siue nō. Alia rñsio verbuz est formaliter noie memorie vo lūtas eliciēs dat obiecto ꝑmū donū.qz amorē ⁊ in hoc se nec ex ista rōne est do num vñ nec aliud simile obiecto pñtato ideo amor non gignit nec ē imago.s.ita sicut filius hoc quidē bñ verū est ō ima gine sed nō saluat quō hec principia eli cere pñt diuersimode q̄uis ponat aliq̄ distinctio in terminis cōparatis ad ꝑnci pia in assimilari tñ. Tertia via q̄ est ne cessitas ut actus tēdit in obm̄.non tñ ut elicet a potētia uel alit si ut in actu quasi iam ut elicito firmat.nō tñ ut quasi ꝑor actu elicit illū. Cōtra ista arguit.g̅ ex p te ꝑncipij ut quasi ꝑcedit actū est necessi tas ad eliciendū.nec volūtas repugnat nēcio.qz volūtas ꝓfecta pōt hr̄e ꝓditio nem ꝓfecti ꝑncipij. Itē ecōuerso nēcitas nō tollit libertatē ꝓpter nūc dictū. Itez necessario agere est ꝓditio modi opaū di.g̅ nō repugnat alteri diuidēti principij actiuū.sicut nec modus ille cuius est modus ponēdi sicut duplex principiuz. nec est alia rō distinctionis nisi hec.hec ita duplex necessitas cōueniens.qz hec ⁊ hec.g̅ nō omis necessitas ē nālis stricte accipiendo naturale quō volūtas ē na tura. Alia difficultas.

12.di.prime qōnis.

Ad hoc q̄ sequeret.quia adiectiuū ē in adiacentia essentiali ad suppositū quod terminat eius dependentiaz.⁊ ideo non pōt plurificari nisi subsistit uel substat eius dependētia plurificet.hic aūt in ꝓ posito suppositū qō subsistit dependen tiam adiectiui nō pōt plurificari.⁊ ideo adiectiua sibi adiacentia nō possūt plu rificari nisi ꝓpositio sit falsa.⁊ de hīs in tertio li°.ubi queret vtrū si plures na ture assumerent a verbo esset vnus uel plures homines.Secūdo quero utrum pater ⁊ filius ⁊c.

Circa dis. qō cancellarij.

Circa distinctio

16.querit utrū cōueniat spiritui sancto missio visibilis.vide tur q̄ nō.Aug°.4°.de trini.ca°.9°.⁊ po nitur in.lra. Fateamur filiū minorem sa ctum ⁊ intantū minorē inquantū factū ⁊ intantū factū inquantū missū.igit filius est hic qui est sic missus visibiliter.quia de illo ibi loquit q̄ sic est minor.igitur si spūs sanctus sic mitteret a patre ⁊ filio esset minor patre ⁊ filio:qō nō cōcedit.

Itē si spūs sanctus mitteret visibiliter aut cōcurrit cū ea missione reuelatio in terior aut nō.si nō.frustra fieret missio exterior i aliquo visibili signo.quia tūc ad nihil esset utilis. Si aūt cōcurrat re uelatio interior.tūc frustra fieret missio uel apparitio exterior visibilis.quia tale signū sensibile exterius distraheret a re uelatione interiori cum occupatio circa exteriora distrahit intellectū ab interio ri cōsideratione. Cōtra est magister in littera ⁊ allegat Aug.⁊ Jobem.14°.ca°. Cū venerit ille paraclitus veritatis. Et iterum ibidem.si enim abiero mittā vo bis cū ubi loquit de missione tēporali. Respondeo cū ꝑsonā mitti sit eam ma nifestari ꝓcedere.ut patet alibi qōne p cedente ⁊ missio passiua visibilis est cuz signo sensibili cognosci ꝑsonā ꝓcedere. qō quidem signū oportet esse cōueniens ad manifestandum suam processionē.g̅ cum spūs scūs pōt manifestari ꝓcedere signo sensibili cōueniente sue ꝓcessioni sequitur q̄ spūs spūs poterit visibiliter mitti. De missione vero sensibili filij que fuit per incarnationē dicet in tertio libro. Ad primā rationē dicendum q̄ nō est simile.quia spūs scūs non vnit si bi naturā signi sensibilis quo ipsius pro cessio manifestet.⁊ ideo non oportet q̄ illa que cōueniunt nature talis signi q̄ cōueniant spiritui sancto.sed filius vni uit sibi naturam humanā in vna perso na.⁊ ideo que dicunt de ista natura ve re dicunt de diuino supposito substanti ficante illam ꝑsonam.vnde filius potest dici minor patre ratione nature assum pte.non sic autem spiritus sanctus.quia non habz in tali natura esse speciali mo do nisi sicut in signo. Et concedo q̄ fru stra esset reuelatio exterior nisi cōcurre ret illustratio interior ⁊ reuelatio talis. quia illa apparitio exterior non est nisi quoddam signū simile representans ta le significatū in institutōne humana ad placitum ⁊ non ex natura que eque pos set quantum est ex se aliud significare si cut illud si placeret instituenti.⁊ si non esset reuelatio interior nō cognosceret p talem apparitionē exteriorem.nō enim potest signum sensibile ex institutōne co gnosci qō significet ex ratione repre sentantis uel representatim nisi cognoscat representatum per rep̄sentatiuū. Ad probationem dico q̄ licet intellectus di strahatur ab intelligendo quādo occu patur sensus circa sua sensibilia alia a suo intelligibili q̄ tunc paruz intelligit. quia sic potētie se inuicem impediūt nec mutuo se iuuant.in actibus tamē quan do sensus occupant circa singulare sensi bile cuius vniuersale per speciē intelligi tur ut videlicet quādo sensus sentit illō obiectū qō fantasiat ⁊ intellectus intelli gens nō distrahit tunc intellectus maxi me confortat.quia tūc potētie circa idē obiectū sibi administrant eius p̄sentiaz ut a qualibet scōm eius ꝓportionē ap prehendat.hoc patet in exēplo qñ volu mus colere xp̄m ⁊ passionē eius cōpati facilius eā cōtēplamur si imaginē cruci fixi frequētius intuemur ⁊ ex tali intui tione talis spēs ⁊ fantasia generat.⁊ hoc totū est mō ꝓpter ordinē nālem poten tiarum p̄marū in agēdo.ꝓpbe nō erāt distracti per sensibilia ut eos sensibilia multū iuuarent ad ꝓphetiā.qz nō erāt eis cōuenientia.nam talia parū faciunt ad reuelationē que ē de his que nec ocu lus vidit nec auris audiuit ⁊c.que omi bus enarrare non licet scōm aplm circa aliqō sensibile eis p̄sens in imaginatiōe quia ut cōiter omnes ꝓphete erāt mul tum imaginarij.patet p Aug.12.super Geñ.⁊c. Quare ⁊c.

17.dis. 2ª.q.cancellarij.

Apposito cha

ritatem posse argumētari.quia fm Aug.6°.de trini.c.7°.In his q̄ nō mole magna sunt hoc est maius esse qō melius esse q̄rit de mō augmētationis. Et p̄mo utrū in augmētatiōe charitatis charitas p̄existens corrūpat cū noua in ducit. Dz sic.quia si nō corrūperet:tunc forma charitatis mutaret ō minori ad maius.hoc ē falsum.qz forma simplex subiectū transmutatōis esse nō potest.

Cōtra.p̄mo de gñatione oportet au ctum manere.g̅ ⁊ charitatē p̄exñtem au ctam p nouū gradū charitatis sequentū oportet manere ⁊ nō corrūpi.

Hic dicitur q̄ in omni in tēsione cuius cunq̄ forme de uouo aduenientis gradus forme p̄cedens corrūpitur in aduentu al terius gradus sequētis.quia termini mo tus sunt incōpossibiles.gradus iste pre existens ⁊ ille de nouo aduenien in illa augmentationis mutatione forme sunt termini illius mutationis.ergo nō sunt simul.igit vna corrumpit in aduentu al terius.ergo ⁊c. Huic opinioni addo duas cōfirmationes:prima sit ista. Eo dem modo se habēt maius ⁊ minus in eadem specie quō se habent ꝓportiona biliter maius ⁊ minus in diuersis specie bus.sed in diuersis specieb° quāto vna species est pfectior alia tanto perfectius cōtinet eā ⁊ modo simplicior ita q̄ secū da spēs cōtenta ab ea non facit additio nem ad ipsam.igitur cū simplicitas sit

Universidad de Deusto
Biblioteca

perfectio in omnib' formis. videt etiam q' in eadē spē forma simplicior sit pfecti or nō hīs graduz uel formā pexistē sibi additā. Itē cōsimili mō se hnt maius ⁊ minus in formis accntalibus quō se habent in formis sbalibus si in sba eēt maius ⁊ minus. Sz fm omēs ponētes maius ⁊ minus in forma sbali sba pfectior ⁊ in eadē spē est simplicior illa nō faciēs additionē cū min' pfecta. sed ptinēs aliā mō simplici ut ponit de aia xpi q' nō fuit cōpositior ania petri sed simplicior. ⁊ tamē pfectior in essentia aie. igit eodem mō de forma accidētali. Cōtra istam opi. arguit sic supposito q' possibile sit deū augere charitatē in illo instāti quo elicit actus meritorius ponat. igit in esse q' tūc augeat. quero tūc a qua charitate elicit actus iste meritorius. quia necessario ab aliqua charitate elicit ut pz' ostēsum est nō a charitate infusa de nouo q̄ augebat charitatē in illo instāti in quo fuit sub actu. quia est pmiū talis actus. ⁊ sequit aliquo ordine actū illū meritorium nec elicit a charitate pexīte. qz fm te illa corrūpit. nā in infusione posteriōris charitatis corrūpit prior. igit in illo instanti in q̄ charitas augeat est act' meritorius. ⁊ tū a nulla charitate qō est impossibile. Dices q' deus non auget charitatem in illo instanti quo elicit actū meritoriū. sed actus charitatis trāsit ⁊ stat in acceptatōe dūina tanq̄ qōdaz remunerabile. ⁊ tūc deus acceptādo actū meritorium dat post augmentationē charitati pexistēti ut qōdam pmiū actus ⁊ nō dat simul in eodē instāti premiū cuz merito. sicut nō dedit angelis bonis in p mo instāti nāe posteriori. Contra. licet istud posset dici in ꝓposito de virtutib' infusis. nō tamē pōt dici in augmētatione virtutū nāliuz moraliū ⁊ intellectualiuz ⁊ maxime moraliū. Nā virtus moralis auget p actus morales sicut generat ex eis 2°. ethi. actus igit qui augmētat ⁊ auget virtutē moralē nō auget nisi qn ē qn igit auget quero utrū est ab aliq̄ virtute uel nō. si sic a qua virtute nō pcedē te. qz illa corrūpit nec a gradu quē nunc facit. quia ille est posterior sicut effectus sua cā. igit qn auget virtutē nō est ab aliqua virtute. sed hoc est impossibile qn tūc non esset vtuosus ⁊ tū generaret virtutem qō est cōtra pbm 2° ethi. ⁊ cōtra omnē intellectū. qz ex similibus actibus siles actus gnant. Eodē mō posset argui de actu intelligibili dū est actus speculandi augmētat habitus intellectualis uel speculatiu'. qz qn nō est nihil facit. sed ille actus nō est ab habitu pcedente. quia tūc nō est talis habitus sed corrumpit in illo instāti in quo est augmētatus nec a gradu sequēti. qz ille sequit. igitur nō pōt dici q' talis aliquo mō augeat. quia nullus est terminus aliūde p quē fiat augmētatio. Itē volūtas pōt remittere actū intelligēdi. qz pōt oio p suum velle actū eius corrūpe auertēdo ipm a cōsideratione omis obiecti secūdarij ne ipm deciminare ꝓsideret. sed omnē actū voluntatis nāliter pcedit act' intellectus In illo igit instāti in q̄ volūtas remittit actū intellectus p actū suū impatū opz intellectū esse in actu suo nō in actu intēso pexīte. qz ille actus. nō manet intensus qn volūtas sic eū remittit p positū nec i actu remisso. qz ille nāliē sedet actuz volūtatis. igit si actus remissus non sit aliqd realitatis act' intēsi. sequit q' i illo instanti in quo volūtas ē in actu suo respectu alicuius obiecti q' respectu illius obiecti nō sit nāliter pz' intellect' i actu ⁊ tūc volūtas vult incognitū qō est impossibile. 2° arguit sic. supposito q' actus secūdus uel tertius possit intendere hitū licz nō sit pfectior nec intēsior pmo actu tūc arguo. si actus posterior intendit habitū. ⁊ tū nō est necessario intēsior nec pfectior actu q̄cunqz pcedēte. nō igit gnat nouū indiuiduū charitatis pfectius qō est ꝯ te. pbatio ꝓntie. quia actus gnans hitū nō pōt ipm gnare nisi fm ꝓportōz sue virtutis. si igit iste actus qui est imperfectior pmo actu gnat indiuiduū charitatis ⁊ pfectius h. vel erit in vtute actuū pcedentiū ⁊ tūc manēt ⁊ nō corrūpunt. sicut ponit opi. uel virtute ꝓpria ⁊ tūc effectus erit pfectior sua cā totali in virtute qō est falsū. 3° sic. calidū corrūpēs frigidū prius remittit frigiduz. cū enim sint duo motus simul intēsio ⁊ augmētatio in caloze ⁊ remissio in frigiditate motus. s. intēsionis calozis ⁊ remissiōis frigiditatis. igit fm hanc opi. generatur nouū indiuiduū frigidi. Quero tūc terminū a quo istius mot' ad frigiditatem nō pōt dici q' frigiditas maior pcedens quia illa frigiditas corrūpit nec sequens gradus frigiditatis remissior. quia tunc effectus excederet suaz cām in entitate ⁊ pfectione qō nō est intelligibile fm Augu. sup Gen. ⁊. 83. q. q. 2. Itē oē qō mouetur dū mouet partim est in termino a q̄ ⁊ partim in termino ad quē. 6°. phi. si igit calidū agat in frigidū in toto motu frigiō hz aliqd ō termino ad quē. s. de calido. si igit in toto motu nō remittat frigidū anteq̄ corrūpat. sequit q' ꝯrium in summo ⁊ nō remissiuz sit cū aliq̄ gradu sui ꝯrij. ⁊ cū nō habeant iste forme latitudinē. sequit q' cōtraria in sūmo pnt eē simul vera. remittit igit frigidū. igit fm hanc opinionē gnatur aliqd suppositū frigiditatis. sz illud nō generat ex frigido pcedente. quia illud corruptū est. igit generat ex calido. ⁊ ita caliō generaret frigidum qō est impossibile. Itē quarto sic. si semp corrūpit forma pcedens. sed q' nō possit esse mot' fm gradus forme q̄litatis. qz statim qn recedit a termio a quo gnat alia forma. igit tm erit motus in qualitate fm gradus mobilis. sed hoc esset falsū. qz tūc esset motus ꝓtinu' cui' tū partes nō copularent ad aliquē imū cōem. quia mutatio copulās. quero in quo est aut est in aliq̄ diuisibili aut in aliquo indiuisibili. nō in parte diuisibili quia nulla pars tota simul alterat. sz pe ante partē fm istā opi. igit esset ista mutatio in indiuisibili ⁊ ita punctus fieret calidus. Itē sequit etiā q' omne calefactibile dum calefit infinitis calozib' calefiat. quia si fiat motus pcise fm gradus mobilis successiue cū infinite partes sint in mobili ut in calefactibili saltē in potētia. ⁊ nulla pars mobilis in eodē gradu calozis calefieret cū alia. sed alio caloze ⁊ in alio gradu sequit q' totū fiet calidū infinitis gradibus calozis qō est impossibile. Preterea rō nō valet. quia tunc nō ꝓcluderet vniuersaliter de oi augmēto ⁊ ita in augmēto corporali terminus pcedens ⁊ gradus augmētans essent incōpossibiles qō est destruere augmētuz. Rndetur fm istā viā cōcedendo ꝓclusionem. q' ita ē nouū indiuiduū quātitati mobilis qn aliqd fit maius. sicut qn aliqd fit intensius fm virtutē sit nouuz indiuiduū intensionis. Sed cōtra h videtur sequi duo incōueniētia. primuz q' si rarefiant spēs vini in sacramēto altaris erit quātitas eius maior fm molē q̄ pus quia talē rarefactionē cōcomitat maior quātitas que fuit vini. post rarefactōnē aūt nō manet ibi sed corrūpit fm istam opinionē. igit nō manet ibi sanguis post rarefactionē spēi vini. quia nō tenet cōiter q' sanguis ibi manet nisi q̄diu manent accidētia ⁊ spēs accidentiū que affecerūt vinū cōuersum in sanguinē. Aliud incōueniens sequit. quia tūc videret q' talis rarefactio nō posset esse virtute agētis nālis. uel q' agens nāle ageret de nihilo. nulla mā uel sba psupposita qō videt impossibile. ꝓntia pz. qz ibi nō psupponit in tali rarefactōe mā sbalis. qz sba nō est ibi alterabilis nec psupponit etiam p te eadē quantitas numero manens ante rarefactionē. ⁊ tamē agēs nāle pōt istas spēs sic rarefacere ⁊ cōdensare. ⁊ ita agens nāle pōt agere nihil psupponendo sue actioni. Rndet ad ista incōueniētia. Ad primū q' q̄diu manēt accidentia sillia que affecerūt vinū manet

Universidad de Deusto Biblioteca

sanguis. licet aūt nō maneat eadem. ma
nent tamen similia post rarefactionem.

Ad aliud cōcedit q virtus naturalis
pōt agere nullo manente cōmuni sb ter
minis. nō tamē creare quia ꝗ posterius
naturali ordine scōm prius. igit non est
in creatione. Cōtra istas rōnes arguit
q cū quantitas illa noua numero differ
rat a pēristēte ⁊ nō alio modo differat
quantitas aque a quātitate vini nisi nu
mero tm̄. quia nō specie. patet. sequit q
ppter talē pmanentiā accidentiū eorun
dem spē nō numero. nō plus maneat sa
guis sub quātitate illa noua q maneret
sub quātitate aque si ibi precise esset cū
ista quantitas noua non magis inclinet
ad afficiendū vinū cuius quantitas fuit
prior q ad afficiendū aquā. Contra se
cundā rnsionem quero quō vnū istorū
sequit ad alterū aut sine actione agētis.
⁊ hoc est manifestū incōueniens. qr tūc
agens nāle frustra ageret. qr sine eo illō
pfns esset. igit nō sequit nisi p actōnē agē
tis nālis. sed tale agens nō pōt ponere ef
fectum in esse sine māli. igit p distinctaz
cōstitutionē in esse nō ꝓhibet creatio vl
actio talis qualis repugnat agenti nāli.

Preterea fm hoc posset dici q agens
nāle effectiue inducit animā intellectiuā
quia ipsa nāli ordine ꝓsequit ad organi
zationem corporis. pfns habet cōiter ꝓ
incōuenienti. cōcedo' ergo cōclusionem
istarū rōnum. ⁊ q illa realitas positiua
que est in charitate minore manet eadē
in charitate realiter maiore nec corrūpi
tur nisi quantū ad esse qō habuit prius
per se ⁊ manet in alio ut pars i toto. ex'm
de materia per se uel forma p se que nō
corrūpunt ut sūt in toto. sed manēt pfec
tius in toto q qn̄ habuerūt esse per se.
hoc pz in quantitate molis qn̄ augmen
tatur. Ad rōnem illius opinionis di
co q termini motus p se cuiusmodi pri
uatio ⁊ forma sūt incōpossibiles. sed for
ma remissa ⁊ ipsa augmētata non sunt
per se huius termini motus. quia forma
remissa nō est priuatio. nō tamē oportz
q forma que p accidēs cōcomitat termi
num a quo p se corrūpat. Ad primaz
pfirmationē dico q est oppositaz. quia
ordo spērum est fm spēs ⁊ qdditates. ⁊
ideo vna nō cōtinet essentiā ⁊ qdditatē
alterius. sed ordo fm gradus eiusdē forme
est fm partes māles que pnt esse simlē
⁊ forma quāto est sub talibus pluribus
gradibus forme tanto est intensior ⁊ pfec
tior. opposito igit modo est hic ⁊ ibi.

Ad aliā confirmationē dico q ē ad
oppositum. quia phs eo mō quo ꝓcedit
maius ⁊ minus in accntibus negat in sb
stantijs maius ⁊ minus. hic aūt. s. in sb
stātia nō negat fm partes molis. imo sic
concedit ibi. igit isto mō negat maius ⁊
minus in accidētibus. s. fm ptes molis.
negat aūt in sbstantijs mai' ⁊ min' fm
gradus forme. igit isto mō cōcedit in ac
cidentibus. vnde quia ponit formā sub
stātialē in se indiuisibilē. ideo nullū gra
dum forme ponit cū alio opposito mō
in accidentib'. qr forma accidētalis ē di
uisibilis fm gradus. ideo quilibz grad'
ꝓpatit aliū ⁊ pficit eo. Ad rationez
pncipalem dico q forma nō est subiectū
mutationis sed se habet respectu diuer
sorum graduū eius sicut spēs ad duo in
diuidua que de nouo hnt esse speciei. qr
cū multiplicant indiuiduo de nouo spe
cies mō esse incipit in vno indiuiduo ⁊
mō in alio. vnde nō ē forme motus fm
istos gradus. quia sunt accntia supaddi
ta nature forme. sed sunt modi intrinse
ci diuidētes certū gradū quātitatis vir
tualis illius forme ⁊c.

13ª. dis.

Negationē duplicis cōicabilitatis. Itē
arguo sic si psona dicit formaliter incōi
cabilitatem. g formaliter dicit negatōez
sed negatio est secūda intentio cū sit ens
rōnis. g persona dicit rem secūde inten
tionis qō est ꝓpositū. Rndeo. persona
nō tm̄ dicit incōicabilitatē sed dat intel
ligere naturā intellectualē in qua ē licus
indiuiduū. s. naturā in cōmuni. dubito
tū si dicat exntiam formaliter cū duipli
ci incōicabilitate aut. dicat tm̄ formaliter
incōicabilitatē ⁊ existentiā in cōcreto tā
q modū hndi naturā: ut sit sensus. per
sona est incōicabilis habens exntiam in
natura intellectuali. ⁊ posito q sic esset
adhuc dico q psona nō dicit intentionē
secundā. quia secūda intētio solū cātur
per intellectū negociantē circa obiectū.
quicqd igit mouet intellectuz ad intelle
ctionē ante negociationē nō est intentio
secūda. sed res mouēs intellectū mouet
ad negationē sui obiecti ante negociatō
nem intellectus. quia negatio talis cōse
quit rem ex natura rei ante negationem
⁊ hoc ideo est. quia vnū oppositorz mo
uet ad noritiā sui oppositi ante negatio
nem intellectus. ꝓpter qō dicit phs q ea
dem est sciētia oppositorz. ideo q̄uis po
natur psonā tantū dicere formaliter ne
gationē. nō tamē intentionē secundā. qr
negatio que ꝓsequit ex natura rei nō est
secūda intentio ⁊ pcipue negatio in gne
cuius ē incōicabilitas. qn̄ igit dicit q ne
gatio est ens rōnis. dico q est negatiua
entitas ex natura rei. sicut enim sortes ē
homo ex natura rei: ita est nō asinus ex
natura rei. sunt aūt negationes in intel
lectu entitatis. quia pma motio intelle
ctus nō ante affirmationē sed negatōem
est ad apprehensionē negationis. sic igr
teneo q psona nō sit nomē secūde inten
tionis sed prime. ⁊ q formaliter significet
duplicē negationē cōicabilitatis ⁊ q im
portz naturā intellectualē. ⁊ forte forma
liter etiā importat exntiam psone. ⁊ tūc
nō tm̄ negationē cōicabilitatis importat.
sed etiā positiuū aliqd. vel forte non di
cit formaliter exntiam. ⁊ tūc de formali
significato est tm̄ duplex negatio dans
intelligere duplex positiuū. s. naturaz ⁊
modū habēdi naturā. ⁊ per hoc q̄cūqz
via data. patet ad argumēta q si psona
dicat existentiā in abstracto ⁊ modū ha
bendi naturā in cōcreto est formaliter po
sitiuum. ⁊ tūc persona est formaliter exi
stentia incōmunicabilis habens naturā
intellectualē. si aūt tm̄ formaliter impor
tat negatōnē. tūc cōnotat existentē in na
tura intellectuali. ⁊ sic stat ꝓ illo qō ē in
cōmunicabile. ⁊ sic adorat ⁊ est termin'
ꝓductionis. Ad aliud argumentū patz
dis. 25. alibi. Et si hoc sit verum tunc
videtur ⁊c. 24. dis.

Jrca illud quarti metha
phi. 13°. ⁊. ca°. de vno. qō cōsti
tuit numerz ⁊c. adde vnū apō
intellectū vnitate ordinis potest habere
rōnem mensure scōm rationē. numerus
est tale vnū p dt^am certā vnitatis vltime
a prima igit numerus est mensura scōm
rationē. sic forte diceret aliquis de tēpor
Cōtra. mensuratū scōm quid sui mē
suratur si scōm quidditatē. ergo ipm in
se est quid distinctū. Tenēdo cōmunem
viam. dico q de rōne numeri sunt tria.
primū est q vnitates que sūt partes nu
meri sunt vnius rōnis ⁊ nō tm̄ ꝓceptus
vnus sed singularia ei' hinc ⁊ inde sunt
vnius rōnis. fm q vna sint distincta ita
q sic vnū non includat sic vnū. ideo vni
tas nāe nō facit numerū cū vnitate sup
positi nec cū vnitate formalitatis. qr nā
in vno includit ⁊ aliud includit. 3° req
ritur q in utraqz vnitate uel utroqz nu
mero sit porētialitas ptis ad totū ꝓpter
pmū deus nō ꝓnumerat creature. qr illa
vnitas singularis q̄ est in deo exns non
est eiusdē rōnis cū alia. quia tunc cōtra
heretur per infinitū ⁊ ita deus esset com
positus ꝓpter secundū. albū ⁊ dulce nō
sunt duo. tamen dulcedo ⁊ albedo sunt
duo segregata. quia terminus numeral'
adiectiuus determinat substantiuū: ibi
est substantiuuz in pmo etenim notātur
ē due vnitates. in scōo ē forma ⁊ forma
propter idem albeitas ⁊ colo
reitas sunt duo. nō tamē albedo ⁊ color
quia sic vnū includit sic vnū. sicut albū
etiam includit utraqz naturam.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Preterea. posset etiam istorꝫ assignari causa per primũ. quia. s. vnitas suppositi nature ⁊ formalitatis nõ sunt vnitates vnius rõnis. ideo nã cõnumerat alij ꝓpter tertiũ nec intra nec extra aliq̃d in trinsecũ deo est cõnumerabile. quia nec potẽtiale. tamẽ extendendo numerũ ad distinctionẽ entium cõcedit numerus in diuinis. ⁊ hec duo. s. entitas ⁊ distinctio numeratorũ requirit ad numerũ sed nõ sufficit. ideo ibi ꝓpter ista sola ponit numerus impfecte ponit tres psone. correllariũ ternarius lapidũ est p se vnũ fm opinionẽ cõmunẽ ita ꝙ nõ tm̃ est h̃ hic hic trinitas psonarũ. est tm̃ hic hic hic nec magis minus. alio modo dicit si numerus ponit in intellectu. quia tũc contradicũt utrobiq̃. 43. ⁊ relatio ifra suũ genus nõ distinguit nisi p illa supra que fundant. ⁊ sic nõ est in ea relatio vlis. qꝫ sup vniuersale fundat exemplũ de similitudine ⁊ albedine. omnis aũt relatio diuina fũdat supra essentiã que nullo mõ pot habere rõnem vniuersalis. quia natura vniuersalis est sola vna que ex rõne quidditatis est natura tm̃. scõm Auicen. 5°. metaphi. nõ cõcernẽdo rõnẽ vniuersalis uel particularis sed nata i se recipere respectus utriusq̃ singularis per esse terminatũ in supposito vniuersalis per hoc ꝙ est nata cadere in ꝓsideratiõe intellectus ut vna fm rõnem tm̃ applicabilis p ꝑdicationẽ pluribus in quibus ẽ multiplicata. essentia aũt de se est singularitas quedã. q̃ q̃ igit relatio predicet vniuoce de paternitate ⁊ filiatione. non tamẽ est vniuersalis. 743. 3. Job. ca°. i. c. 55°. tamẽ duplex dicit dam̃. Auicẽ. 3°. metaphi. Cõtra. Boetius hic est vere vnus in quo nullus est numerus. Item vnus est prius nã q̃ duo. itẽ pars q̃ totum. Itẽ Auicẽ. fm sb̃am aut fm relatõnem. Solutio. vnus duplex synonimus qui cõsequit formã ⁊ principiũ numeri qõ addit sup vnã rõnem mensure. ⁊ iõ eit de gẽe quãtitatis ⁊ cõsequit formam propter materiã sic duplex numerus. 5° metaphi. vel triplex formalis metaphysicus ⁊ sensibilis ꝑmus ẽ ibi ⁊ est ab vno ⁊ seruat vnitatẽ. secũdus nõ est ibi. R°. numerata sup plura diuisa vnde partes in toto nõ numerent nisi in potentia. in deo nulla sunt diuisa ab inuicẽ ꝓpter vnitatẽ essentie. itẽ qõlibet est ibi. q. spẽs nõ aũt sũt plura sb̃ eadẽ spẽ ꝓtẽta. ꝫ sũt nata ꝓtineri in vnitate vni' ꝓtinui oia nata sũt ee vnũ. ⁊ iõ vni' spẽi ⁊ in mã alia ⁊ alia alit nõ ẽ numer' simplr sed cũ determinatõe formarũ in deo nulla sũt diuisa ab inuicẽ ꝓpter vnitatẽ eẽntie p oppositũ in spẽ ĩmãli est numerus formal' Itẽ qõlibet est ibi q̃si spẽs. nõ aũt sũt pla sub eadem spẽ ꝓtẽta. igit tm̃ numer' fm q̃d. s. cũ adiectõe psonarũ ⁊ attributorũ ita ꝙ si vnius spẽi indiuisio ꝓhibet. si diuisio essentie alia diuisio ꝓhibet conuenit cũ numero in aliquo. qꝫ ab vnitate essentie ut a radice orit. i. diuidit. qꝫ hec vnitas nõ diuidit ⁊ quasi spẽ distinguit in hoc ꝓuenit cũ numero formali. ꝫ ille nunq̃ radicat in vna forma singulari. ⁊ est ibi differẽtia p formas absolutas hic nõ. Ad primũ nõ est vnũ numero. quia nõ constituit numerũ. Ad 2ᵐ loquit de numero cũ determinatõne psonarum.

Ad tertiũ multitudo est nobis magis nota ⁊ positione significat sed est vnitatum diuisio. quia ẽ negatio vnionis. iõ nõ simpliciter nisi cũ determinatiõe ecõuerso in deo licet fm modũ nois significet negationẽ. illa negatio non est ibi negans ⁊ ita fm rem vera positio ⁊c.

27. dis.

Truz per rem

naturalem possit cognosci verbum nõ esse essentiale in diuinis. Qõ nõ. tunc trinitas re nãli cognosceretur. Item in creatura verbũ ẽ eque. s. cuiuslibet suppositi in natura. Contra. cognoscit nõ esse veram primã personam esse verbum. alia est prima.

Solutio. ad illud de negatione p3 ꝙ ꝓceptus termini siue verus in se siue nõ ostendit negationẽ de affirmatiua h̃ posset demõstrari. nã ꝓpter effectũ causantem ꝓceptũ cõem pot nõ per impossibile ⁊ qõlibet cõtrariũ solui. Utrũ rõ vbi sit prior respectus sllj in secũda psona. ꝙ sic. quia est magis p se terminus principij ꝓductiui. Cõtra. nõ por notitia. Cõtra. 7°. de trini. c. 4°. opinio veri itelligibilis. Cõtra. natura substãtie dicit pn cipium moderatiuũ. Solutio. filius est subsistens in natura intelligibili genitus virtute nature eiusdẽ respectus existẽtis in. p. hill. g̃ tu curris. ꝓntia bona.

28°. dis.

Per auctoritatẽ Augu. iam pallegatas p opinione ꝑma ꝓprietas incõicabilis cõstituit ingenitũ. hoc. 5°. de tri. ⁊ si filius nõ genitus esset nihil ꝓhiberet eũ. s. patrem dicere ingenitũ. ⁊ si gignat quisq̃ filiũ nõ ex eo ipso est ingenitus. quia geniti hoies gignũt alios post. c. 7°. nec iõ quisq̃ pater. quia genitus nec ingenitus ideo quia pr̃. post alia notio est qua itelligit genitor. alia qua ingenitus. 78°. cũ ingenitus dicit pater nõ q̃d sit: sed q̃d nõ sit oñditur. ca°. 9°. etiã dicit ingenit' nõ ad seipm dicit. sed ꝙ ex genitore non sit oñdit. Rñdeo potẽtia secũda ꝓpinqua nullo' ꝑcedit in re gñationẽ sed tm̃ fm cõceptus absolutos. sicut dis. 27. dcm̃ ẽ fm rõnem. Itẽ de respectu ad pus. Item absolutũ prius g̃ quãto magis hꝫ de re absoluta tanto ꝑus. Itẽ non habere per ꝓductionẽ ꝑcedit quia ꝑtinet ad rõnez psone ꝓpinque siue amotio impedimẽti. Cõfirmat p simile de inspirabili mo essentia prius in aliq̃ mõ cõicato q̃ cõicato ad se si vis essentia fm se nõ est cõicata. Cõtra. ne°. in gñe ꝑmã. quia nec secundã. p°. tum qꝫ est alia notio ⁊ ut sic nõ dicit essentiã tm̃ nec rei positiuã aliã a duabus. alia cõcludit ꝙ nõ notio. R°.

Cõtra. inquantũ notio dicit dignitatem. R°. dignitas psonalis alia oia a se supra. h. extra. Contra. nõ est simile: quia in nõ ꝓstituendo p ordinẽ posterior prior nature notior ad prius. Itẽ negatio incõicabilis ⁊ ꝓpria. quia nec vna sicut nec ens nõ nisi ꝓpter positionẽ. Itẽ psona parit non substãtiata secũda. Itẽ Aug°. in fi. re. fm nõ qõ nõ est: est intellectus. sed ꝙ vnicũ filiũ genuit. De secũdo articulo dicũt aliqui ꝙ cum ingenitum ⁊c. Ribaldus uel nõ mercator. ꝑs. 52. ⁊ in. p. sicut relationes positiue fũdant i essentia ex natura rei sic ⁊ ista negatiua. ex natura enim essentia est ꝙ in aliqua psona sit ratio qua ipsa nõ sit ab alia. ⁊ sic substractũ ipsius relatõnis nõ est nisi essentia diuina. ut sit sensus ingenitus. i. habens diuinam essentiã nõ ab alio. ex se enim habere dignitatẽ ⁊ a nullo priuatiue est libere habere sicut rex regnat. ideo est dignitatis. negatio enim p̃cise ut negatio nõ dignitatẽ iportat nisi ex hoc ꝙ circa talẽ affirmationẽ fundata vnde habere dignitatẽ ab alio simpliciter nõ est dignitatis. sed soluz respectu modi notabilis habẽdi. s. gñationem ⁊ spirationẽ. ibidẽ. 2°. ingenitũ stricte. s. nõ ꝓductũ p gñationẽ nõ dicit dignitatem. sed ingenitũ ut est ne°. ⁊ nõ ut cõuenit spũi sancto sed tm̃ patri sicut dicẽ simpliciter nullo mõ esse ab alio. Ad secũdum ibi in spiratũ nõ dicit dignitatẽ. qꝫ spiratũ dicit ideo non est sexta notio ⁊ exponit ibi ad tertiũ ingenitũ. cõsiderat vno mõ simpliciter ⁊ scõm se. Alio mõ ut ꝓsiderat circa talẽ naturã. primo mõ substractũ nõ est nisi essentia ita ꝙ si eẽt negatio in essentia sine ꝓprietate essz ingenita. secũdo mõ aliq̃d est substractuz negationi ei' tripliciter. uel. s. ut in q̃ fũdatur in ꝑmo uel secũdo ut cuius est notificat respectus substãtie solius formaliter in quo fundat nõ tamẽ ut est sub ꝓprietate patris. Contra. melius diceret ad argumentũ ꝙ dignitatẽ iportat respectus fundamẽti tm̃. nec sequit ꝙ non dicit dignitatez ꝓpriã. quia essentia est

differens ad plures dignitates psonales quas ponit. 15°. de tri. Cōfirmat. quia ubi ad prius est hitudo positiua pus est q̃ ad posterius. igit ⁊ negatiua. ⁊ hoc ē qd dicit q rō pmi pcedit ordine ad posterius ⁊ nunq̃ alicubi absolutū pus est relatiuo ingenitū fm se pt cōpetere supposito absolute si esset. Ad argumēta hui⁹ qōnis ⁊c. sicut pōt accipi in diuinis Itē essentia ut por relatione est nō cōicata ⁊ dans p se esse. igit est ypostasis i generāte. aīs pbat. quia ut por nō est cōicata ⁊ ut sic dat p se eē. 7°. de tri. ca°. 9°. pñtia probat ut nō cōicata non est cōis plurib⁹ suppositis. q̃ in vno tm̄. ⁊ nō est nisi in ingenito. qr genito est cōicata in hoc reddit illud q essentia p se ens hoc uel ꝗ deus generat inquātū hz pncipiū formale ⁊ p se esse ⁊ nō pintelligit aliqd gnationi nisi qd hz pncipiū illud quo nō ab alio ⁊ quasi expectat relationē cōsequentē q̃ cōsurgit termino iā posito.

Cōtra. igit p ingeneratōnē est ppietas positiua in pre sicut in filio. pōt cōcedi q in neutro est ut p se termin⁹ nec pmus nec formalis sed cōcomitās pmū termi nū qui ē filio. qr relatōes mutue pcomitant p se ī minū qui ē vnū extremū. Et pfirmat ista op. p Aug. ⁊c. Prima rō incōicabilitatis. Rndeo. nō pncipiatuz in ente est oio incōicabile. qr omne aliud ab vnico ente est pncipiatū. vñ ē ista ne incōicabilis in ente. dico q ex nā entis. quia illi repugnat istā negationē in ipo cōicari. Cōtra. igit illud positiuū est pus incōicabile non sequit. imo si nō tm̄ vniuocū ens esset pncipiū nec tm̄ vnuz esset nō pncipiatū ista nulla inaiatio ponendo q forma mixti manet eadē que prius nō est instās. qr ⁊ si sic mixto insit inaiatio. nō tm̄ est ppria illi. qr animatio infuit. itaq q entia nō ut cū aliqua ppietate nec ut ī aliq̃ psona est pncipiū gnandi ita ut recipiet aliqō p' quōcūq̃ in re. sed tm̄ sic dicēdo ut actu pncipiat quo pncipiat quo hoc est ut actu fūdat actu fundat. qr dis. 28. q. ult°. Gnatio est omnino primo determinata essentie.

Preterea nulla negatio est ⁊c. Alicuius entis sibi repugnātis. vel sic ubi nā primi nō est eadē cū nā secūdi. ibi negatio pncipiati statim sequit naturā pmi anteqũ intelligat ordo ad secundū. Sed ubi est eadē natura pmi ⁊ secundi negatio pncipiati nō sequit naturā sed aliqd ppriū illi ꝗ nō pt eē fm cōem opinionē nisi relatio. Ad tertiū si esset ita.

Truz essentia

diuina ex se determinet sibi primo generationē actiuā: q non quia tūc in quolibet nō supposito. Itē relationes sunt eque primo in essentia.

Cōtra. si p aliud pma psona nō pstituitur ista solutio determinato ⁊ indeterminato ⁊ determinare cōtinentiam.

Cōtra illimitationē essentia determinat. qr p° ⁊ aptitudinalis. igit actu p aliqd nō p relōnē. qr ipa est añq̃ fūdet nec p aliud infinitū. igit ex se p° oī adequat imediate p° mō fm intentionē sic rō. ex⁹ ꝗ gob. fm extensionē non imediate qcqd se hz ad plura ordinē hñtia respectu ei⁹ aliud habz pmū sic. ⁊ sic ex⁹ sol ex⁹ aia entia. igit imediatissime ad pmā ⁊ per illā ad 2ām de⁹ inquātū pncipū. te. n. m° ꝗ ductū p diuisionē. Itē forma p se ens modus ꝗ ⁊ pgnētia de 3° pnci°. ꝗ triplicit ꝗ modus p' ad argumēta. Ultio hic ⁊c. haberet psonalitatē pme psone.

Ꝗ. 3°. si determinat ex se. qro rōnē cui⁹ pncipij hz cē in determinādo se ad ppetatem pmā nō mae ex dis. 5. nō forme. qr pncipiatio forme exigit puationē p ductōz sic de cā formali ⁊ efficiēte. q̃ entia q̃si pductiue se determiat. ⁊ ita p° psona erit aliq̃ mō pducta. nec pt dici q ppietas ex se determiat. qr ppetas ex se determiat. qr ipossibile ē q̃cūq̃ duo esse oio p°. sed ois multitudo stat ad oio primū illud. ꝗ nō ē nisi entia ut ē pelag⁹ q̃ ipi attribuet rō pncipij actual respectu cuiuscūq̃ secūdi. Si qs vellet dicere q essentia ut ꝗ p se est ⁊ sic p se agit. iuxta pmū argumentū factū dis. 7°. ꝗ Tho. posset dicere q ꝗ entia cōicat q̃si pductiue se psone pme ⁊ in pma cōicat se 2°. ⁊ 2° tertie. ⁊ sic tres pductōes fm triplex pncipiū. s. entia ut entia. ut intellectus ut volūtas. Cōtra. nihil pducit se. igit est distinctio inē psonā pmā ⁊ essentiā.

Cōfirmat rō p auctē magri. di. 5. ppt qd negat entia gignere uel gigni pari rōne negandū est ad ipsa pducē. Itē ꝗ pductio nō ē gnatio. qr pr est ingenit⁹ nec spiratio pz nec sūt alie i diuinis. Itē actō est suppositi. q̃ entia est 4ᵐ suppositū. Pōt dici ad pmū q aliqd pducti bñ pt pducē totū qñ illō aliqd ē pus p se ens ⁊ hñs in vtute reliquū qd pcurrit cum ipo ī pposito. ex⁹ nō ē in creatur ī pductione sbali. qr ibi nō pest nisi mā q nō hz vtualē formā sz bñ ē ex⁹ in pductōe accētali ubicūq̃ subm̄ hz actiue accides ipm subm̄ pducit ppositū illud sicut aq̃ pus calefacta ⁊ postea sibi derelicta producit aquā frigidā. ita diceret ꝗ q essentia p se ens i illo p° signo qñ relatio pullulat pducit se in psona relatiua uel magis ppe cōicat se illi. Ad formā pcedit aīs put se refert pcise idē. ⁊ sic pñs qd ē distinctio ꝗ ē nō ē oimoda idēptitas eēntie ad psonā relatiuā. quia ipsa includit aliqd preter essentiā. Ad secundū hoc pōt dici q pductio est generatio ⁊ pductio verbi dictō sicut si ignis eēt intelligibilis uel intelligēs igneitate gigneret intellectu diceret. Ad tertiā formā per se ens. i. non inherēs ut accēs uel forma ut sbalis uel qdditas suppositi pōt cē agēs nec tm̄ est suppositū. qr nō est incōicabile ⁊ sic videt euadi tertia rō. Sed restāt in solute due auctōs. prima cōfirmans rationem primā est magistri. s. auctoritatem magistri. alia in secunda rōne. quia Augu. dicit patrē esse ingenituz. ppter primā posset dici q in omni pmo signo nō tm̄ est deitas p se ens. sed hic deus ⁊ ille producit se prem. ⁊ tūc euadit ꝗ ista locutio entia pducit. licet ille pducat ī q̃ nihil ē nisi entia sic corrigit dicta via quantū ad sermonē. Ad 2ᵐ posset dici q sancti supponētes ppietatē pmā esse in entia vndecūq̃ pullulauerit pmum suppositū. ⁊ nō loq̃bat nisi de pductōe suppositi a supposito. ideo dixerūt illaz pmā esse improductaz qui nō pducit a supposito. Cōsimilit dixerūt relationes oppositas nō posse esse nisi in distinctis suppositis. qd verū est si utraq̃ sit suppositi. sed nō si vna sit alicuius p se entis singularis ⁊ nō suppositi hui⁹ dei. Et rō est. quia singulare non suppositū pōt se cōicare. ⁊ ita nō distinguit a pducto. qr enim est singulare p se ens. ideo pt agere qr nō suppositū. ió pōt cōicari. suppositū aūt nunq̃ se cōicat. ⁊ ió si pducit suppositū distinctū pducit cui⁹ ipm nihil ē qualiter improbabit hec fantasia tā dis sona dictis sanctorum. Si eni ab illo ⁊c. sit nā sicut requirit ad relatiua q̃uis ī diuinis neget ois pozitas fm nām. ⁊ tm̄ cōcedat pozitas originis cōiter uel pozitas fm nālem intelligentiā. tm̄ oī mō oz aliquā pozitatē dare entie respectu relōnis tū qr fundamētū fm oēs. tū qr formalit infinita relatio nō. tū qr q̃lircūq̃ distinguat. nō sūt ex eq̃ oio. p° nec relo por merito. igit q̃rit vñ entia debet sibi p petatē pmā ⁊ cū nō inueniat aliqd determinans. qr semp est eadē q̃ vñ entia habeat illud nisi pcedat i infinitū standuz est q entia ex se pcise determiat ī se ut ī fūdamēto pmā relōnē falsa ē igr illa ratio in nullū indeterminatū ex se ad aliq̃ determiat ex se ad aliqō illoz sicut bene habet ꝗ infra de duplici modificato ⁊ ō duplici pozitate adeqtōis ⁊ imediatōis. Sz restat dubiū quā circunstantiā pncipij notat ex vel de cum dicit essentia de se determinat sibi propietatē primā. ⁊ si fugias q ibi nō dicit rationem principij alicuius sed excludit cum particeps principium non obstat. quero eniz quo

Universidad de Deusto
Biblioteca

modo essentia determinat ī ratione cu-
ius principij respectu proprietatis. ⁊ di-
cit vna solutio hic q̄ producētis. quia si
ne illa nō est ratio p̄ncipij formalis nec
materialis. ⁊ quia forma actiua est p se
ens per se agit. de qua ꝓpositione queri
dī. ⁊ extra. Et ꝓpter cōgruentiā de ter-
tio principio ꝓductiuo ex qua cōgruen
tia fit vna de secūda qōne de tribus ꝓ-
ductionibus. sed cōzigit q̄ hic deus ꝓ-
ducit patrē. nō aūt essentia ꝓprie loquē
do. sed cōtra istā viā fuūt tres ratōnes ⁊
tres auctoritates videntur omnes euadi
aliqualiter. sed quia male sonat primaz
psonam esse ꝓductā. potest dici q̄ essen
tia determinat ꝓprietatez sibi primā in
ratione p̄ncipij formalis: nō quidem
informantis. sed sicut quidditas dicitur
forma suppositi ⁊ q̄ qdditas nō est cau
sabilis necessario sic formaliter determi
nat aliqō suppositū sicut pagani pone
rent de supposito absoluto. nos aūt de
p̄mo relato. ⁊ ratio est. quia talis quid
ditas seipsa sistit se ⁊ seipsa est alicuius
quidditas. Tunc ad illa pro via alia.

Ad primū dico q̄ omnē formā infor
mantem p̄cedit causa efficiens. ideo pri
mum efficiēs nō sic habet formā sed nō
omnē formā quidditatiuam dantē esse
supposito precedit efficiens uel ꝓducēs.
quia hic nō est causa. ⁊ causa intrinseca
suppositi quis oporteat per agēs si est p
fecta entitas qua seipsa est entis in ipsa.
Qō si obīcit uel essentia informare pro
prietatem uel ecōuerso. responsū est dis.
5. neutrū. sed est perfecta idēptitas q̄
idēptitas non habet principiū efficiēs sed
habet quidditatē in rōne p̄ncipij forma
lis illius cui seipsa p̄mo est eadē. Ad
secundū q̄re responsionē dis. vij. Ad
tertiū ista via bene saluat ꝓgruentiā. qz
essentie ut essentia ⁊ ut p̄or omni ratio
ne potentie est dare esse formaliter. ⁊ sic
determinat se. ut aūt talis ⁊ talis poten
tia eius est principiare. itaq̄z duo princi
pia productiua vnicū nō productiū ex
se solo sed oatiuū esse formaliter primo
supposito. 30. dis.

Trum relatio

noua creature ad deuz necessa
rio coexigat relationē nouam
dei ad creaturam. Qō sic. 15°. de trini. c°
19°. uel. 38°. sicut non pōt esse seruus q̄n
habeat dominū. sic nec dominus quin
habeat seruū. Item correlatiua sunt si
mul natura. Item ibidē. 37°. Si min⁹
pōt nulla mutatōne totiēs dici tale quā
to facilius de illa substātia. Cōtra ar
gumenta huius opinionis. i° 3°. solūmō
scōm respectus distinguunt ista tria deo
⁊ sunt respectus scōm rationē differētes
solūmodo nomine creatiuus creaturus
creans. creatio illa terminans cōuenit ei
ex tēpore. quia creatura preferf ad ipsuz
tamē creans actiue potiuſ est ratio crea
ri passiue q̄ ecōuerso. s. p̄ncipaliter ꝓpu
relationes quas cōsueuerūt esse differen
tie. dicendū ex tēpore non sunt ꝓprie re
lationes sed nomigenes eternarum rela
tionum.

Explicit scriptum super primū sniarum
editum a fratre Joanne duns: ordinis
fratrum minorū doctore subtilissimo:
ac omniū theologorū principe. Per ex
cellentissimū sacre theologie doctorem
magistrū Thomaz penketh anglicū or
dinis heremitarū sancti Augi. in famo
sissimo studio patauino ordinarie legen
tem maxima cū diligētia emendatum.
Impressum Venetijs ope ac impēsa Jo
annis de Colonia. Nicolai Jenson: so
ciorūq̄z eorūdē curā ac diligentiaz adhi
buit i his sūm⁹ in hac arte vir: magister
Joannes de Selgenstat nō mediocriter
obseruandus. Anno salut. 1.4.81. 10.
Nouēbris

d Jfficilimas subtilis doctoris
sententia: quas in primum li
brum theologie idem doctor
edidit: quidam quamplurimis additō
nibus textui interpositis ornare volue
runt. Quidam vero illis reiectis que
remanserant purum textum existima
rūt. Sz ipensa Jobis de colonia agrip
pinensi: clarissimus sacre theologie do
ctor Thomas penchet anglicus casti
gatum dictum opus maxima diligen
tia prestitit. ⁊ postremo cura studioqz
eiusdem: necnon ⁊ preclari eiusdem fa
cultati doctoris magistri bartholomei
bellati feltrensis idem opus q̄ possibi
le fuit secundum communem viam sco
tistarum tam in textu quam in additi
onib⁹ p̄ter eas q̄s alij excipere solēt ad
maiorem intelligentiam prefati docto
ris euigilantissime emendatum fuit. ⁊
ut magis tam textus q̄ additionuz or
do elucescat: distinctiones questionesqz
cum locorum annotationibus quibus
dicte additiones solent ānecti infra po
suerunt

i Ñ prima questione prologi
p̄mi sententiarum: ⁊ in rñsio
ne ad 2ᵐ argumentum princi
pale post illa verba imediate. Pōt sb
ee actioni agentium inferiorum. ponit
Ei ideo nā non deficit in necessarijs in
potentijs superioribus. quia perfectio
nes ad quas ordinantur ex causis natu
ralibus non possunt habere. quia ñ
possunt subesse alicui causalitati agen
tis naturalis. quia vero perfectiones i
feriorum entium tali causalitati subsūt
deficeret natura si non daret vnde pos
sent. Usqz ad rñsionem tertij argumen
ti q̄ incipit. Ad 3ᵐ dico. ⁊ secundū men
tem quorundam non debet poi i textu

i Tem in scōa questione prolo
gi. ⁊ i septima via fidei. Que
est de ecclesie stabilitate stati
post illud verbum. de vtilitate creden
di quasi in fine ponitur. Cum igitur tā
tum auxilium tantum ꝓfectum fructū
q̄z videam⁹ vsqz ad illud verbū dubita⁹
Et quidam putant non esse in textu. ⁊
in eadē auctoritate ibidē allegata solet
poni immediate post illud verbum cir
cumlatrantibus. ⁊ partim ipsius iudi
cio plebis. ptim cōsilioz grauitate. ptī
etiam miraculorum maiestate damnā
tis. nec secundum p̄ores debet eē i textu

p Reterea in prologo circa ma
teriaz de subiecto theologie.
doc. mouit tres qōnes. Et in
responsione ad argumenta secunde qō
nis facta in oppositum. respondeo ad
2ᵐ ibi. Ad 2ᵐ dico q̄ metphy⁹ poit
ista verba. Nobilissimo modo quo
potest construi in aliqua scientia natu
raliter acquisita. Et a quibusdā p⁹
predicta verba ponitur. Quia passio
nes entis conuertibiles cognoscuntur i
summo de aliquo ente. ⁊ passionibus
entis disiunctaz nobilius diuidēs eidē
competere in summo est cognitō nobi
lissima naturaliter possibil de deo. hec
autem est cognitio metha⁹ quia cuius
est considerare passionem in communi
de subiecto in cōi vniuersaliter: eiusdez
ē ꝓgnoscere eādem passionē in summo
de eodē subiecto ꝓticularitet. Et durat
vsqz ad illud. Ad ōmētatorē p̄ phy. A
multis ponitur in textu.

i Ñ rñsione ad vltimam qōnē
prologi que est secunda ō pra
xi. ⁊ in secundo articulo. qui
incipit ex hoc articulo patet secundus
Et immediate post illam lineam. Pra
cticum per se secundo modo ex causa i
trinseca practici in subiecto alicui specu
latiuum ponitur. Confirmatur illa ra
tio. quia aliqua practica magis conue
nit ꝓueniētia essētiali cū aliq̄ specula⁹
q̄ vna speculati⁹ cū alia. sic magis ꝓue
nit speculatiua medicina cum practica
medicina: q̄ musica cum geometria.
Contra diuisio vel distinctio noticiarū
ab obiectis est essentialis. Rūdeo vez

Universidad de Deusto
Biblioteca

est ꝑma distinctio q̃ est ꝓz eẽntialẽ dviaz ẽ eẽntial' ⁊ ab obiecti. ut a cais extrisecis ꝓz ab eisdẽ pōt eẽ aliq̃ distictō posterior ñ eẽntial'. ⁊ durat usq̃z ibi. Circa 3m ar tim. ⁊ poit nō eẽ de textu.

N rñsiōe ad penultimã. q. p logi q̃ ẽ vtrum theologia sit practica p' m lias vias rñsiuas poit vltimã q̃ icipit. Alia opio ꝓz eãdẽ ꝯclusionẽ. ꝓz ponit cũ hoc theologiã eẽ simplr vnũ habitũ inmediate post hoc ponit. Et h' ꝓpter subiectũ et vnũ. qd ẽ deus in quo ꝯueniũt ōnia de quib' in scia determinat. oia enĩ cadũt sub ꝯside ratione hui' scie inquãtũ ꝑticipant ali qd diuinũ. Et iō siue ꝯsideret de his p extensionẽ ad opus siue nō. ꝓz pure speculatiue ꝓpt vnitatẽ formalem subiecti ñ hec scia ẽ vna. Cōtra istã opinionẽ arguo sic. Qñcũq̃z aliqd ꝯmune diuidit ꝑmo p drias oppositas ipossibile ẽ utrãq̃z driam inueniri sub aliquo uno ꝯtento sub ꝯmuni. ꝓz scia i cōi diuidit ꝑmo in practicã ⁊ speculatiuã. q̃ ipossibile ẽ istas drias simul inueniri i aliqua scia vna. Maior ẽ manifesta. quia si cõdrie diuidentes aliquod ꝯmune posset se ꝯpati in aliquo ꝯtẽto sub ꝯmuni. tũc idẽ corp' posse ⁊ eẽ corporeũ ⁊ incorporeũ. ⁊ idẽ ali sensibile ⁊ insẽsibile. ⁊ idẽ homo rōnal' ⁊ irrōnal'. q̃ sunt absurda Minor patz p Auicẽnã p° metaphysi' i ꝑn. ⁊ p ꝯmẽtatorẽ p° ethicorꝯ. ꝯmento p°. ⁊ p gondistlaũ ō diuisione sciarꝯ. Itẽ sequũt ō eodẽ vno ꝗdictoria. vz extẽdi ⁊ ñ extẽdi ⁊ multa alia icōueniẽtia. quare ⁊c. Et ñ opinat a multis eẽ de textu usq̃z ibi. Ad q̃stionẽ igitur rspōdeo.

N rñsiōe ad eãdez. q. i secũdo articulo q̃ sic icipit. Secũd' articul' qui ẽ ō theologia ꝯtigẽtiũ. post illã lincã que icipit. Ad aliã obiectōez dico q' sic volũtas pōt eẽ cã supior respectu praxis. imediate ponit ab aliqui b' vna additio que eisdẽ uidet de textu s. potentie motiue. nec quecunq̃z respectu cuiuscunq̃z. puta non mea respectu potentie motiue angeli. sed quando sũt in eodez. ita si cognitio practica sit causa respectu praxis. Et quidam volunt q' debet immediate subiungi textui precedenti. hoc est in eodem intelligente. ⁊ operante sic i diuersis potest esse. nec oportet q' in alio ⁊c.

Item in prima distinctione ꝑmi sententiarum. q. 4. q̃ incipit. Querit adhuc circa frui de modo eliciendi actũ illum in recitatōe dictorꝯ henrici factis tribus ratōnibus ad ꝓbãdũ primũ articulum henrici imediate. post illam lineam tertie ratōis. Non ẽ aliquis defectus boni nec aliqua ratio mali. igr ⁊c. Non poitur ab aliquibus. ⁊ ab aliquib' ponit vna quarta ratio fundata super auctoritate august. iz. de tri. q̃ sic incipit. I tẽ Augustinus. iz. de tri. c. z. dicit q' quidam mim' dixit se scire ō multis existẽtibus in theatro quodam quid oñes vellent. hoc volens intelligere de btitudine. sed non oẽs illi vellẽt btitudinem si contingenter eam vellent. ergo necessario eam voluerunt. Et debet poni in textu.

Ducrtendum est etiam in eadem distinctione ⁊ in eadem questione quando doctor improbat tertiũ articulum henrici. que improbatio incipit. Contra tertiuz articulum. quando principium eliciciuũ ⁊c. Immediate post illam lineaz. Prime rationis cōtra henricum que est. Potuerit esse equalis charitas añ raptum ⁊ in raptu. Ponitur ab aliquibus vna alia ratio cōtra henricum. s. Preterea diuersa approxiatio passi ad agẽs non causat necessitatem sed tm̃ intensiorem actionem sicut apparet de calor respectu calefactibilium plus ⁊ minus approximatorum. Diuersa autem presentia obiecti cogniti puta visi ⁊ nō visi non videtur eẽ nisi quasi diuersa approximatio eius circa quod enĩz debz eẽ actus voluntatis ad voluntatem. ergo non diuersificat necessitatem ⁊ non necessitatem. sed tm̃ faciet intẽtiorẽ et minus intensum actum. Et ꝓz quosdã non debet esse in textu. quia in ratione immediate posita a doctore que est. Item aut finis mouet statim. post illa ꝓba nisi approximationẽ maiorẽ aut minorem dz sequi. Diuersa aũt approximatio passi ad agens ⁊c. vt patet in textu.

N prima etiam distinctione ⁊ in responsione ad auctoritatem octogitatriũ questiom̃ que auctoritas fuit mota arguẽdo enim ad partẽ illius questiuncule penultime que incipit. 4° q̃ritur vtꝯ bruta fruãt Et rñsio ad illã auctoritatẽ que incipit. Ad auctoritatẽ August. Immediate p' illa verba de fruitioue abusiua siue extẽdendo frui. Multi textus habent ad oẽm actum non referibilem qd aliquo' pōt conuenire appetitui sensitiuo puta negatiue tm̃ non contrarie vt dictum ẽ q: nō inheret obiecto tanq̃ irreferibili. q: hoc ẽ impossibile in ipo nisi ratio bonitatis obi vere l' in acceptatione sit nota potẽtie ꝓz irreferibili a se hoc ẽ ptãte nãli in ipo nō tm̃ rōe bonitatis obi ⁊c. Et a multis sic legitur parisius. Tamẽ apud maiorẽ ptez legẽtiuz sic habet post ꝑdictum verbũ frui. quia appetit' sensitiuus nō refert intelligẽdo negatiue nō ꝗrie. Quia nec iheret obiecto irreferibili tanq̃ irreferibili ꝓz irreferbili a se: h° ẽ rōne ipotẽtie nãlis in ipo nō rōne bonitatis obiecti ⁊c.

Lienduz q' in 2a di. ꝑmi. ser. ⁊ in. 2. q. vbi queritur an deũ eẽ sit p se notũ. In deductiōe propositōis ꝑse note post illã rōez. Itẽ ꝓpt idem non valet illa distinctō qd aliquid ẽ ꝑse notũ sapientib' vl' insipientibus qz hoc totũ ptinet ad cōceptionẽ ẽminorꝯ que supponit ad intellectuz ꝓpositōnis ꝑse note fm multos debet sequi hoc ꝓz sic distinguat Boe. in ebdomadib' cōez cōceptōem. Sed uel nō est idez ꝓpositō ꝑse nota ⁊ cōis ai cōceptio vl' ipe intellligit de concepta non de conceptibili sub rōe terminorum distincte.

Tez in 2a distinctōe ⁊ i rspōsione ad illaz qōnem. vtrum cũ vnitate eẽntie stet pluralitas ꝑsonarꝯ etiam in solutōe ad arm̃ ꝑncipale Immediate post illa uerba. Supr' in tali' fmonib' in qōne de vnitate obiecti fruibilis. Que uerba sunt in illa parua rñsione que incipit. Respondeo ⁊ dico Q: nec veruz est. a. inquantum. a. est ponuntur ab aliquibus alique linee que ñ sunt de tex. s. q' li inquãtũ potest accipi dupliciter aut secundum qd denotat illud quod sequitur accipi secundum ratōez suã formalẽ aut fm q' denotat rationem inherentie predicati ad subiectũ In rsponsione ad tertiũ argumẽtũ ad hoc ẽ exemplum. Sed debet sequi p' ꝑdicta verba. hoc etiã patet in exemplo.

N tertia distinctone ꝑmi sen. q̃stōe de vestigio. In q̃ q̃ritur. vtꝯ in oi creatura sit vestigiũ ẽnitatis statz post duos articulos recitatos de mente beati tho. in principio ubi dicitur. Quantũ ad primũ dicit. Immediate post illa uerba. fm aliquam rōem coez sibi ⁊ alijs. Solet a multis poni in tex. doctoris vna additio que nullo mō ẽ de textu. s. Dicetur q' sic sicut mō sol ẽ vle licet ipossibile sit esse plures soles. ⁊ scientia que est de sole est de ipso sub ratione vlis nō de hoc sole ⁊ ita spēs intelligibilis repꝛesentat vniuersale. non autem hoc licet vniuersale. non posset esse nisi in hoc. Cōtra si respectu alic' in q̃ tũ est hoc vestigiuz ñ est imago hẽt ꝓpoitũ

Universidad de Deusto
Biblioteca

ꝛ hꝰ posito ꝙ ꝑ quãcũq; potentiã ab hꝰ nihil abstrahi possit: sed hoc posito ad huc posset repsentare totũ hoc vt hoc aut partem huius ꝛ huiꝰ. Item si partes aialium diuersorum spẽ que imprimunt in molle cedens essent siles in q̃titate ꝛ figura: vestigium non duceret in cognitionem sub ratione spẽi: sz tm̃ sub rõne generis. Sllr si in eadem spẽ eẽnt partes dissimiles in q̃titate ꝛ figura vestigiũ duceret in cognitionez indiuidui vt hoc. lz non totius. vt repñtati totaliter. g̃ accñtalis dzia est spẽs vel non species. Et durat vsq; ad illam partez tex. Quantũ igitur hoc dico ꝙ vestigiũ ꝛc̃.

Ñ eadem distinctione ꝛ ea. q.

i In 2° articu. qui incipit. Quãtum g̃ ad 2m articulz vbi doctor assignat rõnem vestigij. Aduertendum ꝙ post auctez sapie. xj°. nullo mõdo poni auctas Augu. sup Gen̄. li°. 4°. Mensura oi rei modũ prefigit. Numerus oi rei spẽm prebet. ꝛ pondus ad qẽtem ac stabilitatẽ trahit. Et post fateamur g̃ dictuz eẽ oia i mensura ꝛ nũero ꝛ pondere dispsita: tanq̃ dictum esset ita dispsita vt haberent ꝓprias mẽsuras suas ꝛ ꝓprios nũeros ꝛ ꝓpriũ pondus q̃ in eis ꝑ sui cuiusq; generis mutabilitate mutarẽtur augmẽtis ꝛ diminutionibus multitudine ꝛ paucitate leuitate ꝛ grauitate. qz scõm quosdam non ẽ de textu.

i Tem in eadẽ distin. ꝛ in questione de imagine: que incipit vtq; in pte intellectiua ꝓprie sumpta sit memozia ꝓprie imediate. antequaz doctor ponat decisionem questionis: que decisio incipit. In ista questione negat ꝛ post illa verba textus. ergo in intellectu est ponere speciem intelligibilez. ponitur ab aliquibus vna declaratio que incipit. Aliter deducitur argumẽtũ ꝑcedens sic. quia aliter se habet intellẽs quãdo est in potentia essentiali ante addiscere. ꝛ aliter quando se habet in potentia accidentali ante intelligere. obiectũ autez se ñ habet aliter sed codẽ mõ intellectus igitur se habz aliter per hoc ꝙ est mutatus: sed omnis mutatio terminatur ad aliquam formam. ergo aliqua forma precedit actum intellectiõis istam non voco nisi spẽm ꝛ a multis nõ reputatur de textu.

i Tem in eadem distinctione ꝛ in eadem questione de imagine. In fine illius opinionis quam recitat doctor ibi. In ista questione sũt multi modi dicendi. immediate post illa verba. potentia perficitur secundũ actum istum. Qui est apprehendere multi ponunt. Illud autem ad quod aliquid ẽ primo ꝛ per se in potentia illud recipit ab agente proportionabili. virtꝰ cognitiua est in potentia perse: ꝛ primo respectu ꝓprie cognitionis. ergo ab obiecto ꝓportionato recipit cognitionem ꝛ nõ speciem. Et existimatur a multis non esse de textu.

Duertendum etiaz ꝙ in eadẽ distinctione ꝛ eadem questione preallegata: in improbatione predicte opinionis. Que improbatõ incipit. Contra istam opinionez arguo sic. Statim post deductionem primme rationis contra illam opinionem. Antequã ponat euasionem quandam que incipit. Respondetur ꝙ eadem species sub alio ꝛ alio. Aliqui volunt ponere vnam aliam deductionẽ rationis que incipit vel potest sic formari rõ eadẽ species ꝛ eiusdem rationis non est ꝑ se repsentatiua obiecti sub oppositis rationibus repsentabilis: ratio singularis ꝛ ratio vniuersalis sunt opposite rationes in cognoscibili ꝛ repsentabili. ergo nulla eadem species ꝛ vnius rationis põt esse repñtatiua alicꝰ obiecti sb rõne vlis ꝛ singularis. Spẽs i fantasmate repñtat singulare sub rõne singularis. g̃ non potest repñtare sub rõne vlis idẽ obiectũ. maior ꝓbatur. qz spẽs sub illa ratione repsentat obiectum q̃ mensuratur ab obiecto. sed idez non potest mensurari duabus mensuris oppositis nec econuerso. tunc enim idem bis diceretur scõm ꝓbi. 5. metha. ergo eadẽ species non potest repsentare duo obiecta opposita nec idem sub diuersis rõib̃ obiectiuis oppositis. Respõdetur quo ad repsentationem. ꝛ non est de textu.

Tiam in eadem distinctione. ꝛ eadem questione in illa euasione ꝑcitã que incipit. Respondetur ꝙ eadem species sub alio ꝛ alio lumine. Aliqui volunt post illa verba. In lumine nocis sub ratione lucentium ponere in textu obiectum intelligentis i organo determinato. ꝛ sic intellectio licet non recipiatur in organo tamen determinabitur ad organum in quo precise est obiectum vt obiectum ꝛ non debet poni. quia non est ad propositum.

Liendum etiam ꝙ in eadem distinctione ꝛ eadem questione statiz ꝙ doctor recitauit ꝑ dictam euasionem que incipit. Respondetur ꝙ eadem ꝛc̃. Improbat illam ꝛ illa improbatio incipit. Contra repsentatiuum prius naturaliter ꝛc̃. immediate post illa verba posita in illa euasione s. nec potest repsentare idem sub alia ꝛ alia ratione repzentabilis. Aliqui correctores posuerunt in textu. vel forma sic rationem lumen non repsentat. qz lumen in medio est eiusdem rationis siue videam album siue videam nigrum qui distinguit essentialiter repsentatiuum a repsentatiuo: altera est tamen species ꝛ repsentatiuum albi ꝛ nigri ꝛ per consequens distinctio luminis non causat distinctam rationem repsentãdi vel repsentati: sed manente eadem natura repsentatiui semper repsẽtat idem repsentabile. ꝛ eiusdem rationis non est ergo sub diuersis rationibus. Confirmatur ratio. quia repsentatiuum in lumine perfectiori non repsẽtat aliud sed repsentat idem clariꝰ tamẽ in lumine solis q̃ lune. ergo licet species in organo fantastico in lumine intellectus agentis clarius repsentet singulaꝛ vt intellectus possit melius illud intelligere q̃ in lumine propzio. s. fantasmate nunquam tamen repsentabit obiectũ vniuersale sub ratione vniuersali ꝑ qõcunq; lumen. Exemplum corum de nocte lucentibus non valet sed concludit oppositum. Nam quero an eodem repsentatiuo repsentat illa diuersimode de die ꝛ de nocte: an alio ꝛ alio repsentatiuo. non eodem: quia illa tunc repsentarentur de die sicut de nocte. qz repsentatiuum prius est aliquid in se q̃ in tali vel tali lumine repsentet. si in alio ꝛ alio repsentatio repsentãt diuersa in nocte lucentibus habetur ꝑ positum siue idem sit lumen siue diuersum. Alij libri non habẽt hanc additionem sed statim post predicta verba sb alia ꝛ alia ratione repsentabilis hñt sic. Confirmatur quia lumen nõ repsentat: ꝛ durat vtrunq; vsq; ad illõ nec valet ꝛc̃.

Tem in eadem questione in eadem improbatione opinionis prerecitate. statim post secundam rationem improbationis que incipit. 2° ad istud primum membrum arguo. Cuius rationis vltima verba sb non potest repsentare obiectum sub alia ratione repsentabilis. Alij qui volunt ponere. Item quare nõ potest in imaginatiua esse actio respectu obiecti actu vniuersali: sed potest eẽ ibi species respectu talis obiecti cum actus sit quedam species. ꝛ non est in textu.

Reterea in eadem distinctione ꝛ eadez questione. In decisione questionis secundus mẽtem scoti. que decisio incipit. Ad qõnẽ

Universidad de Deusto Biblioteca

ergo dico q̃ est necesse ponere in intelle
ctu speciem. Antequã ponatur intentõ
Augustini que incipit. Expressius
est tamen ad istud statiz post ista verba
s. nihil. n. eẽ ibi repzesentans intelligibi
le nisi fantasma tantum fm positionez
istam. Aliqui volunt ponere. Itez Ari
sto. octauo phy. ponit q̃ acquisita scien
tia reducitur intellectus de potentia es
sentiali ad accidentalem quero quid in
telligat per scientiam non habitum se
quentem actum. quia quando intellec
tus egit non fuit in potentia essentiali.
manifestum est igitur q̃ formam prece
dentem actum. ergo speciem intelligibi
lem. pbatio. tum quia fantasma non re
ducit intellectum de potentia essentiali
ad potentiam accidentalem. quia tunc
omnis illa scientia que dicitur habitus
quidditatis primi obiecti essz ĩ fantasia
ergo ibi esset omnis habitus de eodem.
quia scõm phy. 9. metha. idem habitus
intellectus ⁊ scientia ⁊ multis apparet ñ
esse de textu.

Reterea in eadem questione
post completam decisionem
doctor statim post illa verba
sicut arguitur ex verbis eius ⁊ antequã
ponatur Rnsio ad argumentum pnci
pale in oppositum. Que responsio inci
pit. Ad primum argumentum princi
pale: Aliqui textus antiqui habent vnã
additionem. s. Et confirmatur hoc qa
habitus scientie per quem reducitur in
tellectus de potentia essentiali ad acci
dentalem respectu actuum de quib' lo
quitur pbs 2° de anima. ⁊ octauo phy.
precedit actum intelligendi: sed scientia
que est habitus sequitur actus quia eis
generatur. vnde illa scientia prima ẽ spe
cies quedam ⁊ habitus quia nata radi
cari ⁊ firmari in illum. non tamen om
nis habitus est species. Et secundũ istos
non videtur aliquis habitus ponend'
in intellectu. sed tantum in virtute fan
tastica quia secundum quemcunqz mo
dum est obiectum in aliqua potentia se
cundum eundum modum sunt omnia
que virtualiter continentur in obiecto
Igitur si obiectum vniuersale non sit p
suum repzesentatiuum in intellectu sed
in virtute fantastica omnia explicanda
⁊ explicabilia de illo obiecto erunt ibi
dem. ⁊ ita non erit nisi habitus fantasti
cus maxime si fantasmate ordinate con
currãt. Et erit explicans omnes virtu
tes scibiles de illo obiecto. ⁊ omnis sciẽ
tia erit ibi fundamentaliter ⁊ perfectio
eius non erit perfectio intellectus quod
est contra phi. ⁊ cum illa species fanta
stica virtualiter contineat actum intelle
ctus sequitur q̃ actus ille erit in fantas
mate. Nec multis videtur esse de textu

T in eadẽ questione vbi doc
tor respondet ad auctoritatez
Augusti. Que auctoritas vi
detur negare speciem. Et responsio inci
pit. q̃ adducitur de August. In fine re
sponsionis sunt ista verba. an sic i corde
meo dico q̃ scio. Aliqui textus habent
Item. 15. de trini. 27. vel octuagesimose
cundo. Quando loquitur de luce i qua
videtur vera ipsa inquit ostendit vbiz
verum esse in te quando de scientia tua
gignitur idest quando quod scimus di
cimus hec ille. Et similiter iudicant
scotiste non esse de textu.

Tem in tertia distinctione pri
mi sententiarum post questio
nez predictam. In qua quere
batur. Utrum in parte intellectiua pro
prie sumpta sit memoria. Ab aliquib'
ponuntur alie due questiones immedi
ate sequentes illam Quarum prima est
Utrum memoria intellectiua sit conser
uatiua speciei intelligibilis cessante ac
tu intelligendi: videtur q̃ non. quia si
conseruaret vnam speciem: pari ratiõe
⁊ aliam speciez alterius obiecti ⁊ sic mł
tas simul. consequens est falsum. ergo ⁊
antecedens. probatio falsitatis consq̃n
tis. quia non est nisi quedam configura
tio intelligibilis in intellectu sicut i cor
poralibus est impossibile idem corpus
configurari diuersis obiectis per diuer
sas species ⁊ hec est ratio algazel. Secũ
do sic omnis qualitas disponens intel
lectum ad operandum vel ad operatio
nem mansiuam in eo est habitus intelle
ctualis. sed species est qualitas quedam
disponens intellectum ad operationem
mansiuam. igitur sequitur q̃ esset habi
tus. sed hoc est falsum. quia species intel
telligibilis precedit actum naturaliter.
⁊ habitus sequitur. nam generatur ex
actibus. g ⁊c. Contra intellectus est
in potentia accidentali non nisi quãdo
habet speciem intelligibilez patet ex phi
losopho tertio de anima ⁊ octano phi
sicorum. Hic est vna opinio que po
nitur Auicen. sexto naturalium. parte
quinta capitulo sexto q̃ ipse senserit spe
ciem intelligibilem non habere esse mã
siuum in anima post actualem conside
rationem. ⁊ dicunt ipsum probare per
hoc q̃ in organo sensus quia non est v̄
tus cognitiua potest esse species repzese
tatiua obiecti licet non sit ibi sensualiter
sed in intellectu exquo est virtus natu
raliter cognitiua non erit aliqua species
repzesentans obiectum nisi ipsum obie
ctũ sit ibi itellectualiter ⁊ secundũ actu
alem considerationem vel intellectionẽ
hanc rationem dicunt ipsum innuere.
capitulo quinto post medium cum di
cit impossibile est formam esse in aima
in effectu perfecte ⁊ non intelligi effectũ
perfecte. Dicunt quidam q̃ hec opi
nio fuit auicen. q̃ nulla species manet ĩ
parte intellectiua post actum intelligen
di quod videtur. quia sexto naturaliuz
parte quinta. capitulo sexto. dicit q̃ in
organo sensus conseruatur species post
recessum sensibilis ⁊ hoc soluz quia or
ganum non est natum cognoscere obie
ctum. sed intellectus non est potentia
organica ⁊ ideo de se est dispositus ad
recipiendum. non autem ad conseruan
dum. quia in ipso non potest fieri talis
impressio aliqua: sed tantum intellectu
alis immutatio. Modus suus est q̃
posuit ordinem in intelligentiis ⁊ dixit
vltimam intelligentiam influere speciẽ
in intellectum nostrum. ita q̃ sicut pla
to posuit q̃ per conuersionem intellec
tus nostri ad ideam alicuius rei habea
mus scientiam alicuius rei. ita Auicen.
posuit q̃ per conuersionem intellectus
nostri ad illam intelligentiam natura
liter influentem habemus notitiam ⁊
scientiam rei quam ad sensum eramus
dispositi cogitare. Quod si contra
eum tum diceretur q̃ secundum hoc
nunquam haberemus habitum scien
tie exquo species non manebant in in
tellectu nostro. nisi in actuali considera
tione quod tãtum erat in actuali con
uersione ad illam intelligentiam.
Respondebat secundum q̃ sibi imponi
tur quod ex frequenti conuersione ad
illam intelligentiam generatur quedaz
habilitas in homine que habitus põt
dici per quam erat facilis ⁊ habilis ad
se conuertendum. ⁊ per consequens ad
actum considerari secundum scientiaz

An hoc senserit Auicen. an non: nō curo tamen posset bene excusari. nam ipse dicit ibidem. 8. c. 6. q̃ aliquis de q̃stione sibi ꝓposita potest habere certitudinem q̃ scit eam soluere ⁊ tamē nō habet in ꝓmptu solutionem q̃ non esset nisi apud se haberet speciem intelligibilem. Item ca° 5° vult q̃ singularia non faciunt aliquam diuersitatem ad intelligendum. vnde vult q̃ facta abstractione quidditatis ab vno singulari non oportet q̃ fiat ab alio eiusdem speciei concurrentibus ⁊ ipse expresse ibi ponit abstractionem speciei a singulari. Item parte quarta. c. 5. dicit q̃ thesaurus intellectus est memoria q̃ nihil est dictu nisi species ibi conseruentur. ⁊ 5° methaphysice dicit q̃ species in intellectu respectu intellectus est singulariter: seb respectu obiecti est vniuersalis. Qui ergo vellet saluare Auicen. diceret ⁊ videtur esse eius intētio q̃ duplex est specie) in intellectu vnaque abstrahitur a sensibilibus: ⁊ hec manet actu intellectus transeunte. alia que habetur ex influxu intelligentie ad quam. ⁊ hec non manet actu intellect° non manente. nec est necesse q̃ maneat illa: quia semper intelligentia illa naturaliter influit species in intellectum sibi conuersum per modum quo. Alii qui dicunt intellectum separatum intelligere: sed per influxū specierum a deo non ab intelligentia. Contra illam opinionem: que diceret q̃ non ament species sicut imponitur Auicen. arguo sic. intellectus habens habitum scientie ⁊ non considerans actu est potentia accidentalis ex secundo de anima sed supposita hypothesi non considerans actu est in potentia essentialis respectu illius ⁊ vocatur potentia essentialis quando ad hoc q̃ exeat in actu necessario preexigitur q̃ acquirat aliquam formam per quam exeat in actum. Secūdo sic nihil precedens actionem magis requirit actionem coexistentem q̃ principium illius actionis ex quo est primo actione sicut ⁊ principium agendi. sed principium agendi non necessario requirit coexistentiam actionis: quia oia principia naturalium possunt impediri ab actionibus suis: vt propter indispositionem subiecti instrumenti vel organi ⁊ tamen stabunt principia. ergo cum species sit naturaliter prior actione intelligendi. vt patet ex predictis nō coexigit existentiam actionis ⁊ sic transeunte vel non existente actu intellectōnis manebit species intelligibilis. 3° sic. prius in natura potest esse sine posteriori nisi in priori sit necessitas respectu posterioris vt est in subiecto respectu p̃ prij accidentis: sed species est prior actu intelligendi ⁊ non facit necessitatem respectu actus intelligendi: tum quia intellectio est voluntaria per participationem quia intelligimus cum volumus tertio de anima: tum quia non obstante q̃ intellectus habeat speciem intelligibilem potest impediri ab actione: sicut dictum est. ergo ⁊c̄. Quarto sic quod est perfectionis in inferiori est eminentius in superiori eiusdem rationis ⁊ generis: sed transeunte actu imaginationis siue sensitiue partis retinere species est perfectionis: ergo eminentius hoc erit in parte intellectiua. est enim intellectiua eiusdem generis cum sensitiua pro tanto: quia cognitiua sicut sensitiua eminentior. tamen minor probatur. nam in quolibet perfectionis est quanto minus indiget aliquo extrinseco in sua operatione: sed ceteris paribus retinendo species sensus minus indiget extrinsecis in operationem suam ergo hoc est perfectōnis in eo probatur etiam ex alio: quia omne illud quod arguit independentiam est perfectionis: sed habere speciem ⁊ non intueri vel actu intelligere arguit q̃ intellectus nō dependet ab actu intelligendi. ergo et cetera. Aliqui adducunt vnam rationem ad propositum que magis congruentia est q̃ ratio ⁊ est talis vniuscuiusq̃ permanentia attenditur penes vl ex parte nobilitatis illius quod recipit siue recipientis. nam omne quod recipitur recipitur per modum rei recipientis non per modum rei recepte. cum igitur species sit res nobilis ⁊ recipiatur in intellectu qui est incorruptibilis ergo ipsa manebit actu non manente.

Respondeo. non valet. nam actus ē res nobilior q̃ species ⁊ recipitur in intellectu. ergo manet in seipso non manente non sequitur. Ad questionem igitur dicendum q̃ manent species in memoria actu intelligendi non manente. cuius ratio est quia vt habetur tertio de anima intellectus inquantum intellectus potest esse sapiens de se sed de se nullo modo esset sapiens de aliquo obiecto nisi quantum esset sibi presens in ratione cognoscibilis: sed hoc non cōtingit nisi per sensum intelligibilem. ergo. Sed tunc restat vna difficultas cuius exquo habet speciem in qua relucet obiectum quare in actu intelligendi oportet intellectum conuerti ad fantasmata ⁊ q̃ oporteat cōuerti dicit philosoph° tertio de anima. dicit enim q̃ quicquid intelligimus necesse est simul fantasmata speculari hoc etiam ostendunt experientie alias leso organo fantasie possim esse intellectus in actu recto intelligendi ex quo species habuisset cuius contrarium videmus. Ad hoc respondent quidam q̃ pro tanto oportet fieri conuersionem ad fantasmata: quia ꝓ prium obiectum intellectus coniuncti est quidditas rei materialis: que non est nisi in hoc singulari vel in illo. ideo non cognoscitur perfecte nisi existens in hoc vel in illo particulari vel singulari. singularium autem est fantasma ⁊ ideo oportet q̃ ad hoc q̃ intellectus intelligat obiectum suum quod cōuertat se ad fantasma: vt speculetur naturam vniuersalem existentem in particulari. Sed hec ratio nulla est: quia aut cognouit primo singulare vel vniuersale non singulare: quia tantum cognouit singulare per reflexionem secūdum eos. si vniuersale tunc arguo sic nunquā secundum totam suam indifferentiam potest cognosci in inferiori nec tanquam in obiecto nec tanquam in repræsentatiuo. Preterea dato q̃ verum esset q̃ quidditas rei materialis esset proprium obiectum intellectus coniuncti: quod tamen falsum est: vt supra est ostensum. tamen ratio sua nō est vera. nam secundum suam rationem angelus cum cognoscat perfecte quidditatem rei materialis: oportet q̃ ipsam aspiciat in fantasmate. quod est falsum.

Preterea species angeli siue quidditas angelica non minus existit in supposito sue speciei quam quidditas rei materialis in indiuiduo eius. si ergo angelus non abstrahit nullo modo intelligit quidditatem sue speciei sb̄ ratione vniuersalis. licet ergo quidditas non existat nisi in supposito vel singulari potest tamen intelligi ab intellectu non intelligendo q̃ existat in eo: ⁊ sic falsum est: quod assumit scilicet q̃ non possit intelligi quidditas nisi vt existens in singulari intelligatur. non enim est de ratione quidditatis vt quidditas est quod in singulari existat non nisi in eo existat realiter. Ideo dicendum q̃ duplex est necessitas conuersionis intellectus ad fantasmata vna est conformitas actionum potentie intellectiue ⁊ fantasie: quia quicquid intelligimus in vniuersali illud idem fan

Universidad de Deusto
Biblioteca

tasiamur in suo singulari ⁊ simul necessario exquo accidit q̃ impedita operatio fantasie impeditur intellectus: sicut simul operatio sensus communis ⁊ particularis ⁊ impedita operatione sensus particularis: impeditur operatō sensus communis. Quo ad causam secundam vel necessitantem est intelligendum q̃ species intelligibilis abstrahitur a fantasmate vt actu per ipsum fantasiatur obiectum particulare fantasia. antequam igitur intellectus habeat speciem necessario oportet ipsum cōuerti ad fantasmata: sicut proprium passiuū ꝓuertitur ad suū proprium actiuum a quo simul ⁊ ab intellectu agente recipit speciem intelligibilem ⁊ si eam habet recipit intensionem actus: quia clarius videt obiectum. stante enim voluntate ad hoc ⁊ fantasia non fatigata quanto ipsa est magis in actu ordinato intellectus intensius videt obiectum suum proprium. Sed dicet si actus est intensior quanto plus fantasia est in actu. ergo videtur q̃ non habeat terminum cuius falsitas patet in prima. Dicendum q̃ generaliter in his que suscipiunt magis ⁊ minus: sicut in hñtib' ḋlibꝫ actus auget habitum vel saltem ille actus virtualius continet ipsum generatum. vnde aquam calidam non facit calidiorem modicus ignis vel modicus calor: puta tepidum: puta calor qui virtute est talis. si autem forme tales habent terminum non amplius illi actus intendunt habitum: ita est in proposito.

Ad argumentum primum dicendum q̃ sunt ibi plures simul. ad probationem dicendum q̃ secundum philosophum octimo methaphysice. ⁊ cōmentatorem ea que oppositionem habent in re non habent op. in mente. nā species contrariorꝫ simul sunt in anima. cum tamen contraria simul esse non possunt in eodem subiecto possūt tamen aliqualiter esse idem in esse cognito: nam vnum est ratio cognoscendi alterum: sicut rectum est iudex sui ⁊ obliqui primo de anima. Ad secundum dicitur q̃ illas species dicitur ⁊ est habitus. non tamen eiusdem rationis cum illo qui per actus acquiritur: nam ex actibus non acquiritur nisi habilitas ad actus consimiles. nunquam tamen per illam habilitatem fit obiectum in intellectu presens. per habitum autem qui est species fit pñs.

Secunda questio est ista que sequitur.

Queritur. vtrum in intellectu nostro sit noticia genita vel producta arguo q̃ non. actionis non est actio vt terminus. nec passionis est passio quinto physicorum: sed noticia est actio vel passio. ergo ipsa non est genita vel producta: quia hoc esset alia passione vel actione: ⁊ ita esset terminus actionis vel passionis. minorem probo sic noticia est actus secundus: sed omnis act' secundus est actio vel passio. ergo. Secundo sic. nullum entium consistit precise in fieri ⁊ successione nisi sit actio vl passio. noticia non est permanentium ergo ⁊ cetera. Tertio sic philosophus nono methaphysice distinguit actionē immanentem ⁊ transeuntem: sed noticia est operatio imanens. ergo ē actio quia continetur sub vna sensitiue actōnis scilicet immanentis. Secundo sic ad principale August. quarto super Genesis ca. octauo. sicut aer presente lumine non est factus lucidus: sed fit, qz si factus esset ⁊ non fieret absente lumine maneret. ex his habeo q̃ illud quod factum est intrance ⁊ de se manet: sed illa noticia non manet. ergo non est facta nec est genita. Tertio sic. philosophus septimo methaphysice probat q̃ forme non est generatio. sed tantum compositi: sed noticia non dicit compositum sed tantum formaꝫ ergo ⁊ cetera. Contra. Augusti. nono de trinita. cap°12°. vel. 3°. liquide tenendum est q̃ omnio res quamcunq̃ cognoscimus congenerat in nobis noticiam sui. ab vtroq̃ enim noticia paritur ⁊ a cognoscente ⁊ a cognito ⁊ aliquantulum infra partum mentis antecedit appetitus quidam quo id quod nosse volumus querendo ⁊ inueniendo nascitur proles noticia ipsa. Hic sunt tres breues questiones. prima cuiusmodi entitas sit intellectio ⁊ volitō ⁊ huiusmodi operationes immanentes. Ubi intelligendum q̃ vt ex diuisione entis patet: non sunt substantie: quia intellectio adest ⁊ abest preter subiecti corruptionem: nec quantitas quia non est nisi in corporibus vel in pluribus realiter distinctis vt numerus. nec aliquid illorum vt actio: vel passo: relatio vel qualitas. quod autem dico de intellectione hoc idem dico de volitione visione auditione ⁊ sic de alīs operationibus immanentib'.

Et primo probo q̃ non sit relatio nec actio nec passio. sed operatio immanens est vltima perfectio nature absolute operantis: sed nulla relatio actio vel passio est huiusmodi. ergo ⁊ cetera. tamen bene potest importare relationem. minor patet. q̃ scilicet vltima perfectio nature non sit relatio. relatio enim perfectionem non importat inquantum huiusmodi: ⁊ q̃ vltima perfectio esset relatio repugnantiam includit. nec est actio: quia actio non perficit agentem sed passum. Preterea. actionis est aliqualis terminus realis. hic autem preter intellectionem non est aliqualis terminus: nec ē passio. quia iam tunc esset vltima perfectio. quare ⁊ cetera. Secundo probo specialiter de quolibet primo: q̃ intellectio, non sit relatio sic August. septimo de trinita. cap°. primo. omnis essentia que relatiue dicitur est aliquid excepto eo quod relatiue dicitur ⁊ cetera. Sed intellectio subest relationi: sed dicitur relatiue ad obiectum: sicē enim scientia refertur ad scibile vt mēsuratum ad mensuram quinto methaphysice: ita ⁊ intellectio. ergo secundū rē ⁊ absolutū suū siue positiuū suū ñ est relatō. Quod aūt non sit actio vel passio. probo sic. actio ⁊ passio sunt alicui' termini accipientis esse per ipsas: sed operationes immanentes sunt vltimi termini quibus nihil accipit esse non anima nec obiectum. nec enim obiectum accipit esse per ipsas. Quod si dicas q̃ cum per actus habitus generātur. habitus est terminus dictarū operationum ⁊ sic sunt actio vel passio. Dicendum q̃ dicta responsio magis est ad oppositum: nam quod non est forma actiua non est principium formale inducendi aliquam formam: sed per operationes immanentes inducitur habitus: qui est aliqua forma. ergo operationes immanentes non sunt relatio actio vel passio. actus ergo quia virtualiter continent habitum ipsum generāt ⁊ intendunt. Ad argumentuꝫ tamē licet sit ad oppositum dicendū q̃ actio illa que proprie est ad terminum non

Universidad de Deusto
Biblioteca

potest intelligi sine termino sed operationes huiusmodi possunt itelligi siñ habitu ⁊ esse: ut patet in habentibus habitum intensissimum vt in bonis. g̃. ppzie ñ dicitur ti' quasi intrinsecus: sed quasi consequens ⁊ accidentalis. Luz g̃ huiusmodi operationes aliquid sint ⁊ pbatũ est q̃ non sunt substãtia nec relatõ nec actio aut passio neq̃ quãtitas vel aliqd extrinsecus adueni entiũ relinquitur q̃ sint in genere qualitatis. ⁊ constat q̃ nõ est in tertia vel quarta specie: quia talia solum sunt corporalia nec in secũda: qz illa sunt naturalis potentia vel impotẽtia. Sunt ergo in prima in qua credo ẽ omnis perfectio substantie spiritualis q̃ non est deus vel que nõ est de ei' sbstantia. ergo qualitates. Secunda questio est an ad huius. opatõnes sit aliqua per se mutatio. ⁊ est dicendu breuiter q̃ sic quod patet. nã fm phylosophũ. 6. phy sicoꝝ mutari ẽ aliter se hr̃e nunc q̃ prius. sed intellectus actu intelligens se hz aliter nunc q̃ prius. ergo vere ẽ mutatõ perse. ⁊ ergo propzie mutatio ad huius modi opatões terminat. Tertia questõ est an huius operationũ sit pducto vel generatio vbi intelligendum q̃ fz phylosophuz. 7. metha. forma p se nõ gnãtur sed compositum tam in generatõe substantiali q̃ scõz quid. ⁊ sua ratio est. qz omne quod fit. fit ex materia tãq̃ ex eo qõ ẽ ps ipsius quod fit cũ igit materia non sit pars nisi ꝓpositi generatõ p se p se soli' erit ꝓpositi. Preterea generatio cum sit via de non eẽ ad eẽ illius perse ẽ generatio cuius perse est eẽ compositi autem siue snpositi pse ẽ. ergo ⁊c. Secũdũ ergo intentionem phi qõ perse generatur ẽ diuisibile in duo. s. in materiã ⁊ formã ⁊ ideo dixerunt q̃ forma accidentalis habet suum potentiale ex quo fit. ⁊ suum formale tãq̃ intrinseca sui generis quod non videtur quia accidẽtia non habent. materiam ex qua sed in qua nec est ad intentõem philosophi. quia ipse intelligit q̃ compositum in generatione p accidens per se generatur compositum dico ex subiecto ⁊ accidente sicut su. exempla ostendunt ⁊ ratio sua est. qõ generatur ex eo generatur quod preexistebat. ergo dicẽdum q̃ si ⁊ noticia possit esse terminus mutationis. ñ tamen generatur nec producitur sed perse intellect' noscens ⁊ potius homo noscens. quia actiones sunt suppositorum quare ⁊c. Contra hõ arguo q̃ intellectus noscens non per se generatur: quia non est ens per se. sed p accidens. ergo non est per se termin' generationis. Item noticia est perse terminus productionis: quia mutationis sed omne tale producitur. ergo noticia producitur ⁊ generatur. Ad primũ dicendum q̃ ens fm quid ⁊ per accidẽs ẽ simpliciter per accidens ⁊ scõz quid sicut mortuus homo scõm quid. simpliciter autem dicitur mortuus. generatio g̃ simplr̃ est in substantia fm quid vero i accidẽtib' p̃ de generatõe. generatio g̃ entis per accidens ⁊ scõm quid est generatio simpliciter per accidens. ⁊ secũdũ q̃d. Ad 2m dicendũ q̃ ẽ im min' alteratõis ẽ ⁊ mutationis. imin' aũt alteratõis est forma ⁊ similiter mutationis non tam productionis. vbi intelligendum q̃ mutatio est per se mutabilis. alteratio alterabilis ⁊ motus mobilis. illud autez dicitur propzie alterari ⁊ mutari quod de non tali fit tale puto de non albo albuz de non noscente noscens. forma ergo qua fit tale propzie est terminus mutationis non tamen mutatur sed tantum mutabile mutatur. productio autem propzie est solius termini cui per productionem acquiritur esse. cum ergo forma que est mutationis terminus non habeat esse propzie. sed sit illõ quo compositum habet esse: ideo ipsa non dicit produci nec esse terminus productõnis sed tantum compositum siue illud cõpositum sit ens perse siue per accidens ⁊ huiusmodi differentia patz. quia de imino vel de forma non dicitur q̃ mutetur vel alteret r: sed est terminus mutationis tantum. de termino autem generationis ⁊ mutationis dicitur q̃ est generatus ⁊ productus siue generatur ⁊ producitur. Ex hiſ correlarie potest concludi q̃ intelligere ⁊ velle in deo nõ sunt actus productiui. nec per cõsequẽs principia accuum notionaliuz qui sũt generare ⁊ spirare. intelligere eniz ⁊ velle in deo actus operatiui sunt: quibus ipse beatus quasi perficitur. non autem sunt productiui: ex quo patet q̃ nec noticia simpliciter nec amor simplex sunt rationes productiue sine quibus persone pducuntur vt quidam dicit ⁊ superius est improbatum. vnde intelligere ⁊ velle in nobis non sunt actiones vl' passiones vt dictum est. dicere autem siue intellectionem producere ⁊ spirare seu amorem elicere sunt actiones in nobis ⁊ de genere actionis: vel quasi de genere actionis quare ⁊c. Ad argumẽta principalia. Ad primum dicendu q̃ maior est vera: sed minor ẽ falsa. ad cuidentiam autem eius ⁊ argumentorum quibus ipsa. minor probatur intelligẽdu q̃ actio propzie sumpta tres habet propzietates. vna est q̃ est in continuo fieri. eque enim dependet ab agente in secundo ⁊ vltimo instanti in prima. immo in quolibet quantum durat. Secũda propzietas est q̃ est circa aliquez terminum in quo est vt in subiecto: nam actio non est in agente: sed in passo. Tertia propzietas est q̃ est circa aliquẽ terminum ad quem terminatur qui eẽ accipit per eam. idem intellige de passione. operationes ergo immanentes assimilãtur actioni ⁊ passioni in prima cõditione ⁊ secunda. non autem in tertia que est complectiua. Ad argumentum ergo primum quo predicta minor probabatur. concedo q̃ est actus secundus nego tamẽ q̃ omnis actus secundus sit actio vel passio. immo est qualitas.

Ad 2m dicenduz q̃ assimilatur in secunda conditõne vnde lumen ⁊ si fit ẽt continue non tamen est actio sed actionis terminus. Ad 3m dicendum q̃ diuisio actionis quedam est immanens quedam transiens. vno modo est equiuoci siue vocis in sua significata. Alio' vniuoci siue generis in suas species. si enim accipiatur actio transiens ⁊ operatio imanens que est intelligere velle videre ⁊ huiusmõi significata sunt vnius vocis tãtum. s. actionis ⁊ nulli' vniuoci. Si autem dicatur actio quedam est transiens quedam imanens vt elicio intellectionis que imanet sicut ⁊ ipsa intellectio tunc est diuisio vniuoci in suas species. Ad 2m principale dicendum q̃ non intendit Augusti. lumen esse et fieri ab agente ⁊ factum esse simul: sed non permanet sine presentia agentis sicut nec creatura rationalis conseruat i gratia sine diuina presentia: nã ad hoc ipse eam inducit. Ad 3m patet. per p̃ dicta in tertia questione quare ⁊c. Et predicte due questiones non pertinent ad primum sentẽtiarum. Quia doctor tãq̃ impertinentes declarat eas in reportationibus. Ideo non sunt annũerande in primo sniarum.

Ñ eadez distinctione questio
i ne illa que incipit. 2° quero ō
noticia genita que sit causa gignens' vel ratio gignendi eam. Post p̃mi argumenti deductionem ⁊ post illa verba. Et ita sine obiecto. Quod ẽ falsum ponitur ab aliquibus vna additio que incipit. Confirmatur ratio ex secũdo de anima sensibilis ⁊ sensus est vn' actus. puta sonatio ⁊ auditio est idem actus. ergo a simili motio actiua obiecti. ⁊ motio passiua intellectus que est intellectio ẽ idem actus. g̃ intellectio est ab obiecto. Quod extra apud multos

Universidad de Deusto
Biblioteca

non ponitur in textu.

N eadem etiã questione post deductionẽ scõi argumenti in oppositum ⁊ post illa verba. De pluribus spẽbus spãlissimis non põt eẽ vna scia, ponitur a quibusdã, pbatur ẽt idẽ per phm primo ethicoꝝ vbi vult q̃ intelligere ẽ ppria opatio hominis scõm q̃ homo. vnius autem spẽi est operatõ vna fm spẽm. A quibusdaꝫ non ponit Tñ debet poni: qꝛ est de textu.

N eadem etiam questione pᵒ deductionem totius opiniõis propositiui. Que deductio incipit. In hac questione est vna opi. Añ q̃ ponat secundam opinionẽ que ẽ goffredi que opinio incipit. Alia ẽ opio que totaliter ⁊c̃. statiꝫ post illa verba vltima q̃ ipm necessario requirat nisi ponendo. 5. genera causarum. Quidam ponũt hoc non esse de tex. Specialr ẽt illud de excitatõne non videtur valere quero enim quid sit excitari si aliquid causare in intellectiua potentia. g̃ obm̃ causat anteq̃ intellectiua de se agat. g̃ intellectiua non est tota causa prima: sed etiam obiectum si excitare non sit aliquid causare in potentia intellectiua non aliter se habet nunc q̃ prius: ⁊ ita non magis excitatur nũc q̃ prius.

N eadem etiam questione et eodem loco preallegato ante q̃ ponatur predcã opio goff. que incipit. Alia est opinio post illud prenotatuꝫ. Specialiter etiam illud de excitatione. Aliqui ponunt vnaꝫ addictionem longã que sic incipit. hec tamẽ ratõ pcluderet simili modo vt videtur ꝓtra actionez voluntatis. vnde ad ipaꝫ responderi potest q̃ quando alique forme habent essentialem ordinem. ita q̃ vna recipitur mediante altera in eodeꝫ siue sit natura siue potentia. Et hoc siue ab eodem agente siue ab alio. Dato etiam q̃ neutra sit ratio accipiendi alteram. nunquã secunda potest induci ab agente suo receptiuo nisi prima sit prãiducta. Exẽm de volitõe ⁊ delẽtatõe ponẽdo 1ª eẽ diuersa realit: nũq̃ 2ª recipitur nisi pus pᵒ recipiat. cũ tamen secunda habeat causam actiuam naturalem priozitatem etiam anteq̃ sit volitio ⁊ huiusmodi ordinatis. negatur maior. similiter de specie intelligibili ad intellectionem ponendo speciem intelligibilem non esse causam nisi receptiuuꝫ intellectiõis. Similiter de lumine ⁊ si nõ sit actiuuꝫ neqꝫ receptiuum respectu colozis speciei. aliter dicitur q̃ quandocũqꝫ aliquam formam recipi in sua potẽtiali de necessitate preexigit aliam formam recipi in suo receptiuo falsa est. il la maior agens perfectum approximatum passo ⁊ non impeditu3 potest agere intelligendo de potentia proxima. Et hoc siue receptiuum forme priozis sit eadem potentia cum receptiuo forme posteriozis. Exempluꝫ volitio ⁊ delectatio in voluntate siue sint eadeꝫ realr. Exẽm in aia intellectio ⁊ volitio ponẽdo totalr volũtatẽ actiuã respẽu velle siue i eodẽ suppoᵒ recipiat nõ i vna nã nec potẽtia. Exemplũ de fantasmate et intellectione si neget spẽs intelligibilis ⁊ actio toto det intellectui siue in alio et alio suppoito recipiatur forma prior ⁊ posterior. Exemplum. lumen in aere et in aqua a sole. Nec hic saluat ppositio q̃ forma prior sit actiua respectu posteriozis vel ratio recipiendi sit lumen in medio respẽu speciei colozis: qꝛ si in talibus instet nihil valet instantia. qꝛ ibi actiuũ primũ deficeret vel passiuuꝫ primum. In quatuor autẽ instantijs positis neutra conditio accidit. Nam nec volitio est cã actiua delectationis sꝫ obiectum nec receptiua sed voluntas sic i alijs fm illas opiniones. Nec ẽ dicendũ q̃ maior illa ẽ vera nisi ab eodẽ agente sint duo effectus necessarij fm ordineꝫ pducibiles: quia etiã nõ est vera: si necessario ẽ ordo inter formas a diuersis agentibus inducibiles. sicut patet in instantijs positis. vtualiter g̃ quecũqꝫ forma ad hoc vt recipiatur in suo passiuo requirit aliam prius recipi in quocũqꝫ Nunq̃ actiuũ forme scõe est impotẽtia accñtali ad agendũ in receptiuũ illius nisi forma prior sit inducta. g̃ põt dici q̃ p instanti p quo est causabil nõ dependet ab alijs. qꝛ nõ est cãbilis nisi naturaliter post aliam que preexigit. Igitur forma posterior quo ad fieri dependet essentialiter ab alio ⁊ a suis per se causis inferioribus que sunt agens et mã. Concedi potest igitur hec cõclusio q̃ prius essentialiter. nõ tm̃ conuenit eẽ vt effectus sit sed etiam posterius. patet in tractatu de primo principio. Cũ nõ pducatur nã illa nisi ostendat p̃positas alterius forme velut actiue respectu secunde vel respectu rõnis recipiendi vel vt effectus ppinquiozis cause cõmuni vl cãe nẽcio prãcanti: ⁊ ñ ẽ de textu.

Tem in eadem. q. in iprobatõne scõe opinionis preallegate. que iprobatõ incipit. Contra illã opinionẽ intellectus agens scõꝫ eam post deductionẽ quinte rõnis ꝓtra opinionẽ illã q̃ ratio incipit. Itẽ quõ intellectus distaret sylogizãdo pᵒ illa vba fantasmata occurrẽtia cãnt oẽm discursum. Et añq̃ ponat 6ª rõ que icipit. itẽ quõ causabunt intentiões: aliq̃ volunt ponẽ hᵒ. s. ꝓfirmat qꝛ intᵉ inferẽs. a. ad. b. fꝫ talẽ hitudinẽ q̃lis ẽ ipoꝝ ex nã rei cãt rlones ipius: puta qñ ꝓparat ea vt oria vt ꝓria vt totũ ⁊ prẽ ⁊ hi. g̃ sola il la collatõe cãtur relatio rõnis q̃ nec i eẽ nec in cogsci ꝓsequit extrema ex nã eorũ. g̃ nõ sunt cã illius actus collatiui et nõ oꝫ poni qꝛ non est de textu.

N eadẽ. q. ⁊ in iprobatiõe pdicte opi. q̃ incipit alia ẽ opi. statiꝫ pᵒ deductõeꝫ pme rõis ꝓ illã opi. que rõ incipit inte ages fꝫ eũ nihil cãt imediate post illa vba. Intellectiue ptis tã intellectionũ q̃ volitionum. Quidã ponũt in tex. iuxta scõam rõeꝫ ꝓtra videt ꝓ ipꝫ quõ aial fantasiat absq̃ sensitiuo extiozi. q̃d. n. ibi mouet organũ ad actũ. Nihl certe videt ibi distinctũ sbo nisi ponat memoriã sensitiaꝫ in alio orgão a fantasmate ⁊ illã mouere fantasiã ad imaginãdũ ⁊ nõ est de tex. ⁊ durat vsqꝫ ad scõam rõeꝫ ꝓ illã opi. q̃ 2ª rõ icipit. itẽ 2° ex 1ª opi. seqt. vñ iciẽo q̃ ꝓpleta 2ª rõe ꝓ illã op. iã rcitatã ime diate pᵒ illa vba hẽ nouã itellectiõeꝫ ẽ mẽ creditõ. multi tex. ãtiq̃ hñt vnã addi tõeꝫ. s. Sꝫ hᵒ nõ euadit. Nllꝫ. n. creditũ repugnat ꝓclõi seqnti ex vis principijs. Ex isto ãt pn° agẽs ⁊ patiẽs nẽcio sit distincta sbo: seqt q̃ agẽs ñ pt hẽ ex se aliq̃ itellectõeꝫ actie. Igr si opp^m hᵒ ꝓclois ẽ creditu3 pn^m illõ. Exq̃ seqt ista 2° erit flm. qõ pꝫ magꝭ ò velle. Cõstat. n. q̃ pᵒ^m velle. Angelᵒ ñ hũit imediate a ôo. igit ibi agẽs fuit idistictũ sbo a passo. 3° seqt q̃ ñ oꝫ ponẽ aliquẽ hitũ i itellẽu. qꝛ ad ordiate itelli^m reqrit ⁊ suffic fꝫ istaꝫ opi. q̃ fãtasma^a ordiate ꝓcurrant. q̃ occurrẽ^a ordiate moueãt ite^m. Sꝫ q̃ ipsa ordiate ꝓcurrãt ñ pt fieri p hitum i itellectu: qꝛ nihil i passo dat mouẽti ordiate mouẽ. Aut saltẽ p hituꝫ i fãtasia pñt ordiate ꝓcurrẽ absq̃ oi actu i itellẽu. g̃ ⁊c̃. Cõfirmat. iõ. n. f istos ẽ ve hitᵒ i volũtate. qꝛ ipa facilr mouet ꝓformiẽ itellectui. igitur a simili cũ ite^r mouet a fãtasmatibᵒ eoᵒ q̃ occurrũt. f istos sufficẽt hituꝫ fãtasia ad hᵒ vt ordiate occurrãt Hec tria ponderãdo fiũt aliqua argumẽta ꝓ eos. Et nõ est de textu. ⁊ durat vsqꝫ ad tertiã rõem ꝓ opinionem.

Reiea i ea. q. rcitata pdcã op̃. ⁊ iprobata doctor sbtilᵒ poit itiã q̃ ẽ hẽrici ꝓtinẽtem duas opi. vnã retractãtẽ. ⁊ aliã retractatã. q̃ opi. itia hẽrici icipit. 3ª op̃. põit q̃ itelligibile. i iprobatõe illᵒ opi. q̃ iproba^o incipit. Cõtra neutra illaꝝ opi. In illa pticla. Opi. ẽt retractãs. imediate pᵒ illa vba. Ut spẽs quã ipi negãt multi ponũt Rᵒ ñ ẽ hitᵒ nec actᵒ nec spẽs. sꝫ qõdã q̃rtũ. Cõtra. q̃uis hec stati videat icõuniẽs. tñ arguit sic. sit illõ 4^m. a. tunc sic Aut sine illo a ẽ i itellẽu tota vtᵒ actia

Universidad de Deusto
Biblioteca

Si sic ergo sine illo potest intellectus hanc intellectionē. ⁊ ita videtur imaginationem omnem requisitā. qz hec ⁊ hoc est determinatissima. ⁊ ita. a. ꝓpt nihil erit necessariū. Si nō. g dat a. vtutem actiuā vel totā vel ptialem ipsi intellectui. ⁊ ita actio non erit ab intellectu vt a totali principio actiuo. Et non ē de textu. ⁊ durat usqz ibi. Itē in cais

N eadem qōne in rñsione ad argumenta opinionis goffredi que fuit scōa post rñsionē omnium rationum illius. antequaz respondeat non ad argumenta sed ad fūdamenta henrici. que responsio incipit Post tertiam opionem ⁊ quartam. i mediate post illa verba. Ad probanō necessitatem ꝙ. s. lignum nō calefaciet Quidam ponunt vnam additionem. que incipit ad rñsionem achillis instat qz lignum nō calefacit se nisi pñte alio sine quo nō sicut per se voluntas ñ volificat se nisi pñte obiecto per cognitionem. Si etiam arguas ꝙ semp calefacit alteꝫ. qui habet vtutē calefaciēdi Rñdetur ꝙ prius calefacit se q̄ aliud. ⁊ hoc non est nisi presente causa sine q̄ non. vel forte nunquam calefacit aliō sicut nec voluntas volificat aliam voluntatem. Nam concesso ꝙ aliqua actio de genere actionis sit imanens. dicetur ꝙ quelibet illa stat in voluntate quare non aliter excluditur achiles ponentibus diuersis lignis ignibus similiter dispositis oia calefiunt pñte codez obiecto. diuersꝰ voluntatibus non oēs similiter volificantur duodecimo. c. 6. augu. igitur hic agit ignis ⁊ non ibi obiectum. quia tunc eque agent omnes voluntates. Contra hoc instatur. quia si voluntates non similiter patiuntur presente causa sine qua non. hoc est. quia agit libere p te lignū pñsente causa sine q̄ ñ agit nālit. Ita ꝓbat hic ꝙ ignis sit cā h alit q̄ sine qua nō dr. sz tm̄ lig^{m} ē naturale voluntas uero nō. 3° achilles quicqd patitur ab aliquo patit. verbi gratia. aliquid nō potest a se pati. oportet ponere ꝙ patiat ab alio. ⁊ vbi non potest ab alio oportet ponere ꝙ a se. Uoluntas non pt poni ab alio non loquendo de deo. tum quia tunc volitio non esset in potestate eius. tum quia tūc aliqō aliud mouens eodē modo se hñs ⁊ respectu eiusdez passi posset indifferēt in vtrūqz oppositoꝫ. quia volūtas potest velle ⁊ nolle. vel eodē modo pricipaliter. Itaqz necessitat reattribuēr volūtati principaliter motionē sui ad velle. sed lignum non habet in agendo indifferentiam proportōnatam sibi in ratōe passi. deinde receptiuū qualitatum disperatarum ⁊ contrariaꝫ etiā quarum illa intensa facta corrūpit ipm. nec hz principia. quia ipsa sola habet indifferentiam in agendo ꝓportionata tali passo tot vniuoca. patet etiaz. quia nihil vniuoce mouet se. nec vnum pnciptū vniuocū. ḋa quō eēt ita illimitatuz non dicendo quelz posse in oēs qualitates susceptibiles in ipso etiā corruptiuas sue in volūtate quelz inq̄ ē naturale eius pfectio. Et non ē de textu.

Liendū est ꝙ in 7^{a} distinctōe

S pmi sniaꝫ q̄ incipit. Utrū potētia gnāndi in patre ⁊ē. in qō ne vnica in improbatione opi. henrici que improbatio icipit. Cōtra. indeterminatio est duplex. in qua improbatione facta prima ratione ꝗ illū facit vnā cōfirmationē que talis est. Confirmat. qz talis ⁊ statim post illa vba ad ꝗdictoria ut ad agere ⁊ non agere. a quibusdā ponitur vna additio talis. Hic no. ꝙ inde iniatū deriat seipo. alioq̄n eēt ꝓcess^{o} i ifinitū. qz ad i^{a} q̄ deriniarēt p a^{a} ⁊ a^{a} p alia cōtra qō er se deriat ad v^{m} oppo^{m} impossi^{e} alti g i q̄lz deriat ad aliō. R^{o} de ꝗdictorijs tz. ⁊ stari p^{o} ōductōez 2^{e} rōis ꝗ hēricū q̄ sic icipit Itē 2° qñ aliqō pn^{m} p^{o} i^{a} vba inedi^{e}. s. ē iōtimiata ad vtrāqz q̄i tē eliciēdā. alij ponūt tale extra. Itē 3° po^{a} gnāndi sign at pn^{m} actus eliciēdi a suppo^{o} hñte istud pn^{m} igit ou^{cem} rela^{em} pncipij ad actū. aliam ꝓnotat actus ad suppo^{m}. quod est dicere. ꝓnotat rlonez pncipij quo ad actū. ⁊ ꝓnotat relatōem act^{o} ad prin^{m}. ⁊ ꝙ forte tertio ꝓnotat relationē principij quo ad pn^{m}. ꝙ siue sint due vel tres relationes nulla est nisi rationis ꝓpter indissimilitudinē extremorum. p^{a} ꝓpetit vere patnitati vt fundamento ꝓximo. Quid ergo dic Boeti^{o} ꝙ ad intra est rō principij originis verum est respectu psone originate. sed non respectu originis sicut actus originandi nisi fm rōnem rātum. Et non debet poni alterum istorum.

Dueredum etiam ꝙ doctor i eadem di. ⁊ ea. q. indecise qōnis ⁊ illa in particula que icipit. Loquēdo tūc de potentia. i. de ꝓximo fundamēto. Tenet doctor duas cōclusiones. vnam negatiuā: aliā affirmatiuā. negatiua est ꝙ relatio non est ꝓxi^{m} fundamētum potētie generādi. affirmatiua est ꝙ aliquod absolutum est fūdamentum. Declaratio primi ⁊ conclusionis incipit partem affirmatiuā solutionis. ⁊ post declarationem illius anteq̄ ponat exemplū. aliqui ponunt in textu puum extra. s. breuiter si forma cōicaretur nō eadem numero nec adequata ipsa pōneret pncipium cōicādi. igr̄ si mō perfectius cōiceetur ipsa vel aliquid perfectius erit principium communicandi illo modo.

Reterea i respōsione ad argumentum primū in oppositu3 statiz post illa verba. Idco distincta ꝓueniūt in eo. distictius autē nō Anteq̄ doctor ponat. per hoc pz ad argumenta. quidam ponunt hoc in textu. s. vñ dicit cōmentator p^{o}. physi. cōmento. 52. ꝙ aliq̄ sunt ꝗria fm formā nō āt fm stm. vt singularia que in sbo ꝓuēiunt. idem. n. obiñ substat vtriqz. ꝑ hoc pz ad argumenta ⁊ ad ꝓbatōes cuz dicitis ō pncipijs ⁊ pncipiatis: ⁊ non dz poni in textu.

Reterea in eadem di. ⁊ ea. q. i responsione ad argumenta cōtra pmā opinionem q̄ est thome qz aliqua sunt ꝓtra ipz vt pz ibi. qz aūt aliqua argumēta in fine illius pme responsionis post illa vba. Et ideo non poterit agere illa actione. quidā ponūt in textu hoc. vñ nota ꝙ tripliciter pōt intelligi forma per se. vno mō ꝙ per se excludat in esse forme ipsi materie siue accidētalis siue substantialis. Alio mō in esse quantitatis siue nature ipi suppo^{o}. ⁊ hoc actuale. 3° modo aptitudinale ⁊ potentiale ⁊ vtrunqz in esse. 3° modus ponit illud quod sic est perse esse suppositum complete. ⁊ ideo sic accipere i maiori est accipere ꝓtradictoria. qz forma que habenti est principium quo agat si potest esse sic per se. igitur intelligitur ꝑ se i maiori duobus primis modis. ⁊ sic ꝓbo maiorem. qz ad agere non requiritur nisi actualitas ⁊ per se esse. primum habetur eque in forma inherente ⁊ psistante. 2^{m} habetur sufficienter in duob^{o} pmis modis per se sic. alioquin aia separata non eēt agēs. Cōfirmat etiaz. qz si natura assumpta a vbo dimitteret ab ōni actione passiua circa ipsam ipsa nō essz per se 3° mō qz tunc esset in assūptibilis vt sic ⁊ tñ hic homo posset agere omēz actum quē habet modo verbū mediante ista nā immo fm 2^{m} articlm di. pria tertij libri nihil positiuum cōstituit suppositum creatum. ⁊ certum est ꝙ ratio suppositi nihil dat alicui positiuuz ad agendū sed nec ordinem ad alia passa finit sine illa per Auerro. 7. methaphys. qz vna non possz mouere corpus n^{e} naturam ꝓpter defectum ordinis. Contra hoc quod ordo agentis ad patiens consequitur hoc existens patiēs accipit quidem incommunicabiliter. Ideo responderi potest aliter ꝙ maior est vera quando forma est actiua respectu termini indistincti a se: quando autem non. non ē quo suppositum ꝓducat nec pōt

Universidad de Deusto
Biblioteca

ee pducens. qz nec distingai a termino sicut requirit ad hoc q̃ sit pducens. nõ aũt requirit hoc ad hoc vt sit q̃. plant' dr q̃ maior est vera de actione imanẽte ⁊ in factione ⁊ vlr in pductione termini distincti a forma pductiua h' qñ terminus ẽ idistinctus a forma qua pduc

Contra si deitas vel hic deus creat. igitur agit illa actione qua necessario pcedit creare. hi' est generare. pbatio pme. pñe. qõ est oino primum pn^m non req̃rit aliquod posterius agens ad hoc vt ipsum possit in actõem sibi ppriã hic deus est prima persõa a quo est vltima g̃ ⁊c. Hoc ar^m requirit q̃ ponatur ordo quõ hic deus est primus in personis q̃ possit potentia ppinqua causare. ñ pp impotentiam hoc ẽ ad creandum. eriaz si fm imaginationem gẽtilium non essz in psonis. sed ppter maiorem ppinqtatem psonarum in eẽntia. qz fm illam regulam antiquã de dbusq̃z duobus paratis fm ordinem ad idẽ primũ po^a ppinqua non ẽ ad 2^m nisi posito pmo. ita q̃ hic deus intelligit ⁊ nõ pcise vt in psonis. qz actio eẽntialis est q̃s pus rlone ⁊ ita immediatius oino pmo. 2° hic ò us est p se exñs illimitatum ⁊ in illo sig̃nãe est primo in tribus personis illò trĩ hz signa originis. In 3° signo nãe hic deus hz potentiam ppinquam ad extra. Itez negat minor qz deitas nunq̃ ẽ pse ita q̃ non sit in supposito nisi a pmo.

Contra. qò puenit pmo ex se formaliter alicui ẽ aliquo° pus extra intellectũ illo qò non puenit sibi ex se formalr. deitas ẽ oino pma qz pelagus. ⁊ illi cõuenit ex se formalr pse esse. nõ aũt formalr ex se est eẽ in hoc suppo° relatio. igit per pus se ẽ q̃ sit in illo. minor igr pbatur p idẽ qz idem ẽ esse pse trium psonarum quasi nihil sit cõe tribus. nisi quod ẽ p° eẽntiale. 2° pbatur qz fundamẽtũ aliquo° pcedit relatõem saltem ex rõne sua formali non hẽt relationem. qz est aliquid pter eã. 7. de tri. c. 23. pbatur. qz aliter tũc vt q̃lz haberet illam relationem. qz vbum habet illud quod cõuenit sibi ex sua rõne formali. Et durat vsqz ad aliõ de quo ⁊c.

Otandum q̃ ir di. 8^a. q. 2. pncipali q̃ incipit. Utruz cũ simplicitate diuina stet q̃ de° vel aliqu'd ⁊c. Sũt. ij. opi. extreme prima est Henrici ⁊ doctor improbat eam ibi

Contra istam scõam põem sunt. ij. rõnes. vñ facta pma rõne ꝝ illum. Antecq̃ dicat scõam rõem. Que incipit 2^a rõ tacta est. statim post illa verba. g̃ per nullam creaturã scõm illam positionem. Potest haberi aliquis ꝓceptus singularis de eẽntia diuina. Quidã ponunt h° in textu. ꝓña negatur ⁊ ẽt prima pbatõ pbans eam. qz effectus natus est facere de cã aliquem conceptuz impfectũ quẽ illud obiectum si inesse maneat nullo° causabit sed pfectiorez qz impfectionis est immediate cãre conceptũ impfectuz de obiecto ad quem mouet. Et non debet poni in textu.

Item in eadem qõne doctor non ponit scõam rõem ꝓtra Henricum sz refert se ad pmã qõez .3^a di. vbi delucide ponit. In hac tñ qõne ponit tres euasiones ad illam scõam rõnem. Et in 2ª euasione que incipit dr q̃ sunt duo conceptus ⁊ ppter istam ppinquitatem videntur esse vnus statim post illa verba. Quidam ponunt vnuz extra in textu ⁊ non dz eẽ. ⁊ est tale.Õtra arguit sic. duo ꝓcept' simplr simplices non sũt in intellectu nisi vterq̃ fuerit distincte ibi quia talis aut oino ignoratur aut totaliter attingitur. 9. metha physi. c. vlti. igitur de illo non est intellectus certus scõz aliquid ⁊ incertus vel dubius vel deceptus fm aliud. Sic igit formaretur ratio si intellectus duos habet conceptus. g̃ aliquid patet sibi ò vt° q̃z conceptu si videntur vnus aliquid ñ patet alioquin semper viderentur vnus g̃ neutrer conceptus est simplr simplex. g̃ nõ pmo diuersi ⁊ abstractissimi. pterea intellectus habens conceptum distinctũ potest illo distinguere obiectum cognitum ab alio conceptu quẽ hẽt. sed hic ñ põt distiguere q̃ non habet conceptum distinctum. g̃ nec pprium qz conceptus ppius est conceptus alij repugnans. g̃ cõcipiens p hunc habet conceptum repugnantem alteri. verbi gratia visus non videt aliquid repugnans nigro quin per illud distinguat a nigro. conceptus aũt voco obiecta formalia que duo obiecta sub pprijs rõnibus q̃rũ vna est p° diuersa ab alia sic ꝓsiderantur itellecta a me ⁊ non possũ aliter distincte cognoscere q̃d ẽ hoc igr pprias rões nõ intelligo. g̃ nihil vel aliq̃d aliud ꝓtinet. Itẽ breuius arguit sic intellectus qñ est certus aut ẽ certus de cõceptu simplr vno aut non. sed vno vnitate analogie. si pmo° ⁊ non de hoc ⁊ non de illo qz de vtroq̃z priculari est dubius. g̃ est certus de aliq̃ tertio simplr vno q̃ ẽ ppositum. Si 2° mõ arguo sic non potest intellectus esse certus de vno inq̃tuz sit vnus. s. de illo qui est sic vnus vnitate analogie nisi sit certus de duobus vt duo sunt. g̃ duo i^a non vident intellectui esse vnus. qz. s. cõcipiunt vt distincti ꝓceptus pbõ añtis qz analogia siue attributio includit eẽntialiter cõparationem vnius ad alteruz cognitio autem compationis psuppõit necessario distinctam cognitõem cõparatorum. g̃ ⁊c. vñ immediate post illa vba euasionis pallegate debet esse in textu. Et est certus de vno:

Item doctor in eadem. q. replicat contra istam euasionez

Ibi ꝓtra quãdo nõ ponit aliquis conceptus. Et imediate post illa vba posita in illa replica ⁊ dubius de eis inq̃tum sunt distincti. Quidaz ponũt in suo textu correcto. vel sic non põt intellect' eẽ cert' de illa vnitate corr ⁊ dubius de distinctione corr vel sic nõ põt intellect' eẽ cert' de eis sub rõne alicui' vnitatis ⁊ dubius de eis sb rõe alicuius distinctõis. sed intellect' ꝓcipiẽs ens dictum de deo ⁊ creatura ⁊c. Et nõ dz põi sed statim post dicta verba replicare debet esse in textu. Sed intellectus concipiens ens ⁊c.

Tiã in eadẽ di. 7. e. q. ad eandem scõam rõem ꝝ Henricuz ponit tertiã euasionem q̃ incipit 3° mõ rũdere q̃ non ẽ certitudo ⁊ doctor replicat ꝓtra illam euasionem ibi.

Cõtra. ista certitudo. vñ in illa replica ponit mentem Dionysij ibi. Dec eit etiam via Dionysij. Et in confirmatõe illius rõnis post illa vba vt ad ideam suã sicut sapia. Quidam ponũt in textu R° deus non dr sapiens qz est in ipso idea sapie. sed qz est in ipso pfectio simplicit talis licet alterius rõnis a sapia creata ꝝ istius sapie nobis est quedaz pticipatio sicut ⁊ idee. idem aũt nõ pticipat nisi vnicum pfectuz. Itẽ relatio ideati ad ideaz ẽ rlo mensurati ad mẽsurã vnicũ ẽ ãt mẽsuratũ ñ nisi ad vnicã mñsurã refert idea ẽ mensura eius. g̃ sapia qua dr sapiens cũ sit mensura eiusdez nõ distiguit ab idea. R° idea est mensura ppa ⁊ pticipatum pprium vel magis. relatio mensure ⁊ pticipati sapia non sic sz est fundamentum relationis mensure et participati ⁊ commune non proprium. quia ita participat vna creatura illam perfectionem sicut alia. Contra quare ⁊ si dicatur ad illud de inquisitione. Et non debet poni. sed statiz post verba preallegata debet sequi in textu. Et si dicas q̃ de deo ⁊c. In eadem etiam questione Respondẽdo ad argumẽta opinionis oppositi: statim post deductionem responsionis ad tertium argumentum ibi. Ad illud de attributione immediate post illa verba semper est cõmune omnibus numeratis. Antequaz ponatur. Respondeo ad auctoritatem Dionysij ibi cum arguit de dionysio. Aliqui volũt esse de textu. Et si instek

Universidad de Deusto
Biblioteca

q̃ nõ est proprie numerus dei ⁊ creatu-
re. arg° de diuerso vel distincto vel ò alio
fine de' ⁊ creat^a si diuersa vel distincta. vl
de' ē alius vel aliud a creat^a. in omibus
istis determinabile distinctionis siũ exp̃s
sum singulariter siue pluraliter oz eē cõe
vtriq; extremo pz in exemplis. qz hõ ñ
est alius hõ ab asino sz aliò. als ꝓbatur
idē rõne qz in relationib' eq̃parã extre
ma sunt eiusdē rõnis alietas est talis rio
q̃ in quibuscũq; alijs ē alietas vni' rõis
mutua. ⁊ per ꝓñs determinabile alietatis
erit vnius rationis.

Ouertendũ insup q̃ in. 8^a di.
⁊. q. 3. s. Utrum cuz simplici-
tate diuina possit stare aliquo
mõ distinctio pfectõum in decisione. q.
fm ꝓpriã mentẽ que ò cisio incipit. Ad
que R° q̃ iter pfectiones ⁊c̃. doctor po
nit vnũ paragraphz. s. Et istud arg^m de ñ
idẽtitate ⁊ statim p' illa v̄ba. non tñ fo
malit veritatem eē bonitatem multi po
nunt in textu hoc. s. regula Ansel. i mo
na. 15. ideo necesse est vt sit quicq̃d oino
melius est ipm q̃ non ipsum. nulla res
est hi'. ⁊ nihil est. n. oino idē re ⁊ re cir-
cũscriptis relationibus rõnis. igr nihil
aliud est regula sua Ansel. nisi q̃ de' est
deus. Contra si queritur quid sit illa nã
quid v̄ius rndetur q̃ v̄rus. igr qòlz or i
quid. ꝓceptus quidditatiu' pfectus est.
tñ vnicus vel saltem ñ est distinctio for
malis i re int quid ⁊ quid. Jtẽ. c. i7. Re
gula ipsa est vera vno mõ ⁊ vna ꝓside-
ratõe quicquid ē cẽntialit. i. qò ē. Ad
primum dico q̃ ē quid p idẽtitatẽ ⁊ nõ
formalr. ꝓbatio glo. c. i7. Dicit iusticia
idem significat q̃ alia vel oia simul vel
singula. hoc nõ intelligit idem formalit
⁊ p̄mo significare. qz tunc eẽnt synõima
igit ꝓnotat vel idez realiter non forma-
liter. Ad scõm subdit ex^m de hoie qui
non vno° nec vna ꝓsideratione dicitur
hec tria. corpus rõnale. hõ quasi põat
duas rationes. qz fm aliquid aliò ē cor
pus. fm aliquid ē rõnalis. alia rõ singu-
laris hazz non est rationũ hi' q̃ est ho
mo p oppo^m istis duobus modis de de
us vno° ⁊ vna ꝓsideratione. Et non oz
esse. sed statim post v̄ba recitã oz poni.
Ista ēt opi. ꝓfirmat. immo quidã i ista
ꝓfirmatõne p̄dicta imm^diate post illa
v̄ba sunt ista. Que circunstant nãm po
nũt vnuz extra. s. Nota p dicto Dam.
q̃ pe[illegible]zus pfectionum vno° põt intelli-
gi p ꝓtinente actu ⁊ formalit in se omes
pfectiones sub ꝓprijs rõnibus formali
bus sic nihil vnũ formalr est pelagus qz
ꝓtradictio est vnicam rõnem formalem
ꝓtinere actu tot res. q̃ ⁊c̃. hoc° nihil ē pe
lagus nisi v^m idẽtice qò ē de' sapiẽs bo-
n' beat' ⁊c̃. hoc° non accipit Da. pelag°
Alio° põt intelligi aliq̃d v^m formalr cõ
tinens oẽz pfectionẽ mõ eminentissimo
quo possible est oẽs in vno ꝓtineri. Iste
aũt est q̃ non tñ ꝓtineant in eodẽ iden-
tice ꝓpter infinitatẽ formalem ꝓtinẽtis
sic. n. quelz ꝓtinet oẽs. sed vltra q̃ ꝓtine
ant v̄tualr quasi in cã ⁊ adhuc i aliq̃ vt
p̄ma cã a se ꝓtinente. ⁊ vniuersalissima
quia omnes cõtinẽte hoc° hec essentia ē
pelagus. qz in q̃cunq; multitudine ꝓtin
git stare ad aliqò oino p̄mum in hac ni
hil ē primũ nisi hec eẽntia. iõ ipsa ñ est
tñ formalit infinita. sz v̄tualr ꝓtinẽs al'
n^c tñ aliq̃s. sicut forte itellect' ꝓtinet sa
piẽtiam ⁊ intelligẽ ⁊ volũtas bonitatez
⁊ diligẽ. sz oẽs nec ab a°. i. v̄tutez aliius
ꝓtinẽs. s. a se itaq; hz infinitatẽ forãlr p
mariã. tã. s. a se q̃ respectu oim vlr cãlẽ
⁊ v̄tualr ꝓtẽ^am. ⁊ iõ pelag°. i. ꝓtinẽs oẽs
sicut pñt eminẽt in v° aliq̃ forãlr ꝓtineri
oia flumia intrãt mare ⁊ vñ exeũt reuẽ
tũt. Est igr ista magis p se de' ē sapiens
q̃ ista sapiẽs ē bo'. Alie hñt ifinitatẽ for
malẽ. ⁊ si cãlẽ vel forãlẽ pp ordinẽ ꝓpi-
q̃orẽ ad eẽntiã ⁊ remotiorẽ saluã^m sed
ñ respcũ oim hñt talẽ nec respectu aliq̃-
rũ hñt a se. sz ab eẽn^a hec oia patẽt i ex-
de ente ⁊ passiõib' et' si ponãt eedez vt
necẽ ē si vitet ifinitas. Cõtra v̄ssi^a v̄tas
ponenda ē i deo. formalis est verior q̃
absoluta tñ. R° illa ponitur. sz nõ cu
iuscũq; ad qòcũq;. si sic accipiat. maior
est falsa de persona. ⁊ persona ⁊ glosan
da cẽ vior que est possibilis nũc aũt nõ
est possibilis formalis idẽptitas cuiuscũ
q̃ ad qòcũq; sed tñ causalis. Ex h° me
dio arguit pr^opposito. qz oìs vnitas sim
plicit perfectionis est ibi ponẽda: talis ē
idẽptitas sine formali: qz est simplex ⁊ il
limitata. formalis aũt nõ ponit [illegible] limi-
tationẽ. Et nõ debet poni. qz additio sz
post v̄ba retractata debet sequi Jstud ñ
videtur verũ nisi esset aliqua.

N ea di. 2. q. vltima. s. vtrum
solus de' sit imutabilis. ponũ
tur opi. hen. in principio qõis
⁊ ꝓbant a doc. ibi. Cõtra istam opi.
quã iponit ⁊c̃. p' illũ paraphũ Auicen.
autẽ statim videtur cõtradicere statim
post illa verba. Sed possibile potentia
ante actum. Jmprobat. primo de celo
⁊ mũ. Ibi fm q̃ quidã ponunt. Et quã
do primũ mouens. ibi tamen contradi-
cunt ambo. auic. ⁊ arist. sed an arist. intel
ligat de vna tantũ intelligentia pduc-
ta dubiũ est: tamen nullum aliud ime
diate ponit a p̄mo modo nisi intelligen
tiam. quaz nõ produceret oio nisi esset
mouens: qz fm nullũ trium modozum
qui habentur ibi. ⁊ non debet poni.

Tiam in ea. q. anteq̃ faciat 2^am
ratiõem contra philosophos q̃
talis est. scdo arguo sic. Aliquid
cõtingenter fit. multi ponũt. igitur nul-
la est veritas complexa necessaria alia a
veritatibus primoꝝ principioꝝ qò vi-
detur incõueniens. Item est cõtra te q̃
hoc supra adductis conclusionẽ habere
veritatẽ necessariam causatã cõtra hen
ricũ pro arist. ⁊ nõ debet eē de tex.

Tẽ in ea. q. factis ratiõibus cõ-
tra phos. que rationes fuerunt
henri. doc. facit alias ex mente
sua ibi. Istis rationibus cuiusdam doc.
⁊c̃. post scõam rõez quã facit cõtra phi
losophos que est. 2° arguo sic. aliquid cõ
tingenter fit in entibus statim post illa
verba. ⁊ ideo nõ oportet amplius hic i-
morari. quid^m habent in textu. Rñ°
aĩs est verũ p^recise de illo qò dependet
ex voluntate nostra quantũ ad fieri. ni
hil eni aliud potest dici ꝓtingenter fieri
ab actibus nostris. sed est eadẽ difficul-
tas eis an. s. voluntas nostra mota a pri
mo mouear nisi q̃ tu potes saluare con
tingentiam in e' motõe a p̄mo. Illi aũt
nõ possunt vt hic arguitur. ⁊ iudicio q̃-
rũdam ne[illegible]bet esse in textu.

Tiam in ea. q. post tertiã rñsio
nẽ suã cõtra phos que incipit.
Jtẽ causa ne[illegible]io agens agit
⁊c̃. in fine post illa [illegible]erba. ⁊ tunc omnia
essent v^m. Alij tex. habent. [illegible] primitas
adequationis totũ ordinẽ multozuz ad
que causa se extendit sicut alibi dicis. de
primitate triũ personarũ ad essentia ⁊
alia persone prime ad eandẽ. Jta hic ⁊
tunc est in potentia propinqua. ad 2^m
quando primũ posituz est ⁊ tñ agit 2^m
quantum potest ipsum agere. ⁊ non de
bet poni. sed statim post verba allegata
debet poni per idem etiam medium.

Tiam in ea. q. p' deductionem
totalẽ predicte tertie ratiõis cõ-
tra phos antẽq̃ doc. rndeat ad
questiõem ibi. ad questionẽ quãtuz ad
exponẽtem. aliqui volunt ponere vnaz
quitam rõem. s. Jtẽ causa 2^a nõ tollit p°
propriũ modũ causandi eius. Rñ° pro-
prius modus causandi eius est median
te causa 2ª causare ⁊ nõ ìmediate. ⁊ non
debet poni ex multozum iudicio.

Reterea in ea. q. post vltimã re
spõsionẽ quedã ad vltimũ arg^m
Et incipit. Ad vltimuz dico q̃
nulla est cõnexio cause ⁊ causati post vl
tima verba illius rñsionis que sunt ta-
lia. sicut perfecte apparuit de tribus pu
eris in camino ignis. aliqui in suis libris
hñt. posset dici aliter ad illud inconue-
niens. s. q̃ primũ transferat celũ in instã
ti q̃ hoc nõ sequitur. qz corpus ñ est su-
sceptiuũ translationis in nũc. ideo v̄tus
quecũq; nõ põt in hoc. hoc precipue pz

Universidad de Deusto
Biblioteca

in circulatione. qz si in nūc circuletur q̄ libet pars loci fit in eodē situ in quo fuit prius alioqui si pars nō redeat ad circularē situ ⁊ postea cōplebitur circulatio. peruenient igitur circulatō in tēpore. Similiter igitur q̄ si mā nūc circuleť in i°. nūc quelz pars fit in eodē situ in quo fuit. ex hoc sequitur q̄ nō mutatur. quia manet oio in eodē vbi ⁊ situ ⁊ q̄tuz ad totū ⁊ q̄tum ad partes. g̃ circulare in nē est oio nō circulare nec oio mutare. hec 2ª rō bene probat q̄ nō ponēdo mouēs coniūctum ipz primū etiā si sit potētie infinite spera nō potest circulare in nūc sed nec in tēpore pp propositionē Aris. qz tunc finita transfert inequali tpe: ex quo sequitur q̄ infinita oio nō potest immediate sperā circulare ⁊ videmus eaz circulari. hic igitur vī necessitas Auer. ponēdi mouens coniūctum. i. immediatum ⁊ finitū sine quo primū nihil transfert sperice: qz nō potest nō mediate agere, pter sui perfectionē ⁊ imperfectionē effectus inter que necessario requiritur cā proxima medians. Contra istud q̄ro quid est primū mouere mediate aut qz producit cām proximā mouentē cui dādo esse: dedit virtutē primā mouentem aut si 2ª est a se dat ei virtutē ⁊ influētiā aliquā que mouet aut 3° primū ⁊ 2ª eūdem effectū causant ordine quodā absq̄ hoc q̄ 2ª causa aliquit recipiat a pª. Si 3ª sequitur q̄ finita poª siue aª cā 2ª mouebit inequali cū infinita mouente cuz cā 2ª. si 2ª sequitur q̄ illud in fluxum sit aliud a nā cause scōe. igitur si neget pª habere motū proximo effectu ꝯ 3ª ⁊ i nª intellīa eē accēs cōtra 3ª dicatur pª eē de mente ari. ⁊ q̄ ipm exponat auic. 9° met. de ordine intelliarū. ⁊ tūc infinitas motus reducatur in pª. qz infinitas duratiōis scōe cause est. a pª cānte sicut filius sp gignit. primū ārt ex se est durās infinite. sed successio reducat in vnitatē finitā mouētis primi ⁊ ita nō ob hª aliud est ibi primū mouēs nisi qz dans eē mouenti sicut dans saluat primū efficiens ex vltimis finis: qz mot° pp se a scōo mouēte sed nō primū mouēs nisi remotū ⁊ dans eē mouenti. ⁊ nō debet poni: qz nō est doc. sz post verb ⁊ preallegata debet sequi nona distictio. s. vtruz generatio filij sit eterna.

Duertendū q̄ in di. io: vbi q̄rit vtrū. s. s. pducatur per mo^m volūtatis in solone primi dubij q̄ incipit q̄^m ad primū du^m dī. Ponūt q̄tuor mēbra de isto ymino nā. ⁊ p' assignationē quarti mēbri stati p' i° vba nisi cōditio ⁊ mo° circa actū illicitū. añq̄ pōat doc. ex dictis ad ppo^m dī q̄ nec intellect° nec volūtas rōe q̄ ⁊c. aliqui voluerī ponere. ex dictis ad ppo^m dī q̄ nā 3°° est pncipiū spirādi. qz volūtas est vis elicitiā spiratiois vt est libera liberaliter agens 4° nā cōcurrit cū volūtate p°° cōcurrit nō elicitiue sbiectiue tm̄. 2°° nō cōcurrit oio sed vltra 3^m declarat ibidem ad 4^m articulū. ⁊ nō videť poni: quia superfluum nec est doctoris.

Reterea in ea. di. ⁊ in ea. q. añq̄ doc. soluat arª principaª qōis ibi ad arª. ad p^m dico p' solutionez tertij dubij principalis. q̄ est ad 3^m du^m of q̄ nā agit ⁊c. aliqui posuerūt in libris suis. Cōtra hoc sm̄ est ⁊ ipsorum di. 2. ⁊. 5. Jtē nō est ad ppositū. qz q̄rit ō principij actiui distictione in mō agēdi siue eliciēdi actionē siue in aliqd agat siue non. alia rn° verbū est formalr notiᶜ memoᶜ: volūtas eliciēs dat obm̄ primū donū: qz amorē ⁊ in hoc se nec ex ista ratione est donū nec aliud sile obiecto p̄sētato. iō amor nō gignit nec est vbū. imo s. s. sicut filiᵒ. hoc q̄ verbū ⁊ bn̄ de imagine: sed nō saluant q̄ hic pnª pñt eligere q̄uis ponatur aliq̄ distinctio in iminis ꝯparis ad priª in assilari tm̄. 3ª via q̄ si est necessitas vt actus tendit in obm̄ nō tm̄ vt elicit a poª vel aliter si vt in actu q̄ si iā elicito firmatur. ñ tamē vt quasi p' or actu elicit illū aliter ex parte principij: vt quasi procedit actū ē necessitas ad eliciendū nec volūtas repugnat nēcio. q̄a volūtas perfecta pōt hīe rōz perfecte pncipij pductiui. Jtē q̄° necessitas nō tollit libere pp n^m dictū. Jtē nēcio agē est condi° modi operandi igz nō repugnat alterī diuidēti pri^m actm̄ sicut nec mod° illi cᵒ est mo° ponēdi sicut duplex ꝛici^m nec est aª rō distinctiōis nisi hic. Jta duplex necessitas ꝯueniens. qz hoc ⁊ hoc. g̃ nō ois necessitas est nālis stricte accipiendo nālē qūo volūtas est nā. alia difficultas si hec est libē pp idēptitatē a procreatis ad pductū dī sic ⁊ nō dz eē ō tex.

Tem dis. xj. vtruz. s. s. pcedat a pīe ⁊ filio. q. i. p' illā rōz añ oppositū. Jtē dilecᵒ in nobis ⁊ añq̄ ponatur alia rō que incipit. Jtē spiratō passiua ⁊c. aliq̄ bn̄t in tex. Jtē volūtas 3ª pars imaginis. i5. de tri. vel igz nō est pricipiū pducēdi. sed pductū. Rn° dilecᵒ vocatur voluntas. sed voluntas poª pertinet ad parentē licet nō cōstituat parentem sed quasi aduenit simul 2ª fecunditas in patre. ⁊ nō debet poni in texu.

Liendū q̄ i dis. i2. q. j. que incip vtrū pī ⁊ filius pducār ⁊c. p' deductionē vlrie rōis añ oppositᵐ que talis est. Jtez si pducunt vt oio vᵐ anteq̄ arguat in oᵐ. aliqui tex. bn̄t. Jtē amor notiᶜ genite est 3ª pars imagis. igz amor pcedens est amor verbi. añs pbat di. 6ª per aug. Rn° est qz tres sī actᵒ volūtatis respectu obiecti. s. actᵒ elicitᵒ coplatiue iperij. 3°° nᵒ video: qz nec i nobis respectu prime intellectionis. primᵒ nāq̄ ē pncipalior: 2° vlior. est tm̄ vterq̄ essētial in deo. sed amor pcedens est pricipalior amor obiecti nō verbi nisi sit pris neutrius forte ex pª productōe sicut nec vbi nisi essentia in nobis ois amor est procedens ibi nō sed rātuz amor primus obi diligibilis. ⁊ nō debet esse in textu.

Reterea in ea. q. in cōfirmatōne opi. ben. ibi ista opi. ꝯfirmatur doc. assignat auctoritatē Ric. 3° de tri. c. xj. ibi dicente Ric. vbi pri ⁊ statim p' i° verba ⁊ a quo summe diligeris aliū eque diligi vel. Alij posuerūt i suis libris. probaª itaq̄ cōsūmate charitatis est mutua coio exhibite sibi dilectiōis ita q̄ in illo sicut mutuo diligi vtriusq̄z dilectio vt consūmata sit prebite dilectōis consortium. ⁊ nō debet sic esse: sed ita ō bet scribi. Jn illis itaq̄z vt dicit sic mutuo dilectis vtriusq̄ perfectio vt consūmata sit exhibite dilectiōis ꝯsortem eq̄ ratione requirit.

Otādum q̄ dis. iz. q. vnica vbi queritur. an. s. s. sit genitus. post illud ar. ante opᵐ pterea dīa realis nō depender anteq̄ arguatur in oppositū aliqui ponūt probationē mi. ibi Aliter probatur minor esse extra. Quidam volūt q̄ nō sit extra. tamē tenēduz est fm magistrū v̄v turonēsem ordinis minorū ministri prouincie turonie q̄ ñ est extra.

Reterea aduertēdum q̄ in ea. di. ⁊ ea. q. post multas rn̄sionēs ad arª siue pricipalia siue nō pricipalia doc. facit vnā replicā. que incipit. sz adhuc videť stare arᵐ. qz equiuoca ⁊ rn̄dz illi replice ibi. Rn° ⁊ dico q̄ nō est equoca producᵒ. ⁊ in fine illius rn̄sionis sunt ista vª. lz neutrū illorz sit pª rō agendi ⁊ pª rō terminādi productionē. statim post illa vba est finis disti. ⁊. q. ⁊ debet sequi i4. di. aliqui posuerunt vnā longā additionē que nᵒᵒ est de tex. s. Exemplū hujus est si asinus generaret asinū. lz forª specifica nō sit pmū pricipiū pducēdi asinū. ⁊ iō pp hoc ñ est vniuoca generatō nec equiuoca. qz illud qō est perᶜ formalr terminᵒ gnātionis est eiusō rōis in gnānte ⁊ genito. licet nō sit ibi prima rō producēdi seu generandi. Q: aūt aliquid eiusdē rōnis priᵒ sit in isto vt producente. ⁊ primo in illo vt in termino producto ñ requiritur ad generationē vniuocā. Jta potest poni exemplū de carᶜ aiata gnānte carnem animatā nāliter virtute caloris

Universidad de Deusto Biblioteca

nālis vel tm ipa aia vl q̄cunq; alia forma det non est necessario p̄m pn̄m pducendi i pducēte ⁊ pi ꝯ imin' formal' i pducto: ꝛ̄ h° saltē nō redrit ad vniuocatōem in gnātōe. Ad 3m d°. q gnātio actiua ⁊ spiratio actiua non sūt idē formalit: nec p̄mi imini formales ipa .s. noia actual' ⁊ amor actual' sūt idē formalit ⁊ tm p̄mi imini pducti ill' pductōibus sūt vniuoci inter se ⁊ pducētī: qr plone pducte hnt oino eādē pfectōes absolutā inter se ⁊ eādē cū pducēte. Ad 3m pncipale d°. q añs de distictōe pncipior solā rōne falsū ē. Ad p̄mā pbatōes cum arguit q oppositū nō staret cū simplicitate diuina. Rñsū ē pus sepe di. 2a. ⁊. 8a vbi ītētō habita ē de nō idēptitate formali absq; distictōe reali. Ad 2am pbatōes cū arguit q alit eēt relatio real' inter itelm ⁊ intelligē. R° ite' ē po' opatiua ⁊ pducta p̄mo°. s. inquātū ē p̄nm opatiuum nec inte' nec suppm cui' ē actio hz relatōnē realē ad opatōem realē q̄ nata ē eē in ipo: sz h° accidit in nobis: qr ē ibi distic° real' seu ofta inter ipz ⁊ opatōes ad quā ē vt aūt ē pnm pductm lz ipm nō hēat relatōes realē ad pductū: qr idē ē pducto nec ad pductōes ppt idē: tm pducēs ipo hz rlonē realē ad pductū ppt distictōes eorū realē: ⁊ hec sufficit ad h° q pductō sit real': sz tal' rlo nō redrit inter inte'm ⁊ intelligē ad h° q opatio inte' sit real': qr nō ē distinctio real' hui' ⁊ illi'. nec h° q ite' dī pti eē pnm ad intelligēdū notat rlonē realē ipi' inte' ad itellectōes q̄ iest pti fz h° pnm: qr h° magis vī de gignitōne q̄ de inte°: qr gignitio maiorē distictōem redrit. Nec tm cū dī inte' ē pti pnm dicēdi notat rlo real' inte' ad dicē. Et cū arguit q tūc nō magis intelligēt itellectu q̄ volūtate. pn̄a nō vz. nec tm dī ita itellectu intelligē: qr sit rlo real' intellect' vl pties fm intem ad itelligē: sz tm q ista sit aliq̄ pfectio opatiua fm quā nata ē ppetē pti talis opatio: nec sequtur q nō magis itelligat pti in itellectu q̄ voluntate: qr hec opatio q̄ ē itelligē nata ē p° cōpetē itellectui. nō aūt ē nata ppetē volūtati: nec ē aliq̄ alia rō nisi q inte' ē inte': ⁊ volūtas ē volūtas cuicūq; eni pn° opatio ex eo q tale siue sit res p se siue vniti ue ptineat in aliq̄ na° ē ppetē ppa opō.

Cōtra. pcedit in pte inte'm eē sibi p̄nm i telligēdi. eē p̄nm iportat rlonē aliquā: et si ē ex nā rei p̄nm ē ex nā rei rlo: ⁊ p pñs real'. Rño dcd ppetēt alicui si esset res realit h° idē dēt ei ppetē ⁊ nō alteri vbi ē rō vel fm rōem. h°° ē in pte inte' respectu itelligē: qr p̄nm ē oino idē realit cū itelligē. Ad aliā rōem de eqlib' ⁊ eodē addito q adhuc dz tenē pñtia ⁊ ita ē i posito. Rño sic dī in pñtis ⁊si pñtia teneat eodē addito adhuc retinebit ⁊ verū est addito nō destruēte rōes pñtie sic ē cū dī hō: g̅ aial. ois hō: g̅ oē aial respectu cuiuscūq; pdicati: vl' ecōuerso: negatiue. Ita i pposito d° q ieqlitas itellectōnis ⁊ inte' ē ppter limitatōes extremorū ppt quā vel sine q̄ alterū excedit alterū additū ex vtroq; extremo. additū autē ifinitū vtriq; extremo tollit ab vtroq; extremo limitatōes ⁊ iō ineqlitatē: ⁊ iō tūc nō sequtur q sint ineqlia: imo eque p fectōnis ē inte' infinit' ⁊ intelligē infinitū. Et si obiciatur cōtra hoc q infinitas nō tollit omnē ineqlitatē: quia albedo infinita ad hec excedēt impfectōem nigredinem infinitam. Dico q infinitas addita alicui limitato ex se ē infinitas fm quid. qualis. s. potest ppetere ratōni talis limitati: quia non dicit infinitatem vel illimitatōnem nisi ratione illius cui additur: quia hoc non pōt esse formaliter simpliciter infinitum. Infinitas autem addita alicui perfectioni simpliciter cui. s. nō repugnat infinitas simpliciter ē infinita simplr in illa rōne: et iō est simplicit infinitas. intelligē aūt et intellect' sūt ex se pfectōes simplr formalit nec ex se limitatōem includūt. ⁊ iō infinitas addita vtriq; dicit infinitatē simplicit nō tm in istis rōib°: sz pcomitanter in entitate. veritate ⁊ bonitate: ⁊ oī pfectōne simplicit vlr: qr ois pfectō simplicit mutuo ⁊ vnitiue se icludit: ⁊ iō intelligē infinitū simplr eqrt itellectu infinito ⁊ ecōuerso.

Lēdum q in di. i4. q̄ comp̄hendit. i5. ⁊. i6. simul. ⁊ icipit vtrū q̄libet pslona diuina quālibet pslonā diuinā mittat Doc. Rñdendo ponit opionē mgr̄i sniaz quaz ipo bat ibi. Cōtra istā opi. ⁊ i fine pme rōnis ptra mgr̄m sūt ista vba: g̅ tūc. s. s. nō mittēt filiū cum non pducat eum post ista vba statim aliqui posuerūt in suis libris vel alit sic. Si mitti includat relationem eīnam aut g̅ respectu ei' cui mittit pslona qd nō cōtingit: qr hoc ē tpale aut ad mittētem: ⁊ tūc ois missus a mittēte ab eo pcedēt. ⁊ sic cum filius dicat mitti a spūsancto pcedēt ab eo. ⁊ non ē de textu: sz dz sequi imediate 2a rō. s. p̄ mittere ⁊ mitti.

Tem i ea. q. p̄mi argumēti q fuit ꝗ mgr̄m ibi. Ad p̄m d° q mitti dicis in fine sunt illa verba: licet sp pducēs sit mittēs. ⁊ añq̄ rñdeat doct. ad 2m argm cōtra mgr̄m ibi. Ad 2m dico. Aliq̄ hnt vnuz extra qr tō ēnitas mānifestat pslonā pcedētē pcedē sz mānifestari pslonā pcedē nec puēit oib° p sōis nec oēs pcedūt. exm ō mēoria qr sigm fm aug. manifestāt memoria ⁊ bonitas in q̄ tm signo memoria mānifestat. vñ fz q ē manifestare ē mē pñtie.

Duertēdū q i di. i7. doct. facit vnā scdam q̄stōem gnālez de habitu q̄ incipit. Utr ncē sit in habitu ponē rōnem p̄ncipij actiui in p° argumēto añ opp̄m facta maiore q̄ pbatur p pmētatorē 3° de aia statim post illud vbum 3° de aia. aliqui tex. habēt sup illud dz vt in ea sit intellect'. h̄ inq̄t est diffinitio itellect' vt habitu itelligat illud qd est ppum sibi fm se ⁊ qñ voluerit absq; h° q indigeat in eo aliq̄ extrinseco: ⁊ nō dz eē sz pus illa vba dz eē h°. s. Sz vti ppetit agēti.

Reterea in ea di. ⁊ in rñsione ad 2am questōez in q̄ qrit. vtr habitus habeat rōnē pncipij actiui. doc. ponit vnā difficultatē ibi h° tenēdo de actu. vtr habit' mōralis inquantū vtus sit aliq̄ mō principiuz actiuum respectu bonitatis in actū. ⁊ post deductōnem rōnū. Jn oppm doc. Doc. ponit vnā conclusionez ibi. Quantum igit ad istā pclonē: ⁊ ibidez paulo infra sūt ista vba: sed tm nunc piungitur prudētie pus nō. Cōiungi igit prudentie. p' q̄ vba imediate dda ponūt in textu: nō d° piūgi in eodē sbo: sz cū h° piūgit sibi vt regule ⁊ eē pori cui iste habit' sbordinat inquātū motiu'. Et ista sbordinat' vel pformatō. ē eēntial' rō vtutis. Et forma absoluta vt pcise motiua sb tali respectu ē pcise actiua ad actū hntē pstilez respectū: qr qd pueniet regulato ⁊ regule. ⁊ sic habit' vt vt' ē pcise motiuus ad actū rectū moralit q̄ vt absolute tal' forma ē absolute actiu' ad actū talē in sba nec ibi hēt rōem eē sbordinate respectu prudētie coniungi in quam sic prudētie Et nō est de textu: sed post pditta vba debet seq attribuit habitui vt ē forma de gnē qualitatis.

Ti ea. etiā di. ⁊ ea. q. Jn rñsione ad argumēta pbātia hitū nō eē formā actiuā: ibi hāc viam tenendo imediate post rñsionez ad primum argum. ⁊ doc. rñdet ad pfirmatōem sūt illa verba. Qd habet relationez eandē sibi non sic de pncipio actiuo: vel q magis est ad rē. post q̄ verba immediate aliqui sbiungunt in tex. Addēdum ē ad minorem phi sic. Omnis habitus ē idētice ad aliquid non fm gradus diuisibiles ⁊ sic maior ē vera. dcquid eni idētice est ad aliquid nō fm gradus diuisibiles nō pōt terminare motum sed mutationem bñ potest terminare vñ habitus non cōtinue gnātur vt sit motus: sed si

habet gradus q̃libet ē indiuisibil' ⁊ in q̃
libet indiuisibili respicit op'm ⁊ quilibet
simplici mutatione gnãtur q̃ non ĩmi-
nat motum ĩ illa forma sz forte motuz
in passionibus ⁊ quibuscũqz aliis. nam
magis ⁊ minus in forma nõ sufficiunt
ad motum ĩ illa nisi quilibet gradus sit
diuisibilis vt possit continue ꝓcedi ab
vno in aliũ. non eni ꝓponit mot' ex mu-
tatõibus: itaqz nõ est me'm phi. ad aliq̃d
sed sic ad aliquid. s. q̃ nõ est fm gradus
diuisibiles: sed in q̃cũqz gradu indiuisi-
bili respicit ad illud qõ est idẽtice rela-
tiuum ex h' sicut ex manifestioze sequi
tur forte ipm absolutũ qõ sic respicit ñ
hẽ grad' diuisibiles. non aũt sequit h'
t anq̃ ex cã: imo absolutũ nõ hẽ grad'
diuisibiles cã est eius q̃ est respectũ non
diuisibilẽ: qz relatio suscipit magis ⁊ mi
nus ex fundamẽto nõ ecõuerso. licz qñ
qz ecõuerso possit cã innotescendi. Ista
aũt indiuisibilitas respectus identice ab
soluto nõ ꝓhibet ipm absolutũ eẽ ꝑn'm
agendi sicut pz de quacũqz forma actia
siqua ē indiuisibilis hz respectũ idẽticũ
ad deum. non igit sequit non terminat
motum ꝓpter relationem indiuisibilẽ
identicam ad deum: q̃ non ē ꝑn'm agẽdi
ꝓpter illam: quia relatio identica indi-
uisibilis repugnat forme acq̃site per mo
dum. non autẽ forme actiui potest dici
q̃ illa rõ phi non ꝓcludit ꝓpositum ni
si diminute. ⁊ non ē de tex. sed post alle
gata debet esse potest dici q̃ illa ratio
philosophi ⁊c.

Liendum q̃ in ea. i7. di. aliq̃d
ponit vnã vltimã questõez. s.
vtrz charitas augeat. p extra-
ctõnem ptiũ noue de potẽtia ad actum
q̃ sic. ꝑmo vbicũqz ē muratio ibi est
extractio alicuius de potẽtia ad actum
augmẽtatio charitatis est mutatio: q̃ in
eius augmentatione oportet ponere ex
tractõnem illius de potẽtia ad actum:
sed non est exitus de potẽtia ad actum
nisi actus educatur q̃ charitas sic educi
tur: sz non extrahit tota de potentia ad
actũ q̃ fm ptem. Item charitas intẽdi
sicut ꝓcedit iste: q̃ mutatur igit vt prius
pars noua extrahit de potẽtia preexistẽ
tis ad actũ ꝓñtia ꝑma pz qz intẽdi inclu
di mutari. Item si charitas augeatur
q̃ est ibi gnãtio alicuius totius ꝓpositi:
quia oẽm mutatõem ꝓcomitat gnãtio
aliqua. sz oĩs gnãtio ē ꝓpositi. 7°. meta
phisice ⁊. 5. q̃ in agnitõe charitatis gnã
tur aliqõ ꝓpositũ non ꝓpositũ ex aĩa ⁊
charitate: qz tũc charitas non crearet.
creatio enim non requirit aliqõ sbiectũ
gnãtur igit ꝓpositum ex pte ꝑexñte ⁊ se
quenti: ⁊ p ꝓñs illa extrahit de potẽtia
ad actum. Cõtra si charitas auget p
extractionez ei' de potẽtia ad actũ. aut
igitur p extractõez de potẽtia sbi. s. aie
vel volũtatis aut charitatis ꝑexñtis ñ
ꝑmo modo: quia tunc esset forma nãlit
educta ⁊ ita forma naturalis qõ est flm
⁊ cõtra fidez. 2°° non qz forma charita
tis preexñs ⁊ sequens eusdẽ sũt rõnis:
ergo vna nõ est principium mãle respe
ctu alterius de quo educatur. Confir-
matur quia forma simplex fm boetiuz
sbiectum esse nõ potest. Hic dicit vn'
mgr: 3°. Primum q̃ possibilitas ad au
gmentatõnem ĩ forma infusa non est ac
cipienda ex parte sbiecti vel materie cũ
non sit educta de potentia materie: sed
est accipienda ex parte forme ipsius ĩ se
que in sua essentia partes habet. nam
vt est sb minori quantitate est in poten
tia vt educatur ad actum quantitatis
maioris. Secundo dicit q̃ hec argumẽ
tatio non est per aliquid eiusdem natu
re appositum quia augmentatio in fo
mis non est per partium appositõnem
in substantia vel essentia ipsarum: sed ĩ
virtute per quam augmentatum effica
cius potest in suam operationem pro-
priam quod non faceret si simile appo
neretur sibi: quia tepidũ additũ tepido
ineq̃li gradu non facit magis calidum.

3° cõcludit q̃ fit augmẽta° per extractõz
taliũ partũ vtualiũ in sba habit' ĩ actũ
quarz quelz educta de po'partis ꝓcedẽ
tis ponit augmẽ'm nõ solũ ponit augmẽ
tũ in sba hitus: sed ẽt in vtute: qz sba ⁊
vtus in forma idẽ sũt sicut pars extracta
facit augmẽtum in virtute charitatis ꝓ
cedentis que est in po' nõ rõe sui sbi. sed
rõe sue nature ad actũ vel gradũ extra-
ctuz. Cõtra istã opi. vĩ q̃ ꝑdicat sibi. nã
iungẽdo primũ cũ 3° ⁊ ep' sequit oppo'm
scõi. qz si fiat augmẽta° in charitate per
extractionẽ partiũ vtualiũ. tũc aut per
istã extractionẽ hz aliqua entitas realis
noua vel nõ. si nõ q̃ ista extractio ñ erit
aliq̃ actio. ⁊ per ꝓñs augmẽtabit chari-
tas sine actiõe diuina. si ãt est aliq̃ reali-
tas ad quã terminat ista extrac° que nõ
est precise realitas ꝑor. qz cõcedit latitu-
dinẽ in esse° forme nec prior realitas cor-
rũpit fm sic opinãtem. igit terminat ad
aliquã realitatẽ aliã a priori. ⁊ cũ faciat
v'm per' cũ priori aliter nõ eẽt augmẽta°.
sequit q̃ hoc sit per appõez vni' realita-
tis ad aliã. igz ponẽ augmẽtatiõz chari-
tatis fieri per extractionẽ est ponẽ eã fie
ri per appõem. Itẽ sic opinãs inq̃tum
sic ort a ponẽte augmẽtatiõz fieri p ap-
positionẽ dicit min' rõabilr q̃ dic ipse:
qz ab eodẽ gnãtur hitus ⁊ augmẽtatur
ex 2° et hi. gnãtur ãt hitus h' charitatis a
deo igz ⁊ augmẽtat ab ipso. hoc aũt nõ
est fm eẽ in sbo solũ sicut ꝓbatũ est con
tra 2'am opi. in precedẽti qõe. nec qz ꝑor
gradus corrũpit sicut ꝓbatũ est ꝓ ꝑmaz
opi. q̃ qz deus augendo addit aliã reali-
tatẽ precedẽti. q̃ nõ fit per extractiõz illi'
gradus a sbo. sed per additionem noui
gradus ad gradũ preexñtẽ. magis enim
ꝓpe dr augmẽ° per appõem q̃ per extra
ctionẽ. Ñndent isti q̃ hec extractio ē vir
tualis ⁊ nõ ptis accñtalis. Contra necio
est ibi aliq̃ ac° realis ⁊ passio q̃ ĩminatur
ad aliq̃d ⁊ nõ ad aliq̃d preexñs. qz tunc
idẽ accipẽt bis eẽ. q̃ ad aliq̃ realitatẽ no
uã ⁊ sic appõ ⁊ ꝓpõ cũ sint eiusdẽ rõis. q̃
n° dĩia est nisi q̃ p° opio dicit aliq̃d ap-
poni ⁊ ista dicit aliq̃d extrahi. Dico q̃
q̃ nõ est ibi extractio nec istũ modũ ꝓci
pio. qz talis ꝓductio nõ eẽt ꝓductio. sed
dico q̃ est ibi noua realitas in preexñti
sicut partes vel grad' nõ q̃dditari sed in
diduales ⁊ exñtie. Ad primã rõez dõz
q̃ nõ sequit sbm exit de po° ad actum. q̃
forz° edutit de po° ad actũ. qz siue educa
tur nãliter de po° ad actũ siue supernã-
liter infundat sp sbz et' exit vniformiter
de po° ad actũ ⁊ nõ forz° ipsa. ⁊ iõ in illa
ꝓñ° est falla° ꝓñtis. qz nõ oĩs muta° sbi ē
per operatiõez nãlẽ educentẽ formã de
po° mẽ vel sbi. sed sbm vniformit mu-
tat a priuatiõe forme ad formã. vñcũqz
sit i° forz° vel nãliter educta vel per infu-
sionẽ ĩmissa. Ad 2'm dico q̃ nõ seq̃t cha
ritas intẽdit. q̃ charitas mutat. sicut nõ
sequit quãtitas molis auget. igit mutat
vel mouet. nã solũ sbz mutat nõ forz° ni
si meta. ⁊ ipropie vñ forz° q̃ ꝓpe dr au-
geri ⁊ intẽdi ñ ꝓpe mutat nisi per accñs
inquãtũ e' sbz mutat sicut sba q̃ta mu-
tat ⁊ nõ q̃titas. lz q̃titas sit fz quã sba
q̃ta mutat ⁊ auget sume° augẽ meta°°.
nã hñs formã mutat fz eã lz ipsa ñ mu-
tet. tenẽdo tñ q̃ ad intẽdi seq̃t mutari ꝓ
prie dico q̃ forz° nõ intẽdit nec auget: qz
nõ mutat sed q̃ hñs eã dr itendi ⁊ mu-
tari fm eã. ⁊ isto° charitatẽ itendi nõ est
aliud q̃ sbz e' vt aiam fz eã itendi. ⁊ iõ
fz se ꝓpe nõ cõcedit isto° q̃ charitas itẽ-
dit. sed sbm e' fz eã. vñ dicit aug. ⁊ hr in
lra. Charitas nõ crescit. sed hõ hñs eam
crescit fz eã. nomẽ tñ mutationis attri-
buit diuersimode diuersis. nã alicui at-
tribuit vt ĩmino p° vt cũ dr q̃ ꝓposi'm ge
nerat ⁊ mutat alicui vt sbo vt cũ dicit:
mã gnãt ita in ꝓpo° augmẽ° dr aliq̃ñ de
sbo augmẽtatiõis qñz de forz° vt p̃rio ⁊
totali ĩmino augmẽtatiõis istoz mõz.
2°° dr forz° itendi ⁊ mutari p°° sbz e'. Ad
3'm ꝓcedo q̃ ꝓpo'm p° gnãt vt aia cara ĩ au

Universidad de Deusto
Biblioteca

gnētatiōe charitat. q2 ꝓpo⁹ icludit sb3 ⁊ imiūnū. ⁊ qñ dī q̄ tūc nō eēt creat⁹ dico q̄ in eo ꝓ instāti tpis in q̄ charitas l' gia creat infundit aie. sed in a⁰ ⁊ a⁰ instāti nē q2 pri⁹ nā gie vel charitas creat q̄ aie infundat lz totū sit in eo instāti tpis. vñ duplex est ibi muta⁰ vna añ eē charitat vel gie ad eē gie: ⁊ hec est vere muta⁰ q̄ ē crea⁰ ⁊ nō est muta⁰ ꝑpe dicta. q2 nihil p̄supponit nec nāz nec sbm e⁹ susceptū. Alia est muta⁰ a sbo nō caro ad eē carū ⁊ sic mutat aia a nō eē caro ad eē carū ⁊ ista muta⁰ nō est simplr crea⁰. q2 p̄supp̄ōit susceptū. ⁊ iō hec mutatio fm q̄d p̄t gnātio. ⁊ totū ꝓpo⁹ fz q̄d gnāt tale ⁊ nō simplr. q2 sba q̄ est imiū gnātiois p̄ fuit vel p̄supponit in ifusione gie gnāt 2⁰ eē gratū ⁊ accītale. ⁊ ñ est de ozigiali doc. sed pertinet ad reportationes.

Tē a multis ponit vna qō. p. 18 di. ⁊ ñ est de tex. q2 ptinet ad reportatiōes. q̄ icipit. vtrū do⁹ dicat ꝑpetatē personalē. s. s. q̄ nō vī. q2 fz aug. 15. de tri. c. 19. vel. 54. Spūs scūs in trīn donū dei est inq̄tū dat eis quib⁹ dat. sed nō q2 dat eis quib⁹ dat hz suam ꝑpetatē personalē. q2 sic dat ex tpe. q̄ ex sua ꝑpetate personali nō hz q̄ sit donū q2 fz eunō ibiō vbi. s. apud se inq̄t autē deus est ⁊ si nemini det q2 deus erat pri ⁊ filio coeinus añq̄ cuiq̄ daret. h⁰ sit q̄tum ad istā qōz q̄ magr q̄rit. vtrum. s. s. eaō rōe dicat donū ⁊ dat ⁊ datū. Itē 2⁰ sic. si. s. s. ex sua ꝑpetate personali dicat donū cū per. s. s. dant dona p donū darent dona. sed hoc vī ipossibile quia donū includit rōz donabilis. ⁊ sic includeret rōes oppositas. s. dantis ⁊ dati. h⁰ sit q̄⁹ ad pmā qōz magistri an per. s. s. do⁹ donant dōa. 3⁰ sic. si. s. s. ex ꝑpetate sua sit donū. q̄ ex ꝑpetate sua est donabile. q2 oē donū est donabile. quero cui sit donabilis nō pri ⁊ filio. certū est. igit creature. sed hoc est flm. s. q̄ dicat donū ab eino ex sua ꝑpetate p̄sonali q2 donabilis creature. q2 tūc eadē rōe filio dicere tur donū. q2 ab eino ꝓcessit a pre vt donabilis creature. vñ dī in Esa. filio datus est nobis ⁊c. h⁰ q̄tū ad 3⁰ qōez magri vtrū. s. s. sit donabilis pri ⁊ filio vel trīn nobis. Itē 4⁰ sic. ꝑpetas p̄sone ꝓcedētis dicit ꝓcessionē qu accepit eēntiaz. q̄ si donū sit ꝑpetas p̄sonalis. s. s. donum dicet ꝓcessionē ei⁹ q̄. s. s. ꝓcedit ⁊ accepit eēntia. sed donū nō dicit nisi donatiōez que nō ꝓpetit. s. s. ab eino cū non pri⁹ daret q̄ eēt cui daret. q̄ ꝓcessus ei⁹ non esset ab eino. qō flm est. Itē quo aliq̄ persona accipit eēntiā eo hz eēntiā. sed. s. s. ꝓcessione accipit eēntiā q̄ ꝓcessione hz essentiā. q̄ eoō addito vtrobiqz quo hz essentiā eo est eēntia. q̄ ꝓcessione est eēntia qui si hz eēntiā ē eēntia. sicut igī sequtur q̄. s. s. dono sit eēntia qō flm est. q2. s. s. nō est eo donū quo deus nec filio⁹ eo filio⁹ quo deus: eo āt quo est deus est eēntia. q̄ non eo eēntia quo ꝓcedit nec eo donū quo deus hoc est q̄ dicit Aug. 7. de tri. c. 1. de magnis. Itē. 6. sic. donū hz rlonē ad illud cui dat. igit si. s. s. habet ex ꝓcessione q̄ sit donū creature per ꝓñs haberet q̄ sit spūs creature. h⁰ flm ē q2 eaō rōe filius essz filius creature cum sit nobis datus. ⁊ hec rō innuitur in 4⁰ qōe magistri an filius possit dici noster cum sit nobis datus sicut. s. s. dicitur noster. Itez. 7. sic. inter dātem ⁊ datū est creatō. sed. s. dat donū. q̄ si ex ꝓpꝓietate sua personali sit donum. igitur spūs referretur ad se fm rationez donātis ⁊ donati siue dātis ⁊ dati. sed n⁰ relatio realis vel personalis est eiusdē ad se: ergo ⁊c. hoc sit q̄tum ad quintā questiōz magistri. an. s. s. referatur ad seipsum.

Contra aug. 4⁰ de tri. c. 20. vel. 52. Sicut eni inquit natum esse est filiū a pre esse ita mitti est filio cognosci q̄ ab illo sit. ⁊ sicut. s. s. donum dei esse est a pre ꝓcedere ita mitti est cognosci q̄ ab illo ꝓcedit. ⁊ sequitur. c. 53. nec possu⁹ dicē q̄ spūs ⁊ a filio nō ꝓcedat. q̄. s. s. eo est donū quo a pre filioqz ꝓcedit. ⁊ p ꝓñs donū ē ꝑpetas p̄sonal. s. s. Itez august. 5⁰. de tri. c. 2. vel. 27. sz tn inq̄t ille. s. s. q̄ nō trinitas: sz in trinitate intelligit in eo q̄ ꝑpe dī. s. s. relatiue dī cū ad pīem ⁊ filiū refert q2 ⁊ . s. s. ⁊ pīs ⁊ filiū spūs ē: sz ipa relatio non appet i h⁰ noie appz āt cū dī donū dei. donū ei est pīis ⁊ filiū: q2 ⁊ a pre ꝓcedit. hec ille. q̄ donū est ꝑpetas p̄sonal ei⁹ fm quā a pre filio qz ꝓcedit. Hic dī q̄ donū p̄t accipi triplicit siue eqūoce sicut hīe possum⁹ ab aug. in auctib⁹ p̄dictis. vno⁰ aptitudinalit: 2⁰⁰ habitualit: 3⁰⁰ actualit. 3⁰⁰ loqtur aug. in p̄ma aucte allegata de dono 2⁰⁰ loquit aug. 5. de tri. c. 15. vel. 35. vbi inquit. vtqz q̄ erat supple donū anteqū daretur: sz nondū erat donū aut eo ipo q̄ datur⁹ erat eū de⁹ iā donū erat añq̄ daret ⁊c. paqz post rndit dicēs: sz q2 sic ꝓcedebat vt eēt donabile iā donum erat ⁊ añq̄ eēt cui daret. Prio mō. s. aptitudinalit donū dī vt aptū natū ē dari vl vt ei nō repugnat dari ⁊ si in futuro nō daret sicut loqtur aug. in auctib⁹ ad oppositū: ⁊ isto mō donū hz rōem ꝑpetatis p̄sonal vel ē donū ex ꝓcessione sua. s. inquātū donabil: ⁊ h⁰ nō cōcedo lz di sticrōem approbem⁹ q̄ sit falsū arguit: q2 ꝑpetas p̄sonalis ē ad intra ⁊ non ad extra. sz donabilitas illa nō est ad intra sed ad extra vt ad creaturā: q2 nō ad patrē nec ad filiū q̄ ⁊c. ꝓbo ma. q2 p̄sona q̄libet diuina hūit p̄fectū eē diuinū ⁊ p̄sonale añq̄ fuit aliq̄ creatura: q2 ex se ē ncē eē. Creatura vero i nullo eē nec intra nec extra est ncē eē neqz ineē exītie nec ineē eēntie. s. diminuto siue itellectorō hui⁹ ē: quia ncītas ē ꝓditio exītis ⁊ tale eē abstrahit ab exītia. etiam h⁰ eēt magis incōueniēs q̄ si eēt ncē eē in esse reali: sed qō est ex se ncē eē ꝑus ē q̄ illō qō ē possibile vel nō ncē eē: q̄ in illo pori est p̄sona 3⁰ siue ei⁹ ꝓcessio ⁊ nō reus eiusdē ad creaturā: q2 nō est itelligē aliquā rlonem eē ad creaturaz nisi creatura eēt vel intelligat eē q2 rlo reqrit īmīnū simul cu ipa eē. 2⁰ ꝓbat ma. sic: q2 rlo rōis nō p se includit i p̄sona diuina q̄ est ens reale: ⁊ si icludēt rlonē rōis eēt ens rōnis: ⁊ si cū h⁰ plura realia includeret: q2 ꝓstitutū sequit debilliozē ꝓtem sz rlo dei ad creaturā siue actual siue habitualis siue aptitudinal est ens rōis q̄ ⁊c.

Itē ad ꝑncipale sic vna p̄sona nō ꝓstituit formalit duab⁹ rlonib⁹ distictis: sed s. s. p spiratōez passiuā q̄ dicit re⁹ ad spirātes ꝓstituit in eē p̄sonali. sed si rlo aptitudinal eēt ncīa ad h⁰ ipa eēt alia rlo ab illa. ꝓbo: tū q2 sūt ad diuersos īmīnos. tū q2 vna ē real: alia rōis. Rño p̄mo ad rē in se. 2⁰ ad intētōez Aug. quatū ad rē dico q̄ nulla p̄sona ꝓstituit i eē p̄sonali p aliquē re⁹ ad creaturā: nec aliq̄ ꝑpetas p̄sonal dicit re⁹ ad creaturā imo q̄cq̄d ē intrīsecū i diuinis siue absolutū siue respectū in q̄cūqz eē reali siue intelligibili abstrahit ab oī respectu ad creaturā ⁊ ē p⁹ q̄cūqz eē creature: ita q̄ si p ipossibile vel icōpossibile nihil aliud a deo posset eē in aliq̄ eē nihilominus eēt in deo q̄cq̄d sibi cōuenit ad itra fz q̄cūqz eē eēntiale vl p̄sonale: q2 ꝑus itelligit tota trinitas fz q̄cūqz eē q2 qō cūqz eē attribuit creature siue reale siue diminutū illud ē a tō trinitate: ⁊ iō creatura fm q̄cūqz eē ei⁹ ncīo ē posterior oī eē ad itra: ⁊ iō nihil itrīsecū i dīnis includit ncīo re⁹ ad creaturā q̄ ē posterior: sz cū re⁹ q̄. s. s. dī donū sit ad creaturā q2 ñ eēt donū nisi creature cui daret q2 ñ pīi nec fi⁰ sic dat sequt q̄ donū ñ sit ꝑpetas ꝓstitutia. s. s. sz tn spira⁰ passiua q̄ accipit eē a pre ⁊ fi⁰ q̄ ꝑpe signatur h⁰ noie. s. s. i sēsu ꝓpōis q̄cq̄d dicat aug. 5. de tri. c. 2. vl. 27. q̄. s. ei⁹ rlo magis in h⁰ noie donū q̄ in h⁰ noie. s. s. Dico q̄ q̄ maxie appet illi 3⁰ p⁰ ꝑpetas ꝓstituta h⁰ noie. s. s. ñ itelligē⁰ p spm tn nāz intellectualē vl spūalē: q2 sic h⁰ nomē spūs ē cōe trib⁹ p̄sōis. sz accipē⁰. s. s. ꝑ spirato volūta⁰ casta ⁊ scā pīis ⁊ filiū: q2 taliuz volūtas hūs obm ifīm⁹ ifinite diligib⁰

Universidad de Deusto
Biblioteca

sibi pñs ē pn^m sufficiēs ꝓducēdi amorē
ifinitū: ⁊ p ꝓñs p se stātē q̄ spūs dī. Tñ
ꝓpr̄ auctē aug. ē sciēdū q̄ donū multi-
plicit pōt accipi. Uno mō pōt donū di-
ci qōcūq̄ liberalit̄ ꝓducētū ⁊ sic dare ni-
hil aliud ē nisi liberalit̄ ꝓducē: ⁊ dari li-
beralit̄ ꝓduci. ⁊ isto° pt ꝓcedi. s.s. ex no
datū ē ⁊ donū: q̄ ab eno spirat ⁊ sic
donū ñ dic nisi ꝓpetatē ꝑsonalē: q̄ ab
eno. s.s. ē spirat': vñ sic dare ⁊ dari nil
aliud ē q̄ spirare ⁊ spirari: ⁊ sic non lo-
quuntur sci de dono. nam ꝓcedūt spm̄
ē donū ab eno: sz ñ dari ab eno: q̄ ip
sum dari ab eno includit creaturā cui
dat fore ab eno. ñ ei pt aliquid dari nisi
sit illud cui dat. Alio° pt itelligi p donū
amor ꝓcors pīis ⁊ filij q̄ pī ipēdit amo
rē si° ⁊ ille repēdit amorē eūdē. quō lo-
q̄tur ricar. 3°. de tri. de amore: ⁊ sic ñ itē
dit h aug. loq̄ de dono: q̄ sic donū qō
idē est q̄ amor ē mere ēntiale fm vnaz
opi. vl' mere ꝑsonale fz aliā opi. ⁊ iō di-
co q̄ donū p se aliq̄d vnū ꝓnciplr signat
q̄ aliud ex ꝓñti ꝓnōt ⁊ sic ē vniuocū. sigt
ē p se re^m rōis ad creaturā: ⁊ tūc sigt a-
liq̄d ēntiale ⁊ ñ p se vl' ꝓncipalit̄ sigt ꝓp̄
etatē notōnalē alicui' ꝑsone. ꝓnōt tñ no
tōnale vt supr̄ de dari dcm̄ ē. vel si dica
tur q̄ sigt vtrūq̄z p se tūc erit eq̄uocū ⁊
ñ sigt p se vnū. Supponēdo tñ q̄ sigt a
liq̄d p se: dico q̄ p° ⁊ p se sigt re^m dona
bilitatis ad creaturā vl' donaturi vl' do
nādi: q̄ do^m pt tripl̄r accipi respēu cre-
ature vt dixit ꝓor opi. ⁊ i hoc bñ. sed tñ
ꝓnōt ꝓpetatē 3^e ꝑsone ꝓcedēt a pīe ⁊ fi°
q̄ amor ē ver° ex vi ꝓcessiōis sue ⁊ sic ve
libē donū. Jnē eni oia dona dātis p^m do
nū q̄ dat ⁊ q̄sq̄ dare pt ē amor ei° quē
p° dat amato q̄ ē rō cuiuscūq̄z alit̄ do-
ni. nihil ei hz rōez doni nisi inquātū ca
dit sb̄ actu amoris. nō ei cultell' vl' rosa
neq̄z aliq̄d exti' hz rōem doni vel meret
nomē doni nisi q̄ cōicatū amicabilit̄ a
ctu amaorio volūtatis: iō oia dona di
cūtur talia rōe amoris dātis ⁊ si ñ recipi
ētis. spūs āt scūs ex vi ꝓcessiōis sue ē p°
amor ⁊ ifinit' ⁊ ꝓcedēs p actū amoris a
pīe ⁊ fi° eū liberalit̄ ꝓducētib': ⁊ ita do-
nū si sit ēntiale p se signās re^m ad crea-
turā. ꝓnōbit tñ necio ꝓpetatē. s.s. q̄ ē pri
m' amor ēntie ꝓcedēt a pīe ⁊ fi° p actū
amoris: ⁊ sic itelligēd ūt auctes augu.
supr̄ ad ptē oppositā allegate q̄ donuz
dicat ꝓpetatē ꝑsonalē. s.s. p ꝓnotatōez ⁊
ñ fm suā ꝓncipalē significatōez h° p ex^m
declarat h° numē dator ñ sigt p° re^m rōis
vtut̄ spirati pīis ⁊ filij. sz p° sigt re^m rōis
ipr̄ ad creaturā ꝓnotādo ꝓcessionē pas-
siuā vel ꝓpetatē ꝑsonalē. s.s. p re^m tñ ad
vtutē spiratiuā spiratm̄ p quā ꝓducit p
m' amor spirat' ifinit'. eodē mō donū ñ
p°° signat ꝓprietatē ꝑsonalē. s.s. Ad p
mā rōez ꝓncipalē pz R° p ea q̄ dcā sūt:
q̄ donū ñ p° signat ꝓprietatē ꝑsonalē
s.s. nā i tñ ē donū inquātuz dat eis q̄b'
dat ⁊ ita p se signat re^m ad creatura. cō-
nōt tñ ꝓpetatē. s.s. Ad 3^m ꝓcedo q̄ per
donū dona dēt q̄ p amorē q̄ ē p^m donū
dātur dona oia sic dcm̄ ē. Ad ꝓbatōez
dico q̄ nō ē oppō i relatiuis nisi accipi-
ant respēu eiusdē. nō eni opponunt i eo
dē pūitas ⁊ filia°: ita q̄ idē respectu di-
uersorz sit pī ⁊ filij' q̄ pt ē filij' pīis sui ⁊
tñ pī filij quē gnāt. nō tñ pt ēēt filij' pīis
sui ⁊ ipr̄ pī q̄ tūc idē ꝓducēt se: q̄ ē in
cōueniēs. p° de tri. c. i. s.s. aūt ē donū in
quātū ꝓnotat ei' ꝓcessionē ꝑsonalē ⁊ ē
sil' cū pīe ⁊ fi°. dator vel donator cuiusli
bet doni q̄ dat creature nec ē h° icōue
niens q̄ sit dās ⁊ donū vl' datū respectu
diuersorz. Ad 3^m dicēdū q̄ donabile
dī vno mō q̄ ē aptū natū donari. alio
mō dicit idē q̄ ē possibile dari: nec sūt
ista eadez: q̄ aliq̄ ē possibile ēē tale q̄ tñ
nō ē aptū natū ēē tale. lapidē ei ē pos-
sibile fieri surs̄ ⁊ tñ nō ē aptū natū esse
surs̄. nec hz ad h° aptitudinē. corp° eti-
am neutz q̄ nec de se ē natū fieri surs̄
nec deorsū vt corp° circulare possibile ē
deferri deorsū ⁊ surs̄: fm aūt pmū mo
dū p°. s.s. hz ex ꝓcessione sua ⁊ a ꝓpeta
te ꝑsonali aptitudinez: q̄. s.s. ꝓcedit vt
amor donabilis non sic filij' sz vt vbum
declaratiuū ēēntie patris: ⁊ ideo non ꝓ
cedit filius ex ꝓprietate ꝑsonali vt hñs
aptitudinem vt dēt. procedit tamen pe-
nes secūdum modum vt possibilis da-
ri a patre ⁊ a filio ⁊ a spūsancto: ⁊ ita ñ
sūt idez vt pz in exēplo p̄allegato. Ad
4^m concedendum est q̄. s.s. prestat assen
tiaz sine vllo tpis initio de patre filioq̄z
processio sicut dicit august. i 5. de tri. ⁊
q̄ ista ꝓcessio includatur in hoc nomi-
ne donum non vt principale significa-
tum: sed vt connotatum. Ad quin-
tum dicendum q̄ illa est falsa quo spiri
tum sanctum habet essentiam eo deus:
quia processione habet essentiam: nō ta
men ea est deus. nā non eo pater q̄ deus
neq̄z eo. s.s. q̄ deus. sicut patuit supr̄ per
Auḡ. filij' etiā nascibilitate hz ēntiā nō
tñ nascibilitate est dē' sed deitate. ⁊ cū p
bat ꝑsonā hr̄e ēntiaz est ipam ē deū. q̄
eodē addito vtrobiq̄z q̄ ꝑsona hz ēntiā
eo est dē'. nego ꝓñaz. sz est fallacia figur
dictōis penes ꝓmū modū. nā ablatiuus
qñ cōstruit cū vbo ꝓstruit cū eo in rōne
ꝓncipij actiui vel in rōe actōis ⁊ fieri. ut
lignū est calidū caloze vel igne. ⁊ iste ab
latiu' caloze significat q̄ calor habit' in
ligno sit ꝓn^m calefactōis i ligno. Cū vō
dr̄ lignū hz esse calidū calefactōe ꝓstruit
ablatiu' in rōe calefactōis ⁊ fieri. sed qñ
ablatiu' ꝓstruit cū noie sbstātiuo ꝓstrui
tur cū eo i rōe ꝓncipij formalis ēēndi vt
cū dr̄ lignū est calidū caloze. ⁊ ita in ꝓpo
sito. s.s. hz essentiā ꝓcessione ꝓstruit ab
latiuus cū verbo in rōne actōis q̄re i ē
⁊ fieri sed cū dr̄ ꝓcessiōe est ēēntia ⁊ dē'
significat ibi q̄ ꝓcessio sit formal' rō q̄ ē
deus q̄ nō est. ⁊ sic ē ibi fallacia dictōis
ex sil' termiatōe. Ad 6^m dicēdū q̄. s.s.
dr̄ do^m creature ⁊ spūs noster fm illū re
spectū quē ꝓnotat ex sua ꝓcessiōe. q̄ sic
donū ꝓmo significat re^m ad creaturā cō
notādo tñ eternā ꝓcessionē ita e°. s.s. p
mo significat ꝓcessionē eternā vl' ꝑsonā
illā ꝓstitutā ꝓnotādo respectū aptitudi-
nalē ad creaturā. filij' āt ex ꝓcessiōe sua
nō significat re^m ad creaturā nec illū cō-
notat q̄ nālit̄ ⁊ ñ p modū doni ꝓcedit.
exit. n. nō quō dat' sz quō nat'. Auḡ. 5.
de tri. Ad 7^m dico q̄. s.s. est datiu' sui
quantum ad extra sed iste re° non est ꝓ
petas eius.

Lēdū insup q̄ in. 2i. di. q. vni-
ca in q̄ q̄rit an hec sit vā solus
pr̄ est dē'. post rñsionē. Ad p^m
arg^m pn^c quidā rñsionē ad 2^m arg^m hñt
sic. Ad 2^m dr̄ q̄ exceptia nō ꝓuertit. phs
vō hoc nō oñdit q̄ determiat de simpli
ciū ꝓpōnuz ꝓuersionibus q̄ ptinēt ad sy
logismū cathe^m ⁊ simplicē. Sed q̄ ꝓuer
tat pz p ꝓbata. Et nō est de tex. sed sic
debet ordinari rñsio. Ad 2^m argu^m dico
q̄ illa non est sua ꝓuersa.

Tiā in. 23. di. in q̄ q̄rit. vtr p^a
fm q̄ dic aliq̄d cōe ⁊ ē. doc. an
teq̄ rñdeat ad. q. ibi. Ad qōez
R^ñ o i fine illi' rōis. P̄ ꝑ additū argu o
sic sūt ista vba: sed nō est dare aliq̄ō sb̄-
stantiū tale sbintellectū. Aliq̄ volūt ad
dere hoc nō pōt termiare dependētia al-
teri' adiectiui cuiusmōi ē termin' nūerat
tres igit̄ nature p ipm determinat. R^ñ°
multa sunt ꝓcreta q̄ nō sūt adiectiua sic
causa gen' spēs. Cōtra adiectiū arguis
nō ꝑ ꝓcretū. Etiā post illa vba posita in
ꝓncipio rñsionis ad qōem ibi. Ad qōez
rñdeo. q̄ sic sequeret aiaz esse ꝑsonā q̄ō
est incōueniēs. Multi volūt addēr ⁊ de
itatē esse ꝑsonā ⁊ ēt ñ ꝓueniret ꝓpe deo
q̄ indiuiduū nō est nisi vbi est diuiduū
q̄ō non cōuenit deo. Similit̄ tñ ꝓprie
nomē persone ꝓueniret hōi qui ꝓsimil'r
solus proꝑe dicit rōnalis. Et non est de
textu: sed debet post illa verba immedi
ate sequi. dico q̄ nihil

Lcl̄ēdū q̄. 26. di. q. vnica doc.
ponit ꝓmo viam tenentē q̄ p-
sona ꝓstituit p relatōem. Cō
tra quā arguit. q. 4. In prima via ibi.
Quantum ad primam viam in princi-
pio post illa verba. omne relatm̄ ē aliq̄d

Universidad de Deusto
Biblioteca

excepta relatione. aliqui tex. ..ō habēt. et in principio tertij capituli si pater inq̃t nō aliquid ad se nō e.. q̃ refertur. ex hoc videt q̃ rlo nō referat: sed illud qō refert est aliquid ad se qō ēt probat. qz illiō qō refert rlone nō est aliquid posterius ea nec simul natura. ergo est prius nāliter. ⁊ ita est ad se. ⁊ debet esse .. tex.

Duertendū q̃ doc. in. 27. oisti. mouet tres questiones ad quas rndens fm mentē propriam ibi Ad questiōes istas igr rndeo ad pmaz. Ad primā qz ratio verbi precipue accipit ab aug. li. de tri. supponēda sūt quedā certa que fm ipm cōueniunt verbo post que vba ab aliquib' imediate ponitur hoc. s. Et 2° per diuisionē si i° remouenda ab oi eo qō nō est verbū sicut facit phs 3° ethi. ad inquirendū gen' vtutū vbi dicit illa que sunt in anima vt potentias ⁊ passiones ⁊ habitus 3° illis remotis' que nō cōueniunt illi de quo q̃ritur. ⁊ nō est de tex. sed debet imediate sequi. ⁊ ex illis inuestigandum.

Duertendū est etiā q̃ in 28ª doctor mouet duas questiones. ⁊ volēs respōdere ad primā facit duos articulos. In 2° vero articulo ibi. De scōo articulo dicunt ⁊c. anteq̃ pcludat ibi. iō videt dōz q̃ ingenitū. aliqui ponunt in textu aliter dicit q̃ hoc positiuū est eē a se. ⁊ hec dicit esse intentioni Rid. ⁊ q̃ esse a se est aliquid propositiuz positū circūscriptū per ingenitū ⁊ precessit relationē ad finitū. qz eni aliquid est a se: iō oz fm Rid. q̃ ab ipso sit oīe eē ⁊ oē existere. Contra. a se si est positiuū aut est absolutū. ⁊ erit cōe tribus. aut rlm ⁊ nō ad prius qz nō est nisi negatio relationis ad prius igr erit ad filium ⁊ ita ad se vel dicit filiationē si ē positiuum vel si dicit habitudinē ad precedens erit negatio relatiōis. ⁊ ita negat° est ingenitū. ergo nō est proprium positiuū illius. ⁊ nō est de textu.

Jrca distin. 30ª doctor mouet duas qōes. ⁊ rndens ad primā auctem ponit p° opi. Cōtra quā arguit ibi. Contra illā opi. Quātū ad illud qō dicit ⁊ arguit cōtra rnsiones illius datas tam ad primā q̃ ad 2ᵃᵐ .q. ⁊ .nteq̃ arguat contra illud qō dicimus ad 2ᵃᵐ .q. ibi. Contra illud qō dicit ad 2ᵃᵐ statiz post illa verba. Uniformiter ab ea appellāe aliqui tex. hñt. q̃. n. forma sit in aliq̃ ⁊ tam q̃ nō possit denomiari ab ea vt dicatur habēs formā ꝯdictio est. qz nō differunt pcretum ⁊ abstractū forme nisi i sola denomiatione subiecti. ergo q̃ creatio actio sit in deo. ⁊ tamē q̃ nō possit denoiari ab ea ꝯdictio est ⁊ nō ē de tex.

N di. 31. in decisione questiōis doctor ponit ibi. Ad questionē videtur dōz qō ⁊c. tres pditōes que requirunt ad relationē realē in fine prime pditionis ibi. quātum ad primā pditionē si ista verba. Qz ē magnitudo siue specialius infinitas. ⁊ statim p' ista. anteq̃ ponat 2ᵃᵐ cōditiōz. multi volūt ponere. ⁊ hec probatur generaliusp oēs rōes que fiunt ad oñdendum essentiam primi esse infinitā: qz oēs iste cōcludunt q̃ ex natura rei ipsa sit infinita. Nā q̃ cūq̃ via ad ipsa sumatur siue in ratiōe principij effectiui siue finalis eminentis ⁊ mensurantis ⁊ participati que vie .ta cte sunt dis. 2ª Omnia inquam sunt ad ipsaz. s. q̃ ipsa est ibi ex natura rei circūscripto oi actu intellectus: qz nulla dependentia effectus infiniti vt participantis est sub ratione ad aliquid sub ratiōe formali entis rationis sicut probari potest per ratiōes. Cōtra 6ᵃᵐ opi. est igitur ex natura rei illō qō ponitur fundamē taliter proximū equalitatis ⁊ ratio fundandi. s. vnitas. quia fm dam. c. 6 illic. s. in deo cōe est vnum in intellectu tm. ⁊ nō est de textu.

Reterea in eadem distinc. 2. q. In responsione. ad primū arᵐ ibi. Ad primū argu^m dico. post illa verba istud argᵐ licet alias fecerim ad pbādum. q̃ relatio origis non ē actᵒ ēntie. Aliqui textᵒ correcti nouiter habēt. qz vbicūq̃ rlo est actus fundamēti ibi suppoᵐ pōt dici ad altez fz illud fūdamentum. sic .. fm albedinē ē siliʃ ignis calore calefactū. lapis fm q̃ddītatē lapidis est mensure noticie lapidis hoc non pcedit pr̄ deitate est pat̄ vel fm deitatem. g̃. Sed vr̄ ita posse argui q̃ nec fm deitatez est eqlis. qz ista relatio non ē actus fundamēti ibi fm fundamentuz dr̄ aliquid ad altez. hanc. n. accepi sed non pcedo eo° q̃ vbicunq̃ aliquid dicit ad altez fm fundamentū q̃ ibi relatio sit actus fundamēti. qz vlr̄ tale fm q̃ ē nota esse inherentie p se 2° mō ñ primo ⁊ bene actuatio fundamēti p rlonem pcludit fundamentū eē cām inherentie relationis ipsi supposito. cām inquā p se 2° mō ñ pmo. non aūt eo° qz eē pse fundamentū qñq̃ sufficit ad esse pse causā inherentie relationis ipsi suppo° absq̃ hoc q̃ relatio actuet lz qñq̃ nō sufficiat qz tunc pr̄ fm ēntiam eēt pater. Sz saltem que est rō dissimilitudis hic q̃ relatio cōis dr̄ in esse fm ēntiam. rlo vo p pria siue originis non cū neutra sit ma^ʒ actus q̃ alia in creaturis. vtraq̃ est actus ⁊ vtraq̃ dr̄ in esse fm fundamētū. tā. n. calidum fm calorez ē calefactū q̃ fm calorem est simile. ⁊ ñ ē de textu. Sed p' vba predicta debet sequi tenendo tm̄ viam cōem.

N di. 35. q. vnica. doc. respondet ad questionem ibi pōt dici ad q̃stionem q̃ relatiōes ⁊c. Ad quam ponit tres rationes 2ª ibi.

Preterea voluntas fruens fine ⁊c. post ꝗ rōnem anteq̃ ponatur. 3ª ibi. Preterea sicut argutum est. Aliqui ponunt vnam aliam rōem. s. Preterea. ista itellectio ē pma est recta ⁊ hēt modum realē 2ª est rōis. si. n. intelligo hoiez absolute hec intellectio realis est ⁊ habet moduz realem. Si autem eam intelligā postea cōparando ad formā. hec .. itellectio cō paratiua .. est rōnis. Si g̃ ille hitudines sūt intellecte intētōe non reflexa. g̃ erūt reales. Et non est de textu.

Jrca di. 36. Pōit doctor duo argª in prin°. Et in secūdo argumento aliqui ponūt ista vba: g̃ cum lapis intellect° ab itellectu diuino intelligatur ab eterno inq̃tum est aliud ab ēntia diuina ⁊ illa scia dei sit realis ⁊ methaphysica ⁊ non logica. Et non ē de textu. Et in rnsione ad qōnem ibi: hic quidā dicunt q̃ sic. Aliqui imediate post hec vba ponunt in tex. q̃ ens cōissime acceptū vel res pōt dici a reor reris. ⁊ sic est cōis figmentis ⁊ alijs multis. Alio° pcedendo vltra. res dr̄ a ratificatōe vt est res rata ⁊ distincta a re ficta ⁊ ista est duplex vel tanq̃ res cui pōt cōpetere eē vl̄ cui cōpetit esse prius tam̄ est res cui potest cōpetere esse. Et non ē de textu. Sz p° predicta vba debz sequi Pro hac opi. arguit.

Jrca di. 44. vbi āguit. Utrū duo possit facere aliter res ⁊c. q̃ ab ipso ordinatum est fieri ibi. Ad ppositum igr applicando ⁊c. i principio post illa verba vt precedit actum voluntatis diuine vt dictum est distinctione. 38. ⁊c. Aliqui ponunt. qz nō inuenitur i illis legibus necessitas ex terminis vt q̃ omnis peccator damnabit. sed solum ex volūtate dīna acceptāte q̃ operat fm illas leges quas statuit. Uel sufficit ad ppositum dicere q̃ statuunt a sapiētia diuina fm q̃ intellect° offert volūtati diuine. Et alū non ponunt. tū est de originali doc.

Et sic ē finis hazz additōum. que fz nōnullozz opinionē textui doctoris sūtilissimi sup pmum sniazz libzū addunt ⁊ in eodem locis suis inponūtur.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Registrũ sup pri
mo sniaz.

a

pma vacat
Cupientes
agenti naturali
ab imaginabi

b

Moyses
hoc etiam
pph eria
Ad primum

c

Ad tertiam
eo intuitu
qui charitatem
sunt diuerse

d

errare nisi
intelligentia
ex identitate
idem: puta

e

philippus
In ista
fruitionis
apprehenso

f

2° est per se
ponit affir
repugnat
nulla duo

g

essentiam
se. Si aũt
annexam
bente illud

h

ex se oeter
hoc dicetur
de ca° transla
talis licet

i

Ad 2m añs
uegatio

subiectum
fectio autem

l

vult q sicut
simplr sim
hec aial
fm multos

l

Rñdeo aut
z per pñs
istos duos
videndum

m

in luce
aliam poten
reali qua agẽs
talem scõm

n

omnes cãs
actiuam non
argumentum
tem. nos igr

o

prima.
ciebus non
quod hic est
terminum

p

q̃ ad perfectum
tum inq̃tum
ni formalis
litatis. neqz

q

formam
so caloze
quod est
nem arguo

r

Ita etiam
nihil oino
nus tamen
ceptus cõmu

s

sit pars ali
Huius exclu

potest
cessario eau

t

Quantuz
necessitate
non voluntas
per illud

v

nisi vt forma
minans
posito
que ẽ quasi

x

Preterea
pducens
Confirmatur
nem princi

y

nature q
tatez cognoscere
semper
mere naturalis

z

duobus
equalitate
quod habet
eius gene

z

hoc in predi
pater vel solus
rerum contra
opposituz

?

tunc esset
omnem modum
personas
pliciter

ꝛ

nisi pduceret
ditiones pme
actio q̃ equa
est quo

aa

quod est
genus

non est alia
ius entis

bb

sequitur
que ..ecessario
q partes
sed que circa

cc

in ordine
terminus
existentie
fallatia

dd

Supposito
psequẽtie vel
aliter qz
semper seque

ee

Nec mirum
esse necessariaz
Circa distincti
formaliter

ff

Prologi
ab actu
quo ipsum
clusione

gg

eque conclu
perfecta
vtroqz
illa que

hh

difficilius
approximatorum
sub illa ra
ate sequentes

ii

pncipij
non primo
est falsa
vt quasi
in entitate

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Chile
Biblioteca